

احادیث امیرالمؤمنین علی علیه السلام (7087) حدیث (قسمت ۱)

الإمام علي عليه السلام: قِيلَ لِلْعَبْدِ الصَّالِحِ لُقْمَانُ : أَيُّ النَّاسِ أَفْضَلُ ؟
قال : الْمُؤْمِنُ الْغَنِيُّ ، قِيلَ : الْغَنِيُّ مِنَ الْمَالِ ؟

فَقَالَ : لَا ، وَلَكِنَّ الْغَنِيَّ مِنَ الْعِلْمِ الَّذِي إِنْ احتِيجَ إِلَيْهِ انتَفَعَ بِعِلْمِهِ ، وَإِنْ استُغْنِيَ عَنْهُ اكتفى .

امام علی علیه السلام: به عبد صالح ، یعنی لقمان ، گفته شد: کدام یک از مردمان ، با فضیلت ترند؟

گفت: «مؤمن برخوردار» .

گفته شد: از مال؟

گفت: «نه ؛ لیکن برخوردار از دانشی که اگر به او محتاج شدند ، از دانشش سود برند و اگر از او بی نیاز شدند، خودش به آن اکتفا کند» .

الإمام علي عليه السلام: كَانَ فِيمَا وَعَظَ بِهِ لُقْمَانُ ابْنَهُ أَنْ قَالَ لَهُ : يَا بُنَيَّ ، لِيَعْتَبِرَ مَنْ قَصَرَ يَقِينُهُ وَضَعُفَتْ نِيَّتُهُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ ، إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى خَلَقَهُ فِي ثَلَاثَةِ أَحْوَالٍ مِنْ أَمْرِهِ ، وَآتَاهُ رِزْقَهُ ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ فِي وَاحِدَةٍ مِنْهَا كَسْبٌ وَلَا حِيلَةٌ ، إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى سَيَّرَ رِزْقَهُ فِي الْحَالِ الرَّابِعَةِ .

أَمَّا أَوَّلُ ذَلِكَ فَإِنَّهُ كَانَ فِي رَحِمِ أُمِّهِ يَرْزُقُهُ هُنَاكَ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ حَيْثُ لَا يُؤْذِيهِ حَرٌّ وَلَا بَرْدٌ ، ثُمَّ أَخْرَجَهُ مِنْ ذَلِكَ وَأَجْرَى لَهُ رِزْقًا مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ يَكْفِيهِ بِهِ وَيُرَبِّيهِ وَيَنْعَشُهُ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ بِهِ وَلَا قُوَّةٍ ، ثُمَّ فَطَمَ مِنْ ذَلِكَ فَأَجْرَى لَهُ رِزْقًا مِنْ كَسْبِ أَبِيهِ بِرَأْفَةٍ وَرَحْمَةٍ لَهُ مِنْ قُلُوبِهِمَا ، لَا يَمْلِكَانِ غَيْرَ ذَلِكَ حَتَّى أَنْهَمَا يُؤْثِرَانِهِ عَلَى أَنْفُسِهِمَا فِي أَحْوَالٍ كَثِيرَةٍ حَتَّى إِذَا كَبِرَ وَعَقَلَ وَاکْتَسَبَ لِنَفْسِهِ ضَاقَ بِهِ أَمْرُهُ ، وَظَنَّ الظُّنُونَ بِرَبِّهِ ، وَجَدَّ الْحُقُوقَ فِي مَالِهِ ، وَقَتَّرَ عَلَى نَفْسِهِ وَعِيَالِهِ مَخَافَةَ إِقْتَارِ رِزْقٍ وَسُوءَ يَقِينٍ بِالْخَلْفِ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي الْعَاجِلِ وَالْآجِلِ ، فَبِئْسَ الْعَبْدُ هَذَا يَا بُنَيَّ .

امام علی علیه السلام - در بیان موعظه های لقمان علیه السلام به پسرش - : ای پسر!

کسی که یقینش کم شده و نیتش در طلب روزی ضعیف گشته ، [باید بداند که] خداوند -

تبارک و تعالی - به اراده خود، او را در سه حالت آفریده و به او روزی داده است ، که در هیچ یک از آن [حالت]ها کاری از دست او بر نمی آید . [بنابر این، او باید بداند که] خداوند - تبارک و تعالی - او را در حالت چهارم نیز روزی می دهد .

حالت اول، این است که او در رحم مادرش بود و خداوند عزّ و جلّ او را در جایی استوار،

روزی رساند ، به طوری که گرما و سرما اذیتش نکرد. سپس [در حالت دوم] او را از آن

جا بیرون آورد و روزی او را از راه شیر مادرش جاری ساخت و با این وسیله، او را

کفایت کرد و پرورش داد و بی آن که او توان و نیرویی داشته باشد، او را بزرگ کرد.
سپس [در حالت سوم] ، او را از شیر گرفت و روزی او را در کسب و کار پدر و مادرش قرار داد، و چنان در دل های آنان برای او محبت و رحمت نهاد که گویی غیر از آن، چیز دیگری ندارند ؛ به طوری که در بسیاری از حالات ، او را بر خودشان مقدم می داشتند. تا این که [به حالت چهارم رسید و] بزرگ و عاقل شد و برای خودش مشغول کسب و کار گردید .
[در این حال ،] عرصه بر او تنگ شد و به پروردگارش بد گمان گشت و همه حقوق خدا را در مالش انکار کرد، و از ترس تنگی روزی و بدگمانی به این که خداوند - تبارک و تعالی - اکنون و در آینده، روزی بازماندگان او را بدهد ، بر خود و خانواده اش سخت گرفت .
ای پسر! بدترین بنده، همین است.

امام علی علیه السلام : كُلُّ يَوْمٍ لَا يُعَصَى اللَّهَ فِيهِ فَهُوَ عِيدٌ ؛

امام علی علیه السلام: هر روزی که در آن خداوند نافرمانی نشود ، عید است.

امام علی علیه السلام : النَّظَرُ إِلَى الْخُضْرَةِ نُشْرَةٌ ؛

امام علی علیه السلام: نگاه کردن به سبزه موجب شادابی است.

امام علی علیه السلام : لَا لِبَاسٍ أَجْمَلُ مِنَ السَّلَامَةِ ؛

امام علی علیه السلام: هیچ لباسی زیباتر از سلامتی نیست.

امام علی علیه السلام : اِبْدَوْوا بِالْمِلْحِ فِي أَوَّلِ طَعَامِكُمْ ؛

امام علی علیه السلام: غذا خوردن را با چشیدن نمک آغاز کنید.

امام علی علیه السلام : نِعَمَ الْبَيْتِ الْحَمَامُ تُذَكِّرُ فِيهِ النَّارُ وَ يَذْهَبُ بِالْذَّرَنِ ؛

امام علی علیه السلام: چه نیکو جایگاهی است حمام ؛ یادآور دوزخ است و چرك را از میان می برد.

امام علی علیه السلام : النَّظِيفُ مِنَ الثِّيَابِ يُذْهِبُ الْهَمَّ وَ الْحُزْنَ ؛

امام علی علیه السلام: لباس پاکیزه اندوه را می زداید.

امام علی علیه السلام : تَنْظَفُوا بِالْمَاءِ مِنَ النَّتَنِ الرَّيْحِ الَّذِي يُتَأَذَى مِنْهُ ؛

امام علی علیہ السلام: خود را با آب از بوی ناخوشایند ، که دیگران را می آزارد ، پاک کنید.

امام علی علیہ السلام : نَظَّفُوا بُيُوتَكُمْ مِنْ حَوْكِ الْعَنْكَبُوتِ ؛

امام علی علیہ السلام: خانه هایتان را از تار عنکبوت پاک کنید.

امام علی علیہ السلام : الْخَطُّ لِسَانُ الْيَدِ ؛

امام علی علیہ السلام: خط ، زبان دست است.

امام علی علیہ السلام : افْتَحْ بَرِيَّةَ قَلَمِكَ وَ اسْمِكَ شَحْمَتَهُ وَ اَيْمِنْ قِطَّتَكَ يَجِدْ خَطُّكَ ؛

امام علی علیہ السلام: تراشه قلمت را بشکاف و پره آن را ستبر کن و آن را به جانب راست بُرش بزن تا خطت زیبا شود.

امام علی علیہ السلام : اَلِقْ دَوَاتَكَ وَ اَطْلُ جِلْفَةَ قَلَمِكَ وَ فَرِّجْ بَيْنَ السُّطُورِ وَ قَرِّمِطْ بَيْنَ الْحُرُوفِ فَإِنَّ ذَلِكَ أَجْدَرُ بِصَبَاحَةِ الْخَطِّ ؛

امام علی علیہ السلام: دوات خود را لایقه بگذار و نوک قلمت را دراز بتراش و میان خط ها فاصله بگذار و حرف ها را نزدیک هم بنویس ؛ این کار باعث زیبایی خط می شود.

امام علی علیہ السلام : أَحْسَنْ الْكَلَامِ مَا زَانَهُ حُسْنُ النَّظَامِ وَ فَهَمَهُ الْخَاصُّ وَ الْعَامُّ ؛

امام علی علیہ السلام: بهترین گفتار آن است که ترتیب نیک ، بدان آراستگی ببخشد و خاص و عام آن را بفهمند.

امام علی علیہ السلام : إِحْذَرْ كَلَامَ مَنْ لَا يَفْهَمُ عَنْكَ ؛ فَإِنَّهُ يُضْجِرُكَ ؛

امام علی علیہ السلام: از سخن گفتن با کسی که گفتارت را نمی فهمد بپرهیز ، که تو را به ستوه می آورد.

امام علی علیہ السلام : لَا تَتَكَلَّمَنَّ إِذَا لَمْ تَجِدْ لِلْكَلامِ مَوْقِعًا ؛

امام علی علیہ السلام: وقتی برای گفتار ، زمان مناسبی نمی بینی سخن مگو.

امام علی علیہ السلام : خَيْرُ الْكَلَامِ مَا لَا يُمِلُّ وَ لَا يَقِلُّ ؛

امام علی علیہ السلام: بهترین گفتار آن است که نه ملال آور باشد و نه نارسا[باشد].

امام علی علیہ السلام : جَوْدَةُ الْكَلَامِ فِي الْإِخْتِصَارِ ؛

امام علی علیه السلام: نیکویی گفتار در کوتاه بودن آن است.

امام علی علیه السلام: آفَةُ الْكَلَامِ الْإِطَالَةُ ؛

امام علی علیه السلام: آفت سخن ، طولانی کردن آن است.

امام علی علیه السلام: خَيْرُ الشَّعْرِ مَا كَانَ مَثَلًا ؛

امام علی علیه السلام: بهترین شعر ، آن است که مثل شود.

امام علی علیه السلام: السَّوَاكُ يَجْلُو الْبَصَرَ ؛

امام علی علیه السلام: مسواک کردن مایه روشنایی دیدگان است.

امام علی علیه السلام: الْجُنُودُ عِزُّ الدِّينِ وَ حُصُونُ الْوُلَاةِ ؛

امام علی علیه السلام: سربازان ، مایه عزت دین و دژهای والیان اند.

امام علی علیه السلام: الْمُجَاهِدُونَ تُفْتَحُ لَهُمُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ ؛

امام علی علیه السلام: درهای آسمان به روی مجاهدان گشوده می شود.

امام علی علیه السلام: شَيْنَانٍ لَا يَعْرِفُ فَضْلَهُمَا إِلَّا مَنْ فَقَدَهُمَا : الشَّبَابُ وَ الْعَافِيَةُ ؛

امام علی علیه السلام: دو نعمت است که ارزش آن ها را نمی داند ، مگر کسی که آن ها را از دست داده باشد : جوانی و تندرستی.

امام علی علیه السلام: لَا تَقْسِرُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى آدَابِكُمْ فَإِنَّهُمْ مَخْلُوقُونَ لِزَمَانٍ غَيْرِ زَمَانِكُمْ ؛

امام علی علیه السلام: آداب و رسوم خویش را به فرزندانان تحمیل نکنید ؛ زیرا آنان در روزگاری ، غیر از روزگار شما می زیند.

امام علی علیه السلام: لَا مُظَاهَرَةَ أَوْثَقَ مِنَ الْمُشَاوَرَةِ ؛

امام علی علیه السلام: هیچ پشتیبانی اطمینان بخش تر از مشورت نیست.

امام علی علیه السلام: اسْتَشِرْ عَدُوَّكَ الْعَاقِلَ وَ احْذَرْ رَأَى صَدِيقِكَ الْجَاهِلَ ؛

امام علی علیه السلام: با دشمن خردمندت مشورت کن ، ولی از رأی دوست نادان خود بپیمناک باش.

امام علی علیه السلام: خَيْرُ مَنْ شَاوَرْتَ ذُووَالنُّهَى وَالْعِلْمِ وَ أَوْلُو التَّجَارِبِ وَ الْحَزَمِ ؛

امام علی علیه السلام: بهترین کسان برای مشورت ، صاحبان خرد و دانش و افراد با تجربه و دوراندیش اند.

امام علی علیه السلام : شاورِ قَبْلَ أَنْ تَعَزِمَ وَ فَكِّرْ قَبْلَ أَنْ تُقَدِّمَ ؛

امام علی علیه السلام: پیش از تصمیم گیری ، مشورت کن؛ و پیش از عمل بیندیش.

امام علی علیه السلام : عَلَى الْمُشِيرِ الاجْتِهَادُ فِي الرَّأْيِ وَ لَيْسَ عَلَيْهِ ضَمَانُ النُّجْحِ ؛

امام علی علیه السلام: مشورت دهنده باید در ارائه نظرش کوشا باشد ، و ضمانت پیروزی بر عهده او نیست.

امام علی علیه السلام : أَفْضَلُ النَّاسِ رَأْيَا مَنْ لَا يَسْتَغْنِي عَنْ رَأْيِ مُشِيرٍ ؛

امام علی علیه السلام: رأی و نظر کسی برتر است که خود را از رأی مشاور بی نیاز نداند.

امام علی علیه السلام : مَنْ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى كَدِّهِ صَبَرَ عَلَى الْإِفْلَاسِ ؛

امام علی علیه السلام: هرکس بر رنج کسب و کار صبر نکند ، باید رنج نداری (فقر) را تحمل کند.

امام علی علیه السلام : نَهَى [رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ] أَنْ يُسْتَعْمَلَ أَجِيرٌ حَتَّى يُعْلَمَ مَا أُجِرَتْهُ ؛

امام علی علیه السلام: پیامبر خدا از به کارگرفتن کارگر، پیش از تعیین مزدش نهی فرمود .

امام علی علیه السلام : إِرْحَمِ مَنْ دُونَكَ يَرْحَمَكَ مَنْ فَوْقَكَ ؛

امام علی علیه السلام: با فرودست خود مهربان باش تا فرادستت با تو مهربان باشد.

امام علی علیه السلام : قُمْ عَنْ مَجْلِسِكَ لِأَبِيكَ وَ مُعَلِّمِكَ وَ إِنْ كُنْتَ أَمِيرًا ؛

امام علی علیه السلام: به احترام پدر و معلّم از جای برخیز ، گرچه فرمانروا باشی.

امام علی علیه السلام : الصَّدَقَةُ وَ الْحَبْسُ ذَخِيرَتَانِ فَدَعُوهُمَا لِيَوْمِهِمَا ؛

امام علی علیه السلام: صدقه و وقف دو ذخیره اند ، آنها را برای روز خودشان (قیامت) وانهد.

امام علی علیه السلام : الْعُلَمَاءُ أَطَهَرُ النَّاسِ أَخْلَاقًا وَ أَقْلُهُمْ فِي الْمَطَامِعِ أَعْرَاقًا ؛

امام علی علیه السلام: دانشمندان پاک ترین مردم در خُلق و خوی و کم طمع ترین آنان در خلقت و طبیعت اند.

امام علی علیه السلام : إِذَا مَاتَ الْعَالَمُ ثَلَمَ فِي الْإِسْلَامِ ثَلَمَةٌ لَا يَسُدُّهَا شَيْءٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ؛

امام علی علیه السلام: با مرگ هر دانشمند ، چنان رخنه ای در اسلام پدید می آید که تا روز قیامت هیچ چیز آن را فرو نمی پوشد.

امام علی علیه السلام : لَا تُؤْوُوا الثُّرَابَ خَلْفَ الْبَابِ فَإِنَّهُ مَأْوَى الشَّيَاطِينِ ؛

امام علی علیه السلام: خاکروبه را پشت در منزل نریزید ؛ زیرا جایگاه شیاطین(و میکرب) است.

امام علی علیه السلام به مالک اشتر فرمودند : وَلْيَكُنْ نَظْرُكَ فِي عِمَارَةِ الْأَرْضِ أَبْلَغَ مِنْ نَظْرِكَ فِي اسْتِجْلَابِ الْخَرَجِ لِأَنَّ ذَلِكَ لَا يَدْرِكُ إِلَّا بِالْعِمَارَةِ ؛

امام علی علیه السلام به مالک اشتر فرمودند: باید توجه تو به آباد کردن زمین بیش از توجه به گرفتن مالیات باشد ؛ زیرا مالیات جز در نتیجه آبادانی فراهم نمی آید.

امام علی علیه السلام : مَنْ ابْتَلَى بِالْقَضَاءِ فَلْيُؤَاسِ بَيْنَهُمْ فِي الْإِشَارَةِ وَ فِي النَّظَرِ وَ فِي الْمَجْلِسِ ؛

امام علی علیه السلام: آن که بر مسند قضاوت می نشیند ، باید میان مردم در اشاره و نگاه و نشستن برابری را مراعات کند.

امام علی علیه السلام : أَفْضَلُ الْخَلْقِ أَقْضَاهُمْ بِالْحَقِّ ؛

امام علی علیه السلام: برترین مردم ، داورترین آنها به حق است.

امام علی علیه السلام : لَا يُقِيمُ أَمْرَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ إِلَّا مَنْ لَا يُصَانِعُ وَ لَا يُضَارِعُ وَ لَا يَتَّبِعُ الْمَطَامِعَ ؛

امام علی علیه السلام: فرمان خدای سبحان را بر پا ندارد ؛ جز آن کس که [در حق] مدارا نکند و خود را خوار نسازد و در پی طمع نرود.

امام علی علیه السلام به مالک اشتر فرمودند : ثُمَّ اخْتَرِ لِلْحُكْمِ بَيْنَ النَّاسِ أَفْضَلَ رَعِيَّتِكَ فِي نَفْسِكَ ؛

امام علی علیه السلام به مالک اشتر فرمودند: برای داوری میان مردم ، برترین فرد را از نظر خودت برگزین.

امام علی علیه السلام : الْعَدْلُ أَسَاسٌ بِهِ قِيَامُ الْعَالَمِ ؛

امام علی علیه السلام: عدالت شالوده ای است که جهان بر آن استوار است.

امام علی علیه السلام : الْعَدْلُ يُرِيحُ الْعَامِلَ بِهِ مِنْ تَقَلُّدِ الْمَظَالِمِ ؛

امام علی علیه السلام: عدالت ، عمل کننده به آن را از به گردن گرفتن حقوق مردم و مظالم آسوده می کند.

امام علی علیه السلام : فِي الْعَدْلِ الْاِقْتِدَاءُ بِسُنَّةِ اللَّهِ وَ ثَبَاتُ الدُّوَلِ ؛

امام علی علیه السلام : پیروی از سنت خدا و پایداری دولت ها نتیجه عدالت است.

امام علی علیه السلام : أَعَدَلَ النَّاسِ مَنْ أَنْصَفَ عَنْ قُوَّةٍ ؛

امام علی علیه السلام: عادل ترین مردم کسی است که با داشتن قدرت ، عدالت بورزد.

امام علی علیه السلام : أَعَدَلَ الْخَلْقِ أَقْضَاهُمْ بِالْحَقِّ ؛

امام علی علیه السلام: عادل ترین مردم کسی است که بیش از همه به حق داوری کند.

امام علی علیه السلام : أَعَدَلَ السَّيْرَةَ أَنْ تُعَامَلَ النَّاسَ بِمَا تُحِبُّ أَنْ يُعَامِلُوكَ ؛

امام علی علیه السلام: عادلانه ترین روش این است که با مردم آن گونه رفتار کنی که دوست داری با تو چنان باشند.

امام علی علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْتَرِفَ الْأَمِينَ ؛

امام علی علیه السلام: به راستی که خداوند پیشه ور امانت دار را دوست دارد.

امام علی علیه السلام : لَا تَطْلُبْ سُرْعَةَ الْعَمَلِ وَ اطْلُبْ تَجْوِيدَهُ ؛ فَإِنَّ النَّاسَ لَا يَسْأَلُونَ فِي «كَمْ فَرَعًا مِنَ الْعَمَلِ»؟ إِنَّمَا يَسْأَلُونَ عَنْ جَوْدَةِ صَنْعَتِهِ ؛

امام علی علیه السلام: به دنبال سرعت در انجام دادن کار مباش ، بلکه کیفیت خوب را بجوی .

مردم نمی پرسند : «در چند روز کار را به پایان برده است؟» بلکه در پی خوبی و نیکویی محصول کارند.

امام علی علیه السلام : شَرُّ الْأَوْطَانِ مَا لَمْ يَأْمَنْ فِيهِ الْقُطَّانُ ؛

امام علی علیه السلام: بدترین وطن ، وطنی است که ساکنانش در آن ایمن نباشند.

امام علی علیه السلام : الْجُنُودُ بِإِذْنِ اللَّهِ حُصُونُ الرَّعِيَّةِ وَ زَيْنُ الْوُلَاةِ وَ عِزُّ الدِّينِ وَ سُبُلُ الْأَمْنِ وَ لَيْسَ تَقُومُ الرَّعِيَّةُ إِلَّا بِهِمْ ؛

امام علی علیه السلام: سربازان ، به اذن خداوند ، دژ مردم ، زینت زمامداران ، مایه عزت دین و امنیت اند؛ و کار شهروندان ، جز به آنان استوار نمی شود.

امام علی علیه السلام : شَرُّ الْبِلَادِ بَلَدٌ لَا أَمْنَ فِيهِ ؛

امام علی علیه السلام : بدترین شهرها ، شهری است که در آن ایمنی نباشد.

امام علی علیه السلام : أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَنْ نُلْقِيَ أَهْلَ الْمَعَاصِي بِوُجُوهِ مُكْفَرَةٍ ؛

امام علی علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله به ما فرمان داد که با اهل گناه با چهره ای درهم کشیده روبه رو شویم.

امام علی علیه السلام : مَا مِنْ لَبَنٍ يَرْضَعُ بِهِ الصَّبِيُّ أَكْثَرَ بَرَكَاتٍ عَلَيْهِ مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ ؛

امام علی علیه السلام: هیچ شیری برای تغذیه کودک از شیر مادرش با برکت تر نیست.

امام علی علیه السلام : أَنْظَرُوا مَنْ يَرْضَعُ أَوْلَادَكُمْ فَإِنَّ الْوَلَدَ يَشَبُّ عَلَيْهِ ؛

امام علی علیه السلام: بنگرید که چه کسی فرزندانتان را شیر می دهد ؛ زیرا فرزند بر صفات و سرشت او می تابد.

امام علی علیه السلام : لَا تَسْتَرْضِعُوا الْحَمَقَاءَ فَإِنَّ اللَّبَنَ يَغْلِبُ الطَّبَاعَ ؛

امام علی علیه السلام: زن نابخرد را به دایگی نگیرید ، که شیر بر سرشت ها چیره می شود.

امام علی علیه السلام مَنْ تَطَبَّبَ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ وَ لْيَنْصَحْ وَلْيَجْتَهِدْ ؛

امام علی علیه السلام هر که طبابت می کند باید از خدا بترسد و خیرخواه باشد و سعی خود را به کاربرد.

امام علی علیه السلام : حُسْنُ السِّيَاسَةِ يَسْتَدِيمُ الرَّئَاسَةَ ؛

امام علی علیه السلام: نیکویی سیاست موجب پایداری ریاست است.

امام علی علیه السلام : رَأْسُ السِّيَاسَةِ اسْتِعْمَالُ الرَّفْقِ ؛

امام علی علیه السلام: پایه سیاست ، مدارا است.

امام علی علیه السلام : مِلَاكُ السِّيَاسَةِ الْعَدْلُ ؛

امام علی علیه السلام: بنیان سیاست ، عدالت است.

امام علی علیه السلام : ثَبَاتُ الدَّوْلِ بِإِقَامَةِ سُنَنِ الْعَدْلِ ؛

امام علی علیه السلام: پایداری دولت ها به برپاداشتن راه و رسم دادگری است.

امام علی علیه السلام : مَنْ سَمَا إِلَى الرِّيَاسَةِ صَبَرَ عَلَى مَضْضِ السِّيَاسَةِ ؛

امام علی علیه السلام: هر کس بر مسند سیاست نشیند ، باید بر رنج سیاست صبر کند.

امام علی علیه السلام : مَنْ كَثَرَ جَمِيلُهُ أَجْمَعَ النَّاسُ عَلَى تَفْضِيلِهِ ؛

امام علی علیه السلام: آن که رفتار نیکش فراوان شود ، مردم بر برتری اش اتفاق کنند.

امام علی علیه السلام : حُسْنُ السَّيْرِ جَمَالُ الْقُدْرَةِ وَ حِصْنُ الْإِمْرَةِ ؛

امام علی علیه السلام: رفتار نیکو ، نشان زیبایی قدرت و پناهگاه زمامداری است.

امام علی علیه السلام : مِنْ أَمَارَاتِ الدَّوْلَةِ الْيَقَظَةُ لِحِرَاسَةِ الْأُمُورِ ؛

امام علی علیه السلام: از نشانه های [پایداری] دولت ، هشیاری درسامان دادن کارها است.

امام علی علیه السلام : مِنْ دَلَائِلِ الدَّوْلَةِ قِلَّةُ الْغَفْلَةِ ؛

امام علی علیه السلام: از نشانه های [پایداری] دولت ، کمی غفلت از کارها است.

امام علی علیه السلام : إِيَّاكَ وَالْإِسْنَارَ بِمَا النَّاسُ فِيهِ أَسْوَةٌ ؛

امام علی علیه السلام: بپرهیز از آن که چیزی را به خود مخصوص کنی که مردم همه در آن یکسانند.

امام علی علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ جَعَلَنِي إِمَامًا لِحَلْقِهِ فَفَرَضَ عَلَيَّ التَّقْدِيرَ فِي نَفْسِي وَ

مَطْعَمِي وَ مَشْرَبِي وَ مَلْبَسِي كَضُعْفَاءِ النَّاسِ ؛

امام علی علیه السلام: خداوند مرا پیشوای خلقش کرده ، و مرا واداشته که بر خود تنگ بگیرم ، و در خوردن و آشامیدن و لباس مانند مستمندان باشم.

امام علی علیه السلام : اجْعَلْ لِرَأْسِ كُلِّ أَمْرٍ مِنْ أُمُورِكَ رَأْسًا مِنْهُمْ ، لَا يَقْهَرُهُ كَبِيرُهَا وَ لَا يَتَشَتُّ عَلَيْهِ كَثِيرُهَا ؛

امام علی علیه السلام: برای سامان دادن به هر یک از کارهایت ، سرپرستی از میان آنان بگمار؛ که بزرگی کار ، او را مقهور خود نسازد؛ و بسیاری آن ، آشفته اش نکند.

امام علی علیه السلام : لَا يَكُنْ لَكَ إِلَى النَّاسِ سَفِيرٌ إِلَّا لِسَانُكَ وَ لَا حَاجِبٌ إِلَّا وَجْهَكَ ؛

امام علی علیه السلام: میان تو و مردم رابطی جز زبانت و پرده ای جز چهره ات نباشد.

امام علی علیه السلام : يَا كُمَيْلُ مَا مِنْ حَرَكَةٍ إِلَّا وَ أَنْتَ مُحْتَاجٌ فِيهَا إِلَى مَعْرِفَةٍ ؛

امام علی علیه السلام: ای کمیل! هیچ کاری نیست مگر این که تو در آن نیازمند شناخت هستی.

امام علی علیه السلام أَلَزِمَ الْحَقُّ مَنْ لَزِمَهُ مِنَ الْقَرِيبِ وَ الْبَعِيدِ وَ كُنْ فِي ذَلِكَ صَابِرًا مُحْتَسِبًا وَاقِعًا ذَلِكَ مِنْ قَرَابَتِكَ وَ خَاصَّتِكَ حَيْثُ وَقَعَ ؛

امام علی علیه السلام:حق را ، از آن هر که بود ، نزدیک یا دور ، بر عهده گیر ؛ در این راه شکیباش وآن را به حساب خداوند بگذار، هرچند این رفتار با نزدیکان و خویشاوندانت باشد.

امام علی علیه السلام أَنْصِفُوا النَّاسَ مِنْ أَنْفُسِكُمْ وَاصْبِرُوا لِحَوَائِجِهِمْ . . . وَلَا تُحْشَمُوا أَحَدًا عَنْ حَاجَتِهِ وَ لَا تَحْبِسُوهُ عَنْ طَلِبَتِهِ ؛

امام علی علیه السلام: داد مردم را از خود بستانید و در برآوردن نیازهایشان شکیباشید . کسی را برای نیازش شرمگین نسازید و از خواسته اش باز مدارید.

امام علی علیه السلام : فَأَخْفِضْ لَهُ جَنَاحَكَ وَالْأُنْ لَهُمُ جَانِبُكَ وَ ابْسُطْ لَهُمْ وَجْهَكَ وَ آسِ بَيْنَهُمْ فِي اللَّحْظَةِ وَالنَّظَرَةِ ؛

امام علی علیه السلام: بال های محبت خود را بر آنان بگستر، و با آنان نرم خو و گشاده رو باش و مساوات را در توجّه و نگاه مراعات کن.

امام علی علیه السلام : عَلَيْكَ بِالْبَشَاشَةِ فَإِنَّهَا حِبَالَةُ الْمَوَدَّةِ ؛

امام علی علیه السلام: بر تو باد به گشاده رویی که گشاده رویی دام دوستی است.

امام علی علیه السلام : أَمْضِ لِكُلِّ يَوْمٍ عَمَلَهُ فَإِنَّ لِكُلِّ يَوْمٍ مَا فِيهِ ؛

امام علی علیه السلام: کار هر روز را در همان روز انجام ده ؛ زیرا هر روزی را کاری است [ویژه آن روز].

امام علی علیه السلام : ما أَيْقَنَ بِاللَّهِ مَنْ لَمْ يَرَعْ عُهُودَهُ وَ ذِمَّتَهُ ؛

امام علی علیه السلام: به خدا یقین ندارد کسی که عهد و پیمان خود را فرو گذارد.

امام علی علیه السلام : طَلَبُ التَّعَاوُنِ عَلَى إِقَامَةِ الْحَقِّ دِيَانَةٌ وَ أَمَانَةٌ ؛

امام علی علیه السلام: درخواست همکاری برای برپا کردن حق ، نشانه دیانت و امانت [داری] است.

امام علی علیه السلام : مِنْ وَاجِبِ حُقُوقِ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ النَّصِيحَةُ بِمَبْلَغِ جُهِدِهِمْ وَ التَّعَاوُنُ عَلَى إِقَامَةِ الْحَقِّ بَيْنَهُمْ ؛

امام علی علیه السلام: از حقوق واجب خدا بر بندگان ، خیرخواهی به اندازه توان ، و یاری کردن یکدیگر برای برپایی حق در میان خود است.

امام علی علیه السلام : أَلَا إِنَّ الدُّلَّ فِي طَاعَةِ اللَّهِ أَقْرَبُ إِلَى الْعِزِّ مِنَ التَّعَاوُنِ بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ ؛

امام علی علیه السلام: آگاه باشید که خواری در راه اطاعت خدا به عزت نزدیک تر است از یاری کردن یکدیگر برای نافرمانی خدا.

امام علی علیه السلام : إِنَّ الْجِهَادَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ فَتَحَهُ اللَّهُ لِخَاصَّةِ أَوْلِيَائِهِ ؛

امام علی علیه السلام: جهاد دری از درهای بهشت است که خداوند آن را بر روی اولیای خاص خود گشوده است.

امام علی علیه السلام : در وصیت به حسنین علیهما السلام فرمود : وَاللَّهُ - اللَّهُ - فِي الْجِهَادِ بِأَمْوَالِكُمْ وَ أَنْفُسِكُمْ وَ أَسْنَتِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؛

امام علی علیه السلام: خدا را خدا را در باره جهاد با مال و جان و زبان تان در راه خدا.

امام علی علیه السلام : لِطَالِبِ الْعِلْمِ عِزُّ الدُّنْيَا وَ فَوْزُ الْآخِرَةِ ؛

امام علی علیه السلام: جوینده دانش را ، عزت دنیا و رستگاری آخرت است.

امام علی علیه السلام : السَّفَرُ مِيزَانُ الْأَخْلَاقِ ؛

امام علی علیه السلام: سفر ترازوی اخلاق است.

امام علی علیه السلام : سَلَّ عَنِ الرَّفِیقِ قَبْلَ الطَّرِیقِ ؛

امام علی علیه السلام: پیش از سفر از هم سفر جویا شو.

امام علی علیه السلام : وَقَارُ الشَّیْبِ نُورٌ وَ زِینَةُ ؛

امام علی علیه السلام: وقار پیری ، روشنائی و زیور است.

امام علی علیه السلام : مَنْ تَبَیْطَرَ فَلْیَأْخُذِ الْبَرَاءَةَ مِنْ وَلِیِّهِ وَ إِلَّا فَهُوَ لَهُ ضَامِنٌ ؛

امام علی علیه السلام: دام پزشك هنگام مداوای دام باید از صاحب آنها برانت نامه (اجازه) بگیرد . وگرنه به ازای (صدمه دیدن یا تلف شدن مال) ضامن است.

امام علی علیه السلام : وَ لَیْرَفَّهُ عَلَى اللَّاعِبِ وَ لَیْسْتَأْنَ بِالنَّقِبِ وَ الظَّالِعِ ؛

امام علی علیه السلام: و باید شتر خسته را استراحت دهد و آن را ، که آسیب دیده یا از رفتن ناتوان شده ، آرام براند.

امام علی علیه السلام : حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى وَالِدِهِ أَنْ . . . یُعَلِّمَهُ الْقُرْآنَ ؛

امام علی علیه السلام: حق فرزند بر پدر این است که به او قرآن خواندن بیاموزد.

امام علی علیه السلام : مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِطَلَبِ الْعِلْمِ ؛

امام علی علیه السلام: فرزندان خود را به آموختن دانش وا دارید.

امام علی علیه السلام : لَا یَصْلَحُ . . . أَنْ یَعِدَ أَحَدُكُمْ صَبِیَّهُ ثُمَّ لَا یَفِی لَهُ ؛

امام علی علیه السلام: شایسته نیست فردی از شما به کودکش وعده ای دهد و به آن وفا نکند.

امام علی علیه السلام : مَنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ صَبَا ؛

امام علی علیه السلام: هر که بچه ای دارد ، بچگی کند (با او کودکانه رفتار کند).

امام علی علیه السلام : لَا أَدَبَ مَعَ غَضَبٍ ؛

امام علی علیه السلام: هنگام خشم نباید تأدیب (تنبیه بدنی) کرد.

امام علی علیه السلام : قُوْتُ الْأَجْسَادِ الطَّعَامُ وَ قُوْتُ الْأَرْوَاحِ الْإِطْعَامُ ؛

امام علی علیه السلام : غذا خوراك بدن است. و خوراك جان ها ، اطعام کردن (طعام دادن).

امام علی علیه السلام : قِوَامُ الْعِيشِ حُسْنُ التَّكْدِيرِ وَ مِلَاكُهُ حُسْنُ التَّدْبِيرِ ؛

امام علی علیه السلام: پایداری زندگی به برنامه ریزی درست و وسیله رسیدن به آن ، مدیریت صحیح است.

امام علی علیه السلام : التَّدْبِيرُ قَبْلَ الْعَمَلِ يُؤْمِنُكَ مِنَ النَّدَمِ ؛

امام علی علیه السلام: عاقبت اندیشی پیش از عمل ، تو را از پشیمانی در امان می دارد.

امام علی علیه السلام : أُوصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَ نَظْمِ أَمْرِكُمْ ؛

امام علی علیه السلام: شما را به تقوای الهی و نظم در کارتان سفارش می کنم.

امام علی علیه السلام : أَدْلُ شَيْءٍ عَلَى غَزَاةِ الْعَقْلِ حُسْنُ التَّدْبِيرِ ؛

امام علی علیه السلام: بزرگ ترین دلیل بر خردمندی ، نیک عاقبت نگری است.

امام علی علیه السلام : مَاضِي يَوْمِكَ فَائِتٌ وَ آتِيهِ مُتَّهِمٌ وَ وَقْتُكَ مُغْتَنَمٌ فَبَادِرْ فِيهِ فُرْصَةً الْإِمْكَانِ ؛

امام علی علیه السلام: دیروزت از دست رفت و به فردایت یقین نیست و امروزت غنیمت است ؛ پس این فرصت به دست آمده را دریاب.

امام علی علیه السلام : أَوَّلَى الْأَشْيَاءِ أَنْ يَتَعَلَّمَهَا الْأَحْدَاثُ الْأَشْيَاءَ الَّتِي إِذَا صَارُوا رِجَالاً إِحْتَاجُوا إِلَيْهَا ؛

امام علی علیه السلام: بهترین چیزی که نوجوانان باید فراگیرند ، چیزهایی است که در بزرگ سالی خود به آنها نیاز خواهند داشت.

امام علی علیه السلام : إِذَا عَاتَبْتَ الْحَدَّثَ فَاتْرُكْ لَهُ مَوْضِعًا مِنْ ذَنْبِهِ لِنَلَّا يَحْمِلَهُ الْإِخْرَاجُ عَنِ الْمُكَابَرَةِ ؛

امام علی علیه السلام: هرگاه نوجوانی را سرزنش می کنی ، جایی برای عذرخواهی از گناهش برای اوباقی بگذار؛ تا نیافتن راهی برای عذرخواهی ، او را به ستیزه جویی نکشاند .

امام علی علیه السلام : إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدَّثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ ، مَا أُلْقِيَ فِيهَا مِنْ شَيْءٍ إِلَّا قَبِلَتْهُ ؛

امام علی علیه السلام: قلب نوجوان ، همچون زمین ناکشته است که هر چه در آن افکنده شود می پذیرد.

امام علی علیه السلام : الْكُتُبُ بَسَاتِينُ الْعُلَمَاءِ ؛

امام علی علیه السلام: کتاب ها بوستان های دانشمندان اند.

امام علی علیه السلام : نِعَمَ الْمُحَدَّثُ الْكِتَابُ ؛

امام علی علیه السلام: چه سخن گوی خوبی است کتاب!

امام علی علیه السلام : مَنْ تَسَلَّى بِالْكِتَابِ لَمْ تَفْتَهُ سَلْوَةٌ ؛

امام علی علیه السلام : کسی که با کتاب آرامش یابد ، هیچ آرامشی را از دست نداده است .

امام علی علیه السلام : تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَ اعْمَلَ بِهِ وَ انْشَرَهُ فِي أَهْلِهِ ؛

امام علی علیه السلام: دانش بیاموز و آن را به کار بند ، و در میان اهلس پیراکن.

امام علی علیه السلام : اِعْلَمُوا أَنَّ كَمَالَ الدِّينِ طَلَبُ الْعِلْمِ وَ الْعَمَلُ بِهِ ؛

امام علی علیه السلام: بدانید که کمال دین در طلب دانش و به کار بستن آن است.

امام علی علیه السلام : مَجْلِسُ الْعِلْمِ رَوْضَةُ الْجَنَّةِ ؛

امام علی علیه السلام: مجلس دانش ، باغ بهشت است.

امام علی علیه السلام : اُنْظُرْ إِلَى مَا قَالَ وَ لَا تَنْظُرْ إِلَى مَنْ قَالَ ؛

امام علی علیه السلام: به گفته بنگر نه به گوینده آن.

امام علی علیه السلام : مَنْ أَكْثَرَ مُدَارَسَةَ الْعِلْمِ لَمْ يَنْسَ مَا عِلِمَ وَ اسْتَفَادَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ؛

امام علی علیه السلام: هر که بحث علمی بسیار کند ، آموخته هایش را از یاد نمی برد و آنچه را که نمی داند ، فرا می گیرد.

امام علی علیه السلام : لَا فِيقَةَ لِمَنْ لَا يُدِيمُ الدَّرْسَ ؛

امام علی علیه السلام: آن که آموختن را استمرار نمی بخشد ، از درك دانش بی نصیب است.

امام علی علیه السلام : لَا عَمَلَ كَالْتَحْقِيقِ ؛

امام علی علیه السلام: هیچ کرداری مانند پژوهش نیست.

امام علی علیه السلام : فَضْلُ فِكْرٍ وَ تَفْهَمِ أَنْجَعُ مِنْ فَضْلِ تَكَرُّرٍ وَ دِرَاسَةٍ ؛

امام علی علیه السلام: بسیار اندیشیدن و فهمیدن ، سودمندتر است از تکرار بسیار و درس گرفتن.

امام علی علیه السلام : عَلَیْكُمْ بِالذَّرَايَاتِ لِابَالرَّوَايَاتِ ؛

امام علی علیه السلام: بر شما باد به فهمیدن ، نه نقل کردن.

امام علی علیه السلام : كُلُّ وَعَاءٍ يَضِيقُ بِمَا جُعِلَ فِيهِ إِلَّا وَعَاءَ الْعِلْمِ فَإِنَّهُ يَتَّسِعُ ؛

امام علی علیه السلام: گنجایش هر ظرفی با آنچه در آن نهند ، تنگ می شود ، جز ظرف دانش که [هر چه در آن نهند] گسترش می یابد.

امام علی علیه السلام : كُنَّا فِي غَزَاةٍ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فَازْدَحَمَ النَّاسُ وَ تَضَايَقُوا فِي الطَّرِيقِ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مُنَادِيَا فَنَادَى : مَنْ ضَيَّقَ طَرِيقًا فَلَا جِهَادَ لَهُ ؛

امام علی علیه السلام: در جنگی همراه پیامبر بودیم . مردم ازدحام کردند و راه تنگ شد . پیامبر به شخصی دستور داد تا ندا دهد: «هرکس راه را بند آورد هیچ جهادی نکرده است .»

امام علی علیه السلام درباره حضرت عیسی علیه السلام فرمودند . . . : وَلَا مَالٌ يَلْفُتُهُ وَ لَا طَمَعٌ يُذِلُّهُ ، دَابَّتْهُ رِجَالُهُ وَ خَادِمُهُ يَدَاهُ ؛

امام علی علیه السلام درباره حضرت عیسی علیه السلام فرمودند: نه مال و ثروتی داشت که او را به خود مشغول گرداند و نه طمعی که به خواری اش اندازد ، مرکب او دو پایش بود و خدمت کارش دو دستش.

امام علی علیه السلام : الظَّفَرُ بِالْحَزْمِ وَ الْحَزْمُ بِإِجَالَةِ الرَّأْيِ وَ الرَّأْيُ بِتَحْصِينِ الْأَسْرَارِ ؛

امام علی علیه السلام: پیروزی با دوراندیشی به دست می آید ، و دوراندیشی با تبادل آرا ، و رأی با رازداری.

امام علی علیه السلام : أَصْلُ النَّجْدَةِ الْقُوَّةُ وَ ثَمَرَتُهَا الظَّفَرُ ؛

امام علی علیه السلام: ریشه دلاوری توانمندی است و میوه اش پیروزی.

امام علی علیه السلام : اسْتَعْمِلْ مَعَ عَدُوِّكَ مُرَاقَبَةَ الْإِمْكَانِ وَ انْتِهَازَ الْفُرْصَةِ ، تَظْفَرُ ؛

امام علی علیه السلام: برای رویارویی با دشمن در انتظار قدرت و لحظه مناسب باش تا پیروز شوی.

امام علی علیه السلام: أَفْضَلُ الْأَدَبِ مَا بَدَأَتْ بِهِ نَفْسُكَ ؛

امام علی علیه السلام: بهترین ادب آن است که از خود آغاز کنی.

امام علی علیه السلام: كَفَّاكَ أَدَبًا لِنَفْسِكَ اجْتَنَابُ مَا تَكْرَهُهُ مِنْ غَيْرِكَ ؛

امام علی علیه السلام: برای تربیت کردن خود همین بس که از آنچه در دیگران نمی پسندی دوری کنی.

امام علی علیه السلام: أَفْضَلُ الْأَدَبِ أَنْ يَقِفَ الْإِنْسَانُ عِنْدَ حَدِّهِ وَلَا يَتَعَدَّى قَدْرَهُ ؛

امام علی علیه السلام: بهترین ادب آن است که انسان در حدّ و مرز خود بماند و از اندازه خویش فراتر نرود.

امام علی علیه السلام: عَلِّمُوا أَنْفُسَكُمْ وَ أَهْلِيكُمْ الْخَيْرَ وَ ادَّبُوهُمْ ؛

امام علی علیه السلام: به خود و خانواده خود خوبی بیاموزید و آنان را تربیت کنید.

امام علی علیه السلام: طُوبَى لِمَنْ أَحْسَنَ إِلَى الْعِبَادِ وَ تَزَوَّدَ لِلْمَعَادِ ؛

امام علی علیه السلام: خوشا به حال آن که به بندگان خدا نیکی کند و برای آخرت خود زاد و توشه برگیرد.

امام علی علیه السلام: كَمَا تُعِينُ تُعَانُ ؛

امام علی علیه السلام: آن گونه که یاری می کنی ، یاری می شوی.

امام علی علیه السلام: إِنَّ أَحَبَّ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى اللَّهِ مَنْ أَعَانَ الْمُؤْمِنَ الْفَقِيرَ مِنَ الْفَقْرِ فِي دُنْيَاهُ وَ مَعَاشِهِ ؛

امام علی علیه السلام: محبوب ترین مؤمن نزد خداوند ، کسی است که مؤمن فقیری را ، در تنگدستی دنیا و گذران زندگی ، یاری رساند.

امام علی علیه السلام: قِوَامُ الشَّرِيعَةِ الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ إِقَامَةُ الْحُدُودِ ؛

امام علی علیه السلام: استواری شریعت ، به امر به معروف و نهی از منکر و برپاداشتن حدود است.

امام علی علیه السلام : غَايَةُ الدِّينِ الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ إِقَامَةُ الْحُدُودِ ؛

امام علی علیه السلام: غایت دین ، امر به معروف و نهی از منکر و برپاداشتن حدود است .

امام علی علیه السلام : مَنْ تَرَكَ إِنْكَارَ الْمُنْكَرِ بِقَلْبِهِ وَ يَدِهِ وَ لِسَانِهِ فَهُوَ مَيِّتٌ بَيْنَ الْأَحْيَاءِ ؛

امام علی علیه السلام: آن که منکر را با قلب و دست و زبانش انکار نکند ، مرده ای است میان زندگان.

امام علی علیه السلام : مَا أَعْمَالُ الْبِرِّ كُلُّهَا وَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عِنْدَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ إِلَّا كَنْفَتُهُ فِي بَحْرِ لُجِّي ؛

امام علی علیه السلام: تمام کارهای نیک ، حتی جهاد در راه خداوند ، در برابر امر به معروف و نهی از منکر ، چون دمیدنی است به دریایی مواج.

امام علی علیه السلام : أَدَى أَمِيناً وَ مَضَى رَشِيداً وَ خَلَّفَ فِينَا رَايَةَ الْحَقِّ ؛

امام علی علیه السلام: آن بزرگ ، رسالت خویش را با امانت به انجام رساند و دنیا را ترک کرد ، در حالی که راهنمای ما بود و پرچم حق را در میان ما باقی گذاشت.

امام علی علیه السلام : لَوْ سَكَتَ الْجَاهِلُ مَا اخْتَلَفَ النَّاسُ ؛

امام علی علیه السلام: اگر نادان خاموشی می گزید ، مردم دچار اختلاف نمی شدند.

امام علی علیه السلام : عَلَيْكُمْ بِالتَّوَّاصِلِ وَ التَّبَادُلِ وَ إِيَّاكُمْ وَ التَّدَايُرِ وَ التَّقَاطُعِ ؛

امام علی علیه السلام: بر شما باد به ارتباط و بخشش به یکدیگر و دوری گزیدن از جدایی و پشت کردن به یکدیگر.

امام علی علیه السلام : مَا بَرَأَ اللَّهُ نَسَمَةً خَيْرًا مِنْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ ؛

امام علی علیه السلام: خداوند آفریده ای بهتر از محمد نیافریده است.

امام علی علیه السلام : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ دَائِمَ الْبَشْرِ ، سَهْلَ الْخُلُقِ ، لَيِّنَ الْجَانِبِ ؛

امام علی علیه السلام: پیامبر خدا ، همواره خوش رو ، خوش خو و نرم خو بود.

امام علی علیه السلام : و لَا تَدْفَعَنَّ صَلَاحًا دَعَاكَ إِلَيْهِ عَدُوُّكَ وَ لِلَّهِ فِيهِ رِضًى ؛ فَإِنَّ فِي الصَّلَاحِ دَعَاً لِجُنُودِكَ وَ رَاحَةً مِنْ هُمُومِكَ وَ أَمناً لِبِلَادِكَ ؛

امام علی علیه السلام: اگر دشمن ، تو را به صلح فراخواند و خشنودی خدا در آن بود ، آن را رد مکن ؛ زیرا صلح مایه آسایش سپاهیان تو و راحتی خودت از اندوه ها و ایمنی سرزمین تو است.

امام علی علیه السلام... : فَإِنْ أَرَدْتَ مُجَاهَدَةَ عَدُوِّكَ فَلَنْ يَصْلُحَ لَكَ مِنْ شِيعَتِكَ مَنْ لَمْ يَصْلُحْ لِأَبِيكَ لِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَأَوْفَاءَ لَهُمْ، يُورِدُونَكَ ثُمَّ لَا يُصْدِرُونَكَ ؛

امام علی علیه السلام : و اگر بخواهی با دشمنت بجنگی [بدان که] کسانی که شمشیرشان سودی برای پدرت نداشت هرگز برای تو نیز سودی نخواهند داشت؛ زیرا آنان قومی بی وفا هستند که تو را وارد معرکه کارزار می کنند آن گاه برای بیرون آمدن از آن یاری ات نمی کنند.

امام علی علیه السلام : وَجَدْتُ الْمُسَالَمَةَ مَا لَمْ يَكُنْ وَهْنٌ لِلْإِسْلَامِ أَنْجَعَ مِنَ الْقِتَالِ ؛

امام علی علیه السلام: من صلح را ، تا آن گاه که مایه و هن اسلام نباشد ، کارسازتر از جنگ یافته ام.

امام علی علیه السلام : إِنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ لَمْ تَزَلْ مَظْلُومَةً ، مِنْ حَقِّهَا مَمْنُوعَةٌ وَ عَنْ مِيرَاثِهَا مَدْفُوعَةٌ ؛

امام علی علیه السلام: فاطمه همواره مظلوم و از حق و میراث خود محروم بود.

امام علی علیه السلام : بَرُّ الْوَالِدَيْنِ أَكْبَرُ فَرِيضَةٍ ؛

امام علی علیه السلام: نیکی به پدر و مادر بزرگ ترین فریضه است.

امام علی علیه السلام : إِنَّ الْمَرْأَةَ رِيحَانَةٌ وَ لَيْسَتْ بِقَهْرْمَانَةٍ ؛

امام علی علیه السلام: زن گل است و لطیف ، نه کارگزار و دلیر.

امام علی علیه السلام : لَا تَبْتَهِجَنَّ بِخَطَا غَيْرِكَ فَإِنَّكَ لَنْ تَمْلِكَ الْإِصَابَةَ أَبَدًا ؛

امام علی علیه السلام: به خطای دیگران شاد مشو که همیشه از تو درست کاری سر نزنند .

امام علی علیه السلام : عَظِّمُوا أَقْدَارَكُمْ بِالتَّغَافُلِ عَنِ الدَّنِيِّ مِنَ الْأُمُورِ ؛

امام علی علیه السلام: با بی توجهی به امور پست ، بر ارزش خود بیفزایید.

امام علی علیه السلام : مَنْ لَمْ يَقَهْرْ حَسَدَهُ كَانَ جَسَدُهُ قَبْرًا لِنَفْسِهِ ؛

امام علی علیه السلام : هر که بر حسدش غالب نشود ، بدنش گورجانش خواهد شد.

امام علی علیه السلام : إِنَّ أَهْنَأَ النَّاسِ عَیْشًا مَنْ كَانَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ رَاضِیًا ؛

امام علی علیه السلام : گواراترین زندگی را کسی دارد که از آنچه خداوند نصیب او کرده است خرسند باشد.

امام علی علیه السلام : أَفْضَلُ الْعَمَلِ مَا أُرِيدُ بِهِ وَجْهُ اللَّهِ ؛

امام علی علیه السلام : برترین کارها ، کاری است که برای خدا باشد.

امام علی علیه السلام : لَا تَقْلُ مَا لَا تُحِبُّ أَنْ يُقَالَ لَكَ ؛

امام علی علیه السلام : آنچه دوست نداری درباره ات گفته شود ، درباره دیگران مگوی.

امام علی علیه السلام : مَا عَالَ مَنْ اقْتَصَدَ ؛

امام علی علیه السلام : هر که میانه روی پیشه سازد ، گرفتار فقر نشود.

امام علی علیه السلام : مَنْ ضَنَّ بِعَرَضِهِ فَلْيَدَعْ الْمِرَاءَ ؛

امام علی علیه السلام : هر که می خواهد آب روی خود را نگاه دارد ، باید از جدال بپرهیزد .

امام علی علیه السلام : امضِ لِكُلِّ یَوْمٍ عَمَلَهُ ، فَإِنَّ لِكُلِّ یَوْمٍ مَا فِیهِ ؛

امام علی علیه السلام : در هر روز کار همان روز را انجام ده ، که هر روز را کاری [ویژه] است.

امام علی علیه السلام : الْبِشْرُ إِسْدَاءُ الصَّنِیْعَةِ بِغَیْرِ مَوْئِنَةٍ ؛

امام علی علیه السلام : خوش رویی احسانی است بی هزینه.

امام علی علیه السلام : نُصْحُكَ بَيْنَ الْمَلَاِ تَقْرِیْعٌ ؛

امام علی علیه السلام : نصیحت کردن در حضور جمع ، سرکوفت است.

امام علی علیه السلام : أَرْسَلَهُ عَلَى حَیْنٍ فِتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ وَ طُولِ هَجْعَةٍ مِنَ الْأُمَمِ وَ اعْتِزَامٍ مِنَ الْفِتَنِ وَ انْتِشَارٍ مِنَ الْأُمُورِ وَ تَلَظُّظٍ مِنَ الْحُرُوبِ وَ الدُّنْيَا كَاسِفَةُ النُّورِ ، ظَاهِرَةُ الْغُرُورِ عَلَى حَیْنٍ اصْفِرَارٍ مِنَ وَرَقِهَا وَ إِيَاسٍ مِنْ ثَمَرِهَا ؛

امام علی علیه السلام: خداوند او را در زمانی فرستاد که روزگاری بود پیامبری برانگیخته نشده بود ، و مردم در خوابی طولانی به سر می بردند ، و فتنه ها بالا گرفته و کارها پریشان شده بود ، و آتش جنگ ها شعله می کشید ، و دنیا بی فروغ و پر از مکر و فریب گشته ، برگ های درخت زندگی به زردی گراییده و ازبه بار نشستن آن قطع امید شده بود.

امام علی علیه السلام : أَرْسَلَهُ بِالضِّيَاءِ وَ قَدَّمَهُ فِي الإِصْطِفَاءِ فَرْتَقَ بِهِ الْمَفَاتِقَ وَ سَاوَرَ بِهِ الْمُغَالِبَ وَ دَلَّلَ بِهِ الصُّعُوبَةَ وَ سَهَّلَ بِهِ الْحُزُونََ حَتَّى سَرَّحَ الظَّلَالَ عَنْ يَمِينٍ وَ شِمَالٍ ؛

امام علی علیه السلام: او را با نور فرستاد و در گزینش مقدم داشت . به واسطه او گسستگی ها را به هم آورد و چیره جو را شکست داد و مشکلات را آسان و ناهمواری ها را هموار کرد تا جایی که گمراهی را از راست و چپ دور کرد.

امام علی علیه السلام . . . : إلی أَنْ بَعَثَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ لِإِنْجَازِ عِدَّتِهِ وَ إِتْمَامِ نُبُوتِهِ ؛

امام علی علیه السلام . . . : تا این که خداوند سبحان محمد پیامبر خود را فرستاد تا وعده خویش را به انجام رساند و سلسله نبوتش را کامل کند.

امام علی علیه السلام : رَجَبٌ شَهْرِي وَ شَعْبَانُ شَهْرُ رَسُولِ اللَّهِ ؛

امام علی علیه السلام: رجب ماه من و شعبان ماه رسول خدا است.

امام علی علیه السلام : صَوْمُ شَعْبَانَ يَذْهَبُ بِوَسْوَاسِ الصِّدْرِ وَ بَلَابِلِ الْقَلْبِ ؛

امام علی علیه السلام: روزه ماه شعبان ، وسواس دل و پریشانی های جان را از بین می برد.

امام علی علیه السلام : خَيْرُ النَّاسِ رَجُلٌ حَبَسَ نَفْسَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُجَاهِدُ أَعْدَاءَهُ يَلْتَمِسُ الْمَوْتَ أَوْ الْقَتْلَ فِي مَصَافِّهِ ؛

امام علی علیه السلام: بهترین مردم کسی است که در راه خدا خویشتن داری می کند و با دشمنان او به نبرد برمی خیزد ، و مرگ یا کشته شدن در میدان نبرد را آرزو می کند.

امام علی علیه السلام : وَ بِمَهْدَيْنَا تَنْقَطِعُ الْحُجَجُ فَهُوَ خَاتِمُ الْأَئِمَّةِ وَ مُنْقِذُ الْأُمَّةِ وَ مُنْتَهَى النُّورِ وَ غَامِضُ السِّرِّ ؛

امام علی علیه السلام: با مهدی ما حجت ها گسسته می شود . او پایان بخش سلسله امامان ، نجات بخش امت و اوج نور و راز نهان است.

امام علی علیه السلام : الْمَهْدِيُّ رَجُلٌ مِّنَّا مِنْ وَلَدِ فَاطِمَةَ ؛

امام علی علیه السلام: مهدی مردی است از ما ، از نسل فاطمه.

امام علی علیه السلام : اِنْتَظِرُوا الْفَرَجَ وَ لَا تَيَاسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ ؛

امام علی علیه السلام: در انتظار فرج باشید و از رحمت خدا نومید نشوید.

امام علی علیه السلام : الْمُنْتَظَرُ لِأَمْرِنَا كَالْمُتَشَخِّطِ بِدَمِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؛

امام علی علیه السلام: آن که منتظر فرج ما است، همچون کسی است که در راه خدا در خون خود تپیده باشد.

امام علی علیه السلام : أَصْحَابُ الْمَهْدِيِّ شَبَابٌ لَا كُهُولَ فِيهِمْ ؛

امام علی علیه السلام: یاران مهدی جوان اند و میان سالی در میان آنان نیست.

امام علی علیه السلام : إِذَا نَادَى مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ : «إِنَّ الْحَقَّ فِي آلِ مُحَمَّدٍ» فَعِنْدَ ذَلِكَ يَظْهَرُ

الْمَهْدِيُّ عَلَى أَفْوَاهِ النَّاسِ وَ يَشْرَبُونَ حُبَّهُ فَلَا يَكُونُ لَهُمْ ذِكْرٌ غَيْرُهُ ؛

امام علی علیه السلام: هرگاه آواز دهنده ای از آسمان آواز داد که . «همانا حق در میان خاندان محمد است» ، در آن هنگام نام مهدی بر سر زبان های مردم می افتد و از جام محبت او می نوشند و جز نام او بر زبان ندارند.

امام علی علیه السلام :صِيَامُ الْقَلْبِ عَنِ الْفِكْرِ فِي الْآثَامِ أَفْضَلُ مِنْ صِيَامِ الْبَطْنِ عَنِ الطَّعَامِ؛

امام علی علیه السلام : روزه دل ، اندیشیدن به گناهان ، برتر است از روزه شکم ؛ یعنی غذا خوردن.

امام علی علیه السلام : عَلَيكُمْ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ بِكَثْرَةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَ الدُّعَاءِ ؛

امام علی علیه السلام: بر شما باد در ماه رمضان به بسیاری استغفار و دعا.

امام علی علیه السلام : وَاللَّهِ لَا بِنُ أَبِيطَالِبٍ آتَسُ بِالْمَوْتِ مِنَ الطِّفْلِ بِثَدْيِ أُمِّهِ ؛

امام علی علیه السلام: به خدا سوگند که پسر ابوطالب با مرگ مانوس تر است تا کودک به پستان مادرش.

امام علی علیه السلام : لَا تَعَزِمِ عَلَى مَالِكَ تَسْتَبِينَ الرُّشْدُ فِيهِ ؛

امام علی علیه السلام: تصمیم به انجام دادن کاری که درستی آن برایت روشن نیست مگیر.

امام علی علیه السلام: سَلَامَةُ الدِّينِ وَالدُّنْيَا فِي مُدَارَاةِ النَّاسِ ؛

امام علی علیه السلام: سلامتی دین و دنیا در مدارا کردن با مردم است.

امام علی علیه السلام: الْفِكْرُ فِي الْخَيْرِ يَدْعُو إِلَى الْعَمَلِ بِهِ ؛

امام علی علیه السلام: اندیشیدن به خوبی ها آدمی را به انجام دادن آنها بر می انگیزد.

امام علی علیه السلام: دَعِ الْمُمَارَاةَ وَ مُجَارَاةَ مَنْ لَا عَقْلَ لَهُ وَ لَا عِلْمَ ؛

امام علی علیه السلام: ستیز و بگو مگوی با بی خرد بی دانش را واگذار.

امام علی علیه السلام: أَجْمِلُوا فِي الْخِطَابِ تَسْمَعُوا جَمِيلَ الْجَوَابِ ؛

امام علی علیه السلام: با مردم زیبا سخن بگویید تا پاسخ زیبا بشنوید.

امام علی علیه السلام: حُسْنُ الظَّنِّ يُخَفِّفُ الْهَمَّ وَ يُنْجِي مِنَ تَقَلُّدِ الْإِثْمِ ؛

امام علی علیه السلام: خوش بینی ، اندوه را می کاهد و از افتادن در بند گناه می رهاند.

امام علی علیه السلام: إِقْبَلْ عُذْرَ أَخِيكَ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ عُذْرٌ ، فَالْتَمِسْ لَهُ عُذْرًا ؛

امام علی علیه السلام: عذر برادرت را بپذیر و اگر عذری نداشت ، عذری برایش بتراش.

امام علی علیه السلام: سَيِّئَةٌ تَسْوُوكَ خَيْرٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ حَسَنَةٍ تُعْجِبُكَ ؛

امام علی علیه السلام: گناهی که اندوهگین ات کند ، نزد خدا بهتر است از کار نیکی که به خودپسندی گرفتارت سازد.

امام علی علیه السلام: إِرْحَمَ مَنْ دُونَكَ ، يَرْحَمَكَ مَنْ فَوْقَكَ ؛

امام علی علیه السلام: به فرودست خود رحم کن ، تا فرادستت بر تو رحم آورد.

امام علی علیه السلام: إِنَّ الْحَقَّ لَا يُعْرَفُ بِالرَّجَالِ إِعْرِفِ الْحَقَّ تَعْرِفْ أَهْلَهُ ؛

امام علی علیه السلام: حق با شخصیت ها شناخته نمی شود ؛ حق را بشناس تا اهل آن را بشناسی.

امام علی علیه السلام: شِرَارُكُمْ الْمَشَاوُونَ بِالنَّمِيمَةِ ، الْمُفَرِّقُونَ بَيْنَ الْأَحِبَّةِ ؛

امام علی علیه السلام: بدترین شما سخن چینان و تفرقه اندازان میان دوستان اند.

■ امام علی علیه السلام : مَا عُمِرَ مَجْلِسٌ بِالْغَيْبَةِ إِلَّا خَرِبَ مِنَ الدِّينِ ؛

امام علی علیه السلام: مجلسی که با غیبت آباد شود ، دین در آن تباه می شود.

■ امام علی علیه السلام : أَرْبَعَةٌ مِنْ قُصُورِ الْجَنَّةِ فِي الدُّنْيَا: الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ وَ مَسْجِدُ الرَّسُولِ وَ مَسْجِدُ بَيْتِ الْمَقْدِسِ وَ مَسْجِدُ الْكُوفَةِ ؛

امام علی علیه السلام: چهار قصر از قصرهای بهشت در دنیا هستند : مسجدالحرام ، مسجد الرسول ، مسجد بیت المقدس و مسجد کوفه.

■ امام علی علیه السلام : إِنَّمَا هُوَ عِيدٌ لِمَنْ قَبِلَ اللَّهَ صِيَامَهُ وَ شَكَرَ قِيَامَهُ ؛

امام علی علیه السلام: امروز تنها عید کسی است که خداوند روزه اش را پذیرفته و شب زنده داری اش را سپاس گزارده است.

■ امام علی علیه السلام : أَلَا وَ إِنَّ هَذَا الْيَوْمَ يَوْمٌ جَعَلَهُ اللَّهُ لَكُمْ عِيدًا وَ جَعَلَكَ لَهُ أَهْلًا ، فَاذْكُرُوا اللَّهَ يَذْكُرْكُمْ وَ ادْعُوهُ يُسْتَجِبْ لَكُمْ ؛

امام علی علیه السلام: امروز روزی است که خداوند آن را برای شما عید قرار داد و شما را نیز شایسته آن ساخت ؛ پس به یاد خدا باشید تا او نیز به یاد شما باشد و او را بخوانید تا خواسته هایتان را اجابت کند.

■ امام علی علیه السلام : مِنَ الذُّنُوبِ ذُنُوبٌ لَا تُغْفَرُ إِلَّا بِعَرَفَاتٍ ؛

امام علی علیه السلام: برخی از گناهان جز در عرفات بخشوده نمی شوند.

■ امام علی علیه السلام : اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ الْاَمَانَ الْاَمَانَ یَوْمَ لَا یَنْفَعُ مَالٌ وَ لَا بَنُوْنَ اِلَّا مَنْ اَتٰی اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِیْمٍ ؛

امام علی علیه السلام: خدایا! از تو امان می طلبم در آن روزی که نه مال و ثروت به کار می آید و نه فرزندان ، مگر کسی که با دلی پاک به سوی خدا بیاید.

■ امام علی علیه السلام : الْحَاجُّ وَالْمُعْتَمِرُ وَقَدْ اَلَّهَ وَ حَقَّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكْرِمْ وَفْدَهُ وَ یَحْبُوهُ بِالْمَغْفِرَةِ ؛

امام علی علیه السلام: حج گزار و عمره گزار میهمان خدایند ، و بر خدا است که مهمانش را گرامی بدارد و او را با مغفرت خویش در میان گیرد.

■ امام علی علیه السلام : وَ حَجُّ الْبَيْتِ وَ الْعُمْرَةُ فَإِنَّهُمَا يَنْفِيَانِ الْفَقْرَ وَ يُكَفِّرَانِ الذَّنْبَ وَ يُوجِبَانِ الْجَنَّةَ ؛

امام علی علیه السلام: حجّ و عمره فقر را از بین می برد ، گناهان را پاک و بهشت را واجب می کند.

امام علی علیه السلام : بِرُّ الْوَالِدَيْنِ أَكْبَرُ فَرِيضَةٍ؛

امام علی علیه السلام : نیکی به پدر و مادر، بزرگ ترین فریضه است.

امام علی علیه السلام : مَنْ تَرَكَ الْجُمُعَةَ ثَلَاثًا مُتَتَابِعَةً لَغَيْرِ عِلَّةٍ كُتِبَ مُنَافِقًا ؛

امام علی علیه السلام: هر کس سه جمعه پی در پی و بدون علت نماز جمعه را ترک کند ، در زمره منافقان است.

26 امام علی علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُحِبُّ الْمُحْتَزِفَ الْأَمِينَ؛

خداوند انسان شاغل امین را دوست دارد.

27 امام علی علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَاضِعِينَ؛

خداوند متواضعان را دوست دارد.

28 امام علی علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَقْلَ الْقَوِيمَ وَالْعَمَلَ الْمُسْتَقِيمَ؛

خداوند عقل استوار و کردار معتدل را دوست دارد.

29 امام علی علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تَكُونَ نِيَّةُ الْإِنْسَانِ لِلنَّاسِ جَمِيلَةً، كَمَا يُحِبُّ أَنْ تَكُونَ نِيَّتُهُ فِي طَاعَتِهِ قَوِيَّةً غَيْرَ مَدْخُولَةٍ؛

خداوند دوست دارد که انسان نسبت به دیگران خوش نیت باشد، چنانکه دوستدارد نیتش در اطاعت از او محکم و خالص باشد.

30 امام علی علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمَرْءَ الْمُسْلِمَ الَّذِي يُحِبُّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ وَ يَكْرَهُ لَهُمَا يَكْرَهُ لِنَفْسِهِ وَ يُنَاصِحُهُ الْوَلَايَةَ وَ يَعْرِفُ فَضْلِي وَ يَطْأُ عَقْبِي وَ يَنْظُرُ عَاقِبَتِي؛

خداوند دوست دارد مسلمانی را که آنچه برای خود می خواهد، برای برادر دینی اش نیز می خواهد. و آنچه برای خود نمی پسندد، برای برادر دینی اش نیز نمی پسندد. و او را به ولایت ما سفارش می کند و فضیلت مرا می شناسد و پا جای پای من می گذارد و در سرانجام کار من می اندیشد.

3 امام علی علیه السلام - فِي صِفَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله - :طَبِيبٌ دَوَّارٌ بِطَبِّهِ قَدْ أَحْكَمَ مَرَاهِمَهُ وَ أَحْمَى (أَمْضَى) مَوَاسِمَهُ يَضَعُ ذَلِكَ حَيْثُ الْحَاجَةُ إِلَيْهِ مِنْ قُلُوبٍ عَمِيٍّ وَ آذَانٍ صُمٍّ وَ أَلْسِنَةٍ بِكُمْ مُتَتَبِعٌ بِدَوَائِهِ مَوَاضِعَ الْعَفْلَةِ وَ مَوَاطِنَ الْحَيْرَةِ ... ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله پزشکی بودند که با دانش خود، همواره در میان مردم می گشتند ، مَرهم هایشان را به خوبی فراهم و ابزار کارشان را آماده می ساختند و آنها را هر جا که لازم بود، می گذاردند، در دل های کور و گوش های کر و زبان های گنگ. غفلتگاه ها و جایگاه های [حیرت] •

9. امام علی علیه السلام : وَ هُوَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ، أَجْوَدُ النَّاسِ كَفًّا وَ أَرْحَبُ النَّاسِ صَدْرًا وَ أَصْدَقُ النَّاسِ لَهْجَةً وَ أَوْفَى النَّاسِ ذِمَّةً وَ أَلْيَنُهُمْ عَرِيكَةً وَ أَكْرَمُهُمْ عِشْرَةً مَنْ رَأَاهُ بَدِيهَةً هَابَهُوَ مَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ يَقُولُ نَاعْتُهُ: لَمْ أَرْ قَبْلَهُ وَ لَا بَعْدَهُ مِثْلَهُ؛

او که خاتم پیامبران بود، بخشنده ترین، پرحوصله ترین، راستگوترین، پایبندترین مردم به عهد و پیمان، نرم خوترین و خوش مصاحبت ترین مردم بود، هر کس بدون سابقه قبلی او را می دید، هیبتش او را می گرفت و هر کس با او معاشرت می نمود او را می شناخت دوستدارش می شد و هر کس می خواست او را تعریف کند، می گفت: نظیر او را پیش از او و پس از او ندیده ام. •

16. امام علی علیه السلام : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ لَيْسَرُ الرَّجُلِ مِنَ أَصْحَابِهِ إِذَا رَأَاهُ مَغْمُومًا بِالْمُدَاعَبَةِ وَ كَانَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْمُعْبَسَ فِي وَجْهِهِ إِخْوَانِهِ؛

هرگاه رسول اکرم صلی الله علیه و آله یکی از اصحاب خود را غمگین می دیدند، با شوخی او را خوشحال می کردند و می فرمودند : خداوند، کسی را که با برادران (دینی) اش باترشرویی و چهره عبوس روبرو شود، دشمن می دارد. •

24. امام علی علیه السلام : كَانَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ لَا يَذُمُّ أَحَدًا وَ لَا يُعَيِّرُهُ وَ لَا يَطْلُبُ عَثْرَاتِهِ وَ لَا عَوْرَتَهُ وَ لَا يَتَكَلَّمُ إِلَّا فِيمَا رَجَا ثَوَابَهُ؛

رسول خدا صلی الله علیه و آله، هرگز بدگویی کسی را نمی کردند، سرزنش نمی نمودند و در پی لغزش ها و اسرار دیگران نبودند و [درباره دیگران]، چیزی جز خیر (خوبی) نمی گفتند. •

26. امام علی علیه السلام : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ إِذَا سُئِلَ شَيْئًا فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَفْعَلَهُ قَالَ: نَعَمْ وَ إِذَا أَرَادَ أَنْ لَا يَفْعَلَ سَكَتَ وَ كَانَ لَا يَقُولُ لِشَيْءٍ ... لَا ... ؛

هرگاه از رسول اکرم صلی الله علیه و آله چیزی تقاضا می شد، اگر ایشان آن را می خواستند انجام دهند، می فرمودند: بله و اگر نمی خواستند انجام دهند، سکوت می نمودند و هیچ گاه ایشان برای چیزی نه نمی گفتند. •

36 امام علی علیه السلام : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَا يُؤْتِرُ عَلَى الصَّلَاةِ عِشَاءً وَ لَا غَيْرَهُ وَ كَانَ إِذَا دَخَلَ وَقْتُهَا كَانَتْهُ لَا يَعْرِفُ أَهْلًا وَ لَا حَمِيمًا؛

رسول اکرم صلی الله علیه و آله چیزی مثل شام و غیر آن را بر نماز مقدم نمی داشتند و هنگامی که وقت نماز می رسید، گویی که هیچ يك از اهل خانه و دوستان را نمی شناختند .

39 امام علی علیه السلام : كُنَّا إِذَا احْمَرَ الْبَاسُ وَ لَقِيَ الْقَوْمَ الْقَوْمَ اتَّقَيْنَا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فَمَا يَكُونُنَا حَذُّ أَقْرَبَ إِلَى الْعَدُوِّ مِنْهُ ؛

وقتی که آتش جنگ بر افروخته می شد و دو لشکر به هم می رسیدند، به پیامبر پناهنده می شدیم و کسی نبود که از آن حضرت به دشمن نزدیک تر باشد .

5 امام علی علیه السلام : مَنْ حَسَنَتْ خَلِيقَتُهُ طَابَتْ عِشْرَتُهُ؛

هر کس خوش اخلاق باشد، زندگی اش پاکیزه و گوارا می گردد .

14 امام علی علیه السلام : النَّظِيفُ مِنَ الثِّيَابِ يُذْهِبُ الْهَمَّ وَالْحُزْنَ وَهُوَ طَهُورٌ لِلصَّلَاةِ؛

لباس پاکیزه غم و اندوه را می برد و موجب پاکیزگی نماز است .

20 امام علی علیه السلام : مَنْ اطَّرَحَ الْحَقْدَ اسْتَرَاخَ قَلْبُهُ وَ لُبُّهُ؛

هر کس کینه را از خود دور کند، قلب و عقلش آسوده می گردد .

21 امام علی علیه السلام : مَنْ اقْتَصَرَ عَلَى بُلْغَةِ الْكَفَافِ فَقَدْ انْتَضَمَ الرَّاحَةُ وَ تَبَوَّأَ خَفْضَ الدَّعَاةِ؛

هر کس به اندازه ای که او را کفایت می کند، قناعت کند، به آسایش و نظم می رسد و در آسودگی و رفاه منزل می گیرد .

25 امام علی علیه السلام : مَنْ غَضَّ طَرْفَهُ أَرَاخَ قَلْبِهِ؛

هر کس چشم خود را [از نامحرم] فرو بندد، قلبش راحت می شود .

26 امام علی علیه السلام : أَصْلُ الْعَقْلِ الْقُدْرَةُ وَ ثَمَرُهَا السُّرُورُ؛

ریشه عقل، قدرت است و میوه آن شادی .

27 امام علی علیه السلام : تَغَرَّبَ عَنِ الْوَطَانِ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ وَ سَافَرَ فِي الْأَسْفَارِ

خَمْسُ فَوَائِدَ تَفَرُّجُ هَمِّ وَ اكْتِسَابُ مَعِيشَةٍ وَ عِلْمٌ وَ آدَابٌ وَ صُحْبَةُ مَاجِدٍ؛

برای کسب بلند مرتبگی از وطن خود دور شو و سفر کن که در مسافرت پنج فایده است: برطرف شدن اندوه، بدست آوردن روزی و دانش و آداب زندگی، و هم نشینی با بزرگواران. .

30 امام علی علیه السلام : إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا زَيَّنَّهُ بِالسَّكِينَةِ وَالْحِلْمِ؛

هرگاه خداوند بنده ای را دوست بدارد، او را به آرامش و بردباری زینت می بخشد. .

32 امام علی علیه السلام : أَهْنَى الْعَيْشِ اطِّرَاحُ الْكُلْفِ؛

گواراترین زندگی، رها کردن تکلف ها (تجملات) است. .

33 امام علی علیه السلام : حُسْنُ الظَّنِّ رَاحَةُ الْقَلْبِ وَ سَلَامَةُ الدِّينِ؛

خوش گمانی، مایه آسایش قلب و سلامت دین است. .

38 امام علی علیه السلام : مَنْ وَثِقَ بِأَنْ مَا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ لَنْ يَفُوتَهُ اسْتِرَاحَ قَلْبُهُ؛

هر کس اطمینان داشته باشد که آنچه خداوند برایش تقدیر کرده است به او می رسد، دلش آرام می گیرد. .

39 امام علی علیه السلام : تَوَقُّعُ الْفَرَجِ إِحْدَى الرَّاحَتَيْنِ؛

انتظار گشایش، یکی از دو آسایش است. .

2 امام علی علیه السلام : أَبْلَغُ مَا تَسْتَدِرُّ بِهِ الرَّحْمَةُ أَنْ تُضْمَرَ لِجَمِيعِ النَّاسِ الرَّحْمَةُ؛

مؤثرترین وسیله جلب رحمت خدا این است که خیرخواه همه مردم باشی. .

5 امام علی علیه السلام : مَنْ أَصْلَحَ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ أَصْلَحَ اللَّهُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّاسِ؛

هر کس رابطه اش را با خدا اصلاح کند، خداوند رابطه او را با مردم اصلاح خواهد نمود. .

12 امام علی علیه السلام : وَإِيَّاكَ ... أَنْ تَعْدَهُمْ فَتَتَّبِعَ مَوْعِدَكَ بِخُلْفِكَ... فَإِنَّ الْخُلْفَ يوجبُ

الْمَقْتَنَدَ لِلَّهِ وَالنَّاسِ؛

بپرهیز از خلف وعده که آن موجب نفرت خدا و مردم از تو می شود. .

25 امام علی علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ فَرَضَ فِي أَمْوَالِ الْغَنِيَاءِ أَقْوَاتَ الْفُقَرَاءِ فَمَا

جَاعَ فَقِيرٌ إِلَّا بِمَا مُتَّعَ بِهِ غَنَى، وَ اللَّهُ تَعَالَى سَائِلُهُمْ عَنْ ذَلِكَ؛

خداوند سبحان غذای فقرا را در اموال ثروتمندان قرار داده است، پس هیچ فقیری در دنیا گرسنگی نمی کشد مگر این که ثروتمندی حق او را نداده باشد و خداوند از اغنیا در این باره خواهد پرسید. ❀

28+ امام علی علیه السلام : أَفْضَلُ الشَّفَاعَاتِ أَنْ تَشْفَعَ بَيْنَ اثْنَيْنِ فِي نِكَاحٍ حَتَّى يَجْمَعَ اللَّهُ بَيْنَهُمَا؛

بهترین وساطت، وساطت میان دو نفر برای ازدواج است تا این که خداوند آن دو را به یکدیگر برساند. ❀

32+ امام علی علیه السلام : مَنْ كَثُرَتْ نِعَمُ اللَّهِ عَلَيْهِ كَثُرَتْ حَوَائِجُ النَّاسِ إِلَيْهِ، فَإِنْ قَامَ فِيهَا بِمَا أَوْجَبَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ عَلَيْهِ فَقَدْ عَرَّضَهَا لِلدَّوَامِ وَإِنْ مَنَعَ مَا أَوْجَبَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ فِيهَا فَقَدْ عَرَّضَهَا لِلزَّوَالِ؛

هر کس نعمت های خدا بر او زیاد شود، نیازهای مردم به او زیاد می شود، حال اگر به آنچه خداوند در این باره بر او واجب کرده عمل کند، زمینه دوام آن نعمت ها را فراهم کرده، و اگر نکند آنها را در معرض نابودی قرار داده است. ❀

21+ امام علی علیه السلام : إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَقْرَأَ أَوْ يَعْمَلَ عَمَلًا وَيَقُولُ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَإِنَّهُ يُبَارَكُ لَهُ فِيهِ؛

هر بنده ای بخواهد چیزی بخواند یا کاری انجام دهد و بسم الله الرحمن الرحيم بگوید، در کارش برکت داده می شود. ❀

22+ امام علی علیه السلام : مَنْ اسْتَمَعَ إِلَى قَارِئٍ يَقْرُؤُهَا [بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ] كَانَ لَهُ بِقَدْرِ مَا لِلْقَارِئِ؛

هر کس به صدای قاری ای که بسم الله الرحمن الرحيم را قرائت می کند گوش دهد، برای او آن خواهد بود، که برای قاری است. ❀

23+ امام علی علیه السلام : بِسْمِ اللَّهِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ عَوْنٌ لِكُلِّ دَوَاءٍ؛
بسم الله ، شفای هر دردی و یاری کننده هر دارویی است. ❀

24+ امام علی علیه السلام : أَلَا فَمَنْ قَرَأَهَا (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ) مُعْتَقِدًا لِمُؤَالَاةِ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ مُنْقَادًا لِأَمْرِهَا مُؤْمِنًا بِظَاهِرِهَا وَ بَاطِنِهَا أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِكُلِّ حَرْفٍ مِنْهَا حَسَنَةً كُلُّ وَاحِدَةٍ مِنْهَا أَفْضَلُ مِنَ الدُّنْيَا وَ مَا فِيهَا مِنْ أَصْنَافِ أَمْوَالِهَا وَ خَيْرَاتِهَا؛

هر که بسم الله الرحمن الرحيم را با اعتقاد و دوستی محمد و آل پاکش و با تسلیم در برابر دستوراتشان و با ایمان به ظاهر و باطنش بخواند خداوند عزیز و جلیل در مقابل هر حرف آن، چیزی برتر از دنیا و آنچه در آن است، از ثروت و خوبی ها را به او می بخشد. 🌟

37+ امام علی علیه السلام : قُولُوا عِنْدَ افْتِتَاحِ كُلِّ أَمْرٍ صَغِيرٍ أَوْ عَظِيمٍ: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ؛ أَيُّ أَسْتَعِينُ عَلَى هَذَا الْأَمْرِ بِاللَّهِ الَّذِي لَا يَحِقُّ الْعِبَادَةُ لِغَيْرِهِ، الْمُغِيثُ إِذَا اسْتُغِيثَ، الْمُجِيبُ إِذَا دُعِيَ، الرَّحْمَنُ الَّذِي يَرْحَمُ بِبَسْطِ الرِّزْقِ عَلَيْنَا، الرَّحِيمُ بِنَا فَادْيَانِنَا وَ دُنْيَانَا وَ آخِرَتِنَا، خَفَّفَ عَلَيْنَا الدِّينَ وَ جَعَلَهُ سَهْلًا خَفِيفًا، وَ هُوَ يَرْحَمُنَا بِتَمَيُّزِنَا مِنْ أَعْدَائِهِ؛

هنگام آغاز هر کار كوچك و بزرگی بسم الله الرحمن الرحيم بگوئید. یعنی برای اینکار، از خدا مدد می جویم. خدایی که جز او کسی سزاوار پرستش نیست. پناهگاه پناه جوو فریادرس فریاد خواه است. خداوند بخشنده ای که با گسترش روزی بر ما رحم می کند، مهربان به ما، در آیین و دنیا و آخرتمان. دین را بر ما آسان و سبک و سهل گرفت. و به ما رحم می کند با جدا کردن از دشمنانش. 🌟

6+ امام علی علیه السلام : شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَغْفُو عَنِ الزَّلَّةِ وَ لَا يَسْتُرُ الْعَوْرَةَ؛

بدترین مردم کسی است که خطا را نمی بخشد و عیب (دیگران) را نمی پوشاند. 🌟

8+ امام علی علیه السلام : شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَعْتَقِدُ إِلَّا مَانَةً وَ لَا يَجْتَنِبُ الْخِيَانَةَ؛

بدترین مردم کسی است که پایبند به امانت نباشد و از خیانت دوری نکند. 🌟

16+ امام علی علیه السلام : شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَخْشَى النَّاسَ فِي رَبِّهِ وَ لَا يَخْشَى رَبَّهُ فِي النَّاسِ؛

بدترین مردم کسانی هستند که در اطاعت از خدا از مردم بترسند ولی در اطاعت از مردم از خدا نترسند.

22+ امام علی علیه السلام : شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَبْتَغِي الْعَوَائِلَ لِلنَّاسِ؛

بدترین مردم کسی است که بدخواه دیگران باشد. 🌟

24+ امام علی علیه السلام : شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَقْبَلُ الْعُذْرَ وَ لَا يُقِيلُ الذَّنْبَ؛

بدترین مردم کسی است که عذر را نمی پذیرد و گناه را نمی بخشد. 🌟

25+ امام علی علیه السلام : خَيْرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ النَّمَطُ الْأَوْسَطُ؛

بهترین این امت، میانه روها هستند. 🌟

27+ امام علی علیه السلام: خَيْرُ النَّاسِ مَنْ كَافَى عَلَى الْقَبِيحِ بِالْجَمِيلِ؛

بهترین مردم کسی است که در برابر بدی، خوبی نماید. .

28+ امام علی علیه السلام: شَرُّ النَّاسِ مَنْ كَافَى عَلَى الْجَمِيلِ بِالْقَبِيحِ؛

بدترین مردم کسی است که در برابر خوبی، بدی نماید. .

29+ امام علی علیه السلام: خَيْرُ الْعِبَادِ مَنْ إِذَا أَحْسَنَ اسْتَبَشَرَ وَ إِذَا أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ؛

بهترین بندگان خدا کسی است که اگر کار نیک انجام دهد شاد شود و اگر بدی نماید، آمرزش طلبد. .

30+ امام علی علیه السلام: شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَرَى أَنَّهُ خَيْرُهُمْ؛

بدترین مردم کسی است که خود را بهتر از دیگران بداند. .

31+ امام علی علیه السلام: خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ دَعَاكَ إِلَى صِدْقِ الْمَقَالِ بِصِدْقِ مَقَالِهِ وَ نَدَبَكَ إِلَى الْأَفْضَلِ الْأَعْمَالِ بِحُسْنِ أَعْمَالِهِ؛

بهترین برادران (دینی) تو کسی است که با راستگویی اش تو را به راستگویی و با کردار نیکش تو را به بهترین کارها دعوت کند. .

32+ امام علی علیه السلام: شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَغْشَى النَّاسَ؛

بدترین مردم کسی است که دیگران را فریب می دهد. .

33+ امام علی علیه السلام: خَيْرُ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَقْوَمُهُمْ لِلَّهِ بِالطَّاعَةِ فِيمَا لَهُ وَ عَلَيْهِمْ أَقْوَلُهُمْ بِالْحَقِّ وَ لَوْ كَانَ مُرًّا فَإِنَّ الْحَقَّ بِهِ قَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ؛

بهترین مردم نزد خدای متعال کسانی هستند که در اطاعت از خدا استوارترند چه به سودشان باشد چه به ضررشان و حق گو باشند، هر چند تلخ باشد، زیرا که آسمان ها و زمین براساس حق استوار است. .

34+ امام علی علیه السلام: شَرُّ النَّاسِ مَنْ كَانَ مُتَتَبِعًا لِعُيُوبِ النَّاسِ عَمِيًّا لِمَعَايِبِهِ؛

بدترین مردم کسی است که در پی عیوب مردم باشد و عیوب خود را نبیند. .

35+ امام علی علیه السلام: خَيْرُ النَّاسِ مَنْ إِذَا أُعْطِيَ شَكَرَ وَ إِذَا ابْتُلِيَ صَبَرَ وَ إِذَا ظَلِمَ غَفَرَ؛

بهترین مردم کسی است که چون چیزی به او داده شود شکر کند و چنانچه گرفتار شود صبر نماید و اگر به او ظلم شود درگذرد. .

36 امام علی علیه السلام: شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَشْكُرُ النِّعْمَةَ وَ لَا يَرْعَى الْحُرْمَةَ؛

بدترین مردم کسی است که نعمت را شکر نمی کند و حرمت را نگه نمی دارد. .

38 امام علی علیه السلام: شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَظْلِمُ النَّاسَ؛

بدترین مردم کسی است که به مردم ظلم می کند. .

40 امام علی علیه السلام: شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَتَّقِي بِأَحَدٍ لِسُوءِ ظَنِّهِ وَ لَا يَتَّقِي بِهِ أَحَدٌ لِسُوءِ فِعْلِهِ؛

بدترین مردم کسی است که به خاطر بدگمانیش به کسی اعتماد نمی کند و به خاطر کردار بدش کسی به او اعتماد نمی نماید. .

2 امام علی علیه السلام : مِنْ كَمَالِ السَّعَادَةِ السَّعْيُ فِي صَلَاحِ الْجُمْهُورِ؛

کوشش در راه اصلاح توده مردم، از کمال خوشبختی است. .

3 امام علی علیه السلام : مَنْ لَمْ يُصْلِحْ نَفْسَهُ لَمْ يُصْلِحْ غَيْرَهُ؛

هر کس خودش را اصلاح نکند، نمی تواند دیگران را اصلاح نماید. .

20 امام علی علیه السلام : كُونَا لِلظَّالِمِ حَصْمًا وَ لِلْمَظْلُومِ عَوْنًا؛

پیوسته ، دشمن ظالم و یاور مظلوم باشید. .

22 امام علی علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ الْجِهَادَ وَ عَظَّمَهُ وَ جَعَلَهُ نَصْرَهُ وَ نَاصِرَهُ وَ اللَّهُ مَا صَلَحَتْ دُنْيَا وَ لَا دِينٌ إِلَّا بِهِ ؛

در حقیقت خداوند جهاد را واجب گردانید و آن را بزرگداشت و مایه پیروزی و یاور خود قرارش داد. به خدا سوگند کار دنیا و دین جز با جهاد درست نمی شود. .

35 امام علی علیه السلام : وَ أَيْمُ اللَّهِ مَا كَانَ قَوْمٌ قَطُّ فِي غَضِّ نِعْمَةٍ مِنْ عَيْشٍ فَزَالَ عَنْهُمْ الْإِبْذُنُوبُ اجْتَرَحَوْهَا، لَاِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَامٍ لِلْعَبِيدِ. وَ لَوْ أَنَّ النَّاسَ حِينَ تَنْزِلُ بِهِمُ النَّقْمُ وَتَزُولُ عَنْهُمْ النِّعْمُ فَرَعُوا إِلَى رَبِّهِمْ بِصِدْقٍ مِنْ نِيَّاتِهِمْ وَ وَلَهُ مِنْ قُلُوبِهِمْ لَرَدَّ عَلَيْهِمْ كُلَّ شَارِدٍ وَ أَصْلَحَ لَهُمْ كُلَّ فَاسِدٍ؛

به خدا سوگند، هرگز ملتی در زندگی مرقه و پیر نعمتی نبوده اند و نعمت و رفاه از آنان زائل نشده است، مگر به سبب گناهانی که مرتکب شده اند، چرا که خداوند به بندگان ظلم نمی کند. اگر مردم به هنگامی که بلاها و سختی ها بر آنان فرود می آمد و نعمت ها از دستشان می رفت، با نیت های خوب و دلی مشتاق به پروردگارشان پناه می بردند، بی گمان هر از دست رفته ای به آنان باز می گشت و هر فاسدی اصلاح می شد. .

14. امام علی علیه السلام : مَنْ أَجْهَدَ نَفْسَهُ فِي إِصْلَاحِهَا سَعِدَ، مَنْ أَهْمَلَ نَفْسَهُ فِي لَذَاتِهَا شَقِيَ بَعْدَ؛

هر کس برای اصلاح خود، خویشتن را به زحمت بیندازد، خوشبخت می شود هرکس خود را در لذت ها رها کند، بدبخت می گردد و بی بهره می ماند. .

15. امام علی علیه السلام : لَا يَسَعِدُ امْرُؤٌ إِلَّا بِطَاعَةِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَ لَا يَشْقَى امْرُؤٌ إِلَّا بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ؛

هیچ کس جز با اطاعت خدا خوشبخت نمی شود و جز با معصیت خدا بدبخت نمی گردد. .

16. امام علی علیه السلام : إِنَّ حَقِيقَةَ السَّعَادَةِ أَنْ يُخْتَمَ لِلْمَرْءِ عَمَلُهُ بِالسَّعَادَةِ وَ إِنَّ حَقِيقَةَ الشَّقَاءِ أَنْ يُخْتَمَ لِلْمَرْءِ عَمَلُهُ بِالشَّقَاءِ؛

براستی که حقیقت خوشبختی آن است که پایان کار انسان خوشبختی باشد و حقیقت بدبختی آن است که کار انسان به بدبختی خاتمه یابد. .

17. امام علی علیه السلام : التَّوْفِيقُ مِنَ السَّعَادَةِ وَ الْخِذْلَانُ مِنَ الشَّقَاوَةِ؛

توفیق [انجام کار نیک] از خوشبختی و بی توفیقی از بدبختی است. .

18. امام علی علیه السلام : لَا يَسَعِدُ أَحَدٌ إِلَّا بِإِقَامَةِ حُدُودِ اللَّهِ وَ لَا يَشْقَى أَحَدٌ إِلَّا بِإِضَاعَتِهَا؛

هیچ کس جز با اجرای حدود و احکام خدا خوشبخت نمی شود و جز با ضایع کردن آن بدبخت نمی گردد. .

19. امام علی علیه السلام : السَّعِيدُ مَنْ وُعِظَ بِغَيْرِهِ وَ الشَّقِيُّ مَنْ انْخَدَعَ لِهَوَاهُ؛

خوشبخت کسی است که از (سرنوشت) دیگران پند بگیرد و بدبخت کسی است که فریب هوا و هوس خود را بخورد. .

20. امام علی علیه السلام : الدُّنْيَا مُنِيَّةُ الْأَشْقِيَاءِ، الْآخِرَةُ فَوْزُ السُّعْدَاءِ؛

دنیا آرزوی بدبختان و آخرت رستگاری خوشبختان است. ❀

21. امام علی علیه السلام : إِذَا جَمَعْتَ الْمَالَ فَأَنْتَ فِيهِ وَكِيلٌ لِغَيْرِكَ يَسْعُدُ بِهِ وَ تَشْقَى أَنْتَ؛

هرگاه مال اندوختی، تو در آن نماینده کس دیگری هستی که او با آن خوشبخت می شود و تو بدبخت می گردی. ❀

22. امام علی علیه السلام : السَّعِيدُ مَنْ سَعِدَتْ بِهِ رَعِيَّتُهُ وَالشَّقِيُّ مَنْ شَقِيَتْ بِهِ رَعِيَّتُهُ؛

خوشبخت کسی است که زیر دستانش بواسطه او خوشبخت شوند و بدبخت کسی است که زیردستانش به واسطه او بدبخت شوند. ❀

23. امام علی علیه السلام : فِي الْمَوْتِ رَاحَةُ السُّعْدَاءِ، فِي الدُّنْيَا رَغْبَةُ الْأَشْقِيَاءِ؛

مرگ آسایش خوشبختان و دنیا خواهش بدبختان است. ❀

24. امام علی علیه السلام : إِنَّ أَسْعَدَ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا مَنْ عَدَلَ عَمَّا يَعْرِفُ ضَرَّهُ وَ إِنَّ

أَشْقَاهُمْ مَنَاتَّبِعَ هَوَاهُ؛

خوشبخت ترین مردم در دنیا کسی است که از آنچه می داند برایش ضرر دارد، دوری کند و بدبخت ترین مردم کسی است که از هوا و هوس خود پیروی نماید. ❀

25. امام علی علیه السلام : عُصِمَ السُّعْدَاءُ بِالْإِيمَانِ وَ خُذِلَ الْأَشْقِيَاءُ بِالْعِصْيَانِ مِنْ بَعْدِ

اتِّجَاهِ الْحُجَّةِ عَلَيْهِم بِالْبَيَانِ إِذْ وَضَحَ لَهُمْ مَنَارُ الْحَقِّ وَ سَبِيلُ الْهُدَى؛

خوشبختان، با ایمان محفوظ می مانند و بدبختان، پس از آن که حجت برایشان تمام شد و نشانه حق و راه هدایت روشن گردید، بر اثر گناه و نافرمانی خوار می شوند. ❀

26. امام علی علیه السلام : السَّعِيدُ مَنْ وُعِظَ بِغَيْرِهِ وَ الشَّقِيُّ مَنْ اتَّعَظَ بِهِ غَيْرُهُ؛

خوشبخت، کسی است که از (حال) دیگران عبرت بگیرد و بدبخت، کسی است که مایه عبرت دیگران واقع شود. ❀

27. امام علی علیه السلام : مِنْ كِتَابِهِ لَهُ إِلَى الْأَشْتَرِ: أَمْرُهُ بِتَقْوَى اللَّهِ وَ إِثَارِ طَاعَتِهِ وَ

اتِّبَاعِ مَا أَمَرَ بِهِ فِي كِتَابِهِ مِنْ فَرَائِضِهِ وَ سُنَنِهِ الَّتِي لَا يَسْعُدُ أَحَدٌ إِلَّا بِاتِّبَاعِهَا وَ لَا يَشْقَى إِلَّا مَعْجُودِهَا وَ إِضَاعَتِهَا؛

امیر المؤمنین در نامه خود به مالک اشتر نوشته است: مالک را به پرهیزکاری و ترس از خدا و برگزیدن طاعت او و پیروی از واجبات و مستحبات خدا که در کتاب خود به آنها امر

فرموده است فرمان می دهد، اعمالی که هیچ کس جز با انجام آنها خوشبخت و جز با انکار و فرو گذاشتن آنها بدبخت نمی گردد. .

28 امام علی علیه السلام : لَا تُخَلِّفَنَّ وَرَاءَكَ شَيْئاً مِنَ الدُّنْيَا فَإِنَّكَ تُخَلِّفُهُ لِأَحَدٍ رَجُلَيْنِ إِمَارَجُلٍ عَمِلَ فِيهِ بِطَاعَةِ اللَّهِ فَسَعِدَ بِمَا شَقِيتَ بِهِ وَ أَمَّا رَجُلٌ عَمِلَ فِيهِ بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ فَشَقِيبَا جَمَعَتْ لَهُ فَكُنْتَ عَوْنًا لَهُ عَلَى الْمَعْصِيَةِ وَ لَيْسَ أَحَدٌ هَذَيْنِ حَقِيقاً أَنْ تُؤْ ثَرُهُ عِلْنَفْسِكَ؛

پس از خودت چیزی از دنیا بر جای مگذار زیرا آن را برای یکی از این دو خواهی گذارد. یا کسی که آن را در طاعت خدا به کار می برد پس با چیزی که تو با آن بدبخت شده ای، خوشبخت می شود. و یا کسی که با آن نافرمانی خدا را می کند و با آنچه تو برای او فراهم کردی بدبخت می شود پس تو در نافرمانی [خدا] یاور او هستی و هیچ يك از این دو را شایسته نیست بر خودت مقدم بداری. .

29 امام علی علیه السلام : إِنْ عَقَلْتَ أَمْرَكَ وَأَصَبْتَ مَعْرِفَةَ نَفْسِكَ فَأَعْرِضْ عَنِ الدُّنْيَا وَ ارْزُ هَدَ فِيهَا فَإِنَّهَا دَارُ الْأَشْقِيَاءِ وَ لَيْسَتْ بِدَارِ السَّعْدَاءِ؛

اگر در امور زندگی خود اندیشیده و خود را شناخته ای، پس از دنیا روی بگردان و از آن دل بکن، زیرا دنیا سرای بدبختان است نه سرای خوشبختان. .

2 امام علی علیه السلام : إِنَّ الْعَدْلَ مِيزَانُ اللَّهِ سُبْحَانَهُ الَّذِي وَضَعَهُ فِي الْخَلْقِ وَنَصَبَهُ لِإِقَامَةِ الْحَقِّ ، فَلَا تُخَالِفْهُ فِي مِيزَانِهِ وَلَا تُعَارِضْهُ فِي سُلْطَانِهِ ؛

به راستی که عدالت ترازوی خدای سبحان است که در میان مردم قرار داده و برای برپاداشتن حق، نصب فرموده است، بنابراین، در ترازوی خداوند با اومخالفت نکن و با حکومتش مستیز. .

5 امام علی علیه السلام : إِنْ عَقَدْتَ إِيْمَانَكَ فَارْضَ بِالْمَقْضَى عَلَيْكَ وَ لَكَ وَ لَا تَرْجُ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَ انْتَظِرْ مَا آتَاكَ بِهِ الْقَدَرُ ؛

اگر ایمانت را محکم کرده ای، به خواست خدا خشنود باش، چه به زیان تو باشد و چه به سود تو، و به هیچ کس جز خدا امید نداشته باش و در انتظار چیزی باش که خداوندبرایت پیش می آورد. .

7 امام علی علیه السلام : وَ قَدَّرَ الْإِرْزَاقَ فَكَثَّرَهَا وَ قَلَّلَهَا ، وَ قَسَّمَهَا عَلَى الضَّيْقِ وَ السَّعَةِ ، فَعَدَلْفِيهَا لِيَبْتَلَى مَنْ أَرَادَ بِمَيْسُورِهَا وَ مَعْسُورِهَا ، وَ لِيُخْتَبَرَ بِذَلِكَ الشُّكْرَ وَ الصَّبْرَ مِنْ غَنِيَّهَاوَ فَقِيرِهَا ؛

[خداوند] روزی همگان را تعیین کرد و آن را زیاد و کم نمود و در آن تنگی و گشایش قرار داد و عدالت ورزید تا با آسانی و سختی آن، هرکس را بخواهد، بیازماید و سپاسگزاری و صبر ثروتمند و فقیر را امتحان نماید. .

8 امام علی علیه السلام : وَ اَيُّمُ اللَّهِ ، مَا كَانَ قَوْمٌ قَطُّ فِي غَضِّ نِعْمَةٍ مِنْ عَيْشٍ فَزَالَ عَنْهُمْ الْاَبْدُنُوبِ اجْتَرَحُوهَا لَاِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَامٍ لِلْعَبِيدِ؛

به خدا سوگند، هرگز نعمت گروهی که از زندگی خوش بهره مندند، از بین نمی رود، جز به وسیله گناهانی که مرتکب می شوند؛ چرا که خداوند هرگز به بندگان ظلم نمی کند. .

12 امام علی علیه السلام : وَ قَدْ سُئِلَ عَنِ الْقَضَاءِ وَ الْقَدَرِ - : لَا تَقُولُوا : وَ كَلَّهُمُ اللَّهُ إِلَى أَنْفُسِهِمْ فَتَوَهَّنُوهُ ، وَ لَا تَقُولُوا : أَجْبَرَهُمْ عَلَى الْمَعَاصِي فَتُظْلَمُوهُ وَلَكِنْ قُولُوا : الْخَيْرُ بِتَوْفِيقِ اللَّهِ وَ الشَّرُّ بِخِذْلَانِ اللَّهِ وَ كُلُّ سَابِقٍ فِي عِلْمِ اللَّهِ ؛

وقتی که از حضرت علی علیه السلام درباره قضا و قدر، پرسیدند، فرمودند: نگوئید: خدا آنان (گناهکاران) را به خودشان وانهاده است، که [با این سخن] خدا را سبک می کنید، و نگوئید: خدا آنان را بر انجام دادن گناهان، مجبور ساخته است؛ که [با این سخن] به خدا نسبت ظلم می دهید بلکه بگوئید: خیر در سایه توفیق خدا ، و شر به خاطر یاری نشدن از جانب خداست و همه اینها از قبل در علم خداوند بوده است. .

26 امام علی علیه السلام : إِذَا فَشَى الزَّانَا ظَهَرَ مَوْتُ الْفُجَاءَةِ ، وَ إِذَا جَارَ الْحَاكِمُ قَحَطَ الْمَطَرُ ؛

هرگاه زنا رواج پیدا کند، مرگ ناگهانی پدیدار می شود و هرگاه حاکم ستم کند، باران نمی بارد. .

28 امام علی علیه السلام : مَا أَعْجَبَ هَذَا الْإِنْسَانَ مَسْرُورٌ بِدَرْكِ مَا لَمْ يَكُنْ لِيَفُوتَهُ ، مَحْزُونٌ غَلْفُوتٍ مَا لَمْ يَكُنْ لِيُذْرِكَهُ ، وَ لَوْ أَنَّهُ فَكَّرَ لَاَبْصَرَ وَ عَلِمَ أَنَّهُ مُدَبَّرٌ ، وَ أَنَّ الرِّزْقَ عَلَيْهِ مُقَدَّرٌ ، وَ لَا قُتْرَ عَلَى مَا تَيْسَّرَ ، وَ لَمْ يَتَعَرَّضْ لِمَا تَعَسَّرَ ؛

چه تعجب آور است این انسان! با رسیدن به چیزی که از دستش نمی رفت، خوشحال می شود و برای از دست دادن چیزی که به آن نمی رسد، ناراحت می شود، در صورتی که اگر فکر می کرد، می فهمید و می دانست که کارش برنامه ریزی شده است و روزی برایش تقدیر شده است و در نتیجه به آنچه آسان به دستش می رسد، اکتفا می کرد و آنچه را که سخت به دست می آید، دنبال نمی نمود. .

33 امام علی علیه السلام : مَنْ رَضِيَ بِمَا قُسِمَ لَهُ ، اسْتَرَحَ قَلْبُهُ وَ بَدَنُهُ ؛

هرکس به آنچه برایش قسمت شده، راضی باشد، قلب و بدنش، آسوده می گردد. .

35+ امام علی علیه السلام : لَا يَسْعُدُ أَحَدٌ إِلَّا بِإِقَامَةِ حُدُودِ اللَّهِ وَ لَا يَشْقَى أَحَدٌ إِلَّا بِإِضَاعَتِهَا ؛

هیچ کس جز با برپایی حدود خداوند خوش بخت و هیچ کس جز با ضایع کردن آنها، بدبخت نمی شود. .

40+ امام علی علیه السلام : اللَّهُمَّ لَا تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ ، فَإِنَّكَ إِن تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ تُعَذِّبُنِي لَمْ تَظْلِمْنِي ، أَصَبَحْتُ أَتَقَى عَذَابَكَ وَ لَا أَخَافُ جُورَكَ ، فَيَا مَنْ هُوَ عَدْلٌ لَا يَجُورُ اِرْحَمْنِي ؛

خدایا! آن چنان که من سزاوارش هستم، با من رفتار نکن، زیرا اگر با من آن چنان رفتار کنی که سزاوار آنم، عذابم خواهی نمود، در حالی که بر من ظلم نکرده ای. من از عدالت تو می ترسم، نه ظلم کردن تو ! پس، ای بسیار عادل که ظلم نمی کند، بر من رحم کن. !

4+ امام علی علیه السلام :لَيْسَ الْكَذِبُ مِنْ خَلْقِ الْإِسْلَامِ؛

دروغگویی از اخلاق اسلام نیست. .

6+ امام علی علیه السلام : (علامة) الْإِيمَانُ أَنْ تُؤَثِّرَ الصِّدْقُ حَيْثُ يَضُرُّكَ عَلَى الْكَذِبِ حَيْثُ يَنْفَعُكَ؛

(نشانه) ایمان، این است که راستگویی را هر چند به زیان تو باشد بر دروغگویی، گرچه به سود تو باشد، ترجیح دهی. .

7+ امام علی علیه السلام :أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ صِدْقٌ حَدِيثٌ وَأَدَاءُ أَمَانَةٍ وَعِفَّةٌ بَطْنٌ وَحُسْنُ خُلُقٍ؛

چهار چیز است که به هر کس داده شود خیر دنیا و آخرت به او داده شده است: راستگویی، اداء امانت، حلال خوری و خوش اخلاقی. .

9+ امام علی علیه السلام :الصَّادِقُ عَلَى شَفَا مَنَاجَاةٍ وَكَرَامَةٍ وَالْكَاذِبُ عَلَى شُرْفٍ مَهْوَاةٍ وَمَهَانَةٍ؛

راستگو در آستانه نجات و بزرگواری است و دروغگو در لبه پرتگاه و خواری. .

14+ امام علی علیه السلام :يَكْتَسِبُ الْكَاذِبُ بِكَذِبِهِ ثَلَاثًا: سَخَطُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَاسْتِهَانَةُ النَّاسِ بِهِ وَمَقْتُ الْمَلَائِكَةِ لَهُ؛

دروغگو با دروغگویی خود سه چیز بدست می آورد: خشم خدا را نسبت به خود، نگاه تحقیرآمیز مردم را نسبت به خود و دشمنی فرشتگان را نسبت به خود. ❀

15. امام علی علیه السلام: اَلْمُؤْمِنُ صَدُوقُ اللِّسَانِ بَذُولِ الْإِحْسَانِ؛
مؤمن بسیار راستگو و بسیار نیکوکار است. ❀

19. امام علی علیه السلام: يَبْلُغُ الصَّادِقُ بِصِدْقِهِ مَا يَبْلُغُهُ الْكَاذِبُ بِاِخْتِيَالِهِ؛
راستگو، با راستگویی خود به همان می رسد که دروغگو با حيله گری خود. ❀

22. امام علی علیه السلام: اَللّٰهُمَّ طَهِّرْ لِسَانِي مِنَ الْكَذِبِ؛
خدایا زبانم را از دروغ پاک گردان. ❀

25. امام علی علیه السلام: مَنْ تَحَرَّى الصَّدَقَ خَفَّتْ عَلَيْهِ الْمُؤْنُ؛

هر کس صداقت و راستگویی پیشه کند، بار زندگی برای او سبک می شود. ❀

27. امام علی علیه السلام: مَا السَّيْفُ الصَّارِمُ فِي كَفِّ الشَّجَاعِ بِاعَزَّ لَهُ مِنَ الصَّدَقِ؛
شمشیر بُرنده در دست شجاع برای او دشمن شکن تر از راستگویی نیست. ❀

28. امام علی علیه السلام: لَا تُحَدِّثِ النَّاسَ بِكُلِّ مَا سَمِعْتَ بِهِ، فَكَفَى بِذَلِكَ كَذِبًا؛

هر چه را شنیدی برای مردم بازگو مکن، که همین برای دروغگویی (تو) کافی است. ❀

29. امام علی علیه السلام: أَفْبَحُ الصَّدَقِ ثَنَاءُ الرَّجُلِ عَلَى نَفْسِهِ؛

زشت ترین راستگویی، تعریف انسان از خودش می باشد. ❀

30. امام علی علیه السلام: أَمْرَانِ لَا يَنْفَكَاَنِ مِنَ الْكَذِبِ: كَثْرَةُ الْمَوَاعِيدِ، وَ شِدَّةُ الْإِعْتِدَارِ؛

دو چیز از دروغ جدا نمی شود: بسیار وعده دادن و به شدت عذرخواهی نمودن. ❀

31. امام علی علیه السلام: إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَلْهَمَهُ الصَّدَقَ؛

هرگاه خداوند بنده ای را دوست بدارد، راستگویی را به او الهام می نماید. ❀

32. امام علی علیه السلام: الْكَذِبُ فِي الْعَاجِلَةِ عَارٌ وَ فِي الْآجِلَةِ عَذَابُ النَّارِ؛

دروغ در دنیا ننگ و عار است و در آخرت عذاب جهنم. ❀

33+ امام علی علیه السلام: یُکْتَسَبُ الصَّادِقُ بِصِدْقِهِ ثَلَاثًا: حُسْنُ الثَّقَةِ بِهِ، وَالْمَحَبَّةُ لَهُ، وَالْمَهَابَةُ عَنْهُ؛

راستگو با راستگویی خود، سه چیز را به دست می آورد: اعتماد، محبت و شکوه (در دل ها) .

34+ امام علی علیه السلام: لَيْسَ لِكَذُوبٍ أَمَانَةٌ، وَ لَا لِفُجُورٍ صَيَانَةٌ؛

دروغگو امانتدار نیست و بدکار، نگهدارنده اسرار .

3+ امام علی علیه السلام: الْحِلْمُ غِطَاءٌ سَاتِرٌ وَالْعَقْلُ حِصَامٌ قَاطِعٌ، فَاسْتُرْ خَلَلَ خَلْقِكَ بِحِلْمِكَ وَقَاتِلْ هَوَاكَ بِعَقْلِكَ؛

بردباری پرده ای پوشاننده و عقل شمشیری برنده است، پس عیبهای اخلاقی خود را با بردباری بپوشان و با عقلت به جنگ هوا و هوست برخیز .

5+ امام علی علیه السلام: إِنْ لَمْ تَكُنْ حَلِيمًا فَتَحَلَّمْ فَإِنَّهُ قَلَّ مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ إِلَّا أَوْشَكَ أَنْ يَكُونُوا مِنْهُمْ؛

اگر بردبار نیستی خود را بردبار جلوه ده، زیرا کمتر کسی است که خود را شبیه گروهی کند و بزودی یکی از آنان نشود .

11+ امام علی علیه السلام: الْحِلْمُ يُطْفِئُ نَارَ الْغَضَبِ وَالْحِدَّةُ تُوجِّجُ إِحْرَاقَهُ؛

بردباری آتش خشم را فرو می نشاند و تندی، آن را شعله ورتر می کند .

13+ امام علی علیه السلام: لَيْسَ الْحَلِيمُ مَنْ عَجَزَ فَهُجِمَ وَإِذَا قَدَرَ انْتَقَمَ، إِنَّمَا الْحَلِيمُ مَنْ إِذَا قَدَرَ عَفَا وَكَانَ الْحِلْمُ غَالِبًا عَلَى كُلِّ أَمْرِهِ؛

کسی که چون ناتوان شود هجوم برد و چون قدرت یابد انتقام گیرد بردبار نیست، بلکه بردبار کسی است که قدرت داشته باشد اما گذشت کند و بردباری بر تمامی امور او غالب باشد .

14+ امام علی علیه السلام: كُنْ بَطِيءَ الْغَضَبِ سَرِيعَ الْفِيءِ مُحِبًّا لِقَبُولِ الْعُذْرِ؛

دیر خشم و زود گذشت باش و قبولِ عذر را دوست بدار .

15+ امام علی علیه السلام: مَنْ حَلَمَ عَنْ عَدُوِّهِ ظَفَرَ بِهِ؛

هر کس در مقابل دشمن بردبار باشد بر او پیروز می شود .

16+ امام علی علیه السلام: بِئْسَ الْقَرِينُ الْغَضَبُ: یبْدی الْمَعَائِبَ وَيُذْنِي الشَّرَّ وَيُبَاعِدُ الْخَيْرَ؛
خشم هم نشین بسیار بدی است: عیب ها را آشکار، بدی ها را نزدیک و خوبی ها را دور
می کند. .

17+ امام علی علیه السلام: مَنْ غَاظَكَ بِقُبْحِ السَّفَةِ عَلَيْكَ، فَعِظْهُ بِحُسْنِ الْحِلْمِ عَنْهُ؛

هر کس با زشتی سبکسری تو را خشمگین کرد تو با زیبایی بردباری او را به خشم آور. .

18+ امام علی علیه السلام: أَقْدَرُ النَّاسِ عَلَى الصَّوَابِ مَنْ لَمْ يَغْضَبْ؛

تواناترین مردم در تشخیص درست کسی است که خشمگین نشود. .

20+ امام علی علیه السلام: أَعْدَى عَدُوٍّ لِلْمَرْءِ غَضَبُهُ وَ شَهْوَتُهُ فَمَنْ مَلَكَهُمَا عَلَتْ دَرَجَتُهُ
وَبَلَغَ غَايَتَهُ؛

بدترین دشمن آدمی خشم و شهوت اوست، پس هر کس آن دو را در اختیار بگیرد، مقامش
بالا می رود و به هدفش می رسد. .

22+ امام علی علیه السلام: أَخْضَرُ النَّاسِ جَوَابًا مَنْ لَمْ يَغْضَبْ؛

حاضر جواب ترین مردم کسی است که خشمگین نشود. .

23+ امام علی علیه السلام: مِنْ عِلَامَةِ أَحَدِهِمُ (الْمُتَّقِينَ) أَنَّكَ تَرَى لَهُ قُوَّةً فِي دِينٍ...
وَحِرْصًا فِي عِلْمٍ وَعِلْمًا فِي حِلْمٍ؛

از نشانه های پرهیزکاران این است که می بینی در دین نیرومند... در کسب دانش حریص
و دارای علم همراه با بردباری اند. .

24+ امام علی علیه السلام: شِدَّةُ الْغَضَبِ تُغَيِّرُ الْمَنْطِقَ وَتَقْطَعُ مَادَّةَ الْحُجَّةِ وَتُفَرِّقُ الْفَهْمَ؛

خشم شدید، چگونگی گفتار را تغییر می دهد، اساس استدلال را بر هم می ریزد و تمرکز
فکری را از بین می برد. .

25+ امام علی علیه السلام: لَيْسَ الْخَيْرُ أَنْ يَكْثَرَ مَالُكَ وَوَلَدُكَ، وَلَكِنَّ الْخَيْرَ أَنْ يَكْثَرَ عِلْمُكَ وَ
يَعْظُمَ حِلْمُكَ؛

خیر آن نیست که ثروت و فرزندان زیاد شود، بلکه خیر آن است که دانشت بسیار
و بردباریت افزون گردد. .

27+ امام علی علیه السلام: الْحِلْمُ وَالْإِنَانَةُ تَوَآمَانِ، يُنْتَجُهُمَا عُلُوُّ الْهَمَّةِ؛

بردباری و وقار دو همزادند که همت عالی آنها را به وجود می آورد. .

29+ امام علی علیه السلام: اخْتَجِبْ عَنِ الْغَضَبِ بِالْحِلْمِ، وَغَضَّ عَنِ الْوَهْمِ بِالْفَهْمِ؛

با بردباری خود را از خشم پنهان کن و با فهم و دانایی از وهم و خیال چشم بپوش. .

31+ امام علی علیه السلام: إِنَّكَ مُقَوِّمٌ بِأَدَبِكَ، فَرِيْنُهُ بِالْحِلْمِ؛

ارزش تو به ادب توست، پس آن را با بردباری آراسته کن. .

33+ امام علی علیه السلام: إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا زَيَّنَّهُ بِالسَّكِينَةِ وَالْحِلْمِ؛

هر گاه خداوند بنده ای را دوست بدارد او را با آرامش و بردباری آراسته می گرداند. .

35+ امام علی علیه السلام: أَوَّلُ عَوَظِ الْحَلِيمِ مِنْ حِلْمِهِ أَنَّ النَّاسَ أَنْصَارُهُ عَلَى الْجَاهِلِ؛

اول نتیجه ای که شخص بردبار از بردباریش می گیرد، پشتیبانی مردم از او در برابر نادان است. .

37+ امام علی علیه السلام: الْحِلْمُ نَوْرٌ جَوْهَرُهُ الْعَقْلُ؛

بردباری نوری است که جوهره آن عقل است. .

15+ امام علی علیه السلام: مَضْغُ اللَّبَانِ يَشُدُّ الْأَضْرَاسَ وَ يَنْفِي الْبَلْغَمَ وَ يَذْهَبُ بِرِيحِ الْفَمِ؛

جویدن کندر، دندان ها را محکم می کند و بلغم و رطوبات و بوی دهان را می برد. .

12+ امام علی علیه السلام: الصَّلَاةُ حِصْنُ الرَّحْمَنِ وَ مَذْحَرَةُ الشَّيْطَانِ؛

نماز، دژ محکم خداوند مهربان و وسیله راندن شیطان است. .

13+ امام علی علیه السلام: لَوْ يَعْلَمُ الْمُصَلِّي مَا يَغْشَاهُ مِنَ الرَّحْمَةِ لَمَّا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ؛

اگر نماز گزار می دانست تا چه حد مشمول رحمت الهی است، هرگز سر خود را از سجده بر نمی داشت. .

14+ امام علی علیه السلام: أَنْظِرْ فِيمَا تُصَلِّي وَ عَلَى مَا تُصَلِّي، إِنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ وَجْهِهِ وَ حِلَّهُ فَلَا قَبُولَ؛

بنگرید در چه [لباسی] و بر چه [چیزی] نماز می گزاری، که اگر از راه صحیح و حلالش نباشد، قبول نخواهد شد. .

22 امام علی علیه السلام : رَكَعَتَانِ مِنْ عَالِمٍ خَيْرٌ مِنْ سَبْعِينَ رَكْعَةً مِنْ جَاهِلٍ؛

دو رکعت نماز دانشمند بهتر از هفتاد رکعت نماز نادان است. .

25 امام علی علیه السلام : لَا يَقُومَنَّ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ مُتَكَاسِلًا وَ لَا نَاعِسًا وَ لَا يُفَكِّرَنَّ فَنَفْسِهِ فَإِنَّهُ بَيْنَ يَدَي رَّبِّهِ عَزَّوَجَلَّ وَ إِنَّمَا لِلْعَبْدِ مِنْ صَلَاتِهِ مَا أَقْبَلَ عَلَيْهِ مِنْهَا بِقَلْبِهِ؛

هیچ کس از شما کسل و خواب آلود به نماز نایستد و به خود نیندیشد؛ زیرا که نمازگزار در پیشگاه پروردگار خویش است. و برای بنده از نمازش تنها آنچه با دلش به آن توجه داشته، می ماند. .

32 امام علی علیه السلام : لَيْسَ عَمَلٌ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنَ الصَّلَاةِ، فَلَا يَشْغَلَنَّكُمْ عَنَّا وَقَاتِهَا شَيْءٌ مِنْ أُمُورِ الدُّنْيَا؛

هیچ عملی نزد خداوند، محبوب تر از نماز نیست، پس هیچ کار دنیایی شما را در وقت نماز به خود مشغول ندارد. .

﴿قرآن﴾ اُدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ؛ .

بخوانید مرا، تا پاسخ دهم شما را.

1 امام علی علیه السلام : أَعْلَمُ النَّاسِ بِاللَّهِ أَكْثَرُهُمْ لَهُ مَسْأَلَةً ؛

خداشناس ترین مردم، پر درخواست ترین آنان از خداست. .

6 امام علی علیه السلام : قُلْتُ : اَللّٰهُمَّ لَا تُحَوِّجْنِيْ اِلٰى اَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ ، فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ : يَا عَلِيُّ، لَا تَقُوْلَنَّ هَكَذَا ، فَلَيْسَ مِنْ اَحَدٍ اِلَّا وَ هُوَ مُحْتَاجٌ اِلَى النَّاسِ . فَقُلْتُ : يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ، فَمَا اَقُوْلُ ؟ قَالَ : قُلْ : اَللّٰهُمَّ لَا تُحَوِّجْنِيْ اِلٰى شِرَارِ خَلْقِكَ . قُلْتُ : يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ وَ مَنْ شِرَارُ خَلْقِهِ ؟ قَالَ : الَّذِيْنَ اِذَا اَعْطُوْا مَنُّوْا وَ اِذَا مَنَعُوْا عَابُوْا ؛

من گفتم : بار خدایا ! مرا محتاج احدی از خَلقت مگردان . پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمودند : ای علی چنین نگو ؛ زیرا هیچ کس نیست ، مگر آن که به مردم نیازمند است . گفتم : پس چه بگویم ، ای پیامبر خدا؟ فرمودند بگو : بار خدایا! مرا نیازمند بدانِ خلقت قرار مده. گفتم : ای پیامبر خدا ، بدان خلق خدا کیانند؟ فرمودند : کسانی که هر گاه چیزی بدهند ، منت گذارند و هر گاه ندهند ، بد گویند. .

8 امام علی علیه السلام : مَا زَالَتْ نِعْمَةٌ وَلَا نَضَارَةٌ عَيْشٍ إِلَّا بِذُنُوبٍ اجْتَرَحُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْبِطُ لِمُتَعَبِدٍ ، وَلَوْ أَنَّهُمْ اسْتَقْبَلُوا ذَلِكَ بِالْإِنَابَةِ لَمْ تَزَلْ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذَا نَزَلَتْ بِهِمُ النِّقَمُ وَزَالَتْ عَنْهُمْ النِّعَمُ فَرَعَوْا إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ بِصِدْقٍ مِنْ نِيَّاتِهِمْ وَلَمْ يَهِنُوا وَلَمْ يُسْرِفُوا ، لَا صَلَحَ اللَّهُ لَهُمْ كُلٌّ فَاسِدٍ وَلَرَدَّ عَلَيْهِمْ كُلٌّ صَالِحٌ ؛

هیچ نعمت و شادابی زندگی ای نابود نشد، مگر به سبب گناهانی که صاحبانش مرتکب شدند . خداوند هرگز به بندگان ستم نمی کند . اگر با دعا و ناله به استقبال بلا می رفتند ، آن نعمت ها و خوشی ها نابود نمی شدند ، اگر زمانی که عذاب برایشان فرود آمد و نعمت هایشان را گرفت ، با نیت پاک به خداوند عزوجل پناه می بردند و سستی و زیاده روی (و ستم بر خویشان) نمی کردند ، بی گمان خداوند ، نابسامانی آنان را به سامان می آورد و خوبی ها را به ایشان بازمی گرداند .

12 امام علی علیه السلام : بُكَاءُ الْعُيُونِ وَ خَشْيَةُ الْقُلُوبِ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى ذِكْرُهُ ، فَإِذَا وَجَدْتُمُوهَا فَاعْتَمُوا الدُّعَاءَ وَ لَوْ أَنَّ عَبْدًا بَكَى فِي أُمَّةٍ لَرَحِمَ اللَّهُ تَعَالَى تِلْكَ الْأُمَّةَ لِبُكَاءِ ذَلِكَ الْعَبْدِ ؛

گریه چشم ها و ترس دل ها ، از رحمت خداوند بلند نام است . بنابراین ، هر گاه اینها را در خود یافتید ، دعا کردن را غنیمت شمارید . اگر در میان يك امت ، يك بنده هم گریه کند ، خداوند متعال به خاطر گریه آن بنده ، بر آن امت رحم می کند .

24 امام علی علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَ تَعَالَى - أَخْفَى أَرْبَعَةً فِي أَرْبَعَةٍ : أَخْفَى رِضَاهُ فِطَاعَتِهِ فَلَا تَسْتَصْغِرَنَّ شَيْئًا مِنْ طَاعَتِهِ ، فَرُبَّمَا وَ أَفَقَ رِضَاهُ وَ أَنْتَ لَا تَعْلَمُ وَ أَخْفَى سَخَطُهُ فِي مَعْصِيَتِهِ فَلَا تَسْتَصْغِرَنَّ شَيْئًا مِنْ مَعْصِيَتِهِ فَرُبَّمَا وَ أَفَقَ سَخَطُهُ مَعْصِيَتُهُ أَنْتَ لَا تَعْلَمُ وَ أَخْفَى إِجَابَتَهُ فِي دَعْوَتِهِ فَلَا تَسْتَصْغِرَنَّ شَيْئًا مِنْ دُعَائِهِ فَرُبَّمَا وَ أَفَقَ إِجَابَتَهُ وَ أَنْتَ لَا تَعْلَمُ وَ أَخْفَى وَلِيَّتُهُ فِي عِبَادِهِ فَلَا تَسْتَصْغِرَنَّ عَبْدًا مِنْ عِبِيدِ اللَّهِ فَرُبَّمَا يَكُونُ وَلِيَّتُهُ وَ أَنْتَ لَا تَعْلَمُ ؛

خداوند تبارك و تعالی چهار چیز را در دل چهار چیز مخفی نموده است : خشنودی اش را در طاعتش مخفی نموده ، پس مبدا که چیزی از طاعت او را كوچك بشمارید ، زیرا ممکن است خشنودی او در همان باشد و تو نمی دانی . ناخشنودی اش را در معصیتش مخفی کرده . پس مبدا که چیزی از معصیت او را كوچك بشمارید ، زیرا ممکن است ناخشنودی او در همان باشد و تو نمی دانی . اجابتش را در دعای از خود مخفی ساخته . پس چه بسا که اجابت او در همان باشد و تو نمی دانی و ولی اش را در میان بندگان مخفی نموده است . پس مبدا هیچ بنده ای از بندگان خدا را كوچك بشمارید ؛ زیرا ای بسا ، همو ولی او باشد و تو نمی دانی .

34 امام علی علیه السلام : سَمِعَ رَجُلًا يَدْعُو لِصَاحِبِهِ ، فَقَالَ : لَا أَرَاكَ اللَّهُ مُكْرُوها ! فَقَالَ : إِنَّمَا دَعَوْتُ لَهُ بِالْمَوْتِ ، لِأَنَّ مَنْ عَاشَ فِي الدُّنْيَا لَا بُدَّ أَنْ يَرَى الْمَكْرُوهُ ؛

شنیدند که شخصی برای دوستش، چنین دعا می کند الهی غم نبینی و گرفتار نشوی! امام علیه السلام فرمودند : تو در واقع برای مرگش دعا کردی ؛ زیرا هر کس در دنیا زندگی می کند ، ناچار ، غم و گرفتاری می بیند .

6 (قرآن) وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛

هر کس تقوای الهی پیشه کند، خداوند راه نجاتی (از مشکلات) برای او فراهم می کند و از جایی که گمان نمی برد به او روزی می دهد.

1 امام علی علیه السلام : كَانَ فِيمَا وَعَظَ بِهِ لِقْمَانُ ابْنَهُ أَنْ قَالَ لَهُ: يَا بُنَيَّ لِيَعْتَبِرَ مَنْ قَصُرَ يَقِينُهُو ضَعُفَتْ نِيَّتُهُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى خَلَقَهُ فِي ثَلَاثَةِ أَحْوَالٍ مِنْ أَمْرِهِوَ آتَاهُ رِزْقَهُ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ فِي وَاحِدَةٍ مِنْهَا كَسْبٌ وَ لَا حِيلَةٌ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى سَيَرَزُقُّهُ فِي الْحَالِ الرَّابِعَةِ... فِي رَحِمِ أُمِّهِ... مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ... مِنْ كَسْبِ أَبِيهِ... حَتَّى إِذَا كَبَرَ وَ عَقَلَ وَ اكْتَسَبَ لِنَفْسِهِ ضَاقَ بِهِ أَمْرُهُ وَ ظَنَّ الظُّنُونَ بِرَبِّهِ وَ جَحَدَ الْحُقُوقَ فَمَالِهِ وَ قَتَرَ عَلَى نَفْسِهِ وَ عِيَالِهِ، مَخَافَةَ إِقْتَارِ رِزْقٍ وَ سَوْءِ يَقِينٍ بِالْخَلْفِ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَو تَعَالَى؛

از جمله اندرزهای لقمان به فرزندش این بود :فرزندم! کسی که در به دست آوردن روزی، یقینش [به خدا] اندک و نیتش [به روزی رسان] سست است، باید از آن عبرت آموزد که خدای تبارک و تعالی او را در سه جا از خلقتش روزی داد؛ بی آن که خودش در آن ها تلاش و برنامه ای داشته باشد .پس خدای تبارک و تعالی در مرحله چهارم نیز روزی او را خواهد داد... در رحم مادرش... و از شیر مادرش... و از درآمد والدینش روزی او را داد... تا آن که بزرگ شد و عقلش رشد کرد و مستقلاً درآمد کسب کرد. در این هنگام بر خود سخت گرفت و به پروردگارش بدگمان شد و از ترس تنگدستی و یقین نداشتن به وعده خدای تبارک و تعالی، حقوق مالی خود (نسبت به دیگران) را نادیده گرفت و خود و خانواده اش را در سختی و تنگنا قرار داد .

6 امام علی علیه السلام : الْجَمْعُ بَيْنَ الصَّلَاتَيْنِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ التَّعَقُّبُ بَعْدَ الْغَدَاةِ وَ بَعْدَ الْعَصْرِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ صَلَاةُ الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ كَسْحُ الْفَنَاءِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَمُؤَاسَاةُ الْأَخِ فِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ الْبُكُورُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ الْإِسْتِغْفَارُ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ اسْتِعْمَالُ الْأَمَانَةِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ قَوْلُ الْحَقِّ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ إِجَابَةُ الْمُؤَذِّنِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ تَرْكُ الْكَلَامِ فِي الْخَلَاءِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ تَرْكُ الْحَرِصِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ شُكْرُ الْمُنْعَمِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ اجْتِنَابُ الْيَمِينِ الْكَاذِبَةِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ الْوُضُوءُ قَبْلَ

الطَّعَامَ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ أَكَلُ مَا يَسْقُطُ مِنَ الْخَوَانِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ كُلَّ يَوْمٍ ثَلَاثِينَ مَرَّةً دَفَعَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَنْهُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنَ الْبَلَاءِ أَيْسَرُهَا الْفَقْرُ؛

دو نماز (ظهر با عصر و مغرب با عشا) را با هم خواندن، تعقیب بعد از نماز صبح و عصر، صله رحم، نظافت حریم خانه، همدردی و یاری نمودن برادر (دینی)، سحرخیزی در طلب روزی، استغفار، امانت داری، حق گویی، اجابت دعوت مؤذن، صحبت نکردن درتوالت، ترك حرص، تشکر از ولی نعمت، پرهیز از قسم دروغ، شستن دست قبل از غذا، خوردن آنچه بیرون از سفره می افتد، روزی را زیاد می کنند و کسی که هر روز سی مرتبه خدا را تسبیح بگوید، خدای عزوجل هفتاد نوع بلا را از او دور می کند که آسانترین آن فقر است. .

9 امام علی علیه السلام : اَعْلَمُوا أَنَّ عَبْدًا وَ إِنْ ضَعُفَتْ حِيلَتُهُ وَ وَهِنَتْ مَكِيدَتُهُ أَنَّهُ لَنْ يُنْقَصَ مِمَّا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ وَ إِنْ قَوِيَ فِي شِدَّةِ الْحِيلَةِ وَ قُوَّةِ الْمَكِيدَةِ أَنَّهُ لَنْ يُزَادَ عَلَى مَا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ؛

بدانید که آنچه خداوند برای انسان مقدر کرده است، بی کم و کاست به او می رسد، هر چند در چاره اندیشی و پیدا کردن راه های کسب روزی ناتوان باشد و نیز بیش از آنچه خداوند برایش مقدر کرده به او نرسد، هر چند بسیار زرنگ و چاره اندیش باشد. .

24 امام علی علیه السلام : هُوَ (رمضان) شَهْرُ يَزِيدُ اللَّهُ فِيهِ الْإِرْزَاقَ وَ الْآجَالَ وَ يَكْتُبُ فِيهِ وَفْدَبَيْتِهِ وَ...؛

[رمضان] ماهی است که خداوند روزی ها و عمرها را در آن می افزاید و زائران خانه اش را معین می کند. .

28 امام علی علیه السلام : اَلْعُسْرُ يُفْسِدُ الْإِخْلَاقَ، اَلتَّسَهُّلُ يُدِرُّ الْإِرْزَاقَ؛

سخت گیری، اخلاق را فاسد، آسان گیری روزی ها را فراوان می کند. .

39 امام علی علیه السلام : إِذَا أَبْطَأَتِ الْإِرْزَاقُ عَلَيْكَ فَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ يُوسِّعْ عَلَيْكَ فِيهَا؛

هرگاه در روزی تو تأخیر و تنگی پدید آمد، از خداوند آمرزش بخواه تا روزی را بر تو فراوان گرداند. .

وَ إِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ؛ .

هرگاه مریض شوم خداوند شفایم می دهد.

1 امام علی علیه السلام : الصَّحَّةُ أَفْضَلُ النَّعَمِ؛

سلامتی بهترین نعمت است. .

7. امام علی علیه السلام : الْمَعِدَةُ بَيْتُ الْأَدْوَاءِ وَالْحِمِيَّةُ رَأْسُ الدَّوَاءِ، وَ عَوْدُ كُلِّ بَدَنٍ مَا اغْتَادَ. لاصِحَّةَ مَعَ النَّهَمِ ؛

معدة سرای دردهاست و پرهیز، بهترین درمان. هر بدنی را به همان که خو می گیرد، عادت دهید. با پرخوری، تندرستی نخواهد بود. .

10. امام علی علیه السلام : مَنْ تَطَبَّبَ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ وَ لِيُنْصَحْ وَ لِيَجْتَهِدْ؛

هر کس طبابت می کند، باید تقوای الهی پیشه کند، خیرخواه باشد و سعی خود را به کار برد. .

15. امام علی علیه السلام : شَرِبُ الدَّوَاءِ لِلْجَسَدِ كَالصَّابُونِ لِلثَّوْبِ، يُنْقِيهِ وَ لَكِنْ يُخْلِقُهُ؛

نوشیدن دارو برای بدن، همانند صابون (پودر شوینده) برای لباس است که آن را تمیز می کند، اما فرسوده اش هم می کند. .

16. امام علی علیه السلام : مَنْ غَرَسَ فِي نَفْسِهِ مَحَبَّةَ أَنْوَاعِ الطَّعَامِ، اجْتَنَى ثَمَارَ فَنُونِ الْأَسْقَامِ ؛

هر کس در دل خود، نهال علاقه به غذاهای گوناگون را بکارد، محصول بیماری های گوناگون از آن می چیند. .

20. امام علی علیه السلام : فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا بُنَيَّ أَلَا أَعْلَمُكَ أَرْبَعَ خِصَالٍ تَسْتَعْنِبُهَا عَنِ الطَّبِّ؟ فَقَالَ: بَلَى يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، قَالَ: لَا تَجْلِسْ عَلَى الطَّعَامِ إِلَّا وَ أَنْتَ جَائِعٌ لَا تَقُمُ عَنِ الطَّعَامِ إِلَّا وَ أَنْتَ تَشْتَهِيهِ، وَ جَوْدَ الْمَضْغِ، وَ إِذَا نِمْتَ فَأَعْرِضْ نَفْسَكَ عَنِ الْخَلَاءِ فَإِذَا اسْتَعْمَلْتَ هَذَا اسْتَعْنَيْتَ عَنِ الطَّبِّ؛

در سفارشی به فرزند خود امام مجتبی علیه السلام فرمودند: فرزندم! آیا چهار نکته به تو نیاموزم که با رعایت آنها از طبابت بی نیاز شوی؟ عرض کرد: چرا، ای امیر مؤمنان. حضرت فرمودند: تا گرسنه نشده ای غذا نخور و تا اشتها داری از غذا دست بکش و غذا را خوب بجو و قبل از خوابیدن قضای حاجت کن. اگر این نکات را رعایت کنی، از طبابت بی نیاز می شوی. .

26. امام علی علیه السلام : إِنَّ الْحِجَامَةَ تُصَحِّحُ الْبَدَنَ وَ تَشُدُّ الْعَقْلَ؛

حجامت، بدن را سالم و عقل را تقویت می کند. .

30 امام علی علیه السلام : مَا اتَّخَمْتُ قَطُّ فَقِيلَ لَهُ: وَ لِمَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ؟ قَالَ: مَا رَفَعْتُ لُقْمَةً إِلَى فَمَالٍ أَذْكَرْتُ اسْمَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ عَلَيْهَا؛

«هیچ گاه به سوء هاضمه مبتلا نشدم». پرسیدند : چرا؟ فرمودند: «زیرا هیچ لقمه ای به سوی دهان نبردم، مگر این که نام خدا را بر آن، یاد کردم» .

5 امام علی علیه السلام : لَا تُغَالُوا فِي مُهُورِ النِّسَاءِ فَيَكُونَ عِدَاوَةً ؛

مهریه های زنان را سنگین نگیرید، که باعث کدورت و دشمنی می شود .

18 امام علی علیه السلام : فَوَ اللَّهِ مَا أَغْضَبْتُهَا وَ لَا أَكْرَهُتُهَا عَلَى أَمْرِ حَتَّى قَبَضَهَا اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَيْهِ وَ لَا أَغْضَبْتَنِي وَ لَا عَصَتْ لِي أَمْرًا وَ لَقَدْ كُنْتُ أَنْظُرُ إِلَيْهَا فَتَتَكَشَّفُ عَنِّي الْهُمُومُ وَالْأَحْزَانُ ؛

به خدا سوگند که هرگز بر فاطمه علیها السلام غضب نکردم و او را به کاری مجبور نساختم، تا آن که خداوند عزوجل او را به نزد خویش برد و او نیز مرا خشمگین نساخت و هرگز برخلاف خواست من عمل نکرد و من هرگاه به او نگاه می کردم، غصه ها و اندوه هایم برطرف می شد .

20 امام علی علیه السلام : تَغَرَّبَ عَنِ الْوُطَانِ فِي طَلَبِ الْعُلَى وَ سَافَرَ فِي الْأَسْفَارِ خَمْسَ فَوَائِدٍ: تَفَرُّجُ هَمٍّ وَ اكْتِسَابُ مَعِيشَةٍ وَ عِلْمٌ وَ آدَابٌ وَ صُحْبَةُ مَا جِدَ؛

برای کسب مجد و عظمت از وطن خود دور شو و سفر کن، که در مسافرت پنج فایده است: برطرف شدن اندوه، به دست آوردن روزی، و دانش و آداب زندگی، و هم نشینی با بزرگان .

22 امام علی علیه السلام : الْأَنْصَافُ يَرْفَعُ الْخِلَافَ وَ يُوْجِبُ الْإِتِّلَافَ؛

انصاف، اختلافات را از بین می برد و باعث الفت و همبستگی می شود .

24 امام علی علیه السلام : إِيَّاكَ وَ التَّغَايِرَ فِي غَيْرِ مَوْضِعٍ غَيْرَةٍ فَإِنَّ ذَلِكَ يَدْعُو الصَّحِيحَةَ مِنْهُنَّ إِلَى السَّقَمِ وَلَكِنْ أَحْكَمْ أَمْرُهُنَّ فَإِنَّ رَأْيَتِ ذُنُبًا فَعَاجِلِ النَّكِيرِ عَلَى الْكَبِيرِ وَ الصَّغِيرِ وَإِيَّاكَ أَنْ تُعَاقِبَ فَتَعْظِمَ الذَّنْبُ وَ تُهَوِّنَ الْعَثْبُ ؛

از غیرت نابه جا بپرهیز؛ چرا که این کار، زنان درستکار را به لغزش می کشاند؛ اما برکار زنان، نظارت داشته باش و هرگاه گناهی [از آنان] دیدی، چه بزرگ و چه کوچک، از طریق نشان دادن ناخشنودی خویش، با آن برخورد کن و از مجازات کردن بپرهیز، چراکه گناه، بزرگ و تذکر، کم اثر می گردد .

27 امام علی علیه السلام : ثَلَاثٌ لَا يَهْنَأُ لِصَاحِبِهِنَّ عَيْشٌ : الْحَقْدُ، وَ الْحَسَدُ، وَ سُوءُ الْخُلُقِ ؛

سه چیز است که هر کس داشته باشد، زندگی بر او شیرین نیست: کینه، حسد و بد اخلاقی .

33 امام علی علیه السلام : لَوْ أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ كَانَتَا عَلَى عَبْدٍ رَتَقَا ثُمَّ اتَّقَى اللَّهَ لَجَعَلَ اللَّهُ لَهُمَا مَخْرَجًا وَ رَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛

اگر درهای آسمان ها و زمین بر روی انسانی بسته باشند و او تقوای الهی پیشه کند، خداوند، راه گشایشی در آنها برای او فراهم می کند و از جایی که گمان ندارد، روزی اش می دهد .

8 امام علی علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ رَكَّبَ فِي الْمَلَائِكَةِ عَقْلًا بِلا شَهْوَةٍ وَ رَكَّبَ فِي الْبَهَائِمِ شَهْوَةً بِلا عَقْلٍ وَ رَكَّبَ فِي بَنِي آدَمَ كِلَيْهِمَا فَمَنْ غَلَبَ عَقْلُهُ شَهْوَتُهُ فَهُوَ خَيْرٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ مَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلُهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ الْبَهَائِمِ؛

خداوند عزوجل، در وجود فرشتگان، عقل بدون شهوت و در چارپایان، شهوت بدون عقل و در وجود انسان، عقل و شهوت را با هم قرار داد، پس هر کس که عقلش بر شهوتش پیروز گردد، از فرشتگان بهتر است و هر کس شهوتش بر عقلش پیروز گردد، از چارپایان بدتر است .

9 امام علی علیه السلام : الْعَقْلُ حَيْثُ كَانَ آفٌ مَالُوفٌ ؛

عقل هر کجا باشد، انس گیرنده و الفت پذیر است .

11 امام علی علیه السلام : يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يُخَاطَبَ الْجَاهِلَ مُخَاطَبَةَ الطَّبِيبِ الْمَرِيضِ؛

شایسته است که برخورد عاقل با نادان، مانند برخورد طبیب با بیمار باشد .

12 امام علی علیه السلام : فَسَادُ الْإِتِّحَادِ بِمُعَاشَرَةِ السُّفَهَاءِ وَ صَلَاحُ الْإِتِّحَادِ بِمُنَافَسَةِ الْعُقَلَاءِ وَ الْخُلُقِ أَشْكَالٌ فَكُلُّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ؛

معاشرت با نابخردان، اخلاق را فاسد و رقابت با عقلا اخلاق را اصلاح می نماید و مردم متفاوتند، و هر کس بر حسب طینت خود رفتار می کند .

13 امام علی علیه السلام : لَقَدْ سَبَقَ إِلَى جَنَاتٍ عَذْنِ أَقْوَامٍ مَا كَانُوا أَكْثَرَ النَّاسِ لَا صَوْمًا وَ لَا صَلَاةً وَ لَا حَجًّا وَ لَا اِعْتِمَارًا وَ لَكِنَّهُمْ عَقَلُوا عَنِ اللَّهِ مَوَاعِظَهُ؛

گروه هایی به سوی بهشت برین (از دیگران) پیشی گرفتند که بیش از دیگران اهل روزه، نماز، حج و عمره نبودند، بلکه آنان در موعظه های الهی تعقل کردند. ❀

15. امام علی علیه السلام : **الْعَقْلُ حِفْظُ التَّجَارِبِ وَ خَيْرُ مَا جَرَّبْتَ مَا وَعَظَكَ؛**

عقل، اندوختن تجربه ها (و عمل به آن) است و بهترین تجربه، آن است که پندت داده. ❀

16. امام علی علیه السلام : **إِنَّ بِذَوِي الْعُقُولِ مِنَ الْحَاجَةِ إِلَى الْإِدَبِ كَمَا يَظْمَأُ الزَّرْعُ إِلَى الْمَطَرِ؛**

نیاز عاقلان به ادب، همانند نیاز کشتزار به باران است. ❀

18. امام علی علیه السلام : **مَنْ شَاوَرَ ذَوِي الْعُقُولِ اسْتِضَاءً بِأَنْوَارِ الْعُقُولِ؛**

هر کس با عقلا مشورت کند، از نور عقل ها بهره می برد. ❀

19. امام علی علیه السلام : **جَاهِدْ شَهْوَتَكَ وَ غَالِبْ غَضَبَكَ وَ خَالِفْ سُوءَ عَادَتِكَ، تَزَكُ نَفْسُكَ وَيَكْمُلُ عَقْلُكَ وَ تَسْتَكْمِلُ ثَوَابَ رَبِّكَ؛**

با هوا و هوس مبارزه کن، بر خشم مسلط شو و با عادت های بدت مخالفت کن، تا روح پاک و عقلت کامل گردد و پاداش پروردگارت را به تمامی دریافت نمایی. ❀

23. امام علی علیه السلام : **الْعَاقِلُ مَنْ أَحْسَنَ صَنَائِعَهُ وَ وَضَعَ سَعْيَهُ فِي مَوَاضِعِهِ ؛**

عاقل کسی است که کارهایش را خوب انجام دهد و تلاشی که می کند، به جا باشد. ❀

24. امام علی علیه السلام : **لَيْسَ الْعَاقِلُ مَنْ يَعْرِفُ الْخَيْرَ مِنَ الشَّرِّ وَ لَكِنَّ الْعَاقِلَ مَنْ يَعْرِفُ خَيْرَ الشَّرِّينَ؛**

عاقل، آن نیست که خوب را از بد تشخیص دهد. عاقل، کسی است که از میان دو بد، آن را که ضررش کمتر است، بشناسد. ❀

25. امام علی علیه السلام : **الظَّنُّ الصَّوَابُ مِنْ شَيْمِ أَوْلَى الْأَلْبَابِ؛**

خوش گمانی، از اخلاق عاقلان است. ❀

27. امام علی علیه السلام : **مَا عُبِدَ اللَّهُ بِشَيْءٍ إِفْضَلَ مِنَ الْعَقْلِ وَ مَا تَمَّ عَقْلُ امْرِئٍ حَتَّى يَكُونَ فِيهِ خِصَالُ شَتَّى: الْكُفْرُ وَ الشَّرُّ مِنْهُ مَأْمُونَانِ وَ الرُّشْدُ وَ الْخَيْرُ مِنْهُ مَأْمُولَانِ وَ فَضْلُ مَالِهِمْ بَذُولٌ وَ فَضْلُ قَوْلِهِ مَكْفُوفٌ وَ نَصِيبُهُ مِنَ الدُّنْيَا الْقَوْتُ لَا يَشْبَعُ مِنَ الْعِلْمِ دَهْرُهُ أَلَّا يُحِبَّ إِلَيْهِ مَعَ اللَّهِ مِنَ الْعِزِّ مَعَ غَيْرِهِ وَ التَّوَاضُّعُ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنَ الشَّرَفِ يَسْتَكْثِرُ**

قَلِيلًا مَّعْرُوفٍ مِنْ غَيْرِهِ وَ يَسْتَقِلُّ كَثِيرَ الْمَعْرُوفِ مِنْ نَفْسِهِ وَ يَرَى النَّاسَ كُلَّهُمْ خَيْرًا مِنْهُ وَ إِنَّهُ شَرُّهُمْ فِي نَفْسِهِ وَ هُوَ تَمَامُ الْأَمْرِ؛

خداوند با چیزی بهتر از عقل عبادت نشده است، و عقل کسی کامل نشود، مگر در او چند خصلت باشد: کفر و بدی از او انتظار نمی رود، رشد و خوبی در او امید می رود، زیادی ثروتش را بخشوده و زیادی سخنش نگه داشته شده است، بهره او از دنیا تنها غذای روزانه است، در طول زندگی از دانش سیر نمی شود، خواری را با خداوند، از عزت با دیگران، بیشتر دوست دارد، تواضع نزد او دوست داشتنی تر از شرف و بزرگی است، خوبی کم دیگران را بسیار و خوبی بسیار خود را کم می شمرد، همه مردم را از خودش بهتر و خود را نزد خویش از همه بدتر می داند و این مهم ترین خصلت است. •

28+ امام علی علیه السلام : أَلْعَاقِلُ إِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ اتَّبَعَهَا حِكْمَةٌ وَ مَثَلًا وَ الْأَحْمَقُ إِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ اتَّبَعَهَا حِلْفًا؛

عاقل، هر گاه سخن بگوید، آن را با سخنی حکیمانه و ضرب المثل همراه سازد و نادان هرگاه سخن بگوید، آن را با سوگند همراه کند. •

29+ امام علی علیه السلام : اتَّهِمُوا عُقُولَكُمْ فَإِنَّهُ مِنَ الثَّقَةِ بِهَا يَكُونُ الْخَطَاءُ؛

عقل خویش را زیر سؤال ببرید؛ زیرا از اعتماد به آن، خطاها سرچشمه می گیرد. •

30+ امام علی علیه السلام : أَلْعَاقِلُ مَنْ صَانَ لِسَانَهُ عَنِ الْغَيْبَةِ؛

عاقل کسی است که زبانش را از بدگویی پشت سر دیگران، نگه دارد. •

31+ امام علی علیه السلام : اِحْتَمِلْ مَا يَمُرُّ عَلَيْكَ فَإِنَّ الْأَحْتِمَالَ سِتْرُ الْغُيُوبِ وَ إِنَّ الْعَاقِلَ نِصْفُهَا اِحْتِمَالٌ وَ نِصْفُهُ تَغَافُلٌ؛

در برابر آنچه بر تو می گذرد، بردبار باش، زیرا بردباری، عیب ها را می پوشاند. به راستی که نیمی از عقل، بردباری و نیمی دیگرش خود را به غفلت زدن است. •

32+ امام علی علیه السلام : أَلَا وَ إِنَّ اللَّيِّبَ مَنْ اسْتَقْبَلَ وُجُوهَ الْأَرَاءِ بِفِكْرِ صَائِبٍ وَ نَظَرٍ فَيَأْخُذُ بِهَا؛

بدانید عاقل، کسی است که با فکر درست، به استقبال نظرات گوناگون برود و در عواقب امور بنگرد. •

33+ امام علی علیه السلام : أَعْقِلُ النَّاسِ مَنْ غَلَبَ جِدُّهُ هَزْلَهُ وَ اسْتَظْهَرَ عَلَى هَوَاهُ بَعْقَلَهُ؛

عاقل کسی است که جدی اش از شوخی اش بیشتر باشد و با کمک عقلش بر هوا و هوسش پیروز گردد. .

37 امام علی علیه السلام : أَلْعَقْلُ شَجَرَةٌ أَصْلُهَا التَّقَى وَ فَرْعُهَا الْحَيَاءُ وَ ثَمَرَتُهَا الْوَرَعُ غَالَتَتَّقُوا تَدْعُو إِلَى خِصَالِ ثَلَاثٍ: إِلَى الْفَقْهِ فِي الدِّينِ وَ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا وَ الْأَنْقِطَاعِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ الْحَيَاءِ يَدْعُو إِلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ: إِلَى الْيَقِينِ وَ حُسْنِ الْخُلُقِ وَ التَّوَاضُّعِ وَالْوَرَعِ يَدْعُو إِلَى خِصَالِ ثَلَاثٍ: إِلَى صِدْقِ اللِّسَانِ وَ الْمُسَارَعَةِ إِلَى الْبِرِّ وَ تَرْكِ الشُّبُهَاتِ؛

عقل، درختی است که ریشه آن تقوا، شاخه هایش حیا و میوه آن، پارسایی است. تقوا به سه چیز دعوت می کند: دین شناسی، بی رغبتی به دنیا و دل بستگی به خداوند، و حیا به سه چیز دعوت می کند: یقین، خوش اخلاقی و تواضع، و پارسایی به سه چیز دعوت می کند: راستگویی، سرعت و شتاب در نیکی ها و دوری از کارهای شبهه ناک. .

39 امام علی علیه السلام : أَعْقَلُ النَّاسِ مَنْ كَانَ بَعِيْبِهِ بَصِيْرًا وَ عَنْ عَيْبِ غَيْرِهِ ضَرِيْرًا؛ عاقل ترین مردم کسی است که به عیب های خویش بینا و از عیوب دیگران، نابینا باشد. .

40 امام علی علیه السلام : أَفْضَلُ النَّاسِ عَقْلًا أَحْسَنُهُمْ تَقْدِيْرًا لِمَعَاشِيْهِ وَ أَشَدَّهُمْ اِهْتِمَامًا بِاصْلَاحِ مَعَادِيْهِ؛

عاقل ترین مردم کسی است که بهتر بتواند امور زندگی اش را برنامه ریزی کند و برای اصلاح آخرتش بیشتر همت نماید. .

18 امام علی علیه السلام : جَلِيْسُ الْخَيْرِ نِعْمَةٌ، جَلِيْسُ الشَّرِّ نِقْمَةٌ؛ همنشین خوب نعمت و همنشین بد، بلا و مصیبت است. .

19 امام علی علیه السلام : مَا خَيْرٌ بِخَيْرٍ بَعْدَهُ النَّارُ وَ مَا شَرٌّ بِشَرٍّ بَعْدَهُ الْجَنَّةُ وَ كُلُّ نَعِيْمٍ دُونَ الْجَنَّةِ فَهُوَ مَحْقُوْرٌ وَ كُلُّ بَلَاءٍ دُونَ النَّارِ عَافِيَةٌ؛

خیری که به دنبال آن آتش باشد، خیر نیست و شری که به دنبال آن بهشت باشد، شر نیست. هر نعمتی جز بهشت ناچیز است و هر بلایی جز آتش، سلامتی. .

20 امام علی علیه السلام : مَنْ لَبِسَ الْخَيْرَ تَعَرَّى مِنَ الشَّرِّ؛

هر کس جامه «خوبی» به تن کند از «بدی» برهنه می گردد. .

21 امام علی علیه السلام : الْخَيْرُ أَسْهَلُ مِنْ فِعْلِ الشَّرِّ؛

کار خوب آسان تر از کار بد است .

23 امام علی علیه السلام : إِنَّ الْخَيْرَ وَالْشَّرَّ لَا يُعْرِفَانِ إِلَّا بِالنَّاسِ، فَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْرِفَ الْخَيْرَ فَاعْمَلِ الْخَيْرَ تَعْرِفَ أَهْلَهُ وَ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْرِفَ الشَّرَّ فَاعْمَلِ الشَّرَّ تَعْرِفَ أَهْلَهُ؛

خوبی و بدی جز با مردم شناخته نمی شوند. پس اگر می خواهی خوبی را بشناسی، خوبی کن تا اهل آن را بشناسی و اگر می خواهی بدی را بشناسی، بدی کن، تا اهلش را بشناسی .

24 امام علی علیه السلام : فاعِلُ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنْهُ وَ فاعِلُ الشَّرِّ شَرٌّ مِنْهُ؛

خوبی کننده بهتر از خودِ خوبی و بدی کننده بدتر از خودِ بدی است .

25 امام علی علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَنْزَلَ كِتَابًا هَادِيًا بَيِّنَ فِيهِ الْخَيْرَ وَالْشَّرَّ، فَخُذُوا نَهَجَ الْخَيْرِ تَهْتَدُوا وَ اصْدِفُوا عَنْ سَمْتِ الشَّرِّ تَقْصِدُوا؛

خدای تعالی کتابی راهنما فرستاد و در آن خوب و بد را روشن ساخت. پس راه خوبی را پیش گیرید تا هدایت شوید و از راه بدی دوری جوئید تا به مقصد برسید .

26 امام علی علیه السلام : قَارِنُ أَهْلِ الْخَيْرِ تَكُنْ مِنْهُمْ وَ بَايِنُ أَهْلِ الشَّرِّ تَبِنْ عَنْهُمْ؛

با خوبان معاشرت کن تا از آنان باشی و از بدان دوری کن تا از آنان نباشی .

28 امام علی علیه السلام : أَلْعَجَزُ مَعَ لُزُومِ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنَ الْقُدْرَةِ مَعَ رُكُوبِ الشَّرِّ؛

ناتوانی همراه با خیر بهتر از توانمندی در خدمت شر است .

29 امام علی علیه السلام : أَلْعِلْمُ أَصْلُ كُلِّ خَيْرٍ، الْجَهْلُ أَصْلُ كُلِّ شَرٍّ؛

دانایی، ریشه همه خوبی ها و نادانی ریشه همه بدی هاست .

30 امام علی علیه السلام : أَللَّيْمُ لَا يُرْجَى خَيْرُهُ وَ لَا يُسَلَّمُ مِنْ شَرِّهِ وَ لَا يُؤْمَنُ مِنْ غَوَائِلِهِ؛

افراد پست به خیرشان امید و از شرشان امان و از به هلاکت انداختنشان ایمنی نیست .

31 امام علی علیه السلام : إِنَّ لِسَانَ الْمُؤْمِنِ مِنْ وَرَاءِ قَلْبِهِ وَ إِنَّ قَلْبَ الْمُنَافِقِ مِنْ وَرَاءِ لِسَانِهِ، لَا نَأْلُمُ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَكَلَّمَ بِكَلَامٍ تَدَبَّرَهُ فِي نَفْسِهِ، فَإِنْ كَانَ خَيْرًا أَبَدَاهُ وَ إِنْ كَانَ شَرًّا وَاوَرَاهُ وَ إِنْ الْمُنَافِقَ يَتَكَلَّمُ بِمَا آتَى عَلَى لِسَانِهِ لَا يَدْرِي مَاذَا لَهُ وَ مَاذَا عَلَيْهِ؛

زبان مؤمن، در پشت دل اوست و دل منافق، در پشت زبان او، زیرا مؤمن هرگاه بخواهد سخنی بگوید، ابتدا درباره آن می اندیشد، اگر خوب بود اظهارش می کند و اگر بد بود آن را پنهان می دارد. اما منافق هر چه به زبانش آید می گوید، بی آن که بداند چه سخنی به سود او و چه سخنی به زیان اوست. ❀

9. امام علی علیه السلام : لَا أَدَبَ مَعَ غَضَبٍ؛

با خشم، تربیت [ممکن] نیست. ❀

20. امام علی علیه السلام : تَخَيَّرُوا لِلرَّضَاعِ كَمَا تَتَخَيَّرُونَ لِلنِّكَاحِ، فَإِنَّ الرِّضَاعَ يُغَيِّرُ الطَّبَاعَ ؛

برای شیردادن ، [دایه های شایسته] انتخاب کنید، همان گونه که برای ازدواج انتخاب می کنید ، چرا که شیر ، طبیعت ها را تغییر می دهد. ❀

23. امام علی علیه السلام : وَ حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُحَسِّنَ إِسْمَهُ وَ يُحَسِّنَ آدَبَهُ، وَ يُعَلِّمَهُ الْقُرْآنَ ؛

حقّ فرزند بر پدر ، آن است که نام خوب بر او بگذارد و او را خوب تربیت کند و قرآن به او بیاموزد. ❀

30. امام علی علیه السلام : مَنْ سَأَلَ فِي صِغَرِهِ أَجَابَ فِي كِبَرِهِ ؛

هر کس در خردسالی سؤال کند، در بزرگ سالی اش پاسخ می دهد. ❀

38. امام علی علیه السلام : إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَبْصَرَ رَجُلًا لَهُ وَلَدَانِ فَقَبَّلَ أَحَدَهُمَا وَ تَرَكَ الْآخَرَ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : فَهَلَّا وَاسَيْتَ بَيْنَهُمَا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله کسی را دیدند که دو فرزند داشت . یکی را بوسید و دیگری را رها کرد . پیامبر خدا به او فرمودند : چرا میان آنان یکسان عمل نکردی؟ ❀

39. امام علی علیه السلام : إِلَّا فُرَاطُ فِي الْمَلَامَةِ يَشُبُّ نِيرَانَ اللَّجَاجِ ؛

زیاده روی در سرزنش کردن ، آتش لجاجت را شعله ور می سازد. ❀

❀ وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا؛ ❀

هر کس بر خدا توکل کند، کفایت امرش را می کند، خداوند فرمان خود را به انجام می رساند، به راستی خدا برای هر چیزی اندازه ای قرار داده است.

1 امام علی علیه السلام : إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَقْرَأَ أَوْ يَعْمَلَ عَمَلًا فَيَقُولُ: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَإِنَّهُ يُبَارَكُ لَهُ فِيهِ؛

هرگاه بنده ای بخواهد چیزی بخواند و یا کاری انجام دهد و بسم الله الرحمن الرحيم بگوید در کارش برکت داده می شود .

2 امام علی علیه السلام : الذِّكْرُ يُونِسُ اللَّبَّ وَيُنِيرُ الْقَلْبَ وَيَسْتَنْزِلُ الرَّحْمَةَ؛

یاد خدا عقل را آرامش می دهد، دل را روشن می کند و رحمت او را فرود می آورد .

6 امام علی علیه السلام : مَنْ تَرَكَ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ شَيْئًا عَوَّضَهُ اللَّهُ خَيْرًا مِمَّا تَرَكَ؛

هر کس به خاطر خدای سبحان از چیزی بگذرد، خداوند بهتر از آن را به او عوض خواهد داد .

8 امام علی علیه السلام : لَوْ أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا عَلَى عَبْدٍ رَتَقَا ثُمَّ اتَّقَى اللَّهَ لَجَعَلَ اللَّهُ لَهُمْنَهَا مَخْرَجًا وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛

اگر آسمان ها و زمین، راه را بر بنده ای ببندند و او تقوای الهی پیشه کند، خداوند حتما راه گشایشی برای او فراهم خواهد کرد و از جایی که گمان ندارد روزی اش خواهد داد .

12 امام علی علیه السلام : وَلَوْ أَنَّ النَّاسَ حِينَ تَنْزِلُ بِهِمُ النَّقْمُ وَتَزُولُ عَنْهُمْ النَّعْمُ ، فَرَعَوْا إِلَى رَبِّهِمْ بِصِدْقٍ مِنْ نِيَّاتِهِمْ وَوَلَهُ مِنْ قُلُوبِهِمْ ، لَرَدَّ عَلَيْهِمْ كُلَّ شَارِدٍ ، وَأَصْلَحَ لَهُمْ كُلِّفَاسِدٍ؛

اگر مردم به هنگامی که بلاها بر آنان فرود می آمد و نعمت ها از دستشان می رفت، با نیت های خوب و دلی مشتاق به پروردگارشان پناه می بردند، بی گمان هر از دست رفته ای به آنان باز می گشت و هر فاسدی اصلاح می شد .

18 امام علی علیه السلام : مَنْ يُطِيعَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَكُنْ سَبِيلُ الرَّشَادِ سَبِيلَهُ وَنُورُ التَّقْوَى دَلِيلَهُ وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُخْطِئُ السَّدَادَ كُلَّهُ وَلَنْ يَضُرَّ إِلَّا نَفْسَهُ؛

هر کس از خدا و رسولش پیروی کند راهش راه هدایت و راهنمایش نور تقوا خواهد بود و هر کس خدا و رسولش را نافرمانی کند همه درستی ها را از دست می دهد و جز به خودش زیان نمی رساند .

22 امام علی علیه السلام : إِنَّ أَهْنَأَ النَّاسِ عَيْشًا مَنْ كَانَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ رَاضِيًا؛

هر کس به آنچه خداوند به او داده است راضی باشد، راحت ترین زندگی را دارد .

23 امام علی علیه السلام : وَ عَنْ ذَلِكَ مَا حَرَسَ اللَّهُ عِبَادَهُ الْمُؤْمِنِينَ بِالصَّلَوَاتِ وَ الزَّكَّوَاتِ وَ مُجَاهِدَةِ الصِّيَامِ فِي الْأَيَّامِ الْمَفْرُوضَاتِ تَسْكِينًا لِأَطْرَافِهِمْ وَ تَخْشِيعًا لِأَبْصَارِهِمْ وَ تَذَلِيلًا لِنَفُوسِهِمْ وَ تَخْفِيزًا (تَخْضِيعًا) لِقُلُوبِهِمْ؛

خداوند، بندگان مؤمن خود را بوسیله نمازها و زکات ها و جدیت در روزه داری روزه های واجب حفظ می کند، تا اعضا و جوارحشان آرام، دیدگانشان خاشع، جان هایشان فروتن و دل هایشان خاشع گردد. .

32 امام علی علیه السلام : مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ ذَلَّتْ لَهُ الصَّعَابُ وَ تَسَهَّلَتْ عَلَيْهِ الْأَسْبَابُ؛ هر کس به خدا توکل کند، دشواری ها برای او آسان می شود و اسباب برایش فراهم می گردد. .

36 امام علی علیه السلام : رُبَّمَا سَأَلْتَ الشَّيْءَ فَلَا تُؤْتَاهُ وَ أُوتِيتَ خَيْرًا مِنْهُ عَاجِلًا أَوْ آجَلًا أَوْ صَرَفَ عَنْكَ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَكَ ، فَلَرُبَّ أَمْرٍ قَدْ طَلَبْتَهُ فِيهِ هَلَكَ دِينُكَ لَوْ أُوتِيَتْهُ ، فَلَتَكُنْ مَسْأَلَتُكَ فِيمَا يَبْقَى لَكَ جَمَالُهُ وَ يُنْفَى عَنْكَ وَبَالُهُ؛

گاه چیزی را (از خدا) می خواهی اما به تو داده نمی شود و دیر یا زود بهتر از آن به تو داده می شود، یا به خاطر آنچه خیر و مصلحت تو در آن است از برآورده شدن خواسته ات دریغ می شود، زیرا بسا خواسته ای که اگر برآورده شود به نابودی و تباهی دین تو می انجامد، پس، چیزی بخواه که زیبایی و نیکیش برایت می ماند و پیامد سوئی ندارد. .

38 امام علی علیه السلام : مَنْ جَعَلَ الْحَمْدَ خِتَامَ النِّعْمَةِ جَعَلَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ مِفْتَاحَ الْمَزِيدِ؛ هر کس شکر خدا را پایان نعمت قرار دهد، خداوند سبحان آن شکر را کلیدافزایش نعمت ها قرار خواهد داد. .

4 امام علی علیه السلام : عَوِّذُ أَدْنَكَ حُسْنِ الْإِسْتِمَاعِ وَ لَا تُصْغِ إِلَى مَا لَا يَزِيدُ فِي صَلَاحِ كَسْتِمَاعِهِ فَإِنَّ ذَلِكَ يُصْدِي الْقُلُوبَ وَ يُوْجِبُ الْمَذَامَ؛

گوش خود را به شنیدن خوبی ها عادت بده و به آنچه که به صلاح و درستی تونمی افزاید گوش مسپار، زیرا این کار، دل ها را زنگار می زند و موجب سرزنش می شود.

6 امام علی علیه السلام : عَوِّذُ نَفْسِكَ الْجَمِيلِ بِبَاعْتِيَادِكَ إِيَّاهُ يَعُودُ لَذِيذًا؛

خودت را به کارهای زیبا عادت بده که اگر به آنها عادت کنی، برایت لذت بخش می شوند. .

7 امام علی علیه السلام : مَا أَصْعَبَ اِكْتِسَابَ الْفَضَائِلِ وَ أَيْسَرَ اِتْلَافِهَا؛

فضائل اخلاقی و صفات پسندیده چه به سختی به دست می آیند و چه آسان از دست می روند. ❀

10. امام علی علیه السلام : رَأْسُ الْعِلْمِ التَّمْيِيزُ بَيْنَ الْأَخْلَاقِ وَ إِظْهَارُ مَحْمُودِهَا وَ قَمْعُ مَذْمُومِهَا؛

بالاترین درجه دانایی، تشخیص اخلاق از یکدیگر و آشکار کردن اخلاق پسندیده و سرکوب اخلاق ناپسند است. ❀

19. امام علی علیه السلام : فِي سَعَةِ الْأَخْلَاقِ كُنُوزُ الْأَرْزَاقِ؛
گنج های روزی در وسعت اخلاق نهفته است. ❀

20. امام علی علیه السلام : مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ ضَاقَ رِزْقُهُ؛
هر کس بد اخلاق باشد، روزی اش تنگ می شود. ❀

22. امام علی علیه السلام : أَلْسَيُّ الْخُلُقِ كَثِيرُ الطَّيْشِ مُنْعَصُ الْعَيْشِ؛
آدم بد اخلاق بسیار خطا می کند و زندگی اش تلخ می شود. ❀

25. امام علی علیه السلام : رَبٌّ عَزِيزٌ أَذْلَهُ خُلُقُهُ وَ ذَلِيلٌ أَعَزَّهُ خُلُقُهُ؛
چه بسا عزیزی که اخلاق بدش او را ذلیل و چه بسا ذلیلی که اخلاق خوبش او را عزیز کرد. ❀

26. امام علی علیه السلام : حَسَنُ خُلُقِكَ يُخَفِّفِ اللَّهُ حِسَابَكَ؛
اخلاقت را خوب کن تا خداوند حسابت را آسان گرداند. ❀

27. امام علی علیه السلام : إِذَا حَسَنَ الْخُلُقُ لَطَفَ النُّطْقُ؛
با اخلاق نیکو، گفتار نرم می شود. ❀

28. امام علی علیه السلام : حُسْنُ الْخُلُقِ فِي ثَلَاثٍ: اجْتِنَابُ الْمَحَارِمِ وَ طَلَبُ الْحَلَالِ وَ التَّوَسُّعُ عَلَى الْعِيَالِ؛

خوش اخلاقی در سه چیز است: دوری کردن از حرام، طلب حلال و فراهم آوردن آسایش و رفاه برای خانواده. ❀

30. امام علی علیه السلام : عَوِّذْ نَفْسَكَ حُسْنَ النِّيَّةِ وَ جَمِيلَ الْمَقْصَدِ، تُدْرِكْ فِي مَبَاغِيكَ النَّجَاحَ؛

خودت را به داشتن نیت خوب و مقصد زیبا عادت ده، تا در خواسته هایت موفق شوی. ❀

31+ امام علی علیه السلام : عَوِّذُ لِسَانِكَ لِيْنَ الْكَلَامِ وَ بَذَلِ السَّلَامِ، يَكْثُرُ مُحِبُّوكَ وَ يَقِلُّ مُبْغِضُوكَ؛

زبان خود را به نرمگویی و سلام کردن عادت ده، تا دوستانت زیاد و دشمنانت کم شوند. ❀

32+ امام علی علیه السلام : تِسْعَةُ أَشْيَاءَ قَبِيحَةٌ وَ هِيَ مِنْ تِسْعَةِ أَنْفُسٍ أَقْبَحُ مِنْهَا مِنْ غَيْرِهِمْ: ضَيْقُ الذَّرْعِ مِنَ الْمُلُوكِ وَ الْبُخْلُ مِنَ الْأَغْنِيَاءِ وَ سُرْعَةُ الْغَضَبِ مِنَ الْعُلَمَاءِ وَ الصَّبَا مِنَ الْكُهُولِ وَ الْقَطِيعَةُ مِنَ الرُّؤُوسِ وَ الْكِذْبُ مِنَ الْقُضَاةِ وَ الزَّمَانَةُ مِنَ الْأَطِبَّاءِ وَ الْبِدْءُ مِنَ النِّسَاءِ وَ الطَّيْشُ مِنْ دَوَى السُّلْطَانِ؛

نه چیز زشت است، اما از نه گروه زشت تر : درماندگی و ناتوانی از دولتمردان؛ بخل از ثروتمندان؛ زود خشمی از دانشمندان؛ حرکات بچگانه از میانسالان؛ جدایی حاکمان از مردم؛ دروغ از قاضیان؛ بیماری کهنه از پزشکان؛ بدزبانی از زنان و سختگیری و ستمگری از سلاطین. ❀

34+ امام علی علیه السلام : الْكَرِيمُ يَرَى مَكَارِمَ أَعْمَالِهِ دَيْنًا عَلَيْهِ يَقْضِيهِ، اللَّئِيمُ يَرَى سَوَاءَ الْفَاحِشَانِ دَيْنًا لَهُ يَقْتَضِيهِ ؛

بزرگوار، نیکوکاری های خود را بدهی به گردن خود می داند که باید بپردازد و فرومایه، احسان های گذشته خود را بدهی به گردن دیگران می داند که باید پس بگیرد. ❀

35+ امام علی علیه السلام : إِذَا كَانَ فِي رَجُلٍ خَلَّةٌ رَائِقَةٌ فَانْتَظِرُوا أَخَوَاتِهَا؛

اگر در وجود کسی خصلتی پسندیده باشد، انتظار خصلت های پسندیده دیگری رانیز در او داشته باشید. ❀

39+ امام علی علیه السلام : مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ مَلَأَ أَهْلُهُ؛

هر کس بد اخلاق باشد، خانواده اش از او دلتنگ و خسته می شوند. ❀

40+ امام علی علیه السلام : النَّصْحُ بَيْنَ الْمَلَأِ تَفْرِيعٌ؛

نصیحت کردن در حضور دیگران، خرد کردن شخصیت است. ❀

6+ امام علی علیه السلام : خَيْرُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فِي خَصْلَتَيْنِ الْغِنَى وَ التَّقَى، وَ شَرُّ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فِي خَصْلَتَيْنِ الْفَقْرُ وَ الْفُجُورُ؛

خیر دنیا و آخرت در دو خصلت است: بی نیازی و تقوا و شر دنیا و آخرت در دو خصلت است: نیازمندی و گناه .

9 امام علی علیه السلام : ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَقَدْ رُزِقَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ، هُنَّ الرِّضَا بِالْقَضَاءِ وَ الصَّبْرُ عَلَى الْبَلَاءِ وَ الشُّكْرُ فِي الرِّخَاءِ؛

به راستی خیر دنیا و آخرت روزی کسی می گردد که از سه ویژگی برخوردار باشد: خشنودی به مقدرات، صبر در بلا و شکر در آسایش .

11 امام علی علیه السلام : جَمْعُ خَيْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فِي كِتْمَانِ السِّرِّ وَ مُصَادَقَةِ الْأَخْيَارِ، وَ جَمْعُ الشَّرِّ فِي الْإِذَاعَةِ وَ مُوَاخَاةِ الْأَشْرَارِ؛

همه خیر دنیا و آخرت در رازداری و هم نشینی با نیکان است و همه شر در افشای اسرار و دوستی با اشرار است .

12 امام علی علیه السلام : عَلَيْكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّهَا تَجْمَعُ الْخَيْرَ وَ لَا خَيْرَ غَيْرُهَا وَ يُدْرِكُ بِهَا مِنَ الْخَيْرِ مَا لَا يُدْرِكُ بِغَيْرِهَا مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ؛

شما را سفارش می کنم به تقوای الهی، که گردآورنده خیر است و هیچ خیری جز آن نیست، به وسیله تقوا خیرهایی از دنیا و آخرت نصیب انسان می شود که با غیر آن نمی شود .

18 امام علی علیه السلام : أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ: صِدْقٌ حَدِيثٌ وَ آدَاءُ أَمَانَةٍ وَ عِفَّةٌ بَطْنٍ وَ حُسْنُ خُلُقٍ؛

چهار چیز است که به هر کس داده شود خیر دنیا و آخرت به او داده شده: راستگویی، امانتداری، حلال خوری و خوش اخلاقی .

27 امام علی علیه السلام : مَا أُعْطِيَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْعَبْدَ شَيْئًا مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ إِلَّا بِحُسْنِ خُلُقِهِ وَ حُسْنِ نِيَّتِهِ؛

خداوند خیر دنیا و آخرت را جز به خاطر خوش اخلاقی و خوش نیتی به بنده نمی دهد .

32 امام علی علیه السلام : مَنْ رُزِقَ الدِّينَ فَقَدْ رُزِقَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ؛

هر کس دین روزی او شود، براستی خیر دنیا و آخرت روزی او شده است .

35 امام علی علیه السلام : أَحْسَنُ يُحَسِّنُ إِلَيْكَ، إِرْحَمْ تُرْحَمْ، قُلْ خَيْرًا تُذَكَّرُ بِخَيْرٍ، اجْتَنِبِ الْغَيْبَةَ فَإِنَّهَا إِدَامُ كِلَابِ النَّارِ كَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ وَلَدٌ مِنْ حَلَالٍ وَ هُوَ يَأْكُلُ لُحُومَ النَّاسِ بِالْغَيْبَةِ وَ

كَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ وَلِدٌ مِنْ حَلَالٍ وَ هُوَ يُبْغِضُنِي وَ يُبْغِضُ الْأَئِمَّةَ مِنْ وَلَدِي وَكَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ وَلِدٌ مِنْ حَلَالٍ وَ هُوَ يُحِبُّ الزَّانَا وَ كَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يَعْرِفُ اللَّهَ وَ هُوَ مُجْتَرِيٌّ عَلَى مَعَاصِي اللَّهِ كُلِّ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ... صَلِّ رَحِمَكَ يَزِيدُ اللَّهُ فِي عُمْرِكَ وَ حَسِّنْ خُلُقَكَ يُخَفِّفِ اللَّهُ حِسَابَكَ، إِنَّ سِرَّكَ أَنْ تَكُونَ مَعِيَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَلَا تَكُنْ لِلظَّالِمِينَ مَعِينًا، مَنْ أَحَبَّنَا كَانَ مَعَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا أَحَبَّ حَجْرًا لَحَشَرَهُ اللَّهُ مَعَهُ، أَيَاكَانَ تَتَزَيَّنُ لِلنَّاسِ وَ تُبَارِزُ اللَّهَ بِالْمَعَاصِي فَيُفْظِحَكَ اللَّهُ يَوْمَ تَلْقَاهُ، إِحْفَظْ عَنِّي مَا أَقُولُ لَكَتَلَّ بِهِ خَيْرُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ؛

خوبی کن تا با تو خوبی شود، رحم کن تارحمت کنند، خوب بگو تا به خوبی یادت کنند، از غیبت دوری کن که خورش سگان دوزخ است، دروغ گفته کسی که گمان دارد حلال زاده است و با غیبت کردن گوشت مردم را می خورد، دروغ گفته کسی که گمان دارد حلال زاده است و دشمن من و امامان از اولاد من است، دروغ گفته کسی که گمان دارد حلال زاده است و زنا را دوست دارد و دروغ می گوید کسی که گمان می کند خدا رامی شناسد و بر نافرمانی خدا شب و روز جسور است... صله رحم کن تا خدا عمرت را بیفزاید، خوش اخلاق باش تا خداوند حسابت را سبک گیرد، اگر می خواهی روز قیامت بامن باشی، یاور ستمکاران مباش، هر کس ما را دوست دارد روز قیامت با ما است و اگر کسی سنگی را دوست بدارد با او محشور گردد، مبادا خود را برای مردم بیارایی و به نافرمانی خدا برآیی، تا خدا روزی که ملاقاتش کنی رسوایت کند، آنچه به تو گفتم نگهدار تا به خیر دنیا و آخرت رسی. .

5. امام علی علیه السلام: صَلَّةُ الرَّحِمِ تَوْجِبُ الْمَحَبَّةَ وَتَكْبِتُ الْعَدُوَّ؛

صله رحم، محبت آور است و دشمنی را از بین می برد. .

7. امام علی علیه السلام: كَفِّرُوا ذُنُوبَكُمْ وَتَحَبَّبُوا إِلَى رَبِّكُمْ بِالصَّدَقَةِ وَ صَلَّةِ الرَّحِمِ؛

با صدقه و صله رحم، گناهان خود را پاک کنید و خود را محبوب پروردگارتان گردانید. .

9. امام علی علیه السلام: صَلَّةُ الرَّحِمِ تُدِرُّ النَّعْمَ وَ تَدْفَعُ النَّقَمَ؛

صله رحم، نعمت ها را فراوان می کند و سختی ها را از بین می برد. .

11. امام علی علیه السلام: زَكَاةُ الْيَسَارِ بَرُّ الْجِيرَانِ وَ صَلَّةُ الْإِرْحَامِ؛

زکات رفاه، نیکی با همسایگان و صله رحم است. .

24. امام علی علیه السلام: قَوْتُ الْإِجْسَادِ الطَّعَامُ وَ قَوْتُ الْأَرْوَاحِ الْإِطْعَامُ؛

غذای جسم، خوردن و غذای روح، خوراندن است. .

25+ امام علی علیه السلام: صَلَّةُ الْاَرْحَامِ مِنْ اَفْضَلِ شَيْمِ الْكِرَامِ؛

صله رحم، از بهترین خصلت های بزرگواران است. .

27+ امام علی علیه السلام: اِنَّ صَلَّةَ الْاَرْحَامِ لَمِنْ مَوْجِبَاتِ الْاِسْلَامِ وَ اِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ اَمْرًا كِرَامِيهَا وَ اِنَّهُ تَعَالَى يَصِلُ مَنْ وَصَلَهَا وَ يَقْطَعُ مَنْ قَطَعَهَا وَ يُكْرِمُ مَنْ اَكْرَمَهَا؛

به راستی که صله رحم از واجبات اسلام است و خدای سبحان، امر فرموده که آن را گرامی بدارند و خداوند متعال با هر کس که صله رحم کند، رابطه برقرار می کند و با هر کس که قطع رحم کند، قطع رابطه می کند و هر کس که صله رحم را گرامی بدارد، گرامی اش می دارد. .

28+ امام علی علیه السلام: رَأَى اَمِيْرُ الْمُؤْمِنِيْنَ حَزِيْنَاً فَقِيْلَ لَهُ: مِمَّ حُزْنُكَ قَالَ: لِسَبْعِ اَثَثٍ لَمْ يَصِفْ اِلَيْنَا ضَيْفٌ؛

[روزی] امام علی علیه السلام غمگین دیده شد علت را از ایشان جویا شدند. فرمودند: چون هفت روز است که میهمانی بر ما وارد نشده است. .

29+ امام علی علیه السلام: حِرَاسَةُ النِّعَمِ فِي صَلَّةِ الرَّحِمِ؛

حفظ نعمت ها در صله رحم است. .

31+ امام علی علیه السلام: اِذَا قَطَّعُوا الْاَرْحَامَ جُعِلَتْ اَمْوَالُ فِي اَيْدِي الْاَشْرَارِ ؛

هرگاه مردم قطع رحم کنند، ثروت ها در دست افراد شرور قرار می گیرد. .

11+ امام علی علیه السلام: وَ اللَّهُ مَا اَرَى عَبْدًا يَتَّقِي تَقْوَى تَنْفَعُهُ حَتَّى يَخْزَنَ لِسَانَهُ؛

به خدا سوگند، بنده با تقوایی را نمی شناسم که تقوایش او را سود دهد مگر آن که زبانش را نگه دارد. .

12+ امام علی علیه السلام: اِنَّ التَّقْوَى مُنْتَهَى رِضَى اللَّهِ مِنْ عِبَادِهِ وَ حَاجَتُهُ مِنْ خَلْقِهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي اِنْ اَسْرَرْتُمْ عِلْمَهُ وَ اِنْ اَعْلَنْتُمْ كِتْبَهُ؛

نهایت خشنودی خداوند از بندگانش و خواسته او از آفریدگانش، تقواست، پس نسبت به خداوندی که اگر پنهان کنید می داند و اگر آشکار سازید می نویسد تقوا داشته باشید. .

13+ امام علی علیه السلام: لَا يَسْتَطِيعُ اَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ مَنْ خَاصَمَ؛

هر کس ستیزه جوست، قدرت تقوای الهی را ندارد. .

14. امام علی علیه السلام: اِنَّ لَا هِلَ التَّقْوَى عِلَامَاتٍ يُعْرَفُونَ بِهَا: صِدْقُ الْحَدِيثِ وَ اَدَاءُ الْاَمَانَةِ وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ وَ قِلَّةُ الْفَخْرِ وَ الْبُخْلِ وَ صَلََةُ الْاَرْحَامِ وَ رَحْمَةُ الضُّعْفَاءِ وَ قِلَّةُ الْمَوَاتَاةِ لِلنِّسَاءِ وَ بَذْلُ الْمَعْرُوفِ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ وَ سِعَةُ الْحِلْمِ وَ اتِّبَاعُ الْعِلْمِ فِيمَا يُقَرِّبُ اِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ طُوبَى لَهُمْ وَ حُسْنُ مَآبٍ وَ طُوبَى شَجَرَةً فِی الْجَنَّةِ اَصْلُهَا فِی دَارِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ ...؛

تقوایپیشگان، نشانه هایی دارند که با آنها شناخته می شوند: راستگویی، امانتداری، وفای به عهد، کم فخر فروشی، کم بخل ورزیدن، صله رحم، رحم به ضعیفان، کم موافقت کردن با زنان، به همه نیکی کردن، خوش اخلاقی، بردباری بسیار و پیروی از علم نزدیک کننده به خداوند. و آنان طوبی و سرانجام نیک دارند. طوبی درختی است که ریشه آن در خانه پیامبر خدا صلی الله علیه و آله است. . . .

15. امام علی علیه السلام: خُلُو الْقَلْبِ مِنَ التَّقْوَى يَمْلَأُهُ مِنْ فِتَنِ الدُّنْيَا؛
دلی که از تقوا خالی باشد، فتنه های دنیا آن را پر کند. .

16. امام علی علیه السلام: اَلْمُتَّقُونَ اَنْفُسَهُمْ عَفِيفَةٌ وَ حَاجَاتُهُمْ خَفِيفَةٌ وَ خَيْرَاتُهُمْ مَأْمُونَةٌ وَ شُرُورُهُمْ مَأْمُونَةٌ؛

تقوا پیشگان، پاکدامن و کم خرج و زحمت اند و مردم به خیرشان امید دارند و از شرشان در امانند. .

17. امام علی علیه السلام: اَلتَّقَى سَابِقٌ اِلَى كُلِّ خَيْرٍ؛

تقوا پیشه، برای انجام هر کار خیری سبقت می گیرد. .

18. امام علی علیه السلام: لَوْ اَنَّ السَّمَاوَاتِ وَ الْاَرْضَ كَانَتَا عَلَى عَبْدٍ رَتَقَا ثُمَّ اتَّقَى اللَّهَ لَجَعَلَ اللَّهُ لَهُ مِنْهُمَا مَخْرَجًا وَ رَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛

اگر آسمان ها و زمین بر بنده ای بسته شوند و او تقوای الهی پیشه کند، خداوند حتماراهی برای او می گشاید و از جایی که گمان ندارد، روزی اش می دهد. .

19. امام علی علیه السلام: لِلْمُتَّقَى ثَلَاثُ عِلَامَاتٍ: اِخْلَاصُ الْعَمَلِ وَ قِصْرُ الْاَمَلِ وَ اِغْتِنَامُ الْمَهْلِ؛

تقوایپیشه، سه نشانه دارد: اخلاص در عمل، کوتاهی آرزو، و غنیمت شمردن فرصت ها. .

20+ امام علی علیه السلام: اَلْمُتَّقَى مَيِّتَةٌ شَهْوَتُهُ مَكْظُومٌ غَيْظُهُ فِي الرَّخَاءِ شَكُورٌ وَ فِالْمَكَارِهِ صَبُورٌ؛

تقوا پیشه، هوا و هوسش مرده، خشمش فرو خورده، در آسایش شکرگزار، و درسختی ها صبور است.

21+ امام علی علیه السلام: اِنَّ الْاَتْقِيَاءَ كُلُّ سَخِيٍّ مُتَعَفِّفٍ مُّحْسِنٍ؛

همه تقوا پیشگان سخاوتمند، پاکدامن و نیکوکارند.

22+ امام علی علیه السلام: سَادَةُ اَهْلِ الْجَنَّةِ الْاَتْقِيَاءُ الْاَبْرَارُ؛

سروران اهل بهشت، تقوا پیشگان نیکوکارند.

23+ امام علی علیه السلام: كُونُوا بِقَبُولِ الْعَمَلِ اَشَدَّ اِهْتِمَامًا مِنْكُمْ بِالْعَمَلِ فَاِنَّهُ لَنْ يَقِلَّ عَمَلٌ مَعَالَتْقَوَى وَ كَيْفَ يَقِلُّ عَمَلٌ تُقْبَلُ؛

همّتتان برای پذیرفته شدن عمل، بیشتر از خود عمل باشد؛ زیرا عملی که با تقوا همراه باشد، هرگز اندک نیست و چگونه اندک باشد عملی که پذیرفته می شود.

29+ امام علی علیه السلام: اِعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ اَنَّ الْمُتَّقِينَ ذَهَبُوا بِعَاجِلِ الدُّنْيَا وَ آجِلِ الْآخِرَةِ فَشَارَكُوا اَهْلَ الدُّنْيَا فِي دُنْيَاهُمْ وَ لَمْ يُشَارِكْهُمْ اَهْلُ الدُّنْيَا فِي آخِرَتِهِمْ سَكَنُوا الدُّنْيَا بِأَفْضَلِ مَا سَكِنَتْ وَ أَكَلُوا بِأَفْضَلِ مَا أَكَلَتْ فَحَظُّوا مِنَ الدُّنْيَا بِمَا حَظَّى بِهِ الْمُتَرَفُّونَ وَ أَخَذُوا مِنْهَا مَا أَخَذَهُ الْجَبَابِرَةُ الْمُتَكَبِّرُونَ ثُمَّ انْقَلَبُوا عَنْهَا بِالزَّادِ الْمُبْلَغِ وَ الْمُتَجَرِّلِ الرَّابِحِ أَصَابُوا لَذَّةَ زُهْدِ الدُّنْيَا فِي دُنْيَاهُمْ وَ تَيَقَّنُوا أَنَّهُمْ جِيرَانُ اللَّهِ عَدَاً فِي آخِرَتِهِمْ لَا تُرَدُّ لَهُمْ دَعْوَةٌ وَ لَا يَنْقُصُ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنْ لَذَّةٍ؛

ای بندگان خدا، بدانید که تقوا پیشگان هم از این دنیای زود گذر و هم از آخرت که می آید بهره گرفتند، با مردم دنیا در کارهای دنیوی شریک شدند، ولی مردم دنیا با ایشان در کارهای اخروی شریک نشدند، (از راه حلال) در بهترین خانه ها زندگی کردند و بهترین خوردنی ها خوردند. همان لذتی را که اهل ناز و نعمت از دنیا بردند، نصیبشان شد و از آن کامیاب گردیدند انسان که جباران خودکامه کام گرفتند، سپس باتوشه کافی و تجارت سودآور به جهان دیگر رفتند، لذت بی رغبت بودن به دنیا را بردند، و یقین کردند که در آخرت همسایگان خدایند. دعایشان بی جواب نمی ماند و بهره شان از لذت و خوشی کم نمی شود.

30 امام علی علیه السلام: اَوْصِيَكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّهَا الزَّمَامُ وَالْقَوَامُ فَتَمَسَّكُوا بِوَتَائِقِهَا وَاعْتَصِمُوا بِحَقَائِقِهَا تَوْ؟ لَكُمْ إِلَى أَكْنَانِ الدَّعَةِ وَأَوْطَانِ السَّعَةِ وَمَعَاوِلِ الْحَرْزِ وَمَنَازِلِ الْعِزِّ ... ؛

ای بندگان خدا، شما را به تقوای الهی سفارش می کنم، که تقوا مهار است و مایه دوام، پس به ریسمان های استوار آن درآویزید و به حقایق آن چنگ زنید. که شما را به پناهگاه های خوشی و سرزمین های گشایش و پناهگاه های امن و منزلگاه های عزت، رهنمون خواهد شد.

31 امام علی علیه السلام: إِنَّ مَنْ صَرَّحَتْ لَهُ الْعِبَرُ عَمَّا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْمَثَلَاتِ حَزَنَتُهُ التَّقْوَى تَقْحُمُ الشُّبُهَاتِ؛

آن کس که حوادث عبرت آموز روزگار را به چشم ببیند و از آن پند پذیرد، تقوا او را از آلوده شدن به کارهای شبهه ناک باز می دارد.

32 امام علی علیه السلام: اِعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ أَنَّ التَّقْوَى دَارُ حِصْنٍ عَزِيزٍ، وَالْفُجُورَ دَارُ حِصْنٍ لَيْلٍ لَا يَمْنَعُ أَهْلَهُ وَلَا يُحْرِزُ مَنْ لَجَا إِلَيْهِ إِلَّا وَبِالتَّقْوَى تُقَطَّعُ حُمَةُ الْخَطَايَا؛

ای بندگان خدا، بدانید که تقوا پناهگاهی نفوذناپذیر و استوار است و بدکاری و گناه، پناهگاهی سست، که هر کس به آن (گناه) پناه ببرد از آسیب در امان نمی ماند. آگاه باشید که با تقوا می توان تب گناهان را قطع کرد.

33 امام علی علیه السلام: (الْمُتَّقُونَ) لَا يَرْضَوْنَ مِنْ أَعْمَالِهِمُ الْقَلِيلَ، وَلَا يَسْتَكْثِرُونَ الْكَثِيرَ، فَهُمْ لَا نَفْسَ لَهُمْ مُتَّهِمُونَ وَمِنْ أَعْمَالِهِمْ مُشْفِقُونَ؛

تقوایندگان، از کار کم خود راضی نیستند و کارهای زیاد خود را، بسیار نمی شمارند، در نتیجه خودشان را زیر سؤال برده و محاکمه می کنند و از کردار خود بیمناک اند.

34 امام علی علیه السلام: (فِي الدُّنْيَا) هُمْ أَهْلُ الْفَضَائِلِ مَنْطِقُهُمُ الصَّوَابُ وَمَلْبَسُهُمُ الْإِقْتِصَادُ وَمَشْيُهُمُ التَّوَاضُّعُ؛

تقوایندگان، در دنیا اهل فضایلند، گفتارشان راست و درست، روششان میانه روی و رفتارشان متواضعانه است.

35 امام علی علیه السلام: اتَّقُوا اللَّهَ فِي عِبَادِهِ وَبِلَادِهِ فَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ حَتَّى عَنِ الْبِقَاعِ وَالْبَهَائِمِ؛

تقوای الهی را درباره بندگان خدا و شهرهای او رعایت کنید؛ زیرا حتی از اماکن و حیوانات از شما سؤال خواهد شد. .

36 امام علی علیه السلام: مَنْ اتَّقَى اللَّهَ أَحَبَّهُ النَّاسُ؛

هر کس تقوای الهی پیشه کند، مردم او را دوست خواهند داشت. .

37 امام علی علیه السلام: الْمُتَّقُونَ أَنْفُسَهُمْ قَانِعَةً وَ شَهَوَاتُهُمْ مَيَّتَةً وَ وُجُوهُهُمْ مُسْتَبْشِرَةٌ وَ قُلُوبُهُمْ مَحْزُونَةٌ؛

تقواییشان، نفسی قانع، هوا و هوس فروخته، رویی گشاده و دلی اندوهگین دارند. .

38 امام علی علیه السلام: خَيْرُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فِي خَصْلَتَيْنِ الْغِنَى وَ التَّقَى وَ شَرُّ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فِي خَصْلَتَيْنِ الْفَقْرُ وَ الْفُجُورُ؛

خیر دنیا و آخرت در دو خصلت بی نیازی و تقواست و شر دنیا و آخرت در دو خصلت نیازمندی و گناه است. .

40 امام علی علیه السلام: اتَّقَوْا ظَاهِرَهُ شَرَفُ الدُّنْيَا وَ بَاطِنُهُ شَرَفُ الْآخِرَةِ ؛

تقوا، ظاهرش شرافت دنیا و باطنش شرافت آخرت است. .

8 امام علی علیه السلام: النَّاسُ فِي الدُّنْيَا عَامِلَانِ: عَامِلٌ عَمَلٍ فِي الدُّنْيَا لِلدُّنْيَا، قَدْ شَغَلَتْهُ دُنْيَاهُ عَنْ آخِرَتِهِ، يَخْشَى عَلَى مَنْ يَخْلُفُهُ الْفَقْرَ وَ يَأْمَنُهُ عَلَى نَفْسِهِ فَيُفْنِي عُمُرَهُ فِي مَنَفَعَةٍ غَيْرِهِ وَ عَامِلٌ عَمَلٍ فِي الدُّنْيَا لِمَا بَعْدَهَا، فَجَاءَهُ الَّذِي لَهُ مِنَ الدُّنْيَا بَعِيرٌ عَمَلٍ، فَأَحْرَزَ الْحَظَّيْنِ مَعَ وَ مَلِكِ الدَّارَيْنِ جَمِيعًا، فَأَصْبَحَ وَجِيهاً عِنْدَ اللَّهِ ، لَا يَسْأَلُ اللَّهُ حَاجَةً فَيَمْنَعُهُ؛

مردم در دنیا دو گونه کار می کنند: یکی تنها برای دنیا کار می کند، تا جایی که کار دنیا او را از آخرت باز می دارد. او با این که خودش بی نیاز است، نگران فقر بازماندگان خود است و عمرش را در راه سودرسانی به دیگران فنا می کند. دیگری در دنیا برای آخرت کار می کند و روزی دنیایی بدون تلاش برایش می رسد و از بهره دنیوی و اخروی با هم برخوردار شده، هر دو دنیا را با هم دارد. در نتیجه در پیشگاه خداوند آبرومند است و هر حاجتی از خدا بخواهد، بر می آورد. .

12 امام علی علیه السلام: النَّاسُ إِخْوَانٌ فَمَنْ كَانَتْ أَخُوَّتُهُ فِي غَيْرِ ذَاتِ اللَّهِ فَهِيَ عَدَاوَةٌ؛

مردم برادرند، اما آن که برادری اش برای خدا نباشد، برادری وی، دشمنی است. .

13 امام علی علیه السلام: النَّاسُ أَبْنَاءُ الدُّنْيَا وَ لَا يُلَامُ الرَّجُلُ عَلَى حُبِّ أُمِّهِ؛

مردم، فرزندان دنیایند و کسی برای دوست داشتن مادرش سرزنش نمی شود. .

14. امام علی علیه السلام: النَّاسُ كَالشَّجَرِ شَرَابُهُ وَاحِدٌ وَ ثَمَرُهُ مُخْتَلَفٌ؛

مردم، همانند درختانند که آبشان یکی و میوه هایشان گوناگون است. .

15. امام علی علیه السلام: النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوا؛

مردم با آنچه آشنا نیستند دشمنی می ورزند. .

16. امام علی علیه السلام: النَّاسُ مَنْقُوصُونَ مَدْخُولُونَ إِلَّا مَنْ عَصَمَ اللَّهُ؛

مردم، دارای عیب و نقص اند، مگر کسی که خداوند او را حفظ کند. .

17. امام علی علیه السلام: النَّاسُ مِنْ خَوْفِ الذَّلِّ مُتَعَجِّلُوا الذَّلَّ؛

مردم از ترس ذلت، به سوی ذلت شتابانند. .

18. امام علی علیه السلام: لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا تَفَاوَتُوا فَإِذَا اسْتَوَوْا هَلَكُوا؛

مردم تا زمانی که متفاوتند در خیرند، و هرگاه یکسان گردند هلاک می شوند. .

19. امام علی علیه السلام: النَّاسُ كُلُّهُمْ أَحْرَارٌ وَلَكِنَّ اللَّهَ خَوْلَ بَعْضَكُمْ بَعْضًا؛

مردم همگی آزادند، ولی خداوند بعضی را سرپرست بعضی دیگر قرار داده است. .

20. امام علی علیه السلام: النَّاسُ بِأَمْرَائِهِمْ أَشْبَهُ مِنْهُمْ بِأَبَائِهِمْ؛

مردم، به دولتمردان خود شبیه ترند تا به پدرانشان. .

21. امام علی علیه السلام: النَّاسُ إِلَى أَشْكَالِهِمْ أَمِيلٌ؛

مردم، به همانند خود بیشتر تمایل دارند. .

22. امام علی علیه السلام: النَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهَوْا؛

مردم در خوابند، چون بمیرند بیدار می شوند. .

25. امام علی علیه السلام: النَّاسُ أَبْنَاءُ مَا يُحْسِنُونَ؛

مردم فرزندان نیکی های خویش اند (بنگرید عملشان چیست نه پدرشان کیست). .

27. امام علی علیه السلام: النَّاسُ اثْنَانِ، بَرٌّ تَقَىَّ وَ آخَرُ شَقِيٌّ؛

مردم دو دسته اند: نیکوکار پرهیزکار و سنگ دل بدبخت. .

28+ امام علی علیه السلام: النَّاسُ بِزَمَانِهِمْ أَشْبَهُ مِنْهُمْ بِآبَائِهِمْ؛

مردم به زمان خود شبیه ترند تا به پدران خود. .

30+ امام علی علیه السلام: إِذَا اسْتَوَلَى الصَّلَاحُ عَلَى الزَّمَانِ وَ أَهْلُهُ ثُمَّ أَسَاءَ رَجُلٌ الظَّنَّ بِرَجُلٍ لَمْتَظَهَرُ مِنْهُ حَوْبَةً فَقَدْ ظَلَمَ، وَ إِذَا اسْتَوَلَى الْفَسَادُ عَلَى الزَّمَانِ وَ أَهْلُهُ فَأَحْسَنَ رَجُلٌ الظَّنَّ بِرَجُلٍ فَقَدْ غَرَّرَ؛

هرگاه درستکاری بر روزگار و مردمش حاکم شود و در چنین زمانی کسی به دیگری بی آن که گناهی از او آشکار شود، گمان بد ببرد، ظلم کرده است و هرگاه فساد بر روزگار و مردم آن حاکم شود و کسی به دیگری خوشبین باشد، خود را فریب داده است. .

31+ امام علی علیه السلام ... :فَانَّهُمْ صِنْفَانِ: اِمَّا اَخٌ لَكَ فِي الدِّينِ وَ اِمَّا نَظِيرٌ لَكَ فِي الْخَلْقِ يَفْرُطُ مِنْهُمْ الزَّلَلُ وَ تَعْرِضُ لَهُمُ الْعِلَلُ وَ يُؤْتِي عَلَى اَيْدِيهِمْ فِي الْعَمَدِ وَ الْخَطَا فَاَعْطِهِمْ مِنْ عَفْوِكَ وَ صَفْحِكَ مِثْلَ الَّذِي تُحِبُّ اَنْ يُعْطِيَكَ اللهُ مِنْ عَفْوِهِ وَ صَفْحِهِ...؛

...مردم دو گروهند: یا هم دین تو هستند، یا هم نوع تو، که از همه آنها خطاهایی سر می زند، و به آنان حالات گوناگون رو می آورد، و به عمد یا خطا دچار لغزش هایی می گردند، پس از گذشت و بخشش خویش بهره شان ده، همانگونه که دوست داری تا خدا نیز از گذشت و بخشش خود، تو را بهره دهد. . .

33+ امام علی علیه السلام: عَجِبْتُ مِمَّنْ يَشْتَرِي الْمَمَالِيكَ بِمَالِهِ كَيْفَ لَا يَشْتَرِيَ الْاَحْرَارَ بِمَعْرُوفِهِ فَيَمْلِكَهُمْ؟!

در شگفتم از کسی که بنده ها را با مال خود می خرد، چرا با نیکی و احسان خویش، آزاده ها را نمی خرد تا مالک آنان شود؟! .

37+ امام علی علیه السلام: النَّاسُ ثَلَاثَةٌ: فَعَالِمٌ رَبَّانِيٌّ وَ مُتَعَلِّمٌ عَلَى سَبِيلِ نَجَاةٍ وَ هَمَجٌ رَعَاعٌ أَتْبَاعُ كُلِّ نَاعِقٍ يَمِيلُونَ مَعَ كُلِّ رِيحٍ لَمْ يَسْتَضِيئُوا بِنُورِ الْعِلْمِ وَ لَمْ يَلْجَأُوا إِلَى رُكْنٍ وَثِيقٍ؛

مردم سه گروهند: دانشمند خداشناس، دانش جوی در راه رستگاری ، و فرومایگانی بی اراده و سرگردان که هر دعوتی را اجابت می کنند و به هر طرف که باد بپاید به همان طرف می روند، از نور دانش روشنایی نمی گیرند و به پایگاه محکمی پناه نمی برند. .

2+ امام علی علیه السلام: يَا مُؤْمِنُ إِنَّ هَذَا الْعِلْمَ وَالْاَدَبَ تَمَنُّ نَفْسِكَ فَاجْتَهِدْ فِي تَعْلُمِهَا فَمَا يَزِيدُ مِنْ عِلْمِكَ وَ اَدَبِكَ يَزِيدُ فِي ثَمَنِكَ وَ قَدْرِكَ، فَإِنَّ بِالْعِلْمِ تَهْتَدِي إِلَى رَبِّكَ؛

ای انسان با ایمان، در حقیقت این دانش و ادب ، بهای توست ، پس در آموختن آن بکوش، زیرا هرچه بر دانش و ادب افزوده شود ، بر ارج و بهای تو افزوده می شود، چرا که با دانش به سوی پروردگارت هدایت می شوی .

6 امام علی علیه السلام :اعَزَّ الْعِلْمُ ؛ لِأَنَّ بِهِ مَعْرِفَةَ الْمَعَادِ وَالْمَعَاشِ ، وَ أَذْلُ الدُّلِّ الْجَهْلُ ؛ لِأَنَّصَاحِبَهُ أَصَمُّ ، أَبْكَمُّ ، أَعْمَى ، حَيْرَانٌ؛

عزیزترین عزّت ، دانش است، چرا که با آن معاد شناخته می شود و راه کسب معاش به دست می آید و خوارترین خواری ، نادانی است، چرا که نادان کر و لال و کور و سرگردان است .

9 امام علی علیه السلام :كُلَّمَا أَزْدَادَ عِلْمُ الرَّجُلِ زَادَتْ عِنَايَتُهُ بِنَفْسِهِ وَ بَدَلَ فِي رِيَاضَتِهَاوَصَلَحِهَا جُهْدَهُ؛

هر اندازه دانش انسان بیشتر شود ، توجه او به خودش بیشتر می گردد و در ریاضت ورشد و اصلاح نفس، کوشش بیشتری می نماید .

10 امام علی علیه السلام :يَا طَالِبَ الْعِلْمِ إِنَّ الْعِلْمَ ذُو فَضَائِلَ كَثِيرَةٍ : فَرَأْسُهُ التَّوَاضُّعُ وَ عَيْنُهَاالْبَرَاءَةُ مِنَ الْحَسَدِ وَ أُذُنُهُ الْفَهْمُ وَ لِسَانُهُ الصِّدْقُ وَ حِفْظُهُ الْفَحْصُ وَ قَلْبُهُ حُسْنُ النِّيَّةِوَعَقْلُهُ مَعْرِفَةُ الْأَشْيَاءِ وَ الْأُمُورِ وَ يَدُهُ الرَّحْمَةُ وَ رِجْلُهُ زِيَارَةُ الْعُلَمَاءِ وَ هِمَّتُهُ السَّلَامَةُوَحِكْمَتُهُ الْوَرَعُ وَ مُسْتَقَرُّهُ النَّجَاةُ وَ قَائِدُهُ الْعَافِيَةُ وَ مَرْكَبُهُ الْوَفَاءُ وَ سِلَاحُهُ لِينُ الْكَلِمَةِوَسَيْفُهُ الرِّضَا وَ قَوْسُهُ الْمُدَارَاةُ وَ جَيْشُهُ مُحَاوَرَةُ الْعُلَمَاءِ وَ مَالُهُ الْإِدَبُ ، وَ دَخِيرَتُهَااجْتِنَابُ الذُّنُوبِ وَ زَادُهُ الْمَعْرُوفُ وَ مَأْوَاهُ الْمَوَادَعَةُ وَ دَلِيلُهُ الْهُدَى وَ رَفِيقُهُمَحَبَّةُ الْإِخْوَانِ؛

ای جویای دانش ! دانش فضیلت های بسیاری دارد : سرش تواضع، چشمش دوری از حسد ، گوشش فهم ، زبانش راستگویی ، حافظه اش جستجو ، دلش خوش نیتی ، عقلش شناخت اشیاء و امور ، دستش رحمت ، پایش دیدار دانشمندان ، همتش سلامت ، حکمتش تقوا ، قرارگاهش نجات ، جلودارش عافیت ، مرکبش وفا ، سلاحش نرمی سخن ، شمشیرش خشنودی ، کمانش سازگاری ، سپاهش گفتگو با دانشمندان ، داراییش ادب ، اندوخته اش پرهیز از گناهان ، توشه اش نیکی ، جایگاهش، گفت وگو و مذاکره، رهنمایش هدایت و دوستش، عشق به نیکان است .

12 امام علی علیه السلام :الْعِلْمُ عِلْمَانِ : مَطْبُوعٌ وَمَسْمُوعٌ ، وَلَا يَنْفَعُ الْمَسْمُوعُ إِذَا لَمْ يَكُنِ الْمَطْبُوعُ؛

علم دو گونه است: فطری و شنیدنی، علم شنیدنی مفید واقع نمی شود اگر علم فطری نباشد. ❀

13. امام علی علیه السلام: كُلَّ وَعَاءٍ يَضِيقُ بِمَا جُعِلَ فِيهِ إِلَّا وَعَاءُ الْعِلْمِ فَإِنَّهُ يَتَّسِعُ بِهِ؛ هر ظرفی که در آن چیزی ریخته شود پر می شود، مگر ظرف دانش که هر چه در آن ریخته شود جا باز می کند. ❀

20. امام علی علیه السلام: خُذُوا مِنْ كُلِّ عِلْمٍ أَحْسَنَهُ فَإِنَّ النَّحْلَ يَأْكُلُ مِنْ كُلِّ زَهْرٍ أَزْيَنَهُ فَيَتَوَلَّدُ مِنْهُ جَوْهَرَانِ نَفِيسَانِ: أَحَدُهُمَا فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ وَالْآخَرُ يُسْتَضَاءُ بِهِ؛

از هر دانشی بهترینش را انتخاب کنید، زنبورِ عسل از هر گلی زیباترینش را می خورد. در نتیجه دو جواهر گران بها از آن تولید می شود: یکی (عسل) برای مردم شفاست و دیگری (موم) که از آن روشنایی می گیرند. ❀

23. امام علی علیه السلام: أَلَا لَا تَنَالُ الْعِلْمَ إِلَّا بِسِتَّةٍ سَائِبِيكَ عَنْ مَجْمُوعِهَا بَيَانِ ذِكَاةٍ وَ حِرْصٍ وَاصْطِبَارٍ وَبُلْغَةٍ وَ إِرْشَادٍ أَسْتَادٍ وَ طَوْلُ زَمَانٍ

هرگز به دانش دست نمی یابی مگر با شش چیز که من در این سخن، تو را از همه آنها آگاه می کنم: هوش، حرص، شکیبایی، شایستگی، راهنمایی استاد و درازای زمان. ❀

26. امام علی علیه السلام: جَالِسِ الْعُلَمَاءَ يَزِدُّدَ عِلْمُكَ وَ يَحْسُنُ آدَبُكَ وَ تَزْكُ نَفْسُكَ؛

با علما هم نشین باش، تا علمت زیاد و ادبت نیکو و جانت پاک گردد. ❀

28. امام علی علیه السلام: خَيْرُ مَنْ شَاوَرْتَ ذَوُو النُّهَى وَالْعِلْمِ، وَ أَوْلُو التَّجَارِبِ وَ الْحَزْمِ؛

بهترین مشاوران، دارندگان عقل، علم، تجربه و دوراندیشی اند. ❀

35. امام علی علیه السلام ...: زَلَّةُ الْعَالِمِ كَأَنْكَسَارِ السَّفِينَةِ تَغْرَقُ وَ تُغْرَقُ مَعَهَا غَيْرُهَا؛

لغزش عالم، مانند شکستن کشتی است. خود، غرق می شود و دیگران را هم با خود غرق می کند. ❀

36. امام علی علیه السلام: لَوْلَا... مَا أَخَذَ اللَّهُ عَلَى الْعُلَمَاءِ إِلَّا يُقَارَوْا عَلَى كِبَرِ ظَالِمٍ وَ لَا سَغَبِ مَظْلُومٍ لَا لَقِيتُ حَبْلَهَا عَلَى غَارِبِهَا؛

اگر خداوند از علما پیمان نگرفته بود که با پرخوری ظالم و گرسنگی مظلوم آرام نگیرند، زمام خلافت را به حال خود رها می کردم. ❀

37. امام علی علیه السلام: مَا أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقًا مِنْ أَهْلِ الْجَهْلِ بِطَلَبِ تَبْيَانِ الْعِلْمِ حَتَّى أَخَذَ مِيثَاقًا مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ بِبَيَانِ الْعِلْمِ لِلْجُهَالِ؛ لَاَنَّ الْعِلْمَ كَانَ قَبْلَ الْجَهْلِ؛

خداوند ، از مردم نادان پیمانی برای جستجوی دانش نگرفت ، مگر این که پیمان بیان کردن دانش برای نادانان را از اهل دانش گرفت، چرا که دانش ، پیش از نادانی بود .

39. امام علی علیه السلام: نَكَدَ الْعِلْمُ الْكَذِبُ وَ نَكَدَ الْجِدُّ اللَّعِبُ؛

آفت علم دروغ و آفت جدیت، بازی است .

2. امام علی علیه السلام: بَرَكَتُ الْعُمْرِ فِي حُسْنِ الْعَمَلِ ؛

برکت عمر در خوب انجام دادنِ کارهاست .

25. امام علی علیه السلام: كَثُرَتْ اصْطِنَاعِ الْمَعْرُوفِ تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ وَ تَنْشُرُ الذِّكْرَ ؛

زیاد کار نیک انجام دادن، عمر را می افزاید و نام را پرآوازه می سازد .

37. امام علی علیه السلام: زِيَادَةُ الشُّكْرِ وَ صَلََةُ الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ وَ تَفْسَحُ فِي الْإِجَلِ ؛

شکرگزاری فراوان و صله رحم، عمر را زیاد می کنند و بر مهلت زندگی می افزایند .

38. امام علی علیه السلام: وَيُحِ الْنَّائِمُ مَا أَحْسَرَهُ! قَصُرَ عُمُرُهُ وَ قَلَّ أَجْرُهُ؛

وای بر آن که در خواب (غفلت) است! چه زیانکار است! عمر او کوتاه شده است و پاداش او کم .

39. امام علی علیه السلام: مَنْ جَارَ قَصَرَ عُمُرُهُ ؛

هر کس ظلم کند، عمرش کوتاه می شود .

40. امام علی علیه السلام: إِيَّاكَ وَ طَوْلَ الْأَمَلِ فَكَمْ مِنْ مَغْرُورٍ إِفْتَتَنَ بِطَوْلِ أَمَلِهِ فَأَفْسَدَ

عَمَلَهُ وَقَطَعَ أَجَلَهُ فَلَا أَمَلَهُ أَدْرَكَ وَ لَا مَافَاتَهُ اسْتَدْرَكَ ؛

از آرزوی دور و دراز بپرهیز، چه بسا فریب خورده ای که به آرزوی دراز خویش، فریب خورد. و کارش را تباه و مرگش را قطعی کرد و در نتیجه، نه به آرزویش رسید و نه آنچه را که از دست داده بود، جبران کرد .

13. امام علی علیه السلام: اجْعَلِ الدِّينَ كَهْفَكَ وَالْعَدْلَ سَيْفَكَ تَنْجُ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَتَنْظُرَ عَلَى

كُلِّ عَدُوٍّ؛

دین را پناهگاه و عدالت را اسلحه خود قرار ده؛ تا از هر بدی نجات پیدا کنی و بر هر دشمنی پیروز گردی. ❀

15 امام علی علیه السلام: إِنَّ الْعَدْلَ مِيزَانُ اللَّهِ سُبْحَانَهُ الَّذِي وَضَعَهُ فِي الْخَلْقِ وَنَصَبَهُ لِإِقَامَةِ الْحَقِّ فَلَا تُخَالِفُهُ فِي مِيزَانِهِ وَلَا تُعَارِضُهُ فِي سُلْطَانِهِ؛

به راستی که عدالت ترازوی (معیار) خدای سبحان است که در میان خلق نهاده استو برای برپاداشتن حق نصب فرموده، پس در ترازوی خداوند با او مخالفت نکن و باحکومتش مقابله ننما. ❀

16 امام علی علیه السلام: مَنْ طَلَبَ عِزًّا بِظُلْمٍ وَبَاطِلٍ أَوْرَثَهُ اللَّهُ ذُلًّا بِإِنصَافٍ وَ حَقًّا؛

هرکس عزّت را با ظلم و باطل طلب کند، خداوند به انصاف و حق، ذلّت نصیبش می نماید. ❀

17 امام علی علیه السلام: قُلُوبُ الرِّعِيَّةِ خَزَائِنُ رَاعِيهَا فَمَا أَوْدَعَهَا مِنْ عَدْلٍ أَوْ جَوْرِ وَجَدَهُ؛

دل های مردم صندوقچه های حاکم است، پس آنچه از عدالت و یا ظلم در آنها بگذارد، همان را خواهد دید. ❀

19 امام علی علیه السلام: اسْتَغْمِلِ الْعَدْلَ وَاحْذِرِ الْعُسْفَ وَالْحَيْفَ فَإِنَّ الْعُسْفَ يَعُودُ بِالْجَلَاءِ وَالْحَيْفَ يَدْعُو إِلَى السَّيْفِ؛

عدالت را اجرا کن و از زورگویی و ستمگری بپرهیز زیرا زورگویی مردم را به ترك ازوطن وامی دارد، و ستم آنان را به قیام مسلحانه می کشاند. ❀

21 امام علی علیه السلام: أَحْسَنُ الْعَدْلِ نُصْرَةُ الْمَظْلُومِ؛

بهترین عدالت یاری مظلوم است. ❀

23 امام علی علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَرَضَ عَلَى أَيْمَةِ الْعَدْلِ أَنْ يُقَدِّرُوا أَنْفُسَهُمْ بِضَعْفَةِ النَّاسِ كَيْلًا يَتَّبِعَ بِالْفَقِيرِ فَقْرُهُ؛

خداوند عزوجل بر پیشوایان عادل واجب کرده که سطح زندگی خود را با مردم ناتوان برابر کنند تا فقیر را، فقرش برآشفته نکند. ❀

24 امام علی علیه السلام: خَيْرُ النَّاسِ مَنْ إِنْ أُغْضِبَ حَلِمَ وَ إِنْ ظَلِمَ غَفَرَ وَ إِنْ أَسَىءَ إِلَيْهَا حَسَنَ؛

بهترین مردم کسی است که اگر او را به خشم آورند، بردباری نماید و چنانچه به او ظلم شود، ببخشايد و چون به او بدی شود، خوبی کند. .

25 امام علی علیه السلام: **الْعَدْلُ أَفْضَلُ مِنَ الشَّجَاعَةِ لَا يَنْ النَّاسَ لَوْ اسْتَعْمَلُوا الْعَدْلَ عُمُومًا فِي جَمِيعِهِمْ لَا اسْتَعْنُوا عَنِ الشَّجَاعَةِ؛**

عدالت بهتر از شجاعت است، زیرا اگر مردم همگی عدالت را درباره یکدیگر به کارگیرند، از شجاعت بی نیاز می شوند. .

26 امام علی علیه السلام: **اَوْصِيَكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ... وَ كُنَا لِلظَّالِمِ خَصْمًا وَ لِلْمَظْلُومِ عَوْنًا؛**
شما را سفارش می کنم به تقوای الهی... و دشمن ظالم و یاور مظلوم باشید. .

28 امام علی علیه السلام: **مَنْ أَشْفَقَ عَلَى نَفْسِهِ لَمْ يَظْلَمْ غَيْرَهُ؛**
هر کس دلسوز خود باشد به دیگران ظلم نمی کند. .

30 امام علی علیه السلام: **خَيْرُ الْمُلُوكِ مَنْ أَمَاتَ الْجَوْرَ وَ أَحْيَى الْعَدْلَ؛**
بهترین فرمانروا کسی است که ظلم را از بین ببرد و عدل را زنده کند. .

31 امام علی علیه السلام: **لَا عَدْلَ أَفْضَلُ مِنْ رَدِّ الْمَظَالِمِ؛**
هیچ عدالتی بهتر از بازگرداندن حقوق پایمال شده نیست. .

33 امام علی علیه السلام: **مَنْ عَمِلَ بِالْعَدْلِ حَصَّنَ اللَّهُ مُلْكَهُ؛**
هر کس به عدالت رفتار کند، خداوند حکومتش را حفظ خواهد کرد. .

35 امام علی علیه السلام: **إِنَّ فِي الْعَدْلِ سَعَةً وَ مَنْ ضَاقَ عَلَيْهِ الْعَدْلُ فَالْجَوْرُ عَلَيْهِ أَضْيَقُ؛**
به راستی که در عدالت گشایش است و هر کس عدالت بر او تنگ آید، بی عدالتی بروی تنگ تر خواهد بود. .

36 امام علی علیه السلام: **مَنْ بَاعَ نَفْسَهُ بِغَيْرِ نَعِيمِ الْجَنَّةِ فَقَدْ ظَلَمَهَا؛**
هر کس خودش را جز به نعمت بهشت بفروشد، بر راستی که به خویشتن ظلم کرده است. .

12 امام علی علیه السلام: **مَعَاشِرَ النَّاسِ، الْفِقْهَ ثُمَّ الْمَتَجَرَ ، وَاللَّهِ لِلرَّيَا فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ أَخْفَى مِنْدِيبِ النَّمْلِ عَلَى الصَّفَا؛**

ای مردم! ابتدا احکام را یاد بگیرید، سپس تجارت کنید! به خدا قسم که ربا در میان این امت ناپیداتر از حرکت مورچه بر روی تخته سنگ است. .

27 امام علی علیه السلام: وَ اغْتَنِم مِّنِ اسْتَقْرَضَكَ فِي حَالِ غِنَاكَ لِيجْعَلَ قَضَاءَهُ لَكَ فِي يَوْمِ عُسْرَتِكَ؛

غنیمت بدان کسی را که در زمان توانگریت از تو قرض بخواهد تا در روز تنگدستی ات (قیامت) بپردازد. .

33 امام علی علیه السلام: بِئْسَ الْقِلَادَةُ لِلْخَيْرِ الْعَفِيفِ قِلَادَةُ الدَّيْنِ؛

چه بد گردنبندی است گردنبند بدهکاری بر گردن نیکوکار خویشتندار. .

35 امام علی علیه السلام: اَيَّاكُمْ وَ الدَّيْنَ فَانَّهُ مَذَلَّةٌ بِالنَّهَارِ، وَ مَهْمَةٌ بِاللَّيْلِ وَ قَضَاءٌ فِي الدُّنْيَا وَ قَضَاءٌ فِي الْآخِرَةِ؛

زیر بار بدهی نروید زیرا بدهکاری خواری روز و اندوه شب است و در دنیا و آخرت بازپرداختی دارد. .

37 امام علی علیه السلام: كَثْرَةُ الدَّيْنِ تُصَيِّرُ الصَّادِقَ كَاذِبًا وَ الْمُنْجَرَ مُخْلِفًا؛

بدهی بسیار، راستگو را دروغگو و خوش قول را بدقول می گرداند. .

39 امام علی علیه السلام: اَلدَّيْنُ رِقٌّ فَلَا تَبْذُلَ رِقَّكَ لِمَنْ لَا يَعْرِفُ حَقَّكَ؛

بدهی (نوعی) بندگی است، پس زمام اختیار خود را به کسی که حق تو را نمی شناسد مسپار. (کنایه از این است که از هر کس قرض نگیر). .

14 امام علی علیه السلام: اِنَّ الْمُؤْمِنَ اِذَا اسْتَغْنَى شَكَرَ... وَ الْمُنَافِقُ اِذَا اسْتَغْنَى طَغَى؛

مؤمن هنگام بی نیازی شکر می گزارد و منافق هرگاه بی نیاز شود طغیان می کند. .

15 امام علی علیه السلام: اِنَّ الْمُؤْمِنَ اِذَا تَكَلَّمَ ذَكَرَ... وَ الْمُنَافِقُ اِذَا تَكَلَّمَ لَغَا؛

مؤمن هرگاه سخن گوید یاد (خدا) می کند و منافق هرگاه سخن گوید بیهوده گویی می کند. .

16 امام علی علیه السلام: اِنَّ الْمُؤْمِنَ مَنْ يُرَى يَقِيْنُهُ فِي عَمَلِهِ، وَ الْمُنَافِقُ مَنْ يُرَى شَكُّهُ فِي عَمَلِهِ؛

در عمل مؤمن یقین دیده می شود و در عمل منافق شک. .

17. امام علی علیه السلام: شُكْرُ الْمُؤْمِنِ يَظْهَرُ فِي عَمَلِهِ، شُكْرُ الْمُنَافِقِ لَا يَتَجَاوَزُ لِسَانَهُ؛

سپاسگزاری مؤمن در کردارش آشکار می شود، [اما] سپاسگزاری منافق از زبانش فراتر نمی رود.

18. امام علی علیه السلام: عَلَى لِسَانِ الْمُؤْمِنِ نُورٌ يَسْطَعُ وَعَلَى لِسَانِ الْمُنَافِقِ شَيْطَانٌ يَنْطِقُ؛

بر زبان مؤمن نوری (الهی) است و درخشان و بر زبان منافق شیطانی است که سخن می گوید.

19. امام علی علیه السلام: إِنَّ كَثْرَةَ الْمَالِ عَدُوٌّ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ يَعْسُوبُ الْمُنَافِقِينَ؛ ثروت فراوان، دشمن مؤمنان و پیشوای منافقان است.

20. امام علی علیه السلام: أَلْمُؤْمِنُ مُنِيبٌ مُسْتَغْفِرٌ تَوَّابٌ، الْمُنَافِقُ مَكُورٌ مُضِرٌّ مُرْتَابٌ؛ مؤمن بازگشت کننده به خدا، آمرزش خواه و توبه کننده است و منافق نیرنگ باز، زیانبار و شکاک.

21. امام علی علیه السلام: أَلْمُؤْمِنُ حَيٌّ عَنْهُ مُوقِرٌ تَقِيٌّ، وَالْمُنَافِقُ وَقِحٌ غَبِيٌّ مُتَمَلِّقٌ شَقِيٌّ؛ مؤمن، با حیا، بی نیاز، باوقار و پرهیزگار است و منافق، بی شرم، کودن، چاپلوس و بدبخت.

22. امام علی علیه السلام: وَرَعُ الْمُؤْمِنِ يَظْهَرُ فِي عَمَلِهِ، وَرَعُ الْمُنَافِقِ لَا يَظْهَرُ إِلَّا عَلَى لِسَانِهِ؛

پرهیزکاری مؤمن در رفتارش آشکار می شود و پرهیزکاری منافق جز در زبانش ظاهر نمی شود.

23. امام علی علیه السلام: إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا نَظَرَ اعْتَبَرَ... وَالْمُنَافِقَ إِذَا نَظَرَ لَهَا؛ نگاه مؤمن عبرت آمیز و نگاه منافق سرگرمی است.

24. امام علی علیه السلام: إِنَّ الْمُؤْمِنَ... إِذَا سَكَتَ فَكَّرَ... وَالْمُنَافِقَ إِذَا سَكَتَ سَهَا؛ سکوت مؤمن تفکر و سکوت منافق غفلت است.

25. امام علی علیه السلام: إِنَّ الْمُؤْمِنَ... إِذَا أَصَابَتْهُ شِدَّةٌ صَبَرَ... وَالْمُنَافِقَ إِذَا أَصَابَتْهُ شِدَّةٌ ضَغَا؛

مؤمن در گرفتاری صبور است، و منافق در گرفتاری بی تاب .

26 امام علی علیه السلام : عِلْمُ الْمُنَافِقِ فِي لِسَانِهِ وَعِلْمُ الْمُؤْمِنِ فِي عَمَلِهِ؛

دانش منافق در زبان او و دانش مؤمن در کردار اوست .

27 امام علی علیه السلام : إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَصَابَهُ السُّقْمُ ثُمَّ أَعْفَاهُ اللَّهُ مِنْهُ كَانَ كَفَّارَةً لِمَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ وَ مَوْعِظَةً لَهُ فِيمَا يَسْتَقْبِلُ، وَ إِنَّ الْمُنَافِقَ إِذَا مَرِضَ ثُمَّ أَعْفَى كَانَ كَالْبَعِيرِ، عَقَلَهَا اللَّهُ ثُمَّ أَرْسَلُوهُ فَلَمْ يَذَرِ لِمَ عَقَلُوهُ وَ لِمَ أَرْسَلُوهُ؛

هرگاه مؤمن بیمار شود سپس خداوند شفایش دهد، آن بیماری کفاره گناهان گذشته و پندی برای آینده اوست و منافق هرگاه مریض شود سپس سلامت یابد، مانند شتری است که صاحبش او را بسته است و سپس رهایش کرده اند او نمی داند برای چه او را بسته اند و برای چه رهایش کرده اند .

28 امام علی علیه السلام : لَوْ ضَرَبْتُ خَيْشُومَ الْمُؤْمِنِ بِسَيْفِي هَذَا عَلَى أَنْ يُبْغِضَنِي مَا أَبْغَضْنِي لَوْ صَبَبْتُ الدُّنْيَا بِجَمَاتِهَا عَلَى الْمُنَافِقِ عَلَى أَنْ يُحِبَّنِي مَا أَحَبَّنِي؛

اگر با این شمشیرم بر بینی مؤمن بزنم که مرا دشمن بدارد با من دشمنی نمی کند و اگر همه دنیا را به منافق بدهم تا مرا دوست بدارد هیچگاه دوستم نخواهد داشت .

29 امام علی علیه السلام : أَلْمُؤْمِنُ فَهُوَ قَرِيبُ الرَّضَى بَعِيدُ السَّخَطِ... وَالْمُنَافِقُ فَهُوَ قَرِيبُ السَّخَطِ بَعِيدُ الرَّضَى؛

مؤمن زود خشنود و دیر ناراحت می شود و منافق زود ناراحت و دیرخشنود می گردد .

30 امام علی علیه السلام : أَلْمُؤْمِنُ يُرْضِيهِ عَلَى اللَّهِ الْيَسِيرُ وَ لَا يُسْخِطُهُ الْكَثِيرُ... وَ الْمُنَافِقُ يُسْخِطُهُ عَلَى اللَّهِ الْيَسِيرُ وَ لَا يُرْضِيهِ الْكَثِيرُ؛

مؤمن از اندک خدا خشنود می شود و بسیارش او را ناراحت نمی کند و منافق از اندک خدا ناخشنود می شود و بسیارش هم او را خشنود نمی سازد .

4 امام علی علیه السلام : النَّظِيفُ مِنَ الثِّيَابِ يُذْهَبُ إِلَيْهِمُ الْحُزْنُ وَ هُوَ طَهُورٌ لِلصَّلَاةِ؛

لباس پاکیزه غم و اندوه را برطرف می کند و باعث پاکیزگی نماز است .

13 امام علی علیه السلام : نِعَمَ الْبَيْتِ الْحَمَامُ تَذْكُرُ فِيهِ النَّارَ وَ يَذْهَبُ بِالْأَرْنِ؛

چه خوب جایگاهی است حمام، یادآور دوزخ است و چرک را از میان می برد .

21. امام علی علیه السلام: نَظَّفُوا بُيُوتَكُمْ مِنْ حَوْكِ الْعَنْكَبُوتِ، فَإِنَّ تَرْكَهُ فِي الْبَيْتِ يورِثُ الْفَقْرَ؛

خانه های خود را از تار عنکبوت پاک کنید، زیرا باقی گذاشتن آن در خانه، فقر می آورد .

29. امام علی علیه السلام: تَنَظَّفُوا بِالْمَاءِ مِنَ النَّثَنِ الرَّيْحِ الَّذِي يُتَأَذَى بِهِ وَ تَعَهَّدُوا أَنْفُسَكُمْ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُبْغِضُ مَنْ عِبَادِهِ الْقَاذِرَةَ الَّذِي يَتَأَنَّفُ بِهِ مَنْ جَلَسَ إِلَيْهِ؛

خودتان را با آب، از بوی بدی که دیگران را آزار می دهد، پاک کنید و این کار را پیوسته انجام دهید؛ چرا که خداوند، از بنده آلوده ای که هر کس با او بنشیند، بینی اش را از [بوی بد] وی می گیرد، نفرت دارد .

37. امام علی علیه السلام: لَا يَذْلِكَنَّ رِجْلَيْهِ بِالْخَرْفِ، فَإِنَّهُ يورِثُ الْجُدَامَ؛

مبادا کسی (در حمام) پای خود را سفال (سنگ پا) بکشد، زیرا این کار جذام می آورد .

2. امام علی علیه السلام: إِنَّ النَّاسَ إِلَى صَالِحِ الْأَدَبِ أَحْوَجُ مِنْهُمْ إِلَى الْفِضَّةِ وَ الذَّهَبِ.

مردم، به ادب (فرهنگ و تربیت) درست ، نیازمندترند، تا به طلا و نقره .

3. امام علی علیه السلام: النَّفْسُ مَجْبُولَةٌ عَلَى سَوْءِ الْأَدَبِ وَ الْعَبْدُ مَأْمُورٌ بِمُلَازِمَةِ حُسْنِ الْأَدَبِ وَ النَّفْسُ تَجْرِي [بَطْبِعِهَا] فِي مَيْدَانِ الْمُخَالَفَةِ وَ الْعَبْدُ يَجْهَدُ بِرَدِّهَا عَنْ سَوْءِ الْمُطَالَبَةِ فَمَتَى أَطْلَقَ عِنَانَهَا فَهُوَ شَرِيكٌ فِي فُسَادِهَا وَ مَنْ أَعَانَ نَفْسَهُ فِي هَوَى نَفْسِهِ فَقَدْ أَشْرَكَ نَفْسَهُ فِي قَتْلِ نَفْسِهِ؛

نفس آدمی بر بی ادبی سرشته شده است و بنده فرمان دارد که پایبند ادب نیکو باشد. نفس آدمی با طینت خود در میدان مخالفت می تازد و بنده می کوشد آن را از خواسته ناروایش برگرداند، پس هرگاه عنان نفس را رها سازد، شریک تبهکاری اوست و هر کس نفس خود را در خواهش هایش یاری رساند، در قتل خود همدستِ نفس شده است .

4. امام علی علیه السلام: عَلَيْكُمْ بِالْأَدَبِ ، فَإِنْ كُنْتُمْ مُلُوكًا بَرَزْتُمْ وَ إِنْ كُنْتُمْ وَسَطًا فُقُتُمْ ، وَ إِنْ أَعْوَزَتْكُمْ الْمَعِيشَةُ عِشْتُمْ بِأَدَبِكُمْ؛

ادب بیاموزید ، زیرا که [در این صورت] اگر پادشاه باشید ، برجسته می شوید ، اگر میانه باشید ، سرآمد می شوید ، و اگر تنگ دست باشید ، با ادبتان گذران زندگی می کنید .

5. امام علی علیه السلام: كَفَاكَ مُؤَدِّبًا لِنَفْسِكَ تَجَنُّبُ مَا كَرِهْتَهُ مِنْ غَيْرِكَ؛

برای ادب آموزی ات همین بس که از آنچه از دیگران نمی پسندی ، دوری کنی .

8 امام علی علیه السلام : اَدَّبْتُ نَفْسِي فَمَا وَجَدْتُ لَهَا بَغِيرَ تَقْوَى الْإِلَهِ مِنْ أَدَبِي كُلِّ حَالَتِهَا وَ إِنْ قَصُرْتُ أَفْضَلَ مِنْ صَمَتِهَا عَنِ الْكَذِبِ غِيْبَةِ النَّاسِ أَنْ غِيْبَتَهُمْ حَرَمَهَا ذُو الْجَلَالِ فِي الْكُتُبَانِ كَانَ مِنْ فِضَّةٍ كَلَامُكَ يَا نَفْسُ فَإِنَّ السُّكُوتَ مِنْ ذَهَبٍ؛

به ادب و تربیت نفس خود پرداختم و برای آن ادبی بهتر از تقوای الهی در تمام حالاتش نیافتم و اگر از پس این امر برنیامد برای آن چیزی بهتر از دم فرو بستن از دروغ نیافتم و از غیبت مردمان ، همانا غیبت آنان را خداوند با عظمت در کتاب ها حرام کرده است ای نفس ، اگر سخن تو نقره است ، سکوت طلاست

11 امام علی علیه السلام : لَا تَصْفُو الْخِلَّةَ مَعَ غَيْرِ أَدِيبٍ ؛

دوستی با شخص بی ادب ، صمیمانه نخواهد شد .

12 امام علی علیه السلام : فَكُونُوا أَقْلًا مَا يَكُونُونَ فِي الْبَاطِنِ أَمْوَالًا ، أَحْسَنَ مَا يَكُونُونَ فِي الظَّاهِرِ أَمْوَالًا فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَدَّبَ عِبَادَهُ الْمُؤْمِنِينَ الْعَارِفِينَ أَدَبًا حَسَنًا ، فَقَالَ جَلَّ مِنْقَائِلُ : يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِحَافًا؛

در حالی که در واقع از کمترین مال برخوردار هستید ، در ظاهر بهترین حال را از خود نشان دهید ؛ زیرا خداوند متعال ، بندگان با ایمان با معرفتش را این گونه نیکو ادب نموده که [در وصف فقیران پارسا] فرموده است : شخص بی خبر آنان را از شدت خوشتنداری توانگر می پندارد . ایشان را از نشانه هایشان می شناسی ، با اصرار (چیزی) از مردم نمی خواهند .

16 امام علی علیه السلام : لَا يَرَأْسُ مَنْ خَلَا عَنِ الْأَدَبِ وَ صَبَا إِلَى اللَّعِبِ؛

کسی که از ادب بی بهره باشد و شیفته بازی شود، به ریاست نمی رسد .

17 امام علی علیه السلام : عَلَيْكَ بِمُدَارَاةِ النَّاسِ وَ إِكْرَامِ الْعُلَمَاءِ وَ الصَّفْحِ عَنْ زَلَّاتِ الْإِخْوَانِ فَقَدْ أَدَّبَكَ سَيِّدُ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ بِقَوْلِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : أَعْفُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ وَ صِلْ مَنْ قَطَعَكَ وَ أَعْطِ مَنْحَرَمَكَ ؛

تو را سفارش می کنم به مدارای با مردم و احترام به علما و گذشت از لغزش برادران (دینی)؛ چرا که سرور اولین و آخرین، تو را چنین ادب آموخته و فرموده است : «گذشت کن از کسی که به تو ظلم کرده ، رابطه برقرار کن با کسی که با تو قطع رابطه کرده و عطا کن به کسی که از تو دریغ نموده است» .

18+ امام علی علیه السلام : جَالِسِ الْعُلَمَاءَ يَزِدُّكَ عِلْمُكَ وَ يَحْسُنُ آدَبُكَ وَ تَزْكُ نَفْسُكَ؛

با علما معاشرت کن تا علمت زیاد، ادب ت نیکو و جانت پاک شود .

20+ امام علی علیه السلام : عَلَى الْعَاقِلِ أَنْ يُخْصِيَ عَلَى نَفْسِهِ مَسَاوِيَهَا فِي الدِّينِ وَ الرِّأْيِ وَالْأَخْلَاقِ وَ الْآدَبِ ، فَيَجْمَعُ ذَلِكَ فِي صَدْرِهِ أَوْ فِي كِتَابٍ وَ يَعْمَلُ فِي إِزَالَتِهَا ؛

بر عاقل است که بدی هایش را در دین، اندیشه، اخلاق و ادب یادداشت کند و به خاطرش بسپارد و برای از بین بردن آنها بکوشد .

23+ امام علی علیه السلام : تَحَرَّى الصَّدَقِ وَ تَجَنَّبُ الْكَذِبِ أَجْمَلُ شِيمَةٍ وَ أَفْضَلُ آدَبٍ؛

راستگو بودن و پرهیز نمودن از دروغ، زیباترین اخلاق و بهترین ادب است .

24+ امام علی علیه السلام : مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا فَلْيَبْدَأْ بِتَعْلِيمِ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْلِيمِ غَيْرِ هُوَ لِيَكُنْ تَأْدِيبُهُ بِسِيرَتِهِ قَبْلَ تَأْدِيبِهِ بِلِسَانِهِ وَ مُعَلِّمُ نَفْسِهِ وَ مُؤَدِّبُهَا أَحَقُّ بِالْإِجْلَالِ مِنْ مُعَلِّمِ النَّاسِ وَ مُؤَدِّبِهِمْ؛

کسی که خود را پیشوای مردم قرار داده، باید پیش از آموزش دیگران، خود را آموزش دهد و پیش از آن که دیگران را با زبان، ادب بیاموزد، با کردارش ادب آموزد و البته آموزش دهنده و ادب آموز خود بیش از آموزگار و ادب آموز مردم، شایسته تجلیل است .

26+ امام علی علیه السلام : كَفَى بِالَّتَجَارِبِ مُؤَدِّبًا ؛

برای ادب آموزی، تجربه ها کافی اند .

27+ امام علی علیه السلام : أَحْسَنُ الْأَدَابِ مَا كَفَّكَ عَنِ الْمَحَارِمِ؛

بهترین ادب ها آن است که تو را از حرام ها باز دارد .

28+ امام علی علیه السلام : مَنْ عَطَفَ عَلَيْهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ آدَبَاهُ وَ أَبْلِيَاهُ وَ إِلَى الْمَنَایَا أَذْنِيَاهُ ؛

شب و روز بر هر کس بگذرد، او را ادب می کند، فرسوده اش می نماید و به مرگ نزدیکش می سازد .

31+ امام علی علیه السلام : اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنِيْ عَقْلاً كَامِلاً وَ عَزْماً ثَابِقاً وَ لُبّاً رَاجِحاً وَ قَلْباً زَكِيّاً وَ عِلْماً كَثِيراً وَ آدَباً بَارِعاً وَ اجْعَلْ ذَلِكَ كُلُّهُ لِيْ وَ لَا تَجْعَلْهُ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ؛

خدایا مرا عقلی کامل ، تصمیمی نافذ، خردی برتر، دلی پاک، دانشی فراوان و ادبی والا روزی کن و تمام اینها را به سود من قرار ده؛ نه به زیانم، ای مهربان ترین مهربانان .

32. امام علی علیه السلام: كُلُّ شَيْءٍ يَحْتَاجُ إِلَى الْعَقْلِ وَالْعَقْلُ يَحْتَاجُ إِلَى الْأَدَبِ؛

هر چیزی به عقل نیاز دارد و عقل به ادب نیازمند است.

33. امام علی علیه السلام: إِنَّكَ مُقَوِّمٌ بِأَدَبِكَ فَرْيَنَّهُ بِالْحِلْمِ؛

تو با ادب ارزش گذاری می شوی، پس آن را با بردباری زینت بخش.

35. امام علی علیه السلام: يَا مُؤْمِنُ إِنَّ هَذَا الْعِلْمَ وَالْأَدَبَ تَمَنُّ نَفْسِكَ فَاجْتَهِدْ فِي تَعْلُمِهِمَا ، فَمَا يَزِيدُ مِنْ عِلْمِكَ وَ أَدَبِكَ يَزِيدُ فِي ثَمَنِكَ وَ قَدْرِكَ ، فَإِنَّ بِالْعِلْمِ تَهْتَدِي إِلَى رَبِّكَ وَ بِالْأَدَبِ تَحْسِنُ خِدْمَةَ رَبِّكَ وَبِأَدَبِ الْخِدْمَةِ يَسْتَوْجِبُ الْعَبْدُ وَلَايَتَهُ وَ قُرْبَهُ ، فَأَقْبِلِ النَّصِيحَةَ كَسْتَجُودَ مِنَ الْعَذَابِ؛

ای مؤمن! به تحقیق این دانش و ادب بهای جان توست پس در آموختن آن دو بکوش که هر چه بر دانش و ادب افزوده شود بر قیمت و قدرت افزوده می شود؛ زیرا با دانش به پروردگارت راه می یابی و با ادب به پروردگارت خوش خدمتی می کنی و با ادب در خدمت گزاری، بنده سزاوار دوستی و نزدیکی به او می شود. پس [این] نصیحت را بپذیر تا از عذاب برهی.

36. امام علی علیه السلام: مَنْ قَعَدَ بِهِ حَسَبُهُ، نَهَضَ بِهِ آدَبُهُ؛

هر کس اصل و نسبش او را [سست گرداند و] بنشانند، ادبش او را [حرکت بخشد و] برخیزاند.

2. امام علی علیه السلام: فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدِيثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَا أُلْقِيَ فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبِلَتْهُ فَبَادَرْتُكَ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَفْسُو قَلْبُكَ وَيَشْتَغَلَ لُبُّكَ ؛

در وصیت به فرزندش امام حسن علیه السلام: دل جوان ، مانند زمین کشت نشده است . آنچه در آن افکنده شود، می پذیرد . از این رو ، پیش از آن که دلت سخت گردد و خردت سرگرم شود ، به تربیت تو همت گماشتم .

7. امام علی علیه السلام: فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ «وَلَا تَنسَ نَصِيْبَكَ مِنَ الدُّنْيَا» : لَا تَنْسَ صِحَّتَكَ وَ قُوَّتَكَ وَ فَرَاغَكَ وَ شَبَابَكَ وَ نَشَاطَكَ أَنْ تَطْلُبَ بِهَا الْآخِرَةَ ؛

درباره آیه سهم خود را از دنیا فراموش مکن : [یعنی] سلامتی ، توانایی ، فرصت ، جوانی و شادابی ات را فراموش مکن ، تا با آنها ، آخرت را به دست آوری .

9. امام علی علیه السلام: لَا تَقْسِرُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى آدَابِكُمْ ، فَإِنَّهُمْ مَخْلُوقُونَ لِزَمَانٍ غَيْرِ زَمَانِكُمْ؛

آداب و رسوم خود را به فرزندانان تحمیل نکنید، زیرا آنان برای زمانی غیر از زمان شما آفریده شده اند. .

10 امام علی علیه السلام: يَا مَعْشَرَ الْفِتْيَانِ، حَصَّنُوا أَعْرَاضَكُمْ بِالْأَدَبِ وَ دِينَكُمْ بِالْعِلْمِ؛

ای جوانان! آبرویتان را با ادب و دینتان را با دانش حفظ کنید. .

13 امام علی علیه السلام: خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ دَعَاكَ إِلَى صِدْقِ الْمَقَالِ بِصِدْقِ مَقَالِهِ وَ نَدَبِكَ السَّافِضِ الْأَعْمَالِ بِحُسْنِ أَعْمَالِهِ؛

بهترین برادرانت (دوستانت)، کسی است که با راستگویی اش تو را به راستگویی دعوت کند و با اعمال نیک خود، تو را به بهترین اعمال برانگیزد. .

16 امام علی علیه السلام: أَوَّلَى الْأَشْيَاءِ أَنْ يَتَعَلَّمَهَا الْأَخْذُ، الْأَشْيَاءُ الَّتِي إِذَا صَارُوا رِجَالًا أَحْتَاجُوا إِلَيْهَا؛

شایسته ترین چیزهایی که جوانان باید آنها را بیاموزند، چیزهایی هستند که در بزرگسالی به آنها نیاز دارند. .

20 امام علی علیه السلام: إِذَا اخْتَجْتَ إِلَى الْمَشُورَةِ فِي أَمْرٍ قَدْ طَرَأَ عَلَيْكَ فَاسْتَبْدِهِ بِدَايَةِ الشُّبَّانِ ، فَإِنَّهُمْ أَحَدٌ أَذْهَانًا وَ أَسْرَعُ حَدْسًا ، ثُمَّ رُدَّهُ بَعْدَ ذَلِكَ إِلَى رَأْيِ الْكُهُولِ وَ الشُّيُوخِ لِيَسْتَعْقِبُوهُ وَ يُحْسِنُوا الْإِخْتِيَارَ لَهُ ، فَإِنَّ تَجَرِبَتَهُمْ أَكْثَرُ ؛

هرگاه به مشورت نیازمند شدی ، نخست به جوانان مراجعه نما، زیرا آنان ذهنی تیزتر و حدسی سریع تر دارند . سپس (نتیجه) آن را به نظر میان سالان و پیران برسان تا پیگیری نموده، عاقبت آن را بسنجند و راه بهتر را انتخاب کنند، چرا که تجربه آنان بیشتر است. .

21 امام علی علیه السلام: يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يَحْتَرِسَ مِنْ سُكْرِ الْمَالِ وَ سُكْرِ الْقُدْرَةِ ، وَ سُكْرِ الْعِلْمِ ، وَ سُكْرِ الْمَدْحِ وَ سُكْرِ الشَّبَابِ ، فَإِنَّ لِكُلِّ ذَلِكَ رِيحًا حَبِيثَةً تَسْلُبُ الْعَقْلَ وَ تَسْتَخِفُّ الْوَقَارَ ؛

سزاوار است که عاقل ، از مستی ثروت، قدرت ، دانش ، ستایش و مستی جوانی بپرهیزد، چرا که هر يك را بادهای پلیدی است که عقل را نابود می کند و وقار و هیبت را کم می نماید. .

27 امام علی علیه السلام: مُرُّوا الْأَخْدَاتِ بِالْمِرَاءِ وَ الْجِدَالِ وَ الْكُهُولِ بِالْفِكْرِ وَ الشُّيُوخَ بِالصَّمْتِ ؛

جوانان را به مباحثه و مناظره ، و میان سالان را به اندیشیدن ، و پیران را به سکوت ، فرمان دهید .

28 امام علی علیه السلام : أَرْبَعَةُ أَشْيَاءَ لَا يَعْرِفُ قَدْرَهَا إِلَّا أَرْبَعَةٌ : الشَّبَابُ لَا يَعْرِفُ قَدْرَهُ إِلَّا الشُّيُوخُ وَالْعَافِيَةُ لَا يَعْرِفُ قَدْرَهَا إِلَّا أَهْلُ الْبَلَاءِ وَ الصَّحَّةُ لَا يَعْرِفُ قَدْرَهَا إِلَّا الْمَرْضَى الْحَيَاةُ لَا يَعْرِفُ قَدْرَهَا إِلَّا الْمَوْتَى ؛

ارزش چهار چیز را جز چهار گروه نمی شناسند : جوانی را جز پیران ، آسایش را جز گرفتاران ، سلامتی را جز بیماران و زندگی را جز مردگان .

29 امام علی علیه السلام : أَصْحَابُ الْمَهْدَى شَبَابٌ لَا كُهُولٌ فِيهِمْ إِلَّا مِثْلُ كُلِّ الْعَيْنِ وَ الْمِلْحِ فَبِالزَّادِ وَ أَقَلُّ الزَّادِ الْمِلْحُ ؛

یاران مهدی (عج) جوان اند و کهن سالان در میان آنان کم اند ، مانند سرمه در چشم و نمک در زاد و توشه ، که کمترین قسمت توشه ، نمک است .

37 امام علی علیه السلام : إِذَا عَاتَبْتَ الْحَدَّثَ فَأَتْرُكْ لَهُ مَوْضِعًا مِنْ ذَنْبِهِ لِنَلَّا يَحْمِلُهُ الْإِخْرَاجُ عَلَائِ الْمُكَابَرَةِ ؛

هرگاه جوان را توبیخ کردی ، برخی خطاهای او را نادیده بگیر ، تا توبیخ تو ، او را به مقابله وادار نسازد .

25 امام علی علیه السلام : إِنَّ لِلدَّارِ شَرَفًا وَ شَرَفُهَا السَّاحَةُ الْوَاسِعَةُ وَ الْخُلَطَاءُ الصَّالِحُونَ وَ انَّلَهَا بَرَكَهً وَ بَرَكَتُهَا جَوْدَةُ مَوْضِعِهَا وَسَعَةُ سَاحَتِهَا وَ حُسْنُ جَوَارِ جِيرَانِهَا ؛

خانه را شرافتی است . شرافت خانه به وسعت حیاط (قسمت جلوی خانه) و هم نشینان خوب است . و خانه را برکتی است ، برکت خانه جایگاه خوب آن ، وسعت محوطه آن و همسایگان خوب آن است .

27 امام علی علیه السلام : شِيعَتُنَا الْمُتَبَاذِلُونَ فِي وِلَايَتِنَا ، الْمُتَحَابُّونَ فِي مَوَدَّتِنَا الْمُتَزَاوِرُونَ فِإِحْيَاءِ أَمْرِنَا الَّذِينَ إِنْ غَضِبُوا لَمْ يَظْلِمُوا وَ إِنْ رَضُوا لَمْ يُسْرِفُوا ، بَرَكَهً عَلَى مَنْجَاوِرُوا سِلْمٌ لِمَنْ خَالَطُوا ؛

شیعیان ما کسانی اند که در راه ولایت ما بذل و بخشش می کنند ، در راه دوستی ما به یکدیگر محبت می نمایند ، در راه زنده نگه داشتن امر و مکتب ما به دیدار هم می روند . چون خشمیگین شوند ، ظلم نمی کنند و چون راضی شوند ، زیاده روی نمی کنند ، برای همسایگانمان مایه برکت اند و نسبت به هم نشینان خود در صلح و آرامش اند .

28. امام علی علیه السلام: الْبَرَكَةُ فِي مَالٍ مَنْ آتَى الزَّكَاةَ وَ وَاسَى الْمُؤْمِنِينَ وَ وَصَلَ الْأَقْرَبِينَ؛

برکت در مال کسی است که زکات بپردازد، به مؤمنان مدد و یاری رساند و به خویشاوندان کمک نماید.

29. امام علی علیه السلام: عِنْدَ فُسَادِ النِّيَّةِ تَرْتَفِعُ الْبَرَكَةُ؛

هرگاه نیت ها فاسد باشد، برکت از میان می رود.

30. امام علی علیه السلام: إِذَا ظَهَرَتِ الْجَنَائِيَاتُ ارْتَفَعَتِ الْبَرَكَاتُ؛

هرگاه گناهان آشکار شوند، برکت ها از میان می رود.

36. امام علی علیه السلام: أَيَّاكُمْ وَ الْحَلْفَ فَإِنَّهُ يُنْفِقُ السَّلْعَةَ وَ يَمَحِقُ الْبَرَكَةَ؛

از قسم خوردن بپرهیزید، چرا که کالا را تلف می کند و برکت را از بین می برد.

كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَ اعْمَلُوا صَالِحًا؛

از غذاهای پاکیزه بخورید و عمل صالح انجام دهید.

1. امام علی علیه السلام: كُلُوا التُّفَّاحَ فَإِنَّهُ يَدْبَغُ الْمَعِدَةَ؛

سیب بخورید، چرا که معده را پاک می کند.

5. امام علی علیه السلام: أَكَلُ السَّفَرَجَلِ قُوَّةٌ لِلْقَلْبِ الضَّعِيفِ وَهُوَ يُطَيِّبُ الْمَعِدَةَ وَ يُذَكِّي الْأَفْوَادَ وَ يُشَجِّعُ الْجَبَانَ وَ يُحَسِّنُ الْوُلْدَ؛

خوردن به، قلب ضعیف را قوی، معده را پاک، ترسو را شجاع و فرزند را زیبا می کند.

6. امام علی علیه السلام: الْعَسَلُ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ لَا دَاءَ فِيهِ يُقِلُّ الْبَلْغَمَ وَ يَجْلُو الْقَلْبَ؛

عسل شفای هر دردی است و هیچ دردی در آن نیست، بلغم را کم می کند و قلب را جلا می دهد.

12. امام علی علیه السلام: نِعَمَ الْإِدَامُ الْخَلُّ يَكْسِرُ الْمِرَّةَ وَ يَطْفِئُ الصَّفَرَاءَ وَ يُحْيِي الْقَلْبَ؛

سرکه، خوب خورشتی است، زرداب را می شکند، صفرا را فرو می نشاند و قلب را زنده می کند.

15+ امام علی علیه السلام: أَكُلُ الْجَوْزِ فِي شِدَّةِ الْحَرِّ يُهَيِّجُ الْحَرَ فِي الْجَوْفِ وَ يُهَيِّجُ الْقُرُوحَ عَالِجَسِدٍ وَ أَكْلُهُ فِي الشِّتَاءِ يُسَخِّنُ الْكُلَيْتَيْنِ وَ يَدْفَعُ الْبَرْدَ ؛

خوردن گردو در گرمای شدید، حرارت بدن و زخم های تن را تحریک می کند، اما خوردن آن در زمستان، کلیه ها را گرم می کند و سرما را دفع می کند.

16+ امام علی علیه السلام: كُلُوا التَّمَرَ فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنَ الْأَدْوَاءِ؛

خرما بخورید، چراکه شفای دردهاست.

18+ امام علی علیه السلام: ادَّهِنُوا بِالزَّيْتِ وَ انْتَدِمُوا بِهِ، فَإِنَّهُ دُهْنَةُ الْأَخْيَارِ وَ إِدَامُ الْمُصْطَفَيْنِ، مُسِحَتْ بِالْقُدْسِ مَرَّتَيْنِ، بَوْرَكَتْ مُقْبَلَةً وَ بَوْرَكَتْ مُدْبِرَةً، لَا يَضُرُّ مَعَهَا دَاءٌ؛

با روغن زیتون، بدن را چرب کنید و با آن خورش درست کنید، چرا که روغن زیتون، روغن نیکان و خورش برگزیدگان است، دوبار به آن تقدس داده شده و در آن، چه در آغاز فصلش و چه در پایان آن، برکت نهاده شده است و با وجود آن، هیچ بیماری ای زیان نمی رساند.

﴿قرآن﴾ قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا؛

با مردم به زبان خوش، سخن بگویید.

1+ امام علی علیه السلام: أَيُّهَا النَّاسُ فِي الْإِنْسَانِ عَشْرَ خِصَالٍ يُظْهَرُهَا لِسَانُهُ: شَاهِدٌ يُخْبِرُ عَنِ الضَّمِيرِ وَ حَاكِمٌ يَفْصِلُ بَيْنَ الْخِطَابِ وَ نَاطِقٌ يُرَدُّ بِهِ الْجَوَابُ وَ شَافِعٌ يُدْرِكُ بِهَا الْحَاجَةَ وَ وَاصِفٌ يُعْرِفُ بِهِ الْأَشْيَاءَ وَ أَمِيرٌ يَأْمُرُ بِالْحَسَنِ وَ وَاعِظٌ يَنْهَى عَنِ الْقَبِيحِ وَ مُعِزٌّ تُسَكِّنُ بِهِ الْأَحْزَانُ وَ حَاضِرٌ تُجْلَى بِهِ الضَّغَائِنُ وَ مَوْنِقٌ تَلْتَدُّ بِهِ الْأَسْمَاعُ؛

ای مردم! انسان ده خصلت دارد که زبان او آنها را آشکار می سازد: زبان، گواهی است که از درون خبر می دهد. داوری است، که به دعاها خاتمه می دهد. گویایی است که به وسیله آن به پرسش ها پاسخ داده می شود. واسطه ای است که با آن حاجت برآورده می شود. وصف کننده ای است که با آن اشیاء شناخته می شود. فرماندهی است که به نیکی فرمان می دهد. پند دهنده ای است که از زشتی باز می دارد. تسلیت دهنده ای است که غم ها با آن آرامش می یابد. حاضری است که با آن کینه ها برطرف می شود و دلربایی است که گوش ها با آن از لذت برخوردار می شوند.

11+ امام علی علیه السلام: فَهَلُمَّ أَيُّهَا النَّاسُ إِلَى التَّعَاوُنِ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَ الْقِيَامِ بِعَدْلِهِ وَالْوَفَاءِ بِعَهْدِهِ وَالْإِنْصَافِ لَهُ فِي جَمِيعِ حَقِّهِ فَإِنَّهُ لَيْسَ الْعِبَادُ إِلَى شَيْءٍ إِلاَّ أَحْوَجَ مِنْهُمْ إِلَى التَّنَاصُحِ فِي ذَلِكَ وَ حُسْنِ التَّعَاوُنِ عَلَيْهِ ؛

ای مردم! بیاید یکدیگر را بر اطاعت خدا یاری کنید و عدالتش را پیادارید و به عهدش (در عبودیت او و ترك طاعت شیطان) وفا کنید و در تمامی حقوق الهی منصفانه رفتار کنید، زیرا که بندگان خدا به چیزی نیازمندتر از این نیستند که در این امور یکدیگر را نصیحت و خوب یاری کنند. .

16+ امام علی علیه السلام: كَثْرَةُ الْمِزَاحِ تُدْهِبُ الْبَهَاءَ وَ تَوْجِبُ الشَّخْنَاءَ؛

شوخی زیاد، ارج و احترام را می برد و موجب دشمنی می شود. .

17+ امام علی علیه السلام: فِي وَصْفِ الَّذِينَ أَحَبَّهُمُ اللَّهُ تَعَالَى: ... فَلَوْ رَأَيْتَهُمْ فِي نَهَارِهِمْ إِذَا لَرَأَيْتَقَوْمًا يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَ يَقُولُونَ لِلنَّاسِ حُسْنًا «فَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا» «وَ إِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرَّوْا كِرَامًا» قَدْ قَيَّدُوا أَقْدَامَهُمُ التُّهَمَاتِ وَ أَبْكَمُوا أَلْسِنَتَهُمْ أَنْ يَتَكَلَّمُوا فِي أَعْرَاضِ النَّاسِ؛

در توصیف کسانی که خداوند متعال دوستشان دارد ... :اگر در روز آنها را ببینی،خواهی دید که در زمین آرام گام برمی دارند و با مردم به نیکی سخن می گویند «و هرگاه نادان ها آنان را صدا می کنند، می گویند سلام» «و هرگاه به لغو برخورد می کنند،بزرگوارانه از آن می گذرند» .قدم هایشان از رفتن به جاهای تهمت خیز بسته اند وزبانشان را از این که درباره ناموس مردم سخن بگویند خاموش کرده اند. .

22+ امام علی علیه السلام: مَنْ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ وَ مَنْ شَاوَرَ الرِّجَالَ شَارَكَهَا فِي عُقُولِهَا ؛
هر کس خودرأی باشد، هلاک می شود و هر کس با افراد صاحب نظر مشورت کند، در عقل آنان شریک می شود. .

23+ امام علی علیه السلام: مَنْ نَازَعَ وَ خَاصَمَ قَطَعَ بَيْنَهُمُ الْفَشْلُ وَ ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَ سَاعَتُنْجِدُهُ الْحَسَنَةُ وَ حَسُنَتْ عِنْدَهُ السَّيِّئَةُ وَ مَنْ سَاعَتْ عَلَيْهِ الْحَسَنَةُ أَغَوْرَتْ عَلَيْهِ طُرْقُهُ وَاعْتَزَّضَ عَلَيْهِ أَمْرُهُ وَضَاقَ عَلَيْهِ مَخْرَجُهُ وَ حَرِيٌّ أَنْ يَرْجَعَ مِنْ دِينِهِ وَ يَتَّبِعَ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ؛

کسانی که به کشمکش و دشمنی با یکدیگر بپردازند، دچار سستی می شوند و سرانجام بد کارشان را می چشند و در نزدشان خوبی، بدی و بدی، خوبی جلوه می کند،در نتیجه

راهشان را درست نمی بینند، کارشان دشوار و گریز گاهشان تنگ می شود، چنین کسان در معرض خروج از دین و پیروی از راه غیر مؤمنان هستند.

26 امام علی علیه السلام: بُئِسَ الْقَرِينُ الْغَضَبُ: يُبْدِي الْمَعَائِبَ وَ يُذْنِي الشَّرَّ وَ يُبَاعِدُ الْخَيْرَ ؛

خشم، بدترین همراه است: عیب ها را آشکار، بدی ها را نزدیک و خوبی ها را دور می کند.

30 امام علی علیه السلام: لِيَجْتَمَعَ فِي قَلْبِكَ الْاِفْتِقَارُ اِلَى النَّاسِ وَ الْاِسْتِغْنَاءُ عَنْهُمْ فَيَكُونَ اِفْتِقَارُكَ اِلَيْهِمْ فِي لَيْلِنِ كَلَامِكَ وَ حُسْنِ بَشْرِكَ وَ يَكُونَ اِسْتِغْنَاءُكَ عَنْهُمْ فِي نَزَاهَةِ عِرْضِكَ وَ بَقَاءِ عِزِّكَ؛

باید نیاز به مردم و بی نیازی از آنان، در دلت گرد آیند، تا نیازی به آنان، سبب نرmi در گفتار و خوش رویی ات شود و بی نیازی ات، سبب آبروداری و عزت باشد.

32 امام علی علیه السلام: اَلنَّثَاءُ بِاَكْثَرٍ مِنَ الْاِسْتِحْقَاقِ مَلَقٌ وَ التَّقْصِيرُ عَنِ الْاِسْتِحْقَاقِ عَى اَوْحَسَدٌ؛

تعریف بیش از استحقاق، چاپلوسی و کمتر از استحقاق، از ناتوانی در سخن و یا حسد است.

35 امام علی علیه السلام: لَا تَكُنْ مِمَّنْ يَرْجُو الْاٰخِرَةَ بِغَيْرِ الْعَمَلِ... يَنْهَى وَ لَا يَنْتَهَى وَ يَأْمُرُ بِمَا لَا يَأْتِي... ؛

از کسانی مباش که بی عمل، به آخرت امید دارند... از گناه باز می دارند، اما خود باز نمی ایستند، به کارهایی فرمان می دهند که خود انجام نمی دهند.

5 امام علی علیه السلام: مَنْ ظَلَمَ ظَلِمَ * مَنْ اَنْصَفَ اُنْصِفَ؛

هر کس ستم کند، ستم می بیند. هر کس با انصاف باشد انصاف می بیند.

12 امام علی علیه السلام: مِنْ كَفَّارَاتِ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ: اِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ وَ التَّنْفِيسُ عَنِ الْمَكْرُوبِ؛

یاری رساندن به ستمدیده فریاد خواه و شاد کردن غمناك، از كفاره های گناهان بزرگ است.

28 امام علی علیه السلام: مَنْ كَانَ فِيهِ ثَلَاثٌ سَلِمَتْ لَهُ الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةُ: يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَ يَنْتَهِي عَنِ الْمُنْكَرِ وَ يَنْتَهَى عَنْهُ وَ يُحَافِظُ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ جَلَّ وَ عَلا ؛

هر کس سه خصلت داشته باشد، دنیا و آخرتش سالم می ماند: به خوبی فرمان دهد و خود به آن عمل کند، از زشتی باز دارد و خود از آن باز ایستد و از حدود الهی پاسداری کند. .

37 امام علی علیه السلام: قِيمَةُ كُلِّ امْرِئٍ مَا يُحْسِنُهُ ؛

ارزش هر کس به اندازه خوبی های اوست. .

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا؛ .

هر کس جان خود را [از گناهان و بدی ها] پاک کند، رستگار خواهد شد و هر کس آلوده اش کند، از زیانکاران است.

1 امام علی علیه السلام: مَنْ حَسَنَتْ خَلِيقَتُهُ طَابَتْ عِشْرَتُهُ؛

هر کس خوش اخلاق باشد، زندگی اش پاکیزه و گوارا می شود. .

3 امام علی علیه السلام: وَصُولُ الْمَرْءِ إِلَى كُلِّ مَا يَبْتَغِيهِ مِنْ طَيِّبِ عَيْشِهِ وَ أَمْنِ سِرِّهِ وَ سَعَةِ رِزْقِهِ بِحُسْنِ نِيَّتِهِ وَ سَعَةِ خُلُقِهِ؛

انسان، با نیت خوب و اخلاق خوب، به تمام آنچه در جستجوی آن است، از زندگی خوش و امنیت محیط و روزی زیاد، دست می یابد. .

4 امام علی علیه السلام: إِذَا فَسَدَتِ النَّيَّةُ وَقَعَتِ الْبَلَاءَةُ؛

هرگاه نیت فاسد شود، بلا و گرفتاری پیش می آید. .

5 امام علی علیه السلام: إِنَّ الْعِلْمَ حَيَاةُ الْقُلُوبِ وَ نَوْرُ الْأَبْصَارِ مِنَ الْعَمَى وَ قُوَّةُ الْأَبْدَانِ مِنَ الضَّعْفِ؛

به راستی که دانش، مایه حیات دل ها، روشن کننده دیدگان کور و نیروبخش بدن های ناتوان است. .

6 امام علی علیه السلام: أَلْجَهْلُ مُمِيتُ الْأَحْيَاءِ وَ مُخْلَدُ الشَّقَاءِ؛

نادانی، مایه مرگ زندگان و دوام بدبختی است. .

9 امام علی علیه السلام: الصَّبْرُ فِي الْأُمُورِ بِمَنْزِلَةِ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ، فَإِذَا فَارَقَ الرَّأْسُ الْجَسَدَ فَسَدَ الْجَسَدُ وَ إِذَا فَارَقَ الصَّبْرُ الْأُمُورَ فَسَدَتِ الْأُمُورُ؛

نقش صبر در کارها همانند نقش سر در بدن است؛ همچنان که اگر سر از بدن جداشود، بدن از بین می رود، صبر نیز هرگاه همراه کارها نباشد، کارها تباه می گردند. .

12. امام علی علیه السلام: أَطِيبُ الْعَيْشِ الْقَنَاعَةُ؛

خوش ترین زندگی، زندگی با قناعت است. .

14. امام علی علیه السلام: مَنْ لَمْ يَتَدَارَكْ نَفْسَهُ بِاصْلَاحِهَا أَغْضَلَ دَاوُوهُ وَ أَغْيَى شِفَاءَهُ وَ عَدِمَ الطَّبِيبَ؛

هر کس به اصلاح خود نپردازد، بیماری اش سخت می شود و در درمانش به رنج می افتد و طبیبی نخواهد یافت. .

15. امام علی علیه السلام: الْإِنْصَافُ رَاحَةٌ؛

انصاف، مایه آسایش است. .

16. امام علی علیه السلام: أَلْبَغَى يَصْرَعُ الرِّجَالُ وَ يُدْنِي الْأَجَالَ؛

ظلم و تجاوز، انسان را زمین می زند و مرگ ها را نزدیک می سازد. .

19. امام علی علیه السلام: حُبُّ الدُّنْيَا يُفْسِدُ الْعَقْلَ وَ يُصِمْ الْقَلْبَ عَنْ سَمَاعِ الْحِكْمَةِ وَ يُوْجِبُ أَلِيمَ الْعِقَابِ؛

دل بستگی به دنیا، عقل را فاسد می کند، قلب را از شنیدن حکمت ناتوان می سازد و باعث عذاب دردناک می شود. .

20. امام علی علیه السلام: أَلْزَهُدُ فِي الدُّنْيَا الرَّاحَةُ الْعُظْمَى؛

بی رغبتی به دنیا، بزرگ ترین آسایش است. .

22. امام علی علیه السلام: أَلْحَقُودُ مُعَذِّبُ النَّفْسِ، مُتَضَاعِفُ الْهَمِّ ؛

کینه توز، روحش در عذاب است و اندوهش دو چندان. .

23. امام علی علیه السلام: أَلْحِلْمُ حِجَابٌ مِنَ الْأَفَاتِ؛

بردباری، مانعی در برابر آفت هاست. .

28. امام علی علیه السلام: أَلْحَسَدُ يُضْنِي الْجَسَدَ ؛

حسد، بدن را فرسوده و علیل می کند. .

29. امام علی علیه السلام: أَلْمُرِيبُ أَبَدَا عَلیلٌ؛

آدم بدبین، همیشه بیمار است. .

33. امام علی علیه السلام: مَنْ لَجَّ وَ تَمَادَى فَهُوَ الرَّاکِسُ الَّذِی رَانَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ وَ صَارَتْ دَائِرَةُ السَّوْءِ عَلَى رَأْسِهِ ؛

هر کس لجاجت کند و بر آن پافشاری نماید، او همان بخت برگشته ای است که خداوند بر دلش پرده [غفلت] زده و پیشامدهای ناگوار بر فراز سرش قرار گرفته است. .

35. امام علی علیه السلام: صَيَانَةُ الْمَرْأَةِ أَنْعَمُ لِحَالِهَا وَ أَدْوَمُ لِحِمَالِهَا؛

محفوظ بودن زن، برای سلامتی اش مفیدتر است و زیبایی او را با دوام تر می کند. .

36. امام علی علیه السلام: قَدْ خَاطَرَ بِنَفْسِهِ مَنْ اسْتَعْنَى بِرَأْيِهِ؛

هر کس خود را، از رأی و نظر دیگران بی نیاز بداند، خودش را به خطر انداخته است. .

37. امام علی علیه السلام: أَعْجَبُ مَا فِي الْإِنْسَانِ قَلْبُهُ وَ لَهُ مَوَارِدُ مِنَ الْحِكْمَةِ وَ أَضْدَادُ مُنْخِلَاتِهَا فَإِنْ سَنَحَ لَهُ الرَّجَاءُ أَذْ لَهُ الطَّمَعُ وَ إِنْ هَاجَ بِهِ الطَّمَعُ أَهْلَكَهُ الْحِرْصُ وَ إِنْ مَلَكَهَا لِيَأْسُ قَتَلَهُ الْاِسْفُ... فَكُلُّ تَقْصِيرٍ بِهِ مُضِرٌّ وَ كُلُّ إِفْرَاطٍ بِهِ مُفْسِدٌ؛

شگفت ترین عضو انسان قلب اوست و قلب مایه هایی از حکمت و ضد حکمت دارد. اگر آرزو به آن دست دهد، طمع خوارش می گرداند و اگر طمع در آن سر برکشد، حرص نابودش می کند و اگر ناامیدی بر آن مسلط شود، اندوه، او را می کشد... هر کوتاهی برایش زیانبار است و هر زیاده روی برایش تباهی آفرین. .

40. امام علی علیه السلام: مَنْ اِفْتَصَرَ عَلَى بُلْغَةِ الْكَفَافِ فَقَدْ اِنْتَضَمَ الرَّاحَةُ وَ تَبَوَّأَ خَفْضَ الدَّعَةِ؛

هر کس به مقدار کفایت، قناعت کند، آسایش می یابد و برای خویش زمینه گشایش فراهم می کند. .

2. امام علی علیه السلام: الْحَقُّ طَرِيقُ الْجَنَّةِ وَ الْبَاطِلُ طَرِيقُ النَّارِ وَ عَلَى كُلِّ طَرِيقٍ دَاعٍ؛ حق، راه بهشت است. و باطل، راه جهنم. و بر سر هر راهی دعوت کننده ای است. .

3. امام علی علیه السلام: ظَلَمَ الْحَقُّ مَنْ نَصَرَ الْبَاطِلَ؛

هر کس باطل را یاری کند، به حق ستم کرده است. .

4. امام علی علیه السلام: لَا يُؤْنِسُنَّكَ إِلَّا الْحَقُّ وَ لَا يُوْحِشُّنَّكَ إِلَّا الْبَاطِلُ؛

مبادا جز حق، با تو انس بگیرد و جز باطل، از تو بهراسد. .

5. امام علی علیه السلام: أَمَّا إِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ إِلَّا أَرْبَعُ أَصَابِعَ - فَسُئِلَ عَنْ مَعْنَى هَذَا، فَجَمَعَ أَصَابِعَهُ وَوَضَعَهَا بَيْنَ أُذُنِهِ وَ عَيْنِهِ - ثُمَّ قَالَ: أَلْبَاطِلُ أَنْ تَقُولَ: سَمِعْتُو الْحَقَّ أَنْ تَقُولَ: رَأَيْتُ؛

هان! میان حق و باطل جز چهار انگشت فاصله نیست. از آن حضرت درباره معنای این فرمایش سؤال شد. امام انگشتان خود را به هم چسباند و آنها را میان گوش و چشم خود گذاشت و آن گاه فرمودند: باطل این است که بگویی: شنیدم و حق آن است که بگویی: دیدم. .

6. امام علی علیه السلام: فَلَوْ أَنَّ الْبَاطِلَ خَلَصَ مِنْ مِزَاجِ الْحَقِّ لَمْ يَخَفَ عَلَى الْمُتَرَادِينَ وَ لَوْ أَنَّ الْحَقَّ خَلَصَ مِنْ لُبِّ الْبَاطِلِ انْقَطَعَتْ عَنْهُ السُّنُّ الْمُعَانِدِينَ وَلَكِنْ يُؤْخَذُ مِنْ هَذَا ضِعْثُ مِنْ هَذَا ضِعْثُ؛

اگر باطل با حق درنیامیزد، بر حقیقت جویان پوشیده نمی ماند و اگر حق با باطل آمیخته نشود، زبان دشمنان آن، بریده می شود، لیکن مشتی از آن برداشته می شود و مشتی از این. (و بدین ترتیب حق و باطل درهم آمیخته می شود و شبهه پیش می آید). .

10. امام علی علیه السلام :- وَ قَدْ سُئِلَ عَنْ تَفْسِيرِ السُّنَّةِ وَالْبِدْعَةِ وَالْجَمَاعَةِ وَالْفُرْقَةِ - : السُّنَّةُ وَاللَّهُ - سُنَّةُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ الْبِدْعَةُ مَا فَارَقَهَا وَ الْجَمَاعَةُ - وَ اللَّهُ - مُجَامَعَةُ أَهْلِ الْحَقِّ وَ انْقَلَبُوا وَ الْفُرْقَةُ مُجَامَعَةُ أَهْلِ الْبَاطِلِ وَ إِنْ كَثُرُوا؛

در پاسخ به پرسش از معنای سنت، بدعت، جماعت و تفرقه فرمودند: به خدا سوگند، سنت، همان سنت محمد صلی الله علیه و آله است و بدعت آنچه خلاف آن باشد و به خدا قسم، جماعت، همدست شدن با اهل حق است؛ هر چند اندک باشند. و تفرقه، همدستی با اهل باطل است؛ هر چند بسیار باشند. .

11. امام علی علیه السلام: أَلَا وَ مَنْ أَكَلَهُ الْحَقُّ فَالَى الْجَنَّةِ وَ مَنْ أَكَلَهُ الْبَاطِلُ فَالَى النَّارِ؛ بدانید که هر کس در راه حق از دنیا برود، به بهشت و هر کس در راه باطل از دنیا برود، به جهنم می رود. .

12. امام علی علیه السلام: الْحَقُّ سَيْفٌ قَاطِعٌ عَلَى أَهْلِ الْبَاطِلِ؛ حق، شمشیر برنده ای است؛ بر ضد اهل باطل. .

13. امام علی علیه السلام: قَلِيلُ الْحَقِّ يَدْفَعُ كَثِيرَ الْبَاطِلِ كَمَا أَنَّ الْقَلِيلَ مِنَ النَّارِ يُحْرِقُ كَثِيرَ الْخَطْبِ؛

اندکی حق، بسیاری باطل را نابود می کند، همچنان که اندکی آتش، هیزم های فراوانی را می سوزاند. ❀

16 امام علی علیه السلام: اَصْبِرْ عَلَى مَرَارَةِ الْحَقِّ وَ اَيَّاكَ اَنْ تَتَخَدَعَ لِحِلَاوَةِ الْبَاطِلِ؛

تلخی حق را تحمل کن، و مبادا که فریب شیرینی باطل را بخوری. ❀

18 امام علی علیه السلام: عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي رَافِعٍ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ إِنَّ الْحُرُورِيَّةَ لَمَّا خَرَجَتْ وَهُوَ مَعَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالُوا: لَا حُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ، قَالَ عَلِيٌّ: كَلِمَةُ حَقٍّ أُرِيدَ بِهَا بَاطِلٌ؛

عبداللّه بن ابی رافع، وابسته پیامبر صلی الله علیه و آله زمانی که حروریه (خوارج) سر به نافرمانی برداشتند، او با علی بن ابی طالب بود. آنها می گفتند: داوری جز از آن خدا نیست. علی علیه السلام فرمودند: این سخن حقی است برای نیت باطلی. ❀

19 امام علی علیه السلام: اِنَّ مَنْ لَا يَنْفَعُهُ الْحَقُّ يَضُرُّهُ الْبَاطِلُ وَ مَنْ لَا يَسْتَقِيمُ بِهِ الْهُدَى تَضُرُّهُ الضَّلَالَةُ وَ مَنْ لَا يَنْفَعُهُ الْيَقِينُ يَضُرُّهُ الشَّكُّ؛

براستی که هر کس را حق سود ندهد، باطل زیانش رساند. و هر کس به راه هدایت نرود، به کج راهه گمراهی افتد. و هر کس یقین، او را سود نبخشد، شک زیانش رساند. ❀

20 امام علی علیه السلام: اِنَّ الْحَقَّ وَ الْبَاطِلَ لَا يُعْرِفَانِ بِالنَّاسِ، وَ لَكِنْ اَعْرِفِ الْحَقَّ بِاتِّبَاعِ مَنَاتَّبَعِهِ وَ الْبَاطِلَ بِاجْتِنَابِ مَنْ اجْتَنَبَهُ؛

حق و باطل به مردم (و شخصیت افراد) شناخته نمی شوند بلکه حق را به پیروی کسی که از آن پیروی می کند بشناس. و باطل را به دوری کسی که از آن دوری می کند. ❀

21 امام علی علیه السلام: لَا تُقَاتِلُوا (تَقْتُلُوا) الْخَوَارِجَ بَعْدِي، فَلَيْسَ مَنْ طَلَبَ الْحَقَّ فَآخِطَاهُ كَمَنْطَلَبَ الْبَاطِلَ فَأَدْرَكَهُ؛

بعد از من با خوارج نجنگید (آنان را نکشید)؛ زیرا کسی که طالب حق باشد و به آن نرسد، با کسی که جویای باطل باشد و به آن دست یابد، یکسان نیست. ❀

24 امام علی علیه السلام: اَلْكَیْسُ صَدِيقُهُ الْحَقُّ وَ عَدُوُّهُ الْبَاطِلُ؛

انسان زیرک، دوستش حق است و دشمنش باطل. ❀

25 امام علی علیه السلام: ثَلَاثٌ فِيهِنَّ النَّجَاةُ: لُزُومُ الْحَقِّ وَ تَجَنُّبُ الْبَاطِلِ وَ رُكُوبُ الْجِدِّ؛

نجات و رستگاری در سه چیز است: پایبندی به حق، دوری از باطل و سوار شدن بر مرکب جدیت .

37 امام علی علیه السلام: اتَّقُوا خِدَاعَ الْأَمَالِ فَكَمْ مِنْ مُؤَمِّلٍ يَوْمَ لَمْ يُدْرِكْهُ وَ بَانِيَ بِنَاءٍ لَمْ يَسْكُنْهُوَ جَامِعٍ مَالٍ لَمْ يَأْكُلْهُ وَ لَعَلَّهُ مِنْ بَاطِلٍ جَمَعَهُ وَ مِنْ حَقٍّ مَنَعَهُ أَصَابَهُ حَرَامًا وَ اخْتَمَلَبَهُ أَثَامًا؛

از خدعه و حيله آرزوها بپرهیزید. چه بسیار آرزومند روزی که به آن روز نمی رسد و چه بسیار سازنده ای که در ساخته اش ساکن نمی شود و چه بسیار جمع کننده مالی که از آن استفاده نمی کند و شاید آن مال را از باطل به دست آورده و یا از حق کسی جلوگیری کرده، تا به آن مال رسیده است و باید بار همه آن گناهان را به دوش کشد .

38 امام علی علیه السلام: أَيُّهَا النَّاسُ لَوْ لَمْ تَتَخَذَلُوا عَنْ نَصْرِ الْحَقِّ وَ لَمْ تَهِنُوا عَنْ تَوْهِينِ الْبَاطِلِ، لَمْ يَطْمَعْ فِيكُمْ مَنْ لَيْسَ مِثْلَكُمْ وَ لَمْ يَقُوْ مَنْ قُوَى عَلَيْكُمْ... ؛

ای مردم! اگر در یاری حق کوتاهی نمی کردید و در خوار ساختن باطل سستی نمی نمودید، کسانی که همپایه شما نیستند، در شما طمع نمی کردند و هیچ قدرتی بر شما مسلط نمی شد .

39 امام علی علیه السلام: مَنْ رَكِبَ الْبَاطِلَ أَذَلَّهُ مَرْكَبُهُ. مَنْ تَعَدَّى الْحَقَّ ضَاقَ مَذْهَبُهُ؛

کسی که بر باطل سوار شود، مرکبش او را ذلیل خواهد کرد. کسی که از راه حق منحرف شود راه بر او تنگ خواهد شد .

40 امام علی علیه السلام: نَحْنُ أَقَمْنَا عَمُودَ الْحَقِّ وَ هَزَمْنَا جُيُوشَ الْبَاطِلِ؛

ما (اهل بیت) ستون های حق را استوار و لشکریان باطل را متلاشی کردیم .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الدُّنْيَا أَمَدٌ، الْآخِرَةُ أَبَدٌ ؛ ۴

دنیا تمام شدنی و آخرت، همیشگی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : التَّوَّاضِعُ يَرْفَعُ، التَّكَبُّرُ يَضَعُ ؛ ۱۱

فروتنی بالا می برد و خودبزرگ بینی بر زمین می زند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الظَّفَرُ بِالْحَزْمِ وَالْحَزْمُ بِالتَّجَارِبِ ؛ ۴۲

پیروزی با دوراندیشی و دوراندیشی با تجربه به دست می آید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْحَازِمُ يَقْظَانُ، الْغَافِلُ وَسْنَانٌ ؛ ۱۰۰

دوراندیش، بیدار است ؛ و غافل، در آغاز خواب .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْعِلْمُ يُنْجِيكَ ، الْجَهْلُ يُرْدِيكَ ؛ ۱۵۰
دانش، نجات می دهد و نادانی تباخت می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْعَفْوُ أَحْسَنُ الْإِحْسَانِ ؛ ۲۵۹
گذشت، نیکوترین نیکی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْإِنْسَانُ عَبْدُ الْإِحْسَانِ ؛ ۲۶۳
انسان، بنده احسان است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَللَّهُو مِنْ ثَمَارِ الْجَهْلِ ؛ ۲۶۷
بیهوده کاری نتیجه نادانی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : السَّخَاءُ يَزْرَعُ الْمَحَبَّةَ ؛ ۳۰۶
بخشش ، بذر دوستی می افشاند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلْهَدِيَّةُ تَجْلِبُ الْمَحَبَّةَ ؛ ۳۱۶
هدیه دادن ، دوستی می آورد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلْمَوَاعِظُ حَيَاةُ الْقُلُوبِ ؛ ۳۲۱
موعظه، مایه حیات دل هاست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلْعُجْبُ رَأْسُ الْحَمَاقَةِ ؛ ۳۴۸
خودپسندی ، سرآغاز کم خردی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَخُوكَ مُوَاسِيكَ فِي الشَّدَّةِ ؛ ۴۲۰
برادر تو کسی است که هنگام سختی با جان و مال به تو یاری رساند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلْعَجْلُ يُوجِبُ الْعِثَارَ ؛ ۴۳۲
شتابکاری (عجله)، موجب لغزش است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلْمَرءُ ابْنُ سَاعَتِهِ ؛ ۴۴۷
آدمی فرزندِ زمان خویش است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْحَازِمُ مَنْ دَارَى زَمَانَهُ ؛ ۵۰۳

دوراندیش، کسی است که با زمانه اش مدارا کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْمَطَامِعُ تُذِلُّ الرِّجَالَ ؛ ۶۳۳

طمع ها ، مردان را خوار می سازد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَلَمَنْ يُفْسِدِ الْإِحْسَانَ ؛ ۷۸۴

مَنْت گذاشتن ، عمل نیک را تباه می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الطَّيِّشُ يُنَكِّدُ الْعَيْشَ ؛ ۷۸۹

سُبُك سَری (بی خردی) زندگی را دشوار می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْإِعْتِبَارُ يُثْمِرُ الْعِصْمَةَ ؛ ۸۷۹

عبرت آموزی ، نتیجه بخش ایمنی [از گناه و خطا] است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَلَنَدَمُ عَلَى الْخَطِيئَةِ يَمْحُوهَا ؛ ۸۹۴

پشیمانی از خطا ، آن را از میان می برد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَلْغِيَّةُ آيَةُ الْمُنَافِقِ ؛ ۸۹۹

غیبت کردن ، نشانه انسان (منافق)دوروست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَلْقَنَاعَةُ أَهْنَأُ عَيْشٍ ؛ ۹۳۳

قناعت ، گواراترین زندگی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَلْعُيُونُ مَصَائِدُ الشَّيْطَانِ ؛ ۹۵۰

[نگاه] چشم ها ، دام های شیطان اند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَلْمَرْءُ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسَانِهِ ؛ ۹۷۸

آدمی در زیر زبانش پنهان است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَلْمَرْءُ لَا يَصْحَبُهُ إِلَّا الْعَمَلُ ؛ ۹۹۹

آدمی را همراهی جز عمل نباشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَلْحَسُودُ لَا يَسُودُ ؛ ۱۰۱۷

حسود ، سروری نمی یابد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْإِسْتِشَارَةُ عَيْنُ الْهَدَايَةِ ؛ ۱۰۲۱

مشورت کردن ، سرچشمه هدایت است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْبَشَاشَةُ حِبَالَةُ الْمَوَدَّةِ ؛ ۱۰۷۵

گشاده رویی ، دام دوستی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِضَاعَةُ الْفُرْصَةِ غُصَّةٌ ؛ ۱۰۸۳

تباه کردن فرصت، موجب اندوه است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْحَلِيمُ مَنْ احْتَمَلَ إِخْوَانَهُ ؛ ۱۱۱۱

بردبار، کسی است که [لغزش های] برادرانش را بر تابد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْكِبَرُ مَصِيدَةُ إِبْلِيسِ الْعُظْمَى ؛ ۱۱۳۲

خودبزرگ بینی ، دام بزرگ ابلیس است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْمُحْسِنُ مَنْ صَدَّقَ أَقْوَالَهُ أَفْعَالُهُ ؛ ۱۱۳۸

نیکوکار، کسی است که کردارش گفتارش را تصدیق می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِظْهَارُ التَّبَاوُسِ؟ سِ يَجْلِبُ الْفَقْرَ ؛ ۱۱۴۱

اظهار پریشانی و بیچارگی ، فقر می آورد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْمُعِينُ عَلَى الطَّاعَةِ خَيْرُ الْأَصْحَابِ ؛ ۱۱۴۲

بهترین یاران، کسی است که در راه طاعت خدا یاری کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْغِنَى وَالْفَقْرُ يَكْشِفَانِ جَوَاهِرَ الرِّجَالِ وَ أَوْصَافَهَا ؛

توانگری و ناداری، گوهرها و ویژگی های مردان را آشکار می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : السُّكُوتُ عَلَى الْأَحْمَقِ أَفْضَلُ جَوَابِهِ ؛ ۱۱۶۰

سکوت در برابر احمق، بهترین جواب به اوست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : السَّامِعُ لِلْغَيْبَةِ كَالْمُغْتَابِ ؛ ۱۱۷۱

شنونده غیبت ، مانند غیبت کننده است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْجَمَالُ الظَّاهِرُ حُسْنُ الصُّورَةِ ، الْجَمَالُ الْبَاطِنُ حُسْنُ السَّرِيرَةِ ؛ ۱۱۹۳

زیبایی ظاهری ، نیکویی صورت است ، و زیبایی باطن ، نیکویی رفتار .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : آلَةُ الرَّئِاسَةِ سِعَةُ الصَّدْرِ ؛ ۱۲۵۶

سعه صدر (پرحوصلگی) ، ابزار ریاست است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَوَّلُ الْعِبَادَةِ إِنْتِظَارُ الْفَرَجِ بِالصَّبْرِ ؛ ۱۲۵۷

صبورانه چشم داشتن به گشایش ، برترین عبادت است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْبُخْلُ بِالْمَوْجُودِ سُوءُ الظَّنِّ بِالْمَعْبُودِ ؛ ۱۲۵۸

بخل ورزی به آنچه موجود است ، بدگمانی به معبود است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْغَشُّ مِنْ أَخْلَاقِ اللَّئَامِ ؛ ۱۲۹۹

ناراستی کردن [با مردم] از خصلت های فرومایگان است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْأَيَّامُ تُوضِحُ السَّرَائِرَ الْكَامِنَةَ ؛ ۱۳۰۶

روزگار ، رازهای پوشیده را آشکار می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْعَجَلُ قَبْلَ الْإِمْكَانِ يُوجِبُ الْغُصَّةَ ؛ ۱۳۳۳

شتاب در کار پیش از [بررسی] امکان انجام دادن آن ، موجب اندوه می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ رَأْسُ الْعَقْلِ ؛ ۱۳۴۵

مهرورزی با مردم ، اساس خردمندی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْمُجَاهِدُونَ تَفْتَحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ ؛ ۱۳۴۷

درهای آسمان بر روی مجاهدان گشوده می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : التَّوْبَةُ تُطَهِّرُ الْقُلُوبَ وَ تَغْسِلُ الذُّنُوبَ ؛ ۱۳۵۵

توبه ، دل ها را پاک می کند و گناهان را می شوید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْغَضَبُ يُفْسِدُ الْأَلْبَابَ وَ يُبْعِدُ مِنَ الصَّوَابِ ؛ ۱۳۵۶

خشم ، عقل ها را فاسد و از راه درست ، دور می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِدْمَانُ الشَّبَعِ يُورِثُ اَنْوَاعَ الْوَجَعِ ؛ ۱۳۶۳

پیوسته پُر بودن شکم ، دردهای گوناگون در پی دارد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلْفِكْرُ فِي الْخَيْرِ يَدْعُو اِلَى الْعَمَلِ بِهِ ؛ ۱۳۹۵

اندیشیدن به نیکی ، [آدمی را] به عمل کردن به آن می کشاند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلتَّدْبِيرُ قَبْلَ الْعَمَلِ يُؤْمِنُ النَّدَمَ ؛ ۱۴۱۷

عاقبت اندیشی پیش از شروع به کار، از پشیمانی ایمن می سازد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلتَّقْرِيعُ اَشَدُّ مِنْ مَضَضِ الضَّرْبِ ؛ ۱۴۲۹

سرزنش شدن از درد کتک خوردن بدتر است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلْمُؤْمِنُ هَيِّنٌ لِّیِّنٍ سَهْلٌ مُؤْتَمَنٌ ؛ ۱۴۵۴

مؤمن ، آسان گیر ، نرم خو ، سهل گیر و مورد اعتماد است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلْمُؤْمِنُ سِرَّتُهُ الْقَصْدُ وَ سُنَّتُهُ الرُّشْدُ ؛ ۱۵۰۱

شیوه مؤمن، میانه روی و طریقه او بالندگی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلْبَشْرُ اِسْدَاءُ الصَّنِيعَةِ بِغَيْرِ مَوْوَنَةٍ ؛ ۱۵۰۳

گشاده رویی ، نیکوکاری ای است بدون هزینہ .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلطَّمَانِيْنَةُ قَبْلَ الْخُبْرَةِ خِلَافُ الْحَزْمِ ؛ ۱۵۱۴

اعتماد کردن پیش از آزمودن ، خلاف دوراندیشی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلْاِحْسَانُ اِلَى الْمُسِيءِ يَسْتَصْلِحُ الْعَدُوَّ ؛ ۱۵۱۷

نیکی کردن به بدکار ، دشمن را به صلاح می آورد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلْحَيَاءُ مِنَ اللّٰهِ يَمْحُو كَثِيْرًا مِنَ الْخَطَايَا ؛ ۱۵۴۸

شرم از خداوند ، بسیاری از گناهان را پاک می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلصِّدْقُ مُطَابَقَةُ الْمَنْطِقِ لِلْوَضْعِ الْاِلَهِيِّ ؛ ۱۵۵۲

راستگویی، مطابقت گفتار است با نهاده الهی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلْمُرَائِي ظَاهِرُهُ جَمِيْلٌ وَ بَاطِنُهُ عَلِيْلٌ ؛ ۱۵۷۷

احادیث امیرالمؤمنین علی علیه السلام (7087) حدیث (قسمت ۲)

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْإِخْوَانُ فِي اللَّهِ تَعَالَى تَدُومُ مَوَدَّتُهُمْ لِدَوَامِ سَبَبِهَا ؛
۱۷۹۵

کسانی که برای خدا برادری می ورزند ، دوستی شان، ادامه می پاید (دوام می یابد) ؛
زیرا عامل آن دوستی پایدار است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْكَيْسُ مَنْ كَانَ يَوْمُهُ خَيْرًا مِنْ أَمْسِهِ وَ عَقَلَ الدَّمَّ عَنْ
نَفْسِهِ ؛ ۱۷۹۷

زیرک، کسی است که امروزش از دیروزش بهتر باشد و زبان مردم را از نکوهش خویش
در بند کشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلتَّقَرُّبُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِمَسْأَلَتِهِ وَ اِئْلَى النَّاسِ بِتَرْكِهَا ؛
۱۸۰۱

تقرّب به خداوند، به خواهش از اوست و تقرّب به مردم، به ترك خواهش .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِخْوَانُ الصَّدَقِ زِينَةٌ فِي السَّرَّاءِ وَ عُدَّةٌ فِي الضَّرَّاءِ ؛
۱۸۰۵

برادران راستین در شادی ، زینت و در سختی ، ساز و سامان هم اند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلْمَرْوَةُ اجْتَنَابُ الرَّجُلِ مَا يَشِينُهُ وَ اِكْتِسَابُهُ مَا يَزِينُهُ ؛
۱۸۱۵

مردانگی در این است که مرد از آنچه او را بیالاید، دوری جوید و آنچه او را بیاراید، به
دست آورد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلْحَاسِدُ يَرَى أَنَّ زَوَالَ النِّعْمَةِ عَمَّنْ يَحْسُدُهُ نِعْمَةٌ عَلَيْهِ ؛
۱۸۳۲

حسود ، نابودی نعمت کسی را که به او رشک می برد، برای خود نعمتی می داند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلْعَامِلُ بِجَهْلِ كَالسَّائِرِ عَلَى غَيْرِ طَرِيقٍ فَلَا يَزِيدُهُ جِدُّهُ فِي
السَّيْرِ إِلَّا بُعْدًا عَنْ حَاجَتِهِ ؛ ۱۸۴۷

کسی که جاهلانه دست به کاری می زند ، به رهروی می ماند که بی راهه می رود. پس تلاشش در رفتن جز دوری از خواسته اش سودی ندارد .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : الذُّنُوبُ الدَّاءُ وَ الدَّوَاءُ الْإِسْتِغْفَارُ وَ الشِّفَاءُ أَنْ لَا تَعُودَ ؛
۱۸۹۰

گناه، درد است، آمرزش خواهی داروی آن است و تکرار نکردن ، درمان آن .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : الصَّبْرُ صَبْرَانِ : صَبْرٌ عَلَى مَا تَكْرَهُ وَ صَبْرٌ عَمَّا تُحِبُّ ؛
۱۸۹۲

صبر دو گونه است : صبر بر آنچه ناخوشایندش می دانی و صبر بر آنچه دوستش داری .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : إِكْمَالُ الْمَعْرُوفِ أَحْسَنُ مِنْ ابْتِدَائِهِ ؛ ۱۸۹۹

تمام کردن نیکی، بهتر از شروع کردن آن است .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : الصَّدِيقُ الصَّدُوقُ مَنْ نَصَحَكَ فِي عَيْبِكَ وَ حَفِظَكَ فِي غَيْبِكَ وَ أَثَرَكَ عَلَى نَفْسِهِ ؛ ۱۹۰۴

دوست راستین، کسی است که تو را در [برطرف کردن] عیب هایت پند دهد ، هنگام غیبت هوای تو را داشته باشد و تو را بر خود ترجیح دهد .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : الْحَزْمُ النَّظَرُ فِي الْعَوَاقِبِ وَ مُشَاوَرَةُ ذَوِي الْعُقُولِ ؛
۱۹۱۵

دوراندیشی، عاقبت نگری و رایزنی با خردمندان است .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : الدَّهْرُ يَوْمَانِ : يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ عَلَيْكَ فَإِذَا كَانَ لَكَ فَلَا تَبْطُرَ وَ إِذَا كَانَ عَلَيْكَ فَاصْطَبِرْ ؛ ۱۹۱۷

دنیا دو روز است : روزی به سود تو و روزی به زیان تو . هرگاه به سود تو بود ، سرکشی نکن و وقتی به زیان تو بود، شکیبایی پیشه کن .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : الْعِلْمُ خَيْرٌ مِنَ الْمَالِ ، الْعِلْمُ يَحْرُسُكَ وَ أَنْتَ تَحْرُسُ الْمَالَ ؛ ۱۹۲۳

دانش، برتر از ثروت است ؛ [زیرا] دانش تو را پاس می دارد ، اما ثروت را تو می پایی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : التَّثَبُّتُ خَيْرٌ مِنَ الْعَجَلَةِ إِلَّا فِي فُرْصِ الْبِرِّ ؛ ۱۹۴۹

درنگ کردن [در کارها] بهتر از شتاب کردن است، مگر در فرصت های نیکوکاری .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْجُنُودُ عِزُّ الدِّينِ وَ حُصُونُ الْوَلَاةِ ؛ ۱۹۵۳

لشکریان، مایه عزت دین و دژهای حاکمان اند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ أَفْضَلُ أَعْمَالِ الْخَلْقِ ؛ ۱۹۷۷

امر به معروف، برترین کار مردم است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الطَّمَأِينَةُ إِلَى كُلِّ أَحَدٍ قَبْلَ الْإِخْتِبَارِ مِنْ قُصُورِ الْعَقْلِ ؛

۱۹۸۰

اطمینان به هرکس قبل از آزمودن او نشانه کم خردی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْبُكَاءُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ يُنِيرُ الْقَلْبَ وَ يَعِصِمُ مِنْ مُعَاوَدَةِ

الذَّنْبِ ؛ ۲۰۱۶

گریستن از ترس خدا، دل را نورانی می کند و از بازگشت به گناه، ایمن می دارد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْحِدَّةُ ضَرْبٌ مِنَ الْجُنُونِ لِأَنَّ صَاحِبَهَا يَنْدَمُ فَإِنْ لَمْ

يَنْدَمَ فَجُنُونُهُ مُسْتَحَكَمٌ ؛ 2040

**تندخویی، گونه ای از دیوانگی است ؛ زیرا تندخو پشیمان می شود. اگر پشیمان نشود ،
دیوانگی او استوار گشته است .**

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْأَيَّامُ صَحَائِفُ آجَالِكُمْ ، فَخَلِّدُوهَا أَحْسَنَ أَعْمَالِكُمْ ؛

۲۰۴۹

روزها، دفتر عمرهای شماست ؛ آنها را با نیکوترین کردارهایتان جاوید سازید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : التَّيَقُّظُ فِي الدِّينِ نِعْمَةٌ عَلَى مَنْ رَزَقَهُ ؛ ۲۰۵۸

بیداری و (آگاهی) در دین، نعمتی است بر آنکه روزی اش شده .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلْمُتَعَبِّدُ بِغَيْرِ عِلْمٍ كَحِمَارِ الطَّاحُونَةِ، يَدُورُ وَ لَا يَبْرَحُ
مِنْ مَكَانِهِ ؛ ۲۰۷۰

عبادت کننده بی دانش، مانند الاغ آسیاست که می گردد، ولی از جایگاه خود، بیرون نمی
رود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلْكَرِيمُ مَنْ صَانَ عِرْضَهُ بِمَالِهِ وَ اللَّئِيمُ مَنْ صَانَ مَالَهُ
بِعِرْضِهِ ؛ ۲۱۵۹

بزرگوار، کسی است که آبرویش را با مالش حفظ کند و فرومایه، کسی است که مالش را
با آبرویش حفظ کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلصَّلَاةُ حِصْنٌ مِنْ سَطَوَاتِ الشَّيْطَانِ ؛ ۲۲۱۲
نماز، پناهگاهی است در برابر حمله های شیطان .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِنْ سَ رَفَدَكَ اُذْكَرْ وَ عَدَكَ ؛ ۲۲۴۹
عطایت را فراموش کن ؛ وعده ات را به یاد آر .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَعِنْ اَخَاكَ عَلَى هِدَايَتِهِ ؛ ۲۲۸۱
برادرت را در راه بردن [به نیکی ها] یاری رسان .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَحْسِنِ اِلَى مَنْ اَسَاءَ اِلَيْكَ وَ اَعْفُ عَمَّنْ جَنَى عَلَيْكَ ؛
۲۲۸۷

به کسی که به تو بدی کرده، نیکی کن و از کسی که بر تو ناروایی روا داشته، درگذر .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَصْلَحِ الْمُسِيءَ بِحُسْنِ فِعَالِكَ وَ دُلَّ عَلَى الْخَيْرِ بِجَمِيلِ
مَقَالِكَ ؛ ۲۳۰۴

بدکار را (یا کسی را که به تو بدی کرده است) با کردار نیکت اصلاح کن ، و با گفتار نیک
و زیباییت به خوبی رهنمون شو .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِحْفَظْ اَمْرَكَ وَ لَا تُنْكِحْ خَاطِبَا سِرِّكَ ؛ ۲۳۰۵
کارت را پوشیده دار و رازت را عروسِ هر خواستگاری نکن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَرْضَ لِلنَّاسِ بِمَا تَرْضَاهُ لِنَفْسِكَ تَكُنْ مُسْلِمًا ؛ ۲۳۲۹
آنچه را برای خود می پسندی برای مردم بپسند ، تا مسلمان باشی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَرْضَ مِنَ الرِّزْقِ بِمَا قُسِمَ لَكَ تَعِشْ غَنِيًّا ؛ ۲۳۳۲
به نصیب خود از روزی راضی باش تا بی نیاز زندگی کنی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَكْرِمَ ضَيْفَكَ وَ اِنْ كَانَ حَقِيرًا وَ قُمْ عَنْ مَجْلِسِكَ لِأَيِّ
بَيْتِكَ وَ مُعَلِّمِكَ وَ اِنْ كُنْتَ أَمِيرًا ؛ ۲۳۴۱

مهمانت را گرامی بدار، اگر چه حقیر باشد، و به احترام پدر و معلّم از جایّت برخیز ،
اگر چه فرمانروا باشی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِغْتَنِمَ مَنْ اسْتَقْرَضَكَ فِي حَالِ غِنَاكَ لِیَجْعَلَ قَضَاءَهُ فِي
یَوْمِ عُسْرَتِكَ ؛ ۲۳۷۰

کسی را که در حال بی نیازی ات از تو قرض می خواهد، غنیمت شمار تا در وقت نیازت
جبران‌ش کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَكْثِرِ النَّظَرَ إِلَى مَنْ فَضَّلْتَ عَلَيْهِ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ أَبْوَابِ
الشُّكْرِ ؛ ۲۳۷۵

به آن که از تو کم نصیب تراست، بسیار بنگر، که این از جمله راه های شکرگزاری است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَشْعِرْ قَلْبَكَ الرَّحْمَةَ لِجَمِيعِ النَّاسِ وَ الْإِحْسَانَ إِلَيْهِمْ وَ لَا
تُنْلِهِمْ حِيْفًا وَ لَا تَكُنْ عَلَيْهِمْ سَیْفًا ؛ ۲۳۹۲

مهربانی با همه مردم و نیکی به ایشان را شعار دل خویش ساز و به آنها ستمی مرسان و
شمشیری بر آنان مباش .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اسْتَغْرِغْ جُهْدَكَ لِمَعَادِكَ تُصْلِحْ مَثَوَاكَ وَ لَا تَبِعْ آخِرَتَكَ
بِدُنْيَاكَ ؛ ۲۴۱۱

تمام توان خود را برای آخرت به کارگیر تا جایگاهت را نیکو گردانی ، و آخرت را به
دنیایت مفروش .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اجْعَلْ لِكُلِّ إِنْسَانٍ مِنْ خَدَمِكَ عَمَلًا تَأْخُذُهُ بِهِ فَإِنَّ ذَلِكَ
أُخْرَى أَنْ لَا يَتَوَاكَلُوا فِي خِدْمَتِكَ ؛ ۲۴۳۲

هر يك از زیر دستانت را به کاری بگمار ، چندان كه آنان را بر آن كار، باز خواست كنى
[پاسخگوی مسئولیت خود باشند] كه این كار، شایسته تر است و هر يك از آنان
خدمتگزاری به تو را به عهده دیگری نیندازد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَبْذُلْ لِصَدِيقِكَ كُلَّ الْمَوَدَّةِ وَ لَا تَبْذُلْ لَهُ كُلَّ الطَّمَانِينَةِ
وَأَعْطِهِ مِنْ نَفْسِكَ كُلَّ الْمُوَاسَاةِ وَ لَا تَقْصَّ إِلَيْهِ بِكُلِّ أَسْرَارِكَ ؛ ۲۴۶۳

تمامت دوستی را نثار دوستت كن ، امّا به او يكسره اطمینان مكن ، و با او ، به كمال ، يك
دل باش، امّا همه اسرار را با او بازگو مكن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اصْبِرْ عَلَى مَرَارَةِ الْحَقِّ وَ إِيَّاكَ أَنْ تَنْخَدِعَ لِحَلَاوَةِ
الْبَاطِلِ ؛ ۲۴۷۲

بر تلخی حق، شکیبا باش و زنهار از این كه به شیرینی باطل، فریب خوری !

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَطِيعْ مَنْ فَوْقَكَ يُطِيعُكَ مَنْ دُونَكَ ؛ ۲۴۷۵
از بالا دست خود فرمان بر ، تا زیر دستت از تو فرمان برد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِكْتَسِبُوا الْعِلْمَ يَكْسِبُكُمُ الْحَيَاةُ ؛ ۲۴۸۶
دانش كسب كنید تا به شما زندگی و (بالندگی) بخشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِلْزَمُوا الْجَمَاعَةَ وَ اجْتَنِبُوا الْفِرْقَةَ ؛ ۲۴۸۸
همراه جماعت باشید و از تفرقه بپرهیزید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِنْتَهِزُوا فُرْصَ الْخَيْرِ فَإِنَّهَا تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ ؛ ۲۵۰۱
فرصت های نيك را دریابید كه همچون ابر می گذرند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اتَّقُوا مَعَاصِيَ الْخَلَوَاتِ فَإِنَّ الشَّاهِدَ هُوَ الْحَاكِمُ ؛
۲۵۲۴

از گناهان پنهانی بپرهیزید زیراكه، آن كه شاهد است، هم او، داور است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَطْلُبُوا الْعِلْمَ تُعْرِفُوا بِهِ وَ اَعْمَلُوا بِهِ تَكُونُوا مِنْ اَهْلِهِ ؛
۲۵۳۱

دانش را بجوید تا به آن شناخته شوید و به آن عمل کنید تا از اهلش باشید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِضْرِبُوا بَعْضَ الرَّأْيِ بِبَعْضٍ يَتَوَلَّدَ مِنْهُ الصَّوَابُ ؛
۲۵۶۷

آرای خود را با یکدیگر در میان گذارید تا اندیشه درست، پدید آید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَجْمِلُوا فِي الْخِطَابِ تَسْمَعُوا جَمِيلَ الْجَوَابِ ؛ ۲۵۶۸
خطابتان را نیکو کنید تا جواب نیکو بشنوید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِتَّهَمُوا عُقُولَكُمْ فَإِنَّهُ مِنَ الثَّقَةِ بِهَا يَكُونُ الْخَطَاءُ ؛
۲۵۷۰

خردهای خود را خطاپذیر بدانید، که بسا اعتماد کردن به آن ، خطا باشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِحْذَرْ كُلَّ عَمَلٍ يَرْضَاهُ عَامِلُهُ لِنَفْسِهِ وَ يَكْرَهُهُ لِعَامَّةِ
الْمُسْلِمِينَ ؛ ۲۵۹۶

**بپرهیز از هر کاری که انجام دهنده اش آن را برای خود می پسندد، اما برای عموم
مسلمانان نمی پسندد .**

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِحْذَرْ كُلَّ قَوْلٍ وَ فِعْلٍ يُؤَدِّي إِلَى فُسَادِ الْآخِرَةِ وَ الدِّينِ ؛
۲۵۹۷

دوری کن از هر گفتار و کرداری که به تباهی آخرت و دین می انجامد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِحْذَرْ مُجَالَسَةَ قَرِينِ السُّوءِ فَإِنَّهُ يُهْلِكُ مُقَارَنَهُ وَ يُرْدِي
مُصَاحِبَهُ ؛ ۲۵۹۹

از همنشینی با دوست بد، دوری کن که همدمش را تباه و همراهش را خوار می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِحْذَرُوا ضِيَاعَ الْأَعْمَارِ فِيمَا لَا يَبْقَى لَكُمْ فَفَائِئُهَا لَا يَعُودُ
؛ ۲۶۱۸

از تباه کردن عمر در آنچه ماندگار نیست، بپرهیزید، که عمر رفته، باز نمی گردد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِيَّاكَ وَالْهَذَرَ فَمَنْ كَثُرَ كَلَامُهُ كَثُرَتْ آثَامُهُ ؛ ۲۶۳۷

زنهار از پُرگویی ؛ زیرا هر که پُرگو باشد ، گناهانش بسیار شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِيَّاكَ وَ النَّمِيمَةَ فَإِنَّهَا تَزْرَعُ الضَّغِينَةَ وَ تُبْعِدُ عَنِ اللَّهِ وَالنَّاسِ ؛ ۲۶۶۳

بپرهیز از سخن چینی که بذر کینه می افشاند و از خدا و مردم دور می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِيَّاكَ وَالْمَنَ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنَّ الْإِمْتِنَانَ يُكَدِّرُ الْإِحْسَانَ ؛ ۲۶۷۳

بپرهیز از مَنّت گذاشتن در احسان ، که مَنّت گذاری احسان را تیره می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِيَّاكَ وَالنَّفَاقَ فَإِنَّ ذَا الْوَجْهَيْنِ لَا يَكُونُ وَجِيهاً عِنْدَ اللَّهِ ؛ ۲۶۹۴

از دورویی دور باش ، که دورو نزد خداوند آبرویی ندارد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِيَّاكَ أَنْ تَجْعَلَ مَرْكَبَكَ لِسَانِكَ فِي غِيْبَةِ إِخْوَانِكَ أَوْ تَقُولَ مَا يَصِيرُ عَلَيْكَ حُجَّةً وَ فِي الْإِسَاءَةِ إِلَيْكَ عِلَّةً ؛ ۲۷۲۴

بپرهیز از اینکه زبانت را مَرکب غیبت برادرانت کنی ، یا سخنی بگویی که حجت بر تو و بهانه بدی کردن به تو شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِيَّاكُمْ وَ الْبِطْنَةَ فَإِنَّهَا مَقْسَاةٌ لِلْقَلْبِ مَكْسَلَةٌ عَنِ الصَّلَاةِ وَ مَفْسَدَةٌ لِلْجَسَدِ ؛ ۲۷۴۲

زنهار از پُری شکم ؛ زیرا موجب سخت دلی ، کاهلی در نماز و تباهی بدن می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِيَّاكُمْ وَ الْفُرْقَةَ فَإِنَّ الشَّاذَّ عَنْ أَهْلِ الْحَقِّ لِلشَّيْطَانِ كَمَا أَنَّ الشَّاذَّ مِنَ الْغَنَمِ لِلذَّبِّ ؛ ۲۷۴۷

از جدایی بپرهیزید ؛ زیرا تنهای جدا مانده از اهل حق ، بهره شیطان است ، چنان که گوسفند جدا شده از گله، بهره گرگ است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَلَا مُسْتَيَقِظٌ مِنْ غَفْلَتِهِ قَبْلَ نَفَادِ مُدَّتِهِ ؛ ۲۷۵۲

آیا کسی نیست که پیش از پایان عمر از خواب غفلت بیدار شود؟

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَلَا وَ إِنَّ مِنَ الْبَلَاءِ الْفَاقَةَ وَأَشَدُّ مِنَ الْفَاقَةِ مَرَضُ الْبَدَنِ وَأَشَدُّ مِنْ مَرَضِ الْبَدَنِ مَرَضُ الْقَلْبِ ؛ ۲۷۷۵

آگاه باشید که تنگ دستی از جمله بلاهاست و بدتر از آن، بیماری جسم است و بدتر از آن، بیماری دل .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَلَا لَا يَسْتَحْيِيَنَّ مَنْ لَا يَعْلَمُ أَنْ يَتَعَلَّمَ فَإِنَّ قِيَمَةَ كُلِّ امْرِئٍ مَا يَعْلَمُ ؛ ۲۷۸۷

آگاه باشید که آن که نمی داند، نباید از آموختن شرم کند ؛ زیرا ارزش هر کس به چیزی است که می داند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَلَا لَا يَسْتَقْبِحَنَّ مَنْ سُئِلَ عَمَّا لَا يَعْلَمُ أَنْ يَقُولَ لَا أَعْلَمُ ؛ ۲۷۸۸

بدانید کسی که از او پرسشی می کنند که پاسخ آن را نمی داند ، نباید «نمی دانم» گفتن را زشت بشمارد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ غَلْبَةُ الْعَادَةِ ؛ ۲۸۷۳

برترین عبادت ، چیره آمدن بر عادت است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ الْإِيمَانِ الْأَمَانَةُ ؛ ۲۹۰۵

برترین ایمان، امانتداری است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَسْوَأُ النَّاسِ عَيْشَا الْحَسُودِ ؛ ۲۹۳۱

حسود ، بدترین زندگی را در بین مردم دارد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَشَدُّ الْقُلُوبِ غِلًّا قَلْبُ الْحَقُودِ ؛ ۲۹۳۲

ناصاف ترین دل ها ، دل کینه توز است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ الْعَمَلِ مَا أُرِيدَ بِهِ وَجْهُ اللَّهِ ؛ ۲۹۵۸

برترین کار ، کاری است که با آن خشنودی خدا خواسته شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ الْمَعْرُوفِ إِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ ؛ ۲۹۵۹

برترین کار نیک ، فریادرسی ستم دیده است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَكْبَرُ الْحُمَقِ الْإِغْرَاقُ فِي الْمَدْحِ وَ الدَّم ؛ ۲۹۸۵

بزرگ ترین حماقت ، زیاده روی در ستایش و نکوهش است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ ؛ ۲۹۸۹

برترین مردم ، سودمندترین آنها برای مردم است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَقْبَحُ الْغَدْرِ إِذَاعَةُ السِّرِّ ؛ ۳۰۰۵

زشت ترین بی وفایی ، فاش کردن راز است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ الْوَرَعِ حُسْنُ الظَّنِّ ؛ ۳۰۲۷

برترین پارسایی ، خوش گمانی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَسْرَعُ شَيْءٍ عُقُوبَةُ الْيَمِينِ الْفَاجِرَةِ ؛ ۳۰۴۱

زودآینده ترین کیفر ، کیفر سوگند دروغ است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَكْثَرُ النَّاسِ أَمَلًا أَقَلُّهُمْ لِلْمَوْتِ ذِكْرًا ؛ ۳۰۵۳

پُرآرزوترین آدمیان ، کسی است که از مرگ، کمتر یاد کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَبْصَرُ النَّاسِ مَنْ أَبْصَرَ عُيُوبَهُ وَ أَقْلَعَ عَنْ ذُنُوبِهِ ؛

۳۰۶۱

بینا ترین مردم، کسی است که عیب های خود را ببیند و از گناهان خویش باز ایستد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَقْوَى النَّاسِ مَنْ غَلَبَ هَوَاهُ ؛ ۳۰۷۴

قوی ترین مردم، کسی است که بر خواهش دل خود غلبه کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَصْلُ الْمُرُوءَةِ الْحَيَاءُ وَ ثَمَرُهَا الْعِفَّةُ ؛ ۳۱۰۱)

ریشه مردانگی شرم است و میوه اش پاک دامن‌ی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ النَّاسِ مَنْ كَظَمَ غَيْظَهُ وَ حَلَمَ عَنْ قُدْرَةٍ ؛ ۳۱۰۴

برترین مردم، کسی است که خشمش را فرو برد و با وجود قدرت بر انتقام ، بردباری کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَغْبَطُ النَّاسِ الْمُسَارِعُ إِلَى الْخَيْرَاتِ ؛ ۳۱۲۲

نیکو حال ترین مردم، کسی است که به سوی نیکی ها بشتابد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَعْظَمُ الذُّنُوبِ عِنْدَ اللَّهِ ذَنْبٌ أَصَرَ عَلَيْهِ عَامِلُهُ ؛

۳۱۳۱

بزرگ ترین گناه نزد خداوند ، گناهی است که صاحب گناه بر آن اصرار ورزد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَدَلُّ شَيْءٍ عَلَى غَزَاةِ الْعَقْلِ حُسْنُ التَّدْبِيرِ ؛ ۳۱۵۱

بزرگ ترین دلیل بر خردمندی ، نیک عاقبت نگری است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ النَّاسِ رَأْيَا مَنْ لَا يَسْتَغْنِي عَنْ رَأْيِ مُشِيرٍ ؛

۳۱۵۲

نیکو رأی ترین مردم، کسی است که خود را از رأی مشاور، بی نیاز نمی داند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ الْجُودِ إِیْصَالُ الْحُقُوقِ إِلَى أَهْلِهَا ؛ ۳۱۵۳

برترین بخشش ، رساندن حقوق به اهل آن است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَكْبَرُ الْكُلْفَةِ تَعْنِيكَ فِيمَا لَا يَعْنِيكَ ؛ ۳۱۶۶

بزرگ ترین زحمت ، سختی کشیدن در چیزی است که سودی برایت ندارد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَكْبَرُ الْعَيْبِ أَنْ تَعِيبَ غَيْرَكَ بِمَا هُوَ فِيكَ ؛ ۳۱۶۷

بزرگ ترین عیب آن است که بر دیگری عیبی بگیری که در تو نیز هست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَخْسَرُ النَّاسِ مَنْ قَدَرَ عَلَى أَنْ يَقُولَ الْحَقَّ وَ لَمْ يَقُلْ ؛

۳۱۷۸

زیانکارترین مردم، کسی است که بتواند حق را بگوید، ولی نگوید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَبْخَلُّ النَّاسِ مَنْ بَخَلَ بِالسَّلَامِ ؛ ۳۲۰۰

بخیل ترین مردم، کسی است که از سلام کردن بخل ورزد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَشَدُّ مِنَ الْمَوْتِ طَلَبُ الْحَاجَةِ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا ؛ ۳۲۱۳

سخت تر از مرگ ، حاجت خواستن از نااهل است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَعْقَلُ النَّاسِ مَنْ كَانَ بِعَيْبِهِ بَصِيرًا وَ عَنْ عَيْبِ غَيْرِهِ

ضَرِيرًا ؛ ۳۲۳۳

خردمندترین مردم، کسی است که بینای عیب خود باشد و از عیب دیگران، کور .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ الْأَدَبِ أَنْ يَقِفَ الْإِنْسَانُ عِنْدَ حَدِّهِ وَ لَا يَتَعَدَّى

قَدْرَهُ ؛ ۳۲۴۱

بهترین ادب، آن است که انسان در حدّ و مرز خود بماند و از اندازه خویش درنگذرد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِنَّ أَهْنَأَ النَّاسِ عَيْشًا مَنْ كَانَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ رَاضِيًا ؛

۳۳۹۷

گواراترین زندگی را کسی دارد که از آنچه خدا قسمت او کرده، خشنود باشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِنَّ مِنَ الْعِبَادَةِ لَيْنَ الْكَلَامِ وَ إِفْشَاءَ السَّلَامِ ؛ ۳۴۲۱

از جمله عبادت ها ، نرمی کلام و آشکار کردن سلام است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ أَوْعِيَّةٌ فَخَيْرُهَا أَوْعَاها لِلْخَيْرِ ؛ ۳۴۴۹

دل ها [مانند] ظرف اند و بهترین آنها ظرفی است که نیکی را بیشتر در خود نگاه دارد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِنَّ بَشَرَ الْمُؤْمِنِ فِي وَجْهِهِ ، وَ قُوَّتَهُ فِي دِينِهِ وَ حُزْنَهُ

فِي قَلْبِهِ ؛ ۳۴۵۴

شادی مؤمن در چهره اوست ، قدرت وی در دینش، و اندوه او در دلش .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ تَمِلُّ كَمَا تَمِلُّ الْأَبْدَانُ فَابْتَغُوا لَهَا طَرَائِفَ الْحِكَمِ ؛ ۳۵۴۹

دل ها چون تن ها افسرده شود ، برای [شادی] آنها حکمت های تازه بجوید .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : إِنَّ أَفْضَلَ الْخَيْرِ صَدَقَةُ السَّرِّ وَ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ وَ صَلَّةُ الرَّحِمِ ؛ ۳۵۵۰

برترین خوبی ، صدقه پنهانی و نیکی به پدر و مادر و صله رحم است .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : إِنَّ النَّاسَ إِلَى صَالِحِ الْأَدَبِ أَحْوَجُ مِنْهُمْ إِلَى الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ ؛ ۳۵۹۰

مردم به ادب نیکو محتاج ترند تا به سیم و زر .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : إِنَّ حَوَائِجَ النَّاسِ إِلَيْكُمْ نِعْمَةٌ مِنَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ فَاعْتَنِمُوهَا وَ لَا تَمَلُّوها فَتَتَحَوَّلَ نَقْمًا ؛ 3599

نیازمندی های مردم به شما نعمت خداست بر شما . آن را مغتنم بشمارید و از آن ملول نشوید که به نقامت بدل می شود .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَأَخْرِجُوا مِنْ قُلُوبِكُمْ حُبَّ الدُّنْيَا ؛ ۳۷۴۷

اگر خدا را دوست دارید ، دوستی دنیا را از دل هایتان بیرون کنید .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : إِنْ تَنَزَّ هُوَا عَنْ الْمَعَاصِي يُحِبِّكُمْ اللَّهُ ؛ ۳۷۵۹

اگر از گناهان پاک شوید ، خداوند شما را دوست می دارد .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : إِنَّكَ إِنْ أَطَعْتَ اللَّهَ نَجَّكَ وَ أَصْلَحَ مَثَوَاكَ ؛ ۳۸۰۶

اگر خدا را فرمان بری ، رستگارت کند و جایگاهت را نیکو گرداند .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : إِنَّكَ لَنْ يُغْنِيَ عَنْكَ بَعْدَ الْمَوْتِ إِلَّا صَالِحُ عَمَلٍ قَدَّمْتَهُ فَتَزُودَ مِنْ صَالِحِ الْعَمَلِ ؛ 3815

بعد از مرگت جز کردار نیکت ، که از پیش فرستاده ای ، سودت نبخشد . پس کارهای نیک را توشه خود کن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِنَّمَا الْعَاقِلُ مَنْ وَعَظَتْهُ التَّجَارِبُ ؛ ۳۸۶۳

خردمند ، کسی است که تجربه ها پندش دهد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِنَّمَا سُمِّيَ الْعَدُوُّ عَدُوًّا لِأَنَّهُ يَعْدُو عَلَيْكَ فَمَنْ دَاهَنَكَ فِي مَعَايِبِكَ فَهُوَ الْعَدُوُّ الْعَادِي عَلَيْكَ ؛ ۳۸۷۶

«عدو» ، به این نام نامیده شد، چون به تو تعدی می کند . پس هرکس در بیان عیب هایت با تو دورویی کند ، عدویی است که بر تو تعدی می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِنَّمَا زُهِدَ النَّاسُ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ كَثْرَةَ مَا يَرَوْنَ مِنْ قِلَّةِ مَنْ عَمِلَ بِمَا عِلِمَ ؛ ۳۸۹۵

آنچه مردم را به تحصیل دانش بی رغبت کرده ، این است که بسیار می بینند آنان که به آنچه آموخته اند عمل می کنند ، اندک اند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِنَّمَا قَلَبُ الْحَدَثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَهْمَا أُلْقِيَ فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قَبْلَتُهُ ؛ ۳۹۰۱

قلب نوجوان ، همچون زمین ناکشته است که هرچه در آن افکنده شود، می پذیرد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا صَنَعْتَ مَعْرُوفًا فَاسْتُرْهُ ؛ ۳۹۸۱

هرگاه کار نیکویی انجام دادی ، پنهانش دار .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا صَنَعَ إِلَيْكَ مَعْرُوفٌ فَاذْكُرْ ؛ ۴۰۰۰

هرگاه به تو خوبی شد ، آن را یاد آر .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ ؛ ۴۰۱۱

هرگاه خرد کامل شود ، سخن کم شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا أَضْرَبَتِ النَّوَافِلُ بِالْفَرَائِضِ فَارْفُضُوهَا ؛ ۴۰۱۵

هرگاه مستحبات به واجبات زیان می رساند ، آن را رها کنید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا ظَهَرَتِ الْجَنَائِاتُ ارْتَفَعَتِ الْبَرَكَاتُ ؛ ۴۰۳۰

هرگاه جنایت ها آشکار شود ، برکت ها از میان می رود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا رَأَيْتَ عَالِمًا فَكُنْ لَهُ خَادِمًا ؛ ۴۰۴۴

هرگاه دانشمندی دیدی ، به او خدمت کن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَلْيُصَلِّ صَلَاةَ مُوَدَّعٍ ؛

۴۰۵۰

هرگاه یکی از شما به نماز می ایستد، باید مانند کسی نماز بگذارد که گویی آخرین نماز اوست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا أَبْصَرْتَ الْعَيْنَ الشَّهْوَةَ عَمِيَ الْقَلْبُ عَنِ الْعَاقِبَةِ ؛

۴۰۶۳

هرگاه چشم شهوت بینا شد ، چشم دل از دیدن سرانجام امور، نابینا می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا رَأَيْتَ مَظْلُومًا فَأَعِنُهُ عَلَى الظَّالِمِ ؛ ۴۰۶۸

هرگاه ستمدیده ای دیدی، او را در مقابل ستمگر یاری کن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا رَغِبْتَ فِي الْمَكَارِمِ فَاجْتَنِبِ الْمَحَارِمَ ؛ ۴۰۶۹

اگر خواهان بزرگی ها هستی ، از حرام ها دوری کن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا أَكْرَمَ اللَّهُ عَبْدًا شَغَلَهُ بِمَحَبَّتِهِ ؛ ۴۰۸۰

هرگاه خداوند، بنده ای را گرامی بدارد، او را به محبت خویش مشغول می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا عَلَوْتَ فَلَا تُفَكِّرْ فِيمَنْ دُونَكَ مِنَ الْجُهَالِ وَلَكِنْ اقْتَدِ

بِمَنْ فَوْقَكَ مِنَ الْعُلَمَاءِ ؛ 4092

هرگاه به مرتبه ای بلند رسیدی ، به زیردستان جاهل خود نیندیش ؛ بلکه به بالادستان عالم خود اقتدا کن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا رَأَيْتَ فِي غَيْرِكَ خُلُقًا ذَمِيمًا فَتَجَنَّبْ مِنْ نَفْسِكَ أَمْثَالَهُ
؛ ۴۰۹۸

هرگاه در دیگری خوی نکوهیده ای دیدی ، مانند آن را از خودت دور دار .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا أَلْهَمَهُ الْقَنَاعَةَ وَ أَصْلَحَ لَهُ
زَوْجَهُ ؛ ۴۱۱۵

وقتی خداوند خیرخواه بنده ای باشد، قناعت را در دل او می اندازد و همسرش را شایسته
می گرداند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا أَرَادَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ صَلَاحَ عَبْدٍ أَلْهَمَهُ قِلَّةَ الْكَلَامِ وَ قِلَّةَ
الطَّعَامِ وَ قِلَّةَ الْمَنَامِ ؛ ۴۱۱۷

هرگاه خداوند صلاح بنده ای را بخواهد ، کم گویی ، کم خوری و کم خوابی را در دلش می
اندازد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا هَمَمْتَ بِأَمْرٍ فَأَجْتَنِبْ ذَمِيمَ الْعَوَاقِبِ فِيهِ ؛ ۴۱۱۹
هرگاه آهنگ کاری کردی ، از پیامدهای نکوهیده آن بپرهیز .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلْ تَفَقُّهَا وَ لَا تَسْأَلْ تَعَنُّتَا ؛ ۴۱۴۷
به گاه پرسش ، برای فهمیدن بپرس نه برای آزمودن دیگران .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا كَتَبْتَ كِتَابًا فَأَعِدْ فِيهِ النَّظَرَ قَبْلَ خَتْمِهِ فَإِنَّمَا تَخْتِمُ
عَلَى عَقْلِكَ ؛ ۴۱۶۷

آن گاه که نوشته ای را نگاشتی ، قبل از مهر کردن ، دوباره در آن نظر کن ؛ زیرا تو بر
خرد خویش مهر می زنی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا رَغِبْتَ فِي صَلَاحِ نَفْسِكَ فَعَلَيْكَ بِالْإِقْتِسَادِ وَ الْقُنُوعِ
وَ التَّقَلُّلِ ؛ ۴۱۷۲

اگر اصلاح خویش را خواهانی ، میانه روی ، خشنودی به قسمت و کم خواهی را پیشه
خود کن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِحُسْنِ الْعِشْرَةِ تَدُومُ الْمَوَدَّةُ ؛ ۴۲۰۰

با نیکویی معاشرت، دوستی پایدار می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِالْعَدْلِ تَتَضَاعَفُ الْبَرَكَاتُ ؛ ۴۲۱۱

با عدالت ، برکت ها دوچندان می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِالْأَدْعَاءِ يُسْتَدْفَعُ الْبَلَاءُ ؛ ۴۲۴۰

با دعا، دفع بلا خواسته می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِحُسْنِ الْأَخْلَاقِ يَطْيِبُ الْعَيْشُ ؛ ۴۲۶۳

با نیکویی اخلاق، زندگی خوش می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِصِحَّةِ الْمِزَاجِ تُوجَدُ لَذَّةُ الطَّعْمِ ؛ ۴۲۸۹

با سلامت مزاج، گوارایی غذا احساس می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِحُسْنِ الْعَمَلِ تُجْنَى ثَمَرَةُ الْعِلْمِ لَا بِحُسْنِ الْقَوْلِ ؛

۴۲۹۶

با کردار نیک ، میوه علم چیده می شود ، نه با گفتار نیک .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِالتَّوْبَةِ تُمَحَّصُ السَّيِّئَاتُ ؛ ۴۳۲۴

گناهان ، با توبه (بازگشت به سوی خدا) پاک می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِالتَّعَبِ الشَّدِيدِ تُدْرِكُ الدَّرَجَاتُ الرَّفِيعَةُ وَ الرَّاحَةُ الدَّائِمَةُ

؛ ۴۳۴۵

درجات بلند و آسایش همیشگی، با سختی بسیار به دست می آید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِإِدْرِ الْفُرْصَةِ قَبْلَ أَنْ تَكُونَ غُصَّةً ؛ ۴۳۶۲

فرصت را دریاب پیش از آنکه [با از دست رفتن] سبب اندوه شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِإِدْرُوا قَبْلَ قُدُومِ الْغَائِبِ الْمُنْتَظَرِ ؛ ۴۳۶۸

بشتابید، پیش از آمدنِ ناپیدایی که چشم به راهش هستید .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : بَادِرْ شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ وَ صِحَّتَكَ قَبْلَ سُقْمِكَ ؛ ۴۳۸۱

جوانی ات را پیش از پیری، و سلامتی ات را پیش از بیماری دریاب .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : بَرِّ الرَّجُلِ ذَوَى رَحِمِهِ صَدَقَةٌ ؛ ۴۴۲۷

نیکی مرد به خویشانش صدقه است .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : بُكَاءُ الْعَبْدِ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ يُمَحِّصُ ذُنُوبَهُ ؛ ۴۴۳۲

گریستن بنده از خوف خدا ، گناهانش را از میان می برد .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : بَاكِرُوا فَالْبِرَكَةُ فِي الْمُبَاكَرَةِ وَ شَاوِرُوا فَالنُّجْحُ فِي

الْمُشَاوَرَةِ ؛ ۴۴۴۱

بامداد، در پی کسب و کار باشید ، که برکت در کسب و کار بامداد است ، و مشورت کنید که پیروزی در مشورت است .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : بَرُّوا آبَاءَكُمْ يَبْرِكُمْ أَبْنَاؤُكُمْ ؛ ۴۴۴۸

به پدرانتان نیکی کنید تا فرزندانتان به شما نیکی کنند .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَ الْمَوْعِظَةِ حِجَابٌ مِنَ الْغَفْلَةِ وَ الْغِرَّةِ ؛

۴۴۵۰

میان شما و اندرز ، پرده ای از غفلت و فریفتگی است .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : تَضْيِيعُ الْمَعْرُوفِ وَضْعُهُ فِي غَيْرِ عُرُوفٍ ؛ ۴۴۷۰

تباه کردن احسان ، احسان کردن به کسی است که آن را نمی شناسد (به نااهل) .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : تَقَرَّبُ الْعَبْدِ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ بِإِخْلَاصٍ نِيَّتِهِ ؛ ۴۴۷۷

تقرّب بنده به خداوند سبحان ، با خالص کردن نیت است .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : تَمَامُ الْعِلْمِ الْعَمَلُ بِمُوجِبِهِ ؛ ۴۴۸۲

کمال علم ، عمل کردن به مقتضای آن است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَهْوِينُ الذَّنْبِ اَعْظَمُ مِنْ رُكُوبِ الذَّنْبِ ؛ ۴۴۹۰

کوچک انگاشتن گناه، از ارتکاب گناه ، بزرگ تر است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَدَبَّرُوا آيَاتِ الْقُرْآنِ وَ اعْتَبِرُوا بِهِ فَإِنَّهُ أَبْلَغُ الْعِبَرِ ؛

۴۴۹۳

در آیات قرآن تدبّر کنید و از آن عبرت بگیرید ، که رساترین عبرت هاست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَرَكُ جَوَابِ السَّفِيهِ أَبْلَغُ جَوَابِهِ ؛ ۴۴۹۸

جواب نگفتن به نابخرد ، رساترین جواب به اوست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَمَسَّكَ بِكُلِّ صَدِيقٍ أَفَادَتَكَ الشَّدَّةُ ؛ ۴۵۰۸

به دوستی چنگ در زن که سختی روزگار، او را به تو ارزانی داشته است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَفَكَّرْ قَبْلَ أَنْ تَعْزِمَ وَ شَاوِرْ قَبْلَ أَنْ تُقَدِّمَ وَ تَدَبَّرْ قَبْلَ أَنْ

تَهْجُمَ ؛ ۴۵۴۵

پیش از تصمیم گیری بیندیش و پیش از اقدام، مشورت کن و پیش از داخل شدن [در کار] تدبّر کن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَوَقَّوْا الْبَرْدَ فِي أَوَّلِهِ وَ تَلَقَّوْهُ فِي آخِرِهِ ، فَإِنَّهُ يَفْعَلُ فِي

الْأَبْدَانِ كَمَا يَفْعَلُ فِي الْأَغْصَانِ أَوَّلُهُ يُحْرِقُ وَ آخِرُهُ يُورِقُ ؛ 4551

در آغاز سرما فصل پاییز خود را از سرما نگه دارید و در آخرش فصل بهار خود را به آن بسپارید ؛ زیرا سرما با تن ها همان می کند که با شاخه های درخت : در آغاز می سوزاند و در پایان، به برگ و بار می نشاند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَجَاوَزْ عَنِ الزَّلَلِ وَ أَقِلِ الْعَثَرَاتِ تُرْفَعْ لَكَ الدَّرَجَاتُ ؛

۴۵۶۶

از خطاها چشم بپوش و از لغزش های دیگران درگذر تا رتبه هایت بلند گردد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَعْجِيلُ الْبِرِّ زِيَادَةُ فِي الْبِرِّ ؛ ۴۵۶۸

شتاب کردن در نیکی ، زیادت در نیکی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَدَارَكَ فِي آخِرِ عُمرِكَ مَا أَضَعَّتْهُ فِي أَوَّلِهِ تَسَعِدُ بِمُنْقَلَبِكَ ؛ ۴۵۷۲

آنچه را در اول عمر تباه ساخته ای ، در پایان عمر جبران کن تا در بازگشت خویش (هنگام مرگ) سعادتمند شوی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَمَرَةُ الْحَزْمِ السَّلَامَةُ ؛ ۴۵۹۰
سلامتی ، میوه دوراندیشی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَمَرَةُ الْعِفَّةِ الصِّيَانَةُ ؛ ۴۵۹۳
میوه عفت ، خودنگاهداری است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَمَرَةُ التَّوَّاضُعِ الْمَحَبَّةُ ؛ ۴۶۱۳
دوستی میوه فروتنی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَمَرَةُ التَّجَرِبَةِ حُسْنُ الْإِخْتِيَارِ ؛ ۴۶۱۷
میوه تجربه ، انتخاب نیکوست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَمَرَةُ الْقَنَاعَةِ الْإِجْمَالُ فِي الْمُكْتَسَبِ وَ الْعُزُوفُ عَنِ الطَّلَبِ ؛ ۴۶۳۴

میوه قناعت ، اعتدال در کسب و کار ، و ناخوش داشتن درخواست است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَلَاثٌ لَا يُسْتَحْيَى مِنْهُنَّ : خِدْمَةُ الرَّجُلِ ضَيْفَهُ وَ قِيَامُهُ عَنِ مَجْلِسِهِ لِأَبِيهِ وَ مُعَلِّمِهِ وَ طَلَبُ الْحَقِّ وَ إِنْ قَلَّ ؛ ۴۶۶۶

از سه چیز نباید شرم داشت : خدمت کردن مرد به میهمانش ، برخاستن از جایش به احترام پدر و معلمش ، و حق خواهی ، اگر چه اندک باشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَلَاثَةٌ تَدُلُّ عَلَى عُقُولِ أَرْبَابِهَا : الرَّسُولُ وَ الْكِتَابُ وَ الْهَدِيَّةُ ؛ ۴۶۸۱

سه چیز نشانه خردمندی صاحبانش است : پیک ، نامه و هدیه .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَلَاثٌ يُوجِبْنَ الْمَحَبَّةَ : حُسْنُ الْخُلُقِ وَ حُسْنُ الرَّفْقِ وَ التَّوَاضُّعُ ؛ ۴۶۸۴

سه خصلت موجب دوستی است : خوش خویی ، مهربانی و فروتنی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَابِرُوا عَلَى صَلَاحِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُتَّقِينَ ؛ ۴۷۰۳
صلاح مؤمنان و پرهیزگاران را پیوسته در نظر داشته باشید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : جَالِسِ الْعُلَمَاءَ تَزِدَّ عِلْمًا ؛ ۴۷۲۱
با دانشمندان همنشین باش تا دانشت افزون شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : جُودُوا بِمَا يَفْنَى تَعْتَاضُوا عَنْهُ بِمَا يَبْقَى ؛ ۴۷۳۲
ببخشید از آنچه ناپایاست در این دنیا تا در عوضش آن گیرید که پایاست در آن دنیا .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : جَاوِرَ مَنْ تَأْمَنُ شَرُّهُ ، وَ لَا يَعْدُوكَ خَيْرُهُ ؛ ۴۷۳۷
با کسی که از بدی اش ایمن باشی و خیرش از تو نگذرد ، همسایگی کن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : جَمَالُ الْعِلْمِ نَشْرُهُ وَ ثَمَرَتُهُ الْعَمَلُ بِهِ ، وَ صَيَانَتُهُ وَضْعُهُ فِي أَهْلِهِ ؛ ۴۷۵۴

زیبایی علم به نشر آن است ، و میوه اش عمل کردن به آن ، و نگاهداشتن آن قراردادنش میان اهل آن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : جِمَاعُ الْمُرُوءَةِ أَنْ لَا تَعْمَلَ فِي السِّرِّ مَا تَسْتَحْيِي مِنْهُ فِي الْعَلَانِيَةِ ؛ ۴۷۸۵

همه مروت در این است که در نهان، کاری نکنی که در عیان از آن شرمت آید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : حُسْنُ الظَّنِّ رَاحَةُ الْقَلْبِ وَ سَلَامَةُ الدِّينِ ؛ ۴۸۱۶
خوش گمانی ، مایه آسایش دل و سلامت دین است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : حُسْنُ اللَّقَاءِ يَزِيدُ فِي تَأَكُّدِ الْإِخَاءِ ؛ ۴۸۲۷
برخورد خوب بر استحکام برادری می افزاید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : حُسْنُ الْإِسْتِدْرَاكِ عُنْوَانُ الصَّلَاحِ ؛ 4867

نیك جبران كردن گناهان ، نشانه صلاح است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : حُبُّ الْإِطْرَاءِ وَ الْمَدْحِ مِنْ أَوْثَقِ فُرَصِ الشَّيْطَانِ ؛

۴۸۷۷

دوست داشتن ستایش دیگران، از مغتنم ترین فرصت های شیطان است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : حَلَاوَةُ الظَّفَرِ تَمْحُو مَرَارَةَ الصَّبْرِ ؛ ۴۸۸۲

شیرینی پیروزی ، تلخی صبر را از میان می برد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : حِرَاسَةُ النَّعْمِ فِي صَلَةِ الرَّحِمِ ؛ ۴۹۲۹

پاسداشتِ نعمت ها در پیوند با خویشان است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : حَيَاءُ الرَّجُلِ مِنْ نَفْسِهِ ثَمَرَةُ الْإِيمَانِ ؛ ۴۹۴۴

شرم مرد از خودش ، نتیجه ایمان است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَيْرُ أَمْوَالِكَ مَا وَقَى عِرْضَكَ ؛ ۴۹۵۸

بهترین دارایی تو آن است که آبرویت را نگه دارد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَيْرُ الضَّحْكِ التَّبَسُّمُ ؛ ۴۹۶۴

بهترین خنده ، تبسم است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَيْرُ مَنْ شَاوَرْتَ دَوُو النَّهْيِ وَ الْعِلْمِ ، وَ أَوْلُوا التَّجَارِبِ

وَ الْحَزَمِ ؛ ۴۹۹۰

بهترین کسان برای مشورت، خردمندان و عالمان و دارندگان تجربه و دور اندیشان اند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ لَمْ يَكُنْ عَلَى إِخْوَانِهِ مُسْتَقْصِيَا ؛

۴۹۹۷

بهترین برادران، کسی است که نسبت به برادرانش پُر توقع و سختگیر نباشد

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرِ وَ جَذَبَكَ إِلَيْهِ وَ أَمَرَكَ بِالْبِرِّ وَ أَعَانَكَ عَلَيْهِ ؛ ۵۰۲۱

بهترین برادر تو کسی است که به سوی کارهای نیک بشتابد و تو را نیز به سوی آن بکشاند و به نیکوکاری فرمانت دهد و در انجام دادن آن، یاری ات کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَيْرُ مَا وَرَثَ الْآبَاءُ الْأَبْنَاءُ الْأَدَبَ ؛ ۵۰۳۶

بهترین چیزی که پدران برای فرزندان به میراث می گذارند ، ادب است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خُذِ الْقَصْدَ فِي الْأُمُورِ ؛ فَمَنْ أَخَذَ الْقَصْدَ خَفَّتْ عَلَيْهِ الْمُؤَنَ ؛ ۵۰۴۲

در کارها میانه روی پیشه کن. که هر کس میانه روی کند ، مخارج زندگی بر وی آسان شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خُذِ الْحِكْمَةَ مِمَّنْ أَتَاكَ بِهَا ، وَ انْظُرْ إِلَى مَا قَالَ وَ لَا تَنْظُرْ إِلَى مَنْ قَالَ ؛ ۵۰۴۸

حکمت را ، از هر که برایت آورد ، فراگیر، و به گفتار بنگر و به گوینده منگر .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَيْرُ الْأَعْمَالِ إِعْتِدَالُ الرَّجَاءِ وَ الْخَوْفِ ؛ ۵۰۵۵

بهترین کارها ، برابری امید و بیم است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَالَفَ مَنْ خَالَفَ الْحَقَّ إِلَى غَيْرِهِ ، وَ دَعَاهُ وَ مَا رَضِيَ لِنَفْسِهِ ؛ ۵۰۵۷

با کسی که از حق به غیر حق روی آورده، مخالفت کن ، و او را با آنچه به آن خشنود است ، واگذار .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَالِطُوا النَّاسَ مُخَالَطَةً إِنْ مِثْمَ بَكُوا عَلَيْكُمْ وَ إِنْ غِثْمَ حَنُّوا إِلَيْكُمْ ؛ ۵۰۷۰

با مردم آن گونه بیامیزید که اگر مُردید، بر شما بگریند و اگر غایب شوید ، مشتاق دیدار شما باشند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خُلُو الصَّدْرَ مِنَ الْغِلِّ وَ الْحَسَدِ مِنْ سَعَادَةِ الْعَبْدِ ؛
۵۰۸۳

خالی بودن سینه از کینه و رشک ، از خوش بختی آدمی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَوَافِي الْأَخْلَاقِ تَكْشِفُهَا الْمُعَاشَرَةُ ؛ ۵۰۹۹
معاشرت ، خصلت های پوشیده را آشکار می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : دَارِ النَّاسِ تَأْمَنُ غَوَائِلُهُمْ ، وَ تَسْلَمُ مِنْ مَكَائِدِهِمْ ؛
۵۱۲۸

با مردم مدارا کن تا از شرشان در امان ، و از مکرشان به سلامت باشی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : دَعِ مَالَا يَعْزِيكَ ، وَ اشْتَغِلْ بِمُهَمِّكَ الَّذِي يُنْجِيكَ ؛
۵۱۳۳

آنچه را به کارت نیاید ، رها کن و به کاری که رستگارت کند ، مشغول شو .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ذِكْرُ اللَّهِ مَطْرَدَةُ الشَّيْطَانِ ؛ ۵۱۶۲
یاد خدا ، شیطان را می تاراند (دور می کند).

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ذُرْوَةُ الْغَايَاتِ لَا يَنَالُهَا إِلَّا ذُووُ التَّهْذِيبِ وَ الْمُجَاهِدَاتِ ؛
۵۱۹۰

بر بلندای اهداف نرسد ، مگر کسی که خود را مهذب ساخته و با نفس خویش ، جهادها کرده باشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ذُو الْكَرَمِ جَمِيلُ الشَّيْمِ مُسَدِّ لِلنَّعَمِ وَصُولُ لِلرَّحِمِ ؛
5196

صاحب کرم ، کسی است که خلق و خویش زیبا ، برای هرگونه نعمتی سزاوار و در پیوند با خویشان ، پویا باشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ذُووُ الْعُيُوبِ يُحِبُّونَ إِشَاعَةَ مَعَايِبِ النَّاسِ لِيَتَّسِعَ لَهُمُ
الْعُذْرُ فِي مَعَايِبِهِمْ ؛ ۵۱۹۸

صاحبان عیب دوست دارند عیب های مردم فاش شود تا مجال عذرخواهی از عیب هایشان فراخ شود .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً عَرَفَ قَدْرَهُ وَ لَمْ يَتَعَدَّ طَوْرَهُ ؛ ۵۲۰۴

خداوند ، رحمت کند مردی را که قدر خویش را بشناسد و از حدّ خود درنگذرد !

امیر المؤمنین علي عليه السلام : رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً أَحْيَا حَقًّا وَ أَمَاتَ بَاطِلًا وَ أَدْحَضَ الْجَوَرَ وَ أَقَامَ الْعَدْلَ ؛ ۵۲۱۷

خداوند ، رحمت کند مردی را که حقّی را زنده کند و باطلی را بمیراند و ستم را برچیند و عدل را به پا دارد !

امیر المؤمنین علي عليه السلام : رَأْسُ الْفَضَائِلِ مَلِكُ الْغَضَبِ وَ إِمَاتَةُ الشَّهْوَةِ ؛ ۵۲۳۷

سرآمدِ فضیلت ها در دست داشتنِ زمام خشم و میراندن خواهش نفس است .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : رَأْسُ الْجَهْلِ مُعَادَاةُ النَّاسِ ؛ ۵۲۴۷

سراغاز نادانی ، دشمنی با مردم است .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : رَأْسُ السِّيَاسَةِ اسْتِعْمَالُ الرَّفْقِ ؛ ۵۲۶۶

سرلوحه سیاست ، به کار بردن مداراست .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : رَبُّ مُتَوَدِّدٍ مُتَصَنِّعٌ ؛ ۵۲۷۷

بسا دوستی که دوست نماست .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : رَبُّ كَلِمَةٍ سَلَبَتْ نِعْمَةً ؛ ۵۲۸۲

بسا سخنی که نعمتی را برّبايد .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : رَبُّ كَلَامٍ جَوَابُهُ السُّكُوتُ ؛ ۵۳۰۳

بسا سخنی که پاسخش سکوت است .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : رَبُّ وَاِعْظِ غَيْرُ مُرْتَدِعٍ ؛ ۵۳۶۱

بسا واعظی که خود [از گناه] باز نمی ایستد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : رَغِبْتُكَ فِي زَاهِدٍ فِيكَ ذُلٌّ ؛ ۵۳۸۳

میل تو به کسی که از تو دوری می کند ، خواری است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : رَدَعُ النَّفْسِ عَنْ زَخَارِفِ الدُّنْيَا ثَمَرَةُ الْعَقْلِ ؛ ۵۳۹۹

باز داشتن نفس از آرایه های دنیا ، میوه خرد است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : رَوَّ قَبْلَ الْعَمَلِ تَنْجُ مِنَ الزَّلَالِ ؛ ۵۴۰۱

پیش از عمل بیندیش تا از لغزش ها نجات یابی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : رَضِيَ بِالذُّلِّ مَنْ كَشَفَ ضُرَّهُ لِغَيْرِهِ ؛ ۵۴۱۴

به خواری تن داده است آن که پریشانی خویش را برای دیگری آشکار کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : رَأَى الرَّجُلُ عَلَى قَدَرِ تَجَرِبَتِهِ ؛ ۵۴۲۶

[درستی] رأی مرد به اندازه تجربه اوست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : رِضَا الْمَرءِ عَنْ نَفْسِهِ بُرْهَانُ سَخَافَةِ عَقْلِهِ ؛ ۵۴۴۱

از خود راضی بودن آدمی ، دلیل سبک عقلی اوست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : زَكَاةُ الْجَمَالِ الْعَفَافُ ؛ ۵۴۴۹

زکات زیبایی ، پاک دامنی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : زِلَّةُ الْعَالِمِ كَانْكَسَارِ السَّفِينَةِ ، تَغْرَقُ وَ تُغْرَقُ مَعَهَا

غیرها ؛ ۵۴۷۴

لغزش عالم ، مانند شکستن کشتی است : خود غرق می شود و با خود ، دیگران را غرق می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : زِيَادَةُ الشُّحِّ تَشِينُ الْفُتُوَّةَ وَ تُفْسِدُ الْأُخُوَّةَ ؛ ۵۵۰۸

بسیاری بخل ، جوان مردی را زشت و برادری را تباه می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَبَبُ الْإِنْتِلَافِ الْوَفَاءُ ؛ ۵۵۱۱

وفاداری ، سبب الفت است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَبَبُ الْمَحَبَّةِ الْبَشَرُ ؛ ۵۵۴۶

خوش رویی موجب محبت است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ الدُّعَاءُ ؛ ۵۵۵۹

دعا ، سلاح مؤمن است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سُوسُوا أَنْفُسَكُمْ بِالْوَرَعِ وَ دَاوُوا مَرْضَاكُمْ بِالصَّدَقَةِ ؛

۵۵۸۸

جان های خود را با پرهیزگاری نگاه دارید ، و بیماران خود را با صدقه درمان کنید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سِيَّاسَةُ الْعَدْلِ ثَلَاثٌ : لِيْنٌ فِي حَزْمٍ ، وَ اسْتِقْصَاءٌ فِي

عَدْلٍ ، وَ إِفْضَالٌ فِي قَصْدٍ ؛ ۵۵۹۲

سیاست عادلانه را سه اصل است : نرمی در عین دوراندیشی ، به نهایت رساندن [اجرای تمام عیار] عدالت ، و بخشش در عین میانه روی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَلْ عَنِ الْجَارِ قَبْلَ الدَّارِ ؛ ۵۵۹۸

پیش از [خرید] خانه ، درباره همسایه پرس و جو کن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَالِمِ النَّاسِ تَسْلَمَ ، وَ اَعْمَلْ لِلْآخِرَةِ تَغْنَمْ ؛ ۵۶۰۵

با مردم در آشتی باش تا سالم باشی و برای آخرت کار کن تا غنیمت یابی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَلَامَةُ الْعَيْشِ فِي الْمُدَارَاةِ ؛ ۵۶۰۷

آسایش زندگی در مدارا کردن است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَيِّئَةُ سُوءُوكَ خَيْرٌ مِنْ حَسَنَةِ تُعْجِبُكَ ؛ ۵۶۱۵

گناهی که اندوهگینت کند ، بهتر از کار نیکی است که تو را به شگفتی آورد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَمِعُ الْأُذُنِ لَا يَنْفَعُ مَعَ غَفْلَةِ الْقَلْبِ ؛ ۵۶۱۸

شنیدن گوش با غفلت دل ، سودی نمی بخشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سِرُّكَ أَسِيرُكَ فَإِنْ أَفْشَيْتَهُ صِرْتَ أَسِيرَهُ ؛ ۵۶۳۰
راز تو در بند دوست . اگر آن را فاش کنی ، تو در بند آنی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سُوءُ الْخُلُقِ نَكْدُ الْعَيْشِ وَ عَذَابُ النَّفْسِ ؛ ۵۶۳۹
بدخویی موجب سختی زندگی و عذاب جان است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَلُّوا الْقُلُوبَ عَنِ الْمَوَدَّاتِ فَإِنَّهَا شَوَاهِدُ لَا تَقْبَلُ الرُّشَا ؛ ۵۶۴۱

دوستی و محبت را از دل ها بپرسید که دل ها گواهانی هستند که رشوه نمی پذیرند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شُكْرُ الْمُؤْمِنِ يَظْهَرُ فِي عَمَلِهِ ؛ ۵۶۶۱
سپاسگزاری مؤمن در عملش آشکار می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَقْبَلُ الْعُذْرَ ، وَ لَا يُقِيلُ الذَّنْبَ ؛ ۵۶۸۵

بدترین مردم ، کسی است که عذر را نپذیرد و از لغزش در نگذرد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ الْعَمَلِ مَا أَفْسَدَتْ بِهِ مَعَادَكَ ؛ ۵۶۹۵
بدترین عمل آن است که آخرت را با آن تباه کنی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَرَى أَنَّهُ خَيْرُهُمْ ؛ ۵۷۰۱
بدترین مردم ، کسی است که خود را بهترین ایشان می داند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يُبَالِي أَنْ يَرَاهُ النَّاسُ مُسِيئًا ؛ ۵۷۰۲
بدترین مردم ، کسی است که پروا نکند از این که مردم او را گناهکار ببینند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ أَصْدِقَائِكَ مَنْ تَتَكَلَّفُ لَهُ ؛ ۵۷۰۶
بدترین دوستت کسی است که برای او به زحمت افتی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ الْأَوْطَانِ مَا لَمْ يَأْمَنْ فِيهِ الْقُطَّانُ ؛ ۵۷۱۲

بدترین وطن ، آن جاست که اقامت کنندگان در آن ، ایمن نباشند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يُرْجَى خَيْرُهُ وَ لَا يُؤْمَنُ شَرُّهُ ؛
۵۷۳۲

بدترین مردم ، کسی است که به خیرش امید نرود و از شرش ایمنی نباشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ الْأَصْحَابِ السَّرِيعُ الْإِنْقِلَابِ ؛ ۵۷۴۲
بدترین یاران ، کسی است که زود دگرگون شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَاوِرْ قَبْلَ أَنْ تَعِزَّمْ ، وَ فَكِّرْ قَبْلَ أَنْ تُقَدِّمَ ؛ ۵۷۵۴
قبل از تصمیم گیری مشورت کن و پیش از اقدام ، بیندیش .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَيْئَانِ لَا يَعْرِفُ فَضْلَهُمَا إِلَّا مَنْ فَقَدَهُمَا ؛ الشَّبَابُ وَ
العَافِيَةُ ؛ ۵۷۶۴

**دو نعمت است که قدر آنها را نمی داند مگر کسی که از دستشان می دهد : جوانی و
تندرستی .**

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَيْئَانِ لَا يُوزَنُ ثَوَابُهُمَا ؛ الْعَفْوُ وَ الْعَدْلُ ؛ ۵۷۶۹
دو چیز است که ثوابشان فراتر از سنجش است : گذشت و دادگری .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَارِكُوا الَّذِي قَدْ أَقْبَلَ عَلَيْهِ الرِّزْقُ فَإِنَّهُ أَجْدَرُ بِالْحِظِّ وَ
أَخْلَقُ بِالْغِنَى ؛ ۵۷۹۰

**با کسی که روزی به او روی آورده است ، شریک شوید ؛ زیرا وی به بهره مندی شایسته
تر و به توانگری لایق تر است .**

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَلَاحُ الْعَمَلِ بِصَلَاحِ النِّيَّةِ ؛ ۵۷۹۲
درستی کردار به درستی نیت است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَلَاحُ الْعِبَادَةِ التَّوَكُّلُ ؛ ۵۸۰۲
توکل ، سامان دهنده عبادت است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَلَاحُ الْإِنْسَانِ فِي حَبْسِ اللِّسَانِ وَ بَذْلِ الْإِحْسَانِ ؛
۵۸۰۹

صلاح انسان در فرو بستن زبان و گشاده دستی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صِحَّةُ الْأَجْسَامِ مِنْ أَهْنَاءِ الْأَقْسَامِ ؛ ۵۸۱۲
سلامت جسم از گواراترین بهره هاست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صِيَانَةُ الْمَرْأَةِ أَنْعَمَ لِحَالِهَا وَ أَدْوَمُ لِحِمَالِهَا ؛ ۵۸۲۰
محفوظ داشتن زن ، به حال او مفیدتر ، و برای زیبایی اش پایدارتر است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَاحِبُ السَّوِّ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ ؛ ۵۸۲۴
همنشین بد ، پاره ای از آتش دوزخ است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَلََةُ الْأَرْحَامِ تُثْمِرُ الْأَمْوَالَ وَ تُنْسِيْ عُمْرَ الْآجَالِ ؛
۵۸۴۷

پیوند با خویشاوندان ، دارایی ها را به بار می نشاند و مرگ را به تأخیر می اندازد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَدَقَةُ السَّرِّ تُكَفِّرُ الْخَطِيئَةَ ، وَ صَدَقَةُ الْعَلَانِيَةِ مَثْرَاءٌ
فِي الْمَالِ ؛ ۵۸۴۸

صدقه پنهانی گناه را می پوشاند ، و صدقه آشکارا بر مال می افزاید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صُنْ دِينَكَ بِدُنْيَاكَ تَرْبَحَهُمَا وَ لَا تَصُنْ دُنْيَاكَ بِدِينِكَ
فَتَخْسِرَهُمَا ؛ ۵۸۶۱

دین خود را با دنیایت حفظ کن تا هر دو را ببری ، و دینت را وسیله حفظ دنیایت قرار مده ، که هر دو را می بازی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَمْتُ يُعَقِّبُكَ السَّلَامَةُ خَيْرٌ مِنْ نُطْقٍ يُعَقِّبُكَ الْمَلَامَةُ ؛
۵۸۶۵

سکوتی که سلامت در پی دارد ، بهتر از سخنی است که سرزنش در پی آورد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صِیَامُ الْقَلْبِ عَنِ الْفِكْرِ فِي الْآثَامِ أَفْضَلُ مِنْ صِیَامِ الْبَطْنِ
عَنِ الطَّعَامِ ؛ ۵۸۷۳

روزه گرفتن دل از فکر گناه ، برتر است از روزه گرفتن شکم از غذا .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَدْرُ الْعَاقِلِ صُنْدُوقُ سِرِّهِ ؛ ۵۸۷۵
سینه خردمند ، گنجینه اسرار اوست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ضَرُورَاتُ الْأَحْوَالِ تُذِلُّ رِقَابَ الرِّجَالِ ؛ ۵۸۹۲
احتیاج (وضعیت های اضطراری) است که گردن مردان را فرود می آورد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ضَاوُّوا النَّوَانِي بِالْعَزْمِ ؛ ۵۹۲۷
سستی را با اراده از میان بردارید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طُوبَى لِلْمُنْكَسِرَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ أَجْلِ اللَّهِ ؛ ۵۹۳۷
خوشا دل شکستگان به خاطر خدا !

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طُوبَى لِمَنْ خَلَا مِنَ الْغِلِّ صَدْرُهُ وَ سَلِمَ مِنَ الْغِشِّ قَلْبُهُ ؛
۵۹۴۱

خوشا آن که سینه اش از کینه تهی و دلش از ناصافی و خیانت ، پاک است !

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طُوبَى لِمَنْ قَصَرَ أَمَلُهُ وَ اغْتَنَمَ مَهْلَهُ ؛ ۵۹۴۸
خوشا آن که آرزویش را کوتاه کند و مهلتش (عمرش) را غنیمت شمرد !

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طَلَبُ الْجَنَّةِ بِلا عَمَلٍ حُمَقٌ ؛ ۵۹۹۱
بی عمل ، بهشت خواستن ، حماقت است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طَلَبُ الْجَمْعِ بَيْنَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ مِنْ خِدَاعِ النَّفْسِ ؛
۵۹۹۵

به دنبال جمع میان دنیا و آخرت بودن از نیرنگ های نفس است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طَلَبُ الْمَرَاتِبِ وَ الدَّرَجَاتِ بِغَيْرِ عَمَلٍ جَهْلٌ ؛ ۵۹۹۷
بی عمل ، جایگاه بلند و درجات بالا خواستن ، نادانی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طَرِيقَتُنَا الْقَصْدُ ، وَ سُنَّتُنَا الرُّشْدُ ؛ ۶۰۰۸
راه ما (اهل بیت) ، میانه روی و روش ما بالندگی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طَعْنُ اللِّسَانِ أَمْضُ مِنْ طَعْنِ السِّنَانِ ؛ ۶۰۱۱
زخم زبان ، دردناک تر از زخم نیزه است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طَهَّرُوا أَنْفُسَكُمْ مِنْ دَنَسِ الشَّهَوَاتِ تُدْرِكُوا رَفِيعَ
الدَّرَجَاتِ ؛ ۶۰۲۰

جان های خود را از آلودگی شهوت ها پاک کنید ، تا به درجات برین دست یابید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ظَلَمُ الضَّعِيفِ أَفْحَشُ الظُّلْمِ ؛ ۶۰۵۴
ستم کردن بر ناتوان ، زشت ترین ستم است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ظَلَمَ الْمَعْرُوفَ مَنْ وَضَعَهُ فِي غَيْرِ أَهْلِهِ ؛ ۶۰۶۳
به نیکی ستم کرده است کسی که آن را به ناهلش روا بدارد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ظَلَمُ الْيَتَامَى وَ الْآيَامَى يُنْزِلُ النَّقْمَ وَ يَسْلُبُ النَّعْمَ أَهْلَهَا
؛ ۶۰۷۹

ستم بر یتیمان و بیوه زنان ، کیفر الهی را فرود می آورد و نعمت را از اهل نعمت می
ستاند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَيْكَ بِالْآخِرَةِ تَأْتِكَ الدُّنْيَا صَاغِرَةً ؛ ۶۰۸۰
در کار آخرت باش تا دنیا ذلیلانه به تو رو آورد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَيْكَ بِالسَّكِينَةِ فَإِنَّهَا أَفْضَلُ زِينَةٍ ؛ ۶۰۸۸
با وقار باش که وقار ، برترین زینت است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَیْكَ بِالشُّكْرِ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ ؛ ۶۰۹۲
در گشایش و سختی شکرگزار باش .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَیْكَ بِالْبَشَاشَةِ فَإِنَّهَا حِبَالَةُ الْمَوَدَّةِ ؛ ۶۱۰۱
بر تو باد خوش رویی ، که خوش رویی ، کمند دوستی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَیْكَ بِإِخْوَانِ الصَّفَاءِ فَإِنَّهُمْ زِينَةُ فِي الرَّخَاءِ وَ عَوْنٌ
فِي الْبَلَاءِ ؛ ۶۱۲۸

بر تو باد برادران پاک نهاد ، که در گشایش زینت اند و در بلا یاور .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَى قَدْرِ الْمَوْنَةِ تَكُونُ مِنَ اللَّهِ الْمَعُونَةُ ؛ ۶۱۷۲
یاری خدا ، به اندازه خرجی (هزینه زندگی) است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَى التَّوَاخِي فِي اللَّهِ تَخْلُصُ الْمَحَبَّةُ ؛ ۶۱۹۱
با برادری در راه خدا ، محبت خالص می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَى الْمُشِيرِ الْإِجْتِهَادُ فِي الرَّأْيِ وَ لَيْسَ عَلَيْهِ ضَمَانُ
النُّجْحِ ؛ ۶۱۹۴

وظیفه مشورت شونده ، کوشش در ارائه نظر [درست] است ؛ اما ضمانت پیروزی بر
عهده او نیست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عِنْدَ تَعَاقِبِ الشَّدَائِدِ تَظْهَرُ فَضَائِلُ الْإِنْسَانِ ؛ ۶۲۰۴
فضیلت های آدمی هنگام پی در پی آمدن سختی ها آشکار می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عِنْدَ نُزُولِ الشَّدَائِدِ يُجَرَّبُ حِفَاطُ الْإِخْوَانِ ؛ ۶۲۰۵
نگاه دارندگان برادری و دوستی هنگام فرود آمدن سختی ها آزمایش می شوند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عِنْدَ بَدِيهِةِ الْمَقَالِ تُخْتَبَرُ عُقُولُ الرِّجَالِ ؛ ۶۲۲۱
در هنگام بدیهه گویی است که خرد مردان آزموده می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عِنْدَ حُضُورِ الشَّهَوَاتِ وَ اللَّذَاتِ يَتَّبِعُنْ وَرَعُ الْاِتْقِيَاءِ ؛
۶۲۲۴

پارسایی پارسایان به هنگام روی آوردن خواهش های نفسانی و لذت ها آشکار می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَوَّدَ نَفْسَكَ السَّمَاحَ وَ تَجَنَّبَ الْإِلْحَاحَ يَلْزَمَكَ الصَّلَاحُ ؛
۶۲۳۵

خود را به بخشش و پرهیز از اصرار در طلب حاجت ، عادت ده تا شایستگی و نیکی پیوسته همراهت باشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَادَةُ اللَّئَامِ الْمُكَافَاةُ بِالْقَبِيحِ عَنِ الْإِحْسَانِ ؛ ۶۲۳۸
خوبی را با زشتی جواب دادن ، عادت فرومایگان است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَجِبْتُ لِمَنْ يَرَى أَنَّهُ يَنْقُصُ كُلَّ يَوْمٍ فِي نَفْسِهِ وَ عُمْرِهِ وَ هُوَ لَا يَتَأَهَّبُ لِلْمَوْتِ ؛ 6253

در شگفتم از کسی که می بیند هر روز از جان و عمر او کاسته می شود ، اما برای مرگ آماده نمی شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَجِبْتُ لِمَنْ يَحْتَمِي الطَّعَامَ لِأَذِيَّتِهِ كَيْفَ لَا يَحْتَمِي الذَّنْبَ لِأَلِيمِ عُقُوبَتِهِ ؛ ۶۲۵۴

در شگفتم از کسی که از بیم آسیب دیدن ، از غذا دوری می گزیند ، چگونه از بیم کیفر دردناک ، از گناه نمی پرهیزد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَجِبْتُ لِمَنْ يَرْجُو فَضْلَ مَنْ فَوْقَهُ كَيْفَ يَحْرِمُ مَنْ دُونَهُ ؛ ۶۲۸۵

در شگفتم از کسی که به احسان فرا دستش امید دارد، چگونه فرودستش رامحروم می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عِلْمٌ بِلَا عَمَلٍ كَشَجَرٍ بِلَا ثَمَرٍ ؛ ۶۲۹۰
علم بی عمل ، درخت بی ثمر را می ماند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَّمُوا صِبْيَانَكُمْ الصَّلَاةَ وَ خُذُوهُمْ بِهَا إِذَا بَلَغُوا الْحُلُمَ ؛
۶۳۰۵

به کودکان خود نماز بیاموزید و چون به سنّ بلوغ رسیدند ، آنان را برای نماز بازخواست کنید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَيْنُ الْمُحِبِّ عَمِيَّةٌ عَنِ مَعَائِبِ الْمَحْبُوبِ ، وَ أَدْنُهُ صَمَاءٌ عَنِ قُبْحِ مَسَاوِيهِ ؛ ۶۳۱۴

چشم عاشق از دیدن عیب های معشوق ، کور است و گوش او از [شنیدن] زشتی بدی هایش کر .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَاصٍ يُقَرُّ بِذَنْبِهِ خَيْرٌ مِنْ مُطِيعٍ يَفْتَخِرُ بِعَمَلِهِ ؛ ۶۳۳۴
گناه کاری که به گناهش اعتراف می کند ، بهتر است از طاعت کننده ای است که به عملش می بالد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَامِلٌ سَائِرَ النَّاسِ بِالْإِنصَافِ وَ عَامِلُ الْمُؤْمِنِينَ بِالْإِثَارِ ؛ ۶۳۴۲
با دیگر مردمان به انصاف رفتار کن و با مؤمنان به ایثار .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : غَايَةُ الْخِيَانَةِ خِيَانَةُ الْخَلِّ الْوُدُودِ وَ نَقْضُ الْعُهُودِ ؛
۶۳۷۴

منتهای خیانت ، خیانت کردن به دوست صمیمی و شکستن پیمان است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : غَضُّ الطَّرْفِ مِنَ أَفْضَلِ الْوَرَعِ ؛ ۶۴۰۰
پرهیز از نگاه ناروا ، برترین پرهیزگاری است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : غَيِّرُوا الْعَادَاتِ تَسْهُلَ عَلَيْكُمُ الطَّاعَاتُ ؛ ۶۴۰۵
خوی و خصلت ها [ی خود] را دگرگون کنید تا طاعات بر شما آسان شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : غَلَبَةُ الْهَزْلِ تُبْطِلُ عَزِيمَةَ الْجِدِّ ؛ ۶۴۱۶
غلبه بیهودگی ، اهتمام و جدیت را نابود می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فی تَصَارِیفِ الدُّنْیَا اَعْتِبَارٌ ؛ ۶۴۵۳

در دگرگونی های دنیا ، درس عبرت است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فی تَصَارِیفِ الْأَحْوَالِ تُعْرَفُ جَوَاهِرُ الرِّجَالِ ؛ ۶۴۷۰

در دگرگونی احوال [دنیا] ، مردانِ مرد شناخته می شوند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فی الضَّیْقِ یَتَبَيَّنُ حُسْنُ مُوَاسَاةِ الرَّفِیقِ ؛ ۶۴۷۳

خوب یاری رساندن به دوست ، در تنگنا آشکار می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فی لُزُومِ الْحَقِّ تَكُونُ السَّعَادَةُ ؛ ۶۴۸۹

خوش بختی با پایبندی به حق به دست می آید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فی الْمَوَاعِظِ جَلَاءُ الصُّدُورِ ؛ ۶۵۰۹

دل ها با موعظه جلا یابد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فَازَ مَنْ أَصْلَحَ عَمَلَ یَوْمِهِ وَ اسْتَدْرَكَ فَوَاطِئَ أَمْسِهِ ؛

۶۵۴۰

رستگار شد آن که کار امروزش را سامان داد و کوتاهی های دیروزش را جبران کرد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فَازَ مَنْ تَجَلَبَبَ الْوَفَاءَ وَ ادَّرَعَ الْأَمَانَةَ ؛ ۶۵۵۶

رستگار شد آن که جامه وفاداری پوشید و زره امانتداری بر تن کرد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فَضِيلَةُ السُّلْطَانِ عِمَارَةُ الْبُلْدَانِ ؛ ۶۵۶۲

فضیلت مندی حاکم ، مایه آبادی شهرهاست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : قَدْ جَهِلَ مَنْ اسْتَنْصَحَ أَعْدَاءَهُ ؛ ۶۶۶۳

نادانی کرد آن که از دشمنانش راه صلاح را باز جست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : قَدْ ثَوْرَتْ اللَّجَاجَةُ مَا لَيْسَ لِلْمَرءِ إِلَيْهِ حَاجَةٌ ؛ ۶۶۸۰

گاه باشد که لجاجت ، آنچه را که آدمی به آن نیاز ندارد ، به بار آورد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : قَدْ كَثُرَ الْقَبِيحُ حَتَّى قَلَّ الْحَيَاءُ مِنْهُ ؛ ۶۷۱۰

زشتی تا آنجا فزونی یافت که شرم از آن کاسته شد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : قَلِيلٌ تَدْوُمُ عَلَيْهِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ مَمْلُولٍ ؛ ۶۷۴۰

اندکی که بر آن مداومت کنی ، بهتر است تا بسیاری که از آن به ستوه آیی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : قَدَرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدَرِ هِمَّتِهِ ، وَ عَمَلُهُ عَلَى قَدَرِ نِيَّتِهِ ؛

۶۷۴۳

ارزش آدمی به اندازه همت او ، و عملش به اندازه نیت اوست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : قَوْلُ «لَا أَعْلَمُ» نِصْفُ الْعِلْمِ ؛ ۶۷۵۸

گفتن «نمی دانم» ، نیمی از دانش است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : قَارِنِ أَهْلَ الْخَيْرِ تَكُنْ مِنْهُمْ ، وَ بَايِنِ أَهْلَ الشَّرِّ تَبَيَّنْ

عَنْهُمْ ؛ ۶۸۰۵

با نیکوکاران همراه باش تا از آنان باشی ، و از بدکاران کناره جو تا از آنان جدا باشی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : قِوَامُ الْعَيْشِ حُسْنُ التَّقْدِيرِ وَ مِلَاكُهُ حُسْنُ التَّدْبِيرِ ؛

۶۸۰۷

پایداری زندگی به برنامه ریزی درست و وسیله رسیدن به آن ، مدیریت صحیح است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كُلُّ ذِي رُتَبَةٍ سَنِيَّةٍ مَحْسُودٌ ؛ ۶۸۶۲

بر هر بلند مرتبه ای حسد می برند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كُلُّ امْرِءٍ يَمِيلُ إِلَى مِثْلِهِ ؛ ۶۸۶۵

هر فردی ، به همانند خود گرایش دارد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كُلُّ دَاءٍ يُدَاوَى إِلَّا سُوءَ الْخُلُقِ ؛ ۶۸۸۰

هر دردی درمان می شود ، جز بد اخلاقی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كُلُّ شَيْءٍ يَنْقُصُ عَلَى الْإِنْفَاقِ إِلَّا الْعِلْمُ ؛ ۶۸۸۸

هر چیزی با بخشیدن کم می شود ، مگر دانش .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كُلُّ شَيْءٍ لَا يَحْسُنُ نَشْرُهُ أَمَانَةٌ وَ إِن لَّمْ يُسْتَكْتَمْ ؛

۶۸۹۷

هر چیزی که افشای آن پسندیده نباشد ، امانت است ، اگر چه پنهان کردنش را درخواست نکرده باشند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَمْ مِنْ صَعْبٍ تَسَهَّلَ بِالرَّفَقِ ؛ ۶۹۴۶

بسا سختی که با مدارا آسان شد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَمْ مِنْ مُسَوِّفٍ بِالْعَمَلِ حَتَّى هَجَمَ عَلَيْهِ الْأَجَلُ ؛ ۶۹۵۴

بسا کسی که برای عمل کردن ، امروز و فردا می کند تا آن گاه که مرگ بر او هجوم آورد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَيْفَ تَصْفُو فِكْرَةً مَنْ يَسْتَدِيمُ الشَّيْخَ؟! ؛ ۶۹۷۵

چگونه بسامان می شود اندیشه کسی که همیشه سیر است؟! !

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَيْفَ يُفْرَحُ بِعُمْرٍ تَنْقُصُهُ السَّاعَاتُ؟! ؛ ۶۹۸۳

چگونه می توان به عمری شادمان شد که لحظه ها از آن می کاهند؟! !

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَيْفَ يَجِدُ لَذَّةَ الْعِبَادَةِ مَنْ لَا يَصُومُ عَنِ الْهَوَى؟! ؛

۶۹۸۵

چگونه لذت عبادت را در می یابد، کسی که از هوس باز نمی ایستد؟! !

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَيْفَ يُصْلِحُ غَيْرَهُ مَنْ لَا يُصْلِحُ نَفْسَهُ؟! ؛ ۶۹۹۵

چگونه دیگری را اصلاح می کند، آن که خود را اصلاح نکرده است؟! !

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَيْفَ يَدَّعِي حُبَّ اللَّهِ مَنْ سَكَنَ قَلْبَهُ حُبُّ الدُّنْيَا؟! ؛

۷۰۰۲

چگونه ادّعی دوستی خدا می کند، کسی که دوستی دنیا در قلبش جای گرفته است؟! !

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَفَى بِالشَّيْبِ نَذِيرًا ؛ ۷۰۱۹

موی سپید برای هشدار دادن ، بس است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَفَى بِالْمَرْءِ فَضِيلَةً أَنْ يُنْقَصَ نَفْسَهُ ؛ ۷۰۳۹

همین فضیلت آدمی را بس که خود را ناقص شمارد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَفَى بِالْمَرْءِ كَيْسًا أَنْ يَعْرِفَ مَعَايِبَهُ ؛ ۷۰۴۰

این زیرکی برای آدمی بس که کاستی های خود را بشناسد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَفَى بِالْمَرْءِ جَهْلًا أَنْ يَضْحَكَ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ ؛ ۷۰۵۱

نادانی آدمی را همین بس که بی مورد بخندد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَفَى مُخْبِرًا عَمَّا بَقِيَ مِنَ الدُّنْيَا مَا مَضَى مِنْهَا ؛ ۷۰۵۷

برای آگاهی از آنچه از دنیا مانده ، آنچه از دنیا گذشته ، بسنده است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَفَى بِالْمَرْءِ غَفْلَةً أَنْ يَصْرِفَ هِمَّتَهُ فِيمَا لَا يَعْنِيهِ ؛

۷۰۷۴

غفلت آدمی را همین بس که همتش را در آنچه به کارش نمی آید ، صرف کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَفَاكَ مُؤَدِّبًا لِنَفْسِكَ تَجَنُّبُ مَا كَرِهْتَهُ مِنْ غَيْرِكَ ؛

۷۰۷۷

برای ادب کردن خود ، همین بس که دوری کنی از آنچه آن را از دیگران خوش نمی داری .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَثْرَةُ الْمُزَاحِ تُسْقِطُ الْهَيْبَةَ ؛ ۷۱۰۱

شوخی بسیار ، هیبت را از میان می برد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَثْرَةُ الْغَضَبِ تُزْرِی بِصَاحِبِهِ وَ تُبْذِرُ مَعَايِبَهُ ؛ ۷۱۰۷

خشم بسیار ، صاحب خشم را خوار و عیب های او را آشکار می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كُنْ سَمِحًا وَ لَا تَكُنْ مُبَدِّرًا ؛ ۷۱۳۸

بخشنده باش و اسراف کننده مباش .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کُنْ مَشْغُولًا بِمَا أَنْتَ عَنْهُ مَسْئُولٌ ؛ ۷۱۴۳

به کاری مشغول باش که از آن پرسیده خواهی شد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کُنْ لِلْمَظْلُومِ عَوْنًا ، وَ لِلظَّالِمِ خَصْمًا ؛ ۷۱۵۳

یار ستمدیده و دشمن ستمگر باش .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کُنْ بَعِيدَ الْهَمِّ إِذَا طَلَبْتَ ، كَرِيمَ الظَّرِّ إِذَا غَلَبَتْ ؛

۷۱۶۱

هرگاه در پی چیزی هستی ، بلند همت باش و آن گاه که چیره شدی ، در پیروزی کریم باش .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کُنْ بِأَسْرَارِكَ بَخِيلًا ، وَ لَا تُدْعِ سِرًّا أُودِعَتْهُ فَإِنَّ

الْإِذَاعَةَ خِيَانَةٌ ؛ ۷۱۷۵

بخیلِ رازهای خود باش و رازی را که به تو سپرده شده است ، افشا مکن که افشای راز ، خیانت است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كُلَّمَا كَثُرَ خَزَانُ الْأَسْرَارِ كَثُرَ ضِيَاعُهَا ؛ ۷۱۹۷

هر چه بر خزانه داران رازها افزوده شود ، رازها بیشتر ضایع شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَمَا تَدِينُ تُدَانُ ؛ ۷۲۰۸

از هر دست بدهی ، با همان دست پس می گیری .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَمَا تَزْرَعُ تَحْصُدُ ؛ ۷۲۱۵

آن گونه که می کاری ، می دروی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كُفْرَانُ النَّعْمِ يُزِلُّ الْقَدَمَ وَ يَسْلُبُ النَّعْمَ ؛ ۷۲۳۹

کفران نعمت ، پای را می لغزاند و نعمت را می رباید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لِكُلِّ ضَيْقٍ مَخْرَجٌ ؛ ۷۲۶۶

هر تنگنایی را راه برون شُدی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لِكُلِّ مَقَامٍ مَقَالٌ ؛ ۷۲۹۳

هر جایگاهی را سخنی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لِكُلِّ شَيْءٍ زَكَاةٌ وَ زَكَاةُ الْعَقْلِ احْتِمَالُ الْجُهَالِ ؛ ۷۳۰۱

برای هر چیز زکاتی است و زکات خِرَد ، تحمل نادانان است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لِطَالِبِ الْعِلْمِ عِزُّ الدُّنْيَا وَ فَوْزُ الْآخِرَةِ ؛ ۷۳۴۹

جوینده دانش را عزّت دنیا و رستگاری آخرت است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لِلْمُؤْمِنِ ثَلَاثُ سَاعَاتٍ : سَاعَةٌ يُنَاجِي فِيهَا رَبَّهُ وَ سَاعَةٌ يُحَاسِبُ فِيهَا نَفْسَهُ ، وَ سَاعَةٌ يُخَلِّي بَيْنَ نَفْسِهِ وَ لَذَّتِهَا فِيمَا يَحِلُّ وَ يَجْمَلُ ؛ ۷۳۷۰

مؤمن را سه وقت است : وقتی که با پروردگارش مناجات می کند ، وقتی که نفسش را به حساب می کشد ، و وقتی که با خود و لذت های حلال و زیبا خلوت می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لِيَكُنْ أَبْعَضُ النَّاسِ إِلَيْكَ وَ أْبَعْدُهُمْ مِنْكَ أَطْلَبَهُمْ لِمَعَايِبِ النَّاسِ ؛ ۷۳۷۸

باید مبعوض ترین مردم و دورترین آنها از تو کسی باشد که بیش از همه از مردم عیب جویی می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَنْ يَفُوزَ بِالْجَنَّةِ إِلَّا السَّاعِي لَهَا ؛ ۷۴۰۴

به بهشت نخواهد رسید ، جز کسی که برای آن بکوشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَنْ يُجِدِيَ الْقَوْلُ حَتَّى يَتَّصِلَ بِالْفِعْلِ ؛ ۷۴۱۳

گفتار سودی ندارد ، مگر آن که با کردار همراه شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَنْ تُدْرِكَ الْكَمَالَ حَتَّى تَرْقِيَ عَنِ النَّقْصِ ؛ ۷۴۲۳

کمال را در نمی یابی تا آن گاه که نقصان را پشت سر گذاری .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَيْسَ مَعَ قَطِيعَةِ الرَّحِمِ نَمَاءٌ ؛ ۷۴۵۵

با بُریدن از خویشان ، افزایشی [در عمر و مال] نیست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَيْسَ لِنَفْسِكُمْ ثَمَنٌ إِلَّا الْجَنَّةُ فَلَا تَبِيعُوهَا إِلَّا بِهَا ؛
۷۴۹۲

جان شما را بهایی جز بهشت نیست ؛ آن را جز به بهشت نفروشید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَيْسَ مِنَ الْعَدْلِ الْقَضَاءُ عَلَى الثَّقَةِ بِالظَّنِّ ؛ ۷۵۰۰
داوری کردن درباره فرد امین ، با ظنّ (و گمان) ، عادلانه نیست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَيْسَ لَكَ بِأَخٍ مَنِ احْتَجَّتْ إِلَى مُدَارَاتِهِ ؛ ۷۵۰۳
برادر تو نیست آن کس که نیازمند به مدارای با او باشی .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَيْسَ لَكَ بِأَخٍ مَنِ أَحْوَجَكَ إِلَى حَاكِمٍ بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ ؛
۷۵۰۵

برادر تو نیست آن کس که تو را به داوری بین تو و خودش نیازمند کند (فرد سومی را به
عنوان قاضی قرار دهد) .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَيْسَ لِلْعَاقِلِ أَنْ يَكُونَ شَاخِصًا إِلَّا فِي ثَلَاثٍ : خُطْوَةٍ فِي
مَعَادٍ ، أَوْ مَرَمَةٍ لِمَعَاشٍ أَوْ لَذَّةٍ فِي غَيْرِ مُحَرَّمٍ ؛ ۷۵۲۴

عاقل را روا نیست جز اینکه در پی یکی از سه [کار] باشد : بهره بری برای روز قیامت
، بهبود وضع زندگی ، و لذّت حلال .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَمْ يَعْقِلْ مَوَاعِظَ الزَّمَانِ مَنْ سَكَنَ إِلَى حُسْنِ الظَّنِّ
بِالْأَيَّامِ ؛ ۷۵۴۹

کسی که با خوش گمانی به روزگار آرام گرفته ، پندهای زمانه را در نمی یابد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَمْ يَعْقِلْ مَنْ وَلِيَ بِاللَّعِبِ وَ اسْتُهُتِرَ بِاللَّهْوِ وَ الطَّرَبِ ؛
۷۵۶۸

خردمندی را درنیافته ، آن که شیفته بازیچه شده و به بیهودگی و شادخواری حریص
گشته است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَوْ اعْتَبَرْتَ بِمَا أَضَعْتَ مِنْ مَاضِي عُمرِكَ لَحَفِظْتَ مَا بَقِيَ ؛ ۷۵۸۹

اگر از عمر تباه شده گذشته ات پند بگیری ، عمر باقی مانده را پاس می داری .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَوْ يَعْلَمُ الْمُصَلِّي مَا يَغْشَاهُ مِنَ الرَّحْمَةِ لَمَّا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ ؛ ۷۵۹۲

اگر نمازگزار می دانست چه رحمتی او را فراگرفته ، سر از سجده بر نمی داشت .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَوْ بَقِيَتِ الدُّنْيَا عَلَى أَحَدِكُمْ لَمْ تَصِلْ إِلَى مَنْ هِيَ فِي يَدَيْهِ ؛ ۷۶۰۸

اگر دنیا برای کسی باقی می ماند ، دیگر به دست آن کسی که اکنون در دست اوست ، نمی رسید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لِيَكُنْ مَرَكَبُكَ الْقَصْدَ وَ مَطْلَبُكَ الرُّشْدَ ؛ ۷۶۱۹

باید بر مرکب میانه روی بنشینی و به سوی مقصد بالندگی ره بسپاری .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَنْ لِمَنْ غَالَطَكَ فَإِنَّهُ يُوشِكُ أَنْ يَلِينَ لَكَ ؛ ۷۶۲۰

با کسی که با تو درشتی می کند ، نرم باش ، که دور نیست او هم با تو نرم شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لِقَاءُ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ عِمَارَةُ الْقُلُوبِ وَ مُسْتَفَادُ الْحِكْمَةِ ؛ ۷۶۳۵

دیدار با اهل معرفت ، مایه آبادانی دل ها و بهره بردن از حکمت است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَذَّةُ الْكِرَامِ فِي الْإِطْعَامِ، وَلَذَّةُ اللَّئَامِ فِي الطَّعَامِ ؛ ۷۶۳۸

لذت کریمان در خوراندن ، و لذت فرومایگان در خوردن است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَنْصَفَ أَنْصِفَ ؛ ۷۶۹۲

هر که انصاف ورزد ، با او انصاف ورزند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَحْسَنَ الْمَسْأَلَةَ أُسْعِفَ ؛ ۷۶۹۳

هر کس به روشی نیکو درخواست کند ، خواسته اش برآورده می شود .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ مَدَحَكَ فَقَدْ ذَبَحَكَ ؛ ۷۷۶۶

هر که تو را ستود ، سر از تنت ستاند .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ دَخَلَ مَدَاخِلَ السُّوءِ أَثُهِمَ ؛ ۷۷۷۸

هر کس به جاهای بد وارد شود ، بدنام می شود .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ نَسِيَ اللَّهَ أَنْسَاهُ نَفْسَهُ ؛ ۷۷۹۷

هر کس خدا را فراموش کند ، خدا او را به خود فراموشی دچار می کند .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ أَسَاءَ خُلِقَهُ عَذَّبَ نَفْسَهُ ؛ ۷۷۹۸

هر کس خود را بدخو گرداند ، خود را عذاب می دهد .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ عَجَلَ كَثُرَ عِثَارُهُ ؛ ۷۸۳۸

هر کس شتاب کند ، لغزشش بسیار شود .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا لِهَجِّ بَذَرِهِ ؛ ۷۸۵۱

هر که چیزی را دوست بدارد ، یاد آن ورد زبانش می شود .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ قَبِضَ يَدَهُ مَخَافَةَ الْفَقْرِ فَقَدْ تَعَجَّلَ الْفَقْرَ ؛ ۷۸۷۷

هر کس از ترس فقر ، دست از بخشش فرو بندد ، به سوی فقر شتافته است .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ نَظَرَ فِي الْعَوَاقِبِ سَلِمَ ؛ ۷۹۱۲

هر کس در سرانجام کارها اندیشه کند ، سالم می ماند .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ جَهِلَ مَوْضِعَ قَدَمِهِ زَلَّ ؛ ۷۹۲۰

هر کس جای پای خود را نشناسد ، می لغزد .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ وَعَظَكَ أَحْسَنَ إِلَيْكَ ؛ ۷۹۲۴

هر کس اندر زت دهد ، به تو نیکی کرده است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ وَافَقَ هَوَاهُ خَالَفَ رُشْدَهُ ؛ ۷۹۵۷

هر کس با هوس خود موافقت کند ، با بالندگی خود مخالفت کرده است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَحْسَنَ إِلَى جِيرَانِهِ كَثُرَ خَدَمُهُ ؛ ۷۹۶۷

هر کس به همسایگانش نیکی کند ، خادمانش زیاد شوند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَظْهَرَ عِزَّمَهُ بَطَلَ حَزْمُهُ ؛ ۷۹۸۰

هر کس تصمیم خود را آشکار کند ، دوراندیشی اش باطل شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ غَشَّ نَفْسَهُ لَمْ يَنْصَحْ غَيْرَهُ ؛ ۸۰۰۸

آن که با خود یک رنگ نباشد ، با دیگران نیز یک رنگ نیست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ عُرِفَ بِالْكَذِبِ لَمْ يُقْبَلْ صِدْقُهُ ؛ ۸۰۱۰

کسی که به دروغگویی شناخته شود ، سخن راستش نیز پذیرفته نمی شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَعْمَلَ اجْتِهَادَهُ بَلَغَ مُرَادَهُ ؛ ۸۰۵۸

هر کس تلاشش را به کار گیرد ، به خواسته اش می رسد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ ظَنَّ بِكَ خَيْرًا فَصَدَّقْ ظَنَّهُ ؛ ۸۰۶۶

هر کس به تو گمان نیکو بُرد ، [با رفتار خود] گمانش را راست گردان .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ رَجَاكَ فَلَا تُخَيِّبْ أَمَلَهُ ؛ ۸۰۶۷

امید آن کس را که به تو امید بست ، ناامید مکن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ عَلِمَ أَنَّهُ مُوَآخِذٌ بِقَوْلِهِ فَلْيُقْصِرْ فِي الْمَقَالِ ؛ ۸۱۲۴

آن که می داند برای سخن گفتن خود بازخواست می شود ، باید سخن کوتاه کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ خَلَا بِالْعِلْمِ لَمْ تُوحِشْهُ خَلْوَةٌ ؛ ۸۱۲۵

هر کس با دانش خلوت کند ، هیچ خلوتی او را به وحشت نمی اندازد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ تَسَلَّى بِالْكُتُبِ لَمْ تَفْتَهُ سَلْوَةٌ ؛ ۸۱۲۶

هر که با کتاب آرامش یابد ، هیچ آرامش بخشی را از دست نداده است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أُعْطِيَ الدُّعَاءَ لَمْ يُحَرِّمِ الْإِجَابَةَ ؛ ۸۱۴۳

هر که را توفیق دعا داده شود ، از پذیرش آن محروم نشود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ جَانَبَ الْإِخْوَانَ عَلَى كُلِّ ذَنْبٍ قَلَّ أَصْدِقَاؤُهُ ؛ ۸۱۶۶

هر کس به دلیل هر خطایی که از دوستانش سر می زند ، از آنان کناره گیرد ، دوستانش اندک می شوند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَبَانَ لَكَ عَيْبَكَ فَهُوَ وَدُودُكَ ؛ ۸۲۱۰

هر کس عیب تو را برایت آشکار کند ، همو دوستدار توست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ عَرَفَ النَّاسَ لَمْ يَعْتَمِدْ عَلَيْهِمْ ؛ ۸۲۳۲

هر کس مردم را بشناسد ، به آنها اعتماد نمی کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ سَأَلَ فِي صِغَرِهِ أَجَابَ فِي كِبَرِهِ ؛ ۸۲۷۳

هر که در خردسالی بپرسد ، در بزرگ سالی پاسخ می دهد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ قَرَعَ بَابَ اللَّهِ فَتَحَ لَهُ ؛ ۸۲۹۲

هر کس در خانه خدا را بکوبد ، به رویش گشوده می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ شَرَفَتْ هِمَّتُهُ عَظُمَتْ قِيَمَتُهُ ؛ ۸۳۲۰

آن که همتش والا است ، ارزشش بیش باشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَطَاعَ هَوَاهُ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاهُ ؛ ۸۳۵۴

هر که از هوس خود پیروی کند ، آخرتش را به دنیایش فروخته است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ حَسَنَتْ عِشْرَتُهُ كَثُرَ إِخْوَانُهُ ؛ ۸۳۹۲

هر کس معاشرتش نیکو باشد ، برادرانش بسیار شوند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ اتَّجَرَ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَقَدْ ارْتَطَمَ فِي الرُّبَا ؛ ۸۴۰۱

هر کس بدون آگاهی از دانش [فقه] به تجارت بپردازد ، در ربا فرو می رود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ قَالَ مَالًا يَنْبَغِي سَمِعَ مَالًا يَشْتَهِي ؛ ۸۴۱۷

هر کس آنچه را که شایسته نیست بگوید ، آنچه را دوست ندارد می شنود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ كَظَّتْهُ الْبُطْنَةُ حَبَّتَهُ عَنِ الْفِطْنَةِ ؛ ۸۴۵۹

هر که در رنج و زحمت پُرخوری افتد ، از دانایی و هوشیاری باز می ماند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ دَارَى النَّاسَ أَمِنْ مَكْرَهُمْ ؛ ۸۴۶۵

هر کس با مردم مدارا کند ، از مکرشان در امان می ماند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَحَبَّنَا فَلْيَعْمَلْ بِعَمَلِنَا وَ لِيَتَجَلَّبَبِ الْوَرَعَ ؛ ۸۴۸۳

هر کس ما (اهل بیت علیهم السلام) را دوست دارد ، باید چون ما عمل کند ، و جامه پارسایی بر تن کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ طَلَبَ شَيْئًا نَالَهُ أَوْ بَعْضَهُ ؛ ۸۴۹۰

هر که جوینده چیزی باشد ، به آن یا به بخشی از آن ، دست می یابد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ يَطْلُبُ الْهِدَايَةَ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا يَضِلُّ ؛ ۸۵۰۱

هر که طالب هدایت از نااهل باشد ، گمراه می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ جَالَسَ الْجُهَّالَ فَلْيَسْتَعِدَّ لِلْقِلِّ وَالْقَالِ ؛ ۸۵۰۵

آن که با نادانان همنشینی می کند ، آماده بگو مگو (سخن های بی پایه) باشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ رَقَى دَرَجَاتِ الْهِمَمِ عَظَّمَتْهُ الْأُمَمُ ؛ ۸۵۲۶

هر کس از نردبان همت بالا رود ، مردمان او را بزرگ می دارند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ كَشَفَ ضُرَّهُ لِلنَّاسِ عَذَّبَ نَفْسَهُ ؛ ۸۵۴۲

هر کس پریشان حالی اش را برای مردم آشکار کند ، خودش را عذاب داده است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَظْهَرَ فَقْرَهُ أَذْلَ قَدَرَهُ ؛ ۸۵۵۵

هر کس ناداری اش را آشکار کند ، ارزش خود را فرو کاسته است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ كَثَرَ فِكْرُهُ فِي الْمَعَاصِي دَعَتْهُ إِلَيْهَا ؛ ۸۵۶۱

هر کس بسیار به گناهان بیندیشد ، گناهان او را به سوی خود می کشانند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ اسْتَتَكَفَّ مِنْ أَبْوِيهِ فَقَدْ خَالَفَ الرُّشْدَ ؛ ۸۶۲۳

هر که [از سرِ خود بزرگ بینی] از پدر و مادرش روی گرداند ، با رشد و کمال خویش مخالفت کرده است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ بَخِلَ عَلَى نَفْسِهِ كَانَ عَلَى غَيْرِهِ أَبْخَلَ ؛ ۸۶۲۵

هر کس بر خود بخیل باشد ، بر دیگران بخیل تر است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ ظَلَمَ الْعِبَادَ كَانَ اللَّهُ حَصْمَهُ ؛ ۸۶۳۷

هر کس به بندگان [خدا] ستم کند ، خداوند دشمن اوست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَسْرَعَ فِي الْجَوَابِ لَمْ يُدْرِكِ الصَّوَابَ ؛ ۸۶۴۰

هر کس در پاسخ دادن شتاب کند ، پاسخ درست را در نمی یابد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ عَمِلَ بِالْحَقِّ مَالَ إِلَيْهِ الْخَلْقُ ؛ ۸۶۴۶

هر که به حق عمل کند ، مردم به او روی می آورند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ مَدَحَكَ بِمَا لَيْسَ فِيكَ فَهُوَ خَلِيقٌ أَنْ يَذُمَّكَ بِمَا لَيْسَ

فِيكَ ؛ ۸۶۵۸

هر کس تو را به چیزی که در تو نیست ، بستاید ، سزاوار است که تو را به آنچه در تو نیست ، سرزنش کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ كَافَأَ الْإِحْسَانَ بِالْإِسَاءَةِ فَقَدْ بَرَى عَنِ الْمُرُوءَةِ ؛

از مردانگی به دور است آن که نیکی را با بدی جزا می دهد .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ كَرُمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ لَمْ يُهِنْهَا بِالْمَعْصِيَةِ ؛ ۸۷۳۰

هر که دارای کرامتِ نفس است ، خود را با گناه خوار نمی کند .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ ضَعُفَ عَنْ سِرِّهِ فَهُوَ عَنْ سِرِّ غَيْرِهِ أَوْضَعُ ؛

۸۷۵۷

هر که از حفظ راز خود ناتوان باشد ، از حفظ راز دیگری ناتوان تر است .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ أَسْهَرَ عَيْنَ فِكْرَتِهِ بَلَغَ كُنْهَ هِمَّتِهِ ؛ ۸۷۸۴

هر کس چشم اندیشه اش را بیدار بدارد ، به اوج خواسته اش می رسد .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ تَطَلَّعَ عَلَى أَسْرَارِ جَارِهِ انْهَتَكَتَ أَسْتَارُهُ ؛ ۸۷۹۸

هر که در پی آگاهی از اسرار همسایه اش باشد ، پرده اش دریده می شود .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ كَثُرَ فِي لَيْلِهِ نَوْمُهُ فَاتَهُ مِنَ الْعَمَلِ مَا لَا يَسْتَدْرِكُهُ فِي

يَوْمِهِ ؛ ۸۸۲۷

هر که در شب بسیار بخوابد، کارهایی از او فوت می شود که در روز جبرانشان نمی کند .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ مَا يَدْخُلُ بَطْنُهُ كَانَتْ قِيمَتُهُ مَا يَخْرُجُ مِنْهُ

؛ ۸۸۳۰

هرکس همتش صرف چیزی شود که وارد شکمش می شود ، ارزشش به اندازه همان

چیزی است که از شکمش بیرون می آید .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ أَصْلَحَ أَمْرَ آخِرَتِهِ أَصْلَحَ اللَّهُ لَهُ أَمْرَ دُنْيَاهُ ؛

۸۸۵۷

هر کس کار آخرتش را سامان دهد ، خداوند ، کار دنیایش را سامان می دهد .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ يَكْتَسِبُ مَالًا مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ يَصْرِفُهُ فِي غَيْرِ حَقِّهِ ؛

۸۸۸۳

هرکس مالی را از حرام به دست آورد ، آن را در راه ناشایست خرج می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ اسْتَعَانَ بِذَوِي الْأَبَابِ سَلَكَ سَبِيلَ الرَّشَادِ ؛ ۸۹۱۲
هر که از خردمندان یاری جوید ، راه بالندگی را پوید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ لَمْ يَتَعَلَّمْ فِي الصَّغَرِ لَمْ يَتَقَدَّمْ فِي الْكِبَرِ ؛ ۸۹۳۷
هر که در کودکی نیاموزد ، در بزرگی پیشرفت نمی کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ لَمْ تَسْكُنِ الرَّحْمَةَ قَلْبُهُ قَلَّ لِقَاؤُهَا لَهُ عِنْدَ حَاجَتِهِ ؛
۸۹۷۴

هر که دلش منزلگاه مهربانی نباشد ، هنگام نیازمندی کمتر به دیدارش می آیند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ طَلَبَ رِضَى اللَّهِ بِسَخَطِ النَّاسِ رَدَّ اللَّهُ ذِمَّتَهُ مِنَ
النَّاسِ حَامِدًا ؛ ۹۰۳۵

هر که با خشم مردم جویای خشنودی خدا باشد ، خداوند ، مردم نکوهشگر را ستاینده او
می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ اقْتَصَدَ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ فَقَدْ اسْتَعَدَّ لِنَوَائِبِ الدَّهْرِ ؛
۹۰۴۸

هر که در حال دارایی و ناداری میانه روی کند ، با ناگواری های روزگار آماده [ی روبه
رو شدن] است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ افْتَخَرَ بِالتَّبَذِيرِ احْتُقِرَ بِالْإِفْلَاسِ ؛ ۹۰۵۷
آن که به اسراف می بالد ، با تهی دستی خرد و خوار می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ دَنَتْ هِمَّتُهُ فَلَا تَصْحَبُهُ ؛ ۹۰۸۶
دون همت را همدم مباش .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ هَانَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ فَلَا تَرْجُ خَيْرَهُ ؛ ۹۰۸۷
هر که خود را خوار شمارد ، به خیرش امید مدار .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ نَقَلَ إِلَيْكَ نَقْلَ عَنْكَ ؛ ۹۱۳۳

کسی که [از دیگران] برای تو خبر می آورد ، از تو [برای دیگران] خبر می برد .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ بَرَّ وَالِدَيْهِ بَرَّهُ وَلَدُهُ ؛ ۹۱۴۵

هر که به پدر و مادرش نیکی کند ، فرزندش به او نیکی می کند .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ لَمْ يَتَغَافَلْ وَ لَا يَغُضَّ عَنْ كَثِيرٍ مِنَ الْأُمُورِ تَنَغَّصَتْ عَيْشَتُهُ ؛ ۹۱۴۹

هر کس در بسیاری از امور خود را به غفلت نزند و از آنها چشم پوشی نکند ، زندگی اش تیره می شود .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ شَبَّ نَارَ الْفِتْنَةِ كَانَ وَقُودًا لَهَا ؛ ۹۱۶۳

هر که آتش فتنه بر افروزد ، خود هیزم آن می شود .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَنْ ادَّعى مِنَ الْعِلْمِ غَايَتَهُ فَقَدْ أَظْهَرَ مِنْ جَهْلِهِ نَهَايَتَهُ ؛ ۹۱۹۳

هر که ادعا کند به نهایت دانش رسیده است ، نهایت نادانی اش را آشکار کرده است .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مِنْ شَرَائِطِ الْإِيمَانِ حُسْنُ مُصَاحَبَةِ الْإِخْوَانِ ؛ ۹۲۸۲

از شرایط ایمان ، نشست و برخاست نیک، با برادران داشتن است .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مِنْ أَحْسَنِ الْفَضْلِ قَبُولُ عُذْرِ الْجَانِي ؛ ۹۲۹۴

پذیرش عذر گنهکار ، از نیکوترین فضیلتهاست .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مِنْ أَشْرَفِ أَعْمَالِ الْكَرِيمِ تَغَافُلُهُ عَمَّا يَعْلَمُ ؛ ۹۳۲۱

از جمله شرافتمندانه ترین کارهای فرد کریم ، چشم پوشی از چیزهایی است که می داند .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مِنْ أَمَارَاتِ الْخَيْرِ الْكَفُّ عَنِ الْأَذَى ؛ ۹۳۳۰

از جمله نشانه های خوبی ، خودداری از آزردن [مردم] است .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مِنْ أَمَارَاتِ الدَّوْلَةِ الْيَقَظَةُ لِحِرَاسَةِ الْأُمُورِ ؛ ۹۳۶۰

از نشانه های [پایداری] دولت ، بیداری برای حراست از امور است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِنْ كَمَالِ السَّعَادَةِ السَّعْيُ فِي إِصْلَاحِ الْجُمُهورِ ؛
۹۳۶۱

تلاش برای مصلحت عموم مردم ، کمال سعادت‌مندی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِنْ أَعْظَمِ الشَّقَاوَةِ الْقَسَاوَةُ ؛ ۹۳۷۶
سخت دلی از بزرگ‌ترین بدبختی هاست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِنَ الْإِقْتِصَادِ سَخَاءٌ بَغَيْرِ سَرَفٍ ، وَ مُرُوَّةٌ مِنْ غَيْرِ
تَلَفٍ ؛ ۹۴۱۹

بخشندگی بدون اسراف و مردانگی بدون تباه کردن [و ایجاد نابسامانی] نشانه میانه روی است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِنْ كَمَالِ الْإِنْسَانِ وَ وَفُورِ فَضْلِهِ اسْتِشْعَارُهُ بِنَفْسِهِ
النُّقْصَانَ ؛ ۹۴۴۲

آگاهی آدمی از نقصان خویش ، نشانه کمال و فراوانی فضل اوست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَا عَزَّ مَنْ ذَلَّ جِيرَانُهُ ؛ ۹۴۸۶
عزت نیافت آن که همسایه اش را خوار کرد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَا تَزَيَّنَ مُتَزَيِّنٌ بِمِثْلِ طَاعَةِ اللَّهِ ؛ ۹۴۸۹
هیچ آراسته ای به زیوری مانند طاعت خدا آراسته نشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَا أَكْثَرَ الْعِبَرِ وَ أَقَلَّ الْإِعْتِبَارَ ؛ ۹۵۴۲
چه بسیارند عبرت‌ها ، و چه اندک است عبرت گرفتن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَا اتَّقَى أَحَدٌ إِلَّا سَهَّلَ اللَّهُ مَخْرَجَهُ ؛ ۹۵۶۵
هیچ کس پرهیزکاری پیشه نکرد ، مگر این که خدا راه برون شدن از سختی‌ها را برایش آسان کرد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَا حَفِظَتْ الْأُخُوَّةُ بِمِثْلِ الْمُوَاسَاةِ ؛ ۹۵۷۸

[دوستی و] برادری با هیچ چیزی به مانند یاری کردن با مال و جان ، محفوظ نمی ماند .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَا اخْتَلَفَتْ دَعَوَتَانِ إِلَّا كَانَتْ إِحْدَاهُمَا ضَلَالَةً ؛ ۹۵۹۲
دو دعوت با یکدیگر مخالف نمی شوند ، مگر اینکه یکی از آن دو گمراهی است .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَا لَا يَنْبَغِي أَنْ تَفْعَلَهُ فِي الْجَهْرِ فَلَا تَفْعَلَهُ فِي السِّرِّ ؛
۹۶۳۶

آنچه نمی شاید آشکارا انجام دهی ، در نهان نیز انجام مده .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَا أَكْثَرَ الْإِخْوَانَ عِنْدَ الْجِفَانِ ، وَ أَقَلَّهُمْ عِنْدَ حَادِثَاتِ
الزَّمَانِ ؛ ۹۶۵۷

**چه بسیارند برادران در هنگام [پری] کاسه [اقبال دنیا به آدمی] ، و چه اندک اند به هنگام
پیشامدهای روزگار !**

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَا تَزَيَّنَ الْإِنْسَانُ بِزِينَةٍ أَجْمَلَ مِنْ الْفُتُوَّةِ ؛ ۹۶۵۹
انسان به زیوری زیباتر از جوان مردی آراسته نشد .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَا لُمْتُ أَحَدًا عَلَى إِذَاعَةِ سِرِّي إِذْ كُنْتُ بِهِ أَضِيقَ مِنْهُ ؛
۹۷۰۶

**هرگز کسی را برای افشای رازم سرزنش نکردم ؛ چرا که خود [در نگهداری آن] از او
نابردبارتر بودم .**

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَلَاكُ الْأُمُورِ حُسْنُ الْخَوَاتِمِ ؛ ۹۷۲۹
ملاك [نیکی] کارها ، فرجام نیک آنهاست .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مُذِيعُ الْفَاحِشَةِ كَفَاعِلُهَا ؛ ۹۷۵۹
فاش کننده زشتی مانند انجام دهنده آن است .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : مَرَارَةُ الْيَأْسِ خَيْرٌ مِنَ التَّضَرُّعِ إِلَى النَّاسِ ؛ ۹۷۹۵
[تحمل] تلخی ناامیدی بهتر از زاری کردن نزد مردم است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَجَالِسُ اللّٰهُو تُفْسِدُ الْإِيْمَانَ ؛ ۹۸۱۵

نشست های بیهوده ، ایمان را تباه می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَثَلُ الدُّنْيَا كَظَلِّكَ إِنْ وَقَفْتَ وَقَفَ وَ إِنْ طَلَبْتَهُ بَعْدَ ؛

۹۸۱۸

حکایت دنیا ، حکایت سایه توست : اگر بایستی ، می ایستد و اگر دنبالش کنی ، دور می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : نِعَمَ زَادَ الْمَعَادِ الْإِحْسَانُ إِلَى الْعِبَادِ ؛ ۹۹۱۲

چه نیکو توشه ای است برای آن جهان ، نیکی کردن به بندگان .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : نِعَمَ عَوْنُ الدُّعَاءِ الْخُشُوعُ ؛ ۹۹۴۵

خشوع ، چه نیک یآوری است برای دعا .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : نَفْسُ الْمَرءِ خُطَاةٌ إِلَى أَجَلِهِ ؛ ۹۹۵۵

نفس های آدمی ، قدم های اوست به سوی مرگ .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : نِعْمَةٌ لَا تُشْكُرُ كَسِيَّةٌ لَا تُغْفَرُ ؛ ۹۹۵۹

نعمتی که سپاس گفته نشود ، مانند گناهی است که بخشوده نشود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : نُصْحُكَ بَيْنَ الْمَلَاِ تَقْرِيعٌ ؛ ۹۹۶۶

پند دادن میان جمع ، سرکوفت است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : نِظَامُ الدِّينِ خَصْلَتَانِ : إِنْصَافُكَ مِنْ نَفْسِكَ ، وَ مُوَاسَاةُ

إِخْوَانِكَ ؛ ۹۹۸۳

رشته پیوند دین دو ویژگی است : انصاف داشتن با خود ، و با جان و مال به یاری برادران شتافتن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : نَزَلَ نَفْسُكَ دُونَ مَنْزِلَتِهَا تُنَزِّلُكَ النَّاسُ فَوْقَ مَنْزِلَتِكَ ؛

۹۹۸۵

خود را در جایی فروتر از منزلت خویش بنشان تا مردم تو را در جایی فراتر از منزلتت بنشانند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : نِفَاقُ الْمَرءِ مِنْ ذُلٍّ يَجِدُهُ فِي نَفْسِهِ ؛ ۹۹۸۸
دو رویی آدمی از ذلتی است که در خود می یابد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : هُدًى مَنْ تَجَلَبَبَ جِلْبَابَ الدِّينِ ؛ ۱۰۰۱۲
هدایت یافت آن که جامه دینداری بر تن کرد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : هَلَاكَ مَنْ لَمْ يَعْرِفْ قَدْرَهُ ؛ ۱۰۰۲۰
هلاک شد آن که قدر خویش نشناخت .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : وَ لَدَّ السُّوءِ يَهْدِمُ الشَّرَفَ ، وَ يَشِينُ السَّلَفَ ؛
۱۰۰۶۵

فرزند بد ، شرافت را بر باد می دهد و مایه ننگ پیشینیان می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : وَقَرُّوا كِبَارَكُمْ يُوقِّرُكُمْ صِغَارُكُمْ ؛ ۱۰۰۶۹
پیرانتان را حرمت نهید تا کودکانتان شما را حرمت نهند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : وَيْلٌ لِمَنْ غَلَبَتْ عَلَيْهِ الْغَفْلَةُ فَنَسِيَ الرَّحْلَةَ وَ لَمْ يَسْتَعِدَّ ؛
۱۰۰۸۸ ؛

وای بر کسی که غفلت بر او چیره شود ؛ کوچ خود را فراموش کند و آماده نشود !

امیر المؤمنین علی علیه السلام : وَحْدَةُ الْمَرءِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ قَرِينِ السُّوءِ ؛ ۱۰۱۳۶
تنهایی آدمی برای او از همنشین بد ، بهتر است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَأْسَ عَلَى مَافَاتَ ؛ ۱۰۱۵۳
بر آنچه از دست رفته است ، اندوه مخور .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَطْمَعُ فِيمَا لَا تَسْتَحِقُّ ؛ ۱۰۱۵۷
بر آنچه شایسته اش نیستی ، طمع مدار .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَثَقَّنْ بِعَهْدٍ مَنْ لَا دِينَ لَهُ ؛ ۱۰۱۶۳

به پیمان کسی که دین ندارد ، اعتماد نکن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تُحَدِّثْ بِمَا تَخَافُ تَكْذِيبَهُ ؛ ۱۰۱۷۳

سخنی که از تکذیبش می ترسی بر زبان مران .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَعِدْ بِمَا تَعْجُزُ عَنِ الْوَفَاءِ بِهِ ؛ ۱۰۱۷۷

به آنچه از وفای به آن ناتوانی ، وعده مده .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَعِزِّمْ عَلَى مَالٍ تَسْتَبِنُ الرُّشْدَ فِيهِ ؛ ۱۰۱۸۳

بر کاری که درستی آن بر تو معلوم نیست ، مصمم نباش .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تُمَسِّكْ عَنِ إِظْهَارِ الْحَقِّ إِذَا وَجَدْتَ لَهُ أَهْلًا ؛

۱۰۱۸۸

از آشکار کردن حق ، هنگامی که برای آن اهلی یافتی ، خودداری نکن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تُمَارِئَنَّ اللَّجُوجَ فِي مَحْفَلٍ ؛ ۱۰۲۰۳

با لجوج در هیچ مجلسی جدل مکن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تُعَاتِبِ الْجَاهِلَ فَيَمُقَّتَكَ ، وَ عَاتِبِ الْعَاقِلَ يُحِبِّبَكَ ؛

۱۰۲۱۵

نادان را سرزنش مکن که دشمنت می شود ؛ عاقل را سرزنش کن تا دوستت بدارد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَسْتَصْغِرَنَّ عَدُوًّا وَ إِنِ ضَعُفَ ؛ ۱۰۲۱۶

هیچ دشمنی را کوچک شمار ، هر چند ناتوان باشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تُلَاحِ الذَّنِيَّ فَيَجْتَرِيَّ ءَ عَلَيْكَ ؛ ۱۰۲۲۱

با فرومایه نزاع مکن که بر تو جرئت می ورزد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تُؤَيِّسِ الضَّعْفَاءَ مِنْ عَدْلِكَ ؛ ۱۰۲۲۵

ضعیفان را از دادگری خود ، ناامید مساز .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَعْمَلْ شَيْئًا مِنَ الْخَيْرِ رِيَاءً وَ لَا تَتْرُكُهُ حَيَاءً ؛
۱۰۲۵۴

هیچ کار خیری را از روی ریا انجام مده و از سرِ شرم ، آن را وا مگذار .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَتَّقِ بِالصَّدِيقِ قَبْلَ الْخُبَرَةِ ؛ ۱۰۲۵۷
پیش از آزمایش ، به دوست اعتماد مکن .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَسْتَحِيَ مِنْ إِعْطَاءِ الْقَلِيلِ ؛ فَإِنَّ الْحِرْمَانَ أَقَلُّ مِنْهُ ؛
۱۰۲۶۳

از بخشش اندک شرم مکن که محروم کردن ، از آن کم تر است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَظْلِمَنَّ مَنْ لَا يَجِدُ نَاصِرًا إِلَّا اللَّهَ ؛ ۱۰۲۸۴
ستم مکن به کسی که جز خدا یآوری نمی یابد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا يَشْغَلَنَّكَ عَنِ الْعَمَلِ لِآخِرَةِ شُغْلٌ ؛ فَإِنَّ الْمُدَّةَ قَصِيرَةً
؛ ۱۰۲۸۶ ؛

هیچ کاری تو را از کار برای آخرت باز ندارد که وقت ، تنگ است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَفْرَحَنَّ بِسَقْطَةِ غَيْرِكَ لَا تَدْرِي مَا يُحْدِثُ بِكَ الزَّمَانُ
؛ ۱۰۲۹۰ ؛

از زمین خوردن کسی شاد مشو ، که نمی دانی گردش روزگار برای تو چه درآستین دارد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَجْعَلْ عَرْضَكَ عَرْضًا لِقَوْلِ كُلِّ قَائِلٍ ؛ ۱۰۳۰۴
آبروی خود را هدف تیر گفتار هر گوینده ای نساز .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَسْتَبِدَّ بِرَأْيِكَ ، فَمَنْ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ ؛ ۱۰۳۱۱
خود رأی مباش ، که هر کس خودرایی کند ، هلاک شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تُسَيِّءِ الْخِطَابَ فَيَسُوْءَكَ نَكِيرُ الْجَوَابِ ؛ ۱۰۳۲۴

با کسی به زشتی خطاب مکن ، که زشتی پاسخ ، تو را ناخوشایند می آید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَسْتَبْطِئْ إِجَابَةَ دُعَائِكَ وَ قَدْ سَدَدْتَ طَرِيقَهُ بِالذُّنُوبِ

؛ ۱۰۳۲۹

اجابت دعایت را دیر مپندار ، وقتی با گناه راه اجابت آن را فرو بسته ای .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تُدْخِلَنَّ فِي مَشُورَتِكَ بَخِيلًا فَيَعْدِلَ بِكَ عَنِ الْقَصْدِ ، وَ

يَعِدُّكَ الْفَقْرَ ؛ ۱۰۳۴۸

هیچ بخیلی را به مشورت خود درنیاور ، که تو را از میانه روی بازمی گرداند و از فقر می ترساند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تُشْرِكَنَّ فِي رَأْيِكَ جَبَانًا يُضَعِّفُكَ عَنِ الْأَمْرِ وَ يُعْظِمُ

عَلَيْكَ مَا لَيْسَ بِعَظِيمٍ ؛ ۱۰۳۴۹

هیچ ترسویی را به مشورت مگیر ، که تو را از کار ناتوان می کند و کاری را که بزرگ نیست ، بر تو بزرگ می نمایاند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَسْتَشِرِ الْكَذَّابَ ؛ فَإِنَّهُ كَالسَّرَابِ يُقَرِّبُ عَلَيْكَ الْبَعِيدَ ،

وَ يُبْعِدُ عَلَيْكَ الْقَرِيبَ ؛ ۱۰۳۵۱

با دروغگو مشورت مکن ، که دروغگو سراب را می ماند : دور را در نظرت نزدیک و نزدیک را در نظرت دور می نمایاند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تُشْرِكَنَّ فِي مَشُورَتِكَ حَرِيصًا يَهْوَنُ عَلَيْكَ الشَّرُّ وَ

يُزَيِّنُ لَكَ الشَّرَّهَ ؛ ۱۰۳۵۳

با هیچ آزمندی مشورت مکن ، که بدی را بر تو آسان می نماید و حرص و ولع را در نظرت می آراید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تُؤَخِّرْ إِنْأَلَةَ الْمُحْتَاجِ إِلَى غَدٍ ؛ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا

يَعْرِضُ لَكَ وَ لَهُ فِي غَدٍ ؛ ۱۰۳۶۴

بخشش به نیازمند را به فردا مینداز ؛ چه ، نمی دانی فردا برای تو و او چه پیش خواهد آمد .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : لَا تَنْقُضَنَّ سُنَّةَ صَالِحَةٍ عَمِلَ بِهَا وَاجْتَمَعَتِ الْأُلُفَةُ لَهَا وَصَلَّتِ الرَّعِيَّةُ عَلَيْهَا ؛ ۱۰۳۷۷

هیچ رسم پسندیده ای را که به آن عمل می شود و رشته پیوند مردم و صلاح توده ها در آن است ، در هم نشکن .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : لَا تَصْحَبَ مَنْ يَحْفَظُ مَسَاوِيكَ ، وَ يَنْسِي فُضَائِلَكَ وَ مَعَالِيكَ ؛ ۱۰۴۱۹

با کسی که بدی های تو را به خاطر می سپارد و نیکی ها و بزرگواری های تو را فراموش می کند ، دوستی مکن .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : لَا تَقُلْ مَا لَا تَعْلَمُ فَتُتَّهَمَ بِإِخْبَارِكَ بِمَا تَعْلَمُ ؛ ۱۰۴۲۶
آنچه را نمی دانی بر زبان مران تا در خبر دادن از آنچه می دانی بر تو گمان بد نبرند .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : لَا فِطْنَةَ مَعَ بَطْنَةٍ ؛ ۱۰۵۲۸
با شکمبارگی (پرخوری) هوشمندی به بار نمی آید .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : لَا جِهَادَ كَجِهَادِ النَّفْسِ ؛ ۱۰۵۵۱
هیچ جهادی مانند جهاد با نفس نیست .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : لَا يَجْتَمِعُ الْبَاطِلُ وَالْحَقُّ ؛ ۱۰۵۸۴
حق و باطل با هم جمع نمی شوند .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : لَا لِبَاسٍ أَجْمَلُ مِنَ السَّلَامَةِ ؛ ۱۰۶۳۵
هیچ لباسی زیباتر از سلامت نیست .

امیر المؤمنین علي عليه السلام : لَا دِينَ لِمُسَوِّفٍ بِتَوْبَتِهِ ؛ ۱۰۶۶۰
دین ندارد آن که در توبه کردن ، امروز و فردا می کند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا عِيشَ لِمَنْ فَارَقَ أَحِبَّتَهُ ؛ ۱۰۶۶۱

کسی را که از دوستانش جدا شده است ، آسایشی نیست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا يُدْرِكُ الْعِلْمُ بِرَاحَةِ الْجِسْمِ ؛ ۱۰۶۸۴

دانش با تن آسایی به دست نمی آید .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا يَشْبَعُ الْمُؤْمِنُ وَ أَخُوهُ جَائِعٌ ؛ ۱۰۶۹۱

مؤمن ، سیر سر بر بالین نمی نهد در حالی که برادرش گرسنه است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا يَسْتَعْنِي الْعَاقِلُ عَنِ الْمُشَاوَرَةِ ؛ ۱۰۶۹۳

خردمند ، خود را از مشورت بی نیاز نمی بیند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا خَيْرَ فِي لَذَّةٍ لَا تَبْقَى ؛ ۱۰۷۰۷

در لذتی که نمی پاید ، خیری نیست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا عِيشَ أَهْنًا مِنَ الْعَافِيَةِ ؛ ۱۰۷۲۸

آسایشی گواراتر از عافیت نیست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا خَيْرَ فِيمَنْ يَهْجُرُ أَخَاهُ مِنْ غَيْرِ جُرْمٍ ؛ ۱۰۷۴۱

خیری نیست در آن که از دوستانش بی هیچ جرمی کناره می گیرد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَكْمُلُ الْمَكَارِمُ إِلَّا بِالْعَفَافِ وَ الْإِثَارِ ؛ ۱۰۷۴۵

کرامت های اخلاقی جز با پاک دامن و از خودگذشتگی کامل نمی شوند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا عَدُوَّ أَعْدَى عَلَى الْمَرْءِ مِنْ نَفْسِهِ ؛ ۱۰۷۶۰

آدمی را دشمنی دشمن تر از نفس نیست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا يُغْتَبَطُ بِمَوَدَّةٍ مَنْ لَا دِينَ لَهُ ؛ ۱۰۸۰۳

به دوستی فرد بی دین ، شادی نمی کنند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا يَرْضَى الْحَسُودُ عَمَّنْ يَحْسُدُهُ إِلَّا بِالْمَوْتِ أَوْ بِزَوَالِ النِّعْمَةِ ؛ ۱۰۸۱۲

حسود ، جز به مرگ یا از بین رفتن نعمت کسی که بر او حسد می ورزد ، خشنود نمی شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا يَكُونُ الصَّدِيقُ صَدِيقًا حَتَّى يَحْفَظَ أَخَاهُ فِي غَيْبَتِهِ وَ نَكْبَتِهِ وَ وَفَاتِهِ ؛ ۱۰۸۲۱

دوست ، دوست نیست ، مگر آن که در غیاب دوستش و گرفتاری و مرگ او حق دوستی را به جای آورد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ ؛ ۱۰۸۳۹
هیچ مخلوقی با نافرمانی خالق ، فرمان برده نمی شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا يَفُوزُ بِالْجَنَّةِ إِلَّا مَنْ حَسُنَتْ سَرِيرَتُهُ وَ خَلَصَتْ نِيَّتُهُ ؛ ۱۰۸۶۸

به بهشت دست نمی یابد ، مگر کسی که باطنش نیکو و نیتش خالص شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا خَيْرَ فِي قَوْمٍ لَيْسُوا بِنَاصِحِينَ وَ لَا يُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ ؛ ۱۰۸۸۴

قومی را که خود خیرخواه نیستند و خیرخواهان را هم دوست ندارند ، خیری نباشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا خَيْرَ فِي أَخٍ لَا يُوجِبُ لَكَ مِثْلَ الَّذِي يُوجِبُ لِنَفْسِهِ ؛ ۱۰۸۹۱

خیری نیست (در دوست و) برادری که مانند آنچه را برای خود واجب می داند ، برای تو واجب نداند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا نِعْمَةَ أَهْنًا مِنَ الْأَمْنِ ؛ ۱۰۹۱۱
هیچ نعمتی گواراتر از امنیت نیست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا خَيْرَ فِي قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ ، وَ عَيْنٍ لَا تَدْمَعُ ، وَ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ ؛ ۱۰۹۱۳

دل بی خشوع ، چشم بی گریه و دانش بی سود را خیری نباشد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يُسْتَدَلُّ عَلَى عَقْلِ كُلِّ امْرِءٍ بِمَا يَجْرِي عَلَى لِسَانِهِ ؛ ۱۰۹۵۷

آنچه بر زبان آدمی رانده می شود ، نشان اندیشه اوست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يُسْتَدَلُّ عَلَى كَرَمِ الرَّجُلِ بِحُسْنِ بَشَرِهِ ، وَ بَذْلِ بَرِّهِ ؛ ۱۰۹۶۳

خوش رویی و احسان مرد ، دلیل کرامت اوست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يَسِيرُ الرَّيَاءُ شِرْكٌ ؛ ۱۰۹۷۶

ریا ، اندکشی نیز شرک است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يَسِيرُ الْعَطَاءُ خَيْرٌ مِنَ التَّعَلُّلِ بِالْإِعْتِذَارِ ؛ ۱۰۹۹۱

بخشش اندک ، از عذرخواهی بهانه جویانه بهتر است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يَبْلُغُ الصَّادِقُ بِصِدْقِهِ مَا لَا يَبْلُغُهُ الْكَاذِبُ بِإِحْتِيَالِهِ ؛ ۱۱۰۰۶

راستگو با راستی اش به چیزی می رسد که دروغگو با چاره جویی به آن نمی رسد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يُمْتَحَنُ الرَّجُلُ بِفِعْلِهِ لَا بِقَوْلِهِ ؛ ۱۱۰۲۶

مرد ، نه با گفتار ، که با کردارش آزموده می شود .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يَوْمُ الْمَظْلُومِ عَلَى الظَّالِمِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ الظَّالِمِ عَلَى الْمَظْلُومِ ؛ ۱۱۰۲۹

روز (دادخواهی قیامت) ستمدیده بر ستمگر سخت تر است تا روز ستمگر بر ستمدیده .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : یکتسبُ الصّادقُ بِصدقه ثلاثاً : حُسنَ الثّقَةِ بهِ ، وَ
المَحَبَّةَ لَهُ ، وَ المَهَابَةَ عَنْهُ ؛ ۱۱۰۳۸

راستگو "با راست گویی اش سه چیز به دست می آورد : به او نیک اعتماد کنند ، دوستی
اش بر دل ها نشیند ، و از وی اندیشه کنند .

أی بُنِیَّ . . . ! أَمْسِكْ عَنْ طَرِیقِ إِذَا خِفْتَ ضَلَالَهُ ، فَإِنَّ الْكَفَّ عَنْ حِیرِهِ الضَّلَالَةَ خَیْرٌ مِنْ
رُكُوبِ الْأَهْوَالِ؛

پسر عزیزم! ... در راهی که از گم گشتگی در آن بیم داری ، گام مزن ؛ زیرا خود را از
سرگردانی گمراهی نگاه داشتن ، بهتر از برنشستن بر مرکب هراس هاست.

إِیَّاكَ أَنْ تُوجِفَ بِكَ مَطَايَا الطَّمَعِ فَتُورِدَكَ مَنَاهِلَ الْهَلَكَةِ؛

مبادا مرکب های از ، تو را بتازانند و به پرتگاه های هلاکت اندازند!

إِنْ قَارَفْتَ سَیِّئَةً فَعَجِّلْ مَحَوَّهَا بِالتَّوْبَةِ؛

اگر به گناهی آلوده شدی ، بی درنگ آن را به توبه بشوی.

إِمْحَضْ أَخَاكَ النَّصِيحَةَ حَسَنَةً كَانَتْ أَوْ قَبِيحَةً؛

با برادرت اندرز بی غرضانه گوی ، خواه در نیکی باشد یا بازداشتن از ناپسند.

إِعْلَمْ أی بُنِیَّ! أَنَّهُ مَنْ أَبْصَرَ عَیْبَ نَفْسِهِ شُغِلَ عَنْ عَیْبِ غَیْرِهِ؛

پسر عزیزم! بدان هر که عیب خود را ببیند ، از پرداختن به عیب دیگران ، باز می ماند.

مَنْ دَخَلَ مَدَاحِلَ السُّوءِ اتَّهَمَ؛

هر که به جایگاه های نامناسب رود ، متهم شود.

أی بُنِیَّ! لَا تُؤِیْسْ مُذْنِباً ، فَكَمْ مِنْ عَاكِفٍ عَلَى ذَنْبِهِ خُتِمَ لَهُ بِخَيْرٍ؛

پسر عزیزم! هیچ گنهکاری را ناامید مکن . چه بسیار گناه آلوده ای که عاقبتی نیکو یافته
است.

مَنْ تَحَرَّى الصَّدْقَ خَفَّتْ عَلَيْهِ الْمُؤُنُ؛

هرکه در پی راستی بکوشد ، سبک بار شود.

أَلَا وَمَنْ تَوَرَّطَ فِي الْأُمُورِ غَيْرَ نَاطِرٍ فِي الْعَوَاقِبِ فَقَدْ تَعَرَّضَ لِمُفْضِحَاتِ النَّوَائِبِ؛

آگاه باشید که هر کس بی فرجام نگری (بدون دوراندیشی) ، خود را در کارها افکند ، با پیشامدهای رسواکننده روبه رو شود.

التَّدْبِيرُ قَبْلَ الْعَمَلِ يُؤْمِنُكَ النَّدَمَ؛

عاقبت اندیشی پیش از اقدام به کار ، تو را از پشیمانی باز می دارد.

مَنْ اسْتَقْبَلَ وُجُوهَ الْأَرَاءِ عَرَفَ مَوَاقِفَ الْخَطَاءِ؛

هر که به پیشواز نظرهای گوناگون برود ، جایگاه های خطا را بشناسد.

إِيَّاكَ وَالْخَدِيعَةَ فَإِنَّهَا مِنْ خُلُقِ اللَّئَامِ؛

از نیرنگ بپرهیز ، که خوی فرومایگان است.

عَزُّ الْمُؤْمِنِ غِنَاهُ عَنِ النَّاسِ؛

عزت مؤمن ، بی نیازی او از مردم است.

لَيْسَ مَعَ قَطِيعَةِ الرَّحِمِ نِمَاءٌ؛

با گسستن پیوند ، خویشاوندی آدمی را رشدی (وفایده ای) نیست.

كَثْرَةُ الزِّيَارَةِ تُورِثُ الْمَلَالََةَ؛

دیدار بسیار ، دل تنگی (و ملال) می آورد.

إِحْذَرُوا الذُّنُوبَ ؛ فَإِنَّ الْعَبْدَ يُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيُحْبَسُ عَنْهُ الرِّزْقُ؛

از گناهان بپرهیزید ؛ زیرا روزی بنده ای که دست به گناه آلوده کند، بند آید.

مَا عَالَ امْرُؤٌ اقْتَصَدَ؛

مرد میانه رو ، درویش نشود.

الذَّاعِي بِلَا عَمَلٍ كَالرَّامِي بِلَا وَتَرٍ؛

دعا کننده بی عمل ، چون تیرانداز بی زه باشد.

اسْتَنْزِلُوا الرِّزْقَ بِالصَّدَقَةِ؛

روزی را با صدقه دادن ، درخواست کنید.

إِيَّاكَ وَالْعَجَلَةَ بِالْأُمُورِ قَبْلَ أَوَانِهَا وَالتَّسَاقُطَ فِيهَا عِنْدَ زَمَانِهَا؛

مبادا در کارها ، پیش از فرا رسیدن زمانشان ، شتاب ورزی یا هنگامی که زمانشان رسید [در انجام دادن آن] سهل انگاری کنی.

إِنَّ أَنْصَحَ النَّاسِ لِنَفْسِهِ أَطْوَعُهُمْ لِرَبِّهِ وَأَعَشُّهُمْ لِنَفْسِهِ أَعْصَاهُمْ لَهُ؛

به راستی خیراندیش ترین مردم نسبت به خویش ، فرمانبردارترین ایشان از پروردگارش ، و خودفريب ترین آنها ، نافرمان ترينشان از خداست.

إِذَا أَسِئَإِلَيْكُمْ فَأَعْفُوا وَاصْفَحُوا كَمَا تُحِبُّونَ أَنْ يُعْفَى عَنْكُمْ؛

اگر بر شما بدی رفت ، همان سان که دوست دارید شما را ببخشایند ، ببخشایید و در گذرید.

يَا كَمِيلُ! لَا تَأْخُذْ إِلَّا عَنَّا تَكُنْ مِنَّا؛

ای کمیل! [دیانت و فقاہت را] جز از ما مگیر تا از ما باشی.

يَا كَمِيلُ مَا مِنْ حَرَكَةٍ إِلَّا وَأَنْتَ مُحْتَاجٌ فِيهَا إِلَى مَعْرِفَةٍ؛

ای کمیل! هیچ حرکت (و عملی) نیست ، مگر آن که در آن به شناخت آن نیازمندی.

اللَّهُ اللَّهُ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّهَا خَيْرُ الْعَمَلِ ، إِنَّهَا عِمَادُ دِينِكُمْ؛

خدا را ، خدا را درباره نماز ، که بهترین کردار و ستون دین شماست!

الزَّاهِدُ فِي الدُّنْيَا مَنْ لَمْ يَغْلِبِ الْحَرَامُ صَبْرَهُ وَلَمْ يَشْغَلِ الْحَلَالُ شُكْرَهُ؛

زاهد دنیا کسی است که حرام ، صبرش را نرُبايد و حلال ، از شُكرش باز ندارد.

أَحَبُّ حَبِيبِكَ هَوْنًا مَا عَسَى أَنْ يَعْصِيكَ يَوْمًا مَا وَ أَبْغَضُ بَغِيضِكَ هَوْنًا مَا عَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا مَا؛

دوستت را چندان به اندازه دوست بدار که بسا روزی دشمنت شود ، و دشمنت را چنان به قاعده دشمن دار که بسا روزی دوستت شود .

الصَّبْرُ مِنَ الْإِيمَانِ بِمَنْزِلَةِ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ ، فَمَنْ لَاصَبَرَ لَهُ لَا إِيْمَانَ لَهُ؛

صبر نسبت به ایمان ، مانند سر است به پیکر . پس هر که صبر ندارد ، ایمان ندارد.

الصَّبْرُ ثَلَاثَةٌ : الصَّبْرُ عَلَى الْمُصِيبَةِ وَالصَّبْرُ عَلَى الطَّاعَةِ وَالصَّبْرُ عَلَى الْمَعْصِيَةِ؛

صبر بر سه گونه است : صبر (یا شکیبایی) بر مصیبت ، صبر (یا استقامت) بر فرمانبرداری ، و صبر (یا خودداری) از گناه.

الدَّهْرُ يَوْمَانِ : فَيَوْمٌ لَكَ وَيَوْمٌ عَلَيْكَ ، فَإِذَا كَانَ لَكَ فَلَا تَبْطُرُ وَإِذَا كَانَ عَلَيْكَ فَلَا تَحْزَنُ ، فَبِكُلَيْهِمَا سَتُخْتَبَرُ؛

دنیا دو روز است : روزی به سود توست و روزی به زیانت . اگر به سود تو بود ، شادان مشو و اگر به زیانت بود ، اندوه مخور ؛ زیرا به این دو آزمایش می شوی.

إِبْنُ آدَمَ أَشْبَهُ شَيْءٍ بِالْمِيعَارِ ، إِمَّا نَاقِصٌ بِجَهْلٍ أَوْ رَاجِحٌ بِعِلْمٍ؛

آدمیزاده ، شبیه ترین چیز به ترازوست : یا با نادانی سبک شود و یا به دانش ، سنگین گردد.

السَّعِيدُ مَنْ وُعِظَ بِغَيْرِهِ؛

نیک بخت آن کس است که از سرگذشت دیگری پند آموزد.

إِيَّاكُمْ وَالْأَخْلَاقَ الدَّنِيَّةَ فَإِنَّهَا تَضَعُ الشَّرِيفَ وَتَهْدِمُ الْمَجْدَ؛

از اخلاق پست پرهیزید ، که والا را پست می سازد و بزرگواری را نابود می کند.

لَا يَكُونُ الصَّدِيقُ لِأَخِيهِ صَدِيقًا حَتَّى يَحْفَظَهُ فِي نَكْبَتِهِ وَغَيْبَتِهِ وَبَعْدَ وَفَاتِهِ؛

دوست ، برای برادر خود دوست [واقعی] نیست ، مگر آن که وی را در گرفتاری و غیبت [و نیز] پس از وفاتش حامی (و نگهبان) باشد.

مَنْ عَرَّضَ نَفْسَهُ لِلتُّهْمَةِ فَلَا يَلُومَنَّ مَنْ أَسَاءَ بِهِ الظَّنَّ؛

کسی که خود را در معرض تهمت قرار دهد ، نباید بدگمان به خویش راسرزنش کند.

أَيُّهَا النَّاسُ! اتَّقُوا اللَّهَ ، فَإِنَّ الصَّبْرَ عَلَى التَّقْوَى أَهْوَنُ مِنَ الصَّبْرِ عَلَى عَذَابِ اللَّهِ ؛

ای مردم! تقوای الهی پیشه سازید ؛ زیرا صبر بر تقوا (خودداری) ، آسان تر از صبر بر عذاب خداست.

إِنَّ الْأَشْيَاءَ لَمَّا ازْدَوَجَتْ ازْدَوَجَ الْكَسَلُ وَالْعَجْزُ فَفُتِحَ مِنْهُمَا الْفَقْرُ؛

چون چیزها به همسری یکدیگر درآمدند [و ملازم یکدیگر گشتند] ، تنبلی و ناتوانی به هم آمیختند و فقر از آن دو بزاد.

مَنْ قَدَّرَ رِزْقَهُ اللَّهُ وَمَنْ بَدَّرَ حَرَمَهُ اللَّهُ؛

هر که اندازه نگه دارد ، خدایش روزی فزاید ، و هر که اسراف کند ، خدایش محروم سازد.

سُئِلَ مَا الْمُرُوءَةُ؟ فَقَالَ : لَا تَفْعَلْ شَيْئاً فِي السِّرِّ تَسْتَحْيِي مِنْهُ فِي الْعَلَانِيَةِ؛

[از امام علیه السلام] پرسیدند : مردانگی چیست؟ فرمود : [آن که] در نهان ، کاری نکنی که در عیان از آن شرم می کنی.

عَظُّوا أَقْدَارَكُمْ بِالتَّغَافُلِ عَنِ الدَّنِيِّ مِنَ الْأُمُورِ؛

با بی اعتنایی به کارهای پست ، قدر خود را بالا برید.

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نَامَ وَنَوَّمَنِي وَزَوَّجَنِي فَاطِمَةَ وَابْنَي الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ ، وَأَلْقَى عَلَيْنَا عَبَاءَةَ قَطَوَانِيَّةَ ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِيْنَا : «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً . «وَقَالَ جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَنَا مِنْكُمْ يَا مُحَمَّدٌ ؟ فَكَانَ سَادِسُنَا جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خوابید و من و همسر فاطمه و دو پسر حسن و حسین را هم خواباند و عبایی قطوانی بر ما افکند و خداوند این آیه را در حق ما نازل فرمود : «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً» . جبرئیل گفت: من هم با شمایم ای محمد. پس جبرئیل، ششمین ما بود .

عنه عليه السلام : جَمَعْنَا رَسُولُ اللَّهِ فِي بَيْتِ أُمِّ سَلَمَةَ ، أَنَا وَفَاطِمَةُ وَحَسَنًا وَحُسَيْنًا ، ثُمَّ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي كِسَاءٍ لَهُ ، وَأَدْخَلَنَا مَعَهُ ، ثُمَّ ضَمَّنَا ، ثُمَّ قَالَ : اللَّهُمَّ

هؤلاءِ أَهْلُ بَيْتِي ، فَأَذْهَبْ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا . فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَأَنَا ؟ - وَدَنْتَ مِنْهُ - فَقَالَ : أَنْتِ مِمَّنْ أَنْتِ مِنْهُ ، وَأَنْتِ عَلَى خَيْرٍ . أَعَادَهَا رَسُولُ اللَّهِ ، ثَلَاثًا يَصْنَعُ ذَلِكَ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ما - من ، فاطمه ، حسن و حسین - را در خانه ام سلمه گرد آورد و سپس حضرتش با عبايي که داشت وارد شد و ما هم با او وارد شدیم. حضرت صلی الله علیه و آله ما را در آغوش گرفت و فرمود: خدایا! اینان اهل بیت من هستند، پس هر گونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. ام سلمه گفت: من چه یا رسول الله؟ و نزدیک پیامبر شد. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: تو از کسی هستی که اصلت از اوست و بر خیر و خوبی هستی، پیامبر صلی الله علیه و آله سه بار این سخن را تکرار کرد .

الإمام عليّ عليه السلام : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ يَأْتِينَا كُلَّ عِدَاةٍ فَيَقُولُ : الصَّلَاةُ رَحِمَكُمُ اللَّهُ الصَّلَاةُ «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» . «

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هر بامداد به نزد ما می آمد و می فرمود: رحمت خدا بر شما باد، هنگام نماز است «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» .

الإمام عليّ عليه السلام : أَسْعَدُ النَّاسِ مَنْ عَرَفَ فَضْلَنَا ، وَتَقَرَّبَ إِلَى اللَّهِ بِنَا ، وَأَخْلَصَ حُبَّنَا ، وَعَمِلَ بِمَا إِلَيْهِ نَدَبْنَا ، وَانْتَهَى عَمَّا عَنْهُ نَهَيْنَا ، فَذَاكَ مِنَّا ، وَهُوَ فِي دَارِ الْمُقَامَةِ مَعَنَا .

امام علی علیه السلام : نيك بخت ترين مردم کسی است که فضل ما را شناخت و با ما به خدا تقرّب جست و محبت ما را خالص گرداند و بدان چیزی پرداخت که ما بر آن می خوانیم و از آن چه ما باز می داریم دست شست. چنین کسی از ماست و در فردوس برین با ما خواهد بود .

الإمام عليّ عليه السلام : يَا كُمَيْلُ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ لِي قَوْلًا وَالْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ مُتَوَافِرُونَ يَوْمًا بَعْدَ الْعَصْرِ ، يَوْمَ النِّصْفِ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ ، قَائِمًا عَلَى قَدَمَيْهِ فَوْقَ مَنْبَرِهِ : عَلِيٌّ وَابْنَايَ مِنْهُ الطَّيِّبُونَ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ ، وَهُمْ الطَّيِّبُونَ بَعْدَ أُمَّهِمْ

، وَهُمْ سَفِينَةٌ ، مَنْ رَكِبَهَا نَجَا ، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا هَوَى ، النَّاجِي فِي الْجَنَّةِ وَالْهَاسِي فِي لُظَى .

امام علی علیه السلام : ای کمیل! پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله روزی بعد از نماز عصر در نیمه ماه رمضان در حالی که مهاجران و انصار گرد آمده بودند و حضرت صلی الله علیه و آله با دو پای بر منبر ایستاده بود به من فرمود: علی و دو پسر من از او که پاکند از منند و من از آنها، پس از مادرشان ایشان پاکند، آنها کشتی هستند، هر که بر آن درآید نجات یابد و هر که از آن بازماند فرو درافتد، رها یابنده در فردوس و فرو در افتنده در آتش خواهد بود .

عنه علیه السلام : إِنَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ سِبْطَا هَذِهِ الْأُمَّةِ ، وَهُمَا مِنْ مُحَمَّدٍ كَمَا أَنَّ الْعَيْنَيْنِ مِنَ الرَّأْسِ ، وَأَمَّا أَنَا فَكَمَّكَانِ الْيَدَيْنِ مِنَ الْبَدَنِ ، وَأَمَّا فَاطِمَةُ فَكَمَّكَانِ الْقَلْبِ مِنَ الْجَسَدِ . مَثَلُنَا مَثَلُ سَفِينَةِ نُوحٍ ، مَنْ رَكِبَهَا نَجَا ، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ .

امام علی علیه السلام : حسن و حسین دو نوه این امت هستند و آنها نسبت به محمد چونان جای دو چشمند برای سر، و من چونان جای دو دستم برای پیکر، و فاطمه چونان قلب برای جسم است، مثل ما همچون کشتی نوح است که هر کس بدان درآمد نجات یافت و هر که از آن بازماند غرق شد .

عنه علیه السلام : مَنْ اتَّبَعَ أَمْرَنَا سَبَقَ ، مَنْ رَكِبَ غَيْرَ سَفِينَتِنَا غَرِقَ .

امام علی علیه السلام : هر که از امر ما پیروی کرد پیشی گرفت و هر که به کشتی جز ما سوار شد غرقه گشت .

الإمام عليّ عليه السلام : نَحْنُ بَابُ حِطَّةٍ وَهُوَ بَابُ السَّلَامِ ، مَنْ دَخَلَهُ نَجَا ، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهُ هَوَى .

امام علی علیه السلام : ما «باب حطّة» هستیم و آن «باب السّلام» است، هر که از آن درآید نجات یابد و هر که از آن کنار ماند هلاک شود .

عنه علیه السلام : أَلَا إِنَّ الْعِلْمَ الَّذِي هَبَطَ بِهِ آدَمُ وَجَمِيعَ مَا فَضَّلَتْ بِهِ النَّبِيُّونَ إِلَى خَاتَمِ النَّبِيِّينَ فِي عِتْرَةِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ ، فَأَيْنَ يُتَاهُ بِكُمْ وَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ؟ وَإِنَّهُمْ فِيكُمْ كَأَصْحَابِ الْكَهْفِ ، وَمَثَلُهُمْ بَابُ حِطَّةٍ ، وَهُمْ بَابُ السَّلَامِ ، فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلَامِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ . »

امام علی علیه السلام : هان، علمی که آدم آن را فرود آورد و هر آن چه پیامبران تا واپسین ایشان بدان ترجیح داده می شوند در عترت خاتم پیامبران و مرسلان قرار دارد، پس کجا شما را حیران و سرگردان کرده اند و به کجا روانید؟ ای گروه پیمان شکن از نسل اصحاب سفینه (نوح)! سفینه هم نظیر همان است که در میان شماست، پس همان طور که در آن ماجرا آنان که باید نجات یافتند در میان شما نیز همان ها که باید، نجات می یابند، به پیمانم سوگند، وای به حال کسی که از آنها بر کنار ماند، آنان در میان شما همچون اصحاب کهف هستند و چونان «باب حطّة»، آنها دروازه سلامتند پس همگی به سلامت در آیید و از گامهای شیطان پیروی نکنید .

الإمام عليّ عليه السلام : أَلَا إِنَّ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ كَمَثَلِ نُجُومِ السَّمَاءِ ، إِذَا خَوَى نَجْمٌ طَلَعَ نَجْمٌ .

امام علی علیه السلام : هان، خاندان محمد همچون اختران آسمان است که هر گاه یکی ناپدید شود دیگری پیدا آید .

الإمام عليّ عليه السلام : دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَأَنَا نَائِمٌ عَلَى الْمَنَامَةِ ، فَاسْتَسْقَى الْحَسَنُ - أَوِ الْحُسَيْنُ - فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ إِلَى شَاةٍ لَنَا بِكَيْءٍ فَحَلَبَهَا فَدَرَّتْ ، فَجَاءَهُ الْحَسَنُ فَنَحَّاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، كَأَنَّهُ أَحَبُّهُمَا إِلَيْكَ ؟ قَالَ : لَا ، وَلَكِنَّهُ اسْتَسْقَى قَبْلَهُ ، ثُمَّ قَالَ : إِنِّي وَإِيَّاكَ وَهَذَيْنِ وَهَذَا الرَّاقِدَ فِي مَكَانٍ وَاحِدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام علی علیه السلام : پیامبر صلی الله علیه و آله بر من وارد شد در حالی که من در بستر خفته بودم. حسن - یا حسین - آب خواست. پیامبر صلی الله علیه و آله به سوی گوسفندمان رفت که شیرش کم شده بود. پیامبر صلی الله علیه و آله آن را دوشید و شیر از پستانش جاری شد. حسن سوی پیامبر رفت ولی پیامبر او را دور کرد. فاطمه عرض کرد: یا رسول الله ! گویی، آن يك را بیشتر دوست می داری؟ حضرت صلی الله علیه و آله فرمود: چنین نیست، بلکه او زودتر آب خواسته بود. سپس فرمود: من و تو و این دو و این که در بستر است در روز رستاخیز در يك جا خواهیم خفت .

عنه عليه السلام : أَخْبَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : أَنَّ أَوَّلَ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ أَنَا وَفَاطِمَةُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَمُحِبُّونَا ؟ قَالَ : مِنْ وَرَائِكُمْ .

امام علی علیه السلام : پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مرا آگاهانید که نخستین کسانی که به بهشت در می آیند من هستم به همراه فاطمه، حسن و حسین. من عرض کردم: یا رسول الله ! دوستداران ما چه؟ فرمود: پشت سر شما به بهشت در خواهند آمد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّمَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِطَاعَةِ الرَّسُولِ لِأَنَّهُ مَعْصُومٌ مُطَهَّرٌ ، لَا يَأْمُرُ بِمَعْصِيَتِهِ . وَإِنَّمَا أَمَرَ بِطَاعَةِ أُولِي الْأَمْرِ لِأَنَّهُمْ مَعْصُومُونَ مُطَهَّرُونَ ، لَا يَأْمُرُونَ بِمَعْصِيَتِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند به فرمانبری از رسول فرمان داده است زیرا که او معصوم و پاک است و به معصیت او فرمان نمی دهد. خداوند به فرمانبری از اولی الامر فرمان داده، چه، آنها معصوم و پاک هستند و به معصیت او فرمان نمی دهند .

عنه عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَضَّلَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ ، وَكَيْفَ لَا يَكُونُ كَذَلِكَ وَاللَّهُ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ : « إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا » ؟! فَقَدْ طَهَّرَنَا مِنَ الْفَوَاحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ ، فَحَنُّ عَلَى مِنْهَاجِ الْحَقِّ .

امام علی علیه السلام : همانا خداوند عز و جل ما اهل بیت را برتری داده است و چگونه چنین نباشد حال آن که خداوند عز و جل در کتابش فرموده است : «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» ؟! خداوند ما را از پلیدیهای پنهان و پیدا پاک کرده است پس ما راه حق را می پوییم .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي وَصِيَّتِهِ لِكُمَيْلٍ - : يَا كُمَيْلُ ، نَحْنُ الثَّقَلُ الْأَصْغَرُ ، وَالْقُرْآنُ الثَّقَلُ الْأَكْبَرُ ، وَقَدْ أَسْمَعَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَقَدْ جَمَعَهُمْ فَنَادَى فِيهِمُ الصَّلَاةَ جَامِعَةً يَوْمَ كَذَا وَكَذَا ، وَأَيَّامًا سَبْعَةً وَقْتَ كَذَا وَكَذَا ، فَلَمْ يَتَخَلَّفْ أَحَدٌ ، فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ فَحَمِدَ اللَّهُ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ : مَعَاشِرَ النَّاسِ ، إِنِّي مُؤَدٌّ عَنْ رَبِّي عَزَّوَجَلَّ وَلَا مُخَبِّرٌ عَنْ نَفْسِي ، فَمَنْ صَدَّقَنِي فَاللَّهُ صَدَقَ وَمَنْ صَدَّقَ اللَّهَ أَثَابَهُ الْجَنَانُ ، وَمَنْ كَذَّبَنِي كَذَّبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ ، وَمَنْ كَذَّبَ اللَّهَ أَعَقَبَهُ النَّيرانُ . ثُمَّ نَادَانِي فَصَعِدْتُ ، فَأَقَامَنِي دُونَهُ وَرَأْسِي إِلَى صَدْرِهِ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَنِ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ ، ثُمَّ قَالَ : مَعَاشِرَ النَّاسِ ، أَمَرَنِي جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى - إِنَّهُ رَبِّي وَرَبُّكُمْ - أَنْ أُعَلِّمَكُمْ أَنَّ الْقُرْآنَ الثَّقَلُ الْأَكْبَرُ ، وَأَنْ وَصِيِّي هَذَا وَابْنِي وَمَنْ خَلْفَهُمْ مِنْ أَصْلَابِهِمْ حَامِلًا وَصَايَاهُمْ الثَّقَلُ الْأَصْغَرُ ، يَشْهَدُ الثَّقَلُ الْأَكْبَرُ لِلثَّقَلِ الْأَصْغَرِ ، وَيَشْهَدُ الثَّقَلُ الْأَصْغَرُ لِلثَّقَلِ الْأَكْبَرِ ، كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مُلَازِمٌ لِصَاحِبِهِ غَيْرُ مُفَارِقٍ لَهُ حَتَّى يَرِدَا إِلَيَّ اللَّهُ ، فَيَحْكُمَ بَيْنَهُمَا وَبَيْنَ الْعِبَادِ .

امام علی علیه السلام :- در سفارشش به کمیل - : ای کمیل! ما، ثقل اصغر هستیم و قرآن، ثقل اکبر. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله این سخن را به گوش مردم رساند آن گاه که آنها را برای نماز جماعت در روز فلان در فلان وقت، هفت روز گرد آورده بود و در آن ندای نماز سر می دادند و در این هنگام هیچ کس نبود که حاضر نشود. پیامبر بر منبر بالا رفت و خدای را حمد و سپاس گزارد و فرمود: ای گروه مردم! من از سوی خودم نه، که از سوی خداوند عزوجل به شما خبر می دهم و هر که به خدا دروغ بدد آتش در پی او خواهد آورد. پیامبر سپس مرا خواند و من از منبر بالا رفتم. او مرا در برابر خود ایستاده نگاه داشت در حالی که سر من بر سینه اش بود و حسن و حسین در راست و چپ او قرار داشتند. سپس فرمود: ای گروه مردم! جبرئیل از سوی خداوند متعال که هم خدای من است و هم خدای شما به من دستور داده است که به آگاهی شما برسانم قرآن، ثقل اکبر است و این جانشین من و دو پسر من و آنان در پی ایشان از پشت آنها می آیند و در بردارنده وصایای ایشان هستند، ثقل اصغر می باشند. ثقل اکبر، گواه ثقل اصغر و ثقل اصغر، گواه ثقل اکبر است و هر يك از آن دو، ملازم دیگری است و از آن جدایی نپذیرد تا بر خدا وارد شوند و خداوند میان آن دو و بندگان حکم کند .

عُمَرُ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنِ الْإِمَامِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - فِي جَمْعِ عَسْكَرِهِ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ - : أُنْشِدُكُمْ اللَّهَ ، أَتَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله قَامَ خَطِيبًا وَلَمْ يَخْطُبْ بَعْدَهَا وَقَالَ : يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا مَا تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا : كِتَابَ اللَّهِ وَ (عِترتي) أَهْلَ بَيْتِي ، فَإِنَّهُ قَدْ عَاهَدَ إِلَيَّ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ أَنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ ، فَقَالُوا : اللَّهُمَّ نَعَمْ ، قَدْ شَهِدْنَا ذَلِكَ كُلَّهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله .

عمر بن ابی سلمه به نقل از امام علی علیه السلام - در جمع لشکریان خود از مهاجران و انصار - : شما را به خدا سوگند آیا می دانید که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در واپسین خطبه خود فرمود: ای مردم! من در میان شما دو امر به یادگار می نهم که تا زمانی که به آن دو چنگ در زنید هرگز گمراه نشوید: کتاب خدا و (عترت من) اهل بیت. خداوند دانای کاردان با من عهد کرده است که این دو از یکدیگر جدایی نپذیرند تا کنار حوض کوثر بر من وارد شوند؟ همگی گفتند: به خدا چنین است، ما گواهی می دهیم که این همه از پیامبر است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى طَهَّرَنَا وَعَصَمَنَا ، وَجَعَلَنَا شُهَدَاءَ عَلَى خَلْقِهِ ، وَحُجَّتَهُ فِي أَرْضِهِ ، وَجَعَلَنَا مَعَ الْقُرْآنِ ، وَجَعَلَ الْقُرْآنَ مَعَنَا ، لَا نُفَارِقُهُ وَلَا يُفَارِقُنَا .

امام علی علیه السلام : همانا خداوند تبارک و تعالی ما را پاک گرداند و معصوم داشت و ما را بر خلقتش گواه گرفت و حجتش در زمین قرار داد و ما را در کنار قرآن نهاد و قرآن را در کنار ما، نه ما از آن جدایی پذیریم نه آن از ما کناره بگیرد .

الإمام عليّ عليه السلام - في صِفَةِ الإِمَامِ المَهْدِيِّ عليه السلام - : قَدْ لَبَسَ لِلْحِكْمَةِ جُنَّتَهَا ، وَأَخَذَهَا بِجَمِيعِ أَدْبِهَا ، مِنْ الإِقْبَالِ عَلَيْهَا وَالْمَعْرِفَةِ بِهَا وَالتَّفَرُّغِ لَهَا ، فَهِيَ عِنْدَ نَفْسِهِ ضَالَّتُهُ الَّتِي يَطْلُبُهَا ، وَحَاجَّتُهُ الَّتِي يَسْأَلُ عَنْهَا . فَهُوَ مُعْتَرِبٌ إِذَا اغْتَرَبَ الْإِسْلَامُ ، وَضَرَبَ بِعَسِيبِ ذَنْبِهِ ، وَالصَّقَ الْأَرْضَ بِجِرَانِهِ . بَقِيَّةٌ مِنْ بَقَايَا حُجَّتِهِ ، خَلِيفَةٌ مِنْ خَلَائِفِ أَنْبِيَائِهِ .

امام علی علیه السلام - در توصیف امام مهدی علیه السلام - : زره حکمت را پوشیده و آدایش را که عبارت است از توجه و شناختن و خود را فارغ ساختن (از علاقه به دنیا) فرا گرفته، پس حکمت نزد آن حضرت گمشده ای است که آن را جسته و نیازی است که آن را طلبیده، پس آن بزرگوار غریب است هر گاه اسلام غریب گردد و (مانند شتر خسته) دم بر زمین نهد و گردن بچسباند و برنخیزد، او جانشینی از جانشینهای پیغمبران خدا می باشد .

عنه عليه السلام - في صِفَةِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَام - : هُمُ الْأَئِمَّةُ الطَّاهِرُونَ ، وَالْعِتْرَةُ الْمَعْصُومُونَ ، وَالذَّرِيَّةُ الْأَكْرَمُونَ ، وَالْخُلَفَاءُ الرَّاشِدُونَ .

امام علی علیه السلام : در توصیف خاندان محمد صلی الله علیه و آله - : آنان امامان پاک و عترت معصوم و ذریه ارجمند و جانشینان ره یافته اند .

الإمام عليّ عليه السلام : أَتَى رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَيُّ الْخَلْقِ أَحَبُّ إِلَيْكَ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - وَأَنَا إِلَى جَنْبِهِ - : هَذَا وَابْنَاهُ وَأُمُّهُمَا ، هُمْ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ ، وَهُمْ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا - وَجَمَعَ بَيْنَ إِبْصَعَيْهِ - .

امام علی علیه السلام : مردی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسید و عرض کرد: یا رسول الله! چه کسی نزد تو محبوبتر است؟ پیامبر صلی الله علیه و آله - در حالی که من

در کنارش بودم - فرمود: این و دو فرزندش و مادر فرزندانش، آنها از من هستند و من از آنها. ایشان در بهشت با من چنین اند - و دو انگشتش را به یکدیگر چسباند .

الإمام علي عليه السلام - في خطبة يصف بها النبي الأعظم صلى الله عليه وآله - :
عِزَّتُهُ خَيْرُ الْعِزِّ ، وَأُسْرَتُهُ خَيْرُ الْأُسْرِ ، وَشَجَرَتُهُ خَيْرُ الشَّجَرِ .

امام علی علیه السلام - در خطبه ای در توصیف پیامبر و الامقام صلی الله علیه و آله - :
خاندان او بهترین خاندان ها و خانواده او بهترین خانواده ها و تبار او بهترین تبارهاست .
«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ» -

«ای کسانی که ایمان آورده اید از خدا اطاعت کنید و از رسول و اولو الامر خویش فرمان برید» .

الإمام علي عليه السلام : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : شُرَكَائِي الَّذِينَ قَرَنَهُمُ اللَّهُ
بِنَفْسِهِ وَبِي وَأَنْزَلَ فِيهِمْ : يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ، فَإِنْ خِفْتُمْ
تَنَازَعًا فِي أَمْرٍ فَأَرْجِعُوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ وَأُولِي الْأَمْرِ ، قُلْتُ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، مَنْ هُمْ ؟ قَالَ :
أَنْتَ أَوَّلُهُمْ .

امام علی علیه السلام : پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: شریکان من کسانی هستند
که خداوند آنها را به خود و به من پیوند داد و این آیه را درباره آنها نازل فرمود : «يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ... الآية» ، پس اگر از اختلاف در امری ترسیدید
آن را به خدا و رسول و اولی الامر ارجاع دهید. عرض کردم: یا رسول الله ! ایشان
کیانند؟ فرمود: تو نخستین آنهايي .

عنه عليه السلام - لَمَّا قَدِمَ إِلَى الْكُوفَةِ - : عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ هَذَا الْمِصْرِ بِتَقْوَى اللَّهِ وَطَاعَةِ
مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ ، الَّذِينَ هُمْ أَوْلَى بِطَاعَتِكُمْ فِيمَا أَطَاعُوا اللَّهَ فِيهِ مِنَ
الْمُنْتَحِلِينَ الْمُدَّعِينَ الْمُقَابِلِينَ إِلَيْنَا ، يَتَفَضَّلُونَ بِفَضْلِنَا ، وَيُجَادِدُونَاهُ ، وَيُنَازِعُونَا حَقًّا ،
وَيَدْفَعُونَا عَنْهُ . وَقَدْ ذَاقُوا وَبَالَ مَا اجْتَرَحُوا فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا .

امام علی علیه السلام - هنگام آمدن به کوفه - : ای مردم این شهر! بر شما باد تقوای الهی
و فرمانبری از کسی که از خدا فرمان می برد و از خاندان پیامبر شماست، آنها در آن چه
از خدا فرمان می برند به فرمانبری شما شایسته تر هستند تا کسانی که دروغ پردازند و
مدعی و در برابر ما قرار دارند، در پرتو برتری ما برتری می فروشند و ما را انکار می

کنند و با حقّ ما به ستیز برمی خیزند و ما را از آن دور می دارند. آنها کیفر جنایت خود را چشیده اند و به زودی به سزای این تبهکاری (در آخرت) خواهند رسید .

الإمام عليّ عليه السلام : نَحْنُ أَهْلُ الذِّكْرِ .

امام علی علیه السلام : اهل ذکر، ما هستیم .

الإمام عليّ عليه السلام : أَلَا إِنَّ الذِّكْرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَنَحْنُ أَهْلُهُ ، وَنَحْنُ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ ، وَنَحْنُ مَنَارُ الْهُدَى ، وَأَعْلَامُ التَّقَى ، وَلَنَا ضَرْبَتِ الْأَمْثَالِ .

امام علی علیه السلام : بدانید که مقصود از «ذکر» پیامبر خداست و اهل ذکر، ما هستیم و ماییم راسخان در علم و نشان هدایت و سران پرهیز که برای ما مثل زده می شود .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي خُطْبَةٍ يَذْكُرُ فِيهَا فَضَائِلَ أَهْلِ الْبَيْتِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : نَحْنُ الشُّعَارُ وَالْأَصْحَابُ ، وَالْخَزَنَةُ وَالْأَبْوَابُ ، وَلَا تُؤْتَى الْبُيُوتُ إِلَّا مِنْ أَبْوَابِهَا ، فَمَنْ أَتَاهَا مِنْ غَيْرِ أَبْوَابِهَا سُمِّيَ سَارِقًا .

امام علی علیه السلام - درخطبه ای که درآن فضائل اهل بیت علیهم السلام را برمی شمارد: ماییم خواصّ و اصحاب و خزانه داران و درها و جز از در، به خانه در نیایند و هر کس از جز در خانه وارد شود دزدش نامند .

عنه عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَوْ شَاءَ لَعَرَّفَ الْعِبَادَ نَفْسَهُ ، وَلَكِنْ جَعَلْنَا أَبْوَابَهُ وَصِرَاطَهُ ، وَسَبِيلَهُ وَالْوَجْهَ الَّذِي يُؤْتَى مِنْهُ ، فَمَنْ عَدَلَ عَنْ وَلَائِنَا أَوْ فَضَّلَ عَلَيْنَا غَيْرَنَا فَإِنَّهُمْ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَّاكِبُونَ ، فَلَا سَوَاءَ مَنْ اعْتَصَمَ النَّاسُ بِهِ ، وَلَا سَوَاءَ حَيْثُ ذَهَبَ النَّاسُ إِلَى عُيُونٍ كَدْرَةٍ يَفْرُغُ بَعْضُهَا فِي بَعْضٍ ، وَذَهَبَ مَنْ ذَهَبَ إِلَيْنَا إِلَى عُيُونٍ صَافِيَةٍ تَجْرِي بِأَمْرِ رَبِّهَا ، لَا نَفَادَ لَهَا وَلَا انْقِطَاعَ .

امام علی علیه السلام : اگر خداوند تبارک و تعالی بخواهد خود را به بندگان می شناساند، لیکن ما را درها و راه خود گرداند و طریق و سویی قرار داد که از آن می آیند، پس هر که از ولایت ما کناره گیرد یا دیگری را بر ما برتری دهد از راه منحرف شده است. هر که مردم بدو چنگ در زنند در هدایت یکسان نیست و برابر نیستند کسانی که مردم را به چشمه های ناصافی راه برند که در یکدیگر می ریزند و کسی که با ما باشد به چشمه هایی گوارا می رسد که به امر پروردگار در جوشش است و هیچ خشکی و کاستی نپذیرد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّمَا الْأَئِمَّةُ قُورَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ ، وَعُرْفَاؤُهُ عَلَى عِبَادِهِ ، وَلَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ عَرَفَهُمْ وَعَرَفُوهُ ، وَلَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرَهُمْ وَأَنْكَرُوهُ .

امام علی علیه السلام : همانا امامان، کارگزاران خداوند در میان خلق او و کدخدایان او در میان بندگان. به بهشت درنیايد مگر آن کسی که آنها را بشناسد و ایشان هم او را بشناسند و به آتش در نیايد مگر کسی که آنها را نشناسد و آنها هم او را نشناسند .

عنه عليه السلام - في أحوال القيامة - : الأوصياء أصحاب الصراط ، وقوف عليه ، لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ عَرَفَهُمْ وَعَرَفُوهُ ، وَلَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرَهُمْ وَأَنْكَرُوهُ ، لِأَنَّهُمْ عُرَفَاءُ اللَّهِ ، عَرَفَهُمْ عَلَيْهِمْ عِنْدَ اخْذِ الْمَوَاقِفِ عَلَيْهِمْ ، وَوَصَفَهُمْ فِي كِتَابِهِ فَقَالَ جَلَّ وَعَزَّ : «وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ » هُمُ الشُّهَدَاءُ عَلَى أَوْلِيَائِهِمْ ، وَالنَّبِيُّ الشَّهِيدُ عَلَيْهِمْ .

امام علی علیه السلام : در توصیف قیامت - : اوصیا، صاحبان صراط هستند و بر آن ایستاده اند، به بهشت وارد نشود مگر کسی که آنها را بشناسد و آنها هم او را بشناسند و به آتش در نیايد مگر کسی که ایشان را نشناسد و آنها هم او را نشناسند، زیرا آنها کدخدایان خداوند و خداوند هنگام گرفتن پیمان از ایشان، اوصیا را بدیشان شناسانده است و در کتاب خود چنین توصیفشان کرده است : «و بر اعراف (بلندیهای حایل میان بهشت و دوزخ) مردانی هستند که همه را به نشانیهای می شناسند» ، آنها گواهان دوستان خود هستند و پیامبر گواه بر ایشان است .

الإمام عليّ عليه السلام : نَحْنُ بَيْتُ النُّبُوَّةِ ، وَمَعْدِنُ الْحِكْمَةِ ، أَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ ، وَنَجَاةٌ لِمَنْ طَلَبَ .

امام علی علیه السلام : ما خانه نبوت و کان حکمت و موجب امان زمینیان و رهایی کسانی هستیم که طالب رهایی باشند .

الإمام عليّ عليه السلام : أَلَا وَإِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ قَدْ جَعَلَ لِلْخَيْرِ أَهْلًا ، وَلِلْحَقِّ دَعَائِمَ ، وَلِلطَّاعَةِ عِصْمًا .

امام علی علیه السلام : بدانید که خداوند سبحان برای خیر، اهلی و برای حق، بنیان هایی و برای طاعت، نگاه دارندگانی قرار داده است .

عنه عليه السلام : نَحْنُ دُعَاةُ الْحَقِّ وَأَئِمَّةُ الْخَلْقِ وَالسِّنَّةُ الصِّدْقِ ، مَنْ أَطَاعَنَا مَلَكَ ، وَمَنْ عَصَانَا هَلَكَ .

امام علی علیه السلام : ما دعوتگران به سوی حقّ و امامان مردم و زبانهای راستگو هستیم . هر که از ما فرمان برد چیرگی یابد و هر که از ما سرکشی کند نابود شود .

عنه عليه السلام : نَحْنُ أَقْمَنُ عَمُودَ الْحَقِّ ، وَهَزَمْنَا جُيُوشَ الْبَاطِلِ .

امام علی علیه السلام : ستون حقّ را ما برافراشتیم و لشگریان باطل را ما شکست دادیم .

عنه عليه السلام : نَحْنُ أَمْنَاءُ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ ، وَمُقِيمُو الْحَقِّ فِي بِلَادِهِ ، بِنَا يَنْجُو الْمَوَالِي وَبِنَا يَهْلِكُ الْمُعَادِي .

امام علی علیه السلام : ما معتمدان خداییم در میان خلقش و برافرازندگان حقیم در سرزمینش، دوست با ما نجات می یابد و دشمن با ما به نابودی می رسد .

عنه عليه السلام : لَا تَزِلُّوا عَنِ الْحَقِّ وَأَهْلِهِ ، فَإِنَّهُ مَنْ اسْتَبَدَلَ بِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ هَلَكَ وَفَاتَتْهُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ .

امام علی علیه السلام : از حقّ و اهل آن منحرف نشوید که هر کس دیگری را به جای ما اهل بیت بگیرد، هلاک شود و دنیا و آخرت را از دست دهد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّا لَأُمَرَاءُ الْكَلَامِ ، وَفِينَا تَنْشَبَتْ عُرُوقُهُ ، وَعَلَيْنَا تَهَدَّلَتْ عُصُونُهُ .

امام علی علیه السلام : ماییم سرداران سخن که ریشه های آن در ما فرو رفته و شاخه هایش بر ما آویزان شده است .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي حَدِيثٍ أَخْبَرَهُ فِيهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا يَقَعُ عَلَى أُمَّتِهِ مِنَ الْفِتَنِ بَعْدَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَتَّى يُدْرِكَهُمُ الْعَدْلُ - : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، الْعَدْلُ مِنَّا أَمْ مِنْ غَيْرِنَا ؟

فَقَالَ : بَلْ مِنَّا ، بِنَا فَتَحَ اللَّهُ وَبِنَا يَخْتِمُ ، وَبِنَا أَلْفَ اللَّهِ بَيْنَ الْقُلُوبِ بَعْدَ الشَّرِّكَ ، وَبِنَا يُؤْلَفُ بَيْنَ الْقُلُوبِ بَعْدَ الْفِتْنَةِ ، فَقُلْتُ : الْحَمْدُ لِلَّهِ ِ عَلَى مَا وَهَبَ لَنَا مِنْ فَضْلِهِ .

امام علی علیه السلام - در حدیثی که پیامبر صلی الله علیه و آله فتنه هایی را به آگاهی او می رساند که پس از حضرتش صلی الله علیه و آله بر امت می رسد تا این که عدالت به داد آنها می رسد - : یا رسول الله ! عدالت از ماست یا از جز ما؟ پیامبر صلی الله علیه و آله می فرماید: از ماست، خداوند دین را با ما می آغازد و با ما به پایان می برد و در پرتو وجود ما پس از شرك، میان دلها انس می افکند و پس از فتنه، به دلها الفت می بخشد. گفتم: سپاس خدای را برای آن چه از فضل خود به ما بخشیده است .

عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ الْإِمَامِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَمِنَّا الْمَهْدِيَّ أَمْ مِنْ غَيْرِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : بَلْ مِنَّْا (بِنا) يَخْتِمُ اللَّهُ كَمَا بِنَا فَتَحَ ، وَبِنَا يُسْتَنْقَذُونَ مِنَ الشَّرِّكَ ، وَبِنَا يُؤَلَّفُ اللَّهُ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ بَعْدَ عَدَاوَةٍ بَيِّنَةٍ ، كَمَا بِنَا أَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ بَعْدَ عَدَاوَةِ الشَّرِّكَ .

قال الإمام علي عليه السلام : أُمُومِنُونَ أَمْ كَافِرُونَ ؟ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَفْتُونٌ وَكَافِرٌ .

عمر بن علی به نقل از پدرش امام علی علیه السلام نقل می کند که حضرت علیه السلام به پیامبر صلی الله علیه و آله عرض کرد: یا رسول الله ! آیا مهدی از ماست یا از جز ما؟ فرمود: از ماست، (با ما) خداوند پایان می بخشد و با ما می آغازد و همه با ما از شرك، رهایی می یابند و خداوند با ما، دلها را پس از خصومتی آشکار، الفت می بخشد، چنان که پس از دشمنی شرك، دل هایشان را با یکدیگر مانوس ساخت. امام علی علیه السلام عرض کرد: آیا آنها مؤمن هستند یا کافر؟ پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: فریب خورده و کافر .

الإمام علي عليه السلام : قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَا عَلِيُّ ، بِكُمْ يُفْتَحُ هَذَا الْأَمْرُ ، وَبِكُمْ يُخْتَمُ ، عَلَيْكُمْ بِالصَّبْرِ ، فَإِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ .

امام علی علیه السلام : پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به من فرمود: ای علی! این امر با شما آغاز می شود و با شما پایان می پذیرد، صبر در پیش گیرید که انجام کار، از آن پرهیزگاران است .

عنه عليه السلام : بِنَا فَتَحَ اللَّهُ الْإِسْلَامَ ، وَبِنَا يَخْتِمُهُ .

امام علی علیه السلام : خداوند اسلام را با ما آغاز کرد و با ما به پایان می برد .

عنه عليه السلام : بِنَا يَفْتَحُ اللَّهُ ، وَبِنَا يَخْتِمُ اللَّهُ .

امام علی علیه السلام : خداوند با ما آغاز می کند و با ما به پایان می برد .

عنه علیه السلام : يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ بَنِي مِيزَةَ اللَّهِ الْكَذِبَ ، وَبَنِي يُفَرِّجُ اللَّهُ الزَّمَانَ الْكَلْبَ ، وَبَنِي يَنْزِعُ اللَّهُ رَبَقَ الدَّلِّ مِنْ أَعْنَاقِكُمْ ، وَبَنِي يَفْتَحُ اللَّهُ ، وَبَنِي يَخْتِمُ اللَّهُ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! ما خاندانی هستیم که خداوند با ما دروغ را مشخص می سازد و با ما بیماری سخت را از میان می برد و با ما ریسمان خواری را از گردنهای شما می گشاید و با ما می آغازد و با ما به پایان می برد .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا يُقَاسُ بِآلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مِنَ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَحَدٌ ، وَلَا يُسَوَّى بِهِمْ مَنْ جَرَتْ نِعْمَتُهُمْ عَلَيْهِ أَبَدًا .

امام علی علیه السلام : هیچ کس از این امت با خاندان محمد سنجیده نمی شود و هرگز کسی که نعمتهای این خاندان به سوی او روان است با آنها مساوی دانسته نمی شود .

عنه علیه السلام : نَحْنُ أَهْلُ الْبَيْتِ لَا يُقَاسُ بِنَا أَحَدٌ ، فِينَا نَزَلَ الْقُرْآنُ ، وَفِينَا مَعْدِنُ الرِّسَالَةِ .

امام علی علیه السلام : ما اهل بیتی هستیم که هیچ کس با ما سنجیده نمی شود، قرآن در میان ما نازل شده است و خاستگاه رسالت در میان ماست .

عنه علیه السلام : نَحْنُ النُّجَبَاءُ ، وَأَفْرَاطُنَا أَفْرَاطُ الْأَنْبِيَاءِ ، حِزْبُنَا حِزْبُ اللَّهِ ، وَالْفِئَةُ الْبَاغِيَّةُ حِزْبُ الشَّيْطَانِ ، مَنْ سَاوَى بَيْنَنَا وَبَيْنَ عَدُوِّنَا فَلَيْسَ مِنَّا .

امام علی علیه السلام : ماییم بزرگواران و جلوداران ما جلوداران انبیا هستند، حزب ما حزب خداست و گروه سرکش، حزب شیطان هستند، هر کس ما را همسنگ دشمنان بداند از ما نیست .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّا أَهْلُ الْبَيْتِ شَجَرَةُ النُّبُوَّةِ ، وَمَوْضِعُ الرِّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ ، وَبَيْتُ الرَّحْمَةِ ، وَمَعْدِنُ الْعِلْمِ .

امام علی علیه السلام : ما اهل بیت، شجره نبوت و جایگاه رسالت و مکان آمد و شد فرشتگان و خانه رحمت و خاستگاه دانش هستیم .

عنه عليه السلام : خُصِّصْنَا بِخَمْسَةٍ : بِفَصَاحَةٍ ، وَصَبَاحَةٍ ، وَسَمَاحَةٍ ، وَنَجْدَةٍ ، وَحُظْوَةٍ عِنْدَ النِّسَاءِ .

امام علی علیه السلام : پنج سرشت تنها از آن ماست : گشاده زبانی ، زیبایی ، بخشش ، دلیری و منزلت نزد زنان .

عنه عليه السلام - لَمَّا سُئِلَ عَنْ قُرَيْشٍ - : أَمَّا بَنُو مَخْزُومٍ فَرِيحَانَةٌ قُرَيْشٍ ، نُحِبُّ حَدِيثَ رِجَالِهِمْ ، وَالنِّكَاحَ فِي نِسَائِهِمْ . وَأَمَّا بَنُو عَبْدِ شَمْسٍ فَأَبْعَدُهَا رَأْيًا ، وَأَمْنَعُهَا لِمَا وَرَاءَ ظَهْرِهَا . وَأَمَّا نَحْنُ فَأَبْذَلُ لِمَا فِي أَيْدِينَا ، وَأَسْمَحُ عِنْدَ الْمَوْتِ بِنُفُوسِنَا ، وَهُمْ أَكْثَرُ وَأَمَكْرُ وَأَنْكَرُ ، وَنَحْنُ أَفْصَحُ وَأَنْصَحُ وَأَصْبَحُ .

امام علی علیه السلام : هنگامی که از امام علی علیه السلام درباره اوصاف قریش پرسیدند فرمود : اما بنی مخزوم، گل خوشبوی قریش هستند. هم صحبتی با مردانشان و زناشویی با زنانشان را دوست داریم و اما بنی عبد شمس، دوراندیش ترین قریش می باشند و در حمایت و نگهداری آن چه پشت سرشان دارند استوارترند و اما ما بخشنده ترین آن چه را که در دستان است و سخاوتمندترین به جان دادن هنگام مرگ و ایشان (بنی عبد شمس) بیشترند و فریبنده تر و زشت روتر و ما فصیح تر و نیکخواه تر و خوشروتر هستیم .

عنه عليه السلام - فِي خُطْبَةٍ يَذْكُرُ فِيهَا فَضَائِلَ أَهْلِ الْبَيْتِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : فِيهِمْ كَرَامُ الْقُرْآنِ ، وَهُمْ كُنُوزُ الرَّحْمَنِ ، إِنْ نَطَقُوا صَدَقُوا ، وَإِنْ صَمَتُوا لَمْ يُسَبِّقُوا .

امام علی علیه السلام - در خطبه ای که پیرامون فضائل اهل بیت ایراده کرده - : آیات کریمه و مدح و منقبت قرآن درباره ایشان نازل شده و آنان گنج های خداوند بخشنده هستند، اگر به گفتار لب بگشایند راست گویند و اگر خاموش باشند دیگری بر آنان پیشی نگیرد .

عنه عليه السلام : تَاللَّهِ ، لَقَدْ عُلِّمْتُ تَبْلِيغَ الرِّسَالَاتِ ، وَإِتِمَامَ الْعِدَاتِ ، وَتِمَامَ الْكَلِمَاتِ ، وَعِنْدَنَا أَهْلُ الْبَيْتِ أَبْوَابُ الْحَكَمِ ، وَضِيَاءُ الْأَمْرِ .

امام علی علیه السلام : سوگند به خدا، رساندن پیغامها و وفای به وعده ها و همه معانی را یاد گرفتیم و ابواب علم و معرفت و راه روشن در نزد ما اهل بیت است .

عنه عليه السلام : بِنَا اهْتَدَيْتُمْ فِي الظُّلُمَاءِ ، وَتَسَنَّمْتُمْ ذُرْوَةَ الْعُلْيَاءِ ، وَبِنَا أَفَجَرْتُمْ (انفَجَرْتُمْ) عَنِ السَّرَارِ . وَقِرَ سَمْعٌ لَمْ يَفْقَهْ (يَسْمَعِ) (الْوَاعِيَّةُ ، وَكَيْفَ يُرَاعِي النَّبَأَ مَنْ أَصَمَّتْهُ الصَّيْحَةُ ؟ رُبَطَ جَنَانٌ لَمْ يُفَارِقْهُ الْخَفَقَانُ .

امام علی علیه السلام : آن هنگام که در تاریکی گمراهی و نادانی بودید به وسیله ما هدایت شدید و به راه راست قدم نهادید و بر کوهان بلندی سوار شدید و به واسطه ما از تیرگی شب داخل روشنایی صبح گردیدید. کر باد ، گوشی که از فریاد راهنما پند نگرفته است و چگونه گوشی که از صدای رسا سنگین و کر گشته، صدای آهسته را می شنود و دلی که از خوف و ترس خدا مضطرب و نگران است مطمئن باشد .

عنه عليه السلام : أَلَا وَإِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ أَبْوَابُ الْحَكَمِ ، وَأَنْوَارُ الظُّلَمِ ، وَضِيَاءُ الْأُمِّ .

امام علی علیه السلام : آگاه باشید که ما اهل بیت، درهای حکمت و پرتو تاریکیها و نور امتهاییم .

عنه عليه السلام : نَحْنُ أَنْوَارُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ، وَسُفُنُ النَّجَاةِ ، وَفِينَا مَكْنُونُ الْعِلْمِ ، وَإِلَيْنَا مَصِيرُ الْأُمُورِ ، وَبِمَهْدِينَا تُقَطَّعُ الْحُجُجُ ، فَهُوَ خَاتَمُ الْأَيِّمَةِ ، وَمُنْقِذُ الْأُمَّةِ ، وَمُنْتَهَى النَّوْرِ ، وَغَامِضُ السَّرِّ ، فَلْيَهْنِ مَنْ اسْتَمْسَكَ بِعُرْوَتِنَا ، وَحُشِرَ عَلَى مَحَبَّتِنَا .

امام علی علیه السلام : ما نور آسمانها و زمین و کشتیهای نجات هستیم و نهفته های دانش در میان ماست و سرنوشت امور در دست ماست و با مهدی ماست که، حجتها تمام می شود و اوست خاتم امامان و رهایی بخش امت و پایانه روشنی و سرّ سرّ به مهر، پس گوارای کسی که به حلقه ما چنگ در زند و بر محبت ما برانگیخته شود .

عنه عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ، نَحْنُ أَبْوَابُ الْحِكْمَةِ ، وَمَفَاتِيحُ الرَّحْمَةِ ، وَسَادَةُ الْأُمَّةِ ، وَأَمْنَاءُ الْكِتَابِ ، وَفَصْلُ الْخِطَابِ ، وَبِنَا يُثِيبُ اللَّهُ ، وَبِنَا يُعَاقِبُ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! ماییم درهای حکمت و کلیدهای رحمت و سروران امت و معتمدان قرآن و سخن پایانی و سرنوشت ساز. خداوند به سبب ما پاداش می دهد و کیفر می کند .

الإمام عليّ عليه السلام : أَلَا إِنَّ الْعِلْمَ الَّذِي هَبَطَ بِهِ آدَمُ وَجَمِيعُ مَا فَضَّلَتْ بِهِ النَّبِيُّونَ إِلَى خَاتَمِ النَّبِيِّينَ فِي عِتْرَةِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَأَيْنَ يُتَاهُ بِكُمْ وَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ؟ !

امام علی علیه السلام : آگاه باشید علمی که آدم آن را فرود آورد و هر آن چه پیامبران تا خاتم الانبیاء بدان ترجیح داده شده اند در خاندان خاتم الانبیا والمرسلین حضرت محمد صلی الله علیه و آله است، پس به کدام کثر راهه می روید و به کدام سو روانید؟

الإمام عليّ عليه السلام : وَلَقَدْ عَلِمَ الْمُسْتَحْفِظُونَ مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنَّهُ قَالَ : إِنِّي وَأَهْلُ بَيْتِي مُطَهَّرُونَ ، فَلَا تَسْبِقُوهُمْ فَتَضِلُّوا ، وَلَا تَتَخَلَّفُوا عَنْهُمْ فَتَزَلُّوا ، وَلَا تُخَالِفُوهُمْ فَتَجْهَلُوا ، وَلَا تُعَلِّمُوهُمْ فَإِنَّهُمْ أَعْلَمُ مِنْكُمْ ، هُمْ أَعْلَمُ النَّاسِ كِبَارًا ، وَأَحْلَمُ النَّاسِ صِغَارًا .

امام علی علیه السلام : اصحاب سرّ از اصحاب محمد صلی الله علیه و آله می دانند که ایشان صلی الله علیه و آله فرموده است: من و خاندانم پاک هستیم، پس از آنها پیشی نگیرید که گمراه شوید و از آنها عقب هم نمانید که بلغزید و با آنها به مخالفت برنخیزید که نادانی یابید و به آنها نیاموزید که آنها از شما داناتر هستند، آنها داناترین مردم هستند در بزرگی و خردمندترین آنها در خردی .

الإمام عليّ عليه السلام : غَايَةُ كُلِّ مُتَعَمِّقٍ فِي عِلْمِنَا أَنْ يَجْهَلَ .

امام علی علیه السلام : غایت هر ژرف اندیشی در دانش ما آن است که نداند .

الإمام عليّ عليه السلام : أَيْنَ الَّذِينَ زَعَمُوا أَنَّهُمُ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ دُونَنَا ، كَذِبًا وَبَغْيًا عَلَيْنَا أَنْ رَفَعَنَا اللَّهُ وَوَضَعَهُمْ ، وَأَعْطَانَا وَحَرَمَهُمْ ، وَأَدْخَلْنَا وَأَخْرَجَهُمْ ؟! بِنَا يُسْتَعطَى الْهُدَى ، وَيُسْتَجَلَى الْعَمَى .

امام علی علیه السلام : کجایند کسانی که گمان کرده اند راسخان در علم آنها نیستند ما. آنان دروغ می گویند و به حقّ ما تجاوز می کنند. خداوند، ما را بالا برده و آنها را پست کرده است و به ما بخشیده و آنها را محروم ساخته است و ما را داخل کرده و آنها را بیرون برده است. در پرتو وجود ماست که هدایت ارمغان می شود و پرده از نابینایی برگرفته می شود .

عنه عليه السلام : فُرِضَ عَلَى الْأُمَّةِ طَاعَةُ وَلاَةِ أَمْرِهِ الْقَوَامِ بِدِينِهِ ، كَمَا فُرِضَ عَلَيْهِمْ طَاعَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : « أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ . » ثُمَّ بَيَّنَّ مَحَلَّ وَلاَةِ أَمْرِهِ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ بِتَأْوِيلِ كِتَابِهِ فَقَالَ عَزَّوَجَلَّ : وَلَوْ رَدَّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ . » وَعَجَزَ كُلُّ أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ عَنْ مَعْرِفَةِ تَأْوِيلِ كِتَابِهِ غَيْرَهُمْ ، لِأَنَّهُمْ هُمْ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ ، الْمَأْمُونُونَ عَلَى تَأْوِيلِ التَّنْزِيلِ ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : « وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ . »

امام علی علیه السلام : خداوند فرمانبری از والیان امر خود را که به دین او می پردازند واجب ساخته است، چنان که فرمانبری از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله را بر آنها واجب کرده است. خداوند می فرماید : «از خدا و رسول و اولوالامرتان فرمان برید» . خداوند سپس جایگاه والیان امرش را که به تأویل کتابش علم و آگاهی دارند روشن کرده می فرماید : «و اگر آن را به پیامبر صلی الله علیه و آله و پیشوایان ارجاع می کردند از حقیقت امر آگاه می شدند» .

همه مردم جز ایشان از شناخت کتاب او ناتوانند، زیرا آنان راسخان در علم هستند و در تأویل قرآن (از خطا) ایمن قرار داده شده اند. خداوند می فرماید : «و تأویل آن را هیچ کس نمی داند مگر خدا و راسخان در علم» .

الإمام علي عليه السلام : نَحْنُ شَجَرَةُ النُّبُوَّةِ ، وَمَحَطُّ الرِّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ ، وَمَعَادِنُ الْعِلْمِ ، وَيَنَابِيعُ الْحُكْمِ ، نَاصِرُنَا وَمُحِبُّنَا يَنْتَظِرُ الرَّحْمَةَ ، وَعَدُوْنَا وَمُبْغِضُنَا يَنْتَظِرُ السَّطْوَةَ .

امام علی علیه السلام : ما درخت نبوت و فرودگاه رسالت و مکان آمد و شد فرشتگان و کانهای دانش و سرچشمه های حکمت هستیم. یار و دوستدار ما رحمت را چشم می کشد و دشمن و کینه توز ما یورش را انتظار برد .

عنه عليه السلام - وَقَدْ خَطَبَ النَّاسَ بِالْمَدِينَةِ - : أَمَا وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ ، لَوْ اقْتَبَسْتُمْ الْعِلْمَ مِنْ مَعْدِنِهِ ، وَشَرِبْتُمْ الْمَاءَ بِعُذُوبَتِهِ ، وَادَّخَرْتُمْ الْخَيْرَ مِنْ مَوْضِعِهِ ، وَأَخَذْتُمْ الطَّرِيقَ مِنْ وَاضِحِهِ ، وَسَلَكْتُمْ مِنَ الْحَقِّ نَهْجَهُ ، لَنَهَجْتُمْ بِكُمُ السَّبِيلُ ، وَبَدَتْ لَكُمُ الْأَعْلَامُ ، وَأَضَاءَ لَكُمُ الْإِسْلَامُ .

امام علی علیه السلام - در خطبه ای برای مردم مدینه - : آگاه باشید، سوگند به خدایی که دانه را شکافت و انسان را آفرید، اگر دانش را از کانش برگیرید و آب را با گوارایش

بنوشید و خیر را از جایگاهش بپندوزید و راه روشن را در پیش گیرید و در پیمودن حق، مسیر آن را بپیمایید، راهها بر شما هویدا شود و نشانه ها بر شما رخ نماید و اسلام برای شما پرتو افشانی کند .

الإمام علي عليه السلام - مِنْ خُطْبَةٍ لَهُ يَذْكُرُ فِيهَا آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - : هُمْ عَيْشُ الْعِلْمِ ، وَمَوْتُ الْجَهْلِ ، يُخْبِرُكُمْ حِلْمُهُمْ عَنْ عِلْمِهِمْ ، وَظَاهِرُهُمْ عَنْ بَاطِنِهِمْ ، وَصَمْتُهُمْ عَنْ حُكْمِ مَنْطِقِهِمْ ، لَا يُخَالِفُونَ الْحَقَّ وَلَا يَخْتَلِفُونَ فِيهِ .

امام علی علیه السلام - با بیان خطبه ای در توصیف خاندان محمد صلی الله علیه و آله - : آنان زنده دارنده علم و دانش و میراننده جهل و نادانی هستند . بردباری ایشان خبر از علم آنان می دهد و ظاهرشان حکایت از باطنشان دارد و سکوتشان پرده از حکمت گفتارشان بر می گیرد . آنها مخالف حق نیستند و در آن با یکدیگر اختلاف نمی کنند .

عنه عليه السلام : واعلموا أنكم لن تعرفوا الرشد حتى تعرفوا الذي تركه ، ولن تأخذوا بميثاق الكتاب حتى تعرفوا الذي نقضه ، ولن تمسكوا به حتى تعرفوا الذي نبذته ، فالتمسوا ذلك من عند أهله ، فإنهم عيش العلم وموت الجهل ، هم الذين يخبركم حكمهم عن علمهم ، وصمتهم عن منطقهم ، وظاهرهم عن باطنهم ، لا يخالفون الدين ولا يختلفون فيه ، فهو بينهم شاهد صادق ، وصامت ناطق .

امام علی علیه السلام : و بدانید هرگز به راه راست پی نخواهید برد تا کسی را که آن را وا گذاشته، بشناسید و هرگز به عهد و پیمان قرآن وفا نمی کنید تا کسی را که نقض عهد کرده بشناسید و هرگز به کتاب خدا چنگ نمی زنید تا کسی را که آن را دور انداخته بشناسید . پس راه راست و وفای به عهد و پیمان و چگونگی وابسته شدن به قرآن را از اهل آن درخواست نمایید، زیرا ایشان زنده دارنده علم و دانش و میراننده جهل و نادانی هستند . حکمت ایشان خبر از علم آنان می دهد و سکوتشان پرده از گفتارشان بر می گیرد و ظاهرشان حکایت از باطنشان دارد . آنها مخالف حق نیستند و در آن با یکدیگر اختلاف ندارند . پس دین درباره آنان گواهی است راستگو و خاموشی است گویا .

الإمام علي عليه السلام - فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : «قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ» - : أَنَا هُوَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ .

امام علی علیه السلام - درباره این آیه «قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ» - : من هستم که علم کتاب نزد اوست .

الإمام عليّ عليه السلام : سَلَوْنِي عَنْ كِتَابِ اللَّهِ ، فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ آيَةٍ إِلَّا وَقَدْ عَرَفْتُ بَلِيلَ نَزَلَتْ أَمْ بِنَهَارٍ ، فِي سَهْلٍ أَمْ فِي جَبَلٍ .

امام علی علیه السلام : پیرامون کتاب خدا از من بپرسید، چه، آیه ای نازل نشده است مگر آن که من می دانم در شب فرود آمده یا در روز و در دشت یا در کوهستان .

عنه عليه السلام : سَلَوْنِي عَنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، فَوَاللَّهِ مَا نَزَلَتْ آيَةٌ مِنْهُ فِي لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ وَلَا مَسِيرٍ وَلَا مَقَامٍ إِلَّا وَقَدْ أَقْرَأْنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَعَلَّمَنِي تَأْوِيلَهَا . فَقَالَ ابْنُ الْكَوَّاءِ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، فَمَا كَانَ يَنْزِلُ عَلَيْهِ وَأَنْتَ غَائِبٌ عَنْهُ ؟ قَالَ : كَانَ يَحْفَظُ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا كَانَ يَنْزِلُ عَلَيْهِ مِنَ الْقُرْآنِ وَأَنَا عَنْهُ غَائِبٌ حَتَّى أَقْدَمَ عَلَيْهِ فَيَقْرَأَنِيهِ وَيَقُولَ لِي : يَا عَلِيُّ ، أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيَّ بَعْدَكَ كَذَا وَكَذَا وَتَأْوِيلُهُ كَذَا وَكَذَا ، فَيُعَلِّمُنِي تَنْزِيلَهُ وَتَأْوِيلَهُ .

امام علی علیه السلام : پیرامون کتاب خداوند عز و جل از من بپرسید که به خدا سوگند، آیه ای از آن در شب یا روز و در طول راه یا جای باشی نازل نشده مگر آن که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله قرائت آن را با تأویلش به من آموخته است. ابو کواء گفت: یا امیرالمؤمنین! درباره آیاتی که بر پیامبر صلی الله علیه و آله نازل شد و تو حضور نداشتی چه می گویی؟ امام علیه السلام فرمود: هنگامی که من حضور نداشتم پیامبر آیاتی را که بر ایشان نازل می شد، حفظ می کرد تا آن که خدمتشان می رسیدم و پیامبر قرائت آن را به من می آموخت و می فرمود: ای علی! پس از رفتن تو، خداوند این آیات را بر من نازل فرمود و تأویل آن چنین و چنان است و بدین ترتیب تنزیل و تأویل آن را به من می آموخت .

عنه عليه السلام : مَا نَزَلَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ آيَةٌ مِنَ الْقُرْآنِ إِلَّا أَقْرَأْنِيهَا وَأَمْلَاهَا عَلَيَّ فَكَتَبْتُهَا بِخَطِّي ، وَعَلَّمَنِي تَأْوِيلَهَا وَتَفْسِيرَهَا ، وَنَاسِخَهَا وَمَنْسُوخَهَا ، وَمُحْكَمَهَا وَمُتَشَابِهَهَا ، وَخَاصَّهَا وَعَامَّهَا .

امام علی علیه السلام : آیه ای از قرآن بر پیامبر صلی الله علیه و آله نازل نشده است مگر آن که قرائت آن را به من آموخته و بر من املا فرموده و من آنها را با خط خود نوشته ام و تأویل و تفسیر و ناسخ و منسوخ و محکم و متشابه و خاص و عام آن را به من یاد داده است .

الإمام عليّ عليه السلام : عَلَّمَنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ كَمَا عَلَّمَهُ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ ، وَكُلَّ دَابَّةٍ فِي بَرٍّ أَوْ بَحْرٍ .

امام علی علیه السلام : ما همچون سلیمان بن داود، با زبان پرندگان و هر جانور خشکی یا دریایی آشنایی یافته ایم .

عنه عليه السلام : عَلَّمَنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ ، وَأُوتِينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ، إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْعَظِيمُ .
امام علی علیه السلام : ما با زبان پرندگان آشنایی یافته ایم و از هر چیزی بهره برده ایم که این خود فضلی بزرگ است .

الإمام عليّ عليه السلام : لَوْلَا آيَةٌ فِي كِتَابِ اللَّهِ لَأَخْبَرْتُكُمْ بِمَا كَانَ وَبِمَا يَكُونُ وَمَا هُوَ كَائِنٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَهِيَ هَذِهِ الْآيَةُ : «يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ» .

امام علی علیه السلام : اگر يك آیه در کتاب خدا نبود، من درباره آن چه بوده و هست و تا روز رستاخیز خواهد بود آگاهتان می کردم و آن آیه شریفه، این است: «هر چه را بخواهد محو یا اثبات می کند و اصل کتاب نزد اوست» .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ عَلَّمْنَا عِلْمَ الْمَنَایَا وَالْبَلَايَا وَالْأَنْسَابِ . وَاللَّهُ ، لَوْ أَنَّ رَجُلًا مَنَّا قَامَ عَلَى جِسْرِ ثُمَّ عُرِضَتْ عَلَيْهِ هَذِهِ الْأُمَّةُ لَحَدَّثَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ وَأَنْسَابِهِمْ .

امام علی علیه السلام : ما خاندانی هستیم که آگاهی از مرگ و میرها و بلاها و نسبها را به ما آموخته اند . به خدا سوگند، اگر کسی از ما بر سر پلی بایستد و این امت همگی بر او عرضه شوند اسم و نسب همه ایشان را به آنها می گوید .

الإمام عليّ عليه السلام : كُنْتُ إِذَا سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أُعْطَانِي ، وَإِذَا سَكَتُ ابْتَدَأَنِي .

امام علی علیه السلام : هرگاه از پیامبر نکته ای می جویدم، در اختیار من می نهاد و اگر سکوت می کردم، او سخن می آغازید .

الإمام عليّ عليه السلام : لَيْسَ كُلُّ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَنْ كَانَ يُسَأَلُهُ وَيَسْتَفْهِمُهُ ، حَتَّى إِنْ كَانُوا لَيُحِبُّونَ أَنْ يَجِيءَ الْأَعْرَابِيُّ وَالطَّارِئُ فَيَسْأَلَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَتَّى يَسْمَعُوا . وَكَانَ لَا يَمُرُّ بِي مِنْ ذَلِكَ شَيْءٌ إِلَّا سَأَلْتُهُ عَنْهُ وَحَفِظْتُهُ .

امام علی علیه السلام : چنین نبود که همه اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله از آن حضرت پرسیده و برای فهم آن کنجکاوی نمایند، حتی که دوست داشتند بادیه نشین و غریبی از راه برسد و از آن حضرت بپرسد تا ایشان بشنوند، ولی در این باب چیزی بر من نگذشت مگر این که از آن حضرت پرسیده و آن را حفظ کردم .

عنه عليه السلام - لَمَّا قَالَ لَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ : لَقَدْ أُعْطِيتَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عِلْمَ الْغَيْبِ ! فَضَحِكَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَالَ لِلرَّجُلِ ، وَكَانَ كَلْبِيًّا - : يَا أَخَا كَلْبٍ ، لَيْسَ هُوَ بِعِلْمِ غَيْبٍ ، وَإِنَّمَا هُوَ تَعَلُّمٌ مِنْ ذِي عِلْمٍ . وَإِنَّمَا عِلْمُ الْغَيْبِ عِلْمُ السَّاعَةِ ، وَمَا عَدَدَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ بِقَوْلِهِ : « إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَازَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ » ... ، فَيَعْلَمُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ مَا فِي الْأَرْحَامِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى ، وَقَبِيحٍ أَوْ جَمِيلٍ ، وَسَخِيٍّ أَوْ بَخِيلٍ ، وَشَقِيٍّ أَوْ سَعِيدٍ ، وَمَنْ يَكُونُ فِيالنَّارِ حَطْبًا ، أَوْ فِي الْجَنَّةِ لِلنَّبِيِّينَ مُرَافِقًا . فَهَذَا عِلْمُ الْغَيْبِ الَّذِي لَا يَعْلَمُهُ أَحَدٌ إِلَّا اللَّهُ ، وَمَا سِوَى ذَلِكَ فَعِلْمٌ عَلَّمَهُ اللَّهُ نَبِيَّهُ فَعَلَّمَنِيهِ ، وَدَعَا لِي بِأَنْ يَعِيَهُ صَدْرِي ، وَتَضَمَّنَّ عَلَيْهِ جَوَانِحِي .

امام علی علیه السلام : در پاسخ به یکی از اصحابش که عرض کرد: یا امیرالمؤمنین! خداوند به تو علم غیب عطا فرموده، خنده ای کرد و به او که از قبیله کلب بود فرمود: ای مرد کلبی! آن چه گفتم علم غیب نیست بلکه تعلّم و آموختنی است از صاحب علم و دانش و علم غیب منحصر است به دانستن وقت قیامت و آن چه خداوند سبحان درگفتارش شمرده است» :خداست که می داند قیامت چه وقت می آید. اوست که باران می باراند و از آن چه در رحمهاست آگاه است و هیچ کس نمی داند فردا چه چیز به دست خواهدآورد وکسی نمی داند در کدام زمین خواهد مرد . «پس خداوند سبحان می داند آن چه در رحمهاست، پسر است یا دختر، زشت است یانیکو، بخشنده است یابخیل، بدبخت است یا نیک بخت و می داند چه کسی هیزم آتش دوزخ وچه کسی در بهشت با پیامبران، همراه است. پس اینها که شمرده شد علم غیب است که هیچ کس آن را نمی داند مگر خدا. لیکن جز اینها علمی هست که خداوند به پیامبر خود آموخته و او هم به من یاد داده است و دعا فرمود که سینه من آن را نگاه دارد و دنده هایم احاطه اش نماید .

عنه عليه السلام - في صِفَةِ آلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ - : هُمْ مَوْضِعُ سِرِّهِ ، وَلَجَأُ أَمْرِهِ ، وَعَيْبَةُ عِلْمِهِ ، وَمَوِيلُ حُكْمِهِ ، وَكُھُوفُ كُتُبِهِ ، وَجِبَالُ دِينِهِ ، بِهِمْ أَقَامَ انْحِنَاءَ ظَهْرِهِ ، وَأَذْهَبَ ارْتِعَادَ فَرَائِصِهِ .

امام علی علیه السلام - در توصیف خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله - : خاندان پیامبر ، جایگاه راز او (خدا) و پناه فرمان او و خزانه دانش او و مرجع حکمت‌های او و حافظان کتاب‌های او می باشند و مانند کوه‌هایی هستند برای دین آن حضرت علیه السلام. پیامبر به کمک آنها پشتش را راست کرد و لرزش بدنش را زایل نمود .

الإمام عليّ عليه السلام : عِنْدَنَا أَهْلُ الْبَيْتِ مَفَاتِيحُ الْعِلْمِ ، وَأَبْوَابُ الْحِكْمَةِ ، وَضِيَاءُ الْأَمْرِ ، وَفَصْلُ الْخِطَابِ .

امام علی علیه السلام : کلیدهای دانش و درهای حکمت و روشنی امر و سخن انجамین (آخرین) نزد ماست .

الإمام عليّ عليه السلام : شِيعَتُنَا الْمُتَبَاذِلُونَ فِي وَلَايَتِنَا ، الْمُتَحَابُّونَ فِي مَوَدَّتِنَا ، الْمُتَزَاوِرُونَ فِي إِحْيَاءِ أَمْرِنَا ، الَّذِينَ إِنْ غَضِبُوا لَمْ يَظْلِمُوا ، وَإِنْ رَضُوا لَمْ يُسْرِفُوا ، بَرَكَتٌ عَلَى مَنْ جَاوَرُوا ، سَلَامٌ لِمَنْ خَالَطُوا .

امام علی علیه السلام : شیعیان ما، در راه دوستی ما به یکدیگر بذل و بخشش می کنند و در پرتو محبت ما یکدیگر را دوست می دارند و برای زنده نگاهداشتن یاد ما به دیدار یکدیگر می شتابند، آنها کسانی هستند که هرگاه خشمگین شوند، ستم روا ندارند و هرگاه خشنود شوند، زیاده روی نکنند. برای همسایگان خود مایه برکت هستند و با هر که آمیزش یابند، راه آشتی در پیش گیرند .

عنه عليه السلام : شِيعَتُنَا هُمُ الْعَارِفُونَ بِاللَّهِ ، الْعَامِلُونَ بِأَمْرِ اللَّهِ ، أَهْلُ الْفَضَائِلِ ، وَالنَّاطِقُونَ بِالصَّوَابِ ، مَأْكُولُهُمُ الْقَوْتُ ، وَمَلْبَسُهُمُ الْإِقْتِصَادُ ، وَمَشْيُهُمُ التَّوَاضُّعُ ... تَحَسُّبُهُمْ مَرْضَى وَقَدْ خَوِلُوا وَمَا هُمْ بِذَلِكَ ، بَلْ خَامَرَهُمْ مِنْ عَظَمَةِ رَبِّهِمْ وَشِدَّةِ سُلْطَانِهِ مَا طَاشَتْ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَذَهَلَتْ مِنْهُ عُقُولُهُمْ ، فَإِذَا اسْتَقَامُوا مِنْ ذَلِكَ بَادَرُوا إِلَى اللَّهِ بِالْأَعْمَالِ الزَّكِيَّةِ ، لَا يَرْضَوْنَ لَهُ بِالْقَلِيلِ ، وَلَا يَسْتَكْثِرُونَ الْجَزِيلَ .

امام علی علیه السلام : شیعیان ما خداشناسند و به امر الهی عمل می کنند. آنها اهل فضیلت هستند و سخن به درستی گویند. خوراکشان، اندک است و پوشاکشان، میانه روی و

رفتارشان به فروتنی است... آنها را بیمار می انگاری و می پنداری که دیوانه اند، در حالی که چنین نیستند و عظمت خدایشان آنها را به بیماری افکنده و شدت هیبت پروردگار، دلهای آنها را بی پروا و عقلهایشان را پریشان کرده است و هرگاه از این ها فارغ آیند، با انجام اعمال نیکو، به درگاه الهی بشتابند، آنها نه به (عمل) کم راضی اند و نه اعمال زیاد را فراوان می شمارند .

الإمام عليّ عليه السلام - مِنْ كَلَامِهِ بِالْبَصْرَةِ حِينَ ظَهَرَ عَلَى الْقَوْمِ ، بَعْدَ حَمْدِ اللَّهِ وَالثَّنَاءِ عَلَيْهِ - : أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ اللَّهَ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ ، وَمَغْفِرَةٍ دَائِمَةٍ ، وَعَفْوٍ جَمٍّ ، وَعِقَابٍ أَلِيمٍ ، قَضَى أَنْ رَحْمَتَهُ وَمَغْفِرَتَهُ وَعَفْوُهُ لِأَهْلِ طَاعَتِهِ مِنْ خَلْقِهِ ، وَبِرَحْمَتِهِ اهْتَدَى الْمُهْتَدُونَ ، وَقَضَى أَنْ نَقَمَتَهُ وَسَطَوَاتِهِ وَعِقَابُهُ عَلَى أَهْلِ مَعْصِيَتِهِ مِنْ خَلْقِهِ ، وَبَعْدَ الْهُدَى وَالْبَيِّنَاتِ مَا ضَلَّ الضَّالُّونَ . فَمَا ظَنُّكُمْ يَا أَهْلَ الْبَصْرَةِ وَقَدْ نَكَثْتُمْ بَيْعَتِي وَظَاهَرْتُمْ عَلَيَّ عَدُوِّي؟ فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ : نَظْنٌ خَيْرًا ، وَنَرَاكَ قَدْ ظَفِرْتَ وَقَدَّرْتَ ، فَإِنْ عَاقِبْتَ فَقَدْ اجْتَرَمْنَا ذَلِكَ ، وَإِنْ عَفَوْتَ فَالْعَفْوُ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ ، فَقَالَ : قَدْ عَفَوْتُ عَنْكُمْ ، فَإِيَّاكُمْ وَالْفِتْنَةَ ، فَإِنَّكُمْ أَوَّلُ الرِّعِيَّةِ نَكَثَ الْبَيْعَةَ وَشَقَّ عَصَا هَذِهِ الْأُمَّةِ .
ثُمَّ جَلَسَ لِلنَّاسِ فَبَايَعُوهُ .

امام علی علیه السلام در سخن خود در بصره، هنگام چیرگی بر ایشان، پس از سپاس و ستایش خداوند فرمود: اما بعد، همانا خداوند، رحمتی گسترده و آمرزشی پیوسته و گذشتی فراوان، و کیفری دردناک دارد و حکم کرده است که رحمت و آمرزش و گذشتش برای خلق اوست که اهل طاعتند و در پرتو رحمت او، ره یافتگان ره یافتند و حکم کرده است که انتقام و قدرت و کیفرش برای خلق اوست که اهل سرکشی هستند و دیگر پس از هدایت و دلایل آشکار گمراهان گمراه نشدند. ای اهل بصره! اینک گمان شما چیست که بیعت مرا شکستید و دشمنم را یاری رساندید؟ مردی برخاست و گفت: گمان خیر داریم و تو را می بینیم که چیرگی و توانایی یافته ای، اگر ما را به کیفر رسانی، آن مقتضای جرم ما خواهد بود و اگر درگذری، پس نزد خدا گذشت، محبوبتر است. علی علیه السلام فرمود: از شما درگذشتم، لیکن از فتنه بر کنار باشید که شما نخستین مردمانی هستید که بیعت شکستید و اجتماع امت را پراکندید. راوی می گوید: آن گاه امام در برابر مردم نشست و آنها با او بیعت کردند .

الإمام عليّ عليه السلام : مَا عَبْدْتُكَ طَمَعًا فِي جَنَّتِكَ ، وَلَا خَوْفًا مِنْ نَارِكَ ، وَلَكِنْ وَجَدْتُكَ أَهْلًا لِلْعِبَادَةِ فَعَبَدْتُكَ .

امام علی علیه السلام : خدایا تو را نه به از بهشتت پرستیدم و نه از هراس دوزخت، لیکن تو را شایسته پرستش یافتم و پرستیدمت .

عنه علیه السلام : إِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ رَغْبَةً فَتِلْكَ عِبَادَةُ التُّجَّارِ ، وَإِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ رَهْبَةً فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْعَبِيدِ ، وَإِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ شُكْرًا فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْأَحْرَارِ .

امام علی علیه السلام : جماعتی خدا را از سر امید پرستیدند که این پرستش بازرگانان است و جماعتی از سر ترس که این پرستش بردگان است و جماعتی او را از سر سپاس پرستیدند که این، پرستش آزادگان است .

السلام : إِنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ تَسْأَلُهُ خَادِمًا ، فَقَالَ : أَلَا أُخْبِرُكَ مَا هُوَ خَيْرٌ لَكَ مِنْهُ ؟ تُسَبِّحِينَ اللَّهَ عِنْدَ مَنَامِكَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ ، وَتَحْمَدِينَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ ، وَتُكَبِّرِينَ اللَّهَ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ . فَمَا تَرَكْتَهَا بَعْدُ ، قِيلَ : وَلَا لَيْلَةَ صَفِّينَ ؟ قَالَ : وَلَا لَيْلَةَ صَفِّينَ .

امام علی علیه السلام : فاطمه علیها السلام نزد پیامبر صلی الله علیه و آله رفت تا از او خدمتکاری بخواهد. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: آیا آن چه را برای تو بهتر است، به آگاهی تو برسانم؟ هنگام خوابیدن، سی و سه بار «سبحان الله» بگو و سی و سه بار «الحمد لله» بگو و سی و چهار بار «الله اکبر». من هنوز آن را ترک نکرده ام. پرسیدند: حتی در شب صفین. فرمود: حتی در شب صفین .

الإمام عليّ عليه السلام - إِنَّهُ كَانَ يَوْمًا فِي حَرْبِ صَفِّينَ مُشْتَغَلًا بِالْحَرْبِ وَالْقِتَالِ وَهُوَ مَعَ ذَلِكَ بَيْنَ الصَّفِّينِ يَرْقُبُ الشَّمْسَ ، فَقَالَ لَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَا هَذَا الْفِعْلُ ؟ - : أَنْظُرُ إِلَى الزَّوَالِ حَتَّى نُصَلِّيَ ، فَقَالَ لَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ : وَهَلْ هَذَا وَقْتُ صَلَاةٍ ؟ ! إِنَّ عِنْدَنَا لَشُغْلًا بِالْقِتَالِ عَنِ الصَّلَاةِ ! فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عَلَى مَا نُقَاتِلُهُمْ ؟ ! إِنَّمَا نُقَاتِلُهُمْ عَلَى الصَّلَاةِ .

امام علی علیه السلام در جنگ صفین که به جنگ و نبرد مشغول بود، در میانه جنگ خورشید را هم زیر نظر داشت. ابن عباس به او عرض کرد: یا امیر المؤمنین! چه می کنی؟ حضرت علیه السلام فرمود: می نگرم که چه هنگام، زوال ظهر می شود تا نماز بگزاریم. ابن عباس به حضرت علیه السلام عرض کرد: آیا حالا وقت نماز است؟! جنگ، ما را از نماز باز داشته است. حضرت علیه السلام فرمود: ما چرا با آنها می جنگیم؟! ستیز ما با آنها فقط بر سر نماز است .

الإمام عليّ عليه السلام : ما تَرَكْتُ صَلَاةَ اللَّيْلِ مُنْذُ سَمِعْتُ قَوْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : صَلَاةَ اللَّيْلِ نُورٌ . فَقَالَ ابْنُ الْكَوَّاءِ : وَلَا لَيْلَةَ الْهَرِيرِ ؟ قَالَ : وَلَا لَيْلَةَ الْهَرِيرِ .

امام علی علیه السلام : از هنگامی که این سخن پیامبر صلی الله علیه و آله را شنیدم : «نماز شب، نور است» دیگر آن را ترک نکردم. ابن کواء گفت: حتی در شب هریر، امام علیه السلام فرمود: حتی در شب هریر .

الإمام عليّ عليه السلام : حُبِّبَ إِلَيَّ الصَّوْمُ بِالصَّيْفِ .

امام علی علیه السلام :روزه در تابستان، نزد من محبوب است .

الإمام عليّ عليه السلام : جُعْتُ مَرَّةً بِالْمَدِينَةِ جَوْعًا شَدِيدًا ، فَخَرَجْتُ أَطْلُبُ الْعَمَلَ فِي عَوَالِي الْمَدِينَةِ ، فَإِذَا أَنَا بِامْرَأَةٍ قَدْ جَمَعَتْ مَدْرًا ، فَظَنَنْتُهَا تُرِيدُ بَلَاءً ، فَأَتَيْتُهَا فَقَاطَعْتُهَا كُلَّ ذَنْوبٍ عَلَى تَمْرَةٍ ، فَمَدَدْتُ سِتَّةَ عَشَرَ ذَنْوبًا ، حَتَّى مَجَلَّتْ يَدَايَ ، ثُمَّ أَتَيْتُ الْمَاءَ فَأَصَبْتُ مِنْهُ ، ثُمَّ أَتَيْتُهَا فَقُلْتُ بِكَفِّيْ هَكَذَا بَيْنَ يَدَيْهَا - وَبَسَطَ إِسْمَاعِيلُ يَدَيْهِ وَجَمَعَهُمَا - فَعَدَّتْ لِي سِتَّ عَشْرَةَ تَمْرَةً ، فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَأَخْبَرْتُهُ ، فَأَكَلَ مَعِيَ مِنْهَا .

امام علی علیه السلام :يك بار در مدینه به شدّت گرسنه شدم، برای پیدا کردن کاری، به بخشهای بالای مدینه رفتم، ناگاه زنی را دیدم که کلوخ جمع کرد، فهمیدم که می خواهد آنها را خیس کند. نزد آن زن رفتم و با او توافق کردم که برای آوردن هر دلو آب، يك خرما بگیرم، شانزده دلو پُر، آب آوردم تا دستانم تاول زد، آن گاه آبی آوردم و بر دستم ریختم و نزد آن زن رفتم و گفتم: [ببین] کف دستانم چنین شد و زن برای من شانزده خرما شمرد. من نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمدم و او را آگاه گردانیدم و حضرت صلی الله علیه و آله هم از آن خرما با من خورد .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي صِفَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - : أَجُودُ النَّاسِ كَفًّا ، وَأَشْرَحُهُمْ صَدْرًا ، وَأَصْدَقُ النَّاسِ لَهْجَةً ، وَأَلْيَنُهُمْ عَرِيكَةً ، وَأَكْرَمُهُمْ عِشْرَةً . مَنْ رَأَاهُ بِدِيَهَةِ هَابَةٍ ، وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ .

امام علی علیه السلام در توصیف پیامبر صلی الله علیه و آله : پیامبر صلی الله علیه و آله ، بخشنده ترین، باظرفیت ترین، راستگوترین، نرمخوترین و خوش مشرب ترین مردم بود

هر کس در آغاز او را می دید، از او می هراسید و چون با او حشر و نشر می یافت، محبت حضرت صلی الله علیه و آله به دل او رسوخ می کرد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ كَرِيمٌ حَلِيمٌ عَظِيمٌ رَحِيمٌ ، دَلَّنَا عَلَى اخْلَاقِهِ وَأَمَرَنَا بِالْأَخْذِ بِهَا وَحَمَلَ النَّاسَ عَلَيْهَا ، فَقَدْ أَدَيْنَاهَا غَيْرَ مُتَخَلِّفِينَ ، وَأَرْسَلْنَاهَا غَيْرَ مُنَافِقِينَ ، وَصَدَّقْنَاهَا غَيْرَ مُكَذِّبِينَ ، وَقَبَلْنَاهَا غَيْرَ مُرْتَابِينَ .

امام علی علیه السلام : خداوند، بخشنده است و شکیبا و بزرگ و مهربان و ما را به اخلاق خود هدایت کرده است و دستور داده آنها را فراستانیم و مردم را به [ستاندن] آن و داشته است. ما بدون کوتاهی و کاستی آنها را ادا کرده ایم و بی هیچ نفاق، آنها را جاری ساخته ایم و بدون دروغ گویی، آنها را تصدیق کرده ایم و بی هیچ تردیدی، آنها را پذیرفته ایم .

عنه عليه السلام : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مُكْفَرًا لَا يُشْكِرُ مَعْرُوفُهُ ، وَلَقَدْ كَانَ مَعْرُوفُهُ عَلَى الْقُرَشِيِّ وَالْعَرَبِيِّ وَالْعَجَمِيِّ . وَمَنْ كَانَ أَعْظَمَ مَعْرُوفًا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ عَلَى هَذَا الْخَلْقِ ؟! وَكَذَلِكَ نَحْنُ أَهْلَ الْبَيْتِ مُكْفَرُونَ لَا يَشْكُرُونَنَا ، وَخِيَارُ الْمُؤْمِنِينَ مُكْفَرُونَ لَا يُشْكِرُ مَعْرُوفُهُمْ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ناسپاسی می شد و از کار نیکش سپاسگزاری نمی شد، احسان حضرت صلی الله علیه و آله هم قریشی را فرا می گرفت و هم عرب و هم عجم را و چه کسی کار نیکش و احسانش برای این مردم، بیش از رسول خدا صلی الله علیه و آله بود؟! ما اهل بیت نیز ناسپاسی می شویم و از ما تشکر نمی کنند و مؤمنان برگزیده ناسپاسی می شوند و احسانشان سپاسگزاری نمی شود .

عنه عليه السلام : إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ أُمِّرْنَا أَنْ نُطْعِمَ الطَّعَامَ، وَنُؤَدِّيَ فِي النَّاسِ الْبَائِنَةَ ، وَنُصَلِّيَ إِذَا نَامَ النَّاسُ .

امام علی علیه السلام : ما خاندانی هستیم که فرمان یافته ایم، خوراک اطعام کنیم و به مردم عطایا و صلّه دهیم و هنگامی که مردم خوابند، نماز بگزاریم .

الإمام عليّ عليه السلام : مَعَاشِرَ شِيعَتِي ، إِصْبِرُوا عَلَى عَمَلٍ لَا غِنَى بِكُمْ عَنْ ثَوَابِهِ ، وَاصْبِرُوا عَنْ عَمَلٍ لَا صَبْرَ لَكُمْ عَلَى عِقَابِهِ ، إِنَّا وَجَدْنَا الصَّبْرَ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ أَهْوَنَ مِنْ

الصَّبْرُ عَلَى عَذَابِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ . اَعْلَمُوا أَنَّكُمْ فِي أَجَلٍ مَّحْدُودٍ وَأَمَلٍ مَّمدُودٍ وَنَفْسٍ مَّعدُودٍ ، وَلَا بُدَّ لِلْأَجَلِ أَنْ يَتَنَاهَى وَلِلْأَمَلِ أَنْ يُطَوَّى وَلِلنَّفْسِ أَنْ يُحْصَى . ثُمَّ دَمَعَتْ عَيْنَاهُ وَقَرَأَ : «وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ * كِرَامًا كَاتِبِينَ * يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ » .

امام علی علیه السلام : ای گروه شیعیان من! برکاری که از پاداش آن بی نیاز نیستید، شکیبا باشید و در ترك کاری که تاب کیفرش را ندارید، پایداری ورزید، (زیرا) ما شکیبایی بر طاعت خدا را، آسانتر از شکیبایی بر عذاب خدای عز و جل یافته ایم. بدانید که شما عمری محدود و آرزویی دراز و نفسی شماره شده دارید و لاجرم عمر به سرآید و بساط آرزو درهم پیچیده شود و نفسها به شماره افتد. حضرت سپس اشك ریخت و این آیه را خواند : «همانا بر شما نگهبانانی گماشته شده اند. [فرشتگان] بزرگواری که نویسندگان [اعمال شما] هستند. آن چه را می کنید، می دانند» .

الإمام علي عليه السلام - في وصيته لبنيه عند احتضاره - : يا بني ، عاشروا الناس عشرةً إن غبتم حنوا إليكم ، وإن فُقدتم بكوا عليكم .

امام علی علیه السلام - در وصیت به فرزندان خود، هنگام احتضار - : فرزندان من! با مردم چنان معاشرت کنید که هرگاه غایب شدید، مشتاق دیدار شما باشند و هرگاه از دست رفتید، بر شما بگریند .

عنه عليه السلام : ابذل لأخيك دَمَكَ وَمَالَكَ ، وَلِعَدْوِكَ عَدْلَكَ وَإِنصَافَكَ ، وَلِلْعَامَّةِ بِشْرَكَ وَإِحْسَانَكَ .

امام علی علیه السلام : جان و مالت را، نثار برادرت کن و دادگری و انصافت را، به دشمنت و خوشرویی و احسانت را، به عموم مردم .

عنه عليه السلام : ابذل لصديقك نُصْحَكَ ، وَلِمَعَارِفِكَ مَعُونَتَكَ ، وَلِكَافَةِ النَّاسِ بِشْرَكَ .

امام علی علیه السلام : خیرخواهی [و اخلاص] خود را، نثار دوستت کن و یاریت را، نثار آشنایانت و خوشرویی ات را، به همه مردم ارزانی دار .

عنه عليه السلام - عند وداع جماعة من شيعته أتوه من الكوفة - : أوصيكم بتقوى الله ، وَالْعَمَلِ بِطَاعَتِهِ ، وَاجْتِنَابِ مَعَاصِيهِ ، وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ لِمَنْ ائْتَمَنَكُمْ ، وَحُسْنِ الصَّحَابَةِ لِمَنْ صَحِبْتُمُوهُ ، وَأَنْ تَكُونُوا لَنَا دُعَاءَ صَامِتِينَ . فَقَالُوا : يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ ، وَكَيْفَ نَدْعُوا إِلَيْكُمْ وَنَحْنُ صُمُوتٌ ؟ قَالَ : تَعْمَلُونَ مَا أَمَرْنَاكُمْ بِهِ

مِنَ الْعَمَلِ بِطَاعَةِ اللَّهِ ، وَتَتَنَاهَوْنَ عَمَّا نَهَيْنَاكُمْ عَنْهُ مِنْ ارْتِكَابِ مَحَارِمِ اللَّهِ ، وَتُعَامِلُونَ النَّاسَ بِالصِّدْقِ وَالْعَدْلِ ، وَتُؤَدُّونَ الْأَمَانَةَ ، وَتَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ ، وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ، وَلَا يَطَّلِعُ النَّاسُ مِنْكُمْ إِلَّا عَلَى خَيْرٍ ، فَإِذَا رَأَوْا مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ قَالُوا: هَؤُلَاءِ الْفُلَانِيَّةُ، رَحِمَ اللَّهُ فُلَانًا ، مَا كَانَ أَحْسَنَ مَا يُؤَدِّبُ أَصْحَابَهُ، وَعَلِمُوا فَضْلَ مَا كَانَ عِنْدَنَا ، فَسَارَعُوا إِلَيْهِ . أَشْهَدُ عَلَى أَبِي مُحَمَّدٍ بْنِ عَلِيٍّ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكَاتُهُ ، لَقَدْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ : كَانَ أَوْلِيَاؤُنَا وَشِيعَتُنَا فِيمَا مَضَى خَيْرٌ مِّنْ كَانُوا فِيهِ ، إِنْ كَانَ إِمَامٌ مَسْجِدٍ فِي الْحَيِّ كَانَ مِنْهُمْ ، وَإِنْ كَانَ مُؤَدِّنٌ فِي الْقَبِيلَةِ كَانَ مِنْهُمْ ، وَإِنْ كَانَ صَاحِبُ وَدِيعَةٍ كَانَ مِنْهُمْ ، وَإِنْ كَانَ صَاحِبُ أَمَانَةٍ كَانَ مِنْهُمْ ، وَإِنْ كَانَ عَالِمٌ مِّنَ النَّاسِ يَقْصِدُونَهُ لِدِينِهِمْ وَمَصَالِحِ أُمُورِهِمْ كَانَ مِنْهُمْ، فَكُونُوا أَنْتُمْ كَذَلِكَ، حَبِّبُونَا إِلَى النَّاسِ، وَلَا تَبْغُضُونَا إِلَيْهِمْ .

امام علی علیه السلام : هنگام خداحافظی با گروهی از شیعیان خود که از کوفه نزد وی آمده بودند - شما را سفارش می کنم به پروا داشتن از خدا و به کار بستن فرمان او و دوری از نافرمانیش و باز گرداندن امانت به کسی که به شما امانتی سپرده است و حسن معاشرت با کسی که با او همنشینی می کنید و این که برای ما دعوتگرانی خاموش باشید. عرض کردند: یابن رسول الله ! چگونه با خاموشی به سوی شما دعوت کنیم؟ فرمود: این که به طاعت خدا که ما شما را بدان فرمان داده ایم، عمل کنید و از ارتکاب حرامهای خدا که ما شما را از آن باز داشته ایم، باز ایستید و با مردم به راستی و دادگری رفتار کنید و امانت را ادا کنید و به خوبیها فرا خوانید و از زشتیها باز دارید و مردم جز خوبی، چیزی از شما نبینند؛ زیرا هر گاه این صفات را در شما بیابند، گویند: اینان فلانیها هستند، خدا رحمت کند فلان را، چه نیکو یاران خود را تربیت کرده است. و به ارزش آن چه ما داریم پی می برند و در نتیجه به سوی ما بشتابند. گواهی می دهم که شنیدم، پدرم محمد بن علی - رضوان و رحمت و برکات خداوند بر او باد - می فرمود: دوستان و شیعیان ما در گذشته بهترین افراد جامعه خود بودند، اگر در میان تیره ای، پیشنماز مسجدی بود، از آنها بود، اگر در قبیله ای، مؤذنی بود، از آنان بود، اگر کسی بود که به او ودیعه ای می سپردند، از آنان بود، اگر امانت داری بود، از آنان بود، اگر عالمی بود که مردم، در مسائل دینی و مصلحت امور خود به او مراجعه می کردند، از آنان بود، پس شما نیز چنین باشید، ما را محبوب مردم گردانید و ما را نزد آنان، منفور نگردانید .

الإمام علي عليه السلام : أما والذي فلق الحبة وبرأ النسمة ، لولا حضور الحاضر وقيام الحجة بوجود الناصر وما أخذ الله على العلماء أن لا يقاروا على كظة ظالم ولا سغب

مَظْلُومٍ لَأَلْقَيْتُ حَبْلَهَا عَلَى غَارِبِهَا ، وَلَسَقَيْتُ آخِرَهَا بِكَأْسِ أَوَّلِهَا ، وَلَأَلْفَيْتُمْ دُنْيَاكُمْ هَذِهِ أَزْهَدَ عِنْدِي مِنْ عَفْطَةِ عَنَزٍ .

امام علی علیه السلام :هان! سوگند به آن کسی که دانه را شکافت و خلیق را آفرید، اگر حضور مردم نبود و این که با وجود یار و یاور، حجت تمام است و اگر خدا از عالمان، پیمان نگرفته بود که در برابر شکمبارگی ستمگر و گرسنگی ستمدیده، آرام نگیرند، بی گمان، افسار آن [اشتر خلافت] را بر گردنش می انداختم (و رهایش می ساختم) و در پایان، آن را با همان جامی آب می دادم که در آغاز دادم و هر آینه می دیدید که این دنیای شما در نظر من از باد معده (یا آب بینی) بزی هم پست تر است .

عنه علیه السلام - فی بیان صفات المتّقین و صفات الفسّاق ، وَالتَّنْبِيهِ إِلَى مَكَانِ الْعِتْرَةِ الطَّيِّبَةِ وَالظَّنِّ الْخَاطِئِ لِبَعْضِ النَّاسِ - : عِبَادَ اللَّهِ ، إِنَّ مِنْ أَحَبِّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَيْهِ عَبْدًا أَعَانَهُ اللَّهُ عَلَى نَفْسِهِ ، فَاسْتَشْعَرَ الْحُزْنَ وَتَجَلَبَبَ الْخَوْفَ ، فَزَهَرَ مِصْبَاحُ الْهُدَى فِي قَلْبِهِ ، وَأَعَدَّ الْقِرَى لِيَوْمِهِ النَّازِلِ بِهِ ... فَهُوَ مِنْ مَعَادِنِ دِينِهِ وَأَوْتَادِ أَرْضِهِ . قَدْ أَلْزَمَ نَفْسَهُ الْعَدْلَ ، فَكَانَ أَوَّلَ عَدْلِهِ نَفْيُ الْهَوَى عَنْ نَفْسِهِ ، يَصِفُ الْحَقَّ وَيَعْمَلُ بِهِ ، لَا يَدْعُ لِلْخَيْرِ غَايَةً إِلَّا أَمَّهَا ، وَلَا مَظْنَّةَ إِلَّا قَصَدَهَا ، قَدْ أَمَكَّنَ الْكِتَابَ مِنْ زِمَامِهِ ، فَهُوَ قَائِدُهُ وَإِمَامُهُ ، يَحُلُّ حَيْثُ حَلَّ ثِقْلُهُ ، وَيَنْزِلُ حَيْثُ كَانَ مَنْزِلُهُ .

وآخر قد تسمّى عالمًا وليس به ، فاقْتَبَسَ جَهَائِلَ مِنْ جُهَالٍ ، وَأَضَالِيلَ مِنْ ضَلَالٍ ، وَنَصَبَ لِلنَّاسِ أَشْرَاكَ مِنْ حَبَائِلِ غُرُورٍ ، وَقَوْلِ زُورٍ ، قَدْ حَمَلَ الْكِتَابَ عَلَى آرَائِهِ ، وَعَطَفَ الْحَقَّ عَلَى أَهْوَائِهِ ، يُؤْمِنُ النَّاسَ مِنَ الْعِظَائِمِ ، وَيُهَوِّنُ كَبِيرَ الْجَرَائِمِ ، يَقُولُ : أَقِفْ عِنْدَ الشُّبُهَاتِ وَفِيهَا وَقَعَ ، وَيَقُولُ : أَعْتَرِلْ الْبِدْعَ وَبَيْنَهَا اضْطَجَعَ ، فَالْصُّورَةُ صُورَةُ إِنْسَانٍ ، وَالْقَلْبُ قَلْبُ حَيَوَانٍ ، لَا يَعْرِفُ بَابَ الْهُدَى فَيَتَّبِعُهُ ، وَلَا بَابَ الْعَمَى فَيَصُدُّ عَنْهُ ، وَذَلِكَ مَيِّتُ الْأَحْيَاءِ .

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ؟! وَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ؟! وَالْأَعْلَامُ قَائِمَةٌ ، وَالْآيَاتُ وَاضِحَةٌ ، وَالْمَنَارُ مَنْصُوبَةٌ ، فَأَيْنَ يُتَاهُ بِكُمْ ؟! وَكَيْفَ تَعْمَهُونَ وَبَيْنَكُمْ عِتْرَةُ نَبِيِّكُمْ وَهُمْ أَرْمَتْهُ الْحَقُّ ، وَأَعْلَامُ الدِّينِ ، وَالسِّنَّةُ الصَّدِّقِ ؟! فَأَنْزِلُوهُمْ بِأَحْسَنِ مَنَازِلِ الْقُرْآنِ ، وَرِدُّوهُمْ وَرُودَ الْهِيمِ الْعِطَاشِ .

أَيُّهَا النَّاسُ ، خُذُوا عَنْ خَاتِمِ النَّبِيِّينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِنَّهُ يَمُوتُ مَنْ مَاتَ مِنَّا وَلَيْسَ بِمَيِّتٍ ، وَيَبْلَى مَنْ بَلِيَ مِنَّا وَلَيْسَ بِبَالٍ ، فَلَا تَقُولُوا بِمَا لَا تَعْرِفُونَ ، فَإِنَّ أَكْثَرَ الْحَقِّ فِيمَا تُنْكِرُونَ ، وَاعْذَرُوا مَنْ لَا حُجَّةَ لَكُمْ عَلَيْهِ وَهُوَ أَنَا . أَلَمْ أَعْمَلْ فَيْكُمْ بِالثَّقَلِ الْأَكْبَرِ وَأَتْرَكَ فَيْكُمْ الثَّقَلَ الْأَصْغَرَ ؟! قَدْ رَكَزْتُ فَيْكُمْ رَايَةَ الْإِيمَانِ ، وَوَقَفْتُكُمْ عَلَى حُدُودِ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ ، وَالْبَسْتُكُمْ الْعَافِيَةَ مِنْ عَدْلِي ، وَفَرَشْتُكُمْ الْمَعْرُوفَ مِنْ قَوْلِي وَفِعْلِي ، وَأَرَيْتُكُمْ كَرَامَةَ الْأَخْلَاقِ مِنْ نَفْسِي ، فَلَا تَسْتَعْمِلُوا الرَّأْيَ فِيمَا لَا يُدْرِكُ قَعْرَهُ الْبَصَرُ ، وَلَا تَتَغَلَّغُلْ إِلَيْهِ الْفِكْرُ .

امام علی علیه السلام: در شرح ویژگیهای پرهیزگاران و صفات نابکاران و توجه دادن به منزلت اهل بیت پاك و گمان نادرست برخی مردم - :بندگان خدا، همانا یکی از محبوبترین بندگان خدا نزد او، بنده ای است که خداوند او را در برابر نفسش یاری رسانده است و از این رو، اندوه را جامه زیرین خود ساخته است و ترس [از خدا و معاد] را بالاپوش خویش. چراغ هدایت در دلش فروزان است و برای روز مرگ خود، توشه ای فراهم ساخته است... او یکی از کان های دین او و کوههای زمین اوست، خود را با عدالت پیوند زده و آغاز عدالت او، دور ساختن هوای نفس خویش است، حقّ می گوید و بدان عمل می کند، هیچ کار نیکی نمی یابد، مگر این که قصد آن می کند و در هر چیزی سودی بیابد، آهنگ آن می نماید، عنان خویش را به کتاب خدا سپرده است و آن جلودار و پیشوای اوست، هر کجا باراندازد او نیز بار می اندازد و هر جا منزل کند او نیز منزل کند . دیگری بنده ای است که خود را دانشمند می نامد، در حالی که چنین نیست، بلکه مشتبی نادانی و گمراهی از عده ای نادان و گمراه به چنگ آورده و دامهایی از فریب و سخن دروغین، بر سر راه مردم، گسترانیده است، کتاب خدا را بر حسب اندیشه های خود ، توجیه می کند و حقّ و حقیقت را به خواهشهای خویش متمایل می گرداند، مردم را از خطرهای [ی قیامت] آسوده خاطر می گرداند و گناهان بزرگ را کوچک جلوه می دهد؛ می گوید: به هنگام رو به رو شدن با شبهات درنگ می کنم، حال آن که در دام آنها گرفتار آمده است؛ می گوید: از بدعتها کناره می گیرم، در حالی که میان آنها غنوده است؛ چهره [او] چهره انسان است، اما دلش، دل حیوان، نه راه راست را می شناسد، تا آن را بپوید و نه بیراهه را، تا از آن باز دارد، این است آن مرده در میان زندگان .

پس، به کجایمی روید؟! وبه کدام سو از حق منحرفتان می کند؟! علامتها، برپاست و نشانه ها، آشکار و مناره ها بر افراشته، پس این سرگردانی تا چند؟! چرا سرگشته اید، با آن که خاندان پیامبرتان در میان شماست؟! که زمامداران حقّ و حقیقت اند و نشانه های دین و زبانهای راستی؟! پس آنان را همچون قرآن، حرمت نهید و فرمان برید و از چشمه فیض ایشان، چونان اشتران تشنه ای که بر گرد آب فراهم می آیند، سیراب شوید .

ای مردم! این سخن را از خاتم پیامبران صلی الله علیه و آله فرا گیرید که فرمود: آن که از ما می میرد، به ظاهر مرده است لیک در حقیقت، نمرده است و آن که از ما پوسیده شود، به ظاهر پوسیده شود اما در حقیقت، نپوسد. پس چیزی را که نمی دانید، نگویید؛ زیرا بیشتر حقّ و حقیقت، در چیزی است که انکار می کنید و معذور دارید کسی که شما را بر او حجّتی نیست و آن کس منم. آیا من در میان شما ثقل اکبر (قرآن) را به کار نبستم؟! من پرچم ایمان را، در میان شما بر زمین فرو کردم و شما را با مرزهای حلال و حرام آشنا ساختم و از عدالت خویش، جامه عافیت بر قامت شما پوشاندم و بساط معروف

را با گفتار و کردارم در میان شما گسترانیدم و خویهای والا را با رفتار و منش خویش به شما نمایاندم، پس در آن چه که بصیرت به ژرفایش نمی رسد و اندیشه را بدان راه نیست، رأی و اندیشه خود را به کار نزنید .

الإمام عليّ عليه السلام : لَنَا حَقٌّ ، فَإِنْ أُعْطِينَاهُ ، وَإِلَّا رَكِبْنَا أَعْجَازَ الْإِبِلِ وَإِنْ طَالَ السَّرَى .

امام علی علیه السلام : ما را حقی است، اگر داده شدیم [چه بهتر] و گرنه بر دنباله اشتر می نشینیم [تن به سختی ها می دهیم]، هر اندازه هم [این] سفر شبانه [حق کشی] به درازا کشد .

عنه عليه السلام : مَنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ وَهُوَ عَلَى مَعْرِفَةِ حَقِّ رَبِّهِ وَرَسُولِهِ وَحَقِّ أَهْلِ بَيْتِهِ مَاتَ شَهِيدًا ، وَوَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ ، وَاسْتَوْجِبَ ثَوَابَ مَا نَوَى مِنْ صَالِحِ عَمَلِهِ ، وَقَامَتِ نَيْتُهُ مَقَامَ إِصْلَاتِهِ سَيْفَهُ ، فَإِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ أَجَلًا لَا يَعْدُوهُ .

امام علی علیه السلام : هرکس در بستر خود بمیرد در حالی که حق پروردگار خویش و رسول او و حق خاندان رسول او را شناخته باشد شهید مرده است و مزدش با خدای سبحان است و مستوجب ثواب کردار شایسته ای باشد که نیت انجام آن را داشته است و نیت او به جای شمشیر کشیدنش باشد؛ زیرا هر چیزی را عمری و سررسیدی است که از آن فراتر نمی رود .

الإمام عليّ عليه السلام - في وصيّته - : اللَّهُ - اللَّهُ - في ذُرِّيَّةِ نَبِيِّكُمْ ، فَلَا يُظْلَمَنَّ بِحَضْرَتِكُمْ وَبَيْنَ ظَهْرَانَيْكُمْ وَأَنْتُمْ تَقْدِرُونَ عَلَى الدَّفْعِ عَنْهُمْ .

امام علی علیه السلام - در وصیتش - : خدا را، خدا را در حق فرزندان پیامبرتان؛ مبادا در حضور شما و در میان شما به آنان ستمی رود در حالی که شما می توانید آن ستم را از ایشان دور کنید .

عنه عليه السلام - لَمَّا وَلَّى مُحَمَّدَ بْنَ أَبِي بَكْرٍ مِصرَ - : يَا عِبَادَ اللَّهِ ، إِنْ اتَّقَيْتُمْ وَحَفِظْتُمْ نَبِيِّكُمْ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ فَقَدْ عِبَدْتُمُوهُ بِأَفْضَلِ مَا عُبدَ ، وَذَكَرْتُمُوهُ بِأَفْضَلِ مَا ذُكِرَ ، وَشَكَرْتُمُوهُ بِأَفْضَلِ مَا شُكِرَ ، وَأَخَذْتُمْ بِأَفْضَلِ الصَّبْرِ وَالشُّكْرِ ، وَاجْتَهَدْتُمْ أَفْضَلَ الْاجْتِهَادِ ، وَإِنْ كَانَ غَيْرُكُمْ أَطْوَلَ مِنْكُمْ صَلَاةً ، وَأَكْثَرَ مِنْكُمْ صِيَامًا ، فَأَنْتُمْ أَتَقَى اللَّهُ مِنْهُ وَأَنْصَحَ لِأُولِي الْأَمْرِ .

امام علی علیه السلام - هنگامی که محمد بن ابی بکر را استاندار مصر کرد - : ای بندگان خدا، اگر پرهیزگار باشید و اهل بیت پیامبران را پاسداری کنید بی گمان خداوند را به بهترین وجه عبادت کرده اید و به نیکوترین شکل یادش نموده اید و به برترین وجه سپاسش گفته اید و به عالیترین نوع شکیبایی و شکرگزاری دست یافته اید و برترین کوشش [در عبادت] را به عمل آورده اید، هرچند دیگران نمازشان را طولانی تر از شما به جای آورند و بیشتر از شما روزه بگیرند؛ چرا که [در این صورت] شما از آنان خدا پرواترید و نسبت به زمامداران، خیرخواه تر .

الإمام علي عليه السلام : عَلَيْكُمْ بِحُبِّ آلِ نَبِيِّكُمْ ، فَإِنَّهُ حَقُّ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَالْمَوْجِبُ عَلَى اللَّهِ حَقَّكُمْ ، أَلَا تَرَوْنَ إِلَى قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى : « قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى » .

امام علی علیه السلام :بر شما باد دوست داشتن خاندان پیامبران؛ زیرا که آن حق خداست بر گردن شما و موجب حق شما بر خدا می شود. آیا نمی بینید این سخن خدای متعال را که: «بگو: من در ازای این از شما مزدی نمی خواهم مگر دوستی با خویشاوندانم» .

الإمام علي عليه السلام : العُرْوَةُ الْوُثْقَى الْمَوَدَّةُ لِإِلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ .

امام علی علیه السلام :آن دستگیره محکم [عروة الوثقی]، دوستی آل محمد صلی الله علیه و آله است .

الإمام علي عليه السلام : قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : يَا عَلِيُّ ، . . . أَنْتُمْ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقَى ، مَنْ تَمَسَّكَ بِهَا اهْتَدَى ، وَمَنْ تَرَكَهَا ضَلَّ .

امام علی علیه السلام :رسول خدا صلی الله علیه و آله به من فرمود: ای علی،... شما حجت خدا بر خلق او و آن دستگیره محکم هستید که هرکس بدان چنگ زند هدایت شود و هرکه رهايش کند گمراه گردد .

عنه عليه السلام : مَنْ تَمَسَّكَ بِنَا لِحَقٍّ ، مَنْ تَخَلَّفَ عَنَّا غَرِقَ .

امام علی علیه السلام :هرکه به ما چنگ زند به ساحل نجات رسد و هر که رهايمان کند غرق شود .

عنه عليه السلام : أَيْنَ تَذْهَبُونَ وَأَنْتُمْ تُؤَفِّكُونَ ، وَالْأَعْلَامُ قَائِمَةٌ ، وَالْآيَاتُ وَاضِحَةٌ ، وَالْمَنَارُ مَنْصُوبَةٌ؟! فَأَيْنَ يَتَاهُ بِكُمْ؟! وَكَيْفَ تَعْمَهُونَ وَبَيْنَكُمْ عِتْرَةُ نَبِيِّكُمْ ، وَهُمْ أَرْمَاءُ الْحَقِّ ،

وَأَعْلَامُ الدِّينِ ، وَالسِّنَّةُ الصَّدَقِ ؟! فَأَنْزِلُوهُمْ بِأَحْسَنِ مَنَازِلِ الْقُرْآنِ ، وَرِدُّوهُمْ وَرُودَ الْهِيمِ الْعِطَاشِ .

امام علی علیه السلام : به کجا می روید و به کدامین سو منحرفتان می کنند، در حالی که علامتها برپاست و نشانه ها آشکار ست و مناره ها بر افراشته است؟! از چه رو این چنین سرگشته و گمراهید با این که عترت پیامبرتان که زمامداران حقتد و نشانه های دین و زبانهای راستی در میان شما هستند؟! پس، آنان را همچون قرآن حرمت نهید و فرمان برید و به سرچشمه فیض آنان درآیید آن گونه که اشتران تشنه کام به آبشخور هجوم می برند .

عنه علیه السلام : عَلَيْكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَطَاعَةِ مَنْ أطَاعَ اللَّهَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ ، الَّذِينَ هُمْ أَوْلَى بِطَاعَتِكُمْ فِيمَا أَمَرُوا اللَّهَ فِيهِ مِنَ الْمُنتَحِلِينَ الْمَدْعِينَ الْمُقَابِلِينَ إِلَيْنَا ، يَتَفَضَّلُونَ بِفَضْلِنَا وَيُجَاحِدُونَ أَمْرَنَا ، وَيُنَازِعُونَ حَقَّنَا وَيُدَافِعُونَ عَنْهُ ، فَقَدْ ذَاقُوا وَبَالَ مَا اجْتَرَحُوا ، فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا .

امام علی علیه السلام : بر شما باد به تقوای الهی و فرمانبری از کسی که از خدا فرمان می برد، یعنی اهل بیت پیامبرتان، همانان که به دلیل اطاعتشان از خدا سزاوارترند که فرمانشان برید تا از کسانی که به دروغ خود را به حق منتسب می کنند و دم از آن می زنند و رو در روی ما ایستاده اند ؛ فضایل ما را به خود می بندند و همانها را در حق ما انکار می کنند، بر سر غصب حق ما، با ما می ستیزند و ما را از آن کنار می زنند؛ البته اینان کیفر آن چه را مرتکب شدند چشیدند و به زودی (در آخرت) به کیفر این تبهکاری خود خواهند رسید .

عنه علیه السلام : أَنْظَرُوا أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ ، فَالزَّمُوا سَمَتَهُمْ ، وَاتَّبِعُوا أَثَرَهُمْ ، فَلَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ هُدًى ، وَلَنْ يُعِيدَكُمْ فِي رَدًى ، فَإِنْ لَبَدُوا فَالْبُدُوا وَإِنْ نَهَضُوا فَانْهَضُوا ، وَلَا تَسْبِقُوهُمْ فَتَضِلُّوا وَلَا تَتَأَخَّرُوا عَنْهُمْ فَتَهْلِكُوا .

امام علی علیه السلام : به اهل بیت پیامبرتان بنگرید و راه و روش آنان را در پیش گیرید و پیرو ایشان باشید؛ زیرا که آنان هرگز شما را از راه راست بیرون نمی برند و هیچ گاه به نابودی نمی کشانند؛ اگر آنها نشستند شما نیز بنشینید و اگر برخاستند برخیزید و بر ایشان پیشی نگیرید که گمراه می شوید و از آنها عقب نمانید که به هلاکت می افتید .

عنه عليه السلام :لَنَا رَايَةُ الْحَقِّ ، مَنْ اسْتَظَلَ بِهَا كَنْتَهُ ، وَمَنْ سَبَقَ إِلَيْهَا فَازَ ، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا هَلَكَ ، وَمَنْ فَارَقَهَا هَوَى ، وَمَنْ تَمَسَّكَ بِهَا نَجَا .

امام علی علیه السلام :رایت حقّ در دست ماست، هرکه در سایه آن در آید او را پناه دهد و هرکه به سوی آن بشتابد رستگار شود و هر که از آن واپس ماند نابود شود و هرکه از آن جدا گردد [به وادی هلاکت و ضلالت] فرو افتد و هرکه بدان چنگ زند نجات یابد .

عنه عليه السلام :مَنْ تَمَسَّكَ بِنَا لِحَقِّ ، وَمَنْ سَلَكَ غَيْرَ طَرِيقَتِنَا غَرِقَ . لِمُحِبِّينَا أَفْوَاجٌ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ ، وَلِمُبْغِضِينَا أَفْوَاجٌ مِنْ غَضَبِ اللَّهِ . وَطَرِيقَتُنَا الْقَصْدُ ، وَفِي أَمْرِنَا الرُّشْدُ .

امام علی علیه السلام :هرکه به دامن ما چنگ زند به ساحل نجات رسد و هرکه جز راه ما را بپیماید غرق گردد، برای دوستداران ما فوج هایی از رحمت خداست و برای دشمنان و کینه توزان ما فوج هایی از خشم خدا، راه ما مستقیم است و امر ما باعث هدایت و رستگاری است .

عنه عليه السلام - فِي أَوَّلِ خُطْبَةٍ خَطَبَهَا بَعْدَ بَيْعَةِ النَّاسِ لَهُ عَلَى الْأَمْرِ - : أَلَا إِنَّ أُبْرَارَ عِزَّتِي وَأَطَائِبَ أُرُومَتِي أَحْلَمُ النَّاسِ صِغَارًا ، وَأَعْلَمُ النَّاسِ كِبَارًا . أَلَا وَإِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عِلْمِنَا ، وَبِحُكْمِ اللَّهِ حَكْمُنَا ، وَبِقَوْلٍ صَادِقٍ أَخَذْنَا ، فَإِنْ تَتَّبِعُوا آثَارَنَا تَهْتَدُوا بِبَصَائِرِنَا ، وَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا يُهْلِكْكُمْ اللَّهُ بِأَيْدِينَا . مَعَنَا رَايَةُ الْحَقِّ ، مَنْ تَبِعَهَا لِحَقِّ ، وَمَنْ تَأَخَّرَ عَنْهَا غَرِقَ ، أَلَا وَبِنَا تُدْرِكُ تِرَةٌ كُلُّ مُؤْمِنٍ ، وَبِنَا تُخْلَعُ رِبْقَةُ الذُّلِّ مِنْ أَعْنَاقِهِمْ ، وَبِنَا فُتِحَ لَا بِكُمْ ، وَبِنَا يُخْتَمُ لَا بِكُمْ .

امام علی علیه السلام :ابو عبیده معمر بن مثنی و دیگران: امیرمؤمنان در نخستین خطبه ای که پس از بیعت مردم با او بر امر خلافت ابراز فرمود : بدانید که نیکان خاندان من و پاکان نژاد من در خردسالی بردبارترین مردمند و در بزرگی داناترین مردم . بدانید ما اهل بیتی هستیم که علم ما برگرفته از علم خداست و به حکم خدا حکم می کنیم و سخن راست را گرفته ایم، پس اگر از ما پیروی کنید به واسطه بینشهای ما راه را بیابید و اگر چنین نکنید خداوند با دستهای ما شما را نابود خواهد کرد؛ رایت حقّ با ماست، هرکه در پی آن حرکت کند به ساحل نجات رسد و هرکه از آن عقب ماند غرق شود؛ بدانید که به واسطه ما انتقام هر مؤمنی گرفته می شود و به واسطه ما طوق خواری از گردنهایشان باز می گردد و به ما آغاز می شود نه به شما و به ما پایان می پذیرد نه به شما .

الإمام عليّ عليه السلام : هُمْ أَساسُ الدِّينِ وَعِمادُ اليَقينِ ، إِلَيْهِمْ يَفِيءُ الغالي ، وَبِهِمْ يَلْحَقُ التَّالي ، وَلَهُمْ خَصاصُ حَقِّ الوَلایَةِ ، وَفِيهِمُ الوَصِيَّةُ وَالوَراثَةُ .

امام علی علیه السلام : آنان (آل محمد) بنیاد دین و تکیه گاه یقینند، تندرونده به سوی ایشان بر می گردد و واپس مانده به آنان ملحق می شود، ویژگیهای حق ولایت (و امامت) در آنهاست و بس و وصیت و وراثت منحصر به آنان است .

عنه عليه السلام :لَنَا عَلَى النَّاسِ حَقُّ الطَّاعَةِ وَالْوَلایَةِ، وَلَهُمْ مِنْ اللَّهِ سُبْحانَهُ حُسْنُ الْجَزاءِ .

امام علی علیه السلام : ما را بر عهده مردم حق فرمانبری و ولایت است و برای این کار از خداوند سبحان پاداش نیک خواهند گرفت .

الإمام عليّ عليه السلام - في خُطبةٍ لَهُ في رَسولِ اللَّهِ وأهلِ بَيْتِهِ عليهم السلام - : أرسَلَهُ بِأمرِهِ صَادِعًا (ناطِقًا) ، وَبِذِكْرِهِ ناطِقًا (قاطِعًا) ، فَادَى أَمِينًا ، وَمَضَى رَشيدًا ، وَخَلَّفَ فِينا رَايةَ الحَقِّ ، مَنْ تَقَدَّمَها مَرَقَ ، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنها زَهَقَ ، وَمَنْ لَزِمَها لَحِقَ .

امام علی علیه السلام - در خطبه ای راجع به رسول خدا و اهل بیت او - : خداوند او [محمد] را فرستاد تا فرمانش را آشکار سازد و یادش را زنده گرداند و او رسالت خود را با امانت ادا کرد و ره یافته و رستگار، جهان را وداع گفت و پرچم حق را در میان ما گذاشت، هر که از آن پیشی گیرد از دین به در رود؛ و هر که از آن واپس ماند، هلاک شود و هر که همراهی آن کند [به ساحل رستگاری و نجات] برسد .

عنه عليه السلام : لَمّا خَطَبَ أبو بَكرٍ قامَ إِلَيهِ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ ، وَكانَ يَومُ الجُمُعَةِ أوَّلُ يَومٍ مِنَ شَهرِ رَمَضانَ ، فَقالَ : . . . أَلَسْتُمْ تَعَلِّمونَ أَنَّ رَسولَ اللَّهِ قالَ : أوصيكمُ بِأهلِ بَيتي خَيرًا ، فَقدِّموهُمُ ولا تَقَدِّموهُمُ ، وأمروهُمُ ولا تَأْمروا عَلَیْهِمُ . . . فَقامَتِ إِلَيهِ رِجالٌ مِنَ الأنصارِ فَقالوا (لَهُ) : أَقعد رَحِمَكَ اللَّهُ يا أُبَيُّ ، فَقَدِ ادَّيْتِ ما سَمِعْتَ وَوَفَّيْتَ بِعَهْدِكَ .

امام علی علیه السلام : هنگامی که ابوبکر خطبه [خلافت] خواند و آن روز، آدینه بود و مصادف با نخستین روز از ماه رمضان، ابی بن کعب برخاست و به او گفت: ... آیا نه این که می دانید رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: شما را درباره اهل بیتم سفارش به نیکی می کنم؛ آنان را جلودار خود سازید و بر ایشان پیشی نگیرید و آنان را فرمانروا سازید و بر ایشان فرمانروایی و امارت نکنید ...

در این هنگام گروهی از مردان انصار برخاستند و به اُبی گفتند: رحمت خدا بر توای اُبی، بنشین تو آن چه را شنیده بودی گفتی و به پیمانت وفا کردی .

الإمام عليّ عليه السلام : ذِكْرُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ شِفَاءٌ مِنَ الْعِلِّ وَالْأَسْقَامِ وَوَسْوَاسِ الرَّيْبِ

امام علی علیه السلام: یاد ما اهل بیت شفا بخش بیماریها و ناخوشیها و درمانگر وسوسه شک است .

الإمام عليّ عليه السلام : قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَا عَلِيُّ ، إِنَّ الْإِسْلَامَ عُرْيَانٌ ، لِبَاسُهُ التَّقْوَى ، وَرِيَاشُهُ الْهُدَى ، وَزِينَتُهُ الْحَيَاءُ ، وَعِمَادُهُ الْوَرَعُ ، وَمِلَاكُهُ الْعَمَلُ الصَّالِحُ ، وَأَسَاسُ الْإِسْلَامِ حُبِّي وَحُبُّ أَهْلِ بَيْتِي .

امام علی علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله به من فرمود: ای علی، اسلام [به منزله پیکری] برهنه است که لباس آن، پرهیزگاری می باشد و اثاث خانه اش، هدایت و زیورش، حیا و ستونش، پارسایی و قوامش، کردار نیک و بنیاد اسلام، دوست داشتن من و دوست داشتن اهل بیت من است .

الإمام عليّ عليه السلام - مِنْ خُطْبَةٍ لَهُ يَذْكُرُ فِيهَا آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - : هُمْ دَعَائِمُ الْإِسْلَامِ ، وَوَلَائِجُ الْإِعْتِصَامِ ، بِهِمْ عَادَ الْحَقُّ إِلَى نَصَابِهِ ، وَانْزَاخَ الْبَاطِلُ عَنْ مَقَامِهِ ، وَانْقَطَعَ لِسَانُهُ عَنْ مَنِبَتِهِ .

امام علی علیه السلام - در خطبه ای که طی آن از خاندان محمد سخن می گوید - : آنان تکیه گاه های اسلام اند و پناهگاه های امن، به واسطه [پایمردی] ایشان، حقّ به جایگاه خود بازگشت و باطل از جایش برکنده و دور شد و زبانش از بیخ قطع گردید .

الإمام عليّ عليه السلام : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ ، وَأَنْتَ يَا عَلِيُّ وَالْأَيْمَةُ مِنْ بَعْدِكَ سَادَةُ أُمَّتِي ، مَنْ أَحَبَّنَا فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ ، وَمَنْ أَبْغَضَنَا فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ ، وَمَنْ وَالَانَا فَقَدْ وَالَى اللَّهَ ، وَمَنْ عَادَانَا فَقَدْ عَادَى اللَّهَ ، وَمَنْ أَطَاعَنَا فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ، وَمَنْ عَصَانَا فَقَدْ عَصَى اللَّهَ .

امام علی علیه السلام: از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرماید: من سرور فرزندان آدم هستم و تو، ای علی و امامان پس از تو، سروران امت من هستید؛ هرکس ما را دوست بدارد، خدا را دوست داشته است و هرکس ما را دشمن داشته باشد، خدا را

دشمن داشته است، هرکه با ما دوستی ورزد، با خدا دوستی ورزیده و هرکس با ما دشمنی کند، با خدا دشمنی ورزیده است. هرکس از ما اطاعت کند، از خدا اطاعت کرده و هرکه از ما نافرمانی کند، خدا را نافرمانی کرده است.

الإمام عليّ عليه السلام : أَحْسَنُ الْحَسَنَاتِ حُبُّنَا ، وَأَسْوَأُ السَّيِّئَاتِ بُغْضُنَا .

امام علی علیه السلام :بهترین نیکیها، محبت و علاقه به ماست و بدترین بدیها، دشمن داشتن ماست .

الإمام عليّ عليه السلام : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَا أَبَا ذَرٍّ ، مَنْ أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَلِيَحْمَدَ اللَّهَ عَلَى أَوَّلِ النَّعَمِ . قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا أَوَّلُ النَّعَمِ ؟ قَالَ : طَيْبُ الْوِلَادَةِ ، إِنَّهُ لَا يُحِبُّنَا إِلَّا مَنْ طَابَ مَوْلَدُهُ .

امام علی علیه السلام :پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: ای اباذر! هرکه ما اهل بیت را دوست دارد پس خدا را بر نخستین نعمت سپاس گوید. ابوذر پرسید: ای رسول خدا، نخستین نعمت کدام است؟ فرمود: حلال زادگی. ما را دوست نمی دارد، مگر کسی که حلال زاده باشد .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا يُحِبُّنِي كَافِرٌ وَلَا وَلَدُ زَنَّا .

امام علی علیه السلام :کافر و زنازاده مرا دوست ندارند .

الإمام الصادق عليه السلام : لَا يُحِبُّنَا عَبْدٌ إِلَّا كَانَ مَعَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَاسْتَظَلَّ بِظِلِّنَا وَرَافَقَنَا فِي مَنَازِلِنَا . وَاللَّهِ وَاللَّهِ ، لَا يُحِبُّنَا عَبْدٌ حَتَّى يُطَهَّرَ اللَّهُ قَلْبَهُ ، وَلَا يُطَهَّرَ قَلْبُهُ حَتَّى يُسَلِّمَ لَنَا ، وَإِذَا سَلَّمَ لَنَا سَلَّمَ اللَّهُ مِنْ سَوْءِ الْحِسَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَأَمِنْ مِنَ الْفَرْعِ الْأَكْبَرِ . إِنَّمَا يَغْتَبِطُ أَهْلُ هَذَا الْأَمْرِ إِذَا انْتَهَتْ نَفْسُ أَحَدِهِمْ إِلَى هَذِهِ - وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى حَلْقِهِ - .

امام صادق علیه السلام :هیچ بنده ای ما را دوست ندارد مگر این که روز قیامت با ما باشد و در سایه ما پناه گیرد و در منازل ما، همراه ما باشد. به خدا قسم، به خدا قسم، هیچ بنده ای نیست که ما را دوست بدارد مگر این که خداوند دلش را پاک گرداند و دلش را پاک نکرد، مگر این که تسلیم ما شد و چون تسلیم ما شود، خداوند او را از سختی حساب روز قیامت به سلامت دارد و از هراس بزرگ (آن روز) ایمنش سازد. بی گمان اهل این موضوع، هنگامی شادمان می شوند که نفس هریک از آنان به این جا رسد - و با دست خود به گلایش اشاره کرد - .

عنه صلى الله عليه و آله : لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ ، وَ (أَهْلِي) أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَهْلِهِ ، وَ عِترَتِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ عِترَتِهِ ، وَ ذاتي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ ذاتِهِ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : هیچ بنده ای ایمان نیاورده باشد، مگر آن گاه که مرا از خودش بیشتر دوست داشته باشد و کسان مرا بیشتر از کسان خودش و خاندان مرا بیشتر از خاندان خودش و مرا بیشتر از خودش.

الإمام عليّ عليه السلام : أَمَا إِنَّهُ لَيْسَ عَبْدٌ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ مِمَّنْ امْتَحَنَ اللَّهُ قَلْبَهُ لِلإِيمَانِ إِلَّا وَهُوَ يَجِدُ مَوَدَّتَنَا عَلَى قَلْبِهِ ، فَهُوَ يُحِبُّنَا . وَلَيْسَ عَبْدٌ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ مِمَّنْ سَخَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِلَّا وَهُوَ يَجِدُ بُغْضَنَا عَلَى قَلْبِهِ ، فَهُوَ يُبْغِضُنَا . فَأَصْبَحَ مُحِبُّنَا يَنْتَظِرُ الرَّحْمَةَ ، وَكَانَ أَبْوَابَ الرَّحْمَةِ قَدْ فُتِحَتْ لَهُ . وَأَصْبَحَ مُبْغِضُنَا عَلَى شَفَا جُرْفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ ، فَهَنَيْنَا لِأَهْلِ الرَّحْمَةِ رَحْمَتَهُمْ ، وَتَعَسَّا لِأَهْلِ النَّارِ مَثْوَاهُمْ .

امام علی علیه السلام : هان! هیچ بنده ای از بندگان خدا نیست که خداوند دلش را برای ایمان خالص کرده باشد مگر این که دوستی ما را در دلش می یابد و لذا ما را دوست می دارد و هیچ بنده ای از بندگان خدا نیست که خداوند بر او خشم گرفته باشد مگر این که دشمنی با ما را در دلش می یابد و از این رو ما را دشمن می دارد. بنابراین، دوستدار ما، چشم به راه رحمت است و گویی درهای رحمت به رویش گشوده شده است و کینه توز ما، بر لبه پرتگاهی در حال ریزش است که با آن، در آتش دوزخ فرو می افتد. پس، گوارا بادا اهل رحمت را، رحمتشان و نابود بادا جایگاه دوزخیان .

أُمُّ سَلَمَةَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله يَقُولُ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يُبْغِضُكَ مُؤْمِنٌ ، وَلَا يُحِبُّكَ مُنَافِقٌ .

امّ سلمة : شنیدم رسول خدا صلى الله عليه و آله به علی علیه السلام می فرماید: مؤمن، تو را دشمن نمی دارد و منافق، دوستت نمی دارد .

عنه عليه السلام : رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا اجْتَرَّ مَوَدَّةَ النَّاسِ إِلَيْنَا فَحَدَّثَهُمْ بِمَا يَعْرِفُونَ وَتَرَكَ مَا يُنْكِرُونَ .

امام صادق علیه السلام : رحمت خدا بر آن بنده ای که دوستی مردم را به سوی ما بکشانند؛ احادیثی را که می پذیرند، برایشان بگویند و آنچه را انکار می کنند، وانهد!

الإمام عليّ عليه السلام : أَنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمَعِيَ عِثْرَتِي وَسِبْطَايَ عَلَى الْحَوْضِ ، فَمَنْ أَرَادَنَا فَلْيَأْخُذْ بِقَوْلِنَا وَلْيَعْمَلْ عَمَلَنَا .

امام علی علیه السلام: من با رسول خدا صلی الله علیه و آله و خاندانم و دو فرزندم در کنار حوض (کوثر) هستیم؛ پس هر که ما را می خواهد باید به سخن ما چنگ زند و به کردار ما عمل کند.

حَمَّادُ اللَّحَامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ أَبَاهُ قَالَ : يَا بُنَيَّ ، إِنَّكَ إِنْ خَالَفْتَنِي فِي الْعَمَلِ لَمْ تَنْزِلْ مَعِيَ غَدَاً فِي الْمَنْزِلِ . ثُمَّ قَالَ : أَبِي اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَنْ يَتَوَلَّى قَوْمٌ قَوْمًا يُخَالِفُونَهُمْ فِي أَعْمَالِهِمْ يَنْزِلُونَ مَعَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، كَلَّا وَرَبِّ الْكَعْبَةِ .

حمّاد بن لحام از حضرت صادق علیه السلام نقل می کند که پدرش فرمود: فرزندم! تو هم اگر بر خلاف عمل من رفتار کنی فردا [ی قیامت] با من در يك منزل فرود نخواهی آمد. سپس فرمود: خداوند عزوجل نپذیرفته است که مردمی ولایت و دوستی عده ای را بپذیرند و بر خلاف کردار آنها عمل کنند و با این حال، روز قیامت با آنها هم منزل [و درجه] شوند؛ به خداوند کعبه سوگند که هرگز چنین نشود.

الإمام المهديّ عليه السلام - فيما وَرَدَ عَنْهُ إِلَى الشَّيْخِ الْمُفِيدِ - : فَلْيَعْمَلْ كُلُّ امْرِئٍ مِنْكُمْ بِمَا يَقْرُبُ بِهِ مِنْ مَحَبَّتِنَا ، وَلْيَتَجَنَّبَ مَا يُدْنِيهِ مِنْ كِرَاهَتِنَا وَسَخَطِنَا ، فَإِنَّ أَمْرَنَا بَغْتَةً فُجَاءَةً حِينَ لَا تَنْفَعُهُ تَوْبَةٌ وَلَا يُنْجِيهِ مِنْ عِقَابِنَا نَدَمٌ عَلَى حَوْبَةٍ .

امام مهدی علیه السلام - در نامه ای از آن حضرت به شیخ مفید - : هر يك از شما باید کاری کند که به محبت ما نزدیک شود و از کاری که او را به نفرت و خشم ما نزدیک می سازد دوری کند؛ زیرا که قضیه [ظهور] ما ناگهانی و بی خبر اتفاق می افتد به طوری که دیگر نه توبه ای به حالش سودمند می افتد و نه پشیمانی از گناه، از کیفر ما می رهندش.

إِبْنُ عَبَّاسٍ : أَصَابَ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ خَصَاصَةٌ فَبَلَغَ ذَلِكَ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَخَرَجَ يَلْتَمِسُ عَمَلًا لِيُصِيبَ مِنْهُ شَيْئًا يَبْعَثُ بِهِ إِلَى نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَأَتَى بُسْتَانًا لِرَجُلٍ مِنَ الْيَهُودِ ، فَاسْتَقَى لَهُ سَبْعَةَ عَشَرَ دَلْوًا كُلُّ دَلْوٍ بِتَمْرَةٍ ، فَخَيَّرَهُ الْيَهُودِيُّ مِنْ تَمْرِهِ سَبْعَ عَشْرَةَ تَمْرَةً عَجَوَةً ، فَجَاءَ بِهَا إِلَى نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : مِنْ أَيْنَ هَذَا يَا أَبَا الْحَسَنِ ؟ قَالَ : بَلَّغَنِي مَا بِكَ مِنَ الْخَصَاصَةِ يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَخَرَجْتُ أَلْتَمِسُ عَمَلًا لِأُصِيبَ لَكَ طَعَامًا . قَالَ : فَحَمَلَكَ عَلَى هَذَا حُبُّ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ؟ قَالَ عَلِيٌّ : نَعَمْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ ،

فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : وَاللَّهِ مَا مِنْ عَبْدٍ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِلَّا الْفَقْرُ أَسْرَعُ إِلَيْهِ مِنْ جَرِيَةِ السَّيْلِ عَلَى وَجْهِهِ ، مَنْ أَحَبَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَلْيُعِدَّ تَجَفُّفًا ، وَإِنَّمَا يَعْنِي الصَّبْرَ .

ابن عباس :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله نیازمند شد. این خبر به گوش علی علیه السلام رسید و از خانه بیرون رفت تا بلکه کاری پیدا کند و از طریق آن چیزی به دست آورد و برای پیامبر صلی الله علیه و آله بفرستد. آن حضرت به باغ مردی یهودی رفت و در برابر دریافت هفده دانه خرما، هفده دلو آب برایش از چاه کشید. مرد یهودی علی علیه السلام را در گرفتن هفده خرماى انباشته [در ظرف خرما] مخیر کرد و علی آنها را برای پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آورد. پیامبر فرمود: اینها از کجاست، ای ابو الحسن؟ عرض کرد: ای پیامبر خدا، مطلع شدم که شما نیازمند شده اید و من در جستجوی کار بیرون رفتم تا برایتان غذایی فراهم آورم. رسول خدا فرمود: پس عشق و محبت به خدا و رسول او تو را به این کار وا داشت؟ علی عرض کرد: آری، ای پیامبر خدا. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: به خدا سوگند، هیچ بنده ای نیست که خدا و رسول او را دوست داشته باشد، مگر این که فقر به سوی او شتابنده تر می رود تا سرعت حرکت سیلاب به سمت جلو. هر که خدا و رسولش را دوست می دارد باید پوششی تهیه کند . مقصود صبر و شکیبایی است.

عَنْمَةُ الْجَهَنِيِّ : خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ذَاتَ يَوْمٍ فَلَقِيَهُ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي وَأُمِّي أَنْتَ ، إِنَّهُ لَيْسَ وَنِي الَّذِي أَرَى بِوَجْهِكَ وَعَمَّا هُوَ ؟ قَالَ : فَتَنَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِلَى وَجْهِ الرَّجُلِ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ : الْجَوْعُ . فَخَرَجَ الرَّجُلُ يَعْدُو - أَوْ شَبِيهًا بِالْعَدُو - حَتَّى أَتَى بَيْتَهُ فَالْتَمَسَ فِيهِ الطَّعَامَ فَلَمْ يَجِدْ شَيْئًا ، فَخَرَجَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ فَأَجَّرَ نَفْسَهُ بِكُلِّ دَلْوٍ يَنْزِعُهَا تَمْرَةً حَتَّى جَمَعَ حَفْنَةً أَوْ كَفًّا مِنْ تَمْرٍ ، ثُمَّ رَجَعَ بِالتَّمْرِ حَتَّى وَجَدَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي مَجْلِسٍ لَمْ يَرِمْ ، فَوَضَعَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ وَقَالَ : كُلْ أَيُّ رَسُولِ اللَّهِ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مِنْ أَيْنَ لَكَ هَذَا التَّمْرُ ؟ فَأَخْبَرَهُ الْخَبَرَ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِنِّي لَا ظُنُّكَ تُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ؟ قَالَ : أَجَلٌ ، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَأَنْتَ أَحَبُّ إِلَيَّ

مِنْ نَفْسِي وَوُلْدِي وَأَهْلِي وَمَالِي ، فَقَالَ : أَمَّا لَا فَاصْطَبِرْ لِلْفَاقَةِ ، وَأَعِدَّ لِلْبَلَاءِ تَجَفُّفًا ، فَوَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ لَهُمَا إِلَى مَنْ يُحِبُّنِي أَسْرَعُ مِنْ هُبُوطِ الْمَاءِ مِنْ رَأْسِ الْجَبَلِ إِلَى أَسْفَلِهِ .

عنمة الجهنی : روزی پیامبر صلی الله علیه و آله بیرون آمد و در راه، مردی از انصار به آن حضرت برخورد و عرض کرد: پدر و مادرم فدایت ای رسول خدا، حالت ناراحت کننده ای در چهره شما می بینم، علتش چیست؟ عنمه می گوید: پیامبر صلی الله علیه و آله

لختی به صورت آن مرد نگاه کرد و سپس فرمود: گرسنگی .

آن مرد دوان دوان یا با حالتی شبیه دویدن به منزل خود رفت و در جستجوی غذایی برآمد، اما چیزی نیافت. پس نزد بنی قریظه رفت و به کارگری پرداخت و قرار گذاشت در قبال هر دلو آبی که از چاه می کشد يك دانه خرما بگیرد. او از این طریق يك مشت یا يك كف دست خرما جمع کرد و آن گاه با خرماها برگشت و دید پیامبر صلی الله علیه و آله از همان جایی که نشسته بود، تکان نخورده است. خرماها را در برابر پیامبر گذاشت. رسول خدا صلی الله علیه و آله به او فرمود: این خرماها را از کجا آوردی؟ مرد انصاری ماجرا را برای حضرت بازگو کرد. رسول خدا صلی الله علیه و آله به او فرمود: من گمان می کنم که تو، خدا و رسول او را دوست داری؟ عرض کرد: آری، سوگند به آن که تو را به حق برانگیخت، تو را از خودم و فرزندانم و عیالم و داراییم بیشتر دوست دارم. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: پس در این صورت برای فقر، تمرین شکیبایی کن و برای بلا پوششی فراهم آر؛ زیرا سوگند به آن که مرا به حق برانگیخت فقر و بلا به سوی کسی که دوستدار من است شتابنده تر می آید تا فرود آمدن آب از فراز کوه به پایین آن .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ أَحَبَّنَا فَلْيُعِدَّ لِلْبَلَاءِ جِلْبَابًا .

امام علی علیه السلام : هر که ما را دوست دارد، پس بالاپوشی برای بلا آماده کند.

عنه عليه السلام : مَنْ تَوَلَّانَا فَلْيَلْبَسِ لِلْمِحَنِ إِهَابًا .

امام علی علیه السلام : هر که ولایت ما را پذیرفت، باید که برای رنج و گرفتاریها لباسی پوستی در پوشد.

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ : «أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ» قَالَ : ذَاكَ مَنْ أَحَبَّ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ، وَأَحَبَّ أَهْلَ بَيْتِي صَادِقًا غَيْرَ كَاذِبٍ ، وَأَحَبَّ الْمُؤْمِنِينَ شَاهِدًا وَغَائِبًا ، أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ يَتَحَابُّونَ .

امام علی علیه السلام : هنگامی که آیه «هان، با یاد خداست که دلها آرام می گیرد» نازل شد، رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: این درباره کسی است که خدا و رسول او را دوست بدارد و اهل بیت مرا صادقانه و نه به دروغ دوست بدارد و مؤمنان را در پیش رو و پشت سر آنان دوست بدارد. هان، با یاد خداست که هم دیگر را دوست می دارند .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا تُعْتَوْنَا فِي الطَّلَبِ وَالشَّفَاعَةِ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا قَدَّمْتُمْ . . .
لَنَا شَفَاعَةٌ وَلِأَهْلِ مَوَدَّتِنَا شَفَاعَةٌ ، فَتَنَافَسُوا فِي لِقَائِنَا عَلَى الْحَوْضِ ، فَإِنَّا نَذُودُ عَنْهُ أَعْدَاءَنَا
وَنَسْقِي مِنْهُ أَحِبَّاءَنَا وَأَوْلِيَاءَنَا .

امام علی علیه السلام : با کارهایی که می کنید ما را مانع از آن نشوید که در روز قیامت
برایتان خواهش و شفاعت کنیم... ما حق شفاعت داریم و دوستانان ما نیز حق شفاعت
دارند. پس برای دیدار ما در کنار حوض کوثر با یکدیگر رقابت کنید؛ زیرا ما دشمنان خود
را از حوض دور می کنیم و دوستان و علاقه مندان خود را از آن آب می دهیم .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَخَذَ بِيَدِ حَسَنٍ وَحُسَيْنٍ فَقَالَ
: مَنْ أَحَبَّنِي وَأَحَبَّ هَذَيْنِ وَأَبَاهُمَا وَأُمَّهُمَا كَانَ مَعِي فِي دَرَجَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله دست حسن و حسین را گرفت و
فرمود: هر که مرا و این دو و پدر و مادر این دو را دوست داشته باشد، روز قیامت در
کنارم هم درجه من خواهد بود .

عنه عليه السلام : عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ : أَنَا وَفَاطِمَةُ وَحَسَنٌ وَحُسَيْنٌ
مُجْتَمِعُونَ وَمَنْ أَحَبَّنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، نَأْكُلُ وَنَشْرَبُ حَتَّى يُفَرَّقَ بَيْنَ الْعِبَادِ . فَبَلَغَ ذَلِكَ رَجُلًا مِنَ
النَّاسِ ، فَسَأَلَ عَنْهُ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ : كَيْفَ بِالْعَرَضِ وَالْحِسَابِ ؟ فَقُلْتُ لَهُ : كَيْفَ كَانَ لِصَاحِبِ
يَاسِينَ بِذَلِكَ حِينَ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ مِنْ سَاعَتِهِ ؟

امام علی علیه السلام : از قول پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: من و فاطمه و حسن و
حسین و دوستانان ما در روز قیامت، گرد هم می آییم و می خوریم و می آشامیم، تا
زمانی که حساب رسی بندگان تمام شود. این خبر به گوش یکی از مردم رسید و درباره آن
سؤال کرد و من خبر را برای او گفتم. او گفت: پس عرضه اعمال و حساب رسی چه می
شود؟ من به او گفتم: این امر برای صاحب یاسین چگونه بود، حال آن که در دم به
بهشت می رفت؟

احادیث امیرالمؤمنین علی علیه السلام (7087) حدیث (قسمت ۳)

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ وَأَعَانَنَا بِلِسَانِهِ وَقَاتَلَ مَعَنَا أَعْدَاءَنَا بِيَدِهِ فَهُوَ مَعَنَا فِي الْجَنَّةِ فِي دَرَجَتِنَا. وَمَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ وَأَعَانَنَا بِلِسَانِهِ وَلَمْ يُقَاتِلْ مَعَنَا أَعْدَاءَنَا فَهُوَ أَسْفَلُ مِنْ ذَلِكَ بِدَرَجَتَيْنِ ، وَمَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ وَلَمْ يُعَاِنَا بِلِسَانِهِ وَلَا بِيَدِهِ فَهُوَ فِي الْجَنَّةِ .

امام علی علیه السلام : هر که در دل ما را دوست بدارد و با زبانش یاریمان رساند و در کنار ما عملاً با دشمنانمان بجنگد، در بهشت با ما همدرجه خواهد بود و هر که در دل ما را دوست بدارد و با زبانش یاریمان رساند، ولی در کنار ما با دشمنانمان نجنگد، دو درجه پایین تر از آن قرار خواهد گرفت و هر که در دل ما را دوست بدارد، اما با زبان و دست خود یاریمان نرساند، او نیز در بهشت خواهد بود .

عنه الإمام عليّ عليه السلام - لِلْحَارِثِ الْأَعْوَرِ - : لَيَنْفَعَنَّ حُبُّنَا عِنْدَ ثَلَاثٍ : عِنْدَ نُزُولِ مَلَكِ الْمَوْتِ ، وَعِنْدَ مَسْأَلَتِكَ فِي قَبْرِكَ ، وَعِنْدَ مَوْقِفِكَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام - به حارث اعور - : علاقه و محبت به ما بی گمان در سه جا، تو را سود خواهد بخشید : هنگام فرود آمدن فرشته مرگ، هنگام سؤال قبر و آن گاه که در پیشگاه خداوند بایستی .

عنه عليه السلام : مَنْ أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ عَظَّمَ إِحْسَانُهُ وَرَجَحَ مِيزَانُهُ ، وَقُبِلَ عَمَلُهُ وَغُفِرَ زَلُّهُ ، وَمَنْ أَبْغَضَنَا لَا يَنْفَعُهُ إِسْلَامُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که ما اهل بیت را دوست بدارد، نیکوکاری او زیاد شود و در ترازوی اعمالش، کفه حسناتش سنگین تر شود و عملش پذیرفته (درگاه حق) گردد و لغزشهایش بخشوده شود و کسی که ما را دشمن بدارد، اسلامش او را سودی نبخشد .

الإمام عليّ عليه السلام : أَشَدُّ الْعَمَى مَنْ عَمِيَ عَنِ فَضْلِنَا وَنَاصِبِنَا الْعَدَاوَةَ بِلا ذَنْبٍ سَبَقَ إِلَيْهِ مِنَّا ، إِلَّا أَنَا دَعَوْنَا إِلَى الْحَقِّ ، وَدَعَاهُ مَنْ سَوَانَا إِلَى الْفِتْنَةِ وَالْدُّنْيَا ، فَاتَاهُمَا وَنَصَبَ الْبِرَاءَةَ مِنَّا وَالْعَدَاوَةَ لَنَا .

امام علی علیه السلام : بدترین کوری، کوری کسی است که از دیدن برتری ما کور باشد و بی آن که از ما نسبت به او خطایی سر زده باشد، در برابرمان به دشمنی برخیزد، جز این که [تنها گناه ما این است که] ما او را به سوی حق فرا خوانده ایم و دیگران وی را به

سوی فتنه و دنیا و او فتنه و دنیا را برگزید و پرچم بیزاری و دشمنی در برابر ما برافراشت .

عنه عليه السلام : ما مِنْ عَبْدٍ إِلَّا وَعَلَيْهِ أَرْبَعُونَ جُنَّةً حَتَّى يَعْمَلَ أَرْبَعِينَ كَبِيرَةً ، فَإِذَا عَمَلَ أَرْبَعِينَ كَبِيرَةً انْكَشَفَتْ عَنْهُ الْجُنُنُ ، فَيُوحِي اللَّهُ إِلَيْهِمْ أَنْ اسْتُرُوا عَبْدِي بِأَجْنِحَتِكُمْ ، فَتَسْتُرُهُ الْمَلَائِكَةُ بِأَجْنِحَتِهَا . فَمَا يَدْعُ شَيْئًا مِنَ الْقَبِيحِ إِلَّا قَارَفَهُ ، حَتَّى يَمْتَدِّحَ إِلَى النَّاسِ بِفِعْلِهِ الْقَبِيحِ ، فَيَقُولُ الْمَلَائِكَةُ : يَا رَبِّ ، هَذَا عَبْدُكَ مَا يَدْعُ شَيْئًا إِلَّا رَكِبَهُ ، وَإِنَّا لَنَسْتَحْيِي مِمَّا يَصْنَعُ . فَيُوحِي اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَيْهِمْ أَنْ ارْفَعُوا أَجْنِحَتَكُمْ عَنْهُ ، فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ أَخَذَ فِي بُغْضِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ ، فَعِنْدَ ذَلِكَ يَنْهَتُكَ سِتْرُهُ فِي السَّمَاءِ وَسِتْرُهُ فِي الْأَرْضِ ، فَيَقُولُ الْمَلَائِكَةُ : يَا رَبِّ ، هَذَا عَبْدُكَ قَدْ بَقِيَ مَهْتُوكَ السِّتْرِ ، فَيُوحِي اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَيْهِمْ : لَوْ كَانَتْ لِلَّهِ فِيهِ حَاجَةٌ مَا أَمَرَكُمْ أَنْ تَرْفَعُوا أَجْنِحَتَكُمْ عَنْهُ .

امام علی علیه السلام : هیچ بنده ای نیست، مگر این که برای او چهل پرده کشیده شده است، تا این که چهل گناه کبیره مرتکب شود. و چون چهل کبیره مرتکب شود، پرده ها از او برداشته شود. پس خداوند به آن [فرشته] ها وحی فرماید که بنده ام را با بالهای خود بپوشانید و فرشتگان با بالهایشان او را بپوشانند. سپس هیچ کار زشتی نباشد، مگر این که آن را انجام دهد، تا جایی که به واسطه کردار زشت خود بر مردم فخر فروشد. آن گاه فرشتگان گویند: پروردگارا، این بنده تو هر کار زشتی را مرتکب می شود و ما از آن چه او می کند، خجالت می کشیم. پس خداوند عز و جل به آنها وحی فرماید که بالهای خود را از روی او بردارید و چون کارش بدین جا کشد، دشمنی با ما اهل بیت را در پیش گیرد و در این هنگام است که پرده او در آسمان و زمین دریده شود و فرشتگان گویند: پروردگارا! این بنده تو بی پرده شده است. خداوند عز و جل به آنان وحی فرماید که: اگر خدا به او نیازی (و توجهی) داشت به شما دستور نمی داد که بالهای خود را از او بردارید .

الإمام علي عليه السلام : لِمُبْغِضِنَا أَفْوَاجٌ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : برای کینه توزان ما فوجهایی از خشم و ناخشنودی خداست .

الإمام علي عليه السلام : وَاللَّهِ ، لَا أَدُونَنَّ بِيَدَيَّ هَاتَيْنِ الْقَصِيرَتَيْنِ عَنْ حَوْضِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَعْدَاءَنَا ، وَلَا وَرِدَنَّهُ أَحْبَابَنَا .

امام علی علیه السلام : به خدا قسم که من با همین دو دست کوتاه خود، دشمنانمان را از رسیدن به حوض (کوثر) رسول خدا صلی الله علیه و آله دور می کنم و دوستدارانمان را به کنار آن می آورم .

عنه علیه السلام : أَنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَمَعِيَ عِثْرَتِي عَلَى الْحَوْضِ ، وَإِنَّا لَنَذُودُ عَنْهُ أَعْدَاءَنَا وَنَسْقِي مِنْهُ أَوْلِيَاءَنَا ، فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ شَرْبَةً لَمْ يَظْمَأْ بَعْدَهَا أَبَدًا .

امام علی علیه السلام : من با رسول خدا صلوات الله علیه و عترم در کنار حوض [کوثر] هستیم ، وما دشمنان خود را از آن دور می کنیم و دوستانمان را از آن آب می دهیم ، هر که شربتی آب از آن بنوشد، دیگر هرگز تشنه نمی شود .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ أَبْغَضَنَا بِقَلْبِهِ وَأَعَانَ عَلَيْنَا بِلِسَانِهِ وَيَدِهِ فَهُوَ مَعَ عَدُوِّنَا فِي النَّارِ . وَمَنْ أَبْغَضَنَا بِقَلْبِهِ وَأَعَانَ عَلَيْنَا بِلِسَانِهِ فَهُوَ فِي النَّارِ ، وَمَنْ أَبْغَضَنَا بِقَلْبِهِ وَلَمْ يُعِنْ عَلَيْنَا بِلِسَانِهِ وَلَا يَدِهِ فَهُوَ فِي النَّارِ .

امام علی علیه السلام : هر آن کس که در دلش ما را دشمن بدارد و با زبان و دستش علیه ما یاری رساند، او به همراه دشمن ما در آتش باشد و هر آن کس که در دلش ما را دشمن بدارد و با زبانش بر ضد ما یاری رساند، او نیز در آتش باشد؛ و هر آن کس که در دلش ما را دشمن بدارد، ولی با دست و زبانش علیه ما کاری نکند، او هم جایش در آتش است .

الإمام عليّ عليه السلام : بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَخَذَ بِيَدِي ، وَنَحْنُ نَمْشِي فِي بَعْضِ سِكَكِ الْمَدِينَةِ ، إِذْ أَتَيْنَا عَلَى حَدِيقَةٍ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا أَحْسَنُهَا مِنْ حَدِيقَةٍ ! قَالَ : لَكَ فِي الْجَنَّةِ أَحْسَنُ مِنْهَا . ثُمَّ مَرَرْنَا بِأُخْرَى فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا أَحْسَنُهَا مِنْ حَدِيقَةٍ ! قَالَ : لَكَ فِي الْجَنَّةِ أَحْسَنُ مِنْهَا . حَتَّى مَرَرْنَا بِسَبْعِ حَدَائِقَ ، كُلِّ ذَلِكَ أَقُولُ : مَا أَحْسَنُهَا ! وَيَقُولُ : لَكَ فِي الْجَنَّةِ أَحْسَنُ مِنْهَا .

فَلَمَّا خَلَا لَهُ الطَّرِيقُ اعْتَنَقَنِي ، ثُمَّ أَجْهَشَ بَاكِيًا . [قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا يُبْكِيكَ ؟ قَالَ : ضَغَائِنُ فِي صُدُورِ أَقْوَامٍ لَا يُبْدُونَهَا لَكَ إِلَّا مِنْ بَعْدِي] . قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ فِي سَلَامَةٍ مِنْ دِينِي ؟ قَالَ : فِي سَلَامَةٍ مِنْ دِينِكَ .

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله دستم را گرفته بود و با هم در یکی از کوچه های مدینه راه می رفتیم، تا این که به باغی رسیدیم. من گفتم: ای رسول خدا، چه باغ زیبایی! فرمود: از این زیباتر در بهشت برای توست. سپس از باغ دیگری گذشتیم و من دوباره عرض کردم: ای رسول خدا، عجب باغ زیبایی! فرمود: از این زیباتر در بهشت برای توست. ما از هفت باغ گذشتیم و هر بار من می گفتم: عجب باغ زیبایی! و

پیامبر می فرمود: از این زیباتر در بهشت برای توست .

چون رسول خدا به جای خلوتی رسید، مرا در آغوش گرفت و ناگهان گریست. [من عرض کردم: ای رسول خدا، چرا گریه می کنید؟ فرمود: به خاطر کینه های نهفته در دل های گروهی از مردم که پس از من، آنها را نسبت به تو آشکار خواهند کرد]. عرض کردم: ای رسول خدا، آیا دینم سالم خواهد ماند؟ فرمود: دینت سالم خواهد ماند .

الإمام علي عليه السلام : زارنا رسول الله صلى الله عليه و آله فَعَمِلْنَا لَهُ حَرِيرَةً ، وَأَهْدَتْ لَنَا أُمُّ أَيْمَنَ قَعْبًا مِنْ لَبَنٍ وَزُبْدًا وَصَحْفَةً مِنْ تَمْرٍ ، فَأَكَلَ النَّبِيُّ وَأَكَلْنَا مَعَهُ ، ثُمَّ وَضَّأَتْ رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَامَ وَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ فَدَعَا اللَّهَ مَا شَاءَ . ثُمَّ أَكَبَّ عَلَى الْأَرْضِ بِدُمُوعٍ غَزِيرَةٍ مِثْلِ الْمَطَرِ ، فَهَبْنَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ نَسْأَلَهُ ، فَوَثَبَ الْحُسَيْنُ فَقَالَ : يَا أَبَتِي ، رَأَيْتُكَ تَصْنَعُ مَا لَمْ أَرَكَ تَصْنَعُ مِثْلَهُ ! فَقَالَ : يَا بُنَيَّ ، إِنِّي سُرَرْتُ بِكُمْ الْيَوْمَ سُورًا لَمْ أُسَرَّ بِكُمْ مِثْلَهُ ، وَإِنَّ حَبِيبِي جَبْرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَتَانِي فَأَخْبَرَنِي أَنَّكُمْ قَتَلْتُمْ ، وَأَنْ مَصَارِعَكُمْ شَتَّى ، فَدَعَوْتُ اللَّهَ لَكُمْ وَأَحْزَنَنِي ذَلِكَ . فَقَالَ الْحُسَيْنُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَمَنْ يَزُورُنَا عَلَى تَشَتُّتِنَا ، وَيَتَعَاهَدُ قُبُورَنَا ؟ قَالَ : طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي يُرِيدُونَ بَرِّي وَصَلَّتِي ، فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ شَهِدَتْهَا بِالْمَوْقِفِ ، وَأَخَذَتْ بِأَعْضَادِهَا فَأَنْجَبَتْهَا وَاللَّهُ مِنْ أَهْوَالِهِ وَشَدَائِدِهِ .

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله به دیدن ما آمد. برای آن حضرت حریره ای تهیه کردیم و امّ ایمن قدحی شیر و کره و طبقی خرما آورد. پیامبر شروع به خوردن کرد و ما نیز با آن حضرت خوردیم. سپس رسول خدا را وضو دادم و آن حضرت برخاست و رو به قبله ایستاد و مقداری دعا کرد. سپس چشمانش را به زمین دوخت و مانند باران اشک ریخت. ما جرأت نکردیم علت را از رسول خدا صلی الله علیه و آله جویا شویم. حسین از جا پرید و عرض کرد: پدرجان، عملی از شما دیدم که قبلاً ندیده بودم چنان کاری انجام دهید! پیامبر فرمود: فرزند عزیزم، من امروز از ملاقات شما چنان شاد و خوشحال شدم که سابقه نداشته است و دوستم جبرئیل نزد من آمد و به من خبر داد که شماها کشته خواهید شد و هر کدامتان در جایی دفن خواهید شد. لذا من برای شما دعا کردم و این خبر باعث غم و اندوه من گشت. حسین عرض کرد: ای رسول خدا، با این پراکندگی، چه کسی به زیارت ما خواهد آمد و چه کسی از قبرهای ما مواظبت خواهد نمود؟ پیامبر فرمود: گروهی از امتم که خواهان نیکی و ارتباط با من هستند. پس، چون روز قیامت شود، من این عده را در موقف می بینم و بازوانشان را می گیرم و به خدا قسم، آنان را از هول و هراسها و سختیهای موقف نجات می دهم .

الإمام عليّ عليه السلام . . . : حَتَّى إِذَا قَبِضَ اللَّهُ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَجَعَ قَوْمٌ عَلَى الْأَعْقَابِ ، وَغَالَتْهُمْ السُّبُلُ ، وَاتَّكَلُوا عَلَى الْوَلَائِجِ ، وَوَصَلُوا غَيْرَ الرَّحِمِ ، وَهَجَرُوا السَّبَبَ الَّذِي أُمِرُوا بِمَوَدَّتِهِ ، وَنَقَلُوا الْبِنَاءَ عَنْ رَصِّ أُسَاسِهِ ، فَبَنَوْهُ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ .
مَعَادِنُ كُلِّ خَطِيئَةٍ ، وَأَبْوَابُ كُلِّ ضَارِبٍ فِي عُمْرَةٍ .

امام علی علیه السلام : تا این که چون خداوند جان رسول خود را گرفت قومی به عقب برگشتند و در راههای گوناگون هلاکت بار قدم نهادند و بر اندیشه های نادرست خویش تکیه کردند و با غیر خویشاوند [پیامبر] پیوند برقرار کردند و از وسیله ای که به دوستی آن مأمور شده بودند (یعنی اهل بیت) دور گشتند و بنا [ی دین و امامت] را از روی بنیاد استوارش حرکت دادند و آن را در غیر جایش بنا کردند. اینان معدن هر خطایی بودند و دروازه هایی گشوده به روی هرکسی که خواهان گام نهادن در باطل و گمراهی بود .

الإمام عليّ عليه السلام - في خُطْبَةٍ لَهُ يَذْكُرُ فِيهَا آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - : بِهِمْ عَادَ الْحَقُّ إِلَى نِصَابِهِ ، وَانْزَاخَ الْبَاطِلُ عَنْ مَقَامِهِ .

امام علی علیه السلام - در خطبه ای که طی آن از آل محمد صلی الله علیه و آله یاد می کند :- به واسطه (پایمردی) ایشان حقّ به محلّ خود بازگشت و باطل از جایگاهش رانده شد .

الإمام عليّ عليه السلام - في قَوْلِهِ تَعَالَى : « وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ » - : هُمْ آلُ مُحَمَّدٍ ، يَبْعَثُ اللَّهُ مَهْدِيَّهُمْ بَعْدَ جَهْدِهِمْ ، فَيُعِزُّهُمْ وَيُذِلُّ عَدُوَّهُمْ .

امام علی علیه السلام - درباره آیه «و می خواهیم بر کسانی که در زمین فرودست نگه داشته شده اند مَنّت نهیم و آنان را پیشوایان گردانیم و وارثان قرارشان دهیم» - : آنان (مستضعفان) آل محمد هستند. خداوند، پس از آن که رنجها و سختیها کشیدند، مهدی آنان را می فرستد و ایشان را عزّت می بخشد و دشمنشان را، ذلیل و خوار می گرداند .

الإمام عليّ عليه السلام : وَيَا لَكَ يَا طَالِقَانُ ، فَإِنَّ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ بِهَا كُنُوزًا لَيْسَتْ مِنْ ذَهَبٍ وَلَا فِضَّةٍ ، وَلَكِنْ بِهَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ عَرَفُوا اللَّهَ حَقَّ مَعْرِفَتِهِ ، وَهُمْ أَنْصَارُ الْمَهْدِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ .

امام علی علیه السلام : زهی بر تو ای طالقان؛ خدای عز و جل در آن جا گنجهایی دارد که از زر و سیم نیستند، بلکه در آن، مردان مؤمنی هستند که خداوند را چنان که باید، شناخته اند. اینان، یاران مهدی علیه السلام در آخر الزمان می باشند .

الإمام عليّ عليه السلام : الْمُنْتَظَرُ لِأَمْرِنَا كَالْمُتَشَحِّطِ بِدَمِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : آن که منتظر امر ما (دولت و حکومت اهل بیت) باشد همچون کسی است که در راه خدا، به خون خود در غلتد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِيَّاكُمْ وَالْغُلُوَّ فِينَا ، قُولُوا : إِنَّا عَبِيدُ مَرْبُوبُونَ ، وَقُولُوا فِي فَضْلِنَا مَا شِئْتُمْ .

امام علی علیه السلام : از تندروی درباره ما بپرهیزید. ما را بنده و دست پرورده خداوند بدانید و آن گاه هرچه خواستید در فضیلت ما بگویید .

الإمام عليّ عليه السلام : اللَّهُمَّ إِنِّي بَرِيءٌ مِنَ الْغُلَاةِ كِبْرَاءَةَ عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ مِنَ النَّصَارَى ، اللَّهُمَّ اخْذِلْهُمْ أَبَدًا وَلَا تَنْصُرْ مِنْهُمْ أَحَدًا .

امام علی علیه السلام : بار خدایا، من از غالیان بیزارم، همان گونه که عیسی بن مریم از نصارا بیزار بود؛ بار خدایا! برای همیشه آنان را تنها و بی یاور گذار و احدی از ایشان را یاری نرسان .

عنه عليه السلام : لَا تَتَجَاوَزُوا بَنَاءَ الْعُبُودِيَّةِ ، ثُمَّ قُولُوا مَا شِئْتُمْ وَلَنْ تَبْلُغُوا ، وَإِيَّاكُمْ وَالْغُلُوَّ كَغُلُوِّ النَّصَارَى ، فَإِنِّي بَرِيءٌ مِنَ الْغَالِينَ .

امام علی علیه السلام : ما را از مرز بندگی فراتر نبرید، آن گاه هرچه خواستید [در فضیلت ما] بگویید که باز هم کم گفته اید [و حق مطلب را ادا نکرده اید]، مبدا همچون نصارا غلو کنید که من از غلوکنندگان بیزارم .

الإمام عليّ عليه السلام : يَهْلِكُ فِينَا أَهْلُ الْبَيْتِ فَرِيقَانِ : مُحِبُّ مَطَرٍ ، وَبَاهِتٌ مُفْتَرٍ .

امام علی علیه السلام : دو گروه درباره ما اهل بیت تباه می شوند: دوستداری که در مدح و ستایش ما زیاده روی کند و دشمنی که به ما تهمت و افترا بزند .

عنه عليه السلام : يَهْلِكُ فِي رَجُلَانِ : مُفْرِطٌ غَالٍ ، وَمُبْغِضٌ قَالٍ .

امام علی علیه السلام : دو کس درباره من تباه می شوند: یکی [دوست] افراطی غالی مذهب و دیگری دشمن کینه توز .

عنه عليه السلام - في خُطْبَتِهِ - : سَيَهْلِكُ فِي صِنْفَانِ : مُحِبُّ مُفْرِطٌ يَذْهَبُ بِهِ الْحُبُّ إِلَى غَيْرِ الْحَقِّ ، وَمُبْغِضٌ مُفْرِطٌ يَذْهَبُ بِهِ الْبُغْضُ إِلَى غَيْرِ الْحَقِّ ، وَخَيْرُ النَّاسِ فِي حَالِ الْنَمَطِ الْأَوْسَطِ فَالزَّمُوهُ .

امام علی علیه السلام : در یکی از خطبه هایش - : به زودی دو گروه درباره من تباه شوند: یکی دوستدار افراطی که دوستی و محبتش [نسبت به من] او را از راه حق دور سازد و دیگری دشمن افراطی که دشمنیش (با من) او را به ناحق کشاند. بهترین حالت را نسبت به من مردمی دارند که راه میانه را برگزینند، با اینان همراهی کنید .

رَبِيعَةُ بْنُ نَاجِدٍ عَنِ الْإِمَامِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : قَالَ لِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : فِيكَ مِثْلٌ مِنْ عِيسَى ، أَبْغَضَتْهُ الْيَهُودُ حَتَّى بَهَتُوا أُمَّهُ ، وَأَحَبَّتْهُ النَّصَارَى حَتَّى أَنْزَلُوهُ بِالْمَنْزِلَةِ الَّتِي لَيْسَ بِهِ . ثُمَّ قَالَ : يَهْلِكُ فِي رَجُلَانِ : مُحِبُّ مُفْرِطٌ يُقَرِّظُنِي بِمَا لَيْسَ فِيَّ ، وَمُبْغِضٌ يَحْمِلُهُ شَتَائِي عَلَى أَنْ يَبْهَتَنِي .

ربيعه بن ناجذ از امام علی علیه السلام :پیامبر صلی الله علیه و آله به من فرمود: تو در يك مورد حکایت عیسی را خواهی داشت: یهود تا بدانجا با او دشمنی ورزیدند که به مادرش تهمت زدند و نصارا چندان دوستش داشتند که او را به مقامی که سزاوارش نبود، رساندند. حضرت علی علیه السلام سپس فرمود: درباره من دو کس تباه و نابود می شوند: دوستدار افراطی که از من ستایشهای بی جا کند و دشمنی که عداوتش با من، او را وادارد که به من بهتان زند .

الإمام عليّ عليه السلام - في وصفِ سلمانِ الفارسيّ - : أدركَ عِلْمَ الْأَوَّلِ وَعِلْمَ الْآخِرِ ، بَحْرٌ لَا يُدْرِكُ قَعْرُهُ ، وَهُوَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ .

امام علی علیه السلام - در وصف سلمان فارسی - : به دانش اول و آخر رسیده است؛ دریایی است که ژرفایش ناپیداست. او از ما خاندان است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّمَا سُمِّيتِ الدُّنْيَا دُنْيَا ؛ لِأَنَّهَا أَدْنَى مِنْ كُلِّ شَيْءٍ .

امام علی علیه السلام : دنیا را دنیا نامیده اند ، چون فرومایه تر از هر چیزی است .

الإمام عليّ عليه السلام : أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ لَا يُسْلَمُ مِنْهَا إِلَّا فِيهَا ، وَلَا يُنْجَى بِشَيْءٍ كَانَ لَهَا ، ابْتُلِيَ النَّاسُ بِهَا فِتْنَةً ، فَمَا أَخَذُوهُ مِنْهَا لَهَا أُخْرِجُوا مِنْهُ وَحُوسِبُوا عَلَيْهِ ، وَمَا أَخَذُوهُ مِنْهَا لِغَيْرِهَا قَدِمُوا عَلَيْهِ وَأَقَامُوا فِيهِ .

امام علی علیه السلام : هان! دنیا سرایی است که از آن ، به سلامت نتوان رست مگر [به زهد] در آن، و با هرآنچه برای دنیا باشد ، نجات نمی توان یافت . مردم از بهر آزمایش ، گرفتار دنیا شده اند . پس آنچه را از دنیا برای دنیا بگیرند ، از کفشان بیرون می رود و برای آن حسابرسی خواهند شد، و آنچه را از دنیا برای غیر آن (آخرت) بگیرند ، به آن خواهند رسید و با آن خواهند زیست .

عنه علیه السلام - في وَصْفِ الدُّنْيَا - : دَارُ بِالْبَلَاءِ مَحْفُوفَةٌ وَبِالْغَدْرِ مَعْرُوفَةٌ ، لَا تَدُومُ أَحْوَالُهَا ، وَلَا يَسْلُمُ نَزَالُهَا ، أَحْوَالٌ مُخْتَلِفَةٌ ، وَتَارَاتٌ مُتَصَرِّفَةٌ ، الْعَيْشُ فِيهَا مَذْمُومٌ ، وَالْأَمَانُ مِنْهَا مَعْدُومٌ ، وَإِنَّمَا أَهْلُهَا فِيهَا أَغْرَاضٌ مُسْتَهْدَفَةٌ ، تَرْمِيهِمْ بِسِيَاهِمِهَا ، وَتُفْنِيهِمْ بِحِمَامِهَا .

امام علی علیه السلام - در وصف دنیا - : سرایی است که به رنج و بلا اندر است و به بی وفایی و عهدشکنی شهره . حالاتش نمی پاید و ساکنانش را ایمنی نیست . احوالش دیگرگون است و هر دم به رنگی در می آید . زندگی در آن ، نکوهیده است و آسودگی در آن ، نایاب ؛ بلکه مردم آن در دنیا هدف هایی نشانه رفته اند، و دنیا ، تیرهایش را به سوی آن ها پرتاب می کند، و با خدنگ های مرگ ، نابودشان می گرداند .

عنه علیه السلام : إِعْلَمَنَّ أَنَّ الدُّنْيَا دَارُ بَلِيَّةٍ ، لَمْ يَفْرُغْ صَاحِبُهَا فِيهَا قَطُّ سَاعَةً إِلَّا كَانَتْ فَرَعَتْهُ عَلَيْهِ حَسْرَةُ يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

امام علی علیه السلام : بدان که دنیا ، بلا خانه ای است که صاحبش هرگز دمی در آن نیاسود ، مگر این که آن آسودگی اش در روز قیامت ، مایه افسوس او شد .

عنه علیه السلام - في وَصْفِ الدُّنْيَا - : هِيَ دَارُ عُقُوبَةٍ وَزَوَالٍ ، وَفَنَاءٍ وَبَلَاءٍ ، نُورُهَا ظُلْمَةٌ ، وَعَيْشُهَا كَدَرٌ ، وَغَنِيُّهَا فَقِيرٌ ، وَصَاحِبُهَا سَقِيمٌ ، وَعَزِيزُهَا ذَلِيلٌ ، فَكُلُّ مَنْعَمٍ بِرَغَدِهَا شَقِيٌّ ، وَكُلُّ مَغْرُورٍ بِزِينَتِهَا مَفْتُونٌ ، وَعِنْدَ كَشْفِ الْغِطَاءِ يَعْظُمُ النَّدَمُ ، وَيُحْمَدُ الصَّدْرُ أَوْ يُذَمُّ .

امام علی علیه السلام - در وصف دنیا - : دنیا ، سرای کیفر و زوال، و نابودی و بلاست . روشنایی آن ، تاریکی است و عیش آن ، مکدر . توانگرش نادار، تندرستش ناخوش و عزیزش خوار. هر برخوردار از نعمت های آن ، شوربخت است و هر سرمست از زر و زیورهای آن ، فریفته . آن گاه که پرده کنار برود ، پشیمانی بالا می گیرد و آغاز [کار] ، ستایش یا نکوهش می شود .

عنه علیه السلام - مِنْ وَصِيَّتِهِ لَوْلَدِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَام - : إِعْلَمْ... أَنَّ الدُّنْيَا لَمْ تَكُنْ لَتَسْتَقَرَّ إِلَّا عَلَى مَا جَعَلَهَا اللَّهُ عَلَيْهِ مِنَ النُّعْمَاءِ وَالْإِبْتِلَاءِ وَالْجَزَاءِ فِي الْمَعَادِ ، أَوْ مَا شَاءَ مِمَّا لَا تَعْلَمُ .

امام علی علیه السلام : - در سفارش به فرزندش امام حسن علیه السلام - : بدان . . .
بدرستی که دنیا ، جز بر آن روال که خداوند قرارش داده است بر برخورداری و گرفتاری
(یا: آزمایش) و سزادهی در معاد، و یا آنچه که او خواسته است و تو نمی دانی ، قرار
نمی گیرد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا دَارُ مَحَنٍ وَمَحَلُّ فِتْنٍ .

امام علی علیه السلام : دنیا، سرای محنت ها و جایگاه فتنه هاست .

عنه عليه السلام : مَنْ ظَفِرَ بِالدُّنْيَا نَصِبَ ، وَمَنْ فَاتَتْهُ تَعَبَ .

امام علی علیه السلام : هرکه به دنیا دست یافت ، رنج بُرد و هر که از دستش داد ، به
مشقت افتاد .

عنه عليه السلام : مُصَاحِبُ الدُّنْيَا هَدَفُ النَّوَائِبِ وَالْغَيْرِ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، دار آماج بلاها و پیشامدهاست .

عنه عليه السلام : أَهْلُ الدُّنْيَا غَرَضُ النَّوَائِبِ ، وَدَرِيَّةُ الْمَصَائِبِ ، وَنَهْبُ الرِّزَايَا .

امام علی علیه السلام : مردم دنیا، آماج بلاهایند، و هدف مصیبت ها، و تاراج رنج ها و
صدمات .

الإمام عليّ عليه السلام : الدُّنْيَا مَلِيَّةٌ بِالْمَصَائِبِ ، طَارِقَةٌ بِالْفَجَائِعِ وَالنَّوَائِبِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، مالا مال از مصیبت هاست و با فاجعه ها و رویدادهای تلخ ،
فرا می رسد .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا مَصَائِبُ مُفْجِعَةٌ ، وَمَنَايَا مُوجِعَةٌ ، وَعَبْرٌ مُقَطَّعَةٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا، [سراسر] مصیبت هایی جگرسوز است، مرگ هایی دردناک و
مجازات هایی خُرد کننده .

عنه عليه السلام - في الحِكمِ الْمَنسُوبَةِ إِلَيْهِ - : الدُّنْيَا جَمَّةُ الْمَصَائِبِ ، مُرَّةُ الْمَشَارِبِ ، لَا
تُمتَّعُ صَاحِبًا بِصَاحِبٍ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : دنیا، پُر مصیبت است .
آبخورهایش تلخ است و دوستی را از دوستی بهره مند نمی گرداند .

عنه عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا دَارُ فُجَائِعَ ، مَنْ عَوجَلَ فِيهَا فُجِعَ بِنَفْسِهِ ، وَمَنْ أَمْهَلَ فِيهَا فُجِعَ بِأَحَبَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، سرای ناگواری هاست. هر که در آن مهلت داده نشود ، به مصیبت مرگ خویش ، گرفتار می آید و هر که در آن مهلت داده شود ، به مرگ عزیزانش داغدار می شود .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا مَحَلُّ الْآفَاتِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، جایگاه آسیب هاست .

عنه عليه السلام : عَيْنُ الدَّهْرِ تَطْرِفُ بِالْمَكَارِهِ وَالنَّاسُ بَيْنَ أَجْفَانِهِ .

امام علی علیه السلام : چشم روزگار به ناگواری ها پلک می زند و مردم در میان پلک های او قرار دارند .

الإمام علي عليه السلام : أوصيكم عباد الله بِتَقْوَى اللَّهِ الَّذِي ضَرَبَ الْأَمْثَالَ . . .

وَأَنْذَرَكُمْ بِالْحُجَجِ الْبَوَالِغِ ، فَأَحْصَاكُمْ عَدَدًا وَوَضَّفَ لَكُمْ مَدَدًا ، فِي قَرَارِ خَبْرَةٍ وَدَارِ عِبْرَةٍ ، أَنْتُمْ مُخْتَبَرُونَ فِيهَا وَمُحَاسَبُونَ عَلَيْهَا .

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا ! شما را به پروا از آن خدایی سفارش می کنم که نمونه ها آورده... و با حجت های رسا هشدارتان داده است ، شمار شما را می داند ، و عمری برایتان مقرر کرده است، در جایگاه آزمایش و سرای عبرت . شما در دنیا آزمایش می شوید و برای آن ، مورد حسابرسی قرار می گیرید .

عنه عليه السلام : أَبْلَغُ نَاصِحٍ لَكَ الدُّنْيَا لَوْ انْتَصَحْتَ ؛ بِمَا تُرِيكَ مِنْ تَغَايُرِ الْحَالَاتِ ، وَتَوَذُّنِكَ بِهِ مِنَ الْبَيْنِ وَالشَّتَاتِ .

امام علی علیه السلام : بهترین پندآموز برای تو دنیاست، اگر از دگرگونی حالاتی که به تو نشان می دهد و از جدایی و پراکندگی ای که به تو اعلام می کند ، پند گیری .

قرآن: «يَقَوْمِ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَّعْ وَ إِنَّا الْآخِرَةُ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ» .

قرآن: «ای قوم من! این زندگی دنیا ، تنها برخورداری [محدود و موقت] است، و در حقیقت، آن آخرت است که سرای ماندگاری است» .

«وَمَا أُوتِيتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَمَتَّعُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى أَفَلَا تَعْقِلُونَ»

قران: «و هر آنچه به شما داده شده است، برخوردارى زندگى دنيا و زبور آن است ؛ ولى آنچه پيش خداست ، بهتر و پايدارتر است . مگر نمى انديشيد؟» .

«وَفَرَحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَّعٌ» .

قران: «و به زندگى دنيا شاد شده اند ، حال آن كه زندگى دنيا در برابر آخرت ، جز برخوردارى [محدود و موقت] نيست» .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّمَا الدُّنْيَا مَتَاعٌ أَيَّامٍ قَلِيلٍ ، ثُمَّ تَزُولُ كَمَا يَزُولُ السَّرَابُ ، وَتُقَشَّعُ كَمَا يَنْقَشُّ السَّحَابُ .

امام على عليه السلام : دنيا ، در حقيقت، برخوردارى چند روزه اى اندك است . سپس ، همچون سراب از ميان مى رود و به سان ابر ، پراكنده مى شود .

عنه عليه السلام : الْأَمْرُ قَرِيبٌ ، وَالْإِصْطِحَابُ قَلِيلٌ .

امام على عليه السلام : مرگ ، نزديك ، و همراهى [با دنيا] اندك است .

عنه عليه السلام : إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ ؛ وَمَتَاعُ الدُّنْيَا بَطِيءُ الْاجْتِمَاعِ ، قَلِيلُ الْإِنْتِفَاعِ ، سَرِيعُ الْإِنْقِطَاعِ .

امام على عليه السلام : زندگى دنيا ، كالايى بيش نيست و كالاي دنيا ، دير فراهم مى آيد و اندك به كار مى آيد و زود از كف مى رود .

عنه عليه السلام : أَوْقَاتُ الدُّنْيَا وَإِنْ طَالَتْ قَصِيرَةٌ ، وَالْمُتَعَةُ بِهَا وَإِنْ كَثُرَتْ يَسِيرَةٌ .

امام على عليه السلام : اوقات دنيا، اگرچه بلند باشد، کوتاه است و بهره مندى از آنها، هرچند بسيار باشد، اندك است .

عنه عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا عَيْشُهَا قَصِيرٌ وَخَيْرُهَا يَسِيرٌ ، وَإِقْبَالُهَا خَدِيعَةٌ وَإِدْبَارُهَا فَجِيعَةٌ ، وَلَدَائُهَا فَانِيَةٌ وَتَبِعَاتُهَا بَاقِيَةٌ .

امام على عليه السلام : دنيا، زندگى اش کوتاه و خيرش اندك است ، رو آوردنش مكر و پشت كردنش مصيبت است ، خوشى هايش رفتنى و پيامدهاى آن ، ماندنى است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا مَنَزِلُ قُلْعَةٍ وَلَيْسَتْ بِدَارِ نَجْعَةٍ ، خَيْرُهَا زَهِيدٌ وَشَرُّهَا عَتِيدٌ ، وَمُلْكُهَا يُسْلَبُ وَعَامِرُهَا يَخْرَبُ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، منزلگاه کوچیدن است و سرای آرمیدن نیست ، خوبی آن ، ناچیز است و بدی اش آماده ؛ مُلکش از چنگ می رود و آبادش ویران می گردد .

عنه علیه السلام : أَحَذَّرُكُمُ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا مَنْزِلُ قُلْعَةٍ وَلَيْسَتْ بِدَارِ نَجْعَةٍ ، قَدْ تَزَيَّنَتْ بِغُرُورِهَا وَغَرَّتْ بِزِينَتِهَا .

امام علی علیه السلام : شما را از دنیا برحذر می دارم ، که دنیا ، منزلگاه کوچیدن است و سرای آرمیدن نیست ؛ با فریبندگی اش خود را آراسته و با آرایشش می فریبد .

عنه علیه السلام - فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَام - : اَعْلَمَ يَا بُنَيَّ أَنَّكَ إِنَّمَا خُلِقْتَ لِلْآخِرَةِ لَا لِلدُّنْيَا ، وَلِلْفَنَاءِ لَا لِلْبَقَاءِ ، وَلِلْمَوْتِ لَا لِلْحَيَاةِ ، وَأَنَّكَ فِي قُلْعَةٍ وَدَارِ بُلْعَةٍ وَطَرِيقٍ إِلَى الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزندش حسن علیه السلام - : بدان، ای فرزندم، که تو در حقیقت برای آخرت آفریده شده ای ، نه برای دنیا ؛ برای رفتن ، نه برای ماندن ؛ برای مُردن ، نه برای زنده ماندن، و تو در حال کوچیدنی و در سرای توشه برگرفتن و در راهی به سوی آخرت .

الإمام علي عليه السلام : أَوْصِيَكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِتَقْوَى اللَّهِ ، وَأَحَذَّرُكُمُ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا دَارُ شُحُوصٍ ، وَمَحَلَّةٌ تَنْغِيصٍ ، سَاكِنُهَا ظَاعِنٌ ، وَقَاطِنُهَا بَائِنٌ .

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! شما را به پروا از خدا سفارش می کنم و از دنیا برحذرتان می دهم؛ زیرا که دنیا ، سرای رفتن است و جایگاه تلخی ها ؛ ساکن آن ، کوچ گراست و مقیم آن ، از دنیا جدا می شود .

عنه علیه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا دَارُ شُحُوصٍ وَمَحَلَّةٌ تَنْغِيصٍ ، سَاكِنُهَا ظَاعِنٌ ، وَقَاطِنُهَا بَائِنٌ ، وَبَرَفُهَا خَالِبٌ ، وَنُطْقُهَا كَاذِبٌ ، وَأَمْوَالُهَا مَحْرُوبَةٌ ، وَأَعْلَاقُهَا مَسْلُوبَةٌ . أَلَا وَهِيَ الْمُتَصَدِّقَةُ الْعَتُونُ ، وَالْجَامِحَةُ الْحَرُونُ ، وَالْمَانِيَةُ الْخَوُونُ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، سرای رفتن است و جایگاه تلخی ها ؛ ساکن آن ، کوچنده است و مقیم آن ، از دنیا جدا می شود ؛ آذرخشش بی باران است، گفتارش دروغ، دارایی هایش به غارت رونده و نفایسش از کف رونده. بدانید که دنیا سخت گیر و سرکش و چموش است و دروغ گویی خیانت پیشه است .

الإمام عليّ عليه السلام : الدُّنْيَا دَارُ مَمَرٍّ لَا دَارُ مَقَرٍّ ، وَالنَّاسُ فِيهَا رَجُلَانِ : رَجُلٌ بَاعَ فِيهَا نَفْسَهُ فَأَوْبَقَهَا ، وَرَجُلٌ ابْتَاعَ نَفْسَهُ فَأَعْتَقَهَا .

امام علی علیه السلام : دنیا، گذرگاه است ، نه قرارگاه؛ و مردم در آن دو دسته اند: دسته ای که در دنیا خود را فروختند و به نابودی افکندند، و دسته ای که خود را خریدند و آزاد کردند .

عنه عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا لَمْ تَخْلُقْ لَكُمْ دَارَ مُقَامٍ ، بَلْ خُلِقَتْ لَكُمْ مَجَازًا لِتَرْوُدُوا مِنْهَا الْأَعْمَالَ إِلَى دَارِ الْقَرَارِ . فَكُونُوا مِنْهَا عَلَى أَوْفَازٍ ، وَقَرَّبُوا الظُّهُورَ لِلزَّيَالِ (لِلزَّوَالِ .)

امام علی علیه السلام : دنیا آفریده نشده که سرای ماندن شما باشد، بلکه آفریده شده، که گذرگاه شما باشد تا از آن برای سرای ماندگاری تان توشه عمل بگیرید. پس، در دنیا همواره مهیای سفر باشید و مرکب ها را برای رفتن ، آماده سازید .

عنه عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا لَمْ تَخْلُقْ لَكُمْ دَارَ مُقَامٍ وَلَا مَحَلَّ قَرَارٍ ، وَإِنَّمَا جُعِلَتْ لَكُمْ مَجَازًا لِتَرْوُدُوا مِنْهَا الْأَعْمَالَ الصَّالِحَةَ لِدَارِ الْقَرَارِ . فَكُونُوا مِنْهَا عَلَى أَوْفَازٍ ، وَلَا تَخْذَعْنَكُمْ مِنْهَا الْعَاجِلَةُ وَلَا تَغُرَّنَّكُمْ فِيهَا الْفِتْنَةُ .

امام علی علیه السلام : دنیا آفریده نشده که برای شما سرای ماندن و جای آسودن باشد ؛ بلکه گذرگاه شما قرار داده شده است تا از آن برای سرای استقرارتان توشه اعمال نیک بردارید . پس، در دنیا همواره آماده باشید ؛ و زنده که خوشی های زودگذر آن ، شما را نفریبند و فریبندگی هایش شما را گول نزنند .

الإمام عليّ عليه السلام : اِعْتَبِرْ بِمَا مَضَى مِنَ الدُّنْيَا لِمَا بَقِيَ مِنْهَا ؛ فَإِنَّ بَعْضَهَا يُشْبِهُ بَعْضًا ، وَآخِرَهَا لَاحِقٌ بِأَوَّلِهَا ، وَكُلُّهَا حَائِلٌ مُفَارِقٌ .

امام علی علیه السلام : از گذشته دنیا برای آینده اش عبرت بگیر؛ زیرا همه اجزای آن ، شبیه یکدیگرند و انجام آن به آغازش می پیوندد و تماماً دگرگون شونده و از کف رفتنی است .

الإمام عليّ عليه السلام : الدُّنْيَا دَارُ مُنِي لَهَا الْفَنَاءُ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، سرایی است که نابودی برای آن رقم خورده است .

عنه عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا دَارُ فَنَاءٍ وَعَنَاءٍ ، وَغَيْرَ وَغَيْرٍ ؛ فَمِنْ الْفَنَاءِ أَنَّ الدَّهْرَ مُوتِرٌ قَوْسَهُ ، لَا تُخْطِئُ سِهَامُهُ ، وَلَا تُؤْسَى جِرَاحُهُ ، يَرْمِي الْحَيَّ بِالْمَوْتِ ، وَالصَّحِيحَ بِالسَّقَمِ ، وَالنَّاجِيَ بِالْعَطَبِ ، آكِلٌ لَا يَشْبَعُ ، وَشَارِبٌ لَا يَنْقَعُ . وَمِنْ الْعَنَاءِ أَنَّ الْمَرْءَ يَجْمَعُ مَا لَا يَأْكُلُ ، وَيَبْنِي مَا لَا يَسْكُنُ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، سرای نابودی و رنج، و پیشامدها و عبرت هاست . از نشانه نابودگری [دنیا] آن که روزگار ، زِه کمان خویش را بر کشیده است، تیرهایش به خطا نمی رود و زخم هایش درمان نمی پذیرد ؛ زندگان را با تیر مرگ نشانه می رود، تن درستان را با تیر بیماری، و رهیندگان را با تیر هلاکت ؛ خورنده ای (آدمخواری) است که سیر نمی شود و نوشنده ای (خون آشامی) است که سیراب نمی گردد. و از نشانه رنج بودن دنیا آن که آدمی ، آنچه را که نمی خورد، گرد می آورد ، و بنایی را که در آن سُکنا نمی گزیند ، می سازد .

عنه عليه السلام : عَجِبْتُ لِعَامِرِ الدُّنْيَا دَارِ الْفَنَاءِ ، وَهُوَ نَازِلٌ دَارَ الْبَقَاءِ .

امام علی علیه السلام : در شگفتم از کسی که دنیا، این سرای نیستی را آباد می کند ، حال آن که در سرای ماندگاری اقامت خواهد گزید .

عنه عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ، أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا دَارُ فَنَاءٍ وَالْآخِرَةُ دَارُ بَقَاءٍ ، فَخُذُوا مِنْ مَمَرِّكُمْ لِمَقَرِّكُمْ ، وَلَا تَهْتِكُوا أَسْتَارَكُمْ عِنْدَ مَنْ لَا تَخْفَى عَلَيْهِ أَسْرَارُكُمْ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! بدانید که دنیا، سرای نیستی است و آخرت ، سرای ماندگاری . پس، از گذرگاهتان برای اقامتگاهتان [توشه] بگیرید و در نزد کسی که رازهای شما بر او پوشیده نیست ، پرده دری نکنید .

عنه عليه السلام : لَوْ بَقِيتِ الدُّنْيَا عَلَى أَحَدِكُمْ ، لَمْ تَصِلْ إِلَى مَنْ هِيَ فِي يَدَيْهِ .

امام علی علیه السلام : اگر دنیا برای کسی از شما باقی می ماند ، به کسی که دنیا در دست اوست ، نرسیده بود .

عنه عليه السلام : إِنَّ مِنْ نَكَدِ الدُّنْيَا أَنَّهَا لَا تَبْقَى عَلَى حَالَةٍ ، وَلَا تَخْلُو مِنْ اسْتِحَالَةٍ ، تُصْلِحُ جَانِبًا بِفَسَادِ جَانِبٍ ، وَتَسُرُّ صَاحِبًا بِمَسَاءَةِ صَاحِبٍ ، فَالْكَوْنُ فِيهَا خَطَرٌ ، وَالثَّقَّةُ بِهَا غَرَرٌ ، وَالْإِخْلَادُ إِلَيْهَا مُحَالٌ ، وَالْإِعْتِمَادُ عَلَيْهَا ضَلَالٌ .

امام علی علیه السلام : از بی خبری دنیا است که بر یک حال نمی ماند و از دگرگونی خالی نیست ؛ با خراب کردن گوشه ای ، گوشه ای دیگر را آباد می کند و با ناراحت کردن دوستی ، دوستی دیگر را شاد می کند . پس بودن در دنیا با خطرهای همراه است و اعتماد کردن به آن ، فریب خوردن است و دل بستن به آن ، نشاید و تکیه کردن به آن ، خطاست .

عنه علیه السلام : كَفَاكَ مِنْ غُيُوبِ الدُّنْيَا إِلَّا تَبْقَى .

امام علی علیه السلام : از عیب های دنیا ، همین تو را بس که نمی ماند .

عنه علیه السلام : إِحْذَرُوا الزَّائِلَ الشَّهِيَّ ، وَالْفَانِيَ الْمَحْبُوبَ .

امام علی علیه السلام : از آن دلخواهی که زوال می پذیرد و از آن دلداری که نیستی می گیرد ، دوری کنید .

عنه علیه السلام : كُلُّ أَحْوَالِ الدُّنْيَا زِلْزَالٌ ، وَمِلْكُهَا سَلْبٌ وَانْتِقَالٌ .

امام علی علیه السلام : احوال دنیا ، همه لرزان است و دارایی آن ، گرفتی و قابل سپردن به دیگری .

عنه علیه السلام : الدُّنْيَا مُنْتَقِلَةٌ فَانِيَّةٌ ، إِنْ بَقِيَ لَكَ لَمْ تَبْقَ لَهَا .

امام علی علیه السلام : دنیا ، در حال انتقال از یکی به دیگری است و از کف رفتنی است . گیرم که دنیا برای تو بماند ، تو برای آن نمی مانی .

عنه علیه السلام : كُلُّ مُدَّةٍ مِنَ الدُّنْيَا إِلَى انْتِهَاءٍ ، وَكُلُّ حَيٍّ فِيهَا إِلَى مَمَاتٍ وَفَنَاءٍ .

امام علی علیه السلام : هر زمانی از دنیا ، سرانجام به پایان می رسد و هر زنده ای در آن ، رو به سوی مرگ و نیستی است .

عنه علیه السلام : لَا تَتَنَافَسُوا فِي عِزِّ الدُّنْيَا وَفَخْرِهَا ، وَلَا تَعْجَبُوا بِزِينَتِهَا وَنَعِيمِهَا ، وَلَا تَجَزَّعُوا مِنْ ضَرَائِهَا وَبُؤْسِهَا ؛ فَإِنَّ عِزَّ الدُّنْيَا وَفَخْرَهَا إِلَى انْقِطَاعٍ ، وَإِنَّ زِينَتَهَا وَنَعِيمَهَا إِلَى زَوَالٍ ، وَإِنَّ ضَرَّهَا وَبُؤْسَهَا إِلَى نَفَادٍ ، وَكُلُّ مُدَّةٍ مِنْهَا إِلَى مُنْتَهَى ، وَكُلُّ حَيٍّ مِنْهَا إِلَى فَنَاءٍ وَبَلَاءٍ .

امام علی علیه السلام : در کسب عزّت و افتخارات دنیوی با هم به رقابت برنخیزید و به زیور و نعمت آن ، سرخوش نشوید و بر سختی و مشقّت دنیا ، بی تابی مکنید؛ زیرا که عزّت و افتخارات دنیا به سر می آید و زیور و نعمت آن ، زوال می گیرد و سختی و

مشقتش به پایان می رسد . هر زمانی از دنیا پایانی دارد و هر زنده ای از آن ، به نیستی و پوسیدگی می انجامد .

عنه عليه السلام : يَنْبَغِي لِمَنْ عَرَفَ دَارَ الْفَنَاءِ أَنْ يَعْمَلَ لِدَارِ الْبَقَاءِ .

امام علی علیه السلام : برای کسی که سرای نیستی را شناخته ، سزاوار است که برای سرای ماندگاری کار کند .

عنه عليه السلام : اتَّقُوا اللَّهَ عِبَادَ اللَّهِ . . . وكونوا قوماً صيحا بهم فانتهوا ، وعلموا أَنَّ الدُّنْيَا لَيْسَتْ لَهُمْ بِدَارٍ فَاسْتَبَدُّوا .

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! از خدا پروا کنید... و [چونان] مردمانی باشید که بر آنان ، بانگ زده شد و بیدار شدند و دریافتند که دنیا ، خانه آنها نیست و از این رو ، جایگزینش کردند .

عنه عليه السلام : أَيْنَ الَّذِينَ مَلَكَوا مِنَ الدُّنْيَا أَقَاصِيَهَا ؟ !

امام علی علیه السلام : کجایند آنان که تا دوردست های زمین ، پادشاهی کردند؟ !

عنه عليه السلام : أَيْنَ الَّذِينَ بَلَغُوا مِنَ الدُّنْيَا أَقَاصِيَ الْهَمَمِ ؟ !

امام علی علیه السلام : کجایند آنان که به دورترین خواست های دنیوی رسیدند؟ !

عنه عليه السلام : أسبابُ الدُّنْيَا مُنْقَطِعَةٌ ، وعواريها مُرْتَجِعَةٌ .

امام علی علیه السلام : اسباب دنیا از هم گسیختنی است و عاریه های آن ، بازگشتنی .

الإمام علي عليه السلام - في الديوان المنسوب إليه - :

إِنَّ الَّذِينَ بَنَوْا فُطَالَ بِنَاؤُهُمْ وَاسْتَمْتَعُوا بِالْأَهْلِ وَالْأَوْلَادِ

جَرَتِ الرِّيحُ عَلَى مَحَلِّ دِيَارِهِمْ فَكَانَتْهُمْ كَانُوا عَلَى مِيعَادِ

وَأَرَى النَّعِيمَ وَكُلَّ مَا يُلْهَى بِهِ يَوْمًا يَسِيرُ إِلَى بَلَى وَنَفَادٍ « كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّتٍ وَ عُيُونٍ * وَ

زُرُوعٍ وَ مَقَامٍ كَرِيمٍ * وَ نِعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَكِهِينَ * كَذَلِكَ وَ أَوْرَثَهَا قَوْمًا ءَاخِرِينَ » (الدخان

: ٢٥ - ٢٨) إِنَّ هَؤُلَاءِ الْقَوْمَ كَانُوا وَارَثِينَ فَأَصْبَحُوا مَوْرُوثِينَ ، وَإِنَّ هَؤُلَاءِ الْقَوْمَ اسْتَحَلُّوا

الْحُرْمَ فَحَلَّتْ بِهِمُ النِّقَمُ ، فَلَا تَسْتَحِلُّوا الْحُرْمَ فَتَحِلَّ بِكُمْ النِّقَمُ (تاریخ بغداد : ج ١ ص ١٣٢

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

آنان که بناهای بلند بر ساختند و از زن و فرزندان ، برخوردار شدند .

بادها بر خانه هایشان همی وزید انگار که بر این قرار ، وعده داشتند .

و نعمت ها و همه سرگرمی ها را می بینم که روزی کهنه و نابود می شوند . بادها بر خانه های آنان وزید انگار که بر این قرار ، وعده داشتند .

و نعمت ها و همه سرگرمی ها را می بینم که روزی کهنه و نابود می شوند

علی علیه السلام فرمود: چنین مگو ؛ بلکه چنان بگو که خداوند فرموده است : «چه باغ ها و چشمه سارها که بر جای نهادند ، و کشتزارها و سراهای نکو ، و نعمتی که در آن خوش بودند. آری، و ما آنها را به مردمانی دیگر ، ارث دادیم» (بخان: آیه ۲۵ - ۲۸).

مردمان این دیار ، خود روزگاری وارث [دیگران] بودند و بعد ، دیگران وارث آنها شدند. این مردم ، حرام ها را حلال شمردند و از این رو ، عذاب بر آنان فرود آمد . پس، مبادا شما حرام ها را حلال کنید ، که بر شما نیز عذاب نازل می شود (تاریخ بغداد : ج ۱ ص ۱۳۲)

عنه علیه السلام - فی الدیوان المنسوب إلیه - :

تَحَرَّزْ مِنَ الدُّنْيَا فَإِنَّ فَنَاءَهَا مَحَلٌّ فَنَاءٍ لَا مَحَلٌّ بَقَاءٍ

فَصَفَوْتُهَا مَمْرُوجَةً بِكُدُورَةٍ وَرَاحَتُهَا مَقْرُونَةٌ بِعَنَاءٍ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

حذر از دنیا، که دنیای فانی منزلگاه رفتن است ، نه جای ماندن .

زلالی اش آمیخته با تیرگی است و آسودگی اش قرین رنج .

عنه علیه السلام - فی الدیوان المنسوب إلیه - :

إِنَّمَا الدُّنْيَا فَنَاءٌ لَيْسَ لِلدُّنْيَا ثُبُوتٌ

إِنَّمَا الدُّنْيَا كَبَيْتٍ نَسَجَتْهُ الْعَنْكَبُوتُ

وَلَقَدْ يَكْفِيكَ مِنْهَا أَيُّهَا الطَّالِبُ قُوْتُ

وَلَعَمْرِي عَنْ قَلِيلٍ كُلُّ مَنْ فِيهَا يَمُوتُ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

جز این نیست که دنیا فانی است دنیا را پایدگی نیست .

دنیا ، همانند خانه ای است که عنکبوت آن را بتند .

تو را از دنیا بسنده کند ای دنیاجوی، قوتی .

به جانم سوگند که به زودی هرکه در آن است ، می میرد .

الإمام علیّ علیه السلام - فی دَمِّ الدُّنْیا - : اذْكُرُوا عِنْدَ تَصَرُّفِهَا بِكُمْ سُرْعَةَ انْقِضَائِهَا عَنْكُمْ ، وَوَشَكَّ زَوَالِهَا ، وَضَعْفَ مَجَالِهَا ، أَلَمْ تَجِدُكُمْ عَلَى مِثَالِ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ ، وَوَجَدَتْ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ عَلَى مِثَالِ مَنْ كَانَ قَبْلَهُمْ ، جِيلٌ بَعْدَ جِيلٍ ، وَأُمَّةٌ بَعْدَ أُمَّةٍ ، وَقَرْنٌ بَعْدَ قَرْنٍ ، وَخَلْفٌ بَعْدَ خَلْفٍ ، فَلَا هِيَ تَسْتَحْيِي مِنَ الْعَارِ ، وَمَا لَا يَنْبَغِي مِنَ الْمُبْدِيَّاتِ ، وَلَا تَخْجَلُ مِنَ الْغَدْرِ .

امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا - : در هنگام برگشتن دنیا از شما، به یاد آورید که دنیا بر شما زود می گذرد، محکوم به زوال است و عرصه اش تنگ. آیا شما را به مانند کسانی که پیش از شما بودند، نیافت، و پیشینیان شما را نیز به مانند پیشینیان آنان: نسلی از پی نسلی، و امتی از پس امتی و قومی از پس قومی؟ پس، دنیا از ننگ و از رسوایی ها شرم نمی کند و از خیانت و بی وفایی خجالت نمی کشد .

عنه علیه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا سَرِيعَةُ التَّحَوُّلِ ، كَثِيرَةُ التَّنَقُّلِ ، شَدِيدَةُ الْغَدْرِ ، دَائِمَةُ الْمَكْرِ ، فَأَحْوَالُهَا تَتَرَلَّزَلُ ، وَنَعِيمُهَا يَتَبَدَّلُ ، وَرَخَاوُهَا يَتَنَقَّصُ ، وَلَذَائِهَا تَتَنَغَّصُ ، وَطَالِبُهَا يَذِلُّ ، وَرَاكِبُهَا يَزِلُّ .

امام علی علیه السلام : دنیا، زود از حالی به حالی در می آید و بسیار جا به جا می شود، سخت عهدشکن و بی وفاست و پیوسته ، مکاری می کند. احوال آن ، لرزان است و نعمت هایش در حال تغییر ؛ آسودگی اش کاستی می پذیرد و خوشی هایش به تلخی می گراید. جوینده آن ، خوار می شود و سوار بر آن ، می لغزد .

عنه علیه السلام : أَوَلَا تَرَى أَنَّ الدُّنْيَا سَاعَةٌ بَيْنَ سَاعَتَيْنِ ؛ سَاعَةٌ مَضَتْ ، وَسَاعَةٌ بَقِيَتْ ، وَسَاعَةٌ أَنْتَ فِيهَا !

امام علی علیه السلام : نمی بینی که دنیا ساعتی است میان دو ساعت: ساعتی که گذشته و ساعتی که باقی مانده، و ساعتی که تو در آنی؟ !

الإمام عليّ عليه السلام : إِنِّي أَحَذَّرُكُمْ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا حُلُوةٌ حَضِرَةٌ ، حُقَّتْ بِالشَّهَوَاتِ ، وَتَحَبَّبَتْ بِالْعَاجِلَةِ ، وَرَاقَتْ بِالْقَلِيلِ ، وَتَحَلَّتْ بِالْأَمَالِ ، وَتَزَيَّنَتْ بِالْغُرُورِ . لَا تَدُومُ حَبْرَتُهَا ، وَلَا تُؤْمَنُ فَجَعَتُهَا ، غَرَارَةٌ ضَرَّارَةٌ ، حَائِلَةٌ زَائِلَةٌ ، نَافِذَةٌ بَائِدَةٌ ، أَكَالَةٌ غَوَالَةٌ .

امام علی علیه السلام : من ، شما را از دنیا برحذر می دارم؛ زیرا که دنیا شیرین و خرم است و تمایلات نفسانی آن را در میان گرفته است ؛ با لذت های زودگذرش دل می برد و با [متاع] اندک خود ، جلوه گری می کند ؛ به آرزوها آراسته است و با زیور فریب ، خود را می آراید ؛ ناز و نعمتش پایدار نیست و از مصائب آن ، ایمنی نیست ؛ گول زننده است و آسیب رسان ؛ دگرگون شونده است و زوال پذیر ؛ پایان پذیر است و نابود شونده ؛ آدمخوار است و مرگبار .

الإمام عليّ عليه السلام : الدُّنْيَا خُلِقَتْ لغيرِهَا وَلَمْ تُخْلَقْ لِنَفْسِهَا .

امام علی علیه السلام : دنیا ، برای غیر خود آفریده شده و برای خودش آفریده نشده است .

عنه عليه السلام : فِي الدُّنْيَا حَيِّثُمْ ، وَلِلْآخِرَةِ خُلِقْتُمْ .

امام علی علیه السلام : در دنیا زندگی می کنید ؛ اما برای آخرت ، آفریده شده اید .

عنه عليه السلام : إِنَّكَ مَخْلُوقٌ لِلْآخِرَةِ فَاعْمَلْ لَهَا . إِنَّكَ لَمْ تُخْلَقْ لِلدُّنْيَا فَازْهَدْ فِيهَا وَأَعْرِضْ عَنْهَا .

امام علی علیه السلام : تو برای آخرت آفریده شده ای . پس برای آن کار کن . تو هرگز برای دنیا خلق نشده ای . پس از دنیا دل برکن و از آن ، روی بگردان .

عنه عليه السلام : أَلَا وَإِنَّ هَذِهِ الدُّنْيَا الَّتِي أَصْبَحْتُمْ تَتَمَنَّوْنَهَا وَتَرْغَبُونَ فِيهَا وَأَصْبَحَتْ تُغْضِبُكُمْ وَتُرْضِيكُمْ ، لَيْسَتْ بِدَارِكُمْ ، وَلَا مَنْزِلِكُمْ الَّذِي خُلِقْتُمْ لَهُ وَلَا الَّذِي دُعِيتُمْ إِلَيْهِ . أَلَا وَإِنَّهَا لَيْسَتْ بِبَاقِيَةٍ لَكُمْ وَلَا تَبْقَوْنَ عَلَيْهَا ، وَهِيَ وَإِنْ غَرَّتْكُمْ مِنْهَا فَقَدْ حَذَرْتُكُمْ شَرَّهَا ، فَدَعُوا غُرُورَهَا لِتَحْذِيرِهَا ، وَأَطْمَاعَهَا لِتَخْوِيفِهَا ، وَسَابِقُوا فِيهَا إِلَى الدَّارِ الَّتِي دُعِيتُمْ إِلَيْهَا .

امام علی علیه السلام : هان! این دنیایی که شما آرزویش را دارید و خواهان آنید، ولی او شما را گاه ناخشنود و گاه خشنود می سازد، آن سرا و منزلگاهی نیست که برایش آفریده شده اید ، و نه آن جایی که بدان فرا خوانده شده اید .

هان! دنیا برای شما ماندگار نیست و شما نیز در آن باقی نمی مانید. دنیا، اگر چه شما را می فریبد ؛ اما همو، خود، شما را از شرّ خویش برحذر داشته است . پس، هشدارش را بگیرید و فریبش را بگذارید و بیم دادنش را بگیرید و طمع هایش را وا نهید و در آن برای سرایی از یکدیگر سبقت بگیرید که به آن ، فرا خوانده شده اید .

عنه عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ الدُّنْيَا لِمَا بَعْدَهَا ، وَابْتَلَى فِيهَا أَهْلَهَا لِيَعْلَمَ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ، وَلَسْنَا لِلدُّنْيَا خُلُقْنَا ، وَلَا بِالسَّعْيِ لَهَا أُمْرُنَا ، وَإِنَّمَا وَضِعْنَا فِيهَا لِنَبْتَلِيَ بِهَا ، وَنَعْمَلَ فِيهَا لِمَا بَعْدَهَا .

امام علی علیه السلام : خداوند بلند مرتبه، دنیا را برای پس از آن آفرید و مردمش را در آن به بوته آزمایش نهاد تا معلوم شود که چه کسی بهتر عمل می کند. ما برای دنیا آفریده نشده ایم و به تلاش برای آن ، مأمور نشده ایم ؛ بلکه در دنیا نهاده شده ایم تا به وسیله آن ، آزموده شویم و در دنیا برای جهان پس از آن ، کار کنیم .

«إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أُنْزِلَتْهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَعْرَاضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَ الْأَنْعَامُ حَتَّى إِذَا أَخَذَتِ الْأَعْرَاضُ زُخْرُفَهَا وَ أَزْيَيْنَتْ وَ ظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَدِرُونَ عَلَيْهَا أَتَاهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنِ بِالْأَعْمَسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ» .

قران: «در حقیقت، مَثَلِ زندگی دنیا به سان آبی است که آن را از آسمان فرو ریختیم . پس گیاه زمین ، از آنچه مردم و دام ها می خورند ، با آن در آمیخت تا آن گاه که زمین ، پیرایه خود را برگرفت و آراسته گردید و اهل آن پنداشتند که آنان ، بر آن قدرت دارند . شبی یا روزی فرمان [ویرانی] ما آمد و آن را چنان در دیده کردیم که گویی دیروز وجود نداشته است. این گونه ، نشانه ها[ی خود] را برای مردمی که می اندیشند ، به روشی بیان می کنیم» .

«وَ اضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أُنْزِلَتْهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَعْرَاضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيحُ وَ كَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا» .

قران: «و برای آنان ، زندگی دنیا را مَثَلِ بزن که مانند آبی است که آن را از آسمان ، فرو فرستادیم . سپس ، گیاه زمین با آن در آمیخت و [چنان] خشك گردید که بادهای پراکنده اش کردند ؛ و خداست که همواره بر هر کاری تواناست» .

الإمام عليّ عليه السلام - في وصف الدنيا - :فَهِیَ كَرَوْضَةٌ اِعْتَمَّ مَرَعَاهَا ، وَأَعْجَبَتْ مَنْ يَرَاهَا ، عَذْبٌ شَرِبُهَا ، طَيِّبٌ تُرِبُهَا ، تَمُجُّ عُروْفُهَا الثَّرَى ، وَتَنْطَفُ فُرُوعُهَا النَّدى ، حَتَّى إِذَا بَلَغَ الْعُشْبُ اِبْنَانَهُ ، وَاسْتَوَى بَنَانُهُ ، هَاجَتْ رِيحٌ تَحْتُ الْوَرَقِ ، وَتَفَرَّقَ مَا اتَّسَقَ ، فَأَصْبَحَتْ كَمَا قَالَ اللَّهُ « : هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا » ، أَنْظُرُوا فِي الدُّنْيَا فِي كَثَرَةٍ مَا يُعْجِبُكُمْ ، وَقِلَّةٍ مَا يَنْفَعُكُمْ .

امام علی علیه السلام - در وصف دنیا - :دنیا چون مرغزاری است که گیاهانش قد کشیده و بیننده اش را خوش می آید ، آبش گواراست و خاکش خوش. از آوندهایشان تری می تراود و از شاخه هایشان ژاله می چکد، و چون سبزه هایش رشد کنند و گل و گیاهانش قامت بیفزازند، به ناگاه ، بادی وزیدن می گیرد و برگ ها را فرو می ریزد و آن همه نظم و هماهنگی را از هم می پراکند و چنان می شود که خداوند فرموده است :«و چنان خشك گردید که بادهای پراکنده اش کردند، و خداست که همواره بر هر کاری تواناست . دنیا را بنگرید که از آنچه شما را خوش می آید، چه فراوان دارد و آنچه شما را سودمند می افتد ، چه اندك دارد» .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي الْحَثِّ عَلَى الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا - :مَا يَصْنَعُ بِالْمَالِ وَالْوَلَدِ مَنْ يَخْرُجُ مِنْهَا وَيُحَاسِبُ عَلَيْهَا؟ !عُرَاةٌ دَخَلْتُمُ الدُّنْيَا وَعُرَاةٌ تَخْرُجُونَ مِنْهَا ، وَإِنَّمَا هِيَ قَنْطَرَةٌ فَاعْبُرُوا عَلَيْهَا وَانْتَظِرُوهَا .

امام علی علیه السلام - در ترغیب به بی اعتنایی به دنیا - :مال و فرزند ، کسی را که از دنیا می رود و برای آن حسابرسی می شود ، چه به کار می آید؟! برهنه به دنیا در آمدید و برهنه از آن برون می روید. دنیا، در حقیقت، پُلّی است . پس ، از آن بگذرید و مراقبش باشید .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا مَعْبَرَةٌ الْآخِرَةُ .

امام علی علیه السلام : دنیا، گذرگاه آخرت است .

الإمام عليّ عليه السلام : الدُّنْيَا ظِلٌّ زَائِلٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا، سایه ای ناپایدار است .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا ظِلُّ الْغَمَامِ ، وَحُلُمُ الْمَنَامِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، سایه ابر است و خوابی که خفته می بیند .

عنه عليه السلام : لَا يَغُرَّنْكُمْ مَا أَصْبَحَ فِيهِ أَهْلُ الْغُرُورِ ، فَإِنَّمَا هُوَ ظِلٌّ مَمْدُودٌ إِلَى أَجَلٍ مَعْدُودٍ .

امام علی علیه السلام : زنهار، برخورداری فریب خوردگان [دنیا] شما را نفریبد؛ زیرا که در دنیا [چون] سایه ای است که تا زمانی محدود ، پهن می شود .

عنه عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا ظِلُّ الْغَمَامِ ، وَحُلْمُ الْمَنَامِ ، وَالْفَرَحُ الْمَوْصُولُ بِالْغَمِّ ، وَالْعَسَلُ الْمَشُوبُ بِالسَّمِّ ، سَلَابَةُ النِّعَمِ ، أَكَالَةُ الْأُمَمِ ، جَلَابَةُ النَّقَمِ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، سایه ابر است، خوابی است که خفته می بیند، شادی پیوسته به غم و شهد آمیخته به شرنگ است؛ رباینده نعمت ها خورنده ملّت ها و جلب کننده رنج و عذاب هاست .

عنه عليه السلام : مَا مَثَلُ دُنْيَاكُمْ عِنْدِي إِلَّا كَمَثَلِ غَيْمٍ عَلَا فَاسْتَعْلَى ، ثُمَّ اسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى ، ثُمَّ تَمَزَّقَ فَانْجَلَى .

امام علی علیه السلام : حکایت دنیای شما در نزد من نیست ، مگر به سان حکایت ابری که [به تدریج] بالا و بالاتر می آید و سِتَبَر و پُر می شود و سپس از هم می پراکند و از بین می رود .

عنه عليه السلام - يَصِفُ الدُّنْيَا - : إِنَّهَا عِنْدَ ذَوِي الْعُقُولِ كَفَيْءِ الظِّلِّ ؛بَيْنَا تَرَاهُ سَابِغًا حَتَّى قَلَصَ وَزَائِدًا حَتَّى نَقَصَ .

امام علی علیه السلام - در توصیف دنیا - : دنیا در نظر خردمندان ، چون حرکت سایه است که هنوز پهن نشده ، جمع می شود و هنوز زیاد نشده ، کم می شود .

عنه عليه السلام : مَثَلُ الدُّنْيَا كَظِلِّكَ ، إِنْ وَقَفْتَ وَقَفَ ، وَإِنْ طَلَبْتَهُ بَعُدَ .

امام علی علیه السلام : حکایت دنیا، به سان سایه توست که اگر بایستی ، می ایستد و اگر دنبالش کنی ، دور می شود .

الإمام عليّ عليه السلام - في الديوان المنسوب إليه - :

إِنَّمَا الدُّنْيَا كَظِلٍّ زَائِلٍ أَوْ كَضَيْفٍ بَاتَ لَيْلًا فَارْتَحَلَ

أَوْ كَنَوْمٍ قَدْ يَرَاهُ نَائِمٌ أَوْ كَبَرَقٍ لَاحَ فِي أَفْقِ الْأَمَلِ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

دنیا ، چون سایه ناپایدار است /یا چون میهمانی که شبی بیتوته کند و سپس برود .

یا چون رویایی که خفته می بیند /یا چون آذرخشی که در افق آرزو بر می جهد .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ سَعَى فِي طَلَبِ السَّرَابِ ، طَالَ تَعَبُهُ وَكَثُرَ عَطَشُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که در پی سراب بدود، خسته تر و تشنه تر می شود.

الإمام عليّ عليه السلام : أَهْلُ الدُّنْيَا كَرَكِبٍ يُسَارُ بِهِمْ وَهُمْ نِيَامٌ .

امام علی علیه السلام : مردم دنیا، به سان کاروانی خفته اند که می برنندشان .

عنه عليه السلام : إِنَّ أَهْلَ الدُّنْيَا كَرَكِبٍ ؛ بَيْنَا هُمْ حَلَّوْا إِذْ صَاحَ بِهِمْ سَائِقُهُمْ فَارْتَحَلُوا .

امام علی علیه السلام : مردم دنیا، چونان کاروانی هستند که هنوز بار نیفکنده ، ساربان بر آنان بانگ [الرحیل] می زند و می کوچند .

عنه عليه السلام - في صِفَةِ الدُّنْيَا - : إِنَّمَا مَثَلُكُمْ وَمَثَلُهَا كَرَكِبٍ سَلَكَوا سَبِيلًا فَكَأَنَّ قَدْ قَطَعُوهُ ، وَأَفْضَوْا إِلَى عِلْمٍ فَكَأَنَّ قَدْ بَلَغُوهُ ، وَكَمْ عَسَى الْمُجْرَى إِلَى الْغَايَةِ أَنْ يُجْرَى إِلَيْهَا حَتَّى يَبْلُغَهَا ، وَكَمْ عَسَى أَنْ يَكُونَ بَقَاءُ مَنْ لَهُ يَوْمٌ لَا يَعْدُوهُ ، وَطَالِبٌ حَثِيثٌ فِي الدُّنْيَا يَحْدُوهُ حَتَّى يُفَارِقَهَا؟ !

امام علی علیه السلام - در توصیف دنیا - : حکایت شما و حکایت دنیا ، به سان مسافرانی است که در راهی قدم گذاشتند و گویی ، آن را پشت سر نهاده اند و به سوی نشانی رفتند و چنان است که بدان رسیده اند. آن که [مَرکب خویش را] به سوی هدفی تازاند ، چند امید است که بتازد تا بدان رسد و آن که عمر يك روزه ای بیش ندارد و جوینده ای شتابان (یعنی مرگ) در دنیا او را می راند تا از دنیا جدا شود، چند امید است که بماند؟ !

عنه عليه السلام : عِبَادَ اللَّهِ ! أُوصِيكُمْ بِالرَّفْضِ لِهَذِهِ الدُّنْيَا . . . فَإِنَّمَا مَثَلُكُمْ وَمَثَلُهَا كَسَفَرٍ سَلَكَوا سَبِيلًا فَكَأَنَّهُمْ قَدْ قَطَعُوهُ ، وَأَمَّوْا عِلْمًا فَكَأَنَّهُمْ قَدْ بَلَغُوهُ .

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! شما را به روی برتافتن از این دنیا سفارش می کنم... زیرا حکایت شما و حکایت آن ، به مانند مسافرانی است که در راهی قدم گذاشته اند و گویی آن را پشت سر نهاده اند و آهنگ نشانه ای کردند و چنان است که بدان رسیده اند .

عنه عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ! إِنَّ الدُّنْيَا لَيْسَتْ لَكُمْ بَدَارٌ وَلَا قَرَارٌ ، إِنَّمَا أَنْتُمْ فِيهَا كَرَكِبٍ عَرَّسُوا فَأَنَاحُوا ، ثُمَّ اسْتَقَلُّوا فَغَدَّوْا وَرَاحُوا ، دَخَلُوا خِفَافًا وَرَاحُوا خِفَافًا ، لَمْ يَجِدُوا عَنْ مُضِيِّ نَزْوَعًا ، وَلَا إِلَى مَا تَرَكَوْا رُجُوعًا ، جُدَّ بِهِمْ فَجَدَّوْا ، وَرَكَنُوا إِلَى الدُّنْيَا فَمَا اسْتَعَدَّوْا ، حَتَّى إِذَا أُخِذَ بِكَظْمِهِمْ وَخَلَّصُوا إِلَى دَارِ قَوْمٍ جَفَّتْ أَقْلَامُهُمْ ، لَمْ يَبْقَ مِنْ أَكْثَرِهِمْ خَبَرٌ وَلَا أَثَرٌ ، قَلَّ فِي الدُّنْيَا لِبَثُّهُمْ ، وَعُجِّلَ إِلَى الْآخِرَةِ بَعْثُهُمْ ، فَأَصْبَحْتُمْ حُلُولًا فِي دِيَارِهِمْ ، ظَاعِنِينَ عَلَى أَثَارِهِمْ ، وَالْمَطَايَا بِكُمْ تَسِيرُ سَيْرًا مَا فِيهِ أَيْنٌ وَلَا تَفْتِيرُ ، نَهَارُكُمْ بِأَنْفُسِكُمْ دَوُوبٌ ، وَلَيْلُكُمْ بِأَرْوَاحِكُمْ ذُهُوبٌ ، فَأَصْبَحْتُمْ تَحْكُونَ مِنْ حَالِهِمْ حَالًا وَتَحْتَذُونَ مِنْ مَسَلِكِهِمْ مَثَلًا ، فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّمَا أَنْتُمْ فِيهَا سَفَرٌ حُلُولٌ ، الْمَوْتُ بِكُمْ نَزُولٌ ، فَيُكْمُ مَنَآيَاهُ ، وَتَمْضِي بِأَخْبَارِكُمْ مَطَايَاهُ ، إِلَى دَارِ الثَّوَابِ وَالْعِقَابِ وَالْجَزَاءِ وَالْحِسَابِ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! دنیا ، نه سرای شهادت و نه ماندنگاهتان است؛ بلکه شما در آن به سان کاروانی هستید که اواخر شب در جایی اتراق می کنند و می آسایند، و صبحگاهان بر می نشینند و می کوچند ، زود در می آیند و زود می روند، از رفتن گزیری نمی یابند و به آنچه بر جای نهاده اند ، بازگشتی ندارند. آنان را به شتاب وا داشتند و شتافتند، و به دنیا میل کردند و خود را آماده نساختند، تا آن که حلقومشان گرفته شد و به سرای مردمانی در آمدند که قلم هایشان خشکید و از بیشتر آنان ، نام و نشانی نماند. در دنیا ، اندک ماندند و زود ، رهسپار آخرت شدند و شما در خانه های آنان ، مقیم شدید و در پی آنان می کوچید و مرکب ها، بی هیچ خستگی و سستی، شما را می برند. روزتان ، جسم های شما را می فرساید و شبتان ، جان های شما را می برد و شما ، حکایتگر حال آن رفتگان می شوید و به راه آنان می روید. پس، زنده که زندگی دنیا شما را نفریبد؛ چه ، شما در دنیا مسافرانی هستید فرود آمده [در این منزلگاه]، و مرگ در میان شما فرود آمده و با تیرهای نابودی آماجتان قرار داده و مرکب های آن ، خبرهای شما را به سوی سرای پاداش و کیفر و سزا و حساب می برد .

عنه عليه السلام - فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَام - : يَا بُنَيَّ إِنِّي قَدْ أَنْبَأْتُكَ عَنِ الدُّنْيَا وَحَالِهَا وَزَوَالِهَا وَانْتِقَالِهَا ، وَأَنْبَأْتُكَ عَنِ الْآخِرَةِ وَمَا أُعَدُّ لِعَٰهْلِهَا فِيهَا ، وَضَرَبْتُ لَكَ فِيهِمَا الْأَمْثَالَ ، لِتَعْتَبَرَ بِهَا ، وَتَحْذُوَ عَلَيْهَا .

إِنَّمَا مَثَلُ مَنْ خَبَرَ الدُّنْيَا كَمَثَلِ قَوْمٍ سَفَرُوا نَبَاً بِهِمْ مَنْزِلٌ جَدِيبٌ ، فَأَمَّوْا مَنْزِلًا خَصِيْبًا وَجَنَابًا مَرِيْعًا ، فَاحْتَمَلُوا وَعَثَاءَ الطَّرِيقِ ، وَفِرَاقَ الصَّدِيقِ ، وَخُشُونَةَ السَّفَرِ ، وَجُشُوبَةَ الْمَطْعَمِ ، لِيَأْتُوا سَعَةً دَارَهُمْ ، وَمَنْزِلَ قَرَارِهِمْ ، فَلَيْسَ يَجِدُونَ لَشَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ أَلْمًا ، وَلَا يَرَوْنَ نَفَقَةً فِيهِ مَغْرَمًا ، وَلَا شَيْءَ أَحَبُّ إِلَيْهِمْ مِمَّا قَرَّبَهُمْ مِنْ مَنْزِلِهِمْ ، وَأَدْنَاهُمْ مِنْ مَحَلَّتِهِمْ . وَمَثَلُ مَنْ اغْتَرَّ

بِهَا كَمَثَلِ قَوْمٍ كَانُوا بِمَنْزِلٍ خَصِيبٍ ، فَنَبَا بِهِمْ إِلَى مَنْزِلٍ جَدِيبٍ ، فَلَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَهَ إِلَيْهِمْ وَلَا أَظْغَعَ عِنْدَهُمْ مِنْ مُفَارَقَةِ مَا كَانُوا فِيهِ إِلَى مَا يَهْجُمُونَ عَلَيْهِ ، وَيَصِيرُونَ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزندش حسن علیه السلام - :فرزندم! من ، تو را از دنیا و حال و روز آن ، و از کف رفتن و دست به دست شدنش آگاه ساختم، و از آخرت و آنچه برای اهل آخرت در آن جا آماده شده است ، تو را آگاه ساختم، و درباره آن ، برایت نمونه هایی آوردم تا از آنها درس بیاموزی و راه درست بیویی .

همانا حکایت آن که حقیقت دنیا را شناخت ، [مردم دنیا در نظرش] حکایت گروه مسافرانی است که فرود آمدن در منزلگاهی خشک و بی آب و علف را خوش ندارند و آهنگ منزلگاهی سرسبز و ناحیه ای خرم کنند . پس دشواری راه و فراق یار و سختی سفر و ناگواری خوراک را تحمل کنند تا به سرای دلپذیر و منزلگاه آسوده خود در آیند . چنین مسافرانی از هیچ يك از این سختی ها درد و رنجی احساس نمی کنند و از خرج کردن در این باره ، زیان نمی بینند و هیچ چیز برایشان دوست داشتنی تر از آن چیزی نیست که آنان را به سرمنزل مقصود و بارافکنشان نزدیک می گرداند .

و حکایت کسی که فریفته دنیا شود، حکایت گروهی است که در منزلگاهی سرسبز و خرم ، فرود آمده باشند و از آن جا به منزلگاهی خشک بگویند. برای چنین گروهی ، چیزی ناخوشایندتر و وحشتناک تر از آن نیست که از آن جایی که بوده اند ، جدا شوند و به آن جایی که می کوچ اند و رهسپار آن اند، بروند .

عنه علیه السلام : عِبَادَ اللَّهِ ، اللَّهُ - اللَّهُ فِي أَعَزِّ الْأَنْفُسِ عَلَيْكُمْ ، وَأَحَبِّهَا إِلَيْكُمْ ، فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ

أَوْضَحَ لَكُمْ سَبِيلَ الْحَقِّ وَأَنَارَ طُرْقِهِ ، فَشَقَوَةٌ لَزِمَتْهُ ، أَوْ سَعَادَةٌ دَائِمَةٌ ؛ فَتَزَوَّدُوا فِي أَيَّامِ الْفَنَاءِ لِأَيَّامِ الْبَقَاءِ ، قَدْ دُلِّلْتُمْ عَلَى الزَّادِ ، وَأُمِرْتُمْ بِالظَّعَنِ ، وَحُثِّيتُمْ عَلَى الْمَسِيرِ ، فَإِنَّمَا أَنْتُمْ كَرَكِبٍ وَقُوفٍ ، لَا يَدْرُونَ مَتَى يُؤْمَرُونَ بِالسَّيْرِ . أَلَا فَمَا يَصْنَعُ بِالْدُّنْيَا مَنْ خُلِقَ لِلْآخِرَةِ ؟ !

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! خدای را در نظر آورید و به آن که در نزد شما عزیزترین و محبوب ترین است (یعنی خودتان) بیندیشید ، که خداوند ، مسیر حق را برای شما آشکار نموده و راه هایش را روشن ساخته است . پس [در نهایت] یا شوربختی ماندگار است یا نیک بختی پایدار . بنا بر این، در روزهای رفتنی ، برای روزهای ماندگاری [خود] توشه بگیرید. توشه به شما نشان داده شده و به کوچیدن فرمانتان داده اند و به رفتن ، ترغیب شده اید. شما به سان کاروانی هستید که توقف کرده و نمی دانند که چه

وقت فرمان حرکت داده می شوند. هان! با دنیا چه کند آن که برای آخرت آفریده شده است؟! !

الإمام عليّ عليه السلام : عِبَادَ اللَّهِ ! إِنَّكُمْ وَمَا تَأْمُلُونَ مِنْ هَذِهِ الدُّنْيَا أَثَوِيَاءُ مُوَجَّلُونَ .
امام علی علیه السلام : بندگان خدا! شما و آرزوهای شما در این دنیا ، میهمانانی موقت هستید .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّمَا لَكَ مِنْ دُنْيَاكَ مَا أَصْلَحْتَ بِهِ مَثَوَاكَ .
امام علی علیه السلام : در حقیقت، از دنیای تو آن چیز مال توست که با آن ، آرامگاهت را آباد کنی .

الإمام عليّ عليه السلام - لَمَّا سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنْ عُمْرِ الدُّنْيَا - : يُقَالُ : سَبْعَةُ آلَافٍ ، ثُمَّ لَا تَحْدِيدَ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به سؤال مردی از عمر دنیا - : گفته می شود: هفت هزار است؛ اما مشخص نیست .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ رُزِقَ الدِّينَ فَقَدْ رُزِقَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : هر که دین روزی اش شود، خیر دنیا و آخرت ، روزی اش شده است .

عنه عليه السلام : إِعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ أَنَّ الْمُتَّقِينَ ذَهَبُوا بِعَاجِلِ الدُّنْيَا وَآجِلِ الْآخِرَةِ ، فَشَارَكُوا أَهْلَ الدُّنْيَا فِي دُنْيَاهُمْ وَلَمْ يُشَارِكُوا أَهْلَ الدُّنْيَا فِي آخِرَتِهِمْ ، سَكَنُوا الدُّنْيَا بِأَفْضَلِ مَا سَكِنَتْ ، وَأَكَلُوا بِأَفْضَلِ مَا أَكَلَتْ ، فَحَظُّوا مِنَ الدُّنْيَا بِمَا حَظِيَ بِهِ الْمُتَرَفُّونَ ، وَأَخَذُوا مِنْهَا مَا أَخَذَهُ الْجَبَابِرَةُ الْمُتَكَبِّرُونَ ، ثُمَّ انْقَلَبُوا عَنْهَا بِالزَّادِ الْمُبْلَغِ وَالْمَتَجَرِّ الرَّابِحِ . أَصَابُوا لَذَّةَ زُهْدِ الدُّنْيَا فِي دُنْيَاهُمْ ، وَتَيَقَّنُوا أَنَّهُمْ جِيرَانُ اللَّهِ غَدَا فِي آخِرَتِهِمْ ، لَا تُرَدُّ لَهُمْ دَعْوَةٌ ، وَلَا يُنْقَصُ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنْ لَذَّةٍ .

امام علی علیه السلام : بدانید، ای بندگان خدا که پرهیزگاران ، هم دنیای زودگذر دارند ، هم آخرت ماندگار. با اهل دنیا در دنیایشان شریک اند ، ولی اهل دنیا در آخرت ایشان با آنان شریک نیستند. در دنیا به بهترین وجه زیستند و به بهترین وجه ، خوردند، و از دنیا همان گونه بهره مند شدند که متمولان شدند و از آن ، همانی را برگرفتند که قدرتمندان متکبر گرفتند . سپس با توشه کافی و تجارتی سودآور از دنیا رفتند. در دنیای خویش به

لَذَتْ [زهد در] دنیا رسیدند و یقین کردند که فردا در آخرتشان همجوار خدا هستند، هیچ دعایی از دعاهاى آنان رد نمى شود و از لذتشان [در آخرت] چیزی کم نمى گردد .

عنه عليه السلام - في كتابه إلى مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ وَأَهْلِ مِصْرَ - : عَلَيْكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ ؛ فَإِنَّهَا تَجْمَعُ مِنَ الْخَيْرِ مَا لَا يَجْمَعُ غَيْرُهَا ، وَيُدْرِكُ بِهَا مِنَ الْخَيْرِ مَا لَا يُدْرِكُ بغيرها من خَيْرِ الدُّنْيَا وَخَيْرِ الْآخِرَةِ ، قَالَ اللَّهُ : «وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَ لِدَارِ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَ لَنِعَمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ» .

إِعْلَمُوا يَا عِبَادَ اللَّهِ ، أَنَّ الْمُؤْمِنَ يَعْمَلُ لثَلَاثٍ مِنَ الثَّوَابِ :
إِمَّا لِخَيْرِ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يُثَبِّتُهُ بِعَمَلِهِ فِي دُنْيَاهُ ، قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ لِإِبْرَاهِيمَ : «وَأَتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَ إِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ» ، فَمَنْ عَمِلَ لِلَّهِ تَعَالَى أَعْطَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ ، وَكَفَاهُ الْمُهَمَّ فِيهِمَا ، وَقَدْ قَالَ اللَّهُ : «يَعْبَادُ الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَ أَرْضُ اللَّهِ وَ سِعَةٌ إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ» ، فَمَا أَعْطَاهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا لَمْ يُحَاسِبْهُمْ بِهِ فِي الْآخِرَةِ ، قَالَ اللَّهُ : «لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَى وَ زِيَادَةٌ» ، فَالْحُسْنَى هِيَ الْجَنَّةُ ، وَ الزِّيَادَةُ هِيَ الدُّنْيَا .

وَإِمَّا لِخَيْرِ الْآخِرَةِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يَكْفُرُ بِكُلِّ حَسَنَةٍ سَيِّئَةٍ ، قَالَ اللَّهُ : «إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَٰلِكَ ذِكْرَى لِلذَّكْرَيْنِ» ، حَتَّى إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ حُسِبَتْ لَهُمْ حَسَنَاتُهُمْ ، ثُمَّ أَعْطَاهُمْ بِكُلِّ وَاحِدَةٍ عَشْرَ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ ، قَالَ اللَّهُ : «جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءٌ حِسَابًا» ، وَقَالَ : «فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا وَ هُمْ فِي الْغُرَفِ ءَامِنُونَ»
فَارْغَبُوا فِي هَذَا - رَحِمَكُمُ اللَّهُ - وَاعْمَلُوا لَهُ وَتَحَاضُّوا عَلَيْهِ .

وَاعْلَمُوا يَا عِبَادَ اللَّهِ ، أَنَّ الْمُتَّقِينَ حَازُوا عَاجِلَ الْخَيْرِ وَآجِلَهُ ، شَارَكُوا أَهْلَ الدُّنْيَا فِي دُنْيَاهُمْ وَلَمْ يُشَارِكْهُمْ أَهْلُ الدُّنْيَا فِي آخِرَتِهِمْ ، أَبَاحَهُمُ اللَّهُ مِنَ الدُّنْيَا مَا كَفَاهُمْ وَبِهِ أَغْنَاهُمْ ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ اسْمُهُ : «قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَ الطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ» سَكَنُوا الدُّنْيَا بِأَفْضَلِ مَا سَكِنَتْ ، وَ أَكَلُوا بِأَفْضَلِ مَا أَكَلَتْ ، شَارَكُوا أَهْلَ الدُّنْيَا فِي دُنْيَاهُمْ فَأَكَلُوا مَعَهُمْ مِنْ طَيِّبَاتِ مَا يَأْكُلُونَ ، وَ شَرَبُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا يَشْرَبُونَ ، وَلَبَسُوا مِنْ أَفْضَلِ مَا يَلْبَسُونَ ، وَ سَكَنُوا مِنْ أَفْضَلِ مَا يَسْكُنُونَ ، وَ تَزَوَّجُوا مِنْ أَفْضَلِ مَا يَتَزَوَّجُونَ ، وَ رَكَبُوا مِنْ أَفْضَلِ مَا يَرَكَبُونَ ، أَصَابُوا لَذَّةَ الدُّنْيَا مَعَ أَهْلِ الدُّنْيَا ، وَ هُمْ غَدَا جِيرَانُ اللَّهِ يَتَمَنَّوْنَ عَلَيْهِ ، فَيُعْطِيهِمْ مَا تَمَنَّوْهُ ، وَ لَا يَرُدُّ لَهُمْ دَعْوَةً وَ لَا يَنْقُصُ لَهُمْ نَصِيبًا مِنَ اللَّذَّةِ . فَالْيَ هَذَا يَا عِبَادَ اللَّهِ يَشْتَقُّ إِلَيْهِ مَنْ كَانَ لَهُ عَقْلٌ ، وَ يَعْمَلُ لَهُ بِتَقْوَى اللَّهِ ، وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ .

امام علی علیه السلام - در نامه اش به محمد بن ابی بکر و مصریان - : بر شما باد پروا داشتن از خدا؛ زیرا هیچ چیز به مانند پروای از خدا ، جامع خوبی ها نیست و به هیچ چیز چون تقوا نمی توان به خیر دنیا و آخرت رسید . خداوند می فرماید : «به آنان که تقوا پیشه کرده اند ، گفته می شود : پروردگارتان چه فرو می فرستاد؟ می گویند: خوبی. برای آنان که نیکی کردند ، در این دنیا نیکی است، و البته سرای آخرت ، بهتر است، و چه نیکوست جایگاه تقوا پیشگان» .

بدانید ای بندگان خدا که مؤمن ، برای سه پاداش کار می کند: یا برای خیر دنیا؛ زیرا که خداوند ، او را در همین دنیا برای کارش پاداش می دهد. خدای سبحان درباره ابراهیم فرموده است : «و مزدش را در دنیا به او دادیم و در آخرت نیز از شایستگان خواهد بود» . پس، هر که برای خدای متعال کار کند ، خداوند ، مزدش را در دنیا و آخرت به او می دهد و در هر دو جا خواست های او را بر می آورد. خداوند فرموده است : «ای بندگان من که ایمان آورده اید ! از پروردگارتان بترسید. برای آنان که خوبی کردند ، در این دنیا خوبی است، و زمین خدا پهناور است . برآستی که شکیبایان مزد خویش را بی حساب ، دریافت خواهند کرد» . پس خداوند ، آنان را بدانچه در دنیا عطایشان کرده است ، در آخرت حسابرسی نمی کند. خدای فرموده است : «برای آنان که کار نیک کنند ، پاداش نیک است و افزونی» . مراد از پاداش نیک، بهشت است و از افزونی، دنیا . و یا برای خیر آخرت [کار می کند]؛ زیرا که خداوند در برابر هر کار نیکی يك گناه می بخشد. خدای می فرماید : «همانا خوبی ها بدی ها را از بین می برند. این ، پندی است برای پندگیرندگان» تا این که چون روز قیامت شود ، خوبی هایشان برای آنان محاسبه گردد، سپس به شمار هريك از آنها ، ده تا هفتصد برابر به ایشان عطا کند. خداوند می فرماید : «این ، پاداشی است از پروردگار تو ؛ عطایی از روی حساب» . و می فرماید : «پس، برای آنان دو برابر آنچه انجام داده اند ، پاداش است و آنها در غرفه ها [ی بهشتی] آسوده خاطر خواهند بود» پس - خدایتان رحمت کند - به این همه پاداش ، روی آورید و برای آن کار کنید و به ترغیب یکدیگر بپردازید .

بدانید، ای بندگان خدا، که تقوای پیشگان ، خیر دنیا و آخرت را به دست آوردند: با اهل دنیا در دنیایشان شريك اند ؛ لیکن اهل دنیا در آخرت آنان شریکشان نیستند. خداوند ، از دنیا به آن اندازه ای که بسنده شان کند و بی نیازشان سازد، برایشان مباح و روا ساخت. خداوند بلند نام می فرماید : «بگو: چه کسی زیورهایی را که خدا برای بندگان پدید آورده و روزی های پاکیزه، را حرام گردانیده است؟ بگو: همه اینها در زندگی دنیا از آن کسانی است که ایمان آورده اند و روز قیامت نیز ویژه آنان است. این گونه ، آیات خود را برای گروهی که می دانند ، به روشنی بیان می کنیم» . آنان در دنیا به بهترین وجه

زیستند، به بهترین وجه ، خوردند و با اهل دنیا در دنیایشان شریک اند. در کنار آنان ، از خوراك های پاکیزه ای که اهل دنیا می خوردند خوردند و از نوشیدنی های گوارایی که ایشان می نوشند، نوشیدند و از بهترین لباس هایی که می پوشند، پوشیدند و در بهترین خانه هایی که ایشان سکونت می کنند، سکونت کردند و مانند آنها با بهترین همسران ، ازدواج کردند و بر بهترین مرکب ها سوار شدند ؛ همانند اهل دنیا از لذت دنیا بهره مند شدند و فردا [ی قیامت] هم در جوار خداوند هستند و از او آرزو و تمنا می کنند و خدا آرزوهایشان را بر می آورد ؛ نه دعا و درخواستی از ایشان را رد می کند و نه از بهره لذت هایشان چیزی می کاهد. پس، ای بندگان خدا! هرکه را خردی باشد ، به چنین چیزی اشتیاق می ورزد و برای آن کار می کند و تقوای الهی در پیش می گیرد . هیچ توش و توانی نیست ، مگر به واسطه خداوند .

الإمام علي عليه السلام : خَيْرُكُمْ مَنْ لَمْ يَدَعْ آخِرَتَهُ لِدُنْيَاهُ ، وَلَا دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ .

امام علی علیه السلام : بهترین شما کسی است که آخرتش را به خاطر دنیایش فرو نگذارد و دنیایش را به خاطر آخرتش .

الإمام علي عليه السلام : أَلَا وَإِنَّ الْمِضْمَارَ الْيَوْمَ وَالسَّبَّاقَ غَدًا ، أَلَا وَإِنَّ السُّبْقَةَ الْجَنَّةَ وَالْغَايَةَ النَّارَ .

امام علی علیه السلام : بدانید که امروز ، روز آماده سازی (خودسازی) است و فردا ، [روز] مسابقه . بدانید که جایزه این مسابقه ، بهشت است و خطّ پایان [برای بازنده] ، آتش .

عنه عليه السلام : إِنَّمَا الدُّنْيَا مُنْتَهَى بَصَرِ الْأَعْمَى ؛ لَا يُبْصِرُ مِمَّا وَرَاءَهَا شَيْئًا ، وَالْبَصِيرُ يَنْفُذُهَا بِصَرِّهِ وَيَعْلَمُ أَنَّ الدَّارَ وَرَاءَهَا ، فَالْبَصِيرُ مِنْهَا شَاخِصٌ ، وَالْأَعْمَى إِلَيْهَا شَاخِصٌ ، وَالْبَصِيرُ مِنْهَا مُتَزَوِّدٌ ، وَالْأَعْمَى لَهَا مُتَزَوِّدٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، آخرین دیدرسِ شخص کور[دل] است و از آنچه فرا سوی آن است ، چیزی نمی بیند ؛ اما شخص بینا ، نگاهش از دنیا فراتر می رود و می داند که سرای حقیقی ، در ورای این دنیا است. پس، بینا از دنیا دل بر می کند و کوردل ، به آن رو می کند. بینا ، از آن توشه بر می گیرد و کوردل ، برای آن توشه فراهم می آورد .

عنه عليه السلام : بِالدُّنْيَا تُحَرَّزُ الْآخِرَةُ .

امام علی علیه السلام : با دنیا است که آخرت به دست می آید .

عنه عليه السلام : بِالْدُّنْيَا تَجُوزُ الْقِيَامَةُ .

امام علی علیه السلام : با دنیاست که قیامت را به چنگ می آوری .

عنه عليه السلام : عَجِبْتُ لِمَنْ عَرَفَ أَنَّهُ مُنْتَقِلٌ عَنْ دُنْيَاهُ ، كَيْفَ لَا يُحْسِنُ التَّزَوُّدَ لِأُخْرَاهُ !

امام علی علیه السلام : در شگفتم از کسی که می داند از دنیا منتقل می شود، چگونه برای آخرتش توشه فراهم نمی آورد !

عنه عليه السلام : تَزَوَّدُوا مِنَ الدُّنْيَا مَا تَحْزُونَ بِهِ أَنْفُسَكُمْ غَدًا ، وَخُذُوا مِنَ الْفَنَاءِ لِلْبَقَاءِ .

امام علی علیه السلام : از دنیا ، توشه ای بردارید که فردای قیامت ، با آن خود را حفظ کنید و از سرای نیستی برای سرای ماندگاری برگزیرید .

عنه عليه السلام : تَزَوَّدُوا فِي الدُّنْيَا مِنَ الدُّنْيَا مَا تُحْزِرُونَ بِهِ أَنْفُسَكُمْ غَدًا .

امام علی علیه السلام : در دنیا، از دنیا توشه ای برگزیرید که فردای قیامت ، با آن خویشتن را حفظ کنید .

عنه عليه السلام - يَصِفُ الدُّنْيَا - : وَلَنِعَمَ دَارٌ مَّنْ لَمْ يَرْضَ بِهَا دَارًا ، وَمَحَلٌّ مَّنْ لَمْ يُوطَّنْهَا مَحَلًّا .

امام علی علیه السلام - در وصف دنیا - : نیکو سرایی است دنیا برای آن کس که آن را خانه [ی همیشگی] خویش نداند، و نیکو منزلگاهی است برای آن کس که آن را وطن خویش نگیرد .

عنه عليه السلام : الْأَعْمَالُ فِي الدُّنْيَا تِجَارَةٌ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : کارها [ی نیک] در دنیا، تجارت آخرت است .

عنه عليه السلام - مِنْ كِتَابٍ لَهُ إِلَى مُعَاوِيَةَ - : إِنَّ الدُّنْيَا دَارُ تِجَارَةٍ ، وَ رِبْحُهَا أَوْ خُسْرُهَا الْآخِرَةُ ، فَالْسَّعِيدُ مَنْ كَانَتْ بِضَاعَتُهُ فِيهَا الْأَعْمَالُ الصَّالِحَةَ ، وَمَنْ رَأَى الدُّنْيَا بَعَيْنِهَا وَقَدَّرَهَا بِقَدَرِهَا .

امام علی علیه السلام - در نامه ای به معاویه - : دنیا، تجارت خانه ای است و سود یا زیان آن ، آخرت است [و در آخرت معلوم می شود] . پس سعادتمند ، کسی است که کالای او در دنیا ، کارهای نیک باشد و کسی که دنیا را به چشم دنیا دید و به آن در همان حدّ خویش ارزش نهاد .

الإمام علیّ علیه السلام : النَّاسُ أَبْنَاءُ الدُّنْيَا ، وَالْوَلَدُ مَطْبُوعٌ عَلَى حُبِّ أُمِّهِ .

امام علی علیه السلام : مردمان ، فرزندان دنیا هستند و فرزند ، بر عشق به مادرش سرشته شده است .

عنه علیه السلام : النَّاسُ أَبْنَاءُ الدُّنْيَا ، وَلَا يُلَامُ الرَّجُلُ عَلَى حُبِّ أُمِّهِ .

امام علی علیه السلام : مردم ، فرزندان دنیا هستند و آدمی ، بر دوست داشتن مادرش ملامت نمی شود .

تیسیر المطالب عن أبي الحسن عليّ بن مهدي الطّبري : رُوِيَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ رَجُلًا قَامَ إِلَيْهِ ، فَقَالَ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، مَا بَالُنَا نُحِبُّ الدُّنْيَا ؟ قَالَ : لِأَعْنَا مِنْهَا ، وَهَلْ يَأْتُمُّ الرَّجُلُ بِحُبِّهِ لِأَعْبِيهِ وَأُمِّهِ؟ قَالَ : وَأَنْشَدَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْأَزْدِي ، قَالَ : أَنْشَدَنَا ثَعْلَبٌ :
وَنَحْنُ بَنُو الدُّنْيَا خُلِقْنَا لِغَيْرِهَا وَمَا كُنْتَ مِنْهُ فَهُوَ شَيْءٌ مُحَبَّبٌ

تیسیر المطالب - به نقل از ابو الحسن علی بن مهدی طبری - : روایت شده است که مردی از امیر مؤمنان علیه السلام پرسید: ای امیر مؤمنان! به چه سبب ما دنیا را دوست داریم؟ فرمود: «چون ما از دنیا هستیم. آیا گناه است که انسان ، پدر و مادرش را دوست بدارد؟» .

راوی می گوید: ابو عبد الله آزدي این بیت را از ثعلب برایمان خواند :
ما فرزندان دنیاییم که برای غیر آن ، آفریده شده ایم/ و تو ، آنچه را از آنی، دوست می داری .

الإمام علیّ علیه السلام - نَحَوَ مَا مَرَّ إِلَى أَنْ قَالَ - : فَإِنْ ذَمَمْتَهَا لِصَبْرِهَا فَاَمْدَحْهَا لِشَهِدِهَا ،

وَالَا فَاطَرْحَهَا لَا مَدَحَ وَلَا ذَمَّ ، قَدْ مُثِّلْتَ لَكَ نَفْسُكَ حَتَّى مَا يُغْنِي عَنْكَ بُكَائُكَ ، وَلَا يَرْحَمُكَ إِخَاؤُكَ .

امام علی علیه السلام - در حدیثی نظیر حدیث پیشین، با این افزوده - : اگر دنیا را بر شَرَنگش نکوهش می کنی ، برای شهادت نیز او را بستای، وگرنه رهایش کن ؛ نه بستای و نه نکوهش نمای . نفس تو برایت نمونه آورده شده است تا جایی که نه گریه ات گِره از کار تو می گشاید، و نه برادری و رفاقت به تو رحم می کند .

الإمام عليّ عليه السلام : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : لَيْسَ فِي أُمَّتِي رَهْبَانِيَّةٌ ، وَلَا سِيَاحَةٌ ، وَلَا زَمٌّ ؛ يَعْنِي : سُكُوتٌ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا فرمود: «رهبانیت و سیاحت و زَم (یعنی سکوت) در اَمّت من نیست» .

الإمام عليّ عليه السلام : اِعْمَلْ لِدُنْيَاكَ بِقَدْرِ مُقَامِكَ فِيهَا .

امام علی علیه السلام : برای دنیایت به اندازه ماندنت در آن، کار کن .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمُنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : يَابْنَ آدَمَ ، لَيْسَ بِكَ غَنَاءٌ عَنْ نَصِيْبِكَ مِنَ الدُّنْيَا ، وَأَنْتَ إِلَى نَصِيْبِكَ مِنَ الْآخِرَةِ أَفْقَرُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : ای پسر آدم! تو را از سهم دنیایت بی نیازی نیست ؛ اما به سهم آخرت نیازمندتری .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمُنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : الدُّنْيَا مَطِيَّةُ الْمُؤْمِنِ ، عَلَيْهَا يَرْتَحِلُ إِلَى رَبِّهِ ، فَأَصْلِحُوا مَطَايَاكُمْ تُبَلِّغْكُمْ إِلَى رَبِّكُمْ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : دنیا ، مَرکب مؤمن است که با آن به سوی پروردگارش سفر می کند . پس مَرکب هایتان را به سازید تا شما را به پروردگارتان برسانند .

الإمام عليّ عليه السلام : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ إِذَا أَمْسَى قَالَ : «... اللَّهُمَّ إِنَّكَ بِجَمِيعِ حَاجَتِي عَالِمٌ ، وَإِنَّكَ عَلَى جَمِيعِ نَجْحِهَا قَادِرٌ ، اللَّهُمَّ أَنْجِحِ اللَّيْلَةَ كُلَّ حَاجَةٍ لِي ، وَلَا تَزِدْنِي فِي دُنْيَايَ ، وَلَا تَنْقُصْنِي فِي آخِرَتِي» ، وَإِذَا أَصْبَحَ قَالَ مِثْلَ ذَلِكَ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا ، شب که می شد، می گفت: «... بار خدایا! تو از همه حاجت هایم آگاهی و به برآوردن همه آنها توانایی. بار خدایا! امشب هر حاجتی که دارم ، برآورده ساز و در دنیایم میفزای و از آخرتم مکاه...» . صبح که می شد نیز چنین دعایی می کرد .

عنه عليه السلام - في الدعاء - :اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا لِي سِجْنًا ، وَلَا فِرَاقَهَا عَلَيَّ حُزْنًا ،
أَعُوذُ بِكَ مِنْ دُنْيَا تَحْرِمُنِي الْآخِرَةَ ، وَمِنْ أَمَلٍ يَحْرِمُنِي الْعَمَلَ ، وَمِنْ حَيَاةٍ تَحْرِمُنِي خَيْرَ
الْمَمَاتِ .

امام علی علیه السلام - دعا - :بار خدایا! دنیا را برایم زندان مگردان و جدایی آن را مایه
اندوهم مساز .به تو از دنیایی که مرا از آخرت محروم گرداند و از امیدی که مرا از عمل
باز بدارد، و از زندگی ای که مرا از بهترین مُردن محروم سازد ، به تو پناه می برم» .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنْ جَعَلْتَ دُنْيَاكَ تَبَعًا لِدِينِكَ ، أَحْرَزْتَ دِينَكَ وَدُنْيَاكَ ، وَكُنْتَ فِي
الْآخِرَةِ مِنَ الْفَائِزِينَ .

امام علی علیه السلام : اگر دنیایت را تابع دینت قرار دهی ، دین و دنیایت را به دست می
آوری و در آخرت از کامیابان خواهی بود .

الإمام عليّ عليه السلام : إِذَا كَانَتْ لَكَ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانُهُ حَاجَةٌ فَابْدَأْ بِمَسْأَلَةِ الصَّلَاةِ عَلَى
رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، ثُمَّ سَلْ حَاجَتَكَ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ أَكْرَمُ مَنْ أَنْ يُسَالَ حَاجَتَيْنِ فَيَقْضِيَ
إِحْدَاهُمَا وَيَمْنَعَ الْآخَرَى .

امام علی علیه السلام : هرگاه از خدای سبحان حاجتی داری ،ابتدا درخواست درود
فرستادن بر پیامبرش را بکن، سپس حاجتت را بخواه؛ زیرا خداوند، کریم تر از آن است که
دو حاجت از او خواسته شود و یکی را برآورد و دیگری را برنیاورد .

الإمام عليّ عليه السلام : مَا أَعْطَى اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْعَبْدَ شَيْئًا مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا
بِحُسْنِ خُلُقِهِ وَحُسْنِ نِيَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان ، چیزی از خیر دنیا و آخرت به بنده نداد ، مگر به
سبب حُسن خُلق او و حُسن نیتش .

عنه عليه السلام : جُمِعَ خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِي كِتْمَانِ السِّرِّ وَمُصَادَقَةِ الْأَخْيَارِ ، وَجُمِعَ
الشَّرُّ فِي الْإِذَاعَةِ وَمُؤَاخَاةِ الْأَشْرَارِ .

امام علی علیه السلام : خیر دنیا و آخرت ، در رازداری و دوستی با خوبان گرد آمده
است، و بدی در افشای راز و دوستی با بدان ، جمع شده است .

عنه عليه السلام : الْخَيْرُ الَّذِي لَا شَرَّ فِيهِ : الشُّكْرُ مَعَ النُّعْمَةِ ، وَالصَّبْرُ عَلَى النَّازِلَةِ .

امام علی علیه السلام : خیری که شرّی در آن نیست: سپاس گزاری بر نعمت است، و شکیبایی در گرفتاری و مصیبت .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِي خَصْلَتَيْنِ : الْغِنَى ، وَالتَّقَى .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : خیر دنیا و آخرت ، در دو چیز است: توانگری و پرهیزگاری .

الإمام عليّ عليه السلام : أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : صِدْقُ حَدِيثٍ ، وَأَدَاءُ أَمَانَةٍ ، وَعِفَّةٌ بَطْنٍ ، وَحُسْنُ خُلُقٍ .

امام علی علیه السلام : چهار چیز است که به هر کس داده شود خیر دنیا و آخرت به او داده شده است: راستگویی، امانتداری، حلال خواری، و خوش خویی .

عنه عليه السلام : مَنْ أُعْطِيَ أَرْبَعَ خِصَالٍ فِي الدُّنْيَا فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَفَازَ بِحَظِّهِ مِنْهُمَا : وَرَعَ يَعِصُمُهُ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ ، وَحُسْنُ خُلُقٍ يَعِيشُ بِهِ فِي النَّاسِ ، وَحِلْمٌ يَدْفَعُ بِهِ جَهْلَ الْجَاهِلِ ، وَزَوْجَةٌ صَالِحَةٌ تُعِينُهُ عَلَى أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : به هرکس در دنیا چهار خصلت داده شود ، خیر دنیا و آخرت به او داده شده و به بهره خود از هر دو رسیده است: پارسایی ای که او را از حرام های خدا نگه دارد ؛ خوش خویی ای که با آن در میان مردم زندگی کند ؛ بردباری ای که با آن ، نادانی و جسارت نادان را دفع کند ؛ و همسر شایسته ای که او را در کار دنیا و آخرت ، کمک کند .

الإمام عليّ عليه السلام : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : عَلَّمَنِي عَمَلًا يُحِبُّنِي اللَّهُ عَلَيْهِ ، وَيُحِبُّنِي الْمَخْلُوقُونَ ، وَيُثْرِي اللَّهُ مَالِي ، وَيُصِحِّحُ بَدَنِي ، وَيُطِيلُ عُمْرِي ، وَيَحْشُرُنِي مَعَكَ .

فَقَالَ : هَذِهِ سِتُّ خِصَالٍ ، تَحْتَاجُ إِلَى سِتِّ خِصَالٍ ؛ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُحِبَّكَ اللَّهُ فَخَفِّهِ وَاتَّقِهِ ، وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُحِبَّكَ الْمَخْلُوقُونَ فَأَحْسِنْ إِلَيْهِمْ وَارْفُضْ مَا فِي أَيْدِيهِمْ ، وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُثْرِيَ اللَّهُ مَالَكَ فَزَكِّهِ ، وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُصَحِّحَ بَدَنَكَ فَأَكْثِرْ مِنَ الصَّدَقَةِ ، وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُطِيلَ اللَّهُ

عُمْرِكَ فَصِلْ ذَوِي أَرْحَامِكَ ، وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ يَحْشُرَكَ اللَّهُ مَعِيَ فَأَطِلِ السُّجُودَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ .
الوَاحِدِ الْقَهَّارِ .

امام علی علیه السلام : مردی نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و گفت: به من کاری بیاموز که خداوند ، به سبب آن ، مرا دوست بدارد و آفریدگان نیز دوستم بدارند، و خدا دارایی ام را افزون گرداند و تن درستم بدارد و عمرم را طولانی گرداند و مرا با تو محشور کند .

فرمود: «اینها [بی که گفתי] شش چیز است که به شش چیز ، نیاز دارد: اگر می خواهی خدا تو را دوست بدارد ، از او بترس و تقوا داشته باش. اگر می خواهی آفریدگان دوستت بدارند ، به آنان نیکی کن و به آنچه دارند ، چشم مدوز. اگر می خواهی خدا دارایی ات را افزونی بخشد ، زکات آن را بپرداز. اگر می خواهی خدا بدنت را سالم بدارد ، صدقه بسیار بده. اگر می خواهی خداوند عمرت را طولانی گرداند ، به خویشاوندانت رسیدگی کن ؛ و اگر می خواهی خداوند تو را با من محشور کند ، در پیشگاه خدای یگانه قهار ، سجده طولانی کن .

الإمام علي عليه السلام : طَلَبْتُ الْقَدَرَ وَالْمَنْزِلَةَ فَمَا وَجَدْتُ إِلَّا بِالْعِلْمِ ؛ تَعَلَّمُوا يَعِظُمْ قَدْرُكُمْ فِي الدَّارَيْنِ .

وطلبتُ الكرامةَ فما وجدتُ إلا بالتَّقوى ؛ اتَّقُوا لَتَكْرُمُوا .

وطلبتُ الغنىَ فما وجدتُ إلا بالقناعةِ ؛ عَلَيْكُمْ بِالْقَنَاعَةِ تَسْتَغْنُوا .

وطلبتُ الراحةَ فما وجدتُ إلا بتركِ مُخالطةِ النَّاسِ إِلَّا لِقَواِمِ عِيشِ الدُّنْيَا ؛ اتركُوا الدُّنْيَا وَمُخَالَطَةَ النَّاسِ تَسْتَرِيحُوا فِي الدَّارَيْنِ وَتَأْمَنُوا مِنَ الْعَذَابِ .

وطلبتُ السَّلامَةَ فما وجدتُ إلا بِطاعةِ اللَّهِ ؛ أَطِيعُوا اللَّهَ تَسْلَمُوا .

وطلبتُ الخُضُوعَ فما وجدتُ إلا بِقبولِ الْحَقِّ ؛ اقبلُوا الْحَقَّ فَإِنَّ قَبُولَ الْحَقِّ يُبْعِدُ مِنَ الْكِبَرِ .

وطلبتُ العِيشَ فما وجدتُ إلا بِتركِ الهوى ؛ فَاتْرُكُوا الْهَوَى لِيَطِيبَ عَيْشُكُمْ .

وطلبتُ المَدَحَ فما وجدتُ إلا بِالسَّخَاوَةِ ؛ كُونُوا أَسْخِيَاءَ تُمَدِّحُوا .

وطلبتُ نعيمَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فما وجدتُ إلا بِهذهِ الْخِصَالِ الَّتِي ذَكَرْتُهَا .

امام علی علیه السلام : قدر و منزلت را جُستم و آن را جز به دانش نیافتم. [پس] دانش بیاموزید ، تا قدر و منزلت شما در هر دو سرا بالا برود. ارجمندی را جُستم و آن را جز به تقوا نیافتم. [پس] تقوا پیشه کنید تا ارجمند شوید. توانگری را جُستم و آن را جز به قناعت نیافتم پس قانع باشید تا بی نیاز و توانگر شوید. آسایش را جُستم و آن را جز در ترك آمیزش با مردم، مگر در حد گذران

زندگی دنیا نیافتیم . پس دنیا و آمیزش با مردم را ترك گویید تا در دو جهان ، آسوده شوید و از عذاب [و رنج] در امان باشید. سلامت را جُستم و آن را جز در اطاعت از خدا نیافتیم . پس از خدا اطاعت کنید تا به سلامت مانید. فروتنی را جُستم و آن را جز در پذیرش حق نیافتیم . پس حق را بپذیرید؛ زیرا که پذیرش حق [آدمی را] از تکبر دور می سازد. [لذّت] زندگی را جُستم و آن را جز در ترك هوس نیافتیم. پس هوس را رها کنید تا زندگی شما خوش و گوارا شود . ستایش را جُستم و آن را جز در سخاوت نیافتیم . پس سخاوتمند باشید تا ستوده شوید. آسایش و سعادت دنیا و آخرت را جُستم و آن را جز با [تحقّق] این اموری که نام بردم ، نیافتیم .

الإمام عليّ عليه السلام : الحرثُ حرثان : فحرثُ الدُّنيا المالُ والبَنونُ ، وحرثُ الآخِرَةِ الباقياتِ الصّالحاتُ ، وقد يجمَعُهُمُ اللهُ لِإِعْقوامٍ .

امام علی علیه السلام : کِشت ، دو گونه است: کِشت دنیا ، مال و فرزند است، و کِشت آخرت ، باقیاتِ صالحات (اعمال صالح) . گاه خداوند ، همه اینها را به عده ای می دهد .

عنه عليه السلام : إنّ المالَ والبَنينَ حرثُ الدُّنيا ، والعَمَلُ الصّالحُ حرثُ الآخِرَةِ ، وقد يجمَعُهُمَا اللهُ لِإِعْقوامٍ .

امام علی علیه السلام : مال و فرزند ، کِشت دنیاست و کار نیک ، کِشت آخرت . گاهی اوقات خداوند ، هر دو اینها را به عده ای می دهد .

عنه عليه السلام : النَّاسُ فِي الدُّنْيَا عَامِلَانِ : عَامِلٌ عَمَلٍ فِي الدُّنْيَا لِلدُّنْيَا ، قَدْ شَغَلَتْهُ دُنْيَاهُ عَنِ آخِرَتِهِ ، يَخْشَى عَلَى مَنْ يَخْلُفُهُ الْفَقْرَ ، وَيَأْمَنُهُ عَلَى نَفْسِهِ ، فَيُفْنِي عُمُرَهُ فِي مَنَفَعَةٍ غَيْرِهِ . وَعَامِلٌ عَمَلٍ فِي الدُّنْيَا لِمَا بَعْدَهَا ، فَجَاءَهُ الَّذِي لَهُ مِنَ الدُّنْيَا بِغَيْرِ عَمَلٍ ، فَأَحْرَزَ الْحَظَّيْنِ مَعًا وَمَلَكَ الدَّارَيْنِ جَمِيعًا ، فَأَصْبَحَ وَجِيهاً عِنْدَ اللهِ لَا يَسْأَلُ اللهُ حَاجَةً فَيَمْنَعُهُ .

امام علی علیه السلام : مردم در دنیا دو گونه عمل می کنند: یکی در دنیا برای دنیا کار می کند ، به طوری که دنیایش او را از آخرتش باز داشته است، برای بازماندگانش از فقر می ترسد ، اما به [فکر] فقر خودش [در آخرت] نیست. از این رو ، عمر خود را در راه منفعت دیگران صرف می کند و دیگری در دنیا برای بعد از دنیا کار می کند و از دنیا آنچه برای او مقدّر است ، بدون زحمت و تلاش به او می رسد . چنین کسی هر دو بهره را جمع کرده و هر دو سرا را به دست آورده است و نزد خداوند با آبرو شده ، به طوری که هر حاجتی از خدا بخواهد ، به او بدهد .

الإمام عليّ عليه السلام - في الديوان المنسوب إليه - :

ما أحسن الدينَ والدُّنيا إذا اجتمعَا لا بَارَكَ اللهُ في الدُّنيا بلا دينٍ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

چه نیکوست دین و دنیا، هرگاه با هم جمع شوند / خداوند به دنیا بدین برکت نمی دهد

عنه عليه السلام - في الديوان المنسوب إليه - :

رُبَّ فِتْيٍ دُنْيَاهُ مَوْفُورَةٌ لَيْسَ لَهُ مِنْ بَعْدِهَا آخِرَةٌ

وَأَخْرُ دُنْيَاهُ مَذْمُومَةٌ تَتَّبِعُهَا آخِرَةٌ فَآخِرَةٌ

وَأَخْرُ فَازَ بِكِلْتَيْهِمَا قَدْ جَمَعَ الدُّنْيَا مَعَ الْآخِرَةِ

وَأَخْرُ يُحْرَمُ كِلْتَيْهِمَا لَيْسَ لَهُ الدُّنْيَا وَلَا الْآخِرَةُ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

بسا جوانی که برخوردار از دنیا / اما بی بهره از آخرت است !

و دیگری که دنیاش نکوهیده / اما آخرتش افتخار آفرین است !

و دیگری که برخوردار از هر دو / او گردآورنده دنیا و آخرت با هم است !

و دیگری که محروم است از هر دو / نه دنیایی دارد و نه آخرتی !

عنه عليه السلام - في الديوان المنسوب إليه - :

أَرْبَعَةٌ فِي النَّاسِ مَيِّزَتُهُمْ أَحْوَالُهُمْ مَكشُوفَةٌ ظَاهِرَةٌ

فَوَاحِدٌ دُنْيَاهُ مَقْبُوضَةٌ تَتَّبِعُهَا آخِرَةٌ فَآخِرَةٌ

وَوَاحِدٌ دُنْيَاهُ مَحْمُودَةٌ لَيْسَ لَهُ مِنْ بَعْدِهَا آخِرَةٌ

وَوَاحِدٌ فَازَ بِكِلْتَيْهِمَا قَدْ جَمَعَ الدُّنْيَا مَعَ الْآخِرَةِ

وَوَاحِدٌ مِنْ بَيْنِهِمْ ضَائِعٌ لَيْسَ لَهُ دُنْيَا وَلَا آخِرَةٌ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

مردم را به چهار دسته متمایز می کنم / که دارای چهار حالت آشکار و نمایان اند :

یکی دستش از دنیا تهی / اما دارای آخرتی افتخارآمیز است .

یکی دنیایش پسندیده / اما از آخرت ، محروم است .

یکی به هر دو رسیده / و دنیا را با آخرت ، گرد آورده است .

و یکی هر دو را از دست داده / و نه دنیا دارد ، نه آخرت .

الإمام عليّ عليه السلام : خُذْ مِنَ الدُّنْيَا مَا أَتَاكَ وَتَوَلَّ عَمَّا تَوَلَّى عَنْكَ ، فَإِنْ أَنْتَ لَمْ تَفْعَلْ فَأَجْمِلْ فِي الطَّلَبِ .

امام علی علیه السلام : از دنیا آنچه را که به تو می رسد ، برگیر و از آنچه از تو روی می گرداند ، رو بگردان و اگر چنین نمی کنی [و در پی دنیا می روی] ، پس در طلب آن ، راه اعتدال بیوی .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا دُولٌ ، فَاطْلُبْ حَظَّكَ مِنْهَا بِأَجْمَلِ الطَّلَبِ حَتَّى تَأْتِيكَ دَوْلَتُكَ .

امام علی علیه السلام : دنیا، نوبتی است . پس بهره خود از دنیا را با آرامی تمام طلب کن تا آن که نوبت تو فرا رسد .

الإمام عليّ عليه السلام : أَحْذَرُكُمْ الدُّنْيَا فَإِنَّهَا لَيْسَتْ بِدَارِ غِبْطَةٍ ، قَدْ تَزَيَّيْتُ بِغُرُورِهَا وَغَرَّتْ بِزِينَتِهَا لِمَنْ كَانَ يَنْظُرُ إِلَيْهَا ، فَأَعْرِفُوهَا كُنْهَ مَعْرِفَتِهَا .

امام علی علیه السلام : شما را از دنیا برحذر می دارم ، که دنیا ، سرای خوشی و شادمانی نیست، بلکه فریبکارانه ، خود را آراسته و با آراستگی و زیورش کسی را که به او بنگرد ، می فریبد . پس دنیا را نیک بشناسید .

عنه عليه السلام : مَنْ جُمِعَ فِيهِ سِتُّ خِصَالٍ مَا يَدْعُ لِلْجَنَّةِ مَطْلَبًا وَلَا عَنِ النَّارِ مَهْرَبًا : مَنْ عَرَفَ اللَّهَ فَأَطَاعَهُ ، وَعَرَفَ الشَّيْطَانَ فَعَصَاهُ ، وَعَرَفَ الْحَقَّ فَاتَّبَعَهُ ، وَعَرَفَ الْبَاطِلَ فَاتَّقَاهُ ، وَعَرَفَ الدُّنْيَا فَرَفَضَهَا ، وَعَرَفَ الْآخِرَةَ فَطَلَبَهَا .

امام علی علیه السلام : هرکه شش خصلت در او گرد آمده باشد ، همه اسباب رسیدن به بهشت و رهیدن از آتش را به دست آورده است . هرکه خدا را شناخت و فرمانش بُرد ؛ و شیطان را شناخت و نافرمانی اش کرد ؛ حق را شناخت و پیروی اش کرد ؛ باطل را شناخت و از آن پرهیز کرد ؛ دنیا را شناخت و دورش افکند ؛ و آخرت را شناخت و در طلب آن برآمد .

الإمام علي عليه السلام : يَقُولُ اللَّهُ : « : مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَلَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ * أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَ حَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَ بَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ » فَبَسَّتِ الدَّارُ لِمَنْ لَمْ يَتَهَيَّيْهَا وَلَمْ يَكُنْ فِيهَا عَلَى وَجَلٍ

امام علی علیه السلام : خداوند می فرماید : «آنان که زندگی دنیا و زیورش را می خواهند ، کردارشان را در آن درست به آنان باز می دهیم و از ایشان در آن هیچ نمی کاهند. آنان ، کسانی اند که در آخرت ، جز آتش ندارند و هرچه در آن کرده اند ، هیچ شده است و تباه است آنچه می کرده اند . «پس، چه بد سرایی است [دنیا] برای کسی که از آن نهراسد و در آن ، بیمناک نباشد !

عنه عليه السلام : إِرْكَبِ الْحَقَّ وَإِنْ خَالَفَ هَوَاكَ ، وَلَا تَبِعْ آخِرَتَكَ بِدُنْيَاكَ .

امام علی علیه السلام : همواره با حق حرکت کن ، هرچند بر خلاف میل تو باشد و آخرت را به دنیایت بفروش .

عنه عليه السلام : رِضَاكَ بِالدُّنْيَا مِنْ سُوءِ اخْتِيَارِكَ وَشَقَاءِ جَدِّكَ .

امام علی علیه السلام : راضی بودن تو به دنیا ، از بدانتخابی تو و از شوربختی توست .

عنه عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ، اتَّقُوا اللَّهَ ، فَمَا خُلِقَ امْرُؤٌ عَبَثًا فَيَلْهُو ، وَلَا تُرِكَ سُدًى فَيَلْغُو ، وَمَا دُنْيَاهُ الَّتِي تَحَسَّنَتْ لَهُ بِخَلْفٍ مِنَ الْآخِرَةِ الَّتِي قَبَّحَهَا سُوءُ النَّظَرِ عِنْدَهُ ، وَمَا الْمَغْرُورُ الَّذِي ظَفَرَ مِنَ الدُّنْيَا بِأَعْلَى هِمَّتِهِ كَالْآخِرِ الَّذِي ظَفَرَ مِنَ الْآخِرَةِ بِأَدْنَى سَهْمَتِهِ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! از خدا بترسید ؛ زیرا هیچ کس بیهوده آفریده نشده است تا در نتیجه ، عمر خویش را به سرگرمی بگذرانند، و سر خود رها نشده است تا در نتیجه ، زندگی اش را به پوچی و باطل سپری کند، و دنیای او که خویشتن را برایش آراسته ، نمی تواند جایگزین آخرتی شود که بد نگریستن به آن ، او را در نظرش زشت جلوه گر ساخته است، و فریب خورده ای که به بالاترین خواست خویش از دنیا دست یافته ، مانند کسی نیست که [حتی] به کم ترین بهره خویش از آخرت ، دست یافته باشد .

عنه عليه السلام - مِنْ خُطْبَةٍ لَهُ فِي ذِمِّ الدُّنْيَا - : أَلَسْتُ فِي مَسَاكِنِ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ أَطْوَلَ أَعْمَارًا ، وَأَبْقَى آثَارًا ، وَأَبْعَدَ آمَالًا ، وَأَعَدَّ عَدِيدًا ، وَأَكْثَفَ جُنُودًا! تَعَبَّدُوا لِلدُّنْيَا أَيَّ تَعَبُّدٍ ، وَآثَرُوهَا أَيَّ إِثَارٍ ، ثُمَّ ظَنَعُوا عَنْهَا بِغَيْرِ زَادٍ مُبْلَغٍ وَلَا ظَهَرَ قَاطِعٍ .

فَهَلْ بَلَغَكُمْ أَنَّ الدُّنْيَا سَخَتْ لَهُمْ نَفْسًا بِفِدْيَةٍ ، أَوْ أَعَانَتْهُمْ بِمَعُونَةٍ ، أَوْ أَحْسَنْتَ لَهُمْ صُحْبَةً؟! بَلْ

أَرْهَقْتَهُم بِالْقَوَادِحِ ، وَأَوْهَقْتَهُم بِالْقَوَارِعِ ، وَضَعَعْتَهُم بِالنَّوَائِبِ ، وَغَفَرْتَهُم لِلْمَنَاحِرِ ،
وَوَطَّنْتَهُم بِالْمَنَاسِمِ ، وَأَعَانَتْ عَلَيْهِم رَيْبَ الْمَنُونِ .
فَقَدْ رَأَيْتُمْ تَنْكُرَهَا لِمَنْ دَانَ لَهَا ، وَأَثَرَهَا وَأَخْلَدَ إِلَيْهَا ، حِينَ ظَنَعُوا عَنْهَا لِفِرَاقِ الْأَبَدِ ، وَهَلْ
زَوَّدْتَهُمْ إِلَّا السَّغْبَ ، أَوْ أَحَلَّتَهُمْ إِلَّا الضَّنْكَ ، أَوْ نَوَّرَتْ لَهُمْ إِلَّا الظُّلْمَةَ ، أَوْ أَعَقَبَتْهُمْ إِلَّا النَّدَامَةَ
! أَفَهَذِهِ تُؤَثِّرُونَ ، أَمْ إِلَيْهَا تَطْمَئِنُّونَ ، أَمْ عَلَيْهَا تَحْرِصُونَ؟ فَبِئْسَتِ الدَّارُ لِمَنْ لَمْ يَتَّهِمَهَا ،
وَلَمْ يَكُنْ فِيهَا عَلَى وَجَلٍ مِنْهَا !

امام علی علیه السلام - بخشی از خطبه ایشان در نکوهش دنیا - : آیا شما در خانه های
همان کسانی نیستید که پیش از شما بودند و از شما عمری درازتر داشتند و آثاری
ماندگارتر و آرزوهایی دورتر و نیروهای آماده تر و لشکریانی انبوه تر؟! دنیا را بندگی
کردند ، چه بندگی ای! و آن را برگزیدند ، چه برگزیدنی! اما سرانجام، بی هیچ توشه ای
رساننده [به سرمنزل مقصود] و مرکبی راهوار [طاعات و عبادات] از آن کوچیدند .
آیا هرگز شنیده اید که دنیا جانی فدای آنها کرده باشد، یا کمکی در اختیارشان نهاده باشد،
یا با آنان خوش مصاحبتی کرده باشد؟! نه ؛ بلکه چونان خوره به جانشان افتاد و آنان را
به کمند بلاها افکند و با مصیبت ها از پا درآوردشان و بینی هایشان را به خاک مالید و
لگدکوبشان کرد و پیشامدهای بد روزگار را علیه شان یاری رساند .
شما خود دیده اید که دنیا به هرکس ، سر در فرمانش نهاد و آن را [بر آخرت] برگزید و
بدان گرایید ، ناآشنایی و بی اعتنایی نمود، آن گاه که برای همیشه از دنیا کوچیدند. آیا
دنیا ، جز گرسنگی توشه ای در اختیارشان نهاد، یا جز تنگی [معیشت] بر آنها چیزی روا
داشت، یا جز تاریکی ، نوری به آنها داد، یا جز پشیمانی برایشان بر جای گذاشت؟! پس،
آیا چنین دنیایی را بر می گزینید، یا به آن اطمینان می کنید، یا بر آن حرص می زنید؟
بدسرایی است [دنیا] برای کسی که به آن بدگمان نباشد و از آن ، در بیم و هراس به سر
نبرد !

الإمام علي عليه السلام - في الديوان المنسوب إليه - :

يا مؤثر الدنيا على دينه والتائه الحيران عن قصده

أصبحت ترجو الخلد فيها وقد أبرز ناب الموت عن حده

هيهات إن الموت ذو أسهم من يرمه يوما بها يُرده

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

ای آن که دنیا را بر دین ، برگزیده ای /و سرگشته ای و از راه به در رفته ای

و امید جاودانگی در دنیا داری /- حال آن که نیش مرگ ، نمایان است - !
چه دور است [جاودانگی] ؛ چرا که دنیا تیرها دارد /که هرگاه و بر هر که آنها را بیفکند ،
نابود می کند .

الإمام علي عليه السلام : سَكُونُ النَّفْسِ إِلَى الدُّنْيَا مِنْ أَعْظَمِ الْغُرُورِ .

امام علی علیه السلام : اعتماد کردن به دنیا ، از بزرگ ترین فریب هاست .

عنه عليه السلام : إِنِّي أَحْذَرُكُمْ الدُّنْيَا ، فَإِنَّهَا حُلُوةٌ خَصِرَةٌ . . . كَمْ مِنْ وَائِقٍ بِهَا قَدْ
فَجَعَتْهُ ، وَذِي طُمَأْنِينَةٍ إِلَيْهَا قَدْ صَرََعَتْهُ ، وَذِي أُبْهَةِ قَدْ جَعَلَتْهُ حَقِيرًا .

امام علی علیه السلام : من ، شما را از دنیا برحذر می دارم؛ زیرا که دنیا شیرین و خرم
است... چه بسیار کسانی که به دنیا اعتماد کردند و دنیا ، آنان را دردمند ساخت، و چه
بسیار کسانی که به دنیا دل خوش کردند و دنیا ، آنان را زمین زد، و چه بسیار افراد با
جاه و جلالی که دنیا ، حقیرشان کرد !

عنه عليه السلام - فِي كِتَابِهِ إِلَى عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ فِي حَرْبِ صَفِّينَ - : أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ
الَّذِي أَعْجَبَكَ مِنَ الدُّنْيَا مِمَّا نَزَعَتْكَ إِلَيْهِ نَفْسُكَ وَوَثِقَتْ بِهِ مِنْهَا لِمُنْقَلَبٍ عَنْكَ وَمُفَارِقٍ لَكَ ، فَلَا
تَطْمَئِنُّ إِلَى الدُّنْيَا فَإِنَّهَا غَرَارَةٌ . وَلَوْ اعْتَبَرْتَ بِمَا مَضَى لَحَفِظْتَ مَا بَقِيَ ، وَانْتَفَعْتَ بِمَا وُعِظْتَ
بِهِ .

امام علی علیه السلام - در نامه اش به عمرو بن عاص در جنگ صفین - : اَمَّا بَعْدُ ، این
دنمایی که تو را خوش آمده و نفست مشتاق آن گشته و بدان ، دل بسته ای ، بی گمان ، به
تو پشت خواهد کرد و از تو جدا خواهد شد . پس به دنیا دل خوش مکن که دنیا . فریبنده
است . اگر از آنچه گذشته است ، عبرت گیری ، آنچه را مانده است ، حفظ خواهی کرد و
از پند و اندرزهایش استفاده خواهی کرد .

عنه عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا تُخْلَقُ الْأَبْدَانَ وَتُجَدِّدُ الْأَمَالَ ، وَتُقَرِّبُ الْمَنِيَّةَ وَتُبَاعِدُ الْأُمْنِيَّةَ ،
كُلَّمَا اِطْمَأَنَّ صَاحِبُهَا مِنْهَا إِلَى سُرُورٍ أَشْخَصَتْهُ مِنْهَا إِلَى مَحْذُورٍ .

امام علی علیه السلام : دنیا، بدن ها را کهنه و آرزوها را نو می کند، مرگ را نزدیک و
امید را دور می سازد . هرگاه صاحب دنیا به خوشی ای از آن آسوده خاطر گشت ، دنیا او
را از آن خوشی به محذوری کشاند .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ اعْتَمَدَ عَلَى الدُّنْيَا فَهُوَ الشَّقِيُّ الْمَحْرُومُ .

امام علی علیه السلام : هر که به دنیا تکیه کند ، بدبخت و بی بهره است .

عنه علیه السلام : مَنْ حَسُنَ ظَنُّهُ بِالْدُّنْيَا تَمَكَّنَتْ مِنْهُ الْمِحَنَّةُ .

امام علی علیه السلام : هر که به دنیا خوش گمان باشد ، گرفتار رنج و سختی می شود .

عنه علیه السلام : هَلَاكَ مَنْ اسْتَنَامَ إِلَى الدُّنْيَا وَأَمْهَرَهَا دِينَهُ ، فَهُوَ حَيْثُمَا مَالَتْ مَالٌ إِلَيْهَا ، قَدْ اتَّخَذَهَا هِمَّةً وَمَعْبُودَةً .

امام علی علیه السلام : هر که به دنیا خو گرفت و دینش را کابین آن قرار داد ، به هر طرف که دنیا رو آورد ، او نیز رومی کند [و در واقع] ، دنیا را آرمان و معبود خویش گرفته است .

عنه علیه السلام : لَا تَعْصِمُ الدُّنْيَا مَنْ لَجَأَ إِلَيْهَا .

امام علی علیه السلام : دنیا از کسی که به آن پناه ببرد ، پاسداری نمی کند .

الإمام عليّ عليه السلام - عِنْدَ تِلَاوَتِهِ : يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ «- :
حَقًّا أَقُولُ! مَا الدُّنْيَا غَرَّتَكَ ، وَلَكِنْ بِهَا اغْتَرَرْتَ ، وَلَقَدْ كَاشَفَتْكَ الْعِظَاتِ ، وَأَذْنَتَكَ عَلَى سَوَاءٍ .
وَلَهِيَ بِمَا تَعُدُّكَ مِنْ نُزُولِ الْبَلَاءِ بِجِسْمِكَ ، وَالنَّقْصِ فِي قُوَّتِكَ ، أَصْدَقُّ وَأَوْفَى مِنْ أَنْ تَكْذِبَكَ ،
أَوْ تُغَرِّكَ . وَلَرُبَّ نَاصِحٍ لَهَا عِنْدَكَ مُتَّهِمٌ ، وَصَادِقٍ مِنْ خَبَرِهَا مُكْذَّبٌ .
وَلَمَّا تَعَرَّفَتْهَا فِي الدِّيَارِ الْخَاوِيَةِ ، وَالرُّبُوعِ الْخَالِيَةِ ، لَتَجِدْنَهَا مِنْ حُسْنِ تَذْكِيرِكَ ، وَبِلَاغِ
مَوْعِظَتِكَ ، بِمَحَلَّةِ الشَّفِيقِ عَلَيْكَ ، وَالشَّحِيحِ بِكَ !
وَلَنِعَمَ دَارٌ مَنْ لَمْ يَرْضَ بِهَا دَارًا ، وَمَحَلٌّ مَنْ لَمْ يُوطَّنْهَا مَحَلًّا ، وَإِنَّ السُّعْدَاءَ بِالْدُّنْيَا غَدَا هُمْ
الْهَارِبُونَ مِنْهَا الْيَوْمَ .

امام علی علیه السلام - در هنگام تلاوت آیه «ای انسان! چه چیز تو را به پروردگار
کریمت بیهوده امیدوار ساخت؟» - : به راستی می گویم، دنیا تو را فریب نداد؛ بلکه تو به
آن فریفته شدی . دنیا به تو پنדהا [و درس های عبرت آموز] داد و عادلانه و یکسان
(همانند دیگران) آگاهی ساخت و به آنچه تو را وعده می دهد، از قبیل : رسیدن رنج و
درد به جسمت و کاستی یافتن نیرویت، راستگوتر و وفادارتر از آن است که به تو دروغ
بگوید یا فریبیت بدهد . دنیا ، راهنماهای بسیار دارد ، اما تو بدانها بدگمانی و خبرهای
راست فراوان دارد ، لیکن تو دروغشان می پنداری .
اگر دنیا را در خانه های پر باد رفته و منزلگاه های تهی گشته [از سکنه] بکاوی، آن را
در نیکو اندر زدهی و پند رسا دادن ، چونان یار دلسوز و سخت علاقه مند به خود ،

خواهی یافت !

[دنیا] نیکو سرایی است برای کسی که آن راسرای [ماندگاری] خود نداند و خوب منزلگاهی است برای کسی که در آن منزلگاه ، وطن نگزیند. نیک بختان به دنیا ، فردا [قیامت] آنان اند که امروز از آن گریزان اند .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا حُلْوَةٌ ، الْحَلَاوَةُ لِمَنْ اغْتَرَّ بِهَا .

امام علی علیه السلام : دنیا ، شیرین است ؛ شیرینی [دنیا] برای کسی است که فریفته آن شود .

عنه عليه السلام : مَا الْعَاجِلَةُ خَدَعَتْكَ ، وَلَكِنْ بِهَا انْخَدَعْتَ .

امام علی علیه السلام : دنیا تو را گول نزده است ؛ بلکه تو گول آن را خورده ای .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا حُلْمٌ ، وَالْإِغْتِرَارُ بِهَا نَدَمٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا يك رؤیاست و فریفته شدن به آن ، مایه پشیمانی است .

عنه عليه السلام : إِحْذَرِ أَنْ يَخْدَعَكَ الْغُرُورُ بِالْحَائِلِ الْيَسِيرِ ، أَوْ يَسْتَزِلَّكَ السُّرُورُ بِالزَّائِلِ الْحَقِيرِ .

امام علی علیه السلام : بپرهیز از این که فریفته شدن به [این دنیای] دگرگون شونده ناچیز ، تو را گول بزند، یا شاد گشتن به این فناپذیر بی ارزش ، تو را بلغزاند .

عنه عليه السلام - فِي دَمِّ الدُّنْيَا - تَجَافَوْا عَنْهَا ، فَإِنَّ الْمُغْتَرَّ مَنِ اغْتَرَّ بِهَا .

امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا - : از دنیا دوری کنید؛ زیرا فریب خورده [واقعی] ، کسی است که فریب دنیا را بخورد .

عنه عليه السلام : مَا قَدَّمْتَ فَهُوَ لِلْمَالِكِينَ ، وَمَا أَخَّرْتَ فَهُوَ لِلْوَارِثِينَ ، وَمَا مَعَكَ فَمَا لَكَ عَلَيْهِ سَبِيلٌ سِوَى الْغُرُورِ بِهِ . كَمْ تَسْعَى فِي طَلَبِ الدُّنْيَا؟ وَكَمْ تَرَعَى؟ أَفَتُرِيدُ أَنْ تُفْقِرَ نَفْسَكَ وَتُغْنِيَ غَيْرَكَ؟ !

امام علی علیه السلام : آنچه [برای آخرت] پیش بفرستی ، همان از آن دارندگان است [و به خودت می رسد] و آنچه بر جای بگذاری ، از آن وارثان است و آنچه با توست ، راهی جز فریفته شدن به آن نیست. چه قدر در پی دنیا می کوشی و چه قدر می چری؟ آیا می خواهی خودت را فقیر و دیگران (وارثان) را توانگر سازی؟ !

عنه عليه السلام : أَيُّهَا الْمُعَلَّلُ نَفْسُهُ بِالدُّنْيَا ، الرَّاكِضُ عَلَى حَبَائِلِهَا ، الْمُجْتَهِدُ فِي عِمَارَةِ مَا سَيُخْرَبُ مِنْهَا ! أَلَمْ تَرَ إِلَى مَصَارِعِ آبَائِكَ فِي الْبَلَى ، وَمَصَارِعِ أَبْنَائِكَ تَحْتَ الْجَنَادِلِ وَالْثَّرَى؟ كَمْ مَرَّضْتَ بِيَدَيْكَ ، وَعَلَّلْتَ بِكَفِّكَ ، تَسْتَوْصِفُ لَهُمُ الْأَطِبَّاءُ وَتَسْتَعْتِبُ لَهُمُ الْأَحْبَاءُ ، فَلَمْ يُغْنِ عَنْهُمْ غَنَاؤُكَ ، وَلَا يَنْجِعُ فِيهِمْ دَوَاؤُكَ .

امام علی علیه السلام : ای آن که خویشتن را به دنیا سرگرم ساخته ای و بر ریسمان های [پوسیده] آن می دوی و در آباد کردن دنیایی که به زودی خراب می شود ، می کوشی! آیا به گورهای پوسیده پدران و پیکرهای خفته در زیر سنگ ها و خاک های فرزندان ننگریسته ای؟ چه بسیار کسانی که با دست خود ، پرستاری شان کردی و به معالجه آنان پرداختی، از پزشکان برایشان نسخه و دارو خواستی و از دوستان ، برایشان رضایت طلبیدی ؛ اما تلاش تو سودشان نبخشید و دارو و درمانت ، در آنان کارگر نیفتاد .

الإمام عليّ عليه السلام - في الديوان المنسوب إليه - :

فَلَمْ أَرَ كَالدُّنْيَا بِهَا اغْتَرَّ أَهْلُهَا وَلَا كَالْيَقِينِ اسْتَوْحَشَ الدَّهْرَ صَاحِبُهُ

أَمْرٌ عَلَى رَمْسٍ الْقَرِيبِ كَأَنَّمَا أَمْرٌ عَلَى رَمْسٍ امْرِئٌ مَا أُنَاسِبُهُ

فَوَاللَّهِ لَوْلَا أَنَّنِي كُلَّ سَاعَةٍ إِذَا شِئْتُ لَاقَيْتُ امْرَأً مَاتَ صَاحِبُهُ

إِذَا مَا اعْتَزَيْتُ الدَّهْرَ عَنْهُ بِحِيلَةٍ تُجَدِّدُ حُزْنَ كُلِّ يَوْمٍ نَوَادِبُهُ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

چیزی چون دنیا ندیدم که اهلش فریب آن را بخورند / او نه چون یقین (مرگ) که صاحب آن ، از روزگار بگریزد .

بر گورِ نزدیکان می گذرم، اما گویی /بر گور کسی می گذرم که هیچ نسبتی با او ندارم .

به خدا سوگند ، اگر نبود که هر ساعتی /هرگاه بخواهم، کسی را می بینم که یارش مُرده است ،

هرگز، به هیچ روی، در برابر روزگار صبر نمی کردم /روزگاری که هرروز ، مصیبت هایش غمی تازه می آفریند .

عنه عليه السلام - في الديوان المنسوب إليه - :

أَحْسَنْتَ ظَنَّاكَ بِالْأَيَّامِ إِذْ حَسُنْتَ وَلَمْ تَخَفْ سَوْءَهَا يَأْتِي بِهِ الْقَدَرُ

وَسَأَلَمْتُكَ اللَّيَالِي فَاعْتَرَّتْ بِهَا وَعِنْدَ صَفْوِ اللَّيَالِي يَحْدُثُ الْكَدَرُ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

به روزها نیک گمان گشتی ، آن گاه که [با تو] نیک شدند و از بدی آنها که دست تقدیر می آورد ، نترسیدی .

شب ها با تو سر سازش نشان داد و تو فریب آنها را خوردی اما در همان زلالی شب هاست که تیرگی پدید می آید .

الإمام عليّ عليه السلام : خُذْ مِنْ قَلِيلِ الدُّنْيَا مَا يَكْفِيكَ ، وَدَعْ مِنْ كَثِيرِهَا مَا يُطْغِيكَ .

امام علی علیه السلام : از دنیا ، اندکی که کفایت کند ، بگیر و بسیار آن را که به طغیان بکشانَد ، فرو بگذار .

عنه عليه السلام : يَسِيرُ الدُّنْيَا يَكْفِي ، وَكَثِيرُهَا يُرْدِي .

امام علی علیه السلام : اندک دنیا کفایت می کند و بسیار آن ، نابود می کند .

عنه عليه السلام : يَسِيرُ الدُّنْيَا خَيْرٌ مِنْ كَثِيرِهَا ، وَبُلْغَتْهَا أَجْدَرُ مِنْ هَلَكْتِهَا .

امام علی علیه السلام : کم دنیا بهتر از زیاد آن است و به کفاف آن بسنده کردن ، سزاوارتر است تا گرفتار شدن به هلاکت آن [بر اثر فزون خواهی] .

عنه عليه السلام - فِي ذِمِّ الدُّنْيَا - : مَنْ أَقَلَّ مِنْهَا اسْتَكْتَرَ مِمَّا يُؤْمِنُهُ ، وَمَنْ اسْتَكْتَرَ مِنْهَا اسْتَكْتَرَ مِمَّا يُوْبِقُهُ .

امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا - : آن کس که از دنیا کم برگرفت ، بر آنچه او را ایمن و آسوده می گرداند ، افزود و آن کس که از دنیا زیاد برگرفت ، بر آنچه او را به نابودی می کشاند ، افزود .

الإمام عليّ عليه السلام : يَا بَنَ آدَمَ ، مَا كَسَبْتَ فَوْقَ قُوَّتِكَ فَأَنْتَ فِيهِ خَازِنٌ لِعَيْرِكَ .

امام علی علیه السلام : ای پسر آدم! آنچه بیش از کفایت به دست آوری ، در واقع ، تو خزانه دار آن برای دیگران هستی .

الخصال عن عليّ بن الحسين بن رباط ، رفعه : شَكَى رَجُلٌ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامِ الْحَاجَةَ ، فَقَالَ لَهُ : إِعْلَمْ أَنَّ كُلَّ شَيْءٍ تُصِيبُهُ مِنَ الدُّنْيَا فَوْقَ قُوَّتِكَ أَنْتَ فِيهِ خَازِنٌ لِعَيْرِكَ .

الخصال - به نقل از علی بن حسین بن رباط، که سند آن را به معصوم علیه السلام رسانده است - :مردی به امیر مؤمنان از نیازمندی اش شکایت کرد . به او فرمود: «بدان که آنچه از دنیا بیش از کفایت به دست آوری ، در واقع ، تو خزانه دار آن برای دیگرانی» .

الإمام عليّ عليه السلام : الْوَيْلُ لِمَنْ جَمَعَ الدُّنْيَا وَأُورَثَهَا مَنْ لَا يَحْمَدُهُ ، وَقَدِمَ عَلَى مَنْ لَا يَعْذُرُهُ . الدُّنْيَا دَارُ الْمُنَافِقِينَ وَلَيْسَتْ بِدَارِ الْمُتَّقِينَ ، فَلْيَكُنْ حَظُّكَ مِنَ الدُّنْيَا قِوَامَ صَلْبِكَ ، وَإِمْسَاكَ نَفْسِكَ ، وَالتَّزَوُّدَ لِمَعَادِكَ .

امام علی علیه السلام : وای بر کسی که [مال] دنیا را جمع کند و آن را برای کسی به ارث بگذارد که از او سپاس گزاری نمی کند و [خود] بر کسی (خداوند) وارد شود که عذر و بهانه اش را نمی پذیرد. دنیا ، سرای منافقان است و سرای تقواییشان نیست . پس باید بهره ات از دنیا به اندازه ای باشد که قوت بدنت ، نگهدار جانت و توشه ای برای معادت باشد .

عنه عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ مُنِيَ لَهَا الْفَنَاءُ وَلِأَهْلِهَا مِنْهَا الْجَلَاءُ ، وَهِيَ حُلُوءَةٌ خَضِرَاءُ ، وَقَدْ عَجَلَتْ لِلطَّالِبِ وَالتَّبَسَّتْ بِقَلْبِ النَّاطِرِ ، فَارْتَحِلُوا مِنْهَا بِأَحْسَنِ مَا بِحَضْرَتِكُمْ مِنَ الزَّادِ ، وَلَا تَسْأَلُوا فِيهَا فَوْقَ الْكَفَافِ ، وَلَا تَطْلُبُوا مِنْهَا أَكْثَرَ مِنَ الْبَلَاحِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، سرایی است که برای آن، نیستی رقم خورده است و برای اهلس رخت بربستن از آن. دنیا ، شیرین و دل پذیر است و شتابان به سراغ خواهانش می رود و به دل بیننده می نشیند . پس با بهترین توشه ای که در اختیار دارید ، از دنیا بکوچید و در آن ، بیش از کفاف مخواهید و از آن ، بیش از آنچه شما را به مقصد می رساند ، نطلبید .

الإمام عليّ عليه السلام - مِنْ وَصَايَاهُ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَام - : لَا تَكُنِ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّكَ .

امام علی علیه السلام - از سفارش های ایشان به فرزندش حسن علیه السلام در هنگام وفات - : دنیا، بزرگ ترین هم و غمت نباشد .

عنه عليه السلام - فِي التَّزْهِيدِ فِي الدُّنْيَا وَالتَّرْغِيبِ فِي أَعْمَالِ الْآخِرَةِ - : يَا بَنَ آدَمَ ، لَا يَكُنْ أَكْبَرُ هَمِّكَ يَوْمَكَ الَّذِي إِنْ فَاتَكَ لَمْ يَكُنْ مِنْ أَجَلِكَ ، فَإِنَّ كُلَّ يَوْمٍ تَحْضُرُهُ يَأْتِي اللَّهُ فِيهِ بِرِزْقِكَ ، وَاعْلَمْ أَنَّكَ لَنْ تَكْتَسِبَ شَيْئًا فَوْقَ قُوَّتِكَ إِلَّا كُنْتَ فِيهِ خَازِنًا لِغَيْرِكَ ؛ يَكْثُرُ فِي الدُّنْيَا بِهَ نَصْبُكَ ، وَيَحْظَى بِهِ وَارِثُكَ ، وَيَطُولُ مَعَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِسَابُكَ !

فَاسْعِدْ بِمَالِكَ فِي حَيَاتِكَ ، وَقَدِّمْ لِيَوْمِ مَعَادِكَ زَادًا يَكُونُ أَمَامَكَ ؛ فَإِنَّ السَّفَرَ بَعِيدٌ ، وَالْمَوْعِدَ الْقِيَامَةَ ، وَالْمَوْرِدَ الْجَنَّةَ أَوْ النَّارَ .

امام علی علیه السلام - در تشویق به دل برگردن از دنیا و ترغیب به کارهای آخرت - : ای پسر آدم! بزرگ ترین هم و غمت آن روزت نباشد که چون از دستت رفت ، از عمر تو نباشد ؛ زیرا هر روزی که وارد آن می شوی ، خداوند در آن ، روزی ات را می رساند. بدان که هرگز ، چیزی بیش از قوتت به دست نمی آوری ، مگر این که تو خزانه دار آن برای دیگران باشی. [فقط] مایه رنج بسیار تو در دنیا می شود و وارثت از آن بهره مند می گردد و به سبب آن ، حسابرسی تو در روز قیامت به درازا می کشد ! پس با مال خود در زندگی ات [آینده خود را تأمین کن و] خوش بخت شو و برای معادت که در پیش داری ، توشه ای بفرست؛ زیرا سفری دور و دراز پیش رو داری و وعده گاه ، قیامت است و محلّ ورود ، بهشت یا آتش .

الإمام علي عليه السلام : النَّاسُ عَلَى أَرْبَعَةِ أَصْنَافٍ : . . . وَمِنْهُمْ مَنْ يَطْلُبُ الدُّنْيَا بِعَمَلِ الْآخِرَةِ ، وَلَا يَطْلُبُ الْآخِرَةَ بِعَمَلِ الدُّنْيَا ، قَدْ طَامَنَ مِنْ شَخْصِهِ ، وَقَارَبَ مِنْ خَطْوِهِ ، وَشَمَّرَ مِنْ ثَوْبِهِ ، وَزَخَرَفَ مِنْ نَفْسِهِ لِلْأَمَانَةِ ، وَاتَّخَذَ سِتْرَ اللَّهِ ذُرِيَةً إِلَى الْمَعْصِيَةِ .

امام علی علیه السلام : مردم ، چهار دسته اند : ... دسته ای از ایشان ، کسانی اند که با اعمال آخرت ، دنیا را می طلبند و با کار دنیا ، در پی به دست آوردن آخرت نیستند ، تظاهر به فروتنی و وقار می کنند، گام هایشان را نزدیک به هم بر می دارند [هسته و سر به زیر ، راه می روند]، دامن جامه شان را [برای حفظ از آلودگی] جمع می کنند ، خویشتن را امانتدار جلوه می دهند و پرده پوشی خداوند [از گناهان] را وسیله ای برای گناه و نافرمانی قرار می دهند .

عنه عليه السلام : لَا تَلْتَمِسِ الدُّنْيَا بِعَمَلِ الْآخِرَةِ ، وَلَا تُؤْثِرِ الْعَاجِلَةَ عَلَى الْآجِلَةِ ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ شِمَةَ الْمُنَافِقِينَ وَسَجِيَّةُ الْمَارِقِينَ .

امام علی علیه السلام : دنیا را با کار آخرت مجوی و این جهان را بر آن جهان برمگزین که این ، خوی منافقان و خصلت از دین شدگان است .

قرآن: «وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا عَآتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ» .

«و کسانی که به آنچه خدا از فضل خود عطایشان کرده است ، بخل می ورزند ، هرگز گمان نکنند که آن [بخل] برای ایشان خوب است ؛ بلکه برایشان بد است. به زودی آنچه به آن بخل ورزیده اند ، در روز قیامت ، طوق گردنشان می شود. میراث آسمان ها و زمین ، از آن خداست و خدا به آنچه می کنید ، آگاه است»

«وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ» .

«و هرکس به سنگینی ذره ای بدی کند ، آن را می بیند»

الإمام عليّ عليه السلام : الدُّنْيَا مَزْرَعَةُ الشَّرِّ .

امام علی علیه السلام : دنیا، کشتزار بدی است .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا مَعْدِنُ الشَّرِّ وَمَحَلُّ الْغُرُورِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، معدن بدی و جایگاه فریب است .

قرآن: «وَالْعَصْرِ * إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ * إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ» .

«سوگند به عصر، که به راستی انسان ، دست خوش زیان است ، مگر کسانی که گرویدند و کارهای شایسته کردند و همدیگر را به حق سفارش نمودند و به شکیبایی توصیه کردند»

الإمام عليّ عليه السلام : الدُّنْيَا سَوْقُ الْخُسْرَانِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، بازار زیان است .

الإمام عليّ عليه السلام : عِبَادَ اللَّهِ ، لَا تَغُرَّنْكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ، فَإِنَّهَا دَارٌ بِالْبَلَاءِ مَحْفُوفَةٌ ، وَبِالْفَنَاءِ مَعْرُوفَةٌ ، وَبِالْغَدْرِ مَوْصُوفَةٌ .

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! زنهار، زندگی دنیا شما را نفریبد که دنیا ، سرایی است آکنده از گرفتاری، شناخته شده به نابودی و موصوف به بی وفایی .

عنه عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا رَنْقٌ مَشْرَبُهَا، رَدِغٌ مَشْرَعُهَا، يُونِقُ مَنَظَرُهَا، وَيُوبِقُ مَخْبَرُهَا ، غُرُورٌ حَائِلٌ ، وَضَوْءٌ آفِلٌ ، وَظِلٌّ زَائِلٌ ، وَسِنَادٌ مَائِلٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، آبشخورش تیره است ، چشمه اش گل آلود است ، ظاهرش شگفتی آور و درونش هلاکت بار است . فریبی از میان رونده است [سراب گونه است] ، نوری غروب کننده ، سایه ای رفتنی و تکیه گاهی نالستوار است .

عنه علیه السلام : الدُّنْيَا غُرُورٌ حَائِلٌ ، وَسَرَابٌ زَائِلٌ ، وَسِنَاءٌ مَائِلٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، فریبی از میان رفتنی است و سرابی زایل شدنی و تکیه گاهی نالستوار .

عنه علیه السلام - فِي صِفَةِ الدُّنْيَا - : تَغُرُّ وَتَضُرُّ وَتَمُرُّ ، إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يَرْضَهَا ثَوَابًا لِأَوْلِيَائِهِ ، وَلَا عِقَابًا لِأَعْدَائِهِ .

امام علی علیه السلام - در وصف دنیا - : می فریبد و زیان می زند و می گذرد . خداوند متعال ، آن را نه به عنوان پاداشی برای دوستان خود پسندیده است ، نه کیفری برای دشمنانش .

عنه علیه السلام - أَيْضًا - : غَرَارَةٌ ؛ غُرُورٌ مَا فِيهَا ، فَانِيَةٌ ؛ فَإِنَّ مَنْ عَلَيْهَا ، لَا خَيْرَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَزْوَادِهَا إِلَّا التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام - نیز در وصف دنیا - : بس فریبنده است . هر آنچه در دنیا است ، فریب است . فناپذیر است . هرکه در آن است ، از میان می رود . در هیچ يك از توشه های آن ، بجز تقوا ، خیری نیست .

عنه علیه السلام : إِحْذَرُوا الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا غَدَارَةٌ غَرَارَةٌ خَدُوعٌ ، مُعْطِيَةٌ مَنْوَعٌ ، مُلْبِسَةٌ نَزْوَعٌ ، لَا يَدُومُ رَخَاؤُهَا ، وَلَا يَنْقُضِي عَنَاؤُهَا ، وَلَا يَرْكُذُ بَلَاؤُهَا .

امام علی علیه السلام : از دنیا برحذر باشید که دنیا ، بس بی وفا و فریبنده و حيله گر است ؛ هم می دهد و هم دریغ می ورزد ، هم می پوشاند و هم برهنه می سازد . آسایش آن ، نمی پاید و رنجش ، به سر نمی آید و [توفان] گرفتاری ها و بلایش ، آرام نمی گیرد .

عنه علیه السلام : سُرُورُ الدُّنْيَا غُرُورٌ ، وَمَتَاعُهَا ثُبُورٌ .

امام علی علیه السلام : شادی دنیا ، فریب [و پوچ] است و کالایش نابودی و زیان .

عنه علیه السلام : الدُّنْيَا تُغْوِي .

امام علی علیه السلام : دنیا ، اغوا می کند .

عنه عليه السلام : خَطَرُ الدُّنْيَا يَسِيرٌ ، وَحَاصِلُهَا حَقِيرٌ ، وَبَهْجَتُهَا زَوْرٌ ، وَمَوَاهِبُهَا غُرُورٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا، اندک است و حاصلش ناچیز و شادی اش دروغ و دِهش هایش پوچ .

عنه عليه السلام : أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ غَرَارَةٌ خَدَاعَةٌ ، تَتَكَبَّرُ فِي كُلِّ يَوْمٍ بَعْلًا ، وَتَقْتُلُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ أَهْلًا ، وَتُفَرِّقُ فِي كُلِّ سَاعَةٍ شَمَلًا ؛ فَكَمْ مِنْ مُنَافِسٍ فِيهَا وَرَاكِنٍ إِلَيْهَا مِنَ الْأُمَمِ السَّالِفَةِ قَدْ قَذَفَتْهُمْ فِي الْهَٰوِيَةِ ، وَدَمَّرَتْهُمْ تَدْمِيرًا ، وَتَبَرَّتْهُمْ تَتَبِيرًا ، وَأَصْلَتْهُمْ سَعِيرًا !

امام علی علیه السلام : بدانید که دنیا ، سرایی فریبکار و نیرنگباز است، هر روز شوهری می کند و هر شب ، خانواده ای را می کُشد و هر ساعت ، انجمنی را از هم می پاشاند .
چه بسیار مردمانی از ملت های پیشین که در پی دنیا کوشیدند و به آن گراییدند ؛ اما دنیا به ورطه نابودی افکندشان و به سختی نابودشان کرد و به کلی آنان را درهم شکست و به کام دوزخ سپردشان !

عنه عليه السلام - فِي الْمُنَاجَاةِ - : إلهي ، كَيْفَ نَبْتَهِجُ فِي دَارٍ حُفِرَتْ لَنَا فِيهَا حَفَائِرُ صَرَغَتْهَا ، وَفُتِلَتْ بِأَيْدِي الْمَنَآيَا حَبَائِلُ عُذْرَتِهَا ، وَجَرَّعَتْنا مُكَرَّهِينَ جُرْعَ مَرَارَتِهَا ، وَدَلَّتْنَا النَّفْسُ عَلَى انْقِطَاعِ عَيْشَتِهَا ، لَوْلَا مَا صَغَتْ إِلَيْهِ هَذِهِ النَّفُوسُ مِنْ رَفَائِعِ لَذَّتِهَا ، وَافْتِتَانِهَا بِالْفَانِيَّاتِ مِنْ فَوَاحِشِ زِينَتِهَا . إلهي فَالْيَكْ نَلْتَجِي مِنْ مَكَائِدِ خُدْعَتِهَا ، وَبِكَ نَسْتَعِينُ عَلَى عُبُورِ قَنْطَرَتِهَا .

امام علی علیه السلام - در مناجات - : معبود من! چگونه شاد باشیم در سرایی که در آن برای ما گورها حفر شده و دام های بی وفایی اش با دستان مرگ ، رشته شده و جرعه های شرنگش را به زور به ما نوشانده است و نفس، ما را از پایان پذیری زندگی اش آگاه ساخته است ؛ اگر نبود که این نفس ها به خرّمی لذّت هایش میل کرده اند و فریفته زرق و برق های فراوان و فناپذیر آن شده اند. معبود من! از ترفندهای فریبکارانه دنیا به تو پناه می بریم و برای گذشتن از پُل آن ، از تو یاری می جوئیم .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي الدِّيَّوَانِ الْمَنَسُوبِ إِلَيْهِ - :
مَضَى الدَّهْرُ وَالْأَيَّامُ وَالذَّنْبُ حَاصِلٌ وَأَنْتَ بِمَا تَهْوَى عَنِ الْحَقِّ غَافِلٌ

سُرُورُكَ فِي الدُّنْيَا غُرُورٌ وَحَسْرَةٌ وَعَيْشُكَ فِي الدُّنْيَا مُحَالٌ وَبَاطِلٌ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :
روزگار و روزها گذشت و حاصلش گناه بود /
و تو به سبب هواهای نفسانی ات ، از حق غافل .
شادی تو در دنیا ، فریب و حسرتی بیش نیست
و زیستن تو در دنیا ، محال و ناشدنی است .

عنه علیه السلام - فِي الدِّيَّانِ الْمَنَسُوبِ إِلَيْهِ - :
جَمِيعُ فَوَائِدِ الدُّنْيَا غُرُورٌ وَلَا يَبْقَى لِمَسْرُورٍ سُرُورٌ
فَقُلْ لِلشَّامِتِينَ بِنَا أَفِيقُوا فَإِنَّ نَوَائِبَ الدُّنْيَا تَدُورُ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :
همه منافع دنیا فریب است / و شادی هیچ شادمانی پایدار نمی ماند .

به دشمنی شادان ما بگو: به هوش باشید / که مصیبت های دنیا می چرخد [و نوبت شما هم می رسد] .

قرآن: «وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ» .

«و زندگی دنیا ، جز بازی و سرگرمی نیست، و قطعاً سرای آخرت برای کسانی که
پرهیزگاری می کنند ، بهتر است . آیا نمی اندیشید؟»

«و مَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَ لَعِبٌ وَ إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ» .

«و این زندگی دنیا ، جز سرگرمی و بازی نیست، و سرای آخرت است که زندگی [حقیقی]
[است . ای کاش می دانستند!]

«إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَ لَهُوَ وَ إِنْ تَوَمَّنُوا وَ تَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أَجُورَكُمْ وَ لَا يَسْأَلُكُمْ أَمْوَالَكُمْ» .

«زندگی دنیا، در حقیقت، يك بازی و سرگرمی است و اگر شما ایمان آورید و تقوا پیشه
کنید ، مزدهای شما را می دهد، و از شما اموالتان را [در عوض] نمی خواهد»

«اعْلَمُوا أَنَّما الْحَيَوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌّ وَ لَهْوٌ وَ زِينَةٌ وَ تَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَ تَكَاثُرٌ فِي الْأَعْمَالِ وَ الْأَعْوَالِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَغْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيْجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَمًا وَ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَ مَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَ رِضْوَانٌ وَ ما الْحَيَوةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَعُ الْغُرُورِ» .

«بدانید که زندگی دنیا، در حقیقت، بازی و سرگرمی و آرایش و فخر فروشی شما به یکدیگر و فزون جویی در دارایی ها و فرزندان است . [مَثَل آنها] چون مَثَل بارانی است که کشاورزان را رُستنی آن [باران] به شگفتی اندازد، سپس [آن کِشت] خشک شود و آن را زرد بینی، آن گاه ، خاشاک شود. و در آخرت [دنیاپرستان را] عذابی سخت است و [مؤمنان را] از جانب خدا آمرزش و خشنودی است، و زندگانی دنیا ، جز کالای فریبنده ای نیست»

الإمام علي عليه السلام - في ذمِّ الدُّنْيَا - : فَبِئْسَتِ الدَّارُ لِمَن لَمْ يَتَهَيَّيْهَا وَلَمْ يَكُنْ فِيْهَا عَلَى وَجَلٍ ، وَاعْلَمُوا - وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ - أَنَّكُمْ تَارِكُوْهَا لِابْدٍ ، وَإِنَّمَا هِيَ كَمَا نَعَتَ اللَّهُ : لَعِبٌّ وَ لَهْوٌ وَ زِينَةٌ وَ تَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَ تَكَاثُرٌ فِي الْأَعْمَالِ وَ الْأَعْوَالِ . »

امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا - : بد سرایی است برای کسی که از آن نهراسد و در دنیا ، بیمناک نباشد، و بدانید و می دانید که به ناچار ، دنیا را ترك خواهید کرد، و دنیا چنان است که خداوند ، وصف کرده است : «بازی و سرگرمی و آرایش و فخر فروشی میانتان و فزون جویی در دارایی ها و فرزندان است» .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا دَارُ خَبَالٍ وَوَبَالٍ وَزَوَالٍ وَانْتِقَالٍ ، لَا تُسَاوِي لَذَائِهَا تَنْغِيصَهَا ، وَلَا تَفِي سَعُودُهَا بِنُحُوسِهَا ، وَلَا يَقُومُ صُعُودُهَا بِهُبُوطِهَا .

امام علی علیه السلام : دنیا، سرای تباهی «لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا» خَبَال ، به معنای شر و فساد و تباهی است و به همین جهت ، جنون را «خبل» هم می گویند ؛ چون فساد عقل است " . و گزند و دگرگونی و جا به جایی است، خوشی های آن با تلخی هایش برابری نمی کند، و خوش بختی هایش با بدبختی هایش همسان نیست، و فرازش با نشیبش یکسان نیست .

الإمام علي عليه السلام : مِنْ هَوَانِ الدُّنْيَا عَلَى اللَّهِ أَنَّهُ لَا يُعْصَى إِلَّا فِيْهَا ، وَلَا يُنَالُ مَا عِنْدَهُ إِلَّا بِتَرْكِهَا .

امام علی علیه السلام : از خواری و بی مقداری دنیا در نزد خداست که او ، جز در دنیا نافرمانی نمی شود و جز با ترك آن ، به آنچه [از بهشت و نعمت های ابدی که نزد خداست ، نمی توان رسید.

عنه علیه السلام : دارُ الفناءِ مَقِيلٌ العاصینَ ، وَمَحَلُّ الْأَشْقِيَاءِ وَالْمُتَعَدِّينَ .

امام علی علیه السلام : این سرای نیستی، خوابگاه نیم روزی نافرمانان است و جایگاه شوربختان و تجاوزگران.

الإمام عليّ عليه السلام : إِنْ كُنْتُمْ لِلنَّعِيمِ طَالِبِينَ ، فَأَعْتِقُوا أَنْفُسَكُمْ مِنْ دَارِ الشَّقَاءِ .

امام علی علیه السلام : اگر خواهان نیک بختی و راحتی هستید ، پس جان هایتان را از [بندگی این] سرای شوربختی ، آزاد سازید.

عنه علیه السلام : الدُّنْيَا دَارُ الْغُرَبَاءِ ، وَمَوْطِنُ الْأَشْقِيَاءِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، خانه [موقت] غریبان است و وطنِ شوربختان.

الإمام عليّ عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : الدَّارُ دَارٌ مَنْ لَا دَارَ لَهُ ، وَبِهَا يَفْرَحُ مَنْ لَا عَقْلَ لَهُ ، فَأَنْزِلُوهَا مَنْزِلَتَهَا .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : دنیا ، سرای کسی است که سرایی ندارد و کسی به آن شاد می شود که خرد ندارد . پس دنیا را در جایگاه [واقعی] خودش قرار دهید.

الإمام عليّ عليه السلام - يَصِفُ الدُّنْيَا - : أَقْرَبُ دَارٍ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ ، وَأَبْعَدُهَا مِنْ رِضْوَانِ اللَّهِ ؛ فَعُضُّوا عَنْكُمْ - عِبَادَ اللَّهِ - غُمُومَهَا وَأَشْغَالَهَا ، لِمَا قَدْ أَيْقَنْتُمْ بِهِ مِنْ فِرَاقِهَا وَتَصَرُّفِ حَالَاتِهَا .

امام علی علیه السلام - در وصف دنیا - : نزدیک ترین سرا به خشم و ناخشنودی خداوند و دورترین سرا به خشنودی خداست. پس - ای بندگان خدا - غم ها و مشغله های دنیا را از خود ، کم کنید؛ زیرا به جدایی دنیا و ناپایداری حالات آن ، یقین دارید.

الإمام عليّ عليه السلام : أَهْرُبُوا مِنَ الدُّنْيَا وَاصْرِفُوا قُلُوبَكُمْ عَنْهَا ، فَإِنَّهَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ ؛ حَظُّهُ مِنْهَا قَلِيلٌ ، وَعَقْلُهُ بِهَا عَلِيلٌ ، وَنَظَرُهُ فِيهَا كَلِيلٌ !

امام علی علیه السلام : از دنیا بگریزید و دل هایتان را از آن بگردانید؛ زیرا دنیا ، زندان مؤمن است، بهره اش از آن اندک است و خِرَدش در [کار] آن ، ناتوان است و چشمش در [دیدن] آن ، ضعیف است!

عنه علیه السلام : الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ ، وَالْمَوْتُ تُحْفَتُهُ ، وَالْجَنَّةُ مَأْوَاهُ .

امام علی علیه السلام : دنیا، زندان مؤمن است و مرگ ، هدیه ای است به او و بهشت ، سرپناه اوست.

عنه علیه السلام : الدُّنْيَا جَنَّةُ الْكَافِرِ ، وَالْمَوْتُ مُشْخِصُهُ ، وَالنَّارُ مَثْوَاهُ .

امام علی علیه السلام : دنیا، بهشت کافر است و مرگ ، کوچاننده او و آتش ، جایگاهش .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّمَا مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ السَّمِّ ؛ يَأْكُلُهُ مَنْ لَا يَعْرِفُهُ .

امام علی علیه السلام : مَثَلُ دُنْيَا ، مَثَلُ سَمِّ است . کسی سم را می خورد که نمی داند .

عنه علیه السلام : إِنَّمَا الدُّنْيَا كَالسَّمِّ ؛ يَأْكُلُهُ مَنْ لَا يَعْرِفُهُ .

امام علی علیه السلام : دنیا، در حقیقت، مانند سم است . کسی سم را می خورد که آن را نمی شناسد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّمَا مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ الْحَيَّةِ : لَيِّنٌ مَسُّهَا ، قَاتِلٌ سَمُّهَا ، فَأَعْرِضْ عَمَّا يُعْجِبُكَ فِيهَا لِقَلَّةِ مَا يَصْحَبُكَ مِنْهَا ، وَضَعْ عَنْكَ هُمُومَهَا لِمَا أَيْقَنْتَ بِهِ مِنْ فِرَاقِهَا وَتَصَرَّفْ حَالَاتِهَا ، وَكُنْ أُنْسَ مَا تَكُونُ بِهَا أَحْذَرَ مَا تَكُونُ مِنْهَا ؛ فَإِنَّ صَاحِبَهَا كُلَّمَا اطمأنَّ فِيهَا إِلَى سُرُورِ أَشْخَصَتَهُ عَنْهُ إِلَى مَحْذُورٍ ، أَوْ إِلَى إِيْنَاسٍ أَزَالَتَهُ عَنْهُ إِلَى إِحْشَاشٍ !

امام علی علیه السلام : مَثَلُ دُنْيَا ، مَثَلُ مار است: پوستش نرم است و زهرش کُشنده. پس، از آنچه در دنیا برایت جاذبه دارد ، روی بگردان ؛ زیرا آنچه از آن تو را همراهی می کند ، اندک [کفنی] است . دغدغه های آن (دنیا) را از خود ، دور کن؛ چرا که به جدا شدن از آن و ناپایداری حالاتش یقین داری و آن گاه که با دنیا بیشترین انس را داری ، بیشترین ترس و حذر را از آن داشته باش؛ زیرا که دنیادار ، هر زمان که در آن به خوشی و لذتی اطمینان کرد، دنیا او را از آن خوشی به مشکلی کشاند، یا هرگاه انسی گرفت ، انس او را تبدیل به تنهایی و وحشت کرد .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي الدِّيَوَانِ الْمَنْسُوبِ إِلَيْهِ - :

وَمَنْ يَذُقِ الدُّنْيَا فَاتَّيَبِعَتْهُا وَسِيقَ إِلَيْنَا عَذَابُهَا وَعَذَابُهَا

فَلَمْ أَرَهَا إِلَّا غُرُورًا وَبَاطِلًا كَمَا لَاحَ فِي أَرْضِ الْفَلَاةِ سَرَابُهَا

وَمَا هِيَ إِلَّا جِيفَةٌ مُسْتَحِيلَةٌ عَلَيْهَا كِلَابٌ هَمُّهُمْ اجْتِدَابُهَا

فَإِنْ تَجَتَّبَهَا كُنْتَ سَلَامًا لِأَهْلِهَا وَإِنْ تَجَتَّبَهَا نَازَعَتَكَ كِلَابُهَا

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

هر که می خواهد دنیا را بچشد، من آن را مزه کرده ام / شیرینی و شرنگ آن به ما رسیده است .

من ، آن را جز فریب و پوچ نیافتم / همچون سرابی که در بیابان می درخشد .

دنیا ، لاشه گندیده ای بیش نیست / که سگ ها بر سر آن ، کشمکش می کنند .

اگر از دنیا دوری کنی، با اهل آن آسوده به سر میبری / و اگر آن را بکشی، سگ ها بر سر آن با تو کشمکش می کنند .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا كَالْغُولِ تُغْوِي مَنْ أَطَاعَهَا وَتُهْلِكُ مَنْ أَجَابَهَا ، وَإِنَّهَا لَسَرِيعَةُ الزَّوَالِ وَشَيْكَةُ الْإِنْتِقَالِ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، به سان غول است . هر که را از آن فرمان ببرد ، گمراه می سازد و هر که را اجابتش کند ، نابود می گرداند. دنیا به سرعت زوال می پذیرد و زود [به دیگری] منتقل می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّمَا الدُّنْيَا شَرَكٌ وَقَعَ فِيهِ مَنْ لَا يَعْرِفُهُ .

امام علی علیه السلام : دنیا، در حقیقت، يك دام است . کسی در دام می افتد که نمی داند .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا شَرَكُ النُّفُوسِ ، وَقَرَارَةُ كُلِّ ضَرٍّ وَبُؤْسٍ .

امام علی علیه السلام : دنیا، دام جان ها و جایگاه هر رنج و گزندى است .

عنه عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا كَالشَّبَكَةِ ؛ تَلْتَفُّ عَلَى مَنْ رَغِبَ فِيهَا وَتَتَحَرَّزُ عَمَّنْ أَعْرَضَ عَنْهَا ، فَلَا تَمِلُ إِلَيْهَا بِقَلْبِكَ وَلَا تُقْبِلُ عَلَيْهَا بِوَجْهِكَ ، فَتَوَقَّعْ فِي شَبَكَتِهَا وَتُلْقِ فِي هَلَكَتِهَا .

امام علی علیه السلام : دنیا ، همانند تور [صیادی] است ؛ بر هر که به آن روی آورد ، می پیچد و به کسی که از آن روی بگرداند ، در نمی پیچد . پس ، به دنیا دل مبند و بدان روی میاور که تو را در تور خویش می افکند و به هلاکت می اندازد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ مَثَلَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ كَرَجُلٍ لَهُ امْرَأَتَانِ ، إِذَا أَرْضَى إِحْدَاهُمَا أَسَخَطَ الْأُخْرَى .

امام علی علیه السلام : حکایت دنیا و آخرت ، حکایت مردی است که دو زن دارد . هرگاه یکی از آن دو را خشنود گرداند ، دیگری را ناخشنود می سازد .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ ضَرَّتَانِ ؛ فَبِقَدْرِ مَا تُرْضِي إِحْدَاهُمَا تُسَخِطُ الْأُخْرَى .
امام علی علیه السلام : دنیا و آخرت ، دو هوویند . پس به اندازه ای که یکی از آن دو را خشنود سازی ، دیگری را ناخشنود می گردانی .

الإمام عليّ عليه السلام : مَثَلُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَثَلُ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ ؛ مَتَى ازْدَدْتَ مِنْ أَحَدِهِمَا قُرْبًا ازْدَدْتَ مِنَ الْآخَرِ بُعْدًا .

امام علی علیه السلام : مَثَلُ دُنْيَا وَ آخِرَت ، مَثَلُ مَشْرِقٍ وَ مَغْرِبِ است . هر اندازه به یکی از آنها نزدیک تر شوی ، از دیگری دورتر می افتی .

عنه عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ عَدُوَّانِ مُتَفَاوِتَانِ ، وَسَبِيلَانِ مُخْتَلِفَانِ ؛ فَمَنْ أَحَبَّ الدُّنْيَا وَتَوَلَّاهَا أَبْغَضَ الْآخِرَةَ وَعَادَاهَا . وَهُمَا بِمَنْزِلَةِ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا شِ بَيْنَهُمَا ؛ كُلَّمَا قَرُبَ مِنْ وَاحِدٍ بَعُدَ مِنَ الْآخَرِ ، وَهُمَا بَعْدُ ضَرَّتَانِ .

امام علی علیه السلام : دنیا و آخرت ، دو دشمن متفاوت و دو راه مختلف اند . پس ، هرکه دنیا را دوست بدارد و با آن دوستی ورزد ، از آخرت نفرت دارد و با آن دشمنی می ورزد . [نیز] دنیا و آخرت ، به منزله مشرق و مغرب اند که هرکس میان آن دو را بپیماید ، هرچه به یکی نزدیک شود ، از دیگری دور می شود . از اینها بالاتر ، دنیا و آخرت ، هووی هم اند .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا رُبَّمَا أَقْبَلَتْ عَلَى الْجَاهِلِ بِالِاتِّفَاقِ ، وَأَدْبَرَتْ عَنِ الْعَاقِلِ بِالِاسْتِحْقَاقِ ، فَإِنْ أَتَتْكَ مِنْهَا سَهْمَةٌ مَعَ جَهْلٍ أَوْ فَاتَتْكَ مِنْهَا بُغْيَةٌ مَعَ عَقْلِ ، فَإِيَّاكَ أَنْ يَحْمِلَكَ ذَلِكَ عَلَى الرَّغْبَةِ فِي الْجَهْلِ وَالزُّهْدِ فِي الْعَقْلِ ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ يُزِيْرِي بِكَ وَيُرْدِيْكَ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، گاه تصادفاً به نادان روی می آورد و به حق ، از خردمند بر می گردد. پس اگر با وجود نادانی ات ، بهره ای از دنیا به تو رسید یا با وجود خردمندی ات ، به مطلوبی از آن دست نیافتی، مبدا این امر ، تو را وا دارد که به نادانی رغبت کنی و به خرد و دانایی پشت نمایی که این ، تو را بی مقدار می کند و به نابودی می کشاند .

عنه عليه السلام : إِذَا أَقْبَلَتِ الدُّنْيَا عَلَى أَحَدٍ أَعَارَتْهُ مَحَاسِنَ غَيْرِهِ ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ عَنْهُ سَلَبَتْهُ مَحَاسِنَ نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه دنیا به کسی رو کند ، خوبی های دیگران را نیز به او عاریت می دهد و هرگاه از او برگردد ، خوبی های خودش را هم از او می گیرد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا تُقْبِلُ إِقْبَالَ الطَّالِبِ ، وَتُدْبِرُ إِدْبَارَ الْهَارِبِ ، وَتَصِلُ مُوَاصَلَةَ الْمُلُوكِ ، وَتُفَارِقُ مُفَارَقَةَ الْعَجُولِ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، به سان شخص جوینده می آید و همانند شخص گریزنده می رود و چون شاهان ، پیوند برقرار می کند و مانند کسی که عجله دارد ، جدا می شود .

عنه عليه السلام - في وَصْفِ الدُّنْيَا - : إِنْ أَقْبَلَتْ غَرَّتْ ، وَإِنْ أَدْبَرَتْ ضَرَّتْ .

امام علی علیه السلام - در توصیف دنیا - : دنیا ، اگر روی آورد ، می فریبد و اگر پشت کند ، زیان می زند .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : إِذَا أَقْبَلَتِ الدُّنْيَا أَقْبَلَتْ عَلَى حِمَارٍ قُطُوفٍ ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ أَدْبَرَتْ عَلَى الْبُرَاقِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : دنیا وقتی می آید ، سوار بر الاغی کند رو ، می آید و وقتی می رود ، با بُراق می رود .

عنه عليه السلام - فِي الدِّيَّانِ الْمَنْسُوبِ إِلَيْهِ - :

فَمَنْ يَحْمَدُ الدُّنْيَا بَعِيشٍ يَسْرُهُ فَسَوْفَ لَعَمْرِي عَنْ قَلِيلٍ يَلُومُهَا

إِذَا أَقْبَلَتْ كَانَتْ عَلَى الْمَرءِ فِتْنَةً وَإِنْ أَدْبَرَتْ كَانَتْ كَثِيراً هُمُومُهَا

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

هرکه دنیا را از سر خوشی بستاید ، /سوگند به جانم که به زودی آن را خواهد نکوهید .

دنیا ، هرگاه بیايد ، مایه گرفتاری آدمی است/و هرگاه پشت کند ، آه و افسوس هایش بسیار است .

الإمام علي عليه السلام : إِحْذَرُوا هَذِهِ الدُّنْيَا الْخَدَاعَةَ الْغَرَّارَةَ . . . فَمَا لَهَا عِنْدَ اللَّهِ قَدْرٌ وَلَا وَزَنٌ ، وَلَا خَلْقٌ - فِيمَا بَلَّغْنَا - خَلَقَا أَبْغَضَ إِلَيْهِ مِنْهَا ، وَمَا نَظَرَ إِلَيْهَا مُذْ خَلَقَهَا . وَلَقَدْ عُرِضَتْ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِمَفَاتِيحِهَا وَخَزَائِنِهَا لَا يَنْقُصُهُ ذَلِكَ مِنْ حَظِّهِ مِنَ الْآخِرَةِ فَأَبَى أَنْ يَقْبَلَهَا ؛ لِعِلْمِهِ أَنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ ثَنَاؤُهُ - أَبْغَضَ شَيْئًا فَأَبْغَضَهُ ، وَصَغَّرَ شَيْئًا فَصَغَّرَهُ ، وَالْأَلَّا يَرْفَعُ مَا وَضَعَ اللَّهُ - جَلَّ ثَنَاؤُهُ - وَالْأَلَّا يُكْثِرَ مَا أَقَلَّ اللَّهُ - جَلَّ وَعَزَّ - ، وَلَوْ لَمْ يُخْبِرْكَ عَنْ صِغَرِهَا عِنْدَ اللَّهِ ، إِلَّا أَنَّ اللَّهَ - جَلَّ وَعَزَّ - أَصْغَرَهَا عَنْ أَنْ يَجْعَلَ خَيْرَهَا ثَوَابًا لِلْمُطِيعِينَ ، وَأَنْ يَجْعَلَ عُقُوبَتَهَا عِقَابًا لِلْعَاصِينَ .

امام علی علیه السلام : از این دنیای مگار فریبکار ، بر حذر باشید... که دنیا در نزد خداوند هیچ قدر و وزنی ندارد، و تا آن جا که به ما خبر رسیده است، خداوند هیچ مخلوقی نیافریده است که در نزد او منفورتر از دنیا باشد، و از زمانی که دنیا را آفرید ، به آن نگاه نکرد. کلیدها و خزانه های دنیا به پیامبرمان محمد صلی الله علیه و آله پیشنهاد شد ، بی آن که از بهره آخرتش چیزی کم شود ؛ اما او از پذیرفتن آن سر باز زد؛ زیرا می دانست که خداوند چه چیز را ناخوش می دارد، او هم آن را ناخوش داشت، و چه چیز را کوچک می شمارد ، او هم کوچکش شمرد، و آنچه را خداوند پایین آورده است ، او بالا نبرد، و آنچه را خداوند کم قرار داده ، او زیادش نگرداند . اگر درباره خردی دنیا در نزد خداوند ، تو را جز همین اندازه خبر نداده بود که خداوند آن را کوچک تر از آن دانسته که خوبی اش (خوشی اش) را پاداشی برای اهل طاعت قرار دهد و کیفرهایش را کیفری برای اهل معصیت [، همین، کفایت می کرد] .

الإمام علي عليه السلام : مِنْ دَمَامَةِ الدُّنْيَا عِنْدَ اللَّهِ - أَلَّا يُنَالَ مَا عِنْدَهُ إِلَّا بِتَرْكِهَا .

امام علی علیه السلام : از نکوهیدگی دنیا در نزد خداوند است که آنچه در نزد اوست، جز با ترك دنیا به دست نمی آید .

الإمام علي عليه السلام : إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ أَتَتْ الدُّنْيَا بِأَحْسَنِ زِينَتِهَا ، ثُمَّ قَالَتْ : يَا رَبِّ ، هَبْنِي لِبَعْضِ أَوْلِيَائِكَ . فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : اذْهَبِي فَأَنْتِ لَا شَيْءَ ، أَنْتِ أَهْوَنُ عَلَيَّ أَنْ أَهْبِكَ لِبَعْضِ أَوْلِيَائِي ، فَتُطَوَّى كَمَا يُطَوَّى الثَّوْبُ الْخَلْقُ ، فَتُلْقَى فِي النَّارِ .

امام علی علیه السلام : چون روز قیامت شود، دنیا با زیباترین زیورخود می آید و می گوید: پروردگارا ! مرا به یکی از دوستانت ببخش .

خداوند متعال می فرماید: «برو، که تو هیچی. تو در نزد من ، بی ارزش تر از آنی که به یکی از دوستانم ببخشم». پس مانند پارچه ای کهنه مچاله و در آتش افکنده می شود .

عنه علیه السلام : لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا عِنْدَ اللَّهِ مَحْمُودَةً لَأَخْتَصَّ بِهَا أَوْلِيَائَهُ ، لَكِنَّهُ صَرَفَ قُلُوبَهُمْ عَنْهَا وَمَا عَنْهُمْ مِنْهَا الْمَطَامِعُ .

امام علی علیه السلام : اگر دنیا در نزد خداوند پسندیده بود، آن را به دوستانش اختصاص می داد ؛ اما او دل های آنان را از دنیا بگردانید و مطامع دنیوی را از آنان پاك ساخت .

عنه علیه السلام : مِمَّا يَدُلُّكَ عَلَى دَنَاءَةِ الدُّنْيَا ، أَنَّ اللَّهَ - جَلَّ ثَنَاؤُهُ - زَوَّاهَا عَنْ أَوْلِيَائِهِ وَأَحِبَّائِهِ نَظَرًا وَاخْتِيَارًا ، وَبَسَطَهَا لِأَعْدَائِهِ فِتْنَةً وَاخْتِبَارًا .

امام علی علیه السلام : از جمله چیزهایی که تو را به پستی دنیا رهنمون می شود ، این است که خداوند از سر لطف و خیرخواهی ، دنیا را از نزدیکان و دوستانش دور ساخت، و از بهر آزمایش و امتحان ، آن را برای دشمنانش گسترانید .

عنه علیه السلام - فِي ذِمِّ الدُّنْيَا - : دَارٌ هَانَتْ عَلَى رَبِّهَا ، فَخَلَطَ حَلَالُهَا بِحَرَامِهَا ، وَخَيْرَهَا بِشَرِّهَا ، وَحَيَاتُهَا بِمَوْتِهَا ، وَخُلُوقُهَا بِمُرِّهَا ، لَمْ يُصِفْهَا اللَّهُ تَعَالَى لِأَعْوَلِيَائِهِ ، وَلَمْ يَضِنَّ بِهَا عَلَى أَعْدَائِهِ .

امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا - : سرایی است که نزد خداوندش بی ارزش است . از این رو، حلال آن را با حرامش، و نیکش را با بدش، و زندگی اش را با مرگش، و شیرینی اش را با تلخی اش آمیخت. خداوند متعال ، آن را برای دوستانش ناب نگردانید، و از دشمنانش دریغ نورزید .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ دُنْيَاكُمْ عِنْدِي لِأَعْهَوْنَ مِنْ وَرَقَةٍ فِي فَمِ جَرَادَةٍ تَقْضُمُهَا . مَا لِعَلِيٍّ وَلِنَعِيمٍ يَفْنَى وَلِدَّةٍ لَا تَبْقَى ؟ !

امام علی علیه السلام : دنیای شما در نزد من ، از يك برگ در دهان ملخی که آن را می جود ، بی ارزش تر است. علی را با نعمت های نابود شونده و لذت های ناپایدار، چه کار؟ !

الإمام عليّ عليه السلام : أما وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ ، وَبَرَأَ النَّسَمَةَ ، لَوْلَا حُضُورُ الْحَاضِرِ ، وَقِيَامُ الْحُجَّةِ بِوُجُودِ النَّاصِرِ ، وَمَا أَخَذَ اللَّهُ عَلَى الْعُلَمَاءِ إِلَّا يُقَارَّوْا عَلَى كِظَّةٍ ظَالِمٍ ، وَلَا سَغَبٍ مَظْلُومٍ ، لَا عَلَقِيْتُ حَبْلَهَا عَلَى غَارِبِهَا ، وَلَسَقَيْتُ آخِرَهَا بِكَأْسِ أَوَّلِهَا ، وَلَا عَافَيْتُمْ دُنْيَاكُمْ هَذِهِ أَرْهَدَ عِنْدِي مِنْ عَفْطَةِ عَنَزٍ .

امام علی علیه السلام : هان! سوگند به آن که دانه را شکافت و جان را آفرید، اگر حضور آن جمعیت [بیعت کننده] نبود و این که با وجود یاوران ، حجت تمام می شود، و این که خداوند از دانایان پیمان گرفته است که در برابر شکمبارگی ستمگر و گرسنگی رنج آور ستم دیده آرام نگیرند، هر آینه مهار [اشتر] خلافت را بر گردن آن می انداختم (به حال خود رهاش می کردم) و آخر آن را با همان جام نخستینش آب می دادم، و می دیدید که این دنیای شما ، در نزد من ، ناچیزتر از تیز دادن يك بز است .

الإمام عليّ عليه السلام : وَاللَّهِ لَدُنْيَاكُمْ هَذِهِ أَهْوَنُ فِي عَيْنِي مِنْ عُرَاقِ خَنْزِيرٍ فِي يَدٍ مَجْدُومٍ .

امام علی علیه السلام : به خدا سوگند که این دنیای شما در چشم من، بی ارزشتر از استخوان يك خوک در دست يك جذامی است .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي ذِمِّ الدُّنْيَا ، وَيَذْكُرُ رَجُلًا أَتَاهُ بِبَعْضِ الْحَلْوَى - : لَدُنْيَاكُمْ أَهْوَنُ عِنْدِي مِنْ وَرَقَةٍ فِي فِي جَرَادَةٍ تَقْضُمُهَا ، وَأَقْدَرُ عِنْدِي مِنْ عُرَاقَةٍ خَنْزِيرٍ يَقْدِفُ بِهَا أَجْذَمُهَا ، وَأَمْرٌ عَلَى فُؤَادِي مِنْ حَنْظَلَةٍ يَلُوكُهَا ذُو سَقَمٍ فَيَبْشَمُهَا ، فَكَيْفَ أَقْبِلُ مَلْفُوفَاتٍ عَكَمَتَهَا فِي طَيِّهَا ، وَمَعْجُونَةً كَأَنَّهَا عُجْنَتْ بِرَيْقِ حَيَّةٍ أَوْ قِيَّهَا؟ !اللَّهُمَّ إِنِّي نَفَرْتُ عَنْهَا نِفَارَ الْمُهْرَةِ مِنْ رَاكِبِهَا ، أُرِيهِ السُّهَاءَ وَيُرِينِي الْقَمَرَ !

أَمْتَنُ مِنْ وَبَرَةٍ مِنْ قُلُوصِهَا سَاقِطَةٍ ، وَأَبْتَلُ إِبِلًا فِي مَبْرَكِهَا رَابِطَةً؟! أَدْبِيبَ الْعَقَارِبِ مِنْ وَكْرِهَا أَلْتَقِطُ ، أَمْ قَوَاتِلَ الرَّقْشِ فِي مَبِيتِي أُرْتَبِطُ؟! فَدَعُونِي أَكْتَفِي مِنْ دُنْيَاكُمْ بِمِلْحِي وَأَقْرَاصِي ، فَبِتَقْوَى اللَّهِ أَرْجُو خَلَاصِي .

مَا لِعَلِّي وَنَعِيمٍ يَفْنَى ، وَلَذَّةٍ تُتَجَبَّهَا (تَنَحُّثُهَا) الْمَعَاصِي ، سَأَلَقِي وَشِيعَتِي رَبَّنَا بَعُيُونِ مُرَّةٍ ، وَبُطُونِ خِمَاصٍ «وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ» .

امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا و یادکرد مردی که برای ایشان مقداری شیرینی آورد - : هر آینه دنیای شما در نزد من ، از برگی که يك ملخ در دهانش می جود ، بی ارزش تر، و از استخوان خوکی که يك جذامی به دور می افکند ، کثیف تر، و از حنظلی که يك بیمار در دهان می چرخاند و با نفرت آن را تُف می کند، به مذاق جانم تلخ تر است

پس چگونه بسته هایی را که محکم بسته ای ، و شیرینی ای را که گویا با آب دهان مار و یا استفراغ آن درست شده است ، بپذیرم؟! بار خدایا! من از دنیا رمیده ام ، آن سان که کُره اسب از داغ کردنش می رمد. من ستاره سُها را به او نشان می دهم و او ماه را به من نشان می دهد .

من که از برداشتن پَر کُرکی افتاده از يك ماده اشتر جوان خودداری می کنم، [چگونه] سُتری را که در آغلش بسته است ، ببلعم؟! آیا عقرب های زهرآگین را از سوراخشان بگیرم، یا مارهای سمّی کشنده را در خوابگاه خویش ببندم؟! رهايم کنید تا از دنیای شما به نمك و چند گرده نانم بسنده کنم، که با پروا کردن از خداوند ، امید رهایی خویش دارم . علی را با نعمتی که فنا می پذیرد و لذتی که از معاصی بر می خیزد ، چه کار؟ من و شیعیانم با چشمانی زردی گرفته و شکم هایی گود افتاده ، پروردگاران را ملاقات خواهیم کرد : «و تا خدا کسانی را که ایمان آورده اند ، خالص گرداند و کافران را نابود سازد» .

الإمام عليّ عليه السلام - في كتابه إلى عامله على البصرة عثمان بن حنيف - : ألا وإنّ لكلّ مأمومٍ إماماً يقتدي به ، ويستضيء بنور علمه ، ألا وإنّ إمامكم قد اكتفى من دنياه بطمريه ، ومن طعمه بقرصيه ، ألا وإنكم لا تقدرون على ذلك ، ولكن أعينوني بورع واجتهاد ، وعفة وسداد . فوالله ما كنزت من دنياكم تبرا ، ولا ادخرت من غنائمها وفرا ، ولا أعددت لبالي ثوبي طمرا ، ولا خزت من أرضها شبرا ، ولا أخذت منه إلا كقوت أتانٍ دبيرة ، ولهي في عيني أوهى وأهون من عفصة مقرة .

امام علی علیه السلام - در نامه اش به عثمان بن حنیف ، کارگزار ایشان در بصره - : هان! هر پیروی را پیشوایی است که به او اقتدا می کند و از نور دانشش روشنایی می گیرد. هان! پیشوای شما از دنیای خود به دو جامه کهنه، و از خوراکش به دو قرص نان ، بسنده کرده است. البته شما توانایی این کار را ندارید؛ اما با [در پیش گرفتن] پارسایی و سختکوشی [در کار و عبادت] و پاک دامن و راستی ، مرا یاری رسانید .

به خدا سوگند که از دنیای شما زر و سیمی نیندوختم، و از غنائم آن، مالی فراوان پس انداز ننمودم، و بر دو جامه کهنه ام جامه ای نیفزودم، و از زمین آن، يك وجب به دست نیاوردم، و از خوراك آن جز به اندازه خوراك ماده الاغی ریش پشت برنگرفتم. دنیا در چشم من ، ناقابل تر و بی ارزش تر از يك دانه مازوی تلخ است .

الإمام عليّ عليه السلام : والله ما دنياكم عندي إلا كسفر على منهل حلوا ، إذ صاح بهم سائقهم فارتحلوا ، ولا لادائها في عيني إلا كحميم أشربه غساقا ، وعلقم أتجرعه زعاقا ، وسمّ أفعى أسقاه دهاقا ، وقلادة من نارٍ أوهقها خناقا ، ولقد رقت مدرعتي هذه حتى

اسْتَحْيَيْتُ مِنْ رَاقِعِهَا ، وَقَالَ لِي : اِقْذِفْ بِهَا قَذْفَ الْأُتْنِ ؛ لَا يَرْتَضِيهَا لِيرْقَعَهَا ، فَقُلْتُ لَهُ :
أَغْرُبْ عَنِّي ، فَعِنْدَ الصَّبَاحِ يَحْمَدُ الْقَوْمُ السُّرَى ، وَتَنْجَلِي عَنَّا غُلَالَاتُ الْكَرَى .

امام علی علیه السلام : به خدا سوگند که دنیای شما در نظر من نیست، مگر به سان
کاروانیانی که در آبگاهی فرود آمده باشند و ناگهان کاروان سالارشان بانگ کوچ برآورد
و آنها بکوچند، و خوشی های آن در نگاه من نیست ، مگر چونان چرکابه جوشانی که
بنوشم، یا حنظلی شرنگین که جرعه جرعه سر کشم، یا زهر ماری که کاسه کاسه به کامم
ریخته شود، یا گردنبند آتشی که به گردنم آویزند .
من ، این تن پوش خود را چندان پینه زده ام که دیگر از پینه دوز آن ، خجالت می کشم.
او به من گفت: «این را همچون ماده الاغ ها به دور انداز» و حاضر نشد که آن را وصله
کند. بدو گفتم: از من دور شو، که در بامدادان، شبروان ستوده می شوند و رنج بی
خوابی از ما زدوده می شود .

الإمام علي عليه السلام : إِنِّي طَلَقْتُ الدُّنْيَا ثَلَاثًا بَتَاتَا لَا رَجْعَةَ لِي فِيهَا ، وَأَلْقَيْتُ حَبْلَهَا
عَلَى غَارِبِهَا .

امام علی علیه السلام : من دنیا را سه طلاقه قطعی کرده ام که دیگر مرا بدان رجوعی
نیست، و ریسمانش را بر دوش آن افکنده ام .

مروج الذهب عن ضرار بن ضمرة - في وصف علي عليه السلام حيث طلب منه معاوية
ذلك - : يَسْتَوْحِشُ مِنَ الدُّنْيَا وَزَهْرَتِهَا، وَيَأْتِسُ بِاللَّيْلِ وَظُلُمَتِهِ ، وَكَأَنِّي بِهِ وَقَدْ أَرَخَى اللَّيْلُ
سُدُولَهُ ، وَغَارَتْ نُجُومُهُ، وَهُوَ فِي مِحْرَابِهِ قَابِضٌ عَلَى لِحْيَتِهِ يَتَمَلَّمُ تَمَلُّمَ السَّلِيمِ، وَيَبْكِي
بُكَاءَ الْحَزِينِ ، وَيَقُولُ : يَا دُنْيَا غُرِّي غَيْرِي، أَلِي تَعَرَّضْتَ ، أَمْ إِلَيَّ تَشَوَّفْتَ ؟ هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ !
لَا حَانَ حِينُكَ ، قَدْ أَبْنَتُكَ ثَلَاثًا لَا رَجْعَةَ لِي فِيكَ . عُمْرُكَ قَصِيرٌ ، وَعَيْشُكَ حَقِيرٌ ، وَخَطْرُكَ يَسِيرٌ
. آه مِنْ قَلَّةِ الزَّادِ ، وَبُعْدِ السَّفَرِ ، وَوَحْشَةِ الطَّرِيقِ .

مروج الذهب - به نقل از ضرار بن ضمیره ، در پاسخ به درخواست معاویه برای توصیف
امام علی علیه السلام - : از دنیا و زرق و برق آن ، گریزان بود و با شب و تاریکی آن ،
انس داشت. گویا می بینم در حالی که شب ، پرده هایش را افکنده و ستارگانش ناپدید شده
اند ، او در محراب خویش محاسنش را به دست گرفته و چون مار گزیده به خود می پیچد
و به سان مصیبت زده می گرید و می گوید :

«ای دنیا! غیر مرا بفریب. آیا خود را به من عرضه می کنی، یا که خویشتن را برایم می
آرایی؟ مباد، مباد که آن روز برسد! من تو را سه طلاقه کرده ام ، که مرا در آن رجوعی

نیست. عمر تو کوتاه است، و عیشت حقیر، و اهمّیت ناچیز. آه از کمی توشه، و دوری سفر و تنهایی [در] راه .

الإمام عليّ عليه السلام : إِحْذَرِ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا شَبَكَةُ الشَّيْطَانِ وَمَفْسَدَةُ الْإِيمَانِ .

امام علی علیه السلام : از دنیا بر حذر باش؛ چرا که دام شیطان و تباہ کننده ایمان است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِحْذَرُوا الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا غَدَارَةٌ غَرَارَةٌ خَدُوعٌ ، مُعْطِيَةٌ مَنْوَعٌ ، وَمُلْبِسَةٌ نَزْوَعٌ .

امام علی علیه السلام : از دنیا حذر کنید؛ (چرا که خیانتکار ، فریبنده ، حيله گر، عطاکننده و دریغ ورزنده، و پوشاننده و برهنه کننده است .

عنه عليه السلام : إِحْذَرُوا هَذِهِ الدُّنْيَا الْخَدَاعَةَ الْغَرَارَةَ ، الَّتِي قَدْ تَزَيَّنَتْ بِحُلِيِّهَا ، وَفَتَنْتْ بِغُرُورِهَا ، وَغَرَّتْ بِأَمَالِهَا ، وَتَشَوَّفَتْ لِخُطَابِهَا ، فَأَصْبَحَتْ كَالْعُرُوسِ الْمَجْلُوءَةِ ، وَالْعُيُونُ إِلَيْهَا نَاطِرَةٌ ، وَالنُّفُوسُ بِهَا مَشْغُوفَةٌ ، وَالْقُلُوبُ إِلَيْهَا تَائِقَةٌ ، وَهِيَ لِأَعْزَاجِهَا كُلِّهِمْ قَاتِلَةٌ ، فَلَا الْبَاقِي بِالْمَاضِي مُعْتَبَرٌ ، وَلَا الْآخِرُ بِسُوءِ أَثَرِهَا عَلَى الْأَوَّلِ مُزْدَجَرٌ ، وَلَا اللَّيْبُ فِيهَا بِالتَّجَارِبِ مُنْتَفَعٌ .

امام علی علیه السلام : از این دنیای حيله گر فریبنده ، بر حذر باشید؛ دنیایی که خویشتن را با زیورهایش آراسته، و با فریبایی اش مفتون می سازد، و با آرزوهایش می فریبد، و برای خواستگاراناش خودآرایی می کند، و همچون عروس نقاب برکشیده ای شده است که چشم ها بدو خیره گشته، و جان ها شیدایش شده، و دل ها شیفته اش گردیده اند ، و در حالی که او قاتل همه شوهران خویش است ، نه شوهران آینده از شوهران گذشته عبرت می گیرند، و نه بدرفتاری او با اولی ، عامل بازدارنده آخری است، و نه خردمند از این تجربه ها سود می برد .

عنه عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا خَدَاعَةٌ صَرَّاعَةٌ ، مَكَارَةٌ غَرَارَةٌ سَحَارَةٌ ، أَنْهَارُهَا لَامِعَةٌ ، وَثَمَرَاتُهَا يَانِعَةٌ، ظَاهِرُهَا سُورٌ ، وَبَاطِنُهَا غُرُورٌ ، تَأْكُلُكُمْ بِأَضْرَاسِ الْمَنَايَا ، وَتُبِيرُكُمْ بِإِتْلَافِ الرِّزَايَا ، لَهُمْ بِهَا أَوْلَادُ الْمَوْتِ ، وَأَثَرُوا زِينَتَهَا فَطَلَبُوا رُتَبَتَهَا دَارَتْ عَلَيْكُمْ بِصُرُوفِهَا ، وَرَمَتْكُمْ بِسِهَامِ خُتُوفِهَا ، فَهِيَ تَنْزِعُ أَرْوَاحَكُمْ نَزْعًا ، وَأَنْتُمْ تَجْمَعُونَ لَهَا جَمْعًا ، لِلْمَوْتِ تَوْلَدُونَ ، وَإِلَى الْقُبُورِ تُنْقَلُونَ ، وَعَلَى الثَّرَابِ تُنَوِّمُونَ ، وَإِلَى الدَّودِ تُسَلِّمُونَ ، وَإِلَى الْحِسَابِ تُبْعَثُونَ .

امام علی علیه السلام : دنیا، حیلۀ گر است و به خاک افکن و نیرنگباز و فریبندۀ و افسونگر . جویبارهایش درخشان، و میوه هایش رسیده اند و ظاهرش خوش ، و باطنش پوچ است . با دندان های مرگ ، شما را می خورد، و با بلاهای ویرانگرش نابودتان می کند . مردم در دنیا برای مرگ ، زاده می شوند، با این حال ، زینت دنیا را برگزیدند و جاه آن را طلبیدند .

نادان مردی است آن مرد که شیفته لذت های دنیا شد، و به شادی آن دل خوش کرد، و از خیانت آن آسوده خاطر گشت . دنیا با مصیبت هایش شما را در میان گرفته، و با تیرهای مرگش شما را نشانه رفته است . او پیوسته جان های شما را می ستاند و شما پیوسته برای او [ثروت] گرد می آورید . برای مرگ ، زاده می شوید، و به سوی گورها می برنندتان، و در بستر خاک می خوابانندتان، و به دست کرم های سپارندتان، و برای حسابرسی برانگیخته خواهید شد .

عنه علیه السلام : مَنْ رَاقَهُ زَبْرُجُ الدُّنْيَا مَلَكَتْهُ الْخُدَعُ .

امام علی علیه السلام : هر که زیور دنیا ، او را خوش آید، فریب ها [ی دنیا] اختیاردار او خواهند گشت .

الإمام عليّ عليه السلام : إِحْذَرُوا الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا عَدُوَّةُ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَعَدُوَّةُ أَعْدَائِهِ ، أَمَّا أَوْلِيَائُوهُ فَغَمَّتْهُمْ ، وَأَمَّا أَعْدَاؤُهُ فَغَرَّتْهُمْ .

امام علی علیه السلام : از دنیا بر حذر باشید؛ چرا که هم دشمن دوستان خداست و هم دشمن دشمنان او . دشمن دوستان اوست ؛ چون غمگینشان می سازد، و دشمن دشمنان اوست ؛ چون فریبشان می دهد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِحْذَرُوا الدُّنْيَا الْحَذَرَ كُلَّهُ ، وَضَعُوا عَنْكُمْ ثِقَلَ هُمُومِهَا لِمَا تَيَقَّنْتُمْ لَوْشَكَ زَوَالِهَا ، وَكُونُوا أَسْرَّ مَا تَكُونُونَ فِيهَا أَحْذَرَ مَا تَكُونُونَ لَهَا ، فَإِنَّ طَالِبَهَا كُلَّمَا اِطْمَأَنَّ مِنْهَا إِلَى سُرُورِ أَشْخَصَهُ عَنْهَا مَكْرُوهٌ ، وَكُلَّمَا اغْتَبَطَ مِنْهَا بِإِقْبَالِ نَعْصِهِ عَنْهَا إِدْبَارٌ ، وَكُلَّمَا ثَبَّتَ عَلَيْهِ مِنْهَا رَجُلًا طَوَّتْ عَنْهُ كَشْحًا ، فَالَسَّارُ فِيهَا غَارٌ ، وَالنَّافِعُ فِيهَا ضَارٌّ ، وَصِلَ رَخَاؤُهَا بِالْبَلَاءِ ، وَجُعِلَ بَقَاؤُهَا إِلَى الْفَنَاءِ ، فَرَحُهَا مَشُوبٌ بِالْحُزَنِ ، وَآخِرُ هُمُومِهَا إِلَى الْوَهْنِ .

امام علی علیه السلام : از دنیا کاملاً بر حذر باشید و بار اندوه های آن را از دوش خویش بردارید؛ چون یقین دارید که به زودی از شما جدا می شود، و آن گاه که بیش از هر زمان دیگر در دنیا شادید ، بیش از همیشه از آن بر حذر باشید؛ چرا که طالب دنیا هر گاه به

شادی ای از آن دل گرم شود ، پیشامدی ناگوار ، او را از آن شادی خارج می سازند، و هر گاه با اقبالی از دنیا شادمان شود، ادباری از آن ، شادی او را به کامش تلخ می گرداند، و هر گاه دنیا گامی برای او بردارد ، گامی به او پشت می کند. پس، شادکننده دنیا فریبنده است، و سودمند آن ، زیانمند . آسایشش به گرفتاری پیوسته است، بودنش به نابودی واگذار شده است ، شادی اش با اندوه ، آمیخته است ، و غم هایش به ناتوانی می انجامد .

عنه عليه السلام : إِحْذَرُوا حَدَرَ الشَّفِيقِ النَّاصِحِ ، وَالْمُجَدِّ الْكَادِحِ .

امام علی علیه السلام : از دنیا حذر کنید ، همچون حذر کردن دلسوز خیرخواه، و کوشای رنجبر .

عنه عليه السلام - في ذِكْرِ حَدِيثِ مِعْرَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - : قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : ... يَا أَحْمَدُ ، احْذَرِ أَنْ تَكُونَ مِثْلَ الصَّبِيِّ إِذَا نَظَرَ إِلَى الْأَخْضَرِ وَالْأَصْفَرِ [أَحَبَّهُ] ، وَإِذَا أُعْطِيَ شَيْئًا مِنَ الْخُلُوفِ وَالْحَامِضِ اغْتَرَّ بِهِ .

امام علی علیه السلام - در یادکرد معراج پیامبر صلی الله علیه و آله - :خدای متعال فرمود: «... ای احمد ! بپرهیز از این که چون کودک باشی که هر گاه چشمش به سبز و زردی (چیزی رنگارنگ) می افتد[، آن را می خواهد] ، و هر گاه شیرینی و ترشی به او داده می شود، فریب می خورد» .

الإمام عليّ عليه السلام : اتَّقُوا غُرُورَ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا تَسْتَرْجِعُ أَبَدًا مَا خَدَعَتْ بِهِ مِنَ الْمَحَاسِنِ ، وَتُرْجِعُ الْمُطْمَئِنِّ إِلَيْهَا وَالْقَاطِنَ .

امام علی علیه السلام : از فریب دنیا بترسید زیرا دنیا همیشه آنچه را که فریبکارانه داده است ، پس می گیرد، و کسی را که آسوده خاطر در آن اقامت گزیده است ، می راند.

عنه عليه السلام : فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ، فَإِنَّمَا أَنْتُمْ فِيهَا سَفَرٌ خُلُولٌ ، الْمَوْتُ بِكُمْ نُزُولٌ ، تَنْتَضِلُ فِيكُمْ مَنَآيَاهُ ، وَتَمْضِي بِأَخْبَارِكُمْ مَطَايَاهُ ، إِلَى دَارِ الثَّوَابِ وَالْعِقَابِ وَالْجَزَاءِ وَالْحِسَابِ .

امام علی علیه السلام : زنهار که زندگی دنیا ، شما را نفریبد! شما در دنیا مسافرانی هستید که اُتراق کرده اید . مرگ نیز در میان شما منزل گزیده است ؛ شما را آماج تیرهای خود کرده است، و مرکب های آن ، خبرهای شما را به سرای ثواب و عقاب و سزا و حساب می برند.

عنه عليه السلام : لَا يَغْرَنُكُمْ كَثْرَةُ مَا يُعْجِبُكُمْ فِيهَا ، لِقَلَّةِ مَا يَصْحَبُكُمْ مِنْهَا .

امام علی علیه السلام : زنهار که جاذبه های فراوان دنیا شما را نفریبند ؛ چرا که از دنیا ، اندکی (کفنی) با خود می برید!

عنه عليه السلام : لَا يَغْرَنُكُمْ مَا أَصْبَحَ فِيهِ أَهْلُ الْغُرُورِ ، فَإِنَّمَا هُوَ ظِلٌّ مَمْدُودٌ إِلَى أَجْلِ مَعْدُودٍ .

امام علی علیه السلام : زنهار که برخورداری فریب خوردگان [دنیا] شما را نفریبد؛ زیرا آن همه، در حقیقت، سایه ای است که تا مدتی محدود ادامه می یابد!

عنه عليه السلام : عِبَادَ اللَّهِ ، لَا تَغْرَنُكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ، فَإِنَّهَا دَارٌ بِالْبَلَاءِ مَحْفُوفَةٌ ، وَبِالْفَنَاءِ مَعْرُوفَةٌ ، وَبِالْغَدْرِ مَوْصُوفَةٌ ، وَكُلُّ مَا فِيهَا إِلَى زَوَالٍ ، وَهِيَ بَيْنَ أَهْلِهَا دُولٌ وَسِجَالٌ ، لَنْ يَسْلَمَ مِنْ شَرِّهَا نَزَائِلُهَا ؛ بَيْنَا أَهْلُهَا فِي رَجَاءٍ وَسُرُورٍ إِذْ هُمْ مِنْهَا فِي بَلَاءٍ وَغُرُورٍ .
الْعَيْشُ فِيهَا مَذْمُومٌ ، وَالرَّخَاءُ فِيهَا لَا يَدُومُ ، وَإِنَّمَا أَهْلُهَا فِيهَا أَغْرَاضٌ مُسْتَهْدَفَةٌ ، تَرْمِيهِمْ بِسَهَامِهَا ، وَتَقْضِيهِمْ بِحِمَامِهَا .

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! زنهار که زندگی دنیا شما را نفریبد . دنیا ، سرایی است که بلا از هر سو آن را در میان گرفته است، و به نابودی معروف است، و بی وفایی ، صفت آن است. هر آنچه در دنیا است ، رو به زوال است، و آن ، میان اهلش به نوبت می چرخد و هر روز به کام یکی است. ساکنانش هرگز از گزند او در امان نیستند ؛ گاه در امید و شادمانی به سر می برند و گاه در رنج و ناکامی.
زندگی آن ، نکوهیده [و نامطلوب] است، و آسایشش دوام ندارد. مردم دنیا ، در آن هدف های نشانه رفته ای هستند که دنیا تیرهایش را به سوی آنان می افکند، و با مرگ خردشان می کند.

عنه عليه السلام : غُرُورُ الدُّنْيَا يَصْرَعُ .

امام علی علیه السلام : فریب دنیا [آدمی را] به خاک می افکند.

عنه عليه السلام : مَنْ اغْتَرَّ بِالدُّنْيَا اغْتَرَّ بِالْمُنَى .

امام علی علیه السلام : هر که فریب دنیا را بخورد ، فریب آرزوها را خورده است.

الإمام عليّ عليه السلام : يا أُسْرَى الرَّغْبَةُ أَقْصَرُوا ؛ فَإِنَّ الْمَعْرَجَ عَلَى الدُّنْيَا لَا يَرَوْعُهُ مِنْهَا إِلَّا صَرِيفُ أَنْيَابِ الْحَدَثَانِ .

امام علی علیه السلام : ای اسیران خواهش ها! کوتاه بیاید؛ زیرا دنیاگرایان را تنها غر غر نیش های [هیولای] مصائب روزگار ، از دنیا می ترساند.

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ أَنْ يَنْزِلَ بِكَ الْمَوْتُ وَأَنْتَ أَبَقَ مِنْ رَبِّكَ فِي طَلَبِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : مبادا مرگ ، در حالی به سراغت بیاید که تو از پروردگار خویش گریخته ای و در طلب دنیایی!

عنه عليه السلام : إِنَّكُمْ إِنْ رَغِبْتُمْ فِي الدُّنْيَا أَفْنَيْتُمْ أَعْمَارَكُمْ فِيمَا لَا تَبْقَوْنَ لَهُ وَلَا يَبْقَى لَكُمْ .

امام علی علیه السلام : شما اگر دنیاخواهی پیشه کنید، عمر خویش را در راه چیزی صرف کرده اید که نه شما برای آن می مانید و نه آن برای شما می ماند.

عنه عليه السلام : الرَّغْبَةُ فِي الدُّنْيَا تَوْجِبُ الْمَقْتَ .

امام علی علیه السلام : دنیاخواهی ، موجب دشمنی می شود.

الإمام عليّ عليه السلام : صِحَّةُ الدُّنْيَا أُسْقَامٌ ، وَلَذَاتُهَا آلَامٌ .

امام علی علیه السلام : تندرستی دنیا ، بیماری است و لذت هایش ، دردند.

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا مَعْكُوسَةٌ مَنكُوسَةٌ ، لَذَاتُهَا تَغْيِصٌ وَمَوَاهِبُهَا

تَغْيِصٌ ، وَعَيْشُهَا عَنَاءٌ وَبَقَاؤُهَا فَنَاءٌ ، تَجْمَحُ بِطَالِبِهَا وَتُرْدِي رَاكِبَهَا ، وَتَخُونُ الْوَائِقَ بِهَا وَتُزْعِجُ الْمُطْمَئِنِّ إِلَيْهَا ، وَإِنْ جَمَعَهَا إِلَى انْصِدَاعٍ وَوَصَلَهَا إِلَى انْقِطَاعٍ .

امام علی علیه السلام : همانا دنیا وارونه و بازگونه است: خوشی هایش تیرگی می آورند و بخشش هایش اندوه می آورند (/ گلوگیرند) ، و زندگی اش رنج است و بقایش فنا.

جوینده خود را بی اختیار می برد، و سوار خویش را به خاکِ هلاکت می افکند. به کسی که به او اعتماد کند ، خیانت می ورزد و کسی را که بدان آرام گیرد ، بی قرار (پیششان خاطر) می سازد. اتحاد آن ، به پراکندگی می انجامد و پیوندش ، به جدایی.

الإمام عليّ عليه السلام - فِي وَصْفِ الدُّنْيَا - : سُلْطَانُهَا دُولٌ ، وَعَيْشُهَا رَنَقٌ ، وَعَذْبُهَا

أَجَاجٌ ، وَخُلُوقُهَا صَبْرٌ ، وَغِذَاؤُهَا سِمَامٌ ، وَأَسْبَابُهَا رِمَامٌ ، حَيْثُا بَعَرَضَ مَوْتُ ، وَصَحِيحُهَا

بِعَرَضِ سَقَمٍ ، مُلْكُهَا مَسْلُوبٌ ، وَعَزِيزُهَا مَغْلُوبٌ ، وَمَوْفُورُهَا مَنَكُوبٌ ، وَجَارُهَا مَحْرُوبٌ .

امام علی علیه السلام - در توصیف دنیا - : قدرتش نوبتی است، عیشش تیره است، گوارایش شور است، شیرینش تلخ است، غذایش زهر است، ریسمان هایش پوسیده است، زنده اش دست خوش مرگ است، سالمش در معرض بیماری است ، دارایی اش از کف رفتنی است، قدرتمندش شکست خوردنی است ، ثروتمندش اسیر [رنج و گرفتاری] است، و پناهنده به آن ، تاراج شونده است.

الإمام عليّ عليه السلام - في ذمّ الدنيا - : عِزُّهَا ذُلٌّ ، وَجِدُّهَا هَزَلٌ ، وَعُلُوُّهَا سُفْلٌ .

امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا - : عزّتش خواری، و جدّی اش شوخی ، و بلندی اش پستی است.

عنه عليه السلام : كَثْرَةُ الدُّنْيَا قِلَّةٌ ، وَعِزُّهَا ذِلَّةٌ ، وَزَخَارِفُهَا مُضِلَّةٌ ، وَمَوَاهِبُهَا فِتْنَةٌ .

امام علی علیه السلام : زیاد دنیا اندک است، و عزّتش خواری، و زیورهایش گم راه کننده، و دِهش هایش مایه گرفتاری.

عنه عليه السلام : سُلْطَانُ الدُّنْيَا ذُلٌّ ، وَعُلُوُّهَا سُفْلٌ .

امام علی علیه السلام : قدرت دنیا ، خواری است و بلندی اش ، پستی.

الإمام عليّ عليه السلام : مَا التَّدُّ أَحَدٌ مِنَ الدُّنْيَا لَذَّةً إِلَّا كَانَتْ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غُصَّةٌ .

امام علی علیه السلام : هیچ کس از دنیا لذتی نمی چشد ، مگر آن که در روز قیامت ، مایه اندوه او می گردد (/گلوگیر او می شود).

عنه عليه السلام : لِلْمُسْتَحْلِي لَذَّةَ الدُّنْيَا غُصَّةٌ .

امام علی علیه السلام : آن که لذّت دنیا را شیرین یابد ، به اندوه گرفتار می آید.

الإمام عليّ عليه السلام : مَرَارَةُ الدُّنْيَا حَلَاوَةُ الْآخِرَةِ ، وَحَلَاوَةُ الدُّنْيَا مَرَارَةُ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : تلخی دنیا ، شیرینی آخرت است و شیرینی دنیا ، تلخی آخرت .

عنه عليه السلام : حَلَاوَةُ الدُّنْيَا تَوْجِبُ مَرَارَةَ الْآخِرَةِ وَسُوءَ الْعُقْبَى .

امام علی علیه السلام : شیرینی دنیا ، موجب تلخی آخرت و بدی عاقبت می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : ثَرَوَةُ الدُّنْيَا فَقْرُ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : ثروت دنیا، فقر آخرت است .

عنه عليه السلام : مَا زَادَ فِي الدُّنْيَا نَقَصَ فِي الْآخِرَةِ . مَا نَقَصَ مِنَ الدُّنْيَا زَادَ فِي الْآخِرَةِ

امام علی علیه السلام : آنچه در دنیا می افزاید ، در آخرت می کاهد، و آنچه در دنیا می کاهد ، در آخرت می افزاید .

عنه عليه السلام : أَغْنَى النَّاسُ فِي الْآخِرَةِ أَفْقَرُهُمْ فِي الدُّنْيَا . أَوْفَرُ النَّاسِ حَظًّا مِنَ

الْآخِرَةِ أَقْلُهُمْ حَظًّا مِنَ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : توانگرترین مردم در آخرت ، درویش ترین آنان در دنیا است، و بهره مندترین مردم از آخرت ، کم بهره ترین آنان از دنیا است .

الإمام عليّ عليه السلام : أَلَا وَإِنَّ إِعْطَاءَ الْمَالِ فِي غَيْرِ حَقِّهِ تَبْذِيرٌ وَإِسْرَافٌ ، وَهُوَ يَرْفَعُ

صَاحِبَهُ فِي الدُّنْيَا وَيَضَعُهُ فِي الْآخِرَةِ ، وَيُكْرِمُهُ فِي النَّاسِ وَيُهِينُهُ عِنْدَ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : آگاه باشید که بخشیدن نابه جای مال ، ریخت و پاش و اسراف است. این کار ، صاحب مال را در دنیا بالا می برد ؛ اما در آخرت ، پست می گرداند، و در میان مردم ، ارجمندش می سازد ؛ ولی نزد خدا بی مقدارش می کند .

الإمام عليّ عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ! إِيَّاكُمْ وَحُبُّ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ ، وَبَابُ

كُلِّ بَلِيَّةٍ ، وَقِرَانُ كُلِّ فِتْنَةٍ ، وَدَاعِي كُلِّ رَزِيَّةٍ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! از دنیادوستی بپرهیزید که ریشه هر خطا، و در هر بلا، و جفت هر فتنه، و فراخواننده هر مصیبتی است .

عنه عليه السلام : أَلَا وَحُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ ، وَبَابُ كُلِّ بَلِيَّةٍ ، وَمَجْمَعُ كُلِّ فِتْنَةٍ ،

وَدَاعِيَةُ كُلِّ رِيْبَةٍ .

امام علی علیه السلام : هان! دنیادوستی ، ریشه هر خطا، و در هر بلا، و مجمع هر فتنه، و باعث هر سوء ظنی است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِيَّاكَ وَحُبُّ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا أَصْلُ كُلِّ خَطِيئَةٍ ، وَمَعْدِنُ كُلِّ بَلِيَّةٍ

امام علی علیه السلام : از دنیادوستی بپرهیز؛ چرا که ریشه هر خطا و معدن هر بلایی است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّمَا بَدَأُ وَقُوعِ الْفِتَنِ مِنْ أَهْوَاءِ تُتَّبَعُ ، وَأَحْكَامُ تُبْتَدَعُ .

امام علی علیه السلام : سرآغاز پیدایش فتنه ها، در حقیقت ، پیروی از هوس ها و بدعت نهادن در احکام است .

الإمام عليّ عليه السلام : أَعْظَمُ الْخَطَايَا حُبُّ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : بزرگ ترین خطاها، دنیادوستی است .

الإمام عليّ عليه السلام : شَرُّ الْفِتَنِ مَحَبَّةُ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : بدترین فتنه ها [و گرفتاری ها] ، حبّ دنیاست .

عنه عليه السلام : الْوَلَهُ بِالْدُّنْيَا أَعْظَمُ فِتْنَةٍ .

امام علی علیه السلام : شیفتگی به دنیا ، بزرگ ترین فتنه است .

عنه عليه السلام : حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ الْفِتَنِ وَأَصْلُ الْمِحَنِ .

امام علی علیه السلام : دنیادوستی، منشأ فتنه ها و ریشه رنج هاست .

الإمام عليّ عليه السلام : شَرُّ الْمِحَنِ حُبُّ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : بدترین رنج ها، دنیادوستی است .

الإمام عليّ عليه السلام : رَأْسُ الْآفَاتِ الْوَلَهُ بِالْدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : منشأ همه آفت ها ، عشق به دنیاست .

الإمام عليّ عليه السلام : كَمَا أَنَّ الشَّمْسَ وَاللَّيْلَ لَا يَجْتَمِعَانِ ، كَذَلِكَ حُبُّ اللَّهِ وَحُبُّ الدُّنْيَا

لَا يَجْتَمِعَانِ .

امام علی علیه السلام : چنان که خورشید و شب با هم جمع نمی شوند، خدادوستی و دنیادوستی نیز با هم جمع نمی شوند .

عنه عليه السلام - في ذكر حديث معراج النبي صلى الله عليه و آله - : قَالَ اللَّهُ تَعَالَى :
... يَا أَحْمَدُ ، لَوْ صَلَّى الْعَبْدُ صَلَاةَ أَهْلِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ، وَصَامَ صِيَامَ أَهْلِ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ ،
وَطَوَى مِنَ الطَّعَامِ مِثْلَ الْمَلَائِكَةِ ، وَلَبَسَ لِبَاسَ الْعَارِي ، ثُمَّ أَرَى فِي قَلْبِهِ مِنْ حُبِّ الدُّنْيَا ذَرَّةً
أَوْ سُمْعَتَهَا أَوْ رِيَاسَتَهَا أَوْ حَلِيتَهَا أَوْ زِينَتَهَا ، لَا يُجَاوِرُنِي فِي دَارِي ، وَلَا عَنَزَ عَنِّي مِنْ قَلْبِهِ
مَحَبَّتِي ، وَعَلَيْكَ سَلَامِي وَمَحَبَّتِي .

امام علی علیه السلام - در یادکرد حدیث معراج پیامبر صلی الله علیه و آله - : خداوند
متعال فرمود: «... ای احمد! اگر بنده به اندازه نمازهای اهل آسمان و زمین نماز بخواند،
و به اندازه روزه های اهل آسمان و زمین روزه بگیرد، و چون فرشتگان غذا نخورد، و
مانند برهنگان جامه بپوشد ، اما در دل او ذره ای حبّ دنیا یا شهرت آن یا ریاست آن یا
زر و زیور آن ببینم ، هرگز در خانه ام به جوار من در نخواهد آمد، و محبت خود را از
دل او برخوادم کند. سلام و محبت من ، بر تو باد !

عنه عليه السلام : إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَأَخْرِجُوا مِنْ قُلُوبِكُمْ حُبَّ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : اگر به راستی ، خدا را دوست می دارید ، دوستی دنیا را از دل
هایتان بیرون کنید .

عنه عليه السلام : كَيْفَ يَدَّعِي حُبَّ اللَّهِ مَنْ سَكَنَ قَلْبَهُ حُبُّ الدُّنْيَا؟ !

امام علی علیه السلام : کسی که دوستی دنیا در دلش خانه کرده است ، چگونه ادّعی
دوستی خدا می کند؟ !

الإمام علي عليه السلام : طَالِبُ الدُّنْيَا تَفَوُّتُهُ الْآخِرَةُ وَيُدْرِكُهُ الْمَوْتُ حَتَّى يَأْخُذَهُ بَغْتَةً ،
وَلَا يُدْرِكُ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَا قُسِمَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : جوینده دنیا، آخرت را از دست می دهد و مرگ ، او را در می
رسد و ناگهان او را فرو می گیرد، و از دنیا جز به آنچه قسمت اوست ، نمی رسد .

عنه عليه السلام : مَا ظَفِرَ بِالْآخِرَةِ مَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا مَطْلَبَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که دنیا مطلوب او باشد ، به آخرت دست نمی یابد .

عنه عليه السلام : مَنْ مَلَكَ مِنَ الدُّنْيَا شَيْئًا ، فَاتَهُ مِنَ الْآخِرَةِ أَكْثَرُ مِمَّا مَلَكَ .

امام علی علیه السلام : هر کس چیزی از دنیا را به دست آورد ، بیشتر از آنچه به دست آورده ، از آخرت از دست می دهد .

عنه علیه السلام : مَنْ رَغِبَ فِي زَخَارِفِ الدُّنْيَا ، فَاتَهُ الْبَقَاءُ الْمَطْلُوبُ .

امام علی علیه السلام : هر کس خواهان تجملات دنیا باشد ، زندگی جاویدان مطلوب را از دست می دهد .

عنه علیه السلام : طَلَبُ الْجَمْعِ بَيْنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مِنْ خِدَاعِ النَّفْسِ .

امام علی علیه السلام : خواهان جمع میان دنیا[ی نکوهیده] و آخرت بودن ، از نیرنگ های نفس است .

عنه علیه السلام : بِإِثَارِ حُبِّ الْعَاجِلَةِ صَارَ مَنْ صَارَ إِلَى سَوْءِ الْآجِلَةِ .

امام علی علیه السلام : با برگزیدن دوستی دنیاست که آدمیان به سوء عاقبت ، گرفتار می شوند .

عنه علیه السلام : لَا تَجْتَمِعُ الْآخِرَةُ وَالْدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : آخرت و دنیا[ی نکوهیده] ، با هم جمع نمی شوند .

عنه علیه السلام : لَا يَنْفَعُ الْعَمَلُ لِلْآخِرَةِ مَعَ الرَّغْبَةِ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : با وجود دنیاخواهی، کار برای آخرت ، سودی نمی بخشد .

عنه علیه السلام : كَيْفَ يَعْمَلُ لِلْآخِرَةِ الْمَشْغُولُ بِالدُّنْيَا !

امام علی علیه السلام : کسی که سرگرم دنیاست ، چگونه برای آخرت کار کند؟ !

الإمام عليّ عليه السلام - في ذكرِ حديثِ معراجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ - : قَالَ اللهُُ .

.. يَا أَحْمَدُ أَبْغِضِ الدُّنْيَا وَأَهْلَهَا وَأَحِبَّ الْآخِرَةَ وَأَهْلَهَا .

امام علی علیه السلام - در یادکرد حدیث معراج پیامبر صلی الله علیه و آله - : خداوند فرمود : «... ای احمد! دنیا و دنیاخواهان را دشمن بدار، و آخرت و آخرتگرایان را دوست بدار» .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ غَلَبَتِ الدُّنْيَا عَلَيْهِ ، عَمِيَ عَمَّا بَيْنَ يَدَيْهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که دنیا بر او چیره گردد ، از دیدن آنچه پیش روی اوست ، کور می شود .

عنه عليه السلام : مَنْ قَصَرَ نَظْرَهُ عَلَى أبنَاءِ الدُّنْيَا ، عَمِيَ عَنْ سَبِيلِ الْهُدَى .

امام علی علیه السلام : هر که نگاه کردنش را به دنیا طلبان محدود کند ، از [دیدن] راه درست ، کور می شود .

عنه عليه السلام - فِي ذِمِّ الدُّنْيَا - : مَنْ رَاقَهُ زِيرِجُهَا أُعْقِبَتْ نَاطِرِيهِ كَمَها .

امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا - : آن که تجمّلات پوچ دنیا خیره اش سازد ، دنیا دو دیده اش را کور می گرداند .

عنه عليه السلام : أَرْفُضِ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّ حُبَّ الدُّنْيَا يُعْمِي وَيُصِمُّ وَيُبْكِمُ وَيُذِلُّ الرَّقَابَ ، فَتَدَارِكُ مَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِكَ وَلَا تَقُلْ: غَدًا أَوْ بَعْدَ غَدٍ ؛ فَإِنَّمَا هَلْكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكَ بِإِقَامَتِهِمْ عَلَى الْأَمَانِيِّ وَالنَّسْوِيفِ ، حَتَّى أَتَاهُمْ أَمْرُ اللَّهِ بَغْتَةً وَهُمْ غَافِلُونَ ، فَنُقِلُوا عَلَى أَعْوَادِهِمْ إِلَى قُبُورِهِمُ الْمُظْلِمَةِ الضَّيْقَةِ ، وَقَدْ أَسْلَمَهُمُ الْأَوْلَادُ وَالْأَهْلُونَ . فَاَنْقَطِعْ إِلَى اللَّهِ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ مِنْ رَفْضِ الدُّنْيَا ، وَعَزْمٍ لَيْسَ فِيهِ انْكِسَارٌ وَلَا انْخِرَالٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا را رها کن؛ چرا که دنیادوستی ، کور و کر و لال و زبون می کند . و باقی مانده عمرت را دریاب و مگو: فردا و پس فردا؛ زیرا آنان که پیش از تو بودند ، از آن روی به هلاکت در افتادند که به آرزوها و امروز و فردا کردن تکیه نمودند ، تا آن که فرمان خدا (مرگ) ، ناگهان و بی خبر برایشان در رسید ، و بر تابوت هایشان به سوی گورهای تنگ و تاریکشان برده شدند و فرزندان و خانواده شان آنها را تنها گذاشتند . پس ، با دلی توبه کننده و دست از دنیا شسته و عزمی استوار ، به خدا رو کن .

عنه عليه السلام : لِحُبِّ الدُّنْيَا صَمَّتِ الْأَسْمَاعُ عَنْ سَمَاعِ الْحِكْمَةِ ، وَعَمِيَتْ الْقُلُوبُ عَنْ نُورِ الْبَصِيرَةِ .

امام علی علیه السلام : از دنیادوستی است که گوش ها از شنیدن حکمت ، کر گشته و دل ها از [دیدن] نور بینش ، کور شده اند .

عنه عليه السلام : إِنَّ مَنْ غَرَّتْهُ الدُّنْيَا بِمُحَالِ الْأَمَالِ ، وَخَدَعَتْهُ بِزُورِ الْأَمَانِيِّ ، أَوْرَثَتْهُ كَمَها ، وَالْبَسَتْهُ عَمَى ، وَقَطَعَتْهُ عَنِ الْآخِرَى ، وَأَوْرَدَتْهُ مَوَارِدَ الرَّدَى .

امام علی علیه السلام : کسی که دنیا او را با آرزوهای دست نیافتنی بفریبد و با امیدهای دروغین گولش زند، برایش کوری به ارث می نهد و بر او نابینایی می پوشاند، و از آخرت بریده اش می گرداند و او را به آبخورهای هلاکت در می آورد .

الإمام علي عليه السلام : سَبَبُ فسادِ الْعَقْلِ حُبُّ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : علّت تباهی خرد، دنیادوستی است .

عنه عليه السلام : زَخَارِفُ الدُّنْيَا تُفْسِدُ الْعُقُولَ الضَّعِيفَةَ .

امام علی علیه السلام : زیب و زر دنیا ، خُردهای ناتوان را تباه می گرداند .

عنه عليه السلام : حُبُّ الدُّنْيَا يُفْسِدُ الْعَقْلَ ، وَيُصِمُّ الْقَلْبَ عَنْ سَمَاعِ الْحِكْمَةِ ، وَيُوجِبُ

أَلِيمَ الْعِقَابِ .

امام علی علیه السلام : دنیادوستی ، خرد را تباه می کند، گوش را از نیوشیدن حکمت ، کر می سازد، و موجب عذاب دردناک می گردد .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا مَصْرَعُ الْعُقُولِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، قتلگاه خُردهاست .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ لَهَجَ قَلْبُهُ بِحُبِّ الدُّنْيَا التَّاطَّ قَلْبُهُ مِنْهَا بِثَلَاثٍ : هَمٌّ لَا يُغْبَهُ ، وَحَرِصٌ لَا يَتْرُكُهُ ، وَأَمَلٌ لَا يُدْرِكُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که دلش غرق دنیادوستی شود ، سه چیز از دنیا به دل او درمی آمیزد : اندوهی که دمی از او جدا نمی شود، حرصی که از او دست برنمی دارد، و آرزویی که به آن نمی رسد .

عنه عليه السلام - مِنْ كِتَابٍ لَهُ إِلَى مُعَاوِيَةَ - : أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ الدُّنْيَا مَشْغَلَةٌ عَنْ غَيْرِهَا ،

وَلَمْ يُصِبْ صَاحِبُهَا مِنْهَا شَيْئًا إِلَّا فَتَحَتْ لَهُ حِرْصًا عَلَيْهَا وَلَهَجًا بِهَا ، وَلَنْ يَسْتَغْنِيَ صَاحِبُهَا بِمَا نَالَ فِيهَا عَمَّا لَمْ يَبْلُغْهُ مِنْهَا ، وَمِنْ وَرَاءِ ذَلِكَ فِرَاقٌ مَا جَمَعَ وَنَقْضٌ مَا أْبْرَمَ ! وَلَوْ اعْتَبَرْتَ بِمَا مَضَى حَفِظْتَ مَا بَقِيَ ، وَالسَّلَامُ .

امام علی علیه السلام - در نامه اش به معاویه - : اَمَّا بَعْدُ ؛ دنیا مایه باز داشتن از غیر خود (آخرت) است، و دنیاخواه ، به چیزی از آن نمی رسد ، جز آن که دری از آزمندی و شیفتگی به دنیا بر رویش گشوده می گردد، و با آنچه از دنیا به دست آورده ، از آنچه به

دست نیاورده است ، هرگز احساس بی نیازی نمی کند، در حالی که سرانجام، باید آنچه را گرد آورده است ، بگذارد و برود و آنچه را رشته است ، پنبه کند! و تو اگر از آنچه گذشته است ، پند می گرفتی ، آنچه را مانده است ، پاس می داشتی. بدرود !

عنه عليه السلام - مِنْ كِتَابِ لَهُ إِلَى عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ - :أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ الدُّنْيَا مَشْغَلَةٌ عَنْ غَيْرِهَا ، وَصَاحِبُهَا مَقْهُورٌ فِيهَا ، لَمْ يُصِبْ مِنْهَا شَيْئًا قَطُّ إِلَّا فَتَحَتْ لَهُ حِرْصًا ، وَأَدْخَلَتْ عَلَيْهِ مَوُونَةً تَزِيدُهُ رَغْبَةً فِيهَا ، وَلَنْ يَسْتَغْنِيَ صَاحِبُهَا بِمَا نَالَ عَمَّا لَمْ يَبْلُغْهُ ، وَمِنْ وَرَاءِ ذَلِكَ فِرَاقُ مَا جَمَعَ ، وَالسَّعِيدُ مَنْ وُعِظَ بِغَيْرِهِ .

فَلَا تُحْبِطْ أَجْرَكَ أبا عَبْدِ اللَّهِ ، وَلَا تُجَارِيَنَّ مُعَاوِيَةَ فِي بَاطِلِهِ ، فَإِنَّ مُعَاوِيَةَ غَمَصَ النَّاسَ وَسَفَهَ الْحَقَّ .

امام علی علیه السلام - در نامه اش به عمرو بن عاص - :اَمَّا بَعْدُ ؛ دنیا مایه باز داشتن از غیر خود (آخرت) است، و دنیاپرست در آن ، شکست خورده است. او هرگز به چیزی از دنیا نرسید ، مگر آن که دنیا دری از آزمندی را به رویش گشود، و هزینه ای بر او بار کرد که موجب دنیاخواهی بیشتر او شد. دنیادار ، هر اندازه از دنیا به دست آورد ، باز او را از آنچه به دست نیاورده است ، بی نیاز نمی کند، در حالی که سرانجام او ، جدا شدن از چیزی است که گرد آورده است. خوش بخت ، کسی است که از دیگران پند گیرد . پس، ای ابو عبد الله ! اجر خود را ضایع مکن، و با معاویه در راه باطلش همراهی منما؛ چرا که معاویه مردم را خوار می شمارد و برای حق ، ارزشی قائل نیست .

الإمام عليّ عليه السلام : حُبُّ الدُّنْيَا يُوْجِبُ الطَّمَعَ .

امام علی علیه السلام : دنیا دوستی ، موجب طمعکاری می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ عَظُمَتِ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ ، وَكَبُرَ مَوْقِعُهَا فِي قَلْبِهِ ، آثَرَهَا عَلَى اللَّهِ تَعَالَى ؛ فَانْقَطَعَ إِلَيْهَا وَصَارَ عَبْدًا لَهَا .

امام علی علیه السلام : کسی که دنیا در نظرش بزرگ آید، و در دلش جایگاهی بشکوه یابد، آن را بر خداوند متعال مقدّم می دارد، پس یکسره به دنیا روی می آورد و بنده آن می شود .

عنه عليه السلام : مَنْ عَشِقَ شَيْئًا أَعَشَى بَصَرَهُ ، وَأَمْرَضَ قَلْبَهُ ، فَهُوَ يَنْظُرُ بِعَيْنٍ غَيْرِ صَاحِحَةٍ ، وَيَسْمَعُ بِأُذُنٍ غَيْرِ سَمِيعَةٍ ، قَدْ حَرَقَتْ الشَّهَوَاتُ عَقْلَهُ ، وَأَمَاتَتِ الدُّنْيَا قَلْبَهُ ، وَوَلِهَتْ عَلَيْهَا نَفْسُهُ ، فَهُوَ عَبْدٌ لَهَا وَلِمَنْ فِي يَدَيْهِ شَيْءٌ مِنْهَا ، حَيْثُمَا زَالَتْ زَالَ إِلَيْهَا ،

وَحَيْثُمَا أَقْبَلْتَ أَقْبَلْ عَلَيْهَا ، لَا يَنْزَجِرُ مِنَ اللَّهِ بَزَاجِرٌ ، وَلَا يَتَّعِظُ مِنْهُ بِوَاعِظٍ ، وَهُوَ يَرَى الْمَأْخُودِينَ عَلَى الْغِرَّةِ - حَيْثُ لَا إِقَالَةَ وَلَا رَجْعَةَ - كَيْفَ نَزَلَ بِهِمْ مَا كَانُوا يَجْهَلُونَ ، وَجَاءَهُمْ مِنْ فِرَاقِ الدُّنْيَا مَا كَانُوا يَأْمَنُونَ ، وَقَدِمُوا مِنَ الْآخِرَةِ عَلَى مَا كَانُوا يُوْعَدُونَ ، فَغَيْرُ مَوْصُوفٍ مَا نَزَلَ بِهِمْ .

امام علی علیه السلام : کسی که عاشق چیزی شود، آن چیز دیده [دل] او را کم سو می گرداند، و دلش را بیمار می کند. در نتیجه، چنین کسی با چشمی ناسالم می نگرد، و با گوشی ناشنوا می شنود. خواست های دنیوی ، خرد او را از هم دریده، و دنیا دلش را میرانده، و جانش شیفته آن گردیده است . از این رو ، بنده دنیا و بنده کسی است که چیزی از دنیا دارد. به هر کجا که دنیا برود ، او نیز بدان جا می رود، و به هر سو که دنیا رو کند ، او نیز بدان رو می کند. با هیچ نهی ای از جانب خدا ، باز نمی ایستد، و از هیچ پندی از او ، اندرز نمی گیرد، در حالی که می بیند مرگ ، چه سان ناگهان گریبان دیگران را می گیرد و مجال پوزشخواهی و بازگشتی نمی دهد ، و آنچه نمی دانستند ، بر آنان فرود می آید، و از دنیا که خود را در آن ایمن می پنداشتند ، جدا می شوند، و به آنچه در آخرت وعده داده می شدند ، می رسند. آنچه بر سر آنان می آید ، به راستی در وصف نمی گنجد .

عنه علیه السلام : مَنْ أَحَبَّ الدِّينَارَ وَالْدِّرْهَمَ فَهُوَ عَبْدُ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : هر که درهم و دینار را دوست بدارد ، بنده دنیاست .

الإمام عليّ عليه السلام : سَبَبُ الشَّقَاءِ حُبُّ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : علّت شقاوت، عشق به دنیاست .

عنه علیه السلام : إِيَّاكَ وَالْوَلَةَ بِالدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا تَوْرِثُكَ الشَّقَاءَ وَالْبَلَاءَ ، وَتَحْدُوكَ عَلَى بَيْعِ الْبَقَاءِ بِالْفَنَاءِ .

امام علی علیه السلام : زنهار از شیفتگی به دنیا، که بدبختی و رنج برایت بر جای می نهد، و به فروختن زندگی جاودانی به زندگی فناپذیر ، وادارت می کند !

عنه علیه السلام : حُكِمَ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا بِالشَّقَاءِ وَالْفَنَاءِ وَالذَّمَارِ وَالْبَوَارِ .

امام علی علیه السلام : مردم دنیا ، محکوم به بدبختی و نیستی و نابودی و هلاکت اند .

عنه علیه السلام : مَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا هَمَّهُ ، طَالَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَقَاؤُهُ وَغَمُّهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که دنیا هم و غم او باشد، در روز قیامت شقاوت و اندوه او به درازا می کشد .

عنه عليه السلام : مَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّهِ ، طَالَ شَقَاؤُهُ وَغَمُّهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که بزرگ ترین اهتمامش دنیا باشد ، گرفتاری و اندوهش به درازا می کشد .

عنه عليه السلام : الدِّينُ يُجِلُّ ، الدُّنْيَا تُذِلُّ .

امام علی علیه السلام : دین ، [آدمی را] ارجمند می گرداند، و دنیا ، خوار می سازد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ مَنْ كَانَتْ الْعَاجِلَةُ أَمْلَكَ بِهِ مِنَ الْآجِلَةِ ، وَأُمُورُ الدُّنْيَا أَغْلَبَ عَلَيْهِ مِنْ أُمُورِ الْآخِرَةِ ، فَقَدْ بَاعَ الْبَاقِيَ بِالْفَنَاءِ ، وَتَعَوَّضَ الْبَائِدَ عَنِ الْخَالِدِ ، وَأَهْلَكَ نَفْسَهُ وَرَضِيَ لَهَا بِالْحَائِلِ الزَّائِلِ ، وَنَكَبَ بِهَا عَنْ نَهْجِ السَّبِيلِ .

امام علی علیه السلام : کسی که زندگی کنونی ، بیشتر از زندگی آینده اختیاردار او باشد و کارهای دنیا بر او چیره تر از کارهای آخرت باشد ، هر آینه ماندگار را به فناپذیر فروخته، و جاویدان را با گذرا عوض کرده، و خویشتن را به نابودی افکنده ، و زندگی دگرگون شونده زوال پذیر را برای خود پسندیده، و از راه روشن به کج راه رفته است .

عنه عليه السلام : كُلَّمَا ازدَادَ المرءُ بالدُّنْيَا شُغْلًا وُزَادَ بِهَا وَلَهَا ، أوردَتْهُ المَسَالِكُ وَأوقَعَتْهُ فِي المَهَالِكِ .

امام علی علیه السلام : هر گاه مشغله انسان به دنیا بیشتر شود و علاقه اش به آن فزون تر گردد، دنیا او را به راه های گوناگون می برد و وی را در مهلکه ها می افکند .

عنه عليه السلام : مَنْ لَمْ يُبَالِ مَا رُزِيَ مِنْ آخِرَتِهِ إِذَا سَلِمَتْ لَهُ دُنْيَاهُ ، فَهُوَ هَالِكٌ .

امام علی علیه السلام : کسی که هر گاه دنیایش سالم (و تأمین) باشد ، برایش مهم نیست که چه بلایی بر سر آخرتش می آید، در هلاکت است .

عنه عليه السلام : آفَةُ النَّفْسِ الْوَلَةُ بِالدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : آفت نفس، شیفتگی به دنیاست .

عنه عليه السلام : زُهْدُكَ فِي الدُّنْيَا يُنْجِيكَ ، وَرَغْبَتُكَ فِيهَا تُرْدِيكَ .

امام علی علیه السلام : زهد تو در دنیا، تو را نجات می دهد، و دل بستگی تو به آن ، تو را نابود می کند .

عنه عليه السلام : الرَّغْبَةُ مِفْتَاحُ الْعَطَبِ .

امام علی علیه السلام : دنیاخواهی ، کلید نابودی است .

الإمام عليّ عليه السلام - في خطبته المعروفة بالشَّقِيقِيَّةِ - : فَلَمَّا نَهَضْتُ بِالْأَمْرِ نَكَّثَتْ طَائِفَةٌ ، وَمَرَقَتْ أُخْرَى ، وَقَسَطَ آخَرُونَ ، كَأَنَّهُمْ لَمْ يَسْمَعُوا اللَّهَ سُبْحَانَهُ يَقُولُ : « تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَعْرَاضِ وَلَا فَسَادًا وَ الْعَقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ! » بَلَى ، وَاللَّهِ سَمِعُوهَا وَوَعَوْهَا ، وَلَكِنَّهُمْ حَلَّتِ الدُّنْيَا فِي أَعْيُنِهِمْ ، وَرَافَقَهُمْ زَبْرُجُهَا .

امام علی علیه السلام - در خطبه معروف به شقشقیه - : چون زمام امور را به دست گرفتم ، گروهی پیمان شکستند، عده ای از فرمان به در شدند، و عده ای سر از فرمان حق برتافتند. گویی آنان نشنیده اند که خداوند سبحان می فرماید: « آن سرای آخرت را برای کسانی قرار می دهیم که خواهان برتری جویی و تباهاکاری در زمین نیستند، و عاقبت ، از آن تقوای پیشگان است . «آری! به خدا سوگند که آن را شنیدند و فهمیدند ؛ اما دنیا در چشم آنان زیبا نمود، و زرق و برق آن خیره شان ساخت .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا اسْتَرَّاحَ قَلْبُهُ وَبَدَأَهُ ، وَمَنْ رَغِبَ فِيهَا تَعَبَ قَلْبُهُ وَبَدَأَهُ .

امام علی علیه السلام : آن که به دنیا زهد ورزید، دل و تنش آسود، و آن که در پی آن برآمد، دل و تنش خسته شد .

عنه عليه السلام - في التَّزْهِيدِ فِي الدُّنْيَا - : مَنْ رَغِبَ فِيهَا أَتَعَبَتْهُ وَأَشَقَّتْهُ .

امام علی علیه السلام - در تشویق به ترك دنیا - : هر که دنیاخواه شد ، دنیا او را خسته و رنجور ساخت .

عنه عليه السلام : ثَمَرَةُ الْوَلَهِ بِالْدُّنْيَا عَظِيمُ الْمِحْنَةِ .

امام علی علیه السلام : ثمره شیفتگی به دنیا، رنج بسیار است .

عنه عليه السلام : قُرْنَتِ الْمِحْنَةُ بِحُبِّ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : دنیا دوستی و رنج ، همنشین اند .

الإمام عليّ عليه السلام : لِلْمُسْتَحْلِي لَذَّةُ الدُّنْيَا غُصَّةٌ .

امام علی علیه السلام : کسی که لذت دنیا را شیرین بشمرد ، اندوه به سراغش می آید .

عنه عليه السلام : الْمُسْتَمْتِعُونَ بِالدُّنْيَا تَبْكِي قُلُوبُهُمْ وَإِنْ فَرَحُوا ، وَيَشْتَدُّ مَقْتُهُمْ لِأَنفُسِهِمْ وَإِنْ اغْتَبَطُوا بِبَعْضِ مَا مِنْهَا رَزَقُوا .

الدُّنْيَا فَانِيَةٌ لَا بَقَاءَ لَهَا ، وَالْآخِرَةُ بَاقِيَةٌ لَا فَنَاءَ لَهَا . الدُّنْيَا مُقْبِلَةٌ إِلَى الْآخِرَةِ ، وَالْآخِرَةُ مَلْجَأُ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : برخورداران از دنیا، دل هایشان می گرید ، اگرچه [به ظاهر] شاد باشند ، و از خویشتن سخت در خشم اند ، اگرچه برای آنچه از دنیا روزی داده شده اند ، مورد غبطه دیگران باشند .

دنیا ، فناپذیر است و بقایی ندارد، و آخرت ، ماندگار است و فنا نمی پذیرد. دنیا رو به آخرت دارد، و آخرت ، پناهگاه دنیاست .

عنه عليه السلام - فِي بَيَانِ مَضَارِّ حُبِّ الدُّنْيَا - : مَنْ اسْتَشَعَرَ الشَّغْفَ بِهَا مَلَاعَتْ ضَمِيرَهُ أَشْجَانَا لَهُنَّ رَقْصٌ عَلَى سُودَاءِ قُلُوبِهِ : هُمْ يَشْغَلُهُ ، وَ غَمٌّ يَحْزُنُهُ ، كَذَلِكَ حَتَّى يُؤْخَذَ بِكَظْمِهِ فَيُلْقَى بِالْفَضَاءِ مُنْقَطِعًا أَبْهَرَاهُ ، هَيِّنًا عَلَى اللَّهِ فَنَائُهُ وَعَلَى الْإِخْوَانِ الْقَاوَةُ .

امام علی علیه السلام - در بیان زیان های دنیادوستی - : آن که دل باخته دنیا شود، دنیا اندرون او را آکنده از اندوه ها (نگرانی ها) می کند که در سویدای دلش به رقص در می آیند . اندوهی او را به خود مشغول می سازد، و غصّه ای اندوهگینش می کند، تا آن که گلویش گرفته ، شاه رگ هایش از کار می افتند و در گوشه ای افکنده می شود. خداوند ، به آسانی نابودش می کند، و دوستان ، به راحتی در گورش می افکنند .

عنه عليه السلام - فِي الدِّيَوَانِ الْمَنَسُوبِ إِلَيْهِ - :

أَفَّ عَلَى الدُّنْيَا وَأَسْبَابِهَا فَإِنَّهَا لِلْحُزَنِ مَخْلُوقَةٌ

هُمُومُهَا مَا تَنْقُضِي سَاعَةً عَنْ مَلِكٍ فِيهَا وَعَنْ سَوْقَةٍ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

تفو بر دنیا و اسباب آن /که برای غم و اندوه آفریده شده است

غم هایش دمی پایان نمی گیرند/نه برای شاه و نه برای رعیت .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا هِمَّتَهُ ، اشْتَدَّتْ حَسْرَتُهُ عِنْدَ فِرَاقِهَا .

امام علی علیه السلام : هر که مطلوبش دنیا باشد، در هنگام جدایی از آن، افسوس بسیار می خورد .

الإمام عليّ عليه السلام : فَسَادُ الدِّينِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : دنیا ، مایه تباهی دین است .

عنه عليه السلام : مَا أَفْسَدَ الدِّينَ كَالدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : هیچ چیزی مانند دنیا، دین را تباه نکرد .

عنه عليه السلام : مَنْ عَمَرَ دُنْيَاهُ ، أَفْسَدَ دِينَهُ وَأَخْرَبَ أَخْرَاهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس دنیای خویش را آباد ساخت ، دینش را تباه و آخرتش را ویران نمود .

عنه عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا لَمَفْسَدَةٌ الدِّينِ وَمَسَلَبَةُ الْيَقِينِ ، وَإِنَّهَا لِرَأْسِ الْفِتَنِ وَأَصْلُ الْمَحَنِ . امام علی علیه السلام : دنیا ، مایه تباهی دین و از بین رفتن یقین است، و اساس فتنه ها و ریشه رنج هاست .

عنه عليه السلام : حَرَامٌ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَوَلِّهِ بِالدُّنْيَا أَنْ يَسْكُنَهُ التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : بر هر دلی که شیفته دنیاست ، حرام است که تقوا در آن ، خانه کند .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي الدِّيَوَانِ الْمَنْسُوبِ إِلَيْهِ - :

مَا هَذِهِ الدُّنْيَا لِطَالِبِهَا إِلَّا عَنَاءٌ وَهُوَ لَا يَدْرِي

إِنْ أَقْبَلَتْ شَغَلَتْ دِيَانَتَهُ إِنْ أَدْبَرَتْ شَغَلَتْهُ بِالْفَقْرِ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

این دنیا برای جوینده اش نیست / مگر رنج، و او خود نمی داند

دنیا اگر روی آورد، او را از دینش باز می دارد / او چون برود ، او را به فقر گرفتار می سازد .

الإمام عليّ عليه السلام - في خُطْبَتِهِ لَمَّا اضْطَرَبَ عَلَيْهِ أَصْحَابُهُ فِي أَمْرِ الْحُكُومَةِ - : أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّهُ لَمْ يَزَلْ أَمْرِي مَعَكُمْ عَلَى مَا أَحَبُّ حَتَّى نَهَكْتُكُمْ الْحَرْبُ ، وَقَدْ وَاللَّهِ أَخَذْتُ مِنْكُمْ وَتَرَكْتُ ، وَهِيَ لِعَدُوِّكُمْ أَنْهَكُ . لَقَدْ كُنْتُ أُمِّيراً فَأَصْبَحْتُ الْيَوْمَ مَأْمُوراً ! وَكُنْتُ أُمِّسِ نَاهِياً فَأَصْبَحْتُ الْيَوْمَ مِنْهَياً ! وَقَدْ أَحْبَبْتُمُ الْبَقَاءَ ، وَلَيْسَ لِي أَنْ أَحْمِلَكُمْ عَلَى مَا تَكْرَهُونَ .

امام علی علیه السلام - در خطبه اش که پس از برآشفتن یارانش از کار حکمیت ایراد کرد - : ای مردم! کار من با شما پیوسته چنان بود که من دوست داشتم ، تا آن که جنگ ، شما را فرسوده ساخت، و به خدا سوگند که شماری از شما را گرفت و شماری را باقی گذاشت؛ هرچند برای دشمن شما فرساینده تر بود .

من تا دیروز ، فرمانده بودم و امر و نهی می کردم؛ ولی امروز [کار به جایی رسیده که] به من امر و نهی می شود! شما زنده ماندن را دوست دارید و من نمی توانم شما را به آنچه دوست ندارید ، وا دارم .

عنه عليه السلام - فِي اسْتِنْفَارِ النَّاسِ إِلَى أَهْلِ الشَّامِ بَعْدَ فَرَاغِهِ مِنْ أَمْرِ الْخَوَارِجِ - : أُوْفَ لَكُمْ ، لَقَدْ سَيِّمْتُ عِتَابَكُمْ! أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ عَوْضًا؟ وَبِالذَّلِّ مِنَ الْعِزِّ خَلْفًا؟ إِذَا دَعَوْتُكُمْ إِلَى جِهَادٍ عَدُوَّكُمْ دَارَتْ أَعْيُنُكُمْ ؛ كَأَنَّكُمْ مِنَ الْمَوْتِ فِي غَمْرَةٍ ، وَمِنَ الذُّهُولِ فِي سَكْرَةٍ .

امام علی علیه السلام - در فرا خواندن مردم به جنگ با شامیان ، پس از یکسره کردن کار خوارج - : آه از شما! خسته شدم ، از بس که سرزنشتان کردم! آیا به جای آخرت ، به زندگی دنیا رضایت داده اید؟! و عزّت را بر ذلّت برگزیده اید؟! هرگاه شما را به جهاد با دشمنان فرا خواندم ، چشمانتان پیچ و تاب برداشت ، آن سان که گویی در سكرات مرگ گرفتار آمده اید، یا در گيجی مستی به سر می برید !

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ أَسْرَفَ فِي طَلَبِ الدُّنْيَا مَاتَ فَقِيراً .

امام علی علیه السلام : هر که در طلب دنیا زیاده روی کند ، فقیر از دنیا می رود .

عنه عليه السلام : الزَّاهِدُونَ فِي الدُّنْيَا مُلُوكُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، وَمَنْ لَمْ يَزْهَدْ فِي الدُّنْيَا وَرَغِبَ فِيهَا فَهُوَ فَقِيرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ . وَمَنْ زَهَدَ فِيهَا مَلَكَهَا ، وَمَنْ رَغِبَ فِيهَا مَلَكَتْهُ .

امام علی علیه السلام : بی رغبتان به دنیا، پادشاهان دنیا و آخرت اند. و هر که به دنیا رغبت نشان دهد و به آن دل ببندد ، در دنیا و آخرت ، فقیر است . و هر که نسبت به دنیا زهد ورزد ، مالک آن می شود، و هر که به دنیا دل ببندد ، دنیا مالک او می شود .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاهُ خَسِرَهُمَا .

امام علی علیه السلام : هر که آخرتش را به دنیایش بفروشد ، هر دوی آنها را از کف می دهد .

عنه عليه السلام : إِنَّ مَنْ بَاعَ جَنَّةَ الْمَأْوَى لِعَاجِلَةِ الدُّنْيَا تَعَسَ جَدُّهُ وَخَسِرَتِ صَفَقَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس بهشت جاویدان را به دنیای گذرا بفروشد ، بدبخت می شود و در این معامله زیان می کند .

عنه عليه السلام : لَا تُصْلِحْ دُنْيَاكَ بِمَحَقِّ دِينِكَ ؛ فَتَكُونَ مِنَ الْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا .

امام علی علیه السلام : دنیایت را با از بین بردن دینت آباد مکن که در این صورت ، از زیانکارترین مردمان خواهی بود .

عنه عليه السلام : مَعَاشِرَ النَّاسِ ! اتَّقُوا اللَّهَ ، فَكَمْ مِنْ مُؤَمِّلٍ مَا لَا يَبْلُغُهُ ، وَبَانَ مَا لَا يَسْكُنُهُ ، وَجَامِعَ مَا سَوْفَ يَتْرُكُهُ ، وَلَعَلَّهُ مِنْ بَاطِلٍ جَمَعَهُ ، وَمِنْ حَقٍّ مَنَعَهُ ، أَصَابَهُ حَرَامًا ، وَاحْتَمَلَ بِهِ آثَامًا ، فَبَاءَ بِوِزْرِهِ ، وَقَدِمَ عَلَى رَبِّهِ أَسِفًا لَاهِفًا ، قَدْ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ، ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ .

امام علی علیه السلام : ای گروه های مردم! پروامندی از خداوند ، در پیش گیرید؛ زیرا چه بسیار است آرزومند چیزی که به آن نمی رسد، و سازنده بنایی که در آن ، [مهلت سکونت نمی یابد، و گرد آورنده مالی که به زودی آن را [برای دیگران] بر جای می گذارد ، و شاید آن را از راه نادرست، یا از نپرداختن حقی ، گرد آورده است . [در این صورت ،] از حرام به آن رسیده و با این کار ، گناهانی به دوش کشیده است . پس وزر و وبال آن را بر عهده می گیرد، و با افسوس و اندوه بر پروردگارش وارد می شود. او دنیا و آخرت را زیان کرده است و این ، همان زیان آشکار است .

عنه عليه السلام : أَخْسَرُ النَّاسِ مَنْ رَضِيَ الدُّنْيَا عَوْضًا عَنِ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : زیانکارترین مردم ، کسی است که دنیا را به جای آخرت بپذیرد .

عنه عليه السلام : إِنَّ أَخْسَرَ النَّاسِ صَفْقَةً وَأَخْيَبَهُمْ سَعِيَا ، رَجُلٌ أَخْلَقَ بَدَنَهُ فِي طَلَبِ
أَمَالِهِ وَلَمْ تُسَاعِدْهُ الْمَقَادِيرُ عَلَى إِرَادَتِهِ ؛ فَخَرَجَ مِنَ الدُّنْيَا بِحَسْرَاتِهِ ، وَقَدِمَ عَلَى الْآخِرَةِ
بِتَبِعَاتِهِ .

امام علی علیه السلام : پر زیان ترین معامله و بی حاصل ترین تلاش را آن مردی کرده
که بدنش را در رسیدن به آرزوهایش فرسوده و مقدرات ، او را در رسیدن به خواستش
یاری نکرده اند ، و در نتیجه، با آه و حسرت ها از دنیا رفته و با کوله باری از گناه ،
رهسپار آخرت شده است .

عنه عليه السلام : مَنْ أَخْسَرُ مِمَّنْ تَعَوَّضَ عَنِ الْآخِرَةِ بِالدُّنْيَا؟ !

امام علی علیه السلام : کیست زیانکارتر از آن که آخرت را با دنیا عوض کند؟

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : مَا أَخْسَرَ صَفْقَةَ الْمُلُوكِ إِلَّا مَنْ عَصَمَ اللَّهُ
، بَاغُوا الْآخِرَةَ بِنَوْمَةٍ !

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : چه پر زیان است معاملت
شاهان - مگر آن کسی که خدا نگاهش بدارد - که آخرت را به خوابی فروختند !

عنه عليه السلام : مَنْ أَغْبَنُ مِمَّنْ بَاعَ الْبَقَاءَ بِالْفَنَاءِ ؟ !

امام علی علیه السلام : کیست مغبون تر از آن که جهان باقی را به دنیای فانی فروخت؟ !

عنه عليه السلام : النَّاسُ ثَلَاثَةٌ أَصْنَافٍ : زَاهِدٌ مُعْتَرِمٌ ، وَصَابِرٌ عَلَى مُجَاهَدَةِ هَوَاهُ ،
وَرَاغِبٌ مُنْقَادٌ لِّشَهَوَاتِهِ ؛ فَالزَّاهِدُ لَا يُعْظَمُ مَا آتَاهُ اللَّهُ فَرَحًا بِهِ وَلَا يُكْثَرُ عَلَى مَا فَاتَهُ أَسْفَا .
وَالصَّابِرُ نَازَعَتْهُ إِلَى الدُّنْيَا نَفْسُهُ فَقَدَعَهَا ، وَتَطَلَّعَتْ إِلَى لَذَاتِهَا فَمَنَعَهَا . وَالرَّاهِبُ دَعَتْهُ إِلَى
الدُّنْيَا نَفْسُهُ فَأَجَابَهَا ، وَأَمَرَتْهُ بِإِيثَارِهَا فَأَطَاعَهَا ، فَدَنَسَ بِهَا عِرْضَهُ ، وَوَضَعَ لَهَا شَرَفَهُ ،
وَضَيَّعَ لَهَا آخِرَتَهُ .

امام علی علیه السلام : مردم ، سه دسته اند: زاهد مصمم، شکیبا در مبارزه با هوس، و
خواهنده و پیرو خواش های نفسانی . زاهد، آنچه را خداوند به او می دهد ، از سر شادی
بزرگ نمی شمارد و آنچه را که از دست می دهد، از سر افسوس، بزرگ نمی داند. شکیبا،
نفسش او را به سوی دنیا کشاند؛ اما او آن را باز داشت، و نفسش به لذت های آن چشم
دوخت؛ لیکن او مانعش شد. و خواهنده، نفسش او را به دنیا فرا خواند و او اجابتش کرد
و به برگزیدن دنیا [بر آخرت] دستورش داد و او اطاعتش کرد، و بدین ترتیب، آبروی

خویش را لگه دار ساخت، و به خاطر دنیا شرافت خود را به پستی کشاند، و آخرتش را تباه کرد .

عنه عليه السلام : لا تَرْغَبْ فِي الدُّنْيَا فَتَخْسَرَ آخِرَتَكَ .

امام علی علیه السلام : به دنیا راغب مشو که آخرتت تباه می گردد .

عنه عليه السلام : مَنْ عَمِلَ لِلدُّنْيَا خَسِرَ .

امام علی علیه السلام : هر که برای دنیا کار کرد، زیان کرد .

عنه عليه السلام : إِنْ رَغِبْتُمْ إِلَى الدُّنْيَا خَسِرْتُمْ وَهَلَكْتُمْ .

امام علی علیه السلام : اگر خواهان دنیا شوید ، زیان می کنید و نابود می گردید .

عنه عليه السلام : لا تَرْغَبْ فِي كُلِّ مَا يَفْنَى وَيَذْهَبُ ، فَكَفَى بِذَلِكَ مَضْرَّةً .

امام علی علیه السلام : به هر آنچه نابود می شود و از کف می رود ، رغبت مکن که این (رغبت) ، خود ، بالاترین زیان است .

عنه عليه السلام : إِنَّكَ لَنْ تَلْقَى اللَّهَ سُبْحَانَهُ بِعَمَلٍ أَضَرَ عَلَيْكَ مِنْ حُبِّ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : توهرگز خداوند سبحان را با عملی که برایت زیانبارتر از دنیادوستی است ، ملاقات نخواهی کرد .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ عَبَدَ الدُّنْيَا وَآثَرَهَا عَلَى الْآخِرَةِ ، اسْتَوْخَمَ الْعَاقِبَةَ .

امام علی علیه السلام : هر که بندگی دنیا کند و آن را بر آخرت مقدّم بدارد ، فرجامی سخت و ناگوار در انتظار اوست .

عنه عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ! إِنَّكُمْ إِنْ آثَرْتُمُ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ ، أَسْرَعْتُمْ إِجَابَتَهَا إِلَى الْعَرَضِ الْأَدْنَى ، وَرَحَلْتُمْ مَطَايَا آمَالِكُمْ إِلَى الْغَايَةِ الْقُصْوَى ، تَوَرَدُ مِنْهَا لِعَاقِبَتِهَا النَّدَمَ ، وَتُذِيقُكُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِالْأَمَمِ الْخَالِيَةِ وَالْقُرُونِ الْمَاضِيَةِ ؛ مِنْ تَغْيِيرِ الْحَالَاتِ وَتَكُونِ الْمَثَلَاتِ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! شما چنانچه دنیا را بر آخرت برگزینید ، [در واقع] در پذیرش دعوت آن به متاع پست ، شتافته اید، و مرکب های آرزوهایتان به سوی دورترین هدف ، تاخت برداشته اند و شما را به آبشخورهایی می برند که فرجامشان پشیمانی است،

و آنچه را با اَمّت های پیشین و نسل های گذشته کرده اند، یعنی از کف رفتن نعمت ها و فرود آمدن کیفرها، به شما می چشاند .

الإمام عليّ عليه السلام : الرَّغْبَةُ فِي الدُّنْيَا تُفْسِدُ الْإِيْقَانَ .

امام علی علیه السلام : میل به دنیا، یقین را به تباهی می کشاند .

عنه عليه السلام : مَنْ مَلَكَتْهُ الدُّنْيَا كَثُرَ صَرَعُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که مملوک دنیا شود، زیاد زمین می خورد .

عنه عليه السلام : طَلَبُ الدُّنْيَا رَأْسُ الْفِتْنَةِ .

امام علی علیه السلام : دنیاطلبی، ریشه فتنه [و گناه] است .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا ضِحْكَةٌ مُسْتَعْبِرٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا، مسخره کسی است که آن را درست ارزیابی کند .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا كَمَا تَجْبُرُ تَكْسِرُ .

امام علی علیه السلام : دنیا، همان گونه که می بندد، می شکند .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا تُسْلِمُ .

امام علی علیه السلام : دنیا، [آدمی را] وا می نهد .

عنه عليه السلام : قَلِيلُ الدُّنْيَا يَذْهَبُ بِكَثِيرِ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : اندک دنیا، بسیار آخرت را از بین می برد .

عنه عليه السلام : مَنْ طَلَبَ مِنَ الدُّنْيَا شَيْئًا فَاتَهُ مِنَ الْآخِرَةِ أَكْثَرُ مِمَّا طَلَبَ .

امام علی علیه السلام : هر که از دنیا چیزی بجوید، در آخرت ، بیشتر از آنچه جُسته است ، از دست می دهد .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : الدُّنْيَا طَوَاحَةٌ طَرَّاحَةٌ فَضَّاحَةٌ، أَسِيَّةٌ جَرَّاحَةٌ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : دنیا سرگردان کننده، دور افکننده، رسواگر، پرستار و زخم بند است .

عنه عليه السلام : خَيْرُ الدُّنْيَا حَسْرَةٌ ، وَشَرُّهَا نَدَمٌ .

امام علی علیه السلام : خوب ، دنیا ، [مایه] افسوس است و بد آن ، [مایه] پشیمانی .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا صَفْقَةٌ مَغْبُونٌ ، وَالْإِنْسَانُ مَغْبُونٌ بِهَا .

امام علی علیه السلام : دنیا، سودایی زیانبار است، و [در این سودا] انسان ، زیان کننده .

عنه عليه السلام : غِذَاءُ الدُّنْيَا سِمْأَمٌ ، وَأَسْبَابُهَا رِمْأَمٌ .

امام علی علیه السلام : خوراک دنیا سم است و ریسمان هایش پوسیده .

عنه عليه السلام : جُودُ الدُّنْيَا فَنَاءٌ ، وَرَاحَتُهَا عَنَاءٌ ، وَسَلَامَتُهَا عَطَبٌ ، وَمَوَاهِبُهَا سَلَبٌ .

امام علی علیه السلام : بخشش دنیا فناست، و آسایشش رنج، و سلامتیش نابودی، و دِهش هایش پس گرفتگی .

عنه عليه السلام : الْمُوَاصِلُ لِلدُّنْيَا مَقْطُوعٌ .

امام علی علیه السلام : آن که به خاطر دنیا پیوند برقرار کند، پیوندش گسستنی است .

عنه عليه السلام : لَا تُتَافَسُ فِي مَوَاهِبِ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّ مَوَاهِبَهَا حَقِيرَةٌ .

امام علی علیه السلام : در مواهب دنیا رقابت مکن؛ چرا که مواهب آن ، خُرد است .

عنه عليه السلام : كُلُّ أَرْبَاحِ الدُّنْيَا خُسْرَانٌ .

امام علی علیه السلام : همه سودهای دنیا ، زیان است .

عنه عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا تُعْطَى وَتَرْتَجِعُ ، وَتَتَقَادُّ وَتَمْتَنِعُ ، وَتَوْحِشُ وَتُؤْنِسُ ، وَتُطْمَعُ وَتُؤْيِسُ ، يُعْرَضُ عَنْهَا السُّعْدَاءُ ، وَيَرْغَبُ فِيهَا الْأَشْقِيَاءُ .

امام علی علیه السلام : دنیا می دهد و پس می گیرد، فرمان می برد و سر می پیچد، رَم می دهد و اُنس می گیرد، و امیدوار می کند و نومید می گرداند. نیک بختان از آن روی می گردانند، و شوربختان به آن می گرایند .

عنه عليه السلام : كُلُّ مَا لَا يَنْفَعُ يَضُرُّ ، وَالدُّنْيَا مَعَ حَلَاوَتِهَا تَمُرٌّ ، وَالْفَقْرُ مَعَ الْغِنَى

بِاللَّهِ لَا يَضُرُّ .

امام علی علیه السلام : هر چیزی که سود نرساند، زیان می زند، و دنیا با وجود شیرینی اش تلخ است، و درویشی دنیا با وجود توانگری به خدا (داشتن سرمایه ای چون خداوند) ، زیانی [به انسان] نمی رساند .

عنه علیه السلام : كُلُّ يَسَارِ الدُّنْيَا إِعْسَارٌ .

امام علی علیه السلام : هر توانگری ای در دنیا، تنگ دستی است .

عنه علیه السلام : يَا أَيُّهَا النَّاسُ ! مَتَاعُ الدُّنْيَا حُطَامٌ مُوبِقٌ ، فَتَجَنَّبُوا مَرَعَاهُ ؛ قُلْعَتُهَا أَحْظَى مِنْ طُمَأْنِينَتِهَا ، وَبُلْعَتُهَا أَزْكَى مِنْ ثَرَوَتِهَا .

امام علی علیه السلام : ای مردم! کالای دنیا [چون] خاشاکی است طاعون زده . پس ، از چریدن در آن ، دوری کنید. رخت بر بستن از آن ، خوش تر از آرمیدن در آن است، و قدری از آن به اندازه کفاف ، پاک تر از ثروت آن است .

عنه علیه السلام - فِي الدِّيَّانِ الْمَنَسُوبِ إِلَيْهِ - :

حَلَاوَةُ دُنْيَاكَ مَسْمُومَةٌ فَلَا تَأْكُلُ الشَّهْدَ إِلَّا بِسَمِّ

مَحَامِدُ دُنْيَاكَ مَذْمُومَةٌ فَلَا تَكْسِبُ الْحَمْدَ إِلَّا بِذَمِّ

إِذَا تَمَّ أَمْرٌ بَدَأَ نَقْصُهُ تَوَقَّعْ زَوَالًا إِذَا قِيلَ تَمَّ

وَكَمْ قَدَرٍ دَبَّ فِي غَفْلَةٍ فَلَمْ يَشْعُرِ النَّاسُ حَتَّى هَجَمَ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

شهد دنیای تو شرنگین است پس شهد را جز با شرنگ نمی خوری

ستوده های دنیای تو نکوهیده است /پس ستایش را جز با نکوهش به دست نمی آوری

هر گاه کاری کامل شود ، کاستی اش نمایان می شود /هر گاه گفته شد : کامل شد، منتظر نابود شدنش باش

چه بسیار تقدیری که در دل غفلتی خزید / و تا مردم به خود آمدند ، بر آنان یورش آورد !

الإمام علي عليه السلام : غُرِّي يَا دُنْيَا مَنْ جَهَلَ حِيلَكَ ، وَخَفِيَ عَلَيْهِ حَبَائِلُ كَيْدِكَ .

امام علی علیه السلام : ای دنیا! کسی را بفریب که حيله های تو را نمی شناسد، و دام های نیرنگ تو بر او پوشیده است .

عنه عليه السلام : الرُّكُونُ إِلَى الدُّنْيَا مَعَ مَا تُعَايِنُ مِنْهَا جَهْلٌ .

امام علی علیه السلام : دل بستگی به دنیا، با وجود آنچه از آن می بینی، نادانی است .

عنه عليه السلام : الرُّكُونُ إِلَى الدُّنْيَا مَعَ مَا يُعَايِنُ مِنْ غَيْرِهَا جَهْلٌ .

امام علی علیه السلام : دل بستگی به دنیا، با وجود مشاهده دگرگونی های (پیشامدهای) آن، نادانی است .

عنه عليه السلام : الرُّكُونُ إِلَى الدُّنْيَا مَعَ مَا يُعَايِنُ مِنْ سُوءٍ تَقَلُّبُهَا جَهْلٌ .

امام علی علیه السلام : دل بستگی به دنیا، با وجود مشاهده دگرگونی های نابه جایش، نادانی است .

الإمام عليّ عليه السلام : العَاجِلَةُ غُرُورُ الْحَقِيقِ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، مایه فریب کم خردان است .

عنه عليه السلام : الإِغْتِرَارُ بِالْعَاجِلَةِ خُرْقٌ .

امام علی علیه السلام : فریفته شدن به دنیا، حماقت است .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا غَنِيمَةٌ الْحَقِيقِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، غنیمت کم خردان است .

عنه عليه السلام : الْفَرَحُ بِالدُّنْيَا حُمَقٌ .

امام علی علیه السلام : شاد شدن به دنیا، کم خردی است .

الإمام عليّ عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ! إِنَّ الدُّنْيَا تَغُرُّ الْمُؤَمِّلَ لَهَا وَالْمُخْلِدَ إِلَيْهَا ، وَلَا

تَنْفَسُ بِمَنْ نَافَسَ فِيهَا ، وَتَغْلِبُ مَنْ غَلَبَ عَلَيْهَا .

امام علی علیه السلام : ای مردم! دنیا کسی را که آرزومندش باشد و به آن بگراید ، فریب می دهد، و کسی را که عزیزش بدارد ، عزیز نمی دارد، و کسی را که بر آن چیره شود (/ چیرگی بجوید) ، مغلوب می کند .

عنه عليه السلام : مَا أَطَالَ عَبْدٌ الْأَمَلَ إِلَّا أَسَاءَ الْعَمَلَ وَطَلَبَ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : هیچ بنده ای آرزو را دور و دراز نکرد ، مگر این که کردار را بد کرد و در پی دنیا بر آمد .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ سَأَلَ رَبَّهُ سُبْحَانَهُ لَيْلَةَ الْمِعْرَاجِ فَقَالَ : ... يَا رَبِّ وَمَنْ أَهْلُ الدُّنْيَا وَمَنْ أَهْلُ الْآخِرَةِ؟
قال : أهل الدنيا مَنْ كَثُرَ أَكْلُهُ وَضِحْكُهُ وَنَوْمُهُ وَغَضَبُهُ ، قَلِيلُ الرِّضَا ، لَا يَعْتَذِرُ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْهِ ، وَلَا يَقْبَلُ عُذْرَ مَنْ اعْتَذَرَ إِلَيْهِ ، كَسْلَانُ عِنْدَ الطَّاعَةِ ، شُجَاعٌ عِنْدَ الْمَعْصِيَةِ ، أَمَلُهُ بَعِيدٌ وَأَجَلُهُ قَرِيبٌ ، لَا يُحَاسِبُ نَفْسَهُ ، قَلِيلُ الْمَنْفَعَةِ ، كَثِيرُ الْكَلَامِ ، قَلِيلُ الْخَوْفِ ، كَثِيرُ الْفَرَحِ عِنْدَ الطَّعَامِ ، وَإِنَّ أَهْلَ الدُّنْيَا لَا يَشْكُرُونَ عِنْدَ الرِّخَاءِ ، وَلَا يَصْبِرُونَ عِنْدَ الْبَلَاءِ ، كَثِيرُ النَّاسِ عِنْدَهُمْ قَلِيلٌ ، يَحْمَدُونَ أَنْفُسَهُمْ بِمَا لَا يَفْعَلُونَ وَيَدَّعُونَ بِمَا لَيْسَ لَهُمْ ، وَيَتَكَلَّمُونَ بِمَا يَتَمَنَّوْنَ ، وَيَذْكُرُونَ مَسَاوِيَّ النَّاسِ وَيُخْفُونَ حَسَنَاتِهِمْ .
فَقَالَ : يَا رَبِّ ، كُلُّ هَذَا الْعَيْبِ فِي أَهْلِ الدُّنْيَا؟ !
[قال:] يا أحمد ، إِنَّ أَهْلَ الدُّنْيَا كَثِيرٌ فِيهِمُ الْجَهْلُ وَالْحُمَقُ ، لَا يَتَوَاضَعُونَ لِمَنْ يَتَعَلَّمُونَ مِنْهُ ، وَهُمْ عِنْدَ أَنْفُسِهِمْ عُقْلَاءُ ، وَعِنْدَ الْعَارِفِينَ حُمَقَاءُ .

امام علی علیه السلام : پیامبر صلی الله علیه و آله در شب معراج از پروردگار پاکش پرسید: ... ای پروردگار من! اهل دنیا چه کسی است و اهل آخرت کیست؟
فرمود: «اهل دنیا ، کسی است که : خوراك و خنده و خواب و خشمش بسیار است؛
خشنودی اش اندك است؛ نه از کسی که به وی بدی کرده است ، پوزش می طلبد، و نه پوزش کسی را که از او پوزش می طلبد، می پذیرد؛ در طاعت ، تنبل است، و در معصیت ، گستاخ؛ آرزویش دور و دراز است و اجلش نزدیک؛ از نفس خویش حساب نمی کشد؛ کم خیر است؛ پُرگوست(پر حرف)؛ کم ترس [از خدا] است؛ و هنگام غذاخوردن ، بسیار شاد است . اهل دنیا در هنگام آسایش ، سپاس گزار نیستند، و هنگام بلا (سختی) شکایا نیستند؛ زیاد مردم ، در نظر آنان اندك است؛ خویشان را به کارهای ناکرده می ستایند، و ادّعای چیزهایی را می کنند که ندارند، و از چیزهایی سخن می گویند که آرزو دارند؛ و بدی های مردم را می گویند و خوبی های آنان را پوشیده می دارند» .
پیامبر صلی الله علیه و آله گفت: ای پروردگار من! همه این عیب ها ، در اهل دنیا است؟ !
[فرمود:] «ای احمد! در اهل دنیا ، نادانی و کم بخردی های بسیار است : در برابر کسی که از او دانش می آموزند ، فروتنی نمی کنند ، و خویشان را عاقل می پندارند، در حالی که به نزد فهمیدگان ، مردمانی کم خردند» .

عنه عليه السلام : حُكِمَ عَلَى مُكْثَرِي أَهْلِ الدُّنْيَا بِالْفَاقَةِ ، وَأَعِينَ مَنْ غَنِيَ عَنْهَا بِالرَّاحَةِ .

امام علی علیه السلام : ثروتمندان اهل دنیا ، محکوم به نیازمندی اند ، و هر که از دنیا بی نیازی بجوید ، آسایش به یاری او می آید .

عنه علیه السلام - مِنْ خُطْبَةٍ لَهُ يُبَيِّنُ فِيهَا عِصْيَانَ الْخَلْقِ - :سُبْحَانَكَ خَالِقًا وَمَعْبُودًا!
بِحُسْنِ بَلَائِكَ عِنْدَ خَلْقِكَ خَلَقْتَ دَارًا ، وَجَعَلْتَ فِيهَا مَأْدِبَةً ؛مَشْرَبًا وَمَطْعَمًا ، وَأَزْوَاجًا وَخَدَمًا ،
وَقُصُورًا ، وَأَنْهَارًا ، وَزُرُوعًا وَثِمَارًا ، ثُمَّ أَرْسَلْتَ دَاعِيًا يَدْعُو إِلَيْهَا ، فَلَا الدَّاعِيَ أَجَابُوا ، وَلَا
فِيهَا رَغَبْتَ رَغِبُوا ، وَلَا إِلَى مَا شَوَّقْتَ إِلَيْهِ اشْتَاقُوا .
أَقْبَلُوا عَلَى جِيفَةٍ قَدْ افْتَضَحُوا بِأَكْلِهَا ، وَاصْطَلَحُوا عَلَى حُبِّهَا ، وَمَنْ عَشِقَ شَيْئًا أَعَشَى بَصَرَهُ
، وَأَمْرَضَ قَلْبَهُ ؛ فَهُوَ يَنْظُرُ بِعَيْنٍ غَيْرِ صَاحِحَةٍ ، وَيَسْمَعُ بِأُذُنٍ غَيْرِ سَمِيعَةٍ ، قَدْ خَرَقَتْ
الشَّهَوَاتُ عَقْلَهُ ، وَأَمَاتَتْ الدُّنْيَا قَلْبَهُ ، وَوَلِهَتْ عَلَيْهَا نَفْسَهُ ، فَهُوَ عَبْدٌ لَهَا ، وَلِمَنْ فِي يَدَيْهِ
شَيْءٌ مِنْهَا ، حَيْثُمَا زَالَتْ زَالَ إِلَيْهَا ، وَحَيْثُمَا أَقْبَلَتْ أَقْبَلَ عَلَيْهَا ، وَلَا يَزْدَجِرُ مِنَ اللَّهِ بِزَاجِرٍ
وَلَا يَتَعِظُ مِنْهُ بِوَاعِظٍ .

امام علی علیه السلام - در خطبه ای که در آن ، نافرمانی خلق را توضیح می دهد - :پاک
تو ، ای آفریدگار و معبودی که از سرعنایتت به بندگان ، سرایی (آخرت) آفریدی و در آن
، خوانی از انواع نوشیدنی و خوردنی ، و همسران و چاکران ، و کاخ ها و رودها ، و
محصولات و میوه ها گسترانیدی ، و سپس دعوتگری فرستادی تا [مردم را] به سوی آن
[سرای و خوان گسترده] فرا بخواند؛ اما نه دعوتگر را اجابت کردند و نه به آنچه تو
ترغیبشان کردی ، رغبت نمودند، و نه بر آنچه تشویقشان کردی ، شوقی نشان دادند !
[آنان] به لاشه ای روی آوردند که با خوردن آن رسوا گشتند، و در دوستی آن ، با
یکدیگر سازش کردند . و هر که عاشق چیزی شود ، آن چیز ، چشم او را کور و دلش را
بیمار می گرداند، و چنین کسی با چشمی ناسالم می نگرد، و با گوشی ناشنوا می شنود .
[عاشق دنیا ،] شهوات ، خرد او را از هم دریده، دنیا دلش را میرانده، و جانش سرگشته
دنیا شده است. از این رو، بنده دنیا و بنده کسی است که از دنیا چیزی دارد. به هر سو
که دنیا برود ، او نیز می رود، و به هر طرف که دنیا رو کند ، او نیز رو می کند. نه با
بازدارنده ای از سوی خدا باز می ایستد و نه از هیچ پندآموزی از سوی او ، پند می
گیرد .

عنه علیه السلام - فِي وَصْفِ الظَّلْمَةِ - :يَتَنَافَسُونَ فِي دُنْيَا دَنِيَّةٍ ، وَيَتَكَالَبُونَ عَلَى جِيفَةٍ
مُرِيحَةٍ ، وَعَنْ قَلِيلٍ يَتَبَرَّأُ التَّابِعُ مِنَ الْمَتَّبِعِ ، وَالْقَائِدُ مِنَ الْمَقُودِ ، فَيَتَزَايِلُونَ بِالْبَغْضَاءِ ،
وَيَتَلَاعَنُونَ عِنْدَ اللَّقَاءِ .

امام علی علیه السلام - در توصیف ستمگران - : در دنیایی پست رقابت می کنند، و بر سر لاشه ای گنبدیده [همچون سگان] به جان یکدیگر می افتند؛ اما زودا که پیرو از رهبر ، و رهبر از پیرو بیزاری بجوید، و با نفرت ، از یکدیگر جدا شوند، و هنگام دیدار ، یکدیگر را لعنت کنند .

الإمام علي عليه السلام - في الحكم المنسوبة إليه - : يا عبيد الدنيا ، كيف تُخالفُ فروغكم أصولكم ، وعقولكم أهواءكم ، قولكم شفاءً يُبرئُ الداءَ ، وعملكم داءٌ لا يقبلُ الدواءَ ؛ ولستم كالكرمة التي حسنَ ورقها ، وطابَ ثمرها ، وسهلَ مرتقاها ؛ ولكنكم كالشجرة التي قلَّ ورقها ، وكثرَ شوكرها ، وخبثَ ثمرها ، وصعبَ مرتقاها .
جعلتم العلمَ تحتَ أقدامكم ، والدنيا فوقَ رؤوسكم ؛ فالعلمُ عندكم مُذالٌ مُمتَهَنٌ ، والدنيا لا يُستطاعُ تناولُها ؛ فقد منعتُم كلَّ أحدٍ من الوصولِ إليها ، فلا أحرارَ كرامٍ أنتم ، ولا عبيدَ أتقياء .

ويحكم يا أجراءَ السَّوءِ! أمّا الأجرُ فتأخذون ، وأمّا العملُ فلا تعملون ؛ إن عملتم فللعمل تُفسدون ، وسوف تلقون ما تفعلون ، يوشك ربُّ العمل أن ينظرَ في عمله الذي أفسدتم ، وفي أجره الذي أخذتم .
يا عُرَماءَ السَّوءِ ، تبدؤونَ بالهدية قبلَ قضاءِ الدينِ ، تتطوَّعونَ بالنوافلِ ولا تؤدّونَ الفرائضَ ، إنّ ربَّ الدينِ لا يرضى بالهدية حتّى يُقضى دينُهُ .

امام علی علیه السلام - درسخان کوتاه منسوب به ایشان - : ای بندگان دنیا! چرا شاخه هایتان با ریشه هایتان ، و خردهایتان با هوس هایتان ناسازگار است؟ گفتارتان ، دارویی است که درد را شفا می بخشد؛ ولی کردارتان ، دردی است که درمان نمی پذیرد. شما نه چون تاکید که برگ هایش نیکو و میوه اش خوش و بالا رفتن از آن ، آسان است؛ بلکه چون درختی هستید که کم برگ و پر خار است و میوه اش غیر قابل خوردن، و بالا رفتن از آن ، دشوار است .

شما دانش (معرفت) را زیر پاهایتان نهادید، و دنیا را بالای سرهایتان. از این رو، دانش در نزد شما خوار و بی مقدار است . و [با شما] به دنیا هم نمی توان رسید، که شما هر کسی را از رسیدن به آن، مانع می شوید. پس، شما نه آزادگانی آقامنشید و نه بردگانی پرهیزگار .

بدا به حالتان ، ای مزدوران بد! مزد را می گیرید و کار نمی کنید. اگر هم کار کنید ، کار را تباه می کنید. به زودی ، کردار خود را می بینید، و کارفرما به کار تباهی که برایش کرده اید و به مزدی که از او گرفته اید ، رسیدگی خواهد کرد!

ای بدهکاران بد! دین خود را نمی پردازید و هدیه می دهید؛ مستحبات را به جا می آورید و واجبات را نمی گزارید. بستانکار ، هدیه را نمی پذیرد تا آن که طلب او پرداخت شود .

الإمام علي عليه السلام : لا تَضَعُوا مَنْ رَفَعْتَهُ التَّقْوَى ، ولا تَرْفَعُوا مَنْ رَفَعْتَهُ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : آن کس را که پرهیزگاری بالا برده است ، پست شمارید، و آن کس را که دنیا بالا برده است، بلندمرتبه شمارید .

قرآن: «فَاعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا * ذَٰلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِّنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى» .

«پس، از هر که از یاد ما روی برتافته و جز زندگی دنیا را خواستار نبوده است ، روی برتاب. این ، منتهای دانش آنان است . پروردگار تو، خود ، به حال کسی که از راه او منحرف شده ، داناتر است، و او به کسی که راه یافته ، آگاه تر است»

الإمام علي عليه السلام : خُلْطَةُ أبنَاءِ الدُّنْيَا تَشِينُ الدِّينَ وَتُضَعِفُ الْيَقِينَ .

امام علی علیه السلام : آمیزش با فرزندان دنیا (دنیا پرستان) ، دین را زشت ، و یقین را سست می کند .

عنه عليه السلام : خُلْطَةُ أبنَاءِ الدُّنْيَا رَأْسُ الْبَلْوَى وَفَسَادُ التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : معاشرت با فرزندان دنیا، منشأ گرفتاری و تباه کننده پرهیزگاری است .

عنه عليه السلام : وَدُّ أبنَاءِ الدُّنْيَا يَنْقَطِعُ لِانْقِطَاعِ أَسْبَابِهِ .

امام علی علیه السلام : دوستی فرزندان دنیا، با قطع شدن اسباب آن، قطع می شود .

عنه عليه السلام : مَوَدَّةُ أبنَاءِ الدُّنْيَا تَزُولُ لِإِعْدَنِ عَارِضٍ يَعْرِضُ .

امام علی علیه السلام : دوستی فرزندان دنیا، با بروز كوچك ترین پیشامدی، از بین می رود .

«و شَرَّوْهُ بِثَمَنِ بَخْسٍ دَرَّ هِمَّ مَعْدُودَةٍ وَ كَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّهْدِينَ» .

«و او (یوسف) را به بهای ناچیزی ، به چند درهم ، فروختند، و در او بی رغبت بودند»

الإمام عليّ عليه السلام : زُهِدْكَ فِي رَاغِبٍ فِيكَ نُقْصَانٌ حَظٌّ ، وَرَغْبَتُكَ فِي زَاهِدٍ فِيكَ ذُلٌّ نَفْسٍ

امام علی علیه السلام : بی رغبتی تو به کسی که به تو راغب است، کم بختی است، و رغبت تو به کسی که به تو بی رغبت است ، [مایه] خواری نفس است .

قرآن: «لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا ءَاتَاكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ»

«تا بر آنچه از دست شما رفته ، افسوس نخورید و برای آنچه [خداوند] به شما داده است ، شادمانی نکنید؛ و خدا هیچ خودپسند فخرفروشی را دوست ندارد»

الإمام عليّ عليه السلام : الزُّهُدُ كُلُّهُ بَيْنَ كَلِمَتَيْنِ مِنَ الْقُرْآنِ ، قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ : «لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا ءَاتَاكُمْ»، وَمَنْ لَمْ يَأْسَ عَلَى الْمَاضِي وَلَمْ يَفْرَحْ بِالْآتِي فَقَدْ أَخَذَ الزُّهُدَ بِطَرَفَيْهِ .

امام علی علیه السلام : تمام زهد ، در دو جمله از قرآن [گردد آمده] است . خداوند سبحان فرموده است : «تا بر آنچه از دست شما رفته ، افسوس نخورید و برای آنچه به شما داده است ، شادمان نشوید» . کسی که بر گذشته افسوس نخورد و برای آنچه به دستش می رسد ، شاد نشود ، هر دو جانب زهد (زهد کامل) را گرفته است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّمَا النَّاسُ ثَلَاثَةٌ : زَاهِدٌ وَرَاغِبٌ وَصَابِرٌ . فَأَمَّا الزَّاهِدُ فَلَا يَفْرَحُ بِشَيْءٍ مِنَ الدُّنْيَا أَتَاهُ وَلَا يَحْزَنُ عَلَى شَيْءٍ مِنْهَا فَاتَهُ ، وَأَمَّا الصَّابِرُ فَيَتَمَنَّاها بِقَلْبِهِ ، فَإِنْ أَدْرَكَ مِنْهَا شَيْئًا صَرَفَ عَنْهَا نَفْسَهُ لِمَا يَعْلَمُ مِنْ سَوْءِ عَاقِبَتِهَا ، وَأَمَّا الرََّاغِبُ فَلَا يُبَالِي مِنْ حَلٍّ أَصَابَهَا أَمْ مِنْ حَرَامٍ .

امام علی علیه السلام : مردم ، سه دسته اند: زاهد، دنیاخواه و شکیبا. زاهد ، هرگاه چیزی از دنیا به او برسد ، بدان شاد نمی شود و برای از دست دادن چیزی از آن نیز اندوهگین نمی شود. شکیبا ، در دل تمنای دنیا را دارد ، اما اگر به چیزی از آن دست یابد، چون عاقبت بدش را می داند، از آن روی بر می تابد. دنیاخواه ، اهمیتی نمی دهد که از حلال به دنیا برسد یا از حرام .

عنه عليه السلام : النَّاسُ ثَلَاثَةٌ أَصْنَافٍ : زَاهِدٌ مُعْتَرِمٌ ، وَصَابِرٌ عَلَىٰ مُجَاهَدَةِ هَوَاهُ ، وَرَاغِبٌ مُنْقَادٌ لِّشَهَوَاتِهِ . فَالزَّاهِدُ لَا يُعْظَمُ مَا آتَاهُ اللَّهُ فَرَحًا بِهِ ، وَلَا يُكْثَرُ عَلَى مَا فَاتَهُ أَسَفًا

امام علی علیه السلام : مردم ، سه گروه اند: زاهد ثابت قدم، شکیبای در مبارزه با هوای نفس، و دنیاخواه پیرو خواهش های خویش . زاهد ، نه برای آنچه خداوند به او می دهد ، شادمانی بسیار می کند، و نه بر آنچه از دستش می رود ، افسوس بسیار می خورد

عنه علیه السلام : الزُّهْدُ إِلَّا تَطْلُبَ الْمَفْقُودَ حَتَّى يَعْدَمَ الْمَوْجُودُ .

امام علی علیه السلام : زهد ، آن است که تا آنچه داری تمام نشود ، در طلب آنچه نداری برنیایی .

الإمام عليّ عليه السلام : لا زُهْدَ كَالْكَفِّ عَنِ الْحَرَامِ .

امام علی علیه السلام : زهدی چون خوشتنداری از حرام نیست .

عنه علیه السلام : لا زُهْدَ كَالزُّهْدِ فِي الْحَرَامِ .

امام علی علیه السلام : هیچ زهدی مانند ترك حرام نیست .

عنه علیه السلام : الزَّاهِدُ فِي الدُّنْيَا مَنْ لَمْ يَغْلِبِ الْحَرَامُ صَبْرَهُ، وَلَمْ يَشْغَلِ الْحَلَالُ شُكْرَهُ .

امام علی علیه السلام : زاهد در دنیا ، کسی است که حرام ، بر شکیبایی اش چیره نگردد و حلال ، او را سرگرم و از شکرگزاری غافل نسازد .

الإمام عليّ عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ، الزَّهَادَةُ قَصْرُ الْأَمَلِ ، وَالشُّكْرُ عِنْدَ النَّعْمِ ، وَالتَّوَرُّعُ عِنْدَ الْمَحَارِمِ . فَإِنْ عَزَبَ ذَلِكَ عَنْكُمْ فَلَا يَغْلِبِ الْحَرَامُ صَبْرَكُمْ ، وَلَا تَنْسُوا عِنْدَ النَّعْمِ شُكْرَكُمْ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! زهد، کوتاه کردن آرزو، گزاردن شکر نعمت ها، و خوشتنداری از حرام هاست. اگر از عهده این هر سه بر نیامدید ، [لااقل بکوشید که] در برابر حرام ، صبر خوشتن را از دست ندهید و سپاس گزاری از نعمت ها را فراموش نکنید .

عنه علیه السلام : الزُّهْدُ قَصْرُ الْأَمَلِ .

امام علی علیه السلام : زهد ، کوتاه کردن آرزوست .

عنه علیه السلام : الزُّهْدُ تَقْصِيرُ الْأَمَالِ وَإِخْلَاصُ الْأَعْمَالِ .

امام علی علیه السلام : زهد، کوتاه کردن آرزوها و اخلاص در اعمال است .

الإمام عليّ عليه السلام : ظَلَفُ النَّفْسِ عَنِ لَذَاتِ الدُّنْيَا هُوَ الزُّهْدُ الْمَحْمُودُ .

امام علی علیه السلام : بازداشتن نفس از لذت های دنیا ، همان زهد پسندیده است .

عنه عليه السلام : هِمَّةُ الزَّاهِدِ مُخَالَفَةُ الْهَوَى ، وَالسُّلُوكُ عَنِ الشَّهَوَاتِ .

امام علی علیه السلام : همت زاهد ، مخالفت کردن با هوای نفس است و شکیبایی در برابر خواهش ها .

عنه عليه السلام : كَيْفَ يَصِلُ إِلَى حَقِيقَةِ الزُّهْدِ مَنْ لَمْ يُمِتْ شَهْوَتَهُ؟ !

امام علی علیه السلام : چگونه به حقیقت زهد برسد کسی که شهوت خویش را نکشته است؟! !

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ الزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا تَبْكِي قُلُوبُهُمْ وَإِنْ ضَحِكُوا ، وَيَشْتَدُّ حُزْنُهُمْ وَإِنْ فَرَحُوا ، وَيَكْثُرُ مَقْتُهُمْ أَنْفُسَهُمْ وَإِنْ اغْتَبَطُوا بِمَا رَزَقُوا .

امام علی علیه السلام : زاهدان به دنیا، دل هایشان گریان است ، اگرچه [در ظاهر] بخندند و سخت اندوهناک اند ، اگرچه [در ظاهر] شادی نمایند و از خود بسیار در خشم اند ، اگرچه به واسطه آنچه روزی شده اند ، مورد غبطه دیگران اند .

عنه عليه السلام : الزَّاهِدُ عِنْدَنَا مَنْ عِلِمَ فَعَمِلَ ، وَمَنْ أَيْقَنَ فَحَذَرَ ، وَإِنْ أَمْسَى عَلَى عُسْرِ حَمْدَ اللَّهِ ، وَإِنْ أَصْبَحَ عَلَى يُسْرِ شَكَرَ اللَّهَ ، فَهُوَ الزَّاهِدُ .

امام علی علیه السلام : از نظر ما ، زاهد کسی است که دانست و عمل کرد، و کسی که یقین داشت و حذر کرد، و اگر در سختی و تنگ دستی بام خود را به شام رساند ، حمد خدا را به جای آورد، و اگر در آسایش و رفاه شام خویش را به بام رساند ، شکر خدای را بگزارد. چنین کسی زاهد است .

عنه عليه السلام - فِي صِفَةِ الزَّاهِدِ - :كَانُوا قَوْمًا مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا وَلَيْسُوا مِنْ أَهْلِهَا ، فَكَانُوا فِيهَا كَمَنْ لَيْسَ مِنْهَا ، عَمِلُوا فِيهَا بِمَا يُبْصِرُونَ ، وَبَادَرُوا فِيهَا مَا يَحْذَرُونَ ، تَقَلَّبُ أَدَانُهُمْ بَيْنَ ظَهْرَانِي أَهْلِ الْآخِرَةِ ، وَيَرُونَ أَهْلَ الدُّنْيَا يُعْظَمُونَ مَوْتَ أَجْسَادِهِمْ وَهُمْ أَشَدُّ إِعْظَامًا لِمَوْتِ قُلُوبِ أَحْيَائِهِمْ .

امام علی علیه السلام - در وصف زاهدان - : آنان ، گروهی از مردم دنیا هستند؛ ولی اهل دنیا (دنیا دوست) نیستند. در این دنیا ، همچون کسانی هستند که از آن نیستند . در دنیا ، بر اساس بینش و بصیرت عمل می کنند و از آنچه می ترسند (یعنی: مرگ) پیشی گرفتند؛ پیکرهایشان در میان اهل آخرت می گردد (جز با اهل آخرت نمی آمیزند)؛ اهل دنیا را می بینند که مرگ تن هاشان را بزرگ می شمارند ، درحالی که آنان ، مرگ دل های زندگانشان را بزرگ تر می شمارند .

عنه علیه السلام : الزَّاهِدُ فِي الدُّنْيَا مَنْ وُعِظَ فَاتَّعَظَ ، وَمَنْ عَلِمَ فَعَمِلَ ، وَمَنْ أَيْقَنَ فَحَذَرَ ، فَالزَّاهِدُونَ فِي الدُّنْيَا قَوْمٌ وُعِظُوا فَاتَّعَظُوا ، وَأَيْقَنُوا فَحَذَرُوا وَعَلِمُوا فَعَمِلُوا ، إِنْ أَصَابَهُمْ يُسْرٌ شَكَرُوا ، وَإِنْ أَصَابَهُمْ عُسْرٌ صَبَرُوا .

امام علی علیه السلام : زاهد به دنیا ، کسی است که پند داده شد و پند گرفت، و کسی است که علم آموخت و به کار بست، و کسی است که یقین یافت و حذر کرد. پس، زاهدان به دنیا ، آن مردمانی اند که پند داده شدند و پند گرفتند، و یقین کردند و حذر کردند ، و علم آموختند و عمل کردند؛ اگر آسایش به آنان برسد ، شکر می گویند و اگر به سختی در افتند ، شکیبایی می ورزند .

عنه علیه السلام : الزَّاهِدُ فِي الدُّنْيَا كُلَّمَا أَزْدَادَتْ لَهُ تَحَلَّيَا أَزْدَادَ عَنْهَا تَوَلَّيَا .

امام علی علیه السلام : کسی که به دنیا بی اعتناست، هرچه دنیا بیشتر خود را برایش بیاراید ، او بیشتر از آن روی می گرداند .

عنه علیه السلام - فِي صِفَاتِ الْمُتَّقِينَ - : أَرَادَتُهُمُ الدُّنْيَا فَلَمْ يُرِيدُوا ، وَأَسْرَتَهُمْ فَفَدَوْا أَنْفُسَهُمْ مِنْهَا .

امام علی علیه السلام - در بیان صفات پرهیزگاران - : دنیا آنها را خواست؛ اما آنها دنیا را نخواستند و دنیا اسیرشان کرد؛ اما آنان ، سر بها دادند و خود را از بند دنیا رهانیدند .

عنه علیه السلام : أَفْضَلُ الزُّهْدِ إِخْفَاءُ الزُّهْدِ .

امام علی علیه السلام : برترین زهد، پنهان داشتن زهد است .

عنه علیه السلام - فِي ذِكْرِ حَدِيثِ مِعْرَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - : قَالَ اللَّهُ تَعَالَى :

... يَا أَحْمَدُ ، وَجْهُ الزَّاهِدِينَ مُصَفَّرَةٌ مِنْ تَعَبِ اللَّيْلِ وَصَوْمِ النَّهَارِ ، وَالسِّنْتُهُمْ كِلَالٌ إِلَّا مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ تَعَالَى ، قُلُوبُهُمْ فِي صُدُورِهِمْ مَطْعُونَةٌ مِنْ كَثَرَةِ صَمَتِهِمْ ، قَدْ أَعْطُوا الْمَجْهُودَ فِي

أَنْفُسِهِمْ لَا مِنْ خَوْفِ نَارٍ وَلَا مِنْ شَوْقِ جَنَّةٍ ، وَلَكِنْ يَنْظُرُونَ فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
فَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ أَهْلٌ لِلْعِبَادَةِ .

امام علی علیه السلام - در حدیث معراج - :خدای متعال فرمود : «... ای احمد! رخسار
زاهدان از رنج شب خیزی و روزه داری زرد است و زبان هایشان جز از ذکر خدای متعال
، درمانده است؛ دل هایشان، از کثرت خاموشی، در سینه هایشان ریش است؛ خویشتن را
رنجه کرده اند ، نه از ترس آتش و از شوق بهشت ، بلکه در ملکوت آسمان ها و زمین ،
اندیشه و نظر می کنند و درمی یابند که خداوند سبحان ، عبادت است» .

عنه علیه السلام : الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا ثَلَاثَةٌ أَحْرَفُ : زَاءٌ وَهَاءٌ وَدَالٌ ؛ فَأَمَّا الزَّاءُ فَتَرْكُ
الزَّيْنَةِ ، وَأَمَّا الْهَاءُ فَتَرْكُ الْهَوَى ، وَأَمَّا الدَّالُّ فَتَرْكُ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : زهد به دنیا ، از سه حرف تشکیل شده است : زاء و هاء و دال .
زاء ، یعنی ترك زینت؛ هاء ، یعنی ترك هوا؛ و دال ، یعنی ترك دنیا .

الإمام علي عليه السلام : لَا تَكُنْ مِمَّنْ يَرْجُو الْآخِرَةَ بِغَيْرِ الْعَمَلِ ، وَيُرْجَى التَّوْبَةُ بِطَوْلِ
الْأَمَلِ ، يَقُولُ فِي الدُّنْيَا بِقَوْلِ الزَّاهِدِينَ وَيَعْمَلُ فِيهَا بِعَمَلِ الرَّاحِبِينَ .

امام علی علیه السلام : از آنانی مباش که بدون عمل ، به آخرت امید می بندد و بر اثر
داشتن آرزوی دراز ، توبه را به تأخیر می اندازد؛ از دنیا همچون زاهدان سخن می گوید،
ولی در عمل ، چون دنیاخواهان رفتار می کند .

عنه علیه السلام - في أصنافِ المُسلمين - : وَمِنْهُمْ مَنْ أَبْعَدَهُ عَنْ طَلَبِ الْمُلْكِ ضُؤْلَةُ
نَفْسِهِ ، وَانْقِطَاعُ سَبَبِهِ ، فَقَصَرَتْهُ الْحَالُ عَلَى حَالِهِ ، فَتَحَلَّى بِاسْمِ الْقَنَاعَةِ ، وَتَزَيَّنَ بِلِبَاسِ أَهْلِ
الزَّهَادَةِ ، وَلَيْسَ مِنْ ذَلِكَ فِي مَرَاكِحٍ وَلَا مَغْدَى .

امام علی علیه السلام - درباره گروه های مسلمانان - :گروهی از مردم را بی لیاقتی ذاتی
و نداشتن اسباب و امکانات ، از طلب حکومت ، باز داشته است. از این رو، به وضعی که
دارند ، تن داده اند و خود را به نام خوش قناعت ، آراسته اند و جامه زیبای اهل زهد
پوشیده اند، در حالی که لحظه ای از شب و روز ، چنین نبوده اند .

عنه علیه السلام : إِذَا هَرَبَ الزَّاهِدُ مِنَ النَّاسِ فَاطْلُبْهُ ، وَإِذَا طَلَبَ الزَّاهِدُ النَّاسَ
فَاهْرَبْ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه زاهد از مردم گریزان شد ، در طلب او بر آی و هرگاه زاهد در طلب مردم برآمد ، از او گریزان شو .

الإمام عليّ عليه السلام : عِبَادَ اللَّهِ ، أَوْصِيكُمْ بِالرَّفْضِ لِهَذِهِ الدُّنْيَا التَّارِكَةِ لَكُمْ وَإِنْ لَمْ تُحِبُّوا تَرْكَهَا .

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! شما را به ترك این دنیایی سفارش می کنم كه علی رغم میلтан ، شما را ترك می گوید .

عنه عليه السلام : قَطُّعُوا عِلَاقَ الدُّنْيَا ، وَاسْتَظْهَرُوا بِزَادِ التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : دل بستگی های خود به دنیا را قطع کنید و از توشه تقوا، كمك بگیريد .

عنه عليه السلام : رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً غَالِبَ الْهَوَى ، وَأَفْلَتَ مِنْ حَبَائِلِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : رحمت خدا بر آن كس كه بر هوس ، چیره آمد و از دام های دنیا گریخت !

عنه عليه السلام : رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً . . . رَاقِبَ رَبِّهِ ، وَتَنَكَّبَ دُنْبَهُ ، وَكَابَرَ هَوَاهُ ، وَكَذَّبَ مُنَاهُ . . . عَزُوفًا عَنِ الدُّنْيَا سَامًا ، كَدُوحًا لِآخِرَتِهِ مُتَحَافِظًا .

امام علی علیه السلام : رحمت خدا بر آن كس كه... پروردگارش را پیوسته در نظر گرفت و از گناه ، دوری كرد و با هوس خویش ، در افتاد و آرزو را دروغ شمرد... از دنیا روی گردان و بیزار شد و برای آخرتش كوشید و طریق احتیاط و هشیارى را پیمود .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ الْجِهَادِ جِهَادُ النَّفْسِ عَنِ الْهَوَى ، وَفِطَامُهَا عَنِ لَذَاتِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : برترین جهاد، جهاد با هوای نفس و بازداشتن آن از لذت های دنیاست .

عنه عليه السلام : خَيْرُ النَّاسِ مَنْ زَهَدَتْ نَفْسُهُ ، وَقَلَّتْ رَغْبَتُهُ .

امام علی علیه السلام : بهترین مردم ، كسى است كه نَفْسش زاهد (قانع) و خواستش اندك باشد .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ النَّاسِ مَنْ تَزَهَّتَ نَفْسُهُ ، وَزَهَدَ عَنْ غُنْيَةٍ .

امام علی علیه السلام : برترین مردم، کسی است که جانش و ارسته باشد وبا وجود توانگری در دنیا ، زهد بورزد .

عنه عليه السلام : حُسْنُ الزُّهْدِ مِنَ أَفْضَلِ الْإِيمَانِ .

امام علی علیه السلام : خوش زهدی، برترین درجه ایمان است .

عنه عليه السلام : لَا يَزْكُو عِنْدَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ إِلَّا عَقْلٌ عَارِفٌ ، وَنَفْسٌ عَزُوفٌ .

امام علی علیه السلام : نزد خداوند پاک ، بالندگی نمی گیرد ، مگر خرد شناسا و نفس روی گردان [از دنیا] .

عنه عليه السلام : تَعَزَّ عَنْ الشَّيْءِ إِذَا مُنِعَتْهُ بِقَلَّةٍ مَا يَصْحَبُكَ إِذَا أُوتِيَتْهُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه چیزی [از دنیا] به تو داده نشد ، خویشتن را به این دلداری ده که اگر به تو داده شود ، مدتی اندک با تو می ماند .

عنه عليه السلام : إِنَّكَ لَمْ تُخْلَقْ لِلدُّنْيَا ؛ فَازْهَدْ فِيهَا وَأَعْرِضْ عَنْهَا .

امام علی علیه السلام : تو هرگز برای دنیا آفریده نشده ای. پس دل از دنیا برگن و از آن ، روی بگردان .

عنه عليه السلام : اِزْهَدْ فِي الدُّنْيَا وَاعْرِضْ عَنْهَا .

امام علی علیه السلام : دل از دنیا برگن و بدان ، پشت کن .

عنه عليه السلام : لِيَكُنْ زُهْدُكَ فِيمَا يَنْفَدُ وَيَزُولُ ، فَإِنَّهُ لَا يَبْقَى لَكَ وَلَا تَبْقَى لَهُ .

امام علی علیه السلام : به آنچه که تمام شدنی و زوال پذیر است ، زهد بورز؛ چرا که نه آن برای تو می ماند و نه تو برایش می مانی .

عنه عليه السلام : يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، ازْهَدُوا فِي الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّ عَيْشَهَا قَصِيرٌ ، وَخَيْرَهَا يَسِيرٌ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! به دنیا زهد ورزید؛ زیرا که زندگی آن ، کوتاه و خیرش اندک است .

عنه عليه السلام : إِنْ كُنْتُمْ فِي الْبَقَاءِ رَاغِبِينَ ، فَازْهَدُوا فِي عَالَمِ الْفَنَاءِ .

امام علی علیه السلام : اگر خواهان جهان باقی هستید ، پس به جهان فانی زهد بورزید .

عنه عليه السلام - فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَام - : أَوْصِيكَ يَا بُنَيَّ بِالصَّلَاةِ عِنْدَ وَقْتِهَا . . . وَالزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا ، فَإِنَّكَ رَهْنُ مَوْتٍ ، وَغَرَضُ بَلَاءٍ ، وَطَرِيحُ سُقَمٍ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزندش حسن علیه السلام - : فرزندم! تو را به خواندن نماز در وقتش... و زهد (بی اعتنایی) به دنیا سفارش می کنم؛ چرا که تو گروگان مرگ ، آماج رنج (بلا)، و دست خوش بیماری هستی .

الإمام عليّ عليه السلام : الزُّهْدُ أَقَلُّ مَا يَوْجَدُ وَأَجَلُّ مَا يُعْهَدُ ، وَيَمْدَحُهُ الْكُلُّ وَيَتْرُكُهُ الْجُلُّ .

امام علی علیه السلام : زهد ، کمترین چیزی است که یافت می شود و ارزشمندترین چیزی است که سفارش می شود. همگان ، آن را می ستایند اما بیشتر مردم به آن عمل نمی کنند .

الإمام عليّ عليه السلام : الزُّهْدُ أَصْلُ الدِّينِ .

امام علی علیه السلام : زهد، ریشه دین است .

عنه عليه السلام : سِتُّ مِنْ قَوَاعِدِ الدِّينِ . . . وَالزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : شش چیز از پایه های دین است : ... و زهد به دنیا .

عنه عليه السلام : الزُّهْدُ أَسَاسُ الْيَقِينِ .

امام علی علیه السلام : زهد، پایه یقین است .

عنه عليه السلام : عَلَيْكَ بِالزُّهْدِ فَإِنَّهُ عَوْنُ الدِّينِ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد زهد؛ زیرا که آن ، کمک دین است .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي الْحِكْمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : الْفِطَامُ عَنِ الْحُطَامِ شَدِيدٌ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : خودداری از حطام دنیا ، سخت است .

الإمام عليّ عليه السلام : أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الزَّهَادَةُ .

امام علی علیه السلام : برترین عبادت، زهد است .

عنه علیه السلام : أَفْضَلُ الطَّاعَاتِ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : برترین طاعت ها زهد به دنیا است .

الإمام عليّ عليه السلام : زَيْنُ الْحِكْمَةِ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : زیبایی حکمت ، در زهد به دنیا است .

الإمام عليّ عليه السلام : رَأْسُ السَّخَاءِ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : گذشتن از دنیا، اوج سخاوت است .

الإمام عليّ عليه السلام : الزُّهْدُ مَتَجَرُّ رَابِحٍ .

امام علی علیه السلام : زهد، سودایی سودآور است .

عنه علیه السلام : الزُّهْدُ ثَرَوَةٌ .

امام علی علیه السلام : زهد، یک ثروت است .

الإمام عليّ عليه السلام : الزُّهْدُ مِفْتَاحُ صَلَاحٍ .

امام علی علیه السلام : زهد، کلید خوبی و پاکی است .

الإمام عليّ عليه السلام : الزُّهْدُ شِمَّةُ الْمُتَّقِينَ ، وَسَجِيَّةُ الْأَوَّابِينَ .

امام علی علیه السلام : زهد، خوی پرهیزگاران و خصلت توبه کاران است .

عنه علیه السلام : الْمُؤْمِنُ دَائِبُهُ زَهَادَتُهُ .

امام علی علیه السلام : مؤمن، پیشه اش زهد است .

الإمام عليّ عليه السلام : الزُّهْدُ سَجِيَّةُ الْمُخْلِصِينَ .

امام علی علیه السلام : زهد، خصلت بندگان ناب است .

الإمام عليّ عليه السلام : كَانَ لِي فِيْمَا مَضَى أَخٌ فِي اللَّهِ ، وَكَانَ يُعْظِمُهُ فِي عَيْنِي صِغَرُ

الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ

امام علی علیه السلام : در گذشته ، برادری دینی داشتم که خُردی دنیا در نگاه او، وی را در نظرم بزرگ می نمود . . .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : الزَّاهِدُ فِي الدِّينَارِ وَالْدَّرْهَمِ أَعَزُّ مِنَ الدِّينَارِ وَالْدَّرْهَمِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : بی اعتنای به دینار و درهم ، با ارزش تر از دینار و درهم است .

الإمام عليّ عليه السلام : حِفْظُ الْعَقْلِ بِمُخَالَفَةِ الْهَوَى ، وَالْعُزُوفُ عَنِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : نگهداری خرد ، به سرپیچی از هوس و دوری گزیدن از دنیا است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِزْهَدَ فِي الدُّنْيَا يُبْصِرَكَ اللَّهُ عَوْرَاتِهَا ، وَلَا تَغْفُلْ فَلَسْتَ بِمَغْفُولٍ عَنْكَ .

امام علی علیه السلام : از دنیا دل بر کن تا خداوند ، تو را به عیب های آن بینا گرداند، و غافل مباش که از تو غافل نیستند .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا وَلَمْ يَجْزَعْ مِنْ ذُلِّهَا وَلَمْ يُنَافِسْ فِي عِزِّهَا ، هَدَاهُ اللَّهُ بِغَيْرِ هِدَايَةٍ مِنْ مَخْلُوقٍ وَعَلَّمَهُ بِغَيْرِ تَعْلِيمٍ ، وَأَثْبَتَ الْحِكْمَةَ فِي صَدْرِهِ وَأَجْرَاهَا عَلَى لِسَانِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که به دنیا پشت کند و از خواری در آن ، بی تابی نکند و برای عزتمندی در آن [با جاه و مقام ،] به رقابت نپردازد، خداوند او را بی هدایت مخلوقی ، هدایت می کند و بی آموختن از کسی، دانشش می آموزد و حکمت را در سینه اش ثابت می دارد و آن را بر زبانش جاری می گرداند .

الإمام عليّ عليه السلام : بِالزُّهْدِ تُثْمَرُ الْحِكْمَةُ .

امام علی علیه السلام : با زهد است که حکمت ، ثمر می دهد .

الإمام عليّ عليه السلام : سَبَبُ صَلَاحِ النَّفْسِ الْعُزُوفُ عَنِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : راه پاک شدن نفس ، پشت کردن به دنیا است .

عنه عليه السلام : مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا أَعْتَقَ نَفْسَهُ وَأَرْضَى رَبَّهُ .

امام علی علیه السلام : هر که دل از دنیا برکند، خویش را [از اسارت دنیا] آزاد، و پروردگارش را خشنود ساخت .

عنه علیه السلام : أَحْيِ قَلْبَكَ بِالْمَوْعِظَةِ ، وَأَمِتْهُ بِالزَّهَادَةِ .

امام علی علیه السلام : دلت را با اندرز ، زنده بدار، و آن را با زهد ، بمیران .

عنه علیه السلام : لَوْ زَهَدْتُمْ فِي الشَّهَوَاتِ لَسَلِمْتُمْ مِنَ الْآفَاتِ .

امام علی علیه السلام : اگر به خواهش های نفس بی اعتنایی کنید ، از آفت ها به سلامت می مانید .

عنه علیه السلام : أَعْرِضْ عَنِ الدُّنْيَا تَسْلَمْ .

امام علی علیه السلام : از دنیا روی بگردان تا به سلامت مانی .

عنه علیه السلام : أَلَا وَإِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ لَا يُسَلَّمُ مِنْهَا إِلَّا بِالزُّهْدِ فِيهَا ، وَلَا يُنْجَى مِنْهَا بِشَيْءٍ كَانَ لَهَا .

امام علی علیه السلام : هان! دنیا سرایی است که از آن ، جز با زهدورزی در آن ، به سلامت نمی توان ماند ، و با چیزی از امور دنیوی نمی توان از دنیا رهید .

الإمام علي عليه السلام - في ذكر حديث معراج النبي صلى الله عليه وآله - : قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : ... يَا أَحْمَدُ ، إِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ تَكُونَ أَوْرَعَ النَّاسِ فَازْهَدْ فِي الدُّنْيَا وَارْغَبْ فِي الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام - در یادکرد حدیث معراج پیامبر صلی الله علیه و آله - : خداوند متعال فرمود : «... ای احمد! اگر دوست داری که پارساترین مردم باشی ، از دنیا روی برتاب و به آخرت بگرای» .

عنه علیه السلام : مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا حَصَّنَ دِينَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که در دنیا زهد بورزد ، دین خود را نگه داشته است .

عنه علیه السلام : وَفُورُ الْعَرِضِ بِابْتِدَالِ الْمَالِ ، وَصَلَاحُ الدِّينِ بِإِفْسَادِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : بسیاری آبرومندی ، به بخشش مال است و درستی دین ، به خراب کردن دنیا .

عنه عليه السلام : الْعِلْمُ يُرْشِدُكَ إِلَى مَا أَمَرَكَ اللَّهُ بِهِ ، وَالزُّهْدُ يُسَهِّلُ لَكَ الطَّرِيقَ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : دانش ، تو را به آنچه خداوند فرمانت داده است ، رهنمون می شود، و زهد ، راه رسیدن به آن را بر تو آسان می سازد .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ عَصَى الدُّنْيَا أَطَاعَتْهُ .

امام علی علیه السلام : هر که دنیا را نافرمانی کند ، دنیا از او فرمان می برد .

عنه عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا تُدْنِي الْأَجَالَ وَتُبَاعِدُ الْأَمَالَ ، وَتُبِيدُ الرِّجَالَ وَتُغَيِّرُ الْأَحْوَالَ ، مَنْ غَالَبَهَا غَلَبَتْهُ ، وَمَنْ صَارَعَهَا صَرَغَتْهُ ، وَمَنْ عَصَاهَا أَطَاعَتْهُ ، وَمَنْ تَرَكَهَا أَتَتْهُ .

امام علی علیه السلام : دنیا، آجل ها را نزدیک ، آرزوها را دور و دراز، مردان را نابود ، و احوال (اوضاع) را دگرگون می کند. هر که با دنیا در افتد ، دنیا بر او چیره می گردد، هر که با آن پنجه در افکند ، دنیا به خاکش می افکند، هر که از دنیا نافرمانی کند ، دنیا از او فرمان می برد، و هر که دنیا را وا نهد ، دنیا خود به سراغش می آید .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : كُلُّ شَيْءٍ يَعَصِيكَ إِذَا أَغْضَبَتْهُ إِلَّا الدُّنْيَا ، فَأِنَّهَا تُطِيعُكَ إِذَا أَغْضَبَتْهَا .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هر چیزی ، هر گاه به خشمش آوری ، از تو نافرمانی می کند ، بجز دنیا که هر گاه به خشمش آوری ، از تو فرمان می برد .

عنه عليه السلام : مَنْ عَزَفَ عَنِ الدُّنْيَا أَتَتْهُ صَاغِرَةً .

امام علی علیه السلام : هر که از دنیا دوری کند ، دنیا با زبونی نزد او می آید .

عنه عليه السلام : مَنْ أَعْرَضَ عَنِ الدُّنْيَا أَتَتْهُ .

امام علی علیه السلام : هر که از دنیا روی گرداند ، دنیا نزد او می آید .

عنه عليه السلام : مَنْ سَلَا عَنِ الدُّنْيَا أَتَتْهُ رَاغِمَةً .

امام علی علیه السلام : هر که از دنیا دست بشوید ، دنیا به رغم میل خود نزد او می آید .

عنه عليه السلام : مَنْ قَعَدَ عَنِ طَلَبِ الدُّنْيَا قَامَتْ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هر که از طلب دنیا فرو نشیند ، دنیا پیش رویش قامت می افرازد .

عنه عليه السلام : إِنَّكَ إِنْ أَدْبَرْتَ عَنِ الدُّنْيَا أَقْبَلْتَ .

امام علی علیه السلام : تو اگر به دنیا پشت کنی ، دنیا به تو رو می کند .

الإمام عليّ عليه السلام : لَنْ يَفْتَقِرَ مَنْ زَهَدَ .

امام علی علیه السلام : آن که زهد بورزد ، هرگز به فقر نمی افتد .

عنه عليه السلام : مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا لَمْ تَفْتَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که به دنیا زهد ورزد، دنیا از دستش نمی رود [و به نصیب خود از دنیا خواهد رسید] .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ خَدَمَ الدُّنْيَا اسْتَخْدَمَتْهُ ، وَمَنْ خَدَمَ اللَّهَ سُبْحَانَهُ خَدَمَتْهُ .

امام علی علیه السلام : هر که به خدمت دنیا در آید ، دنیا او را به خدمت خویش می گیرد، و هر که خدمت خداوند سبحان کند ، دنیا به او خدمت می نماید .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا لِمَنْ تَرَكَهَا ، وَالْآخِرَةُ لِمَنْ طَلَبَهَا .

امام علی علیه السلام : دنیا از آن کسی است که ترك آن کند، و آخرت ، از آن کسی است که آن را بطلبد .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ زَهَدَ هَانَتْ عَلَيْهِ الْمِحَنُ .

امام علی علیه السلام : هر که دل از دنیا بر کند ، رنج ها بر او آسان می شوند .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي ذِكْرِ حَدِيثِ مِعْرَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ - : قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : ... يَا أَحْمَدُ ، أَهْلَ تَعْرِفُ مَا لِلزَّاهِدِينَ عِنْدِي؟
قال : لا يَا رَبَّ !

قال : يُبْعَثُ الْخَلْقُ وَيُنَاقَشُونَ الْحِسَابَ وَهُمْ مِنْ ذَلِكَ آمِنُونَ . إِنَّ أَدْنَى مَا أُعْطِيَ الزَّاهِدِينَ فِي الْآخِرَةِ أَنْ أُعْطِيَهُمْ مَفَاتِيحَ الْجَنَانِ كُلِّهَا حَتَّى يَفْتَحُوا أَيَّ بَابٍ شَاءُوا ، وَلَا أُحْجَبَ عَنْهُمْ وَجْهِي ، وَلَا نُعَمَّنَّهُمْ بِالْوَانِ التَّلَذُّذِ مِنْ كَلَامِي ، وَلَا جُلِسَتَهُمْ فِي مَقْعَدِ صِدْقِي ، وَأُذَكَّرَهُمْ مَا صَنَعُوا وَتَعَبُوا فِي دَارِ الدُّنْيَا ، وَأُفْتَحَ لَهُمْ أَرْبَعَةُ أَبْوَابٍ : بَابٌ يَدْخُلُ عَلَيْهِمُ الْهَدَايَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا مِنْ عِنْدِي ، وَبَابٌ يَنْظُرُونَ مِنْهُ إِلَى كَيْفَ شَاءُوا بِلا صُعُوبَةٍ ، وَبَابٌ يَطَّلِعُونَ مِنْهُ إِلَى

النَّارِ فَيَنْظُرُونَ إِلَى الظَّالِمِينَ كَيْفَ يُعَذَّبُونَ ، وَبَابٌ يُدْخَلُ عَلَيْهِمْ مِنْهُ الْوَصَائِفُ وَالْحُورُ الْعَيْنُ .

امام علی علیه السلام - در یاد کرد حدیث معراج پیامبر صلی الله علیه و آله - : خداوند متعال فرمود : «... ای احمد! آیا می دانی زاهدان ، چه مقامی در نزد من دارند؟» . گفت: نه ، ای پروردگار !

فرمود: «در روزی که مردم برانگیخته می شوند و به حسابشان رسیدگی می شود ، آنان از این حسابرسی در امان اند. کمترین چیزی که در آخرت به زاهدان می دهم ، این است که همه کلیدهای بهشت ها را در اختیارشان می نهم تا هر دری را که می خواهند ، باز کنند، و روی خود را از آنان پنهان نمی دارم، و از انواع لذت سخنم برخوردارشان می سازم، و آنان را بر جایگاهی راستین « فِی مَقْعَدٍ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ » در جایگاهی راستی ، نزد فرمان روای توانا «می نشانم، و کارهایی را که در دنیا کرده اند و رنج هایی را که کشیده اند ، به یادشان می آورم، و چهار در را برایشان می گشایم: دری که از آن ، در هر صبح و شام ، ارمغان های من برایشان برده می شود، دری که از آن به راحتی به من ، هر گونه که بخواهند ، می نگرند، دری که از آن ، آتش را می بینند و به ستمکاران [و گنهکاران] می نگرند که چگونه عذاب می شوند، و دری که از آن ، کنیزکان و حور العین بر آنان وارد می شوند» .

عنه علیه السلام : الزُّهْدُ قُرْبَةٌ .

امام علی علیه السلام : زهدورزی ، مایه تقرب [به خداوند] است .

عنه علیه السلام : أَيْسُرُكَ أَنْ تَلْقَى اللَّهَ غَدًا فِي الْقِيَامَةِ وَهُوَ عَلَيْكَ رَاضٍ غَيْرُ غَضَبَانَ؟ كُنْ فِي الدُّنْيَا زَاهِدًا وَفِي الْآخِرَةِ رَاغِبًا .

امام علی علیه السلام : آیا خوش داری که فردای قیامت ، خداوند را در حالی دیدار کنی که از تو خشنود است و در خشم نیست؟ به دنیا بی رغبت باش و به آخرت ، راغب .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ سَلَ عَنْ مَوَاهِبِ الدُّنْيَا عَزَّ .

امام علی علیه السلام : هر که از مواهب دنیا چشم بپوشد ، عزت می یابد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِعْزَفَ عَنْ دُنْيَاكَ ، تَسْعَدَ بِمُنْقَلَبِكَ وَتُصْلِحَ مَثْوَاكَ .

امام علی علیه السلام : از دنیایت دل بر کن تا در بازگشتگاهت نیک بخت شوی و خانه ات (آخرت) را آباد کنی .

عنه عليه السلام : أَسْعَدُ النَّاسِ بِالدُّنْيَا التَّارِكُ لَهَا ، وَأَسْعَدُهُمْ بِالْآخِرَةِ الْعَامِلُ لَهَا .

امام علی علیه السلام : بهره مندترین مردم از دنیا ، کسی است که آن را ترک گوید، و بهره مندترین مردم از آخرت ، کسی است که برای آن کار کند .

عنه عليه السلام : أَعْظَمُ النَّاسِ سَعَادَةً أَكْثَرُهُمْ زَهَادَةً .

امام علی علیه السلام : نیک بخت ترین مردم ، زاهدترین آنهاست .

عنه عليه السلام : إِنَّكُمْ إِنْ زَهَدْتُمْ خَلَصْتُمْ مِنْ شَقَاءِ الدُّنْيَا ، وَفُزْتُمْ بِدَارِ الْبَقَاءِ .

امام علی علیه السلام : به یقین اگر زهد بورزید ، از بدبختی های دنیا خلاص می شوید و به سرای جاودانگی دست می یابید .

عنه عليه السلام : إِنَّ السُّعْدَاءَ بِالدُّنْيَا غَدَا هُمْ الْهَارِبُونَ مِنْهَا الْيَوْمَ .

امام علی علیه السلام : بهره مندترین افراد از دنیا در فردای قیامت ، کسانی هستند که امروز از آن می گریزند .

الإمام عليّ عليه السلام : فِي الْعُزُوفِ عَنِ الدُّنْيَا دَرَكُ النَّجَاحِ .

امام علی علیه السلام : کامیابی ، در گرو دل بر کندن از دنیاست .

عنه عليه السلام : زُهْدُكَ فِي الدُّنْيَا يُنْجِيكَ .

امام علی علیه السلام : دل بر کندن تو از دنیا، تو را نجات می دهد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِزْهَدْ فِي الدُّنْيَا تَنْزِلَ عَلَيْكَ الرَّحْمَةُ .

امام علی علیه السلام : در دنیا زاهد باش تا رحمت بر تو نازل شود .

الإمام عليّ عليه السلام : خَالَفَ الْهَوَى تَسَلَّمَ ، وَأَعْرَضَ عَنِ الدُّنْيَا تَغَنَّمَ .

امام علی علیه السلام : با هوای نفس ، مخالفت کن تا به سلامت بمانی، و از دنیا روی گردان تا غنیمت ببری .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا ، قَرَّتْ عَيْنُهُ بِجَنَّةِ الْمَأْوَى .

امام علی علیه السلام : هر که چشم از دنیا بپوشد ، چشمش به بهشت برین روشن می گردد .

عنه عليه السلام : أَعْرِضْ عَنِ الدُّنْيَا ، تَسْكُنْ جَنَّةَ الْمَأْوَى .

امام علی علیه السلام : از دنیا روی بگردان تا در بهشت برین ساکن شوی .

عنه عليه السلام : مَنْ لَمْ يَزْهَدْ فِي الدُّنْيَا ، لَمْ يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ فِي جَنَّةِ الْمَأْوَى .

امام علی علیه السلام : هر که دل از دنیا بر نکند ، او را در بهشت برین سهمی نیست .

عنه عليه السلام : مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا ، قَرَّتْ عَيْنُهُ بِمَا يَرَى مِنْ ثَوَابِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : هر که در دنیا زهد بورزد، دیده اش به پاداش خداوند روشن می گردد .

الإمام عليّ عليه السلام : ثَمَرَةُ الْعَقْلِ مَقْتُ الدُّنْيَا ، وَقَمْعُ الْهَوَى .

امام علی علیه السلام : میوه خرد ، بیزاری از دنیا و مهار کردن هوس است .

عنه عليه السلام : الْعَاقِلُ مَنْ يَزْهَدُ فِيمَا يَرْغَبُ فِيهِ الْجَاهِلُ .

امام علی علیه السلام : خردمند، کسی است که به آنچه نادان رغبت دارد، بی رغبت است .

عنه عليه السلام : الْعَاقِلُ مَنْ زَهَدَ فِي دُنْيَا فَانِيَةٍ دَنِيَّةٍ ، وَرَغِبَ فِي جَنَّةٍ سَنِيَّةٍ خَالِدَةٍ عَالِيَةٍ .

امام علی علیه السلام : خردمند ، کسی است که از دنیای فناپذیر پست، چشم بپوشد و بهشت برین جاوید و بلندمرتبه را بخواهد .

عنه عليه السلام : مَنْ سَخَتْ نَفْسُهُ عَنْ مَوَاهِبِ الدُّنْيَا ، فَقَدْ اسْتَكْمَلَ الْعَقْلَ .

امام علی علیه السلام : کسی که از مواهب دنیا سخاوتمندانه می گذرد، خرد را به کمال رسانیده است .

عنه عليه السلام : كُنْ زَاهِدًا فِيمَا يَرْغَبُ فِيهِ الْجَهْلُ .

امام علی علیه السلام : به آنچه نادان رغبت دارد، تو بی رغبت باش .

الإمام عليّ عليه السلام : يَنْبَغِي لِمَنْ عَلِمَ سُرْعَةَ زَوَالِ الدُّنْيَا أَنْ يَزْهَدَ فِيهَا .

امام علی علیه السلام : کسی که می داند دنیا با چه سرعتی زوال می یابد ، سزاوار است که به آن ، زهد بورزد .

عنه عليه السلام : كُونُوا مِمَّنْ عَرَفَ فَنَاءَ الدُّنْيَا فَزَهَّدَ فِيهَا ، وَعَلِمَ بَقَاءَ الْآخِرَةِ فَعَمِلَ لَهَا .

امام علی علیه السلام : از کسانی باشید که فناپذیری دنیا را شناختند و از این رو به آن بی رغبت شدند، و ماندگاری آخرت را دانستند، پس برای آن کار کردند .

عنه عليه السلام : يَسِيرُ الْمَعْرِفَةُ يُوْجِبُ الزُّهْدَ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : اندکی شناخت ، موجب زهدورزی در دنیا می شود .

عنه عليه السلام : ثَمَرَةُ الْمَعْرِفَةِ الْعُزُوفُ عَنِ الدَّارِ الْفَنَاءِ .

امام علی علیه السلام : ثمره شناخت، روی گردانی از سرای نیستی است .

عنه عليه السلام : مَنْ صَحَّتْ مَعْرِفَتُهُ ، انْصَرَفَتْ عَنِ الْعَالَمِ الْفَانِي نَفْسُهُ وَهَمَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که شناختش درست باشد، جان و خواستش از دنیای فانی ، روی گردان می شوند .

عنه عليه السلام : مَنْ عَرَفَ الدُّنْيَا تَزَهَّدَ .

امام علی علیه السلام : هر که دنیا را شناخت، زاهد شد .

عنه عليه السلام : مَنْ عَرَفَ خِدَاعَ الدُّنْيَا لَمْ يَغْتَرَّ مِنْهَا بِمُحَالَاتِ الْأَحْلَامِ .

امام علی علیه السلام : کسی که فریبکاری دنیا را بشناسد ، فریب رویاهای پوچ آن را نمی خورد .

عنه عليه السلام : أَحَقُّ النَّاسِ بِالزَّهَادَةِ مَنْ عَرَفَ نَقْصَ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : سزاوارترین مردم به زهدورزی، کسی است که نقص دنیا را بشناسد .

عنه عليه السلام : يَنْبَغِي لِمَنْ عَرَفَ الدُّنْيَا أَنْ يَزَهَّدَ فِيهَا وَيَعْرِفَ عَنْهَا .

امام علی علیه السلام : سزاوار است کسی که دنیا را شناخته است ، نسبت به آن ، زهد بورزد و از آن ، دوری گزیند .

عنه عليه السلام : مَنْ عَرَفَ الدُّنْيَا لَمْ يَحْزَنْ عَلَى مَا أَصَابَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که دنیا را بشناسد، از رنج هایی که به او می رسد ،
اندوهگین نمی شود .

عنه عليه السلام : الْعَالَمُ هُوَ الْهَارِبُ مِنَ الدُّنْيَا لَا الرَّاعِبُ فِيهَا ؛ لِأَنَّ عِلْمَهُ دَلَّ عَلَى أَنَّهُ
سَمَّ قَاتِلَ فَحَمَلَهُ عَنِ الْهَرَبِ مِنَ الْهَلَكَةِ ، فَإِذَا التَّقَمَّ السَّمَّ عَرَفَ النَّاسُ أَنَّهُ كَاذِبٌ فِيمَا يَقُولُ .

امام علی علیه السلام : دانا کسی است که از دنیا بگریزد ، نه آن که به دنیا بگراید؛ زیرا
دانایی [و شناخت] او رهنمونش می سازد که دنیا زهری کشنده است و همین ، او را به
گریختن از مهلکه وا می دارد. پس، اگر زهر را بخورد ، مردم می فهمند که او در آنچه
می گوید ، صادق نیست .

عنه عليه السلام : إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ هُمُ الَّذِينَ نَظَرُوا إِلَى بَاطِنِ الدُّنْيَا إِذَا نَظَرَ النَّاسُ إِلَى
ظَاهِرِهَا ، وَاشْتَغَلُوا بِأَجْلِهَا إِذَا اشْتَغَلَ النَّاسُ بِعَاجِلِهَا ، فَأَمَاتُوا مِنْهَا مَا خَشَوْا أَنْ يُمِيتَهُمْ ،
وَتَرَكَوْا مِنْهَا مَا عِلِمُوا أَنَّهُ سَيَتْرُكُهُمْ ، وَرَأَوْا اسْتِكْثَارَ غَيْرِهِمْ مِنْهَا اسْتِقْلَالاً ، وَدَرَكَهُمْ لَهَا
فُوتاً ، أَعْدَاءُ مَا سَأَلَ النَّاسُ ، وَسَلَمُ مَا عَادَى النَّاسُ ، بِهِمْ عِلْمُ الْكِتَابِ وَبِهِ عِلِمُوا ، وَبِهِمْ
قَامَ الْكِتَابُ وَبِهِ قَامُوا ، لَا يَرَوْنَ مَرْجُوءًا فَوْقَ مَا يَرْجُونَ ، وَلَا مَخَوْفًا فَوْقَ مَا يَخَافُونَ .

امام علی علیه السلام : اولیای خدا کسانی هستند که به باطن دنیا نگریستند ، آن گاه که
مردم ظاهر آن را دیدند، و به آینده دنیا پرداختند ، آن گاه که مردم به اکنون آن سرگرم
شدند. از این رو، از دنیا آنچه را که ترسیدند آنان را بمیراند ، میراندند، و آنچه را که
دانستند به زودی ترکشان خواهد کرد ، ترك گفتند، و آنچه را دیگران بسیار [و ارزشمند]
شمردند ، اندك [و بی ارزش] شمردند، و دستیابی شان به دنیا را از دست دادن [آخرت
]دانستند . با آنچه مردم آشتی کردند ، دشمنی ورزیدند، و با آنچه مردم دشمنی کردند ،
آشتی نمودند . قرآن ، به واسطه آنان دانسته شده است و آنان ، به قرآن دانایند . قرآن به
وسیله آنان برپاست و آنان به قرآن برپایند. بالاتر از آنچه بدان امید دارند ، چیزی را
شایسته امیدواری نمی بینند، و بالاتر از آنچه از آن می ترسند ، چیزی را سزاوار ترس
نمی دانند .

الإمام علي عليه السلام : كَيْفَ يَزْهَدُ فِي الدُّنْيَا مَنْ لَا يَعْرِفُ قَدْرَ الْآخِرَةِ !

امام علی علیه السلام : کسی که قدر آخرت را نمی شناسد ، چگونه در دنیا زهد بورزد؟ !

عنه عليه السلام - في صِفَةِ الْجَنَّةِ - : قَلَو رَمَيْتَ بِبَصَرِ قَلْبِكَ نَحْوَ مَا يوصَفُ لَكَ مِنْهَا ،
لَعَزَفْتَ نَفْسُكَ عَنْ بَدَائِعِ مَا أُخْرِجَ إِلَى الدُّنْيَا مِنْ شَهَوَاتِهَا وَلَذَّاتِهَا وَزَخَارِفِ مَنَاطِرِهَا .

امام علی علیه السلام - در وصف بهشت - : اگر با چشم دلت به آنچه از بهشت برایت
وصف می شود ، نظر افکنی ، بی گمان جان تو از خواهش ها و خوشی های دل انگیز
دنیا و منظره های فریبای آن ، دوری خواهد کرد .

عنه عليه السلام : أَصْلُ الزُّهْدِ حُسْنُ الرِّغْبَةِ فِيمَا عِنْدَ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : ریشه زهد ، رغبت شایسته است به آنچه نزد خداست .

الإمام عليّ عليه السلام : الزُّهْدُ ثَمَرَةُ الْيَقِينِ .

امام علی علیه السلام : زهد ، ثمره یقین است .

عنه عليه السلام : زُهِدِ الْمَرْءُ فِيمَا يَفْنَى عَلَى قَدَرِ يَقِينِهِ بِمَا يَبْقَى .

امام علی علیه السلام : زهد انسان نسبت به آنچه ناپایدار است ، به اندازه یقین اوست به
آنچه ماندگار است .

عنه عليه السلام : الْيَقِينُ أَفْضَلُ الزَّهَادَةِ .

امام علی علیه السلام : یقین ، برترین زهد است .

عنه عليه السلام : أَصْلُ الزُّهْدِ الْيَقِينُ ، وَثَمَرَتُهُ السَّعَادَةُ .

امام علی علیه السلام : ریشه زهد ، یقین است و میوه اش نیک بختی .

عنه عليه السلام : يُسْتَدَلُّ عَلَى الْيَقِينِ بِقَصْرِ الْأَمَلِ ، وَإِخْلَاصِ الْعَمَلِ ، وَالزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : نشانه های برخورداری از یقین ، کوتاه کردن آرزو ، اخلاص در
عمل ، و زهدورزی در دنیا هستند .

الإمام عليّ عليه السلام : الزُّهْدُ ثَمَرَةُ الدِّينِ .

امام علی علیه السلام : زهد ، میوه دین است .

عنه عليه السلام : مَنْ كَرَّمَ دِينَهُ عِنْدَهُ هَانَتْ الدُّنْيَا عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هر که دینش برای او ارجمند باشد ، دنیا در نظرش خوار می آید .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِ الْمَوْتِ ، قَلَّتْ فِي الدُّنْيَا رَغْبَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که بسیار یاد مرگ کند ، رغبتش به دنیا کم می شود .

عنه عليه السلام : مَنْ صَوَّرَ الْمَوْتَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ، هَانَ أَمْرُ الدُّنْيَا عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هر که [پیوسته] مرگ را در برابر دیدگان خود مجسم کند ، دنیا برایش بی اهمیت می شود .

عنه عليه السلام : مَنْ أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِ الْمَوْتِ ، رَضِيَ مِنَ الدُّنْيَا بِالْيَسِيرِ .

امام علی علیه السلام : هر که بسیار یاد مرگ کند ، از دنیا به اندک ، قناعت می ورزد .

عنه عليه السلام : أُوصِيكُمْ بِذِكْرِ الْمَوْتِ وَإِقْلَالِ الْغَفْلَةِ عَنْهُ ، وَكَيْفَ غَفَلْتُمْ عَمَّا لَيْسَ يُغْفَلُكُمْ ، وَطَمَعُكُمْ فِيمَنْ لَيْسَ يُمَهِّلُكُمْ ! فَكَفَى وَاعِظَا بِمَوْتِي عَايِنْتُمُوهُمْ ، حُمِلُوا إِلَى قُبُورِهِمْ غَيْرَ رَاكِبِينَ ، وَأُنْزِلُوا فِيهَا غَيْرَ نَازِلِينَ ، فَكَأَنَّهُمْ لَمْ يَكُونُوا لِلدُّنْيَا عُمَارًا ، وَكَأَنَّ الْآخِرَةَ لَمْ تَزَلْ لَهُمْ دَارًا ، أَوْحَشُوا مَا كَانُوا يُوْطِنُونَ ، وَأَوْطَنُوا مَا كَانُوا يُوْحِشُونَ ، وَاشْتَغَلُوا بِمَا فَارَقُوا ، وَأَضَاعُوا مَا إِلَيْهِ انْتَقَلُوا ، لَا عَنْ قَبِيحٍ يَسْتَطِيعُونَ انْتِقَالَ ، وَلَا فِي حَسَنٍ يَسْتَطِيعُونَ ازْدِيَادًا ، أَنْسُوا بِالدُّنْيَا فَعَرَّتَهُمْ ، وَوَثِقُوا بِهَا فَصَرَعَتْهُمْ .

امام علی علیه السلام : شما را سفارش می کنم که به یاد مرگ باشید و غفلت از آن را کم کنید. چگونه غافلید از چیزی که از شما غافل نیست، و به کسی (ملك الموت) طمع بسته اید که شما را مهلت نمی دهد؟! مشاهده مردگان ، خود، برای پند آموختن ، بسنده است؛ مردگانی که به گورهایشان حمل شدند ، بی آن که سوار بر مرکبی باشند، و در گورهایشان فرود آورده شدند ، بی آن که [به اختیار] خود فرود آیند. تو گویی آبادگران [و ساکنان] دنیا نبوده اند، و گویی همیشه آخرت، سرای آنان بوده است! جایی را که وطن خود می پنداشتند ، خالی کردند و درجایی وطن گزیدند که از آن می رمیدند [و آن را خانه خود نمی پنداشتند]. به دنیایی که از آن جدا می گشتند، سرگرم شدند و آخرتی را که به آن منتقل می شدند ، تباه نمودند، و [اکنون ،] نه از کار زشتی می توانند برگردند، و نه برکار نیکی می توانند بیفزایند . به دنیا انس گرفتند؛ ولی دنیا آنان را گول زد، و به دنیا اعتماد کردند؛ ولی دنیا آنان را به خاک افکند .

الإمام عليّ عليه السلام : مَا كَرُمْتَ عَلَى عَبْدٍ نَفْسُهُ إِلَّا هَانَتْ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ .

امام علی علیه السلام : هیچ بنده ای کرامت نفس نیافت، مگر آن که دنیا در چشمش خوار شد .

عنه علیه السلام : مَنْ كَرَّمَتْ نَفْسُهُ صَغُرَتْ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که کرامت نفس داشته باشد ، دنیا در نظرش کوچک می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : أَحْزَمُكُمْ أَزْهَدُكُمْ .

امام علی علیه السلام : دوراندیش ترین شما، زاهدترین شماست .

الإمام عليّ عليه السلام : التَّزَهُدُ يُؤَدِّي إِلَى الزُّهْدِ .

امام علی علیه السلام : خود را به زهدورزی واداشتن ، به زاهد شدن می انجامد .

عنه علیه السلام : أَوَّلُ الزُّهْدِ التَّزَهُدُ .

امام علی علیه السلام : آغاز زاهد شدن ، خود را به زهد واداشتن است .

عنه علیه السلام - فِي ذِكْرِ حَدِيثِ مِعْرَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - : قَالَ اللَّهُ تَعَالَى :
... يَا أَحْمَدُ ، إِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ تَكُونَ أَوْرَعَ النَّاسِ فَازْهَدْ فِي الدُّنْيَا وَارْغَبْ فِي الْآخِرَةِ ، فَقَالَ [رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ] : إِلَهِي كَيْفَ أَزْهَدُ فِي الدُّنْيَا؟ فَقَالَ : خُذْ مِنَ الدُّنْيَا حُفْنًا مِنَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ وَاللِّبَاسِ وَلَا تَدْخِرْ لِعَدٍ ، وَدُمْ عَلَى ذِكْرِي .

امام علی علیه السلام - یادکرد حدیث معراج پیامبر صلی الله علیه و آله - : خدای متعال فرمود : «... ای احمد! اگر دوست داری که پارساترین مردم باشی، به دنیا زاهد و به آخرت ، راغب باش» .

[پیامبر خدا] گفت: معبودا! چگونه به دنیا زهد بورزم؟

فرمود: «از دنیا چند مثنی غذا و آب و پوشاک برگیر و برای فردا میندوز، و همواره به یاد من باش» .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي الدُّعَاءِ - : وَارْزُقْنِي مِنَ الدُّنْيَا وَزَهِّدْنِي فِيهَا .

امام علی علیه السلام - در دعا - : روزی مرا از دنیا عطا کن و مرا به آن ، بی رغبت گردان .

عنه عليه السلام - مِمَّا دَعَا بِهِ يَوْمَ الْجَمَلِ قَبْلَ الْوَاقِعَةِ - :أَسَأَ لَكَ بِاسْمِكَ الَّذِي عَلَا أَنْ تَمُنَّ عَلَيَّ بِوَأَجِبِ شُكْرِي نِعْمَتَكَ ، رَبِّ مَا أَحْرَصَنِي عَلَى مَا زَهَّدْتَنِي فِيهِ وَحَثَّتَنِي عَلَيْهِ ، إِنْ لَمْ تُعِنِّي عَلَى دُنْيَايَ بِزُهْدٍ وَعَلَى آخِرَتِي بِتَقْوَى هَلَكْتُ .
رَبِّي دَعَتْنِي دَوَاعِيَ الدُّنْيَا مِنْ حَرْثِ النَّسَاءِ وَالْبَنِينَ فَأَجَبْتُهَا سَرِيعًا وَرَكَنْتُ إِلَيْهَا طَائِعًا ،
وَدَعَتْنِي دَوَاعِيَ الْآخِرَةِ مِنَ الزُّهْدِ وَالْإِجْتِهَادِ فَكَبَوْتُ لَهَا ، وَلَمْ أُسَارِعْ إِلَيْهَا مُسَارِعَتِي إِلَى
الْحُطَامِ الْهَامِدِ وَالْهَشِيمِ الْبَائِدِ وَالسَّرَابِ الدَّاهِبِ عَنْ قَلِيلٍ .

امام علی علیه السلام - در دعایی در روز جمل، پیش از وقوع جنگ - :به حق آن نام
بلندت ، از تو درخواست می کنم که بر من منت نهی تا وظیفه شکرگزاری نعمت را به
جای آورم.

پروردگارا! چه آزمندم من به آنچه تو مرا نسبت بدان ترغیب به زهد کردی و بر این ،
تشویقم نمودی! اگر به من کمک نکنی که در دنیایم زهد بورزم و برای آخرت تقوا بیندوزم
، نابود خواهم شد .

پروردگار من! دعوتگران (انگیزه های) دنیا، از زن و فرزند، مرا فرا خواندند و من به
سرعت ، اجابتشان کردم و با میل ، به دنیا گراییدم. و دعوتگران آخرت، از زهد و کوشش
در عبادت، مرا فرا خواندند و من صدای آنها را خاموش کردم و آن سان که به سوی
خاشاک خشکیده و خسی که بر باد می رود و سرابی که به زودی از میان می رود (دنیا)
شتافتم ، به سوی آن دعوتگرها نشتافتم .

الإمام علي عليه السلام - في وصف الدنيا - :هَلْ هِيَ إِلَّا كَلْعَقَةِ الْآكِلِ ، وَمَذَقَةِ الشَّارِبِ ،
وَحَفَقَةِ الْوَسْنَانِ .

امام علی علیه السلام - در وصف دنیا - :آیا دنیا جز مانند لقمه ای است که خورنده می
خورد، و جرعه ای که نوشنده می نوشد، و خواب سبکی که شخص خفته دارد؟

عنه عليه السلام : إِنَّمَا الدُّنْيَا سِتَّةُ أَشْيَاءَ : مَطْعُومٌ وَمَشْرُوبٌ وَمَلْبُوسٌ وَمَرْكُوبٌ وَمَنْكُوحٌ
وَمَشْمُومٌ ؛ فَأَشْرَفُ الْمَطْعُمَاتِ الْعَسَلُ وَهِيَ مَذَقَةُ ذُبَابَةٍ ، وَأَشْرَفُ الْمَشْرُوبَاتِ الْمَاءُ يَسْتَوِي
فِيهِ الْبَرُّ وَالْفَاجِرُ ، وَأَشْرَفُ الْمَلْبُوسَاتِ الْحَرِيرُ وَهُوَ نَسْجُ دَوْدَةَ ، وَأَشْرَفُ الْمَرْكُوبَاتِ الْخَيْلُ
وَعَلَيْهَا يُقْتَلُ الرِّجَالُ ، وَأَشْرَفُ الْمَنْكُوحَاتِ النَّسَاءُ وَهِيَ مَبَالٌ فِي مَبَالٍ ، وَإِنَّ الْمَرْأَةَ لَتُزَيَّنَ
أَحْسَنَ مَا فِيهَا وَيُرَادُّ أَقْبَحُ مَا فِيهَا ، وَأَشْرَفُ الْمَشْمُومَاتِ هُوَ الْمِسْكُ وَهُوَ بَعْضُ دَمٍ .

امام علی علیه السلام : دنیا شش چیز است: خوردنی، نوشیدنی، پوشیدنی، سوار شدنی،
آمیزشی ، و بوییدنی.بهترین خوردنی ها ، عسل است و آن ، [شیره گیاهی] آمیخته با

بِزَاقِ مَکْسِی است . بَهِتَرِینِ نَوشِیدَنِی هَا ، آبِ است کَهِ نِیکِ و بَد ، در [استفاده از] آن
یکسان اند . بَهِتَرِینِ پَوشِیدَنِی هَا ، اَبَرِیشمِ است و آن ، تَار [تَنیدِه شَدِه بَهِ وَسیلَه] کَرَمِ
است . بَهِتَرِینِ سَوارِشَدَنِی هَا اسبِ است و بَرِ پِشتِ آن ، مَرَدانِ بَهِ قَتْلِ مِی رَسند . بَهِتَرِینِ
آمِیزشِ کَرَدَنِی هَا ، زَنانِ اند و آن ، دَاخِلِ شَدَنِ مَبالِی درِ مَبالِ دِیگَرِ است . زَن ، بَهِتَرِینِ
عَضو خُود (چَهرَه اش) را مِی آراید و مَقصُودِ اَصْلِی ، زِشتِ تَرینِ عَضو اوست . و بَهِتَرِینِ
بَوییدَنِی هَا ، مَشکِ است و آن ، لَختَه ای خُونِ است .

الإمام عليّ عليه السلام : الدُّنْيَا كَيَوْمٍ مَضَى ، وَشَهْرٍ انْقَضَى .

امام علی علیه السلام : دنیا، چونان روزی است که گذشت و ماهی که سپری گشت .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ أَصْبَحَ عَلَى الدُّنْيَا حَزِينًا ، فَقَدْ أَصْبَحَ لِقَضَاءِ اللَّهِ سَاطِئًا .

امام علی علیه السلام : هر که برای دنیا اندوهناک شود، در واقع، از قضای
خداوندخشمگین شده است .

عنه عليه السلام : لَا يَحِثُّ أَحَدُكُمْ حَنِينَ الْأَمَةِ عَلَى مَا زُوِيَ عَنْهُ مِنَ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : مبادا یکی از شما برای آنچه از دنیا به او نرسیده است ،مانند
کنیزان ، زار بزند !

عنه عليه السلام - مِنْ كِتَابٍ لَهُ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ - : دَعِ مَا فَاتَكَ مِنَ الدُّنْيَا فَلَا تُكْثِرْ عَلَيْهِ
حَزَنًا .

امام علی علیه السلام - در نامه اش به ابن عباس - : آنچه را از دنیا از دستت رفته است ،
رها کن و زیاد برایش غم مخور .

عنه عليه السلام : كُلَّمَا فَاتَكَ مِنَ الدُّنْيَا شَيْءٌ فَهُوَ غَنِيمَةٌ .

امام علی علیه السلام : هروقت چیزی از دنیا را از دست دادی ، درواقع ، غنیمتی است [که
آن را به دست آورده ای] .

عنه عليه السلام - مِنْ كِتَابٍ لَهُ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ ، وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقُولُ : مَا انْتَفَعْتُ بِكَلَامٍ
بَعْدَ كَلَامِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانْتِفَاعِي بِهَذَا الْكَلَامِ » - : أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ الْمَرْءَ قَدْ
يَسْرُهُ دَرَكُ مَا لَمْ يَكُنْ لِيَفُوتَهُ ، وَيَسُوؤُهُ فُوتُ مَا لَمْ يَكُنْ لِيُدرِكَهُ ، فَلْيَكُنْ سُرُورُكَ بِمَا نِلْتَ مِنْ
آخِرَتِكَ ، وَلْيَكُنْ أَسْفُكَ عَلَى مَا فَاتَكَ مِنْهَا . وَمَا نِلْتَ مِنْ دُنْيَاكَ فَلَا تُكْثِرْ بِهِ فَرَحًا ، وَمَا فَاتَكَ
مِنْهَا فَلَا تَأْسَ عَلَيْهِ جَزَعًا ، وَلْيَكُنْ هَمُّكَ فِيمَا بَعْدَ الْمَوْتِ .

امام علی علیه السلام :- در نامه اش به عبد الله ابن عباس ، و عبد الله می گفت «بعد از سخن پیامبر خدا ، از هیچ سخنی به اندازه این سخن ، بهره نبردم» - :اما بعد؛ آدمی گاه ، از رسیدن به چیزی شادمان می شود که حتماً به او می رسیده است، و از رسیدن به چیزی ناراحت می شود که هرگز به آن دست نمی یافت. پس، شادمانی تو ، باید برای رسیدن به چیزی باشد که به آخرت مربوط می شود، و اندوهت نیز باید برای از دست دادن چیزی از آخرت باشد. برای آنچه از دنیایت به دست آورده ای ، زیاد شاد مشو، و برای آنچه از آن از دست داده ای ، ناراحتی و بی تابی مکن؛ بلکه باید غمت ، برای پس از مرگ باشد .

عنه علیه السلام - مِنْ كِتَابِ لَهُ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ بِرِوَايَةِ أُخْرَى - :أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ الْمَرْءَ لَيَفْرَحُ بِالشَّيْءِ الَّذِي لَمْ يَكُنْ لِيَفُوتَهُ ، وَيَحْزَنُ عَلَى الشَّيْءِ الَّذِي لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ ، فَلَا يَكُنْ أَفْضَلَ مَا نِلْتَ فِي نَفْسِكَ مِنْ دُنْيَاكَ بُلُوغَ لَذَّةٍ أَوْ شِفَاءَ غَيْظٍ ، وَلَكِنْ إِطْفَاءَ بَاطِلٍ أَوْ إِحْيَاءَ حَقٍّ ، وَلِيَكُنْ سُرُورُكَ بِمَا قَدَّمْتَ ، وَأَسْفُكَ عَلَى مَا خَلَّفْتَ ، وَهَمُّكَ فِيمَا بَعْدَ الْمَوْتِ .

امام علی علیه السلام :- در نامه اش به ابن عباس ، به روایتی دیگر - اما بعد؛ آدمی از رسیدن به چیزی شاد می شود که برایش از دست رفتنی نیست ، و برای [نداشتن] چیزی غم می خورد که هرگز به آن نمی رسد. پس، نباید بهترین چیز در نزد تو از دنیایت ، رسیدن به لذتی و یا گرفتن انتقامی باشد؛ بلکه باید خاموش ساختن باطلی و یا زنده ساختن حقی باشد . و باید خوش حالی ات برای چیزی باشد که [برای فردایت] پیش فرستاده ای، و افسوست به خاطر چیزی باشد که به جا گذاشته ای تا دیگری بهره مند گردد [و تو حسابش را پس بدهی]، و غمت برای پس از مرگ باشد .

عنه علیه السلام - مِنْ كِتَابِ لَهُ إِلَى مُعَاوِيَةَ - :فَاحْذَرِ الدُّنْيَا ، فَإِنَّهُ لَا فَرَحَ فِي شَيْءٍ وَصَلَتْ إِلَيْهِ مِنْهَا .

امام علی علیه السلام :- در نامه اش به معاویه - از دنیا بر حذر باش؛ چرا که رسیدن به هیچ چیز دنیا ، جای شادی ندارد .

الإمام علي عليه السلام : أَنْظِرْ إِلَى الدُّنْيَا نَظَرَ الزَّاهِدِ الْمُفَارِقِ ، وَلَا تَنْظُرْ إِلَيْهَا نَظَرَ الْعَاشِقِ الْوَاقِقِ .

امام علی علیه السلام : به دنیا چون زاهد دنیاگریز بنگر، و به آن، چونان عاشق شیدا منگر .

عنه عليه السلام : أَنْظُرُوا فِي الدُّنْيَا نَظَرَ الزَّاهِدِ الْمُفَارِقِ لَهَا ، فَإِنَّهَا تُزِيلُ الثَّأْوِي السَّائِكِينَ وَتَفْجَعُ الْمُتَرَفَّ الْآمِنَ ، لَا يُرْجَى مِنْهَا مَا تَوَلَّى قَادِرٌ ، وَلَا يُدْرَى مَا هُوَ آتٍ مِنْهَا فَيُنْتَظَرُ ، وَصِلَ الْبَلَاءُ مِنْهَا بِالرَّخَاءِ ، وَالْبَقَاءُ مِنْهَا إِلَى فَنَاءٍ ، فَسُرُورُهَا مَشُوبٌ بِالْحُزَنِ ، وَالْبَقَاءُ فِيهَا إِلَى الضَّعْفِ وَالْوَهْنِ .

امام علی علیه السلام : به دنیا چونان زاهد دنیاگریز بنگر؛ چرا که دنیا مقيم و ساکن خود را می کوچاند، و مرقه آسوده خاطر را دردمند می سازد. آنچه از دنیا پشت کرد و رفت ، دیگر به بازگشتش امیدی نیست، و آنچه می آید ، دانسته نیست تا بتوان در انتظارش نشست. رنج دنیا ، با خوشی پیوسته است، و بقای آن به فنا می انجامد. شادی اش با اندوه آمیخته است، و زندگی در آن ، به ناتوانی و سستی منتهی می شود .

عنه عليه السلام - فِي الدِّيَّانِ الْمَنَسُوبِ إِلَيْهِ - :

يَا عَاشِقَ الدُّنْيَا لِعَيْرِكَ وَجْهَهَا وَلِتَنْدِمَنَّ إِذَا أَرَتَكَ قَفَاها

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

ای عاشقِ دنیا! دنیا رو به دیگری دارد /

و هر گاه پشتش را به تو نشان دهد ، هر آینه پشیمان خواهی شد .

الإمام عليّ عليه السلام : ذِكْرُ الدُّنْيَا أَدْوَأُ الْأَدْوَاءِ .

امام علی علیه السلام : ذکر دنیا ، بدترین دردهاست .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ يَأْمُلُ أَنْ يَعِيشَ عَدَا فَإِنَّهُ يَأْمُلُ أَنْ يَعِيشَ أَبَدًا ، وَمَنْ يَأْمُلُ أَنْ يَعِيشَ أَبَدًا يَقْسُو قَلْبُهُ ، وَيَرْغَبُ فِي دُنْيَاهُ ، وَيَزْهَدُ فِي الَّذِي وَعَدَهُ رَبُّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى .

امام علی علیه السلام : هر که آرزو دارد که فردا [نیز در این دنیا] زندگی کند ، در واقع ، آرزو دارد که تا ابد زندگی کند، و هر که آرزوی زندگی کردن تا ابد را داشته باشد ، دلش سخت می گردد، و به دنیا راغب می شود، و به آنچه پروردگارش - تبارك و تعالی - به او وعده داده است ، بی رغبت می گردد .

الإمام عليّ عليه السلام : أَخْرِجُوا مِنَ الدُّنْيَا قُلُوبَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَخْرُجَ مِنْهَا أَبْدَانُكُمْ ، فَفِيهَا اخْتَبَرْتُمْ وَلِغَيْرِهَا خُلِقْتُمْ .

امام علی علیه السلام : پیش از آن که بدن هایتان از دنیا بروند ، دل هایتان را از آن بیرون ببرید؛ زیرا دنیا آزمایشگاه شماست و برای غیر آن ، آفریده شده اید .

عنه علیه السلام : كُنْ فِي الدُّنْيَا بِبَدَنِكَ ، وَفِي الْآخِرَةِ بِقَلْبِكَ .

امام علی علیه السلام : با بدنت ، در دنیا باش و با دلت ، در آخرت .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّمَا يَنْظُرُ الْمُؤْمِنُ إِلَى الدُّنْيَا بِعَيْنِ الْإِعْتِبَارِ ، وَيَقْتَاتُ مِنْهَا بِبَطْنِ الْإِضْطِرَارِ ، وَيَسْمَعُ فِيهَا بِأُذُنِ الْمَقْتِ وَالْإِبْغَاضِ .

امام علی علیه السلام : مؤمن به دنیا با دیده عبرت می نگرد، و از آن به اندازه ضرورت می خورد، و با گوش نفرت و دشمنی ، به آن گوش می دهد .

الإمام عليّ عليه السلام : اجْعَلِ الدُّنْيَا شَوْكًا وَانْظُرْ أَيْنَ تَضَعُ قَدَمَكَ مِنْهَا ، فَإِنَّ مِنْ رَكَنٍ إِلَيْهَا خَذَلَتْهُ ، وَمَنْ أُنِسَ بِهَا أَوْحَشَتْهُ ، وَمَنْ رَغِبَ فِيهَا أَوْهَنْتُهُ ، وَمَنْ انْقَطَعَ إِلَيْهَا قَتَلَتْهُ ، وَمَنْ طَلَبَهَا أَرْهَقَتْهُ ، وَمَنْ فَرَحَ بِهَا أَتْرَحَتْهُ ، وَمَنْ طَمِعَ فِيهَا صَرَعَتْهُ ، وَمَنْ قَدَّمَهَا أَخَّرَتْهُ ، وَمَنْ أَكْرَمَهَا أَهَانَتْهُ ، وَمَنْ آثَرَهَا بَاعَدَتْهُ مِنَ الْآخِرَةِ ، وَمَنْ بَعُدَ مِنَ الْآخِرَةِ قُرْبَ مِنَ النَّارِ .

امام علی علیه السلام : دنیا را بوته خاری بدان و بنگر که پای خود را در کجای آن می نهی؛ زیرا هر که به دنیا تکیه کند ، دنیا او را وا می نهد، و هر که به آن انس گیرد ، دنیا تنهایش می گذارد، و هر که آن را بخواهد ، دنیا او را خوار می گرداند، و هر که خود را وقف آن کند ، دنیا او را می کشد، و هر که آن را بجوید ، دنیا او را به سختی می اندازد، و هر که به آن شاد گردد ، دنیا او را اندوهناک می کند، و هر که به آن طمع کند ، دنیا او را به خاک می افکند، و هر که آن را پیش افکند ، دنیا او را پس می افکند، و هر که به آن احترام بگذارد ، دنیا به او اهانت روا می دارد، و هر که آن را ترجیح دهد ، دنیا او را از آخرت دور می گرداند، و هر که از آخرت دور شود ، به آتش نزدیک می گردد .

الإمام عليّ عليه السلام - في خُطْبَةٍ يَوْمَ الْفِطْرِ - : إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ رَضِيَ اللَّهُ لِعَاهِلِهَا الْفَنَاءَ ، وَقَدَّرَ عَلَيْهِمْ بِهَا الْجَلَاءَ ، فَكُلُّ مَا فِيهَا نَافِدٌ ، وَكُلُّ مَنْ يَسْلُكُهَا بَائِدٌ ، وَهِيَ مَعَ ذَلِكَ حُلُوةٌ غَضِرَةٌ ، رَائِقَةٌ نَضِرَةٌ ، قَدْ زِينَتْ لِلطَّالِبِ ، وَلَاطَتْ بِقَلْبِ الرَّاعِبِ ، يُطَيِّبُهَا الطَّامِعُ ، وَيَجْتَوِيهَا الْوَجِلُ الْخَائِفُ ، فَارْتَحِلُوا رَحِمَكُمُ اللَّهُ مِنْهَا بِأَحْسَنِ مَا بِحَضْرَتِكُمْ مِنَ الزَّادِ ، وَلَا تَطْلُبُوا مِنْهَا سِوَى الْبُلْغَةِ ، وَكُونُوا فِيهَا كَسَفَرٍ نَزَلُوا مَنْزِلًا فَتَمَتَّعُوا مِنْهُ بِأَدْنَى ظِلٍّ ثُمَّ ارْتَحِلُوا لِشَأْنِهِمْ ، وَلَا تَمْدُوا أَعْيُنَكُمْ فِيهَا إِلَى مَا مُتَّعَ بِهِ الْمُتَرْفُونَ ، وَأَضِرُّوا فِيهَا بِأَنْفُسِكُمْ ، فَإِنَّ ذَلِكَ أَخَفُّ لِلْحِسَابِ

وَأَقْرَبُ مِنَ النَّجَاةِ .

امام علی علیه السلام - در خطبه روز فطر - : دنیا سرایی است که خداوند برای اهل آن ، فنا خواسته ، و کوچیدن از آن را برایشان مقدر ساخته است . بنا بر این ، هر آنچه در دنیاست ، تمام شدنی است ، و هر که در آن گام نهد ، از بین رفتنی . با وجود این ، دنیا شیرین و لذیذ است ، و خوشایند و دل نشین . خود را برای طالبش آرایش کرده است ، و به دل خواهانش می چسبد . شخص آزمند ، آن را خوش می یابد ، و انسان بیمناک ترسان ، از آن بیزار است . پس - خدایتان رحمت کند - از دنیا با بهترین توشه ای که در اختیار شماست ، کوچ کنید ، و جز به قدر کفاف ، از آن مجوید ، و در دنیا چونان مسافرانی باشید که در منزلی فرود آمدند و از کمترین سایه آن استفاده کردند و سپس در پی کار خویش رفتند . در دنیا به ناز و نعمتی که مرفهان از آن برخوردارند ، چشم مدوزید ، و در آن به خویشتن محرومیت دهید ؛ چرا که این کار ، حساب [روز قیامت] را سبک تر می کند و به نجات ، نزدیک تر است .

عنه علیه السلام : اَعْلَمُوا - عِبَادَ اللَّهِ - أَنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يُصْبِحُ وَلَا يُمَسِي إِلَّا وَنَفْسُهُ ظَنُونٌ عِنْدَهُ ، فَلَا يَزَالُ زَارِيَا عَلَيْهَا وَمُسْتَزِيدَا لَهَا ، فَكُونُوا كَالسَّابِقِينَ قَبْلَكُمْ وَالْمَاضِينَ أَمَامَكُمْ ؛ قَوَّضُوا مِنَ الدُّنْيَا تَقْوِيضَ الرَّاحِلِ ، وَطَوَّوْهَا طَيَّ الْمَنَازِلِ .

امام علی علیه السلام : بدانید - ای بندگان خدا - که مؤمن ، شب را به روز و روز را به شب نمی رساند ، مگر آن که نفسش در نزد او متهم است ؛ پیوسته آن را سرزنش می کند و از آن ، [کار و عبادت] بیشتر می طلبد . پس ، همچون کسانی باشید که پیش از شما رفتند و کسانی که پیش روی شما در گذشتند . آنان ، همانند کوچ کنندگان ، خیمه خویش را از دنیا برچیدند و آن را منزل به منزل ، پیچیده داشتند .

الإمام علي عليه السلام - في وصيته بالزهد والتقوى - : كُونُوا عَنِ الدُّنْيَا نَزَاهًا وَإِلَى الْآخِرَةِ وُلاَهَا ، وَلَا تَضَعُوا مَنْ رَفَعَتْهُ التَّقْوَى ، وَلَا تَرْفَعُوا مَنْ رَفَعَتْهُ الدُّنْيَا ، وَلَا تَشِيمُوا بَارِقَهَا ، وَلَا تَسْمَعُوا نَاطِقَهَا ، وَلَا تُجِيبُوا نَاعِقَهَا ، وَلَا تَسْتَضِيئُوا بِإِشْرَاقِهَا ، وَلَا تُفْتِنُوا بِأَعْلَاقِهَا ؛ فَإِنَّ بَرَقَهَا خَالِبٌ ، وَنُطْقَهَا كَاذِبٌ ، وَأَمْوَالُهَا مَحْرُوبَةٌ ، وَأَعْلَاقُهَا مَسْلُوبَةٌ . أَلَا وَهِيَ الْمُتَصَدِّقَةُ الْعَنُونُ ، وَالْجَامِحَةُ الْحَرُونُ ، وَالْمَائِنَةُ الْخَوُونُ ، وَالْجَحُودُ الْكَنُودُ ، وَالْعَنُودُ الصَّدُودُ ، وَالْحَيُودُ الْمَيُودُ .

حَالُهَا انْتِقَالٌ ، وَوُطْأُهَا زَلْزَالٌ ، وَعِزُّهَا ذُلٌّ ، وَجِدُّهَا هَزْلٌ ، وَعُلُوُّهَا سُفْلٌ . دَارُ حَرْبٍ وَسَلْبٍ ، وَنَهَبٍ وَعَطَبٍ . أَهْلُهَا عَلَى سَاقٍ وَسِيَاقٍ ، وَلَحَاقٍ وَفِرَاقٍ .

قَدْ تَحَيَّرَتْ مَذَاهِبُهَا، وَأَعْجَزَتْ مَهَارِبُهَا، وَخَابَتْ مَطَالِبُهَا ؛ فَأَسْلَمَتْهُمْ الْمَعَاقِلُ ، وَلَفَظَتْهُمْ الْمَنَازِلُ ، وَأَعَيْتَهُمُ الْمَحَاوِلُ ؛ فَمِنْ نَاجٍ مَعْقُورٍ ، وَلَحْمٍ مَجْزُورٍ ، وَشِلْوٍ مَذْبُوحٍ ، وَدَمٍ مَسْفُوحٍ ، وَعَاضٍ عَلَى يَدَيْهِ ، وَصَافِقٍ بِكَفَيْهِ ، وَمُرْتَفِقٍ بِخَدَّيْهِ ، وَزَارٍ عَلَى رَأْيِهِ، وَرَاجِعٍ عَنْ عَزْمِهِ؛ وَقَدْ أَدْبَرَتِ الْحَيَلَةَ ، وَأَقْبَلَتِ الْغِيْلَةَ ، وَلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ .

هِيَهَاتَ هِيَهَاتَ! قَدْ فَاتَ مَا فَاتَ ، وَذَهَبَ مَا ذَهَبَ ، وَمَضَتْ الدُّنْيَا لِحَالٍ بِأَلِهَا ، « فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَ الْأَرْضُ وَ مَا كَانُوا مُنْظَرِينَ » .

امام علی علیه السلام - در سفارش به زهد ورزی و پرهیزگاری - : از دنیا وارسته و به آخرت، دل باخته باشید، و آن را که پرهیزگاری، بلندمرتبه اش ساخته است ، پست شمارید، و آن را که دنیا رفعت بخشیده ، بلندمرتبه مپندارید .

به آذرخش دنیا امید مبندید، و به گوینده اش گوش مسپارید، و به دعوتش پاسخ مدهید، و از تابشش روشنایی مجوید، و به کالاهای نفیس آن ، فریفته نشوید؛ چرا که آذرخش دنیا ، بی باران و گفتارش دروغ است، و دارایی هایش تاراج و کالاهای نفیس آن [از کف شما] ربوده می شود .

آگاه باشید که دنیا [چونان مرکب ،] آزار دهنده است، و [چون اسب]خودسر و سرکش است ، و دروغگو و خیانت پیشه است، و حق ناشناس و ناسپاس است، و ناسازگار و روی گردان است، و پیوسته کژراهه می رود و طریق انحراف می پوید .

خاصیت آن ، جا به جا شدن است، و گام هایش لرزان، و عزّتش ذلّت، و جدّی اش شوخی، و بلندی اش پستی. سرای هجوم و ربودن و غارت و ویرانی است . اهل آن ، همواره آماده رفتن و پیوستن [به رفتگان] و جدا شدن [از مال و اولاد]اند . راه هایش همه سرگردانی اند ، گریزگاه هایش مایه درماندگی اند، و خواسته هایش ناکام کننده (دست نیافتنی). دژهایش اهل خود را تسلیم [دشمن] می کنند، و خانه هایش آنان را از خود بیرون می افکنند، و چاره گری هایش ناتوانشان می گردانند. پس، برخی از آنان ، رهیده ای زخم آلودند، عده ای گوشتی پاره پاره، عده ای پیکری بی سر، و عده ای خونی ریخته شده. یکی دست به دندان می گزد، دیگری کف بر کف می زند، یکی زانوی غم در بغل می گیرد، و دیگری اندیشه خویش را سرزنش می کند ، و آن دیگری ، از تصمیم خویش بر می گردد . چاره اندیشی ، بی حاصل گشته، و مرگ غافلگیرانه روی آورده است و دیگر ، فرصت گریختن نیست .

هیهات، هیهات! گذشته ها گذشتند، و رفته ها رفتند ، و دنیا از پسِ کار خویش رفت « و آسمان و زمین برایشان نگریست و مهلت داده نشدند » .

الإمام علي عليه السلام : فَلَتَكُنِ الدُّنْيَا فِي أَعْيُنِكُمْ أَصْغَرَمِنْ حُثَالَةِ الْقَرْظِ ، وَقُرَاضَةِ الْجَلَمِ .

امام علی علیه السلام : باید دنیا در چشمتان ، خُردتر از تفاله برگ درخت قرظ و خرده ریزه‌هایی باشد که از قیچی پشم زنی می افتند .

الإمام عليّ عليه السلام : أوصيكم عباد الله بتقوى الله ، واغتنام ما استطعتم عملاً به من طاعته في هذه الأيام الخالية ، وبالرفض لهذه الدنيا التاركة لكم وإن لم تكونوا تحبون تركها ، والمُبلية لكم وإن كنتم تحبون تجديدها .

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! شما را سفارش می کنم به پروا کردن از خداوند و این که تا می توانید ، این ایام زودگذر عمر را غنیمت بشمرید و به طاعت خدا بپردازید، و رها کنید این دنیایی را که شما را ترك می کند - هر چند دوست ندارید شما را ترك گوید - ، و پیکر شما را فرسوده می گرداند - هرچند شما دوست دارید که آن را نو گردانید - .

عنه عليه السلام : إرفضوا هذه الدنيا التاركة لكم وإن لم تحبوا تركها ، والمُبلية أجسادكم على محبتكم لتجديدها .

امام علی علیه السلام : رها کنید این دنیایی را که شما را ترك می کند ، هرچند ترك گفتن آن را دوست ندارید، و جسم های شما را فرسوده می گرداند ، هرچند دوست دارید آن را تازه گردانید .

عنه عليه السلام : إرفضوا هذه الدنيا ذميمة ، فقد رفضت من كان أشعف بها منكم .
امام علی علیه السلام : این دنیای نکوهیده را رها کنید؛ چرا که کسانی از شما را که به آن دل بسته بودند ، رها کرد .

عنه عليه السلام : أحسن من مُلابسة الدنيا رفضها .

امام علی علیه السلام : از صمیمیت با دنیا ، بهتر رهاکردن آن است .

عنه عليه السلام : صلاح الآخرة رفض الدنيا .

امام علی علیه السلام : آبادانی آخرت ، در ترك دنیاست .

الإمام عليّ عليه السلام : أوصيكم عباد الله بتقوى الله وطاعته ؛ فاتها النجاة عدا والمنجاة أبداً ، رهّب فأبلغ ، ورغب فأسبغ ، ووصف لكم الدنيا وانقطاعها وزوالها وانتقالها، فأعرضوا عما يعجبكم فيها لقلّة ما يصحبكم منها ، وأقرب دار من سخط الله

وَأَبْعُدْهَا مِنْ رِضْوَانِ اللَّهِ .

فُعْضُوا (ارفضوا) عَنْكُمْ - عِبَادَ اللَّهِ - غُومَهَا وَأَشْغَالَهَا ، لِمَا قَدْ أَيْقَنْتُمْ بِهِ مِنْ فِرَاقِهَا
وَتَصَرَّفِ حَالَاتِهَا ، فَاحْذَرُوهَا حَذَرَ الشَّفِيقِ النَّاصِحِ ، وَالْمُجِدِّ الْكَادِحِ .

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! شما را به پروا کردن از خدا و فرمان برداری از او سفارش می کنم؛ چرا که [مایه] نجات در فردا [ی قیامت] و رهایی ابدی [از عذاب الهی] اند . خداوند در تهدید و ترغیب شما ذره ای فروگذار نکرده، و دنیا و ناپایداری و زوال و انتقال آن [به دیگری] را به شما شناسانده است. پس، از آنچه در دنیا خوشایند شماست ، روی گردانید؛ چرا که [فقط] اندکی از آن را با خود می برید . دنیا نزدیک ترین جا به خشم خدا و دورترین جا از خشنودی اوست. پس ، ای بندگان خدا! غم ها و گرفتاری های دنیا را از خود دور کنید - چرا که به جدایی دنیا و دگرگونی حالات آن ، یقین دارید - و از آن حذر کنید ، همچون حذر کردن دلسوز خیرخواه، و کوشای رنجبر .

عنه عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا لَا تَفِي لِصَاحِبٍ وَلَا تَصْفُو لِشَارِبٍ ، نَعِيمُهَا يَنْتَقِلُ وَأَحْوَالُهَا تَتَبَدَّلُ ، وَلَذَاتُهَا تَفْنَى وَتَبِعَاتُهَا تَبْقَى ، فَأَعْرِضْ عَنْهَا قَبْلَ أَنْ تُعْرِضَ عَنْكَ ، وَاسْتَبْدِلْ بِهَا قَبْلَ أَنْ تَسْتَبْدِلَ بِكَ .

امام علی علیه السلام : دنیا با هیچ یاری وفا نمی کند، و برای هیچ آشامنده ای زلال نیست. نعمتش جا به جا می گردد و حالاتش دگرگون می شوند و لذت هایش از بین می روند و پیامدهای آنها باقی می مانند. پس، پیش از آن که دنیا از تو روی گرداند ، تو از آن روی بگردان، و پیش از آن که او کسی دیگر را جایگزین تو کند، تو دیگری (آخرت) را جایگزین آن کن .

عنه عليه السلام : طُوبَى لِمَنْ رَكِبَ الطَّرِيقَةَ الْغَرَاءَ ، وَلَزِمَ الْمَحَجَّةَ الْبَيْضَاءَ ، وَتَوَلَّاهُ بِالْآخِرَةِ وَأَعْرَضَ عَنِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : خوشا به حال کسی که راه روشن را در پیش گرفت، و از مسیر درست جدا نشد، و شیفته آخرت شد و از دنیا روی گرداند !

الإمام علي عليه السلام : أُعْزِبُوا عَنِ الدُّنْيَا كَأَشَدِّ مَا أَنْتُمْ عَنْ شَيْءٍ تَعْزُبُونَ ، فَإِنَّهَا غُرُورٌ وَصَاحِبُهَا مِنْهَا فِي غِطَاءٍ مُعَنَّى .

امام علی علیه السلام : از دنیا به شدیدترین وجهی که از يك چیز دوری می کنید، دوری نمایید؛ زیرا دنیا فریبنده است و دنیادار در پرده ای از آن ، اسیر است .

الإمام عليّ عليه السلام : الدُّنْيَا مُطْلَقَةٌ الْأَكْيَاسِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، مُطْلَقَه زیرکان است .

عنه عليه السلام - فِي الدِّيَوَانِ الْمَنْسُوبِ إِلَيْهِ - :

طَلَّقَ الدُّنْيَا ثَلَاثًا وَاطْلُبْنَ زَوْجًا سِوَاهَا

إِنَّهَا زَوْجَةٌ سَوَاءٌ لَا تُبَالِي مَنْ أَتَاهَا

وَإِذَا نَالَتْ مُنَاهَا مِنْهُ وَلَّتْهُ قَفَاهَا

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

دنیا را سه طلاقه کن / و جفتی دیگر بجوی

که دنیا زن بدی است /برایش مهم نیست چه کسی شوی اوست

کامش را که از او برگرفت /در پی شوهر دیگری می رود .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - :كَأَنَّكَ بِالدُّنْيَا لَمْ تَكُنْ ، وَكَأَنَّكَ

بِالْآخِرَةِ لَمْ تَزَلْ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - :گویا اصلاً در دنیا نبوده ای،

و گویا که پیوسته در آخرت بوده ای !

عنه عليه السلام : كُلُّ ماضٍ فَكَأَن لَمْ يَكُنْ .

امام علی علیه السلام : هر سپری شونده ای ، مثل این است که [اصلاً] نبوده است .

عنه عليه السلام : كَأَنَّ مَا هُوَ كَائِنٌ مِنَ الدُّنْيَا عَنْ قَلِيلٍ لَمْ يَكُنْ ، وَمَا هُوَ كَائِنٌ مِنَ الْآخِرَةِ

لَمْ يَزَلْ .

امام علی علیه السلام : آنچه از دنیا وجود دارد ، تو گویی اصلاً نبوده است، و آنچه از

آخرت وجود دارد ، تو گویی همواره بوده است !

الإمام عليّ عليه السلام - فِي وَصْفِ الدُّنْيَا - :مَا أَصِفُ مِنْ دَارٍ أَوَّلُهَا عَنَاءٌ وَآخِرُهَا فَنَاءٌ

، فِي حَلَالِهَا حِسَابٌ وَفِي حَرَامِهَا عِقَابٌ ، مَنْ اسْتَغْنَى فِيهَا فُتِنَ ، وَمَنْ افْتَقَرَ فِيهَا حَزِنَ ،

وَمَنْ سَاعَاها فَاتَتْهُ ، وَمَنْ قَعَدَ عَنْها وَاتَتْهُ ، وَمَنْ أَبْصَرَ بِها بَصَرَتَهُ ، وَمَنْ أَبْصَرَ إِلَيْها أَعْمَتَهُ .

امام علی علیه السلام - در توصیف دنیا - : چه بگویم در وصف دنیایی که آغازش رنج است و انجامش نابودی ، و در حلالش حساب است و در حرامش کیفر؟ هر که در دنیا بی نیاز شد ، گرفتار گردید، هر که فقیر شد ، اندوه دامنگیرش شد ، هر که در پی دنیا دويد ، به آن نرسید، هر که از طلب آن باز ایستاد ، دنیا خود به سراغش رفت، هر که با دنیا دید ، دنیا او را بینا گردانید، و هر که به دنیا نگریست ، دنیا نابینایش گردانید .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا خَيْرُهَا زَهِيْدٌ ، وَشَرُّهَا عَتِيْدٌ ، وَلَذَّتْهَا قَلِيْلَةٌ ، وَحَسَرْتُهَا طَوِيْلَةٌ ، تَشُوْبُ نَعِيْمَها بِبُؤْسٍ ، وَتَقِرُّ سُعُوْدَها بِبُحُوسٍ ، وَتَصِلُ نَفْعَها بِضُرٍّ ، وَتَمَزِجُ حُلُوْها بِمُرٍّ .

امام علی علیه السلام : دنیا خوبش ناچیز است و بدش حاضر و آماده . لذتش اندک است و افسوسش طولانی. خوشی اش با رنج آمیخته است، خوش بختی اش با بدبختی قرین است ، سودش به زیان پیوسته است، و شیرینی اش با تلخی ممزوج است .

عنه عليه السلام : إِنَّهُ لَمْ يُصِبْ امْرُؤٌ مِنْكُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَبْرَةً إِلَّا أَوْرَثَتْهُ عِبْرَةً ، وَلَا يُصْبِحُ فِيْها فِي جَنَاحٍ آمِنٍ إِلَّا وَهُوَ يَخَافُ فِيْها نُزُولَ جَائِحَةٍ ، أَوْ تَغْيِرَ نِعْمَةٍ ، أَوْ زَوَالَ عَافِيَةٍ .

امام علی علیه السلام : هیچ فردی از شما در این دنیا به شادی ای نرسید ، مگر این که دنیا برای او اشکی به بار آورد، و شبی را در پناه ایمنی به صبح نمی رساند ، مگر این که از فرود آمدن بلایی یا از دست رفتن نعمتی یا از بین رفتن سلامتی بیمناک است .

عنه عليه السلام - فِي ذِمِّ الدُّنْيَا - : لَمْ يَكُنْ امْرُؤٌ مِنْها فِي حَبْرَةٍ إِلَّا أَعْقَبَتْهُ بَعْدَها عِبْرَةٌ ، وَلَمْ يَلْقَ فِي سَرَّائِها بَطْنًا إِلَّا مَنَحَتْهُ مِنْ ضَرَّائِها ظَهْرًا ، وَلَمْ تَطْلُغْ فِيْها دِيْمَةٌ رَخَاءٍ إِلَّا هَتَّتْ عَلَيْهِ مُزْنَةً بَلَاءٍ ، وَحَرِيٌّ إِذا أَصْبَحَتْ لَهُ مُنْتَصِرَةً أَنْ تُمَسِيَ لَهُ مُتَنَكِّرَةً ، وَإِنْ جَانِبَ مِنْها اِعْدُوْدَبَ وَاحِلَوِي ، أَمَرَّ مِنْها جَانِبٌ فَأَوْبَى ، لَا يَنالُ امْرُؤٌ مِنْ عُضَارَتِها رَغْبًا إِلَّا أَرْهَقَتْهُ مِنْ نَوَائِبِها تَعَبًا ، وَلَا يُمَسِي مِنْها فِي جَنَاحٍ آمِنٍ إِلَّا أَصْبَحَ عَلَى قَوادِمِ خَوْفٍ .

امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا - : هیچ انسانی در دنیا به شادی ای نرسید ، مگر این که در پی آن ، دنیا به او اشک [و اندوه] داد، و از خوشی های دنیا به نوایی نرسید ، مگر این که دنیا از سختی هایش به او چشانید، و در آن ، بارانی از آسایش او را تر

نکرد ، مگر این که ابر رنج بر او فرو بارید . این ، رسم دنیاست که هر گاه صبحگاهان یاور انسان شود ، شامگاهان به دشمن بدل می گردد ، و اگر بخشی از آن گوارا و شیرین باشد ، بخش دیگرش تلخ و ناگوار است . هیچ کس از خوشی های آن به مرادی نمی رسد ، مگر آن که دنیا با مصیبت های خود ، او را به ستوه می آورد ، و [هیچ کس] روز را با آسودگی خیال ، به شب نمی رساند ، مگر آن که شب را بر بال های ترس به روز می رساند .

عنه عليه السلام : كَانَ مَا هُوَ كَائِنٌ مِنَ الدُّنْيَا عَنْ قَلِيلٍ لَمْ يَكُنْ ، وَمَا هُوَ كَائِنٌ مِنَ الْآخِرَةِ لَمْ يَزَلْ . إِي وَاللَّهِ ، عَنْ قَلِيلٍ تُشْقِي الْمُتَرَفَ ، وَتُحَرِّكُ السَّائِكِينَ ، وَتُزِيلُ النَّاوِي . صَفْوَاهَا مَشُوبٌ بِالْكُدْرَةِ ، وَسُرُورُهَا مَنَسُوجٌ بِالْحُزَنِ ، وَآخِرُ حَيَاتِهَا مُقْتَرِنٌ بِالضَّعْفِ ، فَلَا يُعْجِبُكُمْ مَا يَغُرَّتْكُمْ مِنْهَا ، فَعَنْ كَثَبٍ تُنْقَلُونَ عَنْهَا ، وَكُلُّ مَا هُوَ آتٍ قَرِيبٌ وَ « هُنَالِكَ تَبْلُغُوا كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ وَ ضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ » .

امام علی علیه السلام : آنچه از دنیا وجود دارد ، [چنان می شود که] پس از اندکی گویا نبوده ، و آنچه از آخرت وجود دارد ، [گویا] از آغاز بوده است . آری ، به خدا! زودا که دنیا ، برخوردار مرقه را به روز سیاه نشاند ، و آرام گرفته را حرکت دهد ، و اقامت گزیده را بکوچاند . زلالی دنیا ، آمیخته به تیرگی ، شادی اش بافته با اندوه ، و پایان زندگی اش همراه با ناتوانی است . پس مبادا فریبندگی های دنیا شما را خوش آید؛ چرا که به زودی از آن می روید ، و هر آنچه آمدنی است ، نزدیک است و « آن جاست که هر کس آنچه را از پیش فرستاده است ، می آزماید و [همگان] به سوی خدا ، مولای حقیقی خود ، باز گردانیده می شوند و آنچه به دروغ بر می ساخته اند ، از دستشان به در می رود » .

عنه عليه السلام - فِي خُطْبَةٍ لَهُ - : أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّمَا أَنْتُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا عَرَضٌ تَنْتَظِلُ فِيهِ الْمَنَایَا ؛ مَعَ كُلِّ جُرْعَةٍ شَرَقٌ ، وَفِي كُلِّ أَكْلَةٍ غَصَصٌ ! لَا تَنَالُونَ مِنْهَا نِعْمَةً إِلَّا بِفِرَاقٍ أُخْرَى ، وَلَا يُعَمَّرُ مُعَمَّرٌ مِنْكُمْ يَوْمًا مِنْ عُمْرِهِ إِلَّا بِهَدْمٍ آخَرَ مِنْ أَجَلِهِ ، وَلَا تُجَدِّدُ لَهُ زِيَادَةٌ فِي أَكْلِهِ إِلَّا بِنَفَادٍ مَا قَبْلَهَا مِنْ رِزْقِهِ ، وَلَا يَحْيَا لَهُ أَثَرٌ إِلَّا مَاتَ لَهُ أَثَرٌ ، وَلَا يَتَجَدَّدُ لَهُ جَدِيدٌ إِلَّا بَعْدَ أَنْ يَخْلُقَ لَهُ جَدِيدٌ ، وَلَا تَقُومُ لَهُ نَابِتَةٌ إِلَّا وَتَسْقُطُ مِنْهُ مَحْصُودَةٌ ، وَقَدْ مَضَتْ أُصُولُ نَحْنُ فُرُوعُهَا ، فَمَا بَقَاءُ فَرَعٍ بَعْدَ ذَهَابِ أَصْلِهِ !

امام علی علیه السلام - در یکی از خطبه هایش - : ای مردم! شما در این دنیا آماج تیرهای مرگ هستید: با هر جرعه ای ، در گلو جستی هست ، و با هر لقمه ای ، گلوگیر شدنی . از دنیا به هیچ نعمتی نمی رسید ، مگر با از دست دادن نعمتی دیگر ، و هیچ يك از شما روزی به عمرش افزوده نمی گردد ، مگر با کم شدن روزی از اجلش ، و هیچ خوراکی نو

به او افزوده نمی شود ، مگر با از بین رفتن چیزی از روزی قبل او، و هیچ رد و نشانی
برایش زنده نمی شود ، مگر با از بین رفتن رد و نشانی دیگر، و هیچ چیز تازه ای
برایش به وجود نمی آید ، مگر پس از کهنه شدن چیز تازه ای از او، و هیچ خوشه ای
برای او نمی روید ، مگر آن که خوشه ای دیگر قابل درویدن شود . ریشه هایی که ما
شاخه های آنها هستیم ، رفتند، و با رفتن ریشه ، آیا شاخه ای باقی می ماند؟ !

عنه عليه السلام : مِنْ نَكَدِ الدُّنْيَا تَنْغِيصُ الْاجْتِمَاعِ بِالْفُرْقَةِ ، وَالسُّرُورِ بِالْغُصَّةِ .

امام علی علیه السلام : از شومی دنیا ، این است که لذت گرد هم آمدن را با پراکندن ، و
شادی را با غصه مکدر می کند .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا لَا تَصْفُو لِشَارِبٍ ، وَلَا تَقِي لِصَاحِبٍ .

امام علی علیه السلام : دنیا برای هیچ نوشنده ای زلال نمی شود و به هیچ یاری وفا نمی
کند .

الإمام علي عليه السلام - في خطبة العيدين - : أوصيكم عباد الله بتقوى الله وكثرة ذكر
الموت ، والزهد في الدنيا التي لم يتمتع بها من كان فيها قبلكم ، ولن تبقى لأحد من بعدكم
، وسبيلكم فيها سبيل الماضين . ألا ترون أنها قد تصرمت وأدنت بانقضاء ، وتنگر معروفها
وأدبرت حذاء ؟! فهي تُخبرُ بالفناء ، وساكنها يُحدي بالموت ، فقد أمر منها ما كان حُلوا ،
وكدر منها ما كان صفوا ، فلم يبق منها إلا سملة كسملة الإداوة ، وجُرعة كجرعة الإناء ،
يتمزرها الصديان لم تنفع غلته . فآزمعوا عباد الله بالرحيل من هذه الدار المقدور على
أهلها الزوال ، الممنوع أهلها من الحياة ، المذلة أنفسهم بالموت ، فلا حي يطمع في البقاء
، ولا نفس إلا مُدعنة بالمنون ، فلا يغلبنكم الأمل ، ولا يطل عليكم الأمد ، ولا تغتروا فيها
بالآمال .

امام علی علیه السلام - در خطبه نماز عید قربان و عید فطر - : ای بندگان خدا! شما را
سفارش می کنم به پروا کردن از خدا، و یاد کردن بسیار از مرگ، و دل برکندن از دنیا؛
دنیایی که پیشینیان شما از آن بهره ای (لذتی) نبردند، و بعد از شما نیز برای هیچ کس
باقی نمی ماند، و راه شما در دنیا ، همان راهی است که گذشتگان پیمودند. آیا نمی بینید
که دنیا سپری گشته ، و اعلام به سر آمدن کرده ، و خوبی هایش دگرگون گشته، و
شتابان ، پشت کرده است و می رود؟

دنیا از نیست شدن ، خبر می دهد و [چون ساربان که برای راندن شتران حُدی می
خواند،] برای ساکنان خود ، آواز مرگ سر می دهد. شیرینی های آن تلخ شده و زلالی

هایش تیره گشته است، و از دنیا جز ته مانده ای به اندازه ته مانده آب در ته مشکى ، و جرعه ای مانند جرعه باقى مانده و در ته ظرفى که تشنه کامى آن را مى مکد، اما عطش او را فرو نمى نشاند، باقى نمانده است .

پس، ای بندگان خدا! عزم رفتن از این سرایی کنید که «رفتن» برای اهل آن ، رقم خورده و زندگى در آن برای مردمانش قدغن شده، و جان هایشان مقهور مرگ گشته است، چندان که هیچ زنده ای طمع ماندگارى ندارد، و هیچ جانی نیست ، مگر این که به مرگ اذعان دارد [و طعم آن را مى چشد]. پس مبادا آرزو بر شما چیره آید، و مدت عمر برایتان طولانى نماید، و در دنیا فریفته آرزوها شوید !

الإمام علي عليه السلام : مِمَّا يَدُلُّكَ عَلَى دَنَاءَةِ الدُّنْيَا أَنَّ اللَّهَ - جَلَّ ثَنَاؤُهُ - زَوَاهَا عَنْ أَوْلِيَائِهِ وَأَحِبَّائِهِ نَظَرًا وَاخْتِيَارًا ، وَبَسَطَهَا لِأَعْدَائِهِ فِتْنَةً وَاخْتِبَارًا ، فَأَكْرَمَ عَنْهَا مُحَمَّدًا نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حِينَ عَصَبَ عَلَى بَطْنِهِ مِنَ الْجُوعِ ، وَحَمَاهَا مُوسَى نَجِيَّهُ الْمُكَلَّمُ ، وَكَانَتْ تُرَى خُضْرَةُ الْبَقْلِ مِنْ صِفَاقِ بَطْنِهِ مِنَ الْهُزَالِ ، وَمَا سَأَلَ اللَّهُ - جَلَّ ثَنَاؤُهُ - يَوْمَ أُوِيَ إِلَى الظِّلِّ إِلَّا طَعَامًا يَأْكُلُهُ لِمَا جَهَدَهُ مِنَ الْجُوعِ ، وَلَقَدْ جَاءَتِ الرَّوَايَةُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ أُوحِيَ إِلَيْهِ : إِذَا رَأَيْتَ الْغِنَى مُقْبِلًا فَقُلْ : ذَنْبٌ عَجَّلَتْ عُقُوبَتُهُ ، وَإِذَا رَأَيْتَ الْفَقْرَ مُقْبِلًا فَقُلْ : مَرْحَبًا بِشُعَارِ الصَّالِحِينَ .

وصاحب الروح والكلمة عيسى بن مريم عليه السلام إذ قال : أدمي الجوع ، وشعاري الخوف ، ولباسي الصوف ، ودابتي رجلاي ، وسراجي بالليل القمر ، وصلائي في الشتاء مشارق الشمس ، وفاكهي ما أنبت الأرض للأنعام ، أبيت وليس لي شيء ، وليس أحد أغنى مني .

أو سليمان بن داود عليه السلام وما أوتي من الملك ؛ إذ كان يأكل خبز الشعير ، ويطعم أهله الحنطة ، وإذا جنّه الليل لبس المسوح ، وغلّ يده إلى عنقه ، وبات باكيا حتى يصبح ، ويكثر أن يقول : رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي كَثِيرًا ، وَإِلَّا تَغْفِرَ لِي وَتَرْحَمَنِي أَكُنَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ .

فهؤلاء أنبياء الله وأصفياءه وأوليائه ، تنزهوا عن الدنيا ، وزهدوا فيما زهدهم الله - جَلَّ ثَنَاؤُهُ - فيه منها ، وأبغضوا ما أبغض ، وصغروا ما صغر ، ثم اقتص الصالحون آثارهم وسلّكوا مناهجهم ، وأطفؤا الفكر ، وانتفعوا بالعبر ، وصبروا في هذا العمر القصير عن متاع الغرور الذي يعود إلى الفناء ، ويصير إلى الحساب .

نظروا بعقولهم إلى آخر الدنيا ولم ينظروا إلى أولها ، وإلى باطن الدنيا ولم ينظروا إلى ظاهرها ، وفكروا في مرارة عاقبتها ، فلم تستهزهم حلاوة عاجلها ، ثم ألزموا أنفسهم الصبر ، وأنزلوا الدنيا من أنفسهم كالميتة التي لا يحل لأحد أن يشبع منها إلا في حال

الضَّرُورَةُ إِلَيْهَا ، وَأَكَلُوا مِنْهَا بِقَدَرٍ مَا أَبْقَى لَهُمُ النَّفْسَ وَأَمْسَكَ الرُّوحَ ، وَجَعَلُوهَا بِمَنْزِلَةِ الْجِيفَةِ الَّتِي اشْتَدَّ نَتْنُهَا ، فَكُلُّ مَنْ مَرَّ بِهَا أَمْسَكَ عَلَى أَنْفِهِ مِنْهَا ، فَهُمْ يَتَبَلَّغُونَ مِنْهَا بِأَدْنَى الْبَلَاحِ ، وَلَا يَنْتَهَوْنَ إِلَى الشَّبَعِ مِنَ النَّتَنِ ، وَيَتَعَجَّبُونَ مِنَ الْمُمْتَلِئَةِ مِنْهَا شَبَعًا ، وَالرَّاضِي بِهَا نَصِيبًا .

امام علی علیه السلام : از نشانه هایی که تو را به پستی دنیا رهنمون می شود ، این است که خداوند آن را، از روی التفات و نیکخواهی، از اولیا و دوستانش گرفت، و آن را برای دشمنانش، به قصد امتحان و آزمایش، گسترانید . [مثلاً] پیامبرش محمد صلی الله علیه و آله را از دنیا وارسته داشت ، به طوری که از شدت گرسنگی ، شکم خود را می بست . نیز آن را از هم راز و هم سخن خود ، موسی ، باز داشت ، به طوری که از شدت لاغری، سبزی علف ها از زیر پوست شکمش دیده می شد و با این حال ، آن روز که به سایه ای پناه برد ، از خداوند جز غذایی برای خوردن، چیزی نخواست؛ چرا که گرسنگی ، او را بی تاب کرده بود. درباره او روایت رسیده است که به وی وحی می شد: «هر گاه دیدی «توانگری» روی کرده است ، بگو: [اثر] گناهی است که در کیفرش شتاب شده است، و هر گاه دیدی که «فقر» روی کرده است ، بگو: خوش آمدی ، ای نشانه نیکان!» .

و نیز از صاحب روح و کلمه [ی الهی] ، عیسی بن مریم علیهماالسلام ، [دنیا را بازداشت]، آن گاه که گفت: «نانخورش من ، گرسنگی است، و جامه زیرینم ، ترس [از خدا] ، و جبّه ام پشمینه ، و ستورم دو پایم، و چراغ شبم ، ماه، و وسیله گرم کردنم در زمستان ، آفتاب، و میوه ام ، آنچه زمین برای حیوانات می رویاند. شب را به صبح می رسانم ، در حالی که هیچ چیز ندارم، و با این همه ، هیچ کسی توانگرتر و بی نیازتر از من نیست» .

و یا سلیمان بن داود علیهماالسلام ، با آن سلطنتی که به او داده شد، نان جو می خورد و به کسانش نان گندم می خوراند، و چون شب می شد ، پلاس می پوشید و دستش را به گردنش می بست و تا صبح می گریست و پیوسته می گفت : «پروردگارا! من به خویشتن ستم بسیار کرده ام و اگر مرا نیامرزی و به من رحم نکنی ، از زیانکاران خواهم بود . معبودی جز تو نیست . منزهی تو، و من از ستمکارانم» .

آری! اینان ، پیامبران خدا و برگزیدگان و اولیای او بودند که از دنیا وارسته گشتند و از آن به آنچه خداوند آنان را به زهد ترغیب کرد ، قناعت ورزیدند، و آنچه را او دشمن می داشت ، دشمن داشتند، و آنچه را او خُرد می شمرد ، خُرد شمردند . سپس مردان نیک ، از آنان پیروی کردند و راه هایشان را پیمودند، و دقیق اندیشیدند، و از عوامل عبرت آموز ، بهره بردند، و در این عمر کوتاه ، از کالای فریبده دنیا - که از کف می رود ، اما باید برایش حساب پس داد - صبورانه چشم پوشیدند .

با خُردهای خویش به پایان دنیا نگرستند نه به آغاز آن، و به باطن دنیا نگرستند نه به ظاهر آن، و در تلخی فرجام آن اندیشیدند و در نتیجه، شیرینی اکنون آن، تکانشان نداد. صبر را به جان خریدند، و دنیا را چون مُردار دانستند که خوردن از آن، جز در حال اضطرار، حرام است، و از آن به اندازه ای که رفع گرسنگی کنند و زنده بمانند، خوردند، و دنیا را به منزله لاشه ای گرفتند که بوی تعفنش همه جا را گرفته است، به طوری که هر کس از کنارش می گذرد، بینی اش را می گیرد. از این لاشه گندیده، به کمترین قوت، بسنده می کنند و هرگز سیر نمی خورند، و از کسی که از آن سیر می خورد و بدان چنان نصیبی رضایت می دهد، تعجب می کنند.

الإمام علي عليه السلام - في خطبة له - : وَلَقَدْ كَانَ فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَافٍ لَكَ فِي الْأُسْوَةِ ، وَدَلِيلٌ لَكَ عَلَى دَمِّ الدُّنْيَا وَعَيْبِهَا ، وَكَثْرَةِ مَخَايِبِهَا وَمَسَاوِيهَا ، إِذْ قُبِضَتْ عَنْهُ أَطْرَافُهَا ، وَوُطِّتْ لِعَیْرِهِ أَكْنَافُهَا ، وَفُطِمَ عَنْ رِضَاعِهَا ، وَزُويَ عَنْ زَخَارِفِهَا .

وإن شئت ثبّيت بموسى كليم الله - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - إذ يقول: « رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ » ، وَاللَّهُ مَا سَأَلَهُ إِلَّا خَبْرًا يَأْكُلُهُ ؛ لِأَنَّهُ كَانَ يَأْكُلُ بَقْلَةَ الْأَرْضِ . وَلَقَدْ كَانَتْ خُضْرَةُ الْبَقْلِ تُرَى مِنْ شَفِيفِ صِفَاقِ بَطْنِهِ ؛ لِهَزَالِهِ وَتَشَدُّبِ لَحْمِهِ .
وإن شئت ثلثت بداوود - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - صاحب المزامير وقارئ أهل الجنة ، فَلَقَدْ كَانَ يَعْمَلُ سَفَائِفَ الْخَوْصِ بِيَدِهِ ، وَيَقُولُ لِجُلَسَائِهِ : أَيُّكُمْ يَكْفِينِي بَيْعَهَا؟ وَيَأْكُلُ قُرْصَ الشَّعِيرِ مِنْ ثَمَنِهَا .

وإن شئت قلت في عيسى بن مريم عليه السلام ، فَلَقَدْ كَانَ يَتَوَسَّدُ الْحَجَرَ وَيَلْبَسُ الْخَشِنَ وَيَأْكُلُ الْجَشِبَ . وَكَانَ إِدَامُهُ الْجُوعَ ، وَسِرَاجُهُ بِاللَّيْلِ الْقَمَرَ ، وَظِلَالُهُ فِي الشَّتَاءِ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا ، وَفَاكِهَتُهُ وَرِيحَانُهُ مَا تُنْبِتُ الْأَرْضُ لِلْبَهَائِمِ . وَلَمْ تَكُنْ لَهُ زَوْجَةٌ تَفْتِنُهُ ، وَلَا وَلَدٌ يَحْزَنُهُ ، وَلَا مَالٌ يَلْفِتُهُ ، وَلَا طَمَعٌ يُذِلُّهُ . دَابَّتْهُ رَجُلَاهُ ، وَخَادِمُهُ يَدَاهُ .
فَتَأَسَّ بِنَبِيِّكَ الْأَطْيَبِ الْأَطْهَرِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَإِنَّ فِيهِ أُسْوَةً لِمَنْ تَأَسَّى ، وَعِزَاءً لِمَنْ تَعَزَّى . وَأَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ الْمُتَأَسِّي بِنَبِيِّهِ وَالْمُقْتَصِّ لِأَعَثْرِهِ ، قَضَمَ الدُّنْيَا قَضْمًا ، وَلَمْ يُعْرِهَا طَرْفًا ، أَهْضَمَ أَهْلَ الدُّنْيَا كَشْحًا ، وَأَخْمَصَهُمْ مِنَ الدُّنْيَا بَطْنًا ، عُرِضَتْ عَلَيْهِ الدُّنْيَا فَأَبَى أَنْ يَقْبَلَهَا ، وَعَلِمَ أَنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ أَبْغَضَ شَيْئًا فَأَبْغَضَهُ ، وَحَقَّرَ شَيْئًا فَحَقَّرَهُ ، وَصَغَّرَ شَيْئًا فَصَغَّرَهُ .

وَلَوْ لَمْ يَكُنْ فِينَا إِلَّا حُبُّنَا مَا أَبْغَضَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَتَعْظِيمُنَا مَا صَغَّرَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ، لَكَفَى بِهِ شِقَاقًا لِلَّهِ وَمُحَادَّةً عَنْ أَمْرِ اللَّهِ .

وَلَقَدْ كَانَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَأْكُلُ عَلَى الْأَرْضِ ، وَيَجْلِسُ جِلْسَةَ الْعَبْدِ ، وَيَخْصِفُ بِيَدِهِ نَعْلَهُ

، وَیَرْقَعُ بِيَدِهِ ثَوْبَهُ ، وَيَرْكَبُ الْحِمَارَ الْعَارِيَّ وَيُرِدِفُ خَلْفَهُ ، وَيَكُونُ السِّتْرُ عَلَى بَابِ بَيْتِهِ فَتَكُونُ فِيهِ التَّصَاوِيرُ فَيَقُولُ : يَا فَلَانَةُ - لِأَحَدَى أَزْوَاجِهِ - غَيِّبِي عَنِّي ، فَإِنِّي إِذَا نَظَرْتُ إِلَيْهِ ذَكَرْتُ الدُّنْيَا وَزَخَارِفَهَا .

فَأَعْرَضَ عَنِ الدُّنْيَا بِقَلْبِهِ ، وَأَمَاتَ ذِكْرَهَا مِنْ نَفْسِهِ ، وَأَحَبَّ أَنْ تَغِيبَ زِينَتُهَا عَنْ عَيْنِهِ ، لِكَيْلَا يَتَّخِذَ مِنْهَا رِيَاشًا ، وَلَا يَعْتَقِدَهَا قَرَارًا ، وَلَا يَرْجُوَ فِيهَا مَقَامًا ، فَأَخْرَجَهَا مِنَ النَّفْسِ ، وَأَشْخَصَهَا عَنِ الْقَلْبِ ، وَغَيَّبَهَا عَنِ الْبَصَرِ . وَكَذَا مِنْ أَبْغَضَ شَيْئًا أَبْغَضَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَيْهِ وَأَنْ يُذَكَّرَ عِنْدَهُ .

وَلَقَدْ كَانَ فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا يَذُكُّكَ عَلَى مَسَاوِيءِ الدُّنْيَا وَعُيُوبِهَا ؛ إِذَا جَاعَ فِيهَا مَعَ خَاصَّتِهِ ، وَزُوِيَتْ عَنْهُ زَخَارِفُهَا مَعَ عَظِيمِ زُلْفَتِهِ . فَلْيَنْظُرْ نَازِرٌ بِعَقْلِهِ : أَكْرَمَ اللَّهُ مُحَمَّدًا بِذَلِكَ أَمْ أَهَانَهُ؟ فَإِنْ قَالَ: أَهَانَهُ ، فَقَدْ كَذَبَ - وَاللَّهِ الْعَظِيمِ - بِالْإِفْكِ الْعَظِيمِ . وَإِنْ قَالَ : أَكْرَمَهُ ، فَلْيَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهَانَ غَيْرَهُ حَيْثُ بَسَطَ الدُّنْيَا لَهُ ، وَزَوَّاهَا عَنْ أَقْرَبِ النَّاسِ مِنْهُ . فَتَأْسَى مُتَأَسِّ بِنَبِيِّهِ ، وَاقْتَصَّ أَثَرَهُ ، وَوَلَجَ مَوْلِجَهُ ، وَإِلَّا فَلَا يَأْمَنُ الْهَلَكَةَ ، فَإِنَّ اللَّهَ جَعَلَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عِلْمًا لِلْسَّاعَةِ ، وَمُبَشِّرًا بِالْجَنَّةِ ، وَمُنْذِرًا بِالْعُقُوبَةِ ، خَرَجَ مِنَ الدُّنْيَا خَمِيصًا ، وَوَرَدَ الْآخِرَةَ سَلِيمًا . لَمْ يَضَعْ حَجْرًا عَلَى حَجَرٍ حَتَّى مَضَى لِسَبِيلِهِ ، وَأَجَابَ دَاعِيَ رَبِّهِ . فَمَا أَعْظَمَ مِنَّةَ اللَّهِ عِنْدَنَا حِينَ أَنْعَمَ عَلَيْنَا بِهِ سَلَفًا نَتَّبِعُهُ ، وَقَائِدًا نَطَأُ عَقْبَهُ . وَاللَّهِ لَقَدْ رَقَعْتُ مِدْرَعَتِي هَذِهِ حَتَّى اسْتَحْيَيْتُ مِنْ رَاقِعِهَا ، وَلَقَدْ قَالَ لِي قَائِلٌ : أَلَا تَنْبِذُهَا؟ فَقُلْتُ : أَغْرُبُ عَنِّي ، فَعِنْدَ الصَّبَاحِ يَحْمَدُ الْقَوْمُ السُّرَى .

امام علی علیه السلام - در یکی از خطبه هایش - : [زندگی] پیامبر خدا، خود، برای تو الگویی بسنده است، و دلیلی برای تو بر نکوهیدگی و عیبناکی دنیا، و انبوهی ننگ ها و بدی های آن؛ چرا که دنیا از ایشان گرفته شد و برای دیگران فراهم گشت، از شیر [مادر] دنیا باز گرفته شد و از زرق و برق آن ، دور نگه داشته شد .

و اگر بخواهی، به عنوان دومین الگو ، از موسی کلیم الله - که درود و سلام خدا بر او باد - یاد می کنم که گفت : «پروردگارا! من به خیری که برایم فرو می فرستی ، نیازمندم» .
به خدا سوگند ، او از خداوند ، جز نانی برای خوردن چیزی نخواست؛ چرا که [پیوسته] از رستنی های زمین می خورد ، به طوری که از شدت لاغری و آب شدن گوشت بدنش، سبزی علف ها از زیر پوست شکمش نمایان بود .

و اگر بخواهی ، به عنوان سومین الگو ، از داوود - که درود و سلام خدا بر او باد - آن صاحب مزامیر و قاری اهل بهشت ، یاد می کنم که با دست خود ، از لیف خرما زنبیل می بافت و به یارانش می گفت: «كدام يك از شما این را برایم می فروشد؟» و از پول آنها نان جو می خرید و می خورد .

و اگر بخواهی ، از عیسی بن مریم علیه السلام برایت می گویم که سنگ را بالش خود می

کرد و جامه درشت می پوشید، و خوراك خشك می خورد، و خورش وی گرسنگی بود، و چراغش در شب، ماه، و پناهگاهش در زمستان، شرق و غرب عالم، و میوه و سبزیجاتش، علف هایی که زمین برای چارپایان می رویاند. نه همسری داشت که مایه گرفتاری او شود، نه فرزندی که غمش را بخورد، نه ثروتی که او را مشغول خود سازد، و نه طمعی که موجب خواری او گردد. مرکبش دو پای او بود و خدمتکارش، دو دست او.

پس، به پیامبرت - که از همه پاك تر و وارسته تر است - تأسی بجوی که در او الگویی است برای هر که در پی الگوست، و مایه شکیبایی برای هر که خواهان شکیبایی [در برابر از دست دادن دنیا] است. محبوب ترین بندگان در نزد خداوند، کسی است که به پیامبرش تأسی بجوید و از او پیروی کند. او از دنیا چندان نخورد که دهان را پر کند، و بدان چندان ننگریست که [حتی] گوشه چشمی بدان افکند. پهلوهایش از همه لاغرتر و شکمش از همه تهی تر بود. دنیا به او پیشنهاد شد؛ اما از پذیرفتنش سر باز زد و دانست که خدای سبحان چیزی (علاقه مندی به دنیا) را دشمن می دارد، او هم آن را دشمن گرفت، و چیزی را خوار می دارد، او هم آن را خوار داشت، و چیزی را خرد می شمارد، او هم آن را خرد شمرد.

اگر در ما هیچ [عیبی] نبود، جز همین که آنچه را خدا و پیامبر او دشمن داشته اند، دوست داشته باشیم و آنچه را خدا و پیامبرش خرد شمرده اند، بزرگ شماریم، همین خود برای مخالفت ما با خدا و سرپیچی از فرمانش کافی بود. او روی زمین [بدون فرش] غذا می خورد، و چون بردگان می نشست و با دست خود کفشش را می دوخت، و با دست خود جامه اش را وصله می زد، و بر الاغ برهنه سوار می شد و يك نفر را هم در ترك خود می نشاند. و [آن گاه که] پرده ای نگارین بر در اتاقش آویخته دید، به همسرش فرمود: «فلانی! این را از برابر چشم من دور کن؛ زیرا هر گاه چشمم به آن می افتد، به یاد دنیا و زیورهای آن می افتم».

آری! او از صمیم دل از دنیا روی برتافت، و یاد آن را در جان خویش میراند، و دوست داشت که زیب و زیور دنیا از برابر چشمش دور باشد تا از آن، جامه ای زیبا تهیه نکند، و دنیا را جای ماندن نداند، و به اقامت در آن، امیدوار نشود. پس، دنیا را از جان خویش به در کرد، و آن را از دل دور ساخت، و از چشمش پنهان داشت. آری! این چنین است کسی که چیزی را دشمن می دارد: از نگاه کردن به آن و از این که نام آن در حضور او برده شود، نفرت دارد.

راه و رسم پیامبر خدا، تو را به بدی ها و عیب های دنیا رهنمون می شود؛ چون او و نزدیکانش در دنیا همیشه گرسنه بودند، و با وجود آن منزلت بزرگی که [نزد خداوند]

داشت ، زیورهای دنیا از او دور داشته شدند. پس ، هر بیننده ای باید با خرد خویش بنگرد و ببیند که: آیا خداوند با این کار ، محمد را تکریم کرده است ، یا خوارش داشته است؟ اگر بگوید: خوارش داشته، به خدای بزرگ ، سوگند که دروغ و بهتانی بزرگ بسته است، و اگر بگوید: او را تکریم کرده است، پس بداند که خداوند ، دیگران را خوار داشته است؛ چرا که دنیایی را که از نزدیک ترین کسان خود گرفته، برای آنان گسترده است .

پس، آن که در پی الگوست ، از پیامبر خویش الگو بگیرد و پیروی او نماید و هر جا که او در آمده است ، در آید ، و گرنه از تباه شدن ، ایمن نخواهد بود؛ چرا که خداوند ، محمد صلی الله علیه و آله را نشانه قیامت ، و نوید دهنده بهشت ، و بیم دهنده از کیفر قرار داد . او با شکم گرسنه از دنیا رفت، و با سلامت به آخرت در آمد. سنگی بر سنگ نهد ، تا آن که از دنیا رفت، و دعوتگر پروردگارش را اجابت کرد. پس، خداوند چه منت بزرگی بر ما نهاده که نعمت وجود او را به ما ارزانی داشت . پیشروی است که ما پیروی اش می کنیم، و پیشوایی است که گام در جای گام او می نهیم .

به خدا سوگند ، من این جامه پشمین خویش را چندان پینه کرده ام که از پینه دوزش خجالت می کشم. یکی به من گفت: نمی خواهی این را به دور بیندازی؟ گفتم: از من دور شو که در بامدادان ، مردم ، شبروان را می ستایند .

عنه عليه السلام - في ذكر النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - : قَدْ حَقَّرَ الدُّنْيَا وَصَغَّرَهَا ، وَأَهْوَنَ بِهَا وَهَوَّنَهَا ، وَعَلِمَ أَنَّ اللَّهَ زَوَاهَا عَنْهُ اخْتِيَارًا ، وَبَسَطَهَا لِغَيْرِهِ احْتِقَارًا ، فَأَعْرَضَ عَنِ الدُّنْيَا بِقَلْبِهِ ، وَأَمَاتَ ذِكْرَهَا عَنْ نَفْسِهِ ، وَأَحَبَّ أَنْ تَغِيبَ زِينَتُهَا عَنْ عَيْنِهِ ؛ لِكَيْلَا يَتَّخِذَ مِنْهَا رِيَاشًا ، أَوْ يَرْجُوَ فِيهَا مَقَامًا . بَلَغَ عَنْ رَبِّهِ مُعْذِرًا ، وَنَصَحَ لِأُمَّتِهِ مُنْذِرًا ، وَدَعَا إِلَى الْجَنَّةِ مُبَشِّرًا ، وَخَوَّفَ مِنَ النَّارِ مُحْذِرًا .

امام علی علیه السلام - در یادکرد پیامبر صلی الله علیه و آله - : دنیا را خرد و کوچک شمرد، و آن را خوار و بی مقدار داشت، و دانست که اگر خداوند دنیا را از او گرفت ، از روی طیب خاطر بود، و اگر برای دیگران گسترده ، از سر تحقیر است. پس، قلباً از دنیا روی گرداند، و نام و یاد آن را در جان خویش میراند، و دوست داشت که زیور دنیا از برابر چشمش دور شود تا مبدا از آن ، جامه ای فاخر برای خویش برگیرد، یا به ماندن در دنیا امید ببندد. پیام پروردگارش را رساند و حجت را تمام کرد، امت خویش را نصیحت کرد و هشدار داد، به بهشت خواند و بشارتش را داد، و از آتش ترساند و از آن بر حذر داشت .

الإمام عليّ عليه السلام : أَنَا الَّذِي أَهَنْتُ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : من آنم که دنیا را بی مقدار شمردم .

عنه عليه السلام : أَنَا كَابُّ الدُّنْيَا لَوَجْهِهَا ، وَقَادِرُهَا بِقَدْرِهَا ، وَنَاطِرُهَا بِعَيْنِهَا .

امام علی علیه السلام : من دنیا را به رو در افکندم، و به اندازه خودش بدان بها می دهم، و با نگاه خودش به آن می نگرم .

الإمام عليّ عليه السلام : سُمِّيَتِ الْآخِرَةُ آخِرَةً ؛ لِأَنَّ فِيهَا الْجَزَاءَ وَالثَّوَابَ .

امام علی علیه السلام : آخرت را به این دلیل آخرت نامیده اند که سزا و پاداش در آن جاست .

الإمام عليّ عليه السلام : الْمَوْتُ أَوَّلُ عَدَلِ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : مرگ ، نخستین مرحله عدالت [و داوری] آخرت است .

عنه عليه السلام : الْمَوْتُ بَابُ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : مرگ ، دروازه آخرت است .

الإمام عليّ عليه السلام : كُلُّ شَيْءٍ مِنَ الدُّنْيَا سَمَاعُهُ أَعْظَمُ مِنْ عِيَانِهِ، وَكُلُّ شَيْءٍ مِنَ الْآخِرَةِ

عِيَانُهُ أَعْظَمُ مِنْ سَمَاعِهِ ، فَلْيَكْفِكُمْ مِنَ الْعِيَانِ السَّمَاعُ وَمِنَ الْغَيْبِ الْخَبَرُ .

امام علی علیه السلام : هر چیز دنیا [از خیر و شرّش] ، شنیدنش بزرگ تر از دیدن آن است ، و هر چیز آخرت [از پاداش ها و کیفرهایش] ، دیدنش بزرگ تر از شنیدن آن است .

پس ، برای دیدن [امور آخرت] به شنیدن [اوصاف آنها] بسنده کنید و برای [آگاهی از غیب] ، به خبر [ی که پیامبران و مُخبرانِ صادق درباره آن به شما داده اند] ، اکتفا نمایید .

عنه عليه السلام : مَا الْمَغْرُورُ الَّذِي ظَفِرَ مِنَ الدُّنْيَا بِأَعْلَى هِمَّتِهِ ، كَالْآخِرِ الَّذِي ظَفَرَ مِنَ الْآخِرَةِ بِأَدْنَى سُهُمَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : فریب [-دنیا] خورده ای که از دنیا به بالاترین خواست خویش رسیده ، همانند کسی نیست که از آخرت به کمترین بهره خویش دست یافته است .

عنه عليه السلام - في تَمجيدِ اللَّهِ - :سُبْحَانَكَ مَا أَعْظَمَ مَا نَرَى مِنْ خَلْقِكَ! وما أَصْغَرَ كُلَّ عَظِيمَةٍ فِي جَنْبِ قُدْرَتِكَ! وما أَهْوَلَ مَا نَرَى مِنْ مَلَكُوتِكَ! وما أَحْقَرَ ذَلِكَ فِيما غَابَ عَنَّا مِنْ سُلْطَانِكَ! وما أَسْبَغَ نِعَمَكَ فِي الدُّنْيَا! وما أَصْغَرَهَا فِي نِعَمِ الْآخِرَةِ !

امام علی علیه السلام - در تمجید خداوند - :منزهی تو ، ای خداوند! وه که چه با عظمت است آنچه از آفرینش تو می بینیم !و چه خُرد و ناچیز است هر عظمتی در برابر قدرت تو! و چه هول انگیز است آنچه از ملکوت تو می بینیم! و چه حقیرند اینها در برابر آنچه از پادشاهی تو از ما پنهان است! و چه فراوان و فراگیر است نعمت های تو در دنیا! و چه خُرد و اندک اند اینها در برابر نعمت های آخرت !

«يَقُومُ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَّعَ وَ إِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ » .

«ای قوم من! این زندگی دنیا ، تنها ، کالایی [ناچیز] است ، و در حقیقت ، آخرت است که سرای ماندن است»

الإمام علي عليه السلام : إِيَّاكَ أَنْ تُخْذَعَ عَنْ دَارِ الْقَرَارِ وَمَحَلِّ الطَّيِّبِينَ الْأَخْيَارِ وَالْأَوْلِيَاءِ الْأَبْرَارِ ، الَّتِي نَطَقَ الْقُرْآنُ بِوَصْفِهَا وَأَثْنَى عَلَى أَهْلِهَا ، وَذَلِكَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ عَلَيْهَا وَدَعَاكَ إِلَيْهَا .

امام علی علیه السلام : زنهار که سرای ماندن و آن جایگاه پاکان نیک سرشت و اولیای نیکوکار را به فریب [- شیطان] از کف بدهی ؛ سرایی که قرآن آن را وصف کرده و اهلش را ستوده، و خداوند سبحان، تو را به آن رهنمون شده و تو را به سوی آن فرا خوانده است !

عنه عليه السلام : إِنَّمَا الدُّنْيَا دَارُ مَجَازٍ وَالْآخِرَةُ دَارُ قَرَارٍ ، فَخُذُوا مِنْ مَمَرِّكُمْ لِمَقَرِّكُمْ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، [در حقیقت،] سرای گذر است و آخرت ، سرای ماندن . پس ، از گذرگاه خود ، برای قرارگاهتان توشه بردارید .

عنه عليه السلام : إِنَّمَا الدُّنْيَا دَارُ مَمَرٍّ وَالْآخِرَةُ دَارُ مُسْتَقَرٍّ ، فَخُذُوا مِنْ مَمَرِّكُمْ لِمُسْتَقَرِّكُمْ ، وَلَا تَهْتِكُوا أَسْتَارَكُمْ عِنْدَ مَنْ يَعْلَمُ أَسْرَارَكُمْ .

امام علی علیه السلام : دنیا [در حقیقت] ، سرای گذر است و آخرت ، سرای ماندن . پس ، از گذرگاه خود ، برای قرارگاهتان توشه بگیرید و پرده هایتان را در نزد کسی که رازهای شما را می داند ، ندرید .

عنه عليه السلام - في صِفَةِ أَهْلِ الْجَنَّةِ - : قَوْمٌ لَمْ تَزَلِ الْكَرَامَةُ تَتِمَادِي بِهِمْ حَتَّى حَلَّوْا دَارَ الْقَرَارِ ، وَأَمِنُوا نُقْلَةَ الْأَسْفَارِ .

امام علی علیه السلام - در توصیف بهشتیان - : آنان گروهی هستند که همواره از کرامت [الهی] بهره مندند ، تا آن گاه که در سرای ماندن فرود آیند و از جابه جایی سفرها آسوده گردند .

عنه عليه السلام : الْآخِرَةُ دَارٌ مُسْتَقَرٌّكُمْ ، فَجَهِّزُوا إِلَيْهَا مَا يَبْقَى لَكُمْ .

امام علی علیه السلام : آخرت ، سرای ماندن شماست . پس ، آنچه را برای شما می ماند ، برای آن سرا آماده سازید .

الإمام عليّ عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ! أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا دَارُ فَنَاءٍ وَالْآخِرَةُ دَارُ بَقَاءٍ ، فَخُذُوا مِنْ مَمَرِّكُمْ لِمَقَرِّكُمْ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! بدانید که دنیا سرای نیستی است و آخرت ، سرای ماندگاری است . پس ، از گذرگاه خود ، برای اقامتگاهتان توشه بگیرید .

عنه عليه السلام : عَجِبْتُ لِعَامِرِ دَارِ الْفَنَاءِ ، وَتَارِكِ دَارِ الْبَقَاءِ !

امام علی علیه السلام : در شگفتم از کسی که سرای نیستی را آباد می کند و سرای ماندگاری را فرو می گذارد !

عنه عليه السلام : دَارُ الْبَقَاءِ مَحَلُّ الصَّدِّيقِينَ ، وَمَوْطِنُ الْأَبْرَارِ وَالصَّالِحِينَ .

امام علی علیه السلام : سرای ماندگاری ، جایگاه صدیقان و اقامتگاه نیکان و درستکاران است .

عنه عليه السلام - فِيمَا كَتَبَهُ إِلَى ابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَام - : اِعْلَمْ يَا بُنَيَّ ، أَنَّكَ إِنَّمَا خُلِقْتَ لِلْآخِرَةِ لَا لِلدُّنْيَا ، وَلِلْفَنَاءِ لَا لِلْبَقَاءِ ، وَلِلْمَوْتِ لَا لِلْحَيَاةِ ، وَإِنَّكَ فِي قُلْعَةٍ وَدَارٍ بُلْغَةٍ وَطَرِيقٍ إِلَى الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام - در نامه ای به پسرش حسن علیه السلام - : بدان - ای پسرم - که تو در حقیقت ، برای آخرت آفریده شده ای نه برای دنیا ، و برای رفتن نه برای ماندن [در این سرای خاکی] ، و برای مُردن نه برای زیستن . تو در يك كوچگاه هستی ، در سرایي که باید از آن [برای سفر آخرت] ، توشه برداری و در راهی منتهی به آخرت .

عنه عليه السلام : إِنَّكُمْ إِنَّمَا خُلِقْتُمْ لِلْآخِرَةِ لَا لِلدُّنْيَا ، وَلِلْبَقَاءِ لَا لِلْفَنَاءِ .

امام علی علیه السلام : همانا شما برای آخرت آفریده شده اید ، نه برای دنیا ، و برای ماندگاری آفریده شده اید ، نه برای نابودی .

عنه عليه السلام : غَايَةُ الْآخِرَةِ الْبَقَاءُ .

امام علی علیه السلام : پایان آخرت ، ماندگاری است .

عنه عليه السلام : لِكُلِّ شَيْءٍ مِنَ الْآخِرَةِ خُلُودٌ وَبَقَاءٌ .

امام علی علیه السلام : هر چیزِ آخرت ، جاویدان و ماناست .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا أَمَدٌ ، الْآخِرَةُ أَبَدٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا موقتی است و آخرت ، ابدی .

عنه عليه السلام : يَنْبَغِي لِمَنْ أَيْقَنَ بَبَقَاءِ الْآخِرَةِ وَدَوَامِهَا أَنْ يَعْمَلَ لَهَا .

امام علی علیه السلام : کسی که به ماندگاری و پایداری آخرت یقین دارد ، سزاوار است که برای آن کار کند .

عنه عليه السلام - فِي ذِكْرِ حَدِيثِ مِعْرَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - : قَالَ اللَّهُ : ... يَا أَحْمَدُ ... إِنَّ أَهْلَ الْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ فِي أَجْوَافِهِمْ قَدْ قَرِحَتْ ، يَقُولُونَ : مَتَى نَسْتَرِيحُ مِنْ دَارِ الْفَنَاءِ إِلَى دَارِ الْبَقَاءِ؟

امام علی علیه السلام - در حدیث معراج - : خداوند فرمود : « ... ای احمد! ... همانا اهل آخرت ، دل هایشان در درونشان مجروح گشته است و می گویند : کی از سرای نیستی آسوده می شویم و به سرای ماندگاری می رویم؟ » .

«وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ»

«این زندگی دنیا ، جز سرگرمی و بازی نیست و زندگی [حقیقی] ، همانا [در] سرای آخرت است ، اگر می دانستند»

الإمام عليّ عليه السلام - مِنْ دُعَائِهِ يَوْمَ صَفِّينَ - : اللَّهُمَّ وَأَسْأَلُكَ . . . نَشَاطَالِذِكْرَكَ مَا اسْتَعْمَرْتَنِي فِي أَرْضِكَ، فَإِذَا كَانَ مَا لَا بُدَّ مِنْهُ الْمَوْتُ فَاجْعَلْ مِيتَتِي قَتْلًا فِي سَبِيلِكَ بِيَدِ شَرِّ خَلْقِكَ ، وَاجْعَلْ مَصِيرِي فِي الْأَحْيَاءِ الْمَرْزُوقِينَ عِنْدَكَ فِي دَارِ الْحَيَوَانِ .

امام علی علیه السلام - از دعای ایشان در روز صفین - : بارخدايا! از تو درخواست می کنم ... تا وقتی مرا در زمینت سکونت [و عمر] می دهی ، همواره به یاد خودت کوشا[یم] بداري . و هر گاه مرگ - که از آن گریزی نیست - مرا فرا می رسد ، مردنم را کشته شدن در راه خودت به دست بدترین آفریده ات قرار بده ، و در آن سرای زندگی [- حقیقی] ، مرا در میان زندگانی که نزد تو روزی می خورند ، جای ده .

الإمام عليّ عليه السلام : الدُّنْيَا عَرَضٌ حَاضِرٌ يَأْكُلُ مِنْهُ الْبَرُّ وَالْفَاجِرُ ، وَالْآخِرَةُ دَارُ حَقٍّ يَحْكُمُ فِيهَا مَلِكٌ قَادِرٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا متاعی نقد است که نیک و بد ، از آن استفاده می کنند ، و آخرت ، سرای حق است که پادشاهی مقتدر در آن حکم می راند .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - وَعَزَّ وَجَلَّ قَسَمَ الدُّنْيَا لِلْبَلَاءِ ، وَقَسَمَ الْآخِرَةَ لِلْجَزَاءِ .

امام علی علیه السلام : خداوند متعال دنیا را برای آزمایش ، معین کرد و آخرت را برای سزا دادن .

عنه عليه السلام : فِي الْآخِرَةِ حِسَابٌ وَلَا عَمَلٌ .

امام علی علیه السلام : در آخرت ، حسابرسی است و عمل در کار نیست .

عنه عليه السلام - مِنْ كِتَابِهِ إِلَى مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ لَمَّا وَلَّاهُ مِصْرَ - : الدُّنْيَا دَارُ بَلَاءٍ ، وَالْآخِرَةُ دَارُ الْجَزَاءِ وَدَارُ الْبَقَاءِ ؛ فَاعْمَلْ لِمَا يَبْقَى ، وَاعْدِلْ عَمَّا يَفْنَى ، وَلَا تَنْسَ نَصِيْبَكَ مِنَ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام - در نامه اش به محمد بن ابی بکر ، آن گاه که او را به حکومت مصر گماشت - : دنیا سرای آزمایش [و عمل] است و آخرت ، سرای سزا دیدن و خانه ماندگاری است . پس برای آنچه ماندگار است ، کار کن و از آنچه نابود می شود ، روی بگردان و [در عین حال ،] بهره ات از دنیا را فراموش مکن .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا مَنِيَّةُ الْأَشْقِيَاءِ ، وَالْآخِرَةُ فَوْزُ السَّعْدَاءِ .

امام علی علیه السلام : دنیا آرزوی تیره بختان است ؛ آخرت ، کامیابی نیک بختان است .

الإمام عليّ عليه السلام : الدُّنْيَا بِالِاتِّفَاقِ ، الْآخِرَةُ بِالِاسْتِحْقَاقِ .

امام علی علیه السلام : دنیا برحسب اتفاق است و آخرت برحسب استحقاق (شایستگی) است .

عنه عليه السلام : أحوالُ الدُّنْيَا تَتَّبِعُ الْإِتِّفَاقَ ، وَأحوالُ الْآخِرَةِ تَتَّبِعُ الْإِسْتِحْقَاقَ .

امام علی علیه السلام : احوال دنیا ، تابع اتفاق است و احوال آخرت ، تابع شایستگی است .

الإمام عليّ عليه السلام - للجاثليق وقد سألَهُ عَنِ الْجَنَّةِ أ فِي الدُّنْيَا هِيَ أَمْ فِي الْآخِرَةِ؟
وَأَيْنَ الْآخِرَةُ مِنَ الدُّنْيَا ؟ - :الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ وَالْآخِرَةُ مُحِيطَةٌ بِالدُّنْيَا ، إِذْ كَانَتْ
النُّقْلَةُ مِنَ الْحَيَاةِ إِلَى الْمَوْتِ ظَاهِرَةً ، وَكَانَتْ الْآخِرَةُ هِيَ دَارُ الْحَيَوَانِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ؛
وَذَلِكَ أَنَّ الدُّنْيَا نُقْلَةٌ وَالْآخِرَةُ حَيَاةٌ وَمُقَامٌ ، مَثَلُ ذَلِكَ كَالنَّائِمِ ؛ وَذَلِكَ أَنَّ الْجِسْمَ يَنَامُ ، وَالرُّوحَ
لَا تَنَامُ ، وَالْبَدَنَ يَمُوتُ وَالرُّوحَ لَا تَمُوتُ، قَالَ اللَّهُ : «وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ» .

وَالدُّنْيَا رَسْمُ الْآخِرَةِ وَالْآخِرَةُ رَسْمُ الدُّنْيَا «وَأُتُوا بِهِ مُتَشَبِهًا» (البقرة : ۲۵ ، وَلَيْسَ الدُّنْيَا
الْآخِرَةُ وَلَا الْآخِرَةُ الدُّنْيَا . إِذَا فَارَقَ الرُّوحُ الْجِسْمَ يَرْجِعُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا إِلَى مَا مِنْهُ بَدَأَ وَمَا
مِنْهُ خُلِقَ ، وَكَذَلِكَ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ فِي الدُّنْيَا مَوْجُودَةٌ وَفِي الْآخِرَةِ ؛ لِأَنَّ الْعَبْدَ إِذَا مَاتَ صَارَ فِي
دَارٍ مِنَ الْأَرْضِ ؛ إِمَّا رَوْضَةٍ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ ، وَإِمَّا بُقْعَةٍ مِنْ بَقَاعِ النَّارِ ، وَرُوحُهُ إِلَى أَحَدِ
دَارَيْنِ ؛ إِمَّا فِي دَارٍ نَعِيمٍ مُقِيمٌ لَا يَمُوتُ فِيهَا ، وَإِمَّا فِي دَارٍ عَذَابٍ أَلِيمٍ لَا يَمُوتُ فِيهَا ، وَالرَّسْمُ
لِمَنْ عَقَلَ مَوْجُودٌ وَاضِحٌ ، وَقَدْ قَالَ اللَّهُ : «كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ * لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ * ثُمَّ
لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ * ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ» وَعَنِ الْكَافِرِينَ ، فَقَالَ : إِنَّهُمْ كَانُوا فِي
شُغْلٍ عَنِ ذِكْرِي ، وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ، وَلَوْ عَلِمَ الْإِنْسَانُ مَا هُوَ فِيهِ مَاتَ خَوْفًا مِنَ
الْمَوْتِ ، وَمَنْ نَجَا فَبِفَضْلِ الْيَقِينِ .

امام علی علیه السلام :- در پاسخ جاثلیق که پرسید : آیا بهشت در همین دنیاست ، یا در
آخرت است؟ و آخرت در کجای دنیاست؟ - :دنیا در [دل] آخرت است و آخرت ، محیط بر
دنیاست ؛ زیرا که انتقال از زندگی به مرگ ، آشکار است

و در واقع ، این آخرت است که سرای زندگانی است . ای کاش مردم می دانستند که دنیا
گذرگاه است و آخرت ، زندگی و اقامتگاه! حکایت آن ، حکایت شخص خفته است : جسم
می خوابد ؛ اما روح نمی خوابد . [همین طور] بدن می میرد ؛ اما روح نمی میرد .

خداوند می فرماید : «و سرای آخرت ، سرای زندگانی است . ای کاش می دانستند!» .
دنیا نماد (مثال) آخرت است و آخرت ، نماد دنیاست . نه دنیا ، [خود] آخرت است و نه
آخرت ، دنیاست . هر گاه روح از بدن جدا شود ، هر يك از آن دو ، به آن جایی که از آن
شروع شده و آفریده شده است ، باز می گردد .

بهشت و دوزخ نیز ، هم در دنیا موجودند و هم در آخرت ؛ زیرا که بنده ، هر گاه بمیرد ،
به خانه ای در زمین می رود که یا باغی از باغ های بهشت است و یا سرزمینی از
سرزمین های دوزخ . و روحش نیز به یکی از دو سرای می رود : یا به سرای پر نعمت
مانا که در آن نمی میرد و یا به سرای عذابی دردناک که در آن [نیز] نمی میرد .
تمثیل (تشابه میان دنیا و آخرت) ، برای کسی که خردمند است ، موجود و آشکار است .
خداوند می فرماید : «هرگز چنین نیست! اگر علم الیقین دارید ، به یقین ، دوزخ را می
بینید . سپس آن را قطعا به عین الیقین درمی یابید . سپس در همان روز است که از نعمت
[روی زمین] پرسیده خواهید شد» .

و درباره کافران می فرماید: «آنان از یاد من غافل بودند و توانایی شنیدن [حق را]
نداشتند . اگر انسان می دانست که پس از مرگ ، چه خبر است ، از ترسِ مرگ می مُرد ،
و هر کس نجات یابد ، به برکت یقین است» .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا دَنِيَّةٌ خُلِقَتْ لِلْفَنَاءِ ، وَالْخَيْرُ خَيْرُ الْآخِرَةِ ، فَإِنَّهَا خُلِقَتْ
لِلْبَقَاءِ .

امام علی علیه السلام : دنیا پست است و برای نیست شدن آفریده شده است . و خیر ،
خیر آخرت است ؛ زیرا که آخرت برای ماندگاری آفریده شده است .

عنه عليه السلام : إِنَّكُمْ إِلَى الْآخِرَةِ صَائِرُونَ ، وَعَلَى اللَّهِ مُعْرَضُونَ .

امام علی علیه السلام : شما به سوی آخرت ره سپارید و به پیشگاه خداوند بُرده می
شوید .

عنه عليه السلام : إِنَّمَا الْحَازِمُ مَنْ كَانَ بِنَفْسِهِ كُلِّ شُغْلِهِ ، وَلِدِينِهِ كُلِّ هَمِّهِ ، وَلَا آخِرَتِهِ كُلِّ
جَدِّهِ .

امام علی علیه السلام : دوراندیش واقعی ، کسی است که تمام مشغولیتش به [اصلاح
نفسش ، تمام همتش برای دینش ، و تمام تلاشش برای آخرتش باشد .

عنه عليه السلام : هُمُ الْمُؤْمِنُ لِآخِرَتِهِ ، وَكُلُّ جَدِّهِ لِمُنْقَلَبِهِ .

امام علی علیه السلام : همّ و غم مؤمن ، برای آخرتش است و تمام کوشش او برای بازگشتگاهش است .

عنه علیه السلام : إِنَّكُمْ إِلَى الْإِهْتِمَامِ بِمَا يَصْحَبُكُمْ إِلَى الْآخِرَةِ أَحْوَجُ مِنْكُمْ إِلَى كُلِّ مَا يَصْحَبُكُمْ مِنَ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : شما به اهتمام ورزیدن به آنچه تا آخرت همراهتان است ، نیازمندترید تا به آنچه در دنیا با شماست .

عنه علیه السلام : اجْعَلْ هَمَّكَ وَجَدَّكَ لِآخِرَتِكَ .

امام علی علیه السلام : همّت و تلاشت را برای آخرت قرار بده .

عنه علیه السلام : اجْعَلْ هَمَّكَ لِآخِرَتِكَ وَحُزْنَكَ عَلَى نَفْسِكَ ؛ فَكَمْ مِنْ حَزِينٍ وَقَدْ بِهِ حُزْنُهُ عَلَى سُرُورِ الْأَبَدِ ، وَكَمْ مِنْ مَهْمُومٍ أَدْرَكَ أَمَلُهُ .

امام علی علیه السلام : همّت خود را متوجّه آخرت کن و اندوهت را بر خودت قرار ده ؛ زیرا بسا اندوهناکی که اندوهش ، او را به شادی ابد رساند و بسا [دلواپس و] غم زده ای که به آرزوی خود رسید .

عنه علیه السلام - فِي خُطْبَةٍ لَهُ - : أَمَّا بَعْدُ ؛ فَإِنَّ الدُّنْيَا أَدْبَرَتْ وَأَذْنَتْ بِوَدَاعٍ ، وَإِنَّ الْآخِرَةَ قَدْ أَقْبَلَتْ وَأَشْرَفَتْ بِاطِّلَاعٍ ، أَلَا وَإِنَّ الْيَوْمَ الْمِضْمَارُ وَغَدَا السَّبَاقُ ... أَلَا وَإِنَّكُمْ فِي أَيَّامٍ أَمَلٍ مِنْ وَرَائِهِ أَجَلٌ ... فَمَنْ عَمِلَ فِي أَيَّامٍ أَمَلِهِ قَبْلَ حُضُورِ أَجَلِهِ ؛ فَقَدْ نَفَعَهُ عَمَلُهُ وَ لَمْ يَضُرَّهُ أَجَلُهُ ، وَمَنْ قَصَرَ فِي أَيَّامٍ أَمَلِهِ قَبْلَ حُضُورِ أَجَلِهِ ؛ فَقَدْ خَسِرَ عَمَلُهُ وَضُرَّهُ أَجَلُهُ .

امام علی علیه السلام :- در یکی از خطبه هایش - دنیا پشت نموده و اعلام بدرود کرده است و آخرت ، روی آورده و در آستانه ورود است . بدانید که امروز، روز آماده شدن است و فردا هنگام مسابقه بدانید که شما در روزهای امید و آرزویی هستید که از پس آن ، مرگ است پس ، هر که در روزهای امیدواری اش ، پیش از آن که مرگش فرا رسد ، کار کند ، کارش او را سود می بخشد و مُردنش او را زیان نمی رساند ، و هر کس در ایام امیدواری اش ، پیش از فرا رسیدن اَجَلش ، کوتاهی ورزد ، زیانکار می شود و مرگش به او زیان می رساند .

عنه علیه السلام : أَعْرِضُوا عَنْ كُلِّ عَمَلٍ بِكُمْ غِنَى عَنْهُ ، وَاشْغَلُوا أَنْفُسَكُمْ مِنْ أَمْرِ الْآخِرَةِ بِمَا لَا بُدَّ لَكُمْ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : از هر کاری که شما را بدان نیازی نیست ، روی بگردانید و از کار آخرت ، به آنچه شما را گزیری از آن نیست ، بپردازید .

عنه علیه السلام - فی قولِ الله : «وَلَا تَتَسَنَّصِيْبِكَ مِنَ الدُّنْيَا» - : لَا تَتَسَنَّصِيْبَكَ وَقُوَّتَكَ وَفِرَاغَكَ وَشَبَابَكَ وَنَشَاطَكَ أَنْ تَطْلُبَ بِهَا الْآخِرَةَ .

امام علی علیه السلام :- درباره آیه شریف «و بهره ات را از دنیا ، فراموش مکن» - : بهره گیری از تن درستی و توانایی و فراغت و جوانی و نیرویت را در راه تحصیل آخرت ، فراموش مکن .

عنه علیه السلام : إَجْعَلْ لِآخِرَتِكَ مِنْ دُنْيَاكَ نَصِيْبًا .

امام علی علیه السلام : از دنیایت برای آخرت سهمی قرار بده .

عنه علیه السلام : طوبى لِمَنْ وُفِّقَ لِطَاعَتِهِ ، وَحَسُنَتْ خَلِيقَتُهُ ، وَأَحْرَزَ أَمْرَ آخِرَتِهِ .

امام علی علیه السلام : خوشا به حال کسی که موفق به طاعت خداوند شود و اخلاقش نیکو گردد و کار آخرتش را پاس بدارد !

عنه علیه السلام : إِنَّ أَفْضَلَ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْ أَحْيَا عَقْلَهُ ، وَأَمَاتَ شَهْوَتَهُ ، وَأَتَعَبَ نَفْسَهُ لِصَلَاحِ آخِرَتِهِ .

امام علی علیه السلام : برترین مردم در نزد خداوند ، کسی است که خردش را زنده گرداند و شهوتش را بمیراند و برای اصلاح آخرتش ، خود را به زحمت اندازد .

عنه علیه السلام : كُنْ فِي الدُّنْيَا بِبَدَنِكَ ، وَفِي الْآخِرَةِ بِقَلْبِكَ .

امام علی علیه السلام : با بدنت در دنیا باش و با قلبت در آخرت .

عنه علیه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : الَّذِي يَسْتَحِقُّ اسْمَ السَّعَادَةِ عَلَى الْحَقِيقَةِ سَعَادَةُ الْآخِرَةِ ، وَهِيَ أَرْبَعَةُ أَنْوَاعٍ : بَقَاءٌ بِلَا فَنَاءٍ ، وَعِلْمٌ بِلَا جَهْلِ ، وَقُدْرَةٌ بِلَا عَجْزٍ ، وَغِنَىٌ بِلَا فَقْرٍ .

امام علی علیه السلام - در گفتارهای کوتاه منسوب به ایشان - : آنچه حقیقتاً سزاوار نام سعادت است ، سعادت آخرت است و آن ، چهار نوع است : ماندگاری ای که فنا ندارد ، علمی که با جهل همراه نیست ، قدرتی که با عجز همراه نیست ، و توانگری ای که با فقر همراه نیست .

الإمام عليّ عليه السلام : فَلْيَصْذُقْ رَائِدَ أَهْلِهِ ، وَلْيَحْضِرْ عَقْلَهُ ، وَلْيَكُنْ مِنْ أَبْنَاءِ الْآخِرَةِ ؛ فَإِنَّهُ مِنْهَا قَدِمَ ، وَإِلَيْهَا يَنْقَلِبُ .

امام علی علیه السلام : پیشرو باید به کسان خود ، راست بگوید و خردش را به کار بگیرد و فرزند [و اهل] آخرت باشد ؛ زیرا که از آن جا آمده و به آن جا برمی گردد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ الرَّجُلَ لَيُعْجِبُهُ مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ أَنْ يَكُونَ أَجُودَ مِنْ شِرَاكِ صَاحِبِهِ فَيَدْخُلُ فِي قَوْلِهِ : «تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجَعُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ غُلُوقًا فِي الْأَعْرَاضِ وَلَا فَسَادًا وَ الْعَقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ» .

امام علی علیه السلام : آدمی را از این که بند کفشش نیکوتر از بند کفش دوستش باشد ، خوش می آید و [بدین سبب ،] مشمول این سخن خداوند می شود که : «آن سرای آخرت را برای کسانی قرار می دهیم که در زمین ، خواستار برتری (سرکشی) و فساد نیستند ، و فرجام ، از آن پرهیزگاران است» .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ عِلَامَةَ الرَّاغِبِ فِي ثَوَابِ الْآخِرَةِ ، زُهْدُهُ فِي عَاجِلِ زَهْرَةِ الدُّنْيَا ، أَمَا إِنَّ زُهْدَ الزَّاهِدِ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَا يَنْقُصُهُ مِمَّا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ فِيهَا وَإِنْ زَهْدًا ، وَإِنَّ حِرْصَ الْحَرِيسِ عَلَى عَاجِلِ زَهْرَةِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لَا يَزِيدُهُ فِيهَا وَإِنْ حَرَصَ ، فَالْمَغْبُونُ مَنْ حُرِمَ حَظُّهُ مِنَ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : نشانه کسی که خواهان پاداش آخرت است ، زهدورزی او به زرق و برق این دنیای گذراست . بدانید که زهد زهدورز به این دنیا ، چیزی از آنچه خداوند در دنیا قسمت او کرده است ، نمی کاهد ، هرچند به آن بی میل باشد ، و آزمندی شخص آزمند به زرق و برق زندگی دنیایی ، چیزی در آن ، [افزون بر آنچه خداوند در دنیا قسمت او کرده است ،] بر او نمی افزاید ، هرچند حرص بورزد . زیان دیده ، کسی است که از بهره آخرتش محروم گردد .

عنه عليه السلام : إِنَّ الْآخِرَةَ لَهَا أَهْلٌ ظَلَفَتْ أَنْفُسُهُمْ عَنْ مُفَاخَرَةِ أَهْلِ الدُّنْيَا ؛ لَا يَتَنَافَسُونَ فِي الدُّنْيَا ، وَلَا يَفْرَحُونَ بِغَضَارَتِهَا ، وَلَا يَحْزَنُونَ لِبُؤْسِهَا .

امام علی علیه السلام : همانا آخرت را اهلی است که جان هایشان از فخرفروشی به اهل دنیا باز ایستاده است . [آنان،] نه درباره دنیا به رقابت برمی خیزند ، نه به لذت ها و خوشی های آن شادمان می شوند ، و نه از ناخوشی های آن اندوهگین می گردند .

عنه عليه السلام - في ذكر حديث معراج النبي صلى الله عليه وآله - : قال الله تعالى ... يا أحمد ، إِنَّ أَهْلَ الْخَيْرِ وَأَهْلَ الْآخِرَةِ رَقِيقَةٌ وَجُوهُهُمْ ، كَثِيرٌ حَيَاؤُهُمْ ، قَلِيلٌ حُمْقُهُمْ ، كَثِيرٌ نَفْعُهُمْ ، قَلِيلٌ مَكْرُهُمْ ، النَّاسُ مِنْهُمْ فِي رَاحَةٍ ، أَنْفُسُهُمْ مِنْهُمْ فِي تَعَبٍ ، كَلَامُهُمْ مَوْزُونٌ ، مُحَاسِبِينَ لِأَنْفُسِهِمْ مُتَعَيِّبِينَ لَهَا ، تَنَامُ أَعْيُنُهُمْ وَلَا تَنَامُ قُلُوبُهُمْ ، أَعْيُنُهُمْ بَاكِئَةٌ وَقُلُوبُهُمْ ذَاكِرَةٌ ، إِذَا كُتِبَ النَّاسُ مِنَ الْغَافِلِينَ كُتِبُوا مِنَ الذَّاكِرِينَ ، فِي أَوَّلِ النَّعْمَةِ يَحْمَدُونَ وَفِي آخِرِهَا يَشْكُرُونَ ، دُعَاؤُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ مَرْفُوعٌ وَكَلَامُهُمْ مَسْمُوعٌ ، تَفَرَّحَ بِهِمُ الْمَلَائِكَةُ وَيَدُورُ دُعَاؤُهُمْ تَحْتَ الْحُجُبِ ، يُحِبُّ الرَّبُّ أَنْ يَسْمَعَ كَلَامَهُمْ كَمَا تُحِبُّ الْوَالِدَةُ الْوَلَدَ وَلَا يُشْغَلُونَ عَنْهُ طَرَفَةً عَيْنٍ ، وَلَا يُرِيدُونَ كَثْرَةَ الطَّعَامِ وَلَا كَثْرَةَ الْكَلَامِ وَلَا كَثْرَةَ اللَّبَاسِ ، النَّاسُ عِنْدَهُمْ مَوْتَى وَاللَّهُ عِنْدَهُمْ حَيٌّ كَرِيمٌ ، يَدْعُونَ الْمُدْبِرِينَ كَرَمًا وَيَزِيدُونَ الْمُقْبِلِينَ تَلَطُّفًا ، قَدْ صَارَتِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِنْدَهُمْ وَاحِدَةً .

امام علی علیه السلام - در حدیث معراج - : خدای متعال فرمود : « ... ای احمد! همانا اهل خیر و اهل آخرت ، کم رو و پُرحیایند ، حماقتشان اندک و سودشان بسیار است ، کمتر نیرنگ می زنند، مردم از آنان در آسایش اند، نفس هایشان از آنان در رنج است ، گفتارشان سنجیده است ، محاسبه نفس می کنند و بر آن خُرده می گیرند ، چشمانشان می خوابد و دل هایشان نمی خوابد ، دیدگانشان گریان است و دل هایشان به یاد خداست ، آن گاه که مردم از غافلان نوشته می شوند ، آنان از ذاکران قلمداد می شوند ، در آغاز هر نعمتی حمد می گویند و در آخرش شکر به جا می آورند ، دعای آنان به درگاه خداوند ، بالا می رود و سخنشان [به نزد او] شنیده می شود ، فرشتگان به آنان شاد می شوند و دعایشان در آن سوی حجاب ها می گردد ، پروردگار دوست دارد که سخنشان را بشنود - چنان که مادر فرزند را دوست می دارد - ، چشم بر هم زدنی از او باز نمی مانند ، علاقه ای به پرخوری و پرگویی و جامه زیاد ندارند ، مردم در نظر آنان مردگان اند و خداوند در نظرشان زنده و کریم است ، پشت کنندگان را از روی کرم فرا می خوانند و روی آورندگان را مهربانی می افزایند ، و دنیا و آخرت در نزد آنان ، یکی شده است .

عنه عليه السلام - أيضا - : قال الله : ... يا أحمد ، إِنَّ أَهْلَ الْآخِرَةِ لَا يَهْنُوهُمْ الطَّعَامُ مُنْذُ عَرَفُوا رَبَّهُمْ ، وَلَا يَشْغَلُهُمْ مُصِيبَةٌ مُنْذُ عَرَفُوا سَيِّئَاتِهِمْ ، يَبْكُونَ عَلَى خَطَايَاهُمْ ، يُتَعَبُونَ أَنْفُسَهُمْ وَلَا يُرِيحُونَهَا ، وَإِنَّ رَاحَةَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فِي الْمَوْتِ ، وَالْآخِرَةِ مُسْتَرَاخُ الْعَابِدِينَ ، مُؤْنِسُهُمْ دُمُوعُهُمُ الَّتِي تَفِيضُ عَلَى خُدُودِهِمْ ، وَجُلُوسُهُمْ مَعَ الْمَلَائِكَةِ الَّذِينَ عَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ ، وَمُنَاجَاتُهُمْ مَعَ الْجَلِيلِ الَّذِي فَوْقَ عَرْشِهِ .

امام علی علیه السلام - در حدیث معراج - : خداوند فرمود : « ... ای احمد! همانا اهل آخرت ، از آن هنگام که پروردگارشان را شناختند ، غذایی خوش از گلویشان پایین نرفت و از آن هنگام که گناهانشان را شناختند ، هیچ مصیبتی آنان را به خود مشغول نساخت . بر گناهان خویش می گریند ، نفس هایشان را به رنج می افکنند و آنها را آسوده نمی گذارند . آسایش اهل بهشت ، در مردن است و آخرت ، آسایشگاه عبادت پیشگان است . مونس آنان ، اشك هایشان است که بر گونه هایشان سرازیر می شود ، و همنشینی آنان ، با فرشتگانی است که در راست و چپ آنان قرار گرفته اند، و راز و نیازشان با خداوند شکوهمندی است که بر فراز عرش خویش است» .

الإمام علي عليه السلام : إِحْذَرُ كُلَّ قَوْلٍ وَفِعْلٍ يُؤَدِّي إِلَى فُسَادِ الْآخِرَةِ وَالْدِّينِ .

امام علی علیه السلام : بپرهیز از هر گفتار و کرداری که به تباهی آخرت و دین ، می انجامد .

عنه عليه السلام : لَيْسَ بِمُؤْمِنٍ مَنْ لَمْ يَهْتَمَّ بِإِصْلَاحِ مَعَادِهِ .

امام علی علیه السلام : مؤمن نیست کسی که به اصلاح معادش اهتمام نرزد .

عنه عليه السلام : إِنَّ مِنَ الشَّقَاءِ إِفْسَادَ الْمَعَادِ .

امام علی علیه السلام : تباه کردن معاد ، از بدبختی است .

عنه عليه السلام : مَنْ لَمْ يَعْمَلْ لِلْآخِرَةِ لَمْ يَنْلَأْ أَمَلَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که برای آخرت کار نکند ، به آرزویش نمی رسد .

عنه عليه السلام : مَا أَخْسَرَ مَنْ لَيْسَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ نَصِيبٌ .

امام علی علیه السلام : چه زیانکار است کسی که او را در آخرت ، بهره ای نیست !

عنه عليه السلام : مَا بِالْكُمْ تَفَرِّحُونَ بِالْيَسِيرِ مِنَ الدُّنْيَا تُدْرِكُونَهُ وَلَا يَحْزَنُكُمُ الْكَثِيرُ مِنَ الْآخِرَةِ تُحْرَمُونَهُ ! وَيُقْلِقُكُمُ الْيَسِيرُ مِنَ الدُّنْيَا يَفُوتُكُمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ ذَلِكَ فِي وُجُوْهِكُمْ ، وَقِلَّةِ صَبْرِكُمْ عَمَّا زُوِيَ مِنْهَا عَنْكُمْ ؛ كَأَنَّهَا دَارُ مَقَامِكُمْ وَكَأَنَّ مَتَاعَهَا بَاقٍ عَلَيْكُمْ ؟ !

امام علی علیه السلام : شما را چه می شود که به اندک چیزی از دنیا که به دست می آورید ، شادمان می شوید ؛ ولی از دست دادن بسیاری از آخرت ، شما را اندوهگین نمی سازد؟! و اندک دنیا که از دستتان می رود ، شما را ناراحت و بی تاب می سازد ، چندان

که این بی تابی در چهره های شما و در ناشکیبایی تان بر آنچه از شما گرفته شده است ، آشکار می گردد . گویی دنیا اقامتگاه دائمی شماست و کالایش برایتان ماندگار است !

عنه عليه السلام : دَعَاكُمْ اللَّهُ سُبْحَانَهُ إِلَى دَارِ الْبَقَاءِ وَقَرَارَةِ الْخُلُودِ وَالنَّعْمَاءِ وَمُجَاوَرَةِ الْأَنْبِيَاءِ وَالسُّعَدَاءِ ، فَعَصَيْتُمْ وَأَعْرَضْتُمْ ، وَدَعَتْكُمْ الدُّنْيَا إِلَى قَرَارَةِ الشَّقَاءِ وَمَحَلِّ الْفَنَاءِ وَأَنْوَاعِ الْبَلَاءِ وَالْعَنَاءِ ، فَأَطَعْتُمْ وَبَادَرْتُمْ وَأَسْرَعْتُمْ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان ، شما را به سوی سرای ماندگاری و اقامتگاه جاودانی و نعمت ها و همسایگی با پیامبران و نیک بختان فرا خواند و شما نافرمانی کردید و روی گردانید ؛ اما دنیا شما را به اقامتگاه بدبختی و جایگاه نیستی و انواع گرفتاری ها و رنج ها فرا خواند و شما اطاعت کردید و از یکدیگر پیشی گرفتید و شتافتید !

الإمام عليّ عليه السلام - مِمَّا أَوْصَى بِهِ ابْنَهُ الْحَسَنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِنْدَ وَفَاتِهِ - : إِذَا عَرَضَ شَيْءٌ مِنْ أَمْرِ الْآخِرَةِ فَاِبْدَأْ بِهِ ، وَإِذَا عَرَضَ شَيْءٌ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا فَتَأَنَّهُ حَتَّى تُصِيبَ رُشْدَكَ فِيهِ .

امام علی علیه السلام - از سفارش های ایشان به فرزندش حسن علیه السلام ، در هنگام وفاتش - : هر گاه چیزی از کار آخرت برایت پیش آمد ، [زود ،] آن را شروع کن ، و هر گاه چیزی از کار دنیا برایت پیش آمد ، درنگ کن تا راه درست را در آن بیابی .

عنه عليه السلام : إِنَّمَا الدَّهْرُ ثَلَاثَةٌ أَيَّامٍ أَنْتَ فِيمَا بَيْنَهُنَّ : مَضَى أَمْسٌ بِمَا فِيهِ فَلَا يَرْجِعُ أَبَدًا ؛ فَإِنْ كُنْتَ عَمِلْتَ فِيهِ خَيْرًا لَمْ تَحْزَنْ لِدَهَابِهِ وَفَرِحْتَ بِمَا اسْتَقْبَلَتْهُ مِنْهُ ، وَإِنْ كُنْتَ قَدْ فَرَّطْتَ فِيهِ فَحَسَرْتَكَ شَدِيدَةً لِدَهَابِهِ وَتَفَرِيطُكَ فِيهِ . وَأَنْتَ فِي يَوْمِكَ الَّذِي أَصْبَحْتَ فِيهِ مِنْ غَدٍ فِي غَرَّةٍ وَلَا تَدْرِي لَعَلَّكَ لَا تَبْلُغُهُ ، وَإِنْ بَلَغَتْهُ لَعَلَّ حَظَّكَ فِيهِ فِي التَّفْرِيطِ مِثْلُ حَظِّكَ فِي الْأَمْسِ الْمَاضِي عَنْكَ . فَيَوْمٌ مِنَ الثَّلَاثَةِ قَدْ مَضَى أَنْتَ فِيهِ مُفَرِّطٌ ، وَيَوْمٌ تَنْتَظِرُهُ لَسْتَ أَنْتَ مِنْهُ عَلَى يَقِينٍ مِنْ تَرْكِ التَّفْرِيطِ ، وَإِنَّمَا هُوَ يَوْمُكَ الَّذِي أَصْبَحْتَ فِيهِ ، وَقَدْ يَنْبَغِي لَكَ إِنْ عَقَلْتَ وَفَكَّرْتَ فِيمَا فَرَّطْتَ فِي الْأَمْسِ الْمَاضِي مِمَّا فَاتَكَ فِيهِ مِنْ حَسَنَاتٍ أَلَّا تَكُونَ اكْتَسَبَتْهَا وَمِنْ سَيِّئَاتٍ أَلَّا تَكُونَ أَقْصَرْتَ عَنْهَا ، وَأَنْتَ مَعَ هَذَا مَعَ اسْتِقْبَالِ غَدٍ عَلَى غَيْرِ ثِقَةٍ مِنْ أَنْ تَبْلُغَهُ وَعَلَى غَيْرِ يَقِينٍ مِنْ اكْتِسَابِ حَسَنَةٍ أَوْ مُرْتَدِّعٍ عَنْ سَيِّئَةٍ مُحِبِّطَةٍ ، فَأَنْتَ مِنْ يَوْمِكَ الَّذِي تَسْتَقْبِلُ عَلَى مِثْلِ يَوْمِكَ الَّذِي اسْتَدْبَرْتَ . فَاعْمَلْ عَمَلَ رَجُلٍ لَيْسَ يَأْمُلُ مِنَ الْأَيَّامِ إِلَّا يَوْمَهُ الَّذِي أَصْبَحَ فِيهِ وَلَيْلَتُهُ ، فَاعْمَلْ أَوْ دَعِ وَاللَّهُ الْمُعِينُ عَلَى ذَلِكَ .

امام علی علیه السلام : روزگار ، سه روز است و تو در میانه آنهایی : دیروزی که با هر آنچه در آن بود ، گذشت و هرگز برنمی گردد . پس ، اگر در آن نیکی انجام داده ای ، از

رفتنش اندوهی نداری و از آمدنش خوش حال گشته ای ، و اگر در آن [در انجام دادن اعمال نیک] کوتاهی کرده ای ، از رفتنش و کوتاهی کردن در آن ، سخت افسوس می خوری . و تو ، در امر روزی که در آن به سر میبری ، از فردایش خبر نداری ، و نمی دانی ، که شاید به آن نرسی و اگر هم برسی ، شاید در آن ، همان گونه کوتاهی ورزی که در دیروز گذشته کوتاهی کرده ای . پس ، از آن سه روز ، یکی ، روزی است که گذشته است و تو در آن ، کوتاهی ورزیده ای ، و دیگری ، روزی است که چشم به راهش هستی و یقین نداری که در آن ، کوتاهی نمی کنی . تنها روز تو ، آن روزی است که تو در آن به سر میبری ، و تو را سزد که در کوتاهی کردن دیروز از دست رفته ات بیندیشی و فکر کنی که چه کارهای نیکی را از دست داده ای و در صدد کسب آنها برنیامده ای و چه بدی ها و گناهانی که در انجام دادنشان کوتاهی نکرده ای . و تو ، با این حال ، با فردایی روبه رو هستی که مطمئن نیستی بدان می رسی ، و یقین نداری که در آن ، کار نیکی (ثوابی) کسب می کنی و یا از بدی (گناهی) تباه کننده [ی اعمال نیک] باز می ایستی . بنا بر این ، حالت تو نسبت به روزی که پیش رو داری ، همانند روزی است که پشت سر گذاشته ای . پس ، همانند کسی عمل کن که از روزها امیدی ندارد ، مگر به همان روز و شبی که در آن به سر می برد . پس ، عمل کن یا وا گذار ، و خدا بر این کار ، یاور است .

الإمام عليّ عليه السلام : طوبى لِمَنْ رَكِبَ الطَّرِيقَةَ الْغَرَاءَ وَلَزِمَ الْمَحَجَّةَ الْبَيْضَاءَ ، وَتَوَلَّاهُ

بِالْآخِرَةِ وَأَعْرَضَ عَنِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : خوشا به حال کسی که راه روشن، درپیش گرفت و درمسیردرست ، حرکت کرد و شیفته آخرت شد و از دنیا روی گرداند !

عنه عليه السلام : كونوا عَنِ الدُّنْيَا نُزَاهَا ، وَإِلَى الْآخِرَةِ وُلاَهَا .

امام علی علیه السلام : وارسته از دنیا و شیفته آخرت باشید .

عنه عليه السلام : شِيْمَةُ ذَوِي الْأَلْبَابِ وَالنُّهْيِ الْإِقْبَالُ عَلَى دَارِ الْبَقَاءِ ، وَالْإِعْرَاضُ عَنِ دَارِ الْفَنَاءِ ، وَالتَّوَلُّهُ بِجَنَّةِ الْمَأْوَى .

امام علی علیه السلام : خوی و خصلت صاحب دلانِ خردمند ، روی آوردن به سرای ماندگاری ، روی گرداندن از سرای ناپایداری ، و شیفتگی به قرارگاه بهشتی است .

الإمام عليّ عليه السلام : اسْتَعِدُّوا لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ، وَتَتَدَلَّهَ لِهَؤُلِهِ الْعُقُولُ ، وَتَتَبَدَّدُ الْبَصَائِرُ .

امام علی علیه السلام : خود را آماده سازید برای آن روزی که در آن ، چشم ها خیره می گردند و از هراس آن ، خردها از کف می روند و دل ها سرگردان می شوند .

عنه عليه السلام : خَيْرُ الْإِسْتِعْدَادِ مَا أَصْلَحَ بِهِ الْمَعَادُ .

امام علی علیه السلام : بهترین [ابزار] آمادگی ، آن است که با آن ، مَعَاد [انسان] آباد شود .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّكَ فِي سَبِيلٍ مَنْ كَانَ قَبْلَكَ ، فَاجْعَلْ جِدَّكَ لِآخِرَتِكَ وَلَا تَكْثُرْ بِعَمَلِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : تو در همان راهی می روی که پیشینیان تو رفتند . پس ، کوششت را برای آخرت قرار بده و به کار دنیا اعتنا مکن .

عنه عليه السلام : عَلَيْكَ بِالْجِدِّ وَالْإِجْتِهَادِ فِي إِصْلَاحِ الْمَعَادِ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد تلاش و کوشش در راه آباد کردن مَعَاد !

عنه عليه السلام : إِصْرِفْ إِلَى الْآخِرَةِ وَجْهَكَ ، وَاجْعَلْ لِلَّهِ جِدَّكَ .

امام علی علیه السلام : روی خویش را به سوی آخرت بگردان و کوششت را برای خدا قرار بده .

عنه عليه السلام : جَاهِدْ نَفْسَكَ وَاعْمَلْ لِلْآخِرَةِ جَهْدَكَ .

امام علی علیه السلام : با نفس خود ، مبارزه کن و با تمام توانت ، برای آخرت کار کن .

عنه عليه السلام : عَزِيمَةُ الْكَيْسِ وَجِدُّهُ لِإِصْلَاحِ الْمَعَادِ ، وَالْإِسْتِكْثَارِ مِنَ الزَّادِ .

امام علی علیه السلام : تصمیم شخص زیرک و تلاش او ، برای آباد کردن مَعَاد و فراهم آوردن هر چه بیشتر توشه و زاد است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّكَ مَخْلُوقٌ لِلْآخِرَةِ فَاعْمَلْ لَهَا .

امام علی علیه السلام : تو برای آخرت ، آفریده شده ای . پس برای آن ، کار کن .

عنه عليه السلام : سَالِمِ النَّاسِ تَسْلَمَ ، وَاعْمَلْ لِلْآخِرَةِ تَغْنَمْ .

امام علی علیه السلام : با مردم در آشتی باش تا سلامت بمانی ، و برای آخرت کار کن تا سود ببری .

عنه عليه السلام : لَا يَشْغَلَنَّكَ عَنِ الْعَمَلِ لِلْآخِرَةِ شُغْلٌ ؛ فَإِنَّ الْمُدَّةَ قَصِيرَةً .

امام علی علیه السلام : مبادا هیچ کاری تو را از کار برای آخرت باز دارد ؛ زیرا که فرصت ، کم است .

عنه عليه السلام - لِرَجُلٍ سَأَلَهُ أَنْ يَعِظَهُ - : لَا تَكُنْ مِمَّنْ يَرْجُو الْآخِرَةَ بِغَيْرِ الْعَمَلِ ، وَيُرْجَى التَّوْبَةُ بِطَوْلِ الْأَمَلِ .

امام علی علیه السلام - خطاب به مردی که از ایشان موعظتی خواست - : از آن کسانی مباش که بدون عمل ، به آخرت چشم امید بسته اند و بر اثر آرزوی دراز ، توبه را به تأخیر می افکنند .

قرآن: «وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى» .

«زاد و توشه فراهم سازید که بهترین زاد و توشه ، پرهیزگاری است»

الإمام علي عليه السلام : أَلَا مُتَزَوِّدٌ لِآخِرَتِهِ قَبْلَ أَرْوَفِ رِحْلَتِهِ .

امام علی علیه السلام : آیا کسی نیست که پیش از نزدیک شدن زمان کوچیدنش [از دنیا ،] برای آخرتش توشه برگیرد؟

عنه عليه السلام : تَفَكَّرُوا أَيُّهَا النَّاسُ وَتَبَصَّرُوا وَاعْتَبِرُوا وَاتَّعِظُوا ، وَتَزَوَّدُوا لِلْآخِرَةِ تَسْعَدُوا .

امام علی علیه السلام : ای مردم! بیندیشید و بینا شوید و درس عبرت بگیرید و پند بیاموزید و برای آخرت توشه بردارید تا سعادتمند شوید .

عنه عليه السلام : اجْعَلُوا عِبَادَ اللَّهِ اجْتِهَادَكُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا التَّزَوُّدَ مِنْ يَوْمِهَا الْقَصِيرِ لِيَوْمِ الْآخِرَةِ الطَّوِيلِ ؛ فَإِنَّهَا دَارُ عَمَلٍ ، وَالْآخِرَةُ دَارُ الْقَرَارِ وَالْجَزَاءِ .

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! کوشش خود را در این دنیا صرف توشه برگرفتن از این چند روزِ کوتاهِ آن برای دوره طولانی آخرت کنید ؛ زیرا که دنیا سرای کار است و آخرت ، سرای اقامت و پاداش .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ أَصْبَحَ وَالْآخِرَةُ هَمُّهُ اسْتَغْنَى بِغَيْرِ مَالٍ ، وَاسْتَأْنَسَ بِغَيْرِ أَهْلِ ، وَعَزَّ بِغَيْرِ عَشِيرَةٍ .

امام علی علیه السلام : هر کس روز خود را آغاز کند ، در حالی که هم و غم او آخرت باشد ، در عین بی پولی ، بی نیاز خواهد بود و در عین بی کسی ، از تنهایی به در می آید و با وجود نداشتن قوم و قبیله ، عزیز و قدرتمند خواهد بود .

عنه عليه السلام : إَجْعَلْ هَمَّكَ لِمَعَادِكَ تَصْلَحَ .

امام علی علیه السلام : همت خود را صرف معادت کن تا معادت آباد شود .

عنه عليه السلام : مَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ آخِرَتَهُ ، كَفَاهُ اللَّهُ هَمَّهُ مِنَ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : کسی که همتش آخرتش باشد ، خداوند هم و غم دنیای او را برطرف می سازد .

عنه عليه السلام : مَنْ جَعَلَ كُلَّ هَمِّهِ لِآخِرَتِهِ ، ظَفَرَ بِالْمَأْمُولِ .

امام علی علیه السلام : هرکس تمام هم و غمش را برای آخرتش قرار دهد، به آرزو می رسد .

عنه عليه السلام : مَنْ كَانَتْ الْآخِرَةُ هِمَّتَهُ ، بَلَغَ مِنَ الْخَيْرِ غَايَةَ أُمْنِيَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که آخرت همت او باشد، در خوبی، به نهایت آرزویش می رسد .

عنه عليه السلام : اِسْتِغَالُكَ بِإِصْلَاحِ مَعَادِكَ يُنْجِيكَ مِنْ عَذَابِ النَّارِ .

امام علی علیه السلام : پرداختن تو به آباد کردن معادت، تو را از عذاب آتش می رهاند .

عنه عليه السلام - لِجَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ - : يَا جَابِرُ ، قِوَامُ الدِّينِ وَالْدُّنْيَا بِأَرْبَعَةٍ : عَالِمٍ مُسْتَعْمِلٍ عِلْمَهُ ، وَجَاهِلٍ لَا يَسْتَنْكِفُ أَنْ يَتَعَلَّمَ ، وَجَوَادٍ لَا يَبْخُلُ بِمَعْرُوفِهِ ، وَفَقِيرٍ لَا يَبِيعُ

آخِرَتُهُ بِدُنْيَاهُ . فَإِذَا ضَيَّعَ الْعَالِمُ عِلْمَهُ اسْتَتَكَفَ الْجَاهِلُ أَنْ يَتَعَلَّمَ ،
وَإِذَا بَخَلَ الْغَنِيُّ بِمَعْرُوفِهِ بَاعَ الْفَقِيرُ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاهُ .

امام علی علیه السلام - خطاب به جابر - : ای جابر! سامان یافتن دین و دنیا ، به چهار چیز است : عالمی که علمش را به کار می گیرد ، جاهلی که از آموختن خودداری نمی کند ، بخشنده ای که در بخشش خویش بخل نمی ورزد ، و فقیری که آخرتش را به دنیایش نمی فروشد . پس هر گاه عالم ، علم خود را تباه کند، جاهل [نیز] از آموختن ، خودداری خواهد کرد و هر گاه توانگر در بخشش خود بخل ورزد ، فقیر [نیز] آخرتش را به دنیایش خواهد فروخت .

عنه علیه السلام : مَنْ حَرَصَ عَلَى الْآخِرَةِ مَلَكَ ، مَنْ حَرَصَ عَلَى الدُّنْيَا هَلَكَ .

امام علی علیه السلام : هر کس حریص آخرتش باشد ، آن را به دست می آورد ؛ و هر کس برای دنیا حرص بزند ، نابود می شود .

عنه علیه السلام : حَلَاوَةُ الْآخِرَةِ تُذْهِبُ مَضَاضَةَ شَقَاءِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : شیرینی آخرت ، رنج و درد گرفتاری دنیا را می برد .

الإمام علي عليه السلام : ذِكْرُ الْآخِرَةِ دَوَاءٌ وَشِفَاءٌ ، ذِكْرُ الدُّنْيَا أَدْوَاءُ الْأَدْوَاءِ .

امام علی علیه السلام : یاد آخرت ، دارو و درمان است . یاد دنیا ، بدترین دردهاست .

عنه علیه السلام : لَقَدْ رَأَيْتُ أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَمَا أَرَى أَحَدًا يُشَبِّهُهُمْ مِنْكُمْ ! لَقَدْ كَانُوا يُصْبِحُونَ شُعْثًا غُبْرًا ، وَقَدْ بَاتُوا سُجَّدًا وَقِيَامًا يُرَاوِحُونَ بَيْنَ جِبَاهِهِمْ وَخُدُودِهِمْ ، وَيَقِفُونَ عَلَى مِثْلِ الْجَمْرِ مِنْ ذِكْرِ مَعَادِهِمْ .

امام علی علیه السلام : من یاران محمد صلی الله علیه و آله را دیده ام و هیچ يك از شما را شبیه آنان نمی بینم! آنان صبح می کردند ، در حالی که موهایشان ژولیده و چهره هایشان غبارآلود بود و شب را تا صبح به سجده و قیام می گذرانند و پیشانی ها و گونه هایشان را [در پیشگاه خداوند] به خاک می ساییدند و از یاد معادشان چنان ناآرام بودند که گویی بر روی آتش ایستاده اند .

عنه علیه السلام - من خُطْبَةٍ يَصِفُ فِيهَا زَمَانَهُ بِالْجَوْرِ وَيُقَسِّمُ النَّاسَ فِيهِ خَمْسَةَ أَصْنَافٍ ، ثُمَّ يُزَهِّدُ فِي الدُّنْيَا - : وَبَقِيَ رِجَالٌ غَضَّ أَبْصَارَهُمْ ذِكْرَ الْمَرْجِعِ ، وَأَرَأَقَ دُمُوعُهُمْ خَوْفُ الْمَحْشَرِ ، فَهُمْ بَيْنَ شَرِيدٍ نَادٍ ، وَخَائِفٍ مَقْمُوعٍ ، وَسَاكِتٍ مَكْعُومٍ ، وَدَاعٍ مُخْلِصٍ ، وَتُكْلَانٍ

مَوْجِعَ ، قَدْ أَخْمَلَتْهُمْ التَّقِيَّةُ ، وَشَمَلَتْهُمْ الدَّلَّةُ ، فَهُمْ فِي بَحْرِ أُجَاجٍ ، أَفْوَاهُهُمْ ضَامِرَةٌ ،
وَقُلُوبُهُمْ قَرِحَةٌ ، قَدْ وَعَظُوا حَتَّى مَلُّوا ، وَقُفُّوا حَتَّى دَلُّوا ، وَقُتِلُوا حَتَّى قَلُّوا .

امام علی علیه السلام - بخشی از خطبه ایشان که در آن، از جور زمانه اش می گوید و مردم روزگارش را به پنج گروه تقسیم می کند و سپس به زهد (بی رغبتی به دنیا) فرا می خواند - :و [معدود] مردانی باقی مانده اند که یاد بازگشتگاه (قیامت) ،دیدگان آنان را [بر هر حرام و ناروایی] فرو بسته است و ترس رستاخیز ، اشک هایشان را جاری ساخته است .

برخی از آنان رانده و آواره شده اند ، برخی ترسان و مقهور گشته اند، برخی خاموشی اختیار کرده و لب فرو بسته اند، برخی مخلصانه همچنان [به حق و حقیقت] دعوت می کنند ، برخی گریان و دردمند و تقیه آنها را به گمنامی کشانده و ناتوانی ، وجودشان را فرا گرفته است ، چنان که گویی در دریایی تلخ فرو رفته اند. دهان هایشان بسته و دل هایشان جریحه دار است . آن قدر نصیحت کرده اند که خسته شده اند، و چندان مقهور [و سرکوب] گشته اند که به خواری و ناتوانی درافتاده اند، و چندان کشته داده اند که شمارشان اندک گشته است .

الإمام علي عليه السلام : عودوا مَرْضَاكُمْ وَاشْهَدُوا جَنَائِزَكُمْ وَزُورُوا قُبُورَ مَوْتَاكُمْ ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ يُذَكِّرُكُمْ الْآخِرَةَ .

امام علی علیه السلام : از بیمارانتان عیادت کنید و در تشییع جنازه هایتان شرکت نمایید و به زیارت قبور مردگانتان بروید ؛ زیرا که این کارها شما را به یاد آخرت می اندازد .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّمَا أَهْلَكَ النَّاسَ خَصَلَتَانِ؛ هُمَا أَهْلَكْتَا مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ وَهُمَا مُهْلِكَتَانِ مَنْ يَكُونُ بَعْدَكُمْ : أَمَلٌ يُنْسِي الْآخِرَةَ ، وَهَوًى يُضِلُّ عَنِ السَّبِيلِ .

امام علی علیه السلام : در حقیقت ، دو خصلت ، مردم را به نابودی کشانده است . این دو ، کسانی را که پیش از شما بوده اند ، نابود کرده و همین دو ، کسانی را که بعد از شما نیز می آیند ، نابود خواهد کرد : آرزو که آخرت را از یاد [انسان] می برد ، و هوای نفس که [انسان را] گم راه می سازد .

عنه عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا أَرَادَ بَعْدَ خَيْرٍ حَالٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ مَا يَكْرَهُ ، وَوَفَّقَهُ لِمَا يَرْضَاهُ ، وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدَ سُوءٍ أَعْرَاهُ بِالدُّنْيَا وَأَنْسَاهُ الْآخِرَةَ ، وَبَسَطَ لَهُ أَمَلَهُ ، وَعَاقَهُ عَمَّا فِيهِ صَلَاحُهُ .

امام علی علیه السلام : خدای متعال هر گاه خیر بنده ای را بخواهد ، میان او و آنچه ناخوش می دارد ، حائل می شود و او را به طاعت خودش موفق می دارد ؛ و خدا هر گاه برای بنده ای بدی اراده کند، او را فریفته دنیا می گرداند و آخرت را از یادش می برد و آرزویش را دراز می سازد و او را از آنچه صلاح او در آن است ، باز می دارد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِيَّاكَ أَنْ تَغْتَرَّ بِمَا تَرَى مِنْ إِخْلَادِ أَهْلِ الدُّنْيَا إِلَيْهَا ، وَتَكَاَلِبَهُمْ عَلَيْهَا ؛ فَقَدْ نَبَّأَكَ اللَّهُ عَنْهَا ، وَنَعَتْ هِيَ لَكَ عَنْ نَفْسِهَا ، وَتَكَشَّفَتْ لَكَ عَنْ مَسَاوِيهَا ؛ فَإِنَّمَا أَهْلُهَا كِلَابٌ عَاوِيَّةٌ ، وَسِبَاعٌ ضَارِيَّةٌ ، يَهْرُ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ ، وَيَأْكُلُ عَزِيزُهَا ذَلِيلَهَا ، وَيَقْهَرُ كَبِيرُهَا صَغِيرَهَا ، نَعَمٌ مُعَقَّلَةٌ ، وَأُخْرَى مُهْمَلَةٌ ، قَدْ أَضَلَّتْ عُقُولَهَا ، وَرَكِبَتْ مَجْهُولَهَا ، سُرُوحٌ عَاهَةٌ بِوَادٍ وَعَثٍ ، لَيْسَ لَهَا رَاعٌ يُقِيمُهَا ، وَلَا مُسَيِّمٌ يُسَيِّمُهَا ، سَلَكَتْ بِهِمُ الدُّنْيَا طَرِيقَ الْعَمَى ، وَأَخَذَتْ بِأَبْصَارِهِمْ عَنْ مَنَارِ الْهُدَى ، فَتَاهُوا فِي حَيْرَتِهَا ، وَغَرَقُوا فِي نِعَمَتِهَا ، وَاتَّخَذُوهَا رَبًّا ، فَلَعِبَتْ بِهِمْ وَلَعِبُوا بِهَا ، وَنَسُوا مَا وَرَاءَهَا ، رُوِيْدَا يُسْفِرُ الظَّلَامُ كَأَن قَدْ وَرَدَتْ الْأَظْعَانُ ، يَوْشِكُ مَنْ أَسْرَعَ أَنْ يَلْحَقَ .

امام علی علیه السلام : مبدا چسبیدن دنیاپرستان به دنیا و حرص و آزمندی شان به آن ، تو را بفریبد ؛ چرا که خداوند تو را از حال دنیا آگاه ساخته ، و دنیا ، خود نیز از حقیقت خویش ، پرده برداشته و بدی هایش را برای تو آشکار ساخته است . همانا دنیاپرستان ، [چونان] سگان پارس کننده و ددان درنده اند که بر یکدیگر خرناس می کشند . نیرومندشان ناتوانشان را می خورد و بزرگ ترهایشان کوچک ترهایشان را مغلوب می کنند ، [یا چونان] اُشترانی (/ چارپایانی) هستند ، برخی پای بسته و برخی دیگر رها شده [در بیابان] که خِردهایشان را از دست داده اند و راه بیابان خشک در پیش گرفته اند، [یا چونان] رمه هایی آفت زده که به صحرایی شنزار رو کنند ، نه چوپانی دارند که آنها را سر و سامان دهد و نه چراننده ای که به چراگاهشان برد .

دنیا آنان (دنیاپرستان) را به راه کوری (بیراهه) کشانده و دیدگانشان را از مناره هدایت فرو پوشانده است . از این رو، در حیرانی های دنیا سرگردان اند و در ناز و نعمت های آن غرقه گشته اند و آن را به پروردگاری گرفته اند . دنیا آنها را به بازی گرفته است و آنان نیز با دنیا بازی می کنند و فراسوی دنیا (آخرت) را از یاد برده اند . مشتاب ، که به زودی ، تاریکی برطرف می شود ، گویا مسافران به منزل رسیده اند و آنان که می شتابند ، به زودی [به کاروانیان] می پیوندند .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَام - : أَكْثَرَ ذِكْرِ الْآخِرَةِ وَمَا فِيهَا مِنَ النَّعِيمِ وَالْعَذَابِ الْأَلِيمِ ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ يُزَهِّدُكَ فِي الدُّنْيَا وَيُصَغِّرُهَا عِنْدَكَ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزندش حسن علیه السلام - : آخرت و نعمت ها و عذاب دردناک آن را بسیار یاد کن ؛ زیرا که این کار ، تو را به دنیا بی رغبت می سازد و آن را در نزد تو کوچک می گرداند .

عنه علیه السلام : مَنْ أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِ الْآخِرَةِ قَلَّتْ مَعْصِيَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس بسیار یاد آخرت کند ، کمتر مرتکب گناه می شود .

عنه علیه السلام : طوبى لِمَنْ ذَكَرَ الْمَعَادَ فَاسْتَكْثَرَ مِنَ الزَّادِ .

امام علی علیه السلام : خوشا آن که به یاد معاد بود و در نتیجه ، توشه افزود !

عنه علیه السلام : طوبى لِمَنْ ذَكَرَ الْمَعَادَ فَأَحْسَنَ .

امام علی علیه السلام : خوشا آن که به یاد معاد بود و در نتیجه ، کار نیک کرد !

« وَنَادَى أَصْحَبُ النَّارِ أَصْحَبَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ * الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ نَنسَاهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِبَآئِتِنَا يَجْحَدُونَ » .

«و دوزخیان ، بهشتیان را آواز می دهند که : از آن آب ، یا از آنچه روزی شما کرده است ، بر ما فرو ریزید . [بهشتیان] می گویند : «خدا آنها را بر کافران ، حرام کرده است» . همانان که دین خود را سرگرمی و بازیچه گرفتند و زندگی دنیا فریبتان داد . پس ، همان گونه که آنان دیدار امروز خود را از یاد بردند و آیات ما را انکار می کردند ، ما نیز امروز ، آنان را از یاد می بریم»

« وَ لَوْ تَرَى إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ * وَ لَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هَدَاهَا وَ لَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ * فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا إِنَّا نَسِينَكُمْ وَ ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ » .

«و کاش هنگامی را که مجرمان ، سرهایشان را پیش پروردگارشان به زیر افکنده اند ، می دیدی [که می گویند] : «پروردگارا! دیدیم و شنیدیم . پس ، ما را باز گردان تا کار شایسته کنیم ؛ چرا که ما یقین داریم» . و اگر می خواستیم ، حتما به هر کسی به اجبار ، هدایتش را می دادیم ؛ لیکن سخن من ، محقق گردیده که : «هر آینه جهنم را از همه

**جَنّیان و آدمیان خواهم آکند» . پس به [سزای] آن که دیدار این روزتان را از یاد بردید ،
[عذاب را] بچشید و به [سزای] آنچه انجام می دادید ، عذاب جاودان را بچشید»**

«و قِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا وَ مَأْوَاكُمُ النَّارُ وَ مَا لَكُم مِّنْ نَّصِيرِينَ * ذَلِكُمْ بِأَنكُم اتَّخَذْتُمْ ءَايَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَ عَزَّيْتُمْ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَ لَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ» .

«و گفته [می]شود : «همان گونه که دیدار امروزتان را فراموش کردید ، امروز ، شما را فراموش خواهیم کرد ، و جایگاهتان در آتش است و شما را یاورانی نخواهد بود» . این ، بدان سبب است که شما آیات خدا را به ریشخند گرفتید و زندگی دنیا فریبتان داد . پس، امروز ، نه از این [آتش ، بیرون آورده می شوند و نه عذرشان پذیرفته می گردد» .

«يَدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَ لَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ » .

«ای داوود! ما تو را در زمین، خلیفه (جانشین) قرار دادیم. پس ، میان مردم به حق داوری کن و زنده از هوس ، پیروی مکن که تو را از راه خدا به درمی کند . در حقیقت ، کسانی که از راه خدا به درمی روند ، به [سزای] آن که روز حساب را فراموش کرده اند ، عذابی سخت خواهند داشت»

الإمام علي عليه السلام - في ذمِّ عمرو بن العاص - : عَجَبَا لِابْنِ النَّابِغَةِ ! يَزْعُمُ لِأَهْلِ الشَّامِ أَنَّ فِيَّ دُعَابَةً وَأَنِّي أَمْرُو تِلْعَابَةٍ ، أَعَافِسُ وَأُمَارِسُ ! لَقَدْ قَالَ بَاطِلًا وَنَطَقَ أَثِمًا . أَمَا - وَشَرُّ الْقَوْلِ الْكَذِبُ - إِنَّهُ لَيَقُولُ فَيَكْذِبُ ، وَيَعِدُ فَيُخْلِفُ ، وَيُسْأَلُ فَيُبْخَلُ ، وَيَسْأَلُ فَيُلْحِفُ ، وَيَخُونُ الْعَهْدَ وَيَقْطَعُ الْإِلَّ؛ فَإِذَا كَانَ عِنْدَ الْحَرْبِ فَأَيُّ زَاجِرٍ وَأَمْرٍ هُوَ مَا لَمْ تَأْخُذِ السُّيُوفُ مَأْخِذَهَا، فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ كَانَ أَكْبَرُ مَكِيدَتِهِ أَنْ يَمْنَحَ الْقَرَمَ (الْقَوْمَ) سَبَّتَهُ ، أَمَا - وَاللَّهِ - إِنِّي لَيَمْنَعُنِي مِنَ اللَّعِبِ ذِكْرُ الْمَوْتِ ، وَإِنَّهُ لَيَمْنَعُهُ مِنْ قَوْلِ الْحَقِّ نِسْيَانُ الْآخِرَةِ ، إِنَّهُ لَمْ يُبَايِعْ مُعَاوِيَةَ حَتَّى شَرَطَ أَنْ يُؤْتِيَهُ أُتِيَّةٌ ، وَيَرْضَخَ لَهُ عَلَى تَرْكِ الدِّينِ رَضِيخَةً .

**امام علی علیه السلام - در نکوهش عمرو بن عاص - : شگفتا از پسر نابغه ! به اهل شام گفته است که من مردی لوده و بازیگوشم ، و [مدام] شوخی و بازیگری می کنم !
حقاً که یاوه گفته است و زبان به گناه آلوده است . بدانید که او - در حالی که بدترین سخن ، [سخن] دروغ است - کارش دروغ گفتن است، کارش خُلف وعده است، کارش بخل ورزیدن است ، و در خواستن ، سماجت می کند . عهدشکن و بُرنده پیوند خویشاوندی**

است . در هنگام جنگ ، تا شمشیرها به حرکت درنیامده اند، چه امر و نهی کننده ای است ؛ اما همین که شمشیرها سرها را نشانه می روند، بزرگ ترین نیرنگش این است که ما تحتش (عورتش) را برای بزرگ مرد (/ جماعت) نمایان می سازد !
هان که به خدا سوگند ، یاد مرگ ، مرا از پرداختن به سرگرمی و بازیچه ، باز می دارد ، و از یاد بردن آخرت ، او را از گفتن حق ، مانع می شود . او با معاویه بیعت نکرد ، مگر آن گاه که با او شرط نمود عطیه ای به او بدهد و در قبال دست بر داشتن از دینش ، آن دِهش ناچیز (حکومت مصر) را عطایش کند .

«مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَ مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ» . « مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا » الأنعام : ۱۶۰ ، وقال : «وَاللَّهُ يُضْعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ» البقرة : ۲۶۱ (الميزان في تفسير القرآن : ج ۱۸ ص ۴۰) .

«کسی که کشت آخرت بخواهد ، برای وی بر کشته اش می افزاییم ، و کسی که کشت دنیا بخواهد ، به او از آن می دهیم ، و [لی] در آخرت ، او را نصیبی نیست»

الإمام علي عليه السلام : مَنْ عَمَرَ دُنْيَاهُ خَرَبَ مَا لَهُ ، مَنْ عَمَرَ آخِرَتَهُ بَلَغَ آمَالَهُ .

امام علی علیه السلام : آن که دنیایش را آباد می کند، بازگشتگاهش را ویران می کند ؛ [و] آن که آخرتش را آباد می کند ، به آرزوهایش دست می یابد .

عنه عليه السلام : يُنَادِي مُنَادٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : أَلَا إِنَّ كُلَّ حَارِثٍ مُبْتَلَى فِي حَرْثِهِ وَعَاقِبَةُ عَمَلِهِ غَيْرَ حَرْثَةِ الْقُرْآنِ ؛ فَكُونُوا مِنْ حَرْثَتِهِ وَأَتْبَاعِهِ ، وَاسْتَدِلُّوهُ عَلَى رَبِّكُمْ ، وَاسْتَنْصِحُوهُ عَلَى أَنْفُسِكُمْ ، وَاتَّهِمُوا عَلَيْهِ أَرْأَعَكُمْ ، وَاسْتَغْشُوا فِيهِ أَهْوَاءَكُمْ .

امام علی علیه السلام : روز قیامت، منادی ای بانگ می زند: «هان! [امروز،] هر کشتگری گرفتار [و در گرو] [کشته خویش و فرجام کار خود است ، بجز کشتگران قرآن»

پس ، شما از کشتگران قرآن و پیروان آن باشید و از آن به پروردگارتان راه ببرید و آن را مشاور خود قرار دهید و آرایتان را با آن بسنجید و خواست ها (عقاید و کیش ها)یتان را در برابر آن ، ناخالص بدانید .

عنه عليه السلام : إِنَّ مِنْ أَبْغَضِ الرِّجَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى لَعَبْدًا وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ ، جَائِرًا عَنْ قَصْدِ السَّبِيلِ سَائِرًا بِغَيْرِ دَلِيلٍ ، إِنْ دُعِيَ إِلَى حَرْثِ الدُّنْيَا عَمِلَ ، وَإِنْ دُعِيَ إِلَى حَرْثِ الْآخِرَةِ كَسَلَ ! كَأَنَّ مَا عَمِلَ لَهُ وَاجِبٌ عَلَيْهِ ، وَكَأَنَّ مَا وَنَى فِيهِ سَاقِطٌ عَنْهُ .

امام علی علیه السلام : از منفورترین مردمان در نزد خدای متعال ، بنده ای است که خداوند او را به خود وا گذاشته ، از راه راست به در رفته و بی راهنما حرکت می کند . اگر به کشت دنیا فرا خوانده شود ، عمل می کند و اگر به کشت آخرت دعوت شود ، تنبلی می ورزد! تو گویی آنچه برای آن عمل می کند (کار دنیایی) ، بر او واجب است و آنچه در آن سستی و کوتاهی می ورزد (کار آخرت) ، از او برداشته است .

عنه علیه السلام : سَارِعُوا إِلَى مَنَازِلِكُمْ - رَحِمَكُمُ اللَّهُ - الَّتِي أُمِرْتُمْ بِعِمَارَتِهَا ، الْعَامِرَةِ الَّتِي لَا تَخْرَبُ ، الْبَاقِيَةِ الَّتِي لَا تَنْفَدُ ، الَّتِي دَعَاكُمْ إِلَيْهَا وَحَضَّكُمْ عَلَيْهَا وَرَغَّبَكُمْ فِيهَا ، وَجَعَلَ الثَّوَابَ عِنْدَهُ عَنْهَا .

امام علی علیه السلام : خدایتان رحمت کناد! به سوی منزلگاه هایتان که به آباد کردن آنها مأمور شده اید ، بشتابید ؛ منزلگاه های آبادی که [هرگز] خراب نمی شوند و منزلگاه های ماندگاری که [هیچ گاه] از بین نمی روند ؛ منزلگاه هایی که [خداوند ،] شما را به سوی آنها فرا خوانده و به آنها تشویقتان کرده و پاداش خود را در آنها قرار داده است .

عنه علیه السلام : إِنَّكُمْ إِلَى عِمَارَةِ دَارِ الْبَقَاءِ أَحْوَجُ مِنْكُمْ إِلَى عِمَارَةِ دَارِ الْفَنَاءِ .

امام علی علیه السلام : شما به آباد کردن سرای ماندن ، نیازمندترید تا به آباد کردن سرای رفتن .

عنه علیه السلام : يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يُقَدِّمَ لِآخِرَتِهِ وَيَعْمُرَ دَارَ إِقَامَتِهِ .

امام علی علیه السلام : سزاوار است که خردمند ، آخرت خویش را مقدم بدارد و سرای اقامتش را آباد سازد .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا يَتْرُكُ النَّاسُ شَيْئًا مِنْ دُنْيَاهُمْ لِإِصْلَاحِ آخِرَتِهِمْ إِلَّا عَوَّضَهُمُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ خَيْرًا مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : مردم ، چیزی از دنیایشان را برای اصلاح آخرتشان فرو نگذاشتند ، مگر آن که خداوند سبحان ، بهتر از آن چیز را عوضشان داد .

احادیث امیرالمؤمنین علی علیه السلام (7087) حدیث (قسمت ۴)

عنه عليه السلام : الرِّزْقُ رِزْقَانِ : طَالِبٌ وَمَطْلُوبٌ ؛ فَمَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا طَلَبَهُ الْمَوْتُ حَتَّى يُخْرِجَهُ عَنْهَا ، وَمَنْ طَلَبَ الْآخِرَةَ طَلَبَتْهُ الدُّنْيَا حَتَّى يَسْتَوْفِيَ رِزْقَهُ مِنْهَا .

امام علی علیه السلام : روزی ، دو گونه است : روزی ای که طالب توست و روزی ای که تو طالب آنی . پس هر که طالب دنیا باشد ، مرگ ، او را خواهد طلبید تا از دنیا بیرونش کند ، و هر که طالب آخرت باشد ، دنیا او را خواهد طلبید تا روزی اش را به تمامی به او برساند .

عنه عليه السلام : أَلَا وَإِنَّهُ لَا يَضُرُّكُمْ تَضْيِيعُ شَيْءٍ مِنْ دُنْيَاكُمْ بَعْدَ حِفْظِكُمْ قَائِمَةَ دِينِكُمْ ، أَلَا وَإِنَّهُ لَا يَنْفَعُكُمْ بَعْدَ تَضْيِيعِ دِينِكُمْ شَيْءٌ حَافِظْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَمْرِ دُنْيَاكُمْ .

امام علی علیه السلام : بدانید که با وجود حفظ بنیان دینتان ، هر چه از دنیایتان از دست بدهید ، زیانی به شما نمی زند . بدانید که در صورت ضایع کردن دینتان ، هر آنچه از دنیایتان حفظ کنید ، سودی به شما نمی رساند .

الإمام علي عليه السلام : عَلَيْكَ بِالْآخِرَةِ تَأْتِكَ الدُّنْيَا صَاغِرَةً .

امام علی علیه السلام : به آخرت چنگ در زن تا دنیا زبونانه ، خود ، نزد تو آید .

عنه عليه السلام : طَالِبُ الْآخِرَةِ يُدْرِكُ مِنْهَا أَمَلَهُ ، وَيَأْتِيهِ مِنَ الدُّنْيَا مَا قُدِّرَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : طالب آخرت ، به آرزوی خود از آن می رسد و از دنیا ، [همه] آنچه برایش مقدر شده ، به او می رسد .

عنه عليه السلام : إِنَّكَ إِنْ عَمِلْتَ لِلْآخِرَةِ فَازَ قِدْحُكَ .

امام علی علیه السلام : تو اگر برای آخرت کار کنی ، به نصیبت دست می یابی .

عنه عليه السلام : مَنْ عَمِلَ لِدِينِهِ كَفَاهُ اللَّهُ أَمْرَ دُنْيَاهُ .

امام علی علیه السلام : هر که برای دینش کار کرد ، خداوند ، کار دنیایش را کفایت کرد .

عنه عليه السلام : مَنْ عَمِلَ لِلْمَعَادِ ظَفَرَ بِالسَّدَادِ .

امام علی علیه السلام : هر که برای معاد کار کرد ، به راه درست دست یافت .

عنه عليه السلام : مَنْ أَصْلَحَ الْمَعَادَ ظَفَرَ بِالسَّادِدِ .

امام علی علیه السلام : هر که معاد را آباد کرد ، به راه درست دست یافت .

عنه عليه السلام : أَرْبَحُ النَّاسِ مَنْ اشْتَرَى بِالدُّنْيَا الْآخِرَةَ .

امام علی علیه السلام : سود کننده ترین مردم ، کسی است که آخرت را به دنیا خرید .

عنه عليه السلام : الرَّابِحُ مَنْ بَاعَ الْعَاجِلَةَ بِالْآجِلَةِ .

امام علی علیه السلام : سود برنده ، کسی است که این جهان را با آن جهان ، سودا کرد .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا يُدْرِكُ أَحَدٌ رِفْعَةَ الْآخِرَةِ إِلَّا بِإِخْلَاصِ الْعَمَلِ ، وَتَقْصِيرِ الْأَمَلِ ، وَلُزُومِ التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : هیچ کس به جایگاه رفیع آخرت نمی رسد ، مگر با اخلاص در عمل ، کوتاه کردن آرزو و در پیش گرفتن تقوا .

عنه عليه السلام : مَنْ عَمَرَ دَارَ إِقَامَتِهِ فَهُوَ الْعَاقِلُ .

امام علی علیه السلام : کسی که سرای اقامتش را آباد کند ، خردمند است .

عنه عليه السلام : الْعَاقِلُ مَنْ غَلَبَ هَوَاهُ ، وَلَمْ يَبِعْ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاهُ .

امام علی علیه السلام : خردمند ، کسی است که بر هوس خویش چیره شود و آخرتش را به دنیایش نفروشد .

عنه عليه السلام : الْعَاقِلُ مَنْ هَجَرَ شَهْوَتَهُ ، وَبَاعَ دُنْيَاهُ بِآخِرَتِهِ .

امام علی علیه السلام : خردمند ، کسی است که از شهوتش دوری کند و دنیایش را به آخرتش بفروشد .

عنه عليه السلام : مَنْ لَمْ يُؤْثِرِ الْآخِرَةَ عَلَى الدُّنْيَا فَلَا عَقْلَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که آخرت را بر دنیا ترجیح ندهد ، از خرد ، بی بهره است .

عنه عليه السلام : مَنْ أَحَبَّ فَوْزَ الْآخِرَةِ فَعَلَيْهِ بِالتَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : هر کس رستگاری آخرت را دوست دارد ، باید تقوا پیشه کند .

عنه عليه السلام : مَنْ سَعَى لِإِقَامَتِهِ ، خُلِّصَ عَمَلُهُ وَكَثُرَ وَجَلُّهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که برای سرای اقامتش بکوشد ، عملش خالص می گردد و بپیش فزونی می گیرد .

عنه عليه السلام : مَنْ سَلِمَ مِنَ الْمَعَاصِي عَمَلُهُ ، بَلَغَ مِنَ الْآخِرَةِ أَمَلَهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس اعمالش از معصیت به سلامت ماند ، به آرزویش از آخرت ، دست می یابد .

عنه عليه السلام : إِنْ رَغِبْتُمْ فِي الْفَوْزِ وَكَرَامَةِ الْآخِرَةِ ، فَخُذُوا فِي الْفَنَاءِ لِلْبَقَاءِ .

امام علی علیه السلام : اگر خواهان رستگاری و عزتمندی آخرت هستید ، در این سرای فانی ، برای سرای باقی [، توشه] برگزید .

عنه عليه السلام : عَوَّدَ نَفْسَكَ فِعْلَ الْمَكَارِمِ وَتَحَمَّلَ أَعْبَاءَ الْمَغَارِمِ ؛ تَشْرُفَ نَفْسُكَ ، وَتُعَمَّرَ آخِرَتُكَ ، وَيَكْثُرَ حَامِدُوكَ .

امام علی علیه السلام : خود را به انجام دادن [و کسب] خصلت های والای انسانی و به دوش کشیدن بار غرامت ها و بدهی ها [ی دیگران و پرداختن از طرف آنها] عادت بده تا جانت شریف گردد و آخرتت آباد شود و ستاینندگان فزونی گیرند .

عنه عليه السلام : حَصِّلُوا الْآخِرَةَ بِتَرْكِ الدُّنْيَا ، وَلَا تُحَصِّلُوا بِتَرْكِ الدِّينِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : با ترك [علاقه به] دنیا ، آخرت را تحصیل کنید و با ترك دین ، دنیا را تحصیل نکنید .

عنه عليه السلام : مَنْ رَغِبَ فِي نَعِيمِ الْآخِرَةِ قَنَعَ بِبَيْسِيرِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : کسی که به نعمت های آخرت راغب باشد ، به اندک دنیا قناعت می ورزد .

عنه عليه السلام : مَنْ أَيْقَنَ بِالْآخِرَةِ سَلَا عَنِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : کسی که به آخرت یقین داشته باشد ، دنیا را فراموش می کند .

عنه عليه السلام : مَنْ أَيْقَنَ بِالْآخِرَةِ أَعْرَضَ عَنِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : کسی که به آخرت یقین داشته باشد ، از دنیا روی می گرداند .

عنه عليه السلام : ذَلَّ فِي نَفْسِكَ وَعِزَّ فِي دِينِكَ ، وَصُنْ آخِرَتَكَ وَابْذُلْ دُنْيَاكَ .

امام علی علیه السلام : در نَفْسَتِ خوار و در دینَتِ عزیز باش و آخرت را حفظ کن و دنیایت را ببخش .

عنه عليه السلام : لَا يُدْرِكُ أَحَدٌ مَا يُرِيدُ مِنَ الْآخِرَةِ إِلَّا بِتَرْكِ مَا يَشْتَهِي مِنَ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : هیچ کس به آنچه از آخرت می خواهد ، نمی رسد ، مگر با رها کردن آنچه از دنیا می خواهد .

عنه عليه السلام : مَنْ أَحَبَّ الدَّارَ الْبَاقِيَةَ لَهَايَ عَنْ اللَّذَاتِ .

امام علی علیه السلام : هر که سرای ماندگار را دوست دارد ، از لذت ها روی می گرداند .

الإمام عليّ عليه السلام : زِيَادَةُ الدُّنْيَا تُفْسِدُ الْآخِرَةَ .

امام علی علیه السلام : فزونی دنیا ، آخرت را تباه می کند .

عنه عليه السلام : مَنْ رَضِيَ بِالدُّنْيَا فَاتَتْهُ الْآخِرَةُ .

امام علی علیه السلام : کسی که به دنیا رضایت بدهد ، آخرت از دستش می رود .

عنه عليه السلام : مَا ظَفَرَ بِالْآخِرَةِ مَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا مَطْلَبَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که دنیا مقصود او باشد ، به آخرت دست نمی یابد .

عنه عليه السلام : مَا زَادَ فِي الدُّنْيَا نَقَصَ فِي الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : آنچه بر دنیا بیفزاید ، از آخرت می کاهد .

عنه عليه السلام : حَلَاوَةُ الدُّنْيَا تَوْجِبُ مَرَارَةَ الْآخِرَةِ وَسُوءَ الْعُقْبَى .

امام علی علیه السلام : شیرینی دنیا ، موجب تلخی آخرت و بدی عاقبت می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ تَاجَرَ اللَّهُ رَبِحَ .

امام علی علیه السلام : آن که با خدا سودا کرد ، سود بُرد .

عنه عليه السلام : تَاجَرَ اللَّهُ تَرَبَّحَ .

امام علی علیه السلام : با خدا سودا کن تا سود ببری .

عنه عليه السلام - في وَصَفِ الْمُتَّقِينَ - :صَبَرُوا أَيَّامًا قَصِيرَةً أَعَقَبَتْهُمْ رَاحَةٌ طَوِيلَةٌ ،
تِجَارَةٌ مُرَبِحَةٌ يَسَّرَهَا لَهُمْ رَبُّهُمْ .

امام علی علیه السلام - در توصیف تقوایندگان - :چند روزی کوتاه ، شکیبایی کردند و
در پی آن ، به آسایش طولانی دست یافتند ؛ سودایی سودآور که پروردگارشان برایشان
فراهم آورد .

عنه عليه السلام : إِنِّي لَمْ أَرْ مِثْلَ الْجَنَّةِ نَامَ طَالِبُهَا، وَلَا كَالنَّارِ نَامَ هَارِبُهَا، وَلَا أَكْثَرَ
مُكْتَسِبًا مِمَّنْ كَسَبَهُ الْيَوْمَ تُذْخِرُ فِيهِ الدُّخَائِرُ وَتُبْلَى فِيهِ السَّرَائِرُ .

امام علی علیه السلام : چیزی چون بهشت ندیدم که طالب آن خفته باشد ؛ و چیزی همانند
آتش ندیدم که گریزان از آن ، در خواب رفته باشد ؛ و سود برنده تر از کسی ندیدم که
برای روزی ، کسب کند که در آن روز ، اندوخته ها اندوخته می شود و نهان ها آشکار می
گردد .

عنه عليه السلام : يَبِيعُوا مَا يَفْنَى بِمَا يَبْقَى ، وَتَعَوَّضُوا بِالْآخِرَةِ عَنْ شَقَاءِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : آنچه را که از بین می رود ، به آنچه می ماند ، بفروشید و سختی
و رنج دنیا را با ناز و نعمت آخرت ، عوض کنید .

عنه عليه السلام : إِعْلَمُوا أَنَّ مَا نَقَصَ مِنَ الدُّنْيَا وَزَادَ فِي الْآخِرَةِ خَيْرٌ مِمَّا نَقَصَ مِنَ
الْآخِرَةِ وَزَادَ فِي الدُّنْيَا ، فَكَمْ مِنْ مَنْقُوصٍ رَابِحٍ وَمَزِيدٍ خَاسِرٍ .

امام علی علیه السلام : بدانید که آنچه از دنیا می کاهد و به آخرت می افزاید ، بهتر است
از آنچه از آخرت می کاهد و به دنیا می افزاید ؛ زیرا چه بسیار اندکی که سود کرد و [چه
بسیار] افزونی که زیان کرد !

عنه عليه السلام : أَلَا حُرٌّ يَدْعُ هَذِهِ اللَّمَازَةَ لِأَهْلِهَا؟! إِنَّهُ لَيْسَ لِأَنْفُسِكُمْ ثَمَنٌ إِلَّا الْجَنَّةُ؛
فَلَا تَبِيعُوهَا إِلَّا بِهَا .

امام علی علیه السلام : آیا آزاده ای یافت نمی شود که این ته مانده غذا در دهان را برای
کسی که در خور آن است ، وا نهد؟ به راستی که جان های شما را بهایی جز بهشت نیست
. پس ، آنها را جز به بهشت مفروشید .

عنه عليه السلام : إِنَّ مَنْ بَاعَ نَفْسَهُ بِغَيْرِ الْجَنَّةِ فَقَدْ عَظُمَتْ عَلَيْهِ الْمِحْنَةُ .

امام علی علیه السلام : هر کس خود را به چیزی جز بهشت بفروشد ، رنج بسیار می کشد .

عنه عليه السلام : أَلَا إِنَّهُ قَدْ أَدْبَرَ مِنَ الدُّنْيَا مَا كَانَ مُقْبِلًا وَأَقْبَلَ مِنْهَا مَا كَانَ مُدْبِرًا ، وَأَزْمَعَ التَّرْحَالَ عِبَادُ اللَّهِ الْأَخْيَارُ ، وَبَاعُوا قَلِيلًا مِنَ الدُّنْيَا لَا يَبْقَى بِكَثِيرٍ مِنَ الْآخِرَةِ لَا يَفْنَى .

امام علی علیه السلام : آگاه باشید که آنچه از دنیا روی آورده بود ، پشت کرده است و آنچه از آن پشت کرده بود ، روی آورده است و بندگان نیک خدا ، بار کوچیدن بربستند و این دنیای اندک نامانا را به آخرت بسیار مانا فروختند .

عنه عليه السلام - فِي يَوْمٍ صَفَيْنَ - : أَلَا رَجُلٌ يَشْرِي نَفْسَهُ لِلَّهِ وَيَبِيعُ دُنْيَاهُ بِآخِرَتِهِ؟

امام علی علیه السلام - در روز صفین - : آیا مردی نیست که جان خویش را به خدا بفروشد و آخرتش را به دنیایش بخرد؟

عنه عليه السلام : لَيْسَ مَنْ ابْتَاعَ نَفْسَهُ فَأَعْتَقَهَا كَمَنْ بَاعَ نَفْسَهُ فَأَوْبَقَهَا .

امام علی علیه السلام : آن که جان خویش را خرید و آزادش ساخت ، همانند آن کسی نیست که جانش را فروخت و به هلاکتش افکند .

عنه عليه السلام : الرَّابِعُ مَنْ بَاعَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ ، وَاسْتَبَدَلَ بِالْآجِلَةِ عَنِ الْعَاجِلَةِ .

امام علی علیه السلام : سود برنده ، کسی است که دنیا را به آخرت فروخت و این جهان را به آن جهان ، عوض کرد .

عنه عليه السلام : بِضَاعَةُ الْآخِرَةِ كَاسِدَةٌ ، فَاسْتَكْثِرَ مِنْهَا فِي أَوَانٍ كَسَادِهَا .

امام علی علیه السلام : [بازار] کالای آخرت ، کساد است . پس ، در زمان کساد آن ، از این کالا بسیار فراهم آور .

عنه عليه السلام : مَنْ اتَّخَذَ طَاعَةَ اللَّهِ بِضَاعَةً أَتَتْهُ الْأَرْبَاحُ مِنْ غَيْرِ تِجَارَةٍ .

امام علی علیه السلام : کسی که طاعت خدا را کالا (سرمایه تجارت) قرار دهد ، بی آن که تجارتی کند ، سودها به سوی او سرازیر می شوند .

عنه عليه السلام : لا رِبْحَ كَالثَّوَابِ .

امام علی علیه السلام : هیچ سودی چون ثواب نیست .

عنه عليه السلام : اِكْتِسَابُ الثَّوَابِ اَفْضَلُ الْاَرْبَاحِ ، وَالْاِقْبَالُ عَلَى اللَّهِ رَأْسُ النُّجَاحِ .

امام علی علیه السلام : کسب کردن ثواب ، برترین سود است ، و روی آوردن به خدا ، اساس کامیابی است .

عنه عليه السلام : اِكْتِسَابُ الْحَسَنَاتِ مِنْ اَفْضَلِ الْمَكَاسِبِ .

امام علی علیه السلام : کسب کردن حسنات ، از برترین درآمدهاست .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا دَارُ صِدْقٍ لِمَنْ عَرَفَهَا ، وَمِضْمَارُ الْخَلَاصِ لِمَنْ تَزَوَّدَ مِنْهَا ، هِيَ مَهْبِطُ وَحْيِ اللَّهِ وَتَجَرُّ أَوْلِيَائِهِ ، اتَّجَرُوا فَرَبِحُوا الْجَنَّةَ .

امام علی علیه السلام : دنیا سرای راستی است برای آن کس که آن را شناخت ، و میدان رهایی است برای آن کس که از آن توشه برداشت . دنیا فرودگاه وحی خداوند و تجارت خانه اولیای اوست . [آنان] تجارت کردند و بهشت را سود بردند .

عنه عليه السلام : مَنْ ابْتَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاهُ رَبِحَهُمَا .

امام علی علیه السلام : کسی که آخرتش را به دنیایش بخرد ، هر دو را سود می برد .

عنه عليه السلام : صُنْ دِينَكَ بِدُنْيَاكَ تَرْبِحَهُمَا ، وَلَا تَصُنْ دُنْيَاكَ بِدِينِكَ فَتَخْسِرَهُمَا .

امام علی علیه السلام : دینت را با دنیایت نگه دار تا هر دو را سود ببری ، و دینت را ابزار نگهداری دنیایت قرار مده که هر دو را از کف می دهی .

الإمام علي عليه السلام - في تحريضه الناس بصفين - : إِنَّ اللَّهَ دَلَّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ وَتُشْفِي بِكُمْ عَلَى الْخَيْرِ : الْإِيمَانُ بِاللَّهِ ، وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَجَعَلَ ثَوَابَهُ مَغْفِرَةً لِلذَّنْبِ ، وَمَسَاكِينَ طَيِّبَةً فِي جَنَاتِ عَدْنٍ ، وَقَالَ : «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَانَتْهُمْ بُنْيَنٌ مَرْصُوصٌ» .

امام علی علیه السلام - در تحريك و ترغيب لشكريان در جنگ صفين - : خداوند شما را به تجارتي رهنمون شده كه شما را از عذابي دردناك مي رھاند و شما را به خير ، نزديك مي سازد : ايمان آوردن به خدا و جهاد كردن در راه خدا . او پاداش آن را آمرزش گناه و

سکونتگاه هایی خوش و پاک در باغ های بهشت قرار داد ، و خداوند فرمود : «همانا خدا دوستدار کسانی است که در راه او ، صف در صف ، جهاد می کنند ، چنان که گویی بنایی سُرُبی اند» .

عنه عليه السلام : لَا تِجَارَةَ كَالْعَمَلِ الصَّالِحِ .

امام علی علیه السلام : هیچ تجارتی چون کار نیک نیست .

عنه عليه السلام : الْأَعْمَالُ فِي الدُّنْيَا تِجَارَةُ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : اعمال در دنیا ، تجارت آخرت اند .

عنه عليه السلام : الْعَمَلُ بِطَاعَةِ اللَّهِ أَرْبَحُ ، وَلِسَانُ الصَّدَقِ أَزِينُ وَأَنْجَحُ .

امام علی علیه السلام : عمل کردن به طاعت خداوند ، سودمندتر ، و زبان راستی (نام نیک) ، زینت بخش تر و موفقیت آمیزتر است .

عنه عليه السلام : فِي الطَّاعَةِ كُنُوزُ الْأَرْبَاحِ .

امام علی علیه السلام : در طاعت [خداوند] ، گنج های سود ، نهفته است .

عنه عليه السلام : الطَّاعَةُ وَفِعْلُ الْبِرِّ هُمَا الْمَتَجَرُّ الرَّابِحُ .

امام علی علیه السلام : طاعت [خداوند] و انجام دادن کار نیک ، تجارت هایی سودآورند .

عنه عليه السلام : أَطْعَ تَرْبَحَ .

امام علی علیه السلام : اطاعت [خدا] کن تا سود ببری .

عنه عليه السلام : الْعَمَلُ بِطَاعَةِ اللَّهِ أَرْبَحُ .

امام علی علیه السلام : عمل کردن به طاعت خداوند ، سودمندترین [تجارت] است .

عنه عليه السلام : فِي الْإِنْفِرَادِ لِعِبَادَةِ اللَّهِ كُنُوزُ الْأَرْبَاحِ .

امام علی علیه السلام : در تنهایی عبادت خداوند ، گنج های سود ، نهفته است .

عنه عليه السلام : مَنْ عَمِلَ بِالْحَقِّ رَبِحَ .

امام علی علیه السلام : هر که به حق عمل کند ، سود می برد .

«أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَ لَا هُمْ يُنصَرُونَ»

«آنان ، کسانی هستند که زندگی دنیا را به جهان دیگر خریدند . پس نه عذابشان سبک می گردد و نه آنان یاری می شوند»

عنه عليه السلام : إِذَا أَمَلَقْتُمْ فَتَاجِرُوا اللَّهَ بِالصَّدَقَةِ .

امام علی علیه السلام : هر گاه فقیر شدید ، به وسیله صدقه دادن ، با خدا سودا کنید .

عنه عليه السلام : أَزْكَى الْمَالِ مَا اشْتَرِيَ بِهِ الْآخِرَةُ .

امام علی علیه السلام : پاک ترین (/بالنده ترین) مال ، مالی است که با آن ، آخرت خریده شود .

عنه عليه السلام : الصَّدَقَةُ أَعْظَمُ الرَّبْحَيْنِ .

امام علی علیه السلام : صدقه ، بزرگ ترین سوداست .

عنه عليه السلام : عَلَيْكَ بِالْإِحْسَانِ ؛ فَإِنَّهُ أَفْضَلُ زِرَاعَةٍ وَأَرْبَحُ بِضَاعَةٍ .

امام علی علیه السلام : احسان کنید که آن ، برترین کشت و سودآورترین کالا (سرمایه) است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِيَّاكَ أَنْ تَبِيعَ حَظَّكَ مِنْ رَبِّكَ وَزُلْفَتَكَ لَدَيْهِ بِحَقِيرٍ مِنْ حُطَامِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : زندهار که بهره ات از پروردگارت و قرب و منزلت در نزد او را به متاع کوچک دنیا بفروشی !

عنه عليه السلام : لَا يَتْرُكُ النَّاسُ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ دِينِهِمْ لِاسْتِصْلَاحِ دُنْيَاهُمْ ، إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُوَ أَضَرُّ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : مردم ، امری از امور دین خود را به خاطر آباد کردن دنیایشان فرو نمی گذارند ، مگر آن که خداوند ، زیانبارتر از آن را برایشان می گشاید .

عنه عليه السلام : لَا تَبِيعُوا الْآخِرَةَ بِالدُّنْيَا ، وَلَا تَسْتَبْدِلُوا الْفَنَاءَ بِالْبَقَاءِ .

امام علی علیه السلام : آخرت را به دنیا مفروشید و بقا (آخرت) را با فنا (دنیا) عوض نکنید .

عنه علیه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ! إِنَّكُمْ إِنِ اثَّرْتُمُ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ أَسْرَعْتُمْ إِجَابَتَهَا إِلَى الْعَرَضِ الْأَدْنَى ، وَرَحَلْتُمْ مَطَايَا آمَالِكُمْ إِلَى الْغَايَةِ الْقُصْوَى ، تَوَرَّدُ مَنَاهِلَ عَاقِبَتِهَا النَّدَمُ ، وَتُذَيِّقُكُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِالْأُمَمِ الْخَالِيَةِ وَالْقُرُونِ الْمَاضِيَةِ ؛ مِنْ تَغْيِيرِ الْحَالَاتِ وَتَكُونِ الْمَثَلَاتِ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! شما اگر دنیا را بر آخرت برگزینید ، در [قبول] کالای پست و بی ارزش آن ، به آن ، زود پاسخ داده اید و مرکب آرزوهایتان را تا دورترین مقصد تازانده اید ، و آن ، شما را به آبشخورهایی می برد که فرجامش پشیمانی است و طعم دگرگونی حالات و کیفی‌هایی را که به امت های پیشین و نسل های گذشته چشانید ، به شما نیز می چشاند .

عنه علیه السلام : لَيْسَ عَنِ الْآخِرَةِ عِوَضٌ ، وَلَيْسَتْ الدُّنْيَا لِلنَّفْسِ بَثْمَنٍ .

امام علی علیه السلام : آخرت ، عوض ندارد و دنیا ، بهای جان [آدمی] نیست .

عنه علیه السلام : اسْتَغْرِغْ جَهْدَكَ لِمَعَادِكَ تُصْلِحْ مَثَوَاكَ ، وَلَا تَبِعْ آخِرَتَكَ بِدُنْيَاكَ .

امام علی علیه السلام : نیرویت را صرف معادت کن تا جایگاه [ابدی] خود را آباد کنی ، و آخرت را به دنیایت بفروش .

عنه علیه السلام : أَصْلِحْ مَثَوَاكَ ، وَلَا تَبِعْ آخِرَتَكَ بِدُنْيَاكَ .

امام علی علیه السلام : اقامتگاه [ابدی] خویش را آباد کن و آخرت را به دنیایت بفروش .

عنه علیه السلام : لَبِئْسَ الْمَتَجَرُّ أَنْ تَرَى الدُّنْيَا لِنَفْسِكَ ثَمَنًا وَمِمَّا لَكَ عِنْدَ اللَّهِ عِوَضًا .

امام علی علیه السلام : بد تجارتی است این که دنیا را بهای جانت و عوضی که نزد خدا داری ، بدانی !

عنه علیه السلام : مَنْ أَغْبَنُ مِمَّنْ بَاعَ الْبَقَاءَ بِالْفَنَاءِ ؟ !

امام علی علیه السلام : کیست مغبون تر از کسی که بقا [و آخرت جاویدان] را به فنا [و دنیای گذرا] بفروشد؟

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ أَخْسَرَ مِمَّنْ تَعَوَّضَ عَنِ الْآخِرَةِ بِالدُّنْيَا؟ !

امام علی علیه السلام : کیست زیان دیده تر از کسی که آخرت را با دنیا عوض کرد؟ !

عنه عليه السلام : أَخْسَرُ النَّاسِ مَنْ رَضِيَ الدُّنْيَا عَوْضًا عَنِ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : زیانکارترین مردم، کسی است که به جای آخرت، به دنیا رضایت داد .

عنه عليه السلام : مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاهُ خَسِرَهُمَا .

امام علی علیه السلام : کسی که آخرتش را به دنیایش بفروشد ، هر دو را باخته است .

الإمام عليّ عليه السلام : قِوَامُ الدُّنْيَا بِأَرْبَعَةٍ : بِعَالِمٍ مُسْتَعْمِلٍ لِعِلْمِهِ ، وَبِغَنِيِّ بَازِلٍ لِمَعْرُوفِهِ ، وَبِجَاهِلٍ لَا يَتَكَبَّرُ أَنْ يَتَعَلَّمَ ، وَبِفَقِيرٍ لَا يَبِيعُ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ . وَإِذَا عَطَلَ الْعَالِمُ عِلْمَهُ ، وَأَمْسَكَ الْغَنِيُّ مَعْرُوفَهُ ، وَتَكَبَّرَ الْجَاهِلُ أَنْ يَتَعَلَّمَ ، وَبَاعَ الْفَقِيرُ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ فَعَلَيْهِمُ الثُّبُورُ .

امام علی علیه السلام : استواری دنیا ، به چهار چیز است : عالمی که علمش را به کار می گیرد، توانگری که نیکی (بخشش) می کند، نادانی که از آموختن تکبر نمی ورزد، و ناداری که آخرتش را برای دنیای دیگری نمی فروشد .

هر گاه عالم، علمش را به کار نبندد و توانگر، از نیکی (بخشش) دریغ کند و نادان از آموختن تکبر ورزد و نادار، آخرتش را برای دنیای دیگری بفروشد ، نابودی گریبانگیرشان می شود .

عنه عليه السلام - لَمَّا قِيلَ لَهُ : أَيُّ الْخَلْقِ أَشْقَى ؟ - : مَنْ بَاعَ دِينَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ .

امام علی علیه السلام :- در پاسخ این پرسش که شقاوتمندترین مردم کیست؟ - : کسی که دینش را برای دنیای دیگری بفروشد .

عنه عليه السلام : بئسَ الرَّجُلُ مَنْ بَاعَ دِينَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ .

امام علی علیه السلام : بد مردی است کسی که دینش را برای دنیای دیگری می فروشد !

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَ الْإِسْلَامَ صِرَاطًا مُنِيرَ الْأَعْلَامِ ، مُشْرِقَ الْمَنَارِ ، فِيهِ تَأْتَلَفُ الْقُلُوبُ ، وَعَلَيْهِ تَأْخِي الْإِخْوَانُ .

امام علی علیه السلام : خداوند عز و جل ، اسلام را راهی با نشانه های روشنگر و نشانی درخشان قرار داد که در آن ، دل ها با یکدیگر خو می گیرند و بر اساس آن ، برادری برادران شکل می گیرد .

الإمام عليّ عليه السلام : رَأْسُ الْعَقْلِ التَّوَدُّ إِلَى النَّاسِ .

امام علی علیه السلام : اساس عقل ، دوستی با مردم است .

عنه عليه السلام : أَوَّلُ الْعَقْلِ التَّوَدُّ .

امام علی علیه السلام : سرآغاز عقل ، دوستی [با مردم] است .

الإمام عليّ عليه السلام : الْمَوَدَّةُ قَرَابَةٌ مُسْتَفَادَةٌ .

امام علی علیه السلام : دوستی ، [نوعی] خویشاوندی است .

عنه عليه السلام : الْمَوَدَّةُ نَسَبٌ .

امام علی علیه السلام : دوستی ، خویشاوندی است .

عنه عليه السلام : الْمَوَدَّةُ نَسَبٌ مُسْتَفَادٌ .

امام علی علیه السلام : دوستی ، خویشی اکتسابی است .

عنه عليه السلام : الْمَوَدَّةُ إِحْدَى الْقَرَابَتَيْنِ .

امام علی علیه السلام : دوستی ، یکی از دو خویشاوندی [سببی و نسبی] است .

عنه عليه السلام : الْوَفَاءُ كَرَمٌ ، الْمَوَدَّةُ رَحْمٌ .

امام علی علیه السلام : وفاداری ، بزرگواری است ، و دوستی ، [گونه ای] خویشاوندی .

الإمام عليّ عليه السلام : الْمَوَدَّةُ أَقْرَبُ نَسَبٍ .

امام علی علیه السلام : دوستی ، نزدیک ترین خویشاوندی است .

عنه عليه السلام : الْمَوَدَّةُ أَقْرَبُ رَحِمٍ .

امام علی علیه السلام : دوستی ، نزدیک ترین خویشی است .

عنه عليه السلام : الْمَوَدَّةُ أَشْبَهُكَ الْأَنْسَابِ ، وَالْعِلْمُ أَشْرَفُ الْأَحْسَابِ .

امام علی علیه السلام : دوستی ، به هم پیوسته ترین خویشاوندی است و دانش ، شریف ترین تبار است .

الإمام عليّ عليه السلام : أَقْرَبُ الْقُرْبِ مَوَدَّاتُ الْقُلُوبِ .

امام علی علیه السلام : نزدیک ترین خویشاوندی ها، دوستی دل هاست .

عنه عليه السلام : الْأَخُ الْمُكْتَسَبُ فِي اللَّهِ أَقْرَبُ الْأَقْرِبَاءِ ، وَأَحَمُّ مِنَ الْأُمّهَاتِ وَالْآبَاءِ .

امام علی علیه السلام : برادر به دست آمده در راه خدا ، نزدیک ترین خویشاوند و [حتی] نزدیک تر از پدر و مادر است .

عنه عليه السلام : رُبَّ قَرِيبٍ أَبْعَدُ مِنْ بَعِيدٍ . وَرُبَّ بَعِيدٍ . أَقْرَبُ مِنْ قَرِيبٍ .

امام علی علیه السلام : بسا خویشاوندی که از بیگانه دورتر است و بسا بیگانه ای که از خویشاوند ، نزدیک تر .

عنه عليه السلام : الصَّدِيقُ أَقْرَبُ الْأَقَارِبِ .

امام علی علیه السلام : دوست ، نزدیک ترین خویشاوندان است .

الإمام عليّ عليه السلام : كُلُّ قَرَابَةٍ تَحْتَاجُ إِلَى مَوَدَّةٍ .

امام علی علیه السلام : هر خویشاوندی ای ، نیازمند دوستی است .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : تَحْتَاجُ الْقَرَابَةُ إِلَى مَوَدَّةٍ ، وَلَا تَحْتَاجُ الْمَوَدَّةُ إِلَى قَرَابَةٍ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : خویشاوندی ، نیازمند دوستی است ، حال آن که دوستی ، نیازمند خویشاوندی نیست .

عنه عليه السلام : مَوَدَّةُ الْآبَاءِ قَرَابَةٌ بَيْنَ الْأَبْنَاءِ ، وَالْقَرَابَةُ إِلَى الْمَوَدَّةِ أَحْوَجُ مِنَ الْمَوَدَّةِ إِلَى الْقَرَابَةِ .

امام علی علیه السلام : دوستی پدران ، [باعث] خویشاوندی فرزندان است؛ و خویشاوندی به دوستی ، نیازمندتر از دوستی به خویشی است .

عنه عليه السلام : رُبَّ عَشِيرٍ غَيْرُ حَبِيبٍ .

امام علی علیه السلام : بسا خویشاوندی که دوست نیست .

عنه علیه السلام : رَبِّ أَخٍ لَمْ تَلِدْهُ أُمُّكَ .

امام علی علیه السلام : بسا برادری که مادرت او را نزاده است .

عنه علیه السلام : صَدِيقُكَ أَخُوكَ لِأَبِيكَ وَأُمِّكَ . وَلَيْسَ كُلُّ أَخٍ لَكَ مِنْ أَبِيكَ وَأُمِّكَ صَدِيقُكَ .

امام علی علیه السلام : دوستت، برادر تنی دوست، حال آن که هر برادر تنی تو، دوستت نیست .

عنه علیه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : الصَّدِيقُ نَسِيبُ الرُّوحِ ، وَالْأَخُ نَسِيبُ الْجِسْمِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : دوست ، خویشاوند روح است و برادر ، خویشاوند تن .

الإمام عليّ عليه السلام : أَنْفَعُ الْكُنُوزِ مَحَبَّةُ الْقُلُوبِ .

امام علی علیه السلام : سودمندترین گنج ها، دوستی دل هاست .

الإمام عليّ عليه السلام : الصَّدِيقُ إِنْسَانٌ ، هُوَ أَنْتَ إِلَّا أَنَّهُ غَيْرُكَ .

امام علی علیه السلام : دوست، انسانی است که همان خودت است، جز آن که [کالبدش] غیر از دوست .

عنه علیه السلام : الْأَصْدِقَاءُ نَفْسٌ وَاحِدَةٌ فِي جُسُومٍ مُتَفَرِّقَةٍ .

امام علی علیه السلام : دوستان ، یک جان اند در کالبدهای پراکنده .

عنه علیه السلام : مِنَ النَّعَمِ الصَّدِيقُ الصَّدُوقُ .

امام علی علیه السلام : دوست راستین ، از نعمت هاست .

عنه علیه السلام : الْإِخْوَانُ زِينَةٌ فِي الرَّخَاءِ ، وَغُدَّةٌ فِي الْبَلَاءِ .

امام علی علیه السلام : برادران ، در آسایش، زیورند و در سختی، ساز و برگ [و یاور] .

عنه عليه السلام : عَلَيْكَ بِإِخْوَانِ الصَّافَا ؛ فَإِنَّهُمْ زِينَةُ فِي الرَّخَاءِ ، وَعَوْنٌ فِي الْبَلَاءِ .

امام علی علیه السلام : برادرانِ یکرنگ به دست آر که در آسایش، زیورند و در سختی ، یاور .

عنه عليه السلام : إِخْوَانُ الصَّدَقِ زِينَةُ فِي السَّرَّاءِ ، وَعُدَّةٌ فِي الضَّرَّاءِ .

امام علی علیه السلام : برادرانِ راستین ، در خوشی ، زیورند و در ناخوشی ، ساز و برگ [و یاور] .

عنه عليه السلام : عَلَيْكَ بِإِخْوَانِ الصَّدَقِ فَأَكْثَرُ مِنْ اِكْتِسَابِهِمْ ؛ فَإِنَّهُمْ عُدَّةٌ عِنْدَ الرَّخَاءِ ، وَجُنَّةٌ عِنْدَ الْبَلَاءِ .

امام علی علیه السلام : برادرانِ راستین به دست آر و بر شمارشان بیفزای که به هنگام آسایش ، ساز و برگ اند و به هنگام سختی ، سپر .

عنه عليه السلام : إِخْوَانُ الصَّدَقِ فِي النَّاسِ خَيْرٌ مِنَ الْمَالِ يَأْكُلُهُ وَيُورَثُهُ. لَا يَزِدَادَنَّ أَحَدُكُمْ فِي أَخِيهِ زُهْدًا ، وَلَا يَجْعَلُ مِنْهُ بَدِيلًا إِذَا لَمْ يَرِ مِنْهُ مَرْفَقًا أَوْ يَكُونَ مَقْفُورًا مِنَ الْمَالِ . لَا يَغْفُلَنَّ أَحَدُكُمْ عَنِ الْقَرَابَةِ يَرَى بِهِ الْخَصَاصَةَ أَنْ يَسُدَّهَا مِمَّا لَا يَضُرُّهُ إِنْ أَنْفَقَهُ وَلَا يَنْفَعُهُ إِنْ أَمْسَكَهُ .

امام علی علیه السلام : برادرانِ راستین در میان مردم، از ثروتی که شخص از آن برخوردار شود و به ارث گذارد ، بهترند . مبادا کسی از شما نسبت به برادرش زیاده بی رغبتی کند ، و اگر از او منفعتی ندید و یا او را بی چیز دید ، مبادا کسی را جایگزین او نماید . مبادا کسی از شما از نیاز خویشاوندش که اگر آن را برآورد ، به او زیانی نمی زند و اگر آن را باز دارد ، سودی به او نمی رساند ، غفلت کند .

عنه عليه السلام : أَعْجَزُ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ اِكْتِسَابِ الْإِخْوَانِ ، وَأَعْجَزُ مِنْهُ مَنْ ضَيَّعَ مَنْ ظَفَرَ بِهِ مِنْهُمْ .

امام علی علیه السلام : ناتوان ترین مردم، کسی است که از به دست آوردن برادران ، ناتوان باشد و ناتوان تر از او ، کسی است که برادری را که به دست آورده است ، از دست بدهد .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - :أَعْجَزُ النَّاسِ مَنْ قَصَرَ فِي طَلَبِ الصَّدِيقِ ،
وَأَعْجَزُ مِنْهُ مَنْ وَجَدَهُ فَضَيَّعَهُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - :ناتوان ترین مردم ، کسی
است که در دوستیابی کوتاهی کند ، و ناتوان تر از او کسی است که دوستی به دست آورد
و سپس او را از دست بدهد .

عنه عليه السلام - أيضا - :لِيَكُنْ أَصْدِقَاؤُكَ كَثِيرًا ، وَاجْعَلْ سِرَّكَ مِنْهُمْ إِلَى وَاحِدٍ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - :دوستانت بسیار باشند ؛ اما
رازت را تنها با یکی از آنان [که بیش از دیگران مورد اعتماد است] در میان بگذار .

عنه عليه السلام : مَنْ لَا صَدِيقَ لَهُ لَا ذُخْرَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که دوستی ندارد ، اندوخته ای ندارد .

عنه عليه السلام : الصَّدِيقُ أَفْضَلُ الذُّخَرَيْنِ .

امام علی علیه السلام : دوست ، برترینِ دو اندوخته است (از اندوخته مالی برتر است) .

عنه عليه السلام : مَنْ لَا أَخَا لَهُ لَا خَيْرَ فِيهِ .

امام علی علیه السلام : هر که برادری ندارد ، خیری در او نیست .

عنه عليه السلام : مَنْ لَا إِخْوَانَ لَهُ لَا أَهْلَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که برادرانی ندارد ، خانواده ای ندارد .

عنه عليه السلام : الْإِخْوَانُ جَلَاءُ الْهُمُومِ وَالْأَحْزَانِ .

امام علی علیه السلام : برادران ، زداینده غم و اندوه اند .

عنه عليه السلام : الْإِخْوَانُ أَفْضَلُ الْعُدَدِ .

امام علی علیه السلام : برادران ، برترین ساز و برگ هایند .

عنه عليه السلام : إِخْوَانُ الصَّدِيقِ أَفْضَلُ عُدَّةٍ .

امام علی علیه السلام : برادرانِ راستین ، برترین ساز و برگ اند .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ الْعُدَدِ أَخٌ وَفِيٌّ ، وَشَقِيقٌ زَكِيٌّ .

امام علی علیه السلام : برترین ساز و برگ ها ، برادری وفادار است و همگنی پاک .

عنه عليه السلام : الصَّدِيقُ أَفْضَلُ الْعُدَّتَيْنِ .

امام علی علیه السلام : دوست ، برترین ساز و برگ است (با هر ساز و برگی سنجیده شود ، از آن برتر است) .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ الْعُدَدِ ثِقَاتُ الْإِخْوَانِ .

امام علی علیه السلام : برترین ساز و برگ ها ، برادران قابل اعتمادند .

عنه عليه السلام : عَلَيْكُمْ بِالْإِخْوَانِ ؛ فَإِنَّهُمْ عُدَّةٌ لِلدُّنْيَا ، وَعُدَّةٌ لِلْآخِرَةِ ؛ أَلَا تَسْمَعُ إِلَى قَوْلِ أَهْلِ النَّارِ : «فَمَا لَنَا مِنْ شَفِيعِينَ * وَ لَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ» .

امام علی علیه السلام : برادرانی به دست آورید که ساز و برگ دنیا و ساز و برگ آخرت هستند. آیا سخن دوزخیان را نشنیده ای : «پس ما را نه شفیعانی است و نه دوستی نزدیک» .

الإمام عليّ عليه السلام :

تَكَثَّرَ مِنَ الْإِخْوَانِ مَا اسْطَعْتَ إِنَّهُمْ عِمَادٌ إِذَا مَا اسْتَجِدُّوا وَظُهُورُ

وَلَيْسَ كَثِيرًا أَلْفٌ خَلٍ وَصَاحِبُونَ عَدُوًّا وَاحِدًا لَكَثِيرُ

امام علی علیه السلام :

تا آن جا که می توانی بر شمار برادران بیفزای که / هرگاه از آنان یاری خواسته شود ، تکیه گاه و پشتیبان هستند .

هزار دوست و یاور ، بسیار نیست / حال آن که يك دشمن نیز بسیار است .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا عَيْشَ لِمَنْ فَارَقَ أَحِبَّتَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که از دوستانش جدا شده باشد ، زندگی ندارد .

عنه عليه السلام : ثَلَاثٌ هُنَّ الْمُحْرِقَاتُ الْمَوْبِقَاتُ: فَقَرَبَ غَنًى، وَذُلٌّ بَعْدَ عِزٍّ، وَفَقْدُ الْأَحِبَّةِ

امام علی علیه السلام : سه چیز ، سوزنده و کُشنده است : فقرِ پس از دولتمندی ، خواری پس از عزّت و از دست دادن دوستان .

عنه علیه السلام : ثَلَاثٌ يَهْدُنَ الْقُوى : فَقْدُ الْأَحَبَّةِ ، وَالْفَقْرُ فِي الْغُرَبَةِ ، وَدَوَامُ الشَّدَّةِ .

امام علی علیه السلام : سه چیز توان فرساست : از دست دادن دوستان ، فقر در غربت و ادامه یافتن سختی .

عنه علیه السلام : فَقْدُ الْأَحَبَّةِ غُرَبَةٌ .

امام علی علیه السلام : از دست دادن دوستان ، غربت است .

عنه علیه السلام : مَنْ فَقَدَ أَخَا فِي اللَّهِ فَكَأَنَّمَا فَقَدَ أَشْرَفَ أَعْضَائِهِ .

امام علی علیه السلام : هر کس برادری خدایی را از دست بدهد ، گویی شریف ترین عضو خود را از دست داده است .

عنه علیه السلام : الْفَقْدُ الْمُمْرِضُ فَقْدُ الْأَحْبَابِ .

امام علی علیه السلام : از دست دادنی که موجب بیماری می شود ، از دست دادن دوستان است .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : الْأَشْرَافُ يُعَاقِبُونَ بِالْهَجْرَانِ لَا بِالْحَرَمَانِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : افراد شریف را با هجران ، کیفر می دهند ، نه با حرمان [از عطا] .

عنه علیه السلام - فِي الدِّيَوَانِ الْمَنْسُوبِ إِلَيْهِ - :

أَحِبُّ لِيَالِي الْهَجْرِ لَا فَرَحًا بِهَا
عَسَى الدَّهْرُ يَأْتِي بَعْدَهَا بِوِصَالٍ

وَأَكْرَهُ أَيَّامَ الْوِصَالِ لِأَنْتِيَارِي كُلَّ شَيْءٍ مَوْلِعًا بِزَوَالِ .

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

شب های هجران را دوست دارم ، نه این که بدانها شادمان باشم/ بلکه به آرزوی آن که

روزگار ، پس از آن ، [ایام] وصال را برساند .
ایام وصال را ناخوش می دارم ؛ زیرا / می بینم که همه چیز ، در آستانه زوال است .

الإمام عليّ عليه السلام : التَّوَدُّدُ يُمْنٌ .

امام علی علیه السلام : اظهار دوستی [با مردم ، مایه] برکت است .

عنه عليه السلام : الرَّفِيقُ فِي دُنْيَاهُ كَالرَّفِيقِ فِي دِينِهِ .

امام علی علیه السلام : رفیق دنیای شخص ، همچون رفیق دین اوست .

عنه عليه السلام : أَوَّلُ الْمُرُوءَةِ طَلَاقَةُ الْوَجْهِ ، وَآخِرُهَا التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ .

امام علی علیه السلام : آغاز مروّت ، گشاده رویی و نهایتش اظهار دوستی با مردم است .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ النَّاسِ مَنْ بَدَأَ بِالْمَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام : بیشترین منت را کسی دارد که دوستی را می آغازد .

عنه عليه السلام - فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنْفِيَّةِ - : أَلْزِمَ نَفْسَكَ التَّوَدُّدَ ، وَصَبَّرْ عَلَى مَوُونَاتِ النَّاسِ نَفْسَكَ ، وَابْذِلْ لِصَدِيقِكَ نَفْسَكَ وَمَالَكَ ، وَلِمَعْرِفَتِكَ رِفْدَكَ وَمَحْضَرَكَ ، وَلِلْعَامَّةِ بِشْرَكَ وَمَحَبَّتَكَ ، وَلِعَدْوِكَ عَدْلَكَ وَإِنصَافَكَ ، وَاضْنَنْ بِدِينِكَ وَعِرْضِكَ عَنْ كُلِّ أَحَدٍ ؛ فَإِنَّهُ أَسْلَمَ لِدِينِكَ وَدُنْيَاكَ .

امام علی علیه السلام - در وصیت خویش به پسرش محمد بن حنفیه - : خود را به اظهار دوستی با مردم پایبند کن ؛ جان خود را بر دشواری های مردم ، صبوری ده ؛ جان و مالت را بر دوستت ، عطا و حضورت را بر آشنایانت ، گشاده رویی و دوستی ات را بر عموم مردم ، و عدالت و انصافت را بر دشمنت ، نثار کن ، و دین و آبروی خود را از هر کس دریغ دار ، که این کار ، برای دین و دنیایت ایمنی بخش تر است .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا تَبَاغَضُوا ؛ فَإِنَّهَا الْحَالِقَةُ .

امام علی علیه السلام : با یکدیگر دشمنی مکنید ، که زداینده [ایمان] است .

عنه عليه السلام : ضَاقَتِ الدُّنْيَا عَلَى الْمُتَبَاغِضِينَ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، بر دشمنان یکدیگر، تنگ است .

الإمام عليّ عليه السلام : لا تَقْطَعْ صَدِيقًا وَإِنْ كَفَرَ .

امام علی علیه السلام : از هیچ دوستی مَبْر ، گر چه کافر شود .

عنه عليه السلام - لَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ - : عَلَيْكُمْ يَا بَنِيَّ بِالتَّوَّاصِلِ وَالتَّابِئِلِ وَالتَّابِرِّ ،
وإِيَّاكُمْ

وَالْتَّقَاطُوعِ وَالتَّدَابُرِ وَالتَّفَرُّقِ .

امام علی علیه السلام - به هنگام رحلتش - : فرزندانم! پایبند پیوند با یکدیگر، بخشش به یکدیگر و نیکی در حقّ یکدیگر باشید و از گسستن از یکدیگر ، رویگردانی از یکدیگر و جدایی پرهیزید .

عنه عليه السلام : عَلَيْكُمْ بِالتَّوَّاصِلِ وَالمُؤَافَقَةِ ، وَإِيَّاكُمْ وَالمُقَاطَعَةَ وَالمُهَاجِرَةَ .

امام علی علیه السلام : پایبند پیوند با یکدیگر و موافقت با هم باشید و از گسستن از یکدیگر و هجران یکدیگر پرهیزید .

عنه عليه السلام : لا تَصْرِمِ أَخَاكَ عَلَى ارْتِيَابٍ ، وَلَا تَقْطَعُهُ دُونَ اسْتِيعَابٍ .

امام علی علیه السلام : از برادرت تنها به سبب گمان، مَبْر و پیش از پی جویی و بازخواست [در مورد علّت رفتاری که تو را رنجانده است] ، از او جدا مشو .

عنه عليه السلام : لا خَيْرَ فِيمَنْ يَهْجُرُ أَخَاهُ مِنْ غَيْرِ جُرْمٍ .

امام علی علیه السلام : خیری در آن که بی هیچ جرمی از برادرش دوری می کند ، نیست .

عنه عليه السلام : إِذَا أَبْغَضْتَ فَلَا تَهْجُرْ .

امام علی علیه السلام : هرگاه [با کسی] دشمنی کردی ، [از او] مَبْر [و راهی برای بازگشت بگذار] .

عنه عليه السلام : مَا أَقْبَحَ الْقَطِيعَةَ بَعْدَ الصَّلَةِ ! وَالْجَفَاءَ بَعْدَ الْإِحَاءِ ! وَالْعَدَاوَةَ بَعْدَ الصَّفَاءِ ! وَزَوَالَ الْأُلْفَةِ بَعْدَ اسْتِحْكَامِهَا !

امام علی علیه السلام : چه زشت است بریدن [از کسی] پس از پیوند ، بی مهری پس از برادری ، دشمنی پس از صفا[ی دوستی] و از میان رفتن الفت پس از استواری آن .

عنه عليه السلام - في كتاب له لابنه الحسن عليه السلام - : اِحْمِلْ نَفْسَكَ مِنْ أَخِيكَ عِنْدَ صَرَمِهِ عَلَى الصَّلَةِ ، وَعِنْدَ صُدُودِهِ عَلَى اللَّطْفِ وَالْمُقَارَبَةِ ، وَعِنْدَ جُمُودِهِ عَلَى الْبَذْلِ ، وَعِنْدَ تَبَاعُدِهِ عَلَى الدُّنُوِّ ، وَعِنْدَ شِدَّتِهِ عَلَى اللَّيْنِ ، وَعِنْدَ جُرْمِهِ عَلَى الْعُذْرِ ، حَتَّى كَأَنَّكَ لَهُ عَبْدٌ وَكَأَنَّهُ ذُو نِعْمَةٍ عَلَيْكَ . وَإِيَّاكَ أَنْ تَضَعَ ذَلِكَ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ ، أَوْ أَنْ تَفْعَلَهُ بِغَيْرِ أَهْلِهِ .

امام علی علیه السلام - در نامه ای به فرزندش امام حسن علیه السلام - : چون برادرت از تو بُبرد ، خود را به پیوند با او وادار و چون از تو روی گرداند ، خود را به او نزدیک کن و چون بخل ورزد ، به او بخشش کن و چون دوری کند ، به او نزدیک شو و چون درشتی کند ، نرمی کن و چون جُرمی کند ، برایش عذری بیاور ، تا آن جا که گویی تو بنده او هستی و گویا او بر تو نعمتی دارد ؛ اما مبادا که این کار را نابجا انجام دهی و یا در مورد نااهلش به کاربری .

عنه عليه السلام : اِحْمِلْ نَفْسَكَ عِنْدَ شِدَّةِ أَخِيكَ عَلَى اللَّيْنِ ، وَعِنْدَ قَطِيعَتِهِ عَلَى الْوَصْلِ ، وَعِنْدَ جُمُودِهِ عَلَى الْبَذْلِ ، وَكُنْ لِلَّذِي يَبْدُو مِنْهُ حَمُولًا ، وَلَهُ وَصُولًا .

امام علی علیه السلام : به هنگام درشتی برادرت ، خود را به نرمی وادار و چون جدایی پیشه کند ، به پیوند پرداز و چون بخل ورزد ، بخشش کن و آنچه را از او سر می زند ، تحمل کن و با او بپیوند .

عنه عليه السلام - في كتابه لابنه مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنْفِيَّةِ - : لَا يَكُونَنَّ أَخُوكَ عَلَى قَطِيعَتِكَ أَقْوَى مِنْكَ عَلَى صَلَّتِهِ ، وَلَا عَلَى الْإِسَاءَةِ إِلَيْكَ أَقْوَى مِنْكَ عَلَى الْإِحْسَانِ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام - در نامه ای به فرزندش محمد بن حنفیه - : مبادا که برادرت در بریدن از تو ، قوی تر از پیوستنت به او، و در بدی کردن به تو ، قوی تر از نیکی ات به او باشد .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : لَا تَقْطَعْ أَخَاكَ إِلَّا بَعْدَ عَجْرِ الْحِيلَةِ عَنْ اسْتِصْلَاحِهِ ، وَلَا تُتْبِعْهُ بَعْدَ الْقَطِيعَةِ وَقِيعَةً فِيهِ فَتَسُدَّ طَرِيقَهُ عَنِ الرَّجُوعِ إِلَيْكَ ، وَلَعَلَّ التَّجَارِبَ أَنْ تَرُدَّهُ عَلَيْكَ وَتُصْلِحَهُ لَكَ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : از برادرت مبر ، مگر پس از آن که از به صلاح آوردنش عاجز گشتی ، و پس از بریدن ، از او بدگویی مکن ، مبادا که راه بازگشتش را به سویت ببندی؛ باشد که تجربه ها او را به سویت بازگرداند و برای اصلاحش کند .

عنه عليه السلام : **إِنْ أَرَدْتَ قَطِيعَةً أَخِيكَ فَاسْتَبِقْ لَهُ مِنْ نَفْسِكَ بَقِيَّةً يَرْجِعُ إِلَيْهَا إِنْ بَدَأَ لَهُ ذَلِكَ يَوْمًا مَا .**

امام علی علیه السلام : **اگر خواستی از برادرت بُری، از خودت چیزی (زمینه دوستی ای) برایش بگذار که اگر روزی نظرش بر آن قرار گرفت، بازگردد .**

الإمام عليّ عليه السلام : **نَهَى [رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ] عَنِ الْهَجْرَانِ . فَمَنْ كَانَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَلَا يَهْجُرُ أَخَاهُ أَكْثَرَ مِنْ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ؛ فَمَنْ كَانَ مُهَاجِرًا لِأَخِيهِ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ كَانَتْ النَّارُ أَوْلَى بِهِ .**

امام علی علیه السلام : **[پیامبر خدا] از هجران نهی کرد . پس اگر کسی ناچار از آن شد ، بیش از سه روز از برادرش نبرد که هر کس بیش از آن از برادرش بُرد ، آتش به او سزاوارتر است .**

الإمام عليّ عليه السلام : **لَا تُكْثِرَنَّ الْعِتَابَ ؛ فَإِنَّهُ يُورِثُ الضَّغِينَةَ ، وَيَجُرُّ إِلَى الْبَغِيضَةِ ، وَكَثْرَتُهُ مِنْ سُوءِ الْأَدَبِ .**

امام علی علیه السلام : **بسیار سرزنش مکن ؛ زیرا کینه به بار می آورد و به دشمنی می انجامد و زیادی آن ، از بی ادبی است .**

عنه عليه السلام - **مِنْ وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَام - : الْمَزَاحُ يُورِثُ الضَّغَائِنَ .**
امام علی علیه السلام - **در وصیت خود به فرزندش حسن علیه السلام - : شوخی ، کینه به بار می آورد .**

عنه عليه السلام : **أَوَّلُ الْقَطِيعَةِ السَّجَا .**

امام علی علیه السلام : **جفا ، سرآغاز جدایی است .**

عنه عليه السلام : **التَّجَنِّي رَسُولُ الْقَطِيعَةِ .**

امام علی علیه السلام : **نسبت ناروا دادن [به دوست] ، پیک جدایی است .**

الإمام عليّ عليه السلام - **لِيَهُودِيٍّ قَالَ لَهُ : فَلَقَدْ أَلْقَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ مَحَبَّةً مِنْهُ . : لَقَدْ كَانَ كَذَلِكَ ، وَلَقَدْ أُعْطِيَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا هُوَ أَفْضَلُ مِنْ هَذَا ، لَقَدْ أَلْقَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ مَحَبَّةً مِنْهُ ، فَمَنْ هَذَا الَّذِي يُشْرِكُهُ فِي هَذَا الْأَسْمِ إِذْ تَمَّ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الشَّهَادَةُ ، فَلَا تَتِمُّ الشَّهَادَةُ إِلَّا أَنْ يُقَالَ : «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ،**

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ» ! ؟ يُنَادِي بِهِ عَلَى الْمَنَابِرِ ، فَلَا يُرْفَعُ صَوْتُ بِذِكْرِ اللَّهِ إِلَّا رُفِعَ بِذِكْرِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مَعَهُ .

امام علی علیه السلام : - به یهودی ای که به ایشان گفته بود خداوند ، محبتی از خود بر موسی بن عمران علیه السلام افکند - : آری! چنین بود ؛ لیکن به محمد صلی الله علیه و آله برتر از این عطا شد . خدای عز و جل ، محبتی از خود بر او افکند . پس این کیست که در این نام ، شریک اوست ؟ زیرا از سوی خدای عز و جل [کلمه] شهادت با نام او تمام می گردد . پس شهادت کامل نمی گردد ، جز آن که گفته شود : «شهادت می دهم که جز الله ، خدایی نیست و شهادت می دهم که محمد صلی الله علیه و آله پیامبر خداست» . به این شهادت ، بر منبرها ندا می دهند و هیچ صدایی به یاد خدا بلند نمی شود ، مگر آن که همراه آن به یاد محمد صلی الله علیه و آله بلند می گردد .

الإمام عليّ عليه السلام : النَّفُوسُ أَشْكَالٌ، فَمَا تَشَاكَلَ مِنْهَا اتَّفَقَ، وَالنَّاسُ إِلَى أَشْكَالِهِمْ أُمِلُّ .

امام علی علیه السلام : جان ها را شکل هایی است . پس آنان که هم شکل یکدیگرند ، با هم موافقت خواهند کرد و مردم ، به هم شکلان خود ، گرایش بیشتری دارند .

عنه عليه السلام : إِنَّ النَّفُوسَ إِذَا تَنَاسَبَتْ اِيتَلَفَتْ .

امام علی علیه السلام : جان ها چون با یکدیگر سازگار باشند ، الفت خواهند گرفت .

عنه عليه السلام : إِنَّ طِبَاعَكَ تَدْعُوكَ إِلَى مَا أَلْفَتَهُ .

امام علی علیه السلام : خصلت هایت ، تو را بدانچه با آن الفت گرفته ای ، فرا می خواند .

عنه عليه السلام : الْمَوَدَّةُ تَعَاظِفُ الْقُلُوبَ فِي اِئْتِلَافِ الْأَرْوَاحِ .

امام علی علیه السلام : دوستی، میل دل ها به یکدیگر است، به سبب الفت یافتن جان ها .

عنه عليه السلام : كُلُّ امْرِئٍ يَمِيلُ إِلَى مِثْلِهِ .

امام علی علیه السلام : هر کس ، به همانند خودش گرایش دارد .

عنه عليه السلام : كُلُّ شَيْءٍ يَمِيلُ إِلَى جَنْسِهِ .

امام علی علیه السلام : هر چیز به هم جنس خود گرایش دارد .

عنه عليه السلام : كُلُّ طَيْرٍ يَأْوِي إِلَى شَكْلِهِ .

امام علی علیه السلام : هر پرنده ای ، کنار همانند خود فرود می آید .

عنه عليه السلام : الْعَاقِلُ يَأْلَفُ مِثْلَهُ .

امام علی علیه السلام : عاقل ، با همانند خود الفت می گیرد .

عنه عليه السلام : اللَّئِيمُ لَا يَتَّبِعُ إِلَّا شَكْلَهُ ، وَلَا يَمِيلُ إِلَّا إِلَى مِثْلِهِ .

امام علی علیه السلام : آدم پست، تنها از همانند خود پیروی می کند و تنها به همانند خودش می گراید .

عنه عليه السلام : لَا يُوَادُّ الْأَشْرَارَ إِلَّا أَشْبَاهُهُمْ .

امام علی علیه السلام : بدکاران ، جز با همانندان خود ، دوستی نمی کنند .

عنه عليه السلام : إِزَالَةُ الرَّوَاسِي أَسْهَلُ مِنْ تَأْلِيفِ الْقُلُوبِ الْمُتَنَافِرَةِ .

امام علی علیه السلام : از جا کردن کوه های استوار ، آسان تر از الفت دادن دل های رمیده از یکدیگر است .

عنه عليه السلام - فِي وَصِيَّتِهِ لِبَنِيهِ - : يَا بَنِيَّ ، إِنَّ الْقُلُوبَ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ ، تَتَلَاخِظُ بِالْمَوَدَّةِ وَتَتَنَاجَى بِهَا ، وَكَذَلِكَ هِيَ فِي الْبُغْضِ ؛ فَإِذَا أَحْبَبْتُمُ الرَّجُلَ مِنْ غَيْرِ سَبَقٍ مِنْهُ إِلَيْكُمْ فَارْجَوْهُ ، وَإِذَا أَبْغَضْتُمُ الرَّجُلَ مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ سَبَقَ مِنْهُ إِلَيْكُمْ فَاحْذَرُوهُ .

امام علی علیه السلام - در وصیت خود به فرزندان - : فرزندانم! دل ها سپاهیانی فراهم آمده هستند که با دوستی به یکدیگر می نگرند و بدین گونه با یکدیگر رازگویی می کنند . در باب دشمنی نیز چنین است . پس اگر کسی را بی آن که خود به سوی شما پیش دستی کرده باشد ، دوست داشتید ، بدو امیدوار باشید و هرگاه کسی را بی آن که بدی ای از او به شما رسیده باشد ، دشمن داشتید ، از او بپرهیزید .

الإمام عليّ عليه السلام : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : « سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا » ؟ قَالَ : يَا عَلِيُّ ، الْمَحَبَّةُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَفِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ . يَا عَلِيُّ ، إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَعْطَى الْمُؤْمِنِينَ ثَلَاثَةً : الْمَقَّةَ ، وَالْمَحَبَّةَ ، وَالْمَهَابَةَ فِي صُدُورِ الْمُؤْمِنِينَ .

امام علی علیه السلام : گفتیم : ای پیامبر خدا! از این سخن خدای متعال خبرم ده : «به زودی [خدای] رحمان برایشان محبتی قرار می دهد» . فرمود : «ای علی! محبت ، نزد خداوند و ملائکه و در دل های مؤمنان است . ای علی ! خداوند متعال به مؤمنان سه چیز داده است : مهر ، محبت و شکوه در سینه های مؤمنان» .

عنه علیه السلام : سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى « : سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا » مَا هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : الْمَحَبَّةُ - يَا عَلِيُّ - فِي صُدُورِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ . يَا عَلِيُّ ، إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَعْطَى الْمُؤْمِنَ ثَلَاثًا : الْمِقَّةَ . وَالْمَحَبَّةَ ، وَالْمَلَاخَةَ ، وَالْمَهَابَةَ فِي صُدُورِ الصَّالِحِينَ . فَمَنْ اصْطَنَعَهُ لِنَفْسِهِ قَبْلَ نَفْسِهِ ؛ فَوُجِدَ لَهُ حَلَاوَةٌ وَمَلَاخَةٌ . وَمَنْ دَعَاهُ فَأَجَابَهُ وَصَدَقَهُ فِي الْإِجَابَةِ قَرَّبَهُ ، فَقَبِلَ قَلْبَهُ ، فَوُجِدَ لَهُ فِي الْقُلُوبِ وُدُّهُ وَهُوَ الْمَحَبَّةُ .

امام علی علیه السلام : از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله درباره گفتار خداوند : «به زودی [خدای] رحمان برایشان محبتی قرار خواهد داد» ، پرسیدم که چیست ؟ فرمود : «ای علی ! محبت است که در سینه های مؤمنان و ملائکه مقرب است . ای علی ! خداوند متعال ، به مؤمن سه چیز داده است : مهر و محبت ، نمکین بودن ، و شکوه در سینه های صالحان . پس کسی که خداوند ، او را برای خود برگزیند ، جانفش پذیرای آن می گردد و شیرینی و نمکی در او پدید می آید و کسی که خداوند ، بخواندش و او اجابت کند و در این اجابت ، راستی نشان دهد ، او را مقرب می سازد . پس قلبش آن را می پذیرد و در دل ها دوستی او - که همان محبت است [که در آیه بدان اشاره شده] - پدیدار می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ حَسُنَتْ نِيَّتُهُ كَثُرَتْ مَثَوْبَتُهُ ، وَطَابَتْ عِشَّتُهُ ، وَوَجَبَتْ مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خوش نیت گردد ، پاداشش فراوان می شود ، زندگی اش خوش می گردد و دوستی اش [بر دیگران] لازم می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ حَسُنَ ظَنُّهُ بِالنَّاسِ حَازَ مِنْهُمْ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : هر که به مردم خوش گمان گردد ، دوستی آنان را به دست می آورد .

الإمام عليّ عليه السلام : حُسْنُ الْأَخْلَاقِ يُدْرِي الْأَرْزَاقَ وَيُونِسُ الرَّفَاقَ .

امام علی علیه السلام : خوش خویی ، روزی را فراوان می کند و دوستان را [با انسان] مأنوس می نماید .

عنه عليه السلام : حُسْنُ الْخُلُقِ يورِثُ الْمَحَبَّةَ ، وَيُؤَكِّدُ الْمَوَدَّةَ .

امام علی علیه السلام : خوش خویی ، محبت به بار می آورد و دوستی را استوار می کند .

عنه عليه السلام : عَلَيْكَ بِحُسْنِ الْخُلُقِ ؛ فَإِنَّهُ يَكْسِبُكَ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : پایبند خوش خویی باش که دوستی [مردم] را نصیبت می کند .

الإمام عليّ عليه السلام : بِحُسْنِ الْعِشْرَةِ تَأْنِسُ الرَّفَاقُ .

امام علی علیه السلام : با خوش رفتاری ، رفیقان ، انس می گیرند .

عنه عليه السلام : فِي حُسْنِ الْمُصَاحَبَةِ يَرْعَبُ الرَّفَاقُ .

امام علی علیه السلام : با خوش رفتاری ، رفیقان [به دوستی با انسان] تمایل پیدا می کنند .

عنه عليه السلام : بِحُسْنِ الصُّحْبَةِ تَكْثُرُ الرَّفَاقُ .

امام علی علیه السلام : با خوش رفتاری ، رفیقان فراوان می شوند .

عنه عليه السلام : حُسْنُ الصُّحْبَةِ يَزِيدُ فِي مَحَبَّةِ الْقُلُوبِ .

امام علی علیه السلام : خوش رفتاری ، بر محبت دل ها می افزاید .

عنه عليه السلام : مَنْ حَسُنَتْ عِشْرَتُهُ كَثُرَ إِخْوَانُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خوش رفتار باشد ، برادرانش فراوان می گردند .

عنه عليه السلام : مَنْ أَحْسَنَ الْمُصَاحَبَةَ كَثُرَ أَصْحَابُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خوش رفتاری پیشه کند ، دوستانش فراوان می شوند .

الإمام عليّ عليه السلام : دَارِ عَدُوَّكَ، وَأَخْلِصْ لِدُودِكَ ؛ تَحْفَظِ الْأَخُوَّةَ، وَتُحْرِزِ الْمُرُوَّةَ .

امام علی علیه السلام : با دشمنانت مدارا کن و برای دوستت خالص شو ، تا [حق] برادری را حفظ کرده ، مروت را به دست آورده باشی .

عنه علیه السلام : لَا يَحُولُ الصَّدِيقُ الصَّدُوقُ عَنِ الْمَوَدَّةِ وَإِنْ جُفِيَ .

امام علی علیه السلام : دوست راستین ، از دوستی اش بر نمی گردد ، گرچه در حقش جفا شود .

الإمام عليّ عليه السلام : الْبَشَاشَةُ حِبَالَةُ الْمَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام : گشاده رویی ، دامی برای دوستی است .

عنه علیه السلام : الْبِشْرُ يُونِسُ الرَّفَاقِ .

امام علی علیه السلام : گشاده رویی ، رفیقان را [با انسان] مأنوس می کند .

عنه علیه السلام : سَبَبُ الْمَحَبَّةِ الْبِشْرُ .

امام علی علیه السلام : گشاده رویی ، عامل دوستی است .

عنه علیه السلام : الْبَشَاشَةُ فَخُ الْمَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام : گشاده رویی ، وسیله شکار کردن دوستی است .

الإمام عليّ عليه السلام : بِالتَّوَدُّدِ تَكُونُ الْمَحَبَّةُ .

امام علی علیه السلام : با اظهار دوستی ، دوستی پدید می آید .

عنه علیه السلام : بِالتَّوَدُّدِ تَتَأَكَّدُ الْمَحَبَّةُ .

امام علی علیه السلام : با اظهار دوستی ، دوستی استوار می شود .

عنه علیه السلام : مَنْ تَأَلَّفَ النَّاسَ أَحَبَّهُ ، مَنْ عَانَدَ النَّاسَ مَقَتَوْهُ .

امام علی علیه السلام : هر که با مردم الفت گیرد ، دوستش خواهند داشت و هر که با مردم دشمنی کند ، با او دشمنی خواهند کرد .

الإمام عليّ عليه السلام : ثَمَرَةُ التَّوَاضُّعِ الْمَحَبَّةُ .

امام علی علیه السلام : دوستی ، میوه فروتنی است .

الإمام عليّ عليه السلام : سَبَبُ الْإِيتِلَافِ الْوَفَاءُ .

امام علی علیه السلام : وفاداری ، عامل الفت گرفتن [مردم با شخص] است .

عنه عليه السلام : مَنْ كَانَ ذَا حِفَاطٍ وَوَفَاءٍ لَمْ يَعْدَمْ حُسْنَ الْإِخَاءِ .

امام علی علیه السلام : هر که با وفا و مرز نگهدار باشد، برادری نیکو را از دست نمی دهد .

الإمام عليّ عليه السلام : الْإِنْصَافُ يُؤَلِّفُ الْقُلُوبَ .

امام علی علیه السلام : انصاف ، دل ها را به یکدیگر می پیوندد .

عنه عليه السلام : الْإِنْصَافُ يَرْفَعُ الْخِلَافَ ، وَيُوجِبُ الْإِيتِلَافَ .

امام علی علیه السلام : انصاف ، اختلاف را می زداید و الفت پدید می آورد .

عنه عليه السلام : الْإِنْصَافُ يَسْتَدِيمُ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : انصاف ، دوستی را پایدار می کند .

عنه عليه السلام : عَلَى الْإِنْصَافِ تَرَسَّخُ الْمَوَدَّةُ .

امام علی علیه السلام : برپایه انصاف ، دوستی استوار می شود .

عنه عليه السلام : مَعَ الْإِنْصَافِ تَدُومُ الْأُخُوَّةُ .

امام علی علیه السلام : با انصاف ، برادری ادامه می یابد .

عنه عليه السلام : الْمُنْصِيفُ كَثِيرُ الْأَوْلِيَاءِ وَالْأَوْدَاءِ .

امام علی علیه السلام : شخص با انصاف ، یاران و دوستان بسیاری دارد .

الإمام عليّ عليه السلام : يَكْتَسِبُ الصَّادِقُ بِصِدْقِهِ ثَلَاثًا : حُسْنَ الثَّقَةِ بِهِ ، وَالْمَحَبَّةَ لَهُ ، وَالْمَهَابَةَ عَنْهُ .

امام علی علیه السلام : شخص راستگو با راستگویی خود ، سه چیز را به دست می آورد : اعتماد ، دوستی و شکوه [در دل ها] .

الإمام عليّ عليه السلام : رَفَقَ الْمَرْءُ وَسَخَاؤُهُ يُحِبُّهُ إِلَى أَعْدَائِهِ .

امام علی علیه السلام : نرمی و بخشندگی انسان ، او را محبوب دشمنانش می کند .

عنه عليه السلام : مَنْ لَانَتْ عَرِيكْتُهُ وَجَبَتْ مَحَبَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که نرمخو گردد ، دوستی اش [در دل ها] جایگیر می شود .

عنه عليه السلام : مَنْ يُلِنَ حَاشِيَتَهُ يَعْرِفَ صَدِيقَهُ مِنْهُ الْمَوَدَّةُ .

امام علی علیه السلام : هر که نرمخو گردد، دوستش [آثار] دوستی را از او خواهد شناخت .

الإمام عليّ عليه السلام : الْكَرِيمُ عِنْدَ اللَّهِ مَحْبُورٌ مُثَابٌ، وَعِنْدَ النَّاسِ مَحْبُوبٌ مُهَابٌ .

امام علی علیه السلام : شخص بزرگوار ، نزد خداوند ، خرم و باپاداش است و نزد مردم ، محبوب و با شکوه .

الإمام عليّ عليه السلام : السَّخَاءُ يَكْسِبُ الْمَحَبَّةَ ، وَيُزَيِّنُ الْأَخْلَاقَ .

امام علی علیه السلام : بخشندگی ، دوستی را نصیب [انسان] می کند و اخلاق را زینت می بخشد .

عنه عليه السلام : سَبَبُ الْمَحَبَّةِ السَّخَاءُ .

امام علی علیه السلام : بخشندگی ، عامل دوستی است .

عنه عليه السلام : السَّخَاءُ يَزْرَعُ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : بخشندگی ، [بذر] دوستی را [در دل ها] می کارد .

عنه عليه السلام : عَلَيْكُمْ بِالسَّخَاءِ وَحُسْنِ الْخُلُقِ؛ فَإِنَّهُمَا يَزِيدَانِ الرِّزْقَ، وَيُوجِبَانِ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : پایبند بخشندگی و خوش خویی باشید؛ زیرا این دو ، روزی را افزایش می دهند و باعث دوستی می شوند .

عنه عليه السلام : جُودُ الرَّجُلِ يُحِبِّبُهُ إِلَى أَضْدَادِهِ ، وَبُخْلُهُ يُبَغِّضُهُ إِلَى أَوْلَادِهِ .

امام علی علیه السلام : بخشندگی انسان ، او را محبوب مخالفانش می کند و بخلش او را منفور فرزنداناش می سازد .

عنه عليه السلام : الْجَوَادُ مَحْبُوبٌ مَحْمُودٌ وَإِنْ لَمْ يَصِلْ مِنْ جُودِهِ إِلَى مَا دَحِهِ شَيْءٌ ،
وَالْبَخِيلُ ضِدُّ ذَلِكَ .

امام علی علیه السلام : آدم بخشنده ، محبوب و ستوده است ، گرچه از بخشش او چیزی
به ستایشگرش نرسد ، برعکسِ شخصِ بخیل .

عنه عليه السلام : السَّيِّدُ مَحْسُودٌ ، وَالْجَوَادُ مَحْبُوبٌ مَوْدُودٌ .

امام علی علیه السلام : انسان بزرگ ، مورد حسادت است و انسان بخشنده ، محبوب و
دوست داشتنی است .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ تَرَكَ الْحَسَدَ كَانَتْ لَهُ الْمَحَبَّةُ عِنْدَ النَّاسِ .

امام علی علیه السلام : هرکه حسادت را رها کند ، محبوب مردم می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : تَنَاسَ مَسَاوِيَّ الْإِخْوَانِ تَسْتَدِمُ وَدَّهْمَ .

امام علی علیه السلام : بدی های برادران را فراموش کن ، تا دوستی شان را پایدار کنی .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : مِمَّا تَكْتَسِبُ بِهِ الْمَحَبَّةَ أَنْ تَكُونَ عَالِمًا
كَجَاهِلٍ ، وَوَاعِظًا كَمَوْعِظٍ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : یکی از عوامل به دست آوردن
دوستی ، آن است که دانا باشی [اما با ظاهری] چون نادان ، و پند دهنده باشی، [با
ظاهری] چون پند گیرنده .

الإمام عليّ عليه السلام : الْإِحْسَانُ مَحَبَّةٌ .

امام علی علیه السلام : نیکوکاری [به مردم ، عامل دوستی است .

عنه عليه السلام : سَبَبُ الْمَحَبَّةِ الْإِحْسَانُ .

امام علی علیه السلام : عامل دوستی ، نیکوکاری است .

عنه عليه السلام : مَنْ كَثُرَ إِحْسَانُهُ أَحَبَّهُ إِخْوَانُهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه بسیار نیکی کند ، برادرانش دوستش خواهند داشت .

الإمام عليّ عليه السلام : الْعَطَاءُ مَحَبَّةٌ .

امام علی علیه السلام : بخشش ، [عامل] دوستی است .

عنه علیه السلام : مَنْ بَذَلَ مَعْرُوفَهُ كَثُرَ الرَّغْبُ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هر که نیکی [و دارایی] خود را ببخشد، راغبان به او فراوان می گردند .

عنه علیه السلام : مَنْ بَذَلَ النَّوَالَ قَبْلَ السُّؤَالِ فَهُوَ الْكَرِيمُ الْمَحْبُوبُ .

امام علی علیه السلام : هر که پیش از آن که از او بخواهند ، ببخشد و عطا کند ، بزرگوار و محبوب است .

الإمام عليّ عليه السلام : تَحَبَّبَ إِلَى النَّاسِ بِالزُّهْدِ فِي مَا أَيْدِيهِمْ تَفَزُّ بِالْمَحَبَّةِ مِنْهُمْ .

امام علی علیه السلام : با بی رغبتی به آنچه در دست مردم است ، با آنان دوستی بورز ، تا دوستی شان را به دست آوری .

عنه علیه السلام : تَحَلَّ بِالْيَأْسِ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ تَسْلَمَ مِنْ غَوَائِلِهِمْ، وَتُحْرَزَ الْمَوَدَّةُ مِنْهُمْ .

امام علی علیه السلام : با طمع نداشتن به آنچه در دست مردم است ، خود را بیارای ، تا از کینه هایشان ایمن گردی و دوستی شان را به دست آوری .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ عَمِلَ بِالْحَقِّ مَالَ إِلَيْهِ الْخَلْقُ .

امام علی علیه السلام : هر که بر اساس حق رفتار کند، خلق به سوی او روی خواهند آورد .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ حَسُنَتْ كِفَايَتُهُ أَحَبَّهُ سُلْطَانُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که کاردان باشد ، فرمانروایش او را دوست خواهد داشت .

الإمام عليّ عليه السلام : صَلََةُ الرَّحِمِ تَوْجِبُ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : صله رحم ، سبب دوستی می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ لَانَتْ كَلِمَتُهُ وَجَبَتْ مَحَبَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که سخنش نرم شود ، دوستی اش [بر دیگران] لازم می گردد .

عنه عليه السلام : عَوَّدَ لِسَانَكَ لَيْنَ الْكَلَامِ وَبَذَلَ السَّلَامَ يَكْثُرُ مُحِبُّوكَ ، وَيَقِلُّ مُبْغِضُوكَ .

امام علی علیه السلام : زبانت را به نرم گویی و سلام دادن [به همه] ، عادت بده ، تا دوستانت فراوان شوند و دشمنانت اندک گردند .

عنه عليه السلام : مَنْ عَذَّبَ لِسَانُهُ كَثُرَ إِخْوَانُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که زبانش شیرین شود ، برادرانش فراوان می گردند .

الإمام عليّ عليه السلام : الْهَدِيَّةُ تَجْلِبُ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : هدیه دادن ، دوستی را به دنبال می آورد .

الإمام عليّ عليه السلام : النَّصِيحَةُ تُثْمِرُ الْوُدَّ .

امام علی علیه السلام : خیرخواهی ، دوستی به بار می آورد .

عنه عليه السلام : النَّصْحُ يُثْمِرُ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : خیرخواهی و یکرنگی ، محبت به بار می آورد .

الإمام عليّ عليه السلام : الْعِتَابُ حَيَاةُ الْمَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام : انتقاد ، [عامل] حیات دوستی است .

عنه عليه السلام : لَا تُعَاتِبِ الْجَاهِلَ فَيَمُقَّتَكَ ، وَعَاتِبِ الْعَاقِلَ يُحِبِّبَكَ .

امام علی علیه السلام : از جاهل انتقاد مکن ، که دشمنت می دارد و از عاقل انتقاد کن ، که دوستت می دارد .

(الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ .)

(در آن روز ، دوستان ، جز پرهیزگاران ، دشمن یکدیگرند .)

الإمام عليّ عليه السلام : لِلْأَخْلَاءِ نَدَامَةٌ إِلَّا الْمُتَّقِينَ .

امام علی علیه السلام : دوستان را پشیمانی است ، جز پرهیزگاران .

عنه عليه السلام : الْإِخْوَانُ فِي اللَّهِ تَعَالَى تَدُومُ مَوَدَّتُهُمْ ؛ لِدَوَامِ سَبَبِهَا .

امام علی علیه السلام : برادری کنندگان در راه خدای متعال ، دوستی شان می باید ؛ زیرا سبب آن ، پاینده است .

عنه علیه السلام : مَوَدَّةُ ذَوِي الدِّينِ بَطِيئَةُ الْإِنْقِطَاعِ ، دَائِمَةُ الثَّبَاتِ وَالْبَقَاءِ .

امام علی علیه السلام : دوستی دینداران، دیر گسل است و ثبات و بقای آن، همیشگی .

عنه علیه السلام : إِخْوَانُ الدِّينِ أَبْقَى مَوَدَّةً .

امام علی علیه السلام : دوستی برادران دینی ، پایدارتر است .

عنه علیه السلام : وَدُّ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا يَنْقَطِعُ ؛ لِانْقِطَاعِ أَسْبَابِهِ . وَدُّ أَبْنَاءِ الْآخِرَةِ يَدُومُ ؛ لِدَوَامِ سَبَبِهِ .

امام علی علیه السلام : دوستی فرزندان دنیا ، بر اثر گسستن سبب آن ، می گسلد و دوستی فرزندان آخرت ، بر اثر پایایی سبب آن ، می باید .

عنه علیه السلام : بِحُسْنِ الْعِشْرَةِ تَدُومُ الْمَوَدَّةُ .

امام علی علیه السلام : با خوش رفتاری ، دوستی می باید .

عنه علیه السلام : حُسْنُ الْعِشْرَةِ يَسْتَدِيمُ الْمَوَدَّةَ .

امام علی علیه السلام : خوش رفتاری ، دوستی را پایدار می کند .

عنه علیه السلام : مَنْ أَحْسَنَ مُصَاحَبَةَ الْإِخْوَانِ اسْتَدَامَ مِنْهُمْ الْوُصْلَةَ .

امام علی علیه السلام : هرکه با برادران خوش رفتاری کند ، پیوندش را با آنان پایدار می سازد .

عنه علیه السلام : مَنْ أَحْسَنَ إِلَى النَّاسِ اسْتَدَامَ مِنْهُمْ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : هرکه به مردم نیکی کند ، دوستی اش را با آنان پایدار می سازد .

عنه علیه السلام : بِحُسْنِ الْمُوَافَقَةِ تَدُومُ الصُّحْبَةُ .

امام علی علیه السلام : با سازگاری نیکو ، دوستی می باید .

عنه علیه السلام : مُوَافَقَةُ الْأَصْحَابِ تُدِيمُ الْإِصْطِحَابَ . وَالرَّفْقُ فِي الْمَطَالِبِ يُسَهِّلُ

الْأَسْبَابَ .

امام علی علیه السلام : سازگاری یاران ، دوستی را پایدار می کند . ملایمت در پیگیری خواسته ها، اسباب [برآوردن آنها] را آسان می سازد .

عنه علیه السلام : بِالرَّفْقِ تَدُومُ الصُّحْبَةُ .

امام علی علیه السلام : با ملایمت ، دوستی پایدار می گردد .

عنه علیه السلام : أَلِنْ كَنَفَكَ ؛ فَإِنَّ مَنْ يُلِنْ كَنَفَهُ يَسْتَدِمُّ مِنْ قَوْمِهِ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : ملایم باش ؛ زیرا هر که ملایم باشد ، همواره از دوستی کسانی برخوردار می شود .

عنه علیه السلام : مَنْ تَلَّنَ حَاشِيَتَهُ يَسْتَدِمُّ مِنْ قَوْمِهِ الْمَوَدَّةَ .

امام علی علیه السلام : هر که ملایمت پیشه کند ، همواره از دوستی کسانی برخوردار می شود .

عنه علیه السلام : تَحْتَاجُ الْإِخْوَةَ فِيمَا بَيْنَهُمْ إِلَى ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ ، فَإِنْ اسْتَعْمَلُوهَا وَإِلَّا

تَبَايَنُوا وَتَبَاغَضُوا ، وَهِيَ : التَّنَاصُفُ ، وَالتَّرَاحُمُ ، وَنَفْيُ الْحَسَدِ .

امام علی علیه السلام : برادران در میان خود به سه چیز نیازمندند که اگر آنها را به کار گیرند [دوستی شان پایدار می شود] وگرنه از یکدیگر جدا می شوند و با یکدیگر دشمنی می کنند . این سه عبارت است از : انصاف ، مهربانی به یکدیگر و کنار گذاشتن حسادت .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا تَصْفُو الْخُلَّةَ مَعَ غَيْرِ أَدِيبٍ .

امام علی علیه السلام : دوستی ، جز با شخص با ادب ، خالص نمی شود .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ أَحْسَنَ مَا يَأْلَفُ بِهِ النَّاسُ قُلُوبَ أَوْدَائِهِمْ وَنَفَوا بِهِ الضُّغْنَ

عَنْ قُلُوبِ أَعْدَائِهِمْ حُسْنَ الْبَشْرِ عِنْدَ لِقَائِهِمْ ، وَالتَّفَقُّدُ فِي غَيْبَتِهِمْ ، وَالْبَشَاشَةُ بِهِمْ عِنْدَ حُضُورِهِمْ .

امام علی علیه السلام : بهترین چیزهایی که مردم با آنها ، دل های دوستانشان را به دست می آورند و کینه ها را از دل های دشمنانشان می زدایند ، خوش رویی به هنگام دیدارشان است ، و پرسش حال آنها در هنگام نبودشان و گشاده رویی در حضورشان .

عنه عليه السلام : الْعَقْلُ غِطَاءٌ سَتِيرٌ ، وَالْفَضْلُ جَمَالٌ ظَاهِرٌ ، فَاسْتُرْ خَلَّ خُلُقِكَ بِفَضْلِكَ ،

وَقَاتِلْ هَوَاكَ بِعَقْلِكَ ، تَسَلَّمَ لَكَ الْمَوَدَّةُ ، وَتَظَهَّرَ لَكَ الْمَحَبَّةُ .

امام علی علیه السلام : عقل ، پرده پوش [کاستی ها] است و کمال ، زیبایی آشکار . پس کاستی های خوی خود را با کمالت بپوشان و با عقل خویش ، هوایت را از پای در آور ، تا دوستی تسلیمت گردد و محبت ، برایت آشکار شود .

عنه عليه السلام : طَلَاقَةُ الْوَجْهِ بِالْبَشْرِ ، وَالْعَطِيَّةُ ، وَفِعْلُ الْبِرِّ ، وَبَذْلُ التَّحِيَّةِ ، دَاعٍ إِلَى مَحَبَّةِ الْبَرِيَّةِ .

امام علی علیه السلام : گشاده رویی و خوش رویی ، بخشش کردن ، نیکوکاری و سلام دادن [به همه] ، دوستی مردم را فراچنگ می آورد .

عنه عليه السلام : مَا اسْتُجْلِبَتِ الْمَحَبَّةُ بِمِثْلِ السَّخَاءِ ، وَالرَّفْقِ ، وَحُسْنِ الْخُلُقِ .

امام علی علیه السلام : دوستی با هیچ چیز همچون بخشندگی ، نرمی و خوش خویی به دست نمی آید .

عنه عليه السلام : ثَلَاثٌ يُوْجِبْنَ الْمَحَبَّةَ : حُسْنُ الْخُلُقِ ، وَحُسْنُ الرَّفْقِ ، وَالتَّوَاضُّعُ .

امام علی علیه السلام : سه چیز عامل دوستی است : خوش خویی، ملایمت نیکو و فروتنی .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّمَا أَنْتُمْ إِخْوَانٌ عَلَى دِينِ اللَّهِ ، مَا فَرَّقَ بَيْنَكُمْ إِلَّا خُبْتُ السَّرَائِرِ وَسَوْءُ الضَّمَائِرِ ، فَلَا تَوَازَرُونَ ، وَلَا تَنَاصَحُونَ ، وَلَا تَبَادُلُونَ ، وَلَا تَوَادُّونَ .

امام علی علیه السلام : شما در حقیقت ، برادران دینی یکدیگرید و جز سرشت های پلید و نهادهای بد ، میان شما جدایی نیفکنده است . در نتیجه ، نه یکدیگر را یاری می کنید ، و نه خیرخواه یکدیگرید ، و نه به یکدیگر چیزی می بخشید ، و نه با یکدیگر دوستی می کنید .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ قَلَاهُ مُصَاحِبُهُ وَرَفِيقُهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه بدخو شود ، همنشین و رفیقش دشمنش می گردند .

عنه عليه السلام : مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ أَعْوَزَهُ الصَّدِيقُ وَ الرَّفِيقُ .

امام علی علیه السلام : هر که بدخو شود ، دوست و رفیقش نایاب می گردند .

عنه عليه السلام : مَنْ خَشِنَتْ عَرِيكَتُهُ أَقْفَرَتْ حَاشِيَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که درشت خویی کند ، پیرامونش [از دوستان] تهی می گردد .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ تَتَبَعَ حَفِيَّاتِ الْعُيُوبِ حَرَمَهُ اللَّهُ مَوَدَّاتِ الْقُلُوبِ .

امام علی علیه السلام : هر که عیب های نهانی را بکاود، خداوند از دوستی دل ها محروم می کند .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ نَاقَشَ الْإِخْوَانَ قَلَّ صَدِيقُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که در کار برادرانش خرده گیری کند ، دوستانش کم می شوند .

عنه عليه السلام : مَنْ اسْتَقْصَى عَلَى صَدِيقِهِ انْقَطَعَتْ مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که بر دوستش خرده گیری کند [و بخواهد مو را از ماست بکشد]، دوستی اش گسسته می شود .

عنه عليه السلام : مَنْ جَانَبَ الْإِخْوَانَ عَلَى كُلِّ ذَنْبٍ قَلَّ أَصْدِقَاؤُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که بر اثر هر گناهی از برادرانش کناره گیری کند ، دوستانش کم می شوند .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا مَحَبَّةَ مَعَ مِرَاءٍ .

امام علی علیه السلام : با ستیزه گری ، دوستی ای در کار نیست .

عنه عليه السلام : لَا مَحَبَّةَ مَعَ كَثْرَةِ مِرَاءٍ .

امام علی علیه السلام : با ستیزه گری بسیار ، دوستی ای در کار نیست .

الإمام عليّ عليه السلام : إِيَّاكَ وَ السَّفَاةَ ؛ فَإِنَّهُ يُوْحِشُ الرَّفَاقَ .

امام علی علیه السلام : از سبکسری بپرهیز که دوستان را می رماند .

الإمام عليّ عليه السلام : إِذَا احْتَشَمَ الْمُؤْمِنُ أَخَاهُ فَقَدْ فَارَقَهُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه شخص مؤمن ، برادرش را خجالت دهد ، از او جدا شده است .

الإمام عليّ عليه السلام : زِيَادَةُ الشُّحِّ تَشِينُ الْفُتُوَّةَ ، وَ تُفْسِدُ الْأُخُوَّةَ .

امام علی علیه السلام : تنگ چشمی بسیار ، جوان مردی را زشت و برادری را تباه می کند .

عنه عليه السلام : لَيْسَ لِشَحِيحٍ رَافِقٌ .

امام علی علیه السلام : شخص تنگ چشم ، دوستی ندارد .

عنه عليه السلام : لَيْسَ لِبَخِيلٍ حَبِيبٌ .

امام علی علیه السلام : شخص تنگ چشم ، یاری ندارد .

الإمام عليّ عليه السلام : الْعُسْرُ يَشِينُ الْأَخْلَاقَ ، وَ يُوْحِشُ الرَّفَاقَ .

امام علی علیه السلام : پریشانی ، خوی ها را زشت می کند و دوستان را می پراکند .

الإمام عليّ عليه السلام : الْمَلَلُ يُفْسِدُ الْأُخُوَّةَ .

امام علی علیه السلام : افسردگی ، برادری را تباه می کند .

عنه عليه السلام : لَا أُخُوَّةَ لِمَلُولٍ .

امام علی علیه السلام : شخص افسرده ، هیچ برادری ندارد .

عنه عليه السلام : لَا خُلَّةَ لِمَلُولٍ .

امام علی علیه السلام : شخص افسرده ، هیچ دوستی ندارد .

عنه عليه السلام - كَانَ يَقُولُ - : لَا رَاحَةَ لِحَسَوْدٍ ، وَ لَا مَوَدَّةَ لِمَلُولٍ .

امام علی علیه السلام پیوسته می فرمود - : هیچ حسودی ، آرامش و هیچ افسرده دلی ، دوستی ندارد .

عنه عليه السلام : قَلَّمَا تَتَجَحَّ حِيلَةُ الْعَجُولِ ، أَوْ تَدُومُ مَوَدَّةُ الْمَلُولِ .

امام علی علیه السلام : کمتر می شود که چاره گری شخص شتابزده ، به نتیجه رسد ، یا دوستی افسرده دل ، بپاید .

الإمام عليّ عليه السلام : لَيْسَ لِمُتَكَبِّرٍ صَدِيقٌ .

امام علی علیه السلام : هیچ متكبری ، دوستی ندارد .

عنه عليه السلام : مَنْ اسْتَطَالَ عَلَى الْإِخْوَانِ لَمْ يَخْلُصْ لَهُ إِنْسَانٌ .

امام علی علیه السلام : هر که بر برادران بزرگی فروشد ، هیچ انسانی با او صمیمی نخواهد شد .

الإمام عليّ عليه السلام : الْجَفَاءُ يُفْسِدُ الْإِخَاءَ .

امام علی علیه السلام : جفاکاری ، برادری را تباه می کند .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ وَالْجَفَاءَ ؛ فَإِنَّهُ يُفْسِدُ الْإِخَاءَ ، وَ يُمَقِّتُ إِلَى اللَّهِ وَالنَّاسِ .

امام علی علیه السلام : از جفاکاری بپرهیز ، که برادری را تباه می کند و [جفاکار را] منفور خدا و مردم می سازد .

عنه عليه السلام : لَا تَطْلُبَنَّ الْإِخَاءَ عِنْدَ أَهْلِ الْجَفَاءِ ، وَ اطْلُبُهُ عِنْدَ أَهْلِ الْحِفَاظِ وَالْوَفَاءِ .

امام علی علیه السلام : برادری را نزد جفاکاران مجوی . آن را نزد پایبندان (جوان مردان) و وفاداران بجوی .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا مَوَدَّةَ لِحَقْوِدٍ .

امام علی علیه السلام : هیچ کینه توزی را دوستی نیست .

عنه عليه السلام : لَيْسَ لِحَقْوِدٍ أُخُوَّةٌ .

امام علی علیه السلام : هیچ کینه توزی را برادری نیست .

الإمام عليّ عليه السلام : الْحَسُودُ لَا خُلَّةَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : حسود را دوستی نیست .

عنه عليه السلام : حَسَدُ الصَّدِيقِ مِنْ سَقَمِ الْمَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام : حسادتِ دوست ، ناشی از نادرستی دوستی است .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا تَدُومُ مَعَ الْغَدْرِ صُحْبَةٌ خَلِيلٍ .

امام علی علیه السلام : با نیرنگبازی ، دوستی هیچ دوستی نمی باید .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ أطاعَ الواشيَّ ضَيَّعَ الصَّدِيقَ .

امام علی علیه السلام : هر که از سخن چین پیروی کند ، دوست را از دست می دهد .

الإمام عليّ عليه السلام : كَثْرَةُ التَّقْرِيعِ توغُرُ الْقُلُوبَ ، و توحِشُ الْأَصْحَابَ .

امام علی علیه السلام : سرزنش بسیار ، دل ها را کینه ور می کند و یاران را می پراکند .

الإمام عليّ عليه السلام : تَرَكُ التَّعَاهُدِ لِلصَّدِيقِ دَاعِيَةُ الْقَطِيعَةِ .

امام علی علیه السلام : جویا نشدن حال دوست ، به جدایی می انجامد .

عنه عليه السلام : مَنْ لَمْ يَتَّعَاهِدْ مُوَادِدَهُ فَقَدْ ضَيَّعَ الصَّدِيقَ .

امام علی علیه السلام : هر که جویای حال دوستش نشود ، دوستش را از دست داده است .

عنه عليه السلام - فِي الدِّيَّانِ الْمَنَسُوبِ إِلَيْهِ - :

الْفَضْلُ مِنْ كَرَمِ الطَّبِيعَةِ وَالْمَنْ مَفْسَدَةُ الصَّنِيعَةِ

تَرَكُ التَّعَاهُدِ لِلصَّدِيقِ

يَكُونُ دَاعِيَةَ الْقَطِيعَةِ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

فضل و کمال ، از بزرگواری سرشت است / و منت گذاشتن ، نیکوکاری را تباه می کند .

جویا نشدن حال دوست / به جدایی فرا می خواند .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ عُدِمَ إِنْصَافُهُ لَمْ يُصَحَّبْ .

امام علی علیه السلام : هر که بی انصافی کند ، کسی با او دوست نمی شود .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنَعَ خَيْرِكَ يَدْعُو إِلَى صُحْبَةِ غَيْرِكَ .

امام علی علیه السلام : نرسیدن خیرت [به دوستان] ، به دوستی [آنان] بادیگران می

انجامد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِيَّاكَ وَ الْعُجْبَ وَ سُوءَ الْخُلُقِ وَ قِلَّةَ الصَّبْرِ ؛ فَإِنَّهُ لَا يَسْتَقِيمُ لَكَ

عَلَى هَذِهِ الْخِصَالِ الثَّلَاثِ صَاحِبٌ ، وَ لَا يَزَالُ لَكَ عَلَيْهَا مِنَ النَّاسِ مُجَانِبٌ .

امام علی علیه السلام : از خودپسندی ، بدخویی و کم صبری پرهیز ؛ زیرا با این خصلت های سه گانه ، هیچ دوستی ای برایت راست نمی آید و همواره ، مردم از تو کناره می گیرند .

الإمام علي عليه السلام : مُجَالَسَةُ الْأَشْرَارِ تَوْرِثُ سُوءَ الظَّنِّ بِالْأَخْيَارِ ، وَ مُجَالَسَةُ الْأَخْيَارِ تُلْحِقُ الْأَشْرَارَ بِالْأَخْيَارِ ، وَ مُجَالَسَةُ الْفَجَّارِ لِلْأَبْرَارِ تُلْحِقُ الْفَجَّارَ بِالْأَبْرَارِ ، فَمَنْ اشْتَبَهَ عَلَيْكُمْ أَمْرُهُ وَ لَمْ تَعْرِفُوا دِينَهُ فَانْظُرُوا إِلَى خُلُطَائِهِ ؛ فَإِنْ كَانُوا أَهْلَ دِينِ اللَّهِ فَهُوَ عَلَى دِينِ اللَّهِ ، وَ إِنْ كَانُوا عَلَى غَيْرِ دِينِ اللَّهِ فَلَا حَظَّ لَهُ مِنْ دِينِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : همنشینی با بدکاران ، بدبینی به نیکان را پدید می آورد و همنشینی با نیکان ، بدکاران را به نیکان می پیوندد . لذا هرگاه موقعیت کسی بر شما مبهم گشت و دین او را نشناختید ، به معاشرانش بنگرید . اگر اهل دین خدا بودند ، او نیز پیرو دین خداست و اگر پیرو دین خدا نبودند ، او را نیز از دین خدا بهره ای نیست .

عنه عليه السلام : قَرِينُ الْمَرْءِ دَلِيلُ دِينِهِ .

امام علی علیه السلام : همنشین انسان ، نشانه دین اوست .

عنه عليه السلام : رَفِيقُ الْمَرْءِ دَلِيلُ عَقْلِهِ .

امام علی علیه السلام : رفیق انسان ، نشانه عقل اوست .

عنه عليه السلام : خَلِيلُ الْمَرْءِ دَلِيلُ عَقْلِهِ .

امام علی علیه السلام : دوست انسان ، نشانه عقل اوست .

الإمام علي عليه السلام : لَا تَرْغَبَنَّ فِي مَوَدَّةٍ مَنْ لَمْ تَكْشِفْهُ .

امام علی علیه السلام : در دوستی کسی که به درونش پی نبرده ای ، رغبت مکن .

عنه عليه السلام : لَا تَتَّقِ بِالصَّدِيقِ قَبْلَ الْخُبْرَةِ .

امام علی علیه السلام : پیش از آزمون ، به دوست ، اعتماد مکن .

عنه عليه السلام : قَدِّمِ الْإِخْتِبَارَ فِي اتِّخَاذِ الْإِخْوَانِ ؛ فَإِنَّ الْإِخْتِبَارَ مِعْيَارٌ يَفْرُقُ بَيْنَ

الْأَخْيَارِ وَ الْأَشْرَارِ .

امام علی علیه السلام : در برادر [و دوست] گرفتن ، آزمودن را مقدّم دار ؛ زیرا آزمودن ، معیار جدا سازِ میان نیکان و بدان است .

عنه علیه السلام : مَنْ اتَّخَذَ أَخًا بَعْدَ حُسْنِ الْإِخْتِبَارِ دَامَتْ صُحْبَتُهُ ، وَ تَأَكَّدَتْ مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس پس از نیک آزمودن ، برادری برگیرد ، مصاحبتش می پاید و دوستی اش استوار می گردد .

عنه علیه السلام : مَنْ لَمْ يُقَدِّمْ فِي اتِّخَاذِ الْإِخْوَانِ الْإِعْتِبَارَ دَفَعَهُ الْإِغْتِرَارُ إِلَى صُحْبَةِ الْفُجَّارِ .

امام علی علیه السلام : هر کس در انتخاب برادران ، ارزیابی را مقدّم ندارد ، فریب خوردگی ، او را به مصاحبت با بدکاران می کشاند .

عنه علیه السلام : مَنْ اتَّخَذَ أَخًا مِنْ غَيْرِ اخْتِبَارٍ أَلْجَأَهُ الْإِضْطِرَارُ إِلَى مُرَافَقَةِ الْأَشْرَارِ .

امام علی علیه السلام : هر که بی آزمودن ، برادری برگیرد ، بیچارگی او را به رفاقت با بدان ، ناگزیر می کند .

عنه علیه السلام : قَدِّمِ الْإِخْتِبَارَ ، وَأَجِدِ الْإِسْتِظْهَارَ فِي اخْتِبَارِ الْإِخْوَانِ ، وَ إِلَّا أَلْجَاكَ الْإِضْطِرَارُ إِلَى مُقَارَنَةِ الْأَشْرَارِ .

امام علی علیه السلام : در گزینش برادران ، آزمودن را مقدّم دار و نیک احتیاط کن ، و گرنه بیچارگی ، تو را به همراهی با بدان ، ناگزیر می کند .

عنه علیه السلام : مَنْ قَلَّبَ الْإِخْوَانَ عَرَفَ جَوَاهِرَ الرِّجَالِ .

امام علی علیه السلام : هر که برادران را [در آزمودن] زیر و رو کند ، گوهر کسان را خواهد شناخت .

عنه علیه السلام : لَا تَأْمَنَ صَدِيقَكَ حَتَّى تَخْتَبِرَهُ ، وَ كُنْ مِنْ عَدُوِّكَ عَلَى أَشَدِّ الْحَذَرِ .

امام علی علیه السلام : از دوستت ایمن مباش ، تا آن که او را بیازمایی ، و از دشمن خود ، سخت بپرهیز .

عنه علیه السلام : مَنْ اِطْمَأَنَّ قَبْلَ الْإِخْتِبَارِ نَدِمَ .

امام علی علیه السلام : هر که پیش از آزمودن [کسی ، به او] اطمینان کند ، پشیمان می شود .

عنه علیه السلام : الطَّمَانِينَةُ إِلَى كُلِّ أَحَدٍ قَبْلَ الْإِخْتِبَارِ لَهُ عَجْزٌ .

امام علی علیه السلام : اطمینان به هرکس ، پیش از آزمودنش [نشانه] درماندگی است .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا يُعْرِفُ النَّاسُ إِلَّا بِالْإِخْتِبَارِ ، فَأَخْتَبِرْ أَهْلَكَ وَوَلَدَكَ فِي غَيْبَتِكَ ، وَصَدِيقَكَ فِي مُصِيبَتِكَ ، وَذَا الْقَرَابَةِ عِنْدَ فَاقَتِكَ ، وَذَا التَّوَدُّدِ وَالْمَلَقِ عِنْدَ عُطْلَتِكَ ؛ لِتَعْلَمَ بِذَلِكَ مَنْزِلَتَكَ مِنْهُمْ .

امام علی علیه السلام : مردم ، جز با آزمودن ، شناخته نمی شوند . پس خانواده و فرزندان را هنگام نبودت ، دوستت را هنگام مصیبتت ، خویشانت را به هنگام ناداری ات ، و دوستان و مدّعیان دوستی را به هنگام بیکاری ات ، بیازمای تا با آن ، منزلت خود را نزد آنان بدانی .

عنه علیه السلام : عِنْدَ زَوَالِ الْقُدْرَةِ يَتَبَيَّنُ الصَّدِيقُ مِنَ الْعَدُوِّ .

امام علی علیه السلام : به وقت از دست رفتن توانایی ، دوست از دشمن پدیدار می شود .

عنه علیه السلام : فِي الشَّدَّةِ يُخْتَبَرُ الصَّدِيقُ .

امام علی علیه السلام : دوست ، در سختی ، آزموده می شود .

عنه علیه السلام : كَفَى بِالصُّحْبَةِ اخْتِبَارًا .

امام علی علیه السلام : برای آزمودن [دوستان] ، همین بس که همراه شوی .

عنه علیه السلام : إِصْحَابُ تَخْتَبِرُ .

امام علی علیه السلام : مصاحبت کن ، تا [افراد را] بیازمایی .

عنه علیه السلام : سِتَّةٌ تُخْتَبَرُ بِهَا عُقُولُ الرِّجَالِ : الْمُصَاحَبَةُ ، وَ الْمُعَامَلَةُ ، وَ الْوِلَايَةُ ، وَ الْعَزْلُ ، وَ الْغِنَى ، وَ الْفَقْرُ .

امام علی علیه السلام : به شش چیز ، خردهای مردم سنجیده می شود : مصاحبت ، داد و ستد ، حکمرانی ، برکنار کردن ، دارایی و نداری .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تُصَادِقَ رَجُلًا فَانْظُرْ مَنْ عَدُوُّهُ

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هرگاه خواستی با کسی دوستی کنی ، ببین دشمنش کیست .

عنه عليه السلام - أيضا - : إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تُصَادِقَ رَجُلًا فَأَغْضِبْهُ ، فَإِنْ أَنْصَفَكَ فِي غَضَبِهِ ، وَ إِلَّا فَدَعَهُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هرگاه خواستی با کسی دوستی کنی ، او را خشمگین کن . پس اگر در حال خشم نیز با انصاف با تو رفتار کرد ، [با او دوستی کن] و گرنه رهایش ساز .

الإمام عليّ عليه السلام : مَا أَقَلَّ الثَّقَّةَ الْمُؤْتَمَنَ ، وَأَكْثَرَ الْخَوَانَ !

امام علی علیه السلام : امینِ قابلِ اعتماد ، چه کم است و خیانتکار ، چه بسیار !

عنه عليه السلام : مَنْ طَلَبَ صَدِيقَ صَدِيقٍ وَفِيَا طَلَبَ مَا لَا يَوْجَدُ .

امام علی علیه السلام : هرکس جوینده دوست راستینِ وفادار باشد ، نایافتنی را می جوید

عنه عليه السلام : مَا أَكْثَرَ الْإِخْوَانَ عِنْدَ الْجِفَانِ ، وَأَقَلَّهُمْ عِنْدَ حَادِثَاتِ الزَّمَانِ !

امام علی علیه السلام : برادران ، در کنار ظرف های بزرگ [غذا] ، چه بسیارند و به هنگام حوادث روزگار ، چه کم !

عنه عليه السلام : أَبْعَدُ النَّاسِ سَفَرًا مَنْ كَانَ سَفَرُهُ فِي ابْتِغَاءِ أَخٍ صَالِحٍ .

امام علی علیه السلام : طولانی ترین سفر ، سفر کسی است که در جستجوی برادری صالح است .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : أَبْعَدُ النَّاسِ سَفَرًا مَنْ كَانَ فِي طَلَبِ صَدِيقٍ يَرْضَاهُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : طولانی ترین سفر ، از آن کسی است که در جستجوی دوستی است که او را بپسندد .

عنه عليه السلام : ثَلَاثَةُ أَشْيَاءٍ فِي كُلِّ زَمَانٍ عَزِيزَةٌ ، وَهِيَ : الْإِخَاءُ فِي اللَّهِ ، وَالزَّوْجَةُ الصَّالِحَةُ الْأَلِيفَةُ فِي دِينِ اللَّهِ ، وَالْوَلَدُ الرَّشِيدُ . وَمَنْ أَصَابَ إِحْدَى الثَّلَاثَةِ فَقَدْ أَصَابَ خَيْرَ الدَّارَيْنِ ، وَالْحِظَّ الْأَوْفَرَ مِنَ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : سه چیز در هر روزگاری کمیاب است : برادری خدایی ، زن صالح و دمساز همسو با دین خدا ، و فرزند هدایت یافته . هرکس یکی از این سه تا را به دست آورد ، خیر دو سرا و بهره برتر دنیا را به دست آورده است .

الإمام عليّ عليه السلام - في الديوان المنسوب إليه - :
عِلْمِي غَزِيرٌ وَأَخْلَاقِي مُهَذَّبَةٌ وَمَنْ تَهَذَّبَ يُشْقَى فِي مُهَذَّبِهِ
لَوْ رُمْتُ أَلْفَ عَدُوٍّ كُنْتُ وَاجِدَهُمْ وَلَوْ طَلَبْتُ صَدِيقًا مَا ظَفِرْتُ بِهِ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :
دانشم فراوان و اخلاقم پیراسته است /
[اما] هرکس پیراسته شود ، در عین پیراستگی شوربخت می گردد .
اگر در جستجوی هزار دشمن برآیم ، آنان را خواهیم یافت ؛ /
ولی اگر خواستار يك دوست باشیم ، او را به دست نخواهم آورد .

عنه عليه السلام - أيضا - :

كُلُّ خَلِيلٍ لِي خَالَتُهُ لَا تَرَكَ اللَّهُ لَهُ وَاضِحَهُ

فَكُلُّهُمْ أَرْوَغٌ مِنْ ثَعْلِبَيْمَا أَشْبَهَ اللَّيْلَةَ بِالْبَارِحَةِ !

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

هر دوستی که با او دوستی کردم / خداوند ، هیچ دندان پیشینی برایش مگذارد .
همگی آنان از روباه ، نیرنگبازترند / امشب چه قدر مانند دیشب است (حال روزگار ،
همواره یکسان است .)

عنه عليه السلام - أيضا - :

تَغَرَّبْتُ أَسْأَلُ مَنْ عَنْ لَيْمِنَ النَّاسِ هَلْ مِنْ صَدِيقٍ صَدُوقٌ ؟

فَقَالُوا : عَزِيزَانِ لَا يَوْجَدَانِ صَدِيقٌ صَدُوقٌ وَبَيْضُ الْأَنْوَقِ

امام علی علیه السلام در دیوان منسوب به ایشان - :
از وطنم دور شدم و از مردمی که برابرم پدیدار می شدند ، پرسیدم / : «آیا دوستِ
راستینی یافت می شود ؟» .
اما آنان گفتند که دو چیز کمیاب است و یافت نمی شود / دوستِ راستین و تخم عقاب (چون
آشیانه عقاب بر قلّه کوه های صعب العبور است .)

عنه علیه السلام - ایضا - :

هُمُومٌ رِجَالٍ فِي أُمُورٍ كَثِيرَةٍ وَهَمِّي مِنَ الدُّنْيَا صَدِيقٌ مُسَاعِدٌ
يَكُونُ كَرُوحٍ بَيْنَ جِسْمَيْنِ قُسِّمَتَا جِسْمَهُمَا جِسْمَانِ وَالرَّوْحُ وَاحِدٌ
امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

مردم در اندیشه های فراوانی هستند /

حال آن که من ، تنها اندیشه ام در دنیا ، دوستی کمک کار است ،

که چون روحی در دو پیکر ، تقسیم شده باشد /

و در نتیجه ، دو پیکر باشند ، اما روحشان یکی باشد .

الإمام عليّ عليه السلام : أَصْدِقَاؤُكَ ثَلَاثَةٌ ، وَأَعْدَاؤُكَ ثَلَاثَةٌ ؛ فَأَصْدِقَاؤُكَ : صَدِيقُكَ ،
وَصَدِيقُ صَدِيقِكَ ، وَعَدُوٌّ عَدُوِّكَ . وَأَعْدَاؤُكَ عَدُوُّكَ ، وَعَدُوٌّ صَدِيقِكَ ، وَصَدِيقُ عَدُوِّكَ .

امام علی علیه السلام : دوستانت سه گونه اند و دشمنانت [نیز] سه گونه . اما دوستانت
[عبارت اند از] : دوستت ، دوستِ دوستت و دشمنِ دشمنت . دشمنانت [نیز عبارت اند از]
: دشمنت ، دشمنِ دوستت و دوستِ دشمنت .

الإمام عليّ عليه السلام : كُنْ بِالْوَحْدَةِ أَنْسُ مِنْكَ بِقُرْنَاءِ السَّوِّ .

امام علی علیه السلام : با تنهایی مانوس تر باش تا بودن با همنشینان بد .

عنه علیه السلام : صَاحِبُ السَّوِّ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ .

امام علی علیه السلام : یارِ بد ، پاره ای از آتش است .

عنه علیه السلام : إِحْذَرِ مُجَالَسَةَ قَرِينِ السَّوِّ ؛ فَإِنَّهُ يُهْلِكُ مُقَارِنَهُ ، وَيُرْدِي مُصَاحِبَهُ .

امام علی علیه السلام : از همنشینی با همنشین بد بپرهیز ؛ زیرا او همنشین خود را هلاک می کند و یار خود را تباه می سازد .

عنه علیه السلام : مَا سَعِدَ مَنْ شَقِيَ إِخْوَانُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که برادرانش شوربخت اند ، نیک بخت نمی شود .

عنه علیه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - :الْوَحْدَةُ خَيْرٌ مِنْ رَفِيقِ السَّوِّ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - :تنهایی ، بهتر از رفیق بد است .

عنه علیه السلام - أيضا - :إِيَّاكَ وَصَاحِبَ السَّوِّ ؛ فَإِنَّهُ كَالسَّيْفِ الْمَسْلُوقِ يَرُوقُ مَنْظَرُهُ ، وَيَقْبَحُ أَثَرُهُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - :از یار بد بپرهیز ، که چون شمشیر برهنه است . جلوه اش زیبا و زخمش زشت است .

عنه علیه السلام - أيضا - :تَوَحَّشْتُ فِي الْقَفْرِ الْبَلَقِ ، فَلَمْ أَرْ وَحْشَةً أَشَدَّ مِنْ قَرِينِ السَّوِّ !

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - :دربیا بان خشک و بی آب و علف ، تنها شدم ؛ اما تنهای ای سخت تر از همنشین بد ندیدم .

عنه علیه السلام - أيضا - :إِخْوَانُ السَّوِّ كَشَجَرَةِ النَّارِ يُحْرِقُ بَعْضُهَا بَعْضًا .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - :برادران بد ، همچون درخت آتش هستند که پاره ای از آن ، پاره دیگرش را می سوزاند .

الإمام عليّ عليه السلام : شَرُّ الْإِخْوَانِ مَنْ تُكَلِّفَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادران ، کسی است که برایش به رنج افتند .

عنه علیه السلام : شَرُّ الْإِخْوَانِ الْخَاذِلُ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادران ، فرو گذارنده [دوست خود به هنگام نیاز] است .

عنه علیه السلام : شَرُّ الْإِخْوَانِ الْمُوَاصِلُ عِنْدَ الرَّخَاءِ وَالْمُفَاصِلُ عِنْدَ الْبَلَاءِ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادران ، کسی است که به هنگام آسایش ، [با دوست خود]
[رفت و آمد می کند و به هنگام سختی و بلا ، [از او] می بُرد .

عنه عليه السلام : شَرُّ إِخْوَانِكَ الْغَاشُّ الْمُدَاهِنُ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت ، شخص فریبکار چاپلوس است .

عنه عليه السلام : شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ أَرْضَاكَ بِالْبَاطِلِ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت، کسی است که تو را از طریق باطل، خشنود سازد .

عنه عليه السلام : شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ يَبْتَغِي لَكَ شَرَّ يَوْمِهِ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت ، کسی است که تلخی (بدی) روزش را برای تو
می جوید .

عنه عليه السلام : شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ أَحْوَجَكَ إِلَى مُدَارَاةٍ ، وَالْجَأَكَ إِلَى اعْتِذَارٍ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت ، کسی است که تو را به مدارا نیازمند کند و به
عذرخواهی ناچارت سازد .

عنه عليه السلام : شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ أَغْرَاكَ بِهَوًى ، وَوَلَّهَكَ بِالدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت ، کسی است که تو را به هوا[ی نفس] برانگیزد
و به دنیا شیفته ات کند .

عنه عليه السلام : شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ تَتَبَّطَ عَنِ الْخَيْرِ وَتَبَطَّكَ مَعَهُ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت ، کسی است که از خیر [رساندن] باز ایستد و تو
را نیز با خود ، باز دارد .

عنه عليه السلام : شَرُّ إِخْوَانِكَ وَأَعَشُّهُمْ لَكَ مَنْ أَغْرَاكَ بِالْعَاجِلَةِ ، وَالْهَاكَ عَنِ الْآجِلَةِ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت و فریبکارترینشان در حق تو ، کسی است که تو
را به سوی دنیا برانگیزد و از آخرت ، باز دارد .

الإمام عليّ عليه السلام : خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ كَانَتْ فِي اللَّهِ مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادران ، کسی است که دوستی اش در راه خدا باشد .

عنه علیه السلام : خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ لَمْ تَكُنْ عَلَى الدُّنْيَا أُخُوَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادران ، کسی است که برادری اش برای دنیا نباشد .

عنه علیه السلام : خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ عَنَّفَكَ فِي طَاعَةِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادرانت ، کسی است که بر تو در راه پیروی از خدای سبحان ، سخت گیرد .

عنه علیه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ إِذَا اسْتَغْنَيْتَ عَنْهُ لَمْ يَزِدْكَ

فِي الْمَوَدَّةِ ، وَإِنْ احْتَجَّتْ إِلَيْهِ لَمْ يَنْقُصْكَ مِنْهَا .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : بهترین برادرانت ، کسی است که هرگاه از او بی نیاز شوی ، بر دوستی خود نسبت به تو نیفزاید و اگر به او نیازمند شوی ، از دوستی خود نسبت به تو نکاهد .

عنه علیه السلام : خَيْرُ الْإِخْوَانِ أَقَلُّهُمْ مُصَانَعَةً فِي النَّصِيحَةِ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادرانت ، کسی است که در نیکخواهی تو ، کمترین چرب زبانی را به کار گیرد .

عنه علیه السلام : خَيْرُ الْإِخْوَانِ أَنْصَحُهُمْ . وَشَرُّهُمْ أَعْشُهُمْ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادران، نیک خواه ترینشان است و بدترین آنان، فریبکارترینشان .

عنه علیه السلام : خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ إِذَا فَقَدْتَهُ لَمْ تُحِبَّ الْبَقَاءَ بَعْدَهُ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادران ، کسی است که هرگاه او را از دست بدهی ، پس از او ، زندگی را دوست نداشته باشی .

عنه علیه السلام : خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ لَمْ يَكُنْ عَلَى إِخْوَانِهِ مُسْتَقْصِيَا .

امام علی علیه السلام : بهترین برادران ، کسی است که نسبت به برادرانش پُر توقع نباشد .

عنه عليه السلام : خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ دَلَّكَ عَلَى هُدًى، وَأَكْسَبَكَ ثَقًى، وَصَدَّكَ عَنِ اتِّبَاعِ هَوًى

امام علی علیه السلام : بهترین برادرانت ، کسی است که تو را به هدایتی رهنمون شود ، تقوایی نصیبت کند و از پیروی هوای نفسی بازت دارد .

عنه عليه السلام : خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ كَثَرَ إِغْضَابُهُ لَكَ فِي الْحَقِّ

امام علی علیه السلام : بهترین برادرانت ، کسی است که در راه حق ، بر تو بسیار خشم گیرد .

عنه عليه السلام : خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ لَا يُحَوِّجُ إِخْوَانَهُ إِلَى سِوَاهُ

امام علی علیه السلام : بهترین برادران ، کسی است که برادرانش را به دیگری جز خود ، نیازمند نکند .

عنه عليه السلام : خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ وَاسَاكَ بِخَيْرِهِ ، وَخَيْرٌ مِنْهُ مَنْ أَغْنَاكَ عَنْ غَيْرِهِ

امام علی علیه السلام : بهترین برادرانت ، کسی است که از مالش به تو ببخشد و بهتر از او کسی است که تو را از دیگری جز خود ، بی نیاز کند .

عنه عليه السلام : خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ وَاسَاكَ، وَخَيْرٌ مِنْهُ مَنْ كَفَّاكَ، وَإِنْ احتَاجَ إِلَيْكَ أَعْفَاكَ

امام علی علیه السلام : بهترین برادرانت ، کسی است که از اموال خود به تو ببخشد و بهتر از او کسی است که تو را بی نیاز سازد و اگر خود به تو نیازمند گشت ، تو را معاف دارد [و از تو چیزی نخواهد] .

عنه عليه السلام : خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ دَعَاكَ إِلَى صِدْقِ الْمَقَالِ بِصِدْقِ مَقَالِهِ ، وَنَدَبَكَ إِلَى أَفْضَلِ الْأَعْمَالِ بِحُسْنِ أَعْمَالِهِ

امام علی علیه السلام : بهترین برادرانت ، کسی است که با راستگویی اش تو را به راستگویی بخواند و با اعمال نیک خود ، تو را به برترین اعمال برانگیزد .

عنه عليه السلام : خَيْرُ الْإِخْوَانِ أَعَوْنُهُمْ عَلَى الْخَيْرِ، وَأَعْمَلُهُمْ بِالْبِرِّ، وَأَرْفَقُهُمْ بِالْمُصَاحِبِ

امام علی علیه السلام : بهترین برادران ، کسی است که در به جای آوردن خیر ، برترین یاور ، و در نیکی عامل ترین ، و با مصاحبان ، ملایم ترین است .

عنه علیه السلام : خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرِ وَجَذَبَكَ إِلَيْهِ ، وَأَمَرَكَ بِالْبِرِّ وَأَعَانَكَ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادرانت ، کسی است که به سوی خیر بشتابد و تو را بدان جذب کند ؛ تو را به نیکی فراخواند و در انجام دادن آن به تو کمک برساند .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا يَكُونُ الصَّدِيقُ صَدِيقًا حَتَّى يَحْفَظَ أَخَاهُ فِي ثَلَاثٍ : فِي نَكَبَتِهِ ، وَغَيْبَتِهِ ، وَوَفَاتِهِ .

امام علی علیه السلام : دوست ، دوست نخواهد بود ، مگر آن که برادرش را در سه حال نگه دارد : در سختی اش ، در غیبت او و پس از مرگش .

عنه علیه السلام : الصَّدِيقُ مِنْ صَدَقَ غَيْبُهُ .

امام علی علیه السلام : دوست ، آن است که در نهان ، به دوستی پایبند است .

عنه علیه السلام : حَسْبُ الْمَرْءِ ... مِنْ صَدَاقَتِهِ ، كَثْرَةُ مُوَافَقَتِهِ .

امام علی علیه السلام : در صداقت دوست ، همین بس که همراهی اش ، فراوان باشد .

عنه علیه السلام : مَنْ دَعَاكَ إِلَى الدَّارِ الْبَاقِيَةِ وَأَعَانَكَ عَلَى الْعَمَلِ لَهَا فَهُوَ الصَّدِيقُ الشَّفِيقُ .

امام علی علیه السلام : دوستِ مهربان ، آن کسی است که تو را به سرای آخرت فرا بخواند و در عمل کردن برای آن ، تو را یاری کند .

عنه علیه السلام : الصَّدِيقُ الصَّدُوقُ مَنْ نَصَحَكَ فِي عَيْبِكَ ، وَحَفِظَكَ فِي غَيْبِكَ ، وَآثَرَكَ عَلَى نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : دوستِ راستین ، کسی است که نیکخواهانه عیبت را به تو بگوید ، در نبودنت حافظ [آبرو و راز] تو باشد و تو را بر خود ، مقدّم بدارد .

عنه علیه السلام : لَا يَحُولُ الصَّدِيقُ الصَّدُوقُ عَنِ الْمَوَدَّةِ وَإِنْ جُفِيَ .

امام علی علیه السلام : دوستِ راستین، از دوستی اش باز نمی گردد، اگرچه به او جفا شود

عنه علیه السلام : مَنْ بَصَرَكَ عَيْبَكَ وَحَفِظَكَ فِي غَيْبِكَ فَهُوَ الصَّدِيقُ ، فَاحْفَظْهُ

امام علی علیه السلام : هر که تو را به عیبت بینا گرداند و در نبودنت حافظ [آبرو و راز] تو باشد ، او همان دوست [حقیقی] است ، پس او را نگه دار .

عنه علیه السلام : الصَّدِيقُ مَنْ كَانَ نَاهِيَا عَنِ الظُّلْمِ وَالْعُدْوَانِ ، مُعِينًا عَلَى الْبِرِّ وَالْإِحْسَانِ

امام علی علیه السلام : دوست ، کسی است که از ستم و تجاوزگری بازدارد و بر انجام دادن خوبی و نیکویی یاری کند .

عنه علیه السلام : أَخُوكَ الصَّدِيقُ مَنْ وَقَاكَ بِنَفْسِهِ ، وَآثَرَكَ عَلَى مَالِهِ وَوَلَدِهِ وَعَرْسِهِ

امام علی علیه السلام : برادرِ راستینت ، کسی است که با جان خود ، تو را حفظ کند و تو را بر مال ، فرزند و همسر خود ، مقدم دارد .

عنه علیه السلام : صَدِيقُكَ مَنْ نَهَاكَ ، وَعَدُّوكَ مِنْ أَغْرَاكَ

امام علی علیه السلام : دوستت ، کسی است که تو را [از بدی ها] بازدارد و دشمنت ، آن کسی است که تو را [به سوی بدی ها] برانگیزد .

عنه علیه السلام : مَنْ اهْتَمَّ بِكَ فَهُوَ صَدِيقُكَ

امام علی علیه السلام : هر که به [نیازهای] تو توجه کند ، دوست توست .

عنه علیه السلام : إِنَّ أَخَاكَ حَقًّا مَنْ غَفَرَ زَلَّتَكَ ، وَسَدَّ خَلَّتَكَ ، وَقَبِلَ عُذْرَكَ ، وَسَتَرَ

عَوْرَتَكَ ، وَنَفَى وَجَلَكَ ، وَحَقَّقَ أَمْلَكَ

امام علی علیه السلام : برادرِ حقیقی تو کسی است که لغزشت را ببخشد، نیازت را برطرف سازد ، عذرت را بپذیرد ، زشتی ات را بپوشاند ، ترست را بزدايد و آرزویت را برآورد .

عنه علیه السلام : أَخُوكَ الَّذِي إِنْ أَحْرَضَتْكَ مُلِمَّةٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَبْرَحْ لِبَيْتِكَ وَاجِمًا

وَلَيْسَ أَخُوكَ بِالَّذِي إِنْ تَمَنَّعْتَ عَلَيْكَ أُمُورَ ظَلَّ يَلْحَاكَ لَأِيْمَا

امام علی علیه السلام - در شعر منسوب به ایشان - :

برادرت، کسی است که چون گرفتاری روزگار رنجورت ساخت / در برابر درد دل هایت خاموش نمی ماند [و به یاری ات می شتابد] .

کسی که چون دچار مشکلات شدی / همواره سرزنشگرانه توبیخت می کند، برادرت نیست .

عنه علیه السلام - فِي الدِّيوانِ الْمَنسُوبِ إِلَيْهِ - :

إِنَّ أَخَاكَ الصَّدَقَ مَنْ يَسْعَى مَعَكُمْ مَنْ يَضُرُّ نَفْسَهُ لِيَنْفَعَكَ

وَمَنْ إِذَا عَايَنَ أَمْرًا قَطَّعَ شَتَّتَ فِيهِ شَمْلَهُ لِيَجْمَعَكَ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

برادر راستین تو کسی است که در کنار تو می کوشد / و به خود ، زیان می زند تا به تو سودی رساند .

و چون دید که مسئله ای تو را از هم گسیخته است / خود را پراکنده خاطر می کند ، تا تو را جمعیت خاطر ببخشد .

الإمام عليّ عليه السلام : كَانَ لِي فِيْمَا مَضَى أَخٌ فِي اللَّهِ ، وَكَانَ يُعْظِمُهُ فِي عَيْنِي صِغَرُ

الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ . وَكَانَ خَارِجًا مِنْ سُلْطَانِ بَطْنِهِ ؛ فَلَا يَشْتَهِي مَا لَا يَجِدُ ، وَلَا يُكْثِرُ إِذَا وَجَدَ . وَكَانَ

أَكْثَرَ دَهْرِهِ صَامِتًا ، فَإِنْ قَالَ بَدُّ الْقَائِلِينَ ، وَنَقَعَ غَلِيلَ السَّائِلِينَ . وَكَانَ ضَعِيفًا مُسْتَضَعَفًا ، فَإِنْ

جَاءَ الْجَدُّ فَهُوَ لَيْثٌ غَابٍ ، وَصِلُّ وَادٍ ، لَا يُدْلِي بِحُجَّةٍ حَتَّى يَأْتِيَ قَاضِيًا . وَكَانَ لَا يَلُومُ أَحَدًا

عَلَى مَا يَجِدُ الْعُذْرَ فِي مِثْلِهِ حَتَّى يَسْمَعَ اعْتِذَارَهُ . وَكَانَ لَا يَشْكُو وَجَعًا إِلَّا عِنْدَ بُرِّهِ . وَكَانَ

يَقُولُ مَا يَفْعَلُ ، وَلَا يَقُولُ مَا لَا يَفْعَلُ . وَكَانَ إِذَا غَلِبَ عَلَى الْكَلَامِ لَمْ يُغْلَبْ عَلَى السُّكُوتِ .

وَكَانَ عَلَى مَا يَسْمَعُ أَحْرَصَ مِنْهُ عَلَى أَنْ يَتَكَلَّمَ . وَكَانَ إِذَا بَدَّاهُ أَمْرَانِ يَنْظُرُ أَيُّهُمَا أَقْرَبُ إِلَى

الْهَوَى ؛ فَيُخَالِفُهُ . فَعَلَيْكُمْ بِهَذِهِ الْخَلَائِقِ فَالزَّمُوها ، وَتَنَافَسُوا فِيها ، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِيعُوها

فَاعْلَمُوا أَنَّ أَخْذَ الْقَلِيلِ خَيْرٌ مِنْ تَرْكِ الْكَثِيرِ .

امام علی علیه السلام : در گذشته مرا برادری خدایی بود که کوچکی دنیا در چشمش ، او

را در چشم من بزرگ می داشت . مغلوب شکمش نبود . پس آنچه را نمی یافت ، آرزو نمی

کرد و اگر می یافت ، از حد نمی گذراند . بیشتر روزگارش را خاموش بود ؛ لیکن اگر

سخن می گفت ، بر گویندگان پیشی می گرفت و تشنگی پرسندگان را فرو می نشاند . به

ظاهر ، ناتوان می نمود ؛ لیکن به هنگام کوشش ، چون شیر بیشه و مار زهرآگین بیابان بود. جز در حضور قاضی، حجت آوری نمی کرد و کسی را به سبب کاری که در مثل آن ، پوزش می آورند ، سرزنش نمی کرد تا عذرش را بشنود . از هیچ دردی شکوه نمی کرد ، مگر پس از بهبودش. آنچه را می گفت، انجام می داد و آنچه را انجام نمی داد ، نمی گفت . اگر در گفتار مغلوب می شد ، در خاموشی مغلوب نمی گشت . بر شنیدن ، حریص تر از گفتن بود . اگر با دو مسئله رویاروی می شد ، می نگریست که کدام يك به هوای نفس ، نزدیک تر است و با آن ، مخالفت می کرد . پس این خوی ها را به چنگ آورید و پایبند آنها باشید و در کسب آنها با یکدیگر رقابت کنید . اگر هم نتوانستید همه آنها را کسب کنید ، بدانید که به دست آوردن اندك ، بهتر از رها کردن بسیار است .

الإمام عليّ عليه السلام - في الحكمِ المنسوبةِ إليه - : لا تَسْتَبْدِلَنَّ بِأَخٍ لَكَ قَدِيمٍ أَخَا مُسْتَفَادٍ مَا اسْتَقَامَ لَكَ ؛ فَإِنَّكَ إِن فَعَلْتَ فَقَدْ غَيَّرْتَ ، وَ إِن غَيَّرْتَ تَغَيَّرَتْ نِعْمُ اللَّهِ عَلَيْكَ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : برادر کهن را تا هنگامی که با تو صادق است ، با برادری [تازه] به دست آمده ، عوض مکن ؛ زیرا اگر چنین کنی ، تغییر داده ای و اگر تغییر بدهی ، نعمت های خدا نیز بر ضدّ تو تغییر می کنند .

عنه عليه السلام : اخْتَرِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ جَدِيدَهُ ، وَمِنْ الْإِخْوَانِ أَقْدَمَهُمْ .

امام علی علیه السلام : از هر چیز، نُوش را برگزین ؛ اما از برادران ، قدیمی ترینشان را .

عنه عليه السلام : خَيْرُ كُلِّ شَيْءٍ جَدِيدُهُ ، وَ خَيْرُ الْإِخْوَانِ أَقْدَمُهُمْ .

امام علی علیه السلام : بهترین هر چیزی ، نُو آن است ؛ اما بهترین برادران ، قدیمی ترینشان است .

عنه عليه السلام : مِنْ كَرَمِ الْمَرْءِ بُكَاءُهُ عَلَى مَا مَضَى مِنْ زَمَانِهِ ، وَ حَنِينُهُ إِلَى أَوْطَانِهِ ، وَ حِفْظُهُ قَدِيمِ إِخْوَانِهِ .

امام علی علیه السلام : نشانه بزرگواری آدمی ، گریستن او بر روزگار از دست رفته ، اشتیاق به وطن و حفظ برادران دیرین است .

عنه عليه السلام : إِذَا طَالَتْ الصُّحْبَةُ تَأَكَّدَتْ الْحُرْمَةُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه مصاحبت طولانی شود، حرمت [دوستی] استوارتر می گردد .

الإمام عليّ عليه السلام : رَبِّ مُتَوَدِّدٍ مُتَصَنِّعٍ .

امام علی علیه السلام : چه بسا ابراز کننده دوستی که ظاهرسازی می کند .

عنه عليه السلام - في فِتْنَةِ بَنِي أُمَيَّةَ - :كَانَ أَهْلُ ذَلِكَ الزَّمانِ ذُنابًا ، و سَلَاطِينُهُ سِبَاعًا ،
وَأَوْسَاطُهُ أَكْالًا ، و فَقَرَاؤُهُ أَمْواتا ، و غَارَ الصِّدْقُ ، و فاضَ الكَذِبُ ، و اسْتُعْمِلَتِ المَوَدَّةُ بِاللِّسانِ
، و تَشَاجَرَ النَّاسُ بِالْقُلُوبِ .

امام علی علیه السلام - درباره فتنه بنی امیه - :مردم آن روزگار ، [همچون] گرگ هابند
و حاکمانش درندگان ، و مردم میانه حال آن ، پرخوران و فقیرانش مردگان . راستی ناپدید
می گردد؛ و دروغ ، سرریز می گردد و دوستی زبانی به کار بسته می شود و مردم ، به
دل با یکدیگر دشمنی می کنند .

عنه عليه السلام - في فِتْنَةِ بَنِي أُمَيَّةَ - : هَدَرَ فَنِيْقُ الباطِلِ بَعْدَ كُظُومٍ ، و تَوَاخَى النَّاسُ
عَلَى الفُجُورِ ، و تَهَاجَرُوا عَلَى الدِّينِ ، و تَحَابَّوْا عَلَى الكَذِبِ ، و تَبَاغَضُوا عَلَى الصِّدْقِ .

امام علی علیه السلام - درباره فتنه بنی امیه - :شتر نرِ باطل، پس از خاموشی، بانگ می
زند و مردم در بدکاری با یکدیگر برادر می شوند و در دین ، جدایی می پذیرند ؛ بر دروغ
با یکدیگر دوستی می کنند و بر راستی با یکدیگر دشمنی می ورزند .

الإمام عليّ عليه السلام : لا يُفْسِدُكَ الظَّنُّ عَلَى صَدِيقٍ أَصْلَحَهُ لَكَ اليَقِينُ .

امام علی علیه السلام : دوستی که به صالح بودنِ او مطمئن هستی ، مبادا که بدگمانی ،
[نظر] تو را نسبت به او تباه سازد .

عنه عليه السلام : لا يَغْلِبَنَّ عَلَيْكَ سوءُ الظَّنِّ ؛ فَإِنَّهُ لا يَدْعُ بَيْنَكَ و بَيْنَ خَلِيلٍ صُلْحًا .

امام علی علیه السلام : مبادا که بدگمانی بر تو چیره شود ، که [در این صورت ،] میان
تو و هیچ دوستی ، رابطه دوستانه ای بر جای نمی گذارد .

الإمام عليّ عليه السلام : غَشُّ الصَّدِيقِ وَ الغَدْرُ بِالمَوَاطِئِ مِنَ خِيائَةِ العَهْدِ .

امام علی علیه السلام : فریفتن دوست و زیر پا نهادن پیمان ها ، از [موارد] خیانت به
عهد [خداوند] است .

عنه عليه السلام : مِنْ عَلَامَةِ الشَّقَاءِ غَشُّ الصَّدِيقِ .

امام علی علیه السلام : از نشانه های شوربختی ، فریفتن دوست است .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : إِذَا غَشَّكَ صَدِيقُكَ فَاجْعَلْهُ مَعَ عَدُوِّكَ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هرگاه دوستت تو را فریفت ، او را همسنگ دشمنت بشمار .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا خَيْرَ فِي صَدِيقٍ ضَنِينٍ .

امام علی علیه السلام : در دوستِ بخیل ، خیری نیست .

عنه عليه السلام : الْبُخْلُ يُوجِبُ الْبَغْضَاءَ .

امام علی علیه السلام : بخل ، دشمنی به بار می آورد .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ وَ التَّحَلِّيَ بِالْبُخْلِ؛ فَإِنَّهُ يُزْرِي بِكَ عِنْدَ الْقَرِيبِ، وَ يُمَقِّتُكَ إِلَى النَّسِيبِ .

امام علی علیه السلام : از آراستگی به بخل پرهیز ؛ زیرا تو را نزد آشنا و نزدیک ، خوار و نزد خویشان دشمن می سازد .

عنه عليه السلام : الْبُخْلُ يُذِلُّ مُصَاحِبَهُ ، وَ يُعِزُّ مُجَانِبَهُ .

امام علی علیه السلام : بخل ، همنشین خود را خوار می کند و دوری جوینده از خود را ارجمند می سازد .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : صَدِيقُ الْبَخِيلِ مَنْ لَمْ يُجَرِّبْهُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : کسی دوست شخص بخیل است که او را نیازموده است .

عنه عليه السلام : إِيَّاكُمْ وَ الْبُخْلَ ؛ فَإِنَّ الْبَخِيلَ يَمَقِّتُهُ الْغَرِيبُ ، وَ يَنْفِرُ مِنْهُ الْقَرِيبُ .

امام علی علیه السلام : از بخل پرهیزید ؛ زیرا بیگانه بخیل را دشمن می دارد و خویشاوند از او می گریزد .

الإمام عليّ عليه السلام : لا يَكُنْ حُبُّكَ كَلْفًا ، و لا بُغْضُكَ تَلْفًا ؛ أَحِبِّ حَبِيبَكَ هَوْنًا ما ،
وَأَبْغِضْ بَغِيْضَكَ هَوْنًا ما .

امام علی علیه السلام : دوستی ات ، [در حدّ] شیدایی و دشمنی ات [مایه] هلاکت نباشد .
دوستت را به اندازه دوست بدار و دشمنت را به اندازه دشمن بدار .

الإمام عليّ عليه السلام : الْمُؤْمِنُ لَا يَحِيفُ عَلَى مَنْ يُبْغِضُ ، و لَا يَأْتُمُ فِيمَنْ يُحِبُّ .
امام علی علیه السلام : مؤمن ، بر آن که با او دشمنی می ورزد ، ستم نمی کند و به
خاطر آن که دوستش دارد ، دست به گناه نمی زند .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنْ اسْتَنْتَمْتَ إِلَى وَدُودِكَ فَأَحْزَنْ لَهُ مِنْ أَمْرِكَ وَ اسْتَبَقِ لَهُ مِنْ
سِرِّكَ مَا لَعَلَّكَ أَنْ تَنْدَمَ عَلَيْهِ وَقْتًا ما .

امام علی علیه السلام : اگر به دوستت اعتماد کردی ، پاره ای از مسائل خود را از او نگه
دار و از رازت چیزی را همچنان نزد خود حفظ کن . شاید که روزگاری به خاطر آن
(آشکار کردن همه رازهایت) پشیمان شوی .

عنه عليه السلام : إِبْذِلْ لِصَدِيقِكَ كُلَّ الْمَوَدَّةِ ، و لَا تَبْذِلْ لَهُ كُلَّ الطَّمَانِينَةِ ، و أَعْطِهِ كُلَّ
الْمُؤَاسَاةِ ، و لَا تُفْضِ إِلَيْهِ بِكُلِّ الْأَسْرَارِ ؛ تَوْفِي الْحِكْمَةَ حَقَّهَا ، وَالصَّدِيقَ وَاجِبَهُ .

امام علی علیه السلام : همه دوستی را نثار دوستت کن ؛ اما همه اعتمادت را نثارش مکن
از جان و مالت در راهش بگذر و با او همدردی کن ؛ اما همه رازهایت را با او در میان
مگذار. بدین ترتیب ، هم حق حکمت را به تمامی ادا کرده ای و هم حقوق دوستی را به جا
آورده ای .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا تَبْذِلَنَّ وَدَّكَ إِذَا لَمْ تَجِدْ مَوْضِعًا .

امام علی علیه السلام : دوستی ات را ، اگر جایگاهی [برایش] نیافتی ، نثار مکن .

الإمام عليّ عليه السلام : السَّيِّدُ مَنْ تَحَمَّلَ أَثْقَالَ إِخْوَانِهِ ، وَأَحْسَنَ مُجَاوَرَةَ جِيرَانِهِ .

امام علی علیه السلام : بزرگ ، کسی است که سنگینی [مشکلات زندگی] برادرانش را بر
دوش کشد و با همسایگانش نیک همسایه داری کند .

عنه عليه السلام : إِرْفَقْ بِإِخْوَانِكَ، وَ اكْفِهِمْ غَرْبَ لِسَانِكَ، وَأَجِرْ عَلَيْهِمْ سَيِّبَ إِحْسَانِكَ .

امام علی علیه السلام : با برادرانت نرمی کن ، تندی زبانت را از آنان بازدار و عطا و دهش خود را شامل آنان کن .

عنه علیه السلام : لَا تُتَابِذِ عَدُوَّكَ ، وَ لَا تُقَرِّعَ صَدِيقَكَ ، وَ اقْبَلِ الْعُذْرَ وَ إِن كَانَ كِذْبًا ، وَدَعَ الْجَوَابَ عَن قُدْرَةٍ وَ إِن كَانَ لَكَ .

امام علی علیه السلام : دشمنی ات را با دشمنت آشکار مکن ، با دوست خود ، درشتی منما و عذر را بپذیر - گرچه دروغین باشد - ، و پاسخگویی را - گرچه به سودت باشد - ، از سر قدرت رها کن .

عنه علیه السلام : إِنَّ الْمُسْلِمَ أَخُو الْمُسْلِمِ ؛ فَلَا تَتَابَزُوا ، وَ لَا تَخَافُوا ؛ فَإِنَّ شَرَائِعَ الدِّينِ وَاحِدَةٌ ، وَ سُبُلُهُ قَاصِدَةٌ ، مَنْ أَخَذَ بِهَا لَحِقَ ، وَ مَنْ تَرَكَهَا مَرَقَ ، وَ مَنْ فَارَقَهَا مَحَقَ .

امام علی علیه السلام : مسلمان ، برادر مسلمان است . پس ، از یکدیگر عیب مگیرید و یکدیگر را تنها مگذارید ، که راه های دین ، یکی است و طریقت هایش میانه است . هر کس در آن گام نهد ، [به مقصد] می رسد و هرکس آن را رها کند ، از دین خارج می شود و هرکس از آن جدا گردد ، نابود می شود .

الإمام علي عليه السلام : إِيَّاكَ أَنْ تُخَدَعَ عَنْ صَدِيقِكَ ، أَوْ تُغْلَبَ عَنْ عَدُوِّكَ .

امام علی علیه السلام : مبادا تو را نسبت به دوستت فریب دهند [و رابطه شما را قطع کنند] یا آن که [با رفتارت] مغلوب دشمنت شوی .

عنه علیه السلام : إِصْحَبْ أَخَا التَّقَى وَ الدِّينِ تَسْلَمَ ، وَ اسْتَرْشِدْهُ تَغْنَمَ .

امام علی علیه السلام : با برادری پرهیزگار و دیندار مصاحبت کن ، تا سلامت مانی ، و از او راهنمایی بخواه ، تا سودبری .

عنه علیه السلام : أَحَبُّ الْإِخْوَانِ عَلَى قَدْرِ التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : برادران را به مقدار تقوا [یی که دارند] دوست بدار .

عنه علیه السلام : إِيَّاكَ أَنْ تُخْرِجَ صَدِيقَكَ إِخْرَاجًا يُخْرِجُهُ عَن مَوَدَّتِكَ ، وَ اسْتَبِقْ لَهُ مِنْ أُنْسِكَ مَوْضِعًا يَثِقُ بِالرُّجُوعِ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : بپرهیز از آن که چنان دوستت را از خود برانی که از [حدود] دوستی ات نیز بیرون برود ؛ بلکه برای او از دوستی خود ، جایی بگذار که برای بازگشت ، به آن اعتماد کند .

عنه علیه السلام : مَنْ اسْتَفْسَدَ صَدِيقَهُ نَقَصَ مِنْ عَدَدِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که به دوست خود بدی کند و [با رفتارش] او را تباه سازد ، [گویی] از شمار [نیروهای] خود کاسته است .

عنه علیه السلام : اسْتِفْسَادُ الصَّدِيقِ مِنْ عَدَمِ التَّوْفِيقِ .

امام علی علیه السلام : تباه ساختن دوست ، از بی توفیقی است .

عنه علیه السلام : إِيَّاكَ أَنْ تُوَحِّشَ مُوَادَّكَ وَحَشَةً تُفْضِي بِهِ إِلَى اخْتِيَارِهِ الْبُعْدَ عَنْكَ ، وَإِثَارِ الْفُرْقَةِ .

امام علی علیه السلام : مبادا چنان دوستت را از خود برمانی که دوری از تو را برگزیند و جدایی را ترجیح دهد .

عنه علیه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : إِذَا أَحْسَنَ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِكَ فَلَا تَخْرُجْ إِلَيْهِ بِغَايَةِ بَرِّكَ ، وَ لَكِنْ اتْرُكْ مِنْهُ شَيْئًا تَزِيدُهُ إِيَّاهُ عِنْدَ تَبَيُّنِكَ مِنْهُ الزِّيَادَةَ فِي نَصِيحَتِهِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هرگاه یکی از یارانیت نیکی کرد ، همه خوبی خودت را نثارش مکن و چیزی از آن را باقی بگذار ، تا به هنگام دیدن نیکخواهی بیشتر او ، آن را نثارش کنی .

عنه علیه السلام - أَيْضًا - : إِذَا كَانَ لَكَ صَدِيقٌ وَ لَمْ تَحْمَدْ إِخَاءَهُ وَمَوَدَّتَهُ فَلَا تُظْهِرْ ذَلِكَ لِلنَّاسِ ؛ فَإِنَّمَا هُوَ بِمَنْزِلَةِ السَّيْفِ الْكَالِيلِ فِي مَنْزِلِ الرَّجُلِ ؛ يُرْهَبُ بِهِ عَدُوُّهُ ، وَ لَا يَعْلَمُ الْعَدُوُّ أَصَارَهُ هُوَ أَمْ كَلِيلٌ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هرگاه دوستی داشتی که برادری و دوستی او را نمی پسندیدی ، آن را بر مردم آشکار مکن ؛ چون که او همچون شمشیر کندی است در خانه انسان ، که بدان دشمنش را می ترساند ، حال آن که دشمن نمی داند آن شمشیر ، بُرنده است یا کُند .

عنه عليه السلام - أيضا - :إذا صادقتَ إنسانا وَجِبَ عَلَيْكَ أَنْ تَكُونَ صَدِيقَ صَدِيقِهِ ، و
لَيْسَ يَجِبُ عَلَيْكَ أَنْ تَكُونَ عَدُوَّ عَدُوِّهِ ؛ لِأَنَّ هَذَا إِنَّمَا يَجِبُ عَلَى خَادِمِهِ ، و لَيْسَ يَجِبُ عَلَى
مُثَائِلٍ لَهُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - :هرگاه با کسی دوست شدی ،
بر تو لازم است که با دوست او نیز دوست باشی ؛ لیکن بر تو لازم نیست که با دشمن او
دشمن شوی ؛ زیرا این مسئله بر خدمتکار او لازم است ، نه بر همانند او .

عنه عليه السلام - أيضا - :لَيْسَ يَضُرُّكَ أَنْ تَرَى صَدِيقَكَ عِنْدَ عَدُوِّكَ ؛ فَإِنَّهُ إِنْ لَمْ يَنْفَعَكَ
لَمْ يَضُرَّكَ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - :این که دوستت را نزد دشمنت
ببینی ، به تو زیان نمی زند ؛ چون که اگر برایت سودی نداشته باشد ، زیانی هم به تو
نمی رساند .

الإمام عليّ عليه السلام - في الديوان المنسوب إليه - :
ما وَدَّني أَحَدٌ إِلَّا بَدَلْتُ لَهُصَفَوَ الْمَوَدَّةِ مِنِّي آخِرَ الْأَبَدِ

ولا قَلَّاني و إن كانَ المُسيءُ بناإِلَّا دَعَوْتُ لَهُ الرَّحْمَنَ بِالرَّشَدِ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

کسی با من دوستی نکرد ، جز آن که /دوستی ناب خود را همواره نثارش کردم .

و کسی با من دشمن نشد ، گرچه در حقّ ما بدی کرد / جز آن که همواره هدایت او را از
خدای رحمان خواستار شدم .

عنه عليه السلام - أيضا - :

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلصَّدِيقِ و كُنْ لَهُكَابٍ عَلَى أَوْلَادِهِ يَتَحَدَّبُ

وَاطْلُبْهُمْ طَلَبَ الْمَرِيضِ شِفَاءَهُوَدَعِ الْكَذُوبَ فَلَيْسَ مِمَّنْ يُصَحَّبُ

وَاحْفَظْ صَدِيقَكَ فِي الْمَوَاطِنِ كُلِّهَاوَعَلَيْكَ بِالْمَرءِ الَّذِي لَا يَكْذِبُ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

مانند پدری که به فرزندانش مهربانی می کند / برای دوستت فروتنی کن .

آنان را چونان بیماری که تندرستی خود را می جوید ، بجوی / و دروغگو را رها کن که شایسته مصاحبت نیست .

دوستت را در همه حال ، حفظ کن / و شخصی را به دست آر که دروغ نمی گوید .

الإمام عليّ عليه السلام : يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يُكْثِرَ مِنْ صُحْبَةِ الْعُلَمَاءِ وَ الْأَبْرَارِ ، وَ يَجْتَنِبَ مُقَارَنَةَ الْأَشْرَارِ وَ الْفُجَّارِ .

امام علی علیه السلام : برای عاقل ، سزاوار است که با عالمان و نیکان ، بسیار مصاحبت کند و از همنشینی با بدان و تبهکاران بپرهیزد .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا عَلَيْكَ أَنْ تَصْحَبَ ذَا الْعَقْلِ وَ إِنْ لَمْ تَحْمَدْ كَرَمَهُ ، وَ لَكِنْ اَنْتَفِعْ بِعَقْلِهِ ، وَ احْتَرِسْ مِنْ سَيِّئَةِ اخْلَاقِهِ . وَلَا تَدْعَنَّ صُحْبَةَ الْكَرِيمِ إِنْ لَمْ تَنْتَفِعْ بِعَقْلِهِ ، وَ لَكِنْ اَنْتَفِعْ بِكَرَمِهِ بِعَقْلِكَ . وَ اِفِرْ كُلَّ الْفِرَارِ مِنَ اللَّئِيمِ الْأَحْمَقِ .

امام علی علیه السلام : زیانی برای تو ندارد که با عاقل مصاحبت کنی ، گرچه کرم او را نستایی؛ لیکن از عقل او بهره گیر و از خوی بدش خود را نگه دار . مصاحبت با شخص کریم را فرو مگذار ، گرچه از عقلش بهره مند نشوی ؛ لیکن با عقلت از کرم او بهره مند شو ؛ اما تا می توانی از شخص بخیل احمق بگریز .

قرآن: (فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَ قَوْمٍ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَهَ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ .)

(پس [پیامبر خدا ، صالح ،] از آنان روی گرداند و گفت : ای قوم من! رسالت پروردگارم را به شما رساندم و برایتان نیکخواهی کردم ؛ لیکن شما نیکخواهان را دوست ندارید) .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا خَيْرَ فِي قَوْمٍ لَيْسُوا بِنَاصِحِينَ وَ لَا يُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ .

امام علی علیه السلام : در مردمی که نه خود ، نیکخواهان اند و نه نیک خواهان را دوست دارند ، خیری نیست .

عنه عليه السلام : لَيْكُنْ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَيْكَ مَنْ هَدَاكَ إِلَى مَرَاثِدِكَ ، وَ كَشَفَ لَكَ عَنْ مَعَايِبِكَ .

امام علی علیه السلام : محبوب ترین مردم در نزد تو ، باید کسی باشد که تو را به راه های صواب ، هدایت می کند و عیب هایت را برایت آشکار می نماید .

عنه عليه السلام : لِيَكُنَّ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَيْكَ الْمُشْفِقُ النَّاصِحُ .

امام علی علیه السلام : محبوب ترین مردم در نزد تو ، باید شخص مهربانِ نیکخواه باشد .

عنه عليه السلام : لَا شَفِيقَ كَالْوَدودِ النَّاصِحِ .

امام علی علیه السلام : هیچ دلسوزی ، همچون دوست نیکخواه نیست .

الإمام عليّ عليه السلام : خَيْرُ الْإِخْتِيَارِ مُوَادَّةُ الْأَخْيَارِ .

امام علی علیه السلام : بهترین انتخاب ، دوستی با نیکان است .

عنه عليه السلام : يَا طَالِبَ الْعِلْمِ ، إِنَّ الْعِلْمَ ذُو فَضَائِلَ كَثِيرَةٍ ؛ فَرَأْسُهُ التَّوَاضُّعُ . . .
وَدَلِيلُهُ الْهُدَى ، وَ رَفِيقُهُ مَحَبَّةُ الْأَخْيَارِ .

امام علی علیه السلام : ای دانشجو ! دانش را فضیلت های بسیاری است : بنیادش فروتنی است ، راهنمایش هدایت است و رفیقش دوستی نیکان .

الإمام عليّ عليه السلام : خَيْرُ الْأَصْحَابِ مَنْ يُسَدِّدُكَ عَلَى الْخَيْرِ .

امام علی علیه السلام : بهترین یاران ، کسی است که تو را بر نیکی استوار بدارد .

عنه عليه السلام : الْمُعِينُ عَلَى الطَّاعَةِ خَيْرُ الْأَصْحَابِ .

امام علی علیه السلام : یاور در فرمانبری [خدا] ، بهترین یاران است .

عنه عليه السلام : أَحَبُّ فِي اللَّهِ مَنْ يُجَاهِدُكَ عَلَى صَلَاحِ دِينٍ ، وَ يَكْسِبُكَ حُسْنَ يَقِينٍ .

امام علی علیه السلام : در راه خدا کسی را دوست بدار که بر اصلاح دینت بکوشد و یقین نیکو را نصیبت کند .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : يَجِبُ عَلَيْكَ أَنْ تُشْفِقَ عَلَى وَلَدِكَ أَكْثَرَ مِنْ إِشْفَاقِهِ عَلَيْكَ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : بر تو واجب است که به فرزندت بیش از مهربانی اش به تو ، مهربانی کنی .

الإمام عليّ عليه السلام : أُولَى مَنْ أَحَبَبْتَ مَنْ لَا يَقْلَاكَ .

امام علی علیه السلام : سزاوارترین کس به دوستی ، آن است که با تو دشمنی نکند .

عنه علیه السلام : وَالْأَكَّ مَنْ لَمْ يُعَادِكَ .

امام علی علیه السلام : آن که با تو دشمنی نکند ، با تو دوستی کرده است .

عنه علیه السلام : مَنْ أَمِنْتَ مِنْ أَدِيَّتِهِ فَارْغَبْ فِي أَخُوْتِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که از آزارش در امانی ، به برادری با او رغبت کن .

الإمام عليّ عليه السلام : أَحَقُّ مَنْ أَحَبَبْتَهُ مَنْ نَفَعُهُ لَكَ وَ ضَرُّهُ لِعَيْرِكَ .

امام علی علیه السلام : سزاوارترین کس به دوستی ، آن است که سودش برای تو و زیانش برای دیگری باشد .

الإمام عليّ عليه السلام : الصَّاحِبُ كَالرُّقْعَةِ ؛ فَاتَّخِذْهُ مُشَاكِلًا .

امام علی علیه السلام : دوست ، همچون وصله [بر جامه] است . پس آن را همانند [و همرنگ] خود برگزین .

عنه علیه السلام : الرَّفِيقُ كَالصَّدِيقِ ؛ فَاخْتَرَهُ مُوَافِقًا .

امام علی علیه السلام : رفیق [سفر - که رفاقتش غالباً کوتاه مدت است - نیز] همچون دوست است . پس او را [از جنس] مناسب خود ، انتخاب کن .

عنه علیه السلام : مُوَاصَلَةُ الْأَفْاضِلِ تَوْجِبُ السُّمُوَّ .

امام علی علیه السلام : معاشرت با سرآمدان و دانشمندان ، باعث رفعت (بلندی مرتبت) است .

عنه علیه السلام : تَمَسَّكَ بِكُلِّ صَدِيقٍ أَفَادَتْكَ الشَّدَّةُ .

امام علی علیه السلام : هر دوستی را که دوران سختی ، او را نصیب تو ساخته است ، نیک نگه دار .

عنه علیه السلام : أَشْعَرُ قَلْبِكَ الرَّحْمَةُ لِلرَّعِيَّةِ ، وَ الْمَحَبَّةُ لَهُمْ ، وَ اللَّطْفَ بِهِمْ .

امام علی علیه السلام : برای قلب خود ، لباسی از مهربانی به مردم و لطف و رحمت بر آنان تهیه کن . !

عنه عليه السلام : خَيْرُ مَنْ صَحِبْتَ مَنْ وَلَّهَكَ بِالْأُخْرَى ، وَ زَهَّذَكَ فِي الدُّنْيَا ، وَ أَعَانَكَ عَلَى طَاعَةِ الْمَوْلَى .

امام علی علیه السلام : بهترین مصاحب تو ، کسی است که تو را شیفته آخرت کند و به دنیا بی رغبت سازد و در فرمانبری از خداوند ، یاورت باشد .

عنه عليه السلام : إِصْحَبْ مَنْ لَا تَرَاهُ إِلَّا وَ كَأَنَّهُ لَا غِنَاءَ بِهِ عَنْكَ ، وَ إِنْ أَسَاءَتْ إِلَيْهِ أَحْسَنَ إِلَيْكَ وَ كَأَنَّهُ الْمُسِيءُ .

امام علی علیه السلام : با کسی مصاحبت کن که هرگاه او را ببینی ، گویی همواره به تو نیازمند است و اگر به او بدی کنی ، به تو نیکی کند ، گویی که او بدی کرده است .

عنه عليه السلام : خَيْرُ مَنْ صَحِبْتَهُ مَنْ لَا يُحَوِّجُكَ إِلَى حَاكِمٍ بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ .

امام علی علیه السلام : بهترین مصاحب تو ، کسی است که تو را به داوری [کسی] میان او و تو نیازمند نکند .

عنه عليه السلام : أَخُ تَسْتَفِيدُهُ خَيْرٌ مِنْ أَخٍ تَسْتَزِيدُهُ .

امام علی علیه السلام : برادری که به تو بهره ای رساند ، بهتر از آن برادری است که فقط بر شمار دوستانت بیفزاید . همنشین تو از تو به (بهتر) باید تا تو را عقل و دین بیفزاید

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : عَلَيْكَ بِمُجَالَسَةِ أَصْحَابِ التَّجَارِبِ ؛ فَإِنَّهَا تُقَوِّمُ عَلَيْهِمْ بِأَعْلَى الْغَلَاءِ ، وَ تَأْخُذُهَا مِنْهُمْ بِأَرْخَصِ الرُّخَصِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : با کارآزمودگان همنشین باش ؛ زیرا این تجربه ها برایشان به گران ترین قیمت ، حاصل شده است ، حال آن که تو آنها را از ایشان به ارزان ترین قیمت ، به دست می آوری .

عنه عليه السلام - أَيْضًا - : لَيْسَ تَكْمُلُ فَضِيلَةُ الرَّجُلِ حَتَّى يَكُونَ صَدِيقًا لِمُتَعَادِيَيْنِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : انسان به کمال فضیلت نمی رسد ، مگر آن گاه که همزمان ، دوست دو کس باشد که دشمن یکدیگرند .

عنه عليه السلام - أيضا - : أَحَبُّ النَّاسِ إِلَيْكَ مَنْ كَثُرَتْ أَيْدِيهِ عِنْدَكَ ، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ فَمَنْ كَثُرَتْ أَيْدِيكَ عِنْدَهُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : محبوب ترین مردم در نزد تو ، کسی است که نیکی های بسیار در حَقِّت کرده است . اگر چنین کسی نبود ، آن کسی است که نیکی های بسیاری در حَقِّش کرده ای .

عنه عليه السلام - أيضا - : اصْحَبُوا مَنْ يَذْكُرُ إِحْسَانَكُمْ إِلَيْهِ ، وَيَنْسِي أَيْدِيَهُ عِنْدَكُمْ .
امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : با کسی مصاحبت کنید که نیکی های شما را در حقِّ خود، به یاد می سپارد و نیکی های خود را به شما ، فراموش می کند .

الإمام عليّ عليه السلام - في الديوان المنسوب إليه - :
إِذَا مَا الْمَرْءُ لَمْ يَحْفَظْ ثَلَاثًا فَبِعُهُ وَ لَوْ بِكَفٍّ مِنْ رَمَادٍ
وَفَاءً لِلصَّدِيقِ وَ بَذَلَ مَالَهُ كِتْمَانَ السَّرَائِرِ فِي الْفُؤَادِ

امام علی علیه السلام در دیوان منسوب به ایشان - :
انسان ، هرگاه سه چیز را نگاه ندارد / او را گرچه به مشتی خاکستر ، بفروش .
وفاداری برای دوست ، بخشش مال / و نهفتن راز در دل .

الإمام عليّ عليه السلام : إِيَّاكَ أَنْ تُحِبَّ أَعْدَاءَ اللَّهِ ، أَوْ تُصَفِّيَ وَدَّكَ لِغَيْرِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ ؛
فَإِنَّ مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا حُشِرَ مَعَهُمْ .

امام علی علیه السلام : مبدا که دشمنان خدا را دوست بداری و یا دوستی ات را برای غیر دوستان خدا ، خالص گردانی ؛ زیرا هرکه مردمی را دوست بدارد ، با آنان محشور خواهد شد .

عنه عليه السلام : لَا تُوَادُّوا الْكَافِرَ ، وَلَا تُصَاحِبُوا الْجَاهِلَ .
امام علی علیه السلام : با کافر ، دوستی و با جاهل ، مصاحبت مکنید .

الإمام عليّ عليه السلام : أَسْرَعُ الْمَوَدَّاتِ انْقِطَاعًا مَوَدَّاتُ الْأَشْرَارِ .
امام علی علیه السلام : زودگسل ترین دوستی ها، دوستی شریران است .

عنه عليه السلام : صُحْبَةُ الْأَشْرَارِ تَكْسِبُ الشَّرَّ ، كَالرَّيْحِ إِذَا مَرَّتْ بِالنَّتَنِ حَمَلَتْ نَتْنًا .

امام علی علیه السلام : مصاحبت با شریران ، شر را نصیب [انسان] می کند ، همان گونه که باد ، بر اثر گذر از جای متعفن ، بدبو می شود .

عنه عليه السلام : مُصَاحَبَةُ الْأَشْرَارِ رُكُوبُ الْبَحْرِ .

امام علی علیه السلام : مصاحبت با شریران ، [همچون] سفر دریایی است (خطرناک است)

عنه عليه السلام : مُصَاحِبُ الْأَشْرَارِ كَرَاكِبِ الْبَحْرِ؛ إِنْ سَلِمَ مِنَ الْغَرَقِ لَمْ يَسْلَمْ مِنَ الْفِرَقِ

امام علی علیه السلام : دوستِ شریران ، همچون مسافر دریاست که اگر از غرق شدن هم ایمن ماند ، از ترس ، ایمن نیست .

الإمام علي عليه السلام : أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ : . . . شَتَانُ الْفَاسِقِ - يَعْنِي بُغْضُهُ - .

امام علی علیه السلام : برترین اعمال ، ... دشمنی با فاسقان است .

عنه عليه السلام : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ : لَا تَصْحَبُوا الْفُجَّارَ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا فرمود : با بدکاران ، مصاحبت مکنید .

عنه عليه السلام : مِنْ أَعْظَمِ الْحُمَقِ مُوَاخَاةُ الْفُجَّارِ .

امام علی علیه السلام : برادری با بدکاران ، از بزرگ ترین حماقت هاست .

عنه عليه السلام : إِحْذَرِ مُصَاحَبَةَ الْفُسَّاقِ ، وَ الْفُجَّارِ ، وَ الْمُجَاهِرِينَ بِمَعَاصِي اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : از مصاحبت با فاسقان ، بدکاران و آنان که آشکارا مرتکب معصیت می شوند ، بپرهیز .

الإمام علي عليه السلام : اجْتَنِبْ مُصَاحَبَةَ الْكَذَّابِ ، فَإِنْ اضْطَرَرْتَ إِلَيْهِ فَلَا تُصَدِّقْهُ ، وَ لَا

تُعْلِمُهُ أَنَّكَ تُكَذِّبُهُ ؛ فَإِنَّهُ يَنْتَقِلُ عَنْ وُدِّكَ وَ لَا يَنْتَقِلُ عَنْ طَبْعِهِ .

امام علی علیه السلام : از مصاحبت دروغگو بپرهیز . اگر هم بدان ناگزیر شدی ، او را تصدیق مکن و به او مگو که تکذیبش می کنی ؛ چرا که از دوستی تو دست می کشد ؛ اما از طبیعتش دست نمی کشد .

الإمام عليّ عليه السلام : الحاسِدُ يُظْهِرُ وُدَّهُ فِي أَقْوَالِهِ ، وَ يُخْفِي بُغْضَهُ فِي أَعْمَالِهِ ؛ فَلَهُ اسْمُ الصَّدِيقِ وَ صِفَةُ الْعَدُوِّ .

امام علی علیه السلام : حسود ، دوستی اش را در گفتارش آشکار می کند و دشمنی خود را در کردارش نهان می سازد . پس نام دوست را دارد و صفت دشمن را .

الإمام عليّ عليه السلام : كُلُّ مَوَدَّةٍ عَقَدَهَا الطَّمَعُ حَلَّهَا الْيَأْسُ .

امام علی علیه السلام : هر دوستی ای که طمع پدیدش آرد ، نومیدی از میانش می برد .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : مَنْ أَحَبَّكَ لَشَيْءٍ مَلَكَ عِنْدَ انْقِضَائِهِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هرکه تو را برای چیزی دوست بدارد ، با برآورده شدنش تو را ملول خواهد ساخت .

عنه عليه السلام : مَنْ وَادَّكَ لِأَمْرٍ وَلَّى عِنْدَ انْقِضَائِهِ .

امام علی علیه السلام : هرکه برای کاری با تو دوستی کند ، با برآورده شدنش از تو روی خواهد گرداند .

الإمام عليّ عليه السلام : مَوَدَّةُ الْجُهَالِ مُتَغَيِّرَةٌ الْأَحْوَالِ ، وَشَيْكَةُ الْإِنْتِقَالِ .

امام علی علیه السلام : دوستی جاهلان ، دگرگون شونده و زودگسلنده است .

عنه عليه السلام : مَنْ وَادَّ السَّخِيفَ أَعْرَبَ عَنِ سُخْفِهِ .

امام علی علیه السلام : هرکه با سبک عقل دوستی کند، سبک عقلی خود را آشکار کرده است .

عنه عليه السلام - لِرَجُلٍ وَ كَرِهَ لَهُ صُحْبَةُ رَجُلٍ رَهَقٍ - :

[ف] لَا تَصْحَبْ أَخَا الْجَهْلِ وَ إِيَّاكَ وَ إِيَّاهُ

فَكَمِ مِنْ جَاهِلٍ أَرْدَحَلِيْمَا حِينَ آخَاهُ

يُقَاسُ الْمَرءُ بِالْمَرءِ إِذَا مَا هُوَ مَا شَاءَ

وَاللَّشْيءُ مِنَ الشَّيْءِ مَقَايِيسُ وَ أَشْبَاهُ

[قِيَاسُ النَّعْلِ بِالنَّعْلِ إِذَا مَا هُوَ حَاذَاهُ]

وَالْقَلْبَ عَلَى الْقَلْبِ

دَلِيلٌ حِينَ تَلْقَاهُ

امام علی علیه السلام - به مردی که دوست شدنش را با مردی سبک عقل خوش نداشت - :
با جاهل ، مصاحبت مکن / از او برحذرت می دارم .

چه بسیار جاهلی که چون / با شخصی بردبار دوستی کرد ، او را هلاک ساخت .

انسان با کسی که با او همگام است / سنجیده می شود .

برای هر چیز ، سنجه / و همانندی در چیزهای دیگر است .

نعل را با نعل می سنجند / چون همسوی با آن باشد .

و دل را به دل ، راهنمایی است / چون ببیندش .

الإمام عليّ عليه السلام : مَوَدَّةُ الْحَمَقِ تَزُولُ كَمَا يَزُولُ السَّرَابُ ، وَ تُقْشَعُ كَمَا يُقْشَعُ
الضَّبَابُ .

امام علی علیه السلام : دوستی احمقان ، چون سراب ، ناپدید می شود و چون مه ، می
پراکند .

عنه عليه السلام : مَوَدَّةُ الْأَحْمَقِ كَشَجَرَةِ النَّارِ يَأْكُلُ بَعْضُهَا بَعْضًا .

امام علی علیه السلام : دوستی احمق ، چونان درخت آتش است که [خود را می سوزاند و
[پاره ای از آن ، پاره دیگری را می خورد .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ وَ مَوَدَّةَ الْأَحْمَقِ ؛ فَإِنَّهُ يَضُرُّكَ مِنْ حَيْثُ يَرَى أَنَّهُ يَنْفَعُكَ ،
وَيَسُوؤُكَ وَ هُوَ يَرَى أَنَّهُ يَسُرُّكَ .

امام علی علیه السلام : از دوستی با احمق بپرهیز ؛ زیرا آن جا که می پندارد به تو سود
می رساند ، به تو زیان می زند ، و غمگینت می کند ، حال آن که می پندارد شادت کرده
است .

الإمام عليّ عليه السلام : قَلَّمَا تَدُومُ مَوَدَّةُ الْمُلُوكِ وَ الْحَوَّانِ .

امام علی علیه السلام : دوستی با پادشاهان و خیانتکاران ، کمتر می پاید .

عنه عليه السلام : لَا تَطْمَعَنَّ فِي مَوَدَّةِ الْمُلُوكِ ؛ فَإِنَّهُمْ يُوَحِّشُونَكَ أَنْسَ مَا تَكُونُ بِهِمْ ، وَيَقْطَعُونَكَ أَقْرَبَ مَا تَكُونُ إِلَيْهِمْ .

امام علی علیه السلام : به دوستی پادشاهان امید مبند که در اوج الفت داشتن به آنان ، تنهایت می گذارند و در نهایت نزدیکی به آنان ، از تو می بُرند .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا تَوَادُّوا مَنْ يَسْتَحِلُّ الْمُسْكَرَ .

امام علی علیه السلام : با کسی که [مایعات] مست کننده را حلال می شمارد ، دوستی مکنید .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا تَمْنَحَنَّ وَدَّكَ مَنْ لَا وَفَاءَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : دوستی ات را نثار آن که وفا ندارد ، مکن .

عنه عليه السلام : لَا تَعْتَمِدْ عَلَى مَوَدَّةٍ مَنْ لَا يُوْفِي بَعْدَهُ .

امام علی علیه السلام : به دوستی آن که به عهد خود وفا نمی کند ، اعتماد مکن .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا تَرْغَبْ فِيمَنْ زَهَدَ فِيكَ .

امام علی علیه السلام : به [دوستی] آن که به تو رغبتی ندارد ، رغبت مکن .

عنه عليه السلام : لَا وَجَدْتُ ذُلًّا مِثْلَ اشْتِغَالِ قَلْبِي بِفَارِغِ الْقَلْبِ مِنِّي .

امام علی علیه السلام : هیچ ذلتی را همچون توجه قلبی نسبت به آن که دلش از [محبت] من تهی است ، ندیدم .

الإمام عليّ عليه السلام : مَوَدَّةُ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا تَزُولُ لِأَدْنَى عَارِضٍ يَعْرِضُ .

امام علی علیه السلام : دوستی فرزندان دنیا ، با اندک پیشامدی ، ناپدید می شود .

عنه عليه السلام : إِخْوَانُ الدُّنْيَا تَنْقَطِعُ مَوَدَّتُهُمْ لِسُرْعَةِ انْقِطَاعِ أَسْبَابِهَا .

امام علی علیه السلام : دوستی برادران دنیایی، بر اثر زود گسلی علل آن، گسسته می شود .

عنه عليه السلام : لَا تَصْحَبَنَّ أَبْنَاءَ الدُّنْيَا؛ فَإِنَّكَ إِنْ أَقَلَّتْ اسْتَثْقَلُوكَ، وَإِنْ أَكْثَرْتَ حَسَدُوكَ .

امام علی علیه السلام : با فرزندان دنیا مصاحبت مکن ؛ زیرا چون نادار شوی ، سنگینت می شمارند و چون دارا شوی ، بر تو حسد می برند .

عنه علیه السلام : لَا تَسْتَكْثِرَنَّ مِنْ إِخْوَانِ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّكَ إِنْ عَجَزْتَ عَنْهُمْ تَحَوَّلُوا أَعْدَاءَ .
و إِنْ مَثَلَهُمْ كَمَثَلِ النَّارِ ؛ كَثِيرُهَا يُحْرِقُ ، وَ قَلِيلُهَا يَنْفَعُ .

امام علی علیه السلام : بر شمار برادران دنیایی میفزای که اگر از برآوردن نیازهایشان درمانده شوی ، به دشمنان تبدیل می شوند . حکایت آنان ، حکایت آتش است که بسیار آن ، می سوزاند و کم آن ، سود می رساند .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ لَمْ تَكُنْ مَوَدَّتُهُ فِي اللَّهِ فَاحْذَرُهُ ؛ فَإِنَّ مَوَدَّتَهُ لَنَيْمَةٌ ، وَ صُحْبَتُهُ مَشْوُومَةٌ .

امام علی علیه السلام : هر که دوستی اش خدایی نباشد ، از او بپرهیز ، که دوستی اش پلید است و مصاحبت با او شوم .

عنه علیه السلام : مَا تَوَاخَى قَوْمٌ عَلَى غَيْرِ ذَاتِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ إِلَّا كَانَتْ أُخُوَّتُهُمْ عَلَيْهِمْ تَرَةً يَوْمَ الْعَرْضِ عَلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام : هیچ مردمی در راه غیر خدا با یکدیگر برادر نمی شوند ، مگر آن که روز عرضه شدن بر خدای سبحان ، این برادری برایشان مایه نقص خواهد بود .

عنه علیه السلام : كُلُّ مَوَدَّةٍ مَبْنِيَّةٍ عَلَى غَيْرِ ذَاتِ اللَّهِ ضَلَالٌ ، وَ الْإِعْتِمَادُ عَلَيْهَا مُحَالٌ .

امام علی علیه السلام : هر دوستی ای که بر غیر راه خدا استوار باشد ، گمراهی است و اعتماد بر آن ، محال .

عنه علیه السلام : لَا يُغْتَبَطُ بِمَوَدَّةٍ مَنْ لَا دِينَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : به دوستی آن که دین ندارد ، شادی نمی توان کرد .

الإمام عليّ عليه السلام : اتَّقُوا مَنْ تُبْغِضُهُ قُلُوبُكُمْ .

امام علی علیه السلام : از آن که دل هایتان دوستش ندارد ، بپرهیزد .

الإمام عليّ عليه السلام : مَوَدَّةُ الْعَوَامِّ تَنْقَطِعُ كَانْقِطَاعِ السَّحَابِ ، وَ تَنْقَشِعُ كَمَا يَنْقَشِعُ السَّرَابُ .

امام علی علیه السلام : دوستی عوام ، همچون ابر ، پراکنده و همچون سراب ، ناپدید می شود .

عنه عليه السلام : لَا خَيْرَ فِي صُحْبَةٍ مَنْ تَجْتَمِعُ فِيهِ سِتُّ خِصَالٍ : إِنْ حَدَّثَكَ كَذِبًا ، وَإِنْ حَدَّثَتْهُ كَذِبًا ، وَ إِنْ ائْتَمَنَتْهُ خَائِكَ ، وَ إِنْ ائْتَمَنَكَ أَتْهَمَكَ ، وَ إِنْ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِ كَفَرَكَ ، وَ إِنْ أَنْعَمَ عَلَيْكَ مَنْ عَلَيْكَ .

امام علی علیه السلام : در مصاحبت با آن که در او شش خصلت جمع است ، خیری نیست : اگر با تو سخن بگوید ، دروغ می گوید؛ و اگر با او سخن بگویی ، سخنت را دروغ می شمارد ؛ و اگر او را امانتدار خود سازی ، به تو خیانت می کند ؛ و چون تو را امانتدار خود سازد ، [به خیانت] متّهمت می کند؛ و اگر به او بخشش کنی ، ناسپاسی می کند ؛ و چون به تو بخشش کند ، بر تو مَنّت می گذارد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِذَا أَخَيْتَ فَأَكْرِمْ حَقَّ الْإِخَاءِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه با کسی برادری کردی ، حقّ برادری را گرامی دار (حقوق دوستی را رعایت کن) .

عنه عليه السلام - فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنْفِيَّةِ - : يَا بُنَيَّ... لَا تُضَيِّعَنَّ حَقَّ أَخِيكَ اتِّكَالًا عَلَى مَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ ؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ لَكَ بِأَخٍ مَنْ أَضَعْتَ حَقَّهُ .

امام علی علیه السلام - در وصیت خویش به فرزندش محمد حنفیه - : پسرکم! ... حقّ برادرت را به اعتمادِ دوستی میان خودتان ، ضایع مکن؛ زیرا آن که حقّش را ضایع کرده ای، برادرت نیست .

عنه عليه السلام : مِنْ دَلَائِلِ الْخِذْلَانِ الْإِسْتِهَانَةُ بِحُقُوقِ الْإِخْوَانِ .

امام علی علیه السلام : خوار شمردن حقوق برادران ، از نشانه های بی توفیقی است .

عنه عليه السلام : أَشْرَفُ الشَّيْمِ رِعَايَةُ الْوُدِّ ، وَأَحْسَنُ الْهَمَمِ إِنْجَازُ الْوَعْدِ .

امام علی علیه السلام : ارجمندترین خصلت ، رعایت دوستی است و بهترین همت ، وفای به وعده است .

عنه عليه السلام : كُنْ لِلْوُدِّ حَافِظًا وَإِنْ لَمْ تَجِدْ مُحَافِظًا .

امام علی علیه السلام : [پیمان] دوستی را نگه دار ، گرچه دیگری آن را نگه ندارد .

عنه عليه السلام : أَكْرَمُ وَدَّكَ ، وَاحْفَظْ عَهْدَكَ .

امام علی علیه السلام : [پیمان] دوستی ات را گرامی شمار و عهدت را نگه دار .

عنه عليه السلام : أَحْسَنُ الْمُرُوءَةِ حِفْظُ الْوُدِّ .

امام علی علیه السلام : بهترین جوان مردی ، نگهداشت دوستی است .

الإمام عليّ عليه السلام : أَخُوكَ فِي اللَّهِ مَنْ هَدَاكَ إِلَى رَشَادٍ ، وَنَهَاكَ عَنِ فُسَادٍ ، وَأَعَانَكَ إِلَى إِصْلَاحٍ مَعَادٍ .

امام علی علیه السلام : برادر خدایی تو کسی است که تو را به سمت هدایت و حق ، راهنمایی کند ؛ تو را از فساد ، باز دارد ؛ و بر اصلاح امور معاد ، تو را یاری کند .

الإمام عليّ عليه السلام : إِذَا نَبَتَ الْوُدُّ وَجَبَ التَّرَافُذُ وَالتَّعَايُذُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه [بذر] دوستی رویید ، کمک رساندن به یکدیگر و پشتیبانی از یکدیگر ، واجب می گردد .

الإمام عليّ عليه السلام : أَكْرَمُ مَنْ وَدَّكَ ، وَاصْفَحَ عَنْ عَدُوِّكَ ، يَتِمَّ لَكَ الْفَضْلُ .

امام علی علیه السلام : هرکه را دوستت می دارد ، گرامی بدار و از دشمن خود ، گذشت کن تا فضل و برتری ات کامل گردد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِبْذِلْ مَالَكَ فِي الْحُقُوقِ ، وَوَاسِ بِهِ الصَّدِيقَ ؛ فَإِنَّ السَّخَاءَ بِالْحَرِّ أَخْلَقُ .

امام علی علیه السلام : مال خود را در راه حقوق [دوستان] ببخش و از آن ، به دوستت برسان که بخشش ، آزاده را سزاوارتر است .

عنه عليه السلام : مَا حُفِظَتِ الْأُخُوَّةُ بِمِثْلِ الْمُوَاسَاةِ .

امام علی علیه السلام : هیچ چیز، مانند همدردی [و بخشش] ، برادری را حفظ نمی کند .

عنه عليه السلام : إِنَّ مُوَاسَاةَ الرَّفَاقِ مِنْ كَرَمِ الْأَعْرَاقِ .

امام علی علیه السلام : همدردی با دوستان ، نشان نژادگی و داشتن تبار والاست .

عنه علیه السلام : إِبْذِلْ لِصَدِيقِكَ نَفْسَكَ وَمَالَكَ ، وَلِمَعْرِفَتِكَ رِفْدَكَ وَمَحْضَرَكَ ، وَلِلْعَامَّةِ بَشْرَكَ وَمَحَبَّتَكَ ، وَلِعَدْوِكَ عَدْلَكَ وَإِنصَافَكَ . وَاضْنِ بِدِينِكَ وَعَرِضِكَ عَنْ كُلِّ أَحَدٍ .

امام علی علیه السلام : جان و مال خود را به دوستت ببخش ، عطا و مجلس خود را به آشنایان ، محبت و گشاده رویی خود را به عامه مردم ، و انصافت را به دشمن ؛ اما دین و ناموس خود را آزمندانه برای خود ، نگه دار و از هرکس حفظ کن .

الإمام عليّ عليه السلام : الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ ، وَلَا شَيْءَ أَثَرُ عِنْدَ كُلِّ أَخٍ مِنْ أَخِيهِ .

امام علی علیه السلام : مؤمنان ، برادرند و نزد هیچ برادری ، چیزی بر برادرش مقدم نیست (بر او ترجیح ندارد) .

عنه علیه السلام : عَامِلٌ سَائِرِ النَّاسِ بِالْإِنصَافِ ، وَعَامِلٌ الْمُؤْمِنِينَ بِالْإِثَارِ .

امام علی علیه السلام : با مؤمنان به ایثار رفتار کن (آنان را بر خود ، مقدم بدار) و با دیگر مردمان ، به انصاف .

عنه علیه السلام : تَحَبَّبْ إِلَى خَلِيلِكَ يُحِبِّبَكَ ، وَأَكْرِمَهُ يُكْرِمَكَ ، وَآثَرُهُ عَلَى نَفْسِكَ يُؤْثِرَكَ عَلَى نَفْسِهِ وَأَهْلِهِ .

امام علی علیه السلام : به دوستت ابراز دوستی کن ، تا دوستت بدارد ؛ گرامی اش بدار ، تا گرامی ات بدارد ؛ و او را بر خود مقدم بدار ، تا تو را بر خود و خانواده اش مقدم بدارد .

الإمام عليّ عليه السلام - لِكُمَيْلِ بْنِ زِيَادٍ - : يَا كُمَيْلُ ، الْمُؤْمِنُ مِرَاةُ الْمُؤْمِنِ ؛ لِأَنَّهُ يَتَأَمَّلُهُ فَيَسُدُّ فَاقَتَهُ ، وَيُجَمِّلُ حَالَتَهُ .

امام علی علیه السلام : ای کُمیل ! مؤمن ، آینه مؤمن است ؛ زیرا در [حال] او می نگرد . در نتیجه ، نیازش را برطرف می کند و حالش را سامان می بخشد .

عنه علیه السلام : إِنَّمَا سُمِّيَ الصَّدِيقُ صَدِيقًا لِأَنَّهُ يَصْدُقُكَ فِي نَفْسِكَ وَمَعَايِبِكَ ، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَاسْتَمِمْ إِلَيْهِ ؛ فَإِنَّهُ الصَّدِيقُ .

امام علی علیه السلام : در حقیقت ، دوست از آن رو صدیق (راستگو) نامیده شده است که درباره تو و عیب هایت ، به تو راست می گوید . پس هرکه چنین باشد ، به او اعتماد کن ، که او ، دوست راستین است .

عنه علیه السلام : ثَمَرَةُ الْأُخُوَّةِ حِفْظُ الْغَيْبِ ، وَإِهْدَاءُ الْغَيْبِ .

امام علی علیه السلام : میوه برادری ، به نیکی یاد کردن در غیاب و هدیه کردن عیب ها [در حضور] است .

عنه علیه السلام : مَنْ أَبَانَ لَكَ عَيْبَكَ فَهُوَ وَدُودُكَ .

امام علی علیه السلام : هرکه عیبت را برایت روشن کند ، دوست دوست .

عنه علیه السلام : مَا أَخْلَصَ الْمَوَدَّةَ مَنْ لَمْ يَنْصَحْ .

امام علی علیه السلام : هرکه نیکخواهی نکند ، دوستی را خالص نساخته است .

عنه علیه السلام : مَنْ أَحَبَّكَ نَهَاكَ ، وَمَنْ أَبْغَضَكَ أَغْرَاكَ .

امام علی علیه السلام : هرکه تو را دوست بدارد ، [از بدی] باز می دارد و هرکه تو را دشمن بدارد ، برمی انگیزد .

الإمام علي عليه السلام : عَلَيْكَ بِمُدَارَاةِ النَّاسِ ، وَإِكْرَامِ الْعُلَمَاءِ ، وَالصَّفْحِ عَنْ زَلَّاتِ الْإِخْوَانِ ؛ فَقَدْ أَدَبَكَ سَيِّدُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ بِقَوْلِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَعْفُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ ، وَصِلْ مَنْ قَطَعَكَ ، وَأَعْطِ مَنْ حَرَمَكَ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد مردمداری ، گرامی داشتن عالمان و گذشت کردن از لغزش های برادران ، که سرور اولین و آخرین صلی الله علیه و آله ، تو را با این سخن ، ادب آموخته است : «از آن که به تو ستم می کند ، بگذر ؛ با آن که از تو می گسلد ، بپیوند ؛ و به آن که تو را [از عطای خود] محروم می کند ، ببخش» .

عنه علیه السلام : إِحْتَمِلْ زَلَّةً وَلِيَّكَ لَوْ قَتَلَ وَثْبَةً عَدُوُّكَ .

امام علی علیه السلام : لغزش دوستت را برای هنگام یورش دشمنت ، تحمل کن .

الإمام علي عليه السلام : تُبَيِّنُ الْأُخُوَّةُ فِي اللَّهِ عَلَى التَّنَاصُحِ فِي اللَّهِ ، وَالتَّابُذْلِ فِي اللَّهِ ، وَالتَّعَاوُنِ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ ، وَالتَّنَاهِي عَنْ مَعَاصِي اللَّهِ ، وَالتَّنَاصُرِ فَيَاللَّهِ ، وَإِخْلَاصِ الْمَحَبَّةِ .

امام علی علیه السلام : برادری در راه خدا ، بر اساس نیکخواهی برای یکدیگر در راه خدا ، بخشش به یکدیگر در راه خدا ، کمک به یکدیگر برای فرمانبری از خدا ، بازداشتن یکدیگر از نافرمانی خدا ، یاری رساندن به یکدیگر در راه خدا و خالص کردن دوستی ، بنیاد نهاده می شود .

عنه علیه السلام : إِذَا اتَّخَذَكَ وَلِيًّا أَخَا فَكُنْ لَهُ عَبْدًا ، وَامْنَحْهُ صِدْقَ الْوَفَاءِ ، وَحُسْنَ الصَّفَاءِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه دوست تو را به برادری گرفت ، برایش [چون] بنده باش و وفاداری صادقانه و صفای نیکو را نثارش کن .

الإمام عليّ عليه السلام : سَلُوا الْقُلُوبَ عَنِ الْمَوَدَّاتِ ؛ فَإِنَّهَا شَوَاهِدُ لَا تَقْبَلُ الرُّشَا .

امام علی علیه السلام : از دل ها درباره دوستی ها بپرسید ، که گواهانی رشوه ناپذیرند .

عنه علیه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : إِذَا شَكَّكَتَ فِي مَوَدَّةِ إِنْسَانٍ فَاسْأَلْ قَلْبَكَ عَنْهُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هرگاه درباره دوستی کسی شك کردی ، از دل خود درباره او بپرس .

الإمام عليّ عليه السلام : أَصْدَقُ الْإِخْوَانِ مَوَدَّةَ أَفْضَلِهِمْ لِإِعْوَانِهِ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ مُوَاسَاةً .

امام علی علیه السلام : راست ترین برادران در دوستی ، کسانی هستند که در خوشی و ناخوشی با برادران خود [با جان و مال خویش] ، بیشتر همدردی می کنند .

عنه علیه السلام : فِي الضَّيِّقِ وَالشَّدَّةِ يَظْهَرُ حُسْنُ الْمَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام : در تنگنا و سختی ، دوستی راستین ، آشکار می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا لَهْجَ بَذَرِهِ .

امام علی علیه السلام : هرکس چیزی را دوست بدارد ، شیفته یادکردش می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّمَا يُحِبُّكَ مَنْ لَا يَتَمَلَّقُكَ ، وَيُثْنِي عَلَيْكَ مَنْ لَا يُسْمِعُكَ .

امام علی علیه السلام : در حقیقت ، کسی تو را دوست دارد که برایت چاپلوسی نکند و کسی تو را می ستاید که [ستایش خود را] به گوش تو نرساند .

الإمام عليّ عليه السلام : لَوْ صُمْتَ الدَّهْرَ كُلَّهُ ، وَقُمْتَ اللَّيْلَ كُلَّهُ ، وَقُتِلْتَ بَيْنَ الرُّكْنِ وَالْمَقَامِ ، بَعَثَكَ اللَّهُ مَعَ هَوَاكَ بِالْغَا مَا بَلَغَ ؛ إِنْ فِي جَنَّةٍ فَفِي جَنَّةٍ وَإِنْ فِي نَارٍ فَفِي نَارٍ .

امام علی علیه السلام : اگر همه روزها را روزه بگیری و همه شب ها را به نماز بایستی و میان رُکن و مقام [کعبه] کشته شوی ، باز خداوند ، تو را با علاقه ات برخواد انگیخت ، هرچه که باشد. اگر بهشتی باشد، پس بهشتی [خواهی بود] و اگر دوزخی باشد، پس دوزخی .

عنه عليه السلام : خُذْ مِنْ صَالِحِ الْعَمَلِ ، وَخَالِلِ خَيْرِ خَلِيلٍ ؛ فَإِنَّ لِلْمَرْءِ مَا اكْتَسَبَ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مَعَ مَنْ أَحَبَّ .

امام علی علیه السلام : از شخص درستکار ، فراگیر و با بهترین دوست، دوستی کن ؛ زیرا بهره انسان ، همان است که به دست آورده است و در روز قیامت ، همراه کسی است که دوستش می دارد .

الإمام عليّ عليه السلام : عَيْنُ الْمُحِبِّ عَمِيَّةٌ عَنِ مَعَايِبِ الْمَحْبُوبِ ، وَأُذُنُهُ صَمَاءٌ عَنِ فُجْحِ مَسَاوِيهِ .

امام علی علیه السلام : دیده دوست، از [دیدن] عیب های محبوب، نابینا و گوشش از [شنیدن] زشتی نقص هایش ناشنواست .

قرآن: (وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ) .

(و شاید چیزی را دوست داشته باشید و برایتان شر باشد . خدا می داند و شما نمی دانید) .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : الْعِشْقُ مَرَضٌ لَيْسَ فِيهِ أَجْرٌ وَلَا عِوَضٌ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : عشق ، بیماری ای است که نه پاداشی دارد و نه عوضی .

عنه عليه السلام - أيضا - :العشق جهد عارض ، صادف قلبا فارغا .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : عشق ، رنجی است که با دل فارغ [از اندیشه و کار] ، رویاروی می شود .

عنه عليه السلام : الهجران عُقوبَةُ العشق .

امام علی علیه السلام : جدایی ، کیفر عشق است .

عنه عليه السلام : رَبَّ صَبَابَةٍ غُرِسَتْ مِنْ لَحْظَةٍ .

امام علی علیه السلام : بسا [نهال] شیفتهگی که با يك نگاه ، غرس(کاشته) شده است .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ عَشِقَ شَيْئًا أَعَشَى (أَعْمَى) بَصَرَهُ ، وَأَمْرَضَ قَلْبَهُ ، فَهُوَ يَنْظُرُ بَعَيْنٍ غَيْرِ صَاحِبَةٍ ، وَيَسْمَعُ بِأُذُنٍ غَيْرِ سَمِيعَةٍ ، قَدْ خَرَقَتِ الشَّهَوَاتُ عَقْلَهُ ، وَأَمَاتَتِ الدُّنْيَا قَلْبَهُ ، وَوَلَّهَتْ عَلَيْهَا نَفْسَهُ ، فَهُوَ عَبْدٌ لَهَا وَلَمْ يَنْفِ فِي يَدَيْهِ شَيْءٌ مِنْهَا ، حَيْثُمَا زَالَتْ زَالَ إِلَيْهَا ، وَحَيْثُمَا أَقْبَلَتْ أَقْبَلَ عَلَيْهَا ، لَا يَنْزَجِرُ مِنَ اللَّهِ بِزَاجِرٍ ، وَلَا يَتَّعِظُ مِنْهُ بِوَاعِظٍ ، وَهُوَ يَرَى الْمَأْخُودِينَ عَلَى الْغُرَّةِ .

امام علی علیه السلام : هر که عاشق چیزی شود ، [آن چیز ، دیده اش را کم سو (نابینا) و دلش را بیمار می کند . در نتیجه ، او با چشمی نادرست می نگرد و با گوشی ناشنوا می شنود . شهوت ها [پرده] خردش را دریده اند و دنیا ، دلش را میرانده و جانش شیفته آن شده است . پس او بنده دنیا و بنده کسی است که از آن ، بهره ای دارد و [دنیا] به هر جا رفت ، او نیز می رود و به هر سو روی آورد ، او نیز روی می آورد . در پی هیچ يك از فرمان های بازدارنده خدا باز نمی ایستد و از هیچ پند دهنده از جانب او پند نمی گیرد ، حال آن که خود ، کسانی را که مرگ ، بی خبر ، گرفتارشان ساخته است ، می بیند .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - :ثَلَاثَةُ أَشْيَاءَ لَا دَوَامَ لَهَا : الْمَالُ فِي يَدِ الْمُبَدِّرِ ، وَسَحَابَةُ الصَّيْفِ ، وَغَضَبُ الْعَاشِقِ .

امام علی علیه السلام : - در حکمت های منسوب به ایشان - : سه چیز ، ناپایدار است : مال در دست گشاده دست ، ابر تابستانی و خشم عاشق !

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَى مُوسَى : ... يَامُوسَى ، ذِكْرِي لِلذَّاكِرِينَ ، وَزِيَارَتِي لِلْمُشْتَاقِينَ ، وَجَنَّتِي لِلْمُطِيعِينَ ، وَأَنَا خَاصَّةٌ لِلْمُحِبِّينَ .

امام علی علیه السلام : خداوند به موسی علیه السلام وحی کرد : ای موسی! یادم برای یادآوران است و بهشتم برای فرمانبران ؛ اما من ویژه دوستداران هستم .

الإمام علي عليه السلام - في مناجاته - :إلهي ، وعِزَّتِكَ وَجَلَالِكَ لَقَدْ أَحْبَبْتُكَ مَحَبَّةً اسْتَقَرَّتْ حَلَاوَتُهَا فِي قَلْبِي ، وَمَا تَنَعَّدُ ضَمَائِرُ مُوَحِّدِكَ عَلَى أَنَّكَ تُبْغِضُ مُحِبِّكَ .

امام علی علیه السلام - در نیایشش - :بارالها! به عزّت و جلالت سوگند که چنان تو را دوست دارم که شیرینی آن ، در دلم استوار گشته است . هرگز جان های کسانی که تو را به یگانگی می پرستند، به این باور نمی رسند که تو دوستانت را دشمن می داری .

عنه عليه السلام - في دعائه - :يا إلهي وربّي وسَيِّدي وَمَوْلَايَ ، لَأَيِّ الْأُمُورِ إِلَيْكَ أَشْكُو ؟ !وَلِمَا مِنْهَا أَضِجُّ وَأَبْكِي ؟ !لَأَلِيمَ الْعَذَابِ وَشِدَّتِهِ ؟ ! أَمْ لَطَوِلَ الْبَلَاءُ وَمُدَّتِهِ ؟ ! فَلَئِنْ صَيَّرْتَنِي لِلْعُقُوبَاتِ مَعَ أَعْدَائِكَ ، وَجَمَعْتَ بَيْنِي وَبَيْنَ أَهْلِ بَلَائِكَ ، وَفَرَّقْتَ بَيْنِي وَبَيْنَ أَحِبَّائِكَ وَأَوْلِيَاءِكَ ، فَهَبْنِي - يا إلهي وسَيِّدي وَمَوْلَايَ وَرَبِّي - صَبَرْتُ عَلَى عَذَابِكَ فَكَيْفَ أَصْبِرُ عَلَى فِرَاقِكَ ؟ !

امام علی علیه السلام - در دعایش - :بارالها! پروردگارا! سرور و مولای من! از چه چیز به تو شکایت برم و برای کدام يك از آنها بمویم و بگریم ؟ برای عذاب دردناك و سختی آن ؟ یا برای طولانی بودن کیفر (مجازات) و مدّت آن ؟ پس اگر مرا برای کیفرها در کنار دشمنانت بگذاری و مرا با کیفردیدگانت گردآوری و میان من و اولیا و دوستانت جدایی بیندازی - ای اله و سرور و مولا و پروردگارم! - ، گیرم که بر عذابت صبر کردم ؛ چگونه بر فراق صبر کنم ؟ !

الإمام علي عليه السلام : اخْتَرْتُ مِنَ التَّوْرَةِ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ آيَةً فَنَقَلْتُهَا إِلَى الْعَرَبِيَّةِ ، وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَيْهَا فِي كُلِّ يَوْمٍ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ؛ الْأُولَى : يَا بَنَ آدَمَ ، لَا تَخَافَنَّ سُلْطَانَا مَا دَامَ سُلْطَانِي عَلَيْكَ بَاقٍ ، وَسُلْطَانِي عَلَيْكَ بَاقٍ أَبَدًا . الثَّانِيَةُ : يَا بَنَ آدَمَ ، لَا تَأْسَ بِأَحَدٍ مَا وَجَدْتَنِي ، فَمَتَى أَرَدْتَنِي مَمْلُوءَةً ، وَخَزَائِنِي مَمْلُوءَةً أَبَدًا . الثَّالِثَةُ : يَا بَنَ آدَمَ ، لَا تَأْسَ بِأَحَدٍ مَا وَجَدْتَنِي ، فَمَتَى أَرَدْتَنِي وَجَدْتَنِي بَارًا قَرِيبًا . الرَّابِعَةُ : يَا بَنَ آدَمَ ، إِنِّي أُحِبُّكَ فَأَنْتَ أَيْضًا أُحِبِّنِي الْعَاشِرَةُ : يَا بَنَ آدَمَ كُلُّ يُرِيدُكَ لِأَجَلِهِ وَأَنَا أُرِيدُكَ لِأَجَلِكَ فَلَا تَفِرَّ مِنِّي . . . !

امام علی علیه السلام : از تورات ، دوازده آیه برگزیدم و آنها را به عربی ترجمه کردم . اینك ، هر روز ، سه بار به آنها می نگرم .

نخستین آیه این است : ای آدمیزاد ! از هیچ سیطره ای تا هنگامی که سیطره من بر تو پایدار است ، مترس . سیطره من نیز همیشه پایدار است .

دوم : ای آدمیزاد ! چون مرا یافتی ، با هیچ کس انس مگیر . پس هرگاه مرا خواستی ، [مرا] سرشار خواهی یافت و خزانه های من ، همواره سرشار است .
سوم : ای آدمیزاد ! چون مرا یافتی ، با هیچ کس انس مگیر . پس هرگاه مرا خواستی ، مرا نزدیک و نیکی کننده خواهی یافت .

چهارم : ای آدمیزاد ! من تو را دوست دارم . پس تو نیز مرا دوست بدار ...
دهم : ای آدمیزاد ! هر کس ، تو را برای خودش می خواهد و من تو را برای خودت می خواهم . پس از من مگریز .

قرآن : (وَرِضْوَنٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) .

(خشنودی خدا ، بزرگ تر [از سایر لذت های بهشت] است . این ، همان رستگاری بزرگ است) .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ أَطْيَبَ شَيْءٍ فِي الْجَنَّةِ وَالَّذُ حُبُّ اللَّهِ ، وَالْحُبُّ فِي اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ِ .

امام علی علیه السلام : بهترین و لذیذترین چیز در بهشت ، دوستی خدا ، دوستی در راه خدا و ستایش خداست .

قرآن : (وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّشِدُونَ) .

(ولیکن خدا ، ایمان را محبوب شما ساخت و آن را در دل هایتان بیاراست و کفر و فسق و گناه را ناخوشایندتان گرداند . آنها [که چنین اند] ، راه یافتگان اند .)

الإمام علي عليه السلام - في فضل الإسلام - : ثُمَّ إِنَّ هَذَا الْإِسْلَامَ دِينُ اللَّهِ الَّذِي اصْطَفَاهُ لِنَفْسِهِ ، وَاصْطَنَعَهُ عَلَى عَيْنِهِ ، وَأَصْفَاهُ خَيْرَ خَلْقِهِ ، وَأَقَامَ دَعَائِمَهُ عَلَى مَحَبَّتِهِ .

امام علی علیه السلام - درباره برتری اسلام - : وانگهی این اسلام ، آیین خداست که آن را برای خود برگزید و بر دیده اش پرورید و بهترین آفریدگانش را ویژه [ابلاغ] آن گرداند و ستون هایش را بر دوستی خود ، استوار کرد .

عنه عليه السلام : إِذَا أَكْرَمَ اللَّهُ عَبْدًا شَغَلَهُ بِمَحَبَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند ، بنده ای را گرامی بدارد ، او را به دوستی خود مشغول می سازد .

عنه عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى شَرَاباً لِأَوْلِيَائِهِ ، إِذَا شَرَبُوا سَكِرُوا ، وَإِذَا سَكِرُوا طَرَبُوا ، وَإِذَا طَرَبُوا طَابُوا ، وَإِذَا طَابُوا ذَابُوا ، وَإِذَا ذَابُوا خَلَصُوا ، وَإِذَا خَلَصُوا طَلَبُوا ، وَإِذَا طَلَبُوا وَجَدُوا ، وَإِذَا وَجَدُوا وَصَلُوا ، وَإِذَا وَصَلُوا اتَّصَلُوا ، وَإِذَا اتَّصَلُوا لَا فَرْقَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ حَبِيبِهِمْ .

امام علی علیه السلام : خداوند متعال را برای دوستانش شرابی است که هرگاه بنوشند، مست شوند و چون مست شوند ، به طرب در آیند و چون به طرب در آیند ، شیرین گردند و چون شیرین گردند ، ذوب شوند و چون ذوب شوند ، خالص شوند و چون خالص شوند ، بجویند و چون بجویند ، بیابند و چون بیابند ، برسند و چون برسند ، بپیوندند و چون بپیوندند ، میانشان و میان محبوبشان تفاوتی بر جای نماند .

الإمام علي عليه السلام - في صفة الملائكة - : ثُمَّ خَلَقَ سُبْحَانَهُ لِإِسْكَانِ سَمَاوَاتِهِ وَعِمَارَةِ الصَّفِيحِ الْأَعْلَى مِنْ مَلَكُوتِهِ خَلْقًا بَدِيعًا مِنْ مَلَائِكَتِهِ . . . قَدْ اسْتَفْرَعَتْهُمْ أَشْغَالُ عِبَادَتِهِ ، وَوَصَلَتْ حَقَائِقُ الْإِيمَانِ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَعْرِفَتِهِ ، وَقَطَعَهُمُ الْإِيقَانُ بِهِ إِلَى الْوَلَةِ إِلَيْهِ ، وَلَمْ تُجَاوِزْ رَغْبَاتُهُمْ مَا عِنْدَهُ إِلَى مَا عِنْدَ غَيْرِهِ ، قَدْ ذَاقُوا حَلَاوَةَ مَعْرِفَتِهِ ، وَشَرَبُوا بِالْكَأْسِ الرَّوِّيَّةِ مِنْ مَحَبَّتِهِ .

امام علی علیه السلام - در وصف ملائکه - : آن گاه خداوند سبحان ، برای جای دادن در آسمان هایش و آباد کردن بخش برین ملکوتش ، آفریدگانی نوپدید از ملائکه اش بیافرید . . . اشتغال به عبادتش ، آنان را از هر چیز دیگر بازداشته است و حقایق ایمان ، آنان را به معرفت پروردگارشان پیوند داده است و یقین به او ، آنان را از دیگران بریده و شیفته او ساخته است و خواسته هایشان از آنچه نزد اوست، به آنچه نزد دیگری است، در نمی گذرد . آنان ، شیرینی معرفتش را چشیده و از جام لبریز محبتش نوشیده اند .

عنه عليه السلام : الشَّوْقُ خُلْصَانُ الْعَارِفِينَ .

امام علی علیه السلام : شوق ، دوست صمیمی عارفان است .

عنه عليه السلام : الشَّوْقُ شِمَعَةُ الْمُوقِنِينَ .

امام علی علیه السلام : شوق ، خوی صاحبان یقین است .

عنه عليه السلام - في دُعَائِهِ - : يَا غَايَةَ آمَالِ الْعَارِفِينَ ، يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ ، يَا حَبِيبَ قُلُوبِ الصَّادِقِينَ .

امام علی علیه السلام - در دعایش - : ای غایت آرزوی عارفان ! ای فریادرس کمک خواهان و ای محبوب دل های صادقان !

عنه علیه السلام : سَهَرُ الْعُيُونِ بِذِكْرِ اللَّهِ خُلَصَانُ الْعَارِفِينَ ، وَحُلْوَانُ الْمُقَرَّبِينَ .

امام علی علیه السلام : بیداری چشمها به یاد خدا ، دوست صمیمی عارفان و شیرینی مقربان است .

الإمام عليّ عليه السلام : الذِّكْرُ مِفْتَاحُ الْأَنْسِ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا ، کلید انس گرفتن است .

عنه علیه السلام : ذِكْرُ اللَّهِ قُوَّةُ النُّفُوسِ وَمُجَالَسَةُ الْمَحْبُوبِ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا ، خوراک جان ها و همنشینی با محبوب است .

الإمام عليّ عليه السلام : تَوَبُّوا إِلَى اللَّهِ عِزُّهُ وَجَلُّهُ ، وَادْخُلُوا فِي مَحَبَّتِهِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ، وَالْمُؤْمِنُ تَوَّابٌ .

امام علی علیه السلام : به سوی خداوند عز و جل توبه کنید و به دوستی اش درآیید که خداوند ، توبه کاران و پاکیزگان را دوست دارد ، و مؤمن ، توبه کار است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنْ تَنَزَّهُوا عَنِ الْمَعَاصِي يُحِبِّكُمْ اللَّهُ .

امام علی علیه السلام : اگر خود را از معصیت ها پاک کنید ، خداوند ، دوستتان خواهد داشت .

قرآن: (قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ)

(بگو : اگر خدا را دوست دارید ، از من پیروی کنید ، تا خدا شما را دوست بدارد و گناهانتان را ببامرزد ، که خداوند ، آمرزنده و مهربان است) .

الإمام عليّ عليه السلام : أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ الْمُتَأَسِّي بِنَبِيِّهِ ، وَالْمُقْتَصِّ لِأَثَرِهِ .

امام علی علیه السلام : محبوب ترین بندگان در نزد خداوند ، اقتدا کننده به پیامبرش و پی سپار راه اوست .

الإمام عليّ عليه السلام - في خطبة الوسيلة - : قَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي التَّحْرِيزِ عَلَى اتِّبَاعِهِ وَالتَّارِغِيبِ فِي تَصَدِيقِهِ وَالْقَبُولِ لِدَعْوَتِهِ : «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ» فَاتَّبَاعُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَحَبَّةُ اللَّهِ وَرِضَاهُ غَفْرَانُ الذُّنُوبِ وَكَمَالُ الْفَوْزِ وَوُجُوبُ الْجَنَّةِ .

امام علی علیه السلام - در خطبه معروف به «وسيله» - : خداوند متعال در مقام تشویق و ترغیب به تصدیقش و پذیرش دعوتش می فرماید : «بگو : اگر خدا را دوست می دارید ، از من پیروی کنید ، تا خدا دوستان بدارد و گناهانتان را بپارزد» . پس پیروی از او ، [موجب] دوستی خداست و رضایتش ، [موجب] آمرزش گناهان و رستگاری کامل و واجب شدن بهشت .

الإمام عليّ عليه السلام : تَحَبَّبَ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ بِالرَّغْبَةِ فِيمَا لَدَيْهِ .

امام علی علیه السلام : با رغبت (علاقه داشتن) به آنچه نزد خداوند است، با او دوستی کن .

الإمام عليّ عليه السلام : تَنَظَّفُوا بِالْمَاءِ مِنَ النَّتَنِ الرِّيحِ الَّذِي يُتَأَذَى بِهِ ، تَعَهَّدُوا أَنْفُسَكُمْ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَبْغِضُ مَنْ عِبَادِهِ الْقَانُورَةَ الَّذِي يَتَأَنَّفُ بِهِ مَنْ جَلَسَ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : خود را با آب از بوی آزارنده پاک کنید ؛ و به خودتان برسید که خداوند عز و جل بنده پلشتی را که هرکس کنارش بنشیند ، از [بوی بد] او رنجه شود ، دشمن می دارد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يُحِبُّ السَّهْلَ النَّفْسُ ، السَّمْحَ الْخَلِيقَةَ ، الْقَرِيبَ الْأَمْرُ .

امام علی علیه السلام : خداوند - پاک و بلند مرتبه - دوست می دارد هموار نفس ، بخشنده خوی ، نزدیک کار را .

الإمام عليّ عليه السلام : أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي الْأَرْضِ الدُّعَاءُ .

امام علی علیه السلام : محبوب ترین کارها نزد خدا بر روی زمین ، دعاست .

الإمام عليّ عليه السلام : اِنْتَظِرُوا الْفَرَجَ ، وَلَا تَيَاسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ ؛ فَإِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ اِنْتَظَارُ الْفَرَجِ ، مَا دَامَ عَلَيْهِ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ .

امام علی علیه السلام : در انتظار فرج باشید و از رحمت خدا نومید مشوید که محبوب ترین کارها نزد خداوند عز و جل انتظار فرج است ، تا وقتی که بنده مؤمن ، بر آن مداومت ورزد .

الإمام عليّ عليه السلام : سِتُّ خِصَالٍ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَعَنْ يَمِينِهِ : إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمَرْءَ الْمُسْلِمَ الَّذِي يُحِبُّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ ، وَيَكْرَهُ لَهُ مَا يَكْرَهُ لِنَفْسِهِ ، وَيُنَاصِحُهُ الْوَلَايَةَ ، وَيَعْرِفُ فَضْلِي ، وَيَطْأُ عَقْبِي ، وَيَنْتَظِرُ عَاقِبَتِي .

امام علی علیه السلام : هر که دارای شش صفت باشد ، در کنار خدا و در سمت راستش خواهد بود . خداوند ، شخص مسلمانی را دوست دارد که: آنچه را برای خودش خوش می دارد ، برای برادرش نیز خوش بدارد ؛ و آنچه را برای خود ناخوش می دارد، برای برادرش نیز ناخوش بدارد؛ و با او برای ولایت حق، خیرخواهی می کند؛ و فضیلت مرا می شناسد؛ و گام جای پای من می نهد؛ و منتظر فرجام من است .

عنه عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يُحِبُّ الْمُتَعَفِّفَ الْحَيَّيَّ التَّقِيَّ الرَّاضِيَ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان ، شخص خویشتمندار آرمگین پرهیزگار خرسند را دوست دارد .

عنه عليه السلام : كَفِّرُوا ذُنُوبَكُمْ وَتَحَبَّبُوا إِلَى رَبِّكُمْ بِالصَّدَقَةِ وَصِلَةِ الرَّحِمِ .

امام علی علیه السلام : با دادن صدقه و پیوند با خویشاوندان ، گناهانتان را پاک کنید و محبوب خداوند شوید .

الإمام عليّ عليه السلام : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : عَلَّمَنِي عَمَلًا يُحِبُّنِي اللَّهُ عَلَيْهِ ، وَيُحِبُّنِي الْمَخْلُوقُونَ ، وَيُثْرِي اللَّهُ مَالِي ، وَيُصِحِّحُ بَدَنِي ، وَيُطِيلُ عُمْرِي ، وَيَحْشُرُنِي مَعَكَ .

فَقَالَ : هَذِهِ سِتُّ خِصَالٍ ، تَحْتَاجُ إِلَى سِتِّ خِصَالٍ : إِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُحِبَّكَ اللَّهُ فَخَفِّهِ وَاتَّقِهِ . وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُحِبَّكَ الْمَخْلُوقُونَ فَأَحْسِنْ إِلَيْهِمْ ، وَارْفِضْ مَا فِي أَيْدِيهِمْ . وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُثْرِيَ اللَّهُ مَالَكَ فَزَكِّهِ . وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُصِحِّحَ بَدَنَكَ فَأَكْثِرْ مِنَ الصَّدَقَةِ . وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُطِيلَ اللَّهُ عُمَرَكَ فَصِلْ ذَوِي أَرْحَامِكَ . وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ يَحْشُرَكَ اللَّهُ مَعِيَ فَأُطِلِ السُّجُودَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ .

امام علی علیه السلام : مردی نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و گفت : به من کاری بیاموز که با انجام دادنش ، خداوند مرا دوست بدارد ، آفریدگان نیز دوستم بدارند ،

خداوند دارایی ام را بیفزاید ، تندرست گرداند ، عمرم را طولانی کند و مرا با تو محشور سازد .

حضرت فرمود : «اینها شش صفت است که نیازمند شش صفت دیگر است : هرگاه خواستی خداوند دوستت بدارد ، از او بترس و تقوای او را پیشه کن؛ و هرگاه خواستی آفریدگان دوستت بدارند، به آنان نیکی کن و آنچه را در دست دارند ، رها کن(دل به دارایی مردم مبنده)؛ و هرگاه خواستی خداوند دارایی ات را بیفزاید ، زکات پرداز؛ و هرگاه خواستی خداوند تندرستت گرداند ، بسیار صدقه بده؛ و هرگاه خواستی خداوند عمرت را طولانی کند ، به دیدار خویشاوندانت برو؛ و هرگاه خواستی خداوند تو را با من محشور سازد ، در برابر خدای یگانه قهّار ، سجده ات را طولانی کن» .

الإمام عليّ عليه السلام - لِكُمَيْلِ بْنِ زِيَادٍ - : يَا كُمَيْلُ ، إِنَّ أَحَبَّ مَا تَمْتَنُّهُ الْعِبَادُ إِلَى اللَّهِ - بَعْدَ الْإِقْرَارِ بِهِ وَبِأَوْلِيَائِهِ - التَّعَفُّفُ ، وَالتَّحَمُّلُ ، وَالْإِصْطِبَارُ .

امام علی علیه السلام - به کمیل بن زیاد - : ای کمیل ! محبوب ترین چیزی که بندگان - پس از اقرار به خدا و اولیایش - به درگاهش پیش می آورند ، خویشتن داری ، تحمل و شکیبایی است .

عنه عليه السلام - في بيان صفات الْمُتَّقِينَ - : عِبَادَ اللَّهِ ، إِنَّ مِنْ أَحَبِّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَيْهِ عَبْدًا أَعَانَهُ اللَّهُ عَلَى نَفْسِهِ ، فَاسْتَشْعَرَ الْحُزْنَ وَتَجَلَبَبَ الْخَوْفَ ؛ فَزَهَرَ مِصْبَاحُ الْهُدَى فِي قَلْبِهِ ، وَأَعَدَّ الْقَرَى لِيَوْمِهِ النَّازِلِ بِهِ ، فَقَرَّبَ عَلَى نَفْسِهِ الْبَعِيدَ ، وَهَوَّنَ الشَّدِيدَ .

امام علی علیه السلام - در بیان صفت های پرهیزگاران - : ای بندگان خدا ! محبوب ترین بندگان نزد خداوند ، بنده ای است که خداوند ، او را بر نفس خود یاری داده است . پس اندوه را زیرپوش و ترس را بالاپوش خود قرار داده و در نتیجه ، چراغ هدایت ، در دلش درخشیده و برای میزبانی روزی که به سراغش می آید ، خود را مهیا ساخته است . پس دور را بر جان خود نزدیک ، و سخت را آسان نموده است .

عنه عليه السلام : مَنْ مَقَّتْ نَفْسَهُ أَحَبَّهُ اللَّهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه خود را(نفس خودرا) دشمن بدارد ، خداوند ، دوستش خواهد داشت .

عنه عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ الْعَالِمَ الْفَقِيهَ الزَّاهِدَ الْخَاشِعَ الْحَيِّ الْعَلِيمَ الْحَسَنَ الْخُلُقُ الْمُقْتَصِدَ الْمُنْصِفَ .

امام علی علیه السلام : خداوند متعال ، مؤمن دانی ژرف اندیش پارسای فروتن آزرمگین دانشور خوش خوی میانه رو با انصاف را دوست دارد .

عنه علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يُحِبُّ الْمُحْتَرِفَ الْأَمِينَ .

امام علی علیه السلام : خداوند عز و جل پیشه ور درستکار را دوست دارد .

الإمام عليّ عليه السلام : أَفْضَلُ الْخَلْقِ أَقْضَاهُمْ بِالْحَقِّ ، وَأَحَبُّهُمْ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ أَقْوَلُهُمْ لِلصِّدْقِ .

امام علی علیه السلام : برترین خلق ، کسی است که بیشتر از همه بر اساس حق ، داورى کند و محبوب ترینشان نزد خدای سبحان ، راستگوترینشان است .

الإمام عليّ عليه السلام : كَمَا أَنَّ الشَّمْسَ وَاللَّيْلَ لَا يَجْتَمِعَانِ كَذَلِكَ حُبُّ اللَّهِ وَحُبُّ الدُّنْيَا لَا يَجْتَمِعَانِ .

امام علی علیه السلام : همچنان که خورشید و شب با یکدیگر جمع نمی شوند ، خدا دوستی و دنیا دوستی با یکدیگر جمع نمی شوند .

عنه علیه السلام : مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ سَلَا عَنِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : هر که دوستدار دیدار خداوند سبحان شود ، دنیا را فراموش مى کند .

عنه علیه السلام : كَيْفَ يَدَّعِي حُبَّ اللَّهِ مَنْ سَكَنَ قَلْبُهُ حُبَّ الدُّنْيَا ؟ !

امام علی علیه السلام : آن که دنیا دوستی در قلبش جای گرفته است ، چگونه ادّعاى خدا دوستی مى کند ؟

عنه علیه السلام : إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَأَخْرِجُوا مِنْ قُلُوبِكُمْ حُبَّ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : اگر خداوند را دوست دارید ، دنیا دوستی را از دل هایتان بیرون کنید .

عنه علیه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : حُبُّ الرِّئَاسَةِ شَاغِلٌ عَنْ حُبِّ اللَّهِ سُبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : ریاست دوستی ، از دوستی
خدای سبحان باز می دارد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ مَنْ خَلَقَهُ الْأَشْمَطَ الزَّانِي ، وَالْغَنِيَّ الظَّلُومَ ،
وَالْعَائِلَ الْمُسْتَكْبِرَ .

امام علی علیه السلام : خداوند از خلقش ، پیرِ سفیدمویِ زناکار ، دولتمندِ ستمکار و
مستمندِ مستکبر را دشمن می دارد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ لَيُبْغِضُ الْوَقِحَ الْمُتَجَرِّئَ عَلَى الْمَعَاصِي .
امام علی علیه السلام : خداوند سبحان ، شخصِ بی شرمِ گستاخِ بر گناهان را دشمن می
دارد .

عنه عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ لَيُبْغِضُ الطَّوِيلَ الْأَمْلُ السَّيِّئَ الْعَمَلُ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان ، شخصِ دراز آرزویِ بدکار را دشمن می دارد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْعَبْدَ فَاغِرًا فَاهُ وَيَقُولُ : اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي ، وَيَتْرُكُ
الطَّلَبَ .

امام علی علیه السلام : خداوند ، بنده ای را که دهان خود را می گشاید و می گوید :
«بارالها ! به من روزی بده» ، ولی دست از طلبِ روزی می کشد ، دشمن می دارد .

الإمام عليّ عليه السلام : أَبْغَضُ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ الْعَالِمُ الْمُتَجَبَّرُ .

امام علی علیه السلام : دشمن ترینِ بندگان در نزد خداوند سبحان ، عالمِ متکبر است .

عنه عليه السلام : إِنَّ أَبْغَضَ خَلْقِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ رَجُلٌ قَمَشَ عِلْمًا مِنْ أَغْمَارِ غَشْوَةٍ
وَأَوْبَاشِ فِتْنَةٍ ، فَهُوَ فِي عَمَى عَنِ الْهُدَى الَّذِي أَتَى مِنْ عِنْدِ رَبِّهِ ، وَضَالٌّ عَنْ سُنَّةِ نَبِيِّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، يَظُنُّ أَنَّ الْحَقَّ فِي صَحْفِهِ .

امام علی علیه السلام : دشمن ترین خلق خدا در نزد خدا ، کسی است که دانش را به
صورتِ پراکنده از جاهلانی شب کور و اوباشی فتنه جو ، گرد آورده است . در نتیجه ،
نسبت به هدایتی که از سوی پروردگارش برایش آمده، کور است و از سنت پیامبرش
گمراه است و می پندارد که حق ، همان است که در نوشته های او موجود است .

عنه عليه السلام : إِنَّ مِنْ أَبْغَضِ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لِرَجُلَيْنِ :

رَجُلٌ وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ ؛ فَهُوَ جَائِرٌ عَنْ قَصْدِ السَّبِيلِ ، مَشْعُوفٌ بِكَلَامِ بِدْعَةٍ ، قَدْ لَهَجَ بِالصَّوْمِ وَالصَّلَاةِ ، فَهُوَ فِتْنَةٌ لِمَنْ افْتَتَنَ بِهِ ، ضَالٌّ عَنْ هَدْيٍ مَنْ كَانَ قَبْلَهُ ، مُضِلٌّ لِمَنْ اقْتَدَى بِهِ فِي حَيَاتِهِ وَبَعْدَ مَوْتِهِ ، حَمَالٌ خَطَايَا غَيْرِهِ ، رَهْنٌ بِخَطِيئَتِهِ .

وَرَجُلٌ قَمَشَ جَهْلًا فِي جُهَالِ النَّاسِ ، عَانٍ بِأَغْبَاشِ الْفِتْنَةِ ، قَدْ سَمَّاهُ أَشْبَاهُ النَّاسِ عَالِمًا وَلَمْ يَغْنُ فِيهِ يَوْمًا سَالِمًا .

امام علی علیه السلام : دو تن هستند که از دشمن ترین خلق در نزد خدایند :

آن که خداوند ، او را به خود وا گذاشته است و در نتیجه ، از راه راست منحرف شده ، شیفته سخنی بدعت آمیز گشته و دلبسته روزه و نماز شده است . پس او مایه فریفتگی فریب خوردگان است و از راه هدایت پیشینیان خود ، گمراه گشته و گمراه کننده کسی است که در زمان حیاتش و پس از مرگش از او پیروی کند و بارکش گناهان دیگران و در گرو گناه خود است .

و دیگری آن که جهلی از مردمان جاهل ، گرد آورده و راهی تاریکی های فتنه است . مردم نمایان ، او را عالم نامیده اند ، حال آن که حتی يك روز نیز در فضای علم ، به سلامت نزیسته است .

عنه عليه السلام : إِنَّ مِنْ أَبْغَضِ الرِّجَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى لَعَبْدًا وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ ، جَائِرًا عَنْ قَصْدِ السَّبِيلِ ، سَائِرًا بِغَيْرِ دَلِيلٍ ، إِنْ دُعِيَ إِلَى حَرْثِ الدُّنْيَا عَمِلَ ، وَإِنْ دُعِيَ إِلَى حَرْثِ الْآخِرَةِ كَسَلَ ، كَأَنَّ مَا عَمِلَ لَهُ وَاجِبٌ عَلَيْهِ ، وَكَأَنَّ مَا وَنَى فِيهِ سَاقِطٌ عَنْهُ .

امام علی علیه السلام : از دشمن ترین مردم در نزد خداوند متعال ، بنده ای است که خداوند ، او را به خود وانهاده و او از راه راست ، منحرف شده است و بی راهنما پیش می رود . اگر برای کشت دنیا خوانده شود ، دست به کار می شود و اگر برای کشت آخرت خوانده شود ، تنبلی می کند؛ گویی آنچه انجام داده ، بر او واجب است و آنچه در آن سستی کرده ، از او برداشته شده است .

عنه عليه السلام : أَبْغَضُ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ الْمُغْتَابُ .

امام علی علیه السلام : دشمن ترین آفریدگان در نزد خداوند ، غیبت کننده است .

عنه عليه السلام : أَمَقَّتْ الْعِبَادَ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ مَنْ كَانَ هِمَّتُهُ بَطْنَهُ وَفَرْجُهُ .

امام علی علیه السلام : منفورترین بندگان در نزد خداوند سبحان ، کسی است که جز در اندیشه شکم و شرمگاهش نیست .

عنه علیه السلام : أَبْعَدُ الْخَلَائِقِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى الْبَخِيلُ الْغَنِيُّ .

امام علی علیه السلام : دورترین آفریدگان از خداوند متعال ، دولتمند بخیل است .

عنه علیه السلام : أَمَقَّتْ الْعِبَادَ إِلَى اللَّهِ الْفَقِيرُ الْمَرْهُو ، وَالشَّيْخُ الزَّانِ ، وَالْعَالِمُ الْفَاجِرُ .

امام علی علیه السلام : منفورترین بندگان در نزد خداوند ، فقیر متکبر ، پیر زناکار و عالم بدکار است .

عنه علیه السلام : أَبْغَضُ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى الْجَاهِلُ ؛ لِأَنَّهُ حَرَمَهُ مَا مَنَّ بِهِ عَلَى خَلْقِهِ ؛ وَهُوَ الْعَقْلُ .

امام علی علیه السلام : دشمن ترین آفریدگان در نزد خداوند متعال ، شخص نابخرد است ؛ زیرا او را از آنچه بدان بر خلقش منت نهاده ، یعنی عقل ، محروم ساخته است .

الإمام عليّ عليه السلام : الْقَلْبُ الْمُحِبُّ لِلَّهِ ِ يُحِبُّ كَثِيرًا النَّصَبَ لِلَّهِ ِ ، وَالْقَلْبُ اللَّاهِي عَنِ اللَّهِ يُحِبُّ الرَّاحَةَ ، فَلَا تَظُنَّ يَا بَنَ آدَمَ أَنَّكَ تُدْرِكُ رِفْعَةَ الْبِرِّ بِغَيْرِ مَشَقَّةٍ ؛ فَإِنَّ الْحَقَّ ثَقِيلٌ مُرٌّ ، وَالْبَاطِلَ خَفِيفٌ حُلْوٌ وَنَيٌّ .

امام علی علیه السلام : قلب دوستدار خدا ، خستگی برای خدا را بسیار دوست دارد و قلب بی خبر از یاد خدا ، آسایش را دوست دارد . پس ای آدمیزاد ! گمان مبر که مقام والای نیکی را بدون سختی به دست می آوری؛ زیرا حق ، سنگین و تلخ است و باطل ، سبک ، شیرین و سست .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي الدِّيَوَانِ الْمَنْسُوبِ إِلَيْهِ - :

لَا تُخْذَعَنَّ فَلِلْمُحِبِّ دَلَائِلُ وَلَدَيْهِ مِنْ نَجْوَى الْحَبِيبِ رَسَائِلُ

مِنْهَا تَنْعُمُهُ بِمَا يُبْلَى بِهِ وَسُرُورُهُ فِي كُلِّ مَا هُوَ فَاعِلٌ

فَالْمَنْعُ مِنْهُ عَطِيَّةٌ مَعْرُوفَةٌ وَالْفَقْرُ إِكْرَامٌ وَلُطْفٌ عَاجِلٌ

وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يُرَى مُتَحَفِّظًا مُتَقَشِّفًا فِي كُلِّ مَا هُوَ نَازِلٌ

وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ تَرَاهُ مُشَمَّرًا فِي خِرْقَتَيْنِ عَلَى شَطُوطِ السَّاحِلِ

وَمِنَ الدَّلَائِلِ زُهْدُهُ فِيمَا تَرَى مِنْ دَارِ دُنَى وَالتَّعَمُّدُ عَلَى الدَّلَائِلِ
وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يُرَى فِي عَزَمِهِ طَوْعَ الْحَبِيبِ وَإِنْ أَلَحَّ الْعَادِلُ
وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يُرَى مِنْ شَوْقِهِ مِثْلَ السَّقِيمِ وَفِي الْفُؤَادِ غَلَائِلُ
وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يُرَى مِنْ أَنْسِهِ مُسْتَوْحِشًا مِنْ كُلِّ مَا هُوَ شَاغِلٌ
وَمِنَ الدَّلَائِلِ ضِحْكُهُ بَيْنَ الْوَرَى وَالْقَلْبُ مَحْزُونٌ كَقَلْبِ الثَّائِلِ
وَمِنَ الدَّلَائِلِ حُزْنُهُ وَنَحِيبُهُ جَوْفَ الظَّلَامِ فَمَا لَهُ مِنْ عَاقِلٍ
وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يُرَى مُتَهَنِّكًا بِسُؤَالٍ مَنْ يَحْظَى لَدَيْهِ السَّائِلُ
وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ تَرَاهُ بَاكِيًا أَنْ قَدْ رَأَاهُ عَلَى قَبِيحٍ عَاقِلٌ
وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ تَرَاهُ مُسَافِرًا نَحْوَ الْجِهَادِ وَكُلِّ فِعْلٍ فَاضِلٍ
وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ تَرَاهُ مِسْلَمًا كُلَّ الْأُمُورِ إِلَى الْمَلِكِ الْعَادِلِ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

فریفته مشو ، که دوستدار را نشانه هایی است /
و از نجوای محبوب ، نزدش نامه هایی .

از جمله آن دلایل ، خُرَمی اوست ، به هر آن بلایی که دچارش می شود /
و شادمانی اوست ، به هر آنچه محبوب می کند .

لذا منع از سوی محبوب ، خود ، بخششی نیک است /
و فقر ، گرامیداشت و لطفی بی درنگ .

نشانه دیگر آن دوستدار ، این که هر چه بر سرش فرود می آید /
خود را نگاه می دارد و ساده زندگی می نماید .

نشانه دیگر ، آن که او را جامه به کمر بسته /
بر کناره آب و آماده هر کار می بینی .

نشانه دیگر ، بی رغبتی اوست /
به آنچه از سرای ذلت و نعمت گذرا می بینی .

نشانه دیگر ، آن است که عزمش /
بر فرمانبری محبوب استوار است؛ گرچه سرزنشگر ، پافشاری کند .

نشانه دیگر ، آن است که بر اثر شوقش /
همچون بیماری به چشم می آید که قلبش [از شدت تشنگی] می سوزد .

نشانه دیگر ، آن است که به سبب انس با محبوب /
از هر چیزی که او را از محبوب بازدارد ، می رمد .

نشانه دیگر ، آن است که در میان مردم ، می خندد /
اما قلبش چون عزیز از دست دادگان ، غمگین است .

نشانه دیگر ، اندوه و مویه اوست در پناه /
تاریکی های شب ، که هیچ چیز او را از آن ، باز نمی دارد .

نشانه دیگر ، آن است که شیفته برآوردن /
درخواست کسی است که از آن بهره مند می شود .

نشانه دیگر ، آن است که چون عاقلی /
او را در کار زشتی ببیند ، گریانش می یابی .

نشانه دیگر ، آن است که او را پویا /
در راه جهاد و هر کار با فضیلتی می بینی .

نشانه دیگر ، آن است که او را می بینی /
که همه کارها را به فرمانروای عادل سپرده است .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ أَرَادَ مِنْكُمْ أَنْ يَعْلَمَ كَيْفَ مَنَزِلَتُهُ عِنْدَ اللَّهِ فَلْيَنْظُرْ كَيْفَ مَنَزِلَةُ اللَّهِ مِنْهُ عِنْدَ الذُّنُوبِ ، كَذَلِكَ تَكُونُ مَنَزِلَتُهُ عِنْدَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى .

امام علی علیه السلام : هر يك از شما كه می خواهد بداند موقعیتش نزد خدا چگونه است ،
به موقعیت خدا نزد خودش به هنگام گناه بنگرد ؛ موقعیت او نزد خداوند متعال ، همان
گونه است .

عنه عليه السلام : مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَعْلَمَ كَيْفَ مَنَزِلَتُهُ عِنْدَ اللَّهِ فَلْيَنْظُرْ كَيْفَ مَنَزِلَةُ اللَّهِ عِنْدَهُ ؛ فَإِنَّ كُلَّ مَنْ خَيْرَ لَهُ أَمْرَانِ ؛ أَمْرُ الدُّنْيَا وَأَمْرُ الْآخِرَةِ ، فَأَخْتَارَ أَمْرَ الْآخِرَةِ عَلَى الدُّنْيَا فَذَلِكَ الَّذِي يُحِبُّ اللَّهُ ، وَمَنْ اخْتَارَ أَمْرَ الدُّنْيَا فَذَلِكَ الَّذِي لَا مَنَزِلَةَ لَهُ عِنْدَهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه دوست دارد بداند نزد خدا چه موقعیتی دارد ، به موقعیت خدا نزد خودش بنگرد ؛ زیرا به هرکه حق انتخاب دو کار داده شود : کار این جهانی و کار آن جهانی ، و او کار آن جهانی را بر کار این جهانی برگزیند ، او کسی است که خدا را دوست دارد ؛ و هرکه کار این جهانی را برگزیند ، او کسی است که خدا نزد او منزلتی ندارد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يُؤْنِسُكَ بِذِكْرِهِ فَقَدْ أَحَبَّكَ .

امام علی علیه السلام : هرگاه دیدی خداوند عزّو جلّ تو را همدم یاد خود ساخته ، در حقیقت ، تو را دوست داشته است .

عنه عليه السلام : الذِّكْرُ لَذَّةُ الْمُحِبِّينَ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا ، لذّت دوستداران [خدا] است .

عنه عليه السلام - فِي دُعَاءٍ لَهُ - : اَللّٰهُمَّ اِلَيْكَ حَنَّتْ قُلُوبُ الْمُحِبِّينَ ، وَبِكَ اُنِسَتْ عُقُولُ الْعَاقِلِينَ .

امام علی علیه السلام - در یکی از دعاهايش - : بارالها ! دل های افتادگان ، مشتاق توست و خردهای خردمندان ، با تو همدم شده است .

عنه عليه السلام - فِي دُعَاءٍ لَهُ يَلْجَأُ فِيهِ إِلَى اللَّهِ لِيَهْدِيَهُ إِلَى الرَّشَادِ - : اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ اَنْسُ الْاَنْسِيْنَ لِاَوْلِيَائِكَ ، وَاَحْضَرُهُمْ بِالْكِفَايَةِ لِلْمُتَوَكِّلِيْنَ عَلَيْكَ ، تُشَاهِدُهُمْ فِي سَرَائِرِهِمْ ، وَتَطَّلِعُ عَلَيْهِمْ فِي ضَمَائِرِهِمْ ، وَتَعْلَمُ مَبْلَغَ بَصَائِرِهِمْ ؛ فَاسْرَارُهُمْ لَكَ مَكْشُوفَةٌ ، وَقُلُوبُهُمْ اِلَيْكَ مَلْهُوفَةٌ ، اِنْ اَوْحَشَتْهُمْ الْغُرْبَةُ اَنْسَهُمْ ذِكْرُكَ ، وَاِنْ صُبَّتْ عَلَيْهِمُ الْمَصَائِبُ لَجَّوْا اِلَى الْاِسْتِجَارَةِ بِكَ ؛ عِلْمًا بِاَنَّ اَزِمَّةَ الْاُمُورِ بِيَدِكَ ، وَمَصَادِرُهَا عَنْ قَضَائِكَ .

امام علی علیه السلام - در دعایی که در آن به خدا پناهنده می شود تا او را به راه درست ، هدایت فرماید - : بارالها ! تو برای دوستانِ همدم ترینِ همدمانی و برای توکل کنندگان به تو ، از همه کاردان تر. بر نهانی هایشان بینایی ، و از درون هایشان باخبر ، و از حدّ بینش آنان آگاه . رازهایشان بر تو آشکار است و دل هایشان شیفته تو . اگر غربت به وحشتشان اندازد ، یاد تو آرامشان می سازد و اگر مصیبت ها بر آنان فرو بارد ، به سوی تو پناه می آورند؛ زیرا می دانند که سر رشته کارها به دست توست و خاستگاه آنها قضای تو .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يَمْنَحُ الْمَالَ مَنْ يُحِبُّ وَيُبْغِضُ ، وَلَا يَمْنَحُ الْعِلْمَ إِلَّا مَنْ أَحَبَّ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان ، مال را به آن که دوست می دارد و دشمن می دارد ، می بخشد؛ اما دانش را جز به کسی که دوست دارد ، نمی بخشد .

عنه عليه السلام : إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ سُبْحَانَهُ عَبْدًا بَغْضَ إِلَيْهِ الْمَالَ ، وَقَصَّرَ مِنْهُ الْأَمَالَ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند سبحان ، بنده ای را دوست بدارد ، دارایی را مورد نفرتش قرار می دهد و آرزوهایش را کوتاه می گرداند .

عنه عليه السلام : مِمَّا يَدُلُّكَ عَلَى دَنَاءَةِ الدُّنْيَا أَنَّ اللَّهَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ زَوَاهَا عَنْ أَوْلِيَائِهِ وَأَحِبَّائِهِ ؛ نَظَرًا وَاخْتِيَارًا ، وَبَسْطَهَا لِأَعْدَائِهِ ؛ فِتْنَةً وَاخْتِبَارًا .

امام علی علیه السلام : از جمله چیزهایی که پستی دنیا را به تو نشان می دهد ، آن است که خداوند عز و جل بساط آن را از روی عنایت و خیرخواهی ، از سرِ اولیا و دوستانش برکشیده و از روی ابتلا و آزمون ، آن را برای دشمنانش گسترده است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَلْهَمَهُ الصِّدْقَ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند، بنده ای را دوست بدارد ، راستی را به او الهام می کند .

عنه عليه السلام : إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا زَيَّنَّهُ بِالسَّكِينَةِ وَالْحِلْمِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند ، بنده ای را دوست بدارد ، او را با آرامش و بردباری می آراید .

عنه عليه السلام : إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا حَبَّبَ إِلَيْهِ الْأَمَانَةَ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند، بنده ای را دوست بدارد، امانتداری را محبوبش می گرداند .

عنه عليه السلام : إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَلْهَمَهُ رُشْدَهُ ، وَوَفَّقَهُ لِمَطَاعَتِهِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند ، بنده ای را دوست بدارد ، راه صواب و هدایتش را به او می نماید و او را توفیق فرمانبری از خود می دهد .

عنه عليه السلام : إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا وَعَظَّمَهُ بِالْعِبَرِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند، بنده ای را دوست بدارد ، او را با عبرت ها پند می دهد .

عنه عليه السلام : إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا رَزَقَهُ قَلْبًا سَلِيمًا ، وَخُلُقًا قَوِيمًا .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند ، بنده ای را دوست بدارد ، قلبی سلیم و پاک و خویی استوار ، روزی اش می کند .

عنه عليه السلام : السَّخَاءُ وَالشَّجَاعَةُ غَرَائِزُ شَرِيفَةٌ ، يَضَعُهَا اللَّهُ سُبْحَانَهُ فِيمَنْ أَحَبَّهُ وَامْتَحَنَهُ .

امام علی علیه السلام : بخشندگی و دلآوری، صفاتی ارجمند هستند که خداوند سبحان، آنها را در وجود هرکه دوستش بدارد و آزموده باشد ، می نهد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ أَحَبَّ حَبِيبًا أَنَسَ بِهِ ، وَمَنْ أَنَسَ بِحَبِيبٍ صَدَّقَ قَوْلُهُ وَرَضِيَ فِعْلُهُ ، وَمَنْ وَثِقَ بِحَبِيبٍ اعْتَمَدَ عَلَيْهِ ، وَمَنْ اِشْتَقَّ إِلَى حَبِيبٍ جَدَّ فِي السَّيْرِ إِلَيْهِ . يَا مُوسَى ، ذِكْرِي لِلذَّاكِرِينَ ، وَزِيَارَتِي لِلْمُشْتَاقِينَ ، وَجَنَّتِي لِلْمُطِيعِينَ ، وَأَنَا خَاصَّةٌ لِلْمُحِبِّينَ .

امام علی علیه السلام : خداوند به موسی علیه السلام وحی کرد : «هرکه محبوبی را دوست بدارد ، با او همدم می شود و هرکه با محبوبی همدم گشت ، سخنش را تصدیق می کند و از کردارش خشنود می شود ، و هرکه به محبوبی اطمینان کند ، به او اعتماد می ورزد و هرکه مشتاق محبوبی شود ، در رفتن به سویش می کوشد .
ای موسی ! یادم از آن یادآوران ، دیدارم از آن شیفتگان ، و بهشتم از آن فرمانبران است و من خود ، ویژه دوستدارانم هستم» .

الإمام عليّ عليه السلام : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَزُورُ أَهْلَ الْجَنَّةِ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي كُلِّ يَوْمٍ جُمُعَةٍ ، وَذَكَرَ مَا يُعْطُونَ ، قَالَ : ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : اِكْشِفُوا الْحُجُبَ . فَيَكْشِفُوا حِجَابًا ثُمَّ حِجَابًا حَتَّى يَتَجَلَّى لَهُمْ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَنْ وَجْهِهِ فَكَأَنَّهُمْ لَمْ يَرَوْا نِعْمَةً قَبْلَ ذَلِكَ ، وَهُوَ قَوْلُهُ تَعَالَى : «وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ» .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : «بهشتیان هر روز جمعه با پروردگار متعال دیدار می کنند» . سپس حضرت ، آنچه را که به آنان عطا می شود یاد

کرد و افزود: «آن گاه خداوند متعال می فرماید: "پرده ها را بردارید." پس از آن پرده ها یکی یکی برداشته می شوند، تا آن که خداوند متعال با رخسار بزرگوارش چنان بر آنان تجلی می کند که گویی پیش از آن، هیچ نعمتی ندیده اند؛ و این است معنای گفته خداوند متعال: «و بیش از آن نزد ماست».

الإمام عليّ عليه السلام: حُبُّ اللَّهِ نَارٌ لَا يَمُرُّ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا احْتَرَقَ، وَنورُ اللَّهِ لَا يَطْلُعُ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا أَضَاءَ.

امام علی علیه السلام: دوستی خدا، آتشی است که بر هرچه بگذرد، می سوزد و نور خدا بر هر چه بتابد، درخشیدن می گیرد.

الإمام عليّ عليه السلام: واصلوا مَنْ تَوَاصَلُونَهُ فِي اللَّهِ، وَاهْجُرُوا مَنْ تَهْجُرُونَهُ فِي اللَّهِ سُبْحَانَهُ.

امام علی علیه السلام: با هرکه می پیوندید و دوستی می کنید، در راه خدا دوستی کنید و از هرکه می بُرید، در راه خدای سبحان بُرید.

عنه عليه السلام: وادّوا مَنْ تَوَادَّدُونَهُ فِي اللَّهِ، وَابْغَضُوا مَنْ تُبْغِضُونَهُ فِي اللَّهِ سُبْحَانَهُ.

امام علی علیه السلام: با هرکه دوستی می کنید، در راه خدا دوستی کنید و با هرکه دشمنی می کنید، در راه خدا دشمنی کنید.

الإمام عليّ عليه السلام - فِي صِفَةِ الْعُلَمَاءِ - :إِعْلَمُوا أَنَّ عِبَادَ اللَّهِ الْمُسْتَحْفَظِينَ عِلْمَهُ يَصُونُونَ مَصُونَهُ، وَيُفَجِّرُونَ عُيُونَهُ، يَتَوَاصَلُونَ بِالْوِلَايَةِ، وَيَتَلَقَّوْنَ بِالْمَحَبَّةِ، وَيَتَسَاقُونَ بِكَأْسِ رَوْيَةٍ، وَيَصْدُرُونَ بَرِيَّةً، لَا تَشَوُّبُهُمُ الرِّيْبَةُ، وَلَا تُسْرِعُ فِيهِمُ الْغَيْبَةُ. عَلَى ذَلِكَ عَقَدَ خَلْقَهُمْ وَأَخْلَقَهُمْ، فَعَلَيْهِ يَتَحَابُّونَ، وَبِهِ يَتَوَاصَلُونَ.

امام علی علیه السلام - در وصف عالمان - : بدانید که بندگان که نگاهدار علم خداوند، دانش محفوظ او را می پایند، و چشمه هایش را می گشایند، و به دوستی با هم پیوند دارند، و با محبت، با یکدیگر دیدار می کنند، و از جام لبریز [محبت] به یکدیگر می نوشانند و سیراب، بازمی گردند. نه دچار تردید می شوند و نه غیبت به میانشان می شتابد. بدین سان، آفرینش و خُلق و خویشان، شکل یافته است و بر اساس آن، یکدیگر را دوست می دارند و با یکدیگر می پیوندند.

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ أَفْضَلَ الدِّينِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَ الْبُغْضُ فِي اللَّهِ ، وَ الْأَخْذُ فِي اللَّهِ وَ الْعَطَاءُ فِي اللَّهِ سُبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام : برترین مرتبه دین ، دوستی در راه خداست و دشمنی در راه خدا ، و گرفتن در راه خدا و بخشیدن در راه خدای سبحان .

الإمام عليّ عليه السلام : وَقَرُّوا اللَّهَ سُبْحَانَهُ ، وَ اجْتَنِبُوا مَحَارِمَهُ ، وَ أَحِبُّوا أَحِبَّاءَهُ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان را بزرگ بدارید ، از محرّماتش دوری کنید و دوستانش را دوست بدارید .

عنه عليه السلام : الْمَوَدَّةُ فِي اللَّهِ أَقْرَبُ نَسَبٍ .

امام علی علیه السلام : دوستی در راه خداوند ، نزدیک ترین خویشاوندی است .

عنه عليه السلام : الْمَوَدَّةُ فِي اللَّهِ أَكْمَلُ النَّسَبِينَ .

امام علی علیه السلام : دوستی در راه خدا ، کامل ترین [نوع] خویشاوندی است .

عنه عليه السلام : الْمَوَدَّةُ فِي اللَّهِ أَكْذُ مِنْ وَشِيحِ الرَّحِمِ .

امام علی علیه السلام : دوستی در راه خدا ، استوارتر از پیوند خویشاوندی است .

عنه عليه السلام : جِمَاعُ الْخَيْرِ فِي الْمُوَالَاةِ فِي اللَّهِ وَ الْمُعَادَاةِ فِي اللَّهِ ، وَ الْمَحَبَّةِ فِي اللَّهِ وَ الْبُغْضِ فِي اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : همه نیکی ، در دوستی کردن در راه خدا و دشمنی کردن در راه خداست ، و دوستی در راه خدا و دشمنی در راه خدا .

عنه عليه السلام : طُوبَى لِمَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ ِ عِلْمَهُ وَ عَمَلَهُ ، وَ حُبَّهُ وَ بُغْضَهُ ، وَ أَخَذَهُ وَ تَرَكَهُ ، وَ كَلَامَهُ وَ صَمْتَهُ .

امام علی علیه السلام : خوشا آن که دانش و کردارش ، دوستی و دشمنی اش، گرفتن و وا گذاشتنش ، و گفتن و خاموشی اش را برای خداوند ، خالص کرده است .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ آخَى فِي اللَّهِ غَنِمَ . مَنْ آخَى فِي الدُّنْيَا حُرِمَ .

امام علی علیه السلام : هرکه در راه خدا برادری کند ، سود برد و هرکه در راه دنیا برادری کند ، بی بهره ماند .

عنه علیه السلام : خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ كَانَتْ فِي اللَّهِ مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادران ، کسی است که برادری اش در راه خدا باشد .

عنه علیه السلام : وَاحِ الْإِخْوَانِ فِي اللَّهِ ، وَ أَحَبُّ الصَّالِحِ لِصَلَاحِهِ .

امام علی علیه السلام : در راه خدا با برادران ، برادری کن و صالحان را به خاطر صالح بودنشان دوست بدار .

عنه علیه السلام : بِالتَّوَاخِي فِي اللَّهِ تُثْمَرُ الْأُخُوَّةُ .

امام علی علیه السلام : با برادری خدایی است که [درخت] برادری به بار می نشیند .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ لَمَّا هَاجَرَ إِلَى الْمَدِينَةِ أَخَى بَيْنَ أَصْحَابِهِ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ ؛ جَعَلَ الْمَوَارِيثَ عَلَى الْأُخُوَّةِ فِي الدِّينِ لَا فِي مِيرَاثِ الْأَرْحَامِ ، وَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى : «إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَاوُوا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ» إِلَى قَوْلِهِ سُبْحَانَهُ : «وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلِيَّتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا» ، فَأَخْرَجَ الْأَقْرَبَ مِنَ الْمِيرَاثِ ، وَاثْبَتَهُ لِأَهْلِ الْهَجْرَةِ وَأَهْلِ الدِّينِ خَاصَّةً .

ثُمَّ عَطَفَ بِالْقَوْلِ ، فَقَالَ تَعَالَى : «وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِبَعْضِهِمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ» ، فَكَانَ مَنْ مَاتَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يَصِيرُ مِيرَاثُهُ وَتَرَكَّتُهُ لِأَخِيهِ فِي الدِّينِ دُونَ الْقَرَابَةِ وَالرَّحِمِ الْوَشِيجَةِ . فَلَمَّا قَوِيَ الْإِسْلَامُ أَنْزَلَ اللَّهُ : «النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ أَزْوَاجُهُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَى أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا» ، فَهَذَا مَعْنَى نَسْخِ آيَةِ الْمِيرَاثِ .

امام علی علیه السلام : چون پیامبر خدا به مدینه آمد ، میان یاران مهاجر و انصار خود ، پیمان برادری برقرار ساخت و میراثبری را بر اساس برادری دینی گذاشت ، نه بر اساس خویشاوندی. این گفته خداوند متعال نیز اشاره به این مطلب است : «کسانی که ایمان آورده و هجرت کرده اند و در راه خدا با مال و جان خود ، جهاد نموده اند و کسانی که [مهاجران را] پناه داده و یاری کرده اند ، آنان خویشاوندان یکدیگرند» ، تا آن جا که خداوند سبحان می فرماید : «کسانی که ایمان آورده اند ، ولی هجرت نکرده اند ،

خویشاوندان شما نیستند ، تا آن که هجرت کنند» . بدین ترتیب، خویشاوندان [سببی و نسبی] را از حکم میراث ، خارج ساخت و آن را مخصوص اهل مهاجرت و خاصّ اهل دین قرار داد .

سپس خداوند متعال باز به این مطلب بازگشت و فرمود : «آنان که کفر ورزیدند ، خویشاوندان یکدیگرند و اگر چنین نکنید [و کافران را نیز میراثبر خود قرار دهید] ، فتنه و فساد بزرگی در زمین ، رخ خواهد داد . «در نتیجه ، اگر از مسلمانان کسی می مُرد ، میراث و آنچه برجای می نهاد ، تنها به برادر دینی اش می رسید، نه به خویشان و خویشاوندان نزدیک .

چون اسلام نیرومند گشت، خداوند ، این آیه را نازل ساخت : «پیامبر به مؤمنان ، از خودشان سزاوارتر است و زنانش ، مادران مؤمنان هستند و در کتاب خدا، خویشاوندان ، نسبت به یکدیگر ، سزاوارتر از مؤمنان و مهاجران اند ، مگر آن که بخواهید به دوستان خود نیکی کنید . این حکم ، در کتاب خدا نوشته شده است» . این است معنای نسخ آیه میراث .

الإمام علي عليه السلام : عَلَى التَّوَّاحِي فِي اللَّهِ تَخْلُصُ الْمَحَبَّةُ .

امام علی علیه السلام : بر اساس برادری در راه خداست که دوستی به یکرنگی می انجامد .

عنه عليه السلام : مَنْ كَانَتْ صُحْبَتُهُ فِي اللَّهِ كَانَتْ صُحْبَتُهُ كَرِيمَةً ، وَمَوَدَّتُهُ مُسْتَقِيمَةً .

امام علی علیه السلام : هر که مصاحبتش در راه خدا باشد ، مصاحبتش گرامی و دوستی اش راست و درست است .

عنه عليه السلام - فِي الدِّيَّانِ الْمَنْسُوبِ إِلَيْهِ - :

وَكُلُّ مَوَدَّةٍ لِلَّهِ ۖ يَصْفُوْنَ وَلَا يَصْفُو مِنْ الْفِسْقِ الْإِخَاءُ

يُذِمُّونَ الْمَوَدَّةَ مَا رَأَوْنِي
وَيَبْقَى الْوُدُّ مَا بَقِيَ اللَّقَاءُ

أَخْلَاءُ إِذَا اسْتَغْنَيْتُ عَنْهُمْ
وَأَعْدَاءُ إِذَا نَزَلَ الْبَلَاءُ

وإنْ غُيِّبْتُ عَنْ أَحَدٍ قَلَانِي
وَعَاقَبَنِي بِمَا فِيهِ اكْتِفَاءُ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان آمده است - :

هر دوستی برای خدا ، به یکرنگی می انجامد /
حال آن که هیچ برادری ای بر بنیاد فسق، به یکرنگی نمی انجامد .

تا مرا می بینند، دوستی را ادامه می دهند /
و تا دیدار می پاید ، دوستی پاینده است .

هرگاه از آنان بی نیاز شوی ، دوستان هستند /
و چون مصیبتی دور شوم ، دشمنان اند .

و چون از یکی دور شوم ، با من دشمنی می کند /
و چنان کیفرم می دهد که مرا بس باشد .

الإمام عليّ عليه السلام : النَّاسُ إِخْوَانٌ ، فَمَنْ كَانَتْ إِخْوَانُهُ فِي غَيْرِ ذَاتِ اللَّهِ فَهِيَ
عَدَاوَةٌ ، وَذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ : «الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ» .

امام علی علیه السلام : مردم ، برادران اند . پس هرکه برادری اش در جهت خدا نباشد ،
در حقیقت دشمنی است ؛ و این است گفتار خداوند عز و جل : «دوستان در آن روز ،
دشمن یکدیگرند ، جز پرهیزگاران» .

الإمام عليّ عليه السلام : جَعَلَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مَوَدَّتَنَا فِي الدِّينِ، وَحَلَّانَا وَإِيَّاكُمْ حِلْيَةً الْمُتَّقِينَ
، وَأَبْقَى لَكُمْ طَاعَتَكُمْ حَتَّى يَجْعَلَنَا وَإِيَّاكُمْ بِهَا إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ «وَنَزَعْنَا مَا فِي
صُدُورِهِمْ مِّنْ غِلٍّ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مَُّتَقَابِلِينَ» الحجر : ٤٧

امام علی علیه السلام : خداوند متعال ، دوستی ما را جزو دین قرار داد و ما را به زیور
پرهیزگاران آراست و فرمانبری شما را برایتان نگه داشت تا ما و شما را بدان وسیله
برادرانی بر تخت هایی روبه روی هم ، قرار دهد .

الإمام عليّ عليه السلام : حَرَامٌ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُّتَوَلَّهِ بِالْذُّنْيَانِ تَسْكُنُهُ التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : جای گرفتن تقوا در دلی که شیفته دنیا باشد، حرام باشد .

عنه عليه السلام : وَاللَّهِ ، مَا أَرَى عَبْدًا يَتَّقِي تَقْوَى تَنْفَعُهُ حَتَّى يَخْزِنَ لِسَانَهُ .

امام علی علیه السلام : به خدا قسم هیچ بنده ای را ندیده ام که تقوایش سودمند باشد،
مگر اینکه زبانش را نگه دارد .

عنه عليه السلام : لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ مَنْ خَاصَمَ .

امام علی علیه السلام : کسی که دشمنی ورزد ، نمی تواند از خدا پروا داشته باشد .

الإمام علي عليه السلام : لَا كَرَمَ أَعَزُّ مِنَ التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : هیچ کرامتی عزیزتر از تقوا نیست .

عنه عليه السلام : مِفْتَاحُ الْكَرَمِ التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : کلید ارجمندی، تقواست .

عنه عليه السلام : مَنْ أَخَذَ بِالتَّقْوَى ... هَطَلَتْ عَلَيْهِ الْكَرَامَةُ بَعْدَ قُحُوطِهَا ، وَتَحَدَّيَتْ عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ بَعْدَ نُفُورِهَا ، وَتَفَجَّرَتْ عَلَيْهِ النِّعَمُ بَعْدَ نُضُوبِهَا ، وَوَبَلَّتْ عَلَيْهِ الْبَرَكَهُ بَعْدَ إِرْدَاذِهَا .

امام علی علیه السلام : هر که تقوا پیشه کند... باران بندآمده کرامت دوباره بر او فرو ریزد و رحمت گریخته به سوی او بازگردد و چشمه فروکش کرده نعمت ها دگر باره برایش جوشان شود و بارش کاستی گرفته برکت دوباره بر او سرازیر شود .

عنه عليه السلام : إِنَّ تَقْوَى اللَّهِ دَوَاءٌ دَاءِ قُلُوبِكُمْ ، وَبَصَرٌ عَمَى أَفْنَدَتِكُمْ ، وَشِفَاءٌ مَرَضِ أَجْسَادِكُمْ ، وَصَلَاحُ فُسَادِ صُدُورِكُمْ ، وَظُهُورُ دَنْسِ أَنْفُسِكُمْ ، وَجَلَاءٌ عَشَا أَبْصَارِكُمْ ، وَأَمْنٌ فَرَعِ جَأَشِكُمْ ، وَضِيَاءٌ سَوَادِ ظُلْمَتِكُمْ .

امام علی علیه السلام : همانا تقوای خدا داروی درد قلب های شماسست و بینا کننده کوری دل‌هایتان و شفابخش بیماری جسم‌هایتان و برطرف کننده تباهی سینه هایتان و پاک کننده آلودگی جان هایتان و روشنی بخش ضعف چشم هایتان و فرو نشاننده ترس و اضطراب دل هایتان و زداینده سیاهی ظلمتتان .

عنه عليه السلام : فَاعْتَصِمُوا بِتَقْوَى اللَّهِ ؛ فَإِنَّ لَهَا حَبْلًا وَثِيقًا عُرْوَتَهُ ، وَمَعْقَلًا مَنِيعًا ذُرْوَتَهُ .

امام علی علیه السلام : به تقوای خدا چنگ زنید؛ زیرا تقوا ریسمانی دارد که دستگیره اش استوار است و پناهگاهی دارد که بلندایش سر به فلک کشیده است .

عنه عليه السلام : مَنْ غَرَسَ أَشْجَارَ التَّقَى جَنَى ثَمَارِ الْهُدَى .

امام علی علیه السلام : هر که درختان تقوا بکارد، میوه های هدایت بچیند .

عنه عليه السلام : أَوْصِيَكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِتَقْوَى اللَّهِ ، فَإِنَّهَا الزَّمَامُ وَالْقَوَامُ ، فَتَمَسَّكُوا بِوَتَائِقِهَا ، وَاعْتَصِمُوا بِحَقَائِقِهَا .

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! شما را به تقوای خدا سفارش می کنم؛ زیرا که تقوا مهار است و تکیه گاه. پس بندهای محکم آن را بچسبید و به حقایق آن چنگ در زنید .

عنه عليه السلام : أَوْصِيَكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ ؛ فَإِنَّهَا غِبْطَةُ الطَّالِبِ الرَّاجِي ، وَثِقَّةُ الْهَارِبِ اللَّاجِي ، وَاسْتَشْعِرُوا التَّقْوَى شِعَارًا بَاطِنًا .

امام علی علیه السلام : شما را به تقوای خدا سفارش می کنم؛ زیرا که آن آرمان هر جوینده امیدواری است و مورد اعتماد هر فراری پناه جویی، تقوا را جامه زیرین خود کنید .

عنه عليه السلام : أَوْصِيَكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ ... وَأَشْعِرُوا قُلُوبَكُمْ ، وَارْحَضُوا بِهَا ذُنُوبَكُمْ ... أَلَا فَصُونُوهَا وَتَصَوَّنُوا بِهَا .

امام علی علیه السلام : شما را به تقوای خدا سفارش می کنم... آن را شعار دل های خود کنید و گناهانتان را با آن بشوید... هان! تقوا را حفظ کنید و خود را [نیز] به وسیله آن محفوظ بدارید .

عنه عليه السلام : إِنَّ التَّقْوَى فِي الْيَوْمِ الْحَرِّ وَالْجَنَّةُ ، وَفِي غَدِ الطَّرِيقِ إِلَى الْجَنَّةِ ، مَسْلَكُهَا وَاضِحٌ وَسَالِكُهَا رَاجِحٌ .

امام علی علیه السلام : همانا تقوا امروز پناهگاه است و حفاظ ، و فردا راهی است به سوی بهشت، جاده اش روشن است و رهپویش برنده .

عنه عليه السلام : إِنَّ تَقْوَى اللَّهِ مِفْتَاحُ سَدَادٍ ، وَذَخِيرَةُ مَعَادٍ ، وَعِتْقٌ مِنْ كُلِّ مَلَكَ ، وَنَجَاةٌ مِنْ كُلِّ هَلَكَةٍ ، بِهَا يَنْجَحُ الطَّالِبُ ، وَيَنْجُو الْهَارِبُ ، وَتُنَالُ الرِّغَائِبُ .

امام علی علیه السلام : تقوای خدا کلید پاکی و درستی و اندوخته ای برای بازگشتگاه و باعث آزادی از هر بندگی و رهایی از هر نابودی است. به وسیله تقواست که جوینده به مطلوبش می رسد و گریزان [از عذاب و کیفر الهی] رهایی می یابد و به خواست ها رسیده می شود .

عنه عليه السلام : إِنَّ التَّقْوَى مُنْتَهَى رِضَى اللَّهِ مِنْ عِبَادِهِ وَحَاجَتِهِ مِنْ خَلْقِهِ .

امام علی علیه السلام : تقوا نهایت خشنودی خداوند از بندگان خود و [نهایت] خواسته او از آفریدگانش می باشد .

عنه علیه السلام : أَوْصِيَكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِتَقْوَى اللَّهِ الَّتِي هِيَ الزَّادُ وَبِهَا الْمَعَادُ ، زَادٌ مُبْلَغٌ ، وَمَعَادٌ مُنْجِحٌ .

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! شما را به پرواداشتن از خدا سفارش می کنم، که آن توشه است و پناهگاه ، توشه ای است رساننده (به سر منزل مقصود) و پناهگاهی رهاننده .

عنه علیه السلام : إِنَّ التَّقْوَى أَفْضَلُ كَنْزٍ ، وَأَحْرَزُ حِرْزٍ ، وَأَعَزُّ عِزٍّ ، فِيهِ نَجَاةٌ كُلِّ هَارِبٍ ، وَدَرَكٌ كُلِّ طَالِبٍ ، وَظَفَرٌ كُلِّ غَالِبٍ .

امام علی علیه السلام : براستی که تقوا بهترین گنج و محکمترین پناهگاه و عزیزترین عزّت و اقتدار است، نجات هر گریزنده ای [از هلاکت و دوزخ] و امید هر جوینده ای و پیروزی هر چیره جویی در تقواست .

عنه علیه السلام : اتَّقِ اللَّهَ بَعْضَ التَّقَى وَإِنْ قَلَّ ، وَاجْعَلْ بَيْنَكَ وَبَيْنَ اللَّهِ سِتْرًا وَإِنْ رَقَّ .

امام علی علیه السلام : از خداوند بترس گرچه اندکی، و میان خود و خدا پرده ای [از شرم] بیفکن هرچند نازک باشد .

قرآن:

(وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) .

(ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ... أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) .

(وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ - وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا) .

(يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُؤَارِي سَوَاتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَى ذَلِكَ خَيْرٌ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ) .

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ - يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو

(تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ (.)

«و اگر مردم آبادی ها ایمان آورده و تقوا پیشه کرده بودند، قطعا برکاتی از آسمان و زمین برایشان می گشودیم، ولی تکذیب کردند . پس به [کیفر] دستاوردها [گریبان] آنان را گرفتیم» .

«این است کتابی که در [حقانیت] آن هیچ تردیدی نیست و برای پرهیزگاران هدایت است... آنان برخوردار از هدایتی از سوی پروردگار خویشند و آنان همان رستگارانند» .

«و آنچه در آسمان ها و آنچه در زمین است، از آن خداست و ما به کسانی که پیش از شما به آنان کتاب داده شده و [نیز] به شما سفارش کردیم که از خدا پروا کنید و اگر کفر ورزید [چه باک؟ که] آنچه در آسمان ها و آنچه در زمین است از آن خداست و خدا بی نیاز ستوده [صفات] است» .

«ای فرزندان آدم! درحقیقت ما برای شما لباسی فرو فرستادیم که عورت های شما را پوشیده می دارد و [نیز] زینتی [فرو فرستادیم] و بهترین جامه، تقواست. این از نشانه های [قدرت] خداست، باشد که متذکر شوند» .

«ای کسانی که ایمان آورده اید! اگر از خدا پروا دارید، برای شما [نیروی] تشخیص [حق از باطل] قرار می دهد و گناهانتان را از شما می زداید و شما را می آمرزد و خدا دارای بخشش بزرگ است» .

«آن سرای آخرت را برای کسانی قرار می دهیم که در زمین خواستار برتری و فساد نیستند و فرجام [نیک] از آن پرهیزگاران است» .

الإمام علي عليه السلام : التَّقَى رَئِيسُ الْأَخْلَاقِ .

امام علی علیه السلام : تقوا، رئیس خوی هاست .

عنه عليه السلام : لَا يُسْتَعَانُ ... عَلَى الْوَقَارِ إِلَّا بِالْمَهَابَةِ .

امام علی علیه السلام : برای وقار جز از هیبت . . . کمک گرفته نشود .

عنه عليه السلام : مَنْ عُرِفَ بِالْحِكْمَةِ لَحِظَتْهُ الْعُيُونُ بِالْوَقَارِ وَالْهَيْبَةِ .

امام علی علیه السلام : هرکس حکیم شناخته شود ، دیده ها با وقار و هیبت او را می نگرند .

عنه عليه السلام : مَنْ تَوَقَّرَ وَقَّرَ .

امام علی علیه السلام : هر که باوقار باشد احترام شود .

الإمام عليّ عليه السلام : الْوَقَارُ حِلْيَةُ الْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام : وقار، زیور خرد است .

عنه عليه السلام : لَتَكُنْ شَيْمَتَكَ الْوَقَارَ ، فَمَنْ كَثُرْ خُرْقُهُ اسْتُرِذِلَ .

امام علی علیه السلام : باید که خصلت تو وقار باشد زیرا هر که تندی و درشتی او زیاد باشد، پست و زبون شمرده شود .

عنه عليه السلام : جَمَالُ الرَّجُلِ الْوَقَارُ .

امام علی علیه السلام : زیبایی مرد، وقار است .

الإمام عليّ عليه السلام : سَبَبُ الْوَقَارِ الْحِلْمُ .

امام علی علیه السلام : سبب وقار، بردباری است .

عنه عليه السلام : بِالصَّمْتِ يَكْثُرُ الْوَقَارُ .

امام علی علیه السلام : با سکوت، وقار زیاد می شود .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ الْأَمَانَةِ الْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ .

امام علی علیه السلام : برترین امانتداری، پایبندی به عهد است .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ الصِّدْقِ الْوَفَاءُ بِالْعُهُودِ .

امام علی علیه السلام : بالاترین صداقت، وفای به پیمان هاست .

عنه عليه السلام : لَا تَعْتَمِدْ عَلَى مَوَدَّةٍ مَنْ لَا يُوفِي بَعْدَهُ .

امام علی علیه السلام : به دوستی کسی که به عهد خود وفادار نیست، اعتماد مکن .

عنه عليه السلام : الْوَفَاءُ غُنْوَانُ وَفُورِ الدِّينِ ، وَقُوَّةُ الْأَمَانَةِ .

امام علی علیه السلام : وفاداری، نشان دینداری زیاد و امانتداری قوی است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الوفاءُ حصنُ السُّودِدِ .

امام علی علیه السلام : وفاداری، دژ سروری است .

عنه عليه السلام : أيُّها النَّاسُ ؛ إِنَّهُ مَنْ اسْتَنْصَحَ اللَّهَ وَفَّقَ ، وَمَنْ اتَّخَذَ قَوْلَهُ دَلِيلًا هُدِيَ لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ ؛ فَإِنَّ جَارَ اللَّهِ آمِنٌ ، وَعَدُوُّهُ خَائِفٌ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! هر که خدا را مرشد و خیرخواه خود بگیرد، توفیق یابد و هر که گفتار او را راهنمای خویش قرار دهد، به راه و آیینی که استوارتر است رهنمون شود؛ زیرا که پناهنده خدا در امان است و دشمن او در هراس .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : التَّوْفِيقُ مِمْدُ الْعَقْلِ ، الْخِذْلَانُ مِمْدُ الْجَهْلِ .

امام علی علیه السلام : توفیق، مددکار خرد است و خذلان (یاری نرساندن خدا) مددکار نادانی .

عنه عليه السلام : مِنَ التَّوْفِيقِ الْوُقُوفُ عِنْدَ الْحَيْرَةِ .

امام علی علیه السلام : درنگ کردن هنگام حیرت، یکی از توفیقات است .

عنه عليه السلام : مِنَ التَّوْفِيقِ حِفْظُ التَّجَرِبَةِ .

امام علی علیه السلام : حفظ تجربه از توفیق [الهی] است .

عنه عليه السلام : لَا قَائِدَ كَالْتَّوْفِيقِ .

امام علی علیه السلام : هیچ رهبری چون توفیق نیست .

عنه عليه السلام : التَّوْفِيقُ رَأْسُ السَّعَادَةِ .

امام علی علیه السلام : توفیق، اساس خوشبختی است .

عنه عليه السلام : التَّوْفِيقُ أَوَّلُ النِّعَمَةِ .

امام علی علیه السلام : توفیق، نخستین نعمت است .

عنه عليه السلام : لَا يَنْفَعُ اجْتِهَادٌ بغيرِ تَوْفِيقٍ .

امام علی علیه السلام : هیچ کوششی بدون توفیق سود نمی بخشد .

عنه عليه السلام : التَّوْفِيقُ رَحْمَةٌ .

امام علی علیه السلام : توفیق، رحمت [الهی] است .

قرآن:

(قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيْنَةٍ مِّن رَّبِّي وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالَفَكُمْ إِلَىٰ مَا أَنهَاكُم عَنْهُ إِن أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ) .

«گفت: ای قوم من! بیندیشید، اگر از جانب پروردگارم دلیلی روشن داشته باشم و او از سوی خود روزی نیکویی به من داده باشد [آیا باز هم از پرستش او دست بردارم؟] من نمی‌خواهم در آنچه شما را از آن باز می‌دارم مخالفت کنم [و خود مرتکب آن شوم]. من قصدی جز اصلاح [مردم] در حد توان خود ندارم و توفیق من جز به [یاری] خدا نیست. بر او توکل کرده‌ام و به سوی او باز می‌گردم» .

الإمام علي عليه السلام : التَّوْفِيقُ عِنَايَةٌ .

امام علی علیه السلام : توفیق، عنایت [الهی] است .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ الْوَعظَ الَّذِي لَا يَمُجُّهُ سَمْعٌ، وَلَا يَعْدِلُهُ نَفْعٌ ، مَا سَكَتَ عَنْهُ لِسَانُ الْقَوْلِ وَنَطَقَ بِهِ لِسَانُ الْفِعْلِ .

امام علی علیه السلام : اندرزی که هیچ‌گوشی آن را دور نمی‌اندازد و هیچ سودی با آن برابری نمی‌کند، آن اندرزی است که زبانِ گفتار از آن خاموش شود و زبانِ کردار بدان گویا گردد .

عنه عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ، اسْتَصْبِحُوا مِنْ شُعْلَةٍ مِّصْبَاحٍ وَاعِظُوا مُتَعِظٍ ، وَامْتَاخُوا مِنْ صَفْوِ عَيْنٍ قَدْ رُوِّقَتْ مِنَ الْكَدَرِ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! از شعله چراغِ پندگویِ پندنیوش روشنی بگیرید، و از زلال چشمه ای آب بردارید که آبش از گل و لای صاف است .

عنه عليه السلام : رَبُّ زَاغِرٍ غَيْرُ مُزْدَجِرٍ ، رَبٌّ وَاعِظٌ غَيْرُ مُرْتَدِعٍ .

امام علی علیه السلام : بسا بازدارنده ای که خود باز نمی‌ایستد و بسا پندگویی که خود پند نمی‌پذیرد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لا تَكُنْ مِمَّن ... يُبَالِغُ فِي الْمَوْعِظَةِ وَلَا يَتَّعِظُ ، فَهُوَ بِالْقَوْلِ مُدِلٌّ وَمِنَ الْعَمَلِ مُقِلٌّ ، يُنَافِسُ فِيمَا يَفْنَى ، وَيُسَامِحُ فِيمَا يَبْقَى ، يَرَى الْغَنَمَ مَغْرَمًا ، وَالْغُرَمَ مَغْنَمًا .

امام علی علیه السلام : از آن دسته مباش که... در پند دادن می کوشند و خود پند نمی پذیرند، پُر می گویند و کم عمل می کنند، برای آنچه فانی می شود سخت می کوشند و در آنچه ماندگار است، سهل انگارند، سود را زیان می بینند و زیان را سود می شمارند .

عنه عليه السلام : بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الْمَوْعِظَةِ حِجَابٌ مِنَ الْغَرَّةِ .

امام علی علیه السلام : میان شما و اندرز پرده ای از بی خبری آویخته است .

عنه عليه السلام : مَنْ لَمْ يُعِزَّهُ اللَّهُ عَلَى نَفْسِهِ لَمْ يَنْتَفِعْ بِمَوْعِظَةٍ وَاعِظٍ .

امام علی علیه السلام : کسی که خدا او را بر نفسش کمک نکند، از پند هیچ پندگویی سود نبرد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْجَاهِلُ لَا يَرْتَدِعُ ، وَبِالْمَوَاعِظِ لَا يَنْتَفِعُ .

امام علی علیه السلام : نادان باز نمی ایستد (هیچ نهی و بازداشتی در او اثر نمی کند) و پند و اندرزها سودش نمی دهد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ كَانَ لَهُ فِي نَفْسِهِ وَاعِظٌ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ اللَّهِ حَافِظٌ .

امام علی علیه السلام : هر که واعظی درونی داشته باشد، او را از جانب خداوند نگهبانی است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : نُصْحُكَ بَيْنَ الْمَالِ تَقْرِيعٌ .

امام علی علیه السلام : نصیحت کردن در میان جمع، سرکوفت است .

عنه عليه السلام : مَنْ كَانَتْ لَهُ فِكْرَةٌ فَلَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ عِبْرَةٌ .

امام علی علیه السلام : هر که اندیشه ای داشته باشد، برای او در هر چیزی عبرتی است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِنَّ فِي كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَعِبْرَةً لِدَوِي اللَّبِّ وَالْإِعْتِبَارِ .

امام علی علیه السلام : به راستی که در هر چیزی برای خردمندان و پندآموزان ، پند و عبرتی است .

عنه عليه السلام : لِلْكَيْسِ فِي كُلِّ شَيْءٍ اتِّعَظْ .

امام علی علیه السلام : انسان زیرک، از هر چیزی پندی می آموزد .

عنه عليه السلام : وَاتَّعِظُوا بِمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ قَبْلَ أَنْ يَتَّعِظَ بِكُمْ مَنْ بَعْدَكُمْ .

امام علی علیه السلام : از پیشینیان خود پند گیرید، پیش از آنکه آیندگان از شما پند گیرند .

عنه عليه السلام : لَا وَاعِظَ أَبْلَغُ مِنَ النَّصِحِ .

امام علی علیه السلام : هیچ واعظی تأثیرگذارتر از خیرخواهی نیست .

عنه عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ لَمْ يَعِظْ أَحَدًا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ .

امام علی علیه السلام : خداوند پاک هیچ کس را به چیزی چون این قرآن اندرز نداده است .

عنه عليه السلام : أَبْلَغُ الْعِظَاتِ الْإِعْتِبَارُ بِمَصَارِعِ الْأُمُوتِ .

امام علی علیه السلام : رساترین پندها عبرت گرفتن از آرامگاه های مردگان است .

عنه عليه السلام - فِي صِفَةِ الدُّنْيَا - : إِنَّ الدُّنْيَا دَارُ مَوْعِظَةٍ لِمَنْ اتَّعَظَ بِهَا ... ذَكَّرَتْهُمْ

الدُّنْيَا فَتَذَكَّرُوا ، وَحَدَّثَتْهُمْ فَصَدَّقُوا ، وَوَعَّظَتْهُمْ فَاتَّعَظُوا .

امام علی علیه السلام - در وصف دنیا - فرمود : همانادنیای سرای پند است برای کسی که از

آن پند گیرد... دنیا به آنان یادآوری کرد و ایشان یادآور شدند، آنان را [از رویدادها و

سرگذشت ها] خبر داد و ایشان تصدیق کردند، آنان را پند داد و ایشان پندش را پذیرفتند .

عنه عليه السلام : مَنْ فَهِمَ مَوَاعِظَ الزَّمَانِ لَمْ يَسْكُنْ إِلَى حُسْنِ الظَّنِّ بِالْأَيَّامِ .

امام علی علیه السلام : هر که پندهای زمانه را بفهمد، به روزگار خوشبین نباشد .

عنه عليه السلام : لَمْ يَذْهَبْ مِنْ مَالِكَ مَا وَعَظَكَ .

امام علی علیه السلام : از مال تو آنچه تو را پند دهد از کف نرفته است .

عنه عليه السلام : إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا وَعَظَّهُ بِالْعِبَرِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند بنده ای را دوست بدارد، او را با عبرت ها پند دهد .

عنه علیه السلام : كَفَى عِظَةً لِذَوِي الْأَلْبَابِ مَا جَرَّبُوا .

امام علی علیه السلام : برای خردمندان، تجربه های آنان پندی است کافی .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْعَاقِلُ مَنْ وَعَظَتْهُ التَّجَارِبُ .

امام علی علیه السلام : خردمند کسی است که تجربه ها او را پند دهند .

عنه علیه السلام : بِالْمَوَاعِظِ تَنْجَلِي الْعَفْلَةَ .

امام علی علیه السلام : با اندرزهاست که پرده غفلت کنار می رود .

عنه علیه السلام : الْمَوَاعِظُ صَقَالُ النُّفُوسِ ، وَجَلَاءُ الْقُلُوبِ .

امام علی علیه السلام : اندرزها صیقل بخش جان ها و جلادهنده دل هاست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ - : أَحْيِ قَلْبَكَ بِالْمَوَاعِظِ .

امام علی علیه السلام - در مقام اندرز به فرزند خود - فرمود : دلت را با اندرز زنده بدار .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَا تَعِدَنَّ عِدَّةً لَا تَتَّقُ مِنْ نَفْسِكَ بِإِنجَازِهَا .

امام علی علیه السلام : هرگز وعده ای نده که نسبت به انجام آن از خود مطمئن نیستی .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْوَعْدُ مَرَضٌ وَالْبِرُّ إِجْازُهُ .

امام علی علیه السلام : وعده دادن ، گونه ای بیماری است که درمانش ، عمل به آن است .

عنه علیه السلام : الْوَعْدُ أَحَدُ الرَّقَّيْنِ ، إِنْجَازُ الْوَعْدِ أَحَدُ الْعِتَقَيْنِ .

امام علی علیه السلام : وعده يك نوع بندگی است. انجام دادن وعده يك نوع آزادی [از قید بندگی] است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْمَسْئُولُ حُرٌّ حَتَّى يَعِدَ .

امام علی علیه السلام : کسی که از او چیزی خواسته می شود، آزاد است تا آن هنگام که وعده دهد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : ما باتَ لِرَجُلٍ عِنْدِي مَوْعِدٌ قَطُّ فَباتَ يَتَمَلَّمُ عَلَى فِرَاشِهِ لِيَغْدُو بِالظَّفَرِ بِحَاجَتِهِ ، أَشَدَّ مِنْ تَمَلُّمِي عَلَى فِرَاشِي حِرْصاً عَلَى الْخُرُوجِ إِلَيْهِ مِنْ دِينِ عِدَّتِهِ ، وَخَوْفاً مِنْ عَائِقٍ يُوجِبُ الْخُلْفَ ؛ فَإِنَّ خُلْفَ الْوَعْدِ لَيْسَ مِنْ أَخْلَاقِ الْكِرَامِ .

امام علی علیه السلام : بی قراری شبانه مردی در بسترش که به او وعده ای داده ام، تا صبح شود و به مرادش برسد بیشتر از بی قراری من در بسترم نیست که جوش می زنم صبح شود و از دین وعده ای که به او داده ام بیرون آیم و از ترس اینکه مبادا مانعی باعث خُلف وعده شود؛ زیرا که خلف وعده از خصلت های کریمان نیست .

عنه عليه السلام : الْعَقْلُ فِي الْغُرْبَةِ قُرْبَةٌ ، الْحُمُقُ فِي الْوَطَنِ غُرْبَةٌ .

امام علی علیه السلام : خردمندی در غربت آشنایی است. نابخردی در وطن غربت است .

عنه عليه السلام : لَيْسَ فِي الْغُرْبَةِ عَارٌ ، إِنَّمَا الْعَارُ فِي الْوَطَنِ الْاِفْتِقَارُ .

امام علی علیه السلام : در غریب بودن ننگی نیست، بلکه نیازمندی و ناداری است که در وطن هم ننگ است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْغِنَى فِي الْغُرْبَةِ وَطَنٌ ، وَالْفَقْرُ فِي الْوَطَنِ غُرْبَةٌ .

امام علی علیه السلام : توانگری در غربت، در وطن بودن است و ناداری در وطن، غربت .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : اغزَوْهُمْ قَبْلَ أَنْ يَغْزَوْكُمْ ، فَوَاللَّهِ مَا عُزِيَ قَوْمٌ قَطُّ فِي عُقْرِ دَارِهِمْ إِلَّا ذَلُّوا ، فَتَوَاكَلْتُمْ وَتَخَاذَلْتُمْ حَتَّى شَنَنْتَ عَلَيْكُمْ الْغَارَاتُ ، وَمُلِكْتَ عَلَيْكُمْ الْأَوْطَانُ .

امام علی علیه السلام : پیش از آنکه با شما بجنگند با آنان بجنگید ؛ زیرا به خدا قسم که هیچ قومی هرگز در عمق خاکشان مورد حمله قرار نگرفتند مگر اینکه خوار و مغلوب شدند . اما شما کار جنگ را به یکدیگر حواله دادید و دست از یاری هم شستید، تا جایی که مورد حملات پیاپی واقع شدید و وطن های شما از تصرفتان خارج شد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : عَمَرَتِ الْبُلْدَانُ بِحُبِّ الْأَوْطَانِ .

امام علی علیه السلام : کشورها با میهن دوستی آباد شده اند .

عنه عليه السلام : مِنْ كَرَمِ الْمَرْءِ بُكَاءُهُ عَلَى مَا مَضَى مِنْ زَمَانِهِ، وَحَنِينُهُ إِلَى أَوْطَانِهِ ، وَحِفْظُهُ قَدِيمِ إِخْوَانِهِ .

امام علی علیه السلام : از بزرگواری انسان است، گریستن او بر زمان سپری شده اش و
علاقه او به میهنش و نگهداشتن دوستان دیرینه اش .

الإمام عليّ عليه السلام : حَسْبُ الْمَرْءِ... مِنْ تَوَاضُعِهِ مَعْرِفَتُهُ بِقَدَرِهِ .

امام علی علیه السلام : انسان را از فروتنی همین بس که اندازه خود را بشناسد .

عنه عليه السلام : لَا يَنْبَغِي لِمَنْ عَرَفَ عَظَمَةَ اللَّهِ أَنْ يَتَعَظَّمَ؛ فَإِنَّ رِفْعَةَ الَّذِينَ يَعْلَمُونَ مَا
عَظَمَتُهُ أَنْ يَتَوَاضَعُوا لَهُ .

امام علی علیه السلام : سزاوار نیست کسی که بزرگی خدا را می شناسد خود را بزرگ
شمارد؛ زیرا رفعت کسانی که عظمت خدا را می شناسند در این است که در برابر او
فروتن باشند .

عنه عليه السلام : التَّوَضُّعُ ثَمَرَةُ الْعِلْمِ .

امام علی علیه السلام : فروتنی، ثمره دانایی است .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا يُسْتَعَانُ ... عَلَى التَّوَضُّعِ إِلَّا بِسَلَامَةِ الصَّدْرِ .

امام علی علیه السلام ... : برای رسیدن به فروتنی جازا سلامت صدر (دل پاک) کمک
نتوان گرفت .

عنه عليه السلام : التَّوَضُّعُ يَنْشُرُ الْفَضِيلَةَ ، التَّكَبُّرُ يُظْهِرُ الرَّذِيلَةَ .

امام علی علیه السلام : فروتنی فضیلت را منتشر می سازد و تکبر رذیلت را آشکار می
گرداند .

عنه عليه السلام : بِخَفْضِ الْجَنَاحِ تَنْتَظِمُ الْأُمُورُ .

امام علی علیه السلام : با فروتنی، کارها سامان می یابد .

عنه عليه السلام : التَّوَضُّعُ يَكْسُوكَ الْمَهَابَةَ .

امام علی علیه السلام : فروتنی جامه ابهت بر قامت تو می پوشاند .

احادیث امیرالمؤمنین علی علیه السلام (7087) حدیث (قسمت ۵)

الإمام علي عليه السلام : ثَمَرَةُ التَّوَاضُعِ الْمَحَبَّةُ ، ثَمَرُهُ الْكِبَرُ الْمَسَبَّةُ .

امام علی علیه السلام : ثمره فروتنی دوستی است، ثمره تکبر ناسزا [شنیدن] است .

عنه عليه السلام : مَا أَحْسَنَ تَوَاضُعَ الْأَغْنِيَاءِ لِلْفُقَرَاءِ طَلَبَالِمَا عِنْدَ اللَّهِ ، وَأَحْسَنُ مِنْهُ تِيَهُ الْفُقَرَاءِ عَلَى الْأَغْنِيَاءِ اتِّكَالًا عَلَى اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : چه نیکوست فروتنی توانگران در برابر تهیدستان به قصد رسیدن به اجر خداوند ، و نیکوتر از آن بی اعتنایی و سرفرازی درویشان است در برابر توانگران از سر اعتماد به خداوند .

عنه عليه السلام : التَّوَاضُعُ يَنْشُرُ الْفَضِيلَةَ .

امام علی علیه السلام : فروتنی باعث انتشار فضایل (انسان متواضع در میان مردم) می شود .

عنه عليه السلام - فِي صِفَةِ الْمُتَّقِينَ - : وَمَلَبَسُهُمُ الْاِقْتِصَادُ ، وَمَشْيُهُمُ التَّوَاضُعُ .

امام علی علیه السلام - در وصف پرهیزگاران - : پوشاکشان میانه روانه است و راه رفتن و رفتارشان فروتنانه .

عنه عليه السلام : عَلَيْكَ بِالتَّوَاضُعِ ؛ فَإِنَّهُ مِنْ أَعْظَمِ الْعِبَادَةِ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد فروتنی ؛ زیرا که آن از بزرگترین عبادت هاست .

عنه عليه السلام : التَّوَاضُعُ زَكَاةُ الشَّرَفِ .

امام علی علیه السلام : فروتنی، زکات شرافت (وبزرگ زادگی) است .

الإمام علي عليه السلام : لَا حَسَبَ كَالْتَّوَاضُعِ .

امام علی علیه السلام : هیچ شرافت خانوادگی ای چون فروتنی نیست .

عنه عليه السلام : زِينَةُ الشَّرِيفِ التَّوَاضُعُ .

امام علی علیه السلام : زیور انسان شریف (بزرگ زاده) فروتنی است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ أَحْسَنَ الظُّهُورَ ثُمَّ مَشَى إِلَى الْمَسْجِدِ ، فَهُوَ فِي صَلَاةٍ مَا لَمْ يُحْدِثْ .

امام علی علیه السلام : هر که درست طهارت بگیرد و سپس به مسجد برود، تا زمانی که حدّثی از او سر نزده، همواره در حال نماز [محسوب] می شود .

عنه عليه السلام : الْحَيْفُ فِي الْوَصِيَّةِ مِنَ الْكَبَائِرِ .

امام علی علیه السلام : ستم و حق کشی در وصیّت، از گناهان کبیره است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ أَوْصَى وَلَمْ يَحِفْ وَلَمْ يُضَارَّكَانَ كَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فِي حَيَاتِهِ .

امام علی علیه السلام : هر کس وصیّت کند و [در وصیّت خود] ستم نکند و [به وارث] زیان وارد نیاورد، مانند کسی است که آن [مال مورد وصیّت] را در زمان حیات خود صدقه داده باشد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَحْسَنُ الْإِحْسَانِ مُوَاسَاةُ الْإِخْوَانِ .

امام علی علیه السلام : بهترین احسان ، همدردی با برادران است .

عنه عليه السلام : لَا تَعْدَنَّ صَدِيقًا مَنْ لَا يُوَاسِي بِمَالِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی را که با مال خود (به تو) یاری نمی رساند ، هرگز دوست مشمار .

عنه عليه السلام : مُوَاسَاةُ الْأَخِ فِي اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ تَزِيدُ فِي الرِّزْقِ .

امام علی علیه السلام : همدردی با برادر دینی ، روزی را زیاد می کند .

عنه عليه السلام : ذَكَرْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ شِفَاءً مِنَ الْوَعَكِ وَالْأَسْقَامِ وَوَسْوَاسِ الرَّيْبِ .

امام علی علیه السلام : یاد ما اهل بیت، شفا بخش هر ناخوشی و بیماری و وسوسه تردیدآور است .

قرآن:

(وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ * وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ .)
(قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ * مَلِكِ النَّاسِ * إِلَهِ النَّاسِ * مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ * الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ * مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ .)

«و بگو: پروردگارا! از وسوسه های شیاطین به تو پناه می برم . و پروردگارا! به تو پناه می برم از اینکه [شیطان ها] نزد من حاضر شوند» .

«بگو: پناه می برم به پروردگار مردم، پادشاه مردم، معبود مردم، از بدی وسوسه گر خناس، که در سینه های مردم وسوسه می کند، از جنّ و انس» .

الإمام عليّ عليه السلام : صَوْمُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ - أَرْبَعَاءُ بَيْنَ خَمِيسَيْنِ - وَصَوْمُ شَعْبَانَ يَذْهَبُ بَوَسْوَاسِ الصَّدْرِ ، وَبَلَابِلِ الْقَلْبِ .

امام علی علیه السلام : روزه گرفتن در سه روز از هر ماه - پنجشنبه اول و آخر ماه و چهارشنبه وسط آن - و روزه ماه شعبان وسواس سینه و پریشانی های دل را از بین می برد .

الإمام عليّ عليه السلام : أَوْرَعُ النَّاسِ أَنْزَهُهُمْ عَنِ الْمَطَالِبِ .

امام علی علیه السلام : پارساترین مردم دورترین آنها از خواهش ها و نیاز خواهی است .
عنه عليه السلام : أَكْيَسُكُمْ أَوْرَعُكُمْ .

امام علی علیه السلام : زیرك ترین شما، پارساترین شماست .

عنه عليه السلام : الْوَرَعُ الْوُقُوفُ عِنْدَ الشُّبْهَةِ .

امام علی علیه السلام : پارسایی، درنگ کردن به هنگام رو به رو شدن با شبهه است .

الإمام عليّ عليه السلام : أَصْلُ الْوَرَعِ تَجَنُّبُ الْآثَامِ ، وَالتَّنَزُّهُ عَنِ الْحَرَامِ .

امام علی علیه السلام : ریشه پارسایی، دوری کردن از گناهان و پرهیز از حرام است .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا خَيْرَ فِي نُسْكِ لَا وَرَعَ فِيهِ .

امام علی علیه السلام : در عبادتی که با پارسایی همراه نباشد، خیری نیست .

عنه عليه السلام : الْوَرَعُ أَسَاسُ التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : پارسایی، بنیاد تقواست .

عنه عليه السلام : لَا يَزْكُو الْعِلْمُ بِغَيْرِ وَرَعٍ .

امام علی علیه السلام : علم (معرفت) بدون پارسایی پاك نمی شود (رشد نمی کند) .

الإمام عليّ عليه السلام : ثَمَرَةُ الْوَرَعِ صَلَاحُ النَّفْسِ وَالذِّينِ .

امام علی علیه السلام : ثمره پارسایی، درست شدن نفس و دین است .

عنه عليه السلام : الْوَرَعُ يَحْجِزُ عَنِ ارْتِكَابِ الْمَحَارِمِ .

امام علی علیه السلام : پارسایی، مانع ارتکاب حرام ها می شود .

عنه عليه السلام : مَنْ أَحَبَّنَا فَلْيَعْمَلْ بِعَمَلِنَا وَلْيَسْتَعِنْ بِالْوَرَعِ؛ فَإِنَّهُ أَفْضَلُ مَا يُسْتَعَانُ بِهِ فِي أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : هر که ما را دوست دارد باید به کردار ما رفتار کند و از پارسایی مدد گیرد؛ زیرا که پارسایی، بهترین مدد در کار دنیا و آخرت است .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا مَعْقِلَ أَحْسَنُ مِنَ الْوَرَعِ .

امام علی علیه السلام : هیچ سنگری بهتر از پارسایی نیست .

عنه عليه السلام : الْوَرَعُ جُنَّةٌ .

امام علی علیه السلام : پارسایی، يك حفاظ است .

عنه عليه السلام : رَدُّ الشَّهْوَةِ أَقْضَى لَهَا ، وَقَضَاؤُهَا أَشَدُّ لَهَا .

امام علی علیه السلام : مخالفت با خواهش و هوس ، فارغ کننده تر است از آن ، و جواب مثبت دادن به آن محکم کننده تر است .

عنه عليه السلام : بِمَلِكِ الشَّهْوَةِ التَّنَزُّهُ عَنْ كُلِّ عَابٍ .

امام علی علیه السلام : پیراستگی از هر عیبی، با تسلط بر شهوت حاصل می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ غَلَبَ شَهْوَتُهُ ظَهَرَ عَقْلُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که بر شهوت خود غالب آید، خردش آشکار گردد .

عنه عليه السلام : مَنْ اشْتَقَّ إِلَى الْجَنَّةِ سَلَا عَنْ الشَّهَوَاتِ .

امام علی علیه السلام : هر کس به سرای ماندگار عشق ورزد ، لذت ها را از یاد ببرد .

عنه عليه السلام : فَاتَّقُوا اللَّهَ - عِبَادَ اللَّهِ - تَقِيَّةَ ذِي لُبٍّ ، شَغَلَ التَّفَكُّرُ قَلْبَهُ ... ، وَظَلَفَ الزُّهْدُ شَهَوَاتِهِ .

امام علی علیه السلام : پس، از خدا پروا کنید، - ای بندگان خدا - همچون پروای خردمندی که اندیشیدن [درباره مبدأ و معاد] دل او را مشغول ساخته... ، و بی رغبتی به دنیا جلو شهوت هایش را گرفته است .

عنه عليه السلام : الْعِفَّةُ تُضَعِّفُ الشَّهْوَةَ .

امام علی علیه السلام : عَفَّتْ (پاکدامنی ورزیدن)، شهوت را ضعیف می کند.

عنه عليه السلام : مَنْ كَرُمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ هَانَتْ عَلَيْهِ شَهَوَاتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خویشتن را ارج نهد، شهوت هایش در نظر او بی ارج گردند .

الإمام عليّ عليه السلام : كُلَّمَا قَوِيَتْ الْحِكْمَةُ ضَعُفَتْ الشَّهْوَةُ .

امام علی علیه السلام : هر چه حکمت (خرد) قویتر گردد، شهوت ناتوانتر می شود .

عنه عليه السلام : مَنْ كَمَلَ عَقْلُهُ اسْتَهَانَ بِالشَّهَوَاتِ .

امام علی علیه السلام : کسی که خردش کامل باشد، شهوت ها را خوار شمارد .

عنه عليه السلام : مَنْ لَمْ يَمْلِكْ شَهْوَتَهُ لَمْ يَمْلِكْ عَقْلَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که اختیاردار شهوت خود نباشد، اختیاردار خرد خود نخواهد بود .

عنه عليه السلام : حَرَامٌ عَلَى كُلِّ عَقْلٍ مَغْلُولٍ بِالشَّهْوَةِ أَنْ يَنْتَفِعَ بِالْحِكْمَةِ .

امام علی علیه السلام : بر هر خردی که بسته به زنجیر شهوت باشد، حرام است که از حکمت بهره مند شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ قَوِيَ هَوَاهُ ضَعُفَ عَزْمُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که هوای نفسش نیرومند شود، اراده اش سست گردد .

عنه عليه السلام : الرُّشْدُ فِي خِلَافِ الشَّهْوَةِ .

امام علی علیه السلام : هدایت، در مخالفت با شهوت است .

عنه عليه السلام : غَالِبِ الشَّهْوَةَ قَبْلَ قُوَّةِ ضَرَاوَتِهَا ؛ فَإِنَّهَا إِن قَوِيَتْ مَلَكَتْكَ وَاسْتَقَادَتْكَ وَلَمْ تَقْدِرْ عَلَى مُقَاوَمَتِهَا .

امام علی علیه السلام : بر شهوت خود، پیش از آنکه وَلَع آن قدرت گیرد، چیره شو؛ زیرا اگر قدرت گیرد، بر تو مسلط شود و تو را به دنبال خود کشد و تو توان ایستادگی در برابرش را نداری .

عنه عليه السلام : غَالِبُوا أَنْفُسَكُمْ عَلَى تَرْكِ الْعَادَاتِ تَغْلِبُوهَا ، وَجَاهِدُوا أَهْوَاءَكُمْ تَمْلِكُوهَا .

امام علی علیه السلام : با نفس های خود بر سر ترك عادت ها بستیزید تا بر آنها چیره آید و با هوس های خود مبارزه کنید، تا بر آنها تسلط یابید .

عنه عليه السلام : غَالِبِ الْهَوَى مُغَالِبَةً الْخَصْمِ خَصْمَهُ ، وَحَارِبُهُ مُحَارِبَةً الْعَدُوِّ عَدُوَّهُ .

امام علی علیه السلام : بر هوس چنان چیره جویی کن که حریف برای چیره آمدن بر طرف مقابلش می کند و با آن چنان بجنگ، که دشمن با دشمن خود می جنگد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : رَأْسُ الْعَقْلِ مُجَاهَدَةُ الْهَوَى .

امام علی علیه السلام : مبارزه با هوس، رأس خرد است .

عنه عليه السلام : رَدُّعِ النَّفْسِ عَنِ الْهَوَى الْجِهَادُ الْأَكْبَرُ .

امام علی علیه السلام : بازداشتن نفس از هوس، جهاد اکبر است .

عنه عليه السلام : مَنْ تَلَدَّ بِمَعَاصِي اللَّهِ أَوْرَثَهُ اللَّهُ ذُلًّا .

امام علی علیه السلام : هر که از معصیت های خدا لذت برد، خداوند او را خوار گرداند .

عنه عليه السلام : كَمْ مِنْ عَقْلٍ أُسِيرَ تَحْتَ هَوَى أَمِيرٍ !

امام علی علیه السلام : بسا خردی که اسیر هوسی فرمانرواست !

عنه عليه السلام : مَنْ أَطَاعَ نَفْسَهُ فِي شَهَوَاتِهَا فَقَدْ أَعَانَهَا عَلَى هُلْكِهَا .

امام علی علیه السلام : هر که در شهوت هایش از نفس خود فرمان برد، آن را در هلاکتش کمک کرده است .

عنه عليه السلام : قَرِينُ الشَّهْوَةِ مَرِيضُ النَّفْسِ ، مَعْلُولُ الْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام : کسی که شهوت پرست باشد ، جانش بیمار دل و ناقص عقل است .

عنه عليه السلام : عَبْدُ الشَّهْوَةِ أَذْلُ مِنْ عَبْدِ الرَّقِّ .

امام علی علیه السلام : بنده شهوت، خوارتر از بنده زرخرید است .

عنه عليه السلام : أَوَّلُ الشَّهْوَةِ طَرَبٌ ، وَآخِرُهَا عَطَبٌ .

امام علی علیه السلام : آغاز شهوت، سرمستی است و فرجامش هلاکت و نابودی .

عنه عليه السلام : إِيَّاكُمْ وَغَلْبَةَ الشَّهَوَاتِ عَلَى قُلُوبِكُمْ ؛ فَإِنَّ بَدَايَتَهَا مَلَكَةٌ ، وَنِهَائَتَهَا هَلَكَةٌ .

امام علی علیه السلام : زنده از چیره آمدن شهوت هابر دل هایتان؛ زیرا که آغاز آنها بندگی است و انجامشان نابودی .

عنه عليه السلام : الْهَوَى شَرِيكُ الْعَمَى .

امام علی علیه السلام : هوس، شریک کوردهی است .

عنه عليه السلام : مَنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ أَعْمَاهُ ، وَأَصَمَّهُ ، وَأَذَلَّهُ ، وَأَضَلَّهُ .

امام علی علیه السلام : هر که از هوس خود پیروی کند، هوس او را کور دل و کر باطن و خوار و گمراه می سازد .

الإمام عليّ عليه السلام : أوصيكم بمُجَانِبَةِ الْهَوَى ؛ فَإِنَّ الْهَوَى يَدْعُو إِلَى الْعَمَى ، وَهُوَ الضَّلَالُ فِي الْآخِرَةِ وَالْدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : شما را به دوری گزیدن از هوس سفارش می کنم؛ زیرا هوس به کوردلی فرا می خواند و آن [باعث] گمراهی در آخرت و دنیا است .

عنه عليه السلام : قَلَّ مَنْ غَرِيَ بِاللَّذَاتِ إِلَّا كَانَ بِهَا هَلَاكُهُ .

امام علی علیه السلام : کمتر پیش می آید که کسی آزمند لذت ها شود و به واسطه آنها نابود نشود .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّمَا بَدَأَ وَقُوعِ الْفِتَنِ أَهْوَاءُ تُتَّبَعُ ، وَأَحْكَامُ تُبْتَدَعُ

امام علی علیه السلام : در حقیقت نقطه آغاز فتنه ها هوس هایی است که پیروی می شود و احکامی است که بدعت نهاده می شود

عنه عليه السلام - لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَغْلَبِ السَّلَاطِينِ وَأَقْوَاهَا قَالَ - : الْهَوَى .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که : چیره ترین و نیرومندترین سلاطین کیست؟ - فرمود: هوس .

عنه عليه السلام : إِنَّ الْجَنَّةَ حُفَّتْ بِالْمَكَارِهِ ، وَإِنَّ النَّارَ حُفَّتْ (حُجِبَتْ) بِالشَّهَوَاتِ .

امام علی علیه السلام : بهشت به امور ناخوشایند درپيچیده شده است و دوزخ به شهوت ها .

عنه عليه السلام : اللَّذَّةُ تُلْهِي .

امام علی علیه السلام : لَذَّتْ ، بَاعَثَ غَفَلْتُ [از یاد خداو آخرت] است .

عنه عليه السلام : الْجَاهِلُ عَبْدُ شَهْوَتِهِ .

امام علی علیه السلام : نادان، بنده شهوت خویش است .

الإمام عليّ عليه السلام : الْهَوَى إِلَهٌ مَعْبُودٌ ، الْعَقْلُ صَدِيقٌ مَحْمُودٌ .

امام علی علیه السلام : هوس، الهه ای پرستیده[شده] است و خرد دوستی پسندیده .

عنه عليه السلام : ما أَبْعَدَ الْخَيْرَ مِمَّنْ هَمَّتْهُ بَطْنُهُ وَفَرَجُهُ !

امام علی علیه السلام : چه دور است خیر و خوبی از کسی که هم و غمش شکم و شرمگاه اوست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ مَا يَدْخُلُ بَطْنُهُ ، كَانَتْ قِيَمَتُهُ مَا يَخْرُجُ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : هر که همتش چیزی باشد که وارد شکمش می شود، ارزش او به اندازه همان چیزی است که از شکمش خارج می شود .

عنه عليه السلام : لَا هِمَّةَ لِمَهِينٍ .

امام علی علیه السلام : آدم حقیر، همت ندارد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ صَغُرَتْ هِمَّتُهُ بَطَلَتْ فَضِيلَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که همتش حقیر باشد، فضیلتش از بین برود .

عنه عليه السلام : مِنْ صِغَرِ الْهِمَّةِ حَسَدُ الصَّدِيقِ عَلَى النِّعْمَةِ .

امام علی علیه السلام : رشک بردن بر نعمت دوست، از دون همتی است .

عنه عليه السلام : شَجَاعَةُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : شجاعت مرد، به اندازه همت اوست .

عنه عليه السلام : بِقَدْرِ الْهَمِّ تَكُونُ الْهُمُومُ .

امام علی علیه السلام : اندوه ها به اندازه همت ها و خواسته هاست .

عنه عليه السلام : عَلَى قَدْرِ الْهِمَّةِ تَكُونُ الْحَمِيَّةُ .

امام علی علیه السلام : حمیت (عار داشتن از زشتی ها) به اندازه همت است .

عنه عليه السلام : الْفِعْلُ الْجَمِيلُ يُنْبِئُ عَنْ غُلُوِّ الْهِمَّةِ .

امام علی علیه السلام : کردار زیبا، از بلندی همت خبر می دهد .

عنه عليه السلام : الْكَرَمُ نَتِيجَةُ غُلُوِّ الْهِمَّةِ .

امام علی علیه السلام : کَرَمِ داشتن، زاییده بلندی همت است .

عنه علیه السلام : مَنْ شَرُفَتْ هِمَّتُهُ عَظُمَتْ قِيَمَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که همتش والا باشد، ارزشش عظیم شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الحِلْمُ والأناةُ توأمانِ يَنْتِجُهُمَا عُلُوُّ الهِمَّةِ .

امام علی علیه السلام : بردباری و وقار دو همزادند که از بلندی همت زاده می شوند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : قَدْرُ الرَّجُلِ على قَدْرِ هِمَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : ارزش مرد، به اندازه همت اوست .

عنه علیه السلام : هَلَكَ فِي رَجُلَانِ: مُحِبٌّ غَالٍ، وَمُبْغِضٌ قَالٍ .

امام علی علیه السلام : در [راه] من دو گروه هلاک شوند : دوست افراطی و دشمن کینه توز .

عنه علیه السلام : هَلَكَ مَنْ بَاعَ الْيَقِينَ بِالشَّكِّ ، وَالْحَقَّ بِالْبَاطِلِ ، وَالْآجَلَ بِالْعَاجِلِ .

امام علی علیه السلام : کسی که یقین را به شک فروخت و حق را به باطل و آخرت را به دنیا ، نابود شد .

عنه علیه السلام : هَلَكَ امْرُؤٌ لَمْ يَعْرِفْ قَدْرَهُ .

امام علی علیه السلام : انسانی که قدر و اندازه خود را نشناسد، نابود شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ هَلَكَ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِرُكُوبِهِمُ الْمَعَاصِي ، وَلَمْ يَنْهَهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ

امام علی علیه السلام : پیشینیان شما که نابود شدند در حقیقت بدان سبب به هلاکت در افتادند که مرتکب گناهان می شدند و علما و احبار آنان را نهی نمی کردند

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الهمُّ نِصْفُ الهَرَمِ .

امام علی علیه السلام : اندوه ، نیمی از پیری است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : ثَمَرَةُ طُولِ الْحَيَاةِ السَّقَمُ وَالْهَرَمُ .

امام علی علیه السلام : حاصل زندگی دراز، بیماری و پیری است .

الإمام عليّ عليه السلام : إنّ رسولَ الله صلى الله عليه وآله نهى عن زبدِ المُشركين ؛ يريدُ هدايا أهلِ الحرب .

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلى الله عليه وآله از پذیرفتن عطای مشرکان نهی فرمود؛ منظورش هدایای حربیان [کافرانی که از دولت اسلام فرمان نبرند] بود .

الإمام عليّ عليه السلام : لأن أهديَ لأخي المسلمِ هديّةً تنفعُهُ أحبُّ إليّ من أن أتصدّقَ بمثلها .

امام علی علیه السلام : اگر به برادر مسلمان خود هدیه ای دهم که به کارش آید، خوشتر است نزد من از اینکه همانند آن هدیه صدقه دهم .

الإمام عليّ عليه السلام : من الكبائرِ قتلُ المؤمنِ عمداً... والتَّعَرُّبُ بعدَ الهجرة .

امام علی علیه السلام : از جمله گناهان بزرگ ، کشتن عمدی مؤمن و ... و بازگشت به جاهلیت پس از هجرت است .

الإمام عليّ عليه السلام : الهجرة قائمةٌ على حدّها الأوّل ، ماكانَ لله في أهلِ الأرض حاجةٌ من مُستسرّ الأمّة ومُعَلّنها، لا يَقَعُ اسمُ الهجرة على أحدٍ (إلا) بمعرفةِ الحُجّة في الأرض ، فمن عَرَفَها وأقرَّ بها فهو مُهاجرٌ ، ولا يَقَعُ اسمُ الاستِضعافِ على من بَلَغَتْهُ الحُجّة فسمِعَتْها أدُنُّهُ ووعاها قلبُهُ .

امام علی علیه السلام : هجرت همچنان به قوّت اوّلیه خودباقی است. خداوند را نیازی به مردم روی زمین نیست، چه به آنان که ایمان خویش را پنهان دارند و چه به آنان که آشکارش سازند. نام هجرت بر کسی نهاده نمی شود، مگر به شناخت حجّت خدا در زمین. پس کسی که آن حجّت را بشناسد و بدان اقرار کند، مهاجر است و کسی که حجّت به او برسد و گوشش آن را بشنود و دلش پذیرایش گردد، مستضعف خوانده نمی شود .

عنه عليه السلام : عندَ فسادِ النّيّةِ ترتفعُ البرکةُ .

امام علی علیه السلام : با فاسد شدن نیّت، برکت می رود .

عنه عليه السلام : إذا فسدتِ النّيّةُ وقعتِ البليّةُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه نیت فاسد شود، بلا و گرفتاری پیش آید .

الإمام عليّ عليه السلام : سُوءُ النِّيَّةِ دَاءٌ دَفِينٌ .

امام علی علیه السلام : بد نیتی، دردی پنهان و نهفته است .

عنه عليه السلام : جَمِيلُ النِّيَّةِ سَبَبٌ لِّلْبُلُوغِ الْأَمْنِيَّةِ .

امام علی علیه السلام : نیت نیکو، سبب رسیدن به آرمان و آرزوست .

الإمام عليّ عليه السلام : حُسْنُ النِّيَّةِ جَمَالُ السَّرَائِرِ .

امام علی علیه السلام : نکویی نیت، زیبایی درون هاست .

الإمام عليّ عليه السلام : عَلَى قَدَرِ النِّيَّةِ تَكُونُ مِنَ اللَّهِ الْعَطِيَّةُ .

امام علی علیه السلام : دهش خداوند به هرکس، به اندازه نیت اوست .

الإمام عليّ عليه السلام : النِّيَّةُ الصَّالِحَةُ أَحَدُ الْعَمَلَيْنِ .

امام علی علیه السلام : نیت خوب، خود یک عمل است .

الإمام عليّ عليه السلام : النِّيَّةُ أَسَاسُ الْعَمَلِ .

امام علی علیه السلام : نیت ، شالوده کار است .

الإمام عليّ عليه السلام : النَّوْمُ عَلَى أَرْبَعَةٍ أَوْجُهُ : الْأَنْبِيَاءُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ تَنَامُ عَلَى أَقْفِيَّتِهِمْ مُسْتَلْقِينَ وَأَعْيُنُهُمْ لَا تَنَامُ مُتَوَقَّعَةً لِّوَحْيِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَالْمُؤْمِنُ يَنَامُ عَلَى يَمِينِهِ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ ، وَالْمُلُوكُ وَأَبْنَاؤُهَا تَنَامُ عَلَى شِمَائِلِهَا لِيَسْتَمِرُّوا مَا يَأْكُلُونَ ، وَابْلِيسُ وَإِخْوَانُهُ وَكُلُّ مَجْنُونٍ وَذَوْ عَاهَةٍ يَنَامُ عَلَى وَجْهِهِ مُنْبَطِحًا .

امام علی علیه السلام : خوابیدن چهار صورت دارد: پیامبران علیهم السلام به پشت دراز می کشند و می خوابند، اما چشمانشان بیدار و منتظر وحی خداوند عزّ وجلّ است. مؤمن به دست راست و رو به قبله می خوابد. شاهان و شاهزادگان به دست چپ می خوابند، تا غذایی را که می خورند به هضم رسانند و ابلیس و برادران او و هر دیوانه و آفت زده ای دَمَر (به رو بزمین افتادن ، روی سینه و شکم دراز کشیدن) می خوابند .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ خَافَ الْبَيَاتَ قَلَّ نَوْمُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که از شبیخون [مرگ] بترسد، خوابش کم شود .

عنه علیه السلام : ما أَنْقَضَ النَّوْمَ لِعَزَائِمِ الْيَوْمِ !

امام علی علیه السلام : چه بسیار خواب ها [ی شبانه] که تصمیمات روز را برهم زده است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَا يَنَامُ الْمُسْلِمُ وَهُوَ جُنُبٌ ، وَلَا يَنَامُ إِلَّا عَلَى طَهْوَرٍ ، فَإِنْ لَمْ يَجِدِ الْمَاءَ فَلْيَتَيَمَّمْ بِالصَّعِيدِ ؛ فَإِنَّ رُوحَ الْمُؤْمِنِ تَرُوحُ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَيَلْقَاهَا وَيُبَارِكُ عَلَيْهَا ، فَإِنْ كَانَ أَجَلُهَا قَدْ حَضَرَ جَعَلَهَا فِي مَكْنُونٍ رَحْمَتِهِ ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ أَجَلُهَا قَدْ حَضَرَ بَعَثَ بِهَا مَعَ أَمْنَائِهِ مِنْ مَلَائِكَتِهِ فَيَرُدُّوْهَا فِي جَسَدِهِ .

امام علی علیه السلام : مسلمان در حال جنابت نمی خوابد و جز با طهارت به خواب نمی رود؛ زیرا روح مؤمن به سوی خداوند عز و جل می رود و خدا آن را می پذیرد و برکتش می دهد و چنانچه اجلش رسیده باشد، آن را در پناه رحمت خود قرار می دهد و اگر هنوز اجلش نرسیده باشد، آن را به همراه فرشتگان امین خود می فرستد و آن را به کالبدش بر می گردانند .

عنه علیه السلام : النَّاسُ إِلَى آدَمَ شَرَعٌ سَوَاءٌ .

امام علی علیه السلام : مردم تا آدم با یکدیگر یکسان و برابرند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : النَّاسُ فِي الْحَقِّ سَوَاءٌ .

امام علی علیه السلام : مردم در برابر حق یکسان اند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : النَّاسُ كَالشَّجَرِ ؛ شَرَابُهُ وَاحِدٌ وَثَمَرُهُ مُخْتَلِفٌ .

امام علی علیه السلام : مردم مانند درختان هستند که همگی از يك آب آبیاری می شوند اما میوه هایشان گوناگون است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِنَّ عَلَى كُلِّ حَقٍّ حَقِيقَةً ، وَعَلَى كُلِّ صَوَابٍ نُورًا .

امام علی علیه السلام : با هر امر حقی، حقیقتی است و با هر امر درستی، نوری .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَكْثَرُ صَمْتِكَ يَتَوَفَّرُ فِكْرُكَ ، وَيَسْتَنْزِلُ قَلْبُكَ ، وَيَسْلَمُ النَّاسُ مِنْ يَدَيْكَ .

امام علی علیه السلام : بسیار خموشی گزین تا اندیشه ات بارور شود و دلت روشنائی گیرد و مردم از دست تو در امان مانند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لا رُحْصَةَ في فَرَضٍ ، ولا شِدَّةَ في نَافِلَةٍ .

امام علی علیه السلام : در هیچ فریضه ای کوتاهی نباید و در هیچ نافله ای سختگیری نشاید .

عنه عليه السلام : إذا أَضْرَّتِ النَّوَافِلُ بِالْفَرَائِضِ فَارْضُوهَا .

امام علی علیه السلام : هرگاه مستحبات به واجبات لطمه زنند، مستحبات را کنار بگذارید .

عنه عليه السلام : لا قُرْبَةَ بِالنَّوَافِلِ إِذَا أَضْرَّتِ بِالْفَرَائِضِ .

امام علی علیه السلام : اگر مستحبات باعث لطمه خوردن به واجبات شوند، مایه نزدیکی به خدا نگردند .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ وَالنَّمِيمَةَ ؛ فَإِنَّهَا تَزْرَعُ الضَّغِينَةَ وَتُبْعِدُ عَنِ اللَّهِ وَالنَّاسِ .

امام علی علیه السلام : از سخن چینی پرهیز، که آن تخم کینه می افشاند و از خدا و مردم دور می گرداند .

عنه عليه السلام : أَسْوَأُ الصَّدَقِ النَّمِيمَةُ .

امام علی علیه السلام : بدترین راستی، سخن چینی است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ... لِأَصْحَابِهِ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشِرَارِكُمْ ؟ قَالُوا : بلى يا رسولَ اللَّهِ . قَالَ : الْمَشَاوُونَ بِالنَّمِيمَةِ ، الْمُفَرِّقُونَ بَيْنَ الْأَحِبَّةِ ، الْبَاغُونَ لِلْبُرَاءِ الْعَيْبَ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به اصحابش فرمود : آیا شما را از بدترین افرادتان آگاه نکنم؟ عرض کردند : چرا ای رسول خدا، فرمود : کسانی که سخن چینی می کنند، آنان که میان دوستان جدایی می افکنند، کسانی که برای افراد پاك و بی گناه عیب می تراشند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ أَيْقَنَ بِالْخَلْفِ جَادَ بِالْعَطِيَّةِ .

امام علی علیه السلام : هر که به عوض یقین داشته باشد، داد و دهش کند .

عنه علیه السلام - في وصيَّته لابنه الحسن عليه السلام - : إِنَّمَا لَكَ مِنْ دُنْيَاكَ مَا أَصْلَحْتَ بِهِ مَثْوَاكَ ، فَأَنْفِقْ فِي حَقِّ وَلَا تَكُنْ خَازِنًا لِغَيْرِكَ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام - فرمود: در حقیقت بهره تو از دنیایت همان است که با آن آخرت را بسازی. پس در راه حق خرج کن و خزانه دار دیگران مباش .

عنه علیه السلام : إِنَّكُمْ إِلَى إِنْفَاقٍ مَا اكْتَسَبْتُمْ أَحْوَجُ مِنْكُمْ إِلَى اكْتِسَابِ مَا تَجْمَعُونَ .

امام علی علیه السلام : شما به انفاق کردن آنچه به دست آورده اید محتاجترید تا به دست آوردن آنچه گرد می آورید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : طُوبَى لِمَنْ أَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ وَأَمْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ كَلَامِهِ .

امام علی علیه السلام : خوشا کسی که زیادی مال خویش را انفاق کند و جلوی زیاده گویی خود را بگیرد .

عنه علیه السلام : إِنَّكُمْ أَغْبَطُ بِمَا بَدَلْتُمْ مِنَ الرَّأْغِبِ إِلَيْكُمْ فِيمَا وَصَلَهُ مِنْكُمْ .

امام علی علیه السلام : سودی که شما از آنچه بخشیده اید می برید بیشتر از سود کسی است که با خواهش از شما چیزی به او می رسد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : وَلَقَدْ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِنِّي لَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي مُؤْمِنًا وَلَا مُشْرِكًا ، أَمَّا الْمُؤْمِنُ فَيَمْنَعُهُ اللَّهُ بِإِيمَانِهِ ، وَأَمَّا الْمُشْرِكُ فَيَقْمَعُهُ اللَّهُ بِشِرْكِهِ ، وَلَكِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ كُلَّ مُنَافِقٍ الْجَنَانِ ، عَالِمِ اللِّسَانِ ، يَقُولُ مَا تَعْرِفُونَ ، وَيَفْعَلُ مَا تُنْكِرُونَ .

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله به من فرمود : من برای امتم نه از مؤمن می ترسم و نه از مشرک؛ زیرا مؤمن را خداوند به واسطه ایمانش جلوگیری می کند و مشرک را خداوند به سبب شرکش از پای در می آورد. اما ترس من برای شما از منافق زبان بازی است که مطابق اعتقادات شما سخن می گوید و برخلاف آنچه معتقدید عمل می کند .

الإمام عليّ عليه السلام : أَظْهَرَ النَّاسِ نِفَاقًا مَنْ أَمَرَ بِالطَّاعَةِ وَلَمْ يَعْمَلْ بِهَا ، وَنَهَى عَنِ الْمَعْصِيَةِ وَلَمْ يَنْتَهَ عَنْهَا .

امام علی علیه السلام : آشکارترین منافق کسی است که به طاعت [خدا] فرا خواند و خودش بدان عمل نکند و از معصیت باز دارد و خودش از آن باز نایستد .

عنه عليه السلام : أَشَدُّ النَّاسِ نِفَاقًا مَنْ أَمَرَ بِالطَّاعَةِ وَلَمْ يَعْمَلْ بِهَا ، وَنَهَى عَنِ الْمَعْصِيَةِ وَلَمْ يَنْتَهَ عَنْهَا .

امام علی علیه السلام : بدترین منافق کسی است که به طاعت [خدا] امر کند و خودش بدان عمل نکند و از معصیت باز دارد و خودش از آن باز نایستد .

عنه عليه السلام : لَوْ ضَرَبْتُ خَيْشُومَ الْمُؤْمِنِ بِسَيْفِي هَذَا عَلَى أَنْ يُبَغِضَنِي مَا أَبْغَضَنِي ، وَلَوْ صَبَبْتُ الدُّنْيَا بِجَمَاتِهَا عَلَى الْمُنَافِقِ عَلَى أَنْ يُحِبَّنِي مَا أَحَبَّنِي ، وَذَلِكَ أَنَّهُ قُضِيَ فَاَنْقَضَى عَلَى لِسَانِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، أَنَّهُ قَالَ : يَا عَلِيُّ ، لَا يُبَغِضُكَ مُؤْمِنٌ ، وَلَا يُحِبُّكَ مُنَافِقٌ .

امام علی علیه السلام : اگر با این شمشیرم بنِ مؤمن را بزنم تا با من دشمنی ورزد هرگز دشمنی نخواهد کرد و اگر همه دنیا را به پای منافق بریزم تا مرا دوست داشته باشد، هیچ گاه مرا دوست نخواهد داشت و این از آن روست که قلم قضا بر این امر رقم خورده و این قضای الهی بر زبان پیامبر امی صلی الله علیه و آله گذشته است که فرمود : ای علی! هیچ مؤمنی با تو دشمنی نمی کند و هیچ منافقی تو را دوست نمی دارد .

الإمام عليّ عليه السلام : الْمُنَافِقُ إِذَا نَظَرَ لَهَا ، وَإِذَا سَكَتَ سَهَا ، وَإِذَا تَكَلَّمَ لَهَا ، وَإِذَا اسْتَغْنَى طَعَا ، وَإِذَا أَصَابَتْهُ شِدَّةٌ ضَغَا ، فَهُوَ قَرِيبُ السُّخْطِ بَعِيدُ الرِّضَا ، يُسَخِطُهُ عَلَى اللَّهِ الْيَسِيرُ ، وَلَا يُرْضِيهِ الْكَثِيرُ ، يَنْوِي كَثِيرًا مِنَ الشَّرِّ وَيَعْمَلُ بِطَائِفَةٍ مِنْهُ ، وَيَتَلَهَّفُ عَلَى مَا فَاتَهُ مِنَ الشَّرِّ كَيْفَ لَمْ يَعْمَلْ بِهِ !

امام علی علیه السلام : منافق هرگاه نگاه می کند برای سرگرمی است، هرگاه سکوت می کند همراه غفلت است، وقتی سخن می گوید بیهوده گویی می کند، هرگاه بی نیاز شود طغیان می کند، وقتی گرفتاری به او رسد داد و فریاد راه می اندازد، زود ناراحت می شود و دیر خشنود می گردد، از اندک خدا ناخشنود می شود و بسیارش هم او را خشنود نمی

سازد، شرّ بسیار در سر می پروراند و مقداری از آنها را به کار می بندد و افسوس می خورد که چرا فلان کار بد را انجام نداده است .

عنه عليه السلام : نِفَاقُ الْمَرءِ مِنْ ذُلٍّ يَجِدُهُ فِي نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : نفاق انسان، از ذلتی است که درخود حسّ می کند .

عنه عليه السلام : مَنْ كَرُمَتْ نَفْسُهُ صَغُرَتْ الدُّنْيَا فِيعَيْنِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که کرامت نفس داشته باشد، دنیا در چشمش خرد و ناچیز آید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : النَّفَاقُ أَخُو الشَّرِّكَ .

امام علی علیه السلام : نفاق، برادر شرک است .

عنه عليه السلام : مَا أَقْبَحَ بِالْإِنْسَانِ ظَاهِرًا مُوَافِقًا، وَبَاطِنًا مُنَافِقًا !

امام علی علیه السلام : چه زشت است که انسان ظاهری موافق داشته باشد و باطنی منافق !

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ كَرُمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ لَمْ يُهْنَهَا بِالْمَعْصِيَةِ .

امام علی علیه السلام : هر که برای نفس (شخصیت) خود احترام قائل باشد، آن را با معصیت خوار نمی گرداند .

عنه عليه السلام : مَنْ كَرُمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ هَانَتْ عَلَيْهِ شَهْوَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که برای خود احترام قائل باشد خواهش های نفسانیش در نظرش بی ارزش باشد .

عنه عليه السلام : مَنْ ذَمَّ نَفْسَهُ أَصْلَحَهَا ، مَنْ مَدَحَ نَفْسَهُ ذَبَحَهَا .

امام علی علیه السلام : هر که نفس خود را نکوهش کند آن را اصلاح گرداند و هر که نفس خویشتن را بستاید آن را بکشد .

عنه عليه السلام : مَنْ لَمْ يُهَذِّبْ نَفْسَهُ فَضَحَهُ سُوءُ الْعَادَةِ .

امام علی علیه السلام : هر که خود را مهذب نسازد، عادت های زشت او را رسوا کند .

عنه عليه السلام : مَنْ لَمْ يَتَعَاهَدِ النَّقْصَ مِنْ نَفْسِهِ غَلَبَ عَلَيْهِ الْهَوَى ، وَمَنْ كَانَ فِي نَقْصٍ فَالْمَوْتُ خَيْرٌ لَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که به نقص خود رسیدگی نکند، هوا و هوس بر او چیره گردد و هر که نقص داشته باشد، مرگ برایش بهتر است .

عنه عليه السلام : اِمْلِكُوا أَنْفُسَكُمْ بِدَوَامِ جِهَادِهَا .

امام علی علیه السلام : از طریق جهاد پیگیر با نفس هایتان بر آنها مسلط شوید .

عنه عليه السلام : إِنَّ تَقْوَى اللَّهِ دَوَاءٌ دَاءِ قُلُوبِكُمْ... وَطَهْرٌ دَنَسِ أَنْفُسِكُمْ .

امام علی علیه السلام : تقوای الهی داروی درد دل های شماست... و پاک کننده آلودگی جان هایتان .

عنه عليه السلام : أَقْبِلْ عَلَى نَفْسِكَ بِالْإِدْبَارِ عَنْهَا .

امام علی علیه السلام : با پشت کردن به نفس [آماره] خود به [نفس فاضله و ناطقه انسانی] خویشتن روی کن .

قرآن:

(وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا * فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا * قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا * وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا) .

«سوگند به نفس و آن کس که آن را درست کرد. سپس پلیدکاری و پرهیزگاریش را به آن الهام کرد. هر کس آن را پاک گردانید، قطعاً رستگار شد و هر که آلوده اش ساخت، قطعاً در باخت.» .

الإمام علي عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ، تَوَلَّوْا مِنْ أَنْفُسِكُمْ تَأْدِيبَهَا ، وَاعْدِلُوا بِهَا عَنْ ضَرَاوَةِ عَادَاتِهَا .

امام علی علیه السلام : ای مردم! به تربیت نفس های خود بپردازید و آن را از آزمندی به عادت هایش باز دارید .

قرآن:

(وَمَا أُبْرِئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ) .

«و من نفس خود را تبرئه نمی کنم؛ چرا که نفس همواره به بدی فرمان می دهد، مگر آن جا که پروردگارم رحم کند. همانا پروردگار من آمرزنده مهربان است.» .

الإمام عليّ عليه السلام : النَّفْسُ الْأَمَّارَةُ الْمُسَوِّلَةُ تَمَلِّقُ تَمَلِّقَ الْمُنَافِقِ ، وَتَتَصَنَّعُ بِشِيمَةِ الصَّدِيقِ الْمُوَافِقِ ، حَتَّى إِذَا خَدَعَتْ وَتَمَكَّنَتْ تَسَلَّطَتْ تَسَلَّطَ الْعَدُوِّ ، وَتَحَكَّمَتْ تَحَكَّمَ الْعُتُوِّ ، فَأُورِدَتْ مَوَارِدَ السُّوءِ .

امام علی علیه السلام : نفسِ بد فرمانِ ظاهرآرا، همچون منافق چاپلوسی می کند و خود را چون دوستی سازگار و دلسوز جلوه می دهد و همین که فریب داد و [بر انسان] دست یافت، چون دشمن مسلط می شود و با خودخواهی و قلدری فرمان می راند و [شخص را] به جایگاه های بدی و هلاکت می کشاند .

الإمام عليّ عليه السلام : بالتَّوَّاضِعِ تَتِمُّ النِّعْمَةُ .

امام علی علیه السلام : با فروتنی، نعمت کامل می شود .

عنه عليه السلام : اسْتَتِمُّوا نِعَمَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ بِالصَّبْرِ عَلَى طَاعَتِهِ ، وَالْمُجَانَبَةِ لِمَعْصِيَتِهِ .

امام علی علیه السلام : با شکیبایی بر طاعت خدا و دوری از معصیت او، نعمت هایش را بر خویش کامل سازید .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، وَيُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَ النِّعْمَةِ عَلَى عَبْدِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند زیباست و زیبایی را دوست می دارد و دوست دارد اثر نعمت را در بنده اش ببیند .

عنه عليه السلام : رَبِّ مُنْعِمٍ عَلَيْهِ مُسْتَدْرِجٌ بِالنُّعْمَى ، وَرُبَّ مُبْتَلَى مَصْنُوعٌ لَهُ بِالْبَلَوَى .

امام علی علیه السلام : بسا نعمت داده ای که به تدریج به خشم خدا نزدیکتر می شود و بسا بلا زده ای که با آن بلا به او خوبی می شود .

عنه عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ، لِيَرَكُمُ اللَّهُ مِنَ النِّعْمَةِ وَجَلِيلَ كَمَا يَرَاكُم مِنَ النِّقْمَةِ فَرِيقَيْنِ ؛ إِنَّهُ مَنْ وَسَّعَ عَلَيْهِ فِي ذَاتِ يَدِهِ فَلَمْ يَرَ ذَلِكَ اسْتِدْرَاجًا فَقَدْ أَمِنَ مَخُوفًا ، وَمَنْ ضَيَّقَ عَلَيْهِ فِي ذَاتِ يَدِهِ فَلَمْ يَرَ ذَلِكَ اخْتِبَارًا فَقَدْ ضَيَّعَ مَأْمُولًا .

امام علی علیه السلام : ای مردم! همان گونه که خداوند شما را از سختی و عذاب ترسان می بیند باید از نعمت نیز هراسان ببیند؛ زیرا هر که در نعمت به رویش گشوده شود و آن را مهلت خداوندی نداند از پیشامدی ترسناک خود را ایمن پنداشته است و هرکس به تنگدستی گرفتار آید و آن را آزمایشی [الهی] نداند، پاداشی را که در انتظار اوست از دست داده است .

قرآن:

(وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّما نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِأَنفُسِهِمْ إِنَّما نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوا إِثْما وَلَهُمْ عَذابٌ مُهِينٌ) .

«البته نباید کسانی که کافر شده اند تصور کنند این که به ایشان مهلت می دهیم برای آنان خوب است. ما فقط به ایشان مهلت می دهیم تا بر گناه خود بیفزایند و [آنگاه] عذابی خفت آور خواهند داشت» .

الإمام علي عليه السلام : يابن آدم ، إِذَا رَأَيْتَ رَبَّكَ سَبَّحَانَهُ يُتَابِعُ عَلَيْكَ نِعْمَهُ وَأَنْتَ تَعْصِيهِ فَاحْذَرُهُ .

امام علی علیه السلام : ای فرزند آدم! هرگاه دیدی که گناه می کنی و با این حال پروردگار پاك نعمت هایش را پیاپی به تو ارزانی می دارد، از او برحذر باش .

عنه عليه السلام : أَقَلُّ ما يَلْزَمُكُمْ اللَّهُ إِلَّا تَسْتَعِينُوا بِنِعْمِهِ عَلَى مَعَاصِيهِ .

امام علی علیه السلام : کمترین وظیفه شما در قبال خداوند این است که از نعمت های او در راه معصیتش کمک نگیرید .

عنه عليه السلام : إِحْذَرُوا نِفَارَ النِّعَمِ ؛ فَمَا كُلُّ شَارِدٍ بِمَرْدُودٍ .

امام علی علیه السلام : مواظب باشید که نعمت ها نرَمند؛ زیرا هرگریخته ای باز نمی گردد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ كَثُرَتْ نِعَمُ اللَّهِ عَلَيْهِ كَثُرَتْ حَوَائِجُ النَّاسِ إِلَيْهِ ، فَمَنْ قَامَ لِلَّهِ فِيهَا بِمَا يَجِبُ فِيهَا عَرَّضَهَا لِلدَّوَامِ وَالْبَقَاءِ ، وَمَنْ لَمْ يَقُمْ فِيهَا بِمَا يَجِبُ عَرَّضَهَا لِلزَّوَالِ وَالْفَنَاءِ .

امام علی علیه السلام : هر که از نعمت های خدا بیشتر بهره مند باشد، نیازهای مردم به او زیاد شود. پس، هر کس برای رضای خدا وظیفه خود را در قبال نعمت ها به جا آورد، آنها را در معرض دوام و پایداری قرار دهد و هر که به وظیفه خود در این باره عمل نکند، آن نعمت ها را در معرض زوال و نابودی نهاده است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَحْسِنُوا صُحْبَةَ النِّعَمِ قَبْلَ فِرَاقِهَا ؛ فَإِنَّهَا تَزُولُ وَتَشْهَدُ عَلَى صَاحِبِهَا بِمَا عَمِلَ فِيهَا .

امام علی علیه السلام : برای نعمت ها، پیش از آنکه از شما جدا شوند، همدمی نیکو باشید؛ زیرا نعمت ها می روند و به نحوه رفتاری که همدمشان با آنها کرده است گواهی می دهند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ كَانَ فِي النِّعْمَةِ جَهْلَ قَدَرِ الْبَلِيَّةِ .

امام علی علیه السلام : کسی که در نعمت باشد، قدر گرفتاری را نمی داند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : تَنْظَّفُوا بِالْمَاءِ مِنَ النَّتَنِ الرِّيحِ الَّذِي يُتَأَذَّى بِهِ ، تَعَهَّدُوا أَنْفُسَكُمْ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُبْغِضُ مَنْ عِبَادِهِ الْقَادُورَةَ الَّذِي يَتَأَنَّفُ بِهِ مَنْ جَلَسَ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : خودتان را با آب از بوی نامطبوعی که مایه آزار دیگران است پاکیزه سازید، به [سر و وضع] خودتان برسید؛ زیرا خداوند عز و جل از بندگان پلشت و کثیف خود، که هر کس با او می نشیند از وی بیزار می شود، نفرت دارد .

عنه عليه السلام : نَظَّفُوا بُيُوتَكُمْ مِنْ حَوْكِ الْعَنْكَبُوتِ ؛ فَإِنَّ تَرْكَهُ فِي الْبَيْتِ يُورِثُ الْفَقْرَ .

امام علی علیه السلام : اتاق های خود را از تار عنکبوت تمیز کنید؛ زیرا باقی گذاشتن آن در خانه فقر می آورد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا يَبْلُغُ مِدْحَتَهُ الْقَائِلُونَ ، وَلَا يُحْصِي نِعْمَاءَهُ الْعَادُّونَ .

امام علی علیه السلام : سپاس خداوندی را که سخنوران در ستودنش در مانند و شمارندگان ، شمردن نعمت هایش را ندانند .

عنه علیه السلام - في وصيته لَكُمْيلٍ - : يَا كُمْيلُ ، إِنَّهُ لَا تَخْلُو مِنْ نِعْمَةِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عِنْدَكَ وَعَافِيَتِهِ ، فَلَا تَخُلْ مِنْ تَحْمِيدِهِ وَتَمْجِيدِهِ وَتَسْبِيحِهِ وَتَقْدِيسِهِ وَشُكْرِهِ وَذِكْرِهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به کمیل - فرمود : ای کمیل! تو هیچ گاه از نعمت و عافیت خداوند عز و جل بی بهره نیستی. پس در هیچ حال از ستایش و تمجید و تسبیح و تقدیس و شکر و یاد او دست برندار .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : النَّظِيفُ مِنَ الثِّيَابِ يَذْهَبُ الْهَمُّ وَالْحُزْنُ ، وَهُوَ طَهُورٌ لِلصَّلَاةِ .

امام علی علیه السلام : لباس تمیز غم و اندوه را می بردو موجب پاکیزگی برای نماز است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - في وصيته لَكُمْيلٍ - : يَا كُمْيلُ ، فِي كُلِّ صِنْفٍ قَوْمٌ أَرْفَعُ مِنْ قَوْمٍ ، فَإِيَّاكَ وَمُنَاطَرَةَ الْخَسِيسِ مِنْهُمْ ، وَإِنْ أَسْمَعُوكَ فَاحْتَمِلْ وَكُنْ مِنَ الَّذِينَ وَصَفَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى بِقَوْلِهِ : «وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا» .

امام علی علیه السلام - در سفارش به کمیل - فرمود : ای کمیل! در میان هر طبقه ای از مردم ، گروهی هستند که از دیگران برتر و ارجمندترند. پس، از بحث و مناظره کردن با گروه های پست و دون پایه آنها پرهیز کن و اگر سخن ناخوشایندی به تو گفتند، بردباری کن و از کسانی باش که خداوند متعال در وصف ایشان فرموده است : «و هرگاه نادانان ایشان را طرف خطاب قرار دهند، به ملایمت پاسخ می دهند» .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ امْرَأَةً تُعْجِبُهُ فَلْيَأْتِ أَهْلَهُ ؛ فَإِنَّ عِنْدَ أَهْلِهِ مِثْلَ مَا رَأَى ، وَلَا يَجْعَلَنَّ لِلشَّيْطَانِ إِلَى قَلْبِهِ سَبِيلًا ، وَلْيَصْرِفْ بَصَرَهُ عَنْهَا ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ زَوْجَةً فَلْيُصَلِّ رَكَعَتَيْنِ وَيَحْمَدِ اللَّهَ كَثِيرًا ، وَيُصَلِّيَ عَلَى النَّبِيِّ وَآلِهِ ، ثُمَّ لِيَسْأَلِ اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّهُ يُبِيحُ لَهُ بَرَأْفَتَهُ مَا يُغْنِيهِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه فردی از شما زنی را دید و از او خوشش آمد، برود و با همسر خود همبستر شود؛ زیرا نظیر آنچه دیده است در همسر خود او نیز هست. و هرگز شیطان را به دل خود راه ندهد و چشم خود را از آن زن برگرداند. اگر زن ندارد دو رکعت

نماز بخواند و بسیار حمد خدا گوید و بر پیامبر و آل او صلوات فرستد و آنگاه از خداوند مسألت کند که از فضل خویش عطایش فرماید. خداوند از روی مهر و رأفت خود نیاز او را برطرف خواهد ساخت .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ غَضَّ طَرْفَهُ أَرَا حَ قَلْبَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که چشم خود را پایین اندازد، دلش را آسوده گرداند .

الإمام علي عليه السلام : الْعُيُونُ مَصَائِدُ الشَّيْطَانِ .

امام علی علیه السلام : چشم ها، دام های شیطانند .

عنه عليه السلام : عَمَى الْبَصَرِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ مِنَ النَّظَرِ .

امام علی علیه السلام : کوری چشم بهتر از بسیاری نگاه هاست .

عنه عليه السلام : مَنْ أَطْلَقَ نَظْرَهُ أَتَعَبَ حَاضِرَهُ ، مَنْ تَتَابَعَتْ لَحَظَاتُهُ دَامَتْ حَسْرَاتُهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که [عنان] چشم خود را رها کند، زندگی اش را به زحمت اندازد؛ کسی که نگاه هایش پیایی باشد حسرت هایش بیاید .

عنه عليه السلام : الْعَيْنُ جَاسُوسُ الْقَلْبِ وَبَرِيدُ الْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام : چشم، جاسوس دل و قاصد خرد است .

عنه عليه السلام : الْقَلْبُ مُصْحَفُ الْبَصَرِ .

امام علی علیه السلام : دل، کتاب دیده است .

الإمام علي عليه السلام : الْعَيْنُ بَرِيدُ الْقَلْبِ .

امام علی علیه السلام : نگاه ، قاصد دل است .

عنه عليه السلام : لَا يَنْتَصِفُ الْبِرُّ مِنَ الْفَاجِرِ ، لَا يَنْتَصِفُ عَالِمٌ مِنْ جَاهِلٍ .

امام علی علیه السلام : نیکوکار از نابکار داد خود نمی ستاند؛ هیچ شخص دانا و فهمیده ای از نادان داد خود را نمی گیرد .

عنه عليه السلام - في عَهْدِهِ إِلَى مَالِكِ الْأَشْتَرِ - :أَنْصِفِ اللَّهَ وَأَنْصِفِ النَّاسَ مِنْ نَفْسِكَ
وَمِنْ خَاصَّةِ أَهْلِكَ وَمَنْ لَكَ فِيهِ هَوًى مِنْ رَعِيَّتِكَ ، فَإِنَّكَ إِلَّا تَفْعَلْ تَظْلِمُ ... !

امام علی علیه السلام - در فرمان خود به مالک اشتر - نوشت : حق خدا و مردم را از
خودت و خویشان و نزدیکانت و هر رعیتی که مورد توجه و علاقه توست، بستان؛ زیرا
اگر چنین نکنی ستم کرده ای ...!

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : ثَلَاثَةٌ لَا يَنْتَصِفُونَ مِنْ ثَلَاثَةٍ أَبَدًا : الْعَاقِلُ مِنَ الْأَحْمَقِ ، وَالْبِرُّ
مِنَ الْفَاجِرِ ، وَالكَرِيمُ مِنَ اللَّئِيمِ .

امام علی علیه السلام : سه گروهند که هرگز از سه گروه داد خود نمی ستانند : خردمند از
نابخرد، نیکوکار از نابکار و بزرگوار از فرومایه .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَنْصَفُ النَّاسِ مَنْ أَنْصَفَ مِنْ نَفْسِهِ مِنْ غَيْرِ حَاكِمٍ عَلَيْهِ .
امام علی علیه السلام : با انصاف ترین مردم کسی است که بی آنکه پای داوری در میان
باشد از خودش دادخواهی کند .

عنه عليه السلام : أَلَا إِنَّهُ مَنْ يُنْصِفُ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ لَمْ يَزِدْهُ اللَّهُ إِلَّا عِزًّا .
امام علی علیه السلام : بدانید که هرکس نسبت به مردم از خود انصاف به خرج دهد،
خداوند جز بر عزّت او نمی افزاید .

عنه عليه السلام : حَسْبُ الْمَرءِ ... مَنْ عَقَلَهُ إِنْصَافُهُ مِنْ نَفْسِهِ ... وَمِنْ إِنْصَافِهِ قَبُولُهُ
الْحَقَّ إِذَا بَانَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : در خردمندی انسان همین بس که از خود انصاف به خرج دهد... و
در انصافداری او همین بس که هرگاه حقیقت برایش روشن شد آن را بپذیرد .

عنه عليه السلام : أَعْدَلُ النَّاسِ مَنْ أَنْصَفَ مَنْ ظَلَمَهُ .

امام علی علیه السلام : عادلترین مردم کسی است که درحقّ ستم کننده اش با انصاف عمل
کند .

عنه عليه السلام : زَكَاةُ الْقُدْرَةِ الْإِنْصَافُ .

امام علی علیه السلام : زکاتِ قدرت، انصاف است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : المؤمنُ يُنصِفُ مَنْ لَا يُنصِفُهُ .

امام علی علیه السلام : مؤمن [حتی] با کسی که نسبت به او انصاف به خرج نمی دهد، با انصاف عمل می کند .

عنه عليه السلام : بالنَّصْفَةِ تَدُومُ الوُصْلَةُ .

امام علی علیه السلام : با رعایت انصاف است که پیوندها دوام می یابد .

عنه عليه السلام : بالنَّصْفَةِ يَكْثُرُ الْمُوَاصِلُونَ .

امام علی علیه السلام : انصاف داشتن، باعث افزایش دوستان می گردد .

عنه عليه السلام : الْإِنْصَافُ يُؤَلِّفُ الْقُلُوبَ .

امام علی علیه السلام : انصاف ، دل ها را الفت می بخشد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - في قوله تعالى «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ» - : الْعَدْلُ : الْإِنْصَافُ ، وَالْإِحْسَانُ : التَّفَضُّلُ .

امام علی علیه السلام - درباره آیه «همانا خداوند به عدل و احسان فرمان می دهد» - فرمود : عدل، انصاف دادن است و احسان، دست بخشش گشودن .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : طُوبَى لِمَنْ أَطَاعَ نَاصِحًا يَهْدِيهِ ، وَتَجَنَّبَ غَاوِيًا يُرْدِيهِ .

امام علی علیه السلام : خوشا کسی که از نصیحت کننده اش که او را ارشاد می کند اطاعت نماید و از گمراهی که وی را به هلاکت می افکند دوری کند .

عنه عليه السلام : مَنْ خَالَفَ النَّصِيحَ هَلَكَ .

امام علی علیه السلام : هر که از نصیحت و راهنمایی سرپیچد، هلاک گردد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : حَسْبُ الْمَرْءِ ... مِنْ نَصِيحَةِ نَهْيِهِ عَمَّا لَا يَرْضَاهُ لِنَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : در خیرخواهی انسان همین بس که [دیگران را] از آنچه برای خود نمی پسندد نهی کند .

عنه عليه السلام : إِنَّ أَنْصَحَ النَّاسِ لِنَفْسِهِ أَطْوَعُهُمْ لِرَبِّهِ، وَإِنْ أَعَشَّهُمْ لِنَفْسِهِ أَعْصَاهُمْ لِرَبِّهِ .

امام علی علیه السلام : خیرخواه ترین مردم به خود، فرمانبردارترین آنان از پروردگار خویش است و خیانتکارترین آنان به خود، کسی است که در برابر پروردگارش نافرمان تر باشد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : امَحَضْ أَخَاكَ النَّصِيحَةَ ، حَسَنَةً كَانَتْ أَوْ قَبِيحَةً .

امام علی علیه السلام : برادرت را خالصانه نصیحت (راهنمایی) کن، خواه آن نصیحت خوشایند باشد یا ناخوشایند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ، إِيَّاكُمْ وَتَعَلَّمِ النُّجُومِ إِلَّا مَا يُهْتَدَى بِهِ فِي بَرٍّ أَوْ بَحْرٍ ، فَإِنَّهَا تَدْعُو إِلَى الْكِهَانَةِ ، وَالْمُنَجِّمِ كَالْكَاهِنِ ، وَالْكَاهِنِ كَالسَّاحِرِ ، وَالسَّاحِرُ كَالْكَافِرِ ، وَالْكَافِرُ فِي النَّارِ .

امام علی علیه السلام : ای مردم ، از آموختن اخترشناسی بپرهیزید ، مگر آن مقداری که در بیابان یا دریا ، وسیله راهیابی می شود ؛ زیرا اخترشناسی به کهانت و پیشگویی می انجامد و اخترگو مانند کاهن است ، و کاهن چون ساحر و ساحر همانند کافر و کافر در آتش است .

قرآن:

(طه * مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى) .

«طا . ها. ما قرآن را بر تو نازل نکردیم تا به رنج افتی» .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَمَّا نَزَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ «يَا أَيُّهَا الْمُرْمَلُ* قُمْ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا» قَامَ اللَّيْلَ كُلَّهُ حَتَّى تَوَرَّمَتْ قَدَمَاهُ ، فَجَعَلَ يَرْفَعُ رِجْلًا وَيَضَعُ رِجْلًا ، فَهَبَطَ عَلَيْهِ جَبْرِيلُ فَقَالَ : «طه» يَعْنِي الْأَرْضَ بِقَدَمَيْكَ يَا مُحَمَّدٌ «مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى» ، وَأَنْزَلَ «فَاقْرَأُوا مَا تيسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ» .

امام علی علیه السلام : وقتی آیه «ای جامه به خویشان فرو پیچیده، به پا خیز شب را مگر اندکی» بر پیامبر نازل شد، آن حضرت تمام شب را به عبادت می پرداخت تا جایی که پاهایش ورم کرد به طوری که [موقع نماز خواندن] يك پایش را بلند می کرد و یکی را

روی زمین می گذاشت. پس جبرئیل بر آن حضرت فرود آمد و گفت : «طه» یعنی هر دو پایت را به زمین بگذار ای محمد «ما قرآن را بر تو نازل نکردیم که به رنج آفتی» و نیز این آیه را نازل کرد : «پس، آنچه از قرآن میسر است تلاوت کنید» .

الإمام عليّ عليه السلام : كُنَّا إِذَا احْمَرَ الْبَاسُ وَلَقِيَ الْقَوْمَ الْقَوْمَ اتَّقَيْنَا بِرَسُولِ اللَّهِ ، فَمَا يَكُونُ أَحَدٌ أَقْرَبَ إِلَى الْعَدُوِّ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : وقتی جنگ شدت می گرفت و دو سپاه به جان هم می افتادند، ما خود را در پناه خدا قرار می دادیم و هیچ کس به دشمن نزدیکتر از آن حضرت نبود .

عنه عليه السلام : أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، وَسَيِّدُ عِبَادِهِ ، كُلَّمَا نَسَخَ اللَّهُ الْخَلْقَ فِرْقَتَيْنِ جَعَلَهُ فِي خَيْرِهِمَا .

امام علی علیه السلام : گواهی می دهم که محمد بنده و فرستاده خدا و مهتر بندگان اوست. هرگاه خداوند خلق را به دو گروه تقسیم کرد، او را در بهترین گروه آن قرار داد .

الإمام عليّ عليه السلام : أُسْرَتُهُ خَيْرُ أُسْرَةٍ ، وَشَجَرَتُهُ خَيْرُ شَجَرَةٍ ، أَغْصَانُهَا مُعْتَدِلَةٌ ، وَثِمَارُهَا مُتَهَدِّلَةٌ ، مَوْلِدُهُ بِمَكَّةَ ، وَهَجْرَتُهُ بِطَيْبَةَ ، عَلَا بِهَا ذِكْرُهُ ، وَامْتَدَّ مِنْهَا صَوْتُهِ .

امام علی علیه السلام : دودمان او بهترین دودمان است و شجره اش بهترین شجره، شاخه هایش راست است و میوه هایش آویخته، زادگاهش مکه است و هجرتش به طایبه ، در آن جا آوازه اش بلند شد و صدای [دعوت] او به همه جا کشیده شد .

عنه عليه السلام : إِنَّمَا أَنَا عَبْدٌ مِنْ عَبْدِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ .

امام علی علیه السلام : جز این نیست که من غلامی از غلامان محمد صلی الله علیه و آله هستم .

عنه عليه السلام : طَبِيبٌ دَوَّارٌ بِطَبِّهِ ، قَدْ أَحْكَمَ مَرَاهِمَهُ ، وَأَحْمَى (أَمْضَى) مَوَاسِمَهُ ، يَضَعُ ذَلِكَ حَيْثُ الْحَاجَةُ إِلَيْهِ ، مِنْ قُلُوبٍ عُمِي ، وَأَذَانٍ صُمٍّ ، وَالسِّنَةِ بِكُمْ ، مُتَّبِعٌ بِدَوَائِهِ مَوَاضِعَ الْغَفْلَةِ وَمَوَاطِنَ الْحَيْرَةِ ، لَمْ يَسْتَضِيئُوا بِأَضْوَاءِ الْحِكْمَةِ ، وَلَمْ يَقْدَحُوا بِزِنَادِ الْعُلُومِ الثَّقَابَةِ ، فَهُمْ فِي ذَلِكَ كَالْأَنْعَامِ السَّائِمَةِ ، وَالصُّخُورِ الْقَاسِيَةِ .

امام علی علیه السلام : طبیعی بود که با داروی خود میان مردم می گردید. مرهمهایش را درست و آماده کرده و ابزار داغ کردنش را تافته بود و آنها را بر هر جا که لازم بود، از دل های کور و گوش های کر و زبان های گنگ، می گذاشت. با داروی خود بیماری های غفلت و سرگردانی را در کسانی که از پرتوهای حکمت روشنایی برنگرفته بودند و با آتش زنه های دانش های درخشان شعله ای برنیفروخته بودند، و همچون حیوانات چرنده و تخته سنگهای سخت بودند، درمان می کرد .

عنه علیه السلام : مَا بَرَأَ اللَّهُ نَسَمَةً خَيْرًا مِنْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند انسانی بهتر از محمد صلی الله علیه و آله نیافریده است .

عنه علیه السلام : لَا عَرَضَ لَهُ أَمْرَانِ إِلَّا أَخَذَ بِأَشَدِّهِمَا .

امام علی علیه السلام : هیچ گاه دو کار برای آن حضرت پیش نیامد، مگر اینکه سخت ترش را انتخاب کرد .

عنه علیه السلام ... : حَتَّى بَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ شَهِيدًا وَبَشِيرًا وَنَذِيرًا ، خَيْرَ الْبَرِيَّةِ طِفْلاً ، وَأَنْجَبَهَا كَهْلاً ، وَأَطْهَرَ الْمُطَهَّرِينَ شَيْمَةً ، وَأَجْوَدَ الْمُسْتَمْطَرِينَ دِيَمَةً .

امام علی علیه السلام ... : تا آنکه خداوند محمد صلی الله علیه و آله را به عنوان گواه و نوید دهنده و هشدار دهنده فرستاد. در کودکی بهترین مردم بود و در میانسالی نجیب ترین خلائق. اخلاق و خصالش، پاکتر از همه پاکان بود و جود و کرمش، سرشارتر و مداومتر از بخشنندگان .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - لما سُئِلَ عن صِفَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَهُوَ مُحْتَبٍ بِحِمَائِلِ سَيْفِهِ فِي مَسْجِدِ الْكُوفَةِ - : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَبْيَضَ اللَّوْنِ مُشْرَبًا حُمْرَةً ، أَدْعَجَ الْعَيْنِ ، سَبَطَ الشَّعْرَ ، كَثَّ اللَّحْيَةَ ، سَهَلَ الْخَدَّ ، ذَا وَفَرَةٍ ، دَقِيقَ الْمَسْرُبَةِ ، كَانَ عُنُقُهُ إِبْرِيقُ فِضَّةٍ ، لَهُ شَعْرٌ مِنْ لَبَّتِهِ إِلَى سُرَّتِهِ يَجْرِي كَالْقَضِيبِ ، لَيْسَ فِي بَطْنِهِ وَلَا صَدْرِهِ شَعْرٌ غَيْرُهُ ، شَتْنُ الْكَفِّ وَالْقَدَمِ ، إِذَا مَشَى كَأَنَّمَا يَنْحَدِرُ مِنْ صَبَبٍ ، وَإِذَا قَامَ كَأَنَّمَا يَنْقَلِعُ مِنْ صَخَرٍ ، إِذَا التَّفَتَ التَّفَتَ جَمِيعًا ، كَانَ عَرَقُهُ فِي وَجْهِهِ اللَّوْلُو ، وَلَرِيحُ عَرَقِهِ أَطْيَبُ مِنَ الْمِسْكِ الْأَذْفَرِ ، لَيْسَ بِالْقَصِيرِ وَلَا بِالطَّوِيلِ ، وَلَا بِالْعَاجِزِ وَلَا اللَّئِيمِ ، لَمْ أَرْ قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ مِثْلَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

امام علی علیه السلام - وقتی مردی از ایشان که در مسجد کوفه حمایل شمشیرش را به خود پیچیده بود، درباره خصوصیات [جسمی] پیامبر سؤال کرد - فرمود : رسول خدا صلی الله علیه و آله رخساری سفید و گلگون داشت و چشمانی سیاه و درشت و موهایی صاف و نرم و ریشی انبوه و گونه هایی کم گوشت و استخوانی و گیسوانی که تا نرمه گوشش می رسید و گردنی چون جام سیمین و از زیر گلو تا نافش خط باریکی از مو چون نی رسته بود و جز آن مویی بر سینه و شکمش وجود نداشت. دست و پایش درشت و استخوانی بود. هرگاه راه می رفت، مثل این بود که از سرازیری فرود می آید و به هنگام برخاستن چابک و سریع بود. وقتی به طرفی برمی گشت، با تمام بدنش برمی گشت. دانه های عرق بر چهره اش چون مروارید بود، عرق بدنش خوشبوتر از مشک تند بود، نه کوتاه قامت بود و نه بلند، نه ناتوان بود و نه پست. کسی را چون او ندیده ام، نه پیش از او و نه پس از او .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - لَمَّا سَأَلَهُ بَعْضُ الْيَهُودِ عَنْ سِجْنِ طَافَ أَقْطَارَ الْأَرْضِ بِصَاحِبِهِ -
:يَا يَهُودِيَّ، أَمَّا السِّجْنُ الَّذِي طَافَ أَقْطَارَ الْأَرْضِ بِصَاحِبِهِ فَإِنَّهُ الْحَوْتُ الَّذِي حُبِسَ يُونُسُ فِي بَطْنِهِ .

امام علی علیه السلام - وقتی که مردی یهودی از ایشان پرسید : آن کدام زندان بود که زندانی خود را در اطراف و اکناف زمین چرخاند؟ - فرمود : ای مرد یهودی! آن زندانی که زندانی خود را به اطراف و اکناف زمین چرخاند، ماهی ای بود که یونس در شکم او زندانی شد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - فِي صِفَةِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ - :وَإِنْ شِئْتَ قُلْتُ فِي عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَلَقَدْ كَانَ يَتَوَسَّدُ الْحَجَرَ ، وَيَلْبَسُ الْحَشِينَ ، وَيَأْكُلُ الْجَشِبَ ، وَكَانَ إِدَامُهُ الْجُوعَ ، وَسِرَاجُهُ بِاللَّيْلِ الْقَمَرَ ، وَظِلَالُهُ فِي الشِّتَاءِ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا ، وَفَاكِهَتُهُ وَرِيحَانُهُ مَا تُنْبِتُ الْأَرْضُ لِلْبَهَائِمِ ، وَلَمْ تَكُنْ لَهُ زَوْجَةٌ تَفْتِنُهُ ، وَلَا وَلَدٌ يَحْزَنُهُ (يَحْزِنُهُ) ، وَلَا مَالٌ يَلْفِتُهُ ، وَلَا طَمَعٌ يُذِلُّهُ ، دَابَّتْهُ رِجْلَاهُ ، وَخَادِمُهُ يَدَاهُ !

امام علی علیه السلام - در وصف عیسی علیه السلام - فرمود : و اگر خواهی، از عیسی بن مریم علیه السلام برایت بگویم؛ او سنگ را بالش خود می کرد و جامه خشن می پوشید و نان خشک و گلوآزار می خورد. خورش او گرسنگی بود و چراغش در شب، ماه و سرپناش در زمستان، آفتابگیرهای صبح و عصر و میوه و سبزیجاتش، علف و گیاهانی که زمین برای چهار پایان می رویاند. نه زنی داشت که مایه گرفتاری او باشد و

نه فرزندی که اندوهگینش سازد و نه مال و ثروتی که دل او را به خود مشغول گرداند و نه طمعی که به خواریش اندازد. مرکب او دو پایش بود و خدمتکارش دو دست او !

الإمام علي عليه السلام : لَوْ أَنَّ أَحَدًا يَجِدُ إِلَى الْبَقَاءِ سُلْمًا، أَوْ لِدَفْعِ الْمَوْتِ سَبِيلًا ، لَكَانَ ذَلِكَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، الَّذِي سَخَّرَ لَهُ مَلَكُ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ ، مَعَ النَّبُوءَةِ وَعَظِيمِ الزُّلْفَةِ ، فَلَمَّا اسْتَوْفَى طُعْمَتَهُ ، وَاسْتَكْمَلَ مَدَّتَهُ ، رَمَتْهُ قِسِي الْفَنَاءِ بِنِبَالِ الْمَوْتِ ، وَأَصْبَحَتْ الدِّيَارُ مِنْهُ خَالِيَةً ، وَالْمَسَاكِينُ مُعْطَلَةً ، وَوَرِثَهَا قَوْمٌ آخَرُونَ .

امام علی علیه السلام : اگر بنا بود کسی برای بالارفتن به سوی جاودانگی نردبانی بیابد یا برای دور کردن مرگ از خود راهی پیدا کند، بی گمان آن کس سلیمان بن داوود علیه السلام بود که افزون بر مقام نبوت و منزلت والا، سلطنت بر جن و انس نیز در اختیار او نهاده شد. چون روزی خود را به طور کامل دریافت کرد و مدت عمرش به سر آمد، کمان های نابودی او را آماج تیرهای مرگ قرار دادند و خانه ها از او خالی گشت و مسکن ها بی صاحب ماند و گروهی دیگر وارث آنها شدند .

قرآن:

(اصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ * ... يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ .)
(وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ) .

«بر آنچه می گویند صبر کن و داوود، بنده ما را که دارای امکانات [متعدد] بود به یاد آور. آری او بسیار بازگشت کننده [به سوی خدا] بود... ای داوود! ما تو را در روی زمین خلیفه گردانیدیم. پس میان مردم به حق داوری کن و زنده از هوس پیروی مکن که تو را از راه خدا به در کند. در حقیقت کسانی که از راه خدا به در می روند، به سزای آنکه روز حساب را فراموش کرده اند، عذابی سخت خواهند داشت» .

«هر آینه، در زبور پس از تورات نوشتیم که زمین را بندگان شایسته ما به ارث خواهند برد» .

الإمام علي عليه السلام : أَوْحَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّكَ نِعَمَ الْعَبْدِ لَوْلَا أَنَّكَ تَأْكُلُ مِنْ بَيْتِ الْمَالِ وَلَا تَعْمَلُ بِبَيْدِكَ شَيْئًا . قَالَ : فَبَكَى دَاوُدُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَى الْحَدِيدِ : أَنْ لِي لِعَبْدِي دَاوُدَ ، فَلَانَ ، فَلَانَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ الْحَدِيدُ ، فَكَانَ يَعْمَلُ

كُلَّ يَوْمٍ دِرْعَا فَيَبِيعُهَا بِأَلْفٍ دِرْهَمٍ ، فَعَمِلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثَلَاثُمِائَةٍ وَسِتِّينَ دِرْعَا فَبَاعَهَا بِثَلَاثُمِائَةٍ وَسِتِّينَ أَلْفًا ، وَاسْتَغْنَى عَنْ بَيْتِ الْمَالِ .

امام علی علیه السلام : خداوند عز و جل به داوود علیه السلام وحی کرد : تو چه بنده خوبی هستی اگر نبود که از بیت المال می خوری و با دست خود هیچ کاری نمی کنی. داوود علیه السلام گریست. پس خداوند عز و جل به آهن وحی کرد: برای بنده ام، داوود نرم شو. پس آهن نرم شد، البته خداوند متعال آهن را برای او نرم کرد. از آن پس، داوود روزی يك زره می بافت و آن را به هزار درهم می فروخت. او ۳۶۰ زره بافت و آنها را به ۳۶۰ هزار درهم فروخت و از بیت المال بی نیاز شد .

عنه عليه السلام - في بيان زهد الأنبياء - : وَإِنْ شِئْتَ تَثْبِثُ بِمُوسَى كَلِمَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؛ حَيْثُ يَقُولُ : «رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ» وَاللَّهُ ، مَا سَأَلَهُ إِلَّا خُبْرًا يَأْكُلُهُ ، لِأَنَّهُ كَانَ يَأْكُلُ بَقْلَةَ الْأَرْضِ .

امام علی علیه السلام : - در بیان زهد انبیا - و اگر بخواهم نمونه دومی - از زهد انبیا - را بیاورم، از موسی کلیم الله یاد می کنم، آنجا که می فرماید : «پروردگارا! من به آن خوبی ای که تو برایم فرو فرستی نیازمندم». به خدا سوگند که او از خداوند چیزی جز نانی برای خوردن نخواست؛ زیرا از علف و سبزه زمین تغذیه می کرد .

الإمام علي عليه السلام : الْحَمْدُ لِلَّهِ ... الَّذِي كَلَّمَ مُوسَى تَكْلِيمًا ، وَأَرَاهُ مِنْ آيَاتِهِ عَظِيمًا ، بَلَا جَوَارِحَ وَلَا أَدَوَاتٍ ، وَلَا نُطْقٍ وَلَا لَهَوَاتٍ .

امام علی علیه السلام : سپاس و ستایش خدایی را... که با موسی به تمام و کمال سخن گفت و از نشانه های خود آیتی بزرگ به او نمایاند، بی آنکه عضو و ابزاری یا زبان و زبانچه ای داشته باشد .

قرآن:

(وَإِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ) .

«و به سوی قوم ثمود، برادرشان صالح را فرستادیم [و او] گفت : ای قوم من! خدا را بپرستید [که] شما را معبودی جز او نیست. از جانب خدا برای شما نشانه ای آشکار آمد. این ماده شتر خدا برای شما نشانه ای است» .

الإمام علي عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّمَا يَجْمَعُ النَّاسَ الرَّضَى وَالسُّخْطُ ، وَإِنَّمَا عَقَرَ نَاقَةُ ثَمُودَ رَجُلٌ وَاحِدٌ فَعَمَّهُمُ اللَّهُ بِالْعَذَابِ لَمَّا عَمَّوهُ بِالرَّضَا ، فَقَالَ سُبْحَانَهُ : فَعَقَرُوهَا فَأَصْبَحُوا نَادِمِينَ «فَمَا كَانَ إِلَّا أَنْ خَارَتِ أَرْضُهُمْ بِالْخَسْفَةِ خُورَ السَّكَّةِ الْمُحْمَاةِ فِي الْأَرْضِ الْخَوَّارَةِ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! جز این نیست که راضی بودن و راضی نبودن [به یک عمل] است که مردم را گرد هم می آورد. ناقه ثمود را فقط یک مرد پی کرد، اما خداوند همه آنان را عذاب کرد؛ چون همه آنان به این کار او راضی بودند. خدای سبحان می فرماید : «آن را پی کردند، پس پشیمان گشتند». عذاب آنها این بود که سرزمینشان صدایی همچون صدای فرو رفتن میخ گداخته در زمین نرم و هموار، برآورد و فرو رفت .

عنه عليه السلام ... : فَلَمَّا مَهَّدَ أَرْضَهُ ، وَأَنْفَذَ أَمْرَهُ ، اخْتَارَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ خَيْرَةَ مَنْ خَلَقَهُ ، وَجَعَلَهُ أَوَّلَ جِبِلَّتِهِ .

امام علی علیه السلام ... : چون زمینش را آماده ساخت و فرمانش را روان ساخت، آدم علیه السلام را به عنوان مخلوق برتر خود برگزید و او را نخستین آفریده خود [از نوع انسان] قرار داد .

قرآن:

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا) .

«ای مردم! از پروردگارتان که شما را از نفس واحدی آفرید و جفتش را [نیز] از همان آفرید و از آن دو، مردان و زنان بسیاری پراکنده کرد، پروا بدارید و از خدایی که به [نام] [او از همدیگر درخواست می کنید پروا نمایید و زنهار از خویشاوندان مبرید، که خدا همواره بر شما نگهبان است» .

الإمام علي عليه السلام - فِي صِفَةِ خَلْقِ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : ثُمَّ جَمَعَ سُبْحَانَهُ مِنْ حَزَنِ الْأَرْضِ وَسَهْلِهَا ، وَعَذِبِهَا وَسَبَخِهَا ، ثُرْبَةً سَنَّاها (سَنَّاها) بِالْمَاءِ حَتَّى خَلَصَتْ ، وَلَا طَها بِالْبَلَّةِ حَتَّى لَزِبَتْ ، فَجَبَلَ مِنْهَا صُورَةَ ذَاتِ أَعْضَاءٍ وَوُصُولٍ ، وَأَعْضَاءٍ وَفُصُولٍ ، أَجْمَدَهَا حَتَّى اسْتَمْسَكَتْ ، وَأَصْلَدَهَا حَتَّى صَلَّصَتْ ، لَوْقَتٍ مَعْدُودٍ وَأَمَدٍ مَعْلُومٍ . ثُمَّ نَفَخَ فِيهَا مِنْ رُوحِهِ فَمَثَّلَتْ (فَمَثَّلَتْ) إِنْسَانًا ذَا أَذْهَانٍ يُجِيلُهَا وَفِكْرٍ يَتَصَرَّفُ بِهَا ... مَعْجُونًا بِطِينَةِ الْأَلْوَانِ

المُخْتَلَفَةِ ، والأشباهِ الْمُؤْتَلَفَةِ ، والأضدادِ الْمُتَعَادِيَةِ ، والأخلاقِ الْمُتَبَايِنَةِ ، مِنَ الْحَرِّ وَالْبَرْدِ ،
وَالْبَلَّةِ وَالْجُمُودِ .

امام علی علیه السلام - در بیان آفرینش آدم علیه السلام - فرمود : سپس، خداوند سبحان از قسمت های سخت و نرم زمین و شیرین و شوره زار آن، خاکی برداشت و بر آن آب ریخت تا پاك و خالص شد و با رطوبت بیامیختش تا آنکه چسبناك گشت. آن گاه از آن هیكلی بیافرید، دارای اعضا و پیوندها و گسستگی ها؛ مدتی مشخص و زمانی معلوم آن را بداشت تا اینکه خشکید و به هم پیوست و چون سفال سخت شد. آن گاه از روح خویش در آن دمید، تا به صورت انسانی گردید صاحب ذهن هایی که آنها را به حرکت در می آورد و اندیشه ای که با آن [در کارهایش] دخل و تصرف می کند... آمیخته به طینتی با رنگ های گوناگون و چیزهایی همانند یکدیگر و حالاتی متضاد و آمیخته هایی ناهمگون از قبیل گرمی و سردی و رطوبت و خشکی .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - فِي صِفَةِ الْأَنْبِيَاءِ : - : كَانُوا أَقْوَمًا مُسْتَضْعَفِينَ ، قَدْ اخْتَبَرَهُمُ اللَّهُ بِالْمَخْمَصَةِ ، وَابْتَلَاهُمْ بِالْمَجْهَدَةِ ، وَامْتَحَنَهُم بِالْمَخَافِ ، وَمَخَضَهُم بِالْمَكَارِهِ ... وَلَقَدْ دَخَلَ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ وَمَعَهُ أَخُوهُ هَارُونُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ عَلَى فِرْعَوْنَ وَعَلَيْهِمَا مَدَارِعُ الصُّوفِ ، وَبَأْيَدِيهِمَا الْعِصِيُّ ...

وَلَوْ أَرَادَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ لَأَنْبِيَاءَهُ حَيْثُ بَعَثَهُمْ أَنْ يَفْتَحَ لَهُمْ كُنُوزَ الذَّهَبَانِ ، وَمَعَادِنَ الْعِغْيَانِ ، وَمَغَارِسَ الْجِنَانِ ... لَفَعَلَ ، وَلَوْ فَعَلَ لَسَقَطَ الْبَلَاءُ ، وَبَطَلَ الْجَزَاءُ ... وَلَكِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ جَعَلَ رُسُلَهُ أُولَى قُوَّةٍ فِي عَزَائِمِهِمْ ، وَضَعَفَةً فِيمَا تَرَى الْأَعْيُنُ مِنْ حَالَاتِهِمْ ، مَعَ قَنَاعَةٍ تَمَلُّ الْقُلُوبَ وَالْعُيُونَ غِنًى ، وَخَصَاصَةٍ تَمَلُّ الْأَبْصَارَ وَالْأَسْمَاعَ أَذًى .

امام علی علیه السلام - در وصف پیامبران علیهم السلام - فرمود : آنان مردمی به ظاهر ناتوان بودند که خداوند آنها را با گرسنگی آزمود و به سختی ها مبتلایشان فرمود و با ترس و هراس ها امتحانشان نمود و در بوته ناملایمات زیر و روشن کرد... موسی بن عمران به همراه برادرش هارون، علیهما السلام در حالی نزد فرعون رفتند که لباس پشمین برتن و عصای چوبین در دست داشتند ...

و اگر خداوند سبحان، آن گاه که پیامبرانش را برانگیخت، می خواست گنجینه های طلا و کان های زر ناب و باغ های پر درخت را به رویشان بگشاید... هر آینه این کار را می کرد و اگر چنین می کرد، آن گاه آزمایش از میان می رفت و پاداش منتفی می شد اما خداوند سبحان فرستادگان خود را صاحب اراده هایی استوار قرار داد و از نظر حالات

ظاهريشان فقير گردانيد، اما توأم با قناعتی که دل ها و چشم ها را از بی نیازی می آکند، و نیازمندی و فقری که چشم ها و گوش ها را از ناراحتی لبریز می سازد .

الإمام علي عليه السلام : فَبَعَثَ فِيهِمْ رَسُولَهُ وَوَاتَرَ إِلَيْهِمْ أَنْبِيَاءَهُ ؛ لِيَسْتَأْذُوهُمْ مِيثَاقَ فِطْرَتِهِ ، وَيُذَكِّرُوهُمْ مَنْسِيَّ نِعْمَتِهِ ، وَيَحْتَجُّوا عَلَيْهِمُ بِالتَّبْلِيغِ ، وَيُثِيرُوا لَهُمْ دَفَائِنَ الْعُقُولِ ، وَيُرُوهُمْ آيَاتِ الْمَقْدَرَةِ .

امام علی علیه السلام : پس [خداوند] رسولان خود را در میان آنان برانگیخت و پیامبران را پیاپی سوی ایشان فرستاد، تا از آنان بخواهند عهد الهی را که در فطرتشان نهاده است، بگزارند و نعمت فراموش شده او را به یادشان آورند و با رساندن پیام الهی حجت را بر آنان تمام کنند و گنجینه های خردهایشان را بیرون آورند و نشانه های قدرت [خدا] را به آنها نشان دهند .

قرآن:

(لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ) .

(كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) .

«براستی ما پیامبران خود را با دلایل آشکار روانه کردیم و با آنها کتاب و ترازو فرو فرستادیم تا مردم به انصاف برخیزند و آهن را که در آن نیرویی سخت و منافی برای مردم است فرو فرستادیم تا خدا معلوم بدارد چه کسی او و پیامبران را در نهان یاری می دهد. آری، خدا نیرومند شکست ناپذیر است» .

«(در آغاز) مردم امتی یگانه بودند. پس خداوند پیامبران را نویدآور و بیم دهنده

برانگیخت و با آنان کتاب [خود] را به حق فرو فرستاد تا میان مردم در آنچه با هم اختلاف داشتند داوری کند. و جز کسانی که [کتاب] به آنان داده شد - پس از آنکه دلایل روشن برای آنان آمد - به خاطر ستم (حسدی) که میانشان بود، [هیچ کس] در آن اختلاف نکرد. پس خداوند آنان را که ایمان آورده بودند، به توفیق خویش، به حقیقت آنچه که در آن اختلاف داشتند، هدایت کرد. و خدا هرکه را بخواهد به راه راست هدایت می کند» .

الإمام عليّ عليه السلام : أَنْظَرُوا إِلَى مَوَاقِعِ نِعَمِ اللَّهِ عَلَيْهِمْ حِينَ بَعَثَ إِلَيْهِمْ رَسُولًا فَعَقَدَ بِمِلَّتِهِ طَاعَتَهُمْ ، وَجَمَعَ عَلَى دَعْوَتِهِ أَلْفَتَهُمْ : كَيْفَ نَشَرْتَ النِّعْمَةَ عَلَيْهِمْ جَنَاحَ كَرَامَتِهَا ، وَأَسَالَتْ لَهُمْ جَدَاوِلَ نَعِيمِهَا ، وَالتَّفَتِ الْمَلَّةُ بِهِمْ فِي عَوَائِدِ بَرَكَتِهَا ، فَأَصْبَحُوا فِي نِعْمَتِهَا غَرَقِينَ !

امام علی علیه السلام : بنگرید به نعمت های بزرگی که خداوند عطایشان فرمود آنگاه که پیامبری سوی آنان فرستاد و فرمانبرداری ایشان را به آیین خود پیوند داد و ایشان را برگرد دعوت خویش همدل و همداستان ساخت؛ [بنگرید که] چگونه این نعمت ، بال کرامت خویش را بر سر آنان گسترد و نهرهای نعمت هایش را برایشان روان ساخت و این آیین ، با فواید و حاصل های برکت خویش، آنان را فروگرفت و در نعمت آن غرق شدند !

قرآن:

(وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ ابْعُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ) .

«هر آینه در میان هرامتی فرستاده ای برانگیختیم [تا بگوید :] خدا را بپرستید و از طاغوت بپرهیزید. پس، از آن امت کسی است که خدا [او را] هدایت کرده. و از ایشان کسی است که گمراهی بر او سزاوار است. پس، در زمین بگردید و ببینید فرجام تکذیب کنندگان چگونه بوده است.» .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِالْحَقِّ لِيُخْرِجَ عِبَادَهُ مِنْ عِبَادَةِ عِبَادِهِ إِلَى عِبَادَتِهِ ، وَمِنْ عُهُودِ عِبَادِهِ إِلَى عُهُودِهِ ، وَمِنْ طَاعَةِ عِبَادِهِ إِلَى طَاعَتِهِ ، وَمِنْ وَلايَةِ عِبَادِهِ إِلَى وَلايَتِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی محمد صلی الله علیه وآله را به حق برانگیخت، تا بندگان خود را از عبادت بندگان به بندگی خویش ، از تعهدات بندگان به تعهدات خود ، از طاعت بندگان به طاعت خود و از ولایت بندگان به ولایت خود بکشانند .

عنه عليه السلام : خَيْرُ مَا لَكَ مَا أَعَانَكَ عَلَى حَاجَتِكَ .

امام علی علیه السلام : بهترین دارایی تو، آن است که برای رفع نیازت به تو کمک کند .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ الْمَالِ مَا وَقِيَ بِهِ الْعِرْضُ ، وَقُضِيَتْ بِهِ الْحُقُوقُ .

امام علی علیه السلام : برترین دارایی آن است که با آن آبرو حفظ و حقوق [خدا و مردم] پرداخته شود .

الإمام عليّ عليه السلام : المالُ ما أفادَ الرِّجالَ .

امام علی علیه السلام : دارایی آن است که مردم را سود رساند .

عنه عليه السلام : المالُ يُكرِّمُ صاحِبَهُ ما بذَّلَهُ ، ويُهينُهُ ما بخلَ به .

امام علی علیه السلام : مال و ثروت، صاحب خود را تا زمانی که آن را بذل و بخشش کند، گرامی می گرداند و هرگاه بخل ورزد خوارش می سازد .

عنه عليه السلام : أمسِكْ مِنَ المالِ بِقَدَرِ ضَرُورَتِكَ ، وَقَدِّمِ الفضلَ لِيَوْمِ حاجَتِكَ .

امام علی علیه السلام : از مال و دارایی به اندازه ضرورت خود نگه دار و زیادی آن را برای روز نیازمندی خود پیش فرست .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ يَكْسِبُ مالاً مِنْ غَيْرِ حَقِّهِ يَصْرِفُهُ فِي غَيْرِ أَجْرِهِ .

امام علی علیه السلام : هر کس مالی را به ناحق کسب کند، آن را در راهی خرج کند که اجری نداشته باشد .

الإمام عليّ عليه السلام : كَثْرَةُ المالِ تُفْسِدُ القُلُوبَ وتُنشِئُ الذُّنُوبَ .

امام علی علیه السلام : فراوانی مال و ثروت، دل ها را تباه می کند و گناهان را پدید می آورد .

الإمام عليّ عليه السلام : الغنى في الغُربةِ وَطَنٌ ، والفقرُ في الوَطَنِ غُربةٌ .

امام علی علیه السلام : توانگری، در غربت وطن است و ناداری در وطن غربت .

الإمام عليّ عليه السلام : المالُ يُفْسِدُ المالَ ، ويوسِّعُ الآمالَ .

امام علی علیه السلام : مال، آینده را تباه می کند و آرزوها را گسترش می دهد .

عنه عليه السلام : حُبُّ المالِ يُوهِنُ الدِّينَ ، ويُفْسِدُ اليَقينَ .

امام علی علیه السلام : مال دوستی، دین را سست و یقین را تباه می کند .

عنه عليه السلام : المالُ يُقَوِّي الآمالَ .

امام علی علیه السلام : مال ، آرزوها را تقویت می کند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : المالُ مَادَّةُ الشَّهَوَاتِ .

امام علی علیه السلام : مال ، مایه شهوت هاست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ نَدْفِنَ مَوْتَانَا وَسَطَ قَوْمٍ صَالِحِينَ ؛ فَإِنَّ الْمَوْتَ يَتَأَذُّونَ بِجَارِ السَّوِّءِ كَمَا يَتَأَذَّى بِهِ الْأَحْيَاءُ .

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله به ما دستور داد مردگانمان را میان مردمانی صالح به خاک بسپاریم؛ زیرا مردگان نیز همچون زندگان از همسایه بد رنج می برند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ أَحَبَّنِي وَجَدَنِي عِنْدَ مَمَاتِهِ بِحَيْثُ يُحِبُّ ، وَمَنْ أَبْغَضَنِي وَجَدَنِي عِنْدَ مَمَاتِهِ بِحَيْثُ يَكْرَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که مرا دوست داشته باشد، در هنگام مرگش مرا آن گونه که خوشایند اوست بیابد و هر که مرا دشمن داشته باشد، به هنگام مرگش مرا بدان گونه که ناراحت شود بیابد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِنَّ لِلْمَوْتِ لَعَمْرَاتٍ هِيَ أَفْظَعُ مِنْ أَنْ تُسْتَغْرَقَ بِصِفَةٍ ، أَوْ تَعْتَدِلَ عَلَى عُقُولِ أَهْلِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : مرگ را سختی هایی است دشوارتر از آنکه در وصف گنجد یا با خردهای مردم جهان سنجیده شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - لِلْحَارِثِ الْهَمْدَانِيُّ - : وَأَكْثَرُ ذِكْرِ الْمَوْتِ وَمَا بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَلَا تَتَمَنَّ الْمَوْتَ إِلَّا بِشَرْطٍ وَثِيقٍ .

امام علی علیه السلام - به حارث همدانی - فرمود : مرگ و پس از مرگ را فراوان یاد کن و هرگز آرزوی مرگ مکن، مگر با شرطی استوار .

عنه عليه السلام - لَمَّا سُئِلَ عَنِ الاسْتِعْدَادِ لِلْمَوْتِ - :أداءُ الفرائضِ ، واجتنابُ المحارِمِ ، والاشتغالُ على المكارِمِ ، ثُمَّ لا يُبَالِي أَوْقَعَ عَلَى الْمَوْتِ أَمْ وَقَعَ الْمَوْتُ عَلَيْهِ . وَاللَّهُ ، مَا يُبَالِي ابْنُ أَبِي طَالِبٍ أَوْقَعَ عَلَى الْمَوْتِ أَمْ وَقَعَ الْمَوْتُ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که آماده شدن برای مرگ به چیست؟ -
فرمود : به جای آوردن واجبات و دوری کردن از حرام ها و داشتن خوی های نیک با رعایت این امور، دیگر آدمی را چه باک که او به سراغ مرگ رود یا مرگ به سراغش آید. سوگند به خدا، که پسر ابی طالب را باکی نیست که خود به سراغ مرگ رود یا مرگ به سراغ او آید .

عنه عليه السلام : ما أَنْزَلَ الْمَوْتَ حَقَّ مَنْزِلَتِهِ مَنْ عَدَّ عِدَامِنَ أَجَلِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که فردا را از عمر خود به شمار آورد، مرگ را در جایگاه شایسته اش قرار نداده است .

عنه عليه السلام : بَادِرُوا الْمَوْتَ وَغَمَرَاتِهِ ، وَامْهَدُوا لَهُ قَبْلَ حُلُولِهِ ، وَأَعِدُّوا لَهُ قَبْلَ نُزُولِهِ .

امام علی علیه السلام : پیش از مرگ و سختی های آن کاری بکنید و قبل از رسیدنش، مقدمات آن را فراهم آورید و پیش از فرود آمدنش، برای آن آماده شوید .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اسْتَعِدُّوا لِلْمَوْتِ فَقَدْ أَظْلَكُكُمْ ، وَكُونُوا قَوْمًا صَوِيحًا بِهِمْ فَانْتَبَهُوا ، وَعَلِمُوا أَنَّ الدُّنْيَا لَيْسَتْ لَهُمْ بَدَارٍ فَاسْتَبَدَّلُوا

امام علی علیه السلام : برای مرگ آماده شوید؛ زیرا مرگ بر سر شما سایه افکنده است و همچون گروهی باشید که بر سر آنها فریاد زده شد و بیدار گشتند و دانستند که دنیا سرای آنها نیست و از این رو آن را [با جهان دیگر] عوض کردند

عنه عليه السلام : إِنَّ أَمْرًا لَا تَعْلَمُ مَتَى يَفْجُوكَ يَنْبَغِي أَنْ تَسْتَعِدَّ لَهُ قَبْلَ أَنْ يَغْشَاكَ .

امام علی علیه السلام : چیزی که نمی دانی چه وقت غافلگیرت می کند، سزااست که پیش از آنکه تو را فرا گیرد، خویشتن را برایش آماده سازی .

عنه عليه السلام : عَجِبْتُ لِمَنْ يَرَى أَنَّهُ يُنْقَضُ كُلَّ يَوْمٍ فِي نَفْسِهِ وَعُمْرِهِ وَهُوَ لَا يَتَأَهَّبُ

لِلْمَوْتِ !

امام علی علیه السلام : در شگفتم از کسی که می بیند هر روز از جان و عمر او کاسته می شود و با این حال برای مرگ آماده نمی شود؟! !

الإمامُ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا بُنَيَّ ، أَكْثَرُ مِنْ ذِكْرِ الْمَوْتِ ، وَذِكْرِ مَا تَهْجُمُ عَلَيْهِ وَتُفْضِي بَعْدَ الْمَوْتِ إِلَيْهِ ، حَتَّى يَأْتِيكَ وَقَدْ أَخَذْتَ مِنْهُ حِذْرَكَ وَشَدَدْتَ لَهُ أَرْكَكَ ، وَلَا يَأْتِيكَ بَغْتَةً فَيَبْهَرَكَ .

امام علی علیه السلام - به فرزند بزرگوارش حضرت حسن علیه السلام - نوشت : فرزندم! بسیار به یاد مرگ و به یاد آنچه در آن می افتی و پس از مرگ به سوی آن کشانده می شوی باش، تا آن گاه که بر تو درآید با تمام توان در برابرش آماده و برای آن کمر بسته باشی، نه آنکه ناگهان بر تو در آید و چشمانت را خیره گرداند .

عنه عليه السلام : لا غائب أقرب من الموت .

امام علی علیه السلام : هیچ غایبی نزدیکتر از مرگ نیست .

الإمامُ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا كُنْتَ فِي إِدْبَارِ الْمَوْتِ فِي إِقْبَالِ ، فَمَا أَسْرَعَ الْمُلتَقَى !

امام علی علیه السلام : هنگامی که تو عقب می روی و مرگ جلو می آید ، پس چه زود به یکدیگر بر می خورید .

عنه عليه السلام : الرَّحِيلُ وَشَيْئٌ .

امام علی علیه السلام : زمانِ کوچیدن نزدیک است .

عنه عليه السلام : أَنْتُمْ طُرْدَاءُ الْمَوْتِ ، إِنْ أَقَمْتُمْ لَهُ أَخَذَكُمْ ، وَإِنْ فَرَرْتُمْ مِنْهُ أَدْرَكَكُمْ ، وَهُوَ أَلْزَمُ لَكُمْ مِنْ ظِلِّكُمْ ، الْمَوْتُ مَعْقُودٌ بِنَوَاصِيكُمْ .

امام علی علیه السلام : شما فراریان (و تعقیب شدگان) مرگ هستید. اگر برایش بایستید، شما را می گیرد و اگر هم از آن بگریزید، به شما می رسد. او از سایه شما به شما پیوسته تر است. مرگ به ناصیه های (پیشانی های) شما گره خورده است .

قرآن:

(الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) .

«همان کسانی که فرشتگان جانشان را - در حالی که پاکند - می ستانند [و به آنان] می گویند : درود بر شما باد به [پاداش] آنچه انجام می دادید، به بهشت در آید» .

عنه عليه السلام - مِنْ وَصَايَاهُ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَام - : اَعْلَمْ يَا بُنَيَّ أَنَّكَ إِنَّمَا خُلِقْتَ لِلْآخِرَةِ لَا لِلدُّنْيَا ، وَلِلْفَنَاءِ لَا لِلْبَقَاءِ ، وَلِلْمَوْتِ لَا لِلْحَيَاةِ ، وَأَنَّكَ فِي قُلْعَةٍ وَدَارٍ بُلْغَةٍ وَطَرِيقٍ إِلَى الْآخِرَةِ ، وَأَنَّكَ طَرِيدُ الْمَوْتِ الَّذِي لَا يَنْجُو مِنْهُ هَارِبُهُ ، وَلَا يَفُوتُهُ طَالِبُهُ ، وَلَا بُدَّ أَنَّهُ مُدْرِكُهُ ، فَكُنْ مِنْهُ عَلَى حَذَرٍ أَنْ يُدْرِكَكَ وَأَنْتَ عَلَى حَالٍ سَيِّئَةٍ ، قَدْ كُنْتَ تُحَدِّثُ نَفْسَكَ مِنْهَا بِالتَّوْبَةِ فَيَحُولُ بَيْنَكَ وَبَيْنَ ذَلِكَ ، فَإِذَا أَنْتَ قَدْ أَهْلَكْتَ نَفْسَكَ .

امام علی علیه السلام - در سفارش های خود به فرزند بزرگوارش حضرت حسن علیه السلام - نوشت : بدان ای فرزندم! که تو در حقیقت، برای آخرت آفریده شده ای نه برای دنیا، برای رفتن نه برای ماندن، برای مردن نه برای زیستن. تو در منزلگاهی کوچ کردنی و در سرایی ناپایدار و عاریتی و در راه آخرت هستی. تو فراری و تعقیب شده مرگ هستی؛ مرگی که نه گریزنده اش را از چنگ آن رهایی است و نه جوینده اش از دست او به در رود ، بلکه ناگزیر به او می رسد. پس، بترس از اینکه مرگ ، تو را به هنگامی در رسد که در حال گناهی باشی که خودت را به توبه از آن وعده می دادی و او نگذارد توبه کنی و آن گاه است که خود را به هلاکت در افکنده ای .

الإمام علي عليه السلام : ما رَأَيْتُ إِيمَانًا مَعَ يَقِينٍ أَشْبَهَ مِنْهُ بِشَكٍّ عَلَى هَذَا الْإِنْسَانِ ؛ إِنَّهُ كُلَّ يَوْمٍ يُودَّعُ إِلَى الْقُبُورِ وَيُشَيَّعُ ، وَإِلَى غُرُورِ الدُّنْيَا يَرْجِعُ ، وَعَنِ الشَّهْوَةِ وَالذُّنُوبِ لَا يُقْلَعُ ، فَلَوْ لَمْ يَكُنْ لِابْنِ آدَمَ الْمِسْكِينِ ذَنْبٌ يَتَوَكَّفُهُ وَلَا حِسَابٌ يَقِفُ عَلَيْهِ إِلَّا مَوْتُ يُبَدِّدُ شَمْلَهُ وَيُفَرِّقُ جَمْعَهُ وَيُوتِمُ وَلَدَهُ ، لَكَانَ يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يُحَازِرَ مَا هُوَ فِيهِ بِأَشَدِّ النَّصَبِ وَالتَّعَبِ .

امام علی علیه السلام : هیچ ایمان توأم با یقینی ندیدم که برای این انسان به شك شبیه تر باشد؛ او هر روز مردگان را به سوی گورستان تودیع و تشییع می کند و با این حال باز به دنیای فریبنده روی می آورد و از شهوت و گناهان دست نمی کشد. اگر این بینوا فرزند آدم را نه گناهی بود که مرتکب شود و نه حساب و کتابی در کارش بود به جز همین مرگ که اجتماع او را پراکنده و جمعش را متفرق و فرزندانش را یتیم می کند، بی گمان سزاوار بود که از این دنیای پُر رنج و خستگی حذر کند .

الإمام علي عليه السلام : بِالْمَوْتِ تُخْتَمُ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : با مرگ، دنیا پایان می پذیرد .

عنه عليه السلام : المَوْتُ بَابُ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : مرگ، دروازه آخرت است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - في صفةِ الملائكةِ - : هُمْ أَعْلَمُ خَلْقِكَ بِكَ ، وَأَخَوْفُهُمْ لَكَ ، وَأَقْرَبُهُمْ مِنْكَ ، لَمْ يَسْكُنُوا الْأَصْلَابَ ، وَلَمْ يُضَمَّنُوا الْأَرْحَامَ ، وَلَمْ يُخْلَقُوا مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ، وَلَمْ يَتَشَعَّبْهُمْ رَبُّ الْمَنُونِ ، وَإِنَّهُمْ عَلَى مَكَانِهِمْ مِنْكَ ، وَمَنْزِلَتِهِمْ عِنْدَكَ ، وَاسْتِجْمَاعِ أَهْوَائِهِمْ فِيكَ ، وَكَثْرَةِ طَاعَتِهِمْ لَكَ ، وَقِلَّةِ غَفْلَتِهِمْ عَنْ أَمْرِكَ ، لَوْ عَايَنُوا كُنْهَ مَا خَفِيَ عَلَيْهِمْ مِنْكَ لَحَقُّوا أَعْمَالَهُمْ .

امام علی علیه السلام - در وصف فرشتگان - فرمود : آنان داناترین آفریدگانت به تو هستند و ترسانترین آنها از تو و نزدیکترینشان به تو. در پشتها [ی نرینگان] نبوده و در زهدان ها جای نداشته اند. از آبی پست آفریده نشده اند و حوادث روزگار آنها را پریشان نساخته است. آنان با همه مقام و منزلتی که نزد تو دارند و با اینکه همه وجودشان عشق به توست و با وجود طاعت بسیارشان از تو و کمی غفلتشان از امر تو، اگر حقیقت و کُنه آنچه را که از تو بر آنان پوشیده است مشاهده کنند، بی گمان اعمال خود را کوچک خواهند شمرد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : ثُمَّ خَلَقَ سُبْحَانَهُ لِإِسْكَانِ سَمَآوَاتِهِ ، وَعِمَارَةِ الصَّفِيحِ الْأَعْلَى مِنْ مَلَكَوْتِهِ ، خَلَقَا بَدِيعًا مِنْ مَلَائِكَتِهِ ، وَمَلَأَ بِهِمْ فُرُوجَ فِجَاجِهَا ، وَحَشَا بِهِمْ فُتُوقَ أَجْوَانِهَا (أَجْوَابِهَا) .

امام علی علیه السلام : سپس، خداوند سبحان برای اسکان دادن در آسمان های خود و آباد ساختن آسمان بلند ملکوت خویش، مخلوقاتی بدیع، یعنی فرشتگانش را بیافرید و به وسیله آنها شکاف های راه های گشاده آسمان ها را پرکرد و فاصله های میان فضاها را پرکرد و با آنان بیاکند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : حَقُّ عَلَى الْمَلِكِ أَنْ يَسُوسَ نَفْسَهُ قَبْلَ جُنْدِهِ .

امام علی علیه السلام :برپادشاه است که پیش از سپاهیاناش ، به سیاست و تربیت خودش بپردازد .

عنه عليه السلام : مَنْ جَعَلَ مُلْكَهُ خَادِمًا لِدِينِهِ انْقَادَ لَهُ كُلُّ سُلْطَانٍ ، مَنْ جَعَلَ دِينَهُ خَادِمًا لِمُلْكِهِ طَمَعَ فِيهِ كُلُّ إِنْسَانٍ .

امام علی علیه السلام : هر کس حکومت خود را در خدمت دینش قرار دهد، هر سلطانی مطیع او شود؛ هر کس دینش را در خدمت حکومتش در آورد، هر انسانی در او طمع کند .

عنه علیه السلام : إِذَا بُنِيَ الْمُلْكُ عَلَى قَوَاعِدِ الْعَدْلِ وَدَعَمَ دَعَائِمُ الْعَقْلِ ، نَصَرَ اللَّهُ مُوَالِيَهُ وَخَذَلَ مُعَادِيَهُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه حکومت بر پایه های دادگری بنا شود و با ستون های خرد برپا گردد، خداوند دوستان آن را یاری رساند و دشمنانش را تنها و بی یاور گذارد .

عنه علیه السلام : أَحْسَنُ الْمُلُوكِ حَالاً مَنْ حَسُنَ عَيْشُ النَّاسِ فِي عَيْشِهِ ، وَعَمَّ رِعْيَتُهُ بَعْدَهُ .

امام علی علیه السلام : نکو حال ترین شاهان، کسی است که مردم در روزگار او به نیکی زندگی کنند و عدالتش را در میان رعیت خود بگسترانند .

عنه علیه السلام : أَجَلُ الْمُلُوكِ مَنْ مَلَكَ نَفْسَهُ وَبَسَطَ الْعَدْلَ .

امام علی علیه السلام : ارجمندترین پادشاهان کسی است که بر نفس خود پادشاهی کند و عدالت را بگستراند .

عنه علیه السلام : أَعْقَلُ الْمُلُوكِ مَنْ سَاسَ نَفْسَهُ لِلرَّعِيَّةِ بِمَا يُسْقِطُ عَنْهُ حُجَّتَهَا ، وَسَاسَ الرَّعِيَّةَ بِمَا تَثْبُتُ بِهِ حُجَّتُهُ عَلَيْهَا .

امام علی علیه السلام : برترین پادشاهان کسی است که کردار و پندارش نیکو باشد و با ارتش و ملتش به عدالت رفتار کند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : خَيْرُ الْمُلُوكِ مَنْ أَمَاتَ الْجَوْرَ وَأَحْيَا الْعَدْلَ .

امام علی علیه السلام : بهترین پادشاهان، آن است که بیداد را بمیراند و دادگری را زنده سازد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَا تُكْثِرَنَّ الدُّخُولَ عَلَى الْمُلُوكِ؛ فَإِنَّهُمْ إِنْ صَحِبَتْهُمْ مَلُوكٌ ، وَإِنْ نَصَحَتْهُمْ غَشُوكٌ .

امام علی علیه السلام : زنهار از مراوده بسیار با شاهان؛ زیرا این جماعت اگر با آنان مصاحبت کنی تو را ملول می کنند و اگر تو با آنان رو راست باشی آنان با تو ناراستی می کنند .

عنه علیه السلام : الْمَكَائَةُ مِنَ الْمُلُوكِ مِفْتَاحُ الْمِحْنَةِ وَبَذْرُ الْفِتْنَةِ .

امام علی علیه السلام : منزلت داشتن نزد شاهان، کلیدرنج و محنت است و تخم فتنه و گرفتاری .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : كُلُّ مَالِكٍ غَيْرُهُ مَمْلُوكٌ .

امام علی علیه السلام : هر مالکی غیر از او (خدا) مملوک است .

عنه علیه السلام : مَنْ مَزَحَ اسْتُخِفَّ بِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که شوخی کند، سبک می شود .

عنه علیه السلام : رَبِّ هَزَلٍ عَادَ جَدًّا .

امام علی علیه السلام : بسا شوخی ای که به جد انجامد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَا مَزَحَ امْرُؤٌ (رَجُلٌ) مَزَحَةً إِلَّا مَجَّ مِنْ عَقْلِهِ مَجَّةٌ .

امام علی علیه السلام : هیچ انسانی (مردی) شوخی نکرد، مگر این که پاره ای از عقل خود را دور انداخت .

عنه علیه السلام : الْمِزَاحُ يُورِثُ الضَّغَائِنَ .

امام علی علیه السلام : شوخی، کینه بر جای می گذارد .

عنه علیه السلام : سِتَّةٌ لَا يُمَارَوْنَ : الْفَقِيهَ، وَالرَّئِيسُ، وَالذَّنِي، وَالْبَذِي، وَالْمَرَأَةُ، وَالصَّبِيُّ .

امام علی علیه السلام : شش کس اند که با آنها مجادله نشاید: فقیه، رئیس، فرومایه، بد زبان، زن و کودک .

الإمام عليّ عليه السلام : إِيَّاكُمْ وَالْمِرَاءَ وَالْخُصُومَةَ ؛ فَإِنَّهُمَا يُمْرِضَانِ الْقُلُوبَ عَلَى الْإِخْوَانِ ، وَيَنْبُتُ عَلَيْهِمَا النِّفَاقُ .

امام علی علیه السلام : از مجادله و ستیزه کردن بپرهیزید؛ زیرا این دو کار دل ها را نسبت به برادران بیمار می کنند و نفاق می رویانند .

عنه عليه السلام : مَنْ ضَنَّ بِعَرَضِهِ فَلْيَدَعْ الْمِرَاءَ .

امام علی علیه السلام : هر که آبروی خود را می خواهد، باید مجادله را رها کند .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ مِنْ أَعْظَمِ الْعَوَادِ أَجْرًا عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ لَمَنْ إِذَا عَادَ أَخَاهُ خَفَّفَ الْجُلُوسَ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ الْمَرِيضُ يُحِبُّ ذَلِكَ وَيُرِيدُهُ وَيَسْأَلُهُ ذَلِكَ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین پاداش را نزد خداوند عز و جل آن عیادت کننده ای دارد که هرگاه به عیادت برادرش برود، زمان کوتاهی نزد او بنشیند، مگر این که خود بیمار دوست داشته باشد و از او بخواهد که بیشتر بنشیند .

عنه عليه السلام : مَنْ كَتَمَ الْأَطِبَّاءَ مَرَضَهُ خَانَ بَدَنَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که بیماری خود را از پزشکان پوشیده بدارد، به بدن خود خیانت کرده است .

عنه عليه السلام : مَنْ كَتَمَ مَكْنُونَ دَائِهِ عَجَزَ طَبِيبُهُ عَنْ شِفَائِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که درد نهفته خود را کتمان کند، طبیبش از درمان او ناتوان شود .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ كَتَمَ وَجَعًا أَصَابَهُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ مِنَ النَّاسِ وَشَكَا إِلَى اللَّهِ ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُعَافِيَهُ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس دردی را که به او رسیده است سه روز از مردم پنهان بدارد و به خدا شکایت کند، بر خداست که او را از آن درد بهبود بخشد .

عنه عليه السلام : بِالصِّدْقِ تَكْمُلُ الْمُرُوءَةُ .

امام علی علیه السلام : با صدق و راستی است که مردانگی کامل می شود .

عنه عليه السلام : بِالرَّفَقِ تَتِمُّ الْمُرُوءَةُ .

امام علی علیه السلام : با نرمی و مداراست که مردانگی به کمال می رسد .

الإمام علي عليه السلام - لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْمُرُوءَةِ - : لَا تَفْعَلْ شَيْئًا فِي السِّرِّ تَسْتَحْيِي مِنْهُ فِي الْعَلَانِيَةِ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به سؤال : مردانگی چیست؟ - فرمود : این که در نهان کاری نکنی که آشکارا از انجام آن شرم داشته باشی .

عنه عليه السلام : لَا تَتِمُّ مُرُوءَةُ الرَّجُلِ حَتَّى يَتَفَقَّهَ (فِي دِينِهِ)، وَيَقْتَصِدَ فِي مَعِيشَتِهِ، وَيَصْبِرَ عَلَى النَّائِبَةِ إِذَا نَزَلَتْ بِهِ، وَيَسْتَعِذَّ بِمَرَاةٍ إِخْوَانِهِ .

امام علی علیه السلام : مردانگی مرد کامل نشود، مگر آن گاه که در دینش فقیه و دانا شود، در زندگیش میانه روی کند، در برابر پیشامدهای سختی که به او می رسد شکیبا باشد و تلخی برادران را شیرین یابد .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ وَكَثْرَةَ الْوَلَةِ بِالنِّسَاءِ، وَالْإِغْرَاءَ بِذَاتِ الدُّنْيَا ، فَإِنَّ الْوَلَةَ بِالنِّسَاءِ مُمْتَحَنٌ، وَالْغَرِيَّ بِالذَّاتِ مُمْتَهَنٌ .

امام علی علیه السلام : بپرهیز از شیفتگی به زنان و آزمندی به لذت های دنیا؛ زیرا شیفته زنان در رنج و محنت است و آزمند لذت ها خوار .

الإمام علي عليه السلام : الْفِتْنُ ثَلَاثٌ: حُبُّ النِّسَاءِ وَهُوَ سَيْفُ الشَّيْطَانِ... فَمَنْ أَحَبَّ النِّسَاءَ لَمْ يَنْتَفِعْ بِعَيْشِهِ .

امام علی علیه السلام : فتنه ها سه تاست: زن دوستی، که این شمشیر شیطان است... کسی که زن دوست باشد از زندگیش بهره ای نمی برد .

الإمام علي عليه السلام : خِيَارُ خِصَالِ النِّسَاءِ شِرَارُ خِصَالِ الرِّجَالِ : الزَّهْوُ ، وَالْجُبْنُ ، وَالْبُخْلُ ؛ فَإِذَا كَانَتِ الْمَرْأَةُ مَزْهَوَةً لَمْ تُمْكِّنْ مِنْ نَفْسِهَا ، وَإِذَا كَانَتْ بَخِيلَةً حَفِظَتْ مَالَهَا وَمَالَ بَعْلِهَا ، وَإِذَا كَانَتْ جَبَانَةً فَرِقَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يَعْزِضُ لَهَا .

امام علی علیه السلام : بهترین خصلت های زنان، بدترین خصلت های مردان است: غرور، ترسوئی و بخل؛ زیرا زن هرگاه مغرور باشد خودش را در اختیار [نامحرم] نمی

گذارد. هرگاه بخیل (ممسك) باشد مال خود و شوهرش را نگه می دارد و هرگاه ترسو باشد از هر چیزی که برایش پیش آید (مایه بد نامی باشد) وحشت می کند .

عنه عليه السلام - من كتابه للأشتر - :الصَّقُّ بأهلِ الْوَرَعِ وَالصَّدَقِ ، ثُمَّ رُضُّهُمْ عَلَى الْإِطْرَاءِ ، وَلَا يُبْجَوُّ بِبَاطِلٍ لَمْ تَفْعَلْهُ ؛ فَإِنَّ كَثْرَةَ الْإِطْرَاءِ تُحْدِثُ الزَّهْوَ ، وَتُدْنِي مِنَ الْعِزَّةِ (الْعِرَّة) .

امام علی علیه السلام - در بخشی از نامه خود به مالک اشتر - نوشت : به اهل پارسایی و راستی بپیوند و آنها را چنان تربیت کن که در ستایش تو اغراق نکنند و با ستودن کاری که نکرده ای دلشادت نسازند؛ زیرا که ستایش زیاد، خودپسندی آرد و به سرکشی و تکبر کشاند .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ مَدَحَكَ بِمَا لَيْسَ فِيكَ فَهُوَ ذَمٌّ لَكَ إِنْ عَقَلْتَ .

امام علی علیه السلام : کسی که تو را به آنچه نداری بستايد، اگر عاقل باشی، این کار [در واقع] نکوهش توست .

عنه عليه السلام : إِحْذَرْ مَنْ يُطْرِكُ بِمَا لَيْسَ فِيكَ فَيُوشِكُ أَنْ تَنْهَتِكَ بِمَا لَيْسَ فِيكَ .

امام علی علیه السلام : از کسی که تو را بی جهت مدح و ستایش می کند، پرهیز کن؛ زیرا زود باشد که بی جهت نیز [توسط او] بی حرمت و آبرو شوی .

عنه عليه السلام - لَمَّا مَدَحَهُ قَوْمٌ فِي وَجْهِهِ - :اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَعْلَمُ بِي مِنْ نَفْسِي ، وَأَنَا أَعْلَمُ بِنَفْسِي مِنْهُمْ . اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا خَيْرًا مِمَّا يَظُنُّونَ ، وَاعْفِرْ لَنَا مَا لَا يَعْلَمُونَ .

امام علی علیه السلام - هنگامی که عده ای در حضور امام او را ستودند - گفت : خدایا! تو مرا بهتر از خودم می شناسی و من خود را بهتر از آنان می شناسم. خدایا! ما را بهتر از آن چیزی قرار ده که آنان گمان می کنند و آنچه را هم که درباره ما نمی دانند بر ما ببخشای .

عنه عليه السلام : وَقَدْ كَرِهْتُ أَنْ يَكُونَ جَالٌ فِي ظَنِّكُمْ أَنِّي أَحَبُّ الْإِطْرَاءِ وَاسْتِمَاعِ الثَّنَاءِ ، وَلَسْتُ - بِحَمْدِ اللَّهِ - . كَذَلِكَ . وَلَوْ كُنْتُ أَحَبُّ أَنْ يَقَالَ ذَلِكَ لَتَرَكْتُهُ انْحِطَاطًا لِلَّهِ سُبْحَانَهُ عَنْ تَنَاوُلِ مَا هُوَ أَحَقُّ بِهِ مِنَ الْعِظْمَةِ وَالْكِبْرِيَاءِ ، وَرُبَّمَا اسْتَحْلَى النَّاسُ الثَّنَاءَ بَعْدَ الْبَلَاءِ ، فَلَا تُثْنُوا عَلَيَّ بِجَمِيلِ ثَنَاءٍ لِإِخْرَاجِي نَفْسِي إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَإِلَيْكُمْ مِنَ التَّقِيَّةِ (الْبَقِيَّة) فِي حُقُوقِ

لَمْ أَفْرُغْ مِنْ أَدَائِهَا وَفَرَأَيْضَ لَابُدَّ مِنْ إِمْضَائِهَا، فَلَا تُكَلِّمُونِي بِمَا تُكَلِّمُ بِهِ الْجَبَابِرَةَ ، وَلَا تَتَحَفَّظُوا مِنِّي بِمَا يُتَحَفَّظُ بِهِ عِنْدَ أَهْلِ الْبَادِرَةِ ، وَلَا تُخَالِطُونِي بِالْمُصَانَعَةِ .

امام علی علیه السلام : خوش ندارم حتی در ذهن شما بگذرد که من ستایش اغراق آمیز و شنیدن مدح و ثنا را دوست دارم. من - بحمد الله - چنین نیستم. و اگر هم [به فرض دوست می داشتیم که مرا مدح و ثنا گویند، این میل را به خاطر خضوع در برابر خداوند پاک که به عظمت و کبریایی زیبنده تر است، رها می کردم. ممکن است مردم مدح و ستایش را پس از تحمل رنج و مشقت [در کاری] شیرین بیابند. اما شما مرا مدح و ثنا نگویند؛ زیرا [این که می بینید خود را به رنج و سختی می افکنم برای این است که] می خواهم خود را از مسئولیت حقوقی که از جانب خدا و شما بر گردنم هست خارج سازم؛ حقوقی که هنوز از انجام آنها فراغت نیافته ام و واجبات و وظایفی که باید به جا آورم. پس آن گونه که با زمامداران گردنکش سخن می گویند، با من سخن مگویند و محافظه کاری هایی که در حضور فرمانروایان عصبانی می شود در حضور من به جا نیاورید و با ظاهرسازی و تملق با من رفتار ننمایید .

عنه عليه السلام : إِذَا مَدَحْتَ فَاخْتَصِرْ ، إِذَا ذَمَمْتَ فَاقْتَصِرْ .

امام علی علیه السلام : هر گاه ستودی مختصر کن . هرگاه نکوهیدی کوتاه کن .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ، اَعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ بِعَاقِلٍ مَنْ انْزَعَجَ مِنْ قَوْلِ الزُّورِ فِيهِ ، وَلَا بِحَكِيمٍ مَنْ رَضِيَ بِثَنَاءِ الْجَاهِلِ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! بدانید که هر کس از سخن دروغ و ناحق درباره خود رنجیده شود، خردمند نیست و هر کس از مدح و ثنای نادان درباره خود خوشحال شود، حکیم نمی باشد .

عنه عليه السلام : أَخْبِرْ تَقْلَهُ .

امام علی علیه السلام : بیازمای تا دشمن بداری .

عنه عليه السلام : عِنْدَ الْامْتِحَانِ يُكْرَمُ الرَّجُلُ أَوْ يُهَانُ .

امام علی علیه السلام : در امتحان است که آدمی سربلند یا سرافکنده می شود .

عنه عليه السلام : يُمْتَحَنُ الرَّجُلُ بِفِعْلِهِ لَا بِقَوْلِهِ .

امام علی علیه السلام : مرد به کردارش آزموده می شود، نه به گفتارش .

عنه عليه السلام : ثَلَاثٌ يُمْتَحَنُ بِهَا عُقُولُ الرِّجَالِ ، هُنَّ : الْمَالُ ، وَالْوِلَايَةُ ، وَالْمُصِيبَةُ .

امام علی علیه السلام : سه چیز است که خردهای آدمیان با آنها آزموده می شود: دارایی، دوستی و مصیبت .

عنه عليه السلام - في صفة الأنبياء عليهم السلام والأولياء - : قَدْ اخْتَبَرَهُمُ اللَّهُ بِالْمَخْمَصَةِ ، وَابْتَلَاهُم بِالْمَجْهَدَةِ ، وَامْتَحَنَهُم بِالْمَخَافِ .

امام علی علیه السلام - در وصف انبیا و اولیا - فرمود : خداوند آنان را به گرسنگی آزمود و به [انواع] سختی رفتارشان ساخت و به بیم و هراس ها امتحانشان نمود .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ أَمْرَنَا صَعْبٌ مُسْتَصْعَبٌ ، لَا يَحْمِلُهُ إِلَّا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ امْتَحَنَ اللَّهُ قَلْبَهُ لِلإِيمَانِ .

امام علی علیه السلام : همانا قضیه ما دشوار و دیریاب است و جز بنده مؤمنی که خداوند دلش را برای ایمان آزموده باشد، کسی آن را بر نمی تابد .

الإمام عليّ عليه السلام : فَرَضَ اللَّهُ الإِيمَانَ تَطْهِيرًا مِنَ الشَّرِكِ ... وَتَرَكَ اللّٰوِاطِ تَكْثِيرًا لِلنَّسْلِ .

امام علی علیه السلام : خداوند ایمان را برای پاک کردن از لوث شرک واجب فرمود... و ترك لواط را از بهر افزایش نسل .

عنه عليه السلام : مَجَالِسُ اللّٰهِ تُفْسِدُ الإِيمَانَ .

امام علی علیه السلام : مجالس سرگرمی [و خوشگذرانی]، ایمان را تباه می کند .

الإمام عليّ عليه السلام : مُجَالَسَةُ أَهْلِ اللّٰهِ يُنْسِي الْقُرْآنَ وَيُحْضِرُ الشَّيْطَانَ .

امام علی علیه السلام : همنشینی با اهل لهو ، مایه فراموشی قرآن و حضور شیطان است .

الإمام عليّ عليه السلام - في صفة المؤمن - : مَشْغُولٌ وَقْتُهُ .

امام علی علیه السلام - در وصف مؤمن - فرمود : وقتش پُر است .

عنه عليه السلام : مَنْ كَثُرَ لَهُوَ قَلَّ عَقْلُهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که زیاد به سرگرمی بپردازد، عقلش کم است .

عنه عليه السلام : اللَّهُ يُفْسِدُ عَزَائِمَ الْجِدِّ .

امام علی علیه السلام : سرگرمی، تصمیمات جدی را تباه می کند .

عنه عليه السلام : أَبْعَدُ النَّاسِ مِنَ النَّجَاحِ الْمُسْتَهْتَرُ بِاللَّهْوِ وَالْمِزَاحِ .

امام علی علیه السلام : دورترین مردم از موفقیت، کسی است که شیفته سرگرمی و شوخی است .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اللَّهُ يُسَخِّطُ الرَّحْمَنَ ، وَيَرْضِي الشَّيْطَانَ ، وَيُنْسِي الْقُرْآنَ .

امام علی علیه السلام : سرگرمی کردن، خداوند مهربان را به خشم می آورد و شیطان را خشنود می سازد و قرآن را از یاد می برد .

عنه عليه السلام : اللَّهُ قُوْتُ الْحَمَاقَةِ .

امام علی علیه السلام : سرگرمی (غفلت)، خوراک حماقت است .

عنه عليه السلام : شَرُّ مَا ضَيَّعَ فِيهِ الْعُمْرُ اللَّعِبُ .

امام علی علیه السلام : بدترین چیزی که عمر در آن تلف می شود، بازیگوشی است .

عنه عليه السلام : مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ سَلَ عَنِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : کسی که دوستدار دیدار خداوند سبحان باشد، دنیا را از یاد ببرد .

قرآن:

(اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُوَ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ) .

(وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِو وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ) .

«بدانید که زندگی دنیا، در حقیقت، بازی و سرگرمی و زیورو فخر فروشی میان شماست» .

«و چون تجارتی یا سرگرمی ببینند، به سوی آن پراکنده می شوند و تو را همچنان ایستاده رها می کنند. بگو: آنچه نزد خداست، از سرگرمی و تجارت بهتر است و خدا بهترین روزی دهندگان است» .

الإمام علي عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ، اتَّقُوا اللَّهَ ؛ فَمَا خُلِقَ امْرُؤٌ عَبَثًا فَيَلْهَوْ ، وَلَا تُرِكَ سُدًى فَيَلْغَوْ !

امام علی علیه السلام : ای مردم! از خدا بترسید؛ زیرا هیچ کسی عبث آفریده نشده، تا به سرگرمی و غفلت [وقت] گذراند و مهمل رها نشده تا بیهودگی کند .

الإمام علي عليه السلام - مِنْ كِتَابِهِ إِلَى أَهْلِ مِصْرَ - : وَإِنِّي أَلِي لِقَاءِ اللَّهِ لَمُشْتَاقٌ ، وَحُسْنِ ثَوَابِهِ لَمُنْتَظَرٌ رَاجٍ .

امام علی علیه السلام : در نامه خود به مردم مصر - نوشت : همانا من به دیدار خداوند مشتاقم و چشم به راه و امیدوار به پاداش نیکوی او هستم .

عنه عليه السلام - مِنْ كِتَابٍ لَهُ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ - : أَمَّا بَعْدُ ، فَاطْلُبْ مَا يَعْنِيكَ وَاتْرُكْ مَا لَا يَعْنِيكَ ؛ فَإِنَّ فِي تَرْكِ مَا لَا يَعْنِيكَ دَرَكٌ مَا يَعْنِيكَ .

امام علی علیه السلام - در نامه ای به عبدالله بن عباس - نوشت : اما بعد، چیزی را بجوی که سودمند است و آنچه را که بیهوده است فرو گذار؛ زیرا فرو گذاشتن چیزهای بیهوده، باعث رسیدن به کارهای سودمند است .

عنه عليه السلام : لَا تَعَرَّضْ لِمَا لَا يَعْنِيكَ بِتَرْكِ مَا يَعْنِيكَ .

امام علی علیه السلام : با فرو گذاشتن آنچه سودمند است، خود را در معرض آنچه بیهوده است قرار مده .

الإمام علي عليه السلام : كُلُّ قَوْلٍ لَيْسَ لِلَّهِ فِيهِ ذِكْرٌ فَلْغَوْ .

امام علی علیه السلام : هر سخنی که در آن یاد خدا نباشد، بیهوده است .

عنه عليه السلام : لِسَانُ الْعَاقِلِ وَرَاءَ قَلْبِهِ ، وَقَلْبُ الْأَحْمَقِ وَرَاءَ لِسَانِهِ .

امام علی علیه السلام : زبان خردمند، در پس دل اوست و دل نابخرد، در پس زبان او .

عنه علیه السلام : لَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : «لَا يَسْتَقِيمُ إِيْمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يَسْتَقِيمَ قَلْبُهُ ، وَلَا يَسْتَقِيمَ قَلْبُهُ حَتَّى يَسْتَقِيمَ لِسَانُهُ» فَمَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ تَعَالَى وَهُوَ نَقِيٌّ الرَّاحَةِ مِنْ دِمَاءِ الْمُسْلِمِينَ وَأَمْوَالِهِمْ ، سَلِيمُ اللِّسَانِ مِنْ أَعْرَاضِهِمْ ، فَلْيَفْعَلْ .

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده است : «ایمان هیچ بنده ای درست نشود، تا آن که دلش درست شود و دلش درست نشود، تا آن گاه که زبانش درست شود» . بنابراین، هر کس از شما که می تواند با دستی نیالوده به خون و اموال مسلمانان و زبانی سالم از [هتک] آبرو و حیثیت ایشان خداوند متعال را دیدار نماید، باید چنین کند .

عنه علیه السلام : مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَقَّ بِطُولِ السَّجْنِ مِنَ اللِّسَانِ .

امام علی علیه السلام : هیچ چیز به اندازه زبان، سزاوار زندان طولانی مدت نیست .

عنه علیه السلام : اللِّسَانُ سَبْعٌ ، إِنْ خُلِّيَ عَنْهُ عَقَرَ .

امام علی علیه السلام : زبان درنده ای است که اگر رها شود، گاز می گیرد .

عنه علیه السلام : ضَرْبُ اللِّسَانِ أَشَدُّ مِنْ ضَرْبِ السِّنِّانِ .

امام علی علیه السلام : ضربت زبان، دردناکتر از ضربت سرنیزه است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ حَفِظَ لِسَانَهُ سَتَرَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که زبانش را نگهدارد، خداوند عیبش را بپوشاند .

عنه علیه السلام : لِسَانُكَ تَرْجُمَانُ عَقْلِكَ .

امام علی علیه السلام : زبان تو، ترجمان خرد توست .

عنه علیه السلام : الْإِنْسَانُ لُبُّهُ لِسَانُهُ ، وَعَقْلُهُ دِينُهُ .

امام علی علیه السلام : انسان، دلش زبان اوست و خردش دین او .

عنه علیه السلام : تَكَلَّمُوا تُعَرَفُوا ؛ فَإِنَّ الْمَرْءَ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسَانِهِ .

امام علی علیه السلام : سخن گوید، تا شناخته شوید؛ زیرا آدمی در زیر زبان خود، پنهان است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : اللِّسانُ ميزانُ الإنسانِ .

امام علی علیه السلام : زبان، ترازوی انسان است .

عنه عليه السلام : خَيْرُ الْأَخْلَاقِ أَبْعَدُهَا عَنِ اللَّجَاجِ .

امام علی علیه السلام : بهترین خوی ها، دورترین آنها از لجاجت است .

عنه عليه السلام : مَنْ لَجَّ وَتَمَادَى فَهُوَ الرَّأْسُ الَّذِي رَانَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ ، وَصَارَتْ دَائِرَةُ السَّوِّ عَلَى رَأْسِهِ .

امام علی علیه السلام : آن که لجاجت کند و بر لجاجت خویش پای فشرد، همان بخت برگشته ای است که خداوند بر دلش پرده [غفلت] زده و پیشامدهای ناگوار بر فراز سرش قرار گرفته است .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ وَالْعَجَلَةَ بِالْأُمُورِ قَبْلَ أَوَانِهَا ، أَوِ التَّسَقُّطَ (التَّسَاقُطَ - التَّثَبُّطَ) فِيهَا عِنْدَ إِمْكَانِهَا ، أَوِ اللَّجَاجَةَ فِيهَا إِذَا تَنَكَّرَتْ ، أَوِ الْوَهْنَ عَنْهَا إِذَا اسْتَوْضَحَتْ ، فَضَعْ كُلَّ أَمْرٍ مَوْضِعَهُ .

امام علی علیه السلام : بپرهیز از شتابزدگی در کارها پیش از فرا رسیدن زمان آنها، یا کندی کردن در کارها به هنگام رسیدن زمان آنها، یا لجاجت در آنها هرگاه مبهم و ناشناخته باشند و یا سستی کردن در آنها هرگاه روشن و آشکار باشند. بنابراین، هر چیزی را در جایگاه خودش بگذار .

عنه عليه السلام : الْإِفْرَاطُ فِي الْمَلَامَةِ يَشُبُّ نِيرَانَ اللَّجَاجَةِ .

امام علی علیه السلام : زیاده روی در سرزنش کردن، آتش لجاجت را شعله ور می کند .

عنه عليه السلام : إِحْذَرِ اللَّجَاجَ تَنْجُ مِنْ كِبَوْتِهِ .

امام علی علیه السلام : از لجاجت حذر کن، تا از به زمین خوردن آن رهایی یابی .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ أَنْ تَجْمَعَ بَكَ مَطِيَّةُ اللَّجَاجِ .

امام علی علیه السلام : زنهار که مرکب لجاجت، سرکشانه تو را به سوی مهلکه ها بَرَد .

عنه علیه السلام : إِيَّاكَ أَنْ تَطِيحَ بِكَ مَطِيَّةُ اللَّجَاجِ .

امام علی علیه السلام : مبادا، مرکب لجاجت تو را به هلاکت درافکند .

عنه علیه السلام : لَيْسَ لِلْجَوَجِ تَدْبِيرٌ .

امام علی علیه السلام : لجوج را تدبیر نیست .

عنه علیه السلام : اللَّجَاجُ يُنْتِجُ الْحُرُوبَ وَيُوْغِرُ الْقُلُوبَ .

امام علی علیه السلام : لجاجت، جنگها به بار می آورد و دل ها را کینه ور می سازد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : اللَّجَاجَةُ تَسْلُ الرِّأْيَ .

امام علی علیه السلام : لجاجت، اندیشه را می بَرَد .

عنه علیه السلام : اللَّجُوجُ لَا رَأْيَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : لجوج را رأی و اندیشه ای نیست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - فِي صِفَةِ الْمُتَّقِينَ - : مَنْطِقُهُمُ الصَّوَابُ ، وَمَلَبَسُهُمُ الْاِقْتِصَادُ .

امام علی علیه السلام - در وصف پرهیزگاران - فرمود: گفتارشان حق و درست و پوشاکشان توأم با میانه روی است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : اَلْبَسُوا ثِيَابَ الْقُطْنِ ؛ فَإِنَّهَا لِبَاسُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَهُوَ لِبَاسُنَا .

امام علی علیه السلام : لباس پنبه ای (کرباس) بپوشید، که آن لباس رسول خدا صلی الله علیه و آله و آلش است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْكَيْسُ مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ وَأَخْلَصَ أَعْمَالَهُ .

امام علی علیه السلام : زیرك کسی است که خود را بشناسد و اعمالش را [برای خدا] خالص گرداند .

عنه عليه السلام : الْكَيْسُ مَنْ كَانَ يَوْمُهُ خَيْرًا مِنْ أَمْسِهِ ، وَعَقْلُ الذِّمِّ عَنْ نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : زیرک کسی است که امروزش از دیروزش بهتر باشد و نکوهش را از خود باز دارد .

عنه عليه السلام - لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَكْيَسِ النَّاسِ - : مَنْ أَبْصَرَ رُشْدَهُ مِنْ عَيْهِ فَمَالَ إِلَى رُشْدِهِ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به سؤال از زیرکترین مردم - فرمود : کسی که هدایت خود را از گمراهیش باز شناسد و به هدایت و رستگاری خود، رو کند .

عنه عليه السلام : أَكْيَسُكُمْ أَوْ رَعُكُمْ .

امام علی علیه السلام : زیرکترین شما، پارساترین شماست .

عنه عليه السلام : كَمَالُ الْإِنْسَانِ الْعَقْلُ .

امام علی علیه السلام : کمال انسان، خرد است .

عنه عليه السلام : مَنْ كَمَالَ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَجْمَلُ بِهِ .

امام علی علیه السلام : از کمال آدمی است که آنچه را زیبنده او نیست فرو گذارد .

عنه عليه السلام : تَسْرِبُ الْحَيَاءِ وَادَّرِعِ الْوَفَاءَ وَاحْفَظِ الْإِخَاءَ وَأَقْلِلْ مُحَادَثَةَ النِّسَاءِ ، يَكْمُلُ لَكَ السَّنَاءُ .

امام علی علیه السلام : جامه شرم بپوش و زره وفاداری به تن کن و برادری را نگه دار و با زنان کم سخن گوی، تا بلند مرتبگی تو کامل شود .

عنه عليه السلام : الْكَمَالُ فِي الدُّنْيَا مَفْقُودٌ .

امام علی علیه السلام : کمال، در دنیا نایاب است .

عنه عليه السلام : كَمَالُ الرَّجُلِ بَسِيتُ خِصَالٍ : بِأَصْغَرِيهِ ، وَأَكْبَرِيهِ ، وَهَيْئَتِيهِ ؛ فَأَمَّا أَصْغَرَاهُ فَقَلْبُهُ وَلِسَانُهُ ، إِنْ قَاتَلَ قَاتِلَ بَجْنَانٍ ، وَإِنْ تَكَلَّمَ تَكَلَّمَ بِلِسَانٍ ، وَأَمَّا أَكْبَرَاهُ فَعَقْلُهُ وَهَمَّتُهُ ، وَأَمَّا هَيْئَتَاهُ فَمَالُهُ وَجَمَالُهُ .

امام علی علیه السلام : کمال مرد به شش خصلت است: به دو عضو کوچک او و دو شیء بزرگش و دو هیئت او. دو عضو کوچک او دل و زبان اوست؛ اگر بجنگد ، با دلش می جنگد و اگر سخن بگوید، با زبانش سخن می گوید. دو عضو بزرگ او، خرد و همت اوست و دو هیئت او مال و جمال اوست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : العاقلُ يَطْلُبُ الكَمالَ ، الجاهلُ يَطْلُبُ المالَ .

امام علی علیه السلام : دانا، طالب کمال است و نادان جویای مال .

عنه عليه السلام : من كمالِ الإنسانِ وُفُورِ فَضْلِهِ اسْتِشعارُهُ بِنَفْسِهِ النُّقْصانَ .

امام علی علیه السلام : آگاهی انسان از ناقص بودنش، نشانه کمال و فراوانی فضل اوست .

عنه عليه السلام : خَيْرُ الكلامِ ما لا يُملُّ ولا يَقِلُّ .

امام علی علیه السلام : بهترین سخن، آن است که نه ملال آورد و نه اندک باشد [اطناب مملّ و ایجاز مخلّ در آن نباشد] .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أحسنُ الكلامِ ما لا تَمُجُّهُ الآذانُ ولا يُتَعَبُ فَهْمُهُ الأفهامَ .

امام علی علیه السلام : بهترین سخن، آن است که گوشها از شنیدن آن رنجه و بیزار نشود و فهمیدن آن، اندیشه ها را به رنج نیندازد .

عنه عليه السلام : أحسنُ الكلامِ ما زانَهُ حُسْنُ النِّظامِ ، وفَهَمَهُ الخاصُّ والعامُّ .

امام علی علیه السلام : بهترین سخن، آن است که به زیبایی نظم (حُسن تألیف و ترکیب) آراسته باشد و خاصّ و عام آن را بفهمند .

عنه عليه السلام : الحَصْرُ خَيْرٌ مِنَ الهَذَرِ .

امام علی علیه السلام : ناتوانی در سخن گفتن، بهتر از یاوه گویی است .

عنه عليه السلام : صَمْتُ يُعَقِّبُكَ السَّلامَةُ خَيْرٌ مِنْ نُطْقٍ يُعَقِّبُكَ المَلامَةُ .

امام علی علیه السلام : خاموشی ای که برای تو سلامت در پی آورد، بهتر از گفتاری است که برایت ملامت به بار نشاند .

عنه عليه السلام : صَمْتُ يَكْسُوكَ الكِرامَةُ خَيْرٌ مِنْ قَوْلٍ يَكْسِبُكَ النَّدامَةُ .

امام علی علیه السلام : خاموشی ای که جامه کرامت بر تو پوشاند، بهتر از سخنی است که برایت ندامت آورد .

عنه علیه السلام : الْخَرَسُ خَيْرٌ مِنَ الْكَذِبِ .

امام علی علیه السلام : گنگ و لال بودن، بهتر از دروغ گفتن است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : صَمْتُ يُكْسِبُكَ الْوَقَارَ خَيْرٌ مِنْ كَلَامٍ يَكْسُوكَ الْعَارَ .

امام علی علیه السلام : خاموشی ای که تو را وقار بخشد، بهتر از سخن گفتنی است که جامه عار بر تو پوشد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْقَوْلُ بِالْحَقِّ خَيْرٌ مِنَ الْعِيِّ وَالصَّمْتِ .

امام علی علیه السلام : سخن حق گفتن، بهتر از درماندگی در سخن و خاموش ماندن است .

عنه علیه السلام : الْكَلَامُ بَيْنَ خَلَّتِي سَوْءٍ ، هُمَا : الْإِكْثَارُ وَالْإِقْلَالُ ، فَالْإِكْثَارُ هَذَرٌ ، وَالْإِقْلَالُ عِيٌّ وَحَصَرٌ .

امام علی علیه السلام : سخن، میان دو خصلت زشت قرار گرفته است: پرگویی و کم گویی؛ زیرا پرگویی به یاهو گویی می انجامد و کم گویی، نشانگر درماندگی و عجز در سخن گفتن است .

عنه علیه السلام : الْكَلَامُ كَالدَّوَاءِ ؛ قَلِيلُهُ يَنْفَعُ ، وَكَثِيرُهُ قَاتِلٌ .

امام علی علیه السلام : سخن چون داروست، اندکش سود می بخشد و بسیارش کشنده است .

عنه علیه السلام : لَا تَقُلْ مَا لَا تَعْلَمُ ، بَلْ لَا تَقُلْ كُلَّ مَا تَعْلَمُ ، فَإِنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَى جَوَارِحِكَ كُلِّهَا فَرَائِضَ يَحْتَاجُ بِهَا عَلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام علی علیه السلام : آنچه نمی دانی مگوی، حتی تمام آنچه را هم که می دانی مگوی؛ زیرا خداوند بر کلیه اعضای بدن تو فرایضی واجب کرده است، که روز قیامت به وسیله آنها بر ضدّ تو حجّت می آورد .

عنه عليه السلام : مَنْ عَلِمَ أَنَّ كَلَامَهُ مِنْ عَمَلِهِ قَلَّ كَلَامُهُ إِلَّا فِيمَا يَعْنِيهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که بداند گفتار او در شمار کردار اوست [و بازخواست می شود]، گفتار او جز در مواردی که مفید است، اندک شود .

عنه عليه السلام : إِذَا تَكَلَّمْتَ بِالْكَلِمَةِ مَلَكَتْكَ ، وَإِذَا أَمْسَكْتَهَا مَلَكَتَهَا .

امام علی علیه السلام : هر گاه سخنی گفتی، آن سخن مالک توست و هر گاه آن را، نگه داشتی در اختیار توست .

عنه عليه السلام : الْكَلَامُ فِي وَثَاقِكَ مَا لَمْ تَتَكَلَّمْ بِهِ ، فَإِذَا تَكَلَّمْتَ بِهِ صِرْتَ فِي وَثَاقِهِ ، فَاخْزَنْ لِسَانَكَ كَمَا تَخْزُنُ ذَهَبَكَ وَوَرِقَكَ ، فَرُبَّ كَلِمَةٍ سَلَبَتْ نِعْمَةً وَجَلَبَتْ نِقْمَةً .

امام علی علیه السلام : تا سخن را به زبان نیاورده ای، سخن در بند توست. همین که آن را به زبان آوردی، تو در بند سخن در می آیی. پس همان گونه که زر و سیم خود را در گنجینه می نهی، زیانت را نیز در گنجخانه دهان نگه دار؛ که بسا سخنی نعمتی را از کف برده و خشم و کفری [الهی] را آورده است .

عنه عليه السلام : إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه عقل کامل شود، سخن گفتن کاستی گیرد .

الإمام علي عليه السلام : إِيَّاكَ وَكَثْرَةَ الْكَلَامِ ؛ فَإِنَّهُ يُكْثِرُ الزَّلَلَ وَيُورِثُ الْمَلَلَ .

امام علی علیه السلام : زنهرا از پرگویی؛ زیرا که لغزشها را زیاد می کند و ملال می آورد .

عنه عليه السلام : طَوْبِي لِمَنْ ... أَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ ، وَأَمْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ لِسَانِهِ .

امام علی علیه السلام : از زیاده گویی بپرهیز، که آن عیبهای پنهان تو را آشکار می سازد و کینه های آرام گرفته دشمنانت را بر ضد تو تحریک می کند .

الإمام الصادق عليه السلام : الْعَالِمُ لَا يَتَكَلَّمُ بِالْفُضُولِ .

امام علی علیه السلام : خوشا به حال کسی که ... زیادی مال خود را انفاق کرد و زبانش را از زیاده گویی نگه داشت .

عنه عليه السلام : عَجِبْتُ لِمَنْ يَتَكَلَّمُ بِمَا لَا يَنْفَعُهُ فِي دُنْيَاهُ وَلَا يُكْتَبُ لَهُ أَجْرُهُ فِي أُخْرَاهُ .

امام علی علیه السلام : در شگفتی از کسی که سخنانی می گوید که نه در دنیایش به او سود می رساند و نه در آخرتش برای او اجری نوشته می شود .

عنه علیه السلام : إِيَّاكَ وَالْهَذَرَ ؛ فَمَنْ كَثَرَ كَلَامُهُ كَثُرَتْ آثَامُهُ .

امام علی علیه السلام : زنه از یاهه گویی؛ زیرا هر که پرگو باشد، گناهانش بسیار شود .

الإمام علي عليه السلام - لما مرَّ برجلٍ يتكلمُ بفضولِ الكلامِ - : إِنَّكَ تُمْلِي على حَافِظِكَ كتاباً إلى رَبِّكَ ، فَتَكَلِّمُ بما يَـعْنِيكَ ودَع ما لا يَـعْنِيكَ .

امام علی علیه السلام - وقتی بر مردی گذشت که زیاده گویی می کرد - فرمود : بدان که تو بر دوفرشته نگهبان اعمالت نوشته ای [را] املا می کنی، و به سوی پروردگارت می فرستی. پس، سخنانی بگو که برایت سودمند باشد و از سخنان بیهوده دم فرو بند .

عنه علیه السلام : سُنَّةُ اللَّئَامِ قُبْحُ الكلامِ .

امام علی علیه السلام : شیوه فرومایگان، زشتگویی است .

عنه علیه السلام : إِيَّاكَ وَمُسْتَهْجَنَ الكلامِ ؛ فَإِنَّهُ يُوغِرُ الْقَلْبَ .

امام علی علیه السلام : زنه از سخن زشت ؛ که دل را کینه ور می سازد .

عنه علیه السلام : مَنْ ساءَ كَلَامُهُ كَثُرَ مَلَامُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که گفتارش بد باشد، ملامت بسیار شنود .

الإمام علي عليه السلام : إِيَّاكَ وما يُسْتَهْجَنُ مِنَ الكلامِ ؛ فَإِنَّهُ يَحْبِسُ عَلَيْكَ اللَّئَامَ وَيُنْفِرُ عَنْكَ الْكِرَامَ .

امام علی علیه السلام : زنه، از به زبان آوردن سخنان زشت ؛ زیرا که فرومایگان را گرد تو جمع می کند و گرانمایگان را از تو می رماند .

عنه علیه السلام : صُورَةُ الْمَرَأَةِ في وَجْهِها ، وصُورَةُ الرَّجُلِ في مَنْطِقِهِ .

امام علی علیه السلام : چهره (زیبایی) زن در رخسار اوست و چهره (زیبایی) مرد در گفتار او .

عنه عليه السلام : رَبِّ كَلَامٍ أَنْفَذَ مِنْ سِهَامٍ .

امام علی علیه السلام : بسا سخنی که از تیر ، کارگتر است .

الإمام علي عليه السلام : رَبِّ قَوْلٍ أَنْفَذَ مِنْ صَوْلٍ .

امام علی علیه السلام : بسا سخنی که از یورش کارگتر است .

عنه عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ أَمَرَ عِبَادَهُ تَخِييراً ، وَنَهَاَهُمْ تَحْذِيراً ، وَكَلَّفَ يَسِيراً ، وَلَمْ يُكَلِّفْ عَسِيراً ، وَأَعْطَى عَلَى الْقَلِيلِ كَثِيراً ، وَلَمْ يُعْصَ مَغْلُوباً ، وَلَمْ يُطْغَ مُكْرَهاً ، وَلَمْ يُرْسِلِ الْأَنْبِيَاءَ لَعِباً ، وَلَمْ يُنْزِلِ الْكِتَابَ لِلْعِبَادِ عَبَثاً ، وَلَا خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلاً : «ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ» .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان، بندگان خود را فرمان داده است، حال آنکه آنان مختارند و بازشان داشته است برای این که به آنان هشدار داده باشد و تکلیف آسان فرموده و تکلیف دشوار نداده است و کار اندک را پاداش فراوان می دهد، نه با زور نافرمانی می شود و نه با اکراه و اجبار فرمانبری. پیامبران را از سر بازیچه نفرستاد و برای بندگان بیهوده کتاب آسمانی نازل نکرد و آسمانها و زمین و آنچه را میان آنهاست به باطل نیافرید «این گمان کسانی است که کفر ورزیدند. پس وای بر کافران از آتش» .

الإمام علي عليه السلام : اِعْلَمُوا أَنَّ مَا كُفِّتُمْ بِهِ يَسِيرٌ ، وَأَنَّ ثَوَابَهُ كَثِيرٌ ، وَلَوْ لَمْ يَكُنْ فِيمَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ مِنَ الْبَغْيِ وَالْعُدْوَانِ عِقَابٌ يُخَافُ لَكَانَ فِي ثَوَابِ اجْتِنَابِهِ مَا لَا عُذْرَ فِي تَرْكِ طَلَبِهِ .

امام علی علیه السلام : بدانید که آنچه بدان مکلف شده اید، اندک و ثوابش بسیار است. اگر برای ستم و تجاوز که خداوند از آنها نهی فرموده است کیفری ترسناک هم نبود، باز پاداش خودداری از آنها چندان بزرگ است که در ترك آنها بهانه ای نیست .

عنه عليه السلام : مَنْ عَابَ عَيْبَ ، وَمَنْ شَتَّمَ أَجِيبَ ، وَمَنْ غَرَسَ أَشْجَارَ التَّقَى اجْتَنَى ثَمَارَ الْمُنَى .

امام علی علیه السلام : هر که عیبجویی کند، عیبجویی شود و هر که ناسزا گوید، پاسخ [ناسزا] شنود و هر که درختهای تقوا بنشاند، میوه های آرزوها بچیند .

الإمام علي عليه السلام : كَمَا تَدِينُ تُدَانُ .

امام علی علیه السلام : از هر دست بدهی، با همان دست پس می گیری .

عنه علیه السلام : مَنْ حَفَرَ بِنِرا لِأَخِيهِ وَقَعَ فِيهَا ، وَمَنْ هَتَكَ حِجَابَ غَيْرِهِ انْكَشَفَتْ عَوْرَاتُ بَيْتِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که برای برادرش چاهی کند، خود در آن افتد و هر که پرده [حرمت] دیگری را بدرد، عیبهای درون خانه او بر ملا شود .

عنه علیه السلام : التَّسَرُّعُ إِلَى الْإِنْتِقَامِ أَكْثَرُ الذُّنُوبِ .

امام علی علیه السلام : شتاب در انتقامگیری، بزرگترین گناهان است .

عنه علیه السلام : أَقْبَحُ أَعْمَالِ الْمُقْتَدِرِ الْإِنْتِقَامُ .

امام علی علیه السلام : زشت ترین کارهای شخص قدرتمند، انتقام گرفتن است

الإمام علي عليه السلام : أَقْبَحُ الْمُكَافَةِ الْمُجَازَاهُ بِالْإِسَاءَةِ .

امام علی علیه السلام : زشت ترین تلافی، پاداش دادن [نیکی] با بدی است .

عنه علیه السلام : مِنْ كَمَالِ الْإِيمَانِ مُكَافَأَةُ الْمُسِيءِ بِالْإِحْسَانِ .

امام علی علیه السلام : از [نشانه های] کمال ایمان این است که بدی کننده را به نیکی پاداش دهی .

الإمام علي عليه السلام : لَا سُوءُ دَمَعٍ مَعَ إِنْتِقَامٍ .

امام علی علیه السلام : با انتقامگیری، سروری در کار نیست .

عنه علیه السلام : إِذَا حُيِّتَ بِتَحِيَّةٍ فَحَيِّ بِأَحْسَنَ مِنْهَا ، وَإِذَا أُسْدِيَتْ إِلَيْكَ يَدٌ فَكَافِئْهَا بِمَا

يُرِي عَلَيْهَا ، وَالْفَضْلُ مَعَ ذَلِكَ لِلْبَادِي .

امام علی علیه السلام : هر گاه به تو درودی گفته شد، با درودی بهتر از آن پاسخ گوی و هر گاه احسانی به تو شد، به احسانی بهتر از آن جبران کن. با وجود این، فضیلت از آن آغازگر [نیکی] است .

عنه عليه السلام : أَطْلُ يَدَكَ فِي مُكَافَأَةٍ مِّنْ أَحْسَنَ إِلَيْكَ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرْ فَلَا أَقْلَ مِنْ أَنْ تَشْكُرَهُ

.

امام علی علیه السلام : برای عوض دادن به کسی که به تو نیکی کرده است دستت را دراز کن و اگر توانایی [جبران] نداشتی، دست کم از او تشکر کن .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - في بيان الحقوق - : ثُمَّ جَعَلَ سُبْحَانَهُ مِنْ حُقُوقِهِ حُقُوقًا افْتَرَضَهَا لِبَعْضِ النَّاسِ عَلَى بَعْضٍ ، فَجَعَلَهَا تَتَكَافَأُ فِي وُجُوهِهَا . وَيُوجِبُ بَعْضُهَا بَعْضًا ، وَلَا يُسْتَوْجَبُ بَعْضُهَا إِلَّا بِبَعْضٍ .

امام علی علیه السلام - در بیان حقوق - فرمود: آن گاه خداوند سبحان از جمله حقوق خویش، برای مردم حقوقی نسبت به یکدیگر واجب فرمود. و آنها را به گونه ای قرار داد که یکدیگر را جبران می کنند و هر يك موجب دیگری می شود و هر حقی جز در مقابل حقی دیگر، واجب نمی شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : بُنِيَ الْكُفْرُ عَلَى أَرْبَعِ دَعَائِمَ : الْفِسْقُ ، وَالْغُلُوُّ ، وَالشَّكُّ ، وَالشُّبْهَةُ .

امام علی علیه السلام : کفر، بر چهار ستون استوار است: بیرون شدن از فرمان [خدا]، غلو [در دین]، شک و شبهه .

عنه عليه السلام : تَأْخِيرُ الْعَمَلِ عَنْوَانُ الْكَسَلِ .

امام علی علیه السلام : به تأخیر افکندن کار، نشانه تنبلی است .

عنه عليه السلام : ضَاؤُوا التَّوَانِي بِالْعَزْمِ .

امام علی علیه السلام : با عزم و اراده، به جنگ سستی بروید .

عنه عليه السلام : مِنَ التَّوَانِي يَتَوَلَّدُ الْكَسَلُ .

امام علی علیه السلام : یکی از عوامل محرومیت، سستی [در کار] است .

عنه عليه السلام : مَنْ أَطَاعَ التَّوَانِي ضَيَّعَ الْحُقُوقَ .

امام علی علیه السلام : هر که از سستی فرمان برد، حقوق را تباه سازد .

عنه عليه السلام : الْكَسَلُ يُفْسِدُ الْآخِرَةَ .

امام علی علیه السلام : تنبلی، آخرت را تباه می کند .

عنه عليه السلام : الْمُؤْمِنُ يَرْغَبُ فِيمَا يَبْقَى ، وَيَزْهَدُ فِيمَا يَفْنَى ... بَعِيدٌ كَسَلُهُ ، دَائِمٌ نَشَاطُهُ .

امام علی علیه السلام : مؤمن به آنچه ماندنی است راغب است و از آنچه رفتنی است رویگردان... از تنبلی به دور است و پیوسته سرزنده و کوشاست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : آفَةُ النَّجَحِ الْكَسَلُ .

امام علی علیه السلام : آفت موفقیت، تنبلی است .

عنه عليه السلام : عَوَّدَ نَفْسَكَ فِعْلَ الْمَكَارِمِ ، وَتَحَمَّلَ أَعْيَاءَ الْمَغَارِمِ ، تَشْرُفَ نَفْسُكَ .

امام علی علیه السلام : خودت را به انجام کارهای نیک و به دوش کشیدن بارهای دیون [مردم] عادت بده، تا شرافت نفس یابی .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِنَّ مَكْرَمَةً صَنَعْتَهَا إِلَى أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ إِنَّمَا أَكْرَمْتَ بِهَا نَفْسَكَ وَزَيَّنْتَ بِهَا عِرْضَكَ ، فَلَا تَطْلُبْ مِنْ غَيْرِكَ شُكْرَ مَا صَنَعْتَ إِلَى نَفْسِكَ .

امام علی علیه السلام : اگر کسی را گرامی بداری، در حقیقت خودت را گرامی داشته ای و حیثیت خویش را با آن آراسته ای. بنابراین، به خاطر خوبی و احترامی که به خودت کرده ای، از دیگری انتظار سپاسگزاری نداشته باش .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَا كَرَمَ كَالْتَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : هیچ بزرگواری و کرامتی چون پرهیزگاری، نیست .

عنه عليه السلام : لَيْسَ مِنْ شِيَمِ الْكِرَامِ تَعْجِيلُ الْإِنْتِقَامِ .

امام علی علیه السلام : شتاب در انتقام گیری از خصلتهای بزرگواران نیست .

عنه عليه السلام : مَنْ لَمْ يُجَازِ الْإِسَاءَةَ بِالْإِحْسَانِ فَلَيْسَ مِنَ الْكِرَامِ .

امام علی علیه السلام : کسی که بدی را به نیکی پاسخ ندهد از بزرگواران نیست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الكَذِبُ والخِيَانَةُ لَيْسَا مِنْ أَخْلَاقِ الْكِرَامِ .

امام علی علیه السلام : دروغ و خیانت از اخلاق بزرگواران نیست .

عنه عليه السلام : لِلْكَرَامِ فَضِيلَةُ الْمُبَادَرَةِ إِلَى فِعْلِ الْمَعْرُوفِ وَإِسْدَاءِ الصَّنَائِعِ .

امام علی علیه السلام : فضیلتِ شتاب به سوی نیکوکاری و احسان، از آن بزرگواران است .

عنه عليه السلام : سُنَّةُ الْكِرَامِ الْجُودُ .

امام علی علیه السلام : شیوه بزرگواران، بخشنده‌گی است .

عنه عليه السلام : الْمُبَادَرَةُ إِلَى الْعَفْوِ مِنْ أَخْلَاقِ الْكِرَامِ، الْمُبَادَرَةُ إِلَى الْإِنْتِقَامِ مِنْ شَيْمِ اللَّئَامِ .

امام علی علیه السلام : شتاب در عفو و گذشت از خویهای بزرگواران است و شتاب در انتقام‌گیری از خصلتهای فرومایگان است .

عنه عليه السلام : النَّصِيحَةُ مِنْ أَخْلَاقِ الْكِرَامِ ، الْعِشُّ مِنْ أَخْلَاقِ اللَّئَامِ .

امام علی علیه السلام : خلوص و یکرنگی از اخلاق بزرگواران است و ناخالصی از خویهای فرومایگان است .

عنه عليه السلام : الْكَرِيمُ يَتَغَاوَلُ وَيَنْخَدِعُ .

امام علی علیه السلام : آدم بزرگوار، خود را به غفلت می زند و فریب می خورد .

عنه عليه السلام : الْكَرِيمُ إِذَا وَعَدَ وَفَى ، وَإِذَا تَوَعَّدَ عَفَا .

امام علی علیه السلام : بزرگوار هرگاه وعده دهد، به کاربندد و هر گاه وعید وبیم دهد درگذرد .

عنه عليه السلام : الْكَرِيمُ مَنْ أَكْرَمَ عَنْ ذُلِّ النَّارِ وَجْهَهُ .

امام علی علیه السلام : بزرگوار، کسی است که کرامت چهره خویش را از خواری آتش نگه دارد .

عنه عليه السلام : مِنَ الْكَرَمِ الْوَفَاءُ بِالذِّمَمِ .

امام علی علیه السلام : وفاداری به پیمانها، از بزرگواری است .

قرآن:

(وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا) .

«و کسانی اند که گواهی دروغ نمی دهند و چون بر لغو بگذرند، بزرگوارانه می گذرند» .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ كَرَمَتْ نَفْسُهُ صَغُرَتْ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که برای خود کرامتی قائل باشد، دنیا در نظرش کوچک آید .

الإمام عليّ عليه السلام : نِعَمَ الْخُلُقِ التَّكْرُمُ .

امام علی علیه السلام : نیکو خصلتی است بزرگواری نمودن .

قرآن:

(وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ) .

«و [برخی] از یهودیان ، گوش می سپارند به دروغ» .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا تُمْكِنِ الْغَوَاةُ مِنْ سَمْعِكَ .

امام علی علیه السلام : گمراهان را بر گوش خود مسلط مکن .

عنه عليه السلام : فَوَاللَّهِ لَأَنْ أُخِرَّ مِنَ السَّمَاءِ أَوْ تَخَطَّفَنِي الطَّيْرُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَكْذِبَ

على رسول الله صلى الله عليه وآله .

امام علی علیه السلام : به خدا قسم اگر از آسمان فرو افتم یا پرنده مرا در رُباید، خوشتر

دارم از این که بر رسول خدا صلى الله عليه وآله دروغ بندم .

قرآن:

(فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ) .

(وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ)

«پس، کیست ستمکارتر از آن کس که بر خدا دروغ بندد تا از روی نادانی، مردم را گمراه کند» .

«و روز قیامت کسانی را که بر خدا دروغ بسته اند، روسیاه می بینی. آیا نه این است که جهنم جایگاه گردنکشان است؟»

الإمام علي عليه السلام : إِنَّهُ سَيَأْتِي عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ زَمَانٍ لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ أَخْفَى مِنَ الْحَقِّ وَلَا أَظْهَرَ مِنَ الْبَاطِلِ ، وَلَا أَكْثَرَ مِنَ الْكَذِبِ عَلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ .

امام علی علیه السلام : به زودی پس از من روزگاری بر شما آید که در آن زمان، چیزی پوشیده تر از حق و آشکارتر از باطل و رایج تر از دروغ بستن به خدا و رسول او نیست .

عنه عليه السلام : اَعْتِيَاذُ الْكَذِبِ يُورِثُ الْفَقْرَ .

امام علی علیه السلام : عادت به دروغگویی فقر می آورد .

عنه عليه السلام : يَكْتَسِبُ الْكَاذِبُ بِكَذِبِهِ ثَلَاثًا : سَخَطَ اللَّهِ عَلَيْهِ ، وَاسْتِهَانَةَ النَّاسِ بِهِ ، وَمَقَتَ الْمَلَائِكَةِ لَهُ .

امام علی علیه السلام : دروغگو با دروغگویی خود سه چیز به دست می آورد: خشم خدا، نگاه تحقیرآمیز مردم و دشمنی فرشتگان .

عنه عليه السلام : مَنْ عُرِفَ بِالْكَذِبِ قَلَّتِ الثِّقَةُ بِهِ ، مَنْ تَجَنَّبَ الْكَذِبَ صُدِّقَتْ أَقْوَالُهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که به دروغگویی شناخته شود اعتماد به او کم می شود و کسی که از دروغ اجتناب ورزد گفته هایش باور می شود .

عنه عليه السلام : مَنْ كَذَبَ أَفْسَدَ مَرْوَتَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که دروغ بگوید، مروّت خود را تباه کرده است .

عنه عليه السلام : الْكَذِبُ يُؤَدِّي إِلَى النِّفَاقِ .

امام علی علیه السلام : دروغ، به نفاق می انجامد .

الإمام علي عليه السلام : ثَمَرَةُ الْكَذِبِ الْمَهَانَةُ فِي الدُّنْيَا وَالْعَذَابُ فِي الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : نتیجه دروغ، خواری در دنیا و عذاب در آخرت است .

عنه عليه السلام : كَثْرَةُ الْكَذِبِ تُفْسِدُ الدِّينَ وَتُعْظِمُ الْوِزَرَ .

امام علی علیه السلام : دروغگویی زیاد، دین را تباه و گناه را بزرگ می گرداند .

الإمام علي عليه السلام : لَا يَجِدُ عَبْدٌ طَعْمَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَتْرِكَ الْكَذِبَ هَزْلَهُ وَجِدَّهُ .

امام علی علیه السلام : هیچ بنده ای طعم ایمان را نچشد، مگر آن گاه که دروغ، شوخی یا جدی آن را، ترک گوید .

قرآن:

(إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ) .

«تنها کسانی دروغ پردازی می کنند، که به آیات خدا ایمان ندارند و آنان خود دروغگویانند» .

الإمام علي عليه السلام : جَانِبُوا الْكَذِبَ ؛ فَإِنَّهُ مُجَانِبٌ لِلْإِيمَانِ ، الصَّادِقُ عَلَى شَفَا مَنَاجَاةٍ وَكَرَامَةٍ ، وَالكَاذِبُ عَلَى شَرَفٍ مَهْوَاةٍ وَمَهَانَةٍ .

امام علی علیه السلام : از دروغ کناره گیرید؛ زیرا دروغ از ایمان بر کنار است. شخص راستگو در آستانه نجات و کرامت است و شخص دروغگو، بر لبه پرتگاه و خواری .

الإمام علي عليه السلام : الصَّدَقُ أَمَانَةٌ، وَالْكَذِبُ خِيَانَةٌ .

امام علی علیه السلام : راستی، امانتداری است و دروغ خیانت .

عنه عليه السلام : شَرُّ الْقَوْلِ الْكَذِبُ .

امام علی علیه السلام : بدترین سخن، دروغ است .

عنه عليه السلام) : عَلَامَةُ الْإِيمَانِ أَنْ تُؤَثِّرَ الصَّدَقُ حَيْثُ يَضُرُّكَ عَلَى الْكَذِبِ حَيْثُ يَنْفَعُكَ .

امام علی علیه السلام : [نشانه] ایمان، این است که راستگویی را هر چند به زیان تو باشد بر دروغگویی، گرچه به سود تو باشد، ترجیح دهی .

عنه عليه السلام : الْكَاذِبُ مُهَانٌ ذَلِيلٌ .

امام علی علیه السلام : دروغگو، حقیر و خوار است .

عنه عليه السلام : لا سُوءَ أَسْوَأُ مِنَ الْكَذِبِ .

امام علی علیه السلام : هیچ بدی ای بدتر از دروغ نیست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : طوبى لِكُلِّ عَبْدٍ نُومَةٍ ، عَرَفَ النَّاسَ وَلَمْ يَعْرِفْهُ النَّاسُ ، عَرَفَهُ اللَّهُ بِرِضْوَانٍ ، أَوْلَيْكَ مَصَابِيحُ الْهُدَى ، يَكْشِفُ اللَّهُ عَنْهُمْ كُلَّ فِتْنَةٍ مُظْلِمَةٍ ، سَيَدْخُلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ ، لَيْسَ أَوْلَيْكَ بِالْمَذَابِيعِ الْبُذْرِ وَلَا الْجُفَاةِ الْمُرَائِينَ .

امام علی علیه السلام : خوشا به حال هر بنده بی نام و نشانی که مردم را می شناسد و مردم او را نمی شناسند. خداوند او را به خشنودی [از خدا] می شناسد؛ اینان چراغهای هدایتند، خداوند هرگونه فتنه تاریکی را از آنان می زداید. به زودی آنان را غرق رحمتی از رحمتهای خود می کند. نه سخن پراکن و فاش کننده اسرار هستند و نه نافرهیخته و ریاکار .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الصَّمْتُ حُكْمٌ، وَالسُّكُوتُ سَلَامَةٌ ، وَالْكِتْمَانُ طَرَفٌ مِنَ السَّعَادَةِ .

امام علی علیه السلام : خاموشی حکمت است و سکوت [مایه] سلامت و راز داری گوشه ای از خوشبختی .

عنه عليه السلام : كِتَابُ الرَّجُلِ عُنْوَانُ عَقْلِهِ وَبُرْهَانُ فَضْلِهِ .

امام علی علیه السلام : نوشته (نامه) مرد، نشان خرد او و دلیل فضل اوست .

عنه عليه السلام : عُقُولُ الْفُضَلَاءِ فِي أَطْرَافِ أَقْلَامِهَا .

امام علی علیه السلام : خردهای دانشمندان، در نوک خامه های آنهاست .

عنه عليه السلام : مَنْ تَسَلَّى بِالْكِتَابِ لَمْ تَفْتُهُ سَلَوَةٌ .

امام علی علیه السلام : کسی که خود را با کتابها آرامش دهد، هیچ آرامشی را از دست ندهد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : رَسُولُكَ تَرْجُمَانُ عَقْلِكَ ، وَكِتَابُكَ أَبْلَغُ مَا يَنْطِقُ عَنْكَ .

امام علی علیه السلام : فرستاده تو ترجمان خرد توست، و نوشته ات رساترین سخنگوی تو .

عنه عليه السلام : نِعَمُ الْمُحَدَّثُ الْكِتَابُ .

امام علی علیه السلام : خوب سخنگوی است، کتاب(نامه) .

قرآن:

(ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ) .

«نون. سوگند به قلم و آنچه می نگارند» .

الإمام علي عليه السلام : الْكُتُبُ بَسَاتِينُ الْعُلَمَاءِ .

امام علی علیه السلام : کتابها، بوستانهای دانشمندانند .

عنه عليه السلام : مَنْ تَكَبَّرَ عَلَى النَّاسِ ذَلَّ .

امام علی علیه السلام : هر که بر مردم بزرگی فروشد ، خوار شود .

عنه عليه السلام : لَا يَتَعَلَّمُ مَنْ يَتَكَبَّرُ .

امام علی علیه السلام : کسی که تکبر داشته باشد، عالم نمی شود .

الإمام علي عليه السلام : الْحِرْصُ وَالْكِبَرُ وَالْحَسَدُ دَوَاعٍ إِلَى التَّقَحُّمِ فِي الذُّنُوبِ .

امام علی علیه السلام : آزمندی و تکبر و حسادت، انگیزه های فرو رفتن در گناهانند .

عنه عليه السلام : لَيْسَ لِمُتَكَبِّرٍ صَدِيقٌ .

امام علی علیه السلام : شخص متکبر، از دوست بی بهره است .

عنه عليه السلام : فَرَضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيرًا مِنَ الشَّرِّ، وَالصَّلَاةَ تَنْزِيهَا عَنِ الْكِبَرِ .

امام علی علیه السلام : خداوند، ایمان را برای پاک کردن از [آلودگیهای] شرک واجب فرمود و نماز را برای دور کردن از کبر .

الإمام علي عليه السلام : لَكِنَّ اللَّهَ يَخْتَبِرُ عِبَادَهُ بِأَنْوَاعِ الشَّدَائِدِ ، وَيَتَعَبَّدُهُمْ بِأَنْوَاعِ الْمَجَاهِدِ ، وَيَبْتَلِيهِمْ بِضُرُوبِ الْمَكَارِهِ ، إِخْرَاجًا لِلتَّكَبُّرِ مِنْ قُلُوبِهِمْ ، وَإِسْكَانًا لِلتَّدَلُّلِ فِي نَفْسِهِمْ ، وَلِيَجْعَلَ ذَلِكَ أَبْوَابًا فَتْحًا إِلَى فَضْلِهِ .

امام علی علیه السلام : لیکن خداوند بندگان خود را به انواع سختیها می آزماید و از طریق مجاهدتهای گوناگون آنان را به عبادت و بندگی می گیرد و به انواع ناملایمات و ناخوشایندیها امتحانشان می کند، تا تکبر را از دلهایشان بیرون برد و خاکساری را در جانهایشان بنشاند و نیز تا این آزمایشها را درهای گشوده ای به سوی فضل (احسان) خویش قرار دهد .

عنه علیه السلام : مَا تَكْبَرُ إِلَّا وَضِيعٌ .

امام علی علیه السلام : تکبر نورزد، مگر کسی که پست است .

الإمام علي عليه السلام : عَجِبْتُ لِابْنِ آدَمَ ؛ أَوَّلُهُ نُطْفَةٌ وَآخِرُهُ جِيفَةٌ ، وَهُوَ قَائِمٌ بَيْنَهُمَا وَعَاءٌ لِلْغَائِطِ ، ثُمَّ يَتَكَبَّرُ !

امام علی علیه السلام : در شگفتم از آدمیزاد، که آغازش نطفه ای است و فرجامش لاشه ای و در این میان انبار غائط است و با این همه تکبر می ورزد !

الإمام علي عليه السلام : طَلَبْتُ الْخُضُوعَ فَمَا وَجَدْتُ إِلَّا بِقَبُولِ الْحَقِّ ، اقْبَلُوا الْحَقَّ ، فَإِنَّ قَبُولَ الْحَقِّ يُبْعِدُ مِنَ الْكِبَرِ .

امام علی علیه السلام : فروتنی را جستم و آن را جز در پذیرش حق، نیافتم. پس حق پذیر باشید؛ زیرا پذیرش حق [انسان را] از تکبر دور می سازد .

قرآن:

(فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ * إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ) .
(قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ) .

«پس همه فرشتگان یکسره سجده کردند مگر ابلیس که تکبر نمود و از کافران شد» .

«فرمود: از آن [مقام] فرو شو، تو را نرسد که در آن [جایگاه] تکبر نمایی. پس بیرون شو، که تو از خوار شدگانی» .

الإمام علي عليه السلام : فَاعْتَبِرُوا بِمَا كَانَ مِنْ فِعْلِ اللَّهِ بِإِبْلِيسَ ، إِذْ أَحْبَطَ عَمَلَهُ الطَّوِيلَ وَجَهْدَهُ الْجَهِيدَ ... عَنْ كِبَرِ سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ ! فَمَنْ ذَا بَعْدَ إِبْلِيسَ يَسْلُمُ عَلَى اللَّهِ بِمِثْلِ مَعْصِيَتِهِ

؟ !

امام علی علیه السلام : از کاری که خدا با ابلیس کرد پند گیرید. آن گاه که، به خاطر لحظه ای تکبر، کار طولانی و کوشش طاقت فرسای [عبادی]... او را بر باد داد! پس، بعد از ابلیس [با آن همه مقامی که داشت] کیست که با معصیتی چون معصیت او از خشم و کيفر خدا ایمن باشد؟

الإمام علي عليه السلام : مَنْ لَمْ يُقْتِنِعْهُ الْيَسِيرُ لَمْ يَنْفَعَهُ الْكَثِيرُ .

امام علی علیه السلام : کسی که اندک قانعش نکند، مال بسیار سودش ندهد .

عنه عليه السلام : بِالْقَنَاعَةِ يَكُونُ الْعِزُّ .

امام علی علیه السلام : با قناعت است که عزت به دست می آید .

عنه عليه السلام : أَنْعَمُ النَّاسِ عَيْشًا مَنْ مَنَحَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْقَنَاعَةَ وَأَصْلَحَ لَهُ زَوْجُهُ .

امام علی علیه السلام : خوشترین زندگی را کسی دارد که خداوند سبحان قناعت را ارزانی اش دارد و همسری پاک و شایسته نصیبش گرداند .

الإمام علي عليه السلام : أَعَوْنُ شَيْءٍ عَلَى صَلَاحِ النَّفْسِ الْقَنَاعَةُ .

امام علی علیه السلام : بهترین کمک برای خودسازی، قناعت است .

عنه عليه السلام : مَنْ قَنَعَ لَمْ يَغْتَمَّ .

امام علی علیه السلام : کسی که قانع باشد، اندوهگین نشود .

عنه عليه السلام : مَنْ عَقَلَ قَنَعَ .

امام علی علیه السلام : کسی که عاقل باشد، قانع است .

الإمام علي عليه السلام : عَلَى قَدْرِ الْعِفَّةِ تَكُونُ الْقَنَاعَةُ .

امام علی علیه السلام : قناعت، به اندازه خویششننداری و عزت نفس بستگی دارد .

عنه عليه السلام : لَا كَنْزَ أَغْنَى مِنَ الْقَنَاعَةِ .

امام علی علیه السلام : قناعت، سر توانگری است .

عنه عليه السلام : أَشْكُرُ النَّاسَ أَقْتَعُهُمْ ، وَأَكْفَرُهُمْ لِلنَّعَمِ أَجْشَعُهُمْ .

امام علی علیه السلام : شاکرترین مردم، قانع ترین آنهاست و ناسپاس ترین آنان از نعمتها، آزمندترین آنها .

عنه عليه السلام : طَلَبْتُ الْغِنَى فَمَا وَجَدْتُ إِلَّا بِالْقَنَاعَةِ ، عَلَيْكُمْ بِالْقَنَاعَةِ تَسْتَغْنُوا .

امام علی علیه السلام : توانگری را جستم و آن را جز در قناعت نیافتم. قانع باشید تا توانگر شوید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى : «فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً» - : هِيَ الْقَنَاعَةُ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به پرسش از آیه «فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً» - فرمود : مقصود، قناعت است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : كُلُّ مَا أَلْهَى عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ فَهُوَ مِنَ الْمَيْسِرِ .

امام علی علیه السلام : هر چیزی که از یاد خدا غافل گرداند، آن چیز در شمار میسر است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَخِي قَلْبَكَ بِالْمَوْعِظَةِ ... وَنَوِّرْهُ بِالْحِكْمَةِ .

امام علی علیه السلام : دلت را با موعظه، زنده گردان...و آن را با حکمت، روشنایی بخش .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - وَقَدْ رَأَيْتُ عَلَيْهِ إِزَارًا خَلَقَ مَرْقُوعٌ فَقِيلَ لَهُ فِي ذَلِكَ - : يَخْشَعُ لَهُ الْقَلْبُ ، وَتَذِلُّ بِهِ النَّفْسُ ، وَيَقْتَدِي بِهِ الْمُؤْمِنُونَ .

امام علی علیه السلام - وقتی جامه ای کهنه و وصله خورده بر تن امام علیه السلام دیدند و علت را پرسیدند- فرمود: این جامه، دل را فروتن می کند و نفس را خوار و رام، می گرداند و برای مؤمنان، سر مشق است .

عنه عليه السلام - من وصيَّته لابنه الحسن عليه السلام - : أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ - أَيِ بُنْيٍ - وَلُزُومِ أَمْرِهِ ، وَعِمَارَةِ قَلْبِكَ بِذِكْرِهِ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام - نوشت: تو را ای فرزندم! به پروای از خدا و پابندی به فرمان او و آباد کردن دلت با یاد او سفارش می کنم .

عنه علیه السلام : لِقَاءُ أَهْلِ الْخَيْرِ عِمَارَةُ الْقَلْبِ .

امام علی علیه السلام : دیدار با اهل خیر و نیکی، مایه آبادی دلهاست .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - مِنْ وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : أَحْيِ قَلْبَكَ بِالْمَوْعِظَةِ ، وَأَمْتَهُ بِالزَّهَادَةِ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام - نوشت : دل خویش را با موعظه، زنده کن و با دل بر کندن از دنیا، بمیرانش .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ قَلَّ وَرَعُهُ مَاتَ قَلْبُهُ ، وَمَنْ مَاتَ قَلْبُهُ دَخَلَ النَّارَ .

امام علی علیه السلام : هر که پارسایی اش اندک باشد، دلش بمیرد و هر که دلش بمیرد، به دوزخ رود .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ عَشِقَ شَيْئًا أَعَشَى (أَعْمَى) بَصَرَهُ ، وَأَمْرَضَ قَلْبَهُ ، فَهُوَ يَنْظُرُ بَعَيْنٍ غَيْرِ صَاحِبَةٍ ، وَيَسْمَعُ بِأُذُنٍ غَيْرِ سَمِيعَةٍ ، قَدْ خَرَقَتِ الشَّهَوَاتُ عَقْلَهُ ، وَأَمَاتَتِ الدُّنْيَا قَلْبَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که عاشق چیزی شود ، دیده اش را کور گرداند و دلش را بیمار . در نتیجه با چشمی عیبناک بنگرد و با گوشی ناشنوا بشنود . شهوتها ، خرد او را از هم بدرد و دنیا ، دلش را بمیراند .

عنه علیه السلام : لَا وَجَعَ أَوْجَعُ لِلْقُلُوبِ مِنَ الذُّنُوبِ .

امام علی علیه السلام : هیچ دردی برای دلها، دردآورتر از گناهان نیست .

قرآن:

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ)

«ای مردم! به یقین، برای شما از جانب پروردگارتان اندرزی و درمانی برای آنچه در سینه هاست و رهنمود و رحمتی برای گروندگان [به خدا]، آمده است.» .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ تَقْوَى اللَّهِ دَوَاءُ دَاءِ قُلُوبِكُمْ، وَبَصَرُ عَمَى أَفْئِدَتِكُمْ ، وَشِفَاءُ مَرَضِ أَجْسَادِكُمْ (أَجْسَامِكُمْ) ، وَصَلَاحُ فَسَادِ صُدُورِكُمْ ، وَطَهُورُ دَنَسِ أَنْفُسِكُمْ ، وَجَلَاءُ عِشَاءِ (غِشَاءِ) أَبْصَارِكُمْ .

امام علی علیه السلام : همانا پروای از خدا، داروی درد قلوب شماست و بینا کننده کوری دل‌هایتان و شفا بخش بیماری جسم‌هایتان و درست کننده تباهی سینه هایتان و پاک کننده آلودگی جان‌هایتان و زداینده کوری [پرده] دیدگانتان .

قرآن:

(فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ) .

«دردل‌هایشان مرضی است و خدا بر مرضشان افزود و به [سزای] آنچه به دروغ می گفتند، عذابی دردناک خواهند داشت» .

الإمام علي عليه السلام : إِيَّاكُمْ وَالْمِرَاءَ وَالْخُصُومَةَ؛ فَإِنَّهُمَا يُمْرِضَانِ الْقُلُوبَ عَلَى الْإِخْوَانِ وَيَنْبُتُ عَلَيْهِمَا النِّفَاقُ .

امام علی علیه السلام : از مجادله و ستیزه کردن بپرهیزید؛ زیرا این دو کار، دل‌ها را نسبت به برادران بیمار می کند و از آنها نفاق می روید .

عنه عليه السلام : إِنَّ كَثْرَةَ الْمَالِ مَفْسَدَةٌ لِلدِّينِ، مَقْسَاةٌ لِلْقُلُوبِ .

امام علی علیه السلام : بسیاری مال و ثروت، مایه تباهی دین و سختی دل است .

عنه عليه السلام : النَّظَرُ إِلَى الْبَخِيلِ يُقْسِي الْقَلْبَ .

امام علی علیه السلام : نگاه کردن به شخص بخیل، دل را سخت می گرداند .

الإمام علي عليه السلام : مَا جَفَّتِ الدُّمُوعُ إِلَّا لِقَسْوَةِ الْقُلُوبِ ، وَمَا قَسَتْ الْقُلُوبُ إِلَّا لَكَثْرَةِ الذُّنُوبِ .

امام علی علیه السلام : اشکها خشکید مگر به سبب سخت شدن دل‌ها و دل‌ها سخت نشد مگر به سبب فزونی گناهان .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : طَهَّرُوا أَنْفُسَكُمْ مِنْ دَنَسِ الشَّهَوَاتِ تُدْرِكُوا رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ .

امام علی علیه السلام : جانهای خود را از چرك شهوات پاك كنيد تا به درجات بلند دست یابید .

عنه عليه السلام : قُلُوبُ الْعِبَادِ الطَّاهِرَةِ مَوَاضِعُ نَظَرِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ ، فَمَنْ طَهَّرَ قَلْبَهُ نَظَرَ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : دل‌های پاك بندگان، نظرگاههای خداوند سبحان است. پس هر كه دلش را پاك سازد خداوند به آن بنگرد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - في المُنَاجَاةِ - : إلهي هَبْ لِي كَمَالَ الانْقِطَاعِ إِلَيْكَ ، وَأَنْزِرْ أَبْصَارَ قُلُوبِنَا بِضِيَاءِ نَظَرِهَا إِلَيْكَ ، حَتَّى تَخْرِقَ أَبْصَارُ الْقُلُوبِ حُجُبَ النُّورِ ، فَتَصِلَ إِلَى مَعْدِنِ الْعِظَمَةِ ، وَتَصِيرَ أَرْوَاحُنَا مُعَلَّقَةً بِعِزِّ قُدْسِكَ .

امام علی علیه السلام - در مناجات - گفت: معبودا! بریدن از هر چیز و روی کردن کامل به خودت را ارزانیم دار و دیدگان دل‌های ما را به واسطه نور نگاهشان به تو روشن فرما، تا دیدگان دل‌ها پرده های نور را از هم بدرند و به معدن عظمت بپیوندند و جانهای ما به عزّت قدس تو بیاویزند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَا يَسْلَمُ لَكَ قَلْبُكَ حَتَّى تُحِبَّ لِلْمُؤْمِنِينَ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ .

امام علی علیه السلام : دلت برای تو سالم نخواهد شد، مگر آن گاه که برای مؤمنان همان پسندی که برای خود می پسندی .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْقَلْبُ مُصْحَفُ الْبَصَرِ .

امام علی علیه السلام : دل، کتاب دیده است .

عنه عليه السلام : إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ أَوْعِيَّةٌ ، فَخَيْرُهَا أَوْعَاها .

امام علی علیه السلام : این دل‌ها ظرف‌هایی است و بهترین آنها جایگیرترین آنهاست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : خَمْسَةُ أَشْيَاءَ يَجِبُ عَلَى الْقَاضِي الْأَخْذُ فِيهَا بِظَاهِرِ الْحُكْمِ : الْوِلَايَةُ وَالْمَنَاحُ وَالْمَوَارِيثُ وَالذَّبَايْحُ وَالشَّهَادَاتُ ، إِذَا كَانَ ظَاهِرُ الشُّهُودِ مَأْمُونًا جَازَتْ شَهَادَتُهُمْ وَلَا يَسْأَلُ عَنْ بَاطِنِهِمْ .

امام علی علیه السلام : پنج چیز است که باید قاضی [در باره آنها] به ظاهر حکم عمل کند: ولایت (حق ولایت و سرپرستی که خدا یا امام برای هر کس یا ولی طفل قرار داده است)، همسران (یعنی مسأله زناشویی که بین مسلمانان مشهور است)، میراثها، ذبایح (حلال بودن کشتار مسلمانان) و شهادت. هر گاه شهود، ظاهر امین و در خور اعتماد باشند، شهادتشان پذیرفته است و لازم نیست از باطن آنها جستجو کرد .

عنه علیه السلام : خَيْرُ النَّاسِ قُضَاءُ الْحَقِّ .

امام علی علیه السلام : بهترین مردم ، قاضیان حق اند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَعْدَلُ الْخَلْقِ أَقْضَاهُمْ بِالْحَقِّ .

امام علی علیه السلام : دادگرتترین مردمان ، بهترین داوربر اساس حق است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : يَدُ اللَّهِ فَوْقَ رَأْسِ الْحَاكِمِ تُرْفَرُ بِالرَّحْمَةِ ، فَإِذَا حَافَ وَكَلَّهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : دست رحمت خدا بر فراز سرقاضی در حرکت است. پس هر گاه ستم (حق کشی) کند، خداوند او را به خودش وا می گذارد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - لِشُرَيْحٍ - : وَلَا تَقْعَدَنَّ فِيمَجْلِسِ الْقَضَاءِ حَتَّى تَطْعَمَ .

امام علی علیه السلام - خطاب به شریح - فرمود : هرگز در مجلس قضاوت منشین، مگر این که قبلاً چیزی بخوری .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - لِشُرَيْحٍ - : لَا تُسَارَّ أَحَدًا فِيمَجْلِسِكَ ، وَإِنْ غَضِبْتَ فَقُمْ ، فَلَا تَقْضِيَنَّ فَأَنْتَ غَضْبَانُ .

امام علی علیه السلام - خطاب به شریح - فرمود : در مجلس قضا با کسی در گوشی صحبت مکن و اگر عصبانی شدی، برخیز و در حال خشم هرگز دآوری مکن .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - لِشُرَيْحٍ - : إِيَّاكَ وَالتَّضَجُّرَ وَالتَّأْدِيَّ فِي مَجْلِسِ الْقَضَاءِ ، الَّذِي أَوْجَبَ اللَّهُ فِيهِ الْأَجْرَ ، وَيُحْسِنُ فِيهِ الذُّخْرَ لِمَنْ قَضَى بِالْحَقِّ .

امام علی علیه السلام - به شریح - فرمود: مبادا در مجلس قضاوت اظهار خستگی و ناراحتی کنی؛ مجلسی که خداوند در آن پاداش قرار داده و برای کسی که به حق داوری کند ذخیره خوبی در نظر گرفته است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - لأبي الأسود الدُّؤليّ لَمَّا سَأَلَهُ عَنْ عَزْلِهِ عَنِ الْقَضَاءِ وَهُوَ لَمْ يَخُنْ وَلَمْ يَجُنْ - :إِنِّي رَأَيْتُ كَلَامَكَ يَعْلُو عَلَى كَلَامِ الْخَصْمِ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به ابو الاسود دؤلی که پرسید چرا او را با آن که مرتکب خیانت و جنایتی نشده است از منصب قضا برکنار کرد - فرمود : دیدم که صدایت را از صدای خصم بالاتر میبری .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - لَشُرِيحٍ - :ثُمَّ وَاسٍ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ بِوَجْهِكَ وَمَنْطِقِكَ وَمَجْلِسِكَ ، حَتَّى لَا يَطْمَعَ قَرِيبُكَ فِي حَيْفِكَ ، وَلَا يِيَّاسَ عَدُوُّكَ مِنْ عَدْلِكَ .

امام علی علیه السلام - به شریح - فرمود : میان مسلمانان در نگاه کردن و سخن گفتن و نشستنت برابری را رعایت کن، تا نزدیکانت به جانبداری (ستم) تو امید نبندند و دشمنانت از دادگری تو، نومید نشوند .

عنه عليه السلام - مِنْ كِتَابِ كَتَبَهُ لِلأَشْتَرِ لَمَّا وَلَّاهُ عَلَى مِصْرَ - :ثُمَّ اخْتَرَ لِلْحُكْمِ بَيْنَ النَّاسِ أَفْضَلَ رَعِيَّتِكَ فِي نَفْسِكَ ، مِمَّنْ لَا تَضِيقُ بِهِ الْأُمُورُ ، وَلَا تُمَحِّكُهُ الْخُصُومُ ، وَلَا يَتِمَادِي فِي الزَّلَّةِ ، وَلَا يَحْصِرُ مِنَ الْفِيءِ إِلَى الْحَقِّ إِذَا عَرَفَهُ ، وَلَا تُشْرِفُ نَفْسُهُ عَلَى طَمَعٍ ، وَلَا يَكْتَفِي بِأَدْنَى فَهْمٍ دُونَ أَقْصَاهُ ، وَأَوْقَفَهُمْ فِي الشُّبُهَاتِ ، وَأَخَذَهُمْ بِالْحُجَجِ وَأَقْلَهُهُمْ تَبَرُّمًا بِمُرَاجَعَةِ الْخَصْمِ ، وَأَصْبَرَ لَهُمْ عَلَى تَكْشُفِ الْأُمُورِ ، وَأَصْرَمَهُمْ عِنْدَ اتِّضَاحِ الْحُكْمِ ، مِمَّنْ لَا يَزِدُّهُ إِطْرَاءٌ ، وَلَا يَسْتَمِيلُهُ إِغْرَاءٌ ، وَأُولَئِكَ قَلِيلٌ ، ثُمَّ أَكْثَرُ تَعَاهُدَ (تَعَهَّدَ) قَضَائِهِ .

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالك اشتر - نوشت : برای داوری میان مردم، بهترین و برترین فردی را که به نظرت می رسد از میان رعیت انتخاب کن؛ کسی که کارها بر او تنگ نیاید [و از حل اختلافات در نماند] و [ستیزه گری] طرفین دعوا او را به لجابت و پافشاری در رأی خویش وا ندارد ، در لغزش فرو نرود و هر گاه حقیقت را شناخت [و به حکم نادرست خود پی برد]، از بازگشت به حق خودداری نکند و خویشتن را در پرتگاه طمع ننشاند و به فهم سطحی قضایا بسنده نکند و دنبال فهم عمیق و دقیق آنها باشد. در موارد شبهه ناك بیش از همه درنگ و احتیاط کند و بیش از همه دنبال دلیل و برهان باشد و از مراجعه داد خواهان کمتر به ستوه آید و در کشف حقیقت

دعاوی، از همه شکیباتر باشد و چون حقیقت روشن شد [در صدور حکم]، از هر کس دیگر بیشتر قاطعیت نشان دهد. کسی باشد که مدح و ستایش، او را فریفته و خودبین نسازد و تشویق و تحریک، او را به سویی متمایل نسازد و البته چنین کسانی اندک شمارند. آن گاه، خودت به کار قضاوت او بسیار رسیدگی کن.

قرآن:

(يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ).

«ای داوود! ما تو را در زمین خلیفه (جانشین) گردانیدیم. پس میان مردم به حق داوری کن و زنهاری که از هوس پیروی کنی که تو را از راه خدا به در کند. در حقیقت کسانی که از راه خدا به در می روند به [سزای] آن که روز حساب را فراموش کرده اند، عذابی سخت خواهند داشت».

الإمام علي عليه السلام - لِشَرِيحٍ - : يَا شَرِيحُ ، قَدْ جَلَسْتَ مَجْلِسًا لَا يَجْلِسُهُ إِلَّا نَبِيٌّ أَوْ وَصِيٌّ نَبِيٍّ أَوْ شَقِيٌّ .

امام علی علیه السلام - به شریح - فرمود: ای شریح! تودر جایی نشسته ای که جز پیامبری یا وصی پیامبری و یا شقاوتمندی در آن جا نمی نشیند.

الإمام علي عليه السلام - عِنْدَ انْصِرَافِهِ مِنْ صَفِّينَ فَيَجْأِبُ شَيْخٌ سَأَلَهُ عَنْ مَسِيرِهِمْ إِلَى الشَّامِ : أَبْقَضَاءٍ وَقَدَرٌ ؟ - : وَالَّذِي خَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ ، مَا قَطَعْنَا وَادِيَا وَلَا عَلَوْنَا تَلْعَةً إِلَّا بِقَضَاءٍ وَقَدَرٍ ... لَعَلَّكَ ظَنَنْتَهُ قَضَاءً لَازِمًا وَقَدَرًا حَاتِمًا ، لَوْ كَانَ ذَلِكَ لَسَقَطَ الْوَعْدُ وَالْوَعْدُ وَبَطَلَ الثَّوَابُ وَالْعِقَابُ ، وَلَا أَتَتْ لَائِمَةٌ مِنَ اللَّهِ لِمُذْنِبٍ وَلَا مَحَمْدَةٌ مِنَ اللَّهِ لِمُحْسِنٍ ، وَلَا كَانَ الْمُحْسِنُ أَوْلَىٰ بِثَوَابِ الْإِحْسَانِ مِنَ الْمُذْنِبِ ، ذَلِكَ مَقَالُ أَحْزَابِ عِبْدَةِ الْأَوْثَانِ ... وَمَجُوسِهَا ، وَلَكِنَّ اللَّهَ أَمَرَ بِالْخَيْرِ تَخْيِيرًا وَنَهَىٰ عَنِ الشَّرِّ تَحْذِيرًا ، وَلَمْ يُعْصَ مَغْلُوبًا وَلَمْ يُطْغَ مُكْرَهًا ، وَلَا يُمَلِّكَ تَفْوِيضًا .

امام علی علیه السلام - وقتی از صفین باز می گشت ، پیرمردی از او پرسید که آیا رفتنشان به جنگ شامیان به قضا و قدر خدا بوده است - : سوگند به آن که دانه را آفرید و آدمیان را به وجود آورد ، هیچ درّه ای را نپیمودیم و بر هیچ تپّه ای بالا نرفتیم ، جز با قضا و قدر ... انگار تو قضا را امری لازم و قدر را موضوعی حتمی و گریزناپذیر می دانی (به طوری که از تو سلب اختیار کند) . اگر چنین بود ، نوید و بیم و پاداش و کیفر

معنا نداشت و گنهکار ، از سوی خدا سرزنش نمی شد و نیکوکار ، مورد ستایش او قرار نمی گرفت و سزاواری نیکوکار به پاداش احسان و نیکوکاریش از بدکار بیشتر نبود . این سخن ، سخن گروه های بت پرست ... و مجوس این امت است . خداوند ، به کارهای خوب فرمان داده است و انسان از روی اختیار آنها را انجام می دهد و از باب برحذر داشتن از بدی نهی کرده است ، نه به زور ، نافرمانی می شود و نه به زور و اجبار ، اطاعت می گردد و اختیارات خود را هم تفویض نکرده است .

عنه عليه السلام : مَنْ أَصْبَحَ عَلَى الدُّنْيَا حَزِينًا فَقَدْ أَصْبَحَ لِقَضَاءِ اللَّهِ سَاطِئًا .

امام علی علیه السلام : هر که برای دنیا اندوه خورد، از قضای الهی ناخشنود است .

الإمام علي عليه السلام : أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُتَسَخِّطُ لِقَضَاءِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : معذبترین مردم در روز قیامت، کسی است که از قضای خداوند ناخشنود باشد .

عنه عليه السلام : يَغْلِبُ الْمِقْدَارُ عَلَى التَّقْدِيرِ ، حَتَّى تَكُونَ الْآفَةُ فِي التَّدْبِيرِ .

امام علی علیه السلام : تقدیر ، بر حسابگری (ما) بدان گونه چیره است ، که تدبیر مایه آفت و گزند می شود .

عنه عليه السلام : تَذِلُّ الْأُمُورُ لِلْمَقَادِيرِ حَتَّى يَكُونَ الْحَتْفُ فِي التَّدْبِيرِ .

امام علی علیه السلام : کارها رام مقدراتند ، چندان که تدبیر ، به مرگ می انجامد .

عنه عليه السلام : الْقَدَرُ سِرٌّ مِنْ سِرِّ اللَّهِ ، وَسِتْرٌ مِنْ سِتْرِ اللَّهِ وَحِرْزٌ مِنْ حِرْزِ اللَّهِ

مَرْفُوعٌ فِي حِجَابِ اللَّهِ ، مَطْوِيٌّ عَنْ خَلْقِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : قدر (و سرنوشت) رازی از رازهای خدا و نهانی از نهانی های خدا و دژی از دژهای دست نیافتنی خداست، که در پس حجاب خداست و از خلق خدا پنهان است .

عنه عليه السلام - وَقَدْ سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنِ الْقَدْرِ - : بَحْرٌ عَمِيقٌ فَلَا تَلْجُهُ . قَالَ : يَا أَمِيرَ

المُؤْمِنِينَ ، أَخْبَرْنَا عَنِ الْقَدْرِ . قَالَ : سِرُّ اللَّهِ فَلَا تَتَكَلَّفُهُ . قَالَ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، أَخْبَرْنَا

عَنِ الْقَدْرِ . قَالَ : أَمَا إِذْ أَبَيْتَ فَإِنَّهُ أَمْرٌ بَيْنَ أَمْرَيْنِ لَا جَبَرَ وَلَا تَفْوِيزَ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ مردی که از تقدیر پرسید - : دریایی ژرف است ، در آن فرو مرو . عرض کرد : ای امیر مؤمنان ! مرا از تقدیر ، آگاه کن . فرمود : راز خداست ، خود را (برای دانستن آن) به زحمت مینداز . (سه باره) پرسید : ای امیر مؤمنان ! مرا از تقدیر آگاه فرما . فرمود : حال که اصرار داری ، بدان که تقدیر ، امری است میان دو امر ؛ نه جبر است و نه تفویض (واگذاری امور) .

الإمام عليّ عليه السلام - في تَحْمِيدِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ - : أَحْمَدُهُ إِلَى نَفْسِهِ كَمَا اسْتَحَمَدَ إِلَى خَلْقِهِ ، وَجَعَلَ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ، وَلِكُلِّ قَدَرٍ أَجَلًا ، وَلِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابًا .

امام علی علیه السلام : در ستایش خدای سبحان ، می فرماید : خدا را آن گونه سپاس می گزارم که از آفریدگان خویش خواسته است و برای هر چیزی مقدار و اندازه ای معین فرموده و برای هر اندازه ای ، اجلی و برای هر اجلی ، نوشته ای (که در آن ثبت و ضبط است) .

الإمام عليّ عليه السلام : فَرَضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيرًا مِنَ الشَّرِكِ ... وَالْقِصَاصَ حَقْنَا لِلدَّمَاءِ .

امام علی علیه السلام : خداوند ایمان را واجب فرمود برای پاک کردن از [آلودگی] شرک... و قصاص را، برای حفظ خونها .

عنه عليه السلام : الْاِقْتِصَادُ يُنْمِي الْقَلِيلَ ، الْإِسْرَافُ يُفْنِي الْجَزِيلَ .

امام علی علیه السلام : میانه روی ، مال اندک را رشد می دهد و اسراف ، مال زیاد را نابود می کند .

الإمام عليّ عليه السلام : الْاِقْتِصَادُ بُلْغَةٌ .

امام علی علیه السلام : میانه روی ، کفاف زندگی را تأمین می کند .

عنه عليه السلام - في وصيَّته لابنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِنْدَ وَفَاتِهِ - : اقْتَصِدْ يَا بُنَيَّ فِي مَعِيشَتِكَ .

امام علی علیه السلام - هنگام وفات و در سفارش به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام - فرمود: فرزندم! در امور معاش خود، میانه رو باش .

عنه عليه السلام : المؤمنُ سِيرَتُهُ الْقَصْدُ ، وَسُنَّتُهُ الرُّشْدُ .

امام علی علیه السلام : مؤمن، شیوه اش میانه روی است و روشش پیمودن راه راست .

عنه عليه السلام : مَنْ صَحِبَ الْاِقْتِصَادَ دَامَتْ صُحْبُهُ الْغِنَى لَهُ ، وَجَبَرَ الْاِقْتِصَادُ فَقْرَهُ وَخَلَّلَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که با میانه روی همنشین شد، همنشینی توانگری با او دوام یافت و میانه روی فقر و کاستی او را جبران کرد .

عنه عليه السلام : مَنْ اقْتَصَدَ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ فَقَدْ اسْتَعَدَّ لِنَوَائِبِ الدَّهْرِ .

امام علی علیه السلام : هر که در توانگری و تهیدستی میانه روی کند، خود را در برابر حوادث سخت روزگار آماده (بیمه) کرده است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ تَحَرَّى الْقَصْدَ خَفَّتْ عَلَيْهِ الْمُؤُنُ .

امام علی علیه السلام : هر که میانه روی پیشه کند، هزینه زندگیش سبک شود .

عنه عليه السلام - في وصيته لابنه الحسن عليهما السلام - : وَإِذَا وَجَدْتَ مِنْ أَهْلِ الْفَاقَةِ مَنْ يَحْمِلُ لَكَ زَادَكَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَيُؤَافِيكَ بِهِ غَدًا حَيْثُ تَحْتَاجُ إِلَيْهِ فَاغْتَنِمْهُ وَحَمِّلْهُ إِيَّاهُ ، وَأَكْثِرْ مِنْ تَرْوِيدِهِ وَأَنْتَ قَادِرٌ عَلَيْهِ فَلَعَلَّكَ تَطْلُبُهُ فَلَا تَجِدُهُ ، وَاعْتَنِمَ مَنْ اسْتَقْرَضَكَ فِي حَالِ غِنَاكَ ، لِيَجْعَلَ قَضَاءَهُ لَكَ فِي يَوْمِ عُسْرَتِكَ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام - فرمود : اگر تهیدستی دیدی که توشه تو را تا روز قیامت برایت به دوش کشد و فردا هنگامی که به آن توشه نیاز داری آن را تحویل تو دهد، وجود او را غنیمت دان و توشه خویش را بر دوش او نه ؛ و تا جایی که می توانی این بار توشه را زیاد کن؛ زیرا ممکن است که دگر باره او را بجویی و نیابی. اگر توانگر بودی و کسی از تو وامی خواست، وجود او را غنیمت دان تا در روز تنگدستی آن را به تو باز پس دهد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ كَفَاهُ ، وَمَنْ سَأَلَهُ أَعْطَاهُ ، وَمَنْ أَقْرَضَهُ قَضَاهُ ، وَمَنْ شَكَرَهُ جَزَاهُ .

امام علی علیه السلام : هر که به خدا توکل کند، خداوند کفایتش کند و هر که از خدا بخواهد، خداوند به او عطا کند و هر که به خدا وام دهد، خداوند آن را باز پس دهد و هر که خدا را سپاس گوید، خداوند به او پاداش دهد .

الإمام عليّ عليه السلام : عَلَيْكُمْ بِصِدْقِ الْإِخْلَاصِ وَحُسْنِ الْيَقِينِ ، فَإِنَّهُمَا أَفْضَلُ عِبَادَةِ الْمُقَرَّبِينَ .

امام علی علیه السلام : بر شما باد اخلاص راستین و یقین نیکو؛ زیرا که این دو برترین عبادت مقربان است .

الإمام عليّ عليه السلام : تَقَرَّبُ الْعَبْدِ إِلَى اللَّهِ سَبْحَانَهُ بِإِخْلَاصِ نِيَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : مقرب شدن بنده به خداوند سبحان، با خالص کردن نیت او [شدنی] است .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ صَبَرَ عَلَى اللَّهِ وَصَلَ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هر که در راه رسیدن به خدا شکیبایی ورزد، به او برسد .

عنه عليه السلام - في المناجاة الشَّعْبَانِيَّةِ - :إِلَهِي هَبْ لِي كَمَالَ الْإِنْقِطَاعِ إِلَيْكَ ، وَأَنْزِرْ أَبْصَارَ قُلُوبِنَا بَضِيَاءَ نَظَرِهَا إِلَيْكَ ، حَتَّى تَخْرِقَ أَبْصَارُ الْقُلُوبِ حُجُبَ النُّورِ ، فَتَصِلَ إِلَى مَعْدِنِ الْعَظَمَةِ .

امام علی علیه السلام - در مناجات شعبانیه - گفت : الهی! نعمت بریدن کامل از همه ، و رویکردن کامل به خودت را به من ارزانی دار و دیدگان دلهای ما را به نور نگاهشان به تو، روشن گردان، تا دیدگان دلهای پرده های نور را بدرند و به معدن عظمت و بزرگی بپیوندند .

قرآن:

(كِتَابُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ) .

«کتابی است فرخنده که آن را سوی تو فرو فرستادیم، تا در آیاتش تدبّر کنند و خردمندان پند گیرند» .

الإمام عليّ عليه السلام : أَلَا لَا خَيْرَ فِي قِرَاءَةِ لَيْسَ فِيهَا تَدَبُّرٌ ، أَلَا لَا خَيْرَ فِي عِبَادَةِ لَيْسَ فِيهَا تَفَقُّهُ .

امام علی علیه السلام : بدانید که در قرآن خواندنی که باتدبّر همراه نباشد، خیری نیست؛ بدانید که در عبادتی که با فهم و اندیشه توأم نباشد، خیری نیست .

الإمام عليّ عليه السلام : حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ ، وَيُحَسِّنَ أَدَبَهُ ، وَيُعَلِّمَهُ الْقُرْآنَ .

امام علی علیه السلام : حقوق فرزند بر پدر، این است که نامی نیکو بر او بنهد و نیکو تربیتش کند و قرآن را به او بیاموزد .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا تُخْلِقُهُ كَثْرَةُ الرَّدِّ وَوُلُوجُ السَّمْعِ .

امام علی علیه السلام : قرآن هر اندازه هم تکرار شود و به گوش خورد، بازگهنة نمی شود .

عنه عليه السلام : اللَّهُ - اللَّهُ - فِي الْقُرْآنِ ، لَا يَسْبِقُكُم بِالْعَمَلِ بِهِ غَيْرُكُمْ .

امام علی علیه السلام : خدا را! خدا را! درباره قرآن، مبدا دیگران با عمل به آن، بر شما پیشی گیرند .

عنه عليه السلام : تَعَلَّمُوا كِتَابَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ؛ فَإِنَّهُ أَحْسَنُ الْحَدِيثِ وَأَبْلَغُ الْمَوْعِظَةِ ، وَتَفَقَّهُوا فِيهِ فَإِنَّهُ رَبِيعُ الْقُلُوبِ ، وَاسْتَشْفُوا بِنُورِهِ فَإِنَّهُ شِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ ، وَأَحْسِنُوا تِلَاوَتَهُ فَإِنَّهُ أَحْسَنُ الْقَصَصِ .

امام علی علیه السلام : کتاب خداوند تبارک و تعالی را بیاموزید؛ زیرا که آن نیکوترین سخن و رساترین اندرز است و قرآن را بفهمید؛ زیرا که آن بهار دلهاست و از نور آن شفا جوید؛ زیرا که آن شفابخش بیماریهای سینه هاست و آن را نیکو تلاوت کنید؛ زیرا که آن بهترین داستان (تاریخ) است .

عنه عليه السلام : إِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنْ أَكْبَرِ الدَّاءِ ، وَهُوَ الْكُفْرُ وَالنَّفَاقُ ، وَالْغَيِّ وَالضَّلَالُ .

امام علی علیه السلام : در قرآن، درمان بزرگترین دردهاست: درد کفر و نفاق و تباهی و گمراهی .

الإمام عليّ عليه السلام : فَتَجَلَّى لَهُمْ سُبْحَانَهُ فِي كِتَابِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَكُونُوا رَأَوْهُ بِمَا أَرَاهُمْ مِنْ قُدْرَتِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان، قدرت خویش را در کتابش نمایان ساخت و بدین سان خویشتن را به بندگان، بی آن که او را ببینند، نشان داد .

عنه عليه السلام : فَإِنَّكُمْ لَوْ قَدْ عَايَنْتُمْ مَا قَدْ عَايَنَ مَنْ مَاتَ مِنْكُمْ لَجَزِعْتُمْ وَوَهَلْتُمْ وَسَمِعْتُمْ وَأَطَعْتُمْ ، وَلَكِنْ مَحْجُوبٌ عَنْكُمْ مَا قَدْ عَايَنُوا ، وَقَرِيبٌ مَا يُطْرَحُ الْحِجَابُ !

امام علی علیه السلام : اگر آنچه را رفتگان شما دیده اند می دیدید، هر آینه بی تاب می شدید و وحشت می کردید و حرف شنوی می داشتید؛ و فرمان می بردید. اما آنچه آنها دیده اند، از شما پوشیده است و زود باشد که پرده فرو افتد .

الإمام عليّ عليه السلام : يَا عِبَادَ اللَّهِ ، مَا بَعْدَ الْمَوْتِ لِمَنْ لَمْ يُغْفَرْ لَهُ أَشَدُّ مِنَ الْمَوْتِ ؛ الْقَبْرِ ، فَاحْذَرُوا ضَيْقَهُ وَضَنْكَهُ وَظُلْمَتَهُ وَغُرْبَتَهُ ... وَإِنَّ الْمَعِيشَةَ الضَّنْكَ الَّتِي حَذَّرَ اللَّهُ مِنْهَا عَذْوَهُ عَذَابُ الْقَبْرِ .

امام علی علیه السلام : بندگان خدا! برای کسی که آمرزیده نشده ، از مرگ سخت تر قبر است. پس، از تنگی و فشار و تاریکی و تنهایی قبر بترسید ... آن زندگی تنگی که خداوند به دشمن خود نسبت به آن هشدار داده، عذاب قبر است .

الإمام عليّ عليه السلام : جَاوِرِ الْقُبُورَ تَعْتَبِرْ .

امام علی علیه السلام : با گورها مانوس باش تا عبرت گیری .

عنه عليه السلام : مَنْ كَثُرَ فِكْرُهُ فِي الْمَعَاصِي دَعَتْهُ إِلَيْهَا .

امام علی علیه السلام : کسی که زیاد درباره گناهان بیندیشد، گناهان او را به سوی خود بکشانند

عنه عليه السلام : مَنْ تَفَكَّرَ فِي ذَاتِ اللَّهِ أَلْحَدَ .

امام علی علیه السلام : هر که در ذات خدا بیندیشد، مُلحد می شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ قَلَّ أَكْلُهُ صَفَا فِكْرُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که کم بخورد، اندیشه اش صاف گردد .

عنه عليه السلام : كَيْفَ تَصْفُو فِكْرَهُ مَنْ يَسْتَدِيمُ الشَّبَعَ ؟ !

امام علی علیه السلام : چگونه صاف و زلال گردد اندیشه کسی که پیوسته شکمش سیر است؟

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْفِكْرُ فِي غَيْرِ الْحِكْمَةِ هَوَسٌ .

امام علی علیه السلام : اندیشیدن در غیر حکمت، هوس است .

عنه عليه السلام : الْفِكْرُ مِرَآةٌ صَافِيَةٌ .

امام علی علیه السلام : اندیشه، آینه ای صاف است .

عنه عليه السلام : لَا عِلْمَ كَالْتَفَكُّرِ .

امام علی علیه السلام : هیچ دانشی چون اندیشیدن نیست .

عنه عليه السلام : مَنْ أَكْثَرَ الْفِكْرَ فِيمَا تَعَلَّمَ أَتَقَنَّ عِلْمَهُ ، وَفَهُمَ مَا لَمْ يَكُنْ يَفْهَمُ .

امام علی علیه السلام : هر که در آنچه آموخته است بسیار اندیشه کند، دانش خود را استوار گرداند و آنچه را نمی فهمیده است، بفهمد .

قرآن:

(كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ) .

«اینچنین خدا آیاتش را برای شما روشن می گرداند، باشد که [در کار دنیا و آخرت] بیندیشید» .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : التَّفَكُّرُ يَدْعُو إِلَى الْبِرِّ وَالْعَمَلِ بِهِ .

امام علی علیه السلام : اندیشیدن ، به نیکی و عمل به آن فرا می خواند .

عنه عليه السلام : مَنْ تَفَكَّرَ أَبْصَرَ .

امام علی علیه السلام : هر که بیندیشد ، بینا شود .

الإمام عليّ عليه السلام : أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِالْفَقِيهِ حَقَّ الْفَقِيهِ؟ مَنْ لَمْ يُرَخِّصِ النَّاسَ فِي مَعَاصِي اللَّهِ ، وَلَمْ يُقَتِّطْهُمْ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ ، وَلَمْ يُؤْمِنْهُمْ مِنْ مَكْرِ اللَّهِ ، وَلَمْ يَدْعِ الْقُرْآنَ رَغْبَةً عَنْهُ إِلَى مَا سِوَاهُ .

امام علی علیه السلام : آیا شما را از فقیه حقیقی آگاه نکنم؟ کسی که جواز معصیت خدا به مردم ندهد و از رحمت خدا نومیدشان نکند و از مکر و عذاب خدا آسوده خاطرشان نسازد و از قرآن، به چیز دیگر رو نکند .

الإمام عليّ عليه السلام : الْفَقِيهُ كُلُّ الْفَقِيهِ مَنْ لَمْ يُقَتِّطِ النَّاسَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ ، وَلَمْ يُؤْيِسْهُمْ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ ، وَلَمْ يُؤْمِنْهُمْ مِنْ مَكْرِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : دین شناس حقیقی کسی است که مردم را از رحمت خدا نا امید نکند و آنان را از نسیم رحمت الهی مأیوس نسازد و از مکر خداوند در امانشان ندارد .

الإمام عليّ عليه السلام : تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ ؛ فَإِنَّهُ أَحْسَنُ الْحَدِيثِ ، وَتَفَقَّهُوا فِيهِ فَإِنَّهُ رَبِيعُ الْقُلُوبِ .

امام علی علیه السلام : قرآن را بیاموزید، که آن بهترین سخن است و در آن دانا شوید، که آن بهار دلهاست .

الإمام عليّ عليه السلام : الْعَفَافُ زِينَةُ الْفَقْرِ .

امام علی علیه السلام : خویشتنداری (مناعت طبع) زیور فقر است .

عنه عليه السلام : مَنْ فَتَحَ عَلَى نَفْسِهِ بَابًا مِنَ الْمَسَائِلِ فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابًا مِنَ الْفَقْرِ .

امام علی علیه السلام : هر که دری از نیازخواهی به روی خود بگشاید، خداوند دری از فقر به رویش باز کند .

الإمام عليّ عليه السلام : حُكِمَ بِالْفَاقَةِ عَلَى مُكْثَرِهَا - يَعْنِي الدُّنْيَا - وَأَعِينَ بِالرَّاحَةِ مَنْ رَغِبَ عَنْهَا .

امام علی علیه السلام : فزونخواه دنیا محکوم به فقر است ، و رویگردان از دنیا آسایش یار اوست .

الإمام عليّ عليه السلام : داؤوا الفقر بالصدقة والبذل .

امام علی علیه السلام : فقر را با صدقه و بخشش، درمان کنید .

الإمام عليّ عليه السلام : لا تُحَقِّروا ضُعفاءَ إخوانِكُمْ ؛ فَإِنَّهُ مَنْ احْتَقَرَ مُؤْمِنًا لَمْ يَجْمَعْ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بَيْنَهُمَا فِي الْجَنَّةِ إِلَّا أَنْ يَتُوبَ .

امام علی علیه السلام : برادران تهیدست خود را تحقیر نکنید؛ زیرا هر کس مؤمنی را حقیر شمارد، خداوند عز و جل میان آن دو در بهشت جمع نکند، مگر این که توبه نماید .

عنه عليه السلام : لا فَقْرَ بَعْدَ الْجَنَّةِ ، وَلَا غِنَى بَعْدَ النَّارِ .

امام علی علیه السلام : با وجود بهشت ، فقری نیست و با وجود دوزخ ، توانگری نه .

عنه عليه السلام : فَقْرُ النَّفْسِ شَرُّ الْفَقْرِ .

امام علی علیه السلام : فقر نفس ، بدترین فقر است .

عنه عليه السلام : الْغِنَى وَالْفَقْرُ بَعْدَ الْعَرْضِ عَلَى اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : توانگری و فقر (واقعی) آن گاه معلوم شود ، که اعمال به پیشگاه خدا عرضه شود .

عنه عليه السلام - وَقَدْ سُئِلَ : أَيُّ فَقْرٍ أَشَدُّ ؟ - : الْكُفْرُ بَعْدَ الْإِيمَانِ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که سخت ترین فقر کدام است - : کفر بعد از ایمان .

عنه عليه السلام : أَكْبَرُ الْفَقْرِ الْحُمَقُ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین فقر ، کم خردی است .

الإمام عليّ عليه السلام : لا فَقْرَ كَالْجَهْلِ .

امام علی علیه السلام : هیچ فقری چون نادانی نیست .

الإمام عليّ عليه السلام : ضَرَرُ الْفَقْرِ أَحْمَدُ مِنَ أَشْرِ الْغِنَى .

امام علی علیه السلام : زیان فقر ، ستوده تر از سرمستی توانگری است .

عنه عليه السلام : الْفَقْرُ فِي الْوَطَنِ غُرْبَةٌ .

امام علی علیه السلام : فقر در زادگاه ، غربت است .

عنه عليه السلام - لابنه محمد بن الحنفية - : يَا بُنَيَّ ، إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكَ الْفَقْرَ ، فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنْهُ ؛ فَإِنَّ الْفَقْرَ مَنْقَصَةٌ لِلدِّينِ ، مَدْهَشَةٌ لِلْعَقْلِ ، دَاعِيَةٌ لِلْمَقْتِ .

امام علی علیه السلام - به فرزندش محمد بن حنفیه - : فرزندم ! من از فقر و ناداری برای تو بیمناکم . پس ، از آن به خدا پناه بر ؛ زیرا که فقر باعث کاستی در دین و سرگشتگی خرد است و مایه کینه و دشمنی .

عنه عليه السلام - لابنه الحسن عليه السلام - : لَا تَلْمُ إِنْسَانًا يَطْلُبُ قُوَّتَهُ ، فَمَنْ عَدِمَ قُوَّتَهُ كَثُرَتْ خَطَايَاهُ . يَا بُنَيَّ ، الْفَقِيرُ حَقِيرٌ لَا يُسْمَعُ كَلَامُهُ ، وَلَا يُعْرَفُ مَقَامُهُ ، لَوْ كَانَ الْفَقِيرُ صَادِقًا يُسَمُّونَهُ كَاذِبًا ، وَلَوْ كَانَ زَاهِدًا يُسَمُّونَهُ جَاهِلًا . يَا بُنَيَّ ، مَنْ ابْتُلِيَ بِالْفَقْرِ فَقَدْ ابْتُلِيَ بِأَرْبَعِ خِصَالٍ : بِالضَّعْفِ فِي يَقِينِهِ ، وَالنُّقْصَانِ فِي عَقْلِهِ ، وَالرَّقَّةِ فِي دِينِهِ ، وَقِلَّةِ الْحَيَاءِ فِي وَجْهِهِ ، فَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنَ الْفَقْرِ .

امام علی علیه السلام - به پسرش حسن علیه السلام - : کسی را که در پی روزی است ، سرزنش مکن ؛ که هر کس بی روزی ماند ، خطاهایش بسیار می شود . فرزندم ! آدم فقیر ، حقیر است . سخنش خریدار ندارد و مقام و مرتبتش شناخته و دانسته نمی شود . فقیر اگر راستگو باشد ، او را دروغگو می نامند و اگر زاهد و دنیاگریز باشد ، نادانش می خوانند . فرزندم ! هر که به فقر گرفتار آید ، به چهار خصلت مبتلا شود: به سستی در یقین و کاستی در خرد و شکنندگی در دین و کمی شرم و حیا در چهره . پس، پناه می بریم به خدا از فقر .

عنه عليه السلام : الْفَقْرُ يُخْرِسُ الْفِطْنَ عَنْ حُجَّتِهِ ، وَالْمُقْلُّ غَرِيبٌ فِي بَلَدَتِهِ .

امام علی علیه السلام : فقر ، زبان شخص زیرک را از بیان دلیلش ، فرو می بندد و آدم فقیر در شهر خود ، غریب است .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ الْفَقْرَ مَذَلَّةٌ لِلنَّفْسِ ، مَدْهَشَةٌ لِلْعَقْلِ ، جَالِبٌ لِلْهُمُومِ .

امام علی علیه السلام : هر آینه فقر ، خواری جان است و مایه سرگشتگی عقل و آورنده اندوه .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْفَقْرُ الْمَوْتُ الْأَكْبَرُ .

امام علی علیه السلام : فقر ، مرگِ سخت تر است .

عنه عليه السلام : إِنَّ أَفْضَلَ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْ كَانَ الْعَمَلُ بِالْحَقِّ أَحَبَّ إِلَيْهِ - وَإِنْ نَقَصَهُ وَكَرَّثَهُ - مِنَ الْبَاطِلِ وَإِنْ جَرَّ إِلَيْهِ فَائِدَةٌ وَزَادَهُ .

امام علی علیه السلام : همانا برترین مردم نزد خداوند، کسی است که عمل به حق را از عمل به باطل بیشتر دوست داشته باشد، اگر چه حق برای او کمبود و اندوه به بار آورد و باطل سود و فزونی به سویش بکشانند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَفْضَلُ عِبَادِ اللَّهِ عِنْدَ اللَّهِ إِمَامٌ عَادِلٌ، هُدًى وَهَدًى، فَأَقَامَ سُنَّةَ مَعْلُومَةٍ، وَأَمَاتَ بَدْعَةً مَجْهُولَةً .

امام علی علیه السلام : برترین بندگان خدا نزد خداوند، پیشوای دادگری است که ره یافته باشد و رهنما . پس، سنتی دانسته و شناخته شده را بر پا دارد و بدعتی ناشناخته را بمیراند .

عنه عليه السلام : غَايَةُ الْفَضَائِلِ الْعِلْمُ .

امام علی علیه السلام : اوج فضیلتها دانش است .

عنه عليه السلام : لَا فَضِيلَةَ أَجَلٌ مِنَ الْإِحْسَانِ .

امام علی علیه السلام : هیچ فضیلتی والاتر از احسان نیست .

عنه عليه السلام : رَأْسُ الْفَضَائِلِ مَلِكُ الْغَضَبِ ، وَإِمَاتَةُ الشَّهْوَةِ .

امام علی علیه السلام : تسلط بر خشم و میراندن شهوت سرآمد فضایل است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْإِنْصَافُ أَفْضَلُ الْفَضَائِلِ .

امام علی علیه السلام : انصاف، برترین فضیلتهاست .

عنه عليه السلام : حِفْظُ اللِّسَانِ وَبَذْلُ الْإِحْسَانِ مِنَ أَفْضَلِ فَضَائِلِ الْإِنْسَانِ .

امام علی علیه السلام : نگه داشتن زبان و بذل احسان، از برترین فضایل انسان است .

عنه عليه السلام : مَنْ أَحْسَنَ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْهِ فَقَدْ أَخَذَ بِجَوَامِعِ الْفَضْلِ .

امام علی علیه السلام : هر کس به کسی که به او بدی کرده است، خوبی کند، بیگمان مجمع فضایل را در اختیار گرفته است .

عنه عليه السلام : كُنْ عَفُوًّا فِي قُدْرَتِكَ ، جَوَادًا فِي عُسْرَتِكَ ، مُؤَثِّرًا مَعَ فَاقَتِكَ ؛ يَكْمُلُ لَكَ الْفَضْلُ .

امام علی علیه السلام : در زمان قدرتمندی با گذشت باش و در گاه سختی و تنگدستی بخشنده و با وجود تهیدستی ایثارگر، تا فضیلت و برتری تو کامل شود .

عنه عليه السلام : لَقَدْ أَخَذَ بِجَوَامِعِ الْفَضْلِ مَنْ رَفَعَ نَفْسَهُ عَنْ سُوءِ الْمُجَازَاةِ .

امام علی علیه السلام : بیگمان کسی که خود را برتر از آن داند که [خوبی را] به بدی پاداش دهد، مجمع فضایل را فرا چنگ آورده است .

عنه عليه السلام : فَضِيلَةُ السَّادَةِ حُسْنُ الْعِبَادَةِ .

امام علی علیه السلام : برتری مرتبه مهتران ، به نیکویی عبادت است .

عنه عليه السلام : فَالْمُتَّقُونَ فِيهَا هُمْ أَهْلُ الْفَضَائِلِ: مَنْطِقُهُمُ الصَّوَابُ ، وَمَلَبَسُهُمُ الْاِقْتِصَادُ .

امام علی علیه السلام : پرهیزگاران در دنیا اهل فضایلند: گفتارشان بر پایه راستی و درستی است و پوشاکشان (رفتارشان) بر پایه میانه روی .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : الْفَضِيلَةُ بِحُسْنِ الْكَمَالِ وَمَكَارِمِ الْأَفْعَالِ ، لَا بِكَثْرَةِ الْمَالِ وَجَلَالَةِ الْأَعْمَالِ .

امام علی علیه السلام : برتری به حسن کمال و کردارهای والاست، نه به بسیاری مال و بزرگی کارها (منصبها) .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : لَوْ أَنَّ النَّاسَ حِينَ تَنْزِلُ بِهِمُ النَّقَمُ ، وَتَزُولُ عَنْهُمْ النَّعْمُ ، فَرَعَوْا إِلَى رَبِّهِمْ بِصِدْقٍ مِنْ نِيَّاتِهِمْ ، وَوَلَّاهُ مِنْ قُلُوبِهِمْ ، لَرَدَّ عَلَيْهِمْ كُلَّ شَارِدٍ، وَأَصْلَحَ لَهُمْ كُلَّ فَاسِدٍ .

امام علی علیه السلام : اگر مردم آن گاه که خشم و بلاها بر آنان فرود می آید و نعمتها از میانشان می رود، با نیتهای راست و درست و دلهای مشتاق به پروردگارشان پناه برند، بیگمان هر گریخته و از دست رفته ای را به آنان بازگرداند و هر فسادى را برای آنان اصلاح کند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مِنَ الْفَسَادِ (المَفْسَدَةِ) إِضَاعَةُ الزَّادِ ، وَمَفْسَدَةُ الْمَعَادِ .

امام علی علیه السلام : ضایع ساختن ره توشه و تباه کردن معاد، از جمله موارد فساد (اسرافکاری) است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : وَأَيُّمُ اللَّهِ ، مَا اخْتَلَفَتْ أُمَّةٌ بَعْدَ نَبِيِّهَا إِلَّا ظَهَرَ بَاطِلُهَا عَلَى حَقِّهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ .

امام علی علیه السلام : سوگند به خدا که هیچ امتی پس از پیامبر خود دچار اختلاف نشدند، جز آن که باطل آن بر حق آن چیره گشت مگر این که خدا نخواست .

عنه عليه السلام : مَا أَحَقَّ الْإِنْسَانَ أَنْ تَكُونَ لَهُ سَاعَةٌ لَا يَشْغُلُهُ عَنْهَا شَاغِلٌ !

امام علی علیه السلام : چه سزاوار است که انسان لحظاتی برای خود داشته باشد که هیچ بازدارنده ای، او را از آن لحظه ها باز ندارد !

عنه عليه السلام : إِنْ يَكُنِ الشُّغْلُ مَجْهَدَةً فَاتِّصَالُ الْفَرَاغِ مَفْسَدَةٌ .

امام علی علیه السلام : اگر کار کردن مایه زحمت است، پیوسته بیکار بودن نیز موجب فساد است .

عنه عليه السلام : إِعْلَمَنَّ أَنَّ الدُّنْيَا دَارُ بَلِيَّةٍ لَمْ يَفْرُغْ صَاحِبُهَا فِيهَا قَطُّ سَاعَةً إِلَّا كَانَتْ فَرَعْتُهِ عَلَيْهِ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام علی علیه السلام : بدان که دنیا سرای آزمایش و گرفتاری است، که آدمی هرگز در آن ساعتی آسوده و بیکار نشود، مگر این که آن بیکاری در روز قیامت مایه افسوس او گردد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مِنَ الْفَرَاغِ تَكُونُ الصَّبَوَةُ .

امام علی علیه السلام : هوا و هوس برخاسته از فراغت است .

الإمام علي عليه السلام : أما ما فرضه الله سبحانه في كتابه فدعائم الإسلام ، وهي خمس دعائم . وعلى هذه الفرائض الخمس بني الإسلام ، فجعل سبحانه لكل فريضة من هذه الفرائض أربعة حدود لا يسع أحدا جهلها ، أولها : الصلاة ، ثم الزكاة ، ثم الصيام ، ثم الحج ، ثم الولاية ، وهي خاتمها والجامعة لجميع الفرائض والسُنن .

امام علی علیه السلام : اما آنچه خداوند سبحان در کتاب خود فريضه قرار داده، تکیه گاههای اسلام است و آن پنج تکیه گاه می باشد و اسلام بر این پنج فريضه بنا شده است . خداوند سبحان برای هر يك از این فرائض چهار حدّ قرار داده که همگان موظفند آنها را بدانند . نخستین این فرائض نماز است و سپس زکات و بعد از آن روزه و آن گاه حج و زان پس ولایت که این آخری تمام کننده و به کمال رساننده و جامع همه واجبات و مستحبات است .

عنه عليه السلام : إنّ الله فرض على جوارحك كلّها فرائض يحتج بها عليك يوم القيامة . امام علی علیه السلام : خداوند بر همه اندامهای تو فرائضی نهاد که روز قیامت به وسیله آنها با تو احتجاج کند .

عنه عليه السلام : فرض الله الإيمان تطهيرا من الشرك ، والصلاة تنزيها عن الكبر ، والزكاة تسبيبا للرزق .

امام علی علیه السلام : خداوند ایمان را فرض کرد، برای پاک کردن از شرک ، و نماز را برای دور کردن از کبر و نخوت ، و زکات را تا سبب روزی [نیازمندان] باشد .

عنه عليه السلام : إنّ الله سبحانه فرض في أموال الأغنياء أقوات الفقراء ، فما جاع فقير إلا بما متّع به غني .

امام علی علیه السلام : خداوند سبكان خوراك تهیدستان را در اموال توانگران واجب فرموده است . بنابراین، هیچ فقیری گرسنه نماند مگر بدان سبب که توانگری از حق او بهره مند شد .

الإمام علي عليه السلام : إنّ الله تعالى فرض على أئمة العدل (الحق) أن يُقدّروا أنفسهم بضعة الناس ، كيلا يتبّع بالفقير فقره .

امام علی علیه السلام : خداوند متعال بر پیشوایان عدل(حق) فرض کرده است که خود را با مردم تهیدست برابر سازند، تا فقر فقیر او را برنیاشوبد .

عنه عليه السلام : لا عِبَادَةَ كَأْدَاءِ الْفَرَائِضِ .

امام علی علیه السلام : عبادتی چون انجام فرایض نیست .

عنه عليه السلام : إِنَّكَ إِنِ اشْتَغَلْتَ بِفَضَائِلِ النَّوَافِلِ عَنْ أَدَاءِ الْفَرَائِضِ ، فَلَنْ يَقُومَ فَضْلُ تَكْسِبِهِ بِفَرْضِ نُضْيَعِهِ .

امام علی علیه السلام : اگر با پرداختن به فضیلت مستحبات از به جا آوردن فرایض باز مانی، هرگز آن فضیلتی که به دست می آوری با [گناه] آن فریضه ای که ضایعش می کنی برابری نمی کند .

عنه عليه السلام : خَادِعُ نَفْسِكَ فِي الْعِبَادَةِ ، وَارْفُقْ بِهَاوَلَا تَقْهَرْهَا ، وَخُذْ عَفْوَهَا وَنَشَاطَهَا ، إِلَّا مَا كَانَ مَكْتُوبًا عَلَيْكَ مِنَ الْفَرِيضَةِ ؛ فَإِنَّهُ لَا بُدَّ مِنْ قَضَائِهَا وَتَعَاهُذِهَا عِنْدَ مَحَلِّهَا .

امام علی علیه السلام : نفس خود را با لطایف الحیل به عبادت وادار و با آن مدارا کن و به آن زور مگو و به هنگام آرامش و نشاطش به عبادت پرداز، مگر در آن چیزهایی که بر تو فرض شده است که در این موارد باید آنها را به جای آوری و به موقع ادا کنی .

عنه عليه السلام : اجْعَلُوا مَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ مِنْ طَلَبِكُمْ، وَاسْأَلُوهُ مِنْ أَدَاءِ حَقِّهِ مَا سَأَلَكُمْ .

امام علی علیه السلام : آنچه را خداوند بر شما فرض کرده است، وجهه همت خویش قرار دهید و برای ادای حق او که از شما خواسته است از او توفیق و کمک طلبید .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : الْفَرَائِضَ الْفَرَائِضَ ! أَتُوهَا إِلَى اللَّهِ تَوَدُّكُمْ إِلَى الْجَنَّةِ .

امام علی علیه السلام : [بر شما باد] فرایض! فرایض! آنها را برای خدا ادا کنید تا شما را به بهشت رسانند .

عنه عليه السلام : الْأُمُورُ مَرْهُونَةٌ بِأَوْقَاتِهَا .

امام علی علیه السلام : کارها ، گروگان زمانهای خود هستند .

عنه عليه السلام : مِنَ الْخُرْقِ الْمُعَاجِلَةِ قَبْلَ الْإِمْكَانِ ، وَالْأُنَاءِ بَعْدَ الْفُرْصَةِ .

امام علی علیه السلام : شتافتن [در کاری] پیش از آن که فرصت دست دهد و درنگ و کندی پس از دست دادن فرصت، نشانه نادانی است .

عنه عليه السلام : الْفُرْصَةُ سَرِيعَةُ الْفَوْتِ ، وَبَطِيئَةُ الْعَوْدِ .

امام علی علیه السلام : فرصت، زودگذر است و دیرباب .

عنه عليه السلام : الْفُرْصَةُ غُنْمٌ .

امام علی علیه السلام : فرصت، غنیمت است .

عنه عليه السلام : إِضَاعَةُ الْفُرْصَةِ غُصَّةٌ .

امام علی علیه السلام : از دست دادن فرصت، مایه اندوه است .

الإمام عليّ عليه السلام : الْفُرْصَةُ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ ، فَاَنْتَهِزُوا فُرْصَ الْخَيْرِ .

امام علی علیه السلام : فرصت، چون ابر می گذرد. پس، فرصتهای کار خوب را غنیمت شمريد .

الإمام عليّ عليه السلام : لَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا ذَكَرَ لِنَفْسِهِ فَضِيلَةً قَالَ : وَلَا فَخْرَ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هرگاه فضیلتی از خود یاد می کرد، می فرمود : [قصدم] فخر فروشی نیست .

الإمام عليّ عليه السلام : مَا لِابْنِ آدَمَ وَالْفَخْرِ ؟ ! أَوَّلُهُ نُطْفَةٌ ، وَآخِرُهُ جِيْفَةٌ ، وَلَا يَرْزُقُ نَفْسَهُ ، وَلَا يَدْفَعُ حَتْفَهُ .

امام علی علیه السلام : آدمیزاد را چه به فخر فروشی! آغازش نطفه ای است و فرجامش مرداری. نه می تواند خود را روزی دهد و نه می تواند جلو مرگ خویش را بگیرد .

الإمام عليّ عليه السلام : أَهْلَكَ النَّاسَ اثْنَانِ : خَوْفُ الْفَقْرِ ، وَطَلَبُ الْفَخْرِ .

امام علی علیه السلام : دو چیز مردم را نابود کرده است : ترس از ناداری، و فخرجویی .

عنه عليه السلام : ضَعُ فَخْرَكَ ، واحطُطْ كِبْرَكَ ، واذكُرْ قَبْرَكَ .

امام علی علیه السلام : فخر فروشی را کنار بگذار و تکبر را فرو نه ؛ و به یاد قبرت باش .

عنه عليه السلام : لا حُمَقَ أَعْظَمُ مِنَ الْفَخْرِ .

امام علی علیه السلام : حماقتی بزرگتر از فخر فروشی نیست .

عنه عليه السلام : إِنَّ مِنْ أَسْخَفِ حَالَاتِ الْوُلَاةِ عِنْدَ صَالِحِ النَّاسِ، أَنْ يُظَنَّ بِهِمْ حُبُّ الْفَخْرِ، وَيُوضَعَ أَمْرُهُمْ عَلَى الْكِبَرِ .

امام علی علیه السلام : از پست ترین حالات زمامداران نزد مردمان نیک، این است که گمان رود دوستدار فخر و خودستایی گشته اند ؛ و کردارشان بر تکبر حمل شود .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : ما أَفَحَشَ كَرِيمٌ قَطُّ .

امام علی علیه السلام : انسان بزرگوار، هرگز دشنام ندهد .

الإمامُ عليُّ عليه السلام - فيما كَتَبَ إِلَى قُتَمِّ بْنِ الْعَبَّاسِ - : وَاجْلِسْ لَهُمُ الْعَصْرَيْنِ، فَأَفْتِ الْمُسْتَفْتَى، وَعَلِّمِ الْجَاهِلَ ، وَذَكِّرِ الْعَالِمَ .

امام علی علیه السلام - در نامه خود به قثم بن عباس - نوشت : در صبح و عصر با آنان (مردم) بنشین و برای کسی که از تو حکم و مسأله ای می پرسد، فتوا بده و نادان را بیاموز و با دانا گفتگوی علمی کن .

عنه عليه السلام : كُنْ فِي الْفِتْنَةِ كَابِنِ اللَّبُونِ؛ لَا ظَهْرٌ فَيُرَكَّبَ، وَلَا ضَرْعٌ فَيُحَلَّبَ (فَيُحْتَلَبَ) .

امام علی علیه السلام : به گاهِ فتنه همچون شتر نر دوساله باش که نه پشت [و نیرویی] دارد که بر او سوار شوند؛ و نه پستانی که از آن شیر دوشند .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : مَنْ شَبَّ نَارَ الْفِتْنَةِ كَانَ وَقُودَهَا .

امام علی علیه السلام : هر کس آتش فتنه را برافروزد، خود آتشگیره آن شود .

عنه عليه السلام : وَالْظُّلُومُ عَشُومٌ خَيْرٌ مِنْ فِتْنَةٍ تَدُومُ .

امام علی علیه السلام : زمامدار ستمکار و بیرحم، بهتراز فتنه (هرج و مرجی) است که دائمی باشد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : اَعْلَمُوا أَنَّهُ مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا مِنَ الْفِتَنِ ، وَنُورًا مِنَ الظُّلُمِ .

امام علی علیه السلام : بدانید که هر کس تقوای الهی درپیش گیرد، خداوند برای او راه خروجی از فتنه ها قرار دهد و نوری در تاریکیها .

عنه عليه السلام - لِرَجُلٍ يُسَمَّى حَرْبًا يَمْشِي مَعَهُ وَهُوَ رَاكِبٌ - : اَرْجِعْ ، فَإِنَّ مَشْيَ مِثْلِكَ مَعَ مِثْلِي فِتْنَةٌ لِلْوَالِي ، وَمَدَلَّةٌ لِلْمُؤْمِنِ .

امام علی علیه السلام - به مردی به نام حَرْب که در رکاب آن حضرت پیاده می رفت - فرمود: برگرد؛ زیرا پیاده آمدن کسی چون تو در رکاب کسی چون من باعث فتنه و غرور والی و مایه خواری مؤمن است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْفِتْنُ ثَلَاثٌ : حُبُّ النَّسَاءِ وَهُوَ سَيْفُ الشَّيْطَانِ ، وَشُرْبُ الْخَمْرِ وَهُوَ فَوْخُ الشَّيْطَانِ ، وَحُبُّ الدِّينَارِ وَالْدَّرْهَمِ وَهُوَ سَهْمُ الشَّيْطَانِ ، فَمَنْ أَحَبَّ النَّسَاءَ لَمْ يَنْتَفِعْ بَعِيشِهِ ، وَمَنْ أَحَبَّ الْأَشْرِبَةَ حَرُمَتْ عَلَيْهِ الْجَنَّةُ ، وَمَنْ أَحَبَّ الدِّينَارَ وَالْدَّرْهَمَ فَهُوَ عَبْدُ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : فتنه ها سه چیزند : زَن دوستی ، که شمشیر شیطان است و شرابخواری که دام شیطان است و عشق به درهم و دینار که تیر شیطان است. کسی که عشق به زنان داشته باشد، از زندگیش بهره مند نشود و کسی که مشروبات را دوست داشته باشد، بهشت بر او حرام گردد و کسی که عشق به درهم و دینار داشته باشد، بنده دنیاست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَام - : إِيَّاكَ وَالتَّغَايِرَ فِي غَيْرِ مَوْضِعِ الْغَيْرَةِ ، فَإِنَّ ذَلِكَ يَدْعُو الصَّحِيحَةَ مِنْهُنَّ إِلَى السَّقَمِ ، وَلَكِنْ أَحْكَمْ أَمْرَهُنَّ فَإِنْ رَأَيْتَ عَيَا فَعَجِّلِ النَّكِيرَ عَلَى الْكَبِيرِ وَالصَّغِيرِ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند خود حسن علیه السلام - فرمود : از غیرت نابجا [نسبت به زنان] بپرهیز که آن، زن سالم را به بیماری می کشاند و پاکدامن را به

بدگمانی (اندیشه گنهکاری)، بلکه درباره آنان محکم کاری کن. آن گاه اگر عیبی دیدی در مجازات کوچک و بزرگ درنگ مکن .

عنه عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ يَغَارُ لِلْمُؤْمِنِ ، فَلْيَغْرِزْ مَنْ لَا يَغَارُ ؛ فَإِنَّهُ مَنكُوسُ الْقَلْبِ .

امام علی علیه السلام : همانا خداوند نسبت به مؤمن غیرت دارد؛ پس ، بی غیرت از خود غیرت نشان دهد؛ زیرا که آدم بی غیرت واژگونه دل (زیبا بیننده زشتی) است .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : قَدَرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدَرِ هِمَّتِهِ ... وَشَجَاعَتُهُ عَلَى قَدَرِ أَنْفَتِهِ ، وَعِفَّتُهُ عَلَى قَدَرِ غَيْرَتِهِ .

امام علی علیه السلام : ارزش مرد به اندازه همت اوست... و دلیری او، به اندازه ننگ داشتن اوست [از تن دادن به پستیها و زبونیها] و پاکدامنی او به اندازه غیرت او .

عنه عليه السلام : مَا زَنَى غَيُورٌ قَطُّ .

امام علی علیه السلام : هیچ غیرتمندی هرگز زنا نمی کند .

عنه عليه السلام - وَقَدْ نَظَرَ إِلَى رَجُلٍ يَغْتَابُ رَجُلًا عِنْدَ ابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا بُنَيَّ ، نَزَّهُ سَمْعَكَ عَنْ مِثْلِ هَذَا ؛ فَإِنَّهُ نَظَرَ إِلَى أَخْبَثِ مَا فِي وَعَائِهِ فَأَفْرَغَهُ فِي وَعَائِكَ !

امام علی علیه السلام - وقتی ملاحظه کرد که شخصی در حضور فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام از کسی غیبت می کند - فرمود : فرزندم! گوش خود را از چنین کسی به دور دار؛ زیرا او به پلید و نجس ترین چیزهایی که در ظرف خود دارد نگریسته و آنها را در ظرف تو خالی کرده است .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : الْغِيْبَةُ جُهْدُ الْعَاجِزِ .

امام علی علیه السلام : غیبت کردن، کار شخص ناتوان است .

الإمامُ عليُّ عليه السلام - لَمَّا قَالَ لَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ (وَكَانَ كَلْبِيًّا) : لَقَدْ أُعْطِيَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عِلْمَ الْغَيْبِ ، فَضَحِكَ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا أَخَا كَلْبٍ ، لَيْسَ هُوَ بِعِلْمِ غَيْبٍ ، وَإِنَّمَا هُوَ تَعَلُّمٌ مِنْ ذِي عِلْمٍ ، وَإِنَّمَا عِلْمُ الْغَيْبِ عِلْمُ السَّاعَةِ ، وَمَا عَدَدَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ بِقَوْلِهِ : «إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ» .

امام علی علیه السلام - وقتی یکی از یاران ایشان [از قبیله کلب] به آن حضرت عرض کرد: «ای امیرالمؤمنین! علم غیب به تو داده شده است»، پس از خنده ای - فرمود: ای مرد کلبی! این علم غیب نیست، بلکه بر اثر فرا گرفتن از صاحب علمی است. علم غیب، علم داشتن به زمان قیامت است و آنچه خداوند سبحان آنها را بر شمرده و فرموده است: «همانا علم قیامت نزد خداست و باران فرو می فرستد و آنچه را که در زهدانهاست، می داند».

عنه علیه السلام: لا وَرَرَ أَعْظَمُ مِنْ وَرَرَ غَنِيٍّ مَنَعَ الْمُحْتَاجَ .

امام علی علیه السلام: گناهی، بزرگتر از گناه ثروتمندی نیست که نیازمند را [از حقش] محروم کرده باشد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللَّهَ سَبَّحَانَهُ فَرَضَ فِي أَمْوَالِ الْأَغْنِيَاءِ أَقْوَاتَ الْفُقَرَاءِ ، فَمَا جَاعَ فَقِيرٌ إِلَّا بِمَا مُتَّعَ بِهِ غَنِيٌّ ، وَاللَّهُ تَعَالَى سَأَلَهُمْ عَنْ ذَلِكَ .

امام علی علیه السلام: خداوند سُبْحَانَكَ تهیدستانرا در اموال توانگران قرار داده است. پس، هیچ تهیدستی گرسنه نماند، مگر به سبب این که ثروتمندی از حق او بهره مند شده است. و خدای بزرگ در این باره از آنان بازخواست می کند .

عنه علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَى الْأَغْنِيَاءِ فَيَأْمُوَالِهِمْ بِقَدَرٍ مَا يَكْفِي فُقَرَاءَهُمْ ، وَإِنْ جَاعُوا وَعَرُّوا وَجَهَدُوا فَبِمَنْعِ الْأَغْنِيَاءِ ، وَحَقُّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُحَاسِبَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيُعَذِّبَهُمْ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام: همانا خداوند در اموال ثروتمندان به اندازه ای که [نیاز] تهیدستانشان را کفایت کند، حق واجب فرموده است و اگر تهیدستان گرسنه و برهنه و رنجور شوند، به سبب آن است که ثروتمندان حق آنان را نداده اند و خدا حق دارد که روز قیامت ثروتمندان را بازخواست و برای این کار عذابشان کند .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مِفْتَاحُ الْغِنَى الْيَقِينُ .

امام علی علیه السلام: کلید توانگری، یقین است .

عنه علیه السلام: لَا يَكُونُ غَنِيًّا حَتَّى يَكُونَ عَفِيفًا .

امام علی علیه السلام: [آدمی] توانگر نباشد، مگر آن گاه که خویشتندار باشد .

عنه عليه السلام : مَنْ أَصْبَحَ وَالْآخِرَةَ هَمُّهُ اسْتَعْنَى بِغَيْرِ مَالٍ ، وَاسْتَأْنَسَ بِغَيْرِ أَهْلِ ، وَعَزَّ بِغَيْرِ عَشِيرَةٍ .

امام علی علیه السلام : هر که روز خود را بیاغازد و آخرت هم و غم او باشد، با وجود ناداری، توانگر باشد و با وجود بی کسی، تنها نباشد و بدون داشتن ایل و تبار، نیرومند باشد .

عنه عليه السلام : الْغِنَى الْأَكْبَرُ الْيَأْسُ عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین توانگری، چشم نداشتن به دست مردم است .

عنه عليه السلام : إِنَّ أَغْنَى الْغِنَى الْعَقْلُ ، وَأَكْبَرَ الْفَقْرِ الْحُمُقُ .

امام علی علیه السلام : سرشارترین توانگری، خردمندی است و بزرگترین تهیدستی، نابخردی .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ اسْتَعْنَى بِاللَّهِ افْتَقَرَ النَّاسُ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هر که به خدا توانگر شود ، مردم به او نیازمند گردند .

عنه عليه السلام : لَا غِنَى كَالْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام : هیچ ثروتی چون خرد نیست .

الإمام علي عليه السلام : لَا كَنْزَ أَغْنَى مِنَ الْقَنَاعَةِ .

امام علی علیه السلام : هیچ گنجی سرشارتر از قناعت نیست .

الإمام علي عليه السلام - في صفة أعجب ما في الإنسان وهو القلب - : إن أفادَ مالاَ

أطغاهُ الغنى ، وإن أصابتهُ مُصِيبَةٌ فَضَحَهُ الْجَزَعُ .

امام علی علیه السلام - در وصف شگفت ترین عضو انسان؛ یعنی دل - فرمود : اگر به ثروتی برسد، توانگری او را یاغی می کند و اگر مصیبتی بدو رسد، بی تابی رسوایش می گرداند .

الإمام علي عليه السلام : لَا تَتَجَاوَزُوا بِنَا الْعُبُودِيَّةَ ثُمَّ قُولُوا مَا شِئْتُمْ وَلَنْ تَبْلُغُوا ، وَإِيَّاكُمْ

وَالْغُلُوكُمْ كَغُلُوكُمُ النَّصَارَى ؛ فَإِنِّي بَرِيءٌ مِنَ الْغَالِينَ .

امام علی علیه السلام : ما را از مرزِ بندگی [خدا] فراتر نبرید ؛ آن گاه هر چه خواستید بگویید ، که کم گفته اید . زنهار که مانند نصارا غلو کنید ؛ زیرا من از غلوکنندگان بیزارم .

عنه علیه السلام : إِيَّاكُمْ وَالْغُلُوَّ فِينَا ، قُولُوا إِنَّا عِبِيدُ مَرْبُوبُونَ ، وَقُولُوا فِي فَضْلِنَا مَا شِئْتُمْ .

امام علی علیه السلام : از غلو کردن درباره ما بپرهیزید و ما را بندگان پروریده بدانید . آن گاه هر چه خواستید در فضیلت ما بگویید .

عنه علیه السلام : اللَّهُمَّ إِنِّي بَرِيءٌ مِنَ الْغُلَاةِ كِبْرَاءَهُ عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ مِنَ النَّصَارَى ، اللَّهُمَّ اخْذُلْهُمْ أَبَدًا ، وَلَا تَنْصُرْ مِنْهُمْ أَحَدًا .

امام علی علیه السلام : بار خدایا! همچنان که عیسی بن مریم از نصارا بیزاری جست، من نیز از غالیان [در حق خود] بیزارم؛ بار خدایا! آنان را برای همیشه تنها و بی یاور گذار و هیچ کدام آنان را یاری مرسان .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : هَلَكَ فِي رَجُلَانِ : مُحِبٌّ غَالٍ ، وَمُبْغِضٌ قَالٍ .

امام علی علیه السلام : در باب من دو کس به هلاکت افتادند : دوست افراطی و دشمن کینه ورز .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْغُلُّ بَذْرُ الشَّرِّ .

امام علی علیه السلام : کینه، تخم بدی است .

عنه علیه السلام : الْغُلُّ يُحْبِطُ الْحَسَنَاتِ .

امام علی علیه السلام : کینه، کارهای نیک را از بین می برد .

عنه علیه السلام : أَشَدُّ الْقُلُوبِ غِلًّا قَلْبُ الْحَقُودِ .

امام علی علیه السلام : بد کینه ترین دلها، دل شخص کینه توز است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِنَّ الْعَاقِلَ نِصْفُهُ احْتِمَالٌ ، وَنِصْفُهُ تَغَافُلٌ .

امام علی علیه السلام : خردمند، نصفش تحمل وبردباری است و نصف دیگرش نادیده گیری .

عنه عليه السلام : مِنْ أَشْرَفِ أَعْمَالٍ (أحوال) الْكَرِيمِ غَفْلَتُهُ عَمَّا يَعْلَمُ .

امام علی علیه السلام : از بهترین رفتارهای (حالات) شخص بزرگوار، نادیده گرفتن چیزی [از خطاها و بدیهای مردم] است که می داند .

عنه عليه السلام : دَوَامُ الْغَفْلَةِ يُعْمِي الْبَصِيرَةَ .

امام علی علیه السلام : ادامه یافتن غفلت، دیده بصیرت را کور می کند .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ وَالْغَفْلَةَ وَالْإِغْتِرَارَ بِالْمُهْلَةِ؛ فَإِنَّ الْغَفْلَةَ تُفْسِدُ الْأَعْمَالَ .

امام علی علیه السلام : زنده از غفلت و فریب مهلت [عمر] را خوردن؛ زیرا که غفلت کارها را تباه می کند .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : مَنْ طَالَتْ غَفْلَتُهُ تَعَجَّلَتْ هَلَكَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که غفلتش به درازا کشد، هلاکتش شتاب گیرد .

عنه عليه السلام : مَنْ غَلَبَتْ عَلَيْهِ الْغَفْلَةُ مَاتَ قَلْبُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که غفلت بر او چیره گردد، دلش بمیرد .

عنه عليه السلام : إِنَّ مَنْ عَرَفَ الْأَيَّامَ لَمْ يَغْفُلْ عَنِ الْإِسْتِعْدَادِ .

امام علی علیه السلام : هر که (تحولات) ایام را شناخت، از آماده شدن [برای آخرت] غافل نگشت .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : بِدَوَامِ ذِكْرِ اللَّهِ تَنْجَابُ الْغَفْلَةِ .

امام علی علیه السلام : با پیوسته به یاد خدا بودن است که پرده غفلت کنار می رود .

عنه عليه السلام : كَمْ مِنْ غَافِلٍ يَنْسِيْ ثَوْبًا لِيَلْبَسَهُ وَإِنَّمَا هُوَ كَفَنُهُ ! وَيَبْنِي بَيْتًا لِيَسْكُنَهُ

وإنما هو مَوْضِعُ قَبْرِهِ !

امام علی علیه السلام : ای بسا غافل که پارچه ای می بافت تا آن را بپوشد، اما کفن او می شود و خانه ای می سازد تا در آن بنشیند، اما همان جا قبر او می شود .

عنه عليه السلام : فَأَفِقْ أَيُّهَا السَّامِعُ مِنْ سَكَرَتِكَ ، وَاسْتَيْقِظْ مِنْ غَفْلَتِكَ ، وَاخْتَصِرْ مِنْ عَجَلَاتِكَ .

امام علی علیه السلام : ای شنونده! از مستی خود به هوش آی و از خواب غفلت بیدار شو و از شتابت بکاه .

عنه عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ غَيْرِ الْمَغْفُولِ عَنْهُمْ ، وَالتَّارِكُونَ الْمَأْخُودَ مِنْهُمْ ، مَالِي أَرْأَكُمْ عَنِ اللَّهِ ذَاهِبِينَ ، وَإِلَى غَيْرِهِ رَاغِبِينَ ؟ !

امام علی علیه السلام : ای مردمی که از کار شما غافل نیستند و ای مردمی که [خدا و اوامر او را] رها کرده اید و از شما گرفته می شود [هر چه دارید] ، چه شده است که می بینم از خدا رویگردان شده اید و به غیر او روی آورده اید؟

عنه عليه السلام : فَيَا لَهَا حَسْرَةً عَلَى كُلِّ ذِي غَفْلَةٍ أَنْ يَكُونَ عُمْرُهُ عَلَيْهِ حُجَّةً ، وَأَنْ تُؤَدِّيَهُ أَيَّامُهُ إِلَى الشَّقْوَةِ !

امام علی علیه السلام : ای دریغا بر هر غافل که عمرش برضد او حجت باشد و روزهایش او را به سوی بدبختی کشاند .

الإمام علي عليه السلام : الغفلة ضلالة .

امام علی علیه السلام : غفلت، گمراهی است .

الإمام علي عليه السلام : الاستغفار مع الإصرار ذنوبٌ مُجَدَّدَةٌ .

امام علی علیه السلام : آمرزش خواهی [ها] با وجود ادامه دادن به گناه، خود گناهانی تازه اند .

عنه عليه السلام : اسْتَغْفِرْ تُرْزَقْ .

امام علی علیه السلام : استغفار کن تا روزی داده شوی .

عنه عليه السلام : الاستغفار يزيد في الرزق .

امام علی علیه السلام : آمرزش خواهی، روزی رامی افزاید .

قرآن:

(وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ .)

(وَيَا قَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ .)

«و نیز از پروردگارتان آمرزش بخواهید و به درگاهش توبه کنید، تا شما را از رزقی نیکو، تا مدتی که مقرر است، برخوردار سازد و هر شایسته انعامی را از فضل خود عطا فرماید» .

«و ای قوم من! از پروردگارتان آمرزش بخواهید و آن گاه به درگاه او توبه برید، تا باران را پیایی بر شما فرو ریزد و بر نیرویتان بیفزاید و چون گنهکاران رخ بر متابید» .

الإمام علي عليه السلام : وقد جعل الله سبحانه الاستغفار سبباً لِدُرُورِ الرِّزْقِ وَرَحْمَةِ الْخَلْقِ ، فقال سبحانه : «اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّاراً» فَرَحِمَ اللهُ امراً استَقْبَلَ تَوْبَتَهُ ، واستَقَالَ حَظِيئَتَهُ ، وبَادَرَ مَنِيَّتَهُ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان، آمرزش خواهی را سبب فزونی روزی و رسیدن رحمت به خلق قرار داده و فرموده است : «از پروردگارتان طلب آمرزش کنید که او بسی آمرزنده است» پس، رحمت خدا بر کسی که به توبه روی آورد و گذشتن از گناهش را بخواهد و پیش از مرگش کاری بکند .

عنه عليه السلام : مَنْ أُعْطِيَ الاستِغْفَارَ لَمْ يُحْرَمِ المَغْفِرَةُ .

امام علی علیه السلام : به هر کس [نعمت] استغفار داده شود از آمرزیده شدن محروم نشود .

عنه عليه السلام : تَعَطَّرُوا بالاستِغْفَارِ لَا تَفْضَحْكُمْ رَوَائِحُ الذُّنُوبِ .

امام علی علیه السلام : با آمرزش خواهی، خود را معطر کنید تا بوی گناهان شما را رسوا نکند .

الإمام علي عليه السلام : عَجِبْتُ لِمَنْ يَقْنَطُ وَمَعَهُ الاستِغْفَارُ !

امام علی علیه السلام : در شگفتی از کسی که آمرزش خواهی را دارد و با این حال نومید می شود .

عنه علیه السلام : مَنْ شَنَى الْفَاسِقِينَ وَغَضِبَ اللَّهُ ِ ، غَضِبَ اللَّهُ لَهُ وَأَرْضَاهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام علی علیه السلام : هر که با نابکاران دشمنی ورزد و برای خدا خشم گیرد، خداوند به خاطر او خشم گیرد و روز قیامت خشنودش گرداند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : كَانَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَا يَغْضَبُ لِلدُّنْيَا ، فَإِذَا أَغْضَبَهُ الْحَقُّ لَمْ يَعْرِفْهُ أَحَدٌ وَلَمْ يَقُمْ لِعُضْبِهِ شَيْءٌ حَتَّى يَنْتَصِرَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله برای دنیا به خشم نمی آمد اما هرگاه حق او را به خشم می آورد، هیچ کس او را نمی شناخت و هیچ چیز نمی توانست جلو خشم او را بگیرد تا آن گاه که انتقام [حق را] می گرفت .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : دَاوُوا الْغَضَبَ بِالصَّمْتِ ، وَالشَّهْوَةَ بِالْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام : خشم را با خاموشی درمان کنید و خواهش نفس را با خرد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْحِدَّةُ ضَرْبٌ مِنَ الْجُنُونِ لِأَنَّ صَاحِبَهَا يَنْدَمُ ، فَإِنْ لَمْ يَنْدَمْ فَجُنُونُهُ مُسْتَحْكَمٌ .

امام علی علیه السلام : خشم و تندى، نوعی از دیوانگی است؛ زیرا صاحب آن پشیمان می شود و اگر پشیمان نشود، دیوانگیش قطعی است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْحَجَرُ الْغَصِيبُ فِي الدَّارِ رَهْنٌ عَلَى خَرَابِهَا .

امام علی علیه السلام : سنگ غصبی در خانه، ضامن ویرانی آن خانه است .

عنه علیه السلام : مَنْ عَشَّ النَّاسَ فِي دِينِهِمْ فَهُوَ مُعَانِدٌ لِلَّهِ ِ وَرَسُولِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که در دین مردم با آنها دغلکاری کند، دشمن خدا و پیامبر اوست .

الإمام عليّ عليه السلام - من عهدِهِ إلى بعضِ عُمَالِهِ - : إِنَّ أَعْظَمَ الْخِيَانَةِ خِيَانَةُ الْأُمَّةِ ،
وَأَفْظَعَ الْغِيْشِ غِيْشُ الْأُمَّةِ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به یکی از کارگزاران خویش - نوشت : همانا بزرگترین
خیانت، خیانت به امت است و زشت ترین دغلکاری، دغلکاری نسبت به پیشوایان است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ سَارَ إِلَى بَدْرِ فِيشَهْرِ
رَمَضَانَ ، وَافْتَتَحَ مَكَّةَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در ماه رمضان به جنگ بدر رفت و
در ماه رمضان نیز مکه را فتح کرد .

الإمام عليّ عليه السلام : لَمَّا انْجَلَى النَّاسُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ يَوْمَ أُحُدٍ
نَظَرْتُ فِي الْقَتْلِ فَلَمْ أَرِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ ، فَقُلْتُ : وَاللَّهِ مَا كَانَ لِيَفِرَّ وَمَا أَرَاهُ
فِي الْقَتْلِ ، وَلَكِنْ أَرَى اللَّهَ غَضِبَ عَلَيْنَا بِمَا صَنَعْنَا فَرَفَعَ نَبِيَّهُ ، فَمَا فِي خَيْرٍ مِنْ أَنْ أُقَاتِلَ
حَتَّى أُقْتَلَ ، فَكَسَرْتُ جَفْنَ سَيْفِي ، ثُمَّ حَمَلْتُ عَلَى الْقَوْمِ فَأَفْرَجُوا لِي ، فَإِذَا أَنَا بِرَسُولِ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بَيْنَهُمْ .

امام علی علیه السلام : در جنگ احد هنگامی که مردم از گردِ پیامبر خدا پراکنده شدند،
من در میان کشتگان نگاه کردم، اما پیامبر خدا صلی الله علیه و آله را ندیدم. با خود گفتم
: به خدا قسم او اهل فرار نبود و در میان کشته ها هم نمی بینمش. فکر می کنم خداوند از
این رفتار ما به خشم آمده و پیامبرش را به آسمان برده است. پس، وجود من دیگر بی
فایده است و باید بجنگم تا کشته شوم. لذا غلاف شمشیرم را شکستم و به دشمن حمله
کردم و آنان از برابر من دور شدند و ناگاه دیدم که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در
میان آنهاست .

عنه عليه السلام : لَقَدْ حَضَرْنَا بَدْرًا وَمَا فِينَا فَارِسٌ غَيْرَ الْمِقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ ، وَلَقَدْ رَأَيْتُنَا
لَيْلَةَ بَدْرٍ وَمَا فِينَا إِلَّا مَنْ نَامَ غَيْرَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ ، فَإِنَّهُ كَانَ مُنْتَصِبًا فِي أَصْلِ
شَجَرَةٍ يُصَلِّي وَيَدْعُو حَتَّى الصَّبَاحِ .

امام علی علیه السلام : زمانی که در جنگ بدر شرکت کردیم، جز مقداد بن اسود سواره
دیگری در میان ما نبود. در شب جنگ بدر هر که با ما بود خوابید، مگر پیامبر خدا صلی
الله علیه و آله که در زیر درختی ایستاده بود و تا صبح نماز می خواند و دعا می کرد .

عنه عليه السلام : لقد رأيتنا يوم بدر ونحن نلوذُ برسولِ الله صلى الله عليه وآله وهو أقربنا إلى العدو ، وكان من أشد الناس يومئذ بأسا .

امام علی علیه السلام : در جنگ بدر ما خود را در پناه پیامبر خدا صلى الله عليه وآله قرار می دادیم و آن حضرت از همه ما به دشمن نزدیکتر بود و در آن روز از همه شجاعت بیشتری نشان می داد .

الإمام علي عليه السلام : عَزَّكَ عَزُّكَ ، فَصَارَ قُصَارُ ذَلِكَ ذَلِكَ ، فَاحْشَ فَاحِشَ فِعْلِكَ ، فَعَلَّكَ بهذا تُهدى .

امام علی علیه السلام : عزّت، تو را فریفت و سرانجام آن خواری تو باشد. پس، از کردار زشت خویش بترس، شاید بدین وسیله هدایت شوی .

عنه عليه السلام : مَنْ جَهِلَ اغْتَرَّ بِنَفْسِهِ ، وَكَانَ يَوْمُهُ شَرَّامِنْ أَمْسِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که نادان باشد، فریب نفس خود را بخورد و امروزش بدتر از دیروزش باشد .

قرآن:

(وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ * إِذْ يَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آلاَفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنَزَّلِينَ)

«هر آینه خدا شما را در بدر یاری داد و حال آن که خوار بودید. پس از خدا بترسید باشد که سپاسگزار شوید. آن گاه که به مؤمنان می گفتی که اگر پروردگارتان سه هزار فرشته به یاریتان فرو فرستد، آیا شما را کافی نخواهد بود؟» .

الإمام علي عليه السلام : سِيَمَاءُ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَوْمَ بَدْرِ الصُّوفُ الْأَبْيَضُ .

امام علی علیه السلام : در جنگ بدر ، چهره اصحاب پیامبر خدا صلى الله عليه وآله ، مانند پشم سفید بود .

عنه عليه السلام : سُكُونُ النَّفْسِ إِلَى الدُّنْيَا مِنْ أَعْظَمِ الْغُرُورِ .

امام علی علیه السلام : دل بستن نفس به دنیا ، بزرگترین فریب است.

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : اتَّقُوا غُرُورَ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا تَسْتَرْجِعُ أَبَدًا مَا خَدَعَتْ بِهِ مِنَ
الْمَحَاسِنِ ، وَتَرْجِعُ الْمُطْمَئِنِّ إِلَيْهَا وَالْقَاطِنَ .

امام علی علیه السلام : از فریب دنیا بپرهیزید؛ زیرا دنیا هر خوبی و نعمتی که فریبکارانه
به انسان دهد، همواره پس می گیرد و کسی را که به دنیا دل بندد و در آن جا خوش کند،
کوچ دهد .

عنه عليه السلام : إِنَّ مِنَ الْغُرَّةِ بِاللَّهِ أَنْ يُصِرَّ الْعَبْدُ عَلَى الْمَعْصِيَةِ وَيَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ
الْمَغْفِرَةَ .

امام علی علیه السلام : پا فشاری کردن بنده در معصیت و آرزوی آمرزش داشتن از خدا،
مغرور شدن به خداست .

عنه عليه السلام : كَمْ مِنْ مُسْتَدْرَجٍ بِالْإِحْسَانِ إِلَيْهِ ، وَمَغْرُورٍ بِالسَّتْرِ عَلَيْهِ ، وَمَفْتُونٍ
بِحُسْنِ الْقَوْلِ فِيهِ ! .

امام علی علیه السلام : بسا کسانی که با احسان خداوندانند اندک به عذاب حق نزدیک شده
اند و به خاطر پوشاندن گناهانشان مغرور و فریفته شده اند و به سبب تعریف و تمجید
[مردمان] از آنان به فتنه و تباهی افتاده اند !

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِنَّ مِنَ الْعِصْمَةِ أَلَّا تَغْتَرُّوا بِاللَّهِ .

امام علی علیه السلام : یکی از عوامل مصون ماندن از گناهان، این است که به خدا مغرور
نشوید (به او طمع بیهوده مبندید و خود را از عذاب او ایمن مپندارید) .

عنه عليه السلام : بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الْمَوْعِظَةِ حِجَابٌ مِنَ الْغُرَّةِ .

امام علی علیه السلام : میان شما و موعظه، پرده ای از غفلت است .

عنه عليه السلام : سُكْرُ الْغَفْلَةِ وَالْغُرُورِ أَبْعَدُ إِفَاقَةً مِنْ سُكْرِ الْخُمُورِ .

امام علی علیه السلام : مستی غفلت و فریب، دیرتر از مستی مسکرات زایل می شود .

عنه عليه السلام : مَنْ غَرَّهُ السَّرَابُ تَقَطَّعَتْ بِهِ الْأَسْبَابُ .

امام علی علیه السلام : هر که فریب سراب [دنیا] را بخورد، ریسمانهای [سعادت] او از هم بگسلد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : طُوبَى لِمَنْ لَمْ تَقْتُلْهُ قَاتِلَاتُ الْغُرُورِ .

امام علی علیه السلام : خوشا به حال کسی که فریبهای کشنده او را نکشته است .

عنه عليه السلام : أَنْعَمُ النَّاسِ عَيْشًا مَنْ مَنَحَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْقَنَاعَةَ ، وَأَصْلَحَ لَهُ زَوْجُهُ .

امام علی علیه السلام : خوشترین و آسوده ترین زندگی را کسی دارد که خداوند پاک او را قناعت ببخشد و همسری شایسته عطایش فرماید .

عنه عليه السلام : أَطْيَبُ الْعَيْشِ الْقَنَاعَةُ .

امام علی علیه السلام : خوشترین زندگی، در قناعت است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَهْنَى الْعَيْشِ اطِّرَاحُ الْكُلْفِ .

امام علی علیه السلام : گواراترین زندگی، دور افکندن تکلفات و تشریفات است .

عنه عليه السلام : عَيْبُكَ مَسْتَوْرٌ مَا أَسْعَدَكَ جَدُّكَ .

امام علی علیه السلام : تا بخت یار توست، عیبت پوشیده است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ قَصَرَ عَنِ مَعْرِفَةِ شَيْءٍ عَابَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که از شناخت چیزی درماند، بر آن خرده گیرد .

عنه عليه السلام : مَنْ جَهِلَ شَيْئًا عَابَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که چیزی را نداند، آن را عیب شمارد .

عنه عليه السلام : مَنْ كَسَاهُ الْحَيَاءُ ثَوْبَهُ ، لَمْ يَرَ النَّاسُ عَيْبَهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس که شرم و حیا جامه خود را بر قامت او بپوشاند، مردم عیبش را نبینند .

عنه عليه السلام : مَنْ كَسَاهُ الْعِلْمُ ثَوْبَهُ ، اخْتَفَى عَنِ النَّاسِ عَيْبُهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس که دانش جامه خود را بر قامت او بپوشاند، عیبش از مردم پوشیده ماند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الاحتمالُ قَبْرُ العُيوبِ .

امام علی علیه السلام : تحمل، گور عیبهاست .

عنه عليه السلام : غِطاءُ العُيوبِ العَقْلُ .

امام علی علیه السلام : پرده عیبه‌ها، خرد است .

عنه عليه السلام : مَنْ عَابَ عَيْبَ ، وَمَنْ شَتَّمَ أُجِيبَ .

امام علی علیه السلام : هر که عیب جویی کند، عیب جویی شود و هر که دشنام دهد، پاسخ شنود .

عنه عليه السلام : لَا تَبْتَهِجَنَّ بِخَطَايَا غَيْرِكَ ؛ فَإِنَّكَ لَنْ تَمْلِكَ الْإِصَابَةَ أَبَدًا .

امام علی علیه السلام : از خطای دیگران هرگز شادمان مشو؛ زیرا تو نیز برای همیشه از خطا کردن مصون نیستی .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : تَأْمَلُ الْعَيْبَ عَيْبٌ .

امام علی علیه السلام : کاوش کردن در عیب [دیگران]، خود عیبی است .

عنه عليه السلام - مِنْ كِتَابِهِ لِلْأَشْتَرِ لَمَّا وَلَاهُ مِصْرَ - : وَلْيَكُنْ أَبْعَدَ رَعِيَّتِكَ مِنْكَ ، وَأَشْنَأُهُمْ عِنْدَكَ ، أَطْلُبُهُمْ لِمَعَايِبِ النَّاسِ ؛ فَإِنَّ فِي النَّاسِ عُيُوبًا ، الْوَالِي أَحَقُّ مَنْ سَتَرَهَا ، فَلَا تَكْشِفَنَّ عَمَّا غَابَ عَنْكَ مِنْهَا .

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر - نوشت : باید دورترین افراد ملت از تو و دشمن ترین آنها نزد تو، عیبجوترین آنها از مردم باشد؛ زیرا مردم [خواه ناخواه] عیبهایی دارند و زمامدار سزاوارترین کس به پوشاندن آنهاست. بنابراین، درباره آن دسته از عیبهای مردم که بر تو پوشیده است، پی جویی و کنجکاوی مکن .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ كَاشَفَكَ فِي عَيْبِكَ حَفِظَكَ فِي غَيْبِكَ ، مَنْ دَاهَنَكَ فِي عَيْبِكَ عَابَكَ فِي غَيْبِكَ .

امام علی علیه السلام : هر که عیبت را به تو اظهار کند، پشت سرت آبروی تو را حفظ نماید. هر که در گفتن عیبت به تو ملاحظه کاری کند، پشت سرت عیب تو را بگوید .

عنه علیه السلام : مَا يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ أَنْ يَسْتَقْبِلَ أَخَاهُ بِمَا يَخَافُ مِنْ عَيْبِهِ إِلَّا مَخَافَةَ أَنْ يَسْتَقْبِلَهُ بِمِثْلِهِ ، قَدْ تَصَافَيْتُمْ عَلَى رَفْضِ الْآجِلِ وَحُبِّ الْعَاجِلِ !

امام علی علیه السلام : آنچه مانع هر يك از شما می شود که عیب برادرش را پیش روی او بگوید، این است که می ترسد او نیز عیبتش را رو به رویش بگوید. شما در راه دور افکندن آخرت و دوستی دنیا با هم رفیق شده اید .

عنه علیه السلام : أَكْبَرُ (أَكْثَرُ) الْعَيْبِ أَنْ تَعِيبَ مَا فِيكَ مِثْلَهُ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین (بیشترین) عیب این است که از چیزی خرده گیری، که مانند آن در خودت وجود دارد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ نَظَرَ فِي عُيُوبِ النَّاسِ فَأَنكَرَهَا ثُمَّ رَضِيَهَا لِنَفْسِهِ ، فَذَلِكَ الْأَحْمَقُ بِعَيْنِهِ .

امام علی علیه السلام : هر کس عیبهای مردم را ببیند و آنها را زشت شمارد و همان عیبها را در خودش بپسندد، احمق واقعی است !

عنه علیه السلام : أَعْقَلُ النَّاسِ مَنْ كَانَ بِعَيْبِهِ بَصِيرًا ، وَعَنْ عَيْبِ غَيْرِهِ ضَرِيرًا .

امام علی علیه السلام : خردمندترین مردم کسی است که بینای عیب خود باشد و کور عیب دیگران .

عنه علیه السلام : مَنْ أَبْصَرَ عَيْبَ نَفْسِهِ شُغِلَ عَنْ عَيْبِ غَيْرِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که عیب خود را ببیند، از پرداختن به عیب دیگران باز ایستد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : طُوبَى لِمَنْ شَغَلَهُ عَيْبُهُ عَنْ عُيُوبِ النَّاسِ .

امام علی علیه السلام : خوشا به حال آن کس که عیب خودش، او را از پرداختن به عیبهای مردم باز دارد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : نَيِّرْوْنَا كُلُّ يَوْمٍ .

امام علی علیه السلام : نوروز ما، هر روز است .

قرآن:

(قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ) .

«عیسی بن مریم گفت : بار خدایا! ای پروردگار ما! برای ما مائده ای از آسمان بفرست، تا برای ما و آنان که بعد از ما می آیند عیدی و نشانی از تو باشد و ما را روزی ده که تو بهترین روزی دهندگانی» .

الإمامُ عليُّ عليه السلام - قالَ في بعضِ الأعيادِ - : إِنَّمَا هُوَ عِيدٌ لِمَنْ قَبِلَ اللَّهُ صِيَامَهُ وَشَكَرَ قِيَامَهُ ، وَكُلُّ يَوْمٍ لَا يُعْصَى اللَّهُ فِيهِ فَهُوَ عِيدٌ .

امام علی علیه السلام - در یکی از اعیاد - فرمود : همانا این عید برای کسی عید است که خداوند روزه و نمازش را پذیرفته باشد و هر روزی که در آن نافرمانی خدا نشود، آن روز عید است .

عنه عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ، تَوَلَّوْا مِنْ أَنْفُسِكُمْ تَأْدِيبَهَا ، وَاعْدِلُوا بِهَا عَنْ ضَرَاوَةِ عَادَاتِهَا .

امام علی علیه السلام : ای مردم! تربیت نفسهای خود رابه عهده گیرید و آنها را از آزمندی و ولع عاداتهایشان باز دارید .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : أَصْعَبُ السِّيَاسَاتِ نَقْلُ الْعَادَاتِ .

امام علی علیه السلام : دشوارترین سیاستها، تغییر دادن عاداتهاست .

عنه عليه السلام : كُلُّ شَيْءٍ يُسْتَطَاعُ ، إِلَّا نَقْلَ الطَّبَاعِ .

امام علی علیه السلام : هر کاری شدنی است، مگر تغییر دادن طبایع .

عنه عليه السلام : دَلَّلُوا أَنْفُسَكُمْ بِتَرْكِ الْعَادَاتِ ، وَقُودُوهَا إِلَى فِعْلِ الطَّاعَاتِ ، وَحَمَلُوهَا أَعْبَاءَ الْمَغَارِمِ ، وَحَلُّوهَا بِفِعْلِ الْمَكَارِمِ ، وَصُونُوهَا عَنْ دَنْسِ الْمَآثِمِ .

امام علی علیه السلام : با ترك کردن عاداتها، نفسهای خود را رام کنید و آنها را به سوی انجام طاعات بکشانید و بارهای تاوانها و جریمه ها را بر دوش آنها نهید و با به کار بستن کارهای نیکو، آنها را بیارایید و از پلشتی گناهان، دورشان نگه دارید .

عنه علیه السلام : غَيِّرُوا الْعَادَاتِ تَسْهُلْ عَلَيْكُمُ الطَّاعَاتُ .

امام علی علیه السلام : عاداتها را تغییر دهید، تا طاعات بر شما آسان شود .

عنه علیه السلام : أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ غَلَبَةُ الْعَادَةِ .

امام علی علیه السلام : برترین عبادت، چیره شدن بر عادت است .

عنه علیه السلام : بِغَلَبَةِ الْعَادَاتِ الْوُصُولُ إِلَى أَشْرَفِ الْمَقَامَاتِ .

امام علی علیه السلام : با چیره شدن بر عاداتهاست که می توان به بالاترین مقامات رسید .

عنه علیه السلام : عَوَّدَ نَفْسَكَ فِعْلَ الْمَكَارِمِ ، وَتَحَمَّلَ أَعْيَاءَ الْمَغَارِمِ ، تَشْرَفَ نَفْسُكَ ، وَتَعَمَّرَ آخِرَتُكَ ، وَيَكْثُرَ حَامِدُوكَ .

امام علی علیه السلام : خود را به انجام کارهای نیک عادت ده و بارهای تاوان و جریمه ها را بر دوش کش، تا شرافت نفس بیابی و آخرت آبادان شود و ستاینده گانت بسیار شوند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْفَضِيلَةُ غَلَبَةُ الْعَادَةِ .

امام علی علیه السلام : فضیلت، چیره شدن بر عادت است .

عنه علیه السلام - لَمَّا أُتِيَ بِفَالْوَدَجِ فَوُضِعَ قُدَّامَهُ - : إِنَّكَ طَيِّبُ الرِّيحِ حَسَنُ اللَّوْنِ طَيِّبُ الطَّعْمِ ، وَلَكِنْ أَكْرَهُ أَنْ أَعُوذَ نَفْسِي مَا لَمْ تَعْتَدَ .

امام علی علیه السلام - وقتی فالوده ای (حلوایی تهیه شده از آرد و آب و عسل) آورده در برابر آن حضرت گذاشتند - فرمود : تو خوشبو و خوشرنگ و خوشمزه هستی، اما من خوش ندارم نفسم را به چیزی عادت دهم که بدان عادت نکرده است .

عنه علیه السلام : لَا تُسْرِعَنَّ إِلَى الْغَضَبِ فَيَتَسَلَّطَ عَلَيْكَ بِالْعَادَةِ .

امام علی علیه السلام : هرگز به سوی خشم مشتتاب، که به عادت بر تو مسلط می شود .

عنه عليه السلام - في وصيته لابنه الحسن عليه السلام - : إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدِّثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَا أُلْقِيَ فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبْلَتُهُ ، فَبَادَرْتُكَ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَقْسُو قَلْبُكَ ، وَيَشْتَغِلَ لُبُّكَ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوار خود حسن علیه السلام - فرمود : دل نوجوان مانند زمین خالی است که هر چه در آن افکنده شود، آن را می پذیرد. از این رو، من پیش از آن که دلت سخت گردد و خردت مشغول شود، به تأدیب و تربیت تو شتافتم .

عنه عليه السلام : لِسَانُكَ يَسْتَدْعِيكَ مَا عَوَّدَتْهُ ، وَنَفْسُكَ تَقْتَضِيكَ مَا أَلْفَتْهُ .

امام علی علیه السلام : زبان تو، از تو همان می خواهد که بدان عادتش داده ای و نفست از تو همان تقاضا می کند که بدان خو گرفته ای .

عنه عليه السلام : لِلْعَادَةِ عَلَى كُلِّ إِنْسَانٍ سُلْطَانٌ .

امام علی علیه السلام : عادت، بر هر انسانی سلطه دارد .

عنه عليه السلام : غَيْرُ مُدْرِكِ الدَّرَجَاتِ مَنْ أَطَاعَ الْعَادَاتِ .

امام علی علیه السلام : هر که از عادت‌ها پیروی کند، به درجات [عالیه] نرسد .

الإمام علي عليه السلام : الْعَادَةُ طَبْعٌ ثَانٍ .

امام علی علیه السلام : عادت، طبیعت دوم است .

عنه عليه السلام : وَذَلِكَ يَوْمٌ يَجْمَعُ اللَّهُ فِيهِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ لِنَقَاشِ الْحِسَابِ وَجَزَاءِ الْأَعْمَالِ ، خُضُوعًا قِيَامًا ، قَدْ أَجْمَعَهُمُ الْعَرَقُ ، وَرَجَفَتْ بِهِمُ الْأَرْضُ ، فَأَحْسَنُهُمْ حَالًا مَنْ وَجَدَ لِقَدَمَيْهِ مَوْضِعًا ، وَلِنَفْسِهِ مَتَسَعًا !

امام علی علیه السلام : روز قیامت روزی است که خداوند همگان را، از اولین نفر تا آخرین نفر، برای رسیدگی به حسابشان و جزای اعمالشان گرد می آورد، در حالی که به فروتنی ایستاده اند و عرق از سر و رویشان می ریزد و زمین آنها را می لرزاند. [در آن روز] نیکو حالت‌ترین مردم کسی است که جایگاهی بیابد و برای خود جایی پیدا کند !

الإمام علي عليه السلام : إِسْمَعْ يَا ذَا الْعَفْلَةِ وَالتَّصْرِيفِ مِنْ ذِي الْوَعْظِ وَالتَّعْرِيفِ ، جُعِلَ يَوْمُ الْحَشْرِ يَوْمَ الْعَرْضِ وَالسُّؤَالِ وَالْحِبَاءِ وَالنَّكَالِ ، يَوْمَ تُقْلَبُ إِلَيْهِ أَعْمَالُ الْأَنَامِ ، وَتُحْصَى

فِيهِ جَمِيعُ الْآثَامِ ، يَوْمَ تَذُوبُ مِنَ النَّفُوسِ أَحْدَاقُ عُيُونِهَا ، وَتَضَعُ الْحَوَامِلُ مَا فِي بُطُونِهَا .

امام علی علیه السلام : ای بی خبر کجرو! بشنو از اندرزگوی راهنما؛ روز رستاخیز، روز عرضه اعمال و بازخواست و پاداش و کیفر قرار داده شده است، روزی که کارهای مردم به آن جا برگردانده می شود و همه گناهان شماره می گردد، روزی که حدقه چشمها گذاخته می شود و آبستنها آنچه در شکم دارند فرو می نهند .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : أَسْفَرَتِ السَّاعَةُ عَنْ وَجْهِهَا ، وَظَهَرَتِ الْعَلَامَةُ لِمُتَوَسِّمِهَا .

امام علی علیه السلام : قیامت ، چهره خویش آشکار کرده و نشانه آن برای هوشمندان علامت شناس هویدا گشته است .

عنه عليه السلام : مَا أَيْقَنَ بِاللَّهِ مَنْ لَمْ يَرْعَ عَهْدَهُ وَذِمَّتَهُ .

امام علی علیه السلام : به خدا یقین ندارد، کسی که پیمان و زنجار خود را رعایت نکند .

عنه عليه السلام - مِنْ كِتَابِهِ لِلْأَشْتَرِ لَمَّا وَلَّاهُ مِصْرَ - : لَيْسَ مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ شَيْءٌ النَّاسُ أَشَدُّ عَلَيْهِ اجْتِمَاعًا - مَعَ تَفَرُّقِ أَهْوَائِهِمْ ، وَتَشْتَّتِ آرَائِهِمْ - مِنْ تَعْظِيمِ الْوَفَاءِ بِالْعُهُودِ .

امام علی علیه السلام - در عهد نامه خود به مالک اشتر هنگامی که او را به ولایت مصر گماشت - : هیچ يك از فرایض خداوند مثل وفای به عهد نیست که مردم، با وجود داشتن خواسته های گوناگون و آرا و اندیشه های متفاوت، در بزرگداشت آن یکدل باشند .

عنه عليه السلام : حُسْنُ الْعَهْدِ مِنَ الْإِيمَانِ .

امام علی علیه السلام : خوش قولی (و پایبندی به عهد و پیمان) از ایمان است .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : إِنَّ الْعُهُودَ قَلَائِدُ فِي الْأَعْنَاقِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلَهُ اللَّهُ ، وَمَنْ نَقَضَهَا خَذَلَهُ اللَّهُ ، وَمَنْ اسْتَخَفَّ بِهَا خَاصَمَتْهُ إِلَى الَّذِي أَكْذَاهَا وَأَخَذَ خَلْقَهُ بِحِفْظِهَا .

امام علی علیه السلام : همانا پیمانها، قلاده هایی است که تا روز قیامت بر گردن است، هر که آنها را رعایت کند خداوند به او احسان نماید و هر که آنها را بشکند خداوند او فروبگذارد و هر که پیمانها را سبک شمارد پیمانها از او نزد آن کس که بر پیمانها تأکید کرده و از خلق خود خواسته است تا آنها را پاس دارند، شکایت برد .

قرآن:

(هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) .

«این نوشته ماست که به حق با شما سخن می گوید؛ همانا ما کارهایی را که می کردید می نوشتیم» .

الإمام علي عليه السلام : صاحبُ اليمينِ يَكْتُبُ الحَسَنَاتِ ، وصاحبُ الشمالِ يَكْتُبُ السيِّئاتِ ، ومَلَكُ النَّهارِ يَكْتُبَانِ عَمَلَ الْعَبْدِ بِالنَّهَارِ ، ومَلَكُ اللَّيْلِ يَكْتُبَانِ عَمَلَ الْعَبْدِ فِي اللَّيْلِ .

امام علی علیه السلام : فرشته دست راست کارهای نیک را می نویسد و فرشته دست چپ گناهان را و دو فرشته روز، اعمال روز بنده را می نویسند و دو فرشته شب، اعمال شب او را می نگارند .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ وَكُلَّ عَمَلٍ إِذَا ذُكِرَ لِصَاحِبِهِ أَنْكَرَهُ .

امام علی علیه السلام : پرهیز از هر کاری که هر گاه به کننده آن یاد آوری شود، به زشتی آن کار اعتراف کند .

عنه عليه السلام : إِحْذَرْ كُلَّ عَمَلٍ يُعْمَلُ بِهِ فِي السِّرِّ ، وَيُسْتَحَى مِنْهُ فِي الْعَلَانِيَةِ .

امام علی علیه السلام : از هر کاری که در نهان انجام می شود و در آشکار از انجام آن شرم می شود، دوری کن .

الإمام علي عليه السلام : إِحْذَرْ كُلَّ عَمَلٍ يَرْضَاهُ صَاحِبُهُ لِنَفْسِهِ ، وَيَكْرَهُهُ لِعَامَّةِ الْمُسْلِمِينَ .
امام علی علیه السلام : از هر کاری که کننده اش آن را برای خود می پسندد و بر مردم مسلمان نمی پسندد، دوری کن .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ الْعَمَلِ مَا أُرِيدَ بِهِ وَجْهُ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : برترین عمل، عملی است که برای خدا باشد .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ لُزُومُ الْحَقِّ .

امام علی علیه السلام : برترین عمل، پایبندی به حق است .

الإمام علي عليه السلام : أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ مَا أَكْرَهْتَ عَلَيْهِ نَفْسَكَ .

امام علی علیه السلام : برترین عمل، عملی است که نفس خود را برانجام آن مجبور گردانی .

عنه علیه السلام : قَلِيلٌ تَدُوْمُ عَلَيْهِ ، أَرْجَى مِنْ كَثِيرٍ مَمْلُوْلٍ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : عمل اندك كه بر آن مداومت ورزی، از عمل بسیار كه از آن خسته شوی امیدوار كننده تر است .

الإمامُ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْمُدَاوَمَةُ الْمُدَاوَمَةُ ! فَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يَجْعَلْ لِعَمَلِ الْمُؤْمِنِينَ غَايَةً إِلَّا الْمَوْتَ .

امام علی علیه السلام : مداومت ورزید، مداومت ورزید؛ زیرا كه خداوند برای عمل مؤمنان پایانی جز مرگ قرار نداده است .

عنه علیه السلام : لَا تَكُنْ مِمَّنْ يَرْجُو الْآخِرَةَ بِغَيْرِ الْعَمَلِ ... يُحِبُّ الصَّالِحِينَ وَلَا يَعْمَلُ عَمَلَهُمْ ، وَيُبْغِضُ الْمُنْذِبِينَ وَهُوَ أَحَدُهُمْ ... يَخَافُ عَلَى غَيْرِهِ بِأَدْنَى مِنْ ذَنْبِهِ ، وَيَرْجُو لِنَفْسِهِ بِأَكْثَرِ مِنْ عَمَلِهِ ... يُقْصَرُ إِذَا عَمِلَ ، وَيُبَالِغُ إِذَا سَأَلَ ... فَهُوَ بِالْقَوْلِ مُدِلٌّ ، وَمِنَ الْعَمَلِ مُقِلٌّ !

امام علی علیه السلام : چونان کسی مباش كه بدون عمل به آخرت امید می بندد... مردمان نيك كردار را دوست می دارد، اما اعمال آنها را انجام نمی دهد، گنهكاران را دشمن دارد اما خود در جرگه آنهاست... برای دیگری به گناهی کمتر از گناه خود ترسان می شود و برای خود بیش از كردارش امید پاداش دارد... در كار [نيك] كوتاهی می ورزد و در درخواست پاداش اصرار می كند... حرف زیاد می زند و عمل كم می كند !

عنه علیه السلام : مَنْ أَبْطَأَ بِهِ عَمَلُهُ ، لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ (حَسَبُهُ) .

امام علی علیه السلام : هر كس عملش او را عقب بیندازد، نسبش [حَسَبَش] او را شتابان نبرد .

الإمامُ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْعَمَلُ الْعَمَلُ ، ثُمَّ النَّهَايَةُ النَّهَايَةُ ، وَالْإِسْتِقَامَةُ الْإِسْتِقَامَةُ ، ثُمَّ الصَّبْرُ الصَّبْرُ ، وَالْوَرَعُ الْوَرَعُ ، إِنَّ لَكُمْ نِهَايَةً فَانْتَهَوْا إِلَى نِهَايَتِكُمْ .

امام علی علیه السلام : به جد، عمل کنید و حتما آن را به پایانش رسانید و در آن پایداری کنید، آن گاه سخت شکیبایی ورزید و به راستی پارسا باشید. همانا شما را پایانی است؛ پس، خود را به آن پایان (بهشت) رسانید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ أَرَادَ الْبَقَاءَ - وَلَا بَقَاءَ - فَلْيُبَاكِِرِ الْغَدَاءَ ، وَلْيَجُودِ الْحِذَاءَ ، وَلْيُخَفِّفِ الرِّدَاءَ ، وَلْيُقِلِّ غُشْيَانَ النِّسَاءِ .

امام علی علیه السلام : هر کس طالب ماندن است، که البته ماندنی در کار نیست، صبح زود صبحانه بخورد، کفشِ خوب بپوشد، قرض خود را کم کند و با زنان کمتر نزدیکی کند .

عنه عليه السلام : فَيَالَهَا حَسْرَةً عَلَى كُلِّ ذِي غَفْلَةٍ أَنْ يَكُونَ عُمُرُهُ عَلَيْهِ حُجَّةً ، وَأَنْ تُؤَدِّيَهُ أَيَّامُهُ إِلَى الشَّقْوَةِ !

امام علی علیه السلام : دریغا بر غافلی که عمرش بر او حجت باشد و دوران زندگانش او را به سوی بدبختی براند !

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْعُمُرُ الَّذِي أَعْذَرَ اللَّهُ فِيهِ إِلَى ابْنِ آدَمَ سِتُّونَ سَنَةً .

امام علی علیه السلام : مدتِ عمری که خداوند در آن عذر آدمی رامی پذیرد، شصت سال است .

منبع - سایت : <http://www.hadithlib.com> تهیه و تنظیم و ویرایش توسط: ع - باقریار رازلیقی التماس دعا

احادیث امیرالمؤمنین علی علیه السلام (7087) حدیث (قسمت ۶)

عنه عليه السلام : إِنَّ عُمْرَكَ مَهْرُ سَعَادَتِكَ إِنْ أَنْفَدْتَهُ فِي طَاعَةِ رَبِّكَ .

امام علی علیه السلام : عمر تو مهریه خوشبختی توست به شرط این که آن را در راه طاعت پروردگارت بگذرانی .

عنه عليه السلام : احذروا ضياع الأعمار فيما لا يبقى لكم ، ففائتها لا يعود .

امام علی علیه السلام : زنهار که عمر خود را برای چیزی هدر دهید که برایتان باقی نمی ماند؛ زیرا عمرهای از دست رفته بر نمی گردد .

عنه عليه السلام : رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً عَلِمَ أَنَّ نَفْسَهُ خُطَاهُ إِلَى أَجَلِهِ ، فَبَادَرَ عَمَلَهُ وَقَصَرَ أَمَلَهُ .

امام علی علیه السلام : رحمت خدا بر آن کس که دانست نفسهایش گامهایی است که به سوی مرگ بر می دارد. پس، به عمل شتافت و آرزو را کوتاه کرد .

عنه عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ! الْآنَ الْآنَ مِنَ قَبْلِ النَّدَمِ ، وَمِنْ قَبْلِ «أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتِي عَلَى مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ» !

امام علی علیه السلام : ای مردم! اینک، اینک زمان را دریابید، پیش از آن که پشیمان شوید و پیش از آن که هر کسی بگوید: ای دریغا! که در کار خدا کوتاهی کردم .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : ماضي يومك فائتٌ ، وآتيه مُتَّهِمٌ ، ووقتُك مُغْتَنَمٌ .

امام علی علیه السلام : گذشته روز تو رفته است و آینده اش محل تردید است و زمان حال مغتنم است .

عنه عليه السلام : ما أَسْرَعَ السَّاعَاتِ فِي الْيَوْمِ ، وَأَسْرَعَ الْأَيَّامِ فِي الشَّهْرِ ، وَأَسْرَعَ الشُّهُورِ فِي السَّنَةِ ، وَأَسْرَعَ السِّنِينَ (السَّنَةِ) فِي الْعُمْرِ !

امام علی علیه السلام : چه زود می گذرد ساعات روز و روزهای ماه و ماههای سال و سالهای عمر !

عنه عليه السلام : إِنَّهُ لَنْ يَسْتَقْبَلَ أَحَدُكُمْ يَوْمًا مِنْ عُمْرِهِ إِلَّا بِفِرَاقٍ آخَرَ مِنْ أَجَلِهِ .

امام علی علیه السلام : هیچ يك از شما به استقبال روزی از عمر خویش نمی رود، مگر این که روزی از عمرش را پشت سر می گذارد .

قرآن:

(وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَمَا يُعَمِّرُ مِنْ مَعَمَّرٍ وَلَا يَنْقُصُ مِنْ عُمْرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ) .

«خدا شما را از خاکی و سپس از نطفه ای بیافرید. آن گاه جفتهایی قرارتان داد. و هیچ زنی باردار نمی شود و نمی زاید مگر به علم او. و عمر هیچ سالخورده ای به درازا نکشد و از عمر کسی کاسته نشود جز این که همه در کتابی نوشته شده است ، همانا این کارها بر خدا آسان است» .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ عُمْرَكَ عَدَدُ أَنْفَاسِكَ ، وَعَلَيْهَا رَقِيبٌ يُحْصِيهَا .

امام علی علیه السلام : عمر تو، شماره نفسهای توست و این نفسها رانگهبانی شمارش می کند .

الإمام علي عليه السلام : لَوْ اقْتَبَسْتُمُ الْعِلْمَ مِنْ مَعْدِنِهِ ، وَشَرِبْتُمُ الْمَاءَ بِعُذُوبَتِهِ ، وَادَّخَرْتُمُ الْخَيْرَ مِنْ مَوْضِعِهِ ، وَأَخَذْتُمُ الطَّرِيقَ مِنْ وَاضِحِهِ ، وَسَلَكْتُمُ مِنَ الْحَقِّ نَهْجَهُ ، لَنَهَجْتُمْ بِكُمْ السَّبِيلَ ، وَبَدَتْ لَكُمْ الْأَعْلَامُ .

امام علی علیه السلام : اگر دانش را از معدن آن فرا می گرفتیدو آب را از سرچشمه زلالش می نوشیدید و خوبیها را از کانونش می اندوختید و راه روشن را در پیش می گرفتید و جاده حق را می پیمودید، بیگمان راهها بر شما آشکار می شد و نشانه ها [ی راه] برایتان هویدا می گشت .

الإمام علي عليه السلام : أَعْلَمُ النَّاسِ الْمُسْتَهِرُ بِالْعِلْمِ .

امام علی علیه السلام : داناترین مردم کسی است که آزند دانش باشد .

عنه عليه السلام : خَيْرُ الْعُلُومِ مَا أَصْلَحَكَ .

امام علی علیه السلام : بهترین دانشها، دانشی است که تو را اصلاح کند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : العُلُومُ أَرْبَعَةٌ : الفِقهُ لِلأديانِ ، والطَّبُّ لِلأبدانِ ، والنَّحْوُ لِللسانِ ، والنُّجُومُ لِمَعْرِفَةِ الأزمانِ .

امام علی علیه السلام : دانشها چهار گونه اند: دین شناسی ، پزشکی ، دستور زبان و ستاره شناسی برای شناخت زمانها .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : وَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا خَيْرَ فِي عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ ، وَلَا يُنْتَفَعُ بِعِلْمٍ لَا يَحَقُّ تَعَلُّمُهُ .

امام علی علیه السلام : بدان که در دانش ناسودمند خیری نیست و آموختن دانشی که سزاوار آموختن نیست، سودی ندهد .

عنه عليه السلام : زَلَّةُ الْعَالِمِ كَانْكَسَارِ السَّفِينَةِ تَغْرَقُ ، وَتُغْرَقُ .

امام علی علیه السلام : لغزش عالم مانند شکسته شدن کشتی است که سرنشینان خود را غرق می کند و خودش هم غرق می شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَا يَسْتَوِي عِنْدَ اللَّهِ فِي الْعُقُوبَةِ الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ، نَفَعْنَا اللَّهَ وَإِيَّاكُمْ بِمَا عَلَّمْنَا ، وَجَعَلَهُ لَوَجْهِهِ خَالِصًا ، إِنَّهُ سَمِيعٌ مُجِيبٌ .

امام علی علیه السلام : کیفر کسانی که می دانند و کسانی که نمی دانند، نزد خداوند یکسان نیست . خداوند ما و شما را از علمی که داریم بهره مند سازد و آن را برای خود خالص گرداند، همانا او شنوا و پذیرنده [دعا] است .

عنه عليه السلام : الْعِلْمُ مَقْرُونٌ بِالْعَمَلِ ، فَمَنْ عِلْمَ عَمَلٍ ، وَالْعِلْمُ يَهْتَفُ بِالْعَمَلِ ، فَإِنْ أَجَابَهُ وَإِلَّا ارْتَحَلَ عَنْهُ .

امام علی علیه السلام : علم و عمل همدوشند. پس هر که بداند عمل کند؛ علم عمل را صدا می زند اگر پاسخش داد می ماند وگرنه از پیش او می رود .

عنه عليه السلام : عَلَى الْعَالِمِ أَنْ يَعْمَلَ بِمَا عِلْمَ ، ثُمَّ يَطْلُبَ تَعَلُّمَ مَا لَمْ يَعْلَمْ .

امام علی علیه السلام : بر دانشمند است که آنچه را می داند به کار بندد و سپس در پی یاد گرفتن دانشی رود که نمی داند .

عنه عليه السلام : مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا فَلَيْسَ بِتَعْلِيمٍ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْلِيمِ غَيْرِهِ ، وَلَيْكُنْ تَأْدِيبُهُ بِسِيرَتِهِ قَبْلَ تَأْدِيبِهِ بِلِسَانِهِ ، وَمُعَلِّمٌ نَفْسِهِ وَمُؤَدِّبُهَا أَحَقُّ بِالْإِجْلَالِ مِنْ مُعَلِّمِ النَّاسِ وَمُؤَدِّبِهِمْ .

امام علی علیه السلام : هر که خود را پیشوای مردم قرار دهد، باید پیش از آموزش دیگران به آموزش خود بپردازد و پیش از آن که به زبان [مردم را] تربیت کند، با کردار و رفتارش تربیت نماید آن که آموزگار و مربی خویش است، بیشتر سزاوار احترام و تجلیل است تا آن که آموزگار و مربی مردم است .

عنه عليه السلام : قَصَمَ ظَهْرِي عَالِمٌ مُتَهَتِّكٌ، وَجَاهِلٌ مُتَنَسِّكٌ ، فَالْجَاهِلُ يَغُشُّ النَّاسَ بِتَنَسُّكِهِ ، وَالْعَالِمُ يُنْفِرُهُمْ بِتَهْتُّكِهِ .

امام علی علیه السلام : دانشمند پرده در وعابد نادان، پشت مرا شکستند؛ زیرا نادان با عبادت خود مردم را فریب می دهد و دانشمند با تباهکاری های خود آنان را فراری می دهد .

عنه عليه السلام : اعقلوا الخبر إذا سمعتموه عقل رعايه لا عقل روايه ؛ فَإِنَّ رُؤَاةَ الْعِلْمِ كَثِيرٌ وَرُعَاتُهُ قَلِيلٌ .

امام علی علیه السلام : هر گاه خبری را شنیدید، دراندیشه به کار بستن آن باشید، نه به فکر نقل کردنش؛ زیرا بازگو کنندگان دانش بسیارند و به کار برندگان آن اندک .

عنه عليه السلام : الْعِلْمُ بِلا عَمَلٍ وَبَالٌ ، الْعَمَلُ بِلا عِلْمٍ ضَلَالٌ .

امام علی علیه السلام : علم بدون عمل وبال است؛ عمل بدون علم گمراهی است .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا كُلُّهَا جَهْلٌ إِلَّا مَوَاضِعَ الْعِلْمِ ، وَالْعِلْمُ كُلُّهُ حُجَّةٌ إِلَّا مَا عُمِلَ بِهِ .

امام علی علیه السلام : دنیا همه اش نادانی است، مگر آن جاها که علم باشد و علم همه اش حجت است، مگر علمی که به آن عمل شود .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : إِنَّمَا زَهَّدَ النَّاسُ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ كَثْرَةُ مَا يَرَوْنَ مِنْ قِلَّةِ مَنْ عَمِلَ بِمَا عِلِمَ .

امام علی علیه السلام : آنچه مردم را به تحصیل دانش بی رغبت کرده، این است که می بینند کمتر عالمی است که به علمش عمل کند .

عنه علیه السلام : الْعَالِمُ الَّذِي لَا يَمَلُّ مِنْ تَعَلُّمِ الْعِلْمِ .

امام علی علیه السلام : عالم کسی است که از آموختن دانش خسته نشود .

الإمام عليّ عليه السلام : الْعَالِمُ مَنْ لَا يَشْبَعُ مِنَ الْعِلْمِ ، وَلَا يَتَشَبَّعُ بِهِ .

امام علی علیه السلام : عالم کسی است که از دانش سیر نشود و وانمود به سیر شدن از آن نیز نکند .

عنه علیه السلام : ثَمَرَةُ الْعِلْمِ إِخْلَاصُ الْعَمَلِ .

امام علی علیه السلام : میوه دانش، خالص گردانیدن عمل [برای خدا] است .

عنه علیه السلام : ثَمَرَةُ الْعِلْمِ الْعِبَادَةُ .

امام علی علیه السلام : میوه دانش، پرستش است .

قرآن:

(وَمِنَ النَّاسِ وَالْدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ) .

«و همچنین از مردم و جنبندگان و چارپایان رنگارنگ . اینچنین ، جز این نیست که از میان بندگان خدا، تنها دانشمندان از او می ترسند . همانا خداوند پیروزمند و آمرزنده است» .

الإمام عليّ عليه السلام : ثَمَرَةُ الْعِلْمِ الْعَمَلُ بِهِ .

امام علی علیه السلام : میوه دانش، به کار بستن آن است .

الإمام عليّ عليه السلام : الْعُلَمَاءُ حُكَّامٌ عَلَى النَّاسِ .

امام علی علیه السلام : عالمان، فرمانروای بر مردمند .

عنه علیه السلام : مَنْ أَكْثَرَ الْفِكْرَ فِيمَا تَعَلَّمَ أَتَقَنَّ عِلْمَهُ ، وَفَهُمَ مَا لَمْ يَكُنْ يَفْهَمُ .

امام علی علیه السلام : هر که در آموخته هایش زیاد بیندیشد، دانش خود را استوار گرداند و آنچه را نمی فهمیده است بفهمد .

عنه علیه السلام : لَا يُحِرِّزُ الْعِلْمَ إِلَّا مَنْ يُطِيلُ دَرَسَهُ .

امام علی علیه السلام : دانش را به دست نیاورد مگر کسی که مدتها بیاموزد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عَلَى الْمُتَعَلِّمِ أَنْ يُدَبِّبَ نَفْسَهُ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ ، وَلَا يَمَلَّ مِنْ تَعَلُّمِهِ ، وَلَا يَسْتَكْثِرَ مَا عِلْمٌ .

امام علی علیه السلام : بر دانش آموز است که خود را در طلب علم کوشا سازد و از آموختن دانش خسته نشود و دانسته های خود را زیاد نشمارد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا رَأَيْتَ عَالِمًا فَكُنْ لَهُ خَادِمًا .

امام علی علیه السلام : هر گاه دانشمندی را دیدی، خدمت او کن .

عنه علیه السلام : مَنْ وَقَّرَ عَالِمًا فَقَدْ وَقَّرَ رَبَّهُ .

امام علی علیه السلام : هر که دانشمندی را احترام نهد؛ خدا را احترام کرده است .

عنه علیه السلام : لَيْسَ مِنْ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِ التَّمَلُّقُ وَلَا الْحَسَدُ إِلَّا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ .

امام علی علیه السلام : چاپلوسی و حسادت از اخلاق مؤمن نیست، مگر در تحصیل دانش .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مِنْ حَقِّ الْعَالِمِ عَلَيْكَ أَنْ تُسَلِّمَ عَلَى الْقَوْمِ عَامَّةً وَتَخُصَّهُ دُونَهُمْ بِالنَّحِيَّةِ ، وَأَنْ تَجْلِسَ أَمَامَهُ ، وَلَا تُشِيرَنَّ عِنْدَهُ بِيَدِكَ ، وَلَا تَغْمِزَنَّ بِعَيْنَيْكَ ، وَلَا تَقُولَنَّ : «قَالَ فُلَانٌ» خِلَافًا لِقَوْلِهِ ، وَلَا تَغْتَابَنَّ عِنْدَهُ أَحَدًا ، وَلَا تُسَارَّ فِي مَجْلِسِهِ ، وَلَا تَأْخُذَ بِثَوْبِهِ ، وَلَا تَلْجَ عَلَيْهِ إِذَا مَلَ ، وَلَا تُعْرِضَ مِنْ طَوْلِ صُحْبَتِهِ ، فَإِنَّمَا هِيَ بِمَنْزِلَةِ النَّخْلَةِ تَنْتَظِرُ مَتَى يَسْقُطُ عَلَيْكَ مِنْهَا شَيْءٌ .

امام علی علیه السلام : از جمله حقوق شخص دانشمند بر تو این است که [هر گاه در

میان جمعی بود] بر همگان سلام کنی و به او نیز اختصاصا سلام گویی، روبه رویش بنشینی، در حضور او با دست و چشم و ابرو اشاره نکنی، در مخالفت با نظر او نگویی:

«فلانی چنین گفته است». نزد او از کسی غیبت نکنی، در مجلسش درگوشی صحبت نکنی، جامه اش را نگیری، اگر خسته بود، در سؤال کردن اصرار نوری. از طول مجالسش به

تنگ نیایی؛ زیرا حکایت همنشینی با او حکایت درخت خرمایی است که انتظار می کشی تا کی از آن چیزی برای تو بیفتد .

الإمام عليّ عليه السلام : خُذُوا مِنَ الْعِلْمِ مَا بَدَأَ لَكُمْ ، وَإِيَّاكُمْ أَنْ تَطْلُبُوهُ لِيُخَالِ أَرْبَعٌ : لِيُتَبَاهُوا بِهِ الْعُلَمَاءُ ، أَوْ تُمَارَوْا بِهِ السُّفَهَاءُ ، أَوْ تُرَاوُوا بِهِ فِي الْمَجَالِسِ ، أَوْ تُصَرِّفُوا وُجُوهَ النَّاسِ إِلَيْكُمْ لِلتَّرَوُّسِ .

امام علی علیه السلام : از علم هر آنچه که برایتان پیش می آید فرا گیرید و زنده را برای چهار کار بیاموزید: برای فخر فروشی بر علما، یا ستیزه کردن با نادانان، یا خودنمایی در مجالس، یا جلب کردن توجه مردم به خود و ریاست کردن بر آنها .

الإمام عليّ عليه السلام : خُذِ الْحِكْمَةَ مِمَّنْ أَتَاكَ بِهَا ، وَانْظُرْ إِلَى مَا قَالَ ، وَلَا تَنْتَظِرْ إِلَى مَنْ قَالَ .

امام علی علیه السلام : حکمت را از هر که برایت آورد فراگیر و بنگر که چه گفت و منگر که گوینده کیست .

عنه عليه السلام : كُلُّ شَيْءٍ يَنْقُصُ عَلَى الْإِنْفَاقِ إِلَّا الْعِلْمَ .

امام علی علیه السلام : هر چیزی با خرج کردن کم می شود، مگر دانش .

الإمام عليّ عليه السلام : مَا أَخَذَ اللَّهُ عَلَى أَهْلِ الْجَهْلِ أَنْ يَتَعَلَّمُوا حَتَّى أَخَذَ عَلَى أَهْلِ الْعِلْمِ أَنْ يُعَلَّمُوا .

امام علی علیه السلام : خداوند، نادانان را برای آموختن علم متعهد نکرد مگر این که پیشتر دانایان را به آموزش دادن آن متعهد و موظف ساخت .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ جَاءَتْهُ مَنِيَّتُهُ وَهُوَ يَطْلُبُ الْعِلْمَ فَبَيْنَهُ وَبَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ دَرَجَةٌ .

امام علی علیه السلام : هر کس در حال طلب دانش مرگش فرا رسد، میان او و پیامبران تنها يك درجه تفاوت باشد .

عنه عليه السلام : الْعَالِمُ حَيٌّ وَإِنْ كَانَ مَيِّتًا ، الْجَاهِلُ مَيِّتٌ وَإِنْ كَانَ حَيًّا .

امام علی علیه السلام : عالم زنده است، گر چه مرده باشد؛ نادان مرده است، گر چه زنده باشد .

عنه علیه السلام : هَلَكَ خُزَّانُ الْأَمْوَالِ وَهُمْ أَحْيَاءُ ، وَالْعُلَمَاءُ بِاقْوَنَ مَا بَقِيَ الدَّهْرُ ، أَعْيَانُهُمْ مَفْقُودَةٌ ، وَأَمْثَالُهُمْ فِي الْقُلُوبِ مَوْجُودَةٌ .

امام علی علیه السلام : مال اندوزان، با آن که زنده اند، مُرده اند و اهل علم، تا دنیا هست زنده اند. پیکرهایشان از میان می رود، اما یادشان در دلها هست .

عنه علیه السلام - لِكُمِّيلٍ لَمَّا أَخَذَ بِيَدِهِ وَأَخْرَجَهُ إِلَى الْجَبَّانِ فَلَمَّا أَصْحَرَ تَنَفَّسَ الصُّعْدَاءُ وَقَالَ - : يَا كُمِّيلُ ، الْعِلْمُ خَيْرٌ مِنَ الْمَالِ ، الْعِلْمُ يَحْرُسُكَ وَأَنْتَ تَحْرُسُ الْمَالَ ، وَالْمَالُ تَنْقُصُهُ النَّفَقَةُ ، وَالْعِلْمُ يَزْكُو عَلَى الْإِنْفَاقِ ، وَصَنِيعُ الْمَالِ يَزُولُ بِزَوَالِهِ .

امام علی علیه السلام - وقتی دست کمیل بن زیاد را گرفت و او را به سوی گورستان برد و چون به صحرا رسید آهی از نهاد برکشید - فرمود : ای کمیل! دانش بهتر از دارایی است؛ زیرا دانش از تو نگهبانی می کند اما از دارایی ، تو باید نگهبانی کنی؛ دارایی با خرج کردن کم می شود، اما دانش با انفاق زیاد می گردد. و دست پرورده مال و ثروت با از بین رفتن آن از بین می رود (احترام و موقعیت اجتماعی خود را از دست می دهد) .

عنه علیه السلام : إِذَا أَرْدَلَ اللَّهُ عَبْدًا حَظَرَ عَلَيْهِ الْعِلْمُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه خداوند [بخواهد] بنده ای را پست گرداند، او را از علم بی بهره سازد .

عنه علیه السلام : الْعِلْمُ حَيَاةٌ .

امام علی علیه السلام : دانش، زندگی است .

عنه علیه السلام : إِنَّ الْعِلْمَ حَيَاةُ الْقُلُوبِ ، وَنُورُ الْأَبْصَارِ مِنَ الْعَمَى ، وَقُوَّةُ الْأَبْدَانِ مِنَ الضَّعْفِ .

امام علی علیه السلام : همانا دانش، [مایه] زندگی دلهاست و روشن کننده دیدگان کور و نیرو بخش بدنهای ناتوان .

عنه علیه السلام : كُلُّ وِعَاءٍ يَضِيقُ بِمَا جُعِلَ فِيهِ إِلَّا وِعَاءَ الْعِلْمِ ؛ فَإِنَّهُ يَتَّسِعُ بِهِ .

امام علی علیه السلام : هر ظرفی وقتی چیزی در آن گذارند، گنجایش خود را از دست می دهد، مگر ظرف دانش که با افزودن آن گنجایشش بیشتر می شود .

عنه علیه السلام : الْعِلْمُ أَشْرَفُ الْأَحْسَابِ .

امام علی علیه السلام : دانش، شریفترین شرافت خانوادگی است .

عنه علیه السلام : الْعِلْمُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ .

امام علی علیه السلام : دانش، گم شده مؤمن است .

عنه علیه السلام : كَفَى بِالْعِلْمِ شَرَفًا أَنْ يَدَّعِيَهُ مَنْ لَا يُحْسِنُهُ ، وَيَفْرَحَ بِهِ إِذَا نُسِبَ إِلَيْهِ ، وَكَفَى بِالْجَهْلِ ذِمًّا يَبْرَأُ مِنْهُ مَنْ هُوَ فِيهِ .

امام علی علیه السلام : در ارجمندی، دانش همین بس که کسی هم که آن را نیک دانا نیست دم از داشتن آن می زند و هر گاه نسبت علم و دانایی به او داده شود، خوشحال می گردد. و در نکوهندگی نادانی همین بس، که حتی آدم نادان وبی بهره از دانش، از آن بیزاری می جوید .

عنه علیه السلام : لَا كَنْزَ أَنْفَعُ مِنَ الْعِلْمِ .

امام علی علیه السلام : هیچ گنجی، سودمندتر از دانش نیست .

عنه علیه السلام : لَا شَرَفَ كَالْعِلْمِ .

امام علی علیه السلام : هیچ شرافتی، چون دانش نیست .

عنه علیه السلام : الْعِلْمُ قَائِدٌ ، وَالْعَمَلُ سَائِقٌ ، وَالنَّفْسُ حَرَوْنٌ .

امام علی علیه السلام : دانش، مهار را از جلو می کشد و عمل از پشت سر می راند و نفس توسنی می کند .

عنه علیه السلام : الْعِلْمُ مِصْبَاحُ الْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام : دانش، چراغ خرد است .

عنه علیه السلام : الْعِلْمُ نِعَمَ الدَّلِيلِ .

امام علی علیه السلام : دانش، نیکو راهنمایی است .

الإمام عليّ عليه السلام : رَأْسُ الْفَضَائِلِ الْعِلْمُ ، غَايَةُ الْفَضَائِلِ الْعِلْمُ .

امام علی علیه السلام : رأس فضیلتها، دانش است؛ نقطه پایان فضیلتها دانش است .

عنه عليه السلام : اِعْلَمُوا أَنَّ الْأَمَلَ يُسْهِي الْعَقْلَ ، وَيُنْسِي الذِّكْرَ .

امام علی علیه السلام : بدانید که آرزو خرد را دچار غفلت می سازد و یاد خدا را به فراموشی می سپارد .

عنه عليه السلام : كَمْ مِنْ عَقْلٍ أُسِيرَ تَحْتَ هَوَى أَمِيرٍ !

امام علی علیه السلام : بسا خردی که اسیر هوس چیره است .

عنه عليه السلام : فَرَضَ اللَّهُ ... تَرَكَ شَرْبَ الْخَمْرِ تَحْصِينًا لِلْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام : خداوند واجب فرمود... ترك شرابخواری را به منظور نگهداری از خرد .

عنه عليه السلام : الْعَقْلُ شَجَرَةٌ ، ثَمَرُهَا السَّخَاءُ وَالْحَيَاءُ .

امام علی علیه السلام : خرد، درختی است که میوه اش بخشندهگی و حیاست .

الإمام عليّ عليه السلام : الْهَوَى عَدُوُّ الْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام : دشمن خرد، هوای نفس است .

عنه عليه السلام : ثَمَرَةُ الْعَقْلِ مَقْتُ الدُّنْيَا ، وَقَمْعُ الْهَوَى .

امام علی علیه السلام : میوه خرد، دشمن داشتن دنیا و سرکوب کردن هوس است .

عنه عليه السلام : ثَمَرَةُ الْعَقْلِ لُزُومُ الْحَقِّ .

امام علی علیه السلام : میوه خرد، پایبندی به حق است .

الإمام عليّ عليه السلام : ثَمَرَةُ الْعَقْلِ الْإِسْتِقَامَةُ .

امام علی علیه السلام : میوه خرد، استقامت (پایداری در راه حق و راست) است .

عنه عليه السلام : كَثْرَةُ الْأَمَانِي مِنْ فُسَادِ الْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام : فراوانی آرزوها، از تباهی خرد است .

عنه عليه السلام : مَنْ قَلَّ عَقْلُهُ سَاءَ خِطَابُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خردش کم باشد، بد سخن گوید .

عنه عليه السلام : مِنْ عَدَمِ الْعَقْلِ مُصَاحَبَةُ ذَوِي الْجَهْلِ .

امام علی علیه السلام : همنشینی با نادانان، از بی خردی است .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : إِذَا قَلَّتِ الْعُقُولُ كَثُرَ الْفُضُولُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه خردها کاستی پذیرد، زیادیها افزونی گیرد .

عنه عليه السلام : مَنْ تَرَكَ الْإِسْتِمَاعَ مِنْ ذَوِي الْعُقُولِ مَاتَ عَقْلُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که به خردمندان گوش نسپارد، خردش بمیرد .

عنه عليه السلام : مَنْ صَحِبَ جَاهِلًا نَقَصَ مِنْ عَقْلِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که با نادان همنشینی کند، از خردش کاسته شود .

عنه عليه السلام : مَا مَزَحَ امْرُؤٌ مَزْحَةً إِلَّا مَجَّ مِنْ عَقْلِهِ مَجَّةً .

امام علی علیه السلام : هیچ کس شوخی و مزاحی نکند مگر این که، اندکی از عقل او کاسته شود .

عنه عليه السلام : ضَيَاعُ الْعُقُولِ فِي طَلَبِ الْفُضُولِ .

امام علی علیه السلام : تباه شدن خردها در جستن افزونیهاست .

عنه عليه السلام : إِعْجَابُ الْمَرءِ بِنَفْسِهِ دَلِيلٌ عَلَى ضَعْفِ عَقْلِهِ .

امام علی علیه السلام : خودپسندی آدمی، نشانگر سستی خرد اوست .

عنه عليه السلام : مَنْ كَمَلَ عَقْلُهُ اسْتَهَانَ بِالشَّهَوَاتِ .

امام علی علیه السلام : هر که خردش کامل باشد، به شهوات بهایی ندهد .

الإمام عليّ عليه السلام : ذَهَابُ الْعَقْلِ بَيْنَ الْهَوَى وَالشَّهْوَةِ .

امام علی علیه السلام : بر اثر هوس و شهوت، خرد از بین می رود .

عنه عليه السلام : إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه خرد کامل شود، سخن گفتن اندک شود .

عنه عليه السلام : عِنْدَ بَدِيهِهِ الْمَقَالِ تُخْتَبَرُ عُقُولُ الرِّجَالِ .

امام علی علیه السلام : در هنگام بديیه گویی است که خرد مردان آزموده می شود .

عنه عليه السلام : رَأَى الرَّجُلُ مِيزَانَ عَقْلِهِ .

امام علی علیه السلام : نظر مرد، سنجه خرد اوست .

عنه عليه السلام : كَثْرَةُ الصَّوَابِ تُنْبِئُ عَنِ وُفُورِ الْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام : فراوانی کار درست، از فراوانی خرد خبر می دهد .

عنه عليه السلام : سِتَّةٌ تُخْتَبَرُ بِهَا عُقُولُ الرِّجَالِ : الْمُصَاحَبَةُ ، وَالْمُعَامَلَةُ ، وَالْوِلَايَةُ ،

وَالْعَزْلُ ، وَالْغِنَى ، وَالْفَقْرُ .

امام علی علیه السلام : شش چیز است که خردهای مردان با آنها آزموده می شود:

همنشینی، داد و ستد، حکومت کردن، برکناری [از حکومت و قدرت] ، توانگری و درویشی .

عنه عليه السلام : رَسُولُكَ تَرْجُمَانُ عَقْلِكَ ، وَكِتَابُكَ أَبْلَغُ مَا يَنْطِقُ عَنْكَ .

امام علی علیه السلام : فرستاده تو بازگو کننده خردتوست، و نامه ات رساترین سخنگوی توست .

عنه عليه السلام : سِتَّةٌ تُخْتَبَرُ بِهَا عُقُولُ النَّاسِ : الْحِلْمُ عِنْدَ الْغَضَبِ ، وَالصَّبْرُ عِنْدَ

الرَّهَبِ ، وَالْقَصْدُ عِنْدَ الرَّغْبِ ، وَتَقْوَى اللَّهِ فِي كُلِّ حَالٍ ، وَحُسْنُ الْمُدَارَاةِ ، وَقِلَّةُ الْمُمَارَاةِ .

امام علی علیه السلام : شش چیز است که با آنها خردهای مردم سنجیده می شود:
بردباری در هنگام خشم، شکیبایی به گاه ترس، میانه روی به هنگام خواهش و میل،
ترس از خدا در همه حال، خوش مدارا کردن و کمتر جدال کردن .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : يُسْتَدَلُّ عَلَى عَقْلِ كُلِّ امْرِئٍ بِمَا يَجْرِي عَلَى لِسَانِهِ .

امام علی علیه السلام : از سخنان هر انسانی می توان به میزان خرد او پی برد .

عنه عليه السلام : بِتَرَكِ مَا لَا يَعْنِيكَ يَتِمُّ لَكَ الْعَقْلُ .

امام علی علیه السلام : با فرو گذاشتن کارهای بیهوده، خردت کامل می گردد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْعَقْلُ غَرِيزَةٌ تَزِيدُ بِالْعِلْمِ وَالتَّجَارِبِ .

امام علی علیه السلام : خرد، غریزه ای است که با دانش و تجارب افزایش می یابد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : صَدْرُ الْعَاقِلِ صُنْدُوقُ سِرِّهِ .

امام علی علیه السلام : سینه خردمند، صندوق راز اوست .

عنه عليه السلام : الْعَقْلُ عَقْلَانِ : عَقْلُ الطَّبْعِ وَعَقْلُ التَّجَرِبَةِ ، وَكِلَاهُمَا يُؤَدِّي الْمَنْفَعَةَ .

امام علی علیه السلام : خرد دو گونه است: خرد طبیعی(ذاتی) و خرد تجربی و هر دوی
آنها سود آورند .

عنه عليه السلام : الْعَقْلُ حِفْظُ التَّجَارِبِ ، وَخَيْرُ مَا جَرَّبْتَ مَا وَعَظَكَ .

امام علی علیه السلام : خرد ، نگه داشتن تجربه هاست و بهترین تجربه ات آن تجربه ای
است که تو را اندرز دهد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْعَقْلُ أَنْ تَقُولَ مَا تَعْرِفُ ، وَتَعْمَلَ بِمَا تَنْطِقُ بِهِ .

امام علی علیه السلام : خرد، آن است که دانسته سخن بگویی و به آنچه می گویی عمل
کنی .

عنه عليه السلام : إِنَّ أَغْنَى الْغِنَى الْعَقْلُ .

امام علی علیه السلام : بهترین توانگری، خردمندی است .

عنه علیه السلام : الْعَقْلُ خَلِيلُ الْمَرْءِ .

امام علی علیه السلام : خرد، دوست صمیمی انسان است .

عنه علیه السلام : الْعَقْلُ رُقِيٌّ إِلَى عِلِّيِّينَ .

امام علی علیه السلام : خرد، به سوی علّیین بالا می رود .

عنه علیه السلام : الْعَقْلُ رَسُولُ الْحَقِّ .

امام علی علیه السلام : خرد، فرستاده حق است .

عنه علیه السلام : الْعَقْلُ مُنْزَرَةٌ عَنِ الْمُنْكَرِ آمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ .

امام علی علیه السلام : خرد از زشتکاری دور می گرداند و به نیکیها فرا می خواند .

عنه علیه السلام : الْعَقْلُ مُصْلِحٌ كُلِّ أَمْرٍ .

امام علی علیه السلام : خرد، سامان دهنده هر کاری است .

عنه علیه السلام : الْعَقْلُ أَقْوَى أَسَاسٍ .

امام علی علیه السلام : خرد، محکمترین پایه است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : ما استودع اللهُ امرأً عقلاً إلا استنقذهُ بهِ يوماً ما .

امام علی علیه السلام : خداوند در هیچ انسانی خردی به ودیعت ننهاد مگر این که روزی به وسیله آن نجاتش داد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : العافيةُ عشرةُ أجزاءٍ ، تسعةٌ منها في الصّمتِ إلا بذكرِ اللهِ ، وواحدٌ في تركِ مُجالسةِ السُّفهاءِ .

امام علی علیه السلام : عافیت ده جزء است. نه جزء آن در دم فرو بستن است مگر از یاد خدا و يك جزء در تركِ همنشینی با نابخردان .

عنه علیه السلام : لا لباسَ أجملُ مِنَ العافيةِ .

امام علی علیه السلام : هیچ جامه ای زیباتر از عافیت نیست .

عنه علیه السلام : بِالْعَافِيَةِ تُوْجَدُ لَذَّةُ الْحَيَاةِ .

امام علی علیه السلام : با عافیت و سلامتی است که لذت زندگی چشیده می شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : العَافِيَةُ أَهْنَى النَّعَمِ .

امام علی علیه السلام : عافیت، گواراترین نعمتهاست .

عنه علیه السلام : وَلَكِنَّ اللَّهَ يَخْتَبِرُ عِبَادَهُ بِأَنْوَاعِ الشَّدَائِدِ ، وَيَتَعَبَّدُهُمْ بِأَنْوَاعِ الْمَجَاهِدِ ، وَيَبْتَلِيهِمْ بِضُرُوبِ الْمَكَارِهِ ؛ إِخْرَاجًا لِلتَّكَبُّرِ مِنْ قُلُوبِهِمْ ، وَإِسْكَانًا لِلتَّذَلُّلِ فِي نُفُوسِهِمْ ، وَلِيَجْعَلَ ذَلِكَ أَبْوَابًا فَتْحًا إِلَى فَضْلِهِ ، وَأَسْبَابًا ذُلًّا لِعَفْوِهِ .

امام علی علیه السلام : لیکن خداوند بندگان خود را به انواع سختیها می آزماید و به واسطه کوششهای گوناگون به بندگیشان می کشد و به اقسام ناخوشایندها و ناملایمات مبتلایشان می کند تا بدین وسیله کبر را از دلهایشان بیرون برد و فروتنی را در جانهایشان جای دهد و آن را درهایی گشوده به سوی فضل خود و وسایل آسانی برای بخشش خویش قرار دهد .

عنه علیه السلام : مَنْ تَنَزَّهَ عَنْ حُرْمَاتِ اللَّهِ سَارَعَ إِلَيْهِ عَفْوُ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : هر که از حرامهای خداوند خویشتنداری کند، بخشش خدا به سوی او بشتابد .

عنه علیه السلام : اَللّٰهُمَّ اَحْمِلْنِيْ عَلٰى عَفْوِكَ وَلَا تَحْمِلْنِيْ عَلٰى عَدْلِكَ .

امام علی علیه السلام : بار خدایا! با من به عفوَت رفتار کن، نه به عدالتت .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُسْأَلُكُمْ مَعَشَرَ عِبَادِهِ عَنِ الصَّغِيرَةِ مِنْ أَعْمَالِكُمْ وَالْكَبِيرَةِ ، وَالظَّاهِرَةِ وَالْمَسْتُورَةِ ، فَإِنْ يُعَذِّبْ فَأَنْتُمْ أَظْلَمُ ، وَإِنْ يَعْفُ فَهُوَ أَكْرَمُ .

امام علی علیه السلام : ای جماعت بندگان خدا! همانا خداوند متعال از کارهای ریز و درشت و بی پرده و در پرده شما باز خواستتان می کند. آن گاه، اگر کیفرتان دهد شما بیش از اینها ستمکار بوده اید و اگر گذشت کند او بیش از آن بخشایشگر است .

عنه عليه السلام - في المُنَاجَاةِ - :إِلَهِی أَفْکَرُ فِی عَفْوِكَ فَتَهَوَّنْ عَلَيَّ حَطِیئَتِی ، ثُمَّ أَذْکُرُ الْعَظِیمَ مِنْ أَخْذِكَ فَتَعَظَّمْ عَلَيَّ بَلِیَّتِی .

امام علی علیه السلام - در مناجات - گفت : الهی! به بخشایش تو می اندیشم، در نتیجه خطا و گناهم بر من آسان می شود، سپس سختی کیفر تو را به یاد می آورم ، پس بلا و گرفتاریم بر من بزرگ می نماید .

عنه عليه السلام : جازٍ بِالْحَسَنَةِ وَتَجَاوَزُ عَنِ السَّيِّئَةِ مَا لَمْ يَكُنْ ثَلَمًا فِي الدِّينِ أَوْ وَهْنًا فِي سُلْطَانِ الْإِسْلَامِ .

امام علی علیه السلام : [بدی یا خوبی را] به نیکی پاداش ده و از بدی درگذر، به شرط آن که به دین لطمه ای نزنند یا در قدرت اسلام ضعفی پدید نیآورد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْعَفْوُ يُفْسِدُ مِنَ اللَّئِيمِ بِقَدْرِ إِصْلَاحِهِ مِنَ الْكَرِيمِ .

امام علی علیه السلام : گذشت به همان اندازه که شخص بزرگوار را درست می کند، شخص فرومایه را تباه می گرداند .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : إِذَا اسْتَحَقَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ ذَنْبًا فَأَحْسِنِ الْعَذْلَ ؛ فَإِنَّ الْعَذْلَ مَعَ الْعَفْوِ أَشَدُّ مِنَ الضَّرْبِ لِمَنْ كَانَ لَهُ عَقْلٌ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزندش حسن علیه السلام - فرمود : هر گاه فردی از آنان (غلامان و چاکران) به سبب گناهی سزاوار کیفر شد، او را به وجهی نیکو سرزنش کن؛ زیرا سرزنش همراه با گذشت برای کسی که عقل و فهمی دارد، دردناکتر از کتک زدن است .

عنه عليه السلام : الْعَفْوُ زَكَاةُ الظَّفَرِ .

امام علی علیه السلام : گذشت، زکات پیروزی است .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا قَدَّرْتَ عَلَى عَدُوِّكَ فَاجْعَلِ الْعَفْوَ عَنْهُ شُكْرًا لِلْقُدْرَةِ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هر گاه بر دشمنی قدرت یافتی، گذشت از وی را شکرانه قدرت یافتنت بر او قرار ده .

قرآن:

(وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ) .

«و ما آسمانها و زمین و آن چه را که میان آنهاست جز به حق نیافریدیم. و بی تردید قیامت فرا می رسد. پس گذشت کن، گذشتی نیکو» .

الإمام علي عليه السلام : ما عفا عن الذنب من قرّع به .

امام علی علیه السلام : کسی که به واسطه گناه کسی را سرزنش کند، گذشت نکرده است .

عنه عليه السلام : بالعفاف تزكو الأعمال .

امام علی علیه السلام : با عفت است که اعمال پاکیزه می شود (رشد می یابد و پاداش آنها زیاد می گردد) .

عنه عليه السلام : ثَمَرَةُ الْعِفَّةِ الصِّيَانَةُ .

امام علی علیه السلام : میوه پاکدامنی، مصونیت یافتن است .

عنه عليه السلام : مَنْ عَفَّ خَفَّ وَزْرُهُ ، وَعَظُمَ عِنْدَ اللَّهِ قَدْرُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که عفت ورزد، بار گناهانش سبک شود و منزلتش نزد خداوند، بالا رود .

عنه عليه السلام : ثَمَرَةُ الْعِفَّةِ الْقَنَاعَةُ .

امام علی علیه السلام : میوه عفت، قناعت است .

الإمام علي عليه السلام : الْعِفَّةُ تُضَعِّفُ الشَّهْوَةَ .

امام علی علیه السلام : عفت، شهوت را ناتوان می کند .

عنه عليه السلام : مَنْ عَقَلَ عَفَّ .

امام علی علیه السلام : هر که خردمند باشد، خوشتندار گردد .

عنه عليه السلام : الرِّضَا بِالْكَفَافِ يُؤَدِّي إِلَى الْعَفَافِ .

امام علی علیه السلام : خرسند بودن به کفاف، منجر به عفت از مال حرام می شود .

عنه علیه السلام : قَدَرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ ... وَعِفَّتُهُ عَلَى قَدْرِ غَيْرَتِهِ .

امام علی علیه السلام : ارزش و اندازه مرد به اندازه همت اوست... و پاکدامنی او به اندازه غیرتش .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : أصلُ العَفَافِ القَنَاعَةُ، وَثَمَرَتُهَا قِلَّةُ الْأَحْزَانِ .

امام علی علیه السلام : ریشه عفت قناعت است و میوه اش کم شدن اندوهها .

عنه علیه السلام : زَكَاةُ الْجَمَالِ الْعَفَافُ .

امام علی علیه السلام : زکات زیبایی، عفت است .

عنه علیه السلام : الْعَفَافُ يَصُونُ النَّفْسَ وَيُنْزِلُهَا عَنِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : عفت، نفس را مصون می دارد و آن را از پستیها دور نگه می دارد .

عنه علیه السلام : الْعِفَّةُ أَفْضَلُ الْفُتُوَّةِ .

امام علی علیه السلام : عفت، برترین جوانمردی است .

عنه علیه السلام : الْعِفَّةُ رَأْسُ كُلِّ خَيْرٍ .

امام علی علیه السلام : عفت، در رأس همه خوبیهاست .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : مَا الْمُجَاهِدُ الشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَعْظَمِ أَجْرٍ مِمَّنْ قَدَرَ فَعَفَّ ، لَكَادَ الْعَفِيفُ أَنْ يَكُونَ مَلَكًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ .

امام علی علیه السلام : کسی که در راه خدا جهاد کند و شهید شود اجرش بزرگتر از کسی نیست که بتواند گناه کند و عفت ورزد. انسان پاکدامن نزدیک است که فرشته ای از فرشتگان خدا شود .

عنه عليه السلام - في مُنَاجَاتِهِ - :إلهي ، لا سَبِيلَ إِلَى الْاِحْتِرَاسِ مِنَ الذَّنْبِ إِلَّا بِعِصْمَتِكَ ،
ولا وُصُولَ إِلَى عَمَلِ الْخَيْرَاتِ إِلَّا بِمَشِيئَتِكَ ، فَكَيْفَ لِي بِإِفَادِهِ مَا أَسْلَفْتَنِي فِيهِ مَشِيئَتَكَ ؟!
وَكَيْفَ لِي بِالْاِحْتِرَاسِ مِنَ الذَّنْبِ مَا إِنْ لَمْ تُدْرِكْنِي فِيهِ عِصْمَتُكَ ؟ !

امام علی علیه السلام - در مناجات - گفت : خدایا! برای خویششننداری از گناه راهی جز
نگهداشت تو نیست . و رسیدن به کارهای نیک جز با خواست تو میسر نمی باشد. پس،
چگونه توانم به بهره ای دست یابم که خواست تو بر آن نیست و چگونه خود را از گناه
نگه دارم اگر نگهداشت تو به دادم نرسد؟

عنه عليه السلام : الْحِكْمَةُ عِصْمَةٌ ، الْعِصْمَةُ نِعْمَةٌ .

امام علی علیه السلام : حکمت [مایه] عصمت است و عصمت یک نعمت .

عنه عليه السلام : إِنَّ التَّقْوَى عِصْمَةٌ لَكَ فِي حَيَاتِكَ ، وَزُلْفَى لَكَ بَعْدَ مَمَاتِكَ .

امام علی علیه السلام : پرهیزگاری، در زمان حیاتت مایه عصمت و نگهداری تو [از گناه
] است و بعد از مرگ موجب قرب منزلت تو می شود .

عنه عليه السلام : بِالتَّقْوَى قُرْنَتِ الْعِصْمَةُ .

امام علی علیه السلام : عصمت ، با تقوا قرین شده است .

عنه عليه السلام : الْاِعْتِبَارُ يُثْمِرُ الْعِصْمَةَ .

امام علی علیه السلام : عبرت آموزی، عصمت (لغزش ناپذیری) به بار می آورد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ أَلْهَمَ الْعِصْمَةَ أَمِنَ الزَّلَلَ .

امام علی علیه السلام : هر که عصمت به او الهام شود، از لغزشها در امان ماند .

عنه عليه السلام : إِنْ كُنْتُمْ لَا مَحَالَةَ مُتَعَصِّبِينَ فَتَعَصَّبُوا النَّصْرَةَ الْحَقَّ وَإِغَاثَةَ الْمَلْهُوفِ .

امام علی علیه السلام : اگر ناگزیر از داشتن تعصب هستید؛ پس، در راه یاری رساندن به
حق و کمک به ستمدیده تعصب نشان دهید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ مِنَ الْعَصَبِيَّةِ فَلْيَكُنْ تَعَصُّبُكُمْ لِمَكَارِمِ الْخِصَالِ ، وَمَحَامِدِ الْأَفْعَالِ ، وَمَحَاسِنِ الْأُمُورِ ، الَّتِي تَفَاضَلَتْ فِيهَا الْمُجْدَاءُ وَالنُّجْدَاءُ مِنْ بُيُوتَاتِ الْعَرَبِ ، وَيَعَاسِبُ الْقَبَائِلِ ، بِالْأَخْلَاقِ الرَّغِيْبَةِ ، وَالْأَحْلَامِ الْعَظِيْمَةِ ، وَالْأَخْطَارِ الْجَلِيْلَةِ ، وَالْآثَارِ الْمَحْمُودَةِ . فَتَعَصَّبُوا لِخِلَالِ الْحَمْدِ مِنَ الْحِفْظِ لِلْجَوَارِ ، وَالْوَفَاءِ بِالذِّمَامِ ، وَالطَّاعَةِ لِلْبِرِّ ، وَالْمَعْصِيَةِ لِلْكِبَرِ ، وَالْأَخْذِ بِالْفَضْلِ ، وَالْكَفِّ عَنِ الْبَغْيِ ، وَالْإِعْظَامَ لِلْقَتْلِ ، وَالْإِنْصَافَ لِلْخَلْقِ ، وَالْكَظْمَ لِلْغَيْظِ ، وَاجْتِنَابَ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ .

امام علی علیه السلام : پس ، اگر چاره ای از داشتن تعصب نیست ، باید تعصبتان به خاطر خصلت‌های والای انسانی و کردارهای پسندیده و امور نیکویی باشد که خاندانهای شرافتمند و بزرگوار و دلیر عرب و بزرگان و مهتران قبایل در آنها بر یکدیگر برتری می جستند ؛ با خلقهای پسندیده و خردهای بزرگ و مقامهای بلند و آثار و رفتارهای پسندیده . بنا بر این ، برای خصلت های پسندیده تعصب به خرج دهید ، خصلتهایی چون : نگاهداشت حق و حرمت همسایگی و پایبندی به عهد و پیمانها و فرمان بردن از نیکوها و مخالفت با تکبر و گردنفرازی و اقدام به احسان و نیکوکاری و خویششننداری از زورگویی و تجاوز و بزرگ شمردن قتل نفس و انصاف داشتن با مردم و فرو خوردن خشم و دوری از ایجاد تباهی در جامعه .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - فِي ذِمِّ إِبْلِيسَ - : فَافْتَخَرَ عَلَى آدَمَ بِخَلْقِهِ ، وَتَعَصَّبَ عَلَيْهِ لِأَصْلِهِ ، فَعَدَّوْا اللَّهَ إِمَامُ الْمُتَعَصِّبِينَ ، وَسَلَفُ الْمُسْتَكْبِرِينَ ، الَّذِي وَضَعَ أَسَاسَ الْعَصَبِيَّةِ ، وَنَارَعَ اللَّهَ رِدَاءَ الْجَبَرِيَّةِ ، وَادَّرَعَ لِبَاسَ التَّعَزُّزِ ، وَخَلَعَ قِنَاعَ التَّذَلُّلِ .

امام علی علیه السلام - در نکوهش ابلیس - فرمود : به سبب آفرینش خود [از آتش] بر آدم فخر فروخت و به خاطر اصل و گوهرش علیه او عصبیت ورزید . پس ، این دشمن خدا پیشوای متعصبان و سر سلسله مستکبران و خود بزرگ بینان است و همو عصبیت را پایه گذاری کرد و بر سر ردای جبروتی و کبریا با خدا به کشمکش برخاست و جامه عزت و نخوت [که خاص خداوند است] پوشید و نقاب فروتنی را به دور افکند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَا الْمُجَاهِدُ الشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَعْظَمِ أَجْرٍ مِمَّنْ قَدَرَ فَعَفَّ .

امام علی علیه السلام : کسی که در راه خدا جهاد کند و به شهادت رسد ، اجرش بیشتر از آن کسی نیست که بتواند گناه کند و عفت ورزد .

عنه عليه السلام : وَمَنْ عَشِقَ شَيْئًا أَعَشَى (أَعْمَى) بَصَرَهُ وَأَمْرَضَ قَلْبَهُ ، فَهُوَ يَنْظُرُ
بَعَيْنٍ غَيْرِ صَاحِيحَةٍ ، وَيَسْمَعُ بِأُذُنٍ غَيْرِ سَمِيعَةٍ ، قَدْ خَرَقَتِ الشَّهَوَاتُ عَقْلَهُ ، وَأَمَاتَتِ الدُّنْيَا
قَلْبَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که شیفته چیزی شود آن چیز دیده اش را کور و دلش را بیمار
گرداند؛ چنین کسی با دیده ای ناسالم می نگرد و با گوشی ناشنوا می شنود؛ شهوتها خرد
او را از هم گسیخته و دنیا دلش را میرانده است .

الإمام عليّ عليه السلام : الهجرانُ عُقوبَةُ العِشْقِ .

امام علی علیه السلام : هجران، کيفر عشق است .

عنه عليه السلام : أَبْذُلْ لِأَخِيكَ دِمَاكَ وَمَالَكَ ، وَلِعَدُوَّكَ عَدْلَكَ وَإِنْصَافَكَ ، وَلِلْعَامَّةِ بَشْرَكَ
وَإِحْسَانَكَ .

امام علی علیه السلام : جان و مالت را فدای برادر خود کن و عدل و انصافت را نثار
دشمنت و خوشرویی و احسانت را به عموم مردم ببخش .

عنه عليه السلام : أَلْزِمِ نَفْسَكَ التَّوَدُّدَ ، وَصَبِّرْ عَلَى مُؤَنَاتِ النَّاسِ نَفْسَكَ .

امام علی علیه السلام : خویشتن را پایبند دوستی کن و خود را در راه تحمل زحمات
(هزینه های) مردم به شکیبایی وادار .

عنه عليه السلام : مَنْ أَسْرَعَ إِلَى النَّاسِ بِمَا يَكْرَهُونَ قَالُوا فِيهِ مَا لَا يَعْلَمُونَ .

امام علی علیه السلام : هر که با مردم چنان رفتار کند که خوش ندارند، مردم درباره او
ندانسته سخنها گویند .

الإمام عليّ عليه السلام : خَالِطُوا النَّاسَ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَأَجْسَادِكُمْ ، وَزَايِلُوهُمْ بِقُلُوبِكُمْ
وَأَعْمَالِكُمْ .

امام علی علیه السلام : با مردم با زبانها و پیکرهای خود معاشرت کنید و با دلها و
کردارهایتان از آنان دوری گزینید .

قرآن: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرَاهًا وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِيَتَذَهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا) .

«ای کسانی که ایمان آورده اید! شما را روا نیست که زنان را برخلاف میلشان به ارث ببرید و برای بازستاندن قسمتی از آن چه را که به آنها داده اید بر آنان سخت مگیرید، مگر این که مرتکب فحشایی آشکار و ثابت شده گردند. و با آنان به نیکویی رفتار کنید و اگر خوشایندتان نبودند چه بسا چیزهایی که خوشایند شما نیست در حالی که خدا خیر کثیری در آن نهاده است» .

الإمام علي عليه السلام - في وصيته لابنه الحسن عليه السلام :- لا يَكُنْ أَهْلَكَ أَشَقَى الْخَلْقِ بِكَ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوار خود حسن علیه السلام - نوشت :
مبادا خانواده ات به سبب [رفتار] تو بدبخت ترین مردمان باشند .

عنه عليه السلام - كَانَ يَقُولُ - : لِيَجْتَمِعَ فِي قَلْبِكَ الْاِفْتِقَارُ إِلَى النَّاسِ ، وَالِاسْتِغْنَاءُ عَنْهُمْ ، يَكُونُ اِفْتِقَارُكَ إِلَيْهِمْ فِي لِينِ كَلَامِكَ وَحُسْنِ بَشْرِكَ ، وَيَكُونُ اسْتِغْنَاؤُكَ عَنْهُمْ فِي نَزَاهَةِ عِرْضِكَ وَبَقَاءِ عِزِّكَ .

امام علی علیه السلام پیوسته می فرمود : باید نیاز به مردم و بی نیازی از آنها، هر دو، در دلت جمع باشد، نیازت به آنها در نرم گویی و خوشرویی تو باشد و بی نیازیت از آنها در حفظ آبرو و نگهداری عزت و سربلندیت .

الإمام علي عليه السلام : خَالَطُوا النَّاسَ مُخَالَطَةً إِنْ مِثْمَ مَعَهَا بَكَوْا عَلَيْكُمْ ، وَإِنْ عِشْتُمْ (غِبْتُمْ) حَنُّوا إِلَيْكُمْ .

امام علی علیه السلام : با مردم چنان معاشرت کنید که اگر بمیرید بر شما بگریند و اگر زنده باشید [غایب شوید] مشتاق دیدن شما باشند .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ عَزَى الثَّكْلَى أَظْلَهُ اللَّهُ فَيُظِلُّ عَرْشَهُ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ .

امام علی علیه السلام : هر که مادر فرزند مرده ای را تسلی دهد، خداوند در آن روزی که هیچ سایه ای جز سایه عرش او نیست، وی را در سایه عرش خود جای دهد .

عنه علیه السلام : مَنْ اعْتَزَلَ النَّاسَ سَلِمَ مِنْ شَرِّهِمْ .

امام علی علیه السلام : هر که از مردم کناره گرفت، از شرّشان سالم ماند .

عنه علیه السلام : مَنْ انْفَرَدَ عَنِ النَّاسِ أُنِسَ بِاللَّهِ سُبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام : پیوستن به خدا ، در بریدن از مردم است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الانْفِرَادُ رَاحَةُ الْمُتَعَبِّدِينَ .

امام علی علیه السلام : تنهایی، آسایشِ عبادت پیشگان است .

عنه علیه السلام : اقْتَنَعْ تَعَزَّ .

امام علی علیه السلام : قانع باش تا عزیز گردی .

عنه علیه السلام : أَلَا إِنَّهُ مَنْ يُنْصِفُ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ لَمْ يَزِدْهُ اللَّهُ إِلَّا عِزًّا .

امام علی علیه السلام : بدانید که هرکس با مردم به انصاف رفتار کند؛ خداوند، جز بر عزّت او نیفزاید .

عنه علیه السلام - فِي الْمُنَاجَاةِ - :إِلَهِی کَفَى لِي عِزًّا أَنْ أَكُونَ لَكَ عَبْدًا ، وَكَفَى بِي فَخْرًا

أَنْ تَكُونَ لِي رَبًّا .

امام علی علیه السلام - در مناجات - گفت : الهی! همین عزّت مرا بس که بنده تو هستم و همین افتخار مرا بس که تو خداوندگار من هستی .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَا عِزٌّ أَعَزُّ مِنَ التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : هیچ عزّتی بالاتر از تقوا نیست .

عنه علیه السلام : وَلَا عِزٌّ كَالْحِلْمِ .

امام علی علیه السلام : عزّتی چون بردباری نیست .

قرآن:

(الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَبِيتُّهُنَّ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا)

.

«کسانی که به جای مؤمنان ، کافران را به دوستی برمی گزینند ، آیا عزّت را نزد آنان می جویند ، در حالی که عزّت همه ، از آن خداست؟» .

الإمام عليّ عليه السلام : العزیزُ بغيرِ اللهِ ذلیلٌ .

امام علی علیه السلام : عزیزِ غیرِ خدایی ، ذلیل است .

عنه عليه السلام : اِعْلَمْ أَنَّهُ لَا عِزَّ لِمَنْ لَا يَتَذَلُّ لِلَّهِ ، وَلَا رِفْعَةَ لِمَنْ لَا يَتَوَاضَعُ لِلَّهِ .

امام علی علیه السلام : بدان که عزّت‌مند نیست کسی که در برابر خدا ذلیل نباشد و بلندی نیابد کسی که در برابر خدا افتادگی نورزد .

عنه عليه السلام : أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ نَلْقَى أَهْلَ الْمَعَاصِي بِوُجُوهِ مُكْفَهَرَةٍ .

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله به ما دستور داد که با افراد گنهکار، با چهره ای درهم کشیده رو به رو شویم .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ تَرَكَ انْكَارَ الْمُنْكَرِ بِقَلْبِهِ وَيَدِهِ وَلِسَانِهِ فَهُوَ مَيِّتٌ بَيْنَ الْأَحْيَاءِ .

.

امام علی علیه السلام : کسی که در برابر منکر با دل و دست و زبان خویش اعتراض نکند، او مرده ای است در میان زندگان .

عنه عليه السلام : لَعَنَ اللَّهُ الْأَمْرِينَ بِالْمَعْرُوفِ التَّارِكِينَ لَهُ، وَالنَّاهِينَ عَنِ الْمُنْكَرِ الْعَامِلِينَ بِهِ .

امام علی علیه السلام : نفرین خدا بر کسانی که به خوبی فرمان می دهند و خود آن را فرو می گذارند و بر کسانی که از زشتی باز می دارند و خود مرتکب آن می شوند .

عنه عليه السلام : وَاَنْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَتَنَاهَوْا عَنْهُ؛ فَإِنَّمَا أَمْرُكُمْ بِالنَّهْيِ بَعْدَ النَّهْيِ .

امام علی علیه السلام : از زشتکاری نهی کنید و خود از آن باز ایستید؛ زیرا که شما فرمان دارید ابتدا خود از کار زشت باز ایستید و سپس دیگران را نهی کنید .

الإمام عليّ عليه السلام : إني لأرفع نفسي أن أنهي الناس عما لست أنتهي عنه ، أو أمرهم بما لا أسبقهم إليه بعَمَلِي .

امام علی علیه السلام : من شأن خود را بالاتر از آن می دانم که آنچه را خودم ترك نمی كنم مردم را از آنها باز دارم، یا به کاری فرمانشان دهم كه خود جلوتر به آن عمل كنم .

الإمام عليّ عليه السلام - مِنْ وَصِيَّتِهِ لِلْحَسَنَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ بَعْدَ أَنْ ضَرَبَهُ ابْنُ مُلْجَمٍ - : لَا تَتْرُكُوا الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ فَيُوَلَّى عَلَيْكُمْ شِرَارُكُمْ ثُمَّ تَدْعُونَ فَلَا يُسْتَجَابُ لَكُمْ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به حسنین علیهما السلام پس از ضربت خوردن توسط ابن ملجم - فرمود : امر به معروف ونهی ازمنکر را رها مکنید که در این صورت بدان شما (افراد بد) زمام امورتان رابه دست می گیرند وآن گاه هر چه دعا کنید،مستجاب نخواهد شد .

الإمام عليّ عليه السلام : الرَّاضِي بِفِعْلِ قَوْمٍ كَالدَّاحِلِ فِيهِ مَعَهُمْ ، وَعَلَى كُلِّ دَاخِلٍ فِي بَاطِلٍ إِثْمَانٍ : إِثْمُ الْعَمَلِ بِهِ ، وَإِثْمُ الرِّضَا بِهِ .

امام علی علیه السلام : هر كه به كردار عده ای راضی باشد، مانند کسی است كه همراه آنان، آن كار را انجام داده باشد و هر كس به كردار باطلی دست زند او را دو گناه باشد: گناه به جا آوردن آن و گناه راضی بودن به آن .

عنه عليه السلام : اَعْلَمُوا أَنَّ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ لَمْ يُقَرَّبَا أَجَلًا ، وَلَمْ يَقْطَعَا رِزْقًا .

امام علی علیه السلام : بدانید كه امر به معروف و نهی از منكر، اجل کسی را نزدیک نكرده اند و روزی کسی را نبریده اند .

عنه عليه السلام : وَمَا أَعْمَالُ الْبِرِّ كُلُّهَا وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عِنْدَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ ، إِلَّا كَنْفَثَةٌ فِي بَحْرِ لُجِّيٍّ .

امام علی علیه السلام : همه کارهای خوب و جهاد در راه خدا، در مقایسه با امر به معروف و نهی از منکر نیست مگر همچون آب دهانی که در دریایی ژرف انداخته شود .

عنه علیه السلام : الأمر بالمعروف أفضل أعمال الخلق .

امام علی علیه السلام : امر به معروف برترین کارهای آفریدگان است .

الإمام عليّ عليه السلام : قوام الشريعة الأمر بالمعروف، والنهي عن المنكر ، وإقامة الحدود .

امام علی علیه السلام : قوام شریعت به امر به معروف و نهی از منکر و برپاداشتن حدود [الهی] است .

الإمام عليّ عليه السلام : خير المعروف ما أصيب به الأبرار .

امام علی علیه السلام : بهترین احسان آن است که به نیکان شود .

الإمام عليّ عليه السلام : لا تستصغر شيئا من المعروف قدرت على اصطناعه إثارا لما هو أكثر منه ؛ فإنّ اليسير في حال الحاجة إليه أنفع لأهله من ذلك الكثير في حال الغناء عنه ، واعمَلْ لِكُلِّ يَوْمٍ بما فيه ترشّد .

امام علی علیه السلام : هیچ کار خوبی را که بر انجام آن توانایی، ناچیز مشمار و به خاطر خوبی بزرگتر آن را ترك مکن؛ زیرا خوبی و کمک اندك در صورتی که به آن نیاز باشد سودمندتر از آن خوبی و (كمك) بسیاری است که در حال بی نیازی به کسی شود . برای هر روز کاری کن که به سبب آن به راه راست در آیی .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ لَمْ يُرَبِّ مَعْرُوفَهُ فَقَدْ ضَيَّعَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خوبی و احسان خود را نپروراند، آن را تباه کرده است .

عنه علیه السلام : إذا صُنِعَ إِلَيْكَ مَعْرُوفٌ فَأَذْكُرْ ، إذا صَنَعْتَ مَعْرُوفًا فَأَنْسَهُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه به تو خوبی شد، آن را یاد آوری کن و هر گاه تو خوبی کردی، آن را از یاد ببر .

عنه علیه السلام : ملاك المعروف ترك المنّ به .

امام علی علیه السلام : معیار خوبی کردن، منت نهادن به آن است (ر.ک: صدقه باب ۱۱۱۷).

الإمام عليّ عليه السلام : أحي معروفك بإماتته .

امام علی علیه السلام : با میراندن (فراموش کردن) احسان خود، آن را زنده گردان .

عنه عليه السلام : المعروف ذخيرة الأبد .

امام علی علیه السلام : خوبی کردن اندوخته ابدی است [یعنی همیشه ماندگار است و ذخیره روز قیامت].

الإمام عليّ عليه السلام : فعل المعروف، وإغاثه الملهوف، وإقراء الضيوف ، آله السيادة .

امام علی علیه السلام : خوبی کردن، کمک به ستمدیده و میهمان نوازی، ابرار سروری است .

الإمام عليّ عليه السلام : أول الدين معرفته ، وكمال معرفته التصديق به ، وكمال التصديق به توحيدُهُ ، وكمال توحيدِهِ الإخلاصُ لَهُ ، وكمال الإخلاصُ لَهُ نفى الصفات عنه ؛ لشهادة كل صفة أنها غير الموصوف ، وشهادة كل موصوف أنه غير الصفة ، فمن وصف الله سبحانه فقد قرنه ، ومن قرنه فقد ثناه ، ومن ثناه فقد جزأه ، ومن جزأه فقد جهله ، (ومن جهله فقد أشار إليه) ، ومن أشار إليه فقد حده ، ومن حده فقد عدّه ، ومن قال : «فيم ؟» فقد ضمنه ، ومن قال : «علام ؟» فقد أخلى منه ، كائن لا عن حدث ، موجود لا عن عدم ، مع كل شيء لا بمقارنة ، وغير كل شيء لا بمزايلة ، فاعل لا بمعنى الحركات والآلة ، بصير إذ لا منظور إليه من خلقه ، متوحد إذ لا سكن يستأنس به ولا يستوحش لفقده .

امام علی علیه السلام : آغاز دین شناخت خداست و اوج شناخت او باور کردن و اعتراف به وجود اوست و کمال تصدیق او یگانه دانستن اوست و کمال یگانه دانستنش، خالص داشتن اوست [از جسمیت و عرضیت و لوازم این دو] و کمال خالص دانستن او نفی صفات از اوست؛ چرا که هر صفتی گواه بر این است که با موصوف فرق می کند و هر موصوفی گواه بر این است که با صفت متفاوت است. پس، هر که خدا را وصف کند برایش قرین و همتا آورده است و هرکه برایش قرین آورد، او را دو تا دانسته است و

هرکه او را دوگانه بداند برایش جزء قائل شده و هرکه او را دارای جزء بداند وی را نشناخته است و هر که او را شناسد به او اشاره کند و هرکه به او اشاره کند، محدودش [به حدّ و جهتی] کرده است و هر که برایش حد تعیین کند او را به شمار درآورده است و هر که بگوید: «او در چیست؟» خدا را در جایی گنجانده است و هر که بگوید: «او بر فراز چیست؟» جایی را از او تهی دانسته است. هستی دارد اما هستیش حادث نیست. وجود دارد اما از عدم برنیامده است. با هر چیزی هست اما نه به نحوی که قرین او باشد و سوای هر چیزی است اما نه آن گونه که از آن جدا و بر کنار باشد. فاعل است اما نه این که فعالیت کند و ابزاری به کار گیرد. بینا بوده پیش از آن که آفریده ای باشد که متعلق بینایی او واقع شود. یگانه و تنها بود آن گاه که نه کسی و چیزی بود که با آن خو گیرد یا از نبودش احساس تنهایی کند.

قرآن:

(وَ هُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) .

«و هر جا که باشید او با شماست و خدا به آن چه می کنید بیناست» .

الإمام عليّ عليه السلام - في صِفَةِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ - :وَإِنَّهُ لَبِكُلِّ مَكَانٍ ، وَفِي كُلِّ حِينٍ وَأَوَانٍ ، وَمَعَ كُلِّ إِنْسٍ وَجَانٍّ .

امام علی علیه السلام - در وصف خداوند سبحان - فرمود : او در هر جا و در هر زمانی و با هر انس و جنّی هست .

عنه عليه السلام : كُلُّ عَزِيزٍ غَيْرُهُ ذَلِيلٌ .

امام علی علیه السلام : هر عزیزی، جز او، ذلیل است .

عنه عليه السلام : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَبَسَ الْعِزَّ وَالْكَبرِيَاءَ ، وَاخْتَارَهُمَا لِنَفْسِهِ دُونَ خَلْقِهِ .

امام علی علیه السلام : سپاس و ستایش خدای را سزد که ردای عزّت و کبریا پوشید و این دو صفت را برای خویش برگزید نه برای مخلوقش .

عنه عليه السلام : كُلُّ شَيْءٍ خَاشِعٌ لَهُ ، وَكُلُّ شَيْءٍ قَائِمٌ بِهِ ، غَنَى كُلُّ فَقِيرٍ ، وَعِزُّ كُلِّ ذَلِيلٍ ، وَقُوَّةُ كُلِّ ضَعِيفٍ .

امام علی علیه السلام : همه چیز در برابر او فروتن است و همه چیز ایستاده به اوست، بی نیاز کننده هر نیازمندی است و عزتبخش هر خواری و نیرو دهنده هر ناتوانی .

قرآن:

(فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ) .

(مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا) .

«چون امر ما فرا رسید، صالح را با کسانی که به او ایمان آورده بودند، به رحمت خویش از خواری آن روز نجات بخشیدیم؛ زیرا پروردگار تو نیرومند و عزیز است» .

«هر که خواهان عزت است [بداند که] عزت همگی از آن خداست» .

الإمام علي عليه السلام : وَكُلُّ قَوِيٍّ غَيْرُهُ ضَعِيفٌ .

امام علی علیه السلام : هر نیرومندی، جز او، ناتوان است .

قرآن:

(وَاللَّهُ يُقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) .

«خدا به حق داور می کند ولی کسانی که جز او را به خدایی می خوانند هیچ داورى نتوانند. همانا خدا شنوای بیناست» .

الإمام علي عليه السلام : وَالسَّمِيعُ لَا بِأَدَاةٍ .

امام علی علیه السلام : خدا شنواست اما نه به واسطه ابزار شنیدن .

عنه عليه السلام - في تفسير لا حول ولا قوة إلا بالله - : إِنَّا لَا نَمْلِكُ مَعَ اللَّهِ شَيْئًا ، وَلَا نَمْلِكُ إِلَّا مَا مَلَكَنا ، فَمَتَى مَلَكَنا مَا هُوَ أَمْلَكُ بِهِ مِنَّا كَلَفْنَا ، وَمَتَى أَخَذَهُ مِنَّا وَضَعَ تَكْلِفَهُ عَنَّا .

امام علی علیه السلام - در تفسیر «لا حول ولا قوة الا بالله» - فرمود : با وجود خدا ما مالك هیچ چیز نیستیم و تنها مالك آن چیزی هستیم که او خود آن را به ملکیت ما در آورده است. پس، وقتی آنچه را که او به مالکیتش سزاوارتر از ماست در اختیار ما نهد

تکلیفی بر عهده ما نهاده است و هرگاه آن را از ما باز گیرد، تکلیف خویش را از عهده ما برداشته است .

قرآن:

(وَلِلَّهِ ۖ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) .

«از آن خداست مُلك آسمانها و زمین و خدا بر همه چیز تواناست» .

الإمام علي عليه السلام : كُلُّ مَالِكٍ غَيْرُهُ مَمْلُوكٌ .

امام علی علیه السلام : هر مالکی، جز خداوند ، مملوک است .

قرآن:

(هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) .

«اوست آغاز و انجام و آشکار و نهان و او به همه چیز داناست» .

الإمام علي عليه السلام : الظَّاهِرُ بِعَجَائِبِ تَدْبِيرِهِ لِلنَّاظِرِينَ ، وَالْبَاطِنُ بِجَلَالِ عِزَّتِهِ عَنِ فِكْرِ الْمُتَوَهِّمِينَ .

امام علی علیه السلام : به سبب شگفتیهای آفرینشش، برای بینایان آشکار است و به سبب شکوه عزتش از اندیشه و اوهام اندیشمندان و اندیشه گران پنهان است .

قرآن:

(وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا) .

«و فرستادگانی که پیش از این داستانهایشان را برای تو گفته ایم و فرستادگانی که داستانهایشان را برایت نگفته ایم. و خدا با موسی سخن گفت سخن گفتنی [بی میانجی]» .

الإمام علي عليه السلام : يُخْبِرُ لَا بِلِسَانٍ وَلَهَوَاتٍ، وَيَسْمَعُ لَا بِخُرُوقٍ وَأَدَوَاتٍ ، يَقُولُ وَلَا يَلْفُظُ ، وَيَحْفَظُ وَلَا يَتَحَفَّظُ ... يَقُولُ لِمَنْ أَرَادَ كَوْنَهُ: «كُنْ» فَيَكُونُ ، لَا بِصَوْتٍ يُقَرَّعُ ، وَلَا بِنِدَاءٍ يُسْمَعُ ، وَإِنَّمَا كَلَامُهُ سُبْحَانَهُ فِعْلٌ مِنْهُ ، أَنْشَأَهُ وَمَثَّلَهُ ، لَمْ يَكُنْ مِنْ قَبْلِ ذَلِكَ كَائِنًا ، وَلَوْ كَانَ قَدِيمًا لَكَانَ إِلَهًا ثَانِيًا .

امام علی علیه السلام : خبر می دهد، اما نه به وسیله زبان و زبانه ها و می شنود اما نه با سوراخهای گوش و ابزارهای شنیدن؛ سخن می گوید اما نه با تلفظ کردن و از بر می کند اما نه با حافظه... به هر چه اراده کند که هستی یابد، می گوید: «باش» و او هستی می یابد، اما این گفتن او نه با صدایی است که پرده گوش را بکوبد و نه با آوازی است که شنیده شود، بلکه گفتار خداوند سبحان فعل اوست که آن را ایجاد کرده و تجسم می بخشد و پیشتر وجود نداشته است؛ زیرا اگر [فعل او نیز] قدیم می بود آن خدای دومین بود .

قرآن:

(فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ إِنَّا لَقَدِرُونَ) .

«نه ، سوگند به پروردگار مشرقها و مغربها که ما قادریم...» .

الإمام علي عليه السلام - لَمَّا قِيلَ لَهُ : هَلْ يَقْدِرُ رَبُّكَ عَلَى أَنْ يَدْخُلَ الدُّنْيَا فِي بَيْضَةٍ - : إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَا يُنْسَبُ إِلَى الْعَجْزِ ، وَالَّذِي سَأَلْتَنِي لَا يَكُونُ .

امام علی علیه السلام - آن گاه که به او گفته شد آیا پروردگار تو می تواند دنیا را در داخل تخم مرغی جای دهد - فرمود : نسبت عجز به خداوند تبارک و تعالی نمی توان داد، اما آنچه از من پرسیدی شدنی نیست .

عنه عليه السلام - لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْعَدْلِ - : الْعَدْلُ إِلَّا تَتَّهَمُهُ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که عدل چیست؟ - فرمود : عدل، آن است که خدا را متهم نکنی .

قرآن:

(إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكَ حَسَنَةً يُّضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا) .

«همانا خداوند ذره ای ستم نمی کند. اگر نیکی باشد آن را دو چندان می کند و از جانب خود مزدی بزرگ می دهد» .

الإمام علي عليه السلام : وَأَشْهَدُ أَنَّهُ عَدْلٌ عَدَلٌ ، وَحَكَمٌ فَصَلَّ .

امام علی علیه السلام : گواهی می دهم که خداوند دادگری است که به عدل رفتار کرده و داوری است که حق و باطل را از هم جدا ساخته است .

عنه عليه السلام : حَرَقَ عِلْمُهُ بَاطِنَ غَيْبِ السُّتْرَاتِ ، وَأَحَاطَ بِغُمُوضِ عَقَائِدِ السَّرِيرَاتِ .

امام علی علیه السلام : دانش او به آن سوی ناپیدای پرده ها نفوذ می کند و بر افکار و باورهای پیچیده درونها احاطه دارد .

عنه عليه السلام : يَعْلَمُ عَجِيجَ الْوُحُوشِ فِي الْفَلَوَاتِ ، وَمَعَاصِيَ الْعِبَادِ فِي الْخَلَوَاتِ ، وَاخْتِلَافَ النَّيْنَانِ فِي بَحَارِ الْأَنْوَارِ الْغَامِرَاتِ ، وَتَلَاطَمَ الْمَاءِ بِالرِّيَّاحِ الْعَاصِفَاتِ .

امام علی علیه السلام : آوای وحوش در بیابانها و گناهان بندگان در خلوتها و آمد و شد ماهیان در دریاها بزرگ و برهم خوردن آبها از بادهای سخت رامی داند .

قرآن:

(وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ) .

«و نزد اوست کلیدهای غیب. آنها را کسی جز او نمی داند. هر آن چه را در خشکی و دریاست می داند. هیچ برگگی نمی افتد مگر این که او آن را می داند و هیچ دانه ای در تاریکیهای زمین و هیچ تری و خشکی نیست مگر این که در کتابی مبین آمده است» .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : وَلَا يَعْزُبُ عَنْهُ عَدَدُ قَطْرِ الْمَاءِ ، وَلَا نُجُومُ السَّمَاءِ ، وَلَا سَوَافِي الرِّيحِ فِي الْهَوَاءِ ، وَلَا دَبِيبُ النَّمْلِ عَلَى الصَّفَا ، وَلَا مَقِيلُ الذَّرِّ فِي اللَّيْلَةِ الظُّلُمَاءِ ، يَعْلَمُ مَسَاقِطَ الْأَوْرَاقِ ، وَخَفِيِّ طَرْفِ الْأَحْدَاقِ .

امام علی علیه السلام : شمار قطره های آبها و ستارگان آسمان و ذرات گرد و غبار پراکنده در هوا و حرکت مور بر خرسنگ و خفتنگاه مورچگان در شب تاریک، بر او پوشیده نیست. افتادنگاههای برگها و برهم خوردن پلکها را می داند .

عنه عليه السلام - وَقَدْ سَأَلَهُ رَجُلٌ يَهُودِيٌّ: مَتَى كَانَ رَبُّنَا عَزَّوَجَلَّ؟ - يَا يَهُودِيٌّ ، (مَا كَانَ) لَمْ يَكُنْ رَبُّنَا فَكَانَ ، وَإِنَّمَا يُقَالُ: «مَتَى كَانَ» لِشَيْءٍ لَمْ يَكُنْ فَكَانَ ، هُوَ كَائِنٌ بِلَا كَيْنُونَةٍ كَائِنٌ لَمْ يَزَلْ لَيْسَ لَهُ قَبْلُ ، هُوَ قَبْلَ الْقَبْلِ ، وَقَبْلَ الْغَايَةِ ، انْقَطَعَتْ عَنْهُ الْغَايَاتُ ، فَهُوَ غَايَةُ كُلِّ غَايَةٍ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به مردی یهودی که پرسید: پروردگار عز و جل ما از کی بوده است؟ - فرمود : ای یهودی! چنین نبوده که پروردگار ما نبوده و سپس بود شده

باشد. سؤال «از کی بوده؟» تنها درباره موجودی به کار می رود که نبوده و سپس بود شده است. خدا موجود است بی آن که حادث باشد. همواره بوده و قبل و نقطه آغازی ندارد. پیش از پیش است و پیش از نقطه نهایت [در جانب ازل]. غایت و نقطه پایان به او ختم می شود، او پایان هر پایانی است .

عنه عليه السلام : لا يزول أبدا ولم يزل ، أول قبل الأشياء بلا أولية ، وآخر بعد الأشياء بلا نهاية .

امام علی علیه السلام : هیچ گاه زوال نپذیرد و همواره بوده است؛ پیش از همه چیز بوده بی آن که او را آغازی باشد و پس از همه چیز هست بی آن که نهایت و پایانی داشته باشد .

الإمام علي عليه السلام : الحمد لله ِ الأول قبل كل أول ، والآخر بعد كل آخر ، وبأوليته وجب أن لا أول له ، وبآخريته وجب أن لا آخر له .

امام علی علیه السلام : سپاس و ستایش خدای را که اول است پیش از هر اولی و آخر است بعد از هر آخری و به سبب اول بودنش لازم است که او را آغازی نباشد و به سبب آخر بودنش واجب است که او را پایان و آخری نباشد .

قرآن:

(وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ) .

«آن کس که با الله خدایی دیگر نیز می خواند هیچ برهانی بر وجود آن ندارد. جز این نیست که حسابش نزد پروردگارش خواهد بود و به یقین کافران رستگار نمی شوند» .

الإمام علي عليه السلام - فيوصيته لابنه الحسن عليه السلام - : واعلم يا بُنَيَّ أَنَّهُ لَوْ كَانَ لِرَبِّكَ شَرِيكَ لَأَتَتْكَ رُسُلُهُ ، وَلَرَأَيْتَ آثَارَ مُلْكِهِ وَسُلْطَانِهِ ، وَلَعَرَفْتَ أَعْمَالَهُ وَصِفَاتِهِ ، وَلَكِنَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ كَمَا وَصَفَ نَفْسَهُ ، لَا يُضَادُّهُ فِي مُلْكِهِ أَحَدٌ ، وَلَا يَزُولُ أَبَدًا .

امام علی علیه السلام - در سفارش خود به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام - نوشت : بدان تو ای فرزندم که اگر پروردگارت را شریکی بود، بی گمان فرستادگان و رسولان او نیز نزد تو می آمدند و نشانه های پادشاهی و اقتدار او را می دیدی و افعال و صفاتش را

می شناختی؛ اما خداوند همچنان که خود در وصف خویش فرموده، خدایی یگانه است و در ملکش رقیبی ندارد و هرگز زوال نمی پذیرد .

الإمام علي عليه السلام : التَّوْحِيدُ حَيَاةُ النَّفْسِ .

امام علی علیه السلام : توحید، زندگی بخش جان است .

عنه عليه السلام : التَّوْحِيدُ إِلَّا تَتَوَهَّمَهُ .

امام علی علیه السلام : توحید، آن است که خداوند را به وهم در نیاوری .

عنه عليه السلام : فَتَبَارَكَ اللَّهُ الَّذِي لَا يَبْلُغُهُ بُعْدُالْهِمَمِ ، وَلَا يَنَالُهُ حَدْسُ الْفِطَنِ .

امام علی علیه السلام : پاک و بلند مرتبه است خدایی که همتهای بلند و حدس و گمان هوشمندان به او دسترسی ندارد .

عنه عليه السلام : وَاحِدٌ لَا بَعْدَ ، وَدَائِمٌ لَا بِأَمَدٍ ، وَقَائِمٌ لَا بِعَمَدٍ .

امام علی علیه السلام : [خدا] یکی است اما نه به شماره (مفهوم عددی)، پاینده است اما نه به مفهوم زمانی آن [که غایت و نهایتی داشته باشد]، ایستاست اما نه به وسیله ستونها و تکیه گاهها .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ وَصَفَهُ فَقَدْ حَدَّهُ ، وَمَنْ حَدَّهُ فَقَدْ عَدَّهُ ، وَمَنْ عَدَّهُ فَقَدْ أَبْطَلَ أَرْزَلَهُ ، وَمَنْ قَالَ : «كَيْفَ ؟» فَقَدْ اسْتَوْصَفَهُ ، وَمَنْ قَالَ : «أَيْنَ ؟» فَقَدْ حَيَّزَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خدا را وصف کند، برای او حدّ و مرز قائل شده است و هر که برایش حدّ و مرز قائل شود، او را شمرده است (برایش اجزاء قائل شده است) و هر که او را بشمارد، ازلی بودنش را باطل ساخته است. کسی که پرسید: «چگونه است»، بی گمان او را وصف کرده است و کسی که پرسید: «کجاست» او را در مکان قرار داده است .

عنه عليه السلام - فِي صِفَةِ الْمَلَائِكَةِ - : وَإِنَّهُمْ عَلَى مَكَانِهِمْ مِنْكَ ، وَمَنْزِلَتِهِمْ عِنْدَكَ ، وَاسْتِجْمَاعِ أَهْوَائِهِمْ فِيكَ ، وَكَثْرَةِ طَاعَتِهِمْ لَكَ ، وَقِلَّةِ غَفْلَتِهِمْ عَنْ أَمْرِكَ ، لَوْ عَايَنُوا كُنْهَ مَا خَفِيَ عَلَيْهِمْ مِنْكَ لِحَقَرُوا أَعْمَالَهُمْ ، وَلَزَرُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ ، وَلَعَرَفُوا أَنََّّهُمْ لَمْ يَعْبُدُوكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ ، وَلَمْ يُطِيعُوكَ حَقَّ طَاعَتِكَ .

امام علی علیه السلام - در وصف فرشتگان - فرمود : آنان با همه منزلتی که نزد تو دارند و همه وجودشان عشق به توست و با وجود فراوانی طاعتشان از تو ، و غافل نبودنشان از تو ، اگر حقیقت آنچه را از تو بر آنان پوشیده است مشاهده کنند ، بی گمان اعمال خویش را خُرد شمارند و بر خویشتن خرده گیرند و دریابند که تو را چنان که سزد عبادت نکرده اند و چنان که شایسته است طاعتت ننموده اند .

الإمامُ عليّ عليه السلام : فَلَسْنَا نَعْلَمُ كُنْهَ عَظَمَتِكَ ، إِلَّا أَنَّا نَعْلَمُ أَنَّكَ حَيٌّ قَيُّومٌ ، لَا تَأْخُذُكَ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ ، لَمْ يَنْتَهِ إِلَيْكَ نَظَرٌ ، وَلَمْ يُدْرِكْكَ بَصَرٌ .

امام علی علیه السلام : ما از كنه عظمت تو چیزی نمی دانیم، تنها همین را می دانیم که تو زنده ای و همه چیز به تو پایدار است، نه چرت تو را می گیرد و نه خواب دست هیچ اندیشه ای به [آستان بلند] تو نرسد و هیچ دیده ای تو را در نیابد .

الإمامُ عليّ عليه السلام : اَعْرِفُوا اللَّهَ بِاللَّهِ ، وَالرَّسُولَ بِالرَّسَالَةِ ، وَأُولِيَ الْأَمْرِ بِالْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ .

امام علی علیه السلام : خدا را به خدا بشناسید و رسول را به رسالتش و اولوالامر را به فرمان دادنشان به نیکیها و عدالت و نیکوکاری .

عنه عليه السلام : الْبُكَاءُ مِنْ خِيفَةِ اللَّهِ لِلْبُعْدِ عَنِ اللَّهِ عِبَادَةُ الْعَارِفِينَ .

امام علی علیه السلام : گریستن از ترس دور ماندن از خدا، عبادت عارفان است .

عنه عليه السلام : الشَّوْقُ خُلْصَانُ الْعَارِفِينَ .

امام علی علیه السلام : شوق، یار یکرنگ عارفان است .

عنه عليه السلام : الْخَوْفُ جِلْبَابُ الْعَارِفِينَ .

امام علی علیه السلام : خوف، پیراهن عارفان است .

الإمامُ عليّ عليه السلام : الْعَارِفُ وَجْهُهُ مُسْتَبْشِرٌ مُتَبَسِّمٌ ، وَقَلْبُهُ وَجِلٌّ مَحْزُونٌ .

امام علی علیه السلام : عارف چهره اش شاد و خندان است و دلش ترسان و اندوهگین .

عنه عليه السلام : أَعْلَمُ النَّاسِ بِاللَّهِ أَكْثَرُهُمْ لَهُ مَسْأَلَةٌ .

امام علی علیه السلام : داناترین مردم به خدا، پرخواهش ترین آنها از اوست .

عنه علیه السلام : غَايَةُ الْمَعْرِفَةِ الْخَشْيَةُ .

امام علی علیه السلام : غایت شناخت، بیم است .

عنه علیه السلام : إِنَّهُ لَا يَنْبَغِي لِمَنْ عَرَفَ عَظَمَةَ اللَّهِ أَنْ يَتَعَظَّمَ ؛ فَإِنَّ رِفْعَةَ الَّذِينَ يَعْلَمُونَ مَا عَظَمَتُهُ أَنْ يَتَوَاضَعُوا لَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که عظمت خدای را شناخت، نسزد که خویشتن را بزرگ بشمارد؛ زیرا بلند مرتبگی کسانی که عظمت خدا را می دانند به این است که در برابر او فروتن باشند .

الإمام علي عليه السلام : يَسِيرُ الْمَعْرِفَةِ يُوجِبُ الزُّهْدَ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : اندکی شناخت، موجب دل برکندن از دنیا می شود .

عنه علیه السلام : مَنْ سَكَنَ قَلْبُهُ الْعِلْمُ بِاللَّهِ سَكَنَهُ الْغِنَى عَنْ خَلْقِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : هر که علم (معرفت) به خدا در دلش جای گیرد، بی نیازی از خلق خدا در آن مأوی گزیند .

عنه علیه السلام : ثَمَرَةُ الْعِلْمِ مَعْرِفَةُ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : ثمره دانش، شناخت خداست .

عنه علیه السلام : مَا يَسْرُنِي لَوْ مِتُّ طِفْلاً وَأُدْخِلْتُ الْجَنَّةَ وَلَمْ أَكْبُرْ فَأَعْرِفَ رَبِّي عَزَّوَجَلَّ .

امام علی علیه السلام : دوست ندارم که در کودکی می مردم و به بهشت می رفتم و بزرگ نمی شدم تا پروردگارم، عز و جل، را بشناسم .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ عَرَفَ اللَّهَ كَمُلَتْ مَعْرِفَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خدا را شناخت، معرفتش کامل گشت .

عنه علیه السلام : مَعْرِفَةُ اللَّهِ سُبْحَانَهُ أَعْلَى الْمَعَارِفِ .

امام علی علیه السلام : شناخت خداوند سبحان، بالاترین شناختهاست .

عنه عليه السلام : يَنْبَغِي لِمَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ أَنْ لَا يُفَارِقَهُ الْحُزْنُ وَالْحَذَرُ .

امام علی علیه السلام : کسی که خود را شناخته است، سزد که اندوه و حذر از او جدا نشود .

عنه عليه السلام : يَنْبَغِي لِمَنْ عَلِمَ شَرَفَ نَفْسِهِ أَنْ يُنْزَّهَهَا عَنْ دَنَاءَةِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : کسی که به شرافت نفس خود پی برده باشد، سزاوار است که آن را از پستی دنیا منزّه دارد .

عنه عليه السلام : يَنْبَغِي لِمَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ أَنْ يَلْزَمَ الْقَنَاعَةَ وَالْعِفَّةَ .

امام علی علیه السلام : سزاوار است کسی که خود را شناخته است، پایبند قناعت و عفت باشد .

عنه عليه السلام : أَكْثَرُ النَّاسِ مَعْرِفَةً لِنَفْسِهِ أَخَوْفُهُمْ لِرَبِّهِ .

امام علی علیه السلام : خودشناس ترین مردم، خداترس ترین آنهاست .

عنه عليه السلام : مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ عَرَفَ رَبَّهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خود را شناخت، پروردگارش را شناخت .

عنه عليه السلام : مَنْ عَرَفَ اللَّهَ تَوَحَّدَ ، مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ تَجَرَّدَ ، مَنْ عَرَفَ الدُّنْيَا تَزَهَّدَ ، مَنْ عَرَفَ النَّاسَ تَفَرَّدَ .

امام علی علیه السلام : هر که خدا را شناسد، تنها شود. هر که خود را شناسد، [از علایق و دلبستگی های دنیوی] رها شود. هر که دنیا را شناسد، از آن دل بر کند. هر که مردم را شناسد، تنهایی گزیند .

عنه عليه السلام : مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ جَاهَدَهَا ، مَنْ جَهِلَ نَفْسَهُ أَهْمَلَهَا .

امام علی علیه السلام : هر که نفس خود را شناخت، به جهاد با آن برخاست و هر که آن را نشناخت، به حال خود رهایش ساخت .

عنه عليه السلام : كَيْفَ يَعْرِفُ غَيْرَهُ مَنْ يَجْهَلُ نَفْسَهُ ؟ !

امام علی علیه السلام : کسی که خود را نمی شناسد، چگونه دیگری را بشناسد؟

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَعْرِفَةُ النَّفْسِ أَنْفَعُ الْمَعَارِفِ .

امام علی علیه السلام : خودشناسی، سودمندترین شناختهاست .

عنه عليه السلام : نَالَ الْفَوْزَ الْأَكْبَرَ مَنْ ظَفَرَ بِمَعْرِفَةِ النَّفْسِ .

امام علی علیه السلام : کسی که موفق به خودشناسی شود، به بزرگترین پیروزی دست یافته است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْعِلْمُ أَوَّلُ دَلِيلٍ، وَالْمَعْرِفَةُ آخِرُ نِهَائَةٍ .

امام علی علیه السلام : علم ، نخستین راهنماست و شناخت [حق تعالی] نقطه پایان است .

عنه عليه السلام : الْمَعْرِفَةُ نُورُ الْقَلْبِ .

امام علی علیه السلام : شناخت، روشنائی دل است .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ الْغِنَى مَا صِينَ بِهِ الْعِرْضُ .

امام علی علیه السلام : بهترین ثروت، آن است که مایه حفظ آبرو شود .

عنه عليه السلام : مَنْ ضَنَّ بِعِرْضِهِ فَلْيَدَعْ الْمِرَاءَ .

امام علی علیه السلام : هرکه آبروی خود را دوست دارد، باید از مجادله پرهیزد .

عنه عليه السلام : أَعْقَلُ النَّاسِ أَعَذَّرُهُمُ لِلنَّاسِ .

امام علی علیه السلام : خردمندترین مردم، عذرپذیرترین آنها از مردم است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَبْخَلُ النَّاسِ بِعِرْضِهِ ، أَسْخَاهُمْ بِعِرْضِهِ .

امام علی علیه السلام : بخیل ترین مردم در مال خویش بخشنده ترین آنهاست در آبروی خویش .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِقْبَلْ عُذْرَ أَخِيكَ ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ عُذْرٌ فَالْتَمِسْ لَهُ عُذْرًا .

امام علی علیه السلام : عذر برادرت را بپذیر و اگر عذری نداشت برایش عذری بتراش .

الإمام عليّ عليه السلام : النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوا .

امام علی علیه السلام : مردم، دشمن چیزی هستند که نمی دانند .

عنه عليه السلام : لَا تَسْتَصْغِرَنَّ عَدُوًّا وَإِنْ ضَعُفَ .

امام علی علیه السلام : هرگز هیچ دشمنی را دست کم مگیر، هر چند ناتوان باشد .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ اسْتَصْلَحَ عَدُوَّهُ زَادَ فِي عَدَدِهِ .

امام علی علیه السلام : هرکه دشمن خود را به آشتی کشاند، بر عده [یاران و دوستان] خود بیفزاید .

عنه عليه السلام : مَنْ اسْتَصْلَحَ الْأَضْدَاءَ بَلَغَ الْمُرَادَ .

امام علی علیه السلام : هرکه دشمنان خود را به آشتی کشاند، به مرادش دست یابد .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ نَامَ عَنْ عَدُوِّهِ أَنْبَهَتْهُ الْمَكَائِدُ .

امام علی علیه السلام : هرکه از دشمن خود غافل شود، دسیسه ها او را به خود آورد .

عنه عليه السلام : مَنْ نَامَ لَمْ يُنَمْ عَنْهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه از دشمن خود غافل باشد، دشمن از او غافل نباشد .

عنه عليه السلام : لِكُلِّ شَيْءٍ بَذْرٌ وَبَذْرُ الْعَدَاوَةِ الْمِرَاحُ .

امام علی علیه السلام : هر چیزی را بذری است و بذر دشمنی، شوخی کردن است .

قرآن:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ وَإِنْ تَعَفَّوْا وَتَصَفَّحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) .

«ای کسانی که ایمان آورده اید! برخی از زنان و فرزندان شما دشمنان هستند. پس، از آنان حذر کنید. و اگر گذشت کنید و چشم بپوشید و گناهشان را ببخشید، همانا خدا آمرزنده و مهربان است» .

الإمام عليّ عليه السلام : بَطْنُ الْمَرْءِ عَدُوُّهُ .

امام علی علیه السلام : شکم آدم، دشمن اوست .

الإمام عليّ عليه السلام : عِلَّةُ الْمُعَادَاةِ قِلَّةُ الْمُبَالَاةِ .

امام علی علیه السلام : علت دشمنی کردن، بی پروایی است .

الإمام عليّ عليه السلام : رَأْسُ الْجَهْلِ مُعَادَاةُ النَّاسِ .

امام علی علیه السلام : رأس نابخردی ، دشمنی کردن با مردم است .

عنه عليه السلام : أَعَدَلُ الْخَلْقِ أَقْضَاهُمْ بِالْحَقِّ .

امام علی علیه السلام : عادلترین خلق، کسی است که بیش از همه به حق دآوری کند .

عنه عليه السلام : غَايَةُ الْعَدْلِ أَنْ يَعْدَلَ الْمَرْءُ فِي نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : نهایت عدالت، این است که آدمی با خودش به عدالت رفتار کند .

الإمام عليّ عليه السلام : أَعَدَلُ النَّاسِ مَنْ أَنْصَفَ عَنْ قُوَّةٍ .

امام علی علیه السلام : عادلترین مردم، کسی است که با داشتن قدرت، انصاف ورزد .

قرآن:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاَنُ قَوْمٍ عَلَى أَلَّا تَعْدِلُوا
اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) .

«ای کسانی که ایمان آورده اید برای خدا قیام کنید و به عدل گواهی دهید و هرگز دشمنی با يك گروه و ادارتان نکند که عدالت نورزید . عدالت ورزید که آن به تقوا نزدیکتر است و از خدا بترسید . همانا خدا به هر کاری که می کنید آگاه است» .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَام - : أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ ... وَبِالْعَدْلِ عَلَى الصَّدِيقِ وَالْعَدُوِّ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوارش حسین علیه السلام - فرمود : تو را سفارش می کنم به پروای از خدا در روزگار توانگری و تهیدستی... و به رعایت عدالت با دوست و دشمن .

عنه عليه السلام : مَا عُمِّرَتِ الْبُلْدَانُ بِمِثْلِ الْعَدْلِ .

امام علی علیه السلام : با هیچ چیز مانند عدالت، شهرها آباد نگردیده است .

عنه عليه السلام - لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَفْضَلِيَّةِ الْعَدْلِ أَوْ الْجُودِ - : الْعَدْلُ يَضَعُ الْأُمُورَ مَوَاضِعَهَا، وَالْجُودُ يُخْرِجُهَا مِنْ جِهَتِهَا، وَالْعَدْلُ سَائِسٌ عَامٌّ، وَالْجُودُ عَارِضٌ خَاصٌّ، فَالْعَدْلُ أَشْرَفُهُمَا وَأَفْضَلُهُمَا .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که : عدالت برتر است یا بخشندهگی؟ - فرمود : عدالت، هر چیزی را در جای خودش می گذارد و بخشندهگی امور را از جهتشان خارج می سازد؛ عدالت، سیاستی فراگیر است اما بخشندهگی، حالتی اختصاصی است (شامل فرد یا افرادی محدود می شود) . پس، عدالت برتر است .

عنه عليه السلام : بِالْعَدْلِ تَتَضَاعَفُ الْبَرَكَاتُ .

امام علی علیه السلام : به سبب عدالت، برکتها دوجندان می شود .

عنه عليه السلام : الْعَدْلُ نِظَامُ الْإِمْرَةِ .

امام علی علیه السلام : عدالت، رشته نظام بخش فرمانروایی است .

عنه عليه السلام : الْعَدْلُ جُنَّةُ الدَّوْلِ .

امام علی علیه السلام : عدالت، حفاظ دولتهاست .

عنه عليه السلام : بِالْعَدْلِ تَصْلُحُ الرَّعِيَّةُ .

امام علی علیه السلام : با عدالت است که مردم سامان می یابند .

عنه عليه السلام : الْعَدْلُ قِوَامُ الرَّعِيَّةِ وَجَمَالُ الْوَلَاةِ .

امام علی علیه السلام : عدالت، برپادارنده مردم و زیور حکمرانان است .

عنه عليه السلام : جَعَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْعَدْلَ قِوَامًا لِلْأَنَامِ، وَتَنْزِيهَا مِنَ الْمَظَالِمِ وَالْآثَامِ، وَتَسْنِيَةً لِلْإِسْلَامِ .

امام علی علیه السلام : خداوند پاک، عدالت را برپادارنده مردمان ، مایه دوری از حق کشیها و گناهان و وسیله آسانی و گشایش برای اسلام قرار داده است .

الإمام عليّ عليه السلام : العَدْلُ أساسٌ بهِ قِوامُ العالَمِ .

امام علی علیه السلام : عدالت، شالوده ای است که جهان بر آن استوار است .

الإمام عليّ عليه السلام : التَّوَدُّةُ مَمْدُوحَةٌ فِي كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا فِي فُرْصِ الْخَيْرِ .

امام علی علیه السلام : درنگ در هر چیزی پسندیده است، مگر در فرصتهایی که برای انجام کار خوب دست می دهد .

عنه عليه السلام : مَعَ الْعَجَلِ يَكْثُرُ الزَّلَلُ .

امام علی علیه السلام : با شتابزدگی، لغزشها زیاد می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : الْعَجَلُ يوجبُ الْعِثَارَ .

امام علی علیه السلام : شتابکاری، موجب لغزش است .

الإمام عليّ عليه السلام : مَا لِابْنِ آدَمَ وَالْعُجْبِ ؟! وَأَوَّلُهُ نُطْفَةٌ مَذْرُوءَةٌ، وَآخِرُهُ جِيْفَةٌ قَذْرَةٌ، وَهُوَ بَيْنَ ذَلِكَ يَحْمِلُ الْعَذْرَةَ ؟ !

امام علی علیه السلام : آدمیزاده را چه به خودپسندی؟! آغازش نطفه ای گندیده است و فرجامش لاشه ای پلید و در این میان انبان نجاست است !

عنه عليه السلام : الْعُجْبُ يُفْسِدُ الْعَقْلَ .

امام علی علیه السلام : خودپسندی، خرد را تباه می کند .

عنه عليه السلام : الْإِعْجَابُ يَمْنَعُ الْإِزْدِيَادَ .

امام علی علیه السلام : خودپسندی و غرور، مانع پیشرفت و کمال است .

عنه عليه السلام : الْإِعْجَابُ ضِدُّ الصَّوَابِ، وَآفَةُ الْأَلْبَابِ .

امام علی علیه السلام : خودپسندی ، دشمن درستی و آفت خردهاست .

عنه عليه السلام : سَيِّئَةٌ تَسُوؤُكَ خَيْرٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ حَسَنَةٍ تُعْجِبُكَ .

امام علی علیه السلام : گناهی که بر اثر آن ناراحت شوی ، نزد خدا بهتر از کار نیکی است که تو را دچار خودپسندی کند .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ أَنْ تَرْضَى عَنْ نَفْسِكَ فَيَكْثُرَ السَّخَطُ عَلَيْكَ .

امام علی علیه السلام : مبادا از خود راضی باشی که در این صورت ناراضیان از تو زیاد می شوند .

عنه عليه السلام : ثَمَرَةُ الْعُجْبِ الْبَغْضَاءُ .

امام علی علیه السلام : میوه خودپسندی و غرور، دشمنی و کینه توزی است .

عنه عليه السلام : الْعُجْبُ يُظْهِرُ النَّقِیَصَةَ .

امام علی علیه السلام : خودپسندی، کمبود را آشکار می سازد .

عنه عليه السلام : الْعُجْبُ حُمَقٌ .

امام علی علیه السلام : خودپسندی، حماقت است .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : لَا وَحْدَةَ أَوْحَشُ مِنَ الْعُجْبِ .

امام علی علیه السلام : هیچ تنهایی ای وحشت انگیزتر از خودپسندی نیست .

عنه عليه السلام : دَوَامُ الْاِعْتِبَارِ يُؤَدِّي إِلَى الْاِسْتِبْصَارِ، وَيُثْمِرُ الْاِزْدِجَارَ .

امام علی علیه السلام : عبرت گرفتن مداوم به بصیرت می انجامد و باز ایستادن [از گناه و خطا] را نتیجه می دهد .

عنه عليه السلام : مَنْ كَثُرَ اِعْتِبَارُهُ قَلَّ عِثَارُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که زیاد عبرت گیرد، کمتر بلغزد .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : الْاِعْتِبَارُ يُثْمِرُ الْعِصْمَةَ .

امام علی علیه السلام : عبرت گرفتن، مصونیت [از گناه و خطا] به بار می آورد .

عنه عليه السلام : مَا أَكْثَرَ الْعِبَرَ، وَأَقَلَّ الْاِعْتِبَارَ !

امام علی علیه السلام : وه که چه بسیار است عبرتها و چه اندك است عبرت گرفتن !

عنه عليه السلام : فاعْتَبِرُوا بِمَا أَصَابَ الْأُمَمَ الْمُسْتَكْبِرِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ؛ مِنْ بَأْسِ اللَّهِ وَصَوْلَاتِهِ وَوَقَائِعِهِ وَمَثَلَاتِهِ .

امام علی علیه السلام : از عذاب خدا و یورشها و بلاها و کیفرهای او که بر سر ملتهای گردنکش پیش از شما آمده است ، درس گیرید .

عنه عليه السلام : فاعْتَبِرُوا بِمَا كَانَ مِنْ فِعْلِ اللَّهِ بِإِبْلِيسَ؛ إِذْ أَحْبَطَ عَمَلَهُ الطَّوِيلَ، وَجَهْدُهُ الْجَهْدَ (الْجَمِيلَ) .

امام علی علیه السلام : از رفتار خدا با ابلیس پند گیرید ، آن گاه که عمل طولانی مدت و کوشش توانفرسایش را بر باد داد .

عنه عليه السلام : لَوْ اعْتَبَرْتَ بِمَا أَضَعْتَ مِنْ مَاضِي عُمْرِكَ لَحَفِظْتَ مَا بَقِيَ .

امام علی علیه السلام : اگر از عمر گذشته خود که تلف کرده ای عبرت گیری، بی گمان باقیمانده عمرت راپاس داری .

قرآن:

(لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةً لِأُولِي الْأَلْبَابِ) .

(يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ) .

«همانا در داستانهایشان برای خردمندان عبرتی است» .

«خدا شب و روز را می گرداند، همانا در این امر عبرتی برای اهل بصیرت است» .

الإمام علي عليه السلام : فِي تَصَارِيفِ الدُّنْيَا اعْتِبَارٌ .

امام علی علیه السلام : در پیشامدها و دگرگونیهای دنیا، عبرت آموزی است .

عنه عليه السلام : الْاِعْتِبَارُ يَقُودُ إِلَى الرَّشَادِ .

امام علی علیه السلام : عبرت گرفتن، به راه راست می کشاند .

عنه عليه السلام : مَنْ اِعْتَبَرَ أَبْصَرَ، وَمَنْ أَبْصَرَ فَهَمَّ، وَمَنْ فَهَمَّ عَلِمَ .

امام علی علیه السلام : هرکه عبرت گیرد، بینش یابد و هرکه بینش یابد فهمیم گردد و هرکه فهمیم شود، دانا گردد .

عنه عليه السلام : الاعتبارُ مُنْذِرٌ ناصِحٌ، مَنْ تَفَكَّرَ اعتَبَرَ، وَمَنْ اعتَبَرَ اعتَزَلَ، وَمَنْ اعتَزَلَ سَلِمَ .

امام علی علیه السلام : عبرت گیری، هشدار دهنده ای صادق است، کسی که بیندیشد، عبرت گیرد و کسی که عبرت گیرد، [از گناهان و عوامل مهلك] کناره گیرد و کسی که کناره گیری کند سالم ماند .

عنه عليه السلام : مَنْ جَهَلَ قَلَّ اعتبارهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه نابخرد باشد، پند گرفتنش اندك است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : يَنْظُرُ الْمُؤْمِنُ إِلَى الدُّنْيَا بِعَيْنِ الاعتبارِ، وَيَقْتَاتُ مِنْهَا بِبَطْنِ الاضْطِرَارِ .

امام علی علیه السلام : مؤمن دنیا را با دیده عبرت می نگرد و از روی ناچاری، از آن خوراك بر می گیرد .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ العِبَادَةِ غَلَبَةُ العَادَةِ .

امام علی علیه السلام : برترین عبادت، چیره آمدن بر عادت است .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ العِبَادَةِ الزَّهَادَةُ .

امام علی علیه السلام : برترین عبادت، دل برکندن از دنیا است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَفْضَلُ العِبَادَةِ العِفَافُ .

امام علی علیه السلام : برترین عبادت، پاکدامنی است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : التَّفَكُّرُ فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ عِبَادَةُ الْمُخْلِصِينَ .

امام علی علیه السلام : اندیشیدن در ملکوت آسمانها و زمین، عبادت مخلصان است .

عنه عليه السلام : إِنَّ مِنَ العِبَادَةِ لَيْنَ الْكَلَامِ وَإِفْشَاءَ السَّلَامِ .

امام علی علیه السلام : به نرمی سخن گفتن و سلام کردن به همگان عبادت است .

الإمام عليّ عليه السلام : لا خيرَ في عِبَادَةٍ ليسَ فيها تَفَقُّهُ .

امام علی علیه السلام : در عبادتی که با شناخت توأم نباشد، خیری نهفته نیست .

عنه عليه السلام : العُبودِيَّةُ خَمْسَةُ أَشْيَاءَ : خَلَاءُ الْبَطْنِ، وَقِرَاءَةُ الْقُرْآنِ، وَقِيَامُ اللَّيْلِ، وَالتَّضَرُّعُ عِنْدَ الصُّبْحِ، وَالبُكَاءُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : بندگی در پنج چیز است : اندرون از طعام تهی داشتن ، قرآن خواندن ، شب را به عبادت گذراندن ، و زاری کردن [به درگاه خداوند] هنگام صبح ، و گریستن از ترس خدا .

الإمام عليّ عليه السلام : إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَلْهَمَهُ حُسْنَ الْعِبَادَةِ .

امام علی علیه السلام : هر گاه خداوند بنده ای را دوست بدارد ، نیکویی عبادت را در دل او افکند .

الإمام عليّ عليه السلام : إِذَا اسْتَوَلَى الصَّلَاحُ عَلَى الزَّمَانِ وَأَهْلِهِ ثُمَّ أَسَاءَ رَجُلٌ الظَّنَّ بِرَجُلٍ لَمْ تَظْهَرْ مِنْهُ حَوْبَةٌ فَقَدْ ظَلَمَ، وَإِذَا اسْتَوَلَى الْفَسَادُ عَلَى الزَّمَانِ وَأَهْلِهِ فَأَحْسَنَ رَجُلٌ الظَّنَّ بِرَجُلٍ فَقَدْ غَرَّرَ .

امام علی علیه السلام : هر گاه درستی و پاکی بر روزگار و مردمش حکمفرما شد ، اگر کسی به دیگری بی آن که گناهی از او آشکار شود گمان بد برد ستم کرده است و هرگاه فساد و ناراستی بر روزگار و مردم آن چیره شد ، اگر کسی به دیگری گمان نیک برد و خوشبین باشد ، فریب خورده است .

عنه عليه السلام : أَسْوَأُ النَّاسِ حَالًا مَنْ لَمْ يَثِقْ بِأَحَدٍ لِسُوءِ ظَنِّهِ، وَلَمْ يَثِقْ بِهِ أَحَدٌ لِسُوءِ فِعْلِهِ .

امام علی علیه السلام : آن کس حال و روزش از همه بدتر است که به سبب بدگمانیش، به کسی اعتماد ندارد و به سبب بدکرداریش دیگران نیز به او اعتماد نمی کنند .

عنه عليه السلام : مَنْ لَمْ يَحْسُنْ ظَنَّهُ اسْتَوْحَشَ مِنْ كُلِّ أَحَدٍ .

امام علی علیه السلام : هر که خوشبین نباشد ، از همگان گریزان باشد (با هیچ کس خو نگیرد) .

عنه علیه السلام : مُجَالَسَةُ الْأَشْرَارِ تُورِثُ سُوءَ الظَّنِّ بِالْأَخْيَارِ .

امام علی علیه السلام : همنشینی با بدان ، بد گمانی به نیکان را در پی دارد .

عنه علیه السلام : مَنْ دَخَلَ مَدَاحِلَ السَّوِّءِ أَثَمَهُ، مَنْ عَرَّضَ نَفْسَهُ لِلتُّهْمَةِ فَلَا يُلُومَنَّ مَنْ أَسَاءَ بِهِ الظَّنَّ .

امام علی علیه السلام : هر که به جاهای بد آمد و شد کند ، متهم می شود و هر که خود را در معرض تهمت قرار دهد ، هرگز نباید کسی را که به او گمان بد برده است ، سرزنش کند .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ وَقَفَ نَفْسَهُ مَوْقِفَ التُّهْمَةِ فَلَا يُلُومَنَّ مَنْ أَسَاءَ بِهِ الظَّنَّ .

امام علی علیه السلام : هر که خود را در جایگاه تهمت و بد گمانی نهد ، هرگز نباید کسی را که به او گمان بد برده است سرزنش کند .

عنه علیه السلام : الشَّرِيرُ لَا يَظُنُّ بِأَحَدٍ خَيْرًا؛ لِأَنَّهُ لَا يَرَاهُ إِلَّا بِطَبْعِ نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : آدم شرور به هیچ کس گمان نیک نمی برد ؛ زیرا همگان را به خوی و خصلت خود می بیند .

عنه علیه السلام : إِيَّاكَ أَنْ تُسِيءَ الظَّنَّ؛ فَإِنَّ سُوءَ الظَّنِّ يُفْسِدُ الْعِبَادَةَ .

امام علی علیه السلام : از بد گمانی پرهیز ؛ زیرا بد گمانی عبادت را تباه می کند .

عنه علیه السلام : سُوءُ الظَّنِّ يُفْسِدُ الْأُمُورَ وَيَبْعَثُ عَلَى الشُّرُورِ .

امام علی علیه السلام : بد گمانی، کارها را تباه می کند و باعث روی آوردن به انواع بدیها می شود .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ الْبُخْلَ وَالْجُبْنَ وَالْحِرْصَ غَرَائِزُ شَتَّى يَجْمَعُهَا سُوءُ الظَّنِّ بِاللَّهِ .

امام علی علیه السلام : همانا بخل و ترس و آزمندی خویهای متعددی هستند که در بد گمانی به خدا ریشه دارند .

عنه علیه السلام : لا إيمانَ مع سوءِ الظَّنِّ .

امام علی علیه السلام : ایمان ، با بد گمانی سازگار نیست .

عنه علیه السلام : أَفْضَلُ الْوَرَعِ حُسْنُ الظَّنِّ .

امام علی علیه السلام : برترین پارسایی ، خوش گمانی است .

عنه علیه السلام : مَنْ حَسَنَ ظَنَّهُ بِالنَّاسِ حَازَ مِنْهُمْ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : هر که به مردم گمان نیک برد ، محبت آنان را به دست آورد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : حُسْنُ الظَّنِّ رَاحَةُ الْقَلْبِ وَسَلَامَةُ الدِّينِ .

امام علی علیه السلام : خوش بینی ، مایه آسایش دل و سلامت دین است .

عنه علیه السلام : حُسْنُ الظَّنِّ يُخَفِّفُ الْهَمَّ ، وَيُنْجِي مِنَ تَقَلُّدِ الْإِثْمِ .

امام علی علیه السلام : خوش بینی، اندوه را می کاهد و از افتادن در بند گناه می رهاند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : ضَعُ أَمْرَ أَخِيكَ عَلَى أَحْسَنِهِ حَتَّى يَأْتِيَكَ مِنْهُ مَا يَغْلِبُكَ، وَلَا تَظُنَّنْ بِكَلِمَةٍ خَرَجْتَ مِنْ أَخِيكَ سُوءًا وَأَنْتَ تَجِدُ لَهَا فِي الْخَيْرِ مَحْمِلًا .

امام علی علیه السلام : رفتار برادرت را به بهترین وجه آن تفسیر کن تا زمانی که کاری از اوسر زند که راه توجیه را بر تو ببندد ، و هیچ گاه به سخنی که از دهان برادرت بیرون آید ، تا وقتی برای آن توجیه خوبی می یابی ، گمان بد مبر .

عنه علیه السلام : اتَّقُوا ظُنُونَ الْمُؤْمِنِينَ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى أَسْنَتِهِمْ .

امام علی علیه السلام : از حدس و گمانهای مؤمنان بترسید؛ زیرا خداوند تعالی حق را بر زبانهای آنان قرار داده است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَنْفَذُ السَّهَامِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ .

امام علی علیه السلام : کارگرترین تیرها ، دعای ستمدیده است .

الإمام عليّ عليه السلام : ظَنُّ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ عَقْلِهِ .

امام علی علیه السلام : گمان مرد ، به اندازه خرد اوست .

عنه عليه السلام : ظَنُّ الْعَاقِلِ أَصَحُّ مِنْ يَقِينِ الْجَاهِلِ .

امام علی علیه السلام : گمان خردمند ، از یقین نادان درست تر است .

الإمام عليّ عليه السلام - لِلْحَسَنَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَام - : قُولَا بِالْحَقِّ ، وَاعْمَلَا لِلْأَجْرِ ، وَكُونَا لِلظَّالِمِ خَصْمًا وَلِلْمَظْلُومِ عَوْنًا .

امام علی علیه السلام - به امام حسن و امام حسین علیهما السلام - فرمود : حق بگوئید و برای ثواب کار کنید و خصم ستمگر و یار ستمدیده باشید .

الإمام عليّ عليه السلام : يَوْمُ الْعَدْلِ عَلَى الظَّالِمِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ الْجَوْرِ عَلَى الْمَظْلُومِ .

امام علی علیه السلام : روز عدالت برای ستمگر ، سخت تر از روز ستم بر ستمدیده است .

عنه عليه السلام : مِنْ أَفَحَشِ الظُّلْمِ ظُلْمُ الْكِرَامِ .

امام علی علیه السلام : از زشت ترین ستمها ، ستم کردن به مردمان بزرگوار است .

عنه عليه السلام - لَمَّا سُئِلَ : أَيُّ ذَنْبٍ أَعْجَلَ عُقُوبَهُ لِصَاحِبِهِ ؟ - : مَنْ ظَلَمَ مَنْ لَا نَاصِرَ لَهُ إِلَّا اللَّهُ ، وَجَاوَرَ النُّعْمَةَ بِالتَّقْصِيرِ ، وَاسْتَطَالَ بِالْبَغْيِ عَلَى الْفَقِيرِ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که کیفر کدام گناه زودتر به گنهکار می رسد - فرمود : آن که به کسی ستم کند که یآوری جز خدا ندارد و آن که در گزاردن حق نعمتها کوتاهی کند و آن که با تعدی و ستم بر فقیر چیرگی یابد .

الإمام عليّ عليه السلام : ظُلْمُ الضَّعِيفِ أَفَحَشُ الظُّلْمِ .

امام علی علیه السلام : ستم کردن به ناتوان ، زشت ترین نوع ستم است .

الإمام عليّ عليه السلام : أَلَا وَإِنَّ الظُّلْمَ ثَلَاثَةٌ : فَظُلْمٌ لَا يُغْفَرُ ، وَظُلْمٌ لَا يُتْرَكُ ، وَظُلْمٌ مَغْفُورٌ لَا يُطْلَبُ ، فَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لَا يُغْفَرُ فَالشَّرْكُ بِاللَّهِ ... وَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي يُغْفَرُ فَظُلْمُ الْعَبْدِ نَفْسَهُ عِنْدَ بَعْضِ الْهَنَاتِ ، وَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لَا يُتْرَكُ فَظُلْمُ الْعِبَادِ بَعْضِهِمْ بَعْضًا .

امام علی علیه السلام : بدانید که ظلم بر سه گونه است : ظلمی که هرگز بخشیده نمی شود ، ظلمی که بازخواست می شود و ظلمی که بخشوده می شود و بازخواست نمی گردد . اما ظلمی که هرگز بخشیده نمی شود ، شرك ورزیدن به خداست ... اما ظلمی که بخشوده می شود ستمی است که بنده با ارتکاب بعضی گناهان كوچك به خود روا می دارد و اما ظلمی که بازخواست خواهد شد ، ستم بندگان به یکدیگر است .

عنه عليه السلام : مَنْ جَارَ أَهْلَكَ جَوْرُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که بیدادگری کند، ستمش او را هلاک گرداند .

عنه عليه السلام : رَاكِبُ الظُّلْمِ يَكْبُو بِهٖ مَرَكَبُهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که بر مَرکب ستم سوار شود ، مرکبش او را به سر در آورد .

عنه عليه السلام : مَنْ ظَلَمَ قَصِمَ عُمُرُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که ستم کند، عمرش شکسته شود .

عنه عليه السلام : لَيْسَ شَيْءٌ أَدْعَى إِلَى تَغْيِيرِ نِعْمَةِ اللَّهِ وَتَعْجِيلِ نِقْمَتِهِ مِنْ إِقَامَةِ عَلَى ظُلْمٍ؛ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعُ دَعْوَةِ الْمُضْطَّهِدِينَ (الْمَظْلُومِينَ)، وَهُوَ لِلظَّالِمِينَ بِالْمِرْصَادِ .

امام علی علیه السلام : در زوال نعمت خدا و شتاب بخشیدن به خشم و انتقام او ، هیچ چیز کارگرتتر از ستمگری نیست ؛ زیرا خداوند دعای ستمدیدگان را می شنود و همواره در کمین ستمگران است .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ وَالظُّلْمَ؛ فَمَنْ ظَلَمَ كَرِهَتْ أَيَّامُهُ .

امام علی علیه السلام : زنده‌ای از ستمگری ؛ زیرا هر که ستم کرد ، روزگارش ناگوار شد .

عنه عليه السلام - أيضا - : وَاللَّهِ لَوْ أُعْطِيَ الْأَقَالِيمَ السَّبْعَةَ بِمَا تَحْتَ أَفْلَاقِهَا، عَلَى أَنْ أَعْصَى اللَّهَ فَيَنْمَلَأَ أَسْلُبُهَا جُلْبَ شَعِيرَةٍ مَا فَعَلَتْهُ .

امام علی علیه السلام - در همان خطبه - فرمود : به خدا سوگند اگر هفت اقلیم را با هر آنچه در زیر افلاک آن است به من دهند ، بدین شرط که با گرفتن پوست جوی از دهان موری نافرمانی خدا کنم، هرگز چنین نخواهم کرد .

عنه عليه السلام - في خطبة له يتبرأ من الظلم - : وَاللَّهِ لَا نَأْبِيَتَ عَلَى حَسَكِ السَّعْدَانِ مُسَهَّدًا، أَوْ أَجَرَ فِي الْأَغْلَالِ مُصَفَّدًا، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَلْقَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ظَالِمًا لِبَعْضِ الْعِبَادِ، وَغَاصِبًا لَشَيْءٍ مِنَ الْحُطَامِ، وَكَيْفَ أَظْلِمُ أَحَدًا لِنَفْسٍ يُسْرِعُ إِلَى الْبَلَى قُفُولُهَا، وَيَطُولُ فِي الثَّرَى حُلُولُهَا ؟ !

امام علی علیه السلام - در خطبه ای که ضمن آن از بیدادگری، بیزاری می جوید - فرمود :
به خدا سوگند اگر شب را روی گیاه اشترخار بیدار مانم و مرا بسته در کند و زنجیر بکشاند ، خوشتر دارم از این که در روز قیامت با دامن آلوده به ستم بر یکی از بندگان خدا یا غصب کمترین چیزی از کالای پست دنیا ، بر خدا و رسول او وارد شوم . چگونه به خاطر جسمی که تار و پودش به سوی پوسیدگی می شتابد و روزگاران درازی در زیر خاک می ماند ، بر کسی ستم کنم ؟ !

الإمام علي عليه السلام : الظُّلْمُ الْأُمُّ الرَّذَائِلِ .

امام علی علیه السلام : ستم، پست ترین رذیلت است .

عنه عليه السلام : الظُّلْمُ يُزِلُّ الْقَدَمَ، وَيَسْلُبُ النَّعَمَ وَيُهْلِكُ الْأُمَّمَ .

امام علی علیه السلام : ستم، قدم را می لغزاند ، نعمتها را سلب می کند و ملتها را به نابودی می کشاند .

الإمام علي عليه السلام : الطَّيِّبُ نُشْرَةٌ .

امام علی علیه السلام : عطر و بوی خوش ، [مایه] شادمانی است .

عنه عليه السلام : مَنْ أَطَاعَ التَّوَانِي ضَيَّعَ الْحُقُوقَ، وَمَنْ أَطَاعَ الْوَاشِي ضَيَّعَ الصَّدِيقَ .

امام علی علیه السلام : هر که از سستی فرمان برد ، حقوق را ضایع گرداند و هر که به سخن سخن چین گوش سپارد ، دوست را از دست بدهد .

الإمام علي عليه السلام : أَلَا فَالْحَذَرَ الْحَذَرَ مِنْ طَاعَةِ سَادَاتِكُمْ وَكِبْرَانِكُمُ الَّذِينَ تَكْبَرُوا عَنْ حَسَبِهِمْ، وَتَرْفَعُوا فَوْقَ نَسَبِهِمْ ... وَلَا تُطِيعُوا الْأَدْعِيَاءَ الَّذِينَ شَرِبْتُمْ بِصَفْوِكُمْ كَدَرَهُمْ، وَخَلَطْتُمْ بِصِحَّتِكُمْ مَرَضَهُمْ، وَأَدْخَلْتُمْ فِي حَقِّكُمْ بَاطِلَهُمْ، وَهُمْ أَسَاسُ الْفُسُوقِ .

امام علی علیه السلام : هان! بپرهیزید، بپرهیزید از فرمانبری مهتران و بزرگانتان که به حسب و نسب خود می نازند و بدین سبب خود را برتر از دیگران می پندارند ... از این بی بته های مدّعی بزرگی ، که آب تیره آنان را با آب زلال خود نوشیدید و بیماریشان را به سلامتی خود درآمیختید و باطلشان را به حق خود راه دادید و بنیاد گناهانند ، اطاعت نکنید .

عنه علیه السلام : مَنْ تَوَاضَعَ قَلْبُهُ لِلَّهِ ۖ لَمْ يَسَأَمْ بِدَنُّهُ مِنْ طَاعَةِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : هر که دلش در برابر خدا تواضع داشته باشد ، جسمش از طاعت خدا به ستوه نمی آید .

عنه علیه السلام : لَا دِينَ لِمَنْ دَانَ بِطَاعَةِ الْمَخْلُوقِ وَمَعْصِيَةِ الْخَالِقِ .

امام علی علیه السلام : کسی که به فرمانبری از مخلوق و نافرمانی از خالق گردن نهد ، دین ندارد .

عنه علیه السلام : أَطِعْ مَنْ فَوْقَكَ يُطِيعَكَ مَنْ دُونَكَ .

امام علی علیه السلام : از فرادست خود فرمان بر تا زیردستت از تو فرمان برد .

عنه علیه السلام : أَطِعِ الْعِلْمَ وَاعْصِ الْجَهْلَ تُفْلِحَ .

امام علی علیه السلام : از علم فرمان بر و جهل را نافرمانی کن تا رستگار شوی .

الإمام عليّ عليه السلام : أَطِعِ الْعَاقِلَ تَغْنَمْ، إِعْصِ الْجَاهِلَ تَسَلَمْ .

امام علی علیه السلام : از خردمند اطاعت کن تا سودبری، و به حرف نابخرد گوش مده تا سالم مانی .

عنه علیه السلام : أَجْدَرُ النَّاسِ بِرَحْمَةِ اللَّهِ أَقْوَمُهُمْ بِالطَّاعَةِ .

امام علی علیه السلام : سزاوارترین مردم به رحمت خدا ، فرمانبردارترین آنهاست .

عنه علیه السلام : عَلَيْكُمْ بِطَاعَةِ مَنْ لَا تُعَذَّرُونَ بِجَهَالَتِهِ .

امام علی علیه السلام : بر شما باد فرمانبرداری از کسی که در شناخت او معذور نیستید .

الإمام عليّ عليه السلام : طَاعَةُ اللَّهِ مِفْتَاحُ كُلِّ سَدَادٍ، وَصَلَاحُ كُلِّ فَسَادٍ .

امام علی علیه السلام : طاعت خدا ، کلید هر درستی است و مایه اصلاح هرگونه تباهی .

عنه علیه السلام : إِنْ كُنْتُمْ لَا مَحَالَةَ مُتَطَهِّرِينَ فَتَطَهَّرُوا مِنْ دَنَسِ الْعُيُوبِ وَالذُّنُوبِ .

امام علی علیه السلام : اگر برآستی جویای پاکی هستید خود را از پستی عیوب و گناهان پاک کنید .

عنه علیه السلام : إِنَّ تَقْوَى اللَّهِ دَوَاءٌ دَاءِ قُلُوبِكُمْ... وَطَهُورُ دَنَسِ أَنْفُسِكُمْ .

امام علی علیه السلام : همانا تقوای الهی، داروی بیماری دل‌های شماست ... و پاک کننده آلاینش جانهایتان .

قرآن:

(إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا) .
(خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلَّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) .

«همانا خداوند می خواهد آلودگی را از شما اهل بیت [پیامبر] ببرد و پاک و پاکیزه تان گرداند» .

«از داراییهای آنان صدقه ای بگیر تا بدین وسیله آنان را پاک و پاکیزه کنی و برایشان دعا کن ، که دعای تو مایه آرامش آنهاست و خدا شنوای داناست» .

الإمام علي عليه السلام : فَرَضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيرًا مِنَ الشَّرِّ .

امام علی علیه السلام : خداوند ایمان را برای پاک کردن از شرک واجب فرمود .

قرآن:

(وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا) .

«و اوست آن که بادهای را نویدی پیشاپیش رحمت خویش فرستاد و از آسمان آبی پاک کننده فرو فرستادیم» .

الإمام علي عليه السلام : خَلَقَ اللَّهُ الْمَاءَ طَهُورًا لَا يُنَجِّسُهُ شَيْءٌ، إِلَّا مَا غَيَّرَ لَوْنَهُ أَوْ طَعْمَهُ أَوْ رِيحَهُ .

امام علی علیه السلام : خداوند آب را پاک و پاک کننده آفرید و هیچ چیز آن را نجس نمی کند ، مگر آنچه رنگ یا مزه یا بوی آن را تغییر دهد .

عنه علیه السلام : لَا يَجْتَمِعُ الْوَرَعُ وَالطَّمَعُ .

امام علی علیه السلام : پارسایی و طمع ، با هم جمع نمی شوند .

عنه علیه السلام : أَكْثَرُ مَصَارِعِ الْعُقُولِ تَحْتَ بُرُوقِ الْمَطَامِعِ .

امام علی علیه السلام : بیشترین هلاکتگاه های خردها ، زیر درخشش طمعهاست .

عنه علیه السلام : لَا أَذِلَّ مِنْ طَامِعٍ .

امام علی علیه السلام : ذلیل تر از طمعکار ، وجود ندارد .

عنه علیه السلام : الطَّامِعُ فِي وَثَاقِ الذِّلِّ .

امام علی علیه السلام : طمعکار ، در بند خواری است .

عنه علیه السلام : أَزْرَى بِنَفْسِهِ مَنْ اسْتَشْعَرَ الطَّمَعُ .

امام علی علیه السلام : هر که جامه طمع به تن کند ، خود را خوار گرداند .

عنه علیه السلام : مَنْ أَرَادَ أَنْ يَعِيشَ حُرًّا أَيَّامَ حَيَاتِهِ فَلَا يُسْكِنِ الطَّمَعُ قَلْبَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که می خواهد ایام عمر خود را آزاد زندگی کند ، طمع را در دل خویش جای ندهد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الطَّمَعُ رِقٌّ مُؤَبَّدٌ .

امام علی علیه السلام : طمعکاری ، بندگی همیشگی است .

عنه علیه السلام : مَا أَكَلَتْهُ رَاَحٌ ، وَمَا أَطْعَمَتْهُ فَاَحٌ .

امام علی علیه السلام : آنچه بخوری ، برود و آنچه بخورانی فراوان و پر برکت شود

قرآن:

(وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا * إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ

جَزَاءً وَلَا شُكُورًا) .

(أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ * يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ * أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ) .

«و با وجود نیاز و محبت به غذا، آن را به مستمند و یتیم و اسیر می دهند . [گویند :]
همانا ما تنها برای رضای خدا اطعامتان می کنیم ، نه از شما پاداشی می خواهیم و نه
سیاسی» .

«یا در روز گرسنگی ، طعام دادن : به یتیمی خویشاوند . یا مستمندی خاک نشین» .

الإمام عليّ عليه السلام : قوتُ الأجسادِ الطَّعامُ ، وقوتُ الأرواحِ الإطعامُ .

امام علی علیه السلام : خوراك بدنها ، غذاست و خوراك جانها ، اطعام کردن .

الإمام عليّ عليه السلام : إمشِ بِدَائِكَ ما مَشَى بِكَ .

امام علی علیه السلام : با درد خویش ، تا آن هنگام که با تو مدارا می کند ، مدارا کن .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ أَكَلَ الطَّعَامَ عَلَى النَّقَاءِ ، وَأَجَادَ الطَّعَامَ تَمَضُّغًا ، وَتَرَكَ الطَّعَامَ وَهُوَ يَشْتَهِيهِ ، وَلَمْ يَحْبِسِ الْغَائِطَ إِذَا أَتَى؛ لَمْ يَمْرَضْ إِلَّا مَرَضَ الْمَوْتِ .

امام علی علیه السلام : هر کس در گرسنگی کامل غذا بخورد ، غذا را خوب بجود ، در
حالی که هنوز میل خوردن دارد غذا را واگذارد و چون احساس قضای حاجت کرد آن را
محبوس ندارد ، به هیچ بیماری ای جز بیماری مرگ مبتلا نمی شود .

عنه عليه السلام - لَمَّا رُئِيَ حَزِينًا فَسُئِلَ عَنْ عِلَّتِهِ - : لِسَبْعِ أَتَتْ لَمْ يَضِفْ إِلَيْنَا ضَيْفٌ .

امام علی علیه السلام - آنگاه که ایشان را غمگین یافتند و علت را جویا شدند - فرمود :
هفت روز است که مهمانی بر ما وارد نشده است .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَلْيَصِلْ بِهِ الْقَرَابَةَ ، وَلْيُحْسِنْ مِنْهُ الضِّيَافَةَ .

امام علی علیه السلام : هر که خداوند به او ثروتی دهد ، باید با آن به خویشانش رسیدگی
کند و نیک مهمانداری نماید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لا تَضْمَنْ ما لا تَقْدِرُ على الوفاءِ بهِ .

امام علی علیه السلام : چیزی را که از عهده انجام آن بر نمی آیی ضمانت نکن .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ تَطَبَّبَ أو تَبَيَّطَرَ فَلْيَأْخُذِ الْبَرَاءَةَ مِنْ وَلِيِّهِ، وإِلَّا فَهُوَ لَهُ ضَامِنٌ .

امام علی علیه السلام : طبیب و دامپزشك هنگام مداوای مریض یا دام باید از ولی و صاحب آنها برائت نامه بگیرد و گرنه در قبال [صدمه زدن یا تلف کردن] او ضامن است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : اسْتَعِينُوا بِهِ [أي بالقرآن] على لأَوائِكُمْ؛ فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنْ أَكْبَرِ الدَّاءِ، وَهُوَ الْكُفْرُ وَالنِّفَاقُ، وَالْغَيُّ وَالضَّلَالُ .

امام علی علیه السلام : در گرفتاریهای خویش از قرآن کمک گیرید ؛ زیرا در قرآن شفای بزرگترین دردها ، یعنی درد کفر و نفاق و انحراف و گمراهی است .

عنه عليه السلام : إِنَّ هَذَا الْإِسْلَامَ دِينُ اللَّهِ الَّذِي اصْطَفَاهُ لِنَفْسِهِ ... وَهَذِهِ أَرْكَانُ الضَّلَالَةِ بِرُكْنِهِ .

امام علی علیه السلام : این اسلام دین خداست که آن را برای خود برگزید ... و پایه های گمراهی را با پایه آن ویران کرد .

عنه عليه السلام - في صِفَةِ الْمُنَافِقِينَ - : أَحَذَّرُكُمْ أَهْلَ النِّفَاقِ ؛ فَإِنَّهُمْ الضَّالُّونَ الْمُضِلُّونَ ، وَالزَّالُّونَ الْمُزِلُّونَ .

امام علی علیه السلام - در توصیف منافقان - فرمود : شما را از منافقان بر حذر می دارم ؛ زیرا که آنان هم خود گمراهند و هم گمراه کننده اند، هم خویش لغزیده اند و هم لغزاننده اند .

عنه عليه السلام : إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ رَجُلَانِ : رَجُلٌ وَكَّلَهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ، فَهُوَ جَائِرٌ عَنْ قَصْدِ السَّبِيلِ، مَشْغُوفٌ بِكَلَامِ بَدْعَةٍ وَدُعَاءِ ضَلَالَةٍ، فَهُوَ فِتْنَةٌ لِمَنْ افْتَتَنَ بِهِ، ضَالٌّ عَنْ هَدْيٍ مَنْ كَانَ قَبْلَهُ، مُضِلٌّ لِمَنْ اقْتَدَى بِهِ فِي حَيَاتِهِ وَبَعْدَ وَفَاتِهِ، حَمَالٌ خَطَايَا غَيْرِهِ، رَهْنٌ (رَهِينٌ) بِخَطِيئَتِهِ .

امام علی علیه السلام : منفورترین خلائق نزد خدا دو مردند : مردی که خداوند او را به خودش وا گذاشته است ، چنین کسی از راه راست منحرف گشته و به سخنان بدعت آمیز و دعوت‌های گمراه کننده دل می بندد ، بنابراین ، او سبب فتنه و فساد کسانی می شود که فریفته او می شوند ، از راه [راست] پیشینیان خود بیرون است و گمراه کننده پیروان خود است. در زمان حیات و پس از مرگ خویش ، بار گناهان دیگران را به دوش می کشد و گروگان خطاهای خویش است .

عنه عليه السلام : مَنْ يَطْلُبِ الْهَدَايَةَ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا يَضِلَّ .

امام علی علیه السلام : هر کس هدایت را از کسی که اهل آن نیست بخواهد ، گمراه شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ إِمَامٌ جَائِزٌ ضَلَّ وَضَلَّ بِهِ، فَأَمَاتَ سُنَّةً مَأْخُودَةً (مَعْلُومَةً)، وَأَحْيَا بِدْعَةً مَتْرُوكَةً .

امام علی علیه السلام : بدترین مردم نزد خدا، پیشوای ستمگری است که خود گمراه است و موجب گمراهی دیگران می شود ، سنتی را که به آن عمل می شود می میراند و بدعتی را که متروک گشته است ، زنده می کند .

عنه عليه السلام : أَنْظَرُوا أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ فَالْزَمُوا سَمَتَهُمْ ... لَا تَسْبِقُوهُمْ فَتَضِلُّوا، وَلَا تَتَأَخَّرُوا عَنْهُمْ فَتَهْلِكُوا .

امام علی علیه السلام : به اهل بیت پیامبرتان بنگرید و از راه و روش آنان جدا نشوید ... از آنان پیشی نگیرید که گمراه می شوید و از ایشان عقب نمانید که به هلاکت می افتید .

عنه عليه السلام : أَلَا وَإِنَّ شَرَائِعَ الدِّينِ وَاحِدَةٌ، وَسُبُلُهُ قَاصِدَةٌ، مَنْ أَخَذَ بِهَا لَحِقَ وَغَنِمَ، وَمَنْ وَقَفَ عَنْهَا ضَلَّ وَنَدِمَ .

امام علی علیه السلام : بدانید که شرایع دین یکنواخت است و راه‌هایش مستقیم . هر که در این راه‌ها قدم گذاشت [به هدف] رسید و سود برد و هر که از پیمودن آنها باز ایستاد، گمراه و پشیمان شد .

قرآن:

(وَمَنْ يَتَّبِدَلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ) .
(وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا) .

(وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا) .
(أَفَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَى سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَى بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ) .

«و هر که کفر را جایگزین ایمان کند به تحقیق راه هدایت را گم کرده» .

«و هر که خدا و فرشتگان و کتابها و فرستادگان او و روز جزا را منکر شود ، بسیار گمراه شده است» .

«و هر که نافرمانی خدا و پیامبر او کند ، قطعاً به گمراهی آشکاری افتاده است» .

«پس آیا دیدی کسی را که هوس خود را معبود خویش گرفت و با آن که می دانست ، خدا او را گمراه گردانید و بر گوش و دلش مهر نهاد و بر دیده اش پرده افکند ؛ پس بعد از خدا، که هدایتش خواهد کرد؟ پس آیا پند نمی گیرید؟» .

الإمام علي عليه السلام : لِكُلِّ ضَلَّةٍ عِلَّةٌ، وَلِكُلِّ نَاقِثٍ شُبْهَةٌ .

امام علی علیه السلام : هر ضلالتی ، علتی دارد و برای هر پیمان شکنی ، شبهه ای است .

قرآن:

(إِلَّا الْمُسْتَضْعِفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا * فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُو عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا) .

«جز آن مردان و زنان و کودکان مستضعف که چاره اندیشی نتوانند و راهی نیابند . آنها را شاید خدا ببخشد که خدا بخشنده و آمرزگار است» .

الإمام علي عليه السلام : لَا يَقَعُ اسْمُ الْإِسْتِضْعَافِ عَلَى مَنْ بَلَغَتْهُ الْحُجَّةُ فَسَمِعَتْهَا أُذُنُهُ وَوَعَاها قَلْبُهُ .

امام علی علیه السلام : نام مستضعف بر کسی که حجّت و برهان [خدا] به او برسد و گوشش آن را بشنود و دلش آن را فهم کند ، نهاده نمی شود .

قرآن:

(وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ) .

«و ما اراده كرديم كه بر كسانى كه در زمين ناتوان نگه داشته شده اند ، مَنّت نهييم و آنان را پيشوايان قرار دهيم و آنان را وارثان [زمين] گردانيم» .

الإمام عليّ عليه السلام - في قوله تعالى : «وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا»...- : هُمْ آلُ مُحَمَّدٍ، يَبْعَثُ اللَّهُ مَهْدِيَّهُمْ بَعْدَ جَهْدِهِمْ، فَيُعِزُّهُمْ وَيُذِلُّ عَدُوَّهُمْ .

امام على عليه السلام - درباره آيه : «و ما اراده كرديم كه بر كسانى كه ناتوان نگه داشته شده اند...» - فرمود : آنان [مستضعفان] خاندان محمدند . خداوند ، پس از سختى و مشقتِ آنان، مهديشان را مى فرستد، پس او آنان را عزيز مى گرداند و دشمنشان را ذليل مى سازد .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ كَثُرَ ضِحْكُهُ ذَهَبَتْ هَيْبَتُهُ .

امام على عليه السلام : هر كه زياد بخندد ، ابهتش از بين برود .

الإمام عليّ عليه السلام : كَانَ ضِحْكُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ التَّبَسُّمَ .

امام على عليه السلام : خنده پيامبر صلى الله عليه و آله لبخند بود .

الإمام عليّ عليه السلام : الصِّيَامُ اجْتِنَابُ الْمَحَارِمِ كَمَا يَمْتَنِعُ الرَّجُلُ مِنَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ .

امام على عليه السلام : روزه، دورى كردن از حرامهاست ؛ همچنان كه آدمى از خوردن و آشاميدن خوددارى مى كند .

عنه عليه السلام : خَفَضُ الصَّوْتِ، وَغَضُّ الْبَصَرِ، وَمَشْيُ الْقَصْدِ، مِنْ أَمَارَةِ الْإِيمَانِ وَحُسْنِ التَّدَيْنِ .

امام على عليه السلام : پايين آوردن صدا و فروهستن نگاه و راه رفتن ميانه ، از نشانه هاى ايمان و حُسن ديندارى است .

الإمام عليّ عليه السلام : ثَلَاثٌ فِيهِنَّ الْمُرُوءَةُ : غَضُّ الطَّرْفِ، وَغَضُّ الصَّوْتِ، وَمَشْيُ الْقَصْدِ .

امام على عليه السلام : سه چيز نشان رادمردى است : فروهستن نگاه ، پايين آوردن صدا، و راه رفتن ميانه .

الإمام عليّ عليه السلام : أَكْثَرُوا ذِكْرَ الْمَوْتِ ، وَيَوْمَ خُرُوجِكُمْ مِنَ الْقُبُورِ ، وَقِيَامِكُمْ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، تَهْوُنُ عَلَيْكُمُ الْمَصَائِبُ .

امام علی علیه السلام : مردن و روز بیرون آمدنتان از گورها و ایستادن در پیشگاه خداوند عز و جل را بسیار یاد کنید تا مصیبتها بر شما آسان شود .

الإمام عليّ عليه السلام عن رسول الله صلى الله عليه وآله : صَوْتَانِ مَلْعُونَانِ يُبْغِضُهُمَا اللَّهُ : إِعْوَالٌ عِنْدَ مُصِيبَةٍ ، وَصَوْتُ عِنْدَ نِعْمَةٍ ؛ يَعْنِي النَّوْحَ وَالْغِنَاءَ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : «دو صدایند که نفرین شده اند و خداوند از آنها نفرت دارد : فغان کردن به هنگام مصیبت و صداهای هنگام خوشی و شادی» ؛ یعنی نوحه گری و آوازه خوانی .

عنه عليه السلام : أَعْظَمُ الْمَصَائِبِ الْجَهْلُ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین مصیبت ، نابخردی است .

عنه عليه السلام : أَعْظَمُ الْمَصَائِبِ وَالشَّقَاءُ الْوَلَهُ بِالْدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : بزرگترین مصیبت و بدبختی ، شیفتگی به دنیا است .

الإمام عليّ عليه السلام - لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَشَدِّ الْمَصَائِبِ - : الْمُصِيبَةُ بِالْذِّينِ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به پرسش از سخت ترین مصیبتها - فرمود : مصیبت دین .

عنه عليه السلام - فِي عِلَامَةِ الْمُتَّقِي - : إِنْ صَمَتَ لَمْ يَغْمَهُ ، وَإِنْ ضَحِكَ لَمْ يَعْلُ صَوْتُهُ .

امام علی علیه السلام - در بیان نشانه پرهیزگار - فرمود : اگر خاموشی گزیند ، در اندوه فرو نرود و اگر بخندد ، صدایش را بلند نمی کند .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا خَيْرَ فِي الصَّمَتِ عَنِ الْحُكْمِ ، كَمَا أَنَّهُ لَا خَيْرَ فِي الْقَوْلِ بِالْجَهْلِ .

امام علی علیه السلام : در فرو بستن زبان از حکمت خیری نیست ، همچنان که در ندانسته سخن گفتن خیری نمی باشد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الزَّمِ الصَّمْتَ فَأَدْنَى نَفْعِهِ السَّلَامَةُ .

امام علی علیه السلام : خاموشی پیشه کن؛ زیرا، کمترین سود آن، سالم ماندن است .

عنه عليه السلام : الصَّمْتُ رَوْضَةُ الْفِكْرِ .

امام علی علیه السلام : خاموشی ، باغستان اندیشه است .

عنه عليه السلام - في صِفَةِ الْمُؤْمِنِ - : كَثِيرٌ صَمْتُهُ، مَشْغُولٌ وَقْتُهُ .

امام علی علیه السلام - در توصیف مؤمن - فرمود : خاموشیش بسیار است و اوقاتش پُر (پیوسته در کار و اندیشه خدا و آخرت است) .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الصَّمْتُ آيَةُ النُّبْلِ وَثَمَرُهُ الْعَقْلُ .

امام علی علیه السلام : خاموشی، نشانه هوشمندی و میوه خرد است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : كُلُّ دُعَاءٍ مَحْجُوبٌ حَتَّى يُصَلَّى عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

امام علی علیه السلام : هر دعایی محجوب است تا آن که بر پیامبر صلی الله علیه و آله صلوات فرستاده شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَا كَلَامَ وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ وَلَا التِّفَاتُ إِلَّا كَمَا يَحِلُّ فِي الصَّلَاةِ .

امام علی علیه السلام : وقتی امام جمعه خطبه می خواند ، نه صحبت کردن جایز است نه روی گرداندن از قبله ، مگر در همان حدی که در نماز جایز است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - لِرَجُلٍ قَالَ لَهُ : إِنِّي حُرِمْتُ الصَّلَاةَ بِاللَّيْلِ - : أَنْتَ رَجُلٌ قَدْ قَيَّدَتْكَ ذُنُوبُكَ .

امام علی علیه السلام - به مردی که عرض کرد : من از نماز شب محروم شده ام - فرمود : تو مردی هستی که گناهانت تو را به بند کشیده اند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : قِيَامُ اللَّيْلِ مَصْحَةٌ لِلْبَدَنِ، وَمَرْضَاةٌ لِلرَّبِّ عَزَّ وَجَلَّ ، وَتَعَرُّضٌ لِلرَّحْمَةِ ، وَتَمَسُّكَ بِأَخْلَاقِ النَّبِيِّينَ .

امام علی علیه السلام : شب زنده داری مایه تندرستی است، و خشنودی پروردگار عز و جل، و قرار گرفتن در معرض رحمت خدا، و چنگ آویختن به اخلاق پیامبران .

عنه علیه السلام - مِنْ كِتَابِهِ إِلَى أَمْرَاءِ الْبِلَادِ - : صَلُّوا بِهِمْ صَلَاةَ أَوْعَفِهِمْ، وَلَا تَكُونُوا فَتَانِينَ .

امام علی علیه السلام - در نامه خود به فرمانداران شهرها - نوشت : با آنان همچون نماز ناتوان ترینشان نماز بگزارید و فتنه جو مباشید .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - فِي وَصِيَّتِهِ لِمُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ حِينَ وَلَّاهُ مِصْرَ - : وَانْظُرْ إِلَى صَلَاتِكَ كَيْفَ هِيَ فَإِنَّكَ إِمَامٌ لِقَوْمِكَ (يَنْبَغِي لَكَ أَنْ تُتِمَّهَا وَلَا تُخَفِّفَهَا ، فَلَيْسَ مِنْ إِمَامٍ يُصَلِّي بِقَوْمٍ يَكُونُ فِي صَلَاتِهِمْ نُقْصَانٌ إِلَّا كَانَ عَلَيْهِ ، لَا يَنْقُصُ مِنْ صَلَاتِهِمْ شَيْءٌ، وَتَمَّمَهَا وَتَحَفَّظَ فِيهَا يَكُنْ لَكَ مِثْلَ أَجُورِهِمْ وَلَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أَجْرِهِمْ شَيْئًا .

امام علی علیه السلام - در سفارش به محمد بن ابی بکر هنگام گماردن او به فرمانداری مصر - نوشت : به نمازت بنگر که چگونه است ؛ زیرا تو امام [جماعت] مردم خود هستی . [سزاوار است] که نماز را کامل به جای آوری و سبک و ناقص بر گزارش نکنی؛ زیرا هر پیشنهادی که برای مردمی نماز گزارد و در نماز آنها کم و کاستی باشد ، گناهش به گردن اوست و از نماز آنها چیزی کم نمی شود. نماز را کامل به جای آر و بر آن مراقبت نما ، تا تو نیز همانند پاداش همه آنها را داشته باشی و این [پاداش تو] چیزی از ثواب آنها نمی کاهد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - مِنْ كِتَابِهِ لِمُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ - : ارْتَقِبْ وَقْتَ الصَّلَاةِ فَصَلِّهَا لَوْ قَتَلَهَا، وَلَا تَعْجَلْ بِهَا قَبْلَهُ لِفَرَاغٍ، وَلَا تُؤَخِّرْهَا عَنْهُ لِشُغْلٍ .

امام علی علیه السلام - در نامه خود به محمد بن ابی بکر - نوشت : مراقب وقت نماز باش و آن را به هنگام بخوان ، نه به دلیل فارغ بودن، آن را پیش از موقع بخوان و نه به سبب کاری آن را از وقتش به تأخیر انداز .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا غَلَبَتْكَ عَيْنُكَ وَأَنْتَ فِي الصَّلَاةِ فَاقْطَعْ الصَّلَاةَ وَنَمْ؛ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي تَدْعُو لَكَ أَوْ عَلَى نَفْسِكَ !

امام علی علیه السلام : هرگاه در حال نماز خواب بر تو غلبه کرد ، نماز را قطع کن و بخواب ؛ زیرا در چنان حالی نمی دانی که خودت را دعا می کنی یا نفرین .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَنْظِرْ فِيمَ تُصَلِّي، إِنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ وَجْهِهِ وَحِلَّهُ فَلَا قَبُولَ .

امام علی علیه السلام : بنگر که با چه [جامه و لباسی] نماز می خوانی ؛ اگر آن را از راه درست و حلال به دست نیاورده باشی ، نمازت پذیرفته نیست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لِيَخْشَعَ الرَّجُلُ فِي صَلَاتِهِ؛ فَإِنَّهُ مَنْ خَشَعَ قَلْبُهُ لِلَّهِ ِ عَزَّوَجَلَّ خَشَعَتْ جَوَارِحُهُ فَلَا يَعْثُ بِشَيْءٍ .

امام علی علیه السلام : انسان باید در نمازش خشوع داشته باشد ، کسی که دلش در برابر خداوند عز و جل خاشع باشد، جوارح او نیز خشوع خواهد داشت و بنابراین ، با چیزی بازی نمی کند .

عنه عليه السلام : إِذَا قَامَ الرَّجُلُ إِلَى الصَّلَاةِ أَقْبَلَ إبليسُ يَنْظُرُ إِلَيْهِ حَسداً ، لِمَا يَرَى مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ الَّتِي تَغْشَاهُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه آدمی به نماز ایستد، ابلیس از این که می بیند رحمت خدا او را فرو پوشانده است حسودانه به وی می نگرد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَوْ يَعْلَمُ الْمُصَلِّي مَا يَغْشَاهُ مِنْ جَلَالِ اللَّهِ مَا سَرَّهُ أَنْ يَرْفَعَ رَأْسَهُ مِنْ سُجُودِهِ .

امام علی علیه السلام : اگر نمازگزار بداند که چه هاله ای از جلال خدا او را فرومی پوشاند، هرگز دوست ندارد که سر خود را از سجده اش بر دارد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ أَتَى الصَّلَاةَ عَارِفاً بِحَقِّهَا غُفِرَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که نماز را با معرفت به حق آن به جای آورد ، آمرزیده است .

عنه عليه السلام : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَا يُؤَثِّرُ عَلَى الصَّلَاةِ عِشَاءٌ وَلَا غَيْرُهُ، وَكَانَ إِذَا دَخَلَ وَقْتُهَا كَأَنَّهُ لَا يَعْرِفُ أَهْلًا وَلَا حَمِيمًا .

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله شام و غیر شام را بر نماز مقدم نمی داشت و چون وقت نماز می رسید ، گویی نه خانواده ای می شناسد و نه رفیق شفیقی .

الإمام علي عليه السلام : الصَّلَاةُ تَسْتَنْزِلُ الرَّحْمَةَ .

امام علی علیه السلام : نماز، رحمت [الهی] را فرود می آورد .

الإمام علي عليه السلام - في وصيته لابنه الحسن عليه السلام لما ضرب به ابن ملجم - :
واعلم أن معاوية سيخالفك كما خالفني، فإن وادعته وصالحته كنت مقتديا بجدك صلى الله
عليه و آله في موادعته بني ضمرة وبني أشجع... فإن أردت مجاهدة عدوك فلن يصلح لك
من شيعتك من يصلح لأبيك .

امام علی علیه السلام - پس از ضربت خوردن به وسیله ابن ملجم ، در سفارش به فرزند
بزرگوار خود حسن علیه السلام - فرمود : بدان که معاویه همچنان که با من مخالفت کرد
با تو نیز مخالفت خواهد کرد . پس اگر با او از در صلح و آشتی درآیی به جدت تأسی
جسته ای که با بنی ضمره و بنی اشجع . . . صلح کرد و اگر بخواهی با دشمنت بجنگی
[بدان که] هرگز آن صلاحیت و وفاداری که پیروان پدرت داشتند پیروان تو نخواهند
داشت .

عنه عليه السلام - من كتابه للأشتر لما ولّاه مصرَ - :ولا تدفعن صلحا دعاك إليه عدوك
ولله فيه رضى؛ فإن في الصلح دعة لجنودك، وراحة من همومك، وأمنا لبلادك، ولكن
الحذر كل الحذر من عدوك بعد صلحه؛ فإن العدو ربما قارب ليتغفل، فخذ بالحزم، واتهم في
ذلك حسن الظن .

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر - نوشت : اگر دشمن تو
را به صلح فرا خواند و خشنودی خدا در آن بود هرگز آن را ردّ مکن ؛ زیرا صلح مایه
آسایش سپاهیان تو و راحتی خودت از اندوهها و دردهای و امنیت سرزمین توست .
اما پس از صلح ، از دشمن خود سخت برحذر و هشیار باش؛ زیرا گاه دشمن خود را
نزدیک می سازد ، تا غافلگیر کند ؛ پس محتاط و دور اندیش باش و به دشمن خوشبین
مباش .

قرآن:

(وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) .

«اگر به صلح مایل شدند تو نیز بدان مایل باش و به خدا توکل کن که او شنوای داناست»

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : وَجَدْتُ الْمُسَالَمَةَ - مَا لَمْ يَكُنْ وَهْنٌ فِي الْإِسْلَامِ - أَنْجَعَ مِنَ الْقِتَالِ .

امام علی علیه السلام : من صلح را - مادام که مایه و هن اسلام نباشد - کار سازتر از جنگ یافته ام .

عنه عليه السلام : الْجَاهِلُ صَغِيرٌ وَإِنْ كَانَ شَيْخًا، وَالْعَالِمُ كَبِيرٌ وَإِنْ كَانَ حَدَثًا .

امام علی علیه السلام : نادان ، بچه است اگر چه پیر باشد. و دانا ، بزرگ است اگر چه نوجوان باشد .

عنه عليه السلام : مَنْ سَأَلَ فِي صِغَرِهِ أَجَابَ فِي كِبَرِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که در دوران خردسالیش بپرسد ، در روزگار بزرگسالی اش پاسخ دهد .

عنه عليه السلام : مَنْ لَمْ يَتَعَلَّمْ فِي الصَّغَرِ لَمْ يَتَقَدَّمْ فِي الْكِبَرِ .

امام علی علیه السلام : هر که در خردسالی نیاموزد ، در بزرگسالی پیشرفت نکند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ لَمْ يُجْهِدْ نَفْسَهُ فِي صِغَرِهِ لَمْ يَنْبُلْ فِي كِبَرِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که در خردسالی اش رنج نبرد ، در بزرگسالی اش به ارجمندی نرسد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : وَاعْلَمُوا أَنَّ مَجَازَكُمْ عَلَى الصَّرَاطِ وَمَزَالِقِ دَحْصِهِ وَأَهْوِيلِ زَلَّهِ وَتَارَاتِ أَهْوَالِهِ .

امام علی علیه السلام : بدانید که گذر شما از صراط است و از لغزشگاههای آن و هراسهای لغزیدنهایش و وحشتهای متناوبش .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْمَطْلُ وَالْمَنْ مُنْكَدَا الْإِحْسَانِ .

امام علی علیه السلام : تعلل ورزیدن و منت نهادن ، احسان را ناگوار می کنند .

قرآن:

(إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) .

«اگر صدقه ها را آشکار سازید، این کار خوبی است و اگر نهانش دارید و آن را به نیازمندان دهید، برایتان بهتر است و بخشی از گناهانتان را می زداید و خدا از آنچه می کنید آگاه است» .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ أَفْضَلَ مَا تَوَسَّلَ بِهِ الْمُتَوَسِّلُونَ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى، الْإِيمَانُ بِهِ وَبِرَسُولِهِ ... وَصَدَقَةُ السِّرِّ فَإِنَّهَا تُكَفِّرُ الْخَطِيئَةَ، وَصَدَقَةُ الْعِلَانِيَةِ فَإِنَّهَا تَدْفَعُ مِيتَةَ السَّوْءِ .

امام علی علیه السلام : بهترین وسیله ای که متوسلان به خدای سبحان و متعال به آن چنگ می زنند ایمان به خدا و رسول اوست . . . و صدقه نهانی که گناه را پاک می کند و صدقه آشکار که جلوی مُردن دلخراش را می گیرد .

عنه عليه السلام : إِذَا أَمَلَقْتُمْ فَتَاجِرُوا اللَّهَ بِالصَّدَقَةِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه نادار شدید ، با صدقه با خدا سودا کنید .

الإمام عليّ عليه السلام : الصَّدَقَةُ دَوَاءٌ مُنَجِّحٌ .

امام علی علیه السلام : صدقه ، دارویی مؤثر است .

الإمام عليّ عليه السلام : اسْتَغْنَوْا الرِّزْقَ بِالصَّدَقَةِ .

امام علی علیه السلام : روزی را ، با صدقه فرود آورید .

الإمام عليّ عليه السلام : الصَّدَقَةُ جُنَّةٌ مِنَ النَّارِ .

امام علی علیه السلام : صدقه ، سپری در برابر آتش است .

الإمام عليّ عليه السلام : الْمُعِينُ عَلَى الطَّاعَةِ خَيْرُ الْأَصْحَابِ .

امام علی علیه السلام : کسی که در راه طاعت خدا یاری کند، بهترین یاران است .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا تَقْطَعْ صَدِيقًا وَإِنْ كَفَرَ .

امام علی علیه السلام : از هیچ دوستی مبر، هر چند ناسپاس باشد .

عنه علیه السلام : أَبْذُلْ لِصَدِيقِكَ كُلَّ الْمَوَدَّةِ ، وَلَا تَبْذُلْ لَهُ كُلَّ الطَّمَأِينَةِ .

امام علی علیه السلام : هر چه محبت داری نثار دوستت بکن، اما هر چه اطمینان داری به پای او مریز .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الصَّدِيقُ الصَّدُوقُ : مَنْ نَصَحَكَ فِي عَيْبِكَ، وَحَفِظَكَ فِي غَيْبِكَ ، وَاتَّرَكَ عَلَى نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : دوست راستین، کسی است که تو را در بر طرف کردن عیبهایت راهنمایی کند، در غیابت مواظب تو باشد و تو را بر خودش ترجیح دهد .

عنه علیه السلام : مَنْ نَاقَشَ الْإِخْوَانَ قَلَّ صَدِيقُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که با برادران مناقشه کند، دوستانش کم شود .

عنه علیه السلام : مَنْ اسْتَقْصَى عَلَى صَدِيقِهِ انْقَطَعَتْ مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که از دوست خود پرس و جوی زیاد (حساب کشی) کند رشته دوستیش بگسلد .

عنه علیه السلام : حَسَدُ الصَّدِيقِ مِنْ سُقَمِ الْمَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام : حسادت ورزیدن دوست، از ناسالم بودن دوستی است .

عنه علیه السلام : لَا يَغْلِبَنَّ عَلَيْكَ سَوْءُ الظَّنِّ ؛ فَإِنَّهُ لَا يَدْعُ بَيْنَكَ وَبَيْنَ صَدِيقٍ صَفْحًا .

امام علی علیه السلام : زنهار که بدگمانی هرگز بر وجود تو چیره نشود؛ زیرا جایی برای دوستی تو با کسی باقی نمی گذارد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِذَا احْتَشَمَ الرَّجُلُ أَخَاهُ فَقَدْفَارَقَهُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه مرد برادر خود را عصبانی (خجالت زده) کند، او را از دست بدهد .

عنه عليه السلام : صَدِيقُ الْجَاهِلِ مَتْعُوبٌ مَنكُوبٌ .

امام علی علیه السلام : دوستِ آدمِ نادان، در رنج و سختی است .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ وَمُصَاحَبَةُ الْفُسَّاقِ ؛ فَإِنَّ الشَّرَّ بِالشَّرِّ مُلْحَقٌ .

امام علی علیه السلام : از مصاحبت با فاسقان دوری کن؛ زیرا بدی به بدی می پیوندد .

عنه عليه السلام - في وصيته لابنه الحسن عليه السلام - : يا بُنَيَّ ، إِيَّاكَ وَمُصَادَقَةَ الْأَحْمَقِ ؛ فَإِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَنْفَعَكَ فَيُضُرُّكَ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوار خود حسن علیه السلام - فرمود :
فرزندم! از دوستی با احمق بپرهیز؛ زیرا اومی خواهد به تو سود رساند، اما زیان می زند .

عنه عليه السلام : احْذَرْ مُصَاحَبَةَ الْفُسَّاقِ وَالْفُجَّارِ وَالْمُجَاهِرِينَ بِمَعَاصِي اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : از همنشینی با افراد فاسق و فاجر و متظاهر به معاصی خدا دوری کن .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : مَنْ لَمْ يَصْحَبْكَ مُعِينًا عَلَى نَفْسِكَ فَصُحْبَتُهُ وَبَالٌ عَلَيْكَ إِنْ عَلِمْتَ

امام علی علیه السلام : هر که همنشینی اش با تو به مبارزه با نفست کمکی نکند، آن همنشینی وبال توست، اگر بدانی .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : أَكْثَرُ الصَّلَاحِ وَالصَّوَابِ فِيصُحْبَةِ أُولِي النُّهْيِ وَالْأَلْبَابِ .

امام علی علیه السلام : بیشترین صلاح و درستی ، در همنشینی با خردمندان و صاحب‌دلان است .

عنه عليه السلام : مَنْ دَعَاكَ إِلَى الدَّارِ الْبَاقِيَةِ وَأَعَانَكَ عَلَى الْعَمَلِ لَهَا ، فَهُوَ الصَّدِيقُ الشَّفِيقُ .

امام علی علیه السلام : هرکه تو را به سرای جاویدان فرا خواند و در راه کار کردن برای رسیدن به آن سرا یاریت رساند ، همو دوستی دلسوز است .

عنه عليه السلام : كُلُّ امْرِئٍ يَمِيلُ إِلَى مِثْلِهِ .

امام علی علیه السلام : هر انسانی ، به همانند خود گرایش دارد .

عنه عليه السلام : الْأَصْدِقَاءُ نَفْسٌ وَاحِدَةٌ فِي جُسُومٍ مُتَفَرِّقَةٍ .

امام علی علیه السلام : دوستان يك روحند ، در چند پیکر .

الإمام عليّ عليه السلام : النُّفُوسُ أَشْكَالٌ ، فَمَا تَشَاكَلَتْ مِنْهَا اتَّفَقَ ، وَالنَّاسُ إِلَى أَشْكَالِهِمْ أَمِيلٌ .

امام علی علیه السلام : جان ها گونه گونند . پس آنهایی که همگون باشند با هم گرد آیند و مردم به همگنهای خود بیشتر گرایش دارند .

الإمام عليّ عليه السلام : الصَّدِيقُ أَقْرَبُ الْأَقَارِبِ .

امام علی علیه السلام : دوست ، نزدیکترین خویشاوند است .

عنه عليه السلام : مَنْ لَا صَدِيقَ لَهُ لَا دُخْرَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که دوستی ندارد ، اندوخته ای ندارد .

عنه عليه السلام : أَصْدَقُ الْمَقَالِ مَنْطِقُ بِهِ لِسَانُ الْحَالِ .

امام علی علیه السلام : راست ترین سخن ، آن است که زبان حال آن را بازگو می کند .

قرآن:

(اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا) .

«خداوند که هیچ معبودی جز او نیست ، قطعا در روز قیامت که هیچ شکی در آن نیست ، شما را گرد می آورد و کیست راستگوتر از خدا؟» .

الإمام عليّ عليه السلام - لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَصْدَقِ الْأَقْوَالِ - : شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که : راست ترین سخن چیست؟ - فرمود : شهادت دادن به این که معبودی جز خدا نیست .

عنه عليه السلام : الصادقُ على شفا منجاةٍ وكرامةٍ ، والكاذبُ على شرفٍ مهواةٍ ومهانةٍ .

امام علی علیه السلام : راستگو ، در آستانه نجات و بزرگواری است ، و دروغگو بر لبه پرتگاه و خواری .

عنه عليه السلام : قَدْرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ ، وَصِدْقُهُ عَلَى قَدْرِ مُرُوءَتِهِ .

امام علی علیه السلام : ارزش مرد به اندازه همت اوست، و راستی او به اندازه مردانگیست .

عنه عليه السلام : الْإِيمَانُ أَنْ تُؤْثِرَ الصَّدَقَ حَيْثُ يَضُرُّكَ، عَلَى الْكَذِبِ حَيْثُ يَنْفَعُكَ .

امام علی علیه السلام : ایمان آن است که راستی را ، اگر چه به زیانت باشد ، بر دروغ ، گرچه به سودت باشد ، ترجیح دهی .

عنه عليه السلام : الصَّدَقُ صَلَاحُ كُلِّ شَيْءٍ ، الْكَذِبُ فَسَادُ كُلِّ شَيْءٍ .

امام علی علیه السلام : راستی، مایه درستی هر چیزی است ؛ دروغ، مایه تباهی هر چیزی است .

عنه عليه السلام : الصَّدَقُ أَمَانَةٌ ، الْكَذِبُ خِيَانَةٌ .

امام علی علیه السلام : راستی، امانتداری است ، و دروغ، خیانت .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : الصَّدَقُ مُطَابَقَةُ الْمَنْطِقِ لِلْوَضْعِ الْإِلَهِيِّ ، الْكَذِبُ زَوَالُ الْمَنْطِقِ عَنِ الْوَضْعِ الْإِلَهِيِّ .

امام علی علیه السلام : راستی ، مطابقت گفتار است با نهاده (قانون) الهی، و دروغ دور شدن گفتار است از نهاده (قانون) الهی .

عنه عليه السلام : الصَّدَقُ لِسَانُ الْحَقِّ .

امام علی علیه السلام : راستی ، زبان حق است .

عنه عليه السلام : الصَّدَقُ يُنْجِيكَ وَإِنْ خِفْتَهُ ، الْكَذِبُ يُرْدِيكَ وَإِنْ أَمِنْتَهُ .

امام علی علیه السلام : راستی، تو را نجات می دهد ، هرچند از آن بیمناک باشی و دروغ، تو را نابود می کند ، گرچه از آن خطری برای خود حسّ نکنی .

عنه علیه السلام : التَّصَبُّرُ عَلَى الْمَكْرُوهِ يَعِصِمُ الْقَلْبَ .

امام علی علیه السلام : واداشتن خودبه شکیبایی در برابر امور ناخوشایند، دل را نگاه می دارد .

عنه علیه السلام : عَوِّذُ نَفْسِكَ التَّصَبُّرَ (الصَّبْرَ) عَلَى الْمَكْرُوهِ ، وَنِعْمَ الْخُلُقُ التَّصَبُّرُ فِي الْحَقِّ .

امام علی علیه السلام : خویشتن را در برابر آنچه ناخوشایند است به شکیب وادار که چه نیکو خصلتی است خود را به شکیب واداشتن در راه حق .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَصْلُ الصَّبْرِ حُسْنُ الْيَقِينِ بِاللَّهِ .

امام علی علیه السلام : ریشه صبر ، داشتن یقین راستین به خداست .

عنه علیه السلام : مَنْ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى كَدِّهِ صَبَرَ عَلَى الْإِفْلَاسِ .

امام علی علیه السلام : هرکه بررنج کسب وکار صبر نکند، باید رنج بی چیزی را تحمل کند .

عنه علیه السلام : مَنْ لَمْ يُنْجِهِ الصَّبْرُ أَهْلَكَهُ الْجَزَعُ .

امام علی علیه السلام : هرکه را شکیبایی نرھاند ، ناشکیبی هلاکش گرداند .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّكَ إِنْ صَبَرْتَ جَرَتْ عَلَيْكَ الْمَقَادِيرُ وَأَنْتَ مَاجُورٌ ، وَإِنْ جَزَعْتَ جَرَتْ عَلَيْكَ الْمَقَادِيرُ وَأَنْتَ مَازُورٌ .

امام علی علیه السلام : اگر شکیبایی کنی ، مقدرات الهی بر تو جاری می شود و مَاجُور خواهی بود و اگر ناشکیبی کنی، بازهم مقدرات خداوند بر تو جاری می شود اما تو گناهکار خواهی بود .

عنه علیه السلام : إِنْ صَبَرْتَ صَبَرَ الْأَكَارِمِ ، وَإِلَّا سَلَوْتَ سُلُوَّ الْبَهَائِمِ .

امام علی علیه السلام : اگر همچون بزرگواران صبر کنی [چه بهتر] وگرنه همچون ستوران [رنج را] فراموش خواهی کرد .

عنه عليه السلام : الصَّبْرُ : إِمَّا صَبْرٌ عَلَى الْمُصِيبَةِ ، أَوْ عَلَى الطَّاعَةِ ، أَوْ عَنِ الْمَعْصِيَةِ ، وَهَذَا الْقِسْمُ الثَّالِثُ أَعْلَى دَرَجَةٍ مِنَ الْقِسْمَيْنِ الْأَوَّلَيْنِ .

امام علی علیه السلام : شکیبایی، یا شکیبایی در برابر مصیبت است ؛ یا در انجام طاعت ، و یا در ترك معصیت ؛ که نوع سوم آن از دوگونه نخست برتر است .

عنه عليه السلام : الصَّبْرُ صَبْرَانِ : صَبْرٌ عَلَى مَا تَكْرَهُ ، وَصَبْرٌ عَمَّا تُحِبُّ .

امام علی علیه السلام : شکیبایی دو نوع است : شکیب در برابر آنچه ناخوشایند توست، و شکیب در (خویشنداری از) از آنچه دوست داری [مانند لذتهای ناروا] .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : الصَّبْرُ أَنْ يَحْتَمَلَ الرَّجُلُ مَا يَنْوِبُهُ ، وَيَكْظِمُ مَا يُغْضِبُهُ .

امام علی علیه السلام : شکیبایی آن است که آدمی گرفتاری و مصیبتی را که به او می رسد تحمل کند ، و خشم خود را فرو خورد .

قرآن:

(وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ * الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاغِبُونَ * أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ) .

«قطعاً شما را به چیزی از ترس و گرسنگی و کاهش اموال و نفوس و محصولات امتحان خواهیم کرد و شکیباییان را نوید ده . همانان که چون مصیبتی به آنها رسد ، گویند : ما از آن خداییم و به سوی او باز می گردیم . درودها و رحمتی از پروردگارشان بر آنها باد و همانان ره یافتگانند» .

الإمامُ عليُّ عليه السلام - في صفةِ الْمُتَّقِينَ - : صَبْرُوا أَيَّامًا قَصِيرَةً ، أَعْقَبَتْهُمْ رَاحَةٌ طَوِيلَةٌ .

امام علی علیه السلام - در وصف پرهیزگاران - فرمود : چند صبحی شکیب ورزیدند و در پی آن به آسایشی طولانی دست یافتند .

عنه عليه السلام : مَنْ صَبَرَ عَلَى اللَّهِ وَصَلَ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هرکه برای [وصال به] خدا شکیبایی ورزد، به او می رسد .

قرآن:

(وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِمَا صَبَرُوا) .
(وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ) .

«و به پاس آن که شکیب ورزیدند ، وعده نیکوی پروردگارت به فرزندان اسرائیل تحقق یافت» .

«و چون شکیبایی کردند و به آیات ما یقین داشتند ، برخی از آنان را پیشوایانی قرار دادیم که به فرمان ما هدایت می کردند» .

الإمام عليّ عليه السلام : بالصَّبْرِ تُدْرِكُ مَعَالِيَ الْأُمُورِ .

امام علی علیه السلام : با شکیبایی است، که مقامات بلند فراچنگ آیند .

الإمام عليّ عليه السلام : الصَّبْرُ يَهْوُنُ الْفَجِيعَةَ .

امام علی علیه السلام : صبر، مصیبت را آسان می کند .

عنه عليه السلام : الصَّبْرُ عَلَى الْبَلَاءِ أَفْضَلُ مِنَ الْعَافِيَةِ فِي الرَّخَاءِ .

امام علی علیه السلام : شکیبایی ، در برابر گرفتاری بهتر است تا تن آسایی در رفاه .

الإمام عليّ عليه السلام - لِنُوفٍ الْبِكَالِيِّ - : أَتَدْرِييَا نُوفٌ مِّنْ شِيعَتِي ؟ قَالَ : لَا وَاللَّهِ ، قَالَ : شِيعَتِي الذُّبُلُ الشُّفَاهُ ، الْخُمُصُ الْبُطُونُ ، الَّذِينَ تُعْرِفُ الرَّهْبَانِيَّةَ فِي وُجُوهِهِمْ ، رُهْبَانٌ بِاللَّيْلِ أُسْدٌ بِالنَّهَارِ .

امام علی علیه السلام - به نوف بکالی - فرمود : ای نوف! آیا می دانی شیعه من کیست؟

عرض کرد : نه ، به خدا - فرمود : شیعیان من آنانند که لبانشان [از تشنگی روزه داری]

خشکیده است و شکمهایشان [از گرسنگی] به پشت چسبیده ، آنان که پارسایی

در رخسارشان پیدا است . راهبان شب اند و شیران روز .

الإمام عليّ عليه السلام : شَكَوْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَسَدَ النَّاسِ إِلَيَّ ،

فَقَالَ : يَا عَلِيُّ ، إِنَّ أَوَّلَ أَرْبَعَةٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ أَنَا وَأَنْتَ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ ، وَذُرِّيَّتُنَا خَلْفَ

ظُهُورِنَا ، وَأَحِبَّائُنَا خَلْفَ ذُرِّيَّتِنَا ، وَأَشْيَاغُنَا عَنْ أَيْمَانِنَا وَشِمَائِلِنَا .

امام علی علیه السلام : از حسدورزی مردم نسبت به خودم نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله شکوه کردم . آن حضرت فرمود: ای علی! نخستین چهار نفری که وارد بهشت می شوند، من هستم و تو و حسن و حسین ، و پشت سر ما ذریه ما، وارد می شوند و پشت سر ذریه ما دوستان ما و شیعیان ما از سمت راست و چپ ما .

عنه علیه السلام : إِذَا شَابَ الْعَاقِلُ شَبَّ عَقْلُهُ ، إِذَا شَابَ الْجَاهِلُ شَبَّ جَهْلُهُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خردمند پیر شود، خرد او جوان گردد ، و هرگاه نادان پیر شود، نادانی او جوان گردد .

عنه علیه السلام : كَفَى بِالشَّيْبِ نَذِيرًا .

امام علی علیه السلام : موی سپید، برای هشداردهی [مرگ] بس است !

عنه علیه السلام : وَقَارُ الشَّيْبِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ نَضَارَةِ الشَّبَابِ .

امام علی علیه السلام : وقار پیری ، نزد من دوست داشتنی تر از خرمی جوانی است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : المَشْيِبُ رَسولُ المَوْتِ .

امام علی علیه السلام : موی سپید، پیک مرگ است .

عنه علیه السلام : اسْتَشِرْ عَدُوَّكَ الْعَاقِلَ ، واحذرْ رَأْيَ صَدِيقِكَ الْجَاهِلِ .

امام علی علیه السلام : با دشمن دانای خود مشورت کن و از نظر دوست نادان خود بپرهیز .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : اسْتَشِرْ أَعْدَاءَكَ تَعْرِفْ مِنْ رَأْيِهِمْ مِقْدَارَ عداوتِهِمْ وَمَوَاضِعَ مَقاصِدِهِمْ .

امام علی علیه السلام : با دشمنانت مشورت کن تا از نظرشان به اندازه عداوت و هدف و مقصودشان پیبری .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لا تَسْتَشِرِ الكَذَّابَ ؛ فَإِنَّهُ كَالسَّرَابِ : يُقَرِّبُ عَلَيْكَ البَعِيدَ وَيُبْعِدُ عَلَيْكَ القَرِيبَ .

امام علی علیه السلام : با دروغگو مشورت مکن ؛ چون دروغگو ، مانند سراب ، دور را در نظرت نزدیک نشان می دهد و نزدیک را دور .

عنه علیه السلام : إِنَّمَا حُضَّ عَلَى الْمُشَاوَرَةِ لَأَنَّ رَأْيَ الْمُشِيرِ صِرْفٌ ، وَرَأْيَ الْمُسْتَشِيرِ مَشُوبٌ بِالْهَوَى .

امام علی علیه السلام : به مشورت کردن تشویق شده است ؛ چون نظر طرف مشورت ، خالص [از انگیزه های شخصی] است و نظر مشورت کننده ، آمیخته به هوس (خواهشها و انگیزه های فردی) می باشد .

عنه علیه السلام : لَا ظَهِيرَ كَالْمُشَاوَرَةِ .

امام علی علیه السلام : هیچ پشتیبانی چون مشاوره نیست .

قرآن:

(وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) .

«و آنان که دعوت پروردگارشان را اجابت کردند و نماز گزاردند و کارشان در میانشان [بر پایه] مشورت است و از آنچه روزیشان کرده ایم انفاق می کنند» .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : الاستِشارةُ عَيْنُ الْهُدَايَةِ ، وَقَدْ خَاطَرَ مَنْ اسْتَغْنَى بِرَأْيِهِ .

امام علی علیه السلام : مشورت کردن ، دیده راهیابی است و کسی که به رأی و نظر خویش اکتفا کند ، خود را به خطر افکنده است .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : مَا مِنْ عَبْدٍ يُرِيدُ أَنْ يَرْتَفَعَ فِي الدُّنْيَا دَرَجَةً ، فَارْتَفَعَ فِي الدُّنْيَا دَرَجَةً ، إِلَّا وَضَعَهُ اللَّهُ فِي الْآخِرَةِ دَرَجَةً أَكْبَرَ مِنْهَا وَأَطْوَلَ .

امام علی علیه السلام : هیچ بنده ای نیست که خواهان بالا رفتن يك پله در دنیا [ی نكوهیده] باشد و آن يك پله را بالا رود ، مگر این که خداوند در آخرت پله ای بزرگتر و بلندتر از آن پایشش آورد .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : إِنَّكُمْ إِنْ لَا تُقْتَلُوا تَمُوتُوا ، وَالَّذِي نَفْسُ عَلِيٍّ بِيَدِهِ ، لَأَلْفُ ضَرْبَةٍ بِالسَّيْفِ عَلَى الرَّأْسِ أَيْسَرُ مِنْ مَوْتٍ عَلَى فِرَاشٍ .

امام علی علیه السلام : شما اگر هم کشته نشوید ، می میرید . سوگند به آن که جان علی در دست اوست ، فرود آمدن هزار ضربت شمشیر بر سر آسانتر است از مردن در بستر .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - لِشُرِيحٍ - : اِعْلَمْ أَنَّ الْمُسْلِمِينَ عُذُولٌ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ ، إِلَّا مَجْلُودًا فِي حَدٍّ لَمْ يَتَّبِعْ مِنْهُ ، أَوْ مَعْرُوفًا بِشَهَادَةِ الزُّورِ ، أَوْ ظَنِينًا .

امام علی علیه السلام - به شریح - فرمود : بدان که مسلمانان نسبت به یکدیگر عادل به شمار می آیند مگر کسی که به کیفر گناهی حدّ خورده و توبه نکرده باشد ، یا به شهادت دروغ دادن شهرت داشته باشد ، یا مظنون باشد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْقِسْطُ رُوحُ الشَّهَادَةِ .

امام علی علیه السلام : عدالت ، روح شهادت دادن است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الشَّكُّ عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ : عَلَى التَّمَارِي ، وَالْهَوْلِ ، وَالتَّرَدُّدِ ، وَالْإِسْتِسْلَامِ ، فَمَنْ جَعَلَ الْمِرَاءَ دَيْدَنَا لَمْ يُصْبِحْ لَيْلُهُ ، وَمَنْ هَالَهُ مَا بَيْنَ يَدَيْهِ نَكَصَ عَلَى عَقْبَيْهِ ، وَمَنْ تَرَدَّدَ فِي الرَّيْبِ وَطِنَتْهُ سَنَابِكُ الشَّيَاطِينِ ، وَمَنْ اسْتَسَلَّمَ لِهَلَاكِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ هَلَكَ فِيهِمَا .

امام علی علیه السلام : شك چهار شاخه دارد : جدال کردن ، ترس ، سرگردانی، و تن دادن . کسی که جدال کردن را عادت خویش گرداند ، شب او صبح نشود ، و کسی که از آنچه رو یا رویش هست ، بترسد به عقب برگردد، و کسی که در [عالم] تردید و تشویش سرگردان ماند پایمال سُمهای شیاطین شود، و کسی که به هلاکت دنیا و آخرت تن دهد در هر دو سرای هلاک گردد .

عنه عليه السلام : مَا ارْتَابَ مُخْلِصٌ وَلَا شَكَّ مُوقِنٌ .

امام علی علیه السلام : هیچ مخلصی دچار شبهه نشد ، و هیچ یقین مندی شك نکرد .

عنه عليه السلام : عَجِبْتُ لِمَنْ شَكَّ فِي اللَّهِ وَهُوَ يَرَى خَلْقَ اللَّهِ !

امام علی علیه السلام : در شگفتم از کسی که آفرینش خدا را می بیند و با این حال در [وجود] او شك دارد !

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الشَّكُّ يُحْبِطُ الْإِيمَانَ .

امام علی علیه السلام : شک ، ایمان را بر باد می دهد .

عنه علیه السلام : الشَّكُّ يُطْفِئُ نَوْرَ الْقَلْبِ .

امام علی علیه السلام : شک ، نور دل را خاموش می کند .

عنه علیه السلام : ثَمَرَةُ الشَّكِّ الْحَيْرَةُ .

امام علی علیه السلام : ثمره شک ، سرگردانی است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : بَتَكَرَّرِ الْفِكْرِ يَنْجَابُ الشَّكُّ .

امام علی علیه السلام : با اندیشیدن پیایی، شک ناپدید می شود .

عنه علیه السلام : لَا تَرْتَابُوا فَتَشْكُوا ، وَلَا تَشْكُوا فَتَكْفُرُوا ، وَلَا تُرَخَّصُوا لِأَنْفُسِكُمْ فَتُدْهِنُوا .

امام علی علیه السلام : تردید (شبهه) به خود راه ندهید که گرفتار شک می شوید، و شک نکنید که به کفر گرفتار می آید، و به نفسهای خود رخصت ندهید که در این صورت [در دین] سهل انگار می شوید .

عنه علیه السلام : مَنْ عَتَا عَنْ أَمْرِ اللَّهِ شَكًّا ، وَمَنْ شَكَ تَعَالَى اللَّهُ عَلَيْهِ فَأَذَلَّهُ بِسُلْطَانِهِ ، وَصَغَّرَهُ بِجَلَالِهِ كَمَا اغْتَرَّ بِرَبِّهِ الْكَرِيمِ وَفَرَّطَ فِي أَمْرِهِ .

امام علی علیه السلام : هرکه درباره خدا گردنکشی کند ، دستخوش شک شود و هرکه شک کند ، خداوند بر او چیره گردد و با قدرت خود وی را به خواری افکند و با جلال خود وی را حقیر گرداند ، همچنان که او به پروردگار مهربان و بزرگوار خود مغرور شد و در کار خداوند کوتاهی کرده بود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الشَّكُّ ثَمَرَةُ الْجَهْلِ .

امام علی علیه السلام : شک ، ثمره نادانی است .

عنه علیه السلام : مَا شَكَّكَتُ فِي الْحَقِّ مُذْ أُرِيتُهُ .

امام علی علیه السلام : از زمانی که حق به من نشان داده شده، در آن شک نکرده ام .

عنه علیه السلام : إِنِّي لَعَلَى يَقِينٍ مِنْ رَبِّي ، وَغَيْرِ شُبْهَةٍ مِنْ دِينِي .

امام علی علیه السلام : من به پروردگار خود یقین دارم و در دین خود شک و شبهه ای ندارم .

الإمام عليّ عليه السلام : عَلَيْكَ بِلُزُومِ الْيَقِينِ وَتَجَنُّبِ الشَّكِّ ، فَلَيْسَ لِلْمَرءِ شَيْءٌ أَهْلَكَ لِدِينِهِ مِنْ غَلْبَةِ الشَّكِّ عَلَى يَقِينِهِ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد ملازمت با یقین و دوری جستن از شک ؛ زیرا برای دین انسان، چیزی نابود کننده تر از چیره آمدن شک بر یقین او نیست .

الإمام عليّ عليه السلام : أَشْكُرُ النَّاسَ أَقْنَعُهُمْ ، وَأَكْفَرُهُمْ لِلنَّعَمِ أَجْشَعُهُمْ .

امام علی علیه السلام : شاکرترین مردم، قانع ترین آنهاست، و ناسپاس ترین آنها نسبت به نعمتها آزمندترین آنان است .

الإمام عليّ عليه السلام : شُكْرُ كُلِّ نِعْمَةٍ الْوَرَعُ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : شکر هر نعمتی، پرهیز کردن از حرامهای خداوند است .

عنه عليه السلام : إِذَا قَدَرْتَ عَلَى عَدُوِّكَ فَاجْعَلْ الْعَفْوَ عَنْهُ شُكْرًا لِلْقُدْرَةِ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هر گاه بر دشمنت تسلط یافتی ، گذشت از او را شکرانه چیره آمدنت بر وی قرار ده .

الإمام عليّ عليه السلام : مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً فَشَكَرَهَا بِقَلْبِهِ ، إِلَّا اسْتَوْجَبَ الْمَزِيدَ فِيهَا قَبْلَ أَنْ يُظْهَرَ شُكْرُهَا عَلَى لِسَانِهِ .

امام علی علیه السلام : چون خداوند به بنده ای نعمتی دهد و بنده در دل شکر آن نعمت را بگزارد ، پیش از آن که سپاسگزاری از آن را به زبان آورد، مستوجب افزایش آن نعمت گردد .

عنه عليه السلام : مِنْ عِلَامَاتِ الشَّقَاءِ الْإِسَاءَةُ إِلَى الْأَخْيَارِ .

امام علی علیه السلام : از نشانه های شقاوت ، بدی کردن به نیکان است .

قرآن:

(فَاذْكُرُونِي أَنْذُرَكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ) .

«مرا یاد کنید تا شما را یاد کنم و مرا سپاس بگذارید و ناسپاسیم نکنید» .

الإمام عليّ عليه السلام : الشُّكْرُ زِينَةُ الْغِنَى ، وَالصَّبْرُ زِينَةُ الْبَلْوَى .

امام علی علیه السلام : شکر، زیور توانگری است و شکیبایی، زیور گرفتاری .

عنه عليه السلام : أَوَّلُ مَا يَجِبُ عَلَيْكُمْ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ ، شُكْرُ أَيَادِيهِ وَابْتِغَاءُ مَرْضِيَّهِ .

امام علی علیه السلام : نخستین چیزی که بر شما در قبال خداوند سبحان واجب است، سپاسگزاری از نعمتهای او و فراهم آوردن موجبات خشنودی اوست .

الإمام عليّ عليه السلام : مِنْ عَلَامَةِ الشَّقَاءِ غَشُّ الصَّدِيقِ .

امام علی علیه السلام : از نشانه بدبختی، دغلکاری با دوست است .

الإمام عليّ عليه السلام - وَقَدْ سُئِلَ عَنْ أَشَقَى النَّاسِ - : مَنْ بَاعَ دِينَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که بدبخت ترین مردم کیست ؟ - فرمود : کسی که دین خود را به دنیای دیگری بفروشد .

الإمام عليّ عليه السلام : سَبَبُ الشَّقَاءِ حُبُّ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : علّت بدبختی ، دنیا دوستی است .

عنه عليه السلام : إِنَّ الشَّقِيَّ مَنْ حُرِمَ نَفْعَ مَا أُوتِيَ مِنَ الْعَقْلِ وَالتَّجَرِبَةِ .

امام علی علیه السلام : بدبخت کسی است که از عقل و تجربه خود بهره نگیرد .

عنه عليه السلام : تَوَقَّؤُا الْمَعَاصِيَ وَاحْبِسُوا أَنْفُسَكُمْ عَنْهَا؛ فَإِنَّ الشَّقِيَّ مَنْ أَطْلَقَ فِيهَا عِنَانَهُ .

امام علی علیه السلام : از گناهان باز ایستید و نفسهای خود را از آنها باز دارید ؛ زیرا بدبخت کسی است که عنان خود را در عرصه گناهان رها سازد .

الإمام عليّ عليه السلام : الشَّقِيَّ مَنْ انْخَدَعَ لِهَوَاهُ وَغُرُورِهِ .

امام علی علیه السلام : بدبخت کسی است که فریفته هوا و هوس خود گردد .

الإمام عليّ عليه السلام : شَافِعُ الْخَلْقِ الْعَمَلُ بِالْحَقِّ وَلُزُومُ الصَّدَقِ .

امام علی علیه السلام : شفیع مردمان، عمل به حق است و پایبندی به صداقت و راستی .

الإمام عليّ عليه السلام : كَانَ شِعَارُ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ يَوْمَ بَدْرٍ :
يا مَنْصُورُ أَمْتُ .

امام علی علیه السلام : شعاریاران رسول خدا صلی الله علیه و آله در روز بدر «ای
(خدای) ظفرمند! بمیران» بود .

عنه عليه السلام - في شِعَارٍ لَهُ لِيَوْمٍ مِنْ أَيَّامٍ وَاقِعَةِ الْجَمَلِ - :حَم لا يُنْصَرُونَ ، اللَّهُمَّ
انصُرْنَا على القَوْمِ النَّاكِثِينَ .

امام علی علیه السلام : یکی از شعارهای امیرالمؤمنین علیه السلام در جنگ جمل این بود
:«حم ، لاینصرون ؛ خدایا! ما را بر مردمان پیمان شکن پیروز گردان» .

الإمام عليّ عليه السلام : مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْهَوَى مَنَسَاةٌ لِلْإِيمَانِ وَمَحْضَرَةٌ لِلشَّيْطَانِ .

امام علی علیه السلام : همنشینی با هوسرانان، موجب از یاد رفتن ایمان و حضور شیطان
است .

قرآن:

(إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ) .

(إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنْ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ) .

«همانا شیطان را بر کسانی که ایمان آورده اند و به پروردگارشان توکل دارند ، چیرگی
نیست» .

«همانا تو را بر بندگان من چیرگی نباشد مگر بر آن گمراهانی که از تو پیروی کنند» .

الإمام عليّ عليه السلام : أَكْثَرُ الدُّعَاءِ تَسْلَمٌ مِنْ سَوْرَةِ الشَّيْطَانِ .

امام علی علیه السلام : زیاد دعا کن تا از گزند شیطان محفوظ مانی .

عنه عليه السلام : الشَّيْطَانُ مُوَكَّلٌ بِهِ [أَي بِالْعَبْدِ] يُزَيِّنُ لَهُ الْمَعْصِيَةَ لِيَرْكَبَهَا ، وَيُمْنِيهِ
التَّوْبَةَ لِيُسَوِّفَهَا .

امام علی علیه السلام : شیطان بر بنده گماشته شده است، و معصیت را در نظرش می آید تا مرتکب آن شود، و او را به توبه کردن امیدوار می سازد تا آن را به تأخیر اندازد .

قرآن:

(الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ) .
(يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا) .
(فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) .

«شیطان شما را از تهیدستی می ترساند و به کارهای زشت وادارتان می کند ؛ در حالی که خداوند از جانب خود به شما وعده آمرزش و بخشش می دهد. خدا گشایش دهنده داناست» .

«[شیطان] به آنها وعده می دهد و به آرزویشان می افکند و جز وعده فریبنده به آنان نمی دهد» .

«پس ، چرا هنگامی که عذاب ما به آنها رسید زاری نکردند؟ زیرا دلهایشان را قساوت فرا گرفته و شیطان اعمال آنها را در نظرشان آراسته بود» .

الإمام علي عليه السلام - لكميل بن زياد - : يَا كَمِيلُ ، إِنَّ إِبْلِيسَ لَا يَعِدُ عَنْ نَفْسِهِ ، وَإِنَّمَا يَعِدُ عَنْ رَبِّهِ لِيَحْمِلَهُمْ عَلَى مَعْصِيَتِهِ فَيُورِطَهُمْ .

امام علی علیه السلام - به کمیل بن زیاد - : ای کمیل! ابلیس از طرف خود وعده نمی دهد ، بلکه از جانب پروردگارش وعده می دهد تا آنان را به معصیت او وا دارد و در ورطه هلاکتشان افکند .

قرآن:

(أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ) .

«ای فرزندان آدم! آیا به شما سفارش نکردم که شیطان را بندگی مکنید که او دشمن آشکار شماست؟» .

الإمام علي عليه السلام - في ذم أتباع الشَّيْطَانِ - : اتَّخَذُوا الشَّيْطَانَ لِأَمْرِهِمْ مِلَاكًا ، وَاتَّخَذَهُمْ لَهُ أَشْرَاكًا ، فَبَاضَ وَفَرَّخَ فِي صُدُورِهِمْ ، وَدَبَّ وَدَرَجَ فِي حُجُورِهِمْ ، فَنَظَرَ بِأَعْيُنِهِمْ ، وَنَطَقَ

بِالسِّنِّهِمْ ، فَرَكِبَ بِهِمُ الزَّلَّالَ ، وَزَيْنَ لَهُمُ الْخُطْلَ ، فَعَلَ مَنْ قَدْ شَرِكَهُ الشَّيْطَانُ فِي سُلْطَانِهِ ، وَنَطَقَ بِالْبَاطِلِ عَلَى لِسَانِهِ !

امام علی علیه السلام - در نکوهش پیروان شیطان - فرمود : آنان در کارشان به شیطان تکیه کردند و شیطان هم آنها را دام خود قرار داد . پس در سینه های آنان تخم کرد و جوجه گذاشت و بتدریج در خردهای آنان نفوذ کرد و با چشمهایشان نگریست و با زبانشان سخن گفت ؛ پس آنها را گرفتار خطاها و لغزشها کرد و نادرستی را در نظرشان آراست ؛ کارهای آنان مانند کار کسی است که شیطان در قدرتش شریک شده و زبان او را به باطل گویا کرده است !

قرآن:

(يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوَآتِهِمَا إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ) .

«ای فرزندان آدم! زنهار که شیطان شما را گمراه نکند؛ همچنان که پدر و مادر شما را از بهشت بیرون کرد و پوشش آن دو را از آنها بر کند؛ تا شرمگاههایشان را بر آنان نمایان سازد . او و قبيله اش شما را از آنجا که آنها را نمی بینید ، می بینند . همانا ما شیطانها را دوستان کسانی قرار دادیم که ایمان نمی آورند» .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : الْفِتْنُ ثَلَاثٌ : حُبُّ النِّسَاءِ وَهُوسَيْفُ الشَّيْطَانِ ، وَشُرْبُ الْخَمْرِ وَهُوَ فَخُّ الشَّيْطَانِ ، وَحُبُّ الدِّينَارِ وَالدِّرْهَمِ وَهُوَ سَهْمُ الشَّيْطَانِ .

امام علی علیه السلام : عوامل گمراه کننده سه تاست: زن دوستی، که شمشیر شیطان است ، و شرابخواری، که دام شیطان است، و عشق به درهم و دینار، که تیر شیطان است .

قرآن:

(إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ) .

«همانا شیطان دشمن شماست ، پس او را دشمن گیرید . همانا او دار و دسته خود را فرا می خواند تا از دوزخیان باشند» .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : احْذَرُوا عَدُوًّا نَفَذَ فِي الصُّدُورِ خَفِيًّا ، وَنَفَثَ فِي الْأَذَانِ نَجِيًّا .

امام علی علیه السلام : بپرهیزید از آن دشمنی که پنهانی در سینه ها نفوذ می کند و آهسته در گوشها افسون می دمد .

قرآن:

(وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ * وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ) .
(فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) .

«و بگو : پروردگارا! از وسوسه های شیاطین به تو پناه می برم . و پروردگارا! از این که شیاطین نزد من حاضر شوند به تو پناه می برم» .

«پس ، هر گاه قرآن خوانی، از شیطان رانده شده به خدا پناه بر» .

الإمام عليّ عليه السلام : أَحْمَدُ اللَّهِ - وَأَسْتَعِينُهُ عَلَى مَدَاحِرِ الشَّيْطَانِ وَمَزَاجِرِهِ (مَزَاجِرِهِ) ،
وَالْإِعْتِصَامِ مِنْ حَبَائِلِهِ وَمَخَاتِلِهِ .

امام علی علیه السلام : خدا را می ستایم و در اموری که باعث راندن و دور کردن شیطان و محفوظ ماندن از دامها و نیرنگهایش می شود ، از او یاری می طلبیم .

الإمام عليّ عليه السلام : فَاعْتَبِرُوا بِمَا كَانَ مِنْ فِعْلِ اللَّهِ بِإِبْلِيسَ ؛ إِذْ أَحْبَطَ عَمَلَهُ الطَّوِيلَ وَجَهْدَهُ الْجَهِيدَ (الجميل) وَكَانَ قَدْ عَبَدَ اللَّهَ سِتَّةَ آلَافِ سَنَةٍ ، لَا يُدْرِي أَمِنْ سِنِي الدُّنْيَا أَمْ مِنْ سِنِي الْآخِرَةِ عَنْ كِبَرِ سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ .

امام علی علیه السلام : از کاری که خدا با ابلیس کرد عبرت بگیرید ؛ چه ، کار دراز مدت و کوشش های توان فرسای او را ، به سبب لحظه ای تکبر ، باطل ساخت . او شش هزار سال خدا را پرستش کرده بود که معلوم نیست آیا از سالهای دنیاست یا از سالهای آخرت .

الإمام عليّ عليه السلام : أَكْرَهُ نَفْسَكَ عَلَى الْفَضَائِلِ ، فَإِنَّ الرِّذَائِلَ أَنْتَ مَطْبُوعٌ عَلَيْهَا .

امام علی علیه السلام : نفس خود را به پذیرش فضایل مجبور کن؛ زیرا رذیلت ها در نهاد تو سرشته شده است .

عنه عليه السلام : فَاعِلُ الشَّرِّ شَرٌّ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : کننده بدی بدتر از خود بدی است .

الإمام عليّ عليه السلام: إِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ بِشَرٍّ مِنَ الشَّرِّ إِلَّا عِقَابُهُ ، وَلَيْسَ شَيْءٌ بِخَيْرٍ مِنَ الْخَيْرِ إِلَّا ثَوَابُهُ .

امام علی علیه السلام: بدتر از بد، کیفر آن است و خوبتر از خوب، پاداش آن .

عنه عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ أَنْزَلَ كِتَابًا هَادِيًا بَيْنَ فِيهِ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ ، فَخُذُوا نَهْجَ الْخَيْرِ تَهْتَدُوا ، وَاصْدِفُوا عَنْ سَمْتِ الشَّرِّ تَقْصِدُوا .

امام علی علیه السلام: خداوند سبحان کتابی راهنما فرستاد و در آن خوب و بد را روشن ساخت . پس راه خوبی را پیش گیرید تا هدایت شوید و از راه بدی دوری جوید تا به مقصد برسید .

قرآن:

(كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ) .
(وَيَذِغُ الْإِنْسَانُ بِالْإِنْسَانِ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا) .

«جنگ بر شما مقرر شد در حالی که برای شما ناگوار است . و چه بسا چیزی را ناخوش دارید در صورتی که آن برای شما خوب است و بسا چیزی را دوست دارید و آن برای شما بد است . و خدا می داند و شما نمی دانید» .

«و آدمی به دعا شری را می طلبد چنان که گویی به دعا خیری را می جوید . و انسان همواره شتابزده است» .

الإمام عليّ عليه السلام: مَا خَيْرٌ بِخَيْرٍ بَعْدَهُ النَّارُ ، وَمَا شَرٌّ بِشَرٍّ بَعْدَهُ الْجَنَّةُ ، وَكُلُّ نَعِيمٍ دُونَ الْجَنَّةِ فَهُوَ مَحْقُورٌ ، وَكُلُّ بَلَاءٍ دُونَ النَّارِ عَافِيَةٌ .

امام علی علیه السلام: آن خوبی که در پی آن آتش باشد ، خوب نیست و آن بدی که به دنبالش بهشت باشد ، بد نیست . هر نعمتی در قیاس با بهشت ناچیز است و هر رنج و بلایی در مقابل دوزخ عافیت است .

الإمام عليّ عليه السلام: آفَةُ الشَّجَاعَةِ إِضَاعَةُ الْحَزَمِ .

امام علی علیه السلام: آفت شجاعت، فرو گذاشتن احتیاط است .

عنه عليه السلام : لا أشجع من لبيب .

امام علی علیه السلام : شجاعتر از خردمند ، وجود ندارد .

عنه عليه السلام : أقوى الناس أعظمهم سلطانا على نفسه .

امام علی علیه السلام : قویترین مردم کسی است که بر نفس خویش مسلط تر باشد .

عنه عليه السلام : أشجع الناس من غلب الجهل بالحلم .

امام علی علیه السلام : شجاعترین مردم کسی است که با بردباری (خردمندی) بر نادانی چیره آید .

الإمام علي عليه السلام : أشجع الناس أسخاهم .

امام علی علیه السلام : شجاعترین مردم ، بخشنده ترین آنهاست .

عنه عليه السلام : على قدر الحمية تكون الشجاعة .

امام علی علیه السلام : اندازه شجاعت به اندازه حمیت (مردانگی و ننگ از ذلت) است .

عنه عليه السلام : شجاعة الرجل على قدر همته ، وغيرته على قدر حميته .

امام علی علیه السلام : شجاعت مرد به قدر همت اوست ، و غیرتش به قدر تن ندادن او به ذلت .

عنه عليه السلام : قدر الرجل على قدر همته ، وصدقته على قدر مروته ، وشجاعته على قدر أنفته .

امام علی علیه السلام : قدر مرد به قدر همت اوست ، و راستی و صداقتش به قدر مردانگی او ، و شجاعتش به قدر غیرت او .

الإمام علي عليه السلام : جُبِلَتِ الشَّجَاعَةُ عَلَى ثَلَاثِ طِبَائِعٍ ، لِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ فَضِيلَةٌ لَيْسَتْ لِلْآخَرَى : السَّخَاءُ بِالنَّفْسِ ، وَالْأَنْفَةُ مِنَ الذَّلِّ ، وَطَلَبُ الذَّكْرِ ، فَإِنْ تَكَامَلَتْ فِي الشُّجَاعِ كَانَ الْبَطْلَ الَّذِي لَا يُقَامُ لِسَبِيلِهِ ، وَالْمَوْسُومَ بِالْإِقْدَامِ فِي عَصَرِهِ ، وَإِنْ تَفَاضَلَتْ فِيهِ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ كَانَتْ شَجَاعَتُهُ فِي ذَلِكَ الَّذِي تَفَاضَلَتْ فِيهِ أَكْثَرَ وَأَشَدَّ إِقْدَامًا .

امام علی علیه السلام : شجاعت بر سه خصلت سرشته شده که هر یک از آنها را فضیلت و ارزشی است که دیگری فاقد آن است : از خود گذشتگی ، تن ندادن به خواری و ذلت ، و نامجویی . اگر این سه خصلت در آدم شجاع به طور یکسان و کامل وجود داشته باشند ، پهلوانی است که حریف ندارد و در روزگار خود به دلاوری نامور باشد و اگر یکی از این خصلتها در او فزونتر از دیگری باشد شجاعت او در آن خصلت بیشتر و اقدامش در آن شدیدتر است .

عنه علیه السلام : لَوْ تَمَيَّزَتِ الْأَشْيَاءُ لَكَانَ الصِّدْقُ مَعَ الشَّجَاعَةِ ، وَكَانَ الْجُبْنُ مَعَ الْكَذِبِ .

امام علی علیه السلام : اگر خصلتها از یکدیگر متمایز می شدند ، بیگمان راستی با شجاعت بود و بزدلی با دروغ .

الإمام علي عليه السلام : الشَّجَاعَةُ عِزٌّ حَاضِرٌ .

امام علی علیه السلام : شجاعت ، عزتی نقد است .

عنه علیه السلام : الشَّجَاعَةُ نُصْرَةٌ حَاضِرَةٌ وَفَضِيلَةٌ ظَاهِرَةٌ .

امام علی علیه السلام : شجاعت ، نصرتی نقد و فضیلتی آشکار است .

الإمام علي عليه السلام : إِحْذَرُوا الشُّبُهَةَ ؛ فَإِنَّهَا وَضِعَتْ لِلْفِتْنَةِ .

امام علی علیه السلام : از شبهه حذر کنید ؛ زیرا که شبهه به قصد فتنه (گمراه سازی) ساخته شده است .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّمَا سُمِّيَتِ الشُّبُهَةُ شُبُهَةً لِأَنَّهَا تُشْبِهُ الْحَقَّ ، فَأَمَّا أَوْلِيَاءُ اللَّهِ فَضِيَاؤُهُمْ فِيهَا الْيَقِينُ وَدَلِيلُهُمْ سَمْتُ الْهُدَى ، وَأَمَّا أَعْدَاءُ اللَّهِ فَدَعَاؤُهُمْ فِيهَا الضَّلَالُ وَدَلِيلُهُمُ الْعَمَى .

امام علی علیه السلام : شبهه به این دلیل شبهه نامیده شده که شبیه حق است ؛ اما اولیای خدا به هنگام شبهه، روشنایی راهشان یقین است و راهنماییشان راه راست ؛ ولی دشمنان خدا به گاه شبهه دعوتشان گمراهی است و راهنماییشان کوری .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدَثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ ، مَا أُلْقِيَ فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبِلَتْهُ .

امام علی علیه السلام : قلب نوجوان ، در حقیقت چونان زمینی بایر است که هرچه در آن افکنده شود می پذیرد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : شَيْنَانِ لَا يَعْرِفُ فَضْلَهُمَا إِلَّا مَن فَقَدَهُمَا : الشَّبَابُ ، وَالْعَافِيَةُ .

امام علی علیه السلام : دو نعمت است که قدر آن را نداند مگر کسی که از دستشان دهد : جوانی و تندرستی .

عنه عليه السلام : لَا تَكُنْ مِمَّنْ يَرْجُو الْآخِرَةَ بغيرِ الْعَمَلِ ، وَيُرَجِّي التَّوْبَةَ بِطُولِ الْأَمَلِ ...
إِنْ عَرَضَتْ لَهُ شَهْوَةٌ أَسْلَفَ الْمَعْصِيَةَ وَسَوَّفَ التَّوْبَةَ .

امام علی علیه السلام : چونان کسی مباش که بدون عمل، به آخرت امیدوار است و به سبب آرزوی دراز، توبه را تأخیر می اندازد . . . اگر شهوتی برایش پیش آید گناه را پیش افکند و توبه را پس اندازد .

عنه عليه السلام : كُلُّ مُعَاجِلٍ يَسْأَلُ الْإِنْظَارَ ، وَكُلُّ مُؤَجَّلٍ يَتَعَلَّلُ بِالتَّسْوِيفِ .

امام علی علیه السلام : هرکس که مهلتش به سر آید [برای جبران گذاشته] مهلتی می طلبد، و به هرکس که مهلتی داده شود در انجام کار، امروز و فردا می کند .

عنه عليه السلام : مِنْ حَقِّ الْمَلِكِ أَنْ يَسُوسَ نَفْسَهُ قَبْلَ جُنْدِهِ .

امام علی علیه السلام : بر فرمانرواست که پیش از سیاست سپاهیان خود ، نفس خویش را سیاست کند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - فِيمَا كَتَبَهُ إِلَى بَعْضِ أَصْحَابِهِ - : فَتَدَارِكُ مَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِكَ ، وَلَا تَقُلْ : غَدًا وَبَعْدَ غَدٍ ، فَإِنَّمَا هَلْكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكَ بِإِقَامَتِهِمْ عَلَى الْأَمَانِيِّ وَالتَّسْوِيفِ ، حَتَّى أَتَاهُمْ أَمْرُ اللَّهِ بَغْتَةً وَهُمْ غَافِلُونَ .

امام علی علیه السلام - در نامه ای به یکی از یاران خود - نوشت : آنچه را از عمر تو باقی مانده است ، دریاب و مگو : فردا و پس فردا ؛ زیرا پیشینیان تو به سبب تکیه کردن به آرزوها و امروز و فردا کردن هلاک شدند ؛ چرا که فرمان خدا (مرگ) ناگهان این غافلان را در رسید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ سَاسَ نَفْسَهُ أَدْرَكَ السِّيَاسَةَ .

امام علی علیه السلام : هر که نفس خود را سیاست (تربیت) کند، به سیاست کردن [مردم] دست یابد .

عنه عليه السلام : سُوسُوا أَنْفُسَكُمْ بِالْوَرَعِ ، وَدَاوُوا أَمْرَ ضَاكُم بِالصَّدَقَةِ .

امام علی علیه السلام : نفسهای خود را بر پارسایی سیاست (تربیت) کنید ، و بیمارانتان را با صدقه درمان نمایید .

عنه عليه السلام : الاحْتِمَالُ زَيْنُ السِّيَاسَةِ .

امام علی علیه السلام : تحمّل کردن، زیور سیاست است .

عنه عليه السلام : مِلَاكُ السِّيَاسَةِ الْعَدْلُ .

امام علی علیه السلام : اساس سیاست ، عدالت است .

عنه عليه السلام : رَأْسُ السِّيَاسَةِ اسْتِعْمَالُ الرَّفْقِ .

امام علی علیه السلام : نرمش به خرج دادن ، سرآمد سیاست است .

عنه عليه السلام : سُوءُ التَّدْبِيرِ سَبَبُ التَّدْمِيرِ .

امام علی علیه السلام : سوء تدبیر ، موجب ویرانی و نابودی است .

عنه عليه السلام : آفَةُ الزُّعَمَاءِ ضَعْفُ السِّيَاسَةِ .

امام علی علیه السلام : آفت پیشوایان ، ناتوانی در سیاست است .

عنه عليه السلام : حُسْنُ السِّيَاسَةِ يَسْتَدِيمُ الرِّيَاسَةَ .

امام علی علیه السلام : حُسن سیاست ، موجب پایداری ریاست است .

عنه عليه السلام : حُسْنُ السِّيَاسَةِ قِوَامُ الرِّعَايَةِ .

امام علی علیه السلام : حُسن سیاست ، مایه استواری ملت است .

عنه عليه السلام : حُسْنُ التَّدْبِيرِ وَتَجَنُّبُ التَّبْذِيرِ مِنْ حُسْنِ السِّيَاسَةِ .

امام علی علیه السلام : حُسن تدبیر و پرهیز از حیف و میل ، از حُسن سیاست است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : المُلْكُ سِياسةٌ .

امام علی علیه السلام : مُلكداری ، سیاست است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مُنازَعَةُ السُّفْلِ تَشِينُ السَّادَةَ .

امام علی علیه السلام : کشمکش با سفلگان، سروری را لکه دار می کند .

عنه عليه السلام : أَرْبَعُ خِصَالٍ يَسُودُ بِهَا الْمَرْءُ : الْعِفَّةُ ، وَالْأَدَبُ ، وَالْجُودُ ، وَالْعَقْلُ .

امام علی علیه السلام : چهار خصلت است که آدمی با آنها سرور می شود : عِفَّت ، ادب ، بخشندگی و خردمندی .

عنه عليه السلام : فَضِيلَةُ السَّادَةِ حُسْنُ الْعِبَادَةِ .

امام علی علیه السلام : فضیلت سروران ، به نیکویی عبادت است .

عنه عليه السلام : الشَّرِيفُ كُلُّ الشَّرِيفِ مَنْ شَرَّفَهُ عِلْمُهُ ، وَالسُّودُّ حَقُّ السُّودِّ لِمَنْ اتَّقَى اللَّهَ رَبَّهُ .

امام علی علیه السلام : شریف تمام عیار کسی است که علم ودانایی اش به او شرافت بخشیده باشد ، و سروری حقیقی از آن کسی است که از پروردگار خویش بترسد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : بِاحْتِمَالِ الْمُؤْنِ يَجِبُ السُّودُّ .

امام علی علیه السلام : به دوش کشیدن بار هزینة ها [ی مردم و نان رساندن به مردم] موجب سروری می شود .

عنه عليه السلام : فَاتَّقُوا اللَّهَ عِبَادَ اللَّهِ تَقِيَّةَ ذِي لُبٍّ ، شَغَلَ التَّفَكُّرُ قَلْبَهُ ، وَأَنْصَبَ الْخَوْفُ بَدَنَهُ ، وَأَسْهَرَ التَّهَجُّدُ غِرَارَ نَوْمِهِ .

امام علی علیه السلام : بندگان خدا! از خدا بترسید همچون ترسیدن خردمندی که اندیشه [در مبدأ و معاد] دل او را به خود مشغول ساخته و ترس [از خدا و رستاخیز] پیکرش را رنجور کرده و عبادت شبانه، همان اندک خوابش را هم از او گرفته است .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ سَهْرُ الْعُيُونِ بِذِكْرِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام : برترین عبادت ، شب زنده داری به یاد خداوند سبحان است .

عنه عليه السلام : سَهْرُ اللَّيْلِ فِي طَاعَةِ اللَّهِ رَبِّعُ الْأَوْلِيَاءِ وَرَوْضَةُ السُّعَدَاءِ .

امام علی علیه السلام : شب بیدارماندن در طاعت خدا ، بهار اولیاء است وبوستان نیکبختان .

الإمام علي عليه السلام : السَّهْرُ رَوْضَةُ الْمُشْتَاقِينَ .

امام علی علیه السلام : شب زنده داری ، بوستان مشتاقان است .

الإمام علي عليه السلام - في كتاب له إلى الأَشْترِ لَمَّا وُلَّاهُ مِصرَ - : لَا تَنْقُضْ سُنَّةَ صَالِحَةٍ عَمِلَ بِهَا صُدُورُ هَذِهِ الْأُمَّةِ ، وَاجْتَمَعَتْ بِهَا الْأَلْفَةُ ، وَصَلَحَتْ عَلَيْهَا الرَّعِيَّةُ ، وَلَا تُحْدِثَنَّ سُنَّةً تُضِرُّ بِشَيْءٍ مِنْ مَاضِي تِلْكَ السَّنَنِ ، فَيَكُونَ الْأَجْرُ لِمَنْ سَنَّهَا ، وَالْوِزْرُ عَلَيْكَ بِمَا نَقَضْتَ مِنْهَا .

امام علی علیه السلام - در فرمان حکومت مصر به مالک اشتر - نوشت : روش پسندیده ای را که بزرگان این امت به آن رفتار کرده اند و موجب همدلی و همبستگی شده و کار مردم بر طبق آن سامان گرفته است، مشکن و هیچ گاه سنت و روشی پدید میاور که به چیزی از این سنتهای گذشته لطمه ای زند ؛ زیرا در این صورت پایه گذار آن روش گذشته مأجور خواهد بود و تو با شکستن آن گناهکار .

قرآن:

(وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا) .

«از آنچه تو را بدان آگاهی نیست پیروی مکن ، همانا گوش و چشم و دل همگی باز خواست می شوند» .

الإمام علي عليه السلام : فَفَرَضَ عَلَى السَّمْعِ أَنْ لَا تُصَغِّبَهُ إِلَى الْمَعَاصِي ، فَقَالَ عَزَّوَجَلَّ : «وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتَ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذَا مِثْلُهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا» .

امام علی علیه السلام : پس خداوند بر گوش این وظیفه را نهاد که با آن به معاصی گوش ندهی ؛ خداوند عز و جل فرموده است : «و در این کتاب بر شما نازل کرد که چون شنیدید کسانی آیات خدا را انکار می کنند و آن را به ریشخند می گیرند ، با آنان منشینید تا آن گاه که به سخنی دیگر پردازند وگرنه شما نیز همانند آنها خواهید بود، خدا همه منافقان و کافران را در جهنم گرد می آورد»

عنه علیه السلام : سامِعْ ذِكْرَ اللَّهِ ذَاكِرٌ .

امام علی علیه السلام : شنونده ذکر خدا ، ذاکر است .

عنه علیه السلام : مَنْ أَحْسَنَ الاستِمَاعَ تَعَجَّلَ الانتِفَاعَ .

امام علی علیه السلام : هر که خوب گوش کند ، زود بهره مند شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : عَوِّذُ أَدْنَكَ حُسْنَ الاستِمَاعِ، ولا تُصْغِ إلى ما لا يَزِيدُ في صَلَاحِكَ استِمَاعُهُ .

امام علی علیه السلام : گوش خود را به خوب شنیدن عادت بده و به سخنانی که شنیدنشان بر اصلاح و پاکی تو چیزی نمی افزاید گوش فرامده .

قرآن:

(وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ) .

«و گفتند : اگر می شنیدیم یا می اندیشیدیم اهل این آتش سوزنده نبودیم» .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : ما كُلُّ ذِي قَلْبٍ بَلْبٍ ، ولا كُلُّ ذِي سَمْعٍ بِسَمِيعٍ ، ولا كُلُّ نَاطِرٍ بِبَصِيرٍ .

امام علی علیه السلام : نه هر که دلی دارد خردمند است ، و نه هر که گوشی دارد شنواست ، و نه هر که چشمی دارد بیناست .

عنه علیه السلام : أَلَا إِنَّ أَسْمَعَ الْأَسْمَاعِ ما وَعَى التَّذْكِيرَ وَقَبْلَهُ .

امام علی علیه السلام : بدانید که شنواترین گوشها ، گوشی است که پند و اندرز را بشنود و پذیرا شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إذا لم تكن عالِماً ناطقاً فكُن مُستَمِعاً واعيّاً .

امام علی علیه السلام : اگر دانشمندی گویا نیستی ، پس شنونده ای گیرا باش .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : السلامُ سَبْعُونَ حَسَنَةً ، تِسْعَةٌ وَسِتُّونَ لِلْمُبْتَدِي وَوَاحِدَةٌ لِلرَّادِّ .

امام علی علیه السلام : سلام، هفتاد ثواب دارد که شصت و نه تای آن برای سلام کننده است و یکی برای جواب دهنده .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : قَوَاعِدُ الإِسْلَامِ سَبْعَةٌ : فَأَوَّلُهَا الْعَقْلُ وَعَلَيْهِ بُنِيَ الصَّبْرُ ، وَالثَّانِي : صَوْنُ الْعَرِضِ وَصِدْقُ اللَّهْجَةِ ، وَالثَّالِثَةُ : تِلَاوَةُ الْقُرْآنِ عَلَى جِهَتِهِ ، وَالرَّابِعَةُ : الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ ، وَالْخَامِسَةُ : حَقُّ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمَعْرِفَةُ وَلَايَتِهِمْ ، وَالسَّادِسَةُ : حَقُّ الْإِخْوَانِ وَالْمُحَامَاةُ عَلَيْهِمْ ، وَالسَّابِعَةُ : مُجَاوَرَةُ النَّاسِ بِالْحُسْنَى .

امام علی علیه السلام : شالوده های اسلام هفت تاست: اولین آنها خرد است و صبر بر آن بنا شده است ؛ دوم : آبروداری و راستگویی ؛ سوم: تلاوت قرآن، به گونه صحیح؛ چهارم: دوستی و دشمنی برای خدا ؛ پنجم: حق آل محمد صلی الله علیه و آله ، و شناخت ولایت آنها ؛ ششم : حق برادران و حمایت از آنها و هفتم: حُسن همسایگی با مردم .

عنه عليه السلام : مَنْ أَعَانَ عَلَى مُسْلِمٍ فَقَدْ بَرَّئَ مِنَ الْإِسْلَامِ .

امام علی علیه السلام : هر که بر ضد مسلمانی کمک کند ، از اسلام بدور است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : جَانِبُوا الْخِيَانَةَ ، فَإِنَّهَا مُجَانِبَةٌ الْإِسْلَامِ .

امام علی علیه السلام : از خیانت دوری کنید ؛ که خیانت از اسلام بدور است .

عنه عليه السلام : غَايَةُ الْإِسْلَامِ التَّسْلِيمُ ، غَايَةُ التَّسْلِيمِ الْفَوْزُ بِدَارِ النَّعِيمِ .

امام علی علیه السلام : نهایت اسلام ، تسلیم است ؛ پایان تسلیم رسیدن به سرای پر نعمت (بهشت) است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْإِسْلَامُ هُوَ التَّسْلِيمُ ، وَالتَّسْلِيمُ هُوَ الْيَقِينُ ، وَالْيَقِينُ هُوَ

التَّصَدِيقُ ، وَالتَّصَدِيقُ هُوَ الْإِقْرَارُ ، وَالْإِقْرَارُ هُوَ الْأَدَاءُ ، وَالْأَدَاءُ هُوَ الْعَمَلُ .

امام علی علیه السلام : اسلام همان تسلیم است و تسلیم، یقین و یقین ، تصدیق و تصدیق ، اقرار و اقرار ، ادا و ادا ، عمل .

عنه علیه السلام - في وَصْفِ الْإِسْلَامِ - :فَهُوَ أَبْلَجُ الْمَنَاهِجِ ، وَأَوْضَحُ (وَاضِحُ) الْوَلَايَةِ ، مُشْرِفُ الْمَنَارِ ، مُشْرِقُ الْجَوَادِّ ، مُضِيٌّ الْمَصَابِيحِ .

امام علی علیه السلام - در توصیف اسلام - فرمود : اسلام روشنترین راهها و آشکارترین گذرگاهها است . مشعل آن بلند و مرتفع است و شاهراههایش درخشان و چراغهایش فروزان .

عنه علیه السلام : إِنَّ هَذَا الْإِسْلَامَ دِينُ اللَّهِ الَّذِي صَافَاهُ لِنَفْسِهِ ، وَاصْطَنَعَهُ عَلَى عَيْنِهِ ، وَأَصْفَاهُ خَيْرَ خَلْقِهِ ، وَأَقَامَ دَعَائِمَهُ عَلَى مَحَبَّتِهِ ، أَذَلَّ الْأَدْيَانَ بِعِزَّتِهِ ، وَوَضَعَ الْمِلَلَ بِرَفْعِهِ .

امام علی علیه السلام : براستی این اسلام همان دین خداست، که برای خود برگزید و زیر نظر خویش پرورش و بهترین آفریدگانش را برای آن گزینش نمود و پایه های آن را بر محبت خویش برنهاد و با عزت آن ، ادیان دیگر را خوار کرد و با بلند کردن آن ، آیینهای دیگر را به زیر کشید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لا شَرَفَ أَعْلَى مِنَ الْإِسْلَامِ .

امام علی علیه السلام : هیچ شرافتی ، بالاتر از اسلام نیست .

عنه علیه السلام : إِنَّ فِي سُلْطَانِ اللَّهِ عِصْمَةً لِأَمْرِكُمْ ، فَأَعْطُوهُ طَاعَتَكُمْ غَيْرَ مُلَوَّمَةٍ (مُتَلَوِّمِينَ) وَلَا مُسْتَكْرَهٍ بِهَا ، وَاللَّهُ لَتَفْعَلَنَّ أَوْ لَيَنْقُلَنَّ اللَّهُ عَنْكُمْ سُلْطَانَ الْإِسْلَامِ ، ثُمَّ لَا يَنْقُلُهُ إِلَيْكُمْ أَبَدًا حَتَّى يَأْرِزَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِكُمْ .

امام علی علیه السلام : همانا سلطان خدا مایه نگهداری و سامان یافتن کار شماست ؛ پس بی درنگ و با میل و اختیار او را اطاعت کنید . سوگند به خدا که یا این کار را می کنید، یا خداوند سلطان اسلام (حکومت حقّه اسلامی) را از شما می گیرد و دیگر هرگز آن را به شما منتقل نمی کند ، تا به دست دیگری سپرده شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : السُّلْطَانُ وَزَعَةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ .

امام علی علیه السلام : فرمانروایان ، پاسداران [احکام] خدا در زمین اویند .

عنه عليه السلام : بَاعِدِ السُّلْطَانَ لِتَأْمَنَ خُدْعَ الشَّيْطَانِ .

امام علی علیه السلام : از سلطان دوری کن تا از نیرنگهای شیطان ایمن مانی .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : صَاحِبُ السُّلْطَانِ كَرَاكِبِ الْأَسَدِ ، يُغَبِّطُ بِمَوْقِعِهِ ، وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَوْضِعِهِ .

امام علی علیه السلام : ملازم سلطان ، همچون کسی است که بر شیر سوار باشد ؛ مردم به موقعیت او غبطه می خورند، در حالی که خودش بهتر می داند در چه وضعیتی [خطرناک] قرار دارد .

عنه عليه السلام : سُكْرُ الْغَفْلَةِ وَالْغُرُورِ أَبْعَدُ إِفَاقَةً مِنْ سُكْرِ الْخُمُورِ .

امام علی علیه السلام : مستی غفلت و غرور ، دیرتر از مستی خمر از سر می پرد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مِنَ الْعَنَاءِ أَنَّ الْمَرْءَ يَجْمَعُ مَا لَا يَأْكُلُ وَيَبْنِي مَا لَا يَسْكُنُ ، ثُمَّ يَخْرُجُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى لَا مَالًا حَمَلَ ، وَلَا بِنَاءً نَقَلَ !

امام علی علیه السلام : یکی از رنجها این است که انسان چیزی را فراهم آورد که نمی خورد و بنایی بسازد که در آن سکونت نمی کند و سپس به جانب خداوند متعال می رود در حالی که نه مالی با خود می برد و نه ساختمانی منتقل می کند !

عنه عليه السلام : يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يَحْتَرِسَ مِنْ سُكْرِ الْمَالِ ، وَسُكْرِ الْقُدْرَةِ ، وَسُكْرِ الْعِلْمِ ، وَسُكْرِ الْمَدْحِ ، وَسُكْرِ الشَّبَابِ ، فَإِنَّ لِكُلِّ ذَلِكَ رِيَا حَاخِبِيَّةً تَسْلُبُ الْعَقْلَ وَتَسْتَخِفُّ الْوَقَارَ .

امام علی علیه السلام : سزاوار است که خردمند از مستی ثروت و مستی قدرت و مستی دانش و مستی ستایش و مستی جوانی پرهیز کند ؛ زیرا هر يك از این مستیها بادهای پلیدی دارد که عقل را می رباید و وقار را از بین می برد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : السُّكْرُ أَرْبَعُ سَكَرَاتٍ : سُكْرُ الشَّرَابِ ، وَسُكْرُ الْمَالِ ، وَسُكْرُ النَّوْمِ ، وَسُكْرُ الْمُلْكِ .

امام علی علیه السلام : مستی چهار گونه است : مستی شراب ، مستی ثروت ، مستی خواب و مستی حکومت .

الإمام عليّ عليه السلام : لا يَخْرُجِ الرَّجُلُ فِي سَفَرٍ يَخَافُ فِيهِ عَلَى دِينِهِ وَصَلَاتِهِ .

امام علی علیه السلام : انسان نباید به سفری رود که می ترسد در آن به دین و نمازش لطمه ای وارد آید .

عنه عليه السلام : لا تَصْحَبَنَّ فِي سَفَرٍ مَنْ لَا يَرَى لَكَ الْفَضْلَ عَلَيْهِ كَمَا تَرَى لَهُ الْفَضْلَ عَلَيْكَ .

امام علی علیه السلام : هرگز با کسی همسفر نشو که برای تو بر خودش برتری نمی بیند ، آن چنان که تو برای او برخویش برتری می بینی .

الإمام عليّ عليه السلام : سَلِّ عَنِ الرَّفِيقِ قَبْلَ الطَّرِيقِ ، وَعَنِ الْجَارِ قَبْلَ الدَّارِ .

امام علی علیه السلام : پیش از سفر ، از همسفر جویا شو ، و پیش از [خرید] خانه ، ببین همسایه ات کیست .

عنه عليه السلام : أَعْظَمُ النَّاسِ سَعَادَةً أَكْثَرُهُمْ زَهَادَةً .

امام علی علیه السلام : خوشبخت ترین مردم کسی است که بیش از همه پارسایی داشته باشد .

عنه عليه السلام : إِنَّ أَسْعَدَ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا مَنْ عَدَلَ عَمَّا يَعْرِفُ ضُرَّهُ ، وَإِنَّ أَشْقَاهُمْ مَنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ .

امام علی علیه السلام : خوشبخت ترین مردم در دنیا کسی است که از آنچه می داند برایش زیان آور است دوری کند، و بدبخت ترین آنان کسی است که از هوای نفس خود پیروی کند .

عنه عليه السلام : أَسْعَدُ النَّاسِ مَنْ عَرَفَ فَضْلَنَا ، وَتَقَرَّبَ إِلَى اللَّهِ بِنَا ، وَأَخْلَصَ حُبَّنَا ، وَعَمِلَ بِمَا إِلَيْهِ نَدَبْنَا ، وَانْتَهَى عَمَّا عَنْهُ نَهَيْنَا ، فَذَاكَ مِنَّا وَهُوَ فِي دَارِ الْمُقَامَةِ مَعَنَا .

امام علی علیه السلام :

خوشبخت ترین مردم کسی است که فضل و مقام ما را بشناسد و به وسیله ما به خدا نزدیک شود و در دوستی ما یکدل و مخلص باشد و به آنچه ما بدان فرا خواندیم عمل کند و از

آنچه ما نهی کردیم دست بردارد . چنین کسی از ماست و درسرای ماندگاری (بهشت) با ماست .

الإمام عليّ عليه السلام : أَسْعَدُ النَّاسِ مَنْ تَرَكَ لَذَّةً فَانِيَهُ لِلذَّةِ بَاقِيَةً .

امام علی علیه السلام : خوشبخت ترین مردم، کسی است که لذت گذرا را به خاطر لذت ماندگار ترك کند .

عنه عليه السلام : عِنْدَ الْعَرَضِ عَلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ تَتَحَقَّقُ السَّعَادَةُ مِنَ الشَّقَاءِ .

امام علی علیه السلام : در هنگام عرضه اعمال بر خدای سبحان است که خوشبختی حقیقی از بدبختی حقیقی باز شناخته می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ حَقِيقَةَ السَّعَادَةِ أَنْ يُخْتَمَ لِلْمَرْءِ عَمَلُهُ بِالسَّعَادَةِ ، وَإِنَّ حَقِيقَةَ الشَّقَاءِ أَنْ يُخْتَمَ لِلْمَرْءِ عَمَلُهُ بِالشَّقَاءِ .

امام علی علیه السلام : خوشبختی حقیقی این است که کار انسان به خوشبختی بینجامد و بدبختی حقیقی این است که [فرجام] کار آدمی به بدبختی ختم شود .

الإمام عليّ عليه السلام : خُلُوْ الصَّدْرِ مِنَ الْغِلِّ وَالْحَسَدِ مِنْ سَعَادَةِ الْعَبْدِ .

امام علی علیه السلام : خالی بودن دل از کینه و حسادت، از خوشبختی بنده است .

عنه عليه السلام : مِنَ السَّعَادَةِ ، التَّوْفِيقُ لِصَالِحِ الْأَعْمَالِ .

امام علی علیه السلام : توفیق داشتن برای انجام کارهای نیک، از خوشبختی است .

عنه عليه السلام : مَنْ أَجْهَدَ نَفْسَهُ فِي إِصْلَاحِهَا سَعِدَ ، مَنْ أَهْمَلَ نَفْسَهُ فِي لَذَاتِهَا شَقِيَ وَبَعْدَ .

امام علی علیه السلام : هرکه نفس خود را در راه اصلاح آن به رنج افکند ، خوشبخت شود و هرکه آن را با لذتهایش واگذارد ، بدبخت گردد و [از درگاه حق] دور شود .

عنه عليه السلام : مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ سَعِدَ .

امام علی علیه السلام : هرکه به محاسبه نفس خود پردازد ، خوشبخت شود .

عنه عليه السلام : في لزوم الحق تكون السعادة .

امام علی علیه السلام : خوشبختی ، در پایبندی به حق است .

الإمام علي عليه السلام : اعملوا بالعلم تسعدوا .

امام علی علیه السلام : به علم عمل کنید ، تا خوشبخت شوید .

عنه عليه السلام : جالس العلماء تسعد .

امام علی علیه السلام : با دانشمندان باش ، تا خوشبخت شوی .

الإمام علي عليه السلام : السعيد من أخلص الطاعة .

امام علی علیه السلام : خوشبخت، کسی است که در طاعت [خدا] اخلاص داشته باشد .

الإمام علي عليه السلام : أربعة لا قطع عليهم : المختلس ، والغلول ، ومن سرق من الغنيمه ، وسرقه الأجير ؛ فإنها خيانة .

امام علی علیه السلام : چهار نفرند که دستشان (چنانچه دزدی کنند) قطع نمی شود :
اختلاس کننده ، کسی که خیانت کند ، کسی که از غنیمت بدزدد، و دزدی اجیر ؛ زیرا کار
اینها خیانت محسوب می شود [نه دزدی . پس کیفر دیگری دارند] .

الإمام علي عليه السلام : إعطاء المال في غير حقه تبذير وإسراف .

امام علی علیه السلام : خرج کردن به ناحق مال ، حیف و میل و اسراف است .

عنه عليه السلام : السرف مثواة ، والقصد مثراة .

امام علی علیه السلام : اسراف ، موجب هلاکت است و میانه روی ، مایه زیاد شدن ثروت .

قرآن:

(يا بني آدم خذوا زينتكم عند كل مسجد وكُلُوا واشربُوا ولا تُسرفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ) .

«ای پسران آدم! در هر مسجدی [جامه] زینت خویش برگزیدید و بخورید و بیاشامید و
اسراف مکنید که خدا اسرافکاران را دوست ندارد» .

الإمام عليّ عليه السلام : وَيَحِ الْمُسْرِفِ ، مَا أَبْعَدُهُ عَنْ صَلَاحِ نَفْسِهِ وَاسْتِدْرَاكِ أَمْرِهِ !

امام علی علیه السلام : بیچاره اسرافکار! چه دور است از اصلاح نفس و جبران کار خود .

الإمام عليّ عليه السلام : فَوَالَّذِي وَسِعَ سَمْعُهُ الْأَصْوَاتَ ، مَا مِنْ أَحَدٍ أَوْدَعَ قَلْبًا سُورًا إِلَّا وَخَلَقَ اللَّهُ لَهُ مِنْ ذَلِكَ السُّرُورِ لُطْفًا ، فَإِذَا نَزَلَتْ بِهِ نَائِبَةٌ جَرَى إِلَيْهَا كَالْمَاءِ فِي انْحِدَارِهِ حَتَّى يَطْرُدَهَا عَنْهُ ، كَمَا تُطْرَدُ غَرِيبَةُ الْإِبِلِ .

امام علی علیه السلام : سوگند به آن که همه آواها را می شنود ، هیچ کس دلی را شادمان نسازد ، مگر آن که خداوند از آن شادمانی لطفی بیافریند و بدان گاه که گرفتاری و مصیبتی بدو رسد آن لطف ، همچون آبی که در نشیب روان گردد ، به سوی آن مصیبت و گرفتاری سرازیر شود و آن را از او دور گرداند ، همچنان که شتر غریبه [از میان رمه شتران] رانده می شود .

عنه عليه السلام : لَا يُسْتَعَانُ عَلَى السُّرُورِ إِلَّا بِاللَّيْنِ .

امام علی علیه السلام : برای شادی جز از نرمخویی یاری نتوان گرفت .

الإمام عليّ عليه السلام : أَصْلُ الْعَقْلِ الْقُدْرَةُ ، وَثَمَرَتُهَا السُّرُورُ .

امام علی علیه السلام : ریشه خرد، توانمندی است و میوه آن شادی .

الإمام عليّ عليه السلام - لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ وَكَانَ يَقُولُ : مَا انْتَفَعْتُ بِكَلَامٍ بَعْدَ كَلَامِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانْتِفَاعِي بِهَذَا الْكَلَامِ - : أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ الْمَرْءَ قَدْ يَسِّرُهُ دَرَكٌ مَا لَمْ يَكُنْ لِيَفُوتَهُ ، وَيَسُوؤُهُ قَوْتُ مَا لَمْ يَكُنْ لِيُدْرِكَهُ ، فَلْيَكُنْ سُرُورُكَ بِمَا نِلْتَ مِنْ آخِرَتِكَ ، وَلْيَكُنْ أَسْفَاكَ عَلَى مَا فَاتَكَ مِنْهَا .

امام علی علیه السلام - به عبد الله بن عباس رحمه الله که پس از شنیدن کلام ایشان ، می گفت : با هیچ گفتاری پس از گفته رسول خدا، چنین بهره مند نشدم - فرمود : اما بعد ، آدمی را گاه به دست آوردن چیزی شاد می کند که در هر حال به آن می رسد و چیزی اندوهگین می کند که هرگز به آن نمی رسد . پس ، شادی تو در جایی باشد که به امری از امور آخرت دست یابی و اندوهت آن جا باشد که امری از امور آخرت را از دست دهی .

عنه عليه السلام : لَا تُودِعْ سِرَّكَ إِلَّا عِنْدَ كُلِّ ثِقَةٍ .

امام علی علیه السلام : راز خود را جز به کسی که مورد اعتماد است مسپار .

عنه علیه السلام : مَنْ ضَعُفَ عَنْ حِفْظِ سِرِّهِ لَمْ يَقَوْ لِسِرِّ غَيْرِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که در نگه داشتن راز خود ناتوان باشد ، در حفظ راز دیگران توانا نباشد .

عنه علیه السلام : انْفِرِدْ بِسِرِّكَ؛ وَلَا تُوَدِّعْهُ حَازِماً فَيَزِلَّ، وَلَا جَاهِلاً فَيَخُونَ .

امام علی علیه السلام : رازت را تنها برای خودت نگه دار و آن را [حتی] به شخصی پخته مسپار، که ممکن است بلغزد، و به نادان هم مسپار که خیانت می کند .

عنه علیه السلام : لَا تُودِعَنَّ سِرَّكَ مَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : هرگز راز خود را به کسی که امانتدار نیست ، مسپار .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَا تُسِرَّ إِلَى الْجَاهِلِ شَيْئاً لَا يُطِيقُ كِتْمَانَهُ .

امام علی علیه السلام : با نادان ، رازی که طاقت کتمانش را ندارد ، در میان مگذار .

عنه علیه السلام : لَا بَأْسَ بَأَنْ لَا يُعْلَمَ سِرُّكَ .

امام علی علیه السلام : چه باک که رازت دانسته نشود؟

عنه علیه السلام : أَنْجَحُ الْأُمُورِ مَا أَحَاطَ بِهِ الْكِتْمَانُ .

امام علی علیه السلام : موفقترین کارها ، کاری است که با کتمان کامل صورت گیرد .

عنه علیه السلام : أَبْذُلُ لِصَدِيقِكَ كُلَّ الْمَوَدَّةِ وَلَا تَبْذُلْ لَهُ كُلَّ الطَّمَأْنِينَةِ .

امام علی علیه السلام : هرچه محبت داری نثار دوستت کن ، اما هرچه اطمینان داری به پای او مریز .

عنه علیه السلام : صَدْرُ الْعَاقِلِ صُنْدُوقُ سِرِّهِ .

امام علی علیه السلام : سینه خردمند ، صندوق راز اوست .

عنه علیه السلام : كُلَّمَا كَثُرَ خُزَانُ الْأَسْرَارِ كَثُرَ ضَيَاعُهَا .

امام علی علیه السلام : هر چه تعداد کسانی که اسرار را می دانند بیشتر باشد ، آن اسرار فاش کنندگانش بیشتر هستند .

عنه علیه السلام : سِرُّكَ أَسِيرُكَ فَإِنْ أَفْشَيْتَهُ صِرْتَ أَسِيرَهُ .

امام علی علیه السلام : راز تو در بند توست . اگر آن را فاش کنی تو در بندش خواهی شد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ كَانَتْ الْخَيْرَةُ بِيَدِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که راز خود را بپوشاند ، قدرت انتخاب در دست اوست .

عنه علیه السلام : الظَّفَرُ بِالْحَزْمِ ، وَالْحَزْمُ بِإِجَالَةِ الرَّأْيِ ، وَالرَّأْيُ بِتَحْصِينِ الْأَسْرَارِ .

امام علی علیه السلام : پیروزی با احتیاط به دست می آید ، و احتیاط ، با اندیشیدن و سنجیدن ، و اندیشیدن و سنجیدن ، با رازداری .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : السَّخَاءُ أَنْ تَكُونَ بِمَالِكَ مُتَبَرِّعًا وَعَنْ مَالٍ غَيْرِكَ مُتَوَرِّعًا .

امام علی علیه السلام : بخشنده‌گی آن است که مال خود را بذل و بخشش کنی و در برابر ثروت دیگران پارسایی نشان دهی .

عنه علیه السلام : السَّخَاءُ يُكْسِبُ الْمَحَبَّةَ وَيُزَيِّنُ الْأَخْلَاقَ .

امام علی علیه السلام : بخشنده‌گی ، دوستی می آورد و اخلاق را می آراید .

عنه علیه السلام : السَّخَاءُ يَزْرَعُ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : بخشنده‌گی، بذر دوستی می افشاند .

عنه علیه السلام : السَّخَاءُ ثَمَرَةُ الْعَقْلِ، وَالْقَنَاعَةُ بُرْهَانُ النُّبْلِ .

امام علی علیه السلام : بخشنده‌گی ، میوه خرد است، و قناعت ، دلیل شرافت .

عنه علیه السلام : لَا يُسْتَعَانُ عَلَى اللَّبِّ إِلَّا بِالسَّخَاءِ .

امام علی علیه السلام : برای یاری خرد ، جز از بخشنده‌گی کمک گرفته نشود .

الإمام عليّ عليه السلام : السَّخَاءُ قُرْبَةٌ .

امام علی علیه السلام : بخشندگی موجب نزدیکی [به خدا و مردم] است .

الإمام عليّ عليه السلام : حَرِيمُ الْمَسْجِدِ أَرْبَعُونَ ذِرَاعًا ، وَالْجَوَارُ أَرْبَعُونَ دَارًا مِنْ أَرْبَعَةِ جَوَانِبِهَا .

امام علی علیه السلام : حریم مسجد چهل گز باشد و همسایگی آن چهل خانه از چهار طرف مسجد .

قرآن:

(سَيِّمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ) .

«نشانه آنها [یاران پیامبر علیه السلام] بر اثر سجود ، در چهره هایشان نمایان است» .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنِّي لَأَكْرَهُ لِلرَّجُلِ أَنْ تُرَى جَبْهَتُهُ جَلْحَاءَ لَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ .

امام علی علیه السلام : من برای مرد نمی پسندم که بالای پیشانی اش صاف دیده شود و اثری از سجده در آن نباشد .

الإمام عليّ عليه السلام : أَطِيلُوا السُّجُودَ ، فَمَا مِنْ عَمَلٍ أَشَدَّ عَلَى إِبْلِيسَ مِنْ أَنْ يَرَى ابْنَ آدَمَ سَاجِدًا ، لَأَنَّهُ أَمَرَ بِالسُّجُودِ فَعَصَى .

امام علی علیه السلام : سجده را طول دهید؛ زیرا هیچ چیز برای ابلیس سخت تر و ناخوشایندتر از این نیست که فرزند آدم را در حال سجده ببیند ؛ چرا که به او فرمان سجده کردن داده شد ، اما سرپیچی کرد .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا يُقَرَّبُ مِنَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ إِلَّا كَثْرَةُ السُّجُودِ وَالرُّكُوعِ .

امام علی علیه السلام : [بنده را] به خدای سبحان نزدیک نکند مگر سجود و رکوع بسیار .

الإمام عليّ عليه السلام - لِقَنْبِرٍ وَقَدْ رَامَ أَنْ يَشْتِمَ شَاتِمَهُ - : مَهْلًا يَا قَنْبِرُ ! دَعِ شَاتِمَكَ مُهَانَا تُرَضُّ الرَّحْمَنَ وَتُسَخِطُ الشَّيْطَانَ وَتُعَاقِبُ عَدُوَّكَ ، فَوَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ مَا

أَرْضَى الْمُؤْمِنُ رَبَّهُ بِمِثْلِ الْحِلْمِ ، وَلَا أَسْخَطَ الشَّيْطَانَ بِمِثْلِ الصَّمْتِ ، وَلَا عُوقِبَ الْأَحْمَقُ بِمِثْلِ السُّكُوتِ عَنْهُ .

امام علی علیه السلام - به قنبر ، که خواست به کسی که بدو ناسزا گفته بود ناسزا گوید - فرمود : آرام باش قنبر! دشنامگوی خود را خوار و سرشکسته بگذار، تا خدای رحمان را خشنود و شیطان را ناخشنود کرده و دشمنت را کیفر داده باشی . قسم به خدایی که دانه را شکافت و خلائق را بیافرید ، مؤمن، پروردگار خود را با چیزی همانند بردباری و گذشت خشنود نکرد و شیطان را با حربه ای چون خاموشی به خشم نیاورد و احمق به چیزی مانند سکوت در مقابل او مجازات نشد .

عنه عليه السلام : لَا تَسْتَحِ مِنْ إِعْطَاءِ الْقَلِيلِ؛ فَإِنَّ الْحَرِمَانَ أَقَلُّ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : از عطای اندک شرم مکن ؛ زیرا محروم کردن اندکتر از آن است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَا تَرُدَّ سَائِلًا وَلَوْ مِنْ شَطَرٍ حَبَّهِ عِنَبٍ أَوْ شِقِّ تَمْرَةٍ .

امام علی علیه السلام : هیچ سائلی را دست خالی بر مگردان ، حتی اگر با نیمدانه ای از انگور یا خرما باشد .

عنه عليه السلام : فَوْتُ الْحَاجَةِ أَهْوَنُ مِنْ طَلَبِهَا إِلَى غَيْرِ أَهْلِهَا .

امام علی علیه السلام : با نیازمندی به سر بردن ، آسانتر است از دست نیاز به سوی نااهل دراز کردن .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَاءٌ وَجْهَكَ جَامِدٌ يُقَطِّرُهُ السُّؤَالُ، فَانْظُرْ عِنْدَ مَنْ تُقَطِّرُهُ .

امام علی علیه السلام : آبروی تو ، یخ منجمد است و سؤال و خواهش ، آن را قطره قطره می چکاند . پس ، بنگر که آن را نزد چه کسی فرو می چکانی .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ سَأَلَ غَيْرَ اللَّهِ اسْتَحَقَّ الْحَرِمَانَ .

امام علی علیه السلام : هر که از غیر خدا چیزی بخواهد ، سزاوار محرومیت باشد .

عنه عليه السلام : مَنْ تَرَكَ قَوْلَ «لَا أُدْرِي» أَصِيبَتْ مَقَاتِلُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که جمله «نمی دانم» را ترك گوید ، به هلاکت درافتد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لا يَسْتَحْيِي الْعَالِمُ إِذَا سُئِلَ عَمَّا لَا يَعْلَمُ أَنْ يَقُولَ : لَا عِلْمَ لِي بِهِ .

امام علی علیه السلام : عالم هر گاه از او سؤالی شود که پاسخش را نمی داند، از این که بگوید : «پاسخش را نمی دانم» ، شرم نکند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - لِسَائِلِ سَأَلَهُ عَنْ مُعْضِلَةٍ - : سَلْ تَفَقَّهَا ، وَلَا تَسْأَلْ تَعَنُّتًا ؛ فَإِنَّ الْجَاهِلَ الْمُتَعَلِّمَ شَبِيهٌ بِالْعَالِمِ ، وَإِنَّ الْعَالِمَ الْمُتَعَسِّفَ (الْمُتَعَنِّفَ) شَبِيهٌ بِالْجَاهِلِ الْمُتَعَنِّتِ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به مردی که از ایشان سؤال معماگونه ای پرسید - فرمود : به قصد چیز یاد گرفتن بپرس نه برای آزدن و درمانده کردن ؛ زیرا جاهلی که در صدد آموختن باشد همانند عالم است و عالمی که در بیراهه قدم نهد همچون جاهلی است که به قصد درمانده کردن می پرسد

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : كُلُّ امْرِئٍ مَسْئُولٌ عَمَّا مَلَكَتْ يَمِينُهُ وَعِيَالِهِ .

امام علی علیه السلام : هر مردی درباره کنیزان و خانواده خود بازخواست می شود .

قرآن:

(فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ * عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ) .

«سوگند به پروردگار تو که از همه آنها درباره آنچه می کرده اند، حتما پرسش می کنیم»

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : اتَّقُوا اللَّهَ فِي عِبَادِهِ وَبِلَادِهِ فَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ حَتَّى عَنِ الْبِقَاعِ وَالْبَهَائِمِ، أَطِيعُوا اللَّهَ وَلَا تَعْصُوهُ .

امام علی علیه السلام : از خدا بترسید درباره بندگان او و سرزمینهایش ؛ زیرا شما حتی نسبت به قطعه های زمین ها و چارپایان نیز باید پاسخگو باشید . از خدا اطاعت کنید و نافرمانی او نکنید .

عنه عليه السلام : زِينَةُ الْبَوَاطِنِ أَجْمَلُ مِنْ زِينَةِ الظَّوَاهِرِ .

امام علی علیه السلام : زیور درون ، زیباتر از زیور برون است .

عنه عليه السلام : زَيْنُ الْإِيمَانِ طَهَارَةُ السَّرَائِرِ وَحُسْنُ الْعَمَلِ فِي الظَّاهِرِ .

امام علی علیه السلام : زیور ایمان ، پاکی درونهاست و نیک رفتاری برون .

عنه علیه السلام : ما تَزَيَّنَ مُتَزَيِّنٌ بِمِثْلِ طَاعَةِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : هیچ آراسته ای به زیوری مانند طاعت خدا ، آراسته نشد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِنَّ أَحْسَنَ الزِّيِّ مَا خَلَطَكَ بِالنَّاسِ وَجَمَّلَكَ بَيْنَهُمْ وَكَفَّ أَسِنَّتَهُمْ عَنْكَ .

امام علی علیه السلام : نیکوترین هیئت (سلوک) آن است که تو را با مردم آمیزش دهد و در میان آنها زیباییت گرداند و زبان [بدگویی] آنان را از تو باز دارد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لِيَتَزَيَّنَ أَحَدُكُمْ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ إِذَا أَتَاهُ كَمَا يَتَزَيَّنُ لِلْغَرِيبِ الَّذِي يُحِبُّ أَنْ يَرَاهُ فِي أَحْسَنِ الْهَيْئَةِ .

امام علی علیه السلام : هر يك از شما ، همان گونه که خود را برای غریبه ای که دوست دارد وی را دربهترین حالت ببیند، آراسته و مرتب می کند، برای رفتن نزد برادر مسلمانش نیز خود را بیاراید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : زُورُوا مَوَاتَكُمْ ؛ فَإِنَّهُمْ يَفْرَحُونَ بِزِيَارَتِكُمْ ، وَلَيَطْلُبَ الرَّجُلُ حَاجَتَهُ عِنْدَ قَبْرِ أَبِيهِ وَأُمِّهِ بَعْدَمَا يَدْعُو لَهُمَا .

امام علی علیه السلام : اموات خود را زیارت کنید ؛ زیرا آنان از دیدار شما خوشحال می شوند ؛ و انسان باید بعد از آن که بر سر قبر پدر و مادر خود برایشان دعا کرد حاجت خود را [از خدا] بخواهد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - مِنْ وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَام - : كَثْرَةُ الزِّيَارَةِ تُورِثُ الْمَلَائَةَ .

امام علی علیه السلام - در وصیت به فرزند خود حسین علیه السلام - فرمود : دیدار زیاد ، ملال آور است .

عنه علیه السلام : إِذَا وَثِقْتَ بِمَوَدَّةِ أَخِيكَ، فَلَا تُبَالِ مَتَى لَقَيْتَهُ وَلَقِيكَ .

امام علی علیه السلام : هرگاه به دوستی برادر خود اطمینان یافتی ، دیگر به این اهمیتی نده که چه وقت به دیدنش بروی و یا او به دیدنت بیاید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : زُورُوا فِي اللَّهِ وَجَالِسُوا فِي اللَّهِ ، وَأَعْطُوا فِي اللَّهِ وَامْنَعُوا فِي اللَّهِ ، زَائِلُوا أَعْدَاءَ اللَّهِ وَوَصِلُوا أَوْلِيَاءَ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : برای خدا دیدار کنید ، برای خدا همنشینی کنید ، برای خدا بخشش کنید و برای خدا ازدهش خودداری ورزید. از دشمنان خدا بپسند و با دوستان خدا پیوند زنید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - فيما أوصى ابنه الحسن عليه السلام - : لَا يَكُنْ أَهْلُكَ أَشَقَى الْخَلْقِ بِكَ .

امام علی علیه السلام : در ضمن وصیت به فرزندش حسن علیه السلام ، می فرماید : نباید خانواده ات بدبخت ترین مردمان نزد تو باشند .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ الزُّهْدِ إِخْفَاءُ الزُّهْدِ .

امام علی علیه السلام : برترین زهد ، پوشیده داشتن زهد است .

عنه عليه السلام : إِذَا هَرَبَ الزَّاهِدُ مِنَ النَّاسِ فَاطْلُبْهُ ، إِذَا طَلَبَ الزَّاهِدُ النَّاسَ فَاهْرُبْ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه زاهد از مردم گریزان شد ، در طلب او برآی ؛ و هرگاه زاهد در طلب مردم برآمد ، از او گریزان شو .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَا تَكُنْ مِمَّنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ بِعَمَلِ الدُّنْيَا ... يَقُولُ فِي الدُّنْيَا قَوْلَ الزَّاهِدِينَ ، وَيَعْمَلُ فِيهَا عَمَلَ الرَّاعِبِينَ .

امام علی علیه السلام : چونان کسی مباش که با کار دنیایی آخرت را می خواهد . . . در دنیا همچون مردمان زاهد سخن می گوید و در عمل چون دنیاخواهان رفتار می کند .

عنه عليه السلام : إِزْهَدْ فِي الدُّنْيَا تَنْزِلَ عَلَيْكَ الرَّحْمَةُ .

امام علی علیه السلام : به دنیا زاهد و بی رغبت باش ، تا رحمت بر تو فرود آید .

عنه عليه السلام : الزهد في الدنيا الراحة العظمى .

امام علی علیه السلام : دل کندن از دنیا، بزرگترین آسایش است .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا ، وَلَمْ يَجْزَعْ مِنْ ذُلِّهَا ، وَلَمْ يُنَافِسْ فِي عِزِّهَا ، هَدَاهُ اللَّهُ بِغَيْرِ هِدَايَةٍ مِنْ مَخْلُوقٍ ، وَعَلَّمَهُ بِغَيْرِ تَعْلِيمٍ ، وَأَثْبَتَ الْحِكْمَةَ فِي صَدْرِهِ وَأَجْرَاهَا عَلَى لِسَانِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که دل از دنیا برکند و از خواری آن بیتابی نکند و برای رسیدن به ارجمندی آن به رقابت برنخیزد ، خداوند او را هدایت کند، بی هدایت مخلوقی و علمش آموزد، بی آن که از کسی تعلیم گیرد و حکمت را در سینه اش استوار دارد و آن را بر زبانش جاری سازد .

الإمام عليّ عليه السلام : أَحَقُّ النَّاسِ بِالزَّهَادَةِ مَنْ عَرَفَ نَقْصَ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : سزاوارترین مردم به زهدورزی ، کسی است که عیب و نقص دنیا را بشناسد .

عنه عليه السلام : كَيْفَ يَزْهَدُ فِي الدُّنْيَا مَنْ لَا يَعْرِفُ قَدْرَ الْآخِرَةِ ؟ !

امام علی علیه السلام : چگونه به دنیا پشت کند ، کسی که ارزش آخرت را نمی داند؟

عنه عليه السلام : إِنَّ الزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا تَبْكِي قُلُوبُهُمْ وَإِنْ ضَحِكُوا ، وَيَشْتَدُّ حُزْنُهُمْ وَإِنْ فَرَحُوا ، وَيَكْثُرُ مَقْتُهُمْ أَنْفُسَهُمْ ، وَإِنْ اغْتَبَطُوا بِمَا رَزَقُوا .

امام علی علیه السلام : بی رغبتان به دنیا، گر چه [به ظاهر] خندانند اما دلهایشان گریان است و هر چند [به ظاهر] شادند ، لیکن سخت اندوهناکند ؛ و هرچند به آنچه روزی شان شده خرم و شادمانند، اما بر خود بسیار خشمناکند .

الإمام عليّ عليه السلام : الزاهد في الدنيا مَنْ لَمْ يَغْلِبِ الْحَرَامُ صَبْرَهُ ، وَلَمْ يَشْغَلِ الْحَلَالُ شُكْرَهُ .

امام علی علیه السلام : بی رغبت به دنیا کسی است که در مقابل حرام ، شکیبایی خود را از دست نهد و حلال ، او را از گزاردن شکرش غافل نسازد .

الإمام علي عليه السلام : الزُّهْدُ كَلِمَةٌ بَيْنَ كَلِمَتَيْنِ ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : «لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ» فَمَنْ لَمْ يَأْسَ عَلَى الْمَاضِي ، وَلَمْ يَفْرَحْ بِالْآتِي فَقَدْ أَخَذَ الزُّهْدَ بِطَرَفِيهِ .

امام علی علیه السلام : زهد در دو جمله فراهم آمده است؛ خدای متعال فرموده: «تا بر آنچه از دستتان رفته اندوهگین نشوید و به آنچه دستتان می آید شادمانی نکنید . و خدا هیچ متکبر فخر فروشی را دوست ندارد» . بنابراین ، کسی که برای از دست رفته افسوس نخورد و برای آنچه به دستش می رسد شاد نشود ، هر دو جانب زهد را رعایت کرده است .

عنه عليه السلام : إِنَّ مِنْ أَعْوَنِ الْأَخْلَاقِ عَلَى الدِّينِ الزُّهْدَ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : از خویهایی که بیشترین کمک را به دین می کند ، بی رغبتی به دنیا است .

الإمام علي عليه السلام : الزُّهْدُ شِيْمَةُ الْمُتَّقِينَ وَسَجِيَّةُ الْأَوَابِينَ .

امام علی علیه السلام : زهد خوی پرهیزگاران است و خصلت همیشه توبه کنندگان .

الإمام علي عليه السلام : الزَّنا يُورِثُ الْفَقْرَ .

امام علی علیه السلام : زنا ، فقر به بار می آورد .

الإمام علي عليه السلام : مَا زَنَى غَيْرَ قَطُّ .

امام علی علیه السلام : غیرتمند ، هرگز زنا نمی کند .

عنه عليه السلام : مَنْ عَائِدَ الزَّمَانَ أَرْغَمَهُ ، وَمَنْ اسْتَسَلَّمَ إِلَيْهِ لَمْ يَسْلَمْ .

امام علی علیه السلام : هرکه با زمانه بستیزد ، زمانه او را به خاک مذلت افکند ؛ و هرکه تسلیم آن شود، در امان نباشد .

عنه عليه السلام : مَنْ كَابَرَ الزَّمَانَ عَطِبَ ، وَمَنْ يَنْقِمُ عَلَيْهِ غَضِبَ .

امام علی علیه السلام : هرکه با روزگار بستیزد ، هلاک شود و هرکه آن را سرزنش کند ، [خود] در خشم شود .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ عَتَبَ عَلَى الزَّمَانِ طَالَتْ مَعْتَبَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که از زمانه گلیه کند ، گلیه اش به درازا کشد .

عنه عليه السلام : مَنْ تَشَاغَلَ بِالزَّمَانِ شَغَلَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که با زمانه سرگرم شود ، زمانه [نیز] او را مشغول سازد .

عنه عليه السلام : الزَّمانُ يَخُونُ صَاحِبَهُ ، وَلَا يَسْتَعْتِبُ لِمَنْ عَاتَبَهُ .

امام علی علیه السلام : زمانه به صاحب خود خیانت می کند و هر کس را ملامت کند ، از او رضایت و پوزش نطلبد .

عنه عليه السلام : مَنْ أَمِنَ الزَّمانَ خَانَهُ ، وَمَنْ تَعَظَّمَ عَلَيْهِ أَهَانَهُ ، وَمَنْ تَرَغَّمَ عَلَيْهِ أَرْغَمَهُ ، وَمَنْ لَجَأَ إِلَيْهِ أَسْلَمَهُ ، وَلَيْسَ كُلُّ مَنْ رَمَى أَصَابَ ، وَإِذَا تَغَيَّرَ السُّلْطَانُ تَغَيَّرَ الزَّمانُ .

امام علی علیه السلام : هر که زمانه را امین داند همو به وی خیانت کند و هر که بر او بزرگی کند ، خوار و حقیرش سازد و هر که بر وی خشم گیرد ، او نیز وی را به خشم آورد و هر که بدو پناه برد ، او تسلیمش کند ؛ چنین نیست که هر تیراندازی به هدف زند ، و چون حکومت تغییر کند ، زمانه تغییر کند .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ وَثِقَ بِالزَّمَانِ صُرِعَ .

امام علی علیه السلام : کسی که به زمانه اعتماد کند ، زمین خورد .

عنه عليه السلام : مَنْ أَمِنَ الزَّمانَ خَانَهُ ، وَمَنْ أَعْظَمَهُ أَهَانَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که زمانه را امین داند (به آن اعتماد ورزد) زمانه به او خیانت کند و هر که آن را بزرگ شمارد ، همو خوارش کند .

عنه عليه السلام : أَعْرَفُ النَّاسِ بِالزَّمَانِ ، مَنْ لَمْ يَتَعَجَّبْ مِنْ أَحْدَاثِهِ .

امام علی علیه السلام : آگاهترین مردمان به روزگار ، کسی است که از حوادث آن تعجب نکند .

الإمام عليّ عليه السلام : حَسْبُ الْمَرءِ ... مِنْ عِرْفَانِهِ ، عِلْمُهُ بِزَمَانِهِ .

امام علی علیه السلام : برای آگاهی انسان همین بس که زمان خود را بشناسد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ أَدَّى زَكَاةَ الْفِطْرَةِ تَمَّ اللَّهُ لَهُ بِهَا مَا نَقَصَ مِنْ زَكَاةٍ مَالِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که زکات فطره را بدهد ، خداوند به سبب آن ، نقص حاصل از زکات مالش را جبران کند .

عنه عليه السلام : زَكَاةُ الصَّحَّةِ ، السَّعْيُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : زکات تندرستی ، کوشیدن در طاعت خداست .

عنه عليه السلام : زَكَاةُ الشَّجَاعَةِ ، الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : زکات شجاعت ، جهاد در راه خداست .

عنه عليه السلام : عَلَيْكَ بِالصَّوْمِ ؛ فَإِنَّهُ زَكَاةُ الْبَدَنِ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد روزه گرفتن ، که آن زکات بدن است .

عنه عليه السلام : زَكَاةُ الْيَسَارِ ، بَرُّ الْجِيرَانِ وَصِلَةُ الْأَرْحَامِ .

امام علی علیه السلام : زکات توانگری ، نیکی کردن به همسایگان و پیوند با خویشان است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : زَكَاةُ الْقُدْرَةِ ، الْإِنصَافُ .

امام علی علیه السلام : زکات قدرت ، انصاف داشتن است .

عنه عليه السلام : زَكَاةُ الْجَمَالِ ، الْعَفَافُ .

امام علی علیه السلام : زکات زیبایی ، پاکدامنی است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : حَصَّنُوا أَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ .

امام علی علیه السلام : داراییهای خود را با [دادن] زکات حفظ کنید .

عنه عليه السلام : الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا الرَّاحَةُ الْعُظْمَى .

امام علی علیه السلام : دل برکندن از دنیا، بزرگترین آسایش است .

عنه علیه السلام : مَنْ اقْتَصَرَ عَلَى بُلْغَةِ الْكَفَافِ فَقَدْ انْتَضَمَ الرَّاحَةُ ، وَتَبَوَّأَ خَفْضَ الدَّعَةِ .

امام علی علیه السلام : هر که به اندازه کفاف بسنده کند ، آسایش یابد ؛ و در منزلگاه آسودگی فرود آید .

عنه علیه السلام : الزَّوْجَةُ الْمُوَافِقَةُ إِحْدَى الرَّاحَتَيْنِ .

امام علی علیه السلام : زن سازگار نیمی از آسایش است .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ وَثِقَ بِأَنَّ مَا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ لَنْ يَفُوتَهُ اسْتِرَاحَ قَلْبُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که اطمینان داشته باشد که آنچه خدا برایش مقدر کرده است به او می رسد ، دلش آرام گیرد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ لِلْجِسْمِ سِتَّةَ أَحْوَالٍ : الصِّحَّةُ ، وَالْمَرَضُ ، وَالْمَوْتُ ، وَالْحَيَاةُ ، وَالنَّوْمُ ، وَالْيَقَظَةُ ، وَكَذَلِكَ الرُّوحُ ، فَحَيَاتُهَا عِلْمُهَا ، وَمَوْتُهَا جَهْلُهَا ، وَمَرَضُهَا شَكُّهَا ، وَصِحَّتُهَا يَقِينُهَا ، وَنَوْمُهَا غَفْلَتُهَا ، وَيَقَظَتُهَا حِفْظُهَا .

امام علی علیه السلام : بدن را شش حالت دست می دهد : سلامت ، بیماری ، مرگ ، زندگی ، خواب و بیداری . روح نیز چنین است . زندگی آن ، دانش اوست و مرگش ، نادانی او و بیماری اش ، شک او و سلامتش ، یقین او و خوابش ، غفلت او و بیداری اش ، هشیاری او .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْمَوَدَّةُ تَعَاطَفُ الْقُلُوبِ فَيَاثِلُفِ الْأَرْوَاحِ .

امام علی علیه السلام : دوستی ، میل کردن دلهاست به یکدیگر به سبب الفت روحها .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ خَطَبَنَا ذَاتَ يَوْمٍ ، فَقَالَ : أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّهُ قَدْ أَقْبَلَ إِلَيْكُمْ شَهْرُ اللَّهِ بِالْبَرَكَةِ وَالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ ، شَهْرٌ هُوَ عِنْدَ اللَّهِ أَفْضَلُ الشُّهُورِ ، وَأَيَّامُهُ أَفْضَلُ الْأَيَّامِ ، وَلَيَالِيهِ أَفْضَلُ اللَّيَالِيِ ، وَسَاعَاتُهُ أَفْضَلُ السَّاعَاتِ ، هُوَ شَهْرٌ دُعِيتُمْ فِيهِ إِلَى ضِيَاةِ اللَّهِ وَجُعِلْتُمْ فِيهِ مِنْ أَهْلِ كَرَامَةِ اللَّهِ ، أَنْفَاسُكُمْ فِيهِ تَسْبِيحٌ ، وَنَوْمُكُمْ فِيهِ عِبَادَةٌ ، وَعَمَلُكُمْ فِيهِ مَقْبُولٌ ، وَدُعَاؤُكُمْ فِيهِ مُسْتَجَابٌ ...

فَقُمْتُ فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ فِيهِذَا الشَّهْرِ؟ فَقَالَ: يَا أَبَا الْحَسَنِ، أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ فِي هَذَا الشَّهْرِ الْوَرَعُ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .

امام علی علیه السلام : روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله برای ما خطبه ای ایراد کرد و فرمود : ای مردم! همانا ماه خدا ، با برکت و رحمت و آمرزش، به شما روی آورده است . این ماه نزد خدا ، بهترین ماه است و روزهایش بهترین روزها و شبهایش بهترین شبها و ساعت هایش بهترین ساعتها . در این ماه شما به میهمانی خدا دعوت شده اید و در زمره بهره مندان از کرامت خداوند قرار گرفته اید . در این ماه نفسهای شما تسبیح خداست و خواب شما عبادت است و اعمال شما پذیرفته و دعايتان مستجاب . . .
من برخاستم و عرض کردم : ای رسول خدا! بهترین عمل در این ماه چیست؟ پیامبر فرمود : ای ابالحسن! بهترین عمل در این ماه ، خویشتنداری از حرامهای خداوند عزوجل است .

عنه عليه السلام : عَلَى الْعَاقِلِ أَنْ يُحْصِيَ عَلَى نَفْسِهِ مَسَاوِيَهَا فِي الدِّينِ وَالرَّأْيِ وَالْأَخْلَاقِ وَالْأَدَبِ ، فَيَجْمَعَ ذَلِكَ فِي صَدْرِهِ أَوْ فِي كِتَابٍ وَيَعْمَلَ فِي إِزَالَتِهَا .

امام علی علیه السلام : بر خردمند است که بديهای دینی و فکری و اخلاقی و تربیتی خود را شماره کند و آنها را در سینه خویش یا به صورت نوشته گرد آورد و در از بین بردن آنها بکوشد .

عنه عليه السلام : رَحِمَ اللَّهُ أَمْرًا (عَبْدًا) سَمِعَ حُكْمًا فَوَعَى ، وَدُعِيَ إِلَى رِشَادٍ فَدَنَا ، وَأَخَذَ بِحُجْزَةِ هَادٍ فَتَنَّا ، رَاقِبَ رَبَّهُ ، وَخَافَ ذَنْبَهُ .

امام علی علیه السلام : خدا رحمت کند کسی (بنده ای) را که سخن حکیمانه ای بشنود و پذیرایش شود، و به راه راست فرا خوانده شود پس به آن نزدیک گردد و کمر بند راهنمایی را بگیرد و نجات یابد ، پروردگارش را در نظر داشته باشد و از گناه خویش بترسد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اجْعَلْ مِنْ نَفْسِكَ عَلَى نَفْسِكَ رَقِيبًا ، وَاجْعَلْ لِآخِرَتِكَ مِنْ دُنْيَاكَ نَصِيبًا .

امام علی علیه السلام : از خود مراقبی بر خود بگمار ، و از دنیای خویش برای آخرت بهره ای برگیر .

عنه عليه السلام : يَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ الرَّجُلُ مُهَيِّمًا عَلَى نَفْسِهِ ، مُرَاقِبًا قَلْبَهُ حَافِظًا لِسَانَهُ .

امام علی علیه السلام : سزاوار است که آدمی نگهبان نفس خود و مراقب دل و نگهدار زبان خویش باشد .

قرآن:

(إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا)

(ما يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ) .

«همانا خداوند مراقب شماست» .

«هیچ کلامی نمی گوید مگر آن که در کنار آن مراقبی حاضر و آماده است» .

الإمام عليّ عليه السلام : اَعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ أَنَّ عَلَيْكُمْ رَصَدًا مِنْ أَنْفُسِكُمْ ، وَغُيُونًا مِنْ جَوَارِحِكُمْ ، وَحُفَاطَ صِدْقٍ يَحْفَظُونَ أَعْمَالَكُمْ ، وَعَدَدَ أَنْفَاسِكُمْ ، لَا تَسْتُرُكُمْ مِنْهُمْ ظُلْمَةٌ لَيْلٍ دَاجٍ ، وَلَا يُكِنُّكُمْ مِنْهُمْ بَابٌ ذُو رِتَاجٍ .

امام علی علیه السلام : بدانید ای بندگان خدا که دیده باتانی از وجود شما و جاسوسانی از اعضای بدن شما و نگهبانان صادقی بر شما گماشته شده اند که اعمال شما و شمار نفسهایتان را ثبت می کنند. نه سیاهی شب تار [اعمال] شما را از دید آنها پوشیده می دارد و نه دروازه محکم و بسته ، شما را از آنان مخفی می کند .

الإمام عليّ عليه السلام : الرَّفْقُ يُيسِّرُ الصَّعَابَ ، وَيُسَهِّلُ شَدِيدَ الْأَسْبَابِ .

امام علی علیه السلام : ملایمت، دشواریها را آسان و چاره جویی های سخت را ساده می سازد .

الإمام عليّ عليه السلام : خَادِعُ نَفْسِكَ فِي الْعِبَادَةِ ، وَارْفُقْ بِهَا وَلَا تَقْهَرْهَا ، وَخُذْ عَفْوَهَا وَنَشَاطَهَا ، إِلَّا مَا كَانَ مَكْتُوبًا عَلَيْكَ مِنَ الْفَرِيضَةِ ، فَإِنَّهُ لَا بُدَّ مِنْ قَضَائِهَا وَتَعَاهُذِهَا عِنْدَ مَحَلِّهَا .

امام علی علیه السلام : برای عبادت کردن نفس خود را بفریب و با آن ملایمت کن و به زور [به عبادت] وادارش مکن ؛ و در زمان فراغت و نشاطش او را به عبادت گیر ، مگر در عباداتی که بر تو واجب گشته است که در این صورت باید آنها را به موقع انجام دهی و بر آنها مواظبت کنی .

الإمام عليّ عليه السلام : الرَّفْقُ مِفْتَاحُ النَّجَاحِ .

امام علی علیه السلام : ملایمت و مهربانی ، کلید کامیابی است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - فيما كَتَبَ إلى مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ - : إِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا تُسَخِّطَ رَبَّكَ بِرِضَا أَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ فَافْعَلْ؛ فَإِنَّ فِي اللَّهِ عِزَّوَجَلَّ خَلْفًا مِنْ غَيْرِهِ ، وَلَيْسَ فِي شَيْءٍ سِوَاهُ خَلْفٌ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام - در نامه خود به محمد بن ابی بکر - نوشت : اگر بتوانی کاری کنی که برای خشنودی آفریده ای از آفریدگان خدا، پروردگارت را ناخشنود نکنی ، چنین کن ؛ زیرا [خشنودی] خدا جانشین هر خشنودی ای هست اما هیچ چیز جایگزین خشنودی خدا نمی شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : علامةُ رِضا اللَّهِ سُبْحَانَهُ عَنِ الْعَبْدِ ، رِضاُهُ بِمَا قَضَى بِهِ سُبْحَانَهُ لَهُ وَعَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : نشانه خشنودی خدای سبحان از بنده ، خشنودی اوست به آنچه خدای سبحان به سود و زیان او مقدر فرموده است .

عنه عليه السلام : مَنْ أَسَخَطَ بَدَنَهُ أَرْضَى رَبَّهُ ، وَمَنْ لَمْ يُسَخِّطْ بَدَنَهُ عَصَى رَبَّهُ .

امام علی علیه السلام : هر که بدن خود را ناخشنود سازد پروردگارش را خشنود کند و هر که بدن خود را ناخشنود نکند پروردگارش را نافرمانی کرده است .

عنه عليه السلام : أَوْصَاكُمْ بِالتَّقْوَى ، وَجَعَلَهَا مُنْتَهَى رِضاُهُ وَحَاجَتَهُ مِنْ خَلْقِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند شما را به پرهیزگاری سفارش کرد و آن را منتهای خشنودی خود و خواسته اش از بندگان خویش قرار داد .

عنه عليه السلام : رِضا اللَّهِ سُبْحَانَهُ مَقْرُونٌ بِطَاعَتِهِ .

امام علی علیه السلام : خشنودی خداوند سبحان ، قرین طاعت اوست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : ثَلَاثٌ يُبْلِغُنَ بِالْعَبْدِ رِضاَ اللَّهِ : كَثْرَةُ الاسْتِغْفَارِ ، وَخَفْضُ الْجَانِبِ ، وَكَثْرَةُ الصَّدَقَةِ .

امام علی علیه السلام : سه چیز است که بنده را به خشنودی خدا می رساند : استغفار زیاد ، فروتنی، و صدقه دادن زیاد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الرِّضا يَنْفِي الحُزْنَ .

امام علی علیه السلام : خشنودی، غم و اندوه را می برد .

عنه عليه السلام : إِنَّ أَهْنَا النَّاسِ عَيشًا مَنْ كَانَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ رَاضِياً .

امام علی علیه السلام : گواراترین زندگی را کسی دارد که به آنچه خدا قسمت او کرده خشنود باشد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَصْلُ الرِّضا حُسْنُ الثِّقَةِ بِاللَّهِ ِ .

امام علی علیه السلام : ریشه خشنودی ، حسن اعتماد به خداست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : نِعَمَ الْقَرِينُ الرِّضا .

امام علی علیه السلام : نیکو همنشینی است خشنودی .

احادیث امیرالمؤمنین علی علیه السلام (7087) حدیث (قسمت ۷)

الإمام علي عليه السلام : تَوَقَّوا عَلَى أَوْلَادِكُمْ لَبَنَ الْبَغِيَمِ النِّسَاءِ، وَالْمَجْنُونَةِ؛ فَإِنَّ اللَّبَنَ يُعْدِي .

امام علی علیه السلام : کودکان خود را از شیر زنان بدکاره و دیوانه ، دور نگه دارید ؛ زیرا شیر اثر می گذارد .

الإمام علي عليه السلام : أَنْظَرُوا مَنْ تُرَضِّعُ أَوْلَادَكُمْ؛ فَإِنَّ الْوَلَدَ يَشِبُّ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : دقت کنید که چه کسی فرزندان شما را شیر می دهد ؛ زیرا کودک با شیر رشد می کند .

عنه عليه السلام - في قوله تعالى : «أَكَاوُنَ لِلسُّحْتِ» - : هُوَ الرَّجُلُ يَقْضِي لِأَخِيهِ الْحَاجَةَ ثُمَّ يَقْبَلُ هَدِيَّتَهُ .

امام علی علیه السلام - درباره آیه «بسیار حرام خوارند» - : مراد کسی است که مشکل برادر (دینی) خود را بر طرف می سازد ، سپس هدیه او را می پذیرد .

عنه عليه السلام : وَقَدْ عَلِمْتُمْ أَنَّهُ لَا يَنْبَغِي أَنْ يَكُونَا الْوَالِي عَلَى الْفُرُوجِ وَالْذَّمَاءِ وَالْمَغَانِمِ وَالْأَحْكَامِ وَإِمَامَةِ الْمُسْلِمِينَ الْبَخِيلُ ... وَلَا الْمُرْتَشِي فِي الْحُكْمِ فَيَذْهَبَ بِالْحُقُوقِ، وَيَقِفَ بِهَا دُونَ الْمَقَاطِعِ .

امام علی علیه السلام : و شما می دانید که مسئول ناموس و جان و غنائم (اموال) و احکام و پیشوایی مسلمانان ، نباید شخصی بخیل باشد . . . و نه در داوری رشوه گیر که در این صورت حقوق را پایمال می کند و حق را به حق دار نمی رساند .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ أَنَّهُمْ مَنَعُوا النَّاسَ الْحَقَّ فَاشْتَرَوْهُ ، وَأَخَذُوهُمْ بِالْبَاطِلِ فَاقْتَدَوْهُ .

امام علی علیه السلام : پیشینیان شما از این رو به هلاکت در افتادند که مردمان را از حق [شان] باز داشتند و آنان [ناچار با رشوه] آن را خریدند و آنان را به ارتکاب باطل و نادرستی وا داشتند و مردم هم از آن پیروی کردند .

عنه عليه السلام : مَنْ حَسُنَتْ نِيَّتُهُ ، زِيدَ فِي رِزْقِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که خوش نیت باشد ، روزی اش زیاد شود .

عنه عليه السلام : اسْتَنْزِلُوا الرِّزْقَ بِالصَّدَقَةِ .

امام علی علیه السلام : با صدقه دادن ، روزی را فرودآورید .

عنه عليه السلام : اسْتَعْمَالُ الْأَمَانَةِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ .

امام علی علیه السلام : امانتداری ، روزی را می افزاید .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مُوَاسَاةُ الْأَخِ فِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ تَزِيدُ فِي الرِّزْقِ .

امام علی علیه السلام : کمک مالی کردن به برادر دینی ، روزی را زیاد می کند .

عنه عليه السلام : إِنَّ الرِّزْقَ رِزْقَانِ : رِزْقٌ تَطْلُبُهُ ، وَرِزْقٌ يَطْلُبُكَ ، فَإِنْ أَنْتَ لَمْ تَأْتِهِ أَتَاكَ .

امام علی علیه السلام : روزی دو گونه است : يك روزی که تو در پی آنی و روزی دیگر که آن در پی توست و اگر تو سراغش نروی او خود نزد تو آید .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الرِّزْقُ يَطْلُبُ مَنْ لَا يَطْلُبُهُ .

امام علی علیه السلام : روزی، به دنبال کسی است که در طلب او نیست .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : خُذْ مِنَ الدُّنْيَا مَا أَتَاكَ وَتَوَلَّ عَمَّا تَوَلَّى عَنْكَ ، فَإِنْ أَنْتَ لَمْ تَفْعَلْ

فَأَجْمِلْ فِي الطَّلَبِ .

امام علی علیه السلام : از دنیا آنچه به تو رسد برگیز و آنچه را به تو پشت کرده است رها کن ؛ و اگر چنین نمی کنی [دست کم] در طلب دنیا آرام باش .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِعْلَمُوا أَنَّ عِبَادًا وَإِنْ ضَعُفَتْ حِيلَتُهُ، وَوَهْنَتْ مَكِيدَتُهُ أَنَّهُ لَنْ يُنْقَصَ مِمَّا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ ، وَإِنْ قَوِيَ عَبْدٌ فِي شِدَّةِ الْحِيلَةِ وَقُوَّةِ الْمَكِيدَةِ أَنَّهُ لَنْ يُزَادَ عَلَى مَا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ .

امام علی علیه السلام : بدانید که آنچه خداوند برای بنده مقدر کرده است ، بی کم و کاست، به او برسد هر چند در چاره اندیشی و پیدا کردن راههای کسب روزی ناتوان باشد

و نیز بیش از آنچه خداوند برایش مقدر کرده به او نرسد ، هر چند بسیار زرنگ و چاره اندیش باشد .

عنه عليه السلام : اَطْلُبُوا الرِّزْقَ فَإِنَّهُ مَضمونٌ لِطَالِبِهِ .

امام علی علیه السلام : روزی را بجوئید ؛ زیرا روزی برای جوینده آن ضمانت شده است .

عنه عليه السلام : عِيَالُهُ الْخَلَائِقُ ، ضَمِنَ أَرْزَاقَهُمْ ، وَقَدَّرَ أَقْوَاتَهُمْ .

امام علی علیه السلام : خلائق نان خورهای خدایند . خداوند روزی های آنها را ضمانت و خوراکشان را مقدر کرده است .

عنه عليه السلام : فَهَذَا غُرَابٌ وَهَذَا عُقَابٌ ، وَهَذَا حَمَامٌ وَهَذَا نَعَامٌ ، دَعَا كُلُّ طَائِرٍ بِاسْمِهِ ، وَكَفَلَ لَهُ بَرزَقِهِ .

امام علی علیه السلام : این کلاغ است و آن یکی عقاب ، این کبوتر است و آن دیگری شترمرغ . هر مرغی را به نامی خوانده و روزی او را ضمانت کرده است .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لِكُلِّ ذِي رَمَقٍ قُوَّةٌ .

امام علی علیه السلام : هر جانداری، روزی خود را دارد .

عنه عليه السلام : وَقَدَّرَ الْأَرْزَاقَ فَكَثَّرَهَا وَقَلَّلَهَا ، وَقَسَّمَهَا عَلَى الضَّيِّقِ وَالسَّعَةِ ، فَعَدَلَ فِيهَا لِيَبْتَلِيَ مَنْ أَرَادَ ، بِمَيْسُورِهَا وَمَعْسُورِهَا ، وَلِيَخْتَبِرَ بِذَلِكَ الشُّكْرَ وَالصَّبْرَ مِنْ غَنِيِّهَا وَفَقِيرِهَا .

امام علی علیه السلام : روزی ها را مقدر فرمود و آن گاه، آنها را زیاد و کم و به تنگی و فراخی عادلانه تقسیم کرد ، تا هر که را بخواهد به وسعت روزی و یا تنگی آن بیازماید و از این طریق سپاسگزاری و شکیبایی توانگر و تهیدست را به آزمایش گذارد .

قرآن:

(إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ) .

(إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا) .

«همانا خداست روزی رسان . و اوست دارنده نیرویی سخت استوار» .

«همانا پروردگار تو در رزق هر کس که بخواهد گشایش می دهد یا تنگ می گیرد ؛ زیرا او به بندگان آگاه و بیناست» .

الإمام علي عليه السلام : لا يَمْلِكُ إِمْسَاكَ الْأَرْزَاقِ وَإِدْرَارَهَا إِلَّا الرَّزَّاقُ .

امام علی علیه السلام : اختیار کم و زیاد شدن روزی ها جز در دست روزی رسان نیست .

الإمام علي عليه السلام : إِذَا قَطَعُوا الْأَرْحَامَ جُعِلَتْ الْأَمْوَالُ فِي أَيْدِي الْأَشْرَارِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه مردم قطع رحم کنند، ثروتها در دست تبهکاران قرار گیرد .

عنه عليه السلام : بِبَذْلِ الرَّحْمَةِ تُسْتَنْزَلُ الرَّحْمَةُ .

امام علی علیه السلام : با مهربانی به دیگران است که رحمت [خدا] فرود می آید .

الإمام علي عليه السلام : بِذِكْرِ اللَّهِ تُسْتَنْزَلُ الرَّحْمَةُ .

امام علی علیه السلام : با یاد خداوند، رحمت [او] فرود می آید .

الإمام علي عليه السلام : إِرْحَمِ مِنَ أَهْلِكَ الصَّغِيرَ وَوَقِّرْ مِنْهُمْ الْكَبِيرَ .

امام علی علیه السلام : با کودکان خانواده ات مهربان باش و بزرگان خانواده ات را احترام گذار .

الإمام علي عليه السلام : إِرْحَمْ تُرْحَمْ .

امام علی علیه السلام : رحم کن، تا به تو رحم شود .

عنه عليه السلام : عَجِبْتُ لِمَنْ يَرْجُو رَحْمَةً مِّنْ فَوْقِهِ كَيْفَ لَا يَرْحَمُ مَنْ دُونَهُ؟ !

امام علی علیه السلام : در شگفتم از کسی که به رحم و شفقت فرا دست خود امید دارد ، چگونه به فرو دست خود رحم نمی کند .

الإمام علي عليه السلام : اجْعَلُوا كُلَّ رَجَائِكُمْ لِلَّهِ ۖ سُبْحَانَهُ وَلَا تَرْجُوا أَحَدًا سِوَاهُ ، فَإِنَّهُ

مَا رَجَا أَحَدٌ غَيْرَ اللَّهِ تَعَالَى إِلَّا خَابَ .

امام علی علیه السلام : هر چه امید دارید ، به خدای سبحان داشته باشید و به کسی جز او امید مبندید ؛ زیرا هیچ کس ، به غیر خداوند متعال امید نبست ، مگر آن که نومید بازگشت .

عنه علیه السلام - لِرَجُلٍ سَأَلَهُ أَنْ يَعِظَهُ - : لَا تَكُنْ مِمَّنْ يَرْجُو الْآخِرَةَ بِغَيْرِ الْعَمَلِ وَيُرْجَى التَّوْبَةُ بِطُولِ الْأَمَلِ ، يَقُولُ فِي الدُّنْيَا بِقَوْلِ الزَّاهِدِينَ وَيَعْمَلُ فِيهَا بِعَمَلِ الرَّاعِبِينَ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ مردی که از ایشان خواش کرد اندرزی به او دهد - فرمود : چونان کسی مباش که بدون عمل ، به آخرت امید دارد و با آرزوهای دراز ، توبه را به تأخیر می اندازد . در نکوهش دنیا چون پارسایان سخن می گوید اما رفتارش رفتار دنیاخواهان است .

قرآن:
(إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ) .

«همانا کسانی که ایمان آورده اند و آنان که مهاجرت کرده اند و در راه خدا جهاد نموده اند ، به رحمت خدا امیدوارند و خدا آمرزنده و مهربان است» .

الإمام علي عليه السلام : كلُّ راجٍ طالبٌ وكلُّ خائفٍ هاربٌ .

امام علی علیه السلام : هر امیدواری جوینده است و هر بیمناکی گریزان [از آنچه می ترسد] .

عنه علیه السلام : مَنْ اتَّجَرَ بِغَيْرِ فِقْهِ فَقَدْ ارْتَطَمَ فِي الرَّبَا .

امام علی علیه السلام : آن که بدون دانستن احکام دین سوداگری کند ، به ورطه ربا افتد .

الإمام علي عليه السلام : مَعَاشِرَ النَّاسِ ، الْفِقْهُ ثُمَّ الْمَتَجَر ، وَاللَّهُ لِلرَّبَا فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ أَخْفَى مِنْ دَبِيبِ النَّمْلِ عَلَى الصَّفَا .

امام علی علیه السلام : ای مردم! ابتدا احکام ، سپس تجارت! به خدا قسم که ربا در میان این امت ، ناپیداتر از حرکت مورچه بر روی تخته سنگ سیاه است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ اجْتَهَدَ رَأْيُهُ فِي نَصِيحَةِ الْعَامَّةِ فَلَهُ مَا نَوَى ، وَقَدْ قَضَى مَا عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هر که اندیشه خود را در راه خیر خواهی و ارشاد مردم به کار گیرد ، پاداش نیتش را بگیرد و وظیفه اش را انجام داده باشد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : صَوَابُ الرَّأْيِ بِالذُّوْلِ ، يُقْبَلُ بِإِقْبَالِهَا وَيَذْهَبُ بِذَهَابِهَا .

امام علی علیه السلام : رأی درست با دولت همراه است با آن روی آورد و با رفتش برود .

عنه عليه السلام : مَا أُعْجِبَ بِرَأْيِهِ إِلَّا جَاهِلٌ .

امام علی علیه السلام : تنها جاهل است که شیفته رأی خویش است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : اللَّجَاجَةُ تَسُلُّ الرَّأْيَ .

امام علی علیه السلام : لجاجت، رأی را از بین می برد .

عنه عليه السلام : إِضْرِبُوا بَعْضَ الرَّأْيِ بِبَعْضٍ يَتَوَلَّدُ مِنْهُ الصَّوَابُ .

امام علی علیه السلام : راییزنی کنید تا اندیشه درست متولد شود .

عنه عليه السلام : مَنْ اسْتَقْبَلَ وُجُوهَ الْأَرَءِ عَرَفَ مَوَاقِعَ الْخَطَأِ .

امام علی علیه السلام : هر کس آرای گوناگون را ببیند، جایگاههای خطا (نادرست اندیشی) را باز شناسد .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ النَّاسِ رَأْيَا مَنْ لَا يَسْتَغْنِي عَنْ رَأْيِ مُشِيرٍ .

امام علی علیه السلام : رأی آن کس برتر است که خود را از رأی مشاور بی نیاز نداند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ ، وَمَنْ شَاوَرَ الرِّجَالَ شَارَكَهَا فِي عُقُولِهَا .

امام علی علیه السلام : هر که خود رأیی کند نابود شود و هر که با بزرگان مشورت کند ، در خردهایشان شریک گردد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الرَّأْيُ مَعَ الْأَنَاةِ ، وَبِئْسَ الظَّهِيرُ الرَّأْيُ الْفَطِيرُ .

امام علی علیه السلام : اندیشه [ی درست] با تائی به دست می آید . و چه بد پشتیبانی است اندیشه خام و نسنجیده .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : ثلاثُ علاماتٍ للمُرائي : يَنشَطُ إذا رَأى الناسَ ، وَيَكسلُ إذا كانَ وَحدَهُ ، وَيُحِبُّ أن يُحمَدَ في جَميعِ أُمُورِهِ .

امام علی علیه السلام : ریاکار را سه نشانه است : وقتی چشمش به مردم می افتد کوشا می شود ، وقتی تنهاست سستی و تنبلی می ورزد، و دوست دارد که در هر کاری ستایش شود .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : اِعلَمُوا أنَّ يَسِيرَ الرِّياءِ شَرُّكَ .

امام علی علیه السلام : بدانید که اندکی ریا هم ، شرک است .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : ما أَقْبَحَ بِالإنسانِ باطنًا عَلِيًّا وظاهراً جَمِيلاً !

امام علی علیه السلام : چه زشت است که آدمی باطنی بیمار، و ظاهری زیبا داشته باشد !

عنه عليه السلام : اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ تَحْسُنَ فِيلَامِعَةِ الْعُيُونِ عَلَانِيَتِي ، وَتَقْبَحَ فِيمَا أَبْطَنُ لَكَ سَرِيرَتِي ، مُحَافِظًا عَلَى رِئَاءِ النَّاسِ مِنْ نَفْسِي بِجَمِيعِ مَا أَنْتَ مُطَّلَعٌ عَلَيْهِ مِنِّي ، فَأُبْدِي لِلنَّاسِ حُسْنَ ظَاهِرِي وَأُفْضِي إِلَيْكَ بِسُوءِ عَمَلِي، تَقَرُّبًا إِلَى عِبَادِكَ وَتَبَاعُداً مِنْ مَرْضَاتِكَ .

امام علی علیه السلام : خداوندا! به تو پناه می برم از این که ظاهر من در نگاه مردم نیکو باشد و باطنم که بر تو آشکار است زشت، و خود را ریاکارانه نزد مردم بیارایم به چیزی که تو بهتر از من بدان دانایی ، پس ظاهر نکویم را برای مردم آشکار دارم و بدی کردارم را نزد تو آورم و بدین سان به بندگان تو نزدیک شوم و از خشنودی تو به دور مانم .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : آلهُ الرِّئاسةِ سَعَةُ الصِّدْرِ .

امام علی علیه السلام : سعه صدر ، ابزار ریاست است .

عنه عليه السلام : مَنْ جَادَ سَادَ ، وَمَنْ كَثُرَ مَالُهُ رَأَسَ .

امام علی علیه السلام : بخشنده آقایی کند، و ثروتمند ریاست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مِنْ كَفَّارَاتِ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ : إِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ ، وَالتَّنْفِيسُ عَنِ الْمَكْرُوبِ .

امام علی علیه السلام : رسیدن به فریاد ستمدیده و زدودن غم اندوهناک از کفاره های گناهان بزرگ است .

عنه عليه السلام - فِي الْمَرَضِ يُصِيبُ الصَّبِيَّ - : كَفَّارَةٌ لَوَالِدِيهِ .

امام علی علیه السلام - درباره بیماری کودکان - فرمود : کفاره گناهان پدر و مادر آنهاست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِذَا ابْتَلَى اللَّهُ عَبْدًا أَسْقَطَ عَنْهُ مِنَ الذُّنُوبِ بِقَدْرِ عِلَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند بنده ای را دردمند کند به اندازه بیماری اش گناهان او را می زداید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَا مِنَ الشَّيْءِ عَبْدٌ يُقَارِفُ أَمْرًا نَهَيْنَا عَنْهُ فَيَمُوتُ حَتَّى يُبْتَلَى بِبَلَاءٍ تُمَحِّصُ بِهَا ذُنُوبُهُ ، إِمَّا فِي مَالٍ ، وَإِمَّا فِي وَلَدٍ ، وَإِمَّا فِي نَفْسِهِ ، حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ وَمَا لَهُ ذَنْبٌ ، وَإِنَّهُ لَيَبْقَى عَلَيْهِ الشَّيْءُ مِنْ ذُنُوبِهِ فَيُشَدَّدَ بِهِ عَلَيْهِ عِنْدَ مَوْتِهِ .

امام علی علیه السلام : هریک از شیعیان ما که کاری را که ما نهی کرده ایم مرتکب شود ، پیش از آن که بمیرد به مال یا فرزند و یا به خودش بلایی برسد که به سبب آن گناهانش پاک شود و خداوند عز و جل را بدون گناه دیدار کند . اگر چیزی از گناهانش هنوز باقی مانده باشد در هنگام مردن بسختی جان دهد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَا جَفَّتِ الدُّمُوعُ إِلَّا لِقَسْوَةِ الْقُلُوبِ ، وَمَا قَسَتِ الْقُلُوبُ إِلَّا لكَثْرَةِ الذُّنُوبِ .

امام علی علیه السلام : اشکها خشکید، مگر به سبب سختدلی و دلها سخت نشد، مگر به سبب کثرت گناه .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ تَلَدَّدَ بِمَعَاصِي اللَّهِ أَوْرَثَهُ اللَّهُ دُلًّا .

امام علی علیه السلام : هر که از نافرمانی خداوند لذت برد، خداوند او را به خواری افکند .

الإمام عليّ عليه السلام - لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَكْبَرِ الْكِبَائِرِ - :الْأَمْنُ مِنْ مَكْرِ اللَّهِ ، وَالْإِيَّاسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ ، وَالْقُتُوطُ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به پرسش از بزرگترین کبایر - فرمود : ایمن و غافل بودن از مکر (عذاب و مهلت) خدا ، مأیوس شدن از گشایش خدا، و نومیدی از رحمت خدا .

الإمام عليّ عليه السلام : أعظمُ الذُّنُوبِ عِنْدَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ ذَنْبُ صَغَرٍ عِنْدَ صَاحِبِهِ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین گناه نزد خدای سبحان ، گناهی است که در نظر گنهگار خرد آید .

الإمام عليّ عليه السلام : اتَّقُوا مَعَاصِيَ اللَّهِ فِي الْخَلَوَاتِ ، فَإِنَّ الشَّاهِدَ هُوَ الْحَاكِمُ .

امام علی علیه السلام : از معاصی خدا در تنهاییها [ی خود] بپرهیزید ؛ زیرا آن که شاهد است [یعنی خداوند] ، همان داور است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ مِنْ عَزَائِمِ اللَّهِ فِي الذِّكْرِ الْحَكِيمِ ... أَنَّهُ لَا يَنْفَعُ عَبْدًا - وَإِنْ أَجْهَدَ نَفْسَهُ وَأَخْلَصَ فِعْلَهُ - أَنْ يَخْرُجَ مِنَ الدُّنْيَا لَاقِيًا رَبَّهُ بِخَصْلَةٍ مِنْ هَذِهِ الْخِصَالِ لَمْ يَتَّبِعْ مِنْهَا : أَنْ يُشْرِكَ بِاللَّهِ فِيمَا افْتَرَضَ عَلَيْهِ مِنْ عِبَادَتِهِ ، أَوْ يَشْفِيَ غَيْظَهُ بِهَلَاكِ نَفْسٍ ، أَوْ يَعُزَّ بِأَمْرِ فَعَلَهُ غَيْرُهُ ، أَوْ يَسْتَتِجِحَ حَاجَةً إِلَى النَّاسِ بِإِظْهَارِ بِدْعَةٍ فِي دِينِهِ ، أَوْ يَلْقَى النَّاسَ بَوَجْهَيْنِ ، أَوْ يَمْشِيَ فِيهِمْ بِلِسَانَيْنِ .

امام علی علیه السلام : از جمله حکمهای قطعی خدا در قرآن حکیم . . . این است که بنده چنانچه با یکی از این اعمال خدایش را ملاقات کند و از آنها توبه نکرده باشد - هر چند [در انجام اعمال نیک] خود را به زحمت انداخته و عملش را خالص کرده باشد- سودی نمی برد : در عبادت خدا که بر او واجب کرده است شرك ورزیده باشد ، یا آتش خشم خویش را با کشتن کسی فرو نشانده باشد ، یا کسی را به کاری ننگین متهم ساخته باشد که دیگری آن را انجام داده است، یا برای رسیدن به خواسته خود از مردم، بدعتی در دین پدید آورده باشد ، یا با مردم دو رو باشد و یا دو زبان باشد .

عنه عليه السلام : أعظمُ الذُّنُوبِ عِنْدَ اللَّهِ ذَنْبُ أَصَرَ عَلَيْهِ عَامِلُهُ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین گناه نزد خداوند ، گناهی است که مرتکبش بر آن اصرار ورزد .

الإمام عليّ عليه السلام : أَشَدُّ الذُّنُوبِ مَا اسْتَحَفَّ بِهِ صَاحِبُهُ .

امام علی علیه السلام : بدترین گناه آن است که گنهگار آن را سبک شمارد .

الإمام عليّ عليه السلام : مُجَاهَرَةٌ اللَّهِ سُبْحَانَهُ بِالْمَعَاصِي تُعَجِّلُ النَّقْمَ .

امام علی علیه السلام : خدای سبحان را آشکارا نافرمانی کردن ، کیفرها را شتاب می بخشد .

عنه عليه السلام : اجْتِنَابُ السَّيِّئَاتِ أَوْلَى مِنْ اِكْتِسَابِ الْحَسَنَاتِ .

امام علی علیه السلام : دوری کردن از بدیها برتر از انجام خوبیهاست .

عنه عليه السلام : لَوْ لَمْ يَتَوَعَّدِ اللَّهُ عَلَى مَعْصِيَتِهِ لَكَانَ يَجِبُ أَلَّا يُعْصَى شُكْرًا لِنِعْمِهِ .

امام علی علیه السلام : اگر خداوند بر نافرمانی از خود بیم [آتش] هم نمی داد، باز واجب بود که به پاس نعمتهایش نافرمانی نشود .

عنه عليه السلام : عَجِبْتُ لِأَقْوَامٍ يَحْتَمُونَ الطَّعَامَ مَخَافَةَ الْأَذَى كَيْفَ لَا يَحْتَمُونَ الذُّنُوبَ مَخَافَةَ النَّارِ ؟ !

امام علی علیه السلام : در شگفتم از مردمی که از ترس اذیت شدن، از غذا پرهیز می کنند چگونه از ترس آتش ، از گناهان پرهیز نمی کنند؟ !

عنه عليه السلام : يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ ، مَا جَرَّأَكَ عَلَى ذَنْبِكَ ، وَمَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ ، وَمَا أُنْسَكَ بِهَلَكَةِ نَفْسِكَ ! ؟

امام علی علیه السلام : ای انسان! چه چیز تو را به گناه کردن گستاخ کرده و چه چیز تو را به پروردگارت غرّه نموده و چه چیز تو را به تباه کردن خویش خو داده است؟ !

قرآن:

(وَذُرُّوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْأَعْثَمَ سَيَجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ) .
(بَلَى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) .

«وگناه را ، چه آشکار باشد و چه پنهان ، ترك گویند . آنان که مرتکب گناه می شوند ، به زودی به سزای اعمال خود خواهند رسید» .

«آری ، آنان که مرتکب کاری زشت شوند و گناهشان آنان را در بر گیرد، چنین کسان اهل جهنمند و جاودانه در آن» .

الإمام علي عليه السلام : الذُّنُوبُ الدَّاءُ ، والدَّوَاءُ الاستِغْفَارُ،والشِّفَاءُ أَنْ لَا تَعُودَ .

امام علی علیه السلام : گناهان دردند و دارو[ی آنها] استغفار است و شفایش به این است که به گناه باز نگردی .

الإمام علي عليه السلام : النَّاسُ مِنْ خَوْفِ الذُّلِّ مُتَعَجِّلُو الذُّلِّ .

امام علی علیه السلام : مردم از ترس خواری به سوی خواری می شتابند .

عنه عليه السلام : رَضِيَ بِالذُّلِّ مَنْ كَشَفَ عَنْ ضُرِّهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که از گرفتاری خود پرده بردارد ، به خواری تن داده است .

عنه عليه السلام - في مُنَاجَاتِهِ - :اللَّهُمَّ اجْعَلْ نَفْسِي أَوَّلَ كَرِيمَةٍ تَنْتَزِعُهَا مِنْ كَرَائِمِي ، وَأَوَّلَ وَدِيعَةٍ تَرْتَجِعُهَا مِنْ وَدَائِعِ نِعَمِكَ عِنْدِي .

امام علی علیه السلام - در مناجات خود - :خدایا : نخستین چیز گرامی که از من می گیری و نخستین امانت از نعمتهای امانت داده ات به من که باز می ستانی جان من باشد .

الإمام علي عليه السلام : التَّقَلُّلُ وَلَا التَّدَلُّ .

امام علی علیه السلام : به اندك بسنده كنید ؛ و تن به خواری ندهید .

عنه عليه السلام : الْمَنِيَّةُ وَلَا الدَّنِيَّةُ ، وَالتَّقَلُّلُ وَلَا التَّوَسُّلُ .

امام علی علیه السلام : مرگ آری اما پستی و خواری هرگز و به اندك بسنده كردن آری اما دست سوی این و آن دراز كردن هرگز .

عنه عليه السلام : سَاعَةٌ ذُلٌّ لَا تَفِي بِعِزِّ الدَّهْرِ .

امام علی علیه السلام : يك ساعت ذلت به عزت روزگار نمی ارزد .

قرآن:

(وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكاً وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى * قَالَ رَبِّ لِمَ

حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا * قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى) .
 (وَمَنْ يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ) .
 (وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ) .

«و هر کس از یاد من روی گرداند، زندگی اش تنگ شود و در روز قیامت نابینا محسورش سازیم . گوید : ای پروردگار من! چرا مرا نابینا محسور کردی و حال آن که من بینا بودم؟ گوید : همچنان که آیات ما بر تو آمد و تو آنها را فراموش کردی ، امروز همان گونه خود فراموش می شوی» .

«و هر کس که از یاد خدای رحمان روی گرداند ، شیطانی بر او می گماریم تا همدم او باشد» .

«و مانند آن کسانی مباشید که خدا را فراموش کردند و خدا نیز چنان کرد تا خود را فراموش کنند . ایشان همان فاسقاند» .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : مَنْ نَسِيَ اللَّهَ سَبَحَانَهُ أَنْسَاهُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَأَعْمَى قَلْبَهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس خدای سبحان را فراموش کند ، خداوند خودش را از یاد او ببرد و دلش را کور کند .

عنه عليه السلام : كُلُّ مَا أَلْهَى عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ فَهُوَ مِنْ إِبْلِيسَ .

امام علی علیه السلام : هر آنچه از یاد خدا غافل کند ، از ابلیس است .

عنه عليه السلام : كُلُّ مَا أَلْهَى عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ فَهُوَ مِنَ الْمَيْسِرِ .

امام علی علیه السلام : هر چیزی که از یاد خدا غافل کند ، در شمار میسر (قمار) است .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : مَنْ أَحَبَّ شَيْئاً لَهْجَ بَذِكْرِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که چیزی را دوست بدارد ، یاد آن ورد زبانش شود .

قرآن:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ) .

(إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ) .

«ای کسانی که ایمان آورده اید! داراییها و فرزندانان، شما را از یاد خدا غافل نکند و آنان که چنین کنند آنان زیانکارند» .

«همانا شیطان می خواهد با شراب و قمار میان شما کینه و دشمنی افکند و شما را از یاد خدا و نماز باز دارد . آیا بس می کنید؟» .

الإمام علي عليه السلام: لَيْسَ فِي الْمَعَاصِي أَشَدُّ مِنْ اتِّبَاعِ الشَّهْوَةِ، فَلَا تُطِيعُوهَا فَتَشْغَلَكُمْ عَنِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : در میان گناهان [گناهی] سخت تر از پیروی شهوت نیست ، پس آن را فرمان نبرید که شما را از خدا غافل می سازد .

الإمام علي عليه السلام: أَكْثَرُوا ذِكْرَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ إِذَا دَخَلْتُمُ الْأَسْوَاقَ عِنْدَ اشْتِغَالِ النَّاسِ، فَإِنَّهُ كَفَّارَةٌ لِلذُّنُوبِ وَزِيَادَةٌ فِي الْحَسَنَاتِ ، وَلَا تُكْتَبُوا فِي الْغَافِلِينَ .

امام علی علیه السلام : وقتی به بازار می روید و مردم سرگرم کارند خداوند عز و جل را بسیار یاد کنید ؛ زیرا این کار گناهان را می زداید و بر حسنات می افزاید و در زمره غافلان نوشته نمی شوید .

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) .

«ای کسانی که ایمان آورده اید! اگر به فوجی از دشمن برخوردید پایداری کنید و خدا را فراوان یاد نمایید ، باشد که پیروز شوید» .

الإمام علي عليه السلام: إِذَا لَقِيتُمْ عَدُوَّكُمْ فِي الْحَرْبِ فَأَقِلُّوا الْكَلَامَ وَأَكْثِرُوا ذِكْرَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .

امام علی علیه السلام : هرگاه در جنگ با دشمن خود رو به رو شدید ، کمتر سخن بگویید و بیشتر خداوند عز و جل را یاد کنید .

عنه عليه السلام: ذِكْرُ اللَّهِ مَطْرَدَةُ الشَّيْطَانِ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا ، باعث راندن شیطان است .

عنه عليه السلام : ذَكَرُ اللَّهِ جَلَاءُ الصُّدُورِ وَطُمَأْنِينَةُ الْقُلُوبِ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا سینه ها را صیقل می دهد و دلها را آرامش می بخشد .

عنه عليه السلام : الذِّكْرُ يَشْرَحُ الصَّدْرَ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا، شرح صدر می بخشد .

عنه عليه السلام : إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يُؤْنِسُكَ بِذِكْرِهِ فَقَدْ أَحَبَّكَ ، إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ يُؤْنِسُكَ بِخَلْقِهِ وَيُوحِشُكَ مِنْ ذِكْرِهِ فَقَدْ أَبْغَضَكَ .

امام علی علیه السلام : هر گاه دیدی که خداوند سبحان تو را انیس یاد خود کرده است ، بیگمان دوستت دارد و هرگاه دیدی که تو را با خلقش انیس کرده و از یاد خویش جدایت ساخته است، بیگمان تو را ناخوش می دارد .

عنه عليه السلام - فِي الدُّعَاءِ - : يَا مَنْ اسْمُهُ دَوَاءٌ وَذِكْرُهُ شِفَاءٌ .

امام علی علیه السلام - در دعا- گفت: ای آن که نامش درمان کننده است و یادش شفا دهنده .

عنه عليه السلام : الذِّكْرُ مِفْتَاحُ الْأَنْسِ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا، کلید انس است .

عنه عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ جَعَلَ الذِّكْرَ جَلَاءً لِلْقُلُوبِ ، تَسْمَعُ بِهِ بَعْدَ الْوَقْفَةِ ، وَ تُبْصِرُ بِهِ بَعْدَ الْعَشْوَةِ ، وَتَتَقَادُّ بِهِ بَعْدَ الْمُعَانَدَةِ .

امام علی علیه السلام : خدای سبحان یاد خویش را صیقل دهنده دلها قرار داده است ، گوشهای سنگین شده دلها با یاد خدا شنوا می شوند و چشمهای ضعیف شده دلها به وسیله آن تیز و بینا می گردند و دلهای معاند و ستیزه گر با آن رام می شوند .

عنه عليه السلام : عَلَيْكَ بِذِكْرِ اللَّهِ ، فَإِنَّهُ نَوْرُ الْقُلُوبِ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد ذکر خدا که آن روشنایی دلهاست .

عنه عليه السلام : دَوَامُ الذِّكْرِ يُنِيرُ الْقَلْبَ وَالْفِكَرَ .

امام علی علیه السلام : مداومت بر یاد خدا دل و اندیشه را روشن می کند .

عنه علیه السلام : ذَكَرُ اللَّهِ قُوْتُ النَّفُوسِ وَمُجَالَسَةُ الْمَحْبُوبِ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا، خوراک جانها و نشستن با محبوب است .

عنه علیه السلام : أَصْلُ صَلَاحِ الْقَلْبِ اشْتِغَالُهُ بِذِكْرِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : ریشه صلاح و پاکی دل ، مشغول داشتن آن به ذکر خداست .

عنه علیه السلام : مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ سَبَّحَانَهُ أَحْيَا اللَّهُ قَلْبَهُ وَنَوَّرَ عَقْلَهُ وَلُبَّهُ .

امام علی علیه السلام : هر که به یاد خدای سبحان باشد ، خداوند دلش را زنده و اندیشه و خردش را روشن گرداند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ عَمَرَ قَلْبَهُ بِدَوَامِ الذِّكْرِ حَسُنَتْ أَعْمَالُهُ فِي السِّرِّ وَالْجَهْرِ .

امام علی علیه السلام : هر که دل خویش را با یاد پیوسته خدا آباد کند ، در نهان و آشکار نیک کردار شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ اشْتَغَلَ بِذِكْرِ اللَّهِ طَيَّبَ اللَّهُ ذِكْرَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که به یاد خدا مشغول باشد خداوند او را خوشنام گرداند .

عنه علیه السلام : ذَاكِرُ اللَّهِ سَبَّحَانَهُ مُجَالِسُهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که به یاد خدای سبحان باشد همنشین اوست .

عنه علیه السلام : أَسَأَلَكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ، وَأَنْ تَجْعَلَنِي مِمَّنْ يُدِيمُ ذِكْرَكَ ، وَلَا يَنْقُضُ عَهْدَكَ .

امام علی علیه السلام : از تو مسئلت دارم که بر محمد و آل محمد درود فرستی و مرا از آنان قرار دهی که پیوسته به یاد تو هستند و عهد تو را نمی شکنند .

قرآن:

(إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ * الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ) .

«هر آینه در آفرینش آسمانها و زمین و گردش شب و روز خردمندان را عبرتهاست ؛ آنان که خدا را ایستاده و نشسته و به پهلو خفته ، یاد می کنند» .

الإمام عليّ عليه السلام - مِنْ وَصَايَاهُ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِنْدَ الْوَفَاةِ - : وَكُنْ لِلَّهِ ذَاكِراً عَلَى كُلِّ حَالٍ .

امام علی علیه السلام - در سفارشهای خویش به فرزندش حسن علیه السلام در هنگام وفات - فرمود : در همه حال به یاد خدا باش .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي الْمُنَاجَاةِ الشَّعْبَانِيَّةِ - : إِلَهِي، وَالْهَمْنِي وَلَهَا بِذِكْرِكَ إِلَى ذِكْرِكَ وَهَمَّتِي إِلَى رُوحِ نَجَاحِ أَسْمَائِكَ وَمَحَلِّ قُدْسِكَ .

امام علی علیه السلام - در مناجات شعبانیه - گفت : الهی! مرا با یاد خود، شیفته و سرگشته یاد خودت فرما و همت مرا متوجه نسیم پیروز نام هایت و جایگاه قدست گردان .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ فِي السِّرِّ فَقَدْ ذَكَرَ اللَّهَ كَثِيراً .

امام علی علیه السلام : کسی که در نهان به یاد خدا باشد ، خدا را بسیار یاد کرده است .

عنه عليه السلام : ذَكَرُ اللَّهِ سَجِيَّةٌ كُلُّ مُحْسِنٍ وَشِيْمَةٌ كُلُّ مُؤْمِنٍ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا کردن خوی هر نیکوکاری و خصلت هر مؤمنی است .

الإمام عليّ عليه السلام : الذِّكْرُ لَذَّةُ الْمُحِبِّينَ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا لذت محبان است .

عنه عليه السلام : الذِّكْرُ مُجَالَسَةُ الْمَحْبُوبِ .

امام علی علیه السلام : یاد کردن ، [در واقع] همنشینی با محبوب است .

الإمام عليّ عليه السلام : أَبْخَلُ النَّاسِ بِعَرَضِهِ أَصْحَابُهُمْ بِعَرَضِهِ .

امام علی علیه السلام : بخیل ترین مردم به مال خویش ، بخشنده ترین آنهاست در (برباد دادن) آبروی خویش .

الإمام عليّ عليه السلام : كَثْرَةُ الدِّينِ تُصَيِّرُ الصَّادِقَ كَاذِباً وَالْمُنْجِرَ مُخْلِفاً .

امام علی علیه السلام : بدهکاری زیاد، راستگو را دروغگو می کند و خوش قول را بدقول .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّمَا الْمُسْتَحْفَظُونَ لِدِينِ اللَّهِ هُمُ الَّذِينَ أَقَامُوا الدِّينَ وَنَصَرُوهُ ، وَحَاطُوهُ مِنْ جَمِيعِ جَوَانِبِهِ ، وَحَفِظُوهُ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ وَرَعَوْهُ .

امام علی علیه السلام : نگهبانان دین خدا همانانند که دین را بر پا داشتند و یاری اش کردند و از همه سو آن را در میان گرفتند و آن را برای بندگان خدا نگه داشتند و آن را پاس داشتند و رعایت کردند .

عنه عليه السلام : لَا يَتْرُكُ النَّاسُ شَيْئاً مِنْ دِينِهِمْ لِأَصْلَاحِ دُنْيَاهُمْ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُوَ أَضَرُّ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : مردم برای سود و آبادانی دنیای خود امری از امور دین خود را فرو نگذارند مگر آن که خداوند، کاری برای آنان پیش می آورد که زیانش از آن سودبیشتر است .

الإمام عليّ عليه السلام : صُنْ دِينَكَ بِدُنْيَاكَ تَرْبَحْهُمَا ، وَلَا تَصُنْ دُنْيَاكَ بِدِينِكَ فَتَخْسَرَهُمَا .

امام علی علیه السلام : دین خود را با دنیایت حفظ کن، تا هر دو را ببری؛ و دینت را وسیله حفظ دنیایت قرار مده که هر دو را می بازی .

عنه عليه السلام : فسادُ الدِّينِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : تباهی دین ، دنیا [طلبی] است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِذَا حَضَرَتْ بَلِيَّةٌ فَاجْعَلُوا أَمْوَالَكُمْ دُونَ أَنْفُسِكُمْ ، وَإِذَا نَزَلَتْ نَازِلَةٌ فَاجْعَلُوا أَنْفُسَكُمْ دُونَ دِينِكُمْ ، وَاعْلَمُوا أَنَّ الْهَالِكَ مَنْ هَلَكَ دِينُهُ ، وَالْحَرِيبَ مَنْ حُرِبَ دِينُهُ .

امام علی علیه السلام : چون بلایی [برای جانتان] فرا رسد مالهای خود را سپر جانهایتان کنید و چون حادثه ای [برای دینتان] پیش آید جانهایتان را فدای دینتان کنید و بدانید که هلاک گشته کسی است که دینش هلاک شده باشد و غارت شده کسی است که دینش به غارت رفته باشد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : آفةُ الدِّينِ سوءُ الظَّنِّ .

امام علی علیه السلام : آفتِ دین، بدگمانی است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ دَقَّ فِي الدِّينِ نَظْرُهُ جَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ خَطْرُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که در دین (دینداری) ریزبین و دقیق باشد، در روز قیامت مقام بلندی یابد .

عنه عليه السلام : الدِّينُ نورٌ .

امام علی علیه السلام : دین، روشنایی است .

عنه عليه السلام : لا حياةَ إِلَّا بالدِّينِ ، ولا مَوْتَ إِلَّا بِجُحُودِ اليقينِ .

امام علی علیه السلام : زندگی وجود ندارد مگر در سایه دین و مرگی نیست مگر به سبب انکار یقین .

عنه عليه السلام : الدِّينُ يَعِصِمُ .

امام علی علیه السلام : دین ، مصونیت می بخشد .

عنه عليه السلام : الدِّينُ أَقْوَى عِمَادٍ .

امام علی علیه السلام : دین ، محکم ترین تکیه گاه است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : رَبِّمَا كَانَ الدَّوَاءُ دَاءً وَالدَّاءُ دَوَاءً .

امام علی علیه السلام : چه بسا که دارویی خود درد و بیماری باشد و دردی که دارو و درمان باشد .

عنه عليه السلام : مَنْ لَمْ يَحْتَمِلْ مَرَارَةَ الدَّوَاءِ دَامَ أَلْمُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که تلخی دوا را تحمل نکند ، درد و بیماری اش ادامه یابد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : التَّجَوُّعُ أَنْفَعُ الدَّوَاءِ .

امام علی علیه السلام : گرسنگی کشیدن سودمندترین داروست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لا يَتَدَاوَى الْمُسْلِمُ حَتَّى يَغْلِبَ مَرَضُهُ صِحَّتَهُ .

امام علی علیه السلام : مسلمان خود را مداوا نکند مگر آن گاه که بیماری او بر سلامتیش چیره گردد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لِكُلِّ عِلَّةٍ دَوَاءٌ .

امام علی علیه السلام : هر دردی دارویی دارد .

عنه عليه السلام : مِنْ أَمَارَاتِ الدَّوْلَةِ الْيَقَظَةُ لِحِرَاسَةِ الْأُمُورِ .

امام علی علیه السلام : بیداری برای مراقبت امور ، از نشانه های [پایداری] دولت است .

عنه عليه السلام : مَا حُصِّنَ الدَّوْلُ بِمِثْلِ الْعَدْلِ .

امام علی علیه السلام : هیچ عاملی چون عدالت ، دولتها را استوار نمی کند .

عنه عليه السلام : صَيِّرِ الدِّينَ حِصْنَ دَوْلَتِكَ ، وَالشُّكْرَ حِرْزَ نِعْمَتِكَ ، فَكُلُّ دَوْلَةٍ يَحُوطُهَا الدِّينُ لَا تُغْلَبُ ، وَكُلُّ نِعْمَةٍ يَحْرِزُهَا الشُّكْرُ لَا تُسَلَبُ .

امام علی علیه السلام : دین را دژ دولت خود گردان و شکر گزاری را حفاظ نعمت خود ؛ زیرا هر دولتی که در حصار دین باشد شکست ناپذیر است و هر نعمتی که در حفاظ شکرگزاری باشد ربوده نشود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : وَأَعْظَمُ مَا افْتَرَضَ سُبْحَانَهُ مِنْ تِلْكَ الْحُقُوقِ حَقُّ الْوَالِي عَلَى الرَّعِيَّةِ ، وَحَقُّ الرَّعِيَّةِ عَلَى الْوَالِي ... فَإِذَا أَدَّتِ الرَّعِيَّةُ إِلَى الْوَالِي حَقَّهُ وَأَدَّى الْوَالِي إِلَيْهَا حَقَّهَا عَزَّ الْحَقُّ بَيْنَهُمْ ، وَقَامَتِ مَنَاهِجُ الدِّينِ ، وَاعْتَدَلَتْ مَعَالِمُ الْعَدْلِ ، وَجَرَتْ عَلَى أَذْلَالِهَا السُّنَنُ ، فَصَلَحَ بِذَلِكَ الزَّمَانُ ، وَطُمِعَ فِي بَقَاءِ الدَّوْلَةِ ، وَبَيَّسَتْ مَطَامِعُ الْأَعْدَاءِ .

امام علی علیه السلام : مهمترین این حقوق که خداوند واجب گردانیده حق زمامدار بر ملت و حق ملت بر زمامدار است . . . اگر ملت حق زمامدار را گزارد و زمامدار حق ملت را ، حق در میان آنان عزت و قدرت یابد و راههای روشن دین هموارگردد و نشانه های عدالت و دادگری برپا شود و راه و رسمها در مجرای صحیح خود قرار گیرند . بدین ترتیب ، اوضاع زمانه درست می شود و به پایداری دولت امیدواری می رود و دشمنان در رسیدن به مطامع خود مأیوس می گردند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : دَوْلَةُ الْأَكَابِرِ مِنْ أَفْضَلِ الْمَغَانِمِ ، دَوْلَةُ اللَّيَامِ مَذَلَّةُ الْكِرَامِ .

امام علی علیه السلام : دولت بزرگان از بهترین غنیمتهاست ، دولت لئیمان مایه خواری کریمان است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : يُسْتَدَلُّ عَلَى إِدْبَارِ الدُّوَلِ بِأَرْبَعٍ : تَضْيِيعِ الْأُصُولِ ، وَالتَّمَسُّكِ بِالْفُرُوعِ ، وَتَقْدِيمِ الْأَرَاذِلِ ، وَتَأْخِيرِ الْأَفَاضِلِ .

امام علی علیه السلام : چهارچیز نشانه به سر آمدن دولتهاست: فرو گذاشتن اصول ، چسبیدن به فروع ، مقدم داشتن فرومایگان و عقب زدن مردمان با فضیلت و لایق .

عنه عليه السلام : وَلَعَمْرِي مَا عَلَيَّ مِنْ قِتَالٍ مَنْ خَالَفَ الْحَقَّ ، وَخَابَطَ الْغَيَّ ، مِنْ إِدْهَانٍ وَلَا إِيْهَانٍ .

امام علی علیه السلام : به جان خودم سوگند که در جنگیدن با کسی که در برابر حق بایستد و در گمراهی فرو رود هرگز سهل انگاری و سستی روا نمی دارم .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَا تُدَاهِنُوا فِي الْحَقِّ إِذَا وَرَدَ عَلَيْكُمْ وَعَرَفْتُمُوهُ فَتَخَسَّرُوا خُسْرَانًا مُبِينًا .

امام علی علیه السلام : هرگاه با حق رو به رو شدید و دانستید که حق است درباره آن سهل انگاری نکنید که به سختی زیان خواهید دید .

عنه عليه السلام : مَنْ دَاهَنَ نَفْسَهُ هَجَمَتْ بِهِ عَلَى الْمَعَاصِي الْمُحَرَّمَاتِ .

امام علی علیه السلام : هر که با نفس خود سازشکاری کند، او را به ارتکاب گناهان حرام بکشاند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ دَاهَنَكَ فَيَنْفِسِكَ وَسَاتَرَكَ عَيْبَكَ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادر تو آن است که درباره نفس تو با تو سازشکاری کند و عیبهایت را به تو نگوید .

عنه عليه السلام : الدُّنْيَا دَارُ مَمَرٍّ لَا دَارُ مَقَرٍّ ، وَالنَّاسُ فِيهَا رُجُلَانِ : رَجُلٌ بَاعَ فِيهَا نَفْسَهُ فَأَوْبَقَهَا ، وَرَجُلٌ ابْتَعَ نَفْسَهُ فَأَعْتَقَهَا .

امام علی علیه السلام : دنیا سرای گذر است نه جای ماندن و مردم در آن دو دسته اند : کسی که در دنیا خود را فروخت و در نتیجه ، خویشتن را نابود (زندانی) کرد و کسی که خود را خرید و در نتیجه ، خویشتن را آزاد ساخت .

الإمام عليّ عليه السلام : دارٌ بالبلاءِ محفوفةٌ ، وبالغدرِ معروفةٌ ، لا تدومُ أحوالُها ، ولا يسلمُ نزالُها ، أحوالٌ مُختلفةٌ ، تاراتٌ مُتصرِّفةٌ ، العيشُ فيها مَدمومٌ ، والأمانُ منها معدومٌ .

امام علی علیه السلام : [دنیا] سرایی فرو رفته در بلا (گرفتاریها) وشناخته شده به بی وفایی است، احوال آن نپاید و ساکنان آن به سلامت نرهند ؛ حالاتش گوناگون و نوبتهایش در حال تغییر است . زندگی در آن نکوهیده است و امنیت و آسایش در آن یافت نمی شود .

الإمام عليّ عليه السلام : الدنيا مُنْقَلَةٌ فانيةٌ ، إن بقيتْ لك لم تبقَ لها .

امام علی علیه السلام : دنیا رفتنی و نابود شدنی است ؛ اگر آن برای تو بماند تو برای آن نمی مانی .

عنه عليه السلام : أيّها الناسُ ، إنّما الدنيا دارٌ مجازٍ والآخرةُ دارُ قرارٍ ، فخذوا من ممركم لمقرّكم .

امام علی علیه السلام : ای مردم! دنیا سرای گذر است و آخرت سرای ماندن . پس ، از گذرگاه خود برای اقامتگاه خود [توشه]برگیرید .

الإمام عليّ عليه السلام : مثلُ الدنيا كظلكَ ؛ إن وقفتَ وقفَ ، وإن طَلَبْتَهُ بَعُدَ .

امام علی علیه السلام : دنیا همانند سایه توست که اگر بایستی می ایستد و اگر دنبالش روی دور می شود .

عنه عليه السلام : إن جعلتَ دينَكَ تَبَعاً لدُنْيَاكَ أَهْلَكَ دِينَكَ وَدُنْيَاكَ وَكُنْتَ فِي الآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ، إن جعلتَ دُنْيَاكَ تَبَعاً لِدِينِكَ أَحْرَزْتَ دِينَكَ وَدُنْيَاكَ وَكُنْتَ فِي الآخِرَةِ مِنَ الْفَائِزِينَ .

امام علی علیه السلام : اگر دینت را تابع دنیایت کنی، دین و دنیایت ، هر دو را از بین برده ای، و در آخرت از زیانکاران خواهی بود ؛ اما اگر دنیای خود را تابع دینت کنی دین و دنیایت ، هر دو را به دست آورده ای و در آخرت از رستگاران خواهی بود .

قرآن:

(فَاتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ) .

«خدا پاداش این جهانی و پاداش نیک آن جهانی را به ایشان ارزانی داشت و او نیکوکاران را دوست دارد» .

الإمام علي عليه السلام : الحَرْثُ حَرْثَانِ : فَحَرْثُ الدُّنْيَا الْمَالُ وَالْبَنُونَ ، وَحَرْثُ الْآخِرَةِ الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ ، وَقَدْ يَجْمَعُهُمُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِأَقْوَامٍ .

امام علی علیه السلام : کشته دو نوع است : کشته دنیا ، که ثروت و فرزندان است و کشته آخرت ، که کارهای شایسته ماندنی است . و گاهی خداوند عز و جل این هر دو را برای مردمانی ، یکجا فراهم می آورد .

عنه عليه السلام : ثَرَوَةُ الدُّنْيَا فَقْرُ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : ثروت دنیا فقر آخرت است .

عنه عليه السلام : مَرَارَةُ الدُّنْيَا حَلَاوَةُ الْآخِرَةِ ، وَحَلَاوَةُ الدُّنْيَا مَرَارَةُ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : تلخی دنیا، شیرینی آخرت است و شیرینی دنیا تلخی آخرت .

عنه عليه السلام : طَلَبُ الْجَمْعِ بَيْنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مِنْ خِدَاعِ النَّفْسِ .

امام علی علیه السلام : به دنبال جمع میان دنیا و آخرت بودن از نیرنگهای نفس است .

عنه عليه السلام : مَا التَّدَّ أَحَدٌ مِنَ الدُّنْيَا لِدَّةً إِلَّا كَانَتْ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غُصَّةٌ .

امام علی علیه السلام : هیچ کس در دنیا لذتی نچشد جز آن که در روز رستاخیز مایه اندوه او گردد .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ عَدُوَانِ مُتَفَاوِتَانِ ، وَسَبِيلَانِ مُخْتَلِفَانِ ، فَمَنْ أَحَبَّ الدُّنْيَا وَتَوَلَّاهَا أَبْغَضَ الْآخِرَةَ وَعَادَاهَا ، وَهِيَ بِمَنْزِلَةِ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا شِ بَيْنَهُمَا ، كُلُّمَا قَرَّبَ مِنْ وَاحِدٍ بَعُدَ مِنَ الْآخَرِ ، وَهُمَا بَعْدُ ضَرَّتَانِ .

امام علی علیه السلام : همانا دنیا و آخرت دو دشمن ناهماهنگ و دو راه جدا از هم هستند . پس ، هر که دنیا را دوست داشته باشد و با آن دوستی کند، از آخرت نفرت دارد و با آن

دشمنی می ورزد . دنیا و آخرت به منزله مشرق و مغربند، که هر کس میان آن دو را بپیماید هر چه به یکی نزدیک شود، از دیگری دور گردد. دنیا و آخرت هووی همند .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ هَوَانِ الدُّنْيَا عَلَى اللَّهِ أَتَاهُ لَا يُعْصِي إِلَّا فِيهَا ، وَلَا يُنَالُ مَا عِنْدَهُ إِلَّا بِتَرْكِهَا .

امام علی علیه السلام : در خواری و بی ارزشی دنیا نزد خداوند همین بس، که جز در دنیا معصیت او نمی شود و جز با ترك دنیا به آنچه نزد خداست (بهشت و رضوان الهی) نمی توان رسید .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ عَبَدَ الدُّنْيَا وَآثَرَهَا عَلَى الْآخِرَةِ اسْتَوَحَّمَ الْعَاقِبَةَ .

امام علی علیه السلام : هر که دنیا را بپرستد و بر آخرت ترجیحش دهد ، فرجامی ناگوار خواهد داشت .

عنه عليه السلام : لَا يَتْرُكُ النَّاسُ شَيْئاً مِنْ أَمْرِ دِينِهِمْ لِاسْتِصْلَاحِ دُنْيَاهُمْ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُوَ أَضَرُّ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : مردم برای سود دنیای خود امری از امور دین خود را وا نگذارند ، مگر آن که خداوند کاری برای آنان پیش می آورد که زیانش از آن سود بیشتر است .

الإمام علي عليه السلام مَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّهِ طَالَ شَقَاؤُهُ وَغَمُّهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که بیشترین هم و غمّش دنیا باشد ، بدبختی و اندوهش به درازا کشد .

عنه عليه السلام : أَنْظِرْ إِلَى الدُّنْيَا نَظَرَ الزَّاهِدِ الْمُفَارِقِ ، وَلَا تَنْظُرْ إِلَيْهَا نَظَرَ الْعَاشِقِ الْوَاقِعِ .

امام علی علیه السلام : به دنیا همچون کسی بنگر که به آن پشت کرده و از آن جدا می شود ، و به دنیا مانند دلباخته شیدا منگر .

عنه عليه السلام : أَنْظِرُوا إِلَى الدُّنْيَا نَظَرَ الزَّاهِدِينَ فِيهَا ، فَإِنَّهَا عَنْ قَلِيلٍ تُزِيلُ السَّكَنَ ، وَتَفْجَعُ الْمُتَرَفَ فَلَا تَعْرِتُكُمْ كَثَرَةُ مَا يُعْجِبُكُمْ فِيهَا لِقَلَّةِ مَا يَصْحَبُكُمْ مِنْهَا .

امام علی علیه السلام: همچون دوری کنندگان از دنیا به آن بنگرید؛ زیرا دنیا بزودی ساکنانش را از خود می راند و توانگر ناز پرورده را دردمند می کند ، پس زنده‌ای که فراوانی آنچه از دنیا خوشایند شماست فریبتان ندهد؛ زیرا آنچه از دنیا با خود می برید اندک است .

قرآن:

(إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنَّنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ * أُولَئِكَ مَاوَاهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ .)

«کسانی که به دیدار ما (قیامت) امید ندارند و به زندگی دنیوی خشنود شده و بدان آرامش یافته اند و آنان که از آیات ما بی خبرند ، به کیفر کارهایی که می کرده اند ، جایگاهشان جهنم است» .

الإمام عليّ عليه السلام - في قوله تعالى: «: وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا» - : كَانَ ذَلِكَ الْكَنْزُ لَوْحاً مِنْ ذَهَبٍ فِيهِ مَكْتُوبٌ : ... عَجِبْتُ لِمَنْ يَرَى الدُّنْيَا وَتَصَرَّفَ أَهْلِهَا حَالاً بَعْدَ حَالٍ كَيْفَ يَطْمَئِنُّ إِلَيْهَا ؟ !

امام علی علیه السلام - درباره آیه شریفه: «زیر آن [دیوار] گنجی متعلق به آن دو بود» - فرمود : این گنج لوحی زرین بود که در آن نوشته شده بود : ... در شگفتم از کسی که دنیا و دگرگونیهای احوال اهل آن را می بیند و باز به آن دل خوش می کند .

عنه عليه السلام : العاجِلَةُ غُرُورُ الْحَمَقِ .

امام علی علیه السلام : این سرای زودگذر، فریب [دهنده] مردمان احمق است .

عنه عليه السلام : الْفَرَحُ بِالدُّنْيَا حُمَقٌ .

امام علی علیه السلام : شاد شدن به دنیا حماقت است .

الإمام عليّ عليه السلام : غُرِّيَ يَا دُنْيَا مِنْ جَهْلِ حَيْلِكَ وَخَفِيَ عَلَيْهِ حَبَائِلُ كَيْدِكَ .

امام علی علیه السلام : ای دنیا! کسی را بفریب که حیل‌های تو را نمی شناسد و از دامهای نیرنگ تو بی خبر است .

عنه عليه السلام : إِحْذَرُوا الدُّنْيَا ، فَإِنَّهَا عَدُوَّةُ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ ، وَعَدُوَّةُ أَعْدَائِهِ ، أَمَّا أَوْلِيَائُوهُ فَغَمَّتْهُمْ ، وَأَمَّا أَعْدَاؤُهُ فَغَرَّتْهُمْ .

امام علی علیه السلام : از دنیا بپرهیزید که آن هم دشمنِ دوستانِ خداست و هم دشمنِ دشمنانِ خدا ؛ زیرا دوستانِ خدا را اندوهگین می سازد و دشمنان او را می فریبد .

عنه عليه السلام : إِحْذَرُوا الدُّنْيَا ، فَإِنَّهَا غَدَارَةٌ غَرَّارَةٌ خَدُوعٌ ، مُعْطِيَةٌ مَنْوَعٌ ، مُلْبِسَةٌ نَزُوعٌ .

امام علی علیه السلام : از دنیا حذر کنید که دنیا بی وفا و پر مکر و فریب است ، عطا کننده ای است خسیس و پوشاننده ای است که برهنه می سازد (چیزی را که بدهد پس می گیرد) .

عنه عليه السلام : إِحْذَرُوا هَذِهِ الدُّنْيَا الْخَدَاعَةَ الْغَدَارَةَ ، الَّتِي قَدْ تَزَيَّنَتْ بِحُلِيِّهَا ، وَفَتَنْتْ بِغُرُورِهَا... فَأَصْبَحَتْ كَالْعُرُوسِ الْمَجْلُوءَةِ ، وَالْعُيُونُ إِلَيْهَا نَاطِرَةٌ .

امام علی علیه السلام : از این دنیای پر فریب بی وفا و غدار بپرهیزید ؛ دنیایی که به زیورهایش خود را آراسته و با زرق و برقش دلربایی می کند . . . و همچون عروسی جلوه گر شده و چشمها به آن خیره گشته است .

عنه عليه السلام : إِحْذَرُوا الدُّنْيَا ، فَإِنَّ فِي حِلَالِهَا حِسَابَ [۱] ، وَفِي حَرَامِهَا عِقَابَ [۱] ، وَأَوَّلُهَا عَنَاءٌ ، وَآخِرُهَا فَنَاءٌ .

امام علی علیه السلام : از دنیا بپرهیزید ، که حلال آن حساب دارد و حرام آن کیفر ؛ آغازش رنج است و پایانش نابودی .

عنه عليه السلام : أَحْذَرُكُمْ الدُّنْيَا ، فَإِنَّهَا حُلُوءَةٌ خَصِرَةٌ حَقَّتْ بِالشَّهَوَاتِ .

امام علی علیه السلام : شمارا از دنیا برحذر می دارم ؛ زیرا آن شیرین و باطراوت است و خواهشهای نفسانی آن را فرا گرفته است .

عنه عليه السلام : غَرَّارَةٌ غُرُورٌ مَا فِيهَا ، فَانِيَةٌ فَإِنَّ مَنْ عَلَيْهَا ، لَا خَيْرَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَزْوَادِهَا إِلَّا التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : دنیا بسی فریبنده است و هر آنچه در آن است فریب باشد ؛ نابود شدنی است و هر که در آن می زید فانی می شود. در هیچ يك از توشه های آن خیر و خوبی نیست مگر در توشه تقوا .

عنه علیه السلام : فلا يَغْرَنَكُم كَثْرَةُ مَا يُعْجِبُكُمْ فِيهَا لِقَلَّةِ مَا يَصْحَبُكُمْ مِنْهَا .

امام علی علیه السلام : هرگز شگفتی های فراوان دنیا شما را نفریبد ؛ زیرا اندکی از آن را با خود می برید .

عنه علیه السلام : لَدُنْيَاكُمْ أَهْوَنُ عِنْدِي مِنْ وَرَقَةٍ (في) فِي جَرَادَةٍ تَقْضِمُهَا ، ... مَا لِعَلِّي وَنَعِيمٍ يَفْنَى .

امام علی علیه السلام : هرآینه دنیای شما در نظر من ناچیزتر است از برگ درختی در دهان ملخی که آن را خورد می کند ... علی را به نعمت فناپذیر چه کار !

عنه علیه السلام : إِلَيْكَ عَنِّي يَا دُنْيَا ، فَحَبْلُكَ عَلَى غَارِبِكَ ، قَدْ انْسَلَلْتُ مِنْ مَخَالِبِكَ ، وَأَفَلْتُ مِنْ حَبَائِلِكَ ، وَاجْتَنَبْتُ الذَّهَابَ فِي مَدَاحِصِكَ

امام علی علیه السلام : ای دنیا! از من دور شو که ریسمانت را بر پشتت افکنم (رهایت کردم). من از چنگال های تو رهیده ام و از دام های تو گریخته ام و از افتادن در لغزشگاههای تو دوری کرده ام .

قرآن:

(زَيْنَ النَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِصَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَاَبِ) .
(فَلَا تَغْرَنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغْرَنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ) .

«در چشم مردم آرایش یافته است عشق به امیال نفسانی از دوست داشتن زنان و فرزندان و همیان های زر و سیم و اسبان داغ بر نهاده و چارپایان و زراعت . همه اینها متاع زندگی این جهانی است ، در حالی که بازگشتگاه خوب نزد خداست» .

«پس زندگی دنیا فریبتان ندهد و [نیز شیطان] فریبکار ، به [کرم] خدا مغرورتان نسازد» .

الإمام علي عليه السلام : ألا وإن الدنيا دارٌ غرارةٌ خداعةٌ ، تنحُ في كلِّ يومٍ بَعْلًا ، وتقتلُ في كلِّ ليلةٍ أهلاً ، وتُفرِّقُ في كلِّ ساعةٍ شَمَلاً .

امام علی علیه السلام : بدانید که دنیا سرایی بس فریبنده و مکار است . هر روزی يك شوهر می کند و هر شبی خانواده ای را می کشد و هر دم و ساعتی جمعی را از هم می پراکند .

عنه علیه السلام : دُنْيَاكُمْ هَذِهِ أَزْهَدُ عِنْدِي مِنْ عَفْطِهِ عَنَزٍ .

امام علی علیه السلام : این دنیای شما نزد من از آب بینی يك بز هم ناچیزتر است .

الإمامُ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَاللَّهِ لَدُنْيَاكُمْ هَذِهِ أَهْوَنُ فِيعَيْنِي مِنْ عِرَاقٍ خَنْزِيرٍ فِي يَدِ مَجْدُومٍ .

امام علی علیه السلام : به خدا سوگند ، که هرآینه دنیای شما در نظر من از استخوان يك خوك در دست جذامی بی ارزشتر است .

عنه علیه السلام : حُبُّ الدُّنْيَا يُوجِبُ الطَّمَعِ .

امام علی علیه السلام : دنیا دوستی، موجب طمعکاری می شود .

الإمامُ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : حُبُّ الدُّنْيَا يُفْسِدُ الْعَقْلَ، وَيُصِمُّ الْقَلْبَ عَنْ سَمَاعِ الْحِكْمَةِ ، وَيُوجِبُ أَلِيمَ الْعِقَابِ .

امام علی علیه السلام : دنیا دوستی خرد را تباه می کند و دل را از شنیدن حکمت کرمی سازد و موجب عذاب دردناک می شود .

عنه علیه السلام : الدُّنْيَا تُذِلُّ .

امام علی علیه السلام : دنیا، [آدمی را] خوار می سازد .

عنه علیه السلام : الدُّنْيَا مَزْرَعَةُ الشَّرِّ .

امام علی علیه السلام : دنیا، کشتزار شرّ و بدی است .

عنه علیه السلام : الدُّنْيَا مَعْدِنُ الشَّرِّ وَمَحَلُّ الْغُرُورِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، معدن بدی و جایگاه فریب است .

عنه علیه السلام : الدُّنْيَا مَصْرَعُ الْعُقُولِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، میدان به خاک افتادن خردهاست .

الإمام عليّ عليه السلام : الدنيا سُوقُ الخُسرانِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، بازار زیان است .

الإمام عليّ عليه السلام : أيُّها الدائمُ للدنیا المَغترُّ بِغُرورها المَخدُوعُ بِأباطيلِها ، أَتَغترُّ بالدنیا ثُمَّ تَدُمُّها ؟ ! أنتَ المَتَجَرِّمُ عَلَيْها أم هي المَتَجَرِّمَةُ عَلَيْكَ ؟ ! متى اسْتَهْوَتْكَ أم متى غَرَّتْكَ ؟ !... إِنَّ الدنیا دارُ صِدقٍ لِمَن صَدَّقَها ، ودارُ عَافِيَةٍ لِمَن فَهَمَ عنها ، ودارُ غِنى لِمَن تَزَوَّدَ مِنْها .

امام علی علیه السلام : ای کسی که دنیا را نکوهش می کنی، اما فریفته پوچیها و اباطیل آن هستی ! فریفته دنیایی و نکوهشش می کنی؟ آیا تو او را مجرم و گناهکار می دانی یا او تو را چنان می داند؟ دنیا کی شیفته ات کرد یا کی فریبت داد؟ . . . دنیا برای کسی که از در راستی با آن درآید سرای راستی است و برای کسی که آن را نیک بفهمد سرای عافیت و سعادت است و برای کسی که از آن توشه بردارد سرای توانگری و بی نیازی است .

عنه عليه السلام : مَثَلُ الدنیا كَظَلِّكَ ؛ إِنْ وَقَفْتَ وَقَفَ ، وَإِنْ طَلَبْتَهُ بَعُدَ .

امام علی علیه السلام : حکایت دنیا، حکایت سایه توست که اگر بایستی می ایستد و اگر دنبالش کنی دور می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : الدنیا لِمَن تَرَكَها والآخرةُ لِمَن طَلَبَها .

امام علی علیه السلام : دنیا از آن کسی است که آن را رها کند و آخرت برای کسی است که آن را بجوید .

عنه عليه السلام : الدنیا دارُ المُنَافِقينَ وَلَيسَتْ بِدارِ المُتَّقِينَ ، فَلْيُكُنْ حَظُّكَ مِنَ الدنیا قِوامَ صَلْبِكَ ، وإِمساكَ نَفْسِكَ ، والتَّزَوُّدَ لِمَعادِكَ .

امام علی علیه السلام : دنیا سرای منافقان است نه سرای پرهیزگاران ، پس ، از دنیا به اندازه ای بهره برگیر که به بدنت نیرو دهد و زنده بمانی و توشه ای برای معادت باشد .

عنه عليه السلام : لا تَسألُوا فيها فوقَ الكَفافِ ، ولا تَطَلُّبُوا مِنْها أَكثَرَ مِنَ البَلاغِ .

امام علی علیه السلام : در دنیا بیش از احتیاج نجوید و بیش از کفاف از آن نخواهید .

الإمام علي عليه السلام - لرجل شكاه إليه الحاجة - :إعلم أنّ كلّ شيءٍ تُصيبُهُ من الدنيا فوقَ قوتِكَ فإنّما أنتَ فيه خازنٌ لغيرِكَ .

امام علی علیه السلام - به مردی که از نیازمندی خود نزد او شکوه کرد - فرمود : بدان که هر چه از دنیا بیش از قوت و نیازت به تو رسد تو خزانه دار آن برای دیگران هستی .

عنه عليه السلام : إنّ اللهَ سَبَّحَانَهُ قد جَعَلَ الدنيا لِمابَعْدَها ، وابتلى فيها أهلَها ، لِيُعْلَمَ أيُّهم أحسنُ عَمَلًا ، وَلَسْنَا لِلدنيا خُلُقنا ، ولا بالسَّعي فيها أُمِرنا .

امام علی علیه السلام : همانا خدای سبحان دنیا را برای پس از آن آفریده و اهل دنیا را در آن می آزماید تا معلوم شود که چه کسی نیک کردارتر است ، ما برای دنیا آفریده نشده ایم و به کوشش در آن [برای به دست آوردن حطام دنیوی]مأمور نگشته ایم .

الإمام علي عليه السلام : بالدنيا تُحرزُ الآخرةُ .

امام علی علیه السلام : آخرت با دنیا به دست می آید .

الإمام علي عليه السلام : إنّما سُمِّيتِ الدُّنيا دُنْيا لِأَنَّها أدنى من كلّ شيءٍ ، وسُمِّيتِ الآخرةُ آخرةً لأنَّ فيها الجزاءَ والثوابَ .

امام علی علیه السلام : دنیا از آن رو دنیا نام گرفته که پست ترین (نزدیکترین) چیزهاست . و آخرت از آن رو آخرت نامیده شده که سزا و پاداش در آن جاست .

الإمام علي عليه السلام : لا يَقْطُنْكَ إِبْطاءُ إجابَتِهِ ، فَإِنَّ العَطِيَّةَ على قَدْرِ النِّيَّةِ ، وَربَّما أُخِّرَتْ عَنْكَ الإِجابةُ لِيَكُونَ ذلكَ أعْظَمَ لِأَجْرِ السَّائِلِ وَأَجْزَلَ لِعَطاءِ الأَمَلِ ، وَربَّما سَأَلْتَ الشَّيْءَ فلم تُؤْتاهُ وَأُوتِيتَ خيراً مِنْهُ عاجِلاً أو آجِلاً ، أو صُرِفَ عَنْكَ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَكَ ، فَلَرَبَّ أمرٍ قد طَلَبْتَهُ وفيهِ هلاكُ دينِكَ لو أُوتِيَتْهُ .

امام علی علیه السلام : هرگز تأخیر در اجابت دعا، تو را نومید نگرداند ؛ زیرا بخشش [خداوند] بسته به نیت [او] است ؛ چه بسا که در برآوردن خواہشت تأخیر شود تا بدین وسیله خواهنده را پاداش بزرگتر و امیدوار [به بخشش الهی] را بخشش بیشتر دهد ؛ و بسا باشد که چیزی بخواهی و به تو داده نشود اما دیر یا زود بهتر از آن به تو داده شود ، یا برای خیر و مصلحت تو از تو دریغ شده است . و بسا خواسته ای که اگر برآورده شود موجب نابودی و تباهی دین تو گردد .

الإمام عليّ عليه السلام : يا صاحب الدعاء ، لا تسأل عما لا يكون ولا يحل .

امام علی علیه السلام : ای کسی که دعا می کنی! آنچه را ناشدنی و نارواست از خدا نخواه .

الإمام عليّ عليه السلام - في وصيته إلى ابنه الحسن عليه السلام - : ولتكن مسألتك فيما يعينك مما يبقى لك جماله ويُنفى عنك وباله ، والمال لا يبقى لك ولا تبقى له .

امام علی علیه السلام - در وصیت خود به فرزندش حسن علیه السلام - فرمود : باید برای خود ، آن چیزی را [از خدا] بخواهی که جمال و نیکی آن برایت بماند و وبال و آزارش از تو دور ماند . مال و ثروت برای تو نمی ماند و تو نیز برای آن نخواهی ماند .

الإمام عليّ عليه السلام : إنّ كرم الله سبحانه لا ينقض حكمته ، فذلك لا يقع الإجابة في كل دعوة .

امام علی علیه السلام : کرم خدای سبحان حکمتش را نقض نمی کند ؛ از این روست که هر دعایی مستجاب نمی شود .

الإمام عليّ عليه السلام : إنّ الله عز وجل أوحى إلى عيسى بن مريم عليه السلام : قلّ للملأ من بني إسرائيل ... إني غير مستجيب لأحد منكم دعوة ولأحد من خلقي قبله مظلمة .

امام علی علیه السلام : خداوند عز و جل به عیسی بن مریم علیه السلام وحی فرمود : به اشراف بنی اسرائیل بگو : ... من دعای هیچ یک از شما و هیچ یک از کسانی را که مظلّمه ای به گردن دارند اجابت نمی کنم .

الإمام عليّ عليه السلام - لما سُئل عن قول الله تعالى : «أدعوني أستجب لكم» فما بأننا ندعوفلا نجاب ؟ - : لأنّ قلوبكم خانت بثمان خصال : أولها أنّكم عرفتم الله فلم تؤدّوا حقّه كما أوجب عليكم ، فما أغنت عنكم معرفتكم شيئاً ... فأیّ دعاءٍ يستجاب لكم مع هذا وقد سدّدتم أبوابه وطرقه ؟ !

امام علی علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که خداوند فرموده است : «مرا بخوانید ، اجابتتان می کنم» ، پس ، چرا دعا می کنیم ولی دعايمان اجابت نمی شود - فرمود : زیرا دلّهای شما هشت خیانت کرده است : نخستین آنها این است که شما خدا را شناختید اما حقّ او را چنان که بر شما واجب کرده است ادا نکردید ؛ بنا بر این ، شناخت شما به

کارتان نیامد . . . وقتی درها و راههای دعا را بسته اید چه داعی از شما مستجاب می شود؟! !

الإمام علي عليه السلام : مَنْ قَرَعَ بَابَ اللَّهِ سَبْحَانَهُ فَتَحَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که در [رحمت] خدای سبحان را بکوبد، آن در به رویش باز شود .

الإمام علي عليه السلام : ادفعوا أمواجَ البلاءِ بالدُّعاءِ ، ما المُبتَلَى الَّذِي اسْتَدَّرَ بِهِ الْبَلَاءُ بِأَحْوَجَ إِلَى الدُّعَاءِ مِنَ الْمُعَافَى الَّذِي لَا يَأْمَنُ الْبَلَاءُ .

امام علی علیه السلام : امواج بلا را با دعا پس زنید ؛ بلا دیده ای که بلا جانش را به لب رسانده است نیازش به دعا بیشتر از عافیت چشیده ای نیست که از بلا در امان نیست .

عنه عليه السلام : الدُّعَاءُ تُرْسُ الْمُؤْمِنِ .

امام علی علیه السلام : دعا سپر مؤمن است .

عنه عليه السلام : الدُّعَاءُ مِفْتَاحُ الرَّحْمَةِ وَمِصْبَاحُ الظُّلْمَةِ .

امام علی علیه السلام : دعا کلید رحمت و چراغ تاریکی است .

عنه عليه السلام : أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِي الْأَرْضِ الدُّعَاءُ .

امام علی علیه السلام : محبوبترین کارها نزد خداوند عز و جل در روی زمین دعاست .

الإمام علي عليه السلام - فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَام - : اَعْلَمْ أَنَّ الَّذِي بِيَدِهِ خَزَائِنُ مَلَكُوتِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ قَدْ أَذِنَ لِدُعَائِكَ ، وَتَكَفَّلَ لِإِعْجَابَتِكَ ، وَأَمَرَكَ أَنْ تَسْأَلَهُ لِيُعْطِيَكَ ، وَهُوَ رَحِيمٌ كَرِيمٌ ، لَمْ يَجْعَلْ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ مَنْ يَحْجُبُكَ عَنْهُ ، وَلَمْ يُلْجِئْكَ إِلَى مَنْ يَشْفَعُ لَكَ إِلَيْهِ ... ثُمَّ جَعَلَ فِي يَدِكَ مَفَاتِيحَ خَزَائِنِهِ بِمَا أَذِنَ فِيهِ مِنْ مَسْأَلَتِهِ ، فَمَتَى شِئْتَ اسْتَفْتَحْتَ بِالدُّعَاءِ أَبْوَابَ خَزَائِنِهِ .

امام علی علیه السلام - در وصیت به فرزند خود حسن علیه السلام - فرمود : بدان که آن کسی که خزاین ملکوت دنیا و آخرت در دست اوست به تو اجازه داده است تا او را بخوانی و اجابت دعای تو را ضمانت کرده و به تو فرمان داده است که از او بخواهی تا به تو عطا کند و او مهربان و بخشنده است . میان تو و خودش حجابی ننهاد و تو را به

آوردن واسطه و میانجی وادار نکرده است . . . سپس کلیدهای خزائن و گنجینه هایش را که همان دعا کردن و خواستن از اوست ، در اختیار تو نهاده است ؛ پس هر گاه تو بخواهی ، با دعا کردن درهای گنجینه های او را می گشایی .

عنه عليه السلام - مِنْ كَلَامٍ لَهُ يُؤَبِّخُ فِيهِ أَصْحَابَهُ - : كَمْ أَدَارِيكُمْ كَمَا تُدَارِي الْبَكَارُ الْعِمْدَةَ ، وَالثِّيَابُ الْمُتَدَاعِيَّةُ ، كُلَّمَا حِصَّتْ مِنْ جَانِبٍ تَهْتَكَتْ مِنْ آخَرٍ ... وَ إِنِّي لَعَالِمٌ بِمَا يُصْلِحُكُمْ وَيُقِيمُ أَوْدَكُمْ ، وَلَكِنِّي لَا أَرَى إِصْلَاحَكُمْ بِإِفْسَادِ نَفْسِي .

امام علی علیه السلام - در سخنان خویش در سرزنش اصحابش - فرمود : تا چند با شما مانند شتران جوان زخمین پشت و جامه های پوسیده مدارا کنم! جامه هایی که چون از یک سو آنها را می دوزند از سوی دیگر پاره می شود . . . من می دانم که چه چیز شما را اصلاح می کند و کجی و انحراف شما را راست می گرداند ، اما من اصلاح شما را با تباه کردن خودم روا نمی دانم .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ لَمْ يُصْلِحْهُ حُسْنُ الْمُدَارَاهِ أَصْلَحَهُ سُوءُ الْمُكَافَاةِ .

امام علی علیه السلام : کسی که حُسن مدارا اصلاحش نکند، مکافات بد او را درست گرداند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : سَلَامَةُ الدِّينِ وَالْدُّنْيَا فِي مُدَارَاةِ النَّاسِ .

امام علی علیه السلام : سلامت دین و دنیا ، در مدارا کردن با مردم است .

عنه عليه السلام : مَنْ دَارَى أَضْدَادَهُ أَمِنَ الْمَحَارِبَ .

امام علی علیه السلام : هر که با دشمنان خود مدارا کند ، از جنگجو در امان ماند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : ثَمَرَةُ الْعَقْلِ مُدَارَاةُ النَّاسِ .

امام علی علیه السلام : میوه خرد ، مدارا کردن با مردم است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَا نَدِمَ مَنْ اسْتَخَارَ .

امام علی علیه السلام : کسی که از خدا طلب خیر کند ، پشیمان نشود .

عنه عليه السلام : اسْتَخِرْ وَلَا تَتَخَيَّرْ ، فَكَمْ مَنْ تَخَيَّرَ أُمْرَاكَانَ هَلَكَهُ فِيهِ .

امام علی علیه السلام : از خدا طلب خیر کن و بدون آن، کاری را انتخاب نکن ؛ زیرا بسا کسی که [بدون طلب خیر از خدا] کاری را انتخاب کرده و آن موجب نابودی او شده است .

الإمام عليّ عليه السلام : لَيْسَ بِخَيْرٍ مِنَ الْخَيْرِ إِلَّا ثَوَابُهُ .

امام علی علیه السلام : چیزی بهتر از خوبی وجود ندارد ، مگر پاداش آن .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ الْخَيْرَ وَالشَّرَّ لَا يُعْرَفَانِ إِلَّا بِالنَّاسِ ، فَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْرِفَ الْخَيْرَ فَاعْمَلِ الْخَيْرَ تَعْرِفَ أَهْلَهُ ، وَ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْرِفَ الشَّرَّ فَاعْمَلِ الشَّرَّ تَعْرِفَ أَهْلَهُ .

امام علی علیه السلام : خوبی و بدی جز با مردم شناخته نمی شوند . پس اگر خواهی که خوبی را بشناسی، خوبی کن، اهل آن را می شناسی و اگر خواهی بدی را بشناسی، بدی کن، اهلش را می شناسی .

الإمام عليّ عليه السلام : أَفْعَلُوا الْخَيْرَ وَلَا تَحْقِرُوا مِنْهُ شَيْئًا ؛ فَإِنَّ صَغِيرَهُ كَبِيرٌ ، وَقَلِيلُهُ كَثِيرٌ .

امام علی علیه السلام : کار خوب را انجام دهید و چیزی از آن را کوچک شمارید ؛ زیرا خرد آن بزرگ است و اندک آن بسیار .

الإمام عليّ عليه السلام : خَيْرُ الْأُمُورِ مَا سَهَّلْتَ مَبَادِيئَهُ ، وَحَسَنْتَ خَوَاتِمَهُ ، وَحُمِدْتَ عَوَاقِبَهُ .

امام علی علیه السلام : بهترین کارها آن است که آغازش آسان ، پایانش خوش و پیامدهایش پسندیده باشد .

الإمام عليّ عليه السلام : بَادِرُوا بِعَمَلِ الْخَيْرِ قَبْلَ أَنْ تُشْغَلُوا عَنْهُ بِغَيْرِهِ .

امام علی علیه السلام : در انجام کار خوب شتاب کنید، پیش از آن که به سبب پرداختن به کاری دیگر از آن بازمانید .

الإمام عليّ عليه السلام : إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا أَلْهَمَهُ الْقَنَاعَةَ ، وَأَصْلَحَ لَهُ زَوْجَهُ .

امام علی علیه السلام : وقتی خداوند خوبی بنده ای را بخواهد به او قناعت عطا کند، و همسرش را شایسته گرداند .

عنه عليه السلام : ما أعطى اللهُ سُبحانَهُ العَبْدَ شَيْئاً مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا بِحُسْنِ خُلُقِهِ وَحُسْنِ نِيَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : خدای سبحان چیزی از خیر دنیا و آخرت را به بنده ای نداد مگر به سبب خوشخویی و نیت پاک او .

عنه عليه السلام : أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : صِدْقُ حَدِيثٍ ، وَأَدَاءُ أَمَانَةٍ ، وَعِفَّةٌ بَطْنٍ ، وَحُسْنُ خُلُقٍ .

امام علی علیه السلام : چهار چیز است که به هر کس داده شود خیر دنیا و آخرت به او داده شده است: راستگویی ، امانتداری ، عفت شکم، و خوشخویی .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَيْسَ الْخَيْرُ أَنْ يَكْثَرَ مَالُكَ وَلَوْلَاكَ ، وَلَكِنَّ الْخَيْرَ أَنْ يَكْثَرَ عِلْمُكَ ، وَأَنْ يَعْظُمَ حِلْمُكَ ، وَأَنْ تُبَاهِيَ النَّاسَ بِعِبَادَةِ رَبِّكَ ، فَإِنْ أَحْسَنْتَ حَمِدَتَ اللَّهُ ، وَ إِنْ أَسَأْتَ اسْتَغْفَرْتَ اللَّهُ .

امام علی علیه السلام : خیر و خوبی این نیست که مال و فرزند زیاد داشته باشی، بلکه خیر این است که تو را دانش بسیار و بردباری زیاد باشد، و با عبادت پروردگارت بر مردمان سرفرازی کنی، و هرگاه خوبی کنی خداوند را سپاس گویی، و چون بدی کنی از پروردگارت آمرزش بخواهی .

عنه عليه السلام : ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَقَدْ رَزِقَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، هُنَّ : الرِّضَا بِالْقَضَاءِ ، وَالصَّبْرُ عَلَى الْبَلَاءِ ، وَالشُّكْرُ فِي الرِّخَاءِ .

امام علی علیه السلام : سه چیز است که هر کس داشته باشد خیر دنیا و آخرت روزیش شده است . آن سه چیز عبارتند از: راضی بودن به قضای الهی، صبر کردن بر بلا و گرفتاری، و شکر کردن در هنگام آسایش و رفاه .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : جُمِعَ خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَيَكْتُمَانِ السِّرَّ وَمُصَادَقَةَ الْأَخْيَارِ .
امام علی علیه السلام : خوبی دنیا و آخرت در رازداری و دوستی با نیکوکاران گرد آمده است .

عنه عليه السلام : جِمَاعُ الْخَيْرِ فِي الْعَمَلِ بِمَا يَبْقَى ، وَالِاسْتِثْنَاءُ بِمَا يَفْنَى .

امام علی علیه السلام : عمل کردن به آنچه ماندنی است و حقیر شمردن آنچه از بین رفتنی است ، مجمع همه خوبیهاست .

عنه علیه السلام : جَمَاعُ الْخَيْرِ فِي الْمُوَالَاةِ فِي اللَّهِ ، وَالْمُعَادَاةِ فِي اللَّهِ ، وَالْمَحَبَّةِ فِي اللَّهِ ، وَالْبُغْضِ فِي اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : دوستی کردن برای خدا و دشمنی ورزیدن برای خدا و دوست داشتن برای خدا و نفرت داشتن برای خدا ، مجمع همه خوبیهاست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : ثَلَاثٌ هُنَّ جَمَاعُ الْخَيْرِ : إِسْدَاءُ النَّعْمِ ، وَرِعَايَةُ الذَّمِّ ، وَصِلَةُ الرَّحِمِ .

امام علی علیه السلام : سه چیز مجمع خوبیهاست : خیر رساندن [به دیگران] ، رعایت عهد و پیمانها ، و صله رحم .

عنه علیه السلام : الْخَيْرُ أَسْهَلُ مِنْ فِعْلِ الشَّرِّ .

امام علی علیه السلام : کار خوب ، آسانتر از کار بد است .

عنه علیه السلام : مَنْ فَعَلَ الْخَيْرَ فَبِنَفْسِهِ بَدَأَ .

امام علی علیه السلام : هر کس کار خوب کند ، نتیجه اش پیش از همه به خود او رسد .

عليه السلام : غَارِسُ شَجَرَةِ الْخَيْرِ يَجْتَنِيهَا أَهْلُ ثَمَرَةٍ .

امام علی علیه السلام : کشتگر درخت خوبی ، شیرین ترین میوه را از آن می چیند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : فِعْلُ الْخَيْرِ ذَخِيرَةٌ بَاقِيَةٌ ، وَثَمَرَةٌ زَاكِیَّةٌ .

امام علی علیه السلام : کار خوب ، اندوخته ای ماندنی و میوه ای پاکیزه [و خوشگوار] است .

عنه علیه السلام : إِنَّ أَعْظَمَ الْخِيَانَةِ خِيَانَةُ الْأُمَّةِ (الْأَمْنَةِ) ، وَأَفْظَعَ الْغِشِّ غِشُّ الْأُمَمَةِ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین خیانت ، خیانت به امت است و زشت ترین دغل ، دغلکاری با پیشوایان است .

عنه عليه السلام : من أَفْحَشِ الْخِيَانَةَ خِيَانَةُ الْوَدَائِعِ .

امام علی علیه السلام : یکی از زشت ترین خیانتها ، خیانت در سپرده هاست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : غَايَةُ الْخِيَانَةِ خِيَانَةُ الْخَلِ الْوَدُودِ ، وَنَقْضُ الْعُهُودِ .

امام علی علیه السلام : اوج خیانت ، خیانت کردن به دوست صمیمی و شکستن عهد و پیمانهاست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْخَائِنُ مَنْ شَغَلَ نَفْسَهُ بِغَيْرِ نَفْسِهِ ، وَكَانَ يَوْمُهُ شَرًّا مِنْ أَمْسِهِ .

امام علی علیه السلام : خیانتکار کسی است که خودش را رها کرده به معایب دیگران بپردازد و امروزش بدتر از دیروزش باشد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْخِيَانَةُ رَأْسُ النِّفَاقِ .

امام علی علیه السلام : خیانت، در رأس نفاق است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ لَمْ يُخَفْ أَحَدًا لَمْ يَخَفْ أَبَدًا .

امام علی علیه السلام : هر که کسی را نترساند هرگز نترسد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِذَا هَبَّتْ أَمْرًا فَقَعَ فِيهِ ، فَإِنَّ شِدَّةَ تَوَقُّيهِ أَعْظَمُ مِمَّا تَخَافُ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه از کاری ترسیدی خود را به کام آن بینداز ؛ زیرا ترس از آن کار زیانبارتر از اقدام به آن کار است .

عنه عليه السلام : إِذَا خِفْتَ صُعُوبَةَ أَمْرٍ فَاصْنُبْ لَهُ يَذَلَّ لَكَ ، وَخَادِعِ الزَّمَانَ عَنْ أَحْدَاثِهِ تَهْنُ عَلَيْكَ .

امام علی علیه السلام : هرگاه از سختی کاری ترسیدی در برابر آن سرسختی نشان ده ، رامت می شود، و در برابر حوادث روزگار چاره اندیشی کن ، بر تو آسان می شوند .

عنه عليه السلام : ثَمَرَةُ الْخَوْفِ الْأَمْنُ .

امام علی علیه السلام : میوه ترس ، امنیت است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْخَوْفُ سِجْنُ النَّفْسِ عَنِ الذُّنُوبِ ، وَرَادِعُهَا عَنِ الْمَعَاصِي .

امام علی علیه السلام : ترس ، بازداشتگاه نفس از گناهان و جلوگیری از آن از نافرمانیهاست .

عنه عليه السلام : مَنْ كَثُرَتْ مَخَافَتُهُ قَلَّتْ آفَتُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که ترسش [از خدا] زیاد باشد کمتر آسیب بیند .

عنه عليه السلام : لَا تَخَفْ إِلَّا ذَنْبَكَ ، لَا تَرْجُ إِلَّا رَبَّكَ .

امام علی علیه السلام : جز از گناه خود مترس و جز به پروردگار خویش امید مبد .

عنه عليه السلام : إِذَا خِفْتَ الْخَالِقَ فَرَرْتَ إِلَيْهِ ، إِذَا خِفْتَ الْمَخْلُوقَ فَرَرْتَ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه از آفریدگار بترسی به سوی او گریزی و هرگاه از مخلوق بترسی از وی بگریزی .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَا تَخَافُوا ظُلْمَ رَبِّكُمْ ، وَلَكِنْ خَافُوا ظُلْمَ أَنْفُسِكُمْ .

امام علی علیه السلام : از ستم پروردگارتان نترسید [زیرا او به کسی ستم نمی کند] بلکه از ستم خود بر خویش بترسید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ خَافَ رَبَّهُ كَفَّ ظُلْمَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که از پروردگار خویش بترسد از ستمکاری خود داری کند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْخَوْفُ جِلْبَابُ الْعَارِفِينَ .

امام علی علیه السلام : ترس [از خدا] ردای خداشناسان است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ شَرِبَ الْمُسْكِرَ لَمْ تُقْبَلْ صَلَاتُهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَلَيْلَةً .

امام علی علیه السلام : کسی که مستی آور بنوشد تا چهل شبانه روز نمازش پذیرفته نشود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مُدْمِنُ الْخَمْرِ يَلْقَى اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ حِينَ يَلْقَاهُ كَعَابِدٍ وَثَنٍ .

امام علی علیه السلام : دائم الخمر همچون بت پرست خدا را دیدار خواهد کرد .

الإمام عليّ عليه السلام : فَرَضَ اللَّهُ ... تَرَكَ شُرْبَ الْخَمْرِ تَخْصِينًا لِلْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام ... : خداوند برای حفظ عقل ، ترك شرابخواری را واجب گردانید .

الإمام عليّ عليه السلام : إِذَا كَانَ فِي رَجُلٍ خَلَّةٌ رَائِقَةٌ فَانْتَظِرُوا أَخَوَاتِهَا .

امام علی علیه السلام : اگر در وجود کسی خصلتی پسندیده باشد انتظار خصلتهای پسندیده دیگری را نیز در او داشته باشید .

عنه عليه السلام : أَشْرَفُ الْخَلَائِقِ التَّوَّاضِعُ وَالْحِلْمُ وَلَيْنُ الْجَانِبِ .

امام علی علیه السلام : شریفترین خویها فروتنی و بردباری و نرمخویی است .

الإمام عليّ عليه السلام : أَكْرَمُ الْأَخْلَاقِ السَّخَاءُ ، وَأَعَمُّهَا نَفْعُ الْعَدْلِ .

امام علی علیه السلام : گرامیترین خویها بخشندهگی است، و آن خوی که سودش فراگیرتر است دادگری است .

عنه عليه السلام : مَنْ ضَاقَتْ سَاحَتُهُ قَلَّتْ رَاحَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که کم تحمل [و تندخو] باشد آسایشش اندک گردد .

عنه عليه السلام : مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ ضَاقَ رِزْقُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که اخلاقش بد باشد روزیش تنگ شود .

الإمام عليّ عليه السلام : سُوءُ الْخُلُقِ نَكْدُ الْعَيْشِ وَعَذَابُ النَّفْسِ .

امام علی علیه السلام : بدخویی، مایه تیره روزی و شکنجه روح است .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ مَلَأَ أَهْلُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که بداخلاق باشد خانواده اش از او دلتنگ و بیزار شوند .

الإمام عليّ عليه السلام : حَسَنُ خُلُقِكَ يُخَفِّفِ اللَّهُ حِسَابَكَ .

امام علی علیه السلام : اخلاقت را نیکو گردان تا خداوند حسابت را آسان گرداند .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ الْكَرَمِ إِثْمَامُ النَّعَمِ .

امام علی علیه السلام : برترین کرم و بخشندگی ، تمام کردن نعمت (بر دیگری) است .

الإمام عليّ عليه السلام : خَيْرُ الْمَكَارِمِ الْإِيثارُ .

امام علی علیه السلام : بالاترین مرتبه بخشندگی و کرامت ، ایثار است .

عنه عليه السلام : أَحْسَنُ الْمَكَارِمِ عَفْوُ الْمُقْتَدِرِ وَجُودُ الْمُفْتَقِرِ .

امام علی علیه السلام : بهترین مکارم اخلاق ، گذشت توانا [بر انتقام] است و بخشش کسی که خود نیازمند است .

عنه عليه السلام : ثَابِرُوا عَلَى اقْتِنَاءِ الْمَكَارِمِ .

امام علی علیه السلام : در راه کسب مکارم اخلاق پشتکار و پایداری ورزید .

الإمام عليّ عليه السلام : عَلَيْكُمْ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ فَإِنَّهَا رِفْعَةٌ ، وَ إِيَّاكُمْ وَالْأَخْلَاقَ الدَّنِيَّةَ فَإِنَّهَا تَضَعُ الشَّرِيفَ وَتَهْدِمُ الْمَجْدَ .

امام علی علیه السلام : بر شما باد تحصیل مکارم اخلاق که آن مایه رفعت است و از خویهای پست دوری کنید که آن انسانهای شریف را پست می کند و بزرگواری را از بین می برد .

عنه عليه السلام : إِنَّ بَذْلَ التَّحِيَّةِ مِنْ مَحَاسِنِ الْأَخْلَاقِ .

امام علی علیه السلام : همانا سلام کردن از خویهای نیک است .

الإمام عليّ عليه السلام : حُسْنُ الْخُلُقِ فِي ثَلَاثٍ : اجْتِنَابُ الْمَحَارِمِ ، وَطَلَبُ الْحَالِلِ ، وَالتَّوَسُّعُ عَلَى الْعِيَالِ .

امام علی علیه السلام : خوشخویی در سه چیز است : دوری کردن از کارهای حرام ، طلب حلال ، و فراهم آوردن آسایش و رفاه برای خانواده .

الإمام عليّ عليه السلام : عَنْوَانُ صَحِيفَةِ الْمُؤْمِنِ حُسْنُ خُلُقِهِ .

امام علی علیه السلام : سرلوحه نامه [اعمال] مؤمن ، خوشخویی اوست .

الإمام عليّ عليه السلام : حُسْنُ الْخُلُقِ رَأْسُ كُلِّ بَرٍّ .

امام علی علیه السلام : نیکخویی ، سرآمد همه نیکیهاست .

الإمام عليّ عليه السلام - وقد سئل عن الدليل على إثبات الصانع - :ثلاثة أشياء :

تحويل الحال ، وضعف الأركان ، ونقض الهمة .

امام علی علیه السلام - وقتی از ایشان سؤال شد: دلیل بر اثبات صانع چیست؟ - فرمود : سه چیز : دگرگونی حالات، سست و ناتوان شدن اعضای بدن، و برهم خوردن خواست و اراده .

عنه عليه السلام - كَانَ كَثِيرًا مَا يَقُولُ إِذَا فَرَغَ مِنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ - :أَشْهَدُ أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا آيَاتٌ تَدُلُّ عَلَيْكَ ، وَشَوَاهِدٌ تَشْهَدُ بِمَا إِلَيْهِ دَعَوْتَ . كُلُّ مَا يُؤَدِّي عَنْكَ الْحُجَّةَ وَيَشْهَدُ لَكَ بِالرُّبُوبِيَّةِ مَوْسُومٌ بِآثَارِ نِعْمَتِكَ ، وَمَعَالِمِ تَدْبِيرِكَ .

امام علی علیه السلام - در بیشتر اوقات که از نماز شب فراغت می یافت - می گفت: گواهی می دهم که آسمانها و زمین و آنچه میان آنهاست، نشانه هایی بر وجود تو است و گواهایی بر آنچه به سوی آن دعوت کردی . هر آنچه حجت تو را بیان می کند و به پروردگاری تو گواهی می دهد، نشان آثار نعمتهای تو و علایم تدبیر تو را بر خود دارد .

الإمام عليّ عليه السلام : أَيُّهَا الْمَخْلُوقُ السَّوِيُّ ، وَالْمُنْشَأُ الْمَرْعِيُّ ، فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْحَامِ وَمُضَاعَفَاتِ الْأَسْتَارِ ، بُدِئْتَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ، وَوُضِعْتَ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ، إِلَى قَدَرٍ مَعْلُومٍ وَأَجَلٍ مَقْسُومٍ ، تَمُورُ فِي بَطْنِ أُمِّكَ جَنِينًا ، لَا تُحِيرُ دُعَاءً ، وَلَا تَسْمَعُ نِدَاءً ، ثُمَّ أُخْرِجْتَ مِنْ مَقَرِّكَ إِلَى دَارٍ لَمْ تَشْهَدْهَا ، وَلَمْ تَعْرِفْ سُبُلَ مَنَافِعِهَا ، فَمَنْ هَذَاكَ لاجْتِرَارِ الْغِذَاءِ مِنْ تَدْيِ أُمِّكَ ، وَعَرَفَكَ عِنْدَ الْحَاجَةِ مَوَاضِعَ طَلَبِكَ وَ إِرَادَتِكَ؟

امام علی علیه السلام : ای انسانی که درکمال اعتدال و تناسب آفریده شده ای و در

تاریکیهای زهدانها و پرده های تو بر تو شکل گرفته و پرورده شده ای ، آفرینشت از عصاره گلی آغاز شد و در جایگاهی آرام و امن تا زمانی مشخص و مهلتی تعیین شده نهاده شدی . آن گاه که جنین هستی، در شکم مادرت می جنبی، نه سخنی را پاسخ می دهی و نه آوازی را می شنوی . آن گاه از قرارگاه خود به سرای بیرون، آورده شدی، که آن را ندیده ای و راههای کسب سود و منافع آن را نمی دانی . چه کسی تو را به مکیدن شیر از پستان مادرت راهنمایی کرد؟ و چه کسی جایگاههای طلب و خواستن را به تو آموخت ؟

الإمام عليّ عليه السلام : سُبْحَانَكَ مَا نَرَى مِنْ خَلْقِكَ ! وَمَا أَصْغَرَ كُلَّ عَظِيمَةٍ فِي جَنْبِ قُدْرَتِكَ ! وَمَا أَهْوَلَ مَا نَرَى مِنْ مَلَكُوتِكَ ! وَمَا أَحْقَرَ ذَلِكَ فِيمَا غَابَ عَنَّا مِنْ سُلْطَانِكَ ! وَمَا أَسْبَغَ نِعَمَكَ فِي الدُّنْيَا ! وَمَا أَصْغَرَهَا فِي نِعَمِ الْآخِرَةِ !

امام علی علیه السلام : ای خداوند سبحان ! چه عظیم و پرشکوه است آنچه از آفرینش تو می بینیم! و چه خُرد است هر بزرگی در برابر قدرت تو ! و چه هول انگیز است آنچه ما از ملکوت تو می بینیم! و چه حقیر است آنچه ما می بینیم در برابر قدرت و سلطنت ناپیدای تو از دیدگان ما! و چه بسیار است نعمتهای تو در این دنیا ! و چه اندک است این نعمتها در برابر نعمتهای آخرت !

قرآن:

(أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ) .

«آیا کافران نیندیشیدند که آسمانها و زمین درهم بسته بود و ما آن دو را گشودیم و هر موجود زنده ای را از آب آفریدیم ؛ پس ، آیا ایمان نمی آورند؟» .

الإمام عليّ عليه السلام : لَمْ يَخْلُقِ الْأَشْيَاءَ مِنْ أَصُولٍ أَزَلِيَّةٍ ، وَلَا مِنْ أَوَائِلٍ أَبَدِيَّةٍ ، بَلْ خَلَقَ مَاخَلَقَ فَأَقَامَ حَدَّهُ ، وَصَوَّرَ مَا صَوَّرَ فَأَحْسَنَ صُورَتَهُ .

امام علی علیه السلام : اشیاء را از موادی ازلی یا نمونه هایی ابدی نیافرید، بلکه آفرید آنچه آفرید و اندازه اش را تعیین کرد و صورتی داد به آنچه داد و آن صورت را به نیکوترین شکل نگاشت .

الإمام عليّ عليه السلام - وقد سئلَ عَنْ أَوَّلِ مَا خَلَقَ اللَّهُ - : خَلَقَ النُّورَ .

امام علی علیه السلام - وقتی از ایشان درباره نخستین آفریده خدا سؤال شد - فرمود : نور را آفرید .

عنه عليه السلام : لَوْ سَكَتَ الْجَاهِلُ مَا اخْتَلَفَ النَّاسُ .

امام علی علیه السلام : اگر نادان خاموشی می گزید، مردم دچار اختلاف نمی شدند .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّمَا أَنْتُمْ إِخْوَانٌ عَلَى دِينِ اللَّهِ ، مَا فَرَّقَ بَيْنَكُمْ إِلَّا حُبُّ السَّرَائِرِ ، وَسُوءُ الضَّمَائِرِ ، فَلَا تَوَازَرُونَ (تأزرون) وَلَا تَتَّصِحُونَ ، وَلَا تَبَادُلُونَ وَلَا تَوَادُّونَ .

امام علی علیه السلام : شما برادر دینی یکدیگرید و آنچه میان شما جدایی انداخته، درون پلید و بدنهادی است ، به این سبب باری از دوش همدیگر بر نمی دارید و برای هم خیرخواهی نمی کنید و به هم بذل و بخشش نمی کنید و با هم دوستی نمی ورزید .

عنه علیه السلام : ما اختلفت دعوتان إلا كانت إحداهما ضلالة .

امام علی علیه السلام : هیچ گاه دو دعوت بر خلاف یکدیگر نشد مگر این که یکی از آن دو [دعوت به] گمراهی بود .

عنه علیه السلام : والله ، لأظنُّ أنَّ هؤلاءِ القومَ سيُدالونَ مِنْكُمْ باجتماعِهِمْ على باطلِهِمْ وتفرُّقِكُمْ عن حقِّكُمْ .

امام علی علیه السلام : به خدا سوگند ، گمان می کنم که این قوم بزودی بر شما چیره شوند ؛ زیرا آنان بر باطل خود همدستانند و شما در حقّ خود دچار تفرقه و پراکندگی هستید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : والزموا السَّوادَ الأعظمَ ، فَإِنَّ يَدَ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ ، وِإِيَّاكُمْ وَالْفُرْقَةَ ، فَإِنَّ الشَّاذَّ مِنَ النَّاسِ لِلشَّيْطَانِ ، كما أَنَّ الشَّاذَّ مِنَ الْغَنَمِ لِلذَّبِّ .

امام علی علیه السلام : با اکثریت [دین دار] جامعه همراه شوید ؛ زیرا دست خدا با جماعت است . و از پراکندگی بپرهیزید که جدا شده از مردم، طعمه شیطان است، همچنان که گوسفند جدا شده از رمة، طعمه گرگ است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ أَخْلَصَ النِّيَّةَ تَنَزَّهَ عَنِ الدَّنِيَّةِ .

امام علی علیه السلام : هر که نیت را خالص گرداند، از پستی دور ماند .

عنه علیه السلام : أَصْلُ الْإِخْلَاصِ الْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ .

امام علی علیه السلام : ریشه اخلاص ، چشم برکندن از دست مردمان است .

عنه علیه السلام : قَلَّ الْأَمَالُ تَخْلُصُ لَكَ الْأَعْمَالُ .

امام علی علیه السلام : آرزوهایت را کم کن ، اعمالت خالص می شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : سَبَبُ الْإِخْلَاصِ الْيَقِينُ .

امام علی علیه السلام : علّت اخلاص، یقین است .

عنه علیه السلام : ثَمَرَةُ الْعِلْمِ إِخْلَاصُ الْعَمَلِ .

امام علی علیه السلام : ثمره دانش ، اخلاص عمل است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْعِبَادَةُ الْخَالِصَةُ أَنْ لَا يَرْجُوَ الرَّجُلُ إِلَّا رَبَّهُ ، وَلَا يَخَافُ إِلَّا ذَنْبَهُ .

امام علی علیه السلام : عبادت خالص این است که آدمی جز به پروردگار خویش امید نبندد و جز از گناه خویش نترسد .

عنه علیه السلام : فِي الْإِخْلَاصِ يَكُونُ الْخَلَاصُ .

امام علی علیه السلام : رهایی و نجات در اخلاص است .

عنه علیه السلام : طُوبَى لِمَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ عَمَلَهُ وَعِلْمَهُ ، وَحُبَّهُ وَبُغْضَهُ ، وَأَخَذَهُ وَتَرَكَهُ ، وَكَلَامَهُ وَصَمْتَهُ ، وَفِعْلَهُ وَقَوْلَهُ .

امام علی علیه السلام : خوشا آن که عمل و علمش، دوستی و دشمنیش ، انجام دادن و ترك كردنش ، سخن و سکوتش، و کردار و گفتارش فقط برای خدا باشد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : تَصْفِيَةُ الْعَمَلِ أَشَدُّ مِنْ الْعَمَلِ ، وَتَخْلِيصُ النَّيَّةِ عَنِ الْفَسَادِ أَشَدُّ عَلَى الْعَامِلِينَ مِنْ طُولِ الْجِهَادِ .

امام علی علیه السلام : خالص گردانیدن عمل، سخت تر از خود عمل است و پاک کردن نیت از فساد و ناخالصی برای عمل کنندگان، از جهاد طولانی دشوارتر است .

عنه علیه السلام : الْإِخْلَاصُ مِلَاكُ الْعِبَادَةِ .

امام علی علیه السلام : اخلاص اساس عبادت است .

عنه علیه السلام : الْإِخْلَاصُ أَعْلَى الْإِيمَانِ .

امام علی علیه السلام : اخلاص ، اوج ایمان است .

عنه علیه السلام : الْإِخْلَاصُ عِبَادَةُ الْمُقَرَّبِينَ .

امام علی علیه السلام : اخلاص، عبادت مقربان است .

الإمام عليّ عليه السلام : الإخلاصُ غايةُ الدِّينِ .

امام علی علیه السلام : اخلاص غایت دین است .

عنه عليه السلام : افْتَحْ بَرِيَّةَ قَلَمِكَ ، وَأَسْمِكْ شَحْمَتَهُ ، وَأَيِّمِنْ قِطَّتَكَ يَجُذُّ خَطُّكَ .

امام علی علیه السلام : نوک قلمت را بشکاف و پره آن را ستبر گردان و آن را از راست برش بزن تا خطّت خوش شود .

الإمام عليّ عليه السلام : الخطُّ لِسَانُ اليَدِ .

امام علی علیه السلام : خط ، زبانِ دست است .

عنه عليه السلام - فيما قالَ لِكَاتِبِهِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ - : أَلِقْ دَوَاتَكَ ، وَأَطْلُ جِلْفَةَ قَلَمِكَ ، وَفَرِّجْ بَيْنَ السُّطُورِ ، وَقَرِّمِ بَيْنَ الْحُرُوفِ ، فَإِنَّ ذَلِكَ أَجْدَرُ بِصَبَاحَةِ الْخَطِّ .

امام علی علیه السلام - به کاتب خود عبیدالله بن ابی رافع - فرمود : در دوات خود لایقه بگذار و نوک قلمت را دراز بتراش و میان خطها فاصله بگذار و حرفها را نزدیک هم بنویس ؛ زیرا این کار باعث زیبایی خط می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ خَشَعَ قَلْبُهُ خَشَعَتْ جَوَارِحُهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که دلش خاشع شد، اندامهایش نیز خاشع شود .

الإمام عليّ عليه السلام : نِعَمَ عَوْنُ الدُّعَاءِ الْخُشُوعُ .

امام علی علیه السلام : خشوع، نیکو یآوری است برای دعا .

قرآن:

(قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا * الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا) .

«بگو : آیا به شما خبر دهیم زیانکارترین مردمان کیستند؟ کسانی که کوشش آنان در زندگی این جهان هدر رفت و می پندارند که کار نیک می کنند» .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ أَخْسَرَ النَّاسِ صَفْقَةً وَأَخْيَبَهُمْ سَعْيًا: رَجُلٌ أَخْلَقَ بَدَنَهُ فِي طَلَبِ مَالِهِ وَلَمْ تُسَاعِدْهُ الْمَقَادِيرُ عَلَى إِرَادَتِهِ ، فَخَرَجَ مِنَ الدُّنْيَا بِحَسْرَتِهِ ، وَقَدِمَ عَلَى الْآخِرَةِ بِتَبِعَتِهِ .

امام علی علیه السلام : زیانکارترین مردم در داد و ستد و ناکامترینشان در سعی و تلاش مردی است که تن خویش را در طلب مال بفرساید اما مقدرات با خواست او مساعدت نکند و آن گاه با دریغ و حسرت از دنیا رود و با وزر و بال آن به آخرت روی نهد .

قرآن:

(وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهََ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ) .

«و از میان مردم کسی است که خدا را فقط در يك حال می پرستد. اگر خیری به او رسد دلش بدان آرام گیرد و اگر آزمایشی پیش آید رخ برتابد (دگرگون شود). در دنیا و آخرت زیان بیند و این همان زیان آشکار است» .

الإمام علي عليه السلام - وقد سُئِلَ : مِنَ الْعَظِيمِ الشَّقَاءِ ؟ - : رَجُلٌ تَرَكَ الدُّنْيَا لِلدُّنْيَا فَفَاتَتْهُ الدُّنْيَا وَخَسِرَ الْآخِرَةَ ، وَرَجُلٌ تَعَبَّدَ وَاجْتَهَدَ وَصَامَ رِئَاءَ النَّاسِ فَذَلِكَ الَّذِي حُرِمَ لَذَاتِ الدُّنْيَا وَلَحِقَهُ التَّعَبُّ الَّذِي لَوْ كَانَ بِهِ مُخْلِصًا لَاسْتَحَقَّ ثَوَابَهُ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که : بدبخت بزرگ کیست ؟ - فرمود : مردی که دنیا را به خاطر دنیا واگذارد و بدین سبب دنیا را از دست دهد و آخرت را زیان کند و مردی که برای خودنمایی عبادت و کوشش کند و روزه بگیرد ؛ چنین کسی از لذتهای دنیا محروم گشته و خود را به رنجی در افکنده است که اگر برای خدا می بود سزاوار پاداش او می شد .

الإمام علي عليه السلام : لَا تُقَاتِلُوا (تَقْتُلُوا) الْخَوَارِجَ بَعْدِي ؛ فَلَيْسَ مَنْ طَلَبَ الْحَقَّ فَأَخْطَأَهُ، كَمَنْ طَلَبَ الْبَاطِلَ فَأَذْرَكَهُ .

امام علی علیه السلام : بعد از من با خوارج نجنگید (خوارج را نکشید) ؛ زیرا کسی که طالب حق باشد و به آن نرسد همچون کسی نیست که جویای باطل باشد و به آن دست یابد .

عنه عليه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ، فَإِنِّي فَقَأْتُ عَيْنَ الْفِتْنَةِ ، وَلَمْ يَكُنْ لِيَجْتَرِئَ عَلَيْهَا أَحَدٌ غَيْرِي بَعْدَ أَنْ مَاجَ غَيْهَبُهَا (ظَلَمْتُهَا) ، وَاشْتَدَّ كَلْبُهَا .

امام علی علیه السلام : ای مردم ! من چشم فتنه را در آوردم ، در زمانی که تاریکیش موج می زد و هاری و سختی آن اوج گرفته بود و کسی جز من جرأت دفع آن را نداشت .

عنه عليه السلام - لَمَّا قُتِلَ الْخَوَارِجُ فَقِيلَ لَهُ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، هَلْكَ الْقَوْمُ بِأَجْمَعِهِمْ - : كَلَّا وَاللَّهِ ، إِنَّهُمْ نُطْفَ فِي أَصْلَابِ الرِّجَالِ وَقَرَارَاتِ النِّسَاءِ ، كُلَّمَا نَجَمَ مِنْهُمْ قَرْنٌ قُطِعَ ، حَتَّى يَكُونَ آخِرُهُمْ لُصُوصًا سَلَابِينَ .

امام علی علیه السلام - آن گاه که خوارج کشته شدند و به ایشان عرض شد : ای امیرمؤمنان ! این جماعت همه نابود شدند . فرمود : هرگز ، به خدا قسم که آنها نطفه هایی در پشت مردان و زهدانهای زنان هستند . هر گاه شاخی از آنان بروید ، قطع گردد تا این که سرانجام از آنان عده ای راهزن و دزد بر جای ماند .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - وَقَدْ مَرَّ بِقَتْلِ الْخَوَارِجِ - : بُؤْسًا لَكُمْ ! لَقَدْ ضَرَّكُمْ مَنْ عَرَّكُمْ . فَقِيلَ لَهُ : مَنْ عَرَّهُمْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ؟ فَقَالَ : الشَّيْطَانُ الْمُضِلُّ ، وَالْأَنْفُسُ الْأَمَّارَةُ بِالسُّوءِ ، عَرَّتْهُمْ بِالْأَمَانِيِّ ، وَفَسَحَتْ لَهُمْ ، بِالْمَعَاصِي ، وَوَعَدَتْهُمْ الْإِظْهَارَ ، فَاقْتَحَمَتْ بِهِمُ النَّارَ .

امام علی علیه السلام - در هنگام عبور از جنازه خوارج - فرمود : بدا به حال شما ! آن کس که فریبتان داد به شما زیان رساند . عرض شد : ای امیرمؤمنان ! چه کسی فریبتان داد ؟ فرمود : شیطان گمراه کننده و نفس فرمان دهنده به بدی ؛ به آرزوهای خام فریبتان داد و میدان گناهان را بر آنان فراخ گردانید و به آنان وعده پیروزی داد و آن گاه آنان را در کام آتش فرو برد .

عنه عليه السلام : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : يَخْرُجُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ أَحْدَاثُ الْأَسْنَانِ ، سُفْهَاءُ الْأَخْلَامِ ، قَوْلُهُمْ مِنْ خَيْرِ أَقْوَالِ أَهْلِ الْبَرِيَّةِ ، صَلَاتُهُمْ أَكْثَرُ مِنْ صَلَاتِكُمْ ، وَقِرَاءَتُهُمْ أَكْثَرُ مِنْ قِرَاءَتِكُمْ ، لَا يُجَاوِزُ إِيْمَانُهُمْ تَرَاقِيَهُمْ - أَوْ قَالَ حَنَاجِرَهُمْ - . يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ ، فَاقْتُلُوهُمْ .

امام علی علیه السلام : شنیدم که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله می فرماید : در آخر الزمان مردمی سر برمی دارند کم سال و سبکسر . بهترین سخنان را به زبان می آورند ، بیش از شما نماز می خوانند ، بیش از شما قرآن تلاوت می کنند ، اما ایمان آنها از

استخوان چنبره - یا فرمود : از حنجره هایشان - فراتر نمی رود . آنان همانند فراتر رفتن تیر از هدف ، از دین خارج می شوند . این افراد را بکشید .

الإمام علي عليه السلام - وقد تلا رجل هذه الآية بحضرتِهِ - : أَهْلُ حُرُورَاءَ مِنْهُمْ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به کسی که این آیه را در حضور آن حضرت تلاوت کرد - فرمود : حروریان (خوارج) از این افرادند .

الإمام علي عليه السلام : إِنْ أَرَدْتَ أَنْ يُؤْمِنَكَ اللَّهُ سُوءَ الْعَاقِبَةِ فاعْلَمْ أَنَّ مَا تَأْتِيهِ مِنْ خَيْرٍ فَبِفَضْلِ اللَّهِ وَتَوْفِيقِهِ ، وَمَا تَأْتِيهِ مِنْ سُوءٍ فَبِإِمْهَالِ اللَّهِ وَإِنْظَارِهِ ، إِيَّاكَ وَحِلْمَهُ وَعَفْوُهُ عَنْكَ .

امام علی علیه السلام : اگر می خواهی که خداوند تو را از بدعاقبتی نگه دارد بدان که هر خوبی که به تو می رسد از فضل و توفیق خداست و هر بدی که به تو می رسد خداوند به تو مهلت و فرصت داده است . از بردباری و گذشت او نسبت به خودت بترس .

الإمام علي عليه السلام : غَايَةُ الْحَيَاءِ أَنْ يَسْتَحْيِيَ الْمَرْءُ مِنْ نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : اوج شرم این است که آدمی از خودش شرم کند .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ لَمْ يَسْتَحْيِ مِنَ النَّاسِ لَمْ يَسْتَحْيِ مِنَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که از مردم شرم نکند، از خداوند سبحان نیز شرم نمی کند .

عنه عليه السلام : مَنْ اسْتَحْيَى مِنْ قَوْلِ الْحَقِّ فَهُوَ أَحْمَقُ .

امام علی علیه السلام : کسی که از گفتن حق شرم کند احمق است .

الإمام علي عليه السلام : قُرْنِ الْحَيَاءِ بِالْحِرْمَانِ .

امام علی علیه السلام : کمرویی با محرومیت قرین است .

عنه عليه السلام : الْحَيَاءُ يَمْنَعُ الرِّزْقَ .

امام علی علیه السلام : کمرویی مانع روزی است .

عنه عليه السلام : سَبَبُ الْعِفَّةِ الْحَيَاءُ .

امام علی علیه السلام : علت پاکدامنی، شرم است .

عنه عليه السلام : أَعْقَلُ النَّاسِ أَحْيَاهُمْ .

امام علی علیه السلام : خردمندترین مردم، با شرم ترین آنهاست .

عنه عليه السلام : الْحَيَاءُ يَصُدُّ عَنْ فِعْلِ الْقَبِيحِ .

امام علی علیه السلام : شرم ، مانع زشتکاری می شود .

عنه عليه السلام : الْحَيَاءُ مِفْتَاحُ كُلِّ خَيْرٍ .

امام علی علیه السلام : شرم، کلید همه خوبیهاست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْحَيَاءُ سَبَبٌ إِلَى كُلِّ جَمِيلٍ .

امام علی علیه السلام : شرم، وسیله رسیدن به هر زیبایی است .

عنه عليه السلام : التَّوْحِيدُ حَيَاةُ النَّفْسِ .

امام علی علیه السلام : توحید، حیات جان است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَا حَيَاةَ إِلَّا بِالذِّينِ ، وَلَا مَوْتَ إِلَّا بِجُحُودِ الْيَقِينِ .

امام علی علیه السلام : زندگی، جز به دینداری نیست و مرگ، جز با از دست دادن یقین نیست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : اَعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا وَيَكَادُ صَاحِبُهُ يَشْبَعُ مِنْهُ وَيَمَلُّهُ إِلَّا الْحَيَاةَ ؛ فَإِنَّهُ لَا يَجِدُ فِي الْمَوْتِ رَاحَةً .

امام علی علیه السلام : بدانید که هیچ چیزی نیست جز این که دارنده اش از آن سیر و خسته می شود، مگر زندگی ؛ زیرا در مرگ آسودگی نمی بیند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَخْوَكُ دِينِكَ ، فَاحْتَطَّ لِدِينِكَ بِمِ شَيْئٍ .

امام علی علیه السلام : برادر تو دین توست ؛ پس تا می توانی مواظب دین خود باش .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ بِي حَاجَةً إِلَى أَحَدٍ مِنْ شِرَارِ خَلْقِكَ ، وَمَا جَعَلْتَ بِي مِنْ حَاجَةٍ فَاجْعَلْهَا إِلَى أَحْسَنِهِمْ وَجْهًا ، وَأَسْخَاهُمْ بِهَا نَفْسًا ، وَأَطْلَقِهِمْ بِهَا لِسَانًا ، وَأَقْلَهُمْ عَلَيَّ بِهَا مَنًّا .

امام علی علیه السلام : خدایا ! مرا به هیچ یک از بدان خلقت نیازمند مگردان ، و اگر مرا محتاج کسی کردی به خوشروترین و بخشنده ترین کس و آن که نیازم را با زبان خوش برآورد و کمتر بر من منت نهد ، محتاج گردان .

عنه عليه السلام : مَنْ اخْتَجْتَ إِلَيْهِ هُنْتَ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : به هرکه نیاز پیدا کنی، نزدش خوار می شوی .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : اَمُنُّ عَلَى مَنْ شِئْتَ تَكُنْ أَمِيرَهُ ، وَاحْتَجْ إِلَى مَنْ شِئْتَ تَكُنْ أَسِيرَهُ ، وَاسْتَغْنِ عَمَّنْ شِئْتَ تَكُنْ نَظِيرَهُ .

امام علی علیه السلام : به هرکه خواهی خوبی کن، تا فرمانروای او شوی ، دست نیاز به سوی هرکه خواهی دراز کن، تا اسیرش گردی و از هرکه خواهی بی نیازی جوی، تا همتای او شوی .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : نِعَمَ الْبَيْتِ الْحَمَامُ ؛ تُذَكِّرُ فِيهِ النَّارُ ، وَيَذْهَبُ بِالذَّرَنِ .

امام علی علیه السلام : نیکو خانه ای است حمام : هم یادآور آتش [دوزخ] است، و هم چرک را می برد .

عنه عليه السلام : أَحَمَقُ النَّاسِ مَنْ أَنْكَرَ عَلَى غَيْرِهِ رَذِيلَةً وَهُوَ مُقِيمٌ عَلَيْهَا .

امام علی علیه السلام : احمق ترین مردم کسی است که عیب دیگران را زشت می شمارد، در حالی که خود آن عیب را داراست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : السُّكُوتُ عَلَى الْأَحْمَقِ أَفْضَلُ (مِنْ) جَوَابِهِ .

امام علی علیه السلام : سکوت در برابر احمق، بهتر از جواب دادن به اوست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَحَمَقُ النَّاسِ مَنْ ظَنَّ أَنَّهُ أَعْقَلُ النَّاسِ .

امام علی علیه السلام : احمق ترین مردم کسی است که خود را خردمندترین مردم می داند .

عنه علیه السلام : أَحْمَقُ النَّاسِ مَنْ يَمْنَعُ الْبِرَّ وَيَطْلُبُ الشُّكْرَ ، وَيَفْعَلُ الشَّرَّ وَيَتَوَقَّعُ ثَوَابَ الْخَيْرِ .

امام علی علیه السلام : احمق ترین آدمها کسی است که مانع خوبی می شود و انتظار تشکر دارد و بدی می کند و توقع پاداش نیک دارد .

عنه علیه السلام : لَا تَرُدَّ عَلَى النَّاسِ كُلَّ مَا حَدَّثُواكَ ؛ فَكَفَى بِذَلِكَ حُمْقًا .

امام علی علیه السلام : سعی نکن هرچه مردم برای تو می گویند ردّ کنی که این نشانه حماقت است .

عنه علیه السلام : تُعْرِفُ حِمَاقَةَ الرَّجُلِ بِالْأَشْرِ فِي النِّعْمَةِ ، وَكَثْرَةِ الدَّلِّ فِي الْمِحْنَةِ .

امام علی علیه السلام : حماقت انسان، از این راه شناخته می شود که در هنگام برخورداری سرمست شود و در تنگدستی خود را بسیار خوار کند .

عنه علیه السلام : مِنْ أَمَارَاتِ الْأَحْمَقِ كَثْرَةُ تَلَوْنِهِ .

امام علی علیه السلام : از نشانه های احمق این است که هر دم به رنگی در می آید .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ نَظَرَ فِي عُيُوبِ النَّاسِ فَأَنكَرَهُائِمُ رَضِيَهَا لِنَفْسِهِ فَذَلِكَ الْأَحْمَقُ بَعِينُهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که عیبهای دیگران را ببیند و آنها را زشت شمارد اما همان عیبه‌ها را در خود بیسندد، احمق واقعی است .

عنه علیه السلام : أَفْقَرُ الْفَقْرِ الْحُمَقُ .

امام علی علیه السلام : بدترین فقر ، حماقت است .

عنه علیه السلام : مَا الْعَدُوُّ إِلَى عَدُوِّهِ أَسْوَأَ تَضْيِيعًا مِنَ الْأَحْمَقِ إِلَى نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : زیانی که احمق به خود می زند دشمن به دشمنش نمی زند .

الإمام عليّ عليه السلام : الحُمَقُ أدْوَأُ الدَّاءِ .

امام علی علیه السلام : حماقت، بدترین درد است .

الإمام عليّ عليه السلام - لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَحْلَمِ النَّاسِ - :الَّذِي لَا يَغْضَبُ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به پرسش از بردبارترین مردم - فرمود : کسی که خشمگین نمی شود .

الإمام عليّ عليه السلام : الْحَلِيمُ مَنْ اخْتَمَلَ إِخْوَانَهُ .

امام علی علیه السلام : بردبار کسی است که برادران خود را تحمل کند .

عنه عليه السلام : الْحِلْمُ عِنْدَ شِدَّةِ الْغَضَبِ يُؤْمِنُ غَضَبَ الْجَبَّارِ .

امام علی علیه السلام : بردباری کردن در اوج خشم، آدمی را از خشم [خدای] جبار در امان می دارد .

عنه عليه السلام : إِنَّ أَوَّلَ عَوَظِ الْحَلِيمِ مِنْ خَصْلَتِهِ ، أَنَّ النَّاسَ أَعْوَانُهُ عَلَى الْجَاهِلِ .

امام علی علیه السلام : نخستین عوضی که بردبار از این خصلت خود می گیرد، این است که مردم در برابر نادان به یاری او بر می خیزند .

عنه عليه السلام : إِنْ لَمْ تَكُنْ حَلِيمًا فَتَحَلَّمْ ؛ فَإِنَّهُ قَلَّ مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ إِلَّا أَوْشَكَ أَنْ يَكُونَ مِنْهُمْ .

امام علی علیه السلام : اگر بردبار نیستی، وانمود کن که بردباری؛ زیرا کمتر کسی است که خود را شبیه گروهی کند و بزودی یکی از آنان نشود .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ حَلَمَ سَادَ .

امام علی علیه السلام : هر که بردبار باشد، آقایی کند .

عنه عليه السلام : مَنْ حَلَمَ عَنْ عَدُوِّهِ ظَفَرَ بِهِ .

امام علی علیه السلام : آن که در برابر دشمنش بردباری نشان دهد بر او پیروز شود .

عنه عليه السلام : الْحِلْمُ وَالْأَنَاةُ تَوْأَمَانِ يُنْتِجُهُمَا عُلُوُّ الْهَمَّةِ .

امام علی علیه السلام : بردباری و وقار دو همزادند که مولود بلندهمتّی هستند .

عنه عليه السلام : عَلَيْكَ بِالْحِلْمِ ؛ فَإِنَّهُ ثَمَرَةُ الْعِلْمِ .

امام علی علیه السلام : برتو باد بردباری ، زیرا که ثمره دانایی است .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : بِوُفُورِ الْعَقْلِ يَتَوَفَّرُ الْحِلْمُ .

امام علی علیه السلام : با زیاد شدن عقل بردباری زیاد می شود .

عنه عليه السلام : جَمَالُ الرَّجُلِ حِلْمُهُ .

امام علی علیه السلام : زیبایی مرد، بردباری اوست .

عنه عليه السلام : الْحِلْمُ نِظَامُ أَمْرِ الْمُؤْمِنِ .

امام علی علیه السلام : بردباری، مایه سامان یافتن کار مؤمن است .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : الْحِلْمُ تَمَامُ الْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام : بردباری، کمال خرد است .

قرآن:

(يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أَحَلَّ لَهُمْ قُلْ أَحَلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ) .

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ)

.

«از تو می پرسند که چه چیز برای ایشان حلال شده است . بگو : چیزهای پاکیزه بر شما حلال شده است» .

«ای مردم ! از آنچه در زمین حلال و پاکیزه است بخورید و به دنبال گامهای شیطان نروید که او دشمن آشکار شماست» .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : عَلَيْكَ بِلُزُومِ الْحَلَالِ ، وَحُسْنِ الْبِرِّ بِالْعِيَالِ ، وَذِكْرِ اللَّهِ فِي كُلِّ حَالٍ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد استفاده از حلال و نیکی کردن به خانواده و به یاد خدا بودن در همه حال .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أخلِفُوا الظَّالِمَ إِذَا أَرَدْتُمْ يَمِينَهُ بِأَنَّهُ بَرِيءٌ مِنْ حَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ ، فَإِنَّهُ إِذَا حَلَفَ بِهَا كَاذِبًا عُوِجِلَ الْعُقُوبَةُ ، وَإِذَا حَلَفَ بِاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَمْ يُعَاجَلْ ؛ لَا نَهْ قَدْ وَحَدَ اللَّهُ تَعَالَى .

امام علی علیه السلام : هرگاه خواستید ستمگر را سوگند دهید، چنین سوگندش دهید که بگوید: «از حول و قوه خدا بدور باشم» زیرا اگر به دروغ چنین سوگندی یاد کند بی درنگ سزایش را خواهد چشید . اما اگر بگوید : «سوگند به خدایی که جز او خدایی نیست» در کیفر او درنگ خواهد شد ؛ زیرا خداوند متعال را به یگانگی ستوده است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِنَّ الْحُكَمَاءَ ضَيَّعُوا الْحِكْمَةَ لَمَّا وَضَعُوهَا عِنْدَ غَيْرِ أَهْلِهَا .
امام علی علیه السلام : همانا حکیمان آن گاه حکمت را تباه کردند که آن را در اختیار ناهلان گذاشتند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ ثَبَّتَ لَهُ الْحِكْمَةُ عَرَفَ الْعِبْرَةَ .

امام علی علیه السلام : هر که حکمت در دلش جای گیرد، عبرت شناس شود .

عنه عليه السلام : لَا حِكْمَةَ إِلَّا بِعِصْمَةٍ .

امام علی علیه السلام : حکمت، جز با خویشنداری از گناه به دست نمی آید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَا تَجْتَمِعُ الشَّهْوَةُ وَالْحِكْمَةُ .

امام علی علیه السلام : شهوت و حکمت با هم جمع نمی شوند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : رَأْسُ الْحِكْمَةِ لُزُومُ الْحَقِّ وَطَاعَةُ الْمُحَقِّ .

امام علی علیه السلام : ملازمت با حق و فرمانبری از مُحَقِّ، سرآمد حکمت است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَغْلِبِ الشَّهْوَةَ تَكْمُلْ لَكَ الْحِكْمَةُ .

امام علی علیه السلام : بر شهوت (خواهش نفس) چیره شو ، حکمتت به کمال می رسد .

عنه عليه السلام : لَيْسَ الْحَكِيمُ مَنْ لَمْ يُدَارِ مَنْ لَا يَجْدُبْدَا مِنْ مُدَارَاتِهِ .

امام علی علیه السلام : حکیم نیست آن که مدارا نکند با کسی که چاره ای جز مدارا با او ندارد .

الإمام عليّ عليه السلام : أَوَّلُ الْحِكْمَةِ تَرْكُ اللَّذَاتِ ، وَآخِرُهَا مَقْتُ الْفَانِيَاتِ .

امام علی علیه السلام : نخستین گام حکمت، وانهادن لذتهاست و آخرین گام آن، دشمن داشتن هر آنچه فانی می شود .

عنه عليه السلام : مِنَ الْحِكْمَةِ أَنْ لَا تُتَارَعَ مِنْ فَوْقَكَ ، وَلَا تَسْتَنْزِلَ مَنْ دُونَكَ ، وَلَا تَتَعَاطَى مَا لَيْسَ فِي قُدْرَتِكَ ، وَلَا يُخَالِفَ لِسَانُكَ قَلْبَكَ ، وَلَا قَوْلُكَ فِعْلَكَ ، وَلَا تَتَكَلَّمَ فِيمَا لَا تَعْلَمُ ، وَلَا تَتْرُكَ الْأَمْرَ عِنْدَ الْإِقْبَالِ وَتَطْلُبُهُ عِنْدَ الْإِدْبَارِ .

امام علی علیه السلام : از حکمت است که با فرا دست خود نستیزی و فرو دست خود را خوار نشماری و به کاری که در توان تو نیست نپردازی و زبانت با دلت و گفتارت با کردارت ناسازگار نباشد. و درباره آنچه نمی دانی سخن نگویی و وقتی کاری به تو رو می آورد رهایش نکنی و چون از تو روی گرداند دنبالش نروی .

عنه عليه السلام : الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ ، فَخُذِ الْحِكْمَةَ وَلَوْ مِنْ أَهْلِ النِّفَاقِ .

امام علی علیه السلام : حکمت، گمشده مؤمن است؛ پس، آن را، گر چه از منافقان، فرا گیر .

الإمام عليّ عليه السلام : لَيْسَ بِحَكِيمٍ مَنْ قَصَدَ بِحَاجَتِهِ غَيْرَ كَرِيمٍ .

امام علی علیه السلام : حکیم نیست کسی که نیاز خود را نزد شخص غیر کریم برد .

الإمام عليّ عليه السلام : الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ ، فَاطْلُبُوهَا وَلَوْ عِنْدَ الْمُشْرِكِ تَكُونُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلُهَا .

امام علی علیه السلام : حکمت، گمشده مؤمن است ؛ پس آن را بجوئید گر چه نزد مشرک باشد [زیرا که] شما بدان سزاوارتر و شایسته ترید .

عنه عليه السلام : الْحِكْمَةُ شَجَرَةٌ تَنْبُتُ فِي الْقَلْبِ ، وَتُثْمِرُ عَلَى اللِّسَانِ .

امام علی علیه السلام : حکمت درختی است که در دل می روید و بر زبان به بار می نشیند .

عنه عليه السلام : مَنْ عَرِفَ بِالْحِكْمَةِ لَحَظَّتْهُ الْعُيُونُ بِالْوَقَارِ وَالْهَيْبَةِ .

امام علی علیه السلام : هرکس به حکمت شناخته شود، چشمها با دیده وقار و شکوه به او بنگرند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْحِكْمَةُ رَوْضَةُ الْعُقَلَاءِ ، وَنُزْهَةُ النُّبَلَاءِ .

امام علی علیه السلام : حکمت، گلزار خردمندان است و گردشگاه فرزنانگان .

عنه عليه السلام : الْمُحْتَكِرُ الْبَخِيلُ جَامِعٌ لِمَنْ لَا يَشْكُرُهُ ، وَقَادِمٌ عَلَى مَنْ لَا يَعْذِرُهُ .

امام علی علیه السلام : محتکرِ بخیل برای کسی (وارث) گرد می آورد که از او تشکر نمی کند؛ و به سوی کسی (خداوند) می رود که عذرش را نمی پذیرد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْمُحْتَكِرُ مَحْرُومٌ نِعْمَتَهُ .

امام علی علیه السلام : محتکر، از نعمت خود محروم است .

عنه عليه السلام : كُلُّ حُكْرَةٍ تَضُرُّ بِالنَّاسِ وَتُغْلِي السَّعَرَ عَلَيْهِمْ فَلَا خَيْرَ فِيهَا .

امام علی علیه السلام : هر احتکاری که به مردم زیان رساند و نرخها را بالا برد خیر و برکتی ندارد .

عنه عليه السلام - فيما كَتَبَهُ لِأَشْتَرٍ حِينَ وَلَّاهُ مِصْرَ - ... : وَاعْلَمْ - مَعَ ذَلِكَ - أَنَّ فِي كَثِيرٍ مِنْهُمْ ضَيْقًا فَاحِشًا ، وَشُحًّا قَبِيحًا ، وَاحْتِكَارًا لِلْمَنَافِعِ ، وَتَحَكُّمًا فِي الْبَيَاعَاتِ ، وَذَلِكَ بَابٌ مَضَرَّةٌ لِلْعَامَّةِ ، وَعَيْبٌ عَلَى الْوُلَاةِ ، فَامْنَعْ مِنَ الْإِحْتِكَارِ ؛ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَنَعَ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام - در فرمان زمامداری مصر به مالک اشتر - نوشت : ... با این همه ، بدان که بسیاری از تاجران در داد و ستد بیش از اندازه سختگیرند و بخل ورزی ناپسندی دارند و به منظور سود بیشتر کالا را احتکار می کنند و به دلخواه نرخ گران می بندند و این کار برای توده مردم زیانبار و برای حکمرانان عیب و ننگ است . بنابراین ، از احتکار جلوگیری کن ؛ زیرا که رسول خدا صلی الله علیه و آله از آن منع فرموده است .

عنه عليه السلام : الْإِحْتِكَارُ رَذِيلَةٌ .

امام علی علیه السلام : احتکار، رذیلت است .

عنه عليه السلام : **الاحتكارُ مَطِيَّةُ النَّصَبِ** .

امام علی علیه السلام : احتکار، مرکب رنج است .

عنه عليه السلام : **مِنْ طَبَائِعِ الْأَعْمَارِ إِتْعَابُ النَّفُوسِ فِي الْاِحْتِكَارِ** .

امام علی علیه السلام : به رنج افکندن خود برای احتکار از خصلتهای ابلهان است .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : **الاحتكارُ داعيةُ الحرمانِ** .

امام علی علیه السلام : احتکار، موجب محرومیت است .

عنه عليه السلام : **الاحتكارُ شِيْمَةُ الْفُجَّارِ** .

امام علی علیه السلام : احتکار، خوی ناپکاران است .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : **وَأَعْظَمُ مَا افْتَرَضَ [اللهُ] سُبْحَانَهُ مِنْ تِلْكَ الْحُقُوقِ : حَقُّ الْوَالِي عَلَى الرَّعِيَّةِ ، وَحَقُّ الرَّعِيَّةِ عَلَى الْوَالِي** .

امام علی علیه السلام : از میان آن حقوق که خداوند سبحان واجب فرموده، مهمترین حقّ زمامدار بر ملّت است و حقّ ملّت بر زمامدار .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : **جَعَلَ اللهُ سُبْحَانَهُ حُقُوقَ عِبَادِهِ مُقَدِّمَةً لِحُقُوقِهِ ، فَمَنْ قَامَ بِحُقُوقِ عِبَادِ اللهِ كَانَ ذَلِكَ مُؤَدِّيًا إِلَى الْقِيَامِ بِحُقُوقِ اللهِ** .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان حقوق مردم را پیش روی حقوق خود گردانید ، پس هر که حقوق بندگان خدا را رعایت کند، این کار به رعایت کردن حقوق خدا بینجامد .

الإمامُ عليُّ عليه السلام ... : **لَكِنَّهُ سَبْحَانَهُ جَعَلَ حَقَّهُ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يُطِيعُوهُ ، وَجَعَلَ جَزَاءَهُمْ عَلَيْهِ مُضَاعَفَةَ الثَّوَابِ تَفَضُّلاً مِنْهُ** .

امام علی علیه السلام ... : اما خداوند سبحان حقّ خود را بر بندگان این قرار داد که او را فرمان برند و در مقابل ، برای آنان این حقّ را قائل شد که از روی تفضل خویش ، چند برابر پاداششان دهد .

عنه عليه السلام : **لَا تَمْنَعَنَّكُمْ رِعَايَةُ الْحَقِّ لِأَحَدٍ عَنْ إِقَامَةِ الْحَقِّ عَلَيْهِ** .

امام علی علیه السلام : رعایت حق کسی هرگز نباید مانع شما از اقامه حق بر او شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الحقُّ أَوْسَعُ الْأَشْيَاءِ فَيَا لَتَوَاصُفٍ ، وَأَضْيَقُهَا فِي التَّنَاصُفِ ، لَا يَجْرِي لِأَحَدٍ إِلَّا جَرَى عَلَيْهِ ، وَلَا يَجْرِي عَلَيْهِ إِلَّا جَرَى لَهُ ، وَلَوْ كَانَ لِأَحَدٍ أَنْ يَجْرِيَ لَهُ وَلَا يَجْرِيَ عَلَيْهِ لَكَانَ ذَلِكَ خَالِصًا لِلَّهِ سُبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام : حق در توصیف و گفتار گسترده ترین چیزهاست، اما در عمل تنگترین چیزهاست . کسی را حق نیست جز آن که بر او نیز حق است و بر او حق نیست جز آن که او را نیز [بر دیگری] حق است . اگر بنا بود کسی را حق باشد اما بر او حق نه ، آن کس فقط خداوند سبحان بود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِنَّ الْحَقَّ لَا يُعْرَفُ بِالرِّجَالِ ، اعْرِفِ الْحَقَّ تَعْرِفْ أَهْلَهُ .

امام علی علیه السلام : حق به شخصیتها شناخته نمی شود ؛ خود حق را بشناس تا پیروان آن را بشناسی .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - مِنْ وَصَايَاهُ لِابْنِهِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَام - : يَا بُنَيَّ ، أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ ، وَكَلِمَةِ الْحَقِّ فِي الرِّضَا وَالْغَضَبِ .

امام علی علیه السلام - در سفارشهای خود به فرزندش حسین علیه السلام - فرمود :
فرزندم ! تو را سفارش می کنم به ترس از خدا در توانگری و تهیدستی، و گفتن حق در خشنودی و خشم .

عنه عليه السلام : إِنَّ أَفْضَلَ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْ كَانَ الْعَمَلُ بِالْحَقِّ أَحَبَّ إِلَيْهِ - وَإِنْ نَقَصَهُ وَكَرَّثَهُ - مِنَ الْبَاطِلِ وَإِنْ جَرَّ إِلَيْهِ فَائِدَةٌ وَزَادَهُ .

امام علی علیه السلام : برترین مردم نزد خدا کسی است که عمل به حق را از عمل به باطل بیشتر دوست داشته باشد - اگر چه برای او زیانمند و غمبار باشد - و باطل برایش سودمند و فزاینده .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : فِي قَائِمَةِ سَيْفٍ مِنْ سُيُوفِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ صَحِيفَةٌ فِيهَا... قُلِ الْحَقُّ وَلَوْ عَلَى نَفْسِكَ .

امام علی علیه السلام : بر قبضه شمشیری از شمشیرهای رسول خدا صلی الله علیه و آله نوشته شده بود ... حق را بگو هر چند علیه خودت .

عنه علیه السلام : مَنْ يَطْلُبِ الْعِزَّ بِغَيْرِ حَقٍّ يَذِلَّ، وَمَنْ عَانَدَ الْحَقَّ لَزِمَهُ الْوَهْنُ .

امام علی علیه السلام : هر کس با تکیه به غیر حق جویای عزّت شود به ذلّت در افتد، و هر که با حق عناد ورزد خوار گردد .

قرآن:

(لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْثَرُكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ) .

«هر آینه ما حق را برای شما آوردیم ولی بیشترتان از حق کراهت دارید» .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ الْحَقَّ ثَقِيلٌ مَرِيءٌ ، وَإِنَّ الْبَاطِلَ خَفِيفٌ وَبِئْسَ .

امام علی علیه السلام : همانا حق سنگین است اما گوارا، و باطل سبک و آسان است اما کُشنده .

عنه علیه السلام : أَلَا وَإِنَّ الْحَقَّ مَطَايَا ذُلٍّ ، رَكِبَهَا أَهْلُهَا وَأَعْطَوْا أَرْمَتَهَا ، فَسَارَتْ بِهِمُ الْهُوَيْنَا حَتَّى أَتَتْ ظِلًّا ظَلِيلًا .

امام علی علیه السلام : هلا ! حق ها مرکبهایی رام هستند که صاحبانشان بر آنها نشستند و زمام آنها را به دست گرفتند . پس ، این مرکبها سواران خود را به آرامی و ملایمت بردند تا به سایه ای گسترده رسیدند .

قرآن:

(بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ) .

«بلکه حق را بر سر باطل می زنیم ، تا آن را درهم کوبد و باطل نابود شونده است . و وای بر شما از آنچه به خدا نسبت می دهید» .

الإمام عليّ عليه السلام : الْحَقُّ أَقْوَى ظَهِيرٍ .

امام علی علیه السلام : حق، نیرومندترین پشتیبان است .

عنه علیه السلام : لَا مَوَدَّةَ لِحَقْوِدٍ .

امام علی علیه السلام : کینه توز، پایبند دوستی و موَدّتی نیست .

عنه علیه السلام : سَبَبُ الْفِتَنِ الْحِقْدُ .

امام علی علیه السلام : علتِ فتنه ها و آشوبها کینه توزی است .

عنه علیه السلام : الْحَقُّودُ مُعَذِّبُ النَّفْسِ ، مُتَضَاعَفُ الْهَمِّ .

امام علی علیه السلام : جانِ کینه توز در عذاب است و اندوهش دو چندان .

عنه علیه السلام : الْحِقْدُ مَثَارُ الْغَضَبِ .

امام علی علیه السلام : کینه ، خشم برانگیز است .

عنه علیه السلام : الْحِقْدُ شِيْمَةُ الْحَسَدَةِ .

امام علی علیه السلام : کینه توزی، خصلت حسودان و بدخواهان است .

عنه علیه السلام : الْحِقْدُ نَارٌ لَا تُطْفَأُ إِلَّا بِالظَّفَرِ .

امام علی علیه السلام : کینه توزی، آتشی است که جز با پیروز شدن فرونشانده نمی شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْحِقْدُ أَلَمُ الْغُيُوبِ .

امام علی علیه السلام : کینه توزی، پست ترین عیبهاست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِنَّ إِحْسَانَكَ إِلَى مَنْ كَادَكَ مِنَ الْأَضْدَادِ وَالْحُسَادِ ، لَا غِيْظَ عَلَيْهِمْ مِنْ مَوَاقِعِ إِسَاءَتِكَ مِنْهُمْ ، وَهُوَ دَاعٍ إِلَى صِلَاهِمْ .

امام علی علیه السلام : خوبی کردن تو به دشمنان و بدخواهانت از بدی کردنت به آنها در ایشان مؤثرتر است و موجب اصلاح آنان می شود .

عنه علیه السلام : مَنْ كَثُرَ إِحْسَانُهُ أَحَبَّهُ إِخْوَانُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که احسانش زیاد باشد، دوستان و برادرانش او را دوست بدارند .

عنه علیه السلام : بِالْإِحْسَانِ تُمَلِّكُ الْقُلُوبَ .

امام علی علیه السلام : با نیکی کردن، دلها تصرف می شود .

عنه علیه السلام : زَكَاةُ الظَّفَرِ الْإِحْسَانُ .

امام علی علیه السلام : زکات پیروزی ، نیکی کردن است .

عنه علیه السلام : نِعَمَ زَادُ الْمَعَادِ الْإِحْسَانُ إِلَى الْعِبَادِ .

امام علی علیه السلام : چه نیکو توشه ای است برای معاد، نیکی کردن به بندگان .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عَلَيْكَ بِالْإِحْسَانِ ، فَإِنَّهُ أَفْضَلُ زِرَاعَةٍ ، وَأَرْبَحُ بِضَاعَةٍ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد نیکوکاری، که آن بهترین کشت، و سود آورترین کالاست .

قرآن:

(إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا) .

«اگر نیکی کنید به خود کرده اید و اگر بدی کنید نیز به خود کرده اید» .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّكَ إِنْ أَحْسَنْتَ فَنَفْسَكَ تُكْرِمُ ، وَإِلَيْهَا تُحْسِنُ ، إِنَّكَ إِنْ أَسَأْتَ فَنَفْسَكَ تَمْتَهُنُ ، وَإِيَّاهَا تَغْبِنُ .

امام علی علیه السلام : تو اگر نیکی کنی خودت را گرامی داشته ای و به خودت نیکی کرده ای ؛ اگر بدی کنی خودت را خوار کرده ای و به خودت زیان رسانده ای .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ أَعْظَمَ الْحَسَرَاتِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، حَسْرَةُ رَجُلٍ كَسَبَ مَالاً فِي غَيْرِ طَاعَةِ اللَّهِ ، فَوَرِثَهُ رَجُلٌ فَأَنْفَقَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ ، فَدَخَلَ بِهِ الْجَنَّةَ ، وَدَخَلَ الْأَوَّلُ بِهِ النَّارَ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین افسوس در روز قیامت ، افسوس مردی است که مالی را به ناروا گرد آورده و آن را برای کسی بر جای گذاشته و او آن را در راه طاعت خداوند سبحان خرج کرده باشد و بدان سبب به بهشت رود و او به دوزخ .

عنه علیه السلام : الْحَسُودُ كَثِيرُ الْحَسَرَاتِ ، مُتَضَاعَفُ السَّيِّئَاتِ .

امام علی علیه السلام : حسود، پُر حسرت است، و گناهانش مضاعف .

عنه علیه السلام : الْحَسُودُ لَا يَسُودُ .

امام علی علیه السلام : حسود، آقا و سرور نمی شود .

عنه علیه السلام : ما رَأَيْتُ ظَالِمًا أَشْبَهَ بِمَظْلُومٍ مِنَ الْحَاسِدِ : نَفْسٌ دَائِمٌ ، وَقَلْبٌ هَائِمٌ ، وَحُزْنٌ لَازِمٌ .

امام علی علیه السلام : ستمگری چون حسود ندیدم، که به ستمدیده شبیه تر باشد : جانی سرگردان دارد و دلی بیقرار و اندوهی پیوسته .

عنه علیه السلام : حَسَبُ الْحَاسِدِ مَا يَلْقَى .

امام علی علیه السلام : آنچه حسود [از حسادت خود] می کشد، او را بس است .

عنه علیه السلام : الْحَاسِدُ يَرَى أَنَّ زَوَالَ النُّعْمَةِ عَمَّنْ يَحْسُدُهُ نِعْمَةٌ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : حسود، زوال نعمت از محسود را برای خود نعمت می داند .

عنه علیه السلام : لِلَّهِ دَرُّ الْحَسَدِ مَا أَعْدَلَهُ ! بَدَأَ بِصَاحِبِهِ فَقَتَلَهُ .

امام علی علیه السلام : آفرین بر حسادت ! چه عدالت پیشه است ! پیش از همه صاحب خود را می کشد !

عنه علیه السلام : ثَمَرَةُ الْحَسَدِ شَقَاءُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : ثمره حسادت، رنج و بدبختی در دنیا و آخرت است .

عنه علیه السلام : الْحَسَدُ شَرُّ الْأَمْرَاضِ .

امام علی علیه السلام : حسادت، بدترین بیماری است .

عنه علیه السلام : رَأْسُ الرَّذَائِلِ الْحَسَدُ .

امام علی علیه السلام : حسد، سر آمد رذیلت هاست .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْحَسَدُ حَبْسُ الرُّوحِ .

امام علی علیه السلام : حسادت، زندان روح است .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَالنَّاسُ يَوْمَنْذٍ عَلَى طَبَقَاتٍ وَمَنَازِلَ، فَمِنْهُمْ مَنْ يُحَاسِبُ حِسَابًا يَسِيرًا وَيُنْقَلَبُ إِلَى أَهْلِهِ مَسْرُورًا ، وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ؛ لِأَنََّّهُمْ لَمْ

يَتَلَبَّسُوا مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا بِشَيْءٍ ، وَإِنَّمَا الْحِسَابُ هُنَاكَ عَلَى مَنْ تَلَبَّسَ بِهَا هَاهُنَا ، وَمِنْهُمْ مَنْ يُحَاسِبُ عَلَى النَّقِيرِ وَالْقَطْمِيرِ وَيَصِيرُ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ .

امام علی علیه السلام : در آن روز مردم چند گروهند : برخی از آنان مختصری حسابرسی می شوند و شادمان نزد خانواده خود برمی گردند ، برخی بدون حسابرسی وارد بهشت می شوند ؛ زیرا هیچ آلودگی دنیوی ندارند ؛ کسی در آن جا حسابرسی می شود که در این جا به دنیا آلوده شده باشد ؛ بعضی هم درباره گودی زیر هسته خرما و پوست نازک بین خرما و هسته آن (درباره کمترین جزئیات اعمالشان) باز خواست وبه عذاب آتش شعله ور گرفتار می شوند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ ذَكَرَ اسْمَ اللَّهِ عَلَى الطَّعَامِ لَمْ يُسَأَلْ عَنْ نَعِيمِ ذَلِكَ الطَّعَامِ أَبَدًا .

امام علی علیه السلام : هر کس در هنگام خوردن غذا نام خدا را بگوید، درباره نعمت آن خوراک هرگز مورد سؤال قرار نخواهد گرفت .

عنه عليه السلام : مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ سَعِدَ .

امام علی علیه السلام : هرکه نفس خود را حسابرسی کند نیکبخت شود .

عنه عليه السلام : مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ رِبْحٌ ، وَمَنْ غَفَلَ عَنْهَا خَسِرَ ، وَمَنْ خَافَ أَمِنَ .

امام علی علیه السلام : هرکه به حساب نفس خود برسد سود برد، و هر کس از آن غافل ماند زیان کند، و هرکس بترسد ایمن ماند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ وَقَفَ عَلَى عُيُوبِهِ، وَأَحَاطَ بِذُنُوبِهِ ، وَاسْتَقَالَ الذُّنُوبَ ، وَأَصْلَحَ الْعُيُوبَ .

امام علی علیه السلام : هر که به محاسبه نفس خود پردازد به عیبهایش آگاه شود و به گناهانش پی ببرد و گناهان را جبران کند و عیبه را برطرف سازد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : قَيِّدُوا أَنْفُسَكُمْ بِالْمُحَاسَبَةِ ، وَامْلِكُوهَا بِالْمُخَالَفَةِ .

امام علی علیه السلام : نفسهای خود را با حسابرسی به بند کشید؛ و با مخالفت کردن با آن، زمامش را در اختیار گیرید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الحِسَابُ قَبْلَ الْعِقَابِ ، الثَّوَابُ بَعْدَ الْحِسَابِ .

امام علی علیه السلام : حسابرسی پیش از کیفر است؛ پاداش بعد از حسابرسی [اعمال] .

عنه عليه السلام : غَسْلُ الثَّيَابِ يُذْهِبُ الْهَمَّ وَالْحُزْنَ .

امام علی علیه السلام : شستن جامه ها (نظافت لباس) ، غم و اندوه را می برد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : نِعَمَ طَارِدُ الْهُمُومِ الْيَقِينُ .

امام علی علیه السلام : چه نیکو غم زدایی است، یقین .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ وَالْجَزَعَ ؛ فَإِنَّهُ يَقْطَعُ الْأَمَلَ ، وَيُضْعِفُ الْعَمَلَ ، وَيُورِثُ الْهَمَّ .

امام علی علیه السلام : از بیتابی کردن بپرهیز ؛ که آن امید را قطع می کند و عمل را ضعیف می گرداند و اندوه می آورد .

عنه عليه السلام : مَا رَأَيْتُ ظَالِمًا أَشْبَهَ بِمَظْلُومٍ مِنَ الْحَاسِدِ؟ نَفْسٌ دَائِمٌ، وَقَلْبٌ هَائِمٌ، وَحُزْنٌ لَازِمٌ .

امام علی علیه السلام : ستمگری ندیدم که به ستمدیده ماننده تر باشد مگر حسود ؟ او جانی خسته دارد و دلی سرگشته و اندوهی پیوسته .

عنه عليه السلام : مَنْ قَصَرَ فِي الْعَمَلِ ابْتُلِيَ بِالْهَمِّ .

امام علی علیه السلام : هر که در عمل کوتاهی کند، به اندوه گرفتار آید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ غَضِبَ عَلَى مَنْ لَا يَقْدِرُ أَنْ يَضُرَّهُ ، طَالَ حُزْنُهُ وَعَذَبَ نَفْسُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که بر کسی خشم گیرد که توان آسیب رساندن به او را ندارد، اندوهش دراز گردد و خود را عذاب دهد .

عنه عليه السلام : الْهَمُّ يُذِيبُ الْجَسَدَ .

امام علی علیه السلام : غصّه و اندوه، بدن را آب می کند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْهَمُّ نِصْفُ الْهَرَمِ .

امام علی علیه السلام : اندوه، نیمی از پیری است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَخْزَمُكُمْ أَزْهَدُكُمْ .

امام علی علیه السلام : دور اندیش ترین شما، زاهدترین شماست .

عنه عليه السلام : الْحَازِمُ مَنْ يُؤَخِّرُ الْعُقُوبَةَ فِي سُلْطَانِ الْغَضَبِ ، وَيُعَجِّلُ مُكَافَأَةَ الْإِحْسَانِ اغْتِنَامًا لِفُرْصَةِ الْإِمْكَانِ .

امام علی علیه السلام : دور اندیش کسی است که در هنگام برافروخته شدن آتش خشم، کیفر دادن را به تأخیر اندازد و به محض دست دادن فرصت ممکن، برای جبران کردن احسان بشتابد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْحَازِمُ مَنْ لَمْ يَشْغَلْهُ غُرُورُ دُنْيَاهُ عَنِ الْعَمَلِ لِأُخْرَاهُ .

امام علی علیه السلام : دور اندیش کسی است که فریبندگی دنیا او را از کار برای آخرتش باز ندارد .

عنه عليه السلام : الْحَازِمُ مَنْ تَخَيَّرَ لَخُلَّتِهِ ؛ فَإِنَّ الْمَرْءَ يُوزَنُ بِخَلِيلِهِ .

امام علی علیه السلام : دور اندیش کسی است که دوست خوب برگزیند ؛ زیرا آدمی به دوست خود سنجیده می شود .

عنه عليه السلام : الْحَازِمُ مَنْ لَا يَشْغَلُهُ النَّعْمَةُ عَنِ الْعَمَلِ لِلْعَاقِبَةِ .

امام علی علیه السلام : دور اندیش کسی است که برخورداری از نعمت و ثروت او را از کار برای آخرت باز ندارد .

عنه عليه السلام : لَا خَيْرَ فِي عَزْمٍ بِلَا حَزْمٍ .

امام علی علیه السلام : در تصمیمی که با دور اندیشی همراه نباشد خیری نیست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْحَزْمُ النَّظَرُ فِي الْعَوَاقِبِ ، وَمُشَاوَرَةُ ذَوِي الْعُقُولِ .

امام علی علیه السلام : دور اندیشی، عاقبت نگری است و رایزنی با خردمندان .

عنه عليه السلام : أَصْلُ الْحَزْمِ الْوُقُوفُ عِنْدَ الشُّبْهَةِ .

امام علی علیه السلام : ریشه دور اندیشی باز ایستادن در هنگام شبهه است .

عنه علیه السلام : الطَّمَانِينَةُ قَبْلَ الْخُبْرَةِ خِلَافُ الْحَزْمِ .

امام علی علیه السلام : اعتماد کردن پیش از آزمودن، خلاف دور اندیشی است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الظَّفَرُ بِالْحَزْمِ وَالْجَزْمِ .

امام علی علیه السلام : پیروزی، با دور اندیشی و اراده پایدار به دست می آید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ تَوَرَّطَ فِي الْأُمُورِ بِغَيْرِ نَظَرٍ فِي الْعَوَاقِبِ فَقَدْ تَعَرَّضَ لِلنَّوَائِبِ .

امام علی علیه السلام : هر کس بدون عاقبت اندیشی در کارها دست به کاری زند، خود را گرفتار سختیها و مصائب کند .

عنه علیه السلام : أَعْقَلُ النَّاسِ أَنْظَرُهُمْ فِي الْعَوَاقِبِ .

امام علی علیه السلام : خردمندترین مردم، عاقبت اندیش ترین آنهاست .

عنه علیه السلام : مَنْ أَخَذَ بِالْحَزْمِ اسْتَظْهَرَ ، مَنْ أَضَاعَ الْحَزْمَ تَهَوَّرَ .

امام علی علیه السلام : آن که دور اندیش باشد، احتیاط کند و آن که دور اندیشی را رها کند بی باک شود .

عنه علیه السلام : التَّدْبِيرُ قَبْلَ الْعَمَلِ يُؤْمِنُكَ مِنَ النَّدَمِ .

امام علی علیه السلام : اندیشیدن پیش از کار، تو را از پشیمانی ایمن می دارد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْحَزْمُ كِيَاَسَةٌ .

امام علی علیه السلام : دور اندیشی، زیرکی است .

عنه علیه السلام - مِنْ خُطْبَةٍ لَهُ يَصِفُ فِيهَا الْمُنَافِقِينَ - : فَهُمْ لَمَّةُ الشَّيْطَانِ ، وَحُمَةٌ

النَّيِّرَانِ ، أَوْلَيْكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ ، أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ .

امام علی علیه السلام - در قسمتی از خطبه خویش در توصیف منافقان - فرمود: آنان گروه شیطان و شعله آتش جهنم هستند. آنان حزب شیطانند و بدانید که حزب شیطان بازنده و زیانکارند .

قرآن:

(اسْتَخْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ) .

«شیطان بر آنان چیره شده است و نام خدا را از یادشان برده است . ایشان حزب شیطانند . آگاه باشید که حزب شیطان زیانکارانند» .

الإمام علي عليه السلام : أيها الناس ، إنما بدءٌ وقوعِ الفتنِ أهواءٌ تُتَّبَعُ ... ولو أنَّ الحقَّ خلصَ لم يكنِ اختلافٌ ، ولكنَّ يؤخذُ من هذا ضِغْتُ ومن هذا ضِغْتُ فيمَزْجَانِ فيجِيئَانِ معاً ، فهنالك استخوذُ الشَّيْطَانِ على أوليائه ، ونجا الذين سبقت لهم من الله الحُسنى .

امام علی علیه السلام : ای مردم ! جز این نیست که فتنه ها، به سبب پیروی از خواهشهای نفسانی، آغاز می شود ... اگر حق خالص و یکدست بود اختلافی پیش نمی آمد . اما اندکی از حق و مشتی از باطل گرفته و درهم آمیخته می شوند . در این جاست که شیطان بر دوستداران خود چیره می شود ، اما آنان که نیکی (لطف) خداوند پیشاپیش شامل حالشان شده نجات یابند .

قرآن:

(وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ) .

«هر که با خدا و پیامبر او و مؤمنان دوستی کند، بداند که حزب خداوند پیروز است» .

الإمام علي عليه السلام : أيسرُّكَ أن تكونَ من حزبِ اللهِ الغالبينَ ؟ اتَّقِ اللهَ سُبْحَانَهُ وَأَحْسِنْ فِي كُلِّ أَمْرٍ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ .

امام علی علیه السلام : آیا خوش داری که از حزب پیروز خدا باشی ؟ از خداوند سبحان بترس و در همه کارهایت خوب عمل کن ؛ زیرا که خداوند با تقوا پیشگان و نیکوکاران است .

عنه عليه السلام : لو لم يَنْهَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ عَنْ مَحَارِمِهِ لَوْجَبَ أَنْ يَجْتَنِبَهَا الْعَاقِلُ .

امام علی علیه السلام : اگر خداوند سبحان هم از حرامهایش نهی نمی کرد، بر خردمند لازم بود که از آنها دوری کند .

عنه علیه السلام : مِنْ أَحْسَنِ الْمَكَارِمِ تَجَنُّبُ الْمَحَارِمِ .

امام علی علیه السلام : از بهترین مکارم اخلاق، دوری کردن از حرامهاست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِذَا رَغِبْتَ فِي الْمَكَارِمِ فَاجْتَنِبِ الْمَحَارِمَ .

امام علی علیه السلام : اگر خواهان صفات عالی هستی از حرامها دوری کن .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : تَعَرَّضُوا لِلتَّجَارَةِ ؛ فَإِنَّ فِيهَا غِنًى لَكُمْ عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ ، وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُحِبُّ الْعَبْدَ الْمُخْتَرِفَ الْأَمِينَ .

امام علی علیه السلام : به تجارت پردازید، که آن شما را از آنچه در دست مردم است بی نیاز می گرداند و خداوند عز و جل بنده پیشه ور درستکار را دوست دارد .

عنه علیه السلام : شِدَّةُ الْحَرِصِ مِنْ قُوَّةِ الشَّرِّهِ وَضَعْفُ الدِّينِ .

امام علی علیه السلام : آزمندی زیاد، ناشی از نیروی سیری ناپذیری و سستی دین است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : عَلَى الشَّكِّ وَقِلَّةِ الثَّقَةِ بِاللَّهِ ، مَبْنَى الْحَرِصِ وَالشُّحِّ .

امام علی علیه السلام : بنای آزمندی و بخل شدید بر شك و کم اعتمادی به خدا استوار است .

عنه علیه السلام : الْحَرِيسُ لَا يَكْتَفِي .

امام علی علیه السلام : آزمند، بسنده نمی کند .

عنه علیه السلام : مَنْ حَرَصَ شَقِيٍّ وَتَعَنَّى .

امام علی علیه السلام : آن که حریص شد خود را در بدبختی و رنج افکند .

عنه علیه السلام : الْحَرِيسُ فَقِيرٌ وَلَوْ مَلَكَ الدُّنْيَا بِحَذَائِيرِهَا .

امام علی علیه السلام : آزمند، نیازمند است اگر چه مالک همه دنیا باشد .

عنه علیه السلام : الرِّزْقُ مَقْسُومٌ ، الْحَرِيسُ مَحْرُومٌ .

امام علی علیه السلام : روزی، قسمت شده است ؛ حریص، محروم است .

عنه علیه السلام - وقد سُئِلَ : أَيُّ ذُلٍّ أَذَلُّ - :الحِرْصُ عَلَى الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که : کدام خواری بدتر است ؟ - فرمود : آزمندی به دنیا .

عنه علیه السلام : الحِرْصُ لَا يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ ، وَلَكِنْ يُذِلُّ الْقَدَرَ .

امام علی علیه السلام : آزمندی روزی را زیاد نمی کند، بلکه قدر و منزلت را خوار می سازد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْحَرِيسُ أَسِيرُ مَهَانَةٍ لَا يُفَكُّ أَسْرَهُ .

امام علی علیه السلام : آزمند ، اسیری زبون است که از بند اسارت هرگز نرهد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - وَقَدْ سُئِلَ عَنِ الْحَرِصِ : مَا هُوَ ؟ - :هُوَ طَلَبُ الْقَلِيلِ بِإِضَاعَةِ الْكَثِيرِ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که : آزمندی چیست ؟ - فرمود : به دست آوردن اندک، با از دست دادن بسیار .

عنه علیه السلام : الْحَرِصُ عَنَاءٌ مُؤَبَّدٌ .

امام علی علیه السلام : آزمندی، رنجی جاویدان است .

عنه علیه السلام : الْحَرِصُ يُزْرِي بِالْمَرْوَةِ .

امام علی علیه السلام : آزمندی، جوانمردی را لکه دار می کند .

عنه علیه السلام : الْحَرِصُ مَطِيَّةُ التَّعَبِ .

امام علی علیه السلام : آزمندی، مرکب رنج است .

عنه علیه السلام : الْعَبْدُ حُرٌّ مَا قَنَعَ ، الْحُرُّ عَبْدٌ مَا طَمِعَ .

امام علی علیه السلام : بنده قانع، آزاد است و آزادطمعکار ، بنده .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ آدَمَ لَمْ يَلِدْ عَبْدًا وَلَا أَمَةً ، وَإِنَّ النَّاسَ كُلَّهُمْ أَحْرَارٌ .

امام علی علیه السلام : ای مردم ! آدم نه بنده ای زایید و نه کنیزی . مردم همه آزادند .

عنه علیه السلام : لَا تَكُونَنَّ عَبْدَ غَيْرِكَ وَقَدْ جَعَلَكَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ حُرًّا .

امام علی علیه السلام : هرگز بنده دیگران مباش که خداوند سبحان تو را آزاد آفریده است .

الإمام عليّ عليه السلام : الطَّلَاقُ شِيمَةُ الْحُرِّ .

امام علی علیه السلام : گشاده رویی، خصلت آزاد مرد است .

عنه علیه السلام : إِنَّ الْحَيَاءَ وَالْعِفَّةَ مِنْ خَلَائِقِ الْإِيمَانِ ، وَإِنَّهُمَا لَسَجِيَّةُ الْأَحْرَارِ وَشِيمَةُ الْأَبْرَارِ .

امام علی علیه السلام : حیا و عفت از خصلت‌های ایمان است . و این دو، سرشت آزادگان و خوی نیکان است .

الإمام عليّ عليه السلام : اللَّصُّ الْمُحَارِبُ فَاقْتُلْهُ ، فَمَا أَصَابَكَ فِدْمُهُ فِي عُنْقِي .

امام علی علیه السلام : دزد محارب را بکش و نگران نباش ؛ خونش به گردن من .

الإمام عليّ عليه السلام - عِنْدَ لِقَاءِ الْعَدُوِّ مُحَارِبًا - : اللَّهُمَّ إِلَيْكَ أَفْضَتِ الْقُلُوبُ ، وَمُدَّتِ الْأَعْنَاقُ ... اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْكُو إِلَيْكَ غَيْبَةَ نَبِيِّنَا ، وَكَثْرَةَ عَدُوِّنَا ، وَتَشَتَّتَ أَهْوَانُنَا .

امام علی علیه السلام - هنگام رویارو شدن با دشمن در جنگ - گفت : خدایا! دلها به سوی تو پرکشیده و گردنها سوی تو کشیده شده است ... پروردگارا! ما از نبودن پیامبرمان و زیادی دشمنانمان و پراکندگی خواسته هایمان ، به درگاه تو شکایت می آوریم .

قرآن:

(وَمَنْ يُؤْلِهِمْ يَوْمَ ذِي الْقَعْدَةِ إِلَّا مَتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ) .

«و هر که در آن هنگام به آنان (دشمنان) پشت کند مگر آنکه [هدفش] کناره گیری برای نبردی [مجدّد] یا پیوستن به جمعی [دیگر از هم‌زمانش] باشد قطعاً به خشم خدا گرفتار خواهد شد و جایگاهش دوزخ است و چه بد سرانجامی است» .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - لأصحابه في حربِ صفينَ - : عَاوِدُوا الْكَرَّ ، وَاسْتَحْيُوا مِنَ الْفَرِّ ؛ فَإِنَّهُ عَارِفي الأَعْقَابِ ، وَنَارُ يَوْمِ الْحِسَابِ ، وَطِيبُوا عَنْ أَنْفُسِكُمْ نَفْسًا ، وَامْشُوا إِلَى الْمَوْتِ مَشْيًا سُجْحًا .

امام علی علیه السلام - به یارانش در جنگ صفین - فرمود : پیاپی یورش برید و از گریختن شرم کنید ، که گریز از میدان جنگ ننگی است جاویدان در میان اعقاب و روزگاران آینده و موجب آتش در روز حسابرسی . با رضایت خاطر بجنگید و شادمان و سبک جان به سوی مرگ گام بردارید .

عنه عليه السلام : نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَنْ يُلْقَى السِّمُّ فِي بِلَادِ الْمُشْرِكِينَ .

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله از مسموم کردن شهرهای مشرکان نهی فرمود .

عنه عليه السلام : لَا تُقَاتِلُوهُمْ حَتَّى يَبْدَؤُوكُمْ ، فَإِنَّكُمْ بِحَمْدِ اللَّهِ عَلَى حُجَّةٍ ، وَتَرْكُكُمْ إِيَّاهُمْ حَتَّى يَبْدَؤُوكُمْ حُجَّةٌ أُخْرَى لَكُمْ عَلَيْهِمْ ، فَإِذَا كَانَتِ الْهَزِيمَةُ بِإِذْنِ اللَّهِ فَلَا تَقْتُلُوا مُدْبِرًا ، وَلَا تُصِيبُوا مُعَوِّرًا ، وَلَا تُجْهِزُوا عَلَى جَرِيحٍ ، وَلَا تَهْجُوا النِّسَاءَ بِأَذَى .

امام علی علیه السلام : با دشمن ننگید تا او جنگ را آغاز کند؛ زیرا شما بحمدالله حجت دارید و این که شما آنان را بگذارید تا آغازگر جنگ باشند، خود، حجت دیگری برای شما در برابر آنان است. اگر به اذن خداوند، دشمن شکست خورد و فراری شد، پشت کرده را نکشید و به آن که در چنگتان گرفتار آمده است صدمه نزنید و کار زخمی را نسازید و زنان را با آزار و اذیت نینگیزید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : فَقَدِّمُوا الدَّارِعَ ، وَأَخِّرُوا الْحَاسِرَ ، وَعَضُّوا عَلَى الْأَضْرَاسِ ؛ فَإِنَّهُ أَنْبَى السُّيُوفِ عَنِ الْهَامِ ، وَالتَّوَّأَ فِي أَطْرَافِ الرِّمَاحِ ؛ فَإِنَّهُ أَمُورٌ لِلْأَسِنَّةِ ، وَغَضُّوا الْأَبْصَارَ ؛ فَإِنَّهُ أَرْبَطُ لِلْجَاشِ وَأَسْكَنُ لِلْقُلُوبِ ، وَأَمِيتُوا الْأَصْوَاتَ ؛ فَإِنَّهُ أَطْرَدُ لِلْفَشْلِ .

امام علی علیه السلام : زره داران را در صف جلو و بی زرهان را در صفوف عقب قرار دهید و دندانها را بر هم بفشارید ؛ که این کار تاثیر شمشیر را بر سر کمتر می کند ، در اطراف نیزه ها پیچ و تاب خورید ، که با این کار در برابر نیزه ها بهتر می توان جا خالی کرد ، دیدگانتان را فرو اندازید که این کار بیشتر قوت قلب و آرامش دل می بخشد، صداهاى خود را خاموش کنید که این کار در زدودن ترس و سستی مؤثرتر است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - في وصيّته لزياد بن النضر - :اعْلَمْ أَنَّ مُقَدِّمَةَ الْقَوْمِ عُيُونُهُمْ ،وَعُيُونَ الْمُقَدِّمَةِ طَلَائِعُهُمْ ، فَإِذَا أَنْتَ خَرَجْتَ مِنْ بِلَادِكَ وَدَنَوْتَ مِنْ عَدُوِّكَ فَلَا تَسْأَمْ مِنْ تَوْجِيهِ الطَّلَائِعِ فِي كُلِّ نَاحِيَةٍ وَفِي بَعْضِ الشَّعَابِ وَالشَّجَرِ وَالْخَمَرِ وَفِي كُلِّ جَانِبٍ ؛ حَتَّى لَا يُغَيِّرَكَ عَدُوُّكَ ، وَيَكُونَ لَكُمْ كَمِينٌ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به زیاد بن نضر - فرمود : بدان که پیشقراولان سپاه چشمهای آن هستند و چشمان پیشقراولان، طلایه داران ایشانند. پس ، هرگاه از مرزهای سرزمین خود بیرون رفتی و به دشمنت نزدیک شدی، بیدرنگ طلایه داران را به هر سو و به پاره ای از درّه ها و درخت زارها و کمینگاهها و به هر گوشه ای روانه ساز تا مبادا دشمن تان در کمین شما باشد و ناگهان بر شما بتازد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - في صِفَيْنَ - :فَوَاللَّهِ مَا دَفَعْتُ الْحَرْبَ يَوْمَا إِلَّا وَأَنَا أَطْمَعُ أَنْ تَلْحَقَ بِي طَائِفَةٌ فَتَهْتَدِيَ بِي، وَتَعُشُوْا إِلَى ضَوْئِي ، وَذَلِكَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَقْتُلَهَا عَلَى ضَلَالِهَا .

امام علی علیه السلام - در صفین - فرمود : به خدا سوگند يك روز جنگ را به تأخیر نینداختم مگر از این رو که امید داشتم گروهی به من بپیوندند و به سبب من هدایت شوند و در پرتو من بیارامند ؛ این را خوشتر دارم تا آنان را در حالی که گمراهند بکشم .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَلَا وَإِنِّي قَدْ دَعَوْتُكُمْ إِلَى قِتَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَيْلًا وَنَهَارًا ، وَسِرًّا وَإِعْلَانًا ، وَقُلْتُ لَكُمْ : اغْزَوْهُمْ قَبْلَ أَنْ يَغْزَوْكُمْ ، فَوَاللَّهِ مَا عُزِيَ قَوْمٌ قَطُّ فِي عُقْرِ دَارِهِمْ إِلَّا دَلُّوا .

امام علی علیه السلام : هان ! من شما را شب و روز و در آشکار و نهان به نبرد با این قوم فرا خواندم و به شما گفتم : پیش از آن که آنان به شما یورش آورند، شما بر آنان بتازید؛ زیرا به خدا سوگند با هیچ مردمی در دل سرزمین شان جنگ نشد مگر آن که به خواری و شکست افتادند .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ وَمَذْمُومَ اللَّجَاجِ ، فَإِنَّهُ يُثِيرُ الْحُرُوبَ .

امام علی علیه السلام : از لجاجت بیجا و نکوهیده بیرهیز که آن جنگها بر می افروزد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَيْسَ عَلَى مُسْتَكْرَهٍ حَدٌّ وَ لَا عَلَى مُسْتَكْرَهَةٍ حَدٌّ .

امام علی علیه السلام : زن و مرد و ادا داشته شده [به گناه] ، حد ندارند .

الإمام عليّ عليه السلام : الخُلفُ مَثَارُ الحُرُوبِ .

امام علی علیه السلام : اختلاف و ناسازگاری، جنگ خیز است .

عنه عليه السلام : اللَّجَاجُ مَثَارُ الحُرُوبِ .

امام علی علیه السلام : لجاجت، خیزشگاه جنگهاست .

الإمام عليّ عليه السلام : ما عاقَبَ اللهُ عبدا مؤمنا فيهذه الدُّنيا إِلَّا كانَ أَجودَ وأَمجدَ مِنْ أَنْ يَعُودَ في عِقابِهِ يَوْمَ القِيامَةِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند بنده مؤمنی را در این دنیا کیفر دهد بخشنده تر و بزرگوارتر از آن است که روز قیامت نیز او را دوباره کیفر دهد .

الإمام عليّ عليه السلام : لا أُقِيمُ على أَحَدٍ حَدًّا بأَرْضِ العَدُوِّ حَتَّى يَخْرُجَ مِنْها ، لئلا تُلْحَقَهُ الحَمِيَّةُ فَيُلْحَقَ بالعَدُوِّ .

امام علی علیه السلام : در سرزمین دشمن بر هیچ کسی حدّی جاری نمی کنم تا زمانی که از آن جا خارج شود ؛ زیرا ممکن است غیرتی شود و به دشمن پیوندد .

الإمام عليّ عليه السلام : لا كَفَالَةٌ في حَدٍّ مِنَ الحُدُودِ .

امام علی علیه السلام : در هیچ حدّی از حدود ، کفالت وجود ندارد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِذَا حَدَّثْتُمْ بِحَدِيثٍ فَاسْنِدُوهُ إِلَى الَّذِي حَدَّثَكُمْ ، فَإِنْ كانَ حَقًّا فَلَكُمْ وَ إِنْ كانَ كَذِبًا فَعَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه حدیثی را روایت می کنید آنرا به کسی که برایتان روایت کرده اسناد دهید ، در اینصورت چنانچه راست گفته باشد (نفعش) برای شماست و چنانچه دروغ گفته باشد (ضررش) بر ضدّ اوست .

الإمام عليّ عليه السلام : عَلَيكُمْ بِالذِّرائِطِ لا بِالرِّوایاتِ .

امام علی علیه السلام : همتتان درایت و فهم حدیث باشد و نه روایت و نقل آن .

عنه عليه السلام : هِمَّةُ السُّفْهَاءِ الرَّوَايَةُ ، وَهِمَّةُ الْعُلَمَاءِ الدَّرَايَةُ .

امام علی علیه السلام : اهتمام کم خردان نقل کردن [حدیث] است، و اهتمام دانایان فهمیدن [آن] .

الإمام عليّ عليه السلام : قال رسول الله صلى الله عليه و آله : اللَّهُمَّ ارْحَمْ خُلَفَائِي - ثَلَاثًا - .
- قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَنْ خُلَفَاؤُكَ ؟ قَالَ : الَّذِينَ يَبْلَغُونَ حَدِيثِي وَسُنَّتِي ، ثُمَّ يُعَلِّمُونَهَا أُمَّتِي .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله سه بار فرمود : خدایا ! جانشینان مرا رحمت کن. عرض شد: ای رسول خدا! جانشینان شما چه کسانی هستند؟ فرمود: آنان که حدیث و سنت مرا فرا می گیرند و سپس آن را به امت من آموزش می دهند .

عنه عليه السلام : إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي أَرْضِهِ حُجَّةٌ وَلَا حِكْمَةٌ أَبْلَغُ مِنْ كِتَابِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی را در زمین حجّت و حکمتی رساتر از کتابش نباشد .

قرآن:

(رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا)

«پیامبرانی مرّده دهنده و بیم دهنده، تا از آن پس ، مردم را بر خدا حجّتی نباشد و خدا پیروزمند و حکیم است» .

الإمام عليّ عليه السلام : يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ حُجَّةٌ فِي أَرْضِهِ أَوْ كَذٌ مِنْ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله ، وَلَا حِكْمَةٌ أَبْلَغُ مِنْ كِتَابِهِ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! خداوند سبحان رادر زمین حجّتی استوارتر از پیامبر ما محمد صلی الله علیه و آله و حکمتی رساتر از کتابش نیست .

عنه عليه السلام : مَنْ صَدَقَتْ لَهُجَّتُهُ قَوِيَتْ حُجَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که گفتارش راست است، حجّتش قوی است .

قرآن:

(وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّى نَبْعَثَ رَسُولًا) .

(لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَى مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ) .

«و ما [هیچ قومی را] عذاب نمی کنیم تا آن گاه که [بر ایشان] پیامبری بفرستیم» .

«تا هر که هلاک می شود به دلیلی هلاک شود و هر که زنده می ماند به دلیلی زنده ماند» .

الإمام عليّ عليه السلام : قُوَّةُ سُلْطَانِ الْحُجَّةِ أَعْظَمُ مِنْ قُوَّةِ سُلْطَانِ الْقُدْرَةِ .

امام علی علیه السلام : قدرت حاکمیت حجت و دلیل ، بیشتر از نیروی قدرت و زور است .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ تَرَكَ الْحَجَّ لِحَاجَةٍ مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا لَمْ يُقْضَ حَتَّى يَنْظُرَ إِلَى الْمُخْلَقِينَ .

امام علی علیه السلام : هر کس حج را به سبب مشکل و نیازی دنیوی ترک کند، تا زمانی که حاجیان را نبیند (حاجیان از حج برگردند یا خودش به حج رود) نیاز و مشکلش برطرف نشود .

الإمام عليّ عليه السلام : أَتَمُّوا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَجَّكُمْ إِذَا خَرَجْتُمْ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ ، فَإِنَّ تَرْكَهُ جَفَاءٌ ، وَبِذَلِكَ أَمَرْتُمْ ، (وَأَتَمُّوا) (بِالْقُبُورِ الَّتِي أَلَزَمَكُمُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ حَقَّهَا وَزِيَارَتَهَا ، وَاطْلُبُوا الرِّزْقَ عِنْدَهَا) .

امام علی علیه السلام : هرگاه به زیارت خانه خدا رفتید با [زیارت] پیامبر خدا صلی الله علیه و آله حج خود را کامل کنید که ترک زیارت رسول خدا جفای به اوست؛ شما به این کار فرمان دارید و حج خود را با زیارت قبوری که خداوند حق و زیارت آنها را بر شما لازم کرده است کامل گردانید و از [برکت وجود] این قبرها روزی بطلبید .

الإمام عليّ عليه السلام : وَفَرَضَ عَلَيْكُمْ حَجَّ بَيْتِهِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلَهُ قِبْلَةً لِلْأَنَامِ ، يَرِدُونَهُ وَرُودَ الْأَنْعَامِ ، وَيَأْلَهُونَ إِلَيْهِ وَلَوْهَ الْحَمَامِ ، وَجَعَلَهُ سَبْحَانَهُ عِلَامَةً لِتَوَاضِعِهِمْ لِعَظَمَتِهِ وَإِدْعَائِهِمْ لِعِزَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند زیارت بیت الحرام خود را که قبله مردمانش قرار داد، بر شما واجب کرد. آنان همانند چارپایان [که بر آب وارد شوند] به آن جا وارد می شوند و

همچون کبوتران [که به آشیانه خود باز می گردند] مشتاقانه به آن جا روی می آورند.
خداوند آن خانه را نشانه ای برای فروتنی مردمان در برابر عظمت خویش و اعترافشان به قدرت و عزّتش قرار داد .

عنه عليه السلام : الْحَاجُّ وَالْمُعْتَمِرُ وَفْدُ اللَّهِ ، وَيَحْبُوهُ بِالْمَغْفِرَةِ .

امام علی علیه السلام : زائر حجّ و عمره میهمان خداست و خداوند به او آمرزش هدیه می کند .

عنه عليه السلام : الْحَجُّ جِهَادٌ كُلِّ ضَعِيفٍ .

امام علی علیه السلام : حجّ، جهاد هر ناتوانی است .

عنه عليه السلام : نَفَقَةُ دِرْهَمٍ فِي الْحَجِّ تَعْدِلُ أَلْفَ دِرْهَمٍ .

امام علی علیه السلام : [ثواب] يك درهم هزینه کردن در حجّ با هزار درهم برابری می کند .

قرآن:

(وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا) .
(وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ) .
(وَاتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ) .

«خداوند زیارت این خانه را بر کسانی که توانایی رفتن به آن را دارند واجب کرده است» .
«و مردم را به حجّ فراخوان تا پیاده یا سوار بر اشتران تکیده از راههای دورنزد تو بیایند» .

«حجّ و عمره را برای خدا تمام گردانید» .

الإمام عليّ عليه السلام - فيما أوصى عند وفاته - : اللَّهُ - اللَّهُ فِي بَيْتِ رَبِّكُمْ ، لَا تُخْلَوْهُ مَا بَقِيتُمْ ، فَإِنَّهُ إِنْ تُرِكَ لَمْ تُنَظَرُوا .

امام علی علیه السلام - در وصیت خود به هنگام وفات - فرمود : خدا را! خدا را! در حقّ خانه پروردگارتان . تا زنده اید آن را وا مگذارید که اگر رها شود، [از عذاب الهی] مهلت داده نخواهید شد .

عنه عليه السلام : صِيَانَةُ الْمَرْأَةِ أَنْعَمَ لِحَالِهَا وَأَدْوَمَ لِحِمَالِهَا .

امام علی علیه السلام : صیانت زن او را شادابتر و زیباییش را پایدارتر می کند .

عنه عليه السلام : كُنْتُ قَاعِدًا فِي الْبَقِيعِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي يَوْمٍ دَجَنٍ وَمَطَرٍ ، إِذْ مَرَّتْ امْرَأَةٌ عَلَى حِمَارٍ ، فَهَوَتْ يَدُ الْحِمَارِ فِي وَهْدَةٍ فَسَقَطَتِ الْمَرْأَةُ ، فَأَعْرَضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِوَجْهِهِ ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّهَا مُتَسَرَّوْلَةٌ . قَالَ : اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُتَسَرَّوْلَاتِ - ثَلَاثًا - يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، اتَّخَذُوا السَّرَاوِيلَاتِ فَإِنَّهَا مِنْ أَسْتَرِ ثِيَابِكُمْ ، وَحَصَّنُوا بِهَا نِسَاءَكُمْ إِذَا خَرَجْنَ .

امام علی علیه السلام : من و پیامبر در يك روز ابری و بارانی در بقیع نشسته بودیم که زنی سوار بر الاغ از آن جا گذشت و دست الاغش در گودالی فرو رفت و زن به زمین افتاد . پیامبر صلی الله علیه و آله رویش را برگرداند . حاضران عرض کردند : ای رسول خدا! آن زن شلوار به پا دارد . پیامبر سه بار فرمود : خدایا! زنان شلوار پوش را بیامرز . ای مردم! شلوار بپوشید که شلوار پوشاترین جامه های شماسست و زنان خود را در موقعی که بیرون می آیند با شلوار حفظ کنید .

قرآن:

(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا) .

«ای پیامبر! به زنان و دختران خود و به زنان مؤمنان بگو که جلباب ها [روسی های بلند] خود را بر خویش فرو افکنند . این برای آنکه شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند [به احتیاط] نزدیکتر است و خدا آمرزنده و مهربان است» .

الإمام علي عليه السلام - لابنه الحسن عليه السلام - : وَاكْفَيْ عَلَيْهِنَّ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ بِحَجَبِكَ إِيَّاهُنَّ ، فَإِنَّ شِدَّةَ الْحِجَابِ خَيْرٌ لَكَ وَلَهُنَّ .
وفي نقل: ... فَإِنَّ شِدَّةَ الْحِجَابِ أَبْقَى عَلَيْهِنَّ .

امام علی علیه السلام - به فرزندش حسن علیه السلام - فرمود : برای اینکه دیده شان به نامحرمان نیفتد آنها (زنان) را در پرده نگه دار؛ زیرا هر چه بیشتر در پرده باشند برای تو و آنها بهتر است .

در نقلی دیگر آمده است : ... زیرا هر چه بیشتر در پرده باشند محفوظ ترند .

عنه عليه السلام : الْحَبْسُ بَعْدَ مَعْرِفَةِ الْحَقِّ ظُلْمٌ .

امام علی علیه السلام : زندانی کردن کسی، بعد از روشن شدن حقیقت، ظلم است .

الإمام علي عليه السلام : حَبَسُ الإِمَامِ بَعْدَ الْحَدِّ ظُلْمٌ .

امام علی علیه السلام : اگر امام (حاکم اسلامی) بعد از جاری کردن حدّ بر کسی او را زندانی کند ظلم کرده است .

عنه عليه السلام : إِذَا ارْتَدَّتِ الْمَرْأَةُ عَنِ الْإِسْلَامِ لَمْ تُقْتَلْ ، وَلَكِنْ تُحْبَسُ أَبَدًا .

امام علی علیه السلام : هرگاه زن از اسلام برگردد کشته نمی شود، بلکه به حبس ابد محکوم می گردد .

الإمام علي عليه السلام : يَجِبُ عَلَى الْإِمَامِ أَنْ يَحْبِسَ الْفُسَّاقَ مِنَ الْعُلَمَاءِ ، وَالْجُهَّالَ مِنَ الْأَطِبَّاءِ ، وَالْمَفَالِيسَ مِنَ الْأَكْرِيَاءِ .

امام علی علیه السلام : بر امام واجب است که عالمان فاسق و پزشکان نادان و کرایه کنندگان بی چیز و ورشکسته را بازداشت کند .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ كَانَتْ صُحْبَتُهُ فِي اللَّهِ ، كَانَتْ صُحْبَتُهُ كَرِيمَةً ، وَمَوَدَّتُهُ مُسْتَقِيمَةً .

امام علی علیه السلام : کسی که رفاقتش برای خدا باشد ، رفاقت او کریمانه و دوستی اش بی غل و غش است .

الإمام علي عليه السلام : عَلَى التَّوَّاحِي فِي اللَّهِ تَخْلُصُ الْمَحَبَّةُ .

امام علی علیه السلام : در برادری برای خداست که دوستی ، خالص می شود .

قرآن:

(قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) .

«بگو: اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدایتان دوست بدارد و گناهانتان را ببخشد که خداوند بخشنده و مهربان است» .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَلْهَمَهُ حُسْنَ الْعِبَادَةِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند بنده ای را دوست بدارد، نیکویی عبادت را به دل او اندازد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ أَحَبَّكَ نَهَاكَ .

امام علی علیه السلام : هر که تو را دوست داشته باشد، [از زشتیها] نهیت کند .

عنه عليه السلام : مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا لَهَجَ بِذِكْرِهِ .

امام علی علیه السلام : هر کس عاشق چیزی باشد به ذکر آن خو می گیرد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : عَيْنُ الْمُحِبِّ عَمِيَّةٌ عَنْ مَعَائِبِ الْمَحْبُوبِ ، وَأُذُنُهُ صَمَاءٌ عَنْ قُبْحِ مَسَاوِيهِ .

امام علی علیه السلام : چشم عاشق از دیدن عیبهای معشوق کور است و گوش او از شنیدن زشتیهایش کر .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ أَنْ تُحِبَّ أَعْدَاءَ اللَّهِ ، أَوْ تُصْفِيَ وَدَّكَ لَغَيْرِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ ، فَإِنَّ مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا حُشِرَ مَعَهُمْ .

امام علی علیه السلام : مبادا دشمنان خدا را دوست بداری، یا دوستیت را نثار کسی جز دوستان خدا کنی که هر کس مردمی را دوست بدارد با آنان محشور شود .

عنه عليه السلام : أَسْرَعُ الْمَوَدَّاتِ انْقِطَاعًا مَوَدَّاتُ الْأَشْرَارِ .

امام علی علیه السلام : رشته دوستیهای بدکاران زودتر از هر دوستی دیگری از هم می گسلد .

قرآن:

(لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ) .

«نمی یابی مردمی را که به خدا و روز قیامت ایمان آورده باشند، ولی با کسانی که با خدا و پیامبرش مخالفت می ورزند دوستی کنند هر چند آن مخالفان، پدران یا فرزندان یا برادران و یا قبیله آنها باشند. خدا بر دلهای چنین کسانی ایمان رقم زده است» .

الإمام علي عليه السلام : لا تَمْنَحَنَّ وَدَّكَ مَنْ لا وَفَاءَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : هرگز دوستی خود را ارزانی کسی مدار که وفا ندارد .

الإمام علي عليه السلام : ثلاثٌ يُوجِبْنَ الْمَحَبَّةَ : حُسْنُ الْخُلُقِ ، وَحُسْنُ الرَّفْقِ ، وَالتَّوَاضُّعُ .

امام علی علیه السلام : سه خصلت موجب جلب محبت می شود: خوشخویی ، ملایمت و فروتنی .

عنه عليه السلام : الْقَرَابَةُ إِلَى الْمَوَدَّةِ أَحْوَجُ مِنَ الْمَوَدَّةِ إِلَى الْقَرَابَةِ .

امام علی علیه السلام : خویشاوندی به دوستی نیازمندتر است تا دوستی به خویشاوندی .

الإمام علي عليه السلام : الْمَوَدَّةُ قَرَابَةٌ مُسْتَفَادَةٌ .

امام علی علیه السلام : دوستی ، خویشاوندی است اکتسابی .

الإمام علي عليه السلام : حَرِيمُ الْمَسْجِدِ أَرْبَعُونَ ذِرَاعًا ، وَالْجَوَارُ أَرْبَعُونَ دَارًا مِنْ أَرْبَعَةِ جَوَانِبِهَا .

امام علی علیه السلام : حریم مسجد چهل ذراع است و تا چهل خانه از چهار طرف منزل همسایه به شمار می آیند .

الإمام علي عليه السلام : مِنْ حُسْنِ الْجَوَارِ تَفَقُّدُ الْجَارِ .

امام علی علیه السلام : از نشانه های حسن همسایگی جویا شدن از احوال همسایه است .

الإمام علي عليه السلام - عِنْدَ وَفَاتِهِ - : اللَّهُ - اللَّهُ - فِي جِيرَانِكُمْ فَإِنَّهُمْ وَصِيَّةُ نَبِيِّكُمْ ، مَا زَالَ يُوصِي بِهِمْ حَتَّى ظَنَّنَا أَنَّهُ سَيُورَثُهُمْ .

امام علی علیه السلام - هنگام شهادت - فرمود : خدارا، خدا را درباره همسایگانتان ، که آنان سفارش شده پیامبر شمایند ، و حضرتش صلی الله علیه و آله چندان درباره همسایگان سفارش کرد که گمان بردیم آنها را ارث بر قرار دهد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَفْضَلُ الْجُودِ مَا كَانَ عَنْ عُسْرَةٍ .

امام علی علیه السلام : برترین بخشندهگی ، آن است که با وجود تنگدستی باشد .

عنه عليه السلام : الْجُودُ مِنْ كَرَمِ الطَّبِيعَةِ .

امام علی علیه السلام : بخشندهگی ، از بزرگ منشی است .

عنه عليه السلام : الْجُودُ عِزٌّ مَوْجُودٌ .

امام علی علیه السلام : بخشندهگی، عزتی نقد است .

عنه عليه السلام : جُودُ الرَّجُلِ يُحِبُّهُ إِلَى أَضْدَادِهِ ، وَبُخْلُهُ يُبَغِّضُهُ إِلَى أَوْلَادِهِ .

امام علی علیه السلام : بخشندهگی مرد ، او را محبوب دشمنانش می کند و بخلش ، او را [حتی] نزد فرزندانش منفور می سازد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : جُدْ بِمَا تَجِدُ تُحْمَدُ .

امام علی علیه السلام : آنچه را به دست می آوری ، ببخش تا مورد ستایش قرار گیری .

عنه عليه السلام : رُبَّ كَلَامٍ جَوَابُهُ السُّكُوتُ .

امام علی علیه السلام : بسا سخنی که پاسخش سکوت است .

عنه عليه السلام : إِذَا حَلُمْتَ عَنِ الْجَاهِلِ فَقَدْ أَوْسَعْتَهُ جَوَابًا .

امام علی علیه السلام : چون در برابر نادان بردباری نشان دهی بیگمان بهترین جواب را به او داده باشی .

عنه عليه السلام : مِنْ بُرْهَانِ الْفَضْلِ صَائِبُ الْجَوَابِ .

امام علی علیه السلام : از نشانه های فضل و دانش، دادن پاسخ درست است .

عنه عليه السلام : دَعِ الْحِدَّةَ وَتَفَكَّرْ فِي الْحُجَّةِ وَتَحَفَّظْ مِنَ الْخَطْلِ ، تَأْمَنِ الزَّلَلَ .

امام علی علیه السلام: تندى را کنار بگذار و در دليل بينديش، و خويشتن را از ياره گوى نگه دار تا از لغزش در امان مانى .

عنه عليه السلام: مَنْ أَسْرَعَ فِي الْجَوَابِ لَمْ يُدْرِكِ الصَّوَابَ .

امام علی علیه السلام: هر كس در جواب دادن شتاب كند پاسخ درست را نىابد .

عنه عليه السلام: رُبَّمَا أُرْتِجَ عَلَى الْفَصِيحِ الْجَوَابُ .

امام علی علیه السلام: گاه باشد كه زبان آور [نيز] درپاسخ فروماند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام: إِذَا أَرَدَحَمَ الْجَوَابُ خَفِيَ الصَّوَابُ .

امام علی علیه السلام: هرگاه پاسخها انبوه شوند ،پاسخ درست پوشيده ماند .

عنه عليه السلام: أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُتَسَخِّطُ لِقَضَاءِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام: سخت ترين عذاب را در روزرستاخيز ، آن كسى دارد كه از قضای الهى ناخشنود باشد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام: أَشَدُّ النَّاسِ عُقُوبَةً رَجُلٌ كَافَأَ الْإِحْسَانَ بِالْإِسَاءَةِ .

امام علی علیه السلام: كىفر آن كس از همه سخت تراست كه خوبى را به بدى پاداش دهد .

قرآن:

(فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ*فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهَيْمِ) .

«و روى آن (زقوم) آب جوشان خواهيد نوشيد. چنان مى نوشيد كه شترتشنه آب مى نوشد» .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام: إِنَّ أَهْلَ النَّارِ لَمَّا عَلَى الزَّقُّومِ وَالصَّرِيعِ فِي بُطُونِهِمْ كَغَلِي الْحَمِيمِ سَأَلُوا الشَّرَابَ ، فَاتُوا بِشَرَابٍ عَسَاقٍ وَصَدِيدٍ ، يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ ، وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ .

امام علی علیه السلام: هنگامى كه زقوم و صريع در شكم دوزخيان، همچون آب جوشان، به جوش آيد، آب بخواهند، پس نوشيدنى عَسَاق (خون و چركى كه از پوست تن دوزخيان

جاری شود) و صدید (چرکابه) به آنها داده شود، که آن را با سختی جرعه جرعه می نوشند و از هر سو مرگ گریبانشان را می گیرد، اما نمی میرند .

عنه عليه السلام : نارٌ شَدِيدٌ كَلْبُهَا ، عالٍ لَجْبُهَا ، ساطِعٌ لَهَبُهَا ، مُتَأَجِّجٌ سَعِيرُهَا ، مُتَغَيِّظٌ زَفِيرُهَا ، بَعِيدٌ خُمُودُهَا ، ذَاكِ وَقُودُهَا ، مُتَخَوِّفٌ وَعِيدُهَا .

امام علی علیه السلام : آتشی است سخت گزنده، امواجش خروشان و بلند، زبانه اش شعله ور، خروشش خشم آلود، فسرده شدنش دور و دیر، آتش گیره اش فروزان و تهدیدش هراس انگیز .

قرآن:

(إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا * لِلطَّاغِينَ مَابَا) .

«همانا دوزخ در کمین باشد ؛ منزلگاهی برای سرکشان» .

الإمام علي عليه السلام : احذروا نارا لَجْبُهَا عَتِيدٌ ، وَلَهَبُهَا شَدِيدٌ ، وَعَذَابُهَا أَبَدٌ جَدِيدٌ .

امام علی علیه السلام : بترسید از آتشی که موج خروشان آن تناور است و زبانه اش گسترده و عذابش همواره تازه .

عنه عليه السلام : لا تُعَادُوا مَا تَجْهَلُونَ ؛ فَإِنَّ أَكْثَرَ الْعِلْمِ فِيمَا لَا تَعْرِفُونَ .

امام علی علیه السلام : با آنچه نمی دانید دشمنی نکنید؛ زیرا بیشتر دانش در چیزهایی است که شما نمی دانید .

عنه عليه السلام : قُلْتُ أَرْبَعًا أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى تَصْدِيقِي بِهَافِي كِتَابِهِ... قُلْتُ : مَنْ جَهْلَ شَيْئًا عَادَاهُ ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ : «بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ» .

امام علی علیه السلام : من چهار سخن گفتم و خداوند متعال درستی آنها را در کتابش فرو فرستاد ... گفتم: هر که چیزی را نداند آن را دشمن دارد پس خداوند متعال این آیه را فرو فرستاد: «چیزی را دروغ شمردند که به دانش آن دست نیافته بودند» .

الإمام علي عليه السلام : النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوهُ .

امام علی علیه السلام : مردم دشمن آن چیزی هستند که نمی دانند .

عنه عليه السلام : مَنْ جَهَلَ شَيْئاً عَابَهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس چیزی را نداند نکوهشش می کند .

عنه عليه السلام : رَغْبَتُكَ فِي الْمُسْتَحِيلِ جَهْلٌ .

امام علی علیه السلام : آرزوی محال داشتن ، نادانی است .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الرُّكُونُ إِلَى الدُّنْيَا مَعَ مَا تُعَايِنُ مِنْهَا جَهْلٌ .

امام علی علیه السلام : دل بستن به دنیا، با وجود آن همه رنجهایی که از او می بینی، نادانی است .

عنه عليه السلام : لَا تَتَكَلَّمُ بِكُلِّ مَا تَعْلَمُ فَكَفَى بِذَلِكَ جَهْلًا .

امام علی علیه السلام : هر چه می دانی به زبان میاور که این نشان نادانی است .

عنه عليه السلام : كَفَى بِالْمَرْءِ جَهْلًا أَنْ يَجْهَلَ قَدْرَهُ .

امام علی علیه السلام : در نادانی آدمی همین بس که قدر و اندازه خود را نشناسد .

عنه عليه السلام : حَسْبُكَ مِنَ الْجَهْلِ أَنْ تُعْجَبَ بِعِلْمِكَ .

امام علی علیه السلام : در نادانی تو همین بس که به دانش خود مغرور شوی .

عنه عليه السلام : أَعْظَمُ الْجَهْلِ جَهْلُ الْإِنْسَانِ أَمْرَ نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین نادانی، ناآگاهی انسان از شأن و منزلت خویش است .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : كَفَى بِالْمَرْءِ جَهْلًا أَنْ يَرْتَكِبَ مَا نَهَى عَنْهُ .

امام علی علیه السلام : در نادانی مرد همین بس که آنچه را از آن نهی شده است انجام دهد .

عنه عليه السلام : غَايَةُ الْجَهْلِ تَبَجُّحُ الْمَرْءِ بِجَهْلِهِ .

امام علی علیه السلام : اوج نادانی این است که آدمی به نادانی خود ببالد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَجْهَلُ النَّاسِ الْمُعْتَرِّ بِقَوْلِ مَادِحٍ مُتَمَلِّقٍ ، يُحَسِّنُ لَهُ الْقَبِيحَ وَيُبْغِضُ إِلَيْهِ النَّصِيحَ .

امام علی علیه السلام : نادانترین مردم کسی است که فریفته سخنان ستاینده چاپلوسی شود که زشت را در نظر او زیبا جلوه می دهد و خیر خواه را دشمن او معرفی می کند .

عنه عليه السلام : إِنَّ الْجَاهِلَ مَنْ عَدَّ نَفْسَهُ - بِمَا جَهَلَ مِنْ مَعْرِفَةِ الْعِلْمِ - عَالِمًا ، وَبِرَأْيِهِ مُكْتَفِيًا ، فَمَا يَزَالُ لِلْعُلَمَاءِ مُبَاعِدًا وَعَلَيْهِمْ زَارِيًا ، وَلِمَنْ خَالَفَهُ مُخْطِئًا ، وَلِمَا لَمْ يَعْرِفْ مِنَ الْأُمُورِ مُضِلًّا ، فَإِذَا وَرَدَ عَلَيْهِ مِنَ الْأُمُورِ مَا لَمْ يَعْرِفْهُ أَنْكَرَهُ وَكَذَّبَ بِهِ وَقَالَ بِجَهَالَتِهِ : مَا أَعْرِفُ هَذَا ! وَمَا أَرَاهُ كَانَ ! وَمَا أَظُنُّ أَنْ يَكُونَ ! وَأَنَّى كَانَ ؟! وَذَلِكَ لِثِقَتِهِ بِرَأْيِهِ وَقِلَّةِ مَعْرِفَتِهِ بِجَهَالَتِهِ ! فَمَا يَنْفَكُ بِمَا يَرَى مِمَّا يَلْتَبِسُ عَلَيْهِ رَأْيُهُ مِمَّا لَا يَعْرِفُ لِلْجَهْلِ مُسْتَفِيدًا ، وَلِلْحَقِّ مُنْكَرًا ، وَفِي الْجَهَالَةِ مُتَحِيرًا ، وَعَنْ طَلَبِ الْعِلْمِ مُسْتَكْبِرًا .

امام علی علیه السلام : نادان کسی است که خود را - به آنچه نمی داند - دانا شمارد و به رأی و نظر خود بسنده کند و پیوسته از دانشمندان دوری کند و از آنان عیب و ایراد گیرد و مخالفان خود را برخفا داند و آنچه را نفهمیده گمراه کننده شمارد. هرگاه به مطلبی برخورد که آن را نمی داند منکرش شود و آن را دروغ شمارد و از روی نادانی خود گوید: من چنین چیزی را نمی شناسم و فکر نمی کنم که وجود داشته باشد و گمان نمی کنم وجود داشته باشد و کجا چنین چیزی هست؟! و این از آن روست که به نظر خود اعتماد دارد و از نادانی خویش بی خبر است! از این رو به سبب نادانی خویش پیوسته از جهل بهره مند شود و حق را انکار کند و در نادانی سرگشته ماند و از طلب دانش تکبر ورزد .

عنه عليه السلام : عَمَلُ الْجَاهِلِ وَبَالٌ ، وَعِلْمُهُ ضَلَالٌ .

امام علی علیه السلام : کار نادان مایه زیان است ودانش او مایه گمراهی .

عنه عليه السلام : الْجَاهِلُ عَبْدٌ شَهْوَتِهِ .

امام علی علیه السلام : نادان، بنده خواسته های نفسانی خود است .

عنه عليه السلام : إِنَّمَا الْجَاهِلُ مَنْ اسْتَعْبَدَتْهُ الْمَطَالِبُ .

امام علی علیه السلام : نادان، در حقیقت، کسی است که خواهشها او را برده خود کرده باشند .

عنه عليه السلام : لا تَرى الجاهِلَ إِلَّا مُفَرِّطًا أَوْ مُفَرَّطًا .

امام علی علیه السلام : نادان را همیشه در حال افراط یا تفريط می بینی .

عنه عليه السلام : الجاهِلُ مَنْ انْخَدَعَ لِهَوَاهُ وَغُرُورِهِ .

امام علی علیه السلام : نادان کسی است که فریب هوی و هوس و اندیشه های باطل خود را بخورد .

عنه عليه السلام : الجاهِلُ مَيِّتٌ وَإِنْ كَانَ حَيًّا .

امام علی علیه السلام : نادان مرده است هر چند [به ظاهر] زنده باشد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْجَاهِلُ لَا يَعْرِفُ تَقْصِيرَهُ وَلَا يَقْبَلُ مِنَ النَّصِيحِ لَهُ .

امام علی علیه السلام : نادان ، به تقصیر (عیب) خودآگاه نیست و نصیحت خیر خواه خود را [هم] نمی پذیرد .

عنه عليه السلام : الحِرْصُ وَالشَّرُّ وَالْبُخْلُ نَتِيجَةُ الْجَهْلِ .

امام علی علیه السلام : آزمندی و سیری ناپذیری و بخل نتیجه نادانی است .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْجَهْلُ أَدْوَأُ الدَّاءِ .

امام علی علیه السلام : نادانی، بدترین درد است .

عنه عليه السلام : الْجَهْلُ مُمِيتُ الْأَحْيَاءِ وَمُخَلِّدُ الشَّقَاءِ .

امام علی علیه السلام : نادانی مایه مرگ زندگان و جاودانی رنج و بدبختی است .

عنه عليه السلام : الْجَهْلُ فَسَادُ كُلِّ أَمْرٍ .

امام علی علیه السلام : نادانی، مایه تباهی همه چیز است .

عنه عليه السلام : الْجَهْلُ أَصْلُ كُلِّ شَرٍّ .

امام علی علیه السلام : نادانی، ریشه همه بدیهاست .

عنه عليه السلام : رَدُّعِ النَّفْسِ وَجَهَادُهَا عَنْ أَهْوِيَّتِهَا يَرْفَعُ الدَّرَجَاتِ وَيُضَاعِفُ الْحَسَنَاتِ .

امام علی علیه السلام : جهاد با نفس و بازداشتن آن از خواهشهایش ، درجات را رفعت می بخشد و حسنات را دو چندان می کند .

عنه عليه السلام : بِالْمُجَاهَدَةِ صَلَاحُ النَّفْسِ .

امام علی علیه السلام : اصلاح نفس با مجاهدت حاصل می شود .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عَلَيكُمْ بِالْجِدِّ وَالْاجْتِهَادِ ، وَالتَّاهِبِ وَالِاسْتِعْدَادِ .

امام علی علیه السلام : بر شما باد تلاش و سختکوشی و مهیا شدن و آماده گشتن .

عنه عليه السلام : طَاعَةُ اللَّهِ سُبْحَانَهُ لَا يَحُوزُهَا إِلَّا مَنْ بَذَلَ الْجِدَّ ، وَاسْتَفْرَغَ الْجُهْدَ .

امام علی علیه السلام : به طاعت خداوند سبحان دست نیابد مگر آن که تلاش ورزد و نهایت کوشش خود را به کار گیرد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : جَاهِدْ شَهْوَتَكَ وَغَالِبْ غَضَبَكَ وَخَالَفْ سُوءَ عَادَتِكَ ، تَزَكُ نَفْسُكَ ، وَيَكْمُلْ عَقْلُكَ ، وَتَسْتَكْمِلَ ثَوَابَ رَبِّكَ .

امام علی علیه السلام : با خواهش [نفس] خود جهاد کن، بر خشم چیره شو و با عاداتهای بد خود مخالفت نما تا نفس پاکیزه شود، خردت کمال یابد و از پاداش پروردگارت بهره کامل ببری .

عنه عليه السلام : اَمْلِكُوا أَنْفُسَكُمْ بِدَوَامِ جِهَادِهَا .

امام علی علیه السلام : با پیکار بی امان با نفسهایتان زمام آنها را در اختیار خود بگیرید .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : جَاهِدْ نَفْسَكَ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ مُجَاهَدَةَ الْعَدُوِّ عَدُوَّهُ ، وَغَالِبِهَا مُغَالِبَةَ الضِّدِّ ضِدَّهُ ؛ فَإِنَّ أَقْوَى النَّاسِ مَنْ قَوِيَ عَلَى نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : در راه طاعت خدا، با نفس خود مبارزه کن همچون مبارزه دشمن با دشمنش، و با آن گلاویز شو همچون گلاویز شدن حریف با حریفش، زیرا نیرومند ترین مردمان کسی است که بر نفس خویش چیره آید .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ الْجِهَادِ جِهَادُ النَّفْسِ عَنِ الْهَوَى ، وَفِطَامُهَا عَنِ لَذَاتِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : برترین جهاد، مبارزه کردن با هوای نفس و باز گرفتن آن از لذت‌های دنیاست .

معاني الأخبار عن الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بَعَثَ سَرِيَّةً ، فَلَمَّا رَجَعُوا قَالَ : مَرْحَبًا بِقَوْمٍ قَضَوْا الْجِهَادَ الْأَصْغَرَ وَبَقِيَ عَلَيْهِمُ الْجِهَادُ الْأَكْبَرُ . قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا الْجِهَادُ الْأَكْبَرُ؟ قَالَ : جِهَادُ النَّفْسِ . وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَفْضَلُ الْجِهَادِ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْهِ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله سپاهی را به جنگ اعزام کرد. وقتی برگشتند فرمود: خوشامد می گویم به مردمانی که جهاد اصغر را گذارند ولی جهاد اکبر همچنان بر عهده آنان باقی مانده است. عرض شد: ای رسول خدا! جهاد اکبر چیست؟ فرمود: جهاد با نفس. امام علیه السلام فرمود: برترین جهاد آن است که انسان با نفس نهفته در میان دو پهلوی خود بجنگد .

عنه عليه السلام : رُدَّ عَنْ نَفْسِكَ عِنْدَ الشَّهَوَاتِ ، وَأَقِمَّهَا عَلَى كِتَابِ اللَّهِ عِنْدَ الشُّبُهَاتِ .

امام علی علیه السلام : در هنگام خواهشها جلونفست را بگیر و در هنگام شبهات، آن را به کتاب خدا ارجاع ده .

الإمام عليّ عليه السلام : جِهَادُ النَّفْسِ مَهْرُ الْجَنَّةِ .

امام علی علیه السلام : جهاد با نفس کابین بهشت است .

الإمام عليّ عليه السلام : جِهَادُ الْمَرْأَةِ حُسْنُ التَّبَعْلِ .

امام علی علیه السلام : جهاد زن این است که خوب شوهرداری کند .

الإمام عليّ عليه السلام : الْجِهَادُ عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ : عَلَى الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالصَّدَقِ فِي الْمَوَاطِنِ وَشَنَانِ الْفَاسِقِينَ .

امام علی علیه السلام : جهاد چهار شاخه دارد: امر به معروف، نهی از منکر، پایداری در جبهه های جنگ و دشمنی با تبهکاران .

عنه عليه السلام : اللَّهُ - اللَّهُ - فَيَالْجِهَادِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَأَلْسِنَتِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : خدا را، خدا را، درجهدکردن با مالها و جانها و زبانهایتان در راه خدا .

الإمام عليّ عليه السلام : جَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَيْدِيكُمْ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرُوا فَجَاهِدُوا بِأَلْسِنَتِكُمْ ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرُوا فَجَاهِدُوا بِقُلُوبِكُمْ .

امام علی علیه السلام : در راه خدا با دستهای خود بجنگید، اگر نتوانستید با زبانهای خود بجنگید و اگر باز هم نتوانستید با دلهای خود بجنگید .

الإمام عليّ عليه السلام : الْمُجَاهِدُونَ تَفْتَحُ لَهُمُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ .

امام علی علیه السلام : درهای آسمان به روی مجاهدان گشوده است .

عنه عليه السلام - في كتابه إلى عامله مخنف - : فَإِنَّ جِهَادَ مَنْ صَدَفَ عَنِ الْحَقِّ رَغْبَةً عَنْهُ ، وَعَبَّ فِي نَعَاسِ الْعَمَى وَالضَّلَالِ اخْتِيَارًا لَهُ ، فَرِيضَةٌ عَلَى الْعَارِفِينَ .

امام علی علیه السلام : در نامه ای به کارگزار خود مخنف ، نوشت : همانا جهاد کردن با کسی که به سبب بیزاری از حق ، از آن روی گردانده و کوری و گمراهی را برگزیده و در خواب آن فرو رفته ، بر آگاهان واجب است .

عنه عليه السلام : إِنَّ الْجِهَادَ أَشْرَفُ الْأَعْمَالِ بَعْدَ الْإِسْلَامِ ، وَهُوَ قِوَامُ الدِّينِ ، وَالْأَجْرُ فِيهِ عَظِيمٌ مَعَ الْعِزَّةِ وَالْمَنْعَةِ ، وَهُوَ الْكَرَّةُ ، فِيهِ الْحَسَنَاتُ وَالْبُشْرَى بِالْجَنَّةِ بَعْدَ الشَّهَادَةِ .

امام علی علیه السلام : همانا جهاد شریفترین کارها بعد از اسلام است. جهاد مایه پایداری دین است و علاوه بر آن که عزّت و اقتدار می آورد اجری بزرگ دارد. جهاد، سخت است و پاداش دار و در آن نوید بهشت است پس از شهادت .

عنه عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ الْجِهَادَ وَعَظَّمَهُ وَجَعَلَهُ نَصْرَهُ وَنَاصِرَهُ . وَاللَّهُ ، مَا صَلَحَتْ دُنْيَا وَلَا دِينٌ إِلَّا بِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند جهاد را واجب گردانید و آن را بزرگ داشت و یاری خود و یاور خود قرارش داد. به خدا سوگند کار دنیا و دین جز با جهاد درست نمی شود .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ الْجِهَادَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ فَتَحَهُ اللَّهُ لِخَاصَّةِ أَوْلِيَائِهِ ، وَهُوَ لِبَاسُ التَّقْوَى ، وَدِرْعُ اللَّهِ الْحَصِينَةُ ، وَجُنَّتُهُ الْوَثِيقَةُ .

امام علی علیه السلام : همانا جهاد یکی از درهای بهشت است که خداوند آن را برای اولیای خاص خود گشوده است. جهاد جامه تقوی و زره استوار خداوند و سپر محکم اوست .

عنه عليه السلام : الْجِهَادُ عِمَادُ الدِّينِ ، وَمِنْهَا جُ السُّعْدَاءِ .

امام علی علیه السلام : جهاد ستون دین و راه روشن نیکبختان است .

الإمام عليّ عليه السلام : الْحِدَّةُ ضَرْبٌ مِنَ الْجُنُونِ ؛ لِأَنَّ صَاحِبَهَا يَنْدَمُ ، فَإِنْ لَمْ يَنْدَمْ فَجُنُونُهُ مُسْتَحْكَمٌ .

امام علی علیه السلام : عصبانیت نوعی دیوانگی است زیرا آدم عصبانی پشیمان می شود و اگر پشیمان نشود دیوانگی اش قطعی و ثابت است .

الإمام عليّ عليه السلام : سَادَةُ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْأَسْخِيَاءُ وَالْمُتَّقُونَ .

امام علی علیه السلام : سروران اهل بهشت ، سخاوتمندان تقوا پیشه اند .

الإمام عليّ عليه السلام : سَادَةُ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْأَتَقِيَاءُ الْأَبْرَارُ .

امام علی علیه السلام : سروران اهل بهشت ، تقوا پیشگان نیکوکارانند .

الإمام عليّ عليه السلام : سَادَةُ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْمُخْلِصُونَ .

امام علی علیه السلام : سروران اهل بهشت ، اهل اخلاصند .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي صِفَةِ الْجَنَّةِ - : دَرَجَاتٌ مُتَفَاضِلَاتٌ ، وَمَنَازِلُ مُتَفَاوِتَاتٌ .

امام علی علیه السلام - در وصف بهشت - فرمود : بهشت دارای درجاتی است که یکی بر دیگری برتری دارد و دارای منازلی است که با هم تفاوت دارند .

عنه عليه السلام : إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَيَتَرَاوُونَ مَنَازِلَ شَيْعَتِنَا كَمَا يَتَرَاءَى الرَّجُلُ مِنْكُمْ الْكَوَاكِبَ فِي أَفْقِ السَّمَاءِ .

امام علی علیه السلام : منازل شیعه ما به دیده بهشتیان چنان به نظر می رسد که هر يك از شما ستارگان را در کرانه آسمان می بیند .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ لِلْجَنَّةِ ثَمَانِيَةَ أَبْوَابٍ : بَابٌ يَدْخُلُ مِنْهُ النَّبِيُّونَ وَالصَّادِقُونَ ، وَبَابٌ يَدْخُلُ مِنْهُ الشُّهَدَاءُ وَالصَّالِحُونَ ، وَخَمْسَةٌ أَبْوَابٍ يَدْخُلُ مِنْهَا شِيعَتُنَا وَمُحِبُّونَا ... ، وَبَابٌ يَدْخُلُ مِنْهُ سَائِرُ الْمُسْلِمِينَ مِمَّنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَلَمْ يَكُنْ فِي قَلْبِهِ مِقْدَارُ ذَرَّةٍ مِنْ بُغْضِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .

امام علی علیه السلام : بهشت هشت دروازه دارد : دروازه ای که پیامبران و صدیقان از آن وارد می شوند، دروازه ای که شهیدان و صالحان از آن داخل می شوند و پنج دروازه دیگر که شیعیان و دوستداران ما از آنها وارد می شوند ... و يك دروازه دیگر که دیگر مسلمانانی که به یگانگی خدا گواهی می دهند و در دلشان ذره ای دشمنی نسبت به ما خاندان نیست، از آن به بهشت در می آیند .

قرآن:

(أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ) .

«آیا می پندارید که به بهشت خواهید رفت و حال آن که هنوز خدا معلوم نکرده که از میان شما چه کسانی جهاد می کنند و چه کسانی پایداری می ورزند؟» .

الإمام عليّ عليه السلام : بِالْمَكَارِهِ تُنَالُ الْجَنَّةُ .

امام علی علیه السلام : با ناملازمات است که بهشت به دست می آید .

الإمام عليّ عليه السلام : ثَمَنُ الْجَنَّةِ الْعَمَلُ الصَّالِحُ .

امام علی علیه السلام : بهای بهشت، کار نیک است .

عنه عليه السلام : ثَمَنُ الْجَنَّةِ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : بهای بهشت، بی رغبتی به دنیا است .

عنه عليه السلام : الْجَنَّةُ دَارُ الْأَمَانِ .

امام علی علیه السلام : بهشت، سرای امنیت و آسایش است .

قرآن:

(إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ) .

«خدا از مؤمنان جانها و مالهایشان را خرید تا بهشت از آنان باشد» .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّهُ لَيْسَ لَأَنْفُسِكُمْ ثَمَنٌ إِلَّا الْجَنَّةُ ، فَلَا تَبِيعُوهَا إِلَّا بِهَا .

امام علی علیه السلام : جان بهای شما جز بهشت نیست؛ پس آن را جز به بهشت
مفروشید .

عنه عليه السلام : الْجَنَّةُ أَفْضَلُ غَايَةٍ .

امام علی علیه السلام : بهشت، برترین هدف است .

قرآن:

(وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا) .

(وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ) .

(إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ ... فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا) .

(وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ) .

«و از آن خداست سپاهیان [به اندازه] آسمانها و زمین و خداوند همواره پیروزمند و حکیم
است» .

«و شمار سپاهیان پروردگارت را جز خود او نداند» .

«اگر شما یاری اش نمی کنید، قطعاً خدا یاری اش کرده ... خدا آرامش خود را بر او فرو
فرستاد و با لشکریایی که شما آن را نمی دیدید تأییدش کرد» .

«به سوی آمرزش پروردگار خود و بهشتی بشتابید که پهنای آن [به اندازه] آسمانها و
زمین است و برای پرهیزگاران آماده شده است» .

الإمام علي عليه السلام : أَلَا وَإِنِّي لَمْ أَرَ كَالْجَنَّةِ نَامَ طَالِبُهَا ، وَلَا كَالنَّارِ نَامَ هَارِبُهَا !

امام علی علیه السلام : هان! من چیزی مانند بهشت ندیده ام که جوینده اش خواب باشد و
نه مانند دوزخ که گریزان از آن در خواب باشد .

عنه عليه السلام : مَنْ خَذَلَ جُنْدَهُ نَصَرَ اضْدَادَهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس از یاری سپاه خود دست کشد دشمنانش را یاری داده است

عنه علیه السلام : آفَةُ الْجُنْدِ مُخَالَفَةُ الْقَادَةِ .

امام علی علیه السلام : آفت سپاه، سرپیچی از فرماندهان است .

عنه علیه السلام - أيضا - : وَلَيَكُنْ أَثَرُ رُؤُوسِ جُنْدِكَ عِنْدَكَ مَنْ وَاسَاهُمْ فِي مَعُونَتِهِ ، وَأَفْضَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ جِدَّتِهِ ، بِمَا يَسْعُهُمْ وَيَسَعُ مَنْ وَرَاءَهُمْ مِنْ خُلُوفِ أَهْلِهِمْ ، حَتَّى يَكُونَ هَمُّهُمْ هَمًّا وَاحِدًا فِي جِهَادِ الْعَدُوِّ ، فَإِنَّ عَطْفَكَ عَلَيْهِمْ يَعْطِفُ قُلُوبَهُمْ عَلَيْكَ ... فَاْفْسَحْ فِي آمَالِهِمْ ، وَوَاصِلْ فِي حُسْنِ الثَّنَاءِ عَلَيْهِمْ ، وَتَعْدِيدِ مَا أَبْلَى ذَوُو الْبَلَاءِ مِنْهُمْ ، فَإِنَّ كَثْرَةَ الذِّكْرِ لِحُسْنِ أَعْمَالِهِمْ تَهْزُ الشُّجَاعَ ، وَتُحَرِّضُ النَّاكِلَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ .

امام علی علیه السلام - در همان عهدنامه - نوشت: باید گزیده ترین سران سپاه نزد تو، آن کس باشد که با دیگران همیاری کند و آنچه دارد به آنان ببخشد، چندان که خود و خانواده شان را که بر جای گذاشته اند به خوبی تأمین کنند، تا همگی در جهاد و مبارزه با دشمن یکدل شوند. چه، مهربانی تو با آنان دلهای ایشان را به تو مهربان می کند ... پس آرزوهای آنان را برآور و پیوسته از آنان ستایش و تقدیر کن و زحمت سختی دیدگان را به زبان آر که یاد کردن فراوان از کارهای خوب آنان دلیران را برمی انگیزد و ترسو را تحریک می کند. إِنْ شَاءَ اللَّهُ .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - لِلأَشْتَرِ لَمَّا وَلَّاهُ مِصْرَ - : فَالْجُنُودُ بِإِذْنِ اللَّهِ حُصُونُ الرَّعِيَّةِ ، وَزَيْنُ الْوُلَاةِ ، وَعِزُّ الدِّينِ ، وَسُبُلُ الْأَمْنِ ، وَلَيْسَ تَقُومُ الرَّعِيَّةُ إِلَّا بِهِمْ .

امام علی علیه السلام - در فرمان [نامه] حکومت مصر به اشتر - نوشت : سپاهیان، به اذن خدا، دژهای مردمند و زیور والیان و مایه توانمندی و ارجمندی دین و وسیله امنیّت. مردم جز با بودن سپاهیان پایدار نمی مانند .

قرآن:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا) .

«ای کسانی که ایمان آورده اید! چون به نماز برخاستید صورت و دستهایتان را تا آرنج بشویید و سر و پاهایتان را تا برآمدگی پیشین مسح کنید. و اگر جنب بودید خود را پاک کنید» .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لا يَنَامُ المُسْلِمُ وَهُوَ جُنُبٌ ، وَلَا يَنَامُ إِلَّا عَلَى طَهْوَرٍ ، فَإِنْ لَمْ يَجِدِ الْمَاءَ فَلْيَتَيَمَّمْ بِالصَّعِيدِ .

امام علی علیه السلام : مسلمان، در حال جنابت نمی خوابد و جز با طهارت به بستر خواب نمی رود. پس اگر آب نیافت، باید با خاک تیمم کند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ (جَعَلَ) صُورَةَ الْمَرَأَةِ فِي وَجْهِهَا ، وَصُورَةَ الرَّجُلِ فِي مَنْطِقِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند عز و جل سیمای زن را در رخسار او و سیمای مرد را در گفتارش قرار داده است .

عنه عليه السلام : لا جَمَالَ أَحْسَنُ مِنَ الْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام : هیچ جمالی زیباتر از خردنیست .

عنه عليه السلام : لا لِبَاسٍ أَجْمَلُ مِنَ الْعَافِيَةِ .

امام علی علیه السلام : جامه ای زیباتر از سلامت نیست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : حُسْنُ وَجْهِ الْمُؤْمِنِ مِنْ حُسْنِ عِنَايَةِ اللَّهِ بِهِ .

امام علی علیه السلام : زیبایی رخسار مؤمن از حسن عنایت خداست به او .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَطْرَفُوا أَهَالِيَكُمْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ بِشَيْءٍ مِنَ الْفَاكِهَةِ ، كَيْ يَفْرَحُوا بِالْجُمُعَةِ .

امام علی علیه السلام : هر روز جمعه مقداری میوه به خانواده خود هدیه دهید تا از آمدن جمعه خوشحال شوند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - وَقَدْ سُئِلَ عَنْ تَفْسِيرِ السُّنَّةِ وَالْبِدْعَةِ وَالْجَمَاعَةِ وَالْفُرْقَةِ - :
السُّنَّةُ - وَاللَّهُ - سُنَّةُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَالْبِدْعَةُ مَا فَارَقَهَا ، وَالْجَمَاعَةُ - وَاللَّهُ -
مُجَامَعَةُ أَهْلِ الْحَقِّ وَإِنْ قَلُّوا ، وَالْفُرْقَةُ مُجَامَعَةُ أَهْلِ الْبَاطِلِ وَإِنْ كَثُرُوا .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به پرسش از معنای سنت، بدعت، جماعت و تفرقه -
فرمود : - به خدا سوگند - سنت همان سنت محمد صلی الله علیه و آله است و بدعت ،

آنچه از آن جدا باشد و به خدا قسم جماعت، همدست شدن با اهل حق است هر چند اندک باشند و تفرقه همدستی با اهل باطل است هر چند بسیار باشند .

الإمام علي عليه السلام : مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْهَوَى مَنَسَاةٌ لِلإِيمَانِ ، وَمَحْضَرَةٌ لِلشَّيْطَانِ .

امام علی علیه السلام : همنشینی با هوسرانان باعث از یاد رفتن ایمان و حاضر شدن شیطان است .

تنبيه الخواطر عن رسول الله صلى الله عليه و آله : إِيَّاكُمْ وَمُجَالَسَةُ الْمَوْتَى ! قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَنْ الْمَوْتَى ؟ قَالَ : كُلُّ غَنِيٍّ أَطْغَاهُ غِنَاهُ .

امام علی علیه السلام : آمیزش با دنیا پرستان دین را عیبناک می کند و یقین را سست .

عنه عليه السلام : جَالِسِ الْحُكَمَاءَ يَكْمُلُ عَقْلُكَ ، وَتَشْرُفُ نَفْسُكَ ، وَيَنْتَفِ عَنكَ جَهْلُكَ .

امام علی علیه السلام : با فرزندگان همنشینی کن تا خردت کمال یابد و شرافت نفس یابی و نادانی از تو رخت بربندد .

عنه عليه السلام : جَالِسِ الْفُقَرَاءَ تَزِدُّ شُكْرًا .

امام علی علیه السلام : با تهیدستان بنشین تا شکرگزاری ات [از خدا] زیاد شود .

الإمام علي عليه السلام : جَالِسِ الْعُلَمَاءَ يَزِدُّ عِلْمُكَ ، وَيَحْسُنُ أَدَبُكَ ، وَتَزْكُ نَفْسُكَ .

امام علی علیه السلام : با دانشمندان بنشین تا برداشت افزوده گردد، آدب نیکو شود و تزکیه نفس یابی .

الإمام علي عليه السلام : عَلَيْكَ بِمَجَالِسِ الذِّكْرِ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد [شرکت در] مجالس ذکر .

قرآن:

(وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ)

«و به تحقیق در کتاب بر شما نازل کرد که چون شنیدید که آیات خدا مورد انکار و ریشخند قرار می گیرد با آنان منشینید تا آن گاه که به سخنی دیگر پردازند» .

الإمام علي عليه السلام : لا تَجْلِسُوا عَلَى مَائِدَةٍ يُشْرَبُ عَلَيْهَا الْخَمْرُ ، فَإِنَّ الْعَبْدَ لَا يَدْرِي مَتَى يُوْخَذُ .

امام علی علیه السلام : بر سفره ای که در آن شراب نوشیده می شود منشینید؛ زیرا بنده نمی داند که مرگش کی درمی رسد .

عنه عليه السلام : مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَقُومُ مَكَانَ رِيْبَةٍ .

امام علی علیه السلام : هر که به خدا و روز واپسین ایمان دارد نباید در جای شبهه انگیز بایستد .

عنه عليه السلام : لَا تُسْرِعَنَّ إِلَى أَرْفَعِ مَوْضِعٍ فِي الْمَجْلِسِ ، فَإِنَّ الْمَوْضِعَ الَّذِي تُرْفَعُ إِلَيْهِ خَيْرٌ مِنَ الْمَوْضِعِ الَّذِي تُحْطُ عَنْهُ .

امام علی علیه السلام : هرگز به سوی بالاترین جای مجلس مشتاب؛ زیرا جایی که بالایت بکشند بهتر است از جایی که پایینت آورند .

الإمام علي عليه السلام : لَا يَجْلِسُ فِي صَدْرِ الْمَجْلِسِ إِلَّا رَجُلٌ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ : يُجِيبُ إِذَا سُئِلَ ، وَيَنْطِقُ إِذَا عَجَزَ الْقَوْمُ عَنِ الْكَلَامِ ، وَيُشِيرُ بِالرَّأْيِ الَّذِي فِيهِ صَلَاحُ أَهْلِهِ ، فَمَنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ شَيْءٌ مِنْهُنَّ فَجَلَسَ فَهُوَ أَحْمَقُ .

امام علی علیه السلام : فقط کسی باید در صدر مجلس بنشیند که سه ویژگی داشته باشد: هرگاه از او پرسشی کنند پاسخ دهد، هرگاه دیگران از سخن گفتن درماندند او سخن بگوید ، و نظری بدهد که خیر و صلاح مجلسیان در آن باشد. هر کس این ویژگیها را نداشته باشد و در صدر مجلس بنشیند احمق است .

الإمام علي عليه السلام - في أوصافِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ - : وَمَا رُؤِيَ مُقَدِّمًا رِجْلَهُ بَيْنَ يَدَيْ جَلِيسٍ لَهُ قَطُّ .

امام علی علیه السلام - در بیان اوصاف پیامبر صلی الله علیه و آله - فرمود : هرگز دیده نشد که آن حضرت در حضور همنشین خود پایش را دراز کند .

قرآن:

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اَسَاؤُوْا بِمَا عَمِلُوْا وَيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اَحْسَنُوْا بِالْحُسْنٰى) .

(وَلَمَّا بَلَغَ اَشَدُّهُ اَتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ) .

(وَنَادَيْنَاهُ اَنْ يَا اِبْرٰهِيْمُ * قَدْ صَدَّقْتَ الرُّوْيَا اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ) .

(وَمَنْ اَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِيْ فَاِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اَعْمٰى ... وَكَذٰلِكَ نَجْزِي

مَنْ اَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيٰتِ رَبِّهِ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَشَدُّ وَاَبْقٰى) .

(اِنَّ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّنْ رَبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِي الْحَيٰةِ الدُّنْيَا وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِيْنَ).

(لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الظَّٰلِمِيْنَ) .

«از آن خداست هر آنچه در آسمانها و هر چه در زمین است تا کسانی را که بد کرده اند در برابر اعمالشان سزا دهد و آنان را که نیکی کرده اند به کردار نیکشان پاداش دهد» .

«و چون بالیدن یافت، او را حکمت و دانش ارزانی داشتیم و ما بدین سان نیکوکاران را سزا می دهیم» .

«ما ندایش دادیم: ای ابراهیم! خوابت را حقیقت بخشیدی، ما نیکوکاران را چنین سزا می دهیم» .

«هر کس که از یاد من دل بگرداند زندگی تنگی خواهد داشت و در روز رستاخیز [نیز] او را نابینا محسوس می کنیم... و اینچنین هر که را زیاده روی کرده و به آیات پروردگارش ایمان نیاورده، سزا می دهیم. و هر آینه عذاب آخرت سخت تر و پایدارتر است» .

«آنان که گوساله را برگزیدند بزودی به غضب پروردگارش گرفتار خواهند شد و در زندگانی این جهانی به خواری خواهند افتاد. و دروغگویان را اینچنین سزا می دهیم» .

«بستری از آتش جهنم در زیر و پوششی از آتش جهنم بر روی دارند. و ستمکاران را اینچنین سزا می دهیم» .

الإمام علي عليه السلام : كُلُّ امْرِئٍ يَلْقَى مَا عَمِلَ ، وَيُجْزَى بِمَا صَنَعَ .

امام علی علیه السلام : هر انسانی کرده خود را می بیند و سزای کردارش را می گیرد .

عنه عليه السلام : اغْلِبُوا الْجَزَعَ بِالصَّبْرِ ، فَإِنَّ الْجَزَعَ يُحِبُّ الْأَجَرَ وَيُعْظِمُ الْفَجِيئَةَ .

امام علی علیه السلام : با شکیبایی کردن بر بیتابی چیره آید؛ زیرا بیتابی اجر را از بین می برد و مصیبت را بزرگ می کند .

عنه عليه السلام - لَمَّا سَمِعَ بُكَاءَ النِّسَاءِ عَلَى قَتْلِ صَفِيٍّ - : أَتَغْلِبُكُمْ نِسَاؤُكُمْ عَلَى مَا أَسْمَعُ ؟! أَلَا تَنْهَوْنَهُنَّ عَنْ هَذَا الرَّنِينِ ؟ !

امام علی علیه السلام - چون صدای شیون زنان بر کشتگان صفین را شنید - فرمود : آیا زنان شما با این فریاد گریه که می شنوم بر شما چیره شده اند؟ چرا آنان را از این ناله و فغان باز نمی دارید؟ !

الإمامُ عليُّ عليه السلام : إِيَّاكَ وَالْجَزَعَ ؛ فَإِنَّهُ يَقْطَعُ الْأَمَلَ ، وَيُضْعِفُ الْعَمَلَ ، وَيُورِثُ الْهَمَّ . وَاعْلَمْ أَنَّ الْمَخْرَجَ فِي أَمْرَيْنِ : مَا كَانَتْ فِيهِ حِيلَةٌ فَالْإِحْتِيَالُ ، وَمَا لَمْ تَكُنْ فِيهِ حِيلَةٌ فَالْإِصْطِبَارُ .

امام علی علیه السلام : از بیتابی کردن بپرهیز که آن امید را قطع می کند و کار را به ضعف می کشاند و اندوه به بار می آورد. بدان که دو راه نجات بیشتر نیست: یا مشکلی چاره دارد که باید چاره اندیشی کرد و یا چاره ندارد که در آن صورت باید شکیبایی ورزید .

عنه عليه السلام : الْعَقْلُ غَرِيزَةٌ تَزِيدُ بِالْعِلْمِ وَالتَّجَارِبِ .

امام علی علیه السلام : خرد قریحه ای است که با دانش و تجارب زیاد می شود .

عنه عليه السلام : الْعَقْلُ حِفْظُ التَّجَارِبِ .

امام علی علیه السلام : خرد، اندوختن تجربه هاست .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : مَنْ لَمْ يُجَرِّبِ الْأُمُورَ خُدِعَ .

امام علی علیه السلام : هر کس امور را تجربه نکند فریب می خورد .

عنه عليه السلام : مَنْ أَحْكَمَ التَّجَارِبَ سَلِمَ مِنَ الْمَعَاطِبِ ، مَنْ غَنِيَ عَنِ التَّجَارِبِ عَمِيَ عَنِ الْعَوَاقِبِ .

امام علی علیه السلام : هر کس بدرستی تجربه آموزد، از هلاکتها جان سالم به در می برد و هر کس از تجارب بی نیازی جوید عواقب امور را نمی بیند .

عنه علیه السلام : کفی بالتَّجَارِبِ مُؤدِّبًا .

امام علی علیه السلام : تجربه ها بهترین آموزگارانند .

عنه علیه السلام : رَأَى الرَّجُلُ عَلَى قَدَرِ تَجَرِبَتِهِ .

امام علی علیه السلام : اندیشه مرد به اندازه تجربه اوست .

عنه علیه السلام - لابنه علیه السلام - : فَبَادِرْتُكَ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَقْسُوَ قَلْبُكَ وَيَشْتَغَلَ لُبُّكَ لَتَسْتَقْبَلَ بَجْدَ رَأْيِكَ مِنَ الْأَمْرِ مَا قَدْ كَفَاكَ أَهْلُ التَّجَارِبِ بُغْيَتَهُ وَتَجَرِبَتُهُ، فَتَكُونَ قَدْ كُفِّتَ مَوْئِنَةَ الطَّلَبِ وَغُوفِيَتَ مِنْ عِلَاجِ التَّجَرِبَةِ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوارش - فرمود : پیش از آن که دلت سخت و فکر مشغول گردد به تربیت تو پرداختم تا با اندیشه استوارت به اموری که خداوندان تجربه آنها را جسته اند و آزموده اند روی آوری و بدین سان رنج جستجو از تو برداشته شود و از دست زدن به تجربه معاف گردی .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : التَّجَارِبُ عِلْمٌ مُسْتَفَادٌ .

امام علی علیه السلام : تجربه ها دانشی اکتسابی اند .

قرآن:

(ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ) .

« [مردم را] با حکمت و اندرز نیکو به راه پروردگارت بخوان و با آنان به شیوه ای که نیکوترست مجادله کن . همانا پروردگارت به کسانی که از راه او منحرف شده اند داناتر و به هدایت یافتگان [نیز] داناتر است » .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - فِي الْحَكَمِ الْمُنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : مُرُّوا الْأَحْدَاثَ بِالْمِرَاءِ وَالْجِدَالِ ، وَ الْكُھُولَ بِالْفِكْرِ ، وَالشُّيُوخَ بِالصَّمَتِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - :بر جوانان با بگو مگو و مجادله و بر میان سالان با فکر و اندیشه و بر پیران با سکوت فرمانروایی کنید .

الإمام علي عليه السلام : إِيَّاكُمْ وَالْجِدَالَ ؛ فَإِنَّهُ يُورِثُ الشَّكَّ .

امام علی علیه السلام : از جدال کردن بپرهیزید که این کار شك و دو دلی به بار می آورد .

الإمام علي عليه السلام : لَا يَحِلُّ لِلْجَبَانِ أَنْ يَغْزَوْا لِأَنَّهُ يَنْهَزِمُ سَرِيعًا ، وَلَكِنْ لِيَنْظُرَ مَا كَانَ يُرِيدُ أَنْ يَغْزَوْا بِهِ فَلْيُجَهِّزْ بِهِ غَيْرَهُ ؛ فَإِنَّ لَهُ مِثْلَ أَجْرِهِ وَلَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِهِ شَيْءٌ .

امام علی علیه السلام : روا نیست که آدم ترسو به جنگ برود؛ زیرا به سرعت فرار می کند. بلکه باید ببیند با چه ابزاری می خواست بجنگد، آن را در اختیار دیگری بگذارد. در این صورت همانند اجر آن جنگجو را دارد و از اجر او (جنگجو) نیز چیزی کم نمی شود .

عنه عليه السلام : اخذُوا الْجُبْنَ؛ فَإِنَّهُ عَارٌ وَمَنْقَصَةٌ .

امام علی علیه السلام : از ترسویی دوری کنید که آن ننگ و کاستی است .

عنه عليه السلام : شِدَّةُ الْجُبْنِ مِنْ عَجْزِ النَّفْسِ وَضَعْفِ الْيَقِينِ .

امام علی علیه السلام : ترسویی زیاد، از ناتوانی نفس و سستی یقین است .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ وَالتَّجَبُّرَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ ؛ فَإِنَّ كُلَّ مُتَجَبِّرٍ يَقْصِمُهُ اللَّهُ .

امام علی علیه السلام : از جباری کردن بر بندگان خدا بپرهیز؛ زیرا خداوند هر جبارپیشه ای را در هم می شکند .

الإمام علي عليه السلام : الْجُبْنُ مَنْقَصَةٌ .

امام علی علیه السلام : ترسویی، عیب و کاستی است .

عنه عليه السلام : الْجُبْنُ وَالْحِرْصُ وَالْبُخْلُ غَرَائِزُ سُوءٍ يَجْمَعُهَا سُوءُ الظَّنِّ بِاللَّهِ سُبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام : ترسویی و آزمندی و بخل ، خویهای بدی هستند که از بدگمانی به خداوند سبحان مایه می گیرند .

عنه عليه السلام : مَنْ تَجَبَّرَ حَقَّرَهُ اللَّهُ وَوَضَعَهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس جبّاری کند خداوند او را خرد و پست می گرداند .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ تَجَبَّرَ كُسِرَ .

امام علی علیه السلام : هر که جبّاری کند در هم شکسته می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا يَزُكُو عَمَلُ مُتَجَبِّرٍ .

امام علی علیه السلام : عمل انسان جبّار منش، پاکیزه و بالنده نیست .

عنه عليه السلام : فَلَا تُكَلِّمُونِي بِمَا تُكَلِّمُ بِهِ الْجَبَابِرَةُ، وَلَا تَتَحَفَّظُوا مِنِّي بِمَا يُتَحَفَّظُ بِهِ عِنْدَ أَهْلِ الْبَادِرَةِ، وَلَا تُخَالِطُونِي بِالْمُصَانَعَةِ .

امام علی علیه السلام : با من، آن گونه که با جبّاران سخن گفته می شود، سخن مگویید و چنان که از حاکمان بد خشم پرهیز می شود از من پرهیزید و با ظاهر سازی و تملّق با من رفتار نکنید .

الإمام عليّ عليه السلام - في بيان بطلان الجبر - : لَوْ كَانَ كَذَلِكَ لَبُطِلَ الثَّوَابُ وَالْعِقَابُ ، وَالْأَمْرُ وَالنَّهْيُ وَالزَّجْرُ ، وَلَسَقَطَ مَعْنَى الْوَعْدِ وَالْوَعِيدِ ، وَلَمْ تَكُنْ عَلَى مُسِيءٍ لَائِمَةً ، وَلَا لِمُحْسِنٍ مَحْمَدَةً ، وَلَكَانَ الْمُحْسِنُ أَوْلَى بِاللَّائِمَةِ مِنَ الْمُنْذِبِ ، وَالْمُنْذِبُ أَوْلَى بِالْإِحْسَانِ مِنَ الْمُحْسِنِ ، تِلْكَ مَقَالَةُ عَبْدَةِ الْأَوْثَانِ وَخُصَمَاءِ الرَّحْمَنِ .

امام علی علیه السلام - در بیان نادرستی جبر - فرمود: اگر چنین بود آن گاه ثواب و عقاب و امر و نهی و بازداشتن، از کارهای پوچ بود ؛ و وعده و وعید معنایی نداشت و بدکار، سرزنش و نیکوکار ، تشویق نمی شد و نیکوکار به سرزنش سزاوارتر می شد تا بدکار و بدکار به پاداش و احسان سزاملدتر می شد تا نیکوکار . جبر ، عقیده بت پرستان و دشمنان خدای رحمان است .

الإمام عليّ عليه السلام : كَأَنِّي بِالْعَجَمِ فَسَاطِيطُهُمْ فِي مَسْجِدِ الْكُوفَةِ، يُعَلِّمُونَ النَّاسَ الْقُرْآنَ كَمَا أُنْزِلَ .

امام علی علیه السلام : گویی عجمها (ایرانیان) رامی بینم که در مسجد کوفه چادر زده اند و قرآن را همان گونه که نازل شده است به مردم می آموزند .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ أَعْظَمَ الْمَثُوبَةِ مَثُوبَةُ الْإِنْصَافِ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین پاداش، پاداش انصاف است .

عنه عليه السلام : ثَوَابُ الْجِهَادِ أَعْظَمُ الثَّوَابِ .

امام علی علیه السلام : پاداش جهاد بزرگترین پاداش است .

عنه عليه السلام : شَيْنَانٌ لَا يُوزَنُ ثَوَابُهُمَا : الْعَفْوُ ، وَالْعَدْلُ .

امام علی علیه السلام : دو چیز است که پاداشی هموزن آن نیست: گذشت و دادگری .

عنه عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ وَضَعَ الثَّوَابَ عَلَى طَاعَتِهِ وَالْعِقَابَ عَلَى مَعْصِيَتِهِ ذِيَادَةً لِعِبَادِهِ عَنِ نِقْمَتِهِ ، وَحَيَاشَةَ لَهُمْ إِلَى جَنَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان برای اطاعت از خود پاداش در نظر گرفت و برای نافرمانی اش کیفر، تا بندگان را از خشم و عذاب خویش دور دارد و به سوی بهشت خود براند .

عنه عليه السلام : ثَوَابُ الْعَمَلِ عَلَى قَدْرِ الْمَشَقَّةِ فِيهِ .

امام علی علیه السلام : پاداش کار به اندازه رنج و زحمتی است که دارد .

عنه عليه السلام : ثَوَابُ الْآخِرَةِ يُنْسِي مَشَقَّةَ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : پاداش آخرت، رنج و سختی دنیا را از یاد می برد .

الإمام عليّ عليه السلام : ثَوَابُ عَمَلِكَ أَفْضَلُ مِنْ عَمَلِكَ .

امام علی علیه السلام : پاداش عمل تو برتر از عملت است .

الإمام عليّ عليه السلام : تَرَكَ الذَّنْبَ أَهْوَنُ مِنْ طَلَبِ التَّوْبَةِ .

امام علی علیه السلام : گناه نکردن آسانتر از توبه کردن است .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ ، وَأَمَرَتْ جَوَارِحُهُ أَنْ تَسْتُرَ عَلَيْهِ ،

وَبَقَاغُ الْأَرْضِ أَنْ تَكْتُمَ عَلَيْهِ ، وَأُنْسِيَتِ الْحَفَظَةُ مَا كَانَتْ تَكْتُبُ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هر کس توبه کند خداوند او را می آمرزد و به جوارح او و جای جای زمین دستور داده می شود که آبروی او را حفظ کنند و عیبهایش را بپوشانند و گناهانی که فرشتگان حافظ اعمال برایش نوشته اند از یاد آنان برده می شود .

عنه علیه السلام : مُسَوِّفٌ نَفْسِهِ بِالتَّوْبَةِ ، مِنْ هُجُومِ الْأَجَلِ عَلَى أَعْظَمِ الْخَطَرِ .

امام علی علیه السلام : کسی که توبه را به فردا حواله دهد، از هجوم مرگ در معرض بزرگترین خطر است .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ قَارَفْتَ سَيِّئَةً فَعَجِّلْ مَحْوَهَا بِالتَّوْبَةِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه گناهی مرتکب شدی، به محو آن با توبه بشتاب .

قرآن:

(فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) .
(وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى) .

«هر کس پس از ستمش توبه کند و به صلاح آید خدا توبه او را می پذیرد. همانا خداوند آمرزنده و مهربان است.» .

«همانا من می آمرزم کسی را که توبه کند و ایمان آورد و کار شایسته انجام دهد و سپس هدایت یابد.» .

الإمام علي عليه السلام : التَّوْبَةُ عَلَى أَرْبَعَةِ دَعَائِمَ : نَدَمٌ بِالْقَلْبِ ، وَاسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ ، وَعَمَلٌ بِالْجَوَارِحِ ، وَعَزْمٌ أَنْ لَا يَعُودَ .

امام علی علیه السلام : توبه بر چهار پایه استوار است: پشیمانی در دل، آمرزش خواهی به زبان، عمل کردن با اعضای بدن، و تصمیم بر باز نگشتن به گناه .

قرآن:

(وَأَخْرُوجُوا اعْتَرِفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ) .

«و گروهی دیگر به گناه خود اعتراف کردند[و] اعمال نیکو را با کارهای زشت آمیخته اند. امید است خدا توبه شان را بپذیرد.» .

الإمام علي عليه السلام : عَاصٍ يُقَرُّ بِذَنْبِهِ خَيْرٌ مِنْ مُطِيعٍ يَفْتَخِرُ بِعَمَلِهِ .

امام علی علیه السلام : گنهکاری که به گناه خویش اعتراف کند بهتر از فرمانبرداری است که به کار خویش ببالد .

الإمام عليّ عليه السلام : النَّدَمُ عَلَى الْخَطِيئَةِ اسْتِغْفَارٌ .

امام علی علیه السلام : پشیمانی از گناه، همان آمرزش خواهی است .

عنه عليه السلام : نَدَمُ الْقَلْبِ يُكَفِّرُ الذَّنْبَ .

امام علی علیه السلام : پشیمانی دل، گناه را می پوشاند .

قرآن:

(وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ) .

«و اوست که توبه بندگان را می پذیرد و از گناهان در می گذرد» .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ أُعْطِيَ التَّوْبَةَ لَمْ يُحْرَمِ الْقَبُولَ، وَمَنْ أُعْطِيَ الْاسْتِغْفَارَ لَمْ يُحْرَمِ الْمَغْفِرَةَ .

امام علی علیه السلام : به هر کس [توفیق] توبه داده شود از قبول آن محروم نمی شود و به هر کس [توفیق] استغفار عطا گردد از آمرزش محروم نمی ماند .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي وَصْفِ التَّائِبِينَ - : غَرَسُوا أَشْجَارَ ذُنُوبِهِمْ نَصَبَ عُيُونِهِمْ وَقُلُوبِهِمْ وَسَقَوْهَا بِمِيَاهِ النَّدَمِ، فَأَثْمَرَتْ لَهُمُ السَّلَامَةُ ، وَأَعْقَبَتْهُمْ الرِّضَا وَالْكَرَامَةُ .

امام علی علیه السلام - در توصیف توبه گران - فرمود : درختهای گناهان خود را در برابر دیدگان و دلهای خویش نشانده اند و آنها را با آب پشیمانی آبیاری کرده اند. این درختها برای آنان میوه سلامت داده و خشنودی و کرامت در پی آورده است .

الإمام عليّ عليه السلام : التَّوْبَةُ تُطَهِّرُ الْقُلُوبَ وَتَغْسِلُ الذُّنُوبَ .

امام علی علیه السلام : توبه دلها را پاک می کند و گناهان را می شوید .

الإمام عليّ عليه السلام : الْمُسْتَاكِلُ بِدِينِهِ حَظُّهُ مِنْ دِينِهِ مَا يَأْكُلُهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که دین را دکان خود قرار دهد بهره او از دینش همان است که می خورد .

عنه عليه السلام : مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا بَعَمَلِ الْآخِرَةِ كَانَ أَبْعَدَ لَهُ مِمَّا طَلَبَ .

امام علی علیه السلام : کسی که با کاری آخرتی در طلب دنیا برآید از مطلوب خود دورتر می شود .

عنه عليه السلام : مَنْ اتَّخَذَ طَاعَةَ اللَّهِ بِضَاعَةً أَتَتْهُ الْأَرْبَاحُ مِنْ غَيْرِ تِجَارَةٍ .

امام علی علیه السلام : هر کس فرمانبری از خدا را کالای خویش سازد ، بی آن که تجارت کند سودها به طرف او سرازیر می شود .

عنه عليه السلام : إِنَّ مَنْ بَاعَ نَفْسَهُ بِغَيْرِ الْجَنَّةِ فَقَدْ عَظُمَتْ عَلَيْهِ الْمِخْنَةُ .

امام علی علیه السلام : هر کس خود را به بهایی جز بهشت بفروشد به بدبختی و رنجی عظیم افتاده است .

عنه عليه السلام : أَرْبَحُ النَّاسِ مَنْ اشْتَرَى بِالدُّنْيَا الْآخِرَةَ .

امام علی علیه السلام : بیشترین سود را کسی برده است که آخرت را با دنیا بخرد .

الإمام علي عليه السلام : لَا تِجَارَةَ كَالْعَمَلِ الصَّالِحِ ، وَلَا رِبْحَ كَالثَّوَابِ .

امام علی علیه السلام : هیچ تجارتی چون عمل صالح نیست و هیچ سودی همچون ثواب [الهی] نیست .

الإمام علي عليه السلام : يَا مَعْاشِرَ السَّمَاوَةِ ، أَقْلُوا الْإِيمَانَ ، فَإِنَّهَا مَنَفَقَةٌ لِلسَّلْعَةِ ، مَمْحَقَةٌ لِلرَّيْبِ .

امام علی علیه السلام : ای جماعت دلال ! کمتر سوگند یاد کنید ؛ زیرا [گرچه] این کار کالا را به فروش می رساند ولی سود [حقیقی] را می برد .

الإمام علي عليه السلام - لِرَجُلٍ يُوصِيهِ وَمَعَهُ سِلْعَةٌ يَبِيعُهَا - : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : السَّمَاخُ وَجْهٌ مِنَ الرِّبَاحِ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به مردی که مشغول فروختن کالایی بود - فرمود : از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود : گذشت و آسان گیری نوعی سود است .

الإمام عليّ عليه السلام : مَا كَسَ عَنْ دِرْهَمِيكَ ؛ فَإِنَّ الْمَغْبُونَ لَا مَحْمُودَ وَلَا مَاجُورَ .

امام علی علیه السلام : برای دو درهمت هم چانه بزن که زیان دیده ، نه ستوده است و نه پاداش دارد .

الإمام عليّ عليه السلام : التَّاجِرُ الْجَبَانُ مَحْرُومٌ ، وَالتَّاجِرُ الْجَسُورُ مَرْزُوقٌ .

امام علی علیه السلام : تاجر ترسو بی روزی است و تاجر بی باک روزی دار .

عنه عليه السلام : يَا مَعْشَرَ التُّجَّارِ ، الْفِقْهَ ثُمَّ الْمَتَجَرَ ، الْفِقْهَ ثُمَّ الْمَتَجَرَ ، الْفِقْهَ ثُمَّ الْمَتَجَرَ .

امام علی علیه السلام : ای جماعت تاجران! نخست احکام [داد و ستد را بیاموزید] سپس تجارت ، نخست احکام سپس تجارت ، نخست احکام سپس تجارت .

عنه عليه السلام : يَا مَعْشَرَ التُّجَّارِ ، قَدِّمُوا الْاسْتِخَارَةَ ، وَتَبَرَّكُوا بِالسُّهُولَةِ ، وَاقْتَرِبُوا مِنَ الْمُتَبَاعِينَ ، وَتَزَيَّنُوا بِالْحِلْمِ ، وَتَنَاهَوْا عَنِ الْيَمِينِ ، وَجَانِبُوا الْكَذِبَ ، وَتَخَافُوا (تَجَافَوْا) عَنِ الظُّلْمِ ، وَأَنْصِفُوا الْمَظْلُومِينَ ، وَلَا تَقْرَبُوا الرِّبَا ، وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ ، وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ ، وَلَا تَعْتَوُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ .

امام علی علیه السلام : ای جماعت تاجران! پیش از شروع کسب و کار از خداوند طلب خیر کنید و با آسانگیری در معامله از خداوند برکت جوید، به خریداران نزدیک شوید، به زیور بردباری آراسته شوید، از قسم خوردن پرهیزید ، از دروغ گفتن دوری کنید، از ستم کردن و اجحاف بترسید، با مظلومان به انصاف و عدالت رفتار کنید و پیرامون ربا نگردید، و پیمانه و ترازو را کامل کنید و چیزی از حق مردم فرونگذارید و در زمین (جامعه) به فساد مکشید .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي كِتَابِهِ إِلَى أَهْلِ الْكُوفَةِ عِنْدَ مَسِيرِهِ مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى الْبَصْرَةِ - :
بَايَعَنِي النَّاسُ غَيْرَ مُسْتَكْرَهِينَ ، وَلَا مُجْبَرِينَ ، بَلْ طَائِعِينَ مُخَيَّرِينَ .

امام علی علیه السلام - در نامه ای که خطاب به اهل کوفه هنگام حرکت از مدینه به بصره نگاشت - فرمود : مردم با من بیعت نمودند بدون آنکه از آن کراهت داشته و یا به جبر آنرا قبول کنند ، بلکه با رغبت آنرا اختیار نمودند .

عنه عليه السلام تَكَأْكَأْتُمْ عَلَيَّ تَكَأْكُؤُ الْإِبِلِ عَلَى حِيَاضِهَا ؛ حِرْصًا عَلَى بَيْعَتِي .

امام علی علیه السلام : از شور و شوق بیعت با من ، مانند شتران تشنه ای که دور آبگیرها جمع می شوند، گرد من جمع شدید .

قرآن:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا) .

«ای کسانی که ایمان آورده اید! اموال یکدیگر را به ناحق مخوریدمگر آن که تجارتی باشد که هر دو طرف بدان رضایت داده باشند و یکدیگر را مکشید. هرآینه خدا با شما مهربان است» .

الإمام عليّ عليه السلام : تَعَرَّضُوا لِلتَّجَارَاتِ، فَإِنَّ لَكُمْ فِيهَا غِنًى عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ ، وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ الْمُحْتَرِفَ الْأَمِينَ .

امام علی علیه السلام : به کارهای تجاری بپردازید که آن شما را از مال دیگران بی نیاز می کند. خداوند عز و جل پیشه ور درستکار را دوست دارد .

الإمام عليّ عليه السلام - في جواب مَنْ سألَه: على ما قاتلتَ طلحةَ والزُّبيرَ ؟ - : قاتلتُهُم على نَقْضِهِم بَيْعَتِي وَقَتْلِهِم شِيعَتِي مِنَ الْمُؤْمِنِينَ .

امام علی علیه السلام - در جواب کسی که پرسیده بود: چرا با طلحه و زبیر جنگیدی؟ - فرمود : چون بیعت با من را شکستند و مؤمنان پیرو مرا کشتند .

عنه عليه السلام : الْبُهْتَانُ عَلَى الْبَرِيِّ أَعْظَمُ مِنَ السَّمَاءِ .

امام علی علیه السلام : بهتان زدن به آدم بیگناه بزرگتر از آسمان است .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا قِحَةَ كَالْبَهْتِ .

امام علی علیه السلام : هیچ وقاحتی چون بهتان زدن نیست .

الإمام عليّ عليه السلام : عِنْدَ تَنَاهِي الْبَلَاءِ يَكُونُ الْفَرَجُ .

امام علی علیه السلام : با به اوج رسیدن بلا، گشایش حاصل می شود .

قرآن:

(الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ) .

«آنان که چون مصیبتی به ایشان در رسد گویند: ما از آنِ خداییم و به سوی او بازمی رویم» .

الإمام علي عليه السلام : قُلْ عِنْدَ كُلِّ شِدَّةٍ : «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ» تُكْفَهَا .
امام علی علیه السلام : هنگام هر سختی و مشکلی بگو : «لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظيم» ، تو را کفایت می کند .

الإمام علي عليه السلام : مَا ابْتَلَى اللَّهُ أَحَدًا بِمِثْلِ الْإِمْلَاءِ لَهُ .

امام علی علیه السلام : خداوند هیچ کس را به چیزی همچون مهلت دادن به اونیازموده است .

عنه عليه السلام : إِنَّ مِنَ الْبَلَاءِ الْفَاقَةَ ، وَأَشَدُّ مِنْ ذَلِكَ مَرَضُ الْبَدَنِ ، وَأَشَدُّ مِنْ ذَلِكَ مَرَضُ الْقَلْبِ .

امام علی علیه السلام : بینوایی، بلاست و بدتر از بینوایی بیماری تن است و از آن بدتر بیماری دل است .

الإمام علي عليه السلام : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ تَمْحِصَ ذُنُوبِ شِيعَتِنَا فِي الدُّنْيَا بِمِخْنَتِهِمْ، لَتَسْلَمَ بِهَا طَاعَتُهُمْ وَيَسْتَحِقُّوا عَلَيْهَا ثَوَابَهَا .

امام علی علیه السلام : سپاس و ستایش خدایی را که رنج و گرفتاری پیروان ما را مایه زدوده شدن گناهان آنان در دنیا قرار داد تا با این رنجها و بلاها طاعتشان سالم ماند و سزاوار پاداش آن شوند .

عنه عليه السلام : مَا عَاقَبَ اللَّهُ عَبْدًا مُؤْمِنًا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا إِلَّا كَانَ اللَّهُ أَحْلَمَ وَأَمَجَدَ وَأَجْوَدَ وَأَكْرَمَ مِنْ أَنْ يَعُودَ فِي عِقَابِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند بنده مؤمنی را در این دنیا کیفر دهد باگذشت تر و ارجمندتر و بخشنده تر و بزرگوارتر از آن است که روز قیامت نیز کیفرش رساند .

قرآن:

(وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ) .

«و به تحقیق قوم فرعون را به قحط و نقصان محصول مبتلا کردیم تا شاید متنبه شوند» .

الإمام علي عليه السلام - وقد خَرَجَ للاستِسْقَاءِ - : إِنَّ اللَّهَ يَبْتَلِي عِبَادَهُ عِنْدَ الْأَعْمَالِ السَّيِّئَةِ بِنَقْصِ الثَّمَرَاتِ وَحَبْسِ الْبَرَكَاتِ وَإِغْلَاقِ خَزَائِنِ الْخَيْرَاتِ ، لِيَتُوبَ تَائِبٌ وَيُقْلَعَ مَقْلَعٌ وَيَتَذَكَّرَ مُتَذَكِّرٌ وَيَزْدَجَرَ مُزْدَجِرٌ .

امام علی علیه السلام - هنگام بیرون رفتن برای طلب باران - فرمود : هرگاه بندگان خدا گناه و بدکرداری کنند خداوند آنان را به کاهش محصولات و بازداشت برکات و بستن در گنجینه های خیر مبتلا می سازد تا توبه گر توبه کند و گنهکار دل از گناه برکند و پند گیرنده پند پذیرد و نهی شده [از گناه] باز ایستد .

عنه عليه السلام : لَا تَفْرَحْ بِالْغِنَاءِ وَالرَّخَاءِ ، وَلَا تَغْتَمَّ بِالْفَقْرِ وَالْبَلَاءِ؛ فَإِنَّ الذَّهَبَ يُجَرَّبُ بِالنَّارِ ، وَالْمُؤْمِنُ يُجَرَّبُ بِالْبَلَاءِ .

امام علی علیه السلام : به ثروت و رفاه، دل شاد مشو و از تهیدستی و گرفتاری، اندوه به دل راه مده؛ زیرا طلا با آتش گداخته و ناب می شود و مؤمن با بلا و گرفتاری .

قرآن:

(أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَاءُ وَزُلْزِلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصْرُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ) .

«آیا پنداشتید که به بهشت خواهید رفت، حال آن که هنوز مانند آنچه بر سر پیشینیان شما آمده بر شما نگذشته است؟ به ایشان سختی و زیان رسید و به لرزه آمدند تا آن جا که پیامبر و مؤمنانی که با او بودند گفتند: پس کمک خدا کی خواهد رسید؟ هشدار، که کمک خدا نزدیک است» .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ الْبَلَاءَ أَسْرَعُ إِلَى الْمُؤْمِنِ التَّقِيِّ مِنَ الْمَطَرِ إِلَى قَرَارِ الْأَرْضِ .

امام علی علیه السلام : شتاب بلا به سوی مؤمن پرهیزگار بیشتر از شتاب باران به سوی زمین گود است .

عنه عليه السلام : كُلَّمَا كَانَتْ الْبَلَوُ وَالْإِخْتِبَارُ أَعْظَمَ كَانَتْ الْمَثُوبَةُ وَالْجَزَاءُ أَجْزَلَ ، أَلَا تَرَوْنَ أَنَّ اللَّهَ سَبَحَانَهُ اخْتَبَرَ الْأَوَّلِينَ مِنْ لَدُنْ آدَمَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِلَى الْآخِرِينَ مِنْ هَذَا الْعَالَمِ بِأَحْجَارٍ لَا تَضُرُّ وَلَا تَنْفَعُ ، وَلَا تُبْصِرُ وَلَا تَسْمَعُ ، فَجَعَلَهَا بَيْتَهُ الْحَرَامَ الَّذِي جَعَلَهُ اللَّهُ لِلنَّاسِ قِيَامًا ...؟! !

ولكنَّ اللَّهَ يَخْتَبِرُ عِبَادَهُ بِأَنْوَاعِ الشَّدَائِدِ ، وَيَتَعَبَّدُهُمْ بِأَنْوَاعِ الْمَجَاهِدِ ، وَيَبْتَلِيهِمْ بِضُرُوبِ الْمَكَارِهِ ؛ إِخْرَاجًا لِلتَّكْبَرِ مِنْ قُلُوبِهِمْ ، وَإِسْكَانًا لِلتَّذَلُّلِ فِي نَفْسِهِمْ ، وَلِيَجْعَلَ ذَلِكَ أَبْوَابًا فَتْحًا إِلَى فَضْلِهِ ، وَأَسْبَابًا ذُلًّا لِعَفْوِهِ .

امام علی علیه السلام : هر چه امتحان و آزمایش بزرگتر باشد ثواب و پاداش فراوانتر است. مگر نمی بینید که خداوند سبحان پیشینیان را، از زمان آدم صلوات الله علیه تا آخرین نفر از مردم این جهان، با سنگهایی که زیان و سودی نمی رسانند و نمی توانند ببینند و بشنوند، آزمود و آن سنگها را خانه با حرمت خود ساخت؛ خانه ای که برای مردم بر پاگردانید...؟! !

اما خداوند بندگانش را با انواع سختیها می آزماید و با رنج و کوششهای گوناگون به بندگی وادارشان می کند و با انواع ناخوشایندها امتحانشان می کند تا خود بزرگ بینی را از دلهایشان بیرون کند و فروتنی را در جانهایشان جای دهد و این را درهایی قرار دهد گشوده به سوی فضل و بخشش خود و وسایلی آماده برای گذشت و آمرزش خویش .

عنه عليه السلام : لَتُبْلَىٰ بُلْبُلَةٌ ، وَلَتُغْرِبَنَّ غَرْبَلَةٌ ، حَتَّىٰ يَعُودَ أَسْفَلُكُمْ أَعْلَاكُمْ ، وَأَعْلَاكُمْ أَسْفَلُكُمْ ، وَلَيَسْبِقَنَّ سَبَّاقُونَ قَصْرًا ، وَلَيَقْصُرَنَّ سَبَّاقُونَ كَانُوا سَبَّاقُوا .

امام علی علیه السلام : همانا به یقین شما درهم آمیخته و غربال خواهید شد تا آن که پایین است به رو آید و آن که بالاست به زیر رود و آنان که واپس مانده اند پیش برانند و آنان که پیش افتاده اند واپس مانند .

قرآن:

(وَلَيَبْتَلِيَّ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلَيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) .
(وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ) .
(الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ) .

«و [این مشکلات و سختیهای جهاد] برای این است که خدا آنچه را در سینه هایتان دارید بیازماید و آنچه را در سینه هایتان است پاك و خالص گرداند و خدا به راز سینه ها آگاه است.» .

«و البته شما را می آزماییم تا مجاهدان و صابرانتان را بشناسیم و گزارشهای [مربوط به] شما را بررسی کنیم.» .

«همان که مرگ و زندگی را بیافرید تا شما را بیازماید که کدامتان نکوکارترید و اوست شکست ناپذیر و آمرزنده.» .

الإمام علي عليه السلام : أَلَا إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ كَشَفَ الْخَلْقَ كَشْفَةً ، لَا أَنَّهُ جَهْلَ مَا أَخْفَوْهُ مِنْ مَصُونٍ أَسْرَارِهِمْ وَمَكْنُونٍ ضَمَائِرِهِمْ ، وَلَكِنْ لِيَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ، فَيَكُونَ الثَّوَابُ جَزَاءً وَالْعِقَابُ بَوَاءً .

امام علی علیه السلام : بدانید که خداوند متعال درون مردمان را آشکار ساخت نه این که از رازهای نهفته و درونهای پوشیده شان آگاه نبود بلکه تا آنان را بیازماید که کدام يك بهتر عمل می کنند. آن گاه ثواب، سزای [کار نيك] باشد و عقاب، کیفر [کار بد] .

قرآن:

(أَبْلُغْكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ) .

«پیامهای پروردگارم را به شما می رسانم و برای شما خیرخواهی امینم.» .

الإمام علي عليه السلام - في ذكر فضيلة الرسول الكريم - : بَعَثَهُ وَالنَّاسُ ضَلَالًا فِي حَيْرَةٍ ، وَحَاطِبُونَ فِي فِتْنَةٍ ... فَبَالَغَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي النَّصِيحَةِ ، وَمَضَى عَلَى الطَّرِيقَةِ ، وَدَعَا إِلَى الْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ .

امام علی علیه السلام - در بیان فضیلت رسول اکرم صلی الله علیه و آله - : [خداوند] زمانی او را به رسالت برانگیخت که مردم در سرگردانی گمراه و در فتنه غرق بودند ... پیامبر صلی الله علیه و آله خیرخواهی را به نهایت رساند و درمسیر راست ره پیمود و [مردم را] به حکمت و اندرز نیکو فرا خواند .

الإمام علي عليه السلام - في الحكم المنسوبة إليه - : الْكَلِمَةُ إِذَا خَرَجَتْ مِنَ الْقَلْبِ وَقَعَتْ فِي الْقَلْبِ ، وَإِذَا خَرَجَتْ مِنَ اللِّسَانِ لَمْ تُجَاوِزِ الْآذَانَ .

امام علی علیه السلام - در حکمت‌های منسوب به ایشان - : هرگاه سخنی از دل برخیزد در دل می‌نشیند و هرگاه از زبان بیرون آید از مرز گوش‌ها در نگذرد .

عنه علیه السلام : أَحْسَنُ الْكَلَامِ مَا زَانَهُ حُسْنُ النَّظَامِ ، وَفَهْمُهُ الْخَاصُّ وَالْعَامُّ .

امام علی علیه السلام : بهترین گفتار آن است که به حسن ترتیب و نظم آراسته باشد و عالم و عامی آن را بفهمند .

الإمام عليّ عليه السلام : أَبْلَغُ الْبَلَاغَةِ مَا سَهَّلَ فِي الصَّوَابِ مَجَازُهُ وَحَسَّنَ إِيجَازُهُ .

امام علی علیه السلام : بلیغ‌ترین سخن آن است که مقصود را براحتی برساند و ایجاز نیکو داشته باشد .

الإمام عليّ عليه السلام : الْبَلَاغَةُ مَا سَهَّلَ عَلَى الْمَنْطِقِ وَخَفَّ عَلَى الْفِطْنَةِ .

امام علی علیه السلام : بلاغت آن است که به گفتار، روان و به فهم، آسان باشد .

عنه علیه السلام : الْبَلَاغَةُ أَنْ تُجِيبَ فَلَا تُبْطِئَ ، وَتُصِيبَ فَلَا تُخْطِئَ .

امام علی علیه السلام : بلاغت آن است که پاسخ دهی بی‌کندی و درست بگویی بی‌خطا .

عنه علیه السلام : قَدْ يُكْتَفَى مِنَ الْبَلَاغَةِ بِالْإِيجَازِ .

امام علی علیه السلام : گاه از بلاغت به ایجاز بسنده می‌شود .

قرآن:

(بَلَدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ) .

(وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا قُرًى ظَاهِرَةً وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا لِيَالِي وَ أَيَّامَا آمِنِينَ) .

«سرزمینی پاک و خداوندگاری آمرزنده» .

«میان آنان و قریه‌هایی که برکت داده بودیم قریه‌هایی آبادان و بر سر راه پدید آوردیم و منزل‌هایی برابر معین کردیم. در آن راه‌ها ایمن از گزند شب‌ها و روزها سفر کنید» .

الإمام عليّ عليه السلام - فيما كتبه إلى الحارث الهمداني - : واسكن الأمصار العظام ، فإنها

جماع المسلمين ، واخذر منازل الغفلة والجفاء .

امام علی علیه السلام - در نامه خود به حارث همدانی - نوشت : در شهرهای بزرگ سکنی گزین که آن محلّ گرد آمدن مسلمانان است و از جاهایی که مردمش غافل و درشتخویند دوری کن .

الإمامُ عليّ عليه السلام : ليسَ بَلَدٌ بِأَحَقَّ بِكَ مِنْ بَلَدٍ ، خَيْرُ الْبِلَادِ مَا حَمَلَكَ .

امام علی علیه السلام : برای تو شهری سزاوارتر از شهر دیگر نیست؛ [بلکه] بهترین شهر آن شهری است که تو را پذیرا بُود .

الإمامُ عليّ عليه السلام : ما جَفَّتِ الدُّمُوعُ إِلَّا لِقَسْوَةِ الْقُلُوبِ ، وما قَسَتِ الْقُلُوبُ إِلَّا لِكَثْرَةِ الذُّنُوبِ .

امام علی علیه السلام : چشمها خشکید مگر بر اثر سخت دلی و دلها سخت نشد مگر به سبب گناه زیاد .

عنه عليه السلام : الْبُكَاءُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ يُنِيرُ الْقَلْبَ ، وَيَعْصِمُ مِنْ مُعَاوَدَةِ الذَّنْبِ .

امام علی علیه السلام : گریستن از ترس خدا دل را نورانی می کند و از خو گرفتن به گناه مصون می دارد .

عنه عليه السلام : الْبُكَاءُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ مِفْتَاحُ الرَّحْمَةِ .

امام علی علیه السلام : گریستن از ترس خدا کلید رحمت است .

الإمامُ عليّ عليه السلام : بُكَاءُ الْعُيُونِ وَخَشْيَةُ الْقُلُوبِ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى ذِكْرُهُ ، فَإِذَا وَجَدْتُمُوهَا فَاعْتَمُوا الدُّعَاءَ .

امام علی علیه السلام : گریه چشمها و ترس دلها نشانه رحمت خدای بلندنام است . هرگاه این دو را در خود یافتید دعا کردن را غنیمت شمرد .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ وَالْبَغْيَ فَإِنَّهُ يُعَجِّلُ الصَّرْعَةَ ، وَيُحِلُّ بِالْعَامِلِ بِهِ الْعِبرَ .

امام علی علیه السلام : از تعدی بهره‌یز که زود به خاک می افکند و متعدی را درس عبرت دیگران می کند .

عنه عليه السلام : إِنَّ الْبَغْيَ يَقُودُ أَصْحَابَهُ إِلَى النَّارِ .

امام علی علیه السلام : تعَدّی، تعَدّی کننده را به سوی آتش می کشاند .

عنه علیه السلام : الْبَغْيُ يُوجِبُ الدَّمَارَ .

امام علی علیه السلام : تعَدّی، موجب نابودی می شود .

عنه علیه السلام : الْبَغْيُ يَسْلُبُ النِّعْمَةَ .

امام علی علیه السلام : تعَدّی و ستم، نعمت را سلب می کند .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ سَلَّ سَيْفَ الْبَغْيِ قُتِلَ بِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که شمشیر تعَدّی و ستم برکشد خود به وسیله آن کشته می شود .

عنه علیه السلام : أَبْغَضُ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ الْعَالِمُ الْمُتَجَبَّرُ .

امام علی علیه السلام : منفورترین بندگان نزد خداوند سبحان دانشمند مغرور و متکبر است .

عنه علیه السلام : أَمْقَتُ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ مَنْ كَانَ هِمَّتُهُ (هَمُّهُ) بَطْنَهُ وَفَرْجَهُ .

امام علی علیه السلام : دشمن ترین بندگان نزد خداوند سبحان کسی است که هم و غمش شکمبارگی و شهوترانی باشد .

عنه علیه السلام : أَبْغَضُ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى الْجَاهِلُ .

امام علی علیه السلام : منفورترین مردمان نزد خداوند متعال شخص نابخرد است .

عنه علیه السلام : إِنَّ أَبْغَضَ خَلْقِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ رَجُلٌ قَمَشَ عِلْمًا ، غَارًا فِي أَغْبَاشِ الْفِتْنَةِ ، عَمِيًا بِمَا فِي غَيْبِ الْهُدْنَةِ ، سَمَاهُ أَشْبَاهُهُ مِنَ النَّاسِ عَالِمًا ، وَلَمْ يُغْنِ فِي الْعِلْمِ يَوْمًا سَالِمًا .

امام علی علیه السلام : همانا منفورترین خلق خدا نزد او مردی است که مشتی دانش فراهم آورده، در تاریکیهای فتنه گرفتار غفلت و سرگشتگی است، مزایایی را که در صلح و آرامش نهفته است نمی بیند، مردمان مانند خودش او را عالم نامند در حالی که يك روز تمام را صرف علم نکرده است .

الإمام عليّ عليه السلام : أَبْغَضُ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ الْمُغْتَابُ .

امام علی علیه السلام : منفورترین آفریدگان نزد خدا غیبت کننده است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ لَيُبْغِضُ الْوَقِيعَ الْمُتَجَرِّي عَلَى الْمَعَاصِي .

امام علی علیه السلام : همانا خداوند سبحان از آدم وقیح گستاخ در گناهان نفرت دارد .

عنه عليه السلام : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْمُعْبِيسَ فِي وَجْهِ إِخْوَانِهِ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله می فرمود: همانا خداوند از کسی که به برادرانش رو ترش کند نفرت دارد .

عنه عليه السلام : كَمْ مِنْ ضَلَالَةٍ زُخْرِفَتْ بِآيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ كَمَا يُزَخَرَفُ الدَّرْهَمُ النُّحَاسُ بِالْفِضَّةِ الْمُموَّهَةِ !

امام علی علیه السلام : بسا گمراهی ای که با آیه ای از کتاب خدا آراسته شود همچنانکه درهم مسی با روکشی از نقره آراسته می گردد !

قرآن:

(وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ) .

«حق را با باطل در نیامیزد و حق را، با آن که می دانید کتمان نکنید» .

الإمام عليّ عليه السلام : فَلَوْ أَنَّ الْبَاطِلَ خَلَصَ مِنْ مِزَاجِ الْحَقِّ لَمْ يَخَفَ عَلَى الْمُرتَادِينَ ، وَلَوْ أَنَّ الْحَقَّ خَلَصَ مِنْ لَبْسِ الْبَاطِلِ انْقَطَعَتْ عَنْهُ أَلْسُنُ الْمُعَانِدِينَ ، وَلَكِنْ يُؤْخَذُ مِنْ هَذَا ضِغْثٌ وَمِنْ هَذَا ضِغْثٌ .

امام علی علیه السلام : اگر باطل با حق در نیامیزد بر حقیقت جویان پوشیده نمی ماند و اگر حق با باطل آمیخته نشود، زبان دشمنان آن بریده می شود، لیکن مشتی از آن برداشته می شود و مشتی از این [و بدین ترتیب حق و باطل در هم آمیخته می شود و شبهه پیش می آید] .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَمَا إِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ إِلَّا أَرْبَعُ أَصَابِعَ ... الْبَاطِلُ أَنْ تَقُولَ : سَمِعْتُ ، وَالْحَقُّ أَنْ تَقُولَ : رَأَيْتُ .

امام علی علیه السلام : هان! میان حق و باطل جز چهار انگشت فاصله نیست ... باطل، آن است که بگویی: «شنیدم» و حق، آن است که بگویی: «دیدم» .

عنه عليه السلام : الْحَقُّ طَرِيقُ الْجَنَّةِ ، وَالْبَاطِلُ طَرِيقُ النَّارِ، وَعَلَى كُلِّ طَرِيقٍ دَاعٍ .
امام علی علیه السلام : حق راه بهشت است و باطل راه آتش و بر سر هر راهی دعوتگری است .

عنه عليه السلام : ظَلَمَ الْحَقُّ مَنْ نَصَرَ الْبَاطِلَ .

امام علی علیه السلام : هر کس باطل را یاری کند به حق ستم کرده است .

عنه عليه السلام : فَلَا نَقُوبَنَّ الْبَاطِلَ حَتَّى يَخْرُجَ الْحَقُّ مِنْ جَنْبِهِ .

امام علی علیه السلام : به یقین من باطل را خواهم شکافت تا حق از پهلوی آن بیرون آید .
قرآن:

(وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا) .

(بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ) .

«بگو: حق آمد و باطل نابود شد. به یقین باطل نابود شدنی است» .

«بلکه حق را بر باطل فرو می افکنیم . پس آن را در هم کوبد و باطل بناگاه نابود شود. و وای بر شما از آنچه وصف می کنید» .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْبَاطِلُ غُرُورٌ خَادِعٌ .

امام علی علیه السلام : باطل فریبنده ای گمراه کننده است .

عنه عليه السلام : فَقَدْ الْبَصِرِ أَهْوَنُ مِنْ فَقْدَانِ الْبَصِيرَةِ .

امام علی علیه السلام : از دست دادن بینایی آسانتر است تا از دست دادن بینش .

عنه عليه السلام : أَبْصَرَ النَّاسُ مَنْ أَبْصَرَ عُيُوبَهُ وَأَقْلَعَ عَنْ ذُنُوبِهِ .

امام علی علیه السلام : بیناترین مردم کسی است که عیبهای خود را ببیند و از گناهان خویش دست شوید .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : نَظَرُ البَصَرِ لا يُجْدِي إِذَا عَمِيَتِ البَصِيرَةُ .

امام علی علیه السلام : اگر دیده بصیرت کور باشد نگرستن چشم ، سودی نمی دهد .

التماس دعا

منبع - سایت : <http://www.hadithlib.com> تهیه و تنظیم و ویرایش توسط : ع - باقریار رازیقی

احادیث امیرالمؤمنین علی علیه السلام (7087) حدیث (قسمت ۸)

عنه عليه السلام : فَإِنَّمَا الْبَصِيرُ مَنْ سَمِعَ فَتَفَكَّرَ ، وَنَظَرَ فَأَبْصَرَ ، وَانْتَفَعَ بِالْعِبَرِ ، ثُمَّ سَلَكَ جَدًّا وَاضِحًا يَتَجَنَّبُ فِيهِ الصَّرْعَةَ فِي الْمَهَاوِي .

امام علی علیه السلام : بابصیرت کسی است که بشنود پس بیندیشد، نگاه کند پس ببیند، و از عبرتها بهره گیرد، آن گاه راه روشنی را ببیند که در آن از افتادن در پرتگاهها به دور ماند .

عنه عليه السلام : لَيْسَتْ الرَّوِيَّةُ كَالْمُعَايَنَةِ مَعَ الْإِبْصَارِ ؛ فَقَدْ تَكْذِبُ الْعُيُونُ أَهْلَهَا ، وَلَا يَغُشُّ الْعَقْلُ مَنْ اسْتَنْصَحَهُ .

امام علی علیه السلام : نگاه کردن چون بینایی یافتن نیست؛ زیرا گاه چشمها به صاحبان خود دروغ می گویند، اما عقل به کسی که از او نصیحت خواهد خیانت نمی کند .

عنه عليه السلام : إِنَّ أَحْسَنَ مَا يَأْلَفُ بِهِ النَّاسُ قُلُوبَ أَوْدَائِهِمْ ، وَنَفَوْا بِهِ الضُّغْنَ عَنْ قُلُوبِ أَعْدَائِهِمْ : حُسْنُ الْبَشْرِ عِنْدَ لِقَائِهِمْ ، وَالتَّفَقُّدُ فِي غَيْبَتِهِمْ ، وَالْبَشَاشَةُ بِهِمْ عِنْدَ حُضُورِهِمْ .

امام علی علیه السلام : همانا بهترین وسیله ای که مردم با آن دلهای دوستان خود را به دست می آورند و کینه ها را از دلهای دشمنانشان می زدایند، خوشرویی هنگام برخورد با آنان است و جویای احوال آنان شدن در غیابشان و گشاده رویی با آنان در حضورشان .

عنه عليه السلام : بِشْرُكَ يَدُلُّ عَلَى كَرَمِ نَفْسِكَ .

امام علی علیه السلام : خوشرویی تو، نشانگر بزرگواری و کرامت نفس توست .

عنه عليه السلام : إِذَا لَقِيتُمْ إِخْوَانَكُمْ فَتَصَافَحُوا ، وَأَظْهَرُوا لَهُمُ الْبَشَاشَةَ وَالْبَشَرَ ، تَتَفَرَّقُوا وَمَا عَلَيْكُمْ مِنَ الْأَوْزَارِ قَدْ ذَهَبَ .

امام علی علیه السلام : چون با برادران خود رو به رو شدید و دست دادید و خوشرویی و گشاده رویی نشان دادید، هنگام جدا شدن گناهانتان ریخته است .

عنه عليه السلام : الْبَشْرُ شِيْمَةُ الْحُرِّ .

امام علی علیه السلام : خوشرویی، خوی آزاده است .

عنه علیه السلام : سَبَبُ الْمَحَبَّةِ الْبَشَرُ .

امام علی علیه السلام : خوشرویی، ریسمان محبت است .

عنه علیه السلام : إِنَّ بَشَرَ الْمُؤْمِنِ فِي وَجْهِهِ ، وَقُوَّتُهُ فِي دِينِهِ ، وَحُزْنُهُ فِي قَلْبِهِ .

امام علی علیه السلام : شادی مؤمن در چهره اوست، قدرتش در دینش و اندوهش در دلش .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : الْبَشَاشَةُ حِبَالَةُ الْمَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام : خوشرویی، کمند دوستی است .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : بِالْعَدْلِ تَتَضَاعَفُ الْبَرَكَاتُ .

امام علی علیه السلام : با عدالت و دادگری، برکتها دو چندان می شود .

عنه علیه السلام : إِذَا ظَهَرَتِ الْجِنَايَاتُ ارْتَفَعَتِ الْبَرَكَاتُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه گناهان، بسیار و آشکارا گردد برکتها از میان می رود .

عنه علیه السلام : التَّبَذِيرُ غُنْوَانُ الْفَاقَةِ .

امام علی علیه السلام : ولخرجی، سرلوحه فقر و ناداری است .

عنه علیه السلام : التَّبَذِيرُ قَرِينُ مُفْلِسٍ .

امام علی علیه السلام : ولخرجی، همنشین بی‌نواست .

عنه علیه السلام : مَنْ افْتَخَرَ بِالتَّبَذِيرِ احْتُقِرَ بِالْإِفْلَاسِ .

امام علی علیه السلام : هر که به ریخت و پاش افتخار کند با تهیدستی خرد و خوار می شود .

قرآن:

(وَأَتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا * إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا) .

«حقّ خویشان و مسکینان و در راه ماندگان را بپرداز و هیچ و لخرجی مکن. همانا و لخرجان با شیاطین برادرند و شیطان نسبت به پروردگارش ناسپاس بود» .

الإمام عليّ عليه السلام : كُنْ سَمَحًا وَلَا تَكُنْ مُبَدِّرًا ، وَكُنْ مُقَدِّرًا وَلَا تَكُنْ مُقَتِّرًا .

امام علی علیه السلام : بخشنده باش اما و لخرج مباش؛ و صرفه جو باش لیکن خسیس مباش .

عنه عليه السلام : ما هَدَمَ الدِّينَ مِثْلُ الْبِدْعِ .

امام علی علیه السلام : چیزی مانند بدعتها دین را ویران نکرده است .

الإمام عليّ عليه السلام : أَمَّا أَهْلُ الْبِدْعَةِ فَالْمُخَالِفُونَ لِأَمْرِ اللَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَرَسُولِهِ ، الْعَامِلُونَ بِرَأْيِهِمْ وَأَهْوَائِهِمْ وَإِنْ كَثُرُوا .

امام علی علیه السلام : بدعتگذاران کسانی هستند که با فرمان خدا و کتاب او و پیامبرش مخالفت می ورزند و بر اساس رأی و گرایشهای خود عمل می کنند؛ هر چند شمارشان بسیار باشد .

الإمام عليّ عليه السلام : مَا أُحْدِثَتْ بِدْعَةٌ إِلَّا تُرِكَ بِهَا سُنَّةٌ ، فَاتَّقُوا الْبِدْعَ وَالزَّمُوا الْمَهْيَعَ ، إِنَّ عَوَازِمَ الْأُمُورِ أَفْضَلُهَا ، وَإِنَّ مُحَدَّثَاتِهَا شِرَارُهَا .

امام علی علیه السلام : هیچ بدعتی نهاده نشد مگر آن که بدان سبب سنتی ترك شد. پس از بدعتها بپرهیزید و راه روشن را در پیش گیرید، همانا بهترین کارها [در دین] آن است که خدا از تو به جدّ خواسته است و بدترین آنها آن است که نو پدید و بی سابقه باشد .

الإمام عليّ عليه السلام : كَثَرَةُ الْعِلَلِ آيَةُ الْبُخْلِ .

امام علی علیه السلام : بهانه تراشی زیاد، نشانه بخل است .

عنه عليه السلام : الْبَخِيلُ مُتَحَجِّجٌ بِالْمَعَاذِيرِ وَالتَّعَالِيلِ .

امام علی علیه السلام : بخیل، انواع عذر و بهانه را می آورد .

الإمام عليّ عليه السلام : أَبْخَلَ النَّاسِ مَنْ بَخَلَ عَلَى نَفْسِهِ بِمَالِهِ وَخَلَّفَهُ لُورَائِهِ .

امام علی علیه السلام : بخیل ترین مردم کسی است که مال خویش را از خود دریغ دارد و برای وارثانش بگذارد .

عنه علیه السلام : الْبُخْلُ بِإِخْرَاجِ مَا افْتَرَضَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ مِنَ الْأَمْوَالِ أَقْبَحُ الْبُخْلِ .

امام علی علیه السلام : زشت ترین بخل ، بخل ورزیدن در اخراج (آداء) اموالی است که خداوند سبحان آن را واجب فرموده است .

عنه علیه السلام : لَيْسَ لِبَخِيلٍ حَبِيبٌ .

امام علی علیه السلام : بخیل، هیچ دوستی ندارد .

عنه علیه السلام : عَجِبْتُ لِلْبَخِيلِ يَسْتَعْجِلُ الْفَقْرَ الَّذِي يَهْرَبُ ، وَيَفُوتُهُ الْغِنَى الَّذِي إِيَّاهُ طَلَبَ ، فَيَعِيشُ فِي الدُّنْيَا عَيْشَ الْفُقَرَاءِ ، وَيُحَاسِبُ فِي الْآخِرَةِ حَسَابَ الْأَغْنِيَاءِ .

امام علی علیه السلام : در شگفتم از بخیل که فقری را که از آن گریزان است به سوی خود می کشد و ثروتی را که در پی آن است از دست می دهد. او در دنیا مانند تهیدستان به سر می برد و در آخرت همچون توانگران از او حسابرسی می شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْبَخِيلُ خَازِنٌ لَوَرَثَتِهِ .

امام علی علیه السلام : بخیل، خزانه دار وارثان خویش است .

عنه علیه السلام : الْبُخْلُ يُذِلُّ مُصَاحِبَهُ ، وَيُعِزُّ مُجَانِبَهُ .

امام علی علیه السلام : بخل همنشین خود را خوار می دارد و کناره گیر از خود را ارجمند .

عنه علیه السلام : الْبُخْلُ بِالْمَوْجُودِ سُوءُ الظَّنِّ بِالْمَعْبُودِ .

امام علی علیه السلام : بخل ورزیدن در آنچه داری، بدگمانی به معبود است .

عنه علیه السلام : مَنْ بَخَلَ بِمَالِهِ ذَلٌّ ، مَنْ بَخَلَ بِدِينِهِ جَلٌّ .

امام علی علیه السلام : هر که در مال خود بخل ورزد خوار می شود و هر که در دین خود بخل ورزد سربلند می گردد .

عنه عليه السلام : البخلُ عارٌ .

امام علی علیه السلام : بخل، ننگ است .

عنه عليه السلام : البخلُ جلبابُ المسكنةِ .

امام علی علیه السلام : بخل، ردای بینوایی است .

قرآن:

(الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا) .

(ها أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تُدْعَوْنَ لِتُنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ وَمَنْ يَبْخُلْ فَإِنَّمَا يَبْخُلْ عَنْ نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ) .

«آنان که بخل می ورزند و مردم را به بخل فرمان می دهند و آنچه را که خداوند از فضل خویش به آنان داده است پوشیده نگه می دارند. و ما برای کافران عذابی خوار کننده فراهم آورده ایم» .

«آگاه باشید که شمارادعوت می کنند تا درراه خدا انفاق کنید. بعضی از شما بخل می ورزند و هر کس که بخل ورزد در حقّ خود بخل ورزیده است ؛ زیرا خدا بی نیاز است و شما نیازمندید. و اگر روی برتابید به جای شما مردمی دیگر آرد که هرگز همسان شما نباشند» .

الإمام علي عليه السلام : البخلُ جامعٌ لمساوئِ العيوبِ، وهو زِمَامٌ يُقَادُّ بهِ إلى كلِّ سُوءٍ .

امام علی علیه السلام : بخل، در بردارنده همه بدیها است و افساری است که [بخیل] به وسیله آن به سوی هر بدی کشانده می شود .

عنه عليه السلام : شرُّ آفاتِ العقلِ الكِبَرُ .

امام علی علیه السلام : بدترین آفتِ خرد، خود بزرگ بینی است .

عنه عليه السلام : رأسُ الآفاتِ الولهُ باللذاتِ .

امام علی علیه السلام : سرآمد آفتها، شیفتگی به لذتها (خوشگذرانی) است .

عنه عليه السلام : آفةُ الاقتدارِ البغيُّ والعُتُوُ .

امام علی علیه السلام : آفت نیرومندی، ستمگری و سرکشی است .

عنه عليه السلام : آفةُ الخيرِ قرينُ السُّوءِ .

امام علی علیه السلام : آفت خوبی، همنشین بد است .

عنه عليه السلام : آفةُ الأملِ الأجلُ .

امام علی علیه السلام : آفت آرزو، اجل است .

عنه عليه السلام : آفةُ الغنى البُخلُ .

امام علی علیه السلام : آفت توانگری، بخل است .

عنه عليه السلام : آفةُ الكلامِ الإطالةُ .

امام علی علیه السلام : آفت سخن گفتن، پرگویی است .

عنه عليه السلام : آفةُ الجودِ التَّبذيرُ .

امام علی علیه السلام : آفت بخشش، ولخرجی است .

عنه عليه السلام : آفةُ المعاشِ سوءُ التدبیرِ .

امام علی علیه السلام : آفت معاش، بی تدبیری است .

عنه عليه السلام : آفةُ الفقهاءِ عدمُ الصِّيَانَةِ .

امام علی علیه السلام : آفت فقیهان، نداشتن صیانت [نفس] است .

عنه عليه السلام : آفةُ الحزمِ قُوَّةُ الأمرِ .

امام علی علیه السلام : آفت دوراندیشی و احتیاط، کار از کار گذاشتن است .

عنه عليه السلام : آفةُ الأمانةِ الخيانةُ .

امام علی علیه السلام : آفت امانت، خیانت است .

عنه عليه السلام : آفةُ الوفاءِ الغدرُ .

امام علی علیه السلام : آفت وفاداری، پیمان شکنی است .

عنه عليه السلام : آفةُ الأعمالِ عجزُ العمالِ .

امام علی علیه السلام : آفت کارها، ناتوانی کارگزاران است .

عنه عليه السلام : آفةُ الآمالِ حضورُ الآجالِ .

امام علی علیه السلام : آفت آرزوها، فرا رسیدن اجلهاست .

عنه عليه السلام : آفةُ اللَّبِّ العُجبُ .

امام علی علیه السلام : آفت خرد، خودپسندی است .

عنه عليه السلام : آفةُ الحديثِ الكذبُ .

امام علی علیه السلام : آفت سخن، دروغ گفتن است .

عنه عليه السلام : آفةُ القدرةِ منعُ الإحسانِ .

امام علی علیه السلام : آفت قدرت، خودداری از نیکوکاری است .

عنه عليه السلام : آفةُ العدلِ الظَّالمُ القادرُ .

امام علی علیه السلام : آفت عدالت، ستمگرِ قدرتمند است .

عنه عليه السلام : آفةُ العمرانِ جورُ السلطانِ .

امام علی علیه السلام : آفت آبادانی، ستمگری فرمانرواست .

عنه عليه السلام : آفةُ العامّةِ العالمُ الفاجرُ .

امام علی علیه السلام : آفت مردم، عالم فاسد است .

عنه عليه السلام : آفةُ الجودِ الفقرُ .

امام علی علیه السلام : آفت بخشنده‌گی، ناداری است .

عنه عليه السلام : آفةُ العملِ تركُ الإخلاصِ .

امام علی علیه السلام : آفتِ عمل، نداشتن خلوص است .

عنه عليه السلام : آفةُ النَّقْلِ كذبُ الرَّوَايةِ .

امام علی علیه السلام : آفتِ گزارش دادن، دروغ نقل کردن است .

عنه عليه السلام : آفةُ العِلْمِ تركُ العملِ بهِ .

امام علی علیه السلام : آفتِ علم، عمل نکردن به آن است .

عنه عليه السلام : آفةُ الرِّياسَةِ الفَخْرُ .

امام علی علیه السلام : آفتِ ریاست، فخر فروشی است .

عنه عليه السلام : آفةُ الْمُلْكِ ضَعْفُ الْحِمَايةِ .

امام علی علیه السلام : آفتِ کشورداری، سستی در حمایت از کشور است .

عنه عليه السلام : آفةُ الْعُهُودِ قِلَّةُ الرَّعَايَةِ .

امام علی علیه السلام : آفتِ پیمانها، خوب رعایت نکردن آنهاست .

عنه عليه السلام : آفةُ الطَّلَبِ عَدَمُ النَّجَاحِ .

امام علی علیه السلام : آفتِ جستجو، کامیاب نشدن است .

عنه عليه السلام : آفةُ الْهَيْبَةِ الْمِزَاحُ .

امام علی علیه السلام : آفتِ هیبت و شکوه، شوخی است .

عنه عليه السلام : آفةُ الْاِقْتِصَادِ الْبُخْلُ .

امام علی علیه السلام : آفتِ صرفه جویی، بخل است .

عنه عليه السلام : آفةُ الْحِلْمِ الدَّلُّ .

امام علی علیه السلام : آفتِ بردباری، خواری است .

عنه عليه السلام : آفةُ العطاءِ المَطْلُ .

امام علی علیه السلام : آفت بخشش، تأخیر و تعلل ورزیدن است .

عنه عليه السلام : آفةُ الشُّجاعِ إضاعةُ الحَزْمِ .

امام علی علیه السلام : آفت [شخص] شجاع، وانهادن دوراندیشی و احتیاط است .

عنه عليه السلام : آفةُ القويِّ استضعافُ الخَصْمِ .

امام علی علیه السلام : آفت قدرتمند، ناتوان شمردن دشمن است .

عنه عليه السلام : آفةُ القُضاةِ الطَّمَعُ .

امام علی علیه السلام : آفت قاضیان، طمع است .

عنه عليه السلام : آفةُ العُدولِ قِلَّةُ الوَرَعِ .

امام علی علیه السلام : آفت اشخاص عادل، کمی پارسایی است .

عنه عليه السلام : آفةُ الجُنْدِ مُخالفةُ القَادَةِ .

امام علی علیه السلام : آفت لشکر، سرپیچی از فرماندهان است .

عنه عليه السلام : آفةُ الرِّیاضَةِ غَلَبَةُ العَادَةِ .

امام علی علیه السلام : آفت تمرین و ریاضت، چیره شدن عادت است .

عنه عليه السلام : آفةُ الرِّعِيَةِ مُخالفةُ الطَّاعَةِ .

امام علی علیه السلام : آفت رعیت، نافرمانی کردن است .

عنه عليه السلام : آفةُ الوَرَعِ قِلَّةُ القَنَاعَةِ .

امام علی علیه السلام : آفت پارسایی، کمی قناعت است .

عنه عليه السلام : آفةُ الزُّعماءِ ضَعْفُ السِّیاسةِ .

امام علی علیه السلام : آفت زمامداران، ضعف سیاست (تدبیر) است .

عنه عليه السلام : آفةُ الوزرَاءِ حُبُّ السَّرِيرَةِ .

امام علی علیه السلام : آفت وزیران، بدسگالی (بد اندیشی) است .

عنه عليه السلام : آفةُ العُلَمَاءِ حُبُّ الرِّئَاسَةِ .

امام علی علیه السلام : آفت عالمان، حب ریاست است .

عنه عليه السلام : آفةُ المشاورَةِ انتِفاضُ الآراءِ .

امام علی علیه السلام : آفت مشورت، درهم شکستن آراء است .

عنه عليه السلام : آفةُ الملوكِ سوءُ السَّيْرِ .

امام علی علیه السلام : آفت شاهان، بدرفتاری است .

عنه عليه السلام : آفةُ النَّفْسِ الوَلَهُ بالدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : آفت نفس، شیفتگی به دنیا است .

عنه عليه السلام : آفةُ العقلِ الهوى .

امام علی علیه السلام : آفت خرد، [پیروی از] خواهشهای نفسانی است .

عنه عليه السلام : آفةُ المجدِ عَوَانِقُ القضاةِ .

امام علی علیه السلام : آفت بلندپایگی، موانع قضا و قدر است .

عنه عليه السلام : آفةُ الشَّرَفِ الكِبَرُ .

امام علی علیه السلام : آفت بزرگ زادگی، تکبر است .

عنه عليه السلام : آفةُ الذَّكَاةِ المَكْرُ .

امام علی علیه السلام : آفت زیرکی ، حيله گری است .

عنه عليه السلام : آفةُ العِبَادَةِ الرِّيَاءُ .

امام علی علیه السلام : آفت عبادت، ریاست .

عنه عليه السلام : آفةُ السَّخَاءِ الْمَنُّ .

امام علی علیه السلام : آفت سخاوت، منت گذاری است .

عنه عليه السلام : آفةُ الدِّينِ سوءُ الظَّنِّ .

امام علی علیه السلام : آفت دین، بدگمانی است .

عنه عليه السلام : آفةُ النِّعَمِ الْكُفْرَانُ .

امام علی علیه السلام : آفت نعمتها، ناسپاسی است .

عنه عليه السلام : آفةُ الطَّاعَةِ الْعِصْيَانُ .

امام علی علیه السلام : آفت طاعت، نافرمانی کردن است .

عنه عليه السلام : آفةُ اليقينِ الشَّكُّ .

امام علی علیه السلام : آفت یقین، شک است .

عنه عليه السلام : الهوى آفةُ الأبوابِ .

امام علی علیه السلام : هوس، آفت خردهاست .

عنه عليه السلام : آفةُ الإيمانِ الشُّرْكُ .

امام علی علیه السلام : آفت ایمان، شرک است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لكلِّ شيءٍ آفةٌ، وآفةُ العلمِ النِّسيانُ، وآفةُ العبادةِ الرِّياءُ ، وآفةُ اللَّبِّ العُجْبُ ، وآفةُ النَّجَابَةِ الكِبَرُ ، وآفةُ الظَّرْفِ الصِّلَفُ ، وآفةُ الجودِ السَّرَفُ ، وآفةُ الحياءِ الضَّعْفُ ، وآفةُ الحِلْمِ الدَّلُّ ، وآفةُ الجَدِّ الفُحْشُ .

امام علی علیه السلام : هر چیزی آفتی دارد؛ آفت علم فراموشی است، آفت عبادت ریا، آفت خردمندی خودپسندی، آفت نجیب زادگی تکبر، آفت زیرکی غرور، آفت سخاوت زیاده روی، آفت حیا ناتوانی، آفت بردباری خواری و آفت نیرومندی از حد گذراندن [در گفتار و کردار] .

عنه عليه السلام : الجُبْنُ آفةٌ .

امام علی علیه السلام : ترس، آفت است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : المرءُ بأصغَرِيهِ : بقلْبِهِ ولسَانِهِ ، إن قَاتَلَ قَاتِلَ بَجَنَانٍ ، وإن نَطَقَ نَطَقَ بَبَيَانٍ .

امام علی علیه السلام : (ارزش) انسان به دو عضو كوچك است : دل و زبان . چون بجنگد با دل جنگد و چون زبان باز کند واضح و رسا بگوید .

قرآن:

(خُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا) .

«انسان ، ناتوان آفریده شده است» .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مِسْكِينُ ابْنِ آدَمَ ! مَكْتُومُ الْأَجَلِ ، مَكْنُونُ الْعِلَلِ ، مَحْفُوظُ الْعَمَلِ ، تُؤْلِمُهُ الْبَقَّةُ ، وَتَقْتُلُهُ الشَّرْقَةُ ، وَتُنْتِنُهُ الْعَرَقَةُ .

امام علی علیه السلام : بینوا آدمی زاده! مرگش پوشیده است و بیماریهایش نهفته و کردارش نگاشته . پشه ای او را می آزارد و جرعه ای گلوگیر او را از پای در می آورد و عرق وی را بدبو می کند .

قرآن:

(وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ) .

(وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ * إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ) .

«جن و انس را نیافریدم مگر تا مرا بپرستند» .

«اگر پروردگار تو خواسته بود، بی گمان همه مردم را يك امت می کرد، ولی همواره گوناگون خواهند بود، مگر آنهایی که پروردگارت بر آنها رحمت آورده و آنها را برای همین بیافریده است» .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : بِتَقْوَى اللَّهِ أَمِرْتُمْ ، وَلِلْإِحْسَانِ وَالطَّاعَةِ خُلِقْتُمْ .

امام علی علیه السلام : شما به پروای از خدا فرمان یافته و برای نیکوکاری و فرمانبرداری [از خدا] آفریده شده اید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ أَنْفَرَدَ عَنِ النَّاسِ أَنْسَ بِاللَّهِ سَبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که از مردم جدا افتد با خداوند سبحان انس می پذیرد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : الْجَاهِلُ يَسْتَوْحِشُ مِمَّا يَأْنِسُ بِهِ الْحَكِيمُ .

امام علی علیه السلام : نادان از آنچه انسان فرزانه به آن انس می گیرد گریزان است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَا يُؤْنِسُنَا إِلَّا الْحَقُّ ، وَلَا يُوحِشُنَا إِلَّا الْبَاطِلُ .

امام علی علیه السلام : جز با حق انس مگیر و جز از باطل گریزان مباش .

عنه عليه السلام - في عَهْدِهِ لِلأَشْتَرِ - : وَإِنْ عَقَدْتَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ عَدُوِّكَ عُقْدَةً أَوْ أَلْبَسْتَهُ مِنْكَ ذِمَّةً فَحُطَّ عَهْدُكَ بِالْوَفَاءِ وَارَعَ ذِمَّتَكَ بِالأَمَانَةِ ، وَاجْعَلْ نَفْسَكَ جُنَّةً دُونَ مَا أُعْطِيتَ ، فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ شَيْءٌ النَّاسُ أَشَدُّ عَلَيْهِ اجْتِمَاعًا مَعَ تَفَرُّقِ أَهْوَائِهِمْ وَتَشْتُّتِ آرَائِهِمْ مِنْ تَعْظِيمِ الْوَفَاءِ بِالْعُهُودِ .

امام علی علیه السلام - در فرمانش به مالک اشتر - نوشت: اگر با دشمن خود پیمانی بستی یا بر او جامه امان پوشاندی، به پیمان خویش وفا کن و پیمانت را با امانت رعایت نما و خود را سپر امانی که داده ای گردان ؛ زیرا مردم، با همه خواسته‌های گوناگون و آرای پراکنده ای که دارند، نسبت به هیچ فریضه ای از فرایض الهی، به شدت بزرگ شمردن وفای به پیمانها همداستان نیستند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : اعْتَصِمُوا (اسْتَعَصِمُوا) بِالذِّمِّ فِي أَوْلَادِهَا .

امام علی علیه السلام : میخهای عهد و پیمانها را محکم کنید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِذَا قَوِيَتْ الأَمَانَةُ كَثُرَ الصِّدْقُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه امانتداری تقویت شود، صداقت و دوستی زیاد گردد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَا تَخُنْ مَنْ انْتَمَنَكَ وَإِنْ خَانَكَ ، وَلَا تُذِغْ سِرَّهُ وَإِنْ أَدَاعَ سِرَّكَ .

امام علی علیه السلام : به کسی که تو را امین قرار داده است خیانت مکن هر چند او به تو خیانت کرده باشد، و راز او را فاش مساز اگر چه او راز تو را فاش ساخته باشد .

قرآن:

(وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ) .

«و آنان که رعایت کننده امانتها و پیمان خود هستند» .

الإمام عليّ عليه السلام : أفضلُ الإيمانِ الأمانةُ ، أقبَحُ الأخلاقِ الخيانةُ .

امام علی علیه السلام : برترین ایمان امانتداری است، زشت ترین اخلاق خیانت کردن است .

عنه عليه السلام : أفضلُ المؤمنينَ إيماناً مَنْ كَانَ لِلَّهِ أَخْذُهُ وَعَطَاهُ وَسَخَطُهُ وَرِضَاهُ .

امام علی علیه السلام : از مؤمنان آن کس ایمانش برتر است که داد و ستدش و خشم و خشنودی اش برای خدا باشد .

الإمام عليّ عليه السلام : أفضلُ المؤمنينَ أفضلُهُمْ تَقْدِمَةً مِنْ نَفْسِهِ وَأَهْلِهِ وَمَالِهِ .

امام علی علیه السلام : برترین مؤمنان آن کسی است که از جان و خانواده و دارایی خود [در راه خدا] بیشتر مایه بگذارد .

الإمام عليّ عليه السلام : وَلَمْ يُخَلِّ أَرْضُهُ مِنْ عَالِمٍ بِمَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ الْخَلِيقَةُ، وَمُتَعَلِّمٌ عَلَى سَبِيلِ النِّجَاةِ ، أُولَئِكَ هُمُ الْأَقْلَوْنَ عَدَا ، وَقَدْ بَيَّنَّ اللَّهُ ذَلِكَ فِي أَمَمِ الْأَنْبِيَاءِ ، وَجَعَلَهُمْ مَثَلًا لِمَنْ تَأَخَّرَ ، مِثْلُ قَوْلِهِ فِي قَوْمِ نُوحٍ : «وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ» .

امام علی علیه السلام : خداوند زمین خود را از وجود کسی که به نیازهای مردم آگاه است و از کسی که در راه نجات و رستگاری دانش فرا می گیرد خالی نگذاشته است. و البته شمار اینان بسیار اندک است. خداوند این را در میان اُمتهای پیامبران [گذشته] روشن ساخته و آنها را نمونه ای برای آیندگان قرار داده است. مثلاً درباره قوم نوح می فرماید : «و جز اندکی با او ایمان نیاوردند» .

عنه عليه السلام : المؤمنُ مَنْ طَهَّرَ قَلْبَهُ مِنَ الدَّنِيَّةِ .

امام علی علیه السلام : مؤمن، کسی است که دل خود را از پستی پاک کرده باشد .

عنه عليه السلام : المؤمنُ مَنْ وَقَى دِينَهُ بِدُنْيَاهُ ، وَالْفَاجِرُ مَنْ وَقَى دُنْيَاهُ بِدِينِهِ .

امام علی علیه السلام : مؤمن کسی است که دین خود را با دنیای خود حفظ کند و فاجر کسی است که دنیای خود را با دینش ننگه دارد .

عنه علیه السلام : المؤمنُ شاکرٌ في السَّراءِ ، صابرٌ في البلاءِ ، خائفٌ في الرَّخاءِ .

امام علی علیه السلام : مؤمن، هنگام خوشی و آسایش سپاسگزار است و هنگام گرفتاری و بلا، شکیبیا و به گاه ناز و نعمت ترسان .

عنه علیه السلام : المؤمنُ غرٌّ کریمٌ ، مأمونٌ علی نفسه ، حذرٌ محزونٌ .

امام علی علیه السلام : مؤمن خوشدل (بی شیله پیله) و بزرگوار است، امین نفس خویش و همواره بر حذر و اندوهگین است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : المؤمنُ بِشرُهُ في وجهِهِ ، وَحُزنُهُ في قلبِهِ ، أوسَعُ شَيْءٍ صَدْرًا ، وَأَذْلُ شَيْءٍ نَفْسًا ، يَكْرَهُ الرِّفْعَةَ ، وَيَشْتَأُ السَّمْعَةَ ، طَوِيلُ غَمِّهِ ، بَعِيدُ هَمِّهِ ، كَثِيرُ صَمْتِهِ ، مَشْغُولُ وَقْتِهِ ، شَكُورٌ ، صَبُورٌ ، مَغْمُورٌ بِفِكْرَتِهِ ، ضَنِينٌ بِخَلَّتِهِ ، سَهْلُ الْخَلِيقَةِ ، لَيِّنُ الْعَرِيكَةِ ، نَفْسُهُ أَصْلَبُ مِنَ الصَّلْدِ ، وَهُوَ أَذْلٌ مِنَ الْعَبْدِ .

امام علی علیه السلام : مؤمن شادی اش در چهره اش می باشد و اندوهش در دلش، سینه اش فراختر است و نفسش از هر چیز رامتر؛ بلندپایگی را ناخوش می دارد و شهرت را دشمن می شمارد اندوهش دراز است و همتش بلند؛ بسیار خموش است و اوقاتش به بیکاری نمی گذرد؛ شکور است و شکیبیا؛ غرق در اندیشه خویش است و در پایبندی به دوستی خود [با دیگران] حریص. نرمخو و مهربان است، اراده اش سخت تر از سنگ خار است و با این حال از يك برده، خوارتر و افتاده تر است .

عنه علیه السلام : لا يذوقُ المرءُ من حَقِيقَةِ الإِيْمَانِ حَتَّى يَكُونَ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ: الفَقْهُ فِي الدِّينِ، وَالصَّبْرُ عَلَى الْمَصَائِبِ ، وَحُسْنُ التَّقْدِيرِ فِي الْمَعَاشِ .

امام علی علیه السلام : آدمی حقیقت ایمان را نمی چشد مگر سه خصلت در او باشد: فهم در دین، صبر در برابر مصائب، و برنامه ریزی درست در امر معاش .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لا يَجِدُ عَبْدٌ طَعَمَ الإِيْمَانِ حَتَّى يَتْرَكَ الْكَذِبَ هَزْلَهُ وَجِدَّهُ .

امام علی علیه السلام : هیچ بنده ای طعم ایمان را نمی چشد مگر آنگاه که دروغ گفتن را، به شوخی یا جدی، ترك گوید .

عنه عليه السلام : لَا يَجِدُ عَبْدٌ طَعْمَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَهُ ، وَأَنَّ مَا أَخْطَأَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ ، وَأَنَّ الضَّارَّ النَّافِعَ هُوَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ .

امام علی علیه السلام : هیچ بنده ای مزه ایمان را نمی چشد مگر آن که بداند آنچه بدو رسیده، ممکن نبود نرسد و آنچه به او نرسیده، ممکن نبود که برسد و اینکه زیان بخش و سودرسان ، خداوند عز و جل است و بس .

الإمام عليّ عليه السلام : فَمِنْ الْإِيمَانِ مَا يَكُونُ ثَابِتًا مُسْتَقَرًّا فِي الْقُلُوبِ ، وَمِنْهُ مَا يَكُونُ عَوَارِيَّ بَيْنَ الْقُلُوبِ وَالصُّدُورِ ، إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ .

امام علی علیه السلام : قسمی از ایمان در دلها استوار و پابرجاست و قسمی دیگر میان دلها و سینه ها عاریت و ناپایدار تا زمانی معلوم (هنگام مرگ) .

عنه عليه السلام : حُسْنُ الْعَفَافِ وَالرِّضَا بِالْكَفَافِ مِنْ دَعَائِمِ الْإِيمَانِ .

امام علی علیه السلام : خویشترنداری نیکو و خرسند بودن به قدر کفاف ، از پایه های ایمان است .

الإمام عليّ عليه السلام : الْإِيمَانُ عَلَى أَرْبَعَةِ أَرْكَانٍ : التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ ، وَالتَّفْوِيزُ إِلَى اللَّهِ ، وَالتَّسْلِيمُ لِأَمْرِ اللَّهِ ، وَالرِّضَا بِقَضَاءِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : ایمان بر چهار رکن استوار است: توکل به خدا، واگذاشتن کارها به خدا، گردن نهادن به فرمان خدا، و راضی بودن به قضای خدا .

الإمام عليّ عليه السلام : أَفْضَلُ الْإِيمَانِ حُسْنُ الْإِيقَانِ .

امام علی علیه السلام : برترین ایمان، یقین نیکو [به خدا] است .

قرآن:

(وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا) .

«و چون آیات او بر ایشان تلاوت شود بر ایمان آنان بیفزاید» .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ الْإِيمَانَ يَبْدُو لُمُظَّةً بَيِّضَاءَ فِي الْقَلْبِ ، فَكَلَّمَا زَادَ الْإِيمَانُ عَظْمًا زَادَ الْبَيَاضُ ، فَإِذَا اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانُ ابْيَضَّ الْقَلْبُ كُلُّهُ .

امام علی علیه السلام : ایمان همچون نقطه سفیدی در قلب ظاهر می شود و هر چه بر ایمان افزوده شود آن سفیدی بزرگتر می شود و چون ایمان کامل گردد تمام قلب سپید می شود .

الإمام علي عليه السلام : أَكْمَلُكُمْ إِيْمَانًا أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا .

امام علی علیه السلام : آن کس از شما ایمانش کاملتر است که اخلاقش نیکوتر باشد .

عنه عليه السلام : ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَمَلُ إِيْمَانُهُ : الْعَقْلُ ، وَالْحِلْمُ ، وَالْعِلْمُ .

امام علی علیه السلام : سه چیز است که هرکس داشته باشد ایمانش کامل است : خرد، بردباری و دانش .

عنه عليه السلام : لَا يَكْمُلُ إِيْمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يُحِبَّ مَنْ أَحَبَّهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ ، وَيُبْغِضَ مَنْ أَبْغَضَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام : ایمان بنده ای کامل نمی شود مگر آن که آنچه را خداوند دوست دارد او نیز دوست داشته باشد و آنچه را خداوند دشمن دارد او نیز دشمن بدارد .

عنه عليه السلام : لَا يَصْدُقُ إِيْمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يَكُونَ بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ أَوْثَقَ مِنْهُ بِمَا فِي يَدِهِ .

امام علی علیه السلام : ایمان هیچ بنده ای راستین نباشد مگر زمانی که اطمینان او به آنچه نزد خداست بیشتر باشد از آنچه در دست خویش دارد .

الإمام علي عليه السلام : لَوْ كَانَ الْإِيْمَانُ كَلَامًا لَمْ يَنْزِلْ فِيهِ صَوْمٌ وَلَا صَلَاةٌ وَلَا حَلَالٌ وَلَا حَرَامٌ .

امام علی علیه السلام : اگر ایمان تنها گفتار بود، روزه و نماز و حلال و حرام نازل نمی شد .

الإمام علي عليه السلام : الْإِيْمَانُ إِخْلَاصُ الْعَمَلِ .

امام علی علیه السلام : ایمان، خالص کردن عمل است [برای خدا] .

عنه عليه السلام : الْإِيْمَانُ صَبْرٌ فِي الْبَلَاءِ ، وَشُكْرٌ فِي الرِّخَاءِ .

امام علی علیه السلام : ایمان، شکیبایی در سختی و گرفتاری است و سپاسگزاری در آسایش و نعمت .

عنه علیه السلام : رأسُ الإیمانِ الصدقُ .

امام علی علیه السلام : راستی اوج ایمان است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إذا نادى مُنادٍ من السَّمَاءِ : «إِنَّ الْحَقَّ فِي آلِ مُحَمَّدٍ» فعندَ ذلكَ يَظهرُ المَهديُّ على أفواهِ النَّاسِ ، وَيُشْرَبُونَ حُبَّهُ ، فلا يكونُ لَهُم ذِكرٌ غيرُهُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه آواز دهنده ای از آسمان آواز برآورد که: «همانا حق در میان خاندان محمد است» آن هنگام مهدی بر سر زبانهای مردم می افتد و جام محبت او را سر می کشند و جز یاد و نام او بر زبان نمی آورند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إذا هَلَكَ الخاطِبُ وزَاغَ صاحِبُ العَصْرِ وبَقِيَتْ قُلُوبٌ تَتَقَلَّبُ مِنْ مُخْصِبٍ وَمُجْدِبٍ، هَلَكَ الْمُتَمَنُّونَ وَاضْمَحَلَّ الْمُضْمَحِلُّونَ وَبَقِيَ الْمُؤْمِنُونَ ، وَقَلِيلٌ ما يكونونَ ، ثَلَاثُمِائَةٍ أو يَزِيدونَ ، تُجَاهِدُ مَعَهُم عِصَابَةٌ جَاهَدَتْ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَوْمَ بَدْرٍ ، لَمْ تُقْتَلْ وَلَمْ تَمُتْ .

امام علی علیه السلام : آنگاه که خاطب به هلاکت درمی افتد و امام عصر از دیدگان پنهان می شود و دل‌هایی شاداب و دل‌هایی دیگر فسرده می گردند، آرزومندان نابود می شوند و از هم فرو می پاشند و مؤمنان باقی می مانند که شمارشان اندک است، سیصد نفر یا بیشتر. در رکاب این مؤمنان دسته ای [از فرشتگان] می جنگند که روز بدر در کنار پیامبر خدا صلی الله علیه و آله جنگیدند که نه کشته شدند و نه مردند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : المهديُّ رَجُلٌ مِنَّا مِنْ وَلَدِ فَاطِمَةَ .

امام علی علیه السلام : مهدی، مردی از ماست، از نسل فاطمه .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - عِنْدَ دَفْنِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام - : السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَنِّي وَعَنْ ابْنَتِكَ النَّازِلَةِ فِي جِوَارِكَ وَالسَّرِيعَةِ اللَّحَاقِ بِكَ . قُلْ يَا رَسُولُ اللَّهِ عَنِ صَفِيَّتِكَ صَبْرِي، وَرَقَّ عَنْهَا تَجَلُّدِي؛ إِلَّا أَنَّ لِي فِي التَّأْسِي بِعَظِيمِ فُرْقَتِكَ وَفَادِحِ مُصِيبَتِكَ مَوْضِعَ تَعَزُّ ؛ فَلَقَدْ وَسَدْتُكَ فِي مَلْحُودَةِ قَبْرِكَ، وَفَاضَتْ بَيْنَ نَحْرِي وَصَدْرِي نَفْسُكَ . فَإِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ . فَلَقَدْ اسْتُرْجِعْتَ الْوَدِيعَةَ، وَأَخَذْتَ الرَّهْيْنَةَ . أَمَّا حُزْنِي فَسَرْمَدٌ، وَأَمَّا لَيْلِي فَمُسَهَّدٌ إِلَى

أَنْ يَخْتَارَ اللَّهُ لِي دَارَكَ أَلْتِي أَنْتَ بِهَا مُقِيمٌ. وَسَتُبْنِيكَ ابْنَتُكَ بِتَضَافُرٍ أُمَّتِكَ عَلَى هَضْمِهَا فَأَحْفِهَا
السُّوَالُ وَاسْتَخْبِرْهَا الْحَالُ. هَذَا وَلَمْ يَطُلِ الْعَهْدُ وَلَمْ يَخْلُ مِنْكَ الذِّكْرُ. وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمَا سَلَامٌ
مُودَعٍ لِقَالٍ وَلَا سَمٍ. فَإِنْ أَنْصَرَفَ فَلَا عَنْ مَلَالَةٍ، وَإِنْ أَقِمَ فَلَا عَنْ سُوءِ ظَنٍّ بِمَا وَعَدَ اللَّهُ
الصَّابِرِينَ .

امام علی علیه السلام - هنگام خاکسپاری فاطمه علیها السلام - فرمود: سلام بر تو- ای
رسول خدا - از من و دخترت ، که در کنارت آرمیده و زودتر [از دیگران] به تو رسیده. ای
رسول خدا ! از جدایی دردانه دخترت صبرم لبریز گشته، و تاب توان از کفم رفته است .
اما ، یادآوری فراق جانگداز تو و مصیبت بزرگ از دست رفتن تو در این هنگام ، مایه
تسلای من است ؛ زیرا هرگز از یاد نمی برم آن لحظاتی را که سرت به سینه من بود و در
آغوش من جان دادی و من با دست خود سر تو را بر سنگ آرامگاهت نهادم . همه ما از
آن خداییم و همگی به سوی او باز می گردیم . اینک امانتی [که به من سپرده بودی]
بازگردانیده شد و گروگان دریافت شد . اما از این پس ، اندوه من [از غم فراق شما
]همیشگی خواهد بود و شبهایم به بیداری خواهد گذشت ، تا آن گاه که خداوند سرایی را
که تو در آنی ، برایم برگزیند . بزودی دخترت تو را از ستمها و حق کشیهایی که اُمّت ،
همداستان ، در حقّ او روا داشتند ، آگاه خواهد ساخت . همه وقایع را از او بپرس و
اخبار اوضاع و احوال را از وی جویا شو . این ستمها در حالی شد که هنوز از رفتن تو
مدتی نگذشته ، و یادت از میان نرفته بود . بدرودتان باد ، بدرودی وداع گونه ، نه از سر
نفرت و بیزاری. پس اگر از نزد شما بروم ، به سبب ملال و بی علاقی نیست و چنانچه
بمانم نه از آن روست که به آنچه خداوند به شکیبایان وعده داده است ، بدگمانم .

عنه علیه السلام : مَا شَكَّكَ فِي الْحَقِّ مُذْ أَرَيْتَهُ .

امام علی علیه السلام : از آن زمان که حق به من نموده شد، در آن تردید نکرده ام .

عنه علیه السلام - أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ - : مَا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ آيَةٌ هِيَ أَكْبَرُ مِنِّي .

امام علی علیه السلام - همواره - می فرمود : خداوند عزوجل را آیتی بزرگتر از من
نیست .

عنه علیه السلام : إِنَّمَا مَثَلِي بَيْنَكُمْ كَالسَّرَاجِ فِي الظُّلْمَةِ ، يَسْتَضِيءُ بِهَا مَنْ وَلَجَهَا .

امام علی علیه السلام : همانا حکایت من در میان شما همچون چراغ در تاریکی است که
هر کس به حریم آن درآید از نور آن روشنایی می گیرد .

عنه عليه السلام : أَنَا أَوَّلُ مَنْ صَلَّى مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

امام علی علیه السلام : من نخستین کسی هستم که با پیامبر صلی الله علیه و آله نماز گزارد .

عنه عليه السلام : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لَوْلَاكَ يَا عَلِيُّ ، مَا عُرِفَ الْمُؤْمِنُونَ مِنْ بَعْدِي .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : ای علی ! اگر تو نبودی بعد از من مؤمنان شناخته نمی شدند .

عنه عليه السلام : وَاللَّهِ ، لَأَنْ أُبَيِّتَ عَلَى حَسَكِ السَّعْدَانِ مُسَهَّدًا أَوْ أُجَرَّ فِي الْأَغْلَالِ مُصَفَّدًا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَلْقَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ظَالِمًا
واللَّهِ ، لَوْ أُعْطِيتُ الْأَقَالِيمَ السَّبْعَةَ بِمَا تَحْتَ أَفْلَاكِهَا عَلَى أَنْ أُعْصِيَ اللَّهَ فِي نَمْلَةٍ أَسْلُبُهَا جُلْبَ شَعِيرَةٍ مَا فَعَلْتُهُ .

امام علی علیه السلام : به خدا سوگند اگر شب را بر روی اشتر خار تا صبح بیدار مانم و مرا در کُند[ه] و زنجیرها کت بسته بکشند خوش تر دارم از این که در روز رستاخیز، خدا و پیامبرش را با عنوان ستمکار دیدار کنم

به خدا سوگند اگر هفت اقلیم را با آنچه زیر آسمانهای آنهاست به من دهند تا با گرفتن پوست جوی از دهان مورچه ای خدا را نافرمانی کنم چنین نخواهم کرد .

عنه عليه السلام : أَنَا أَوَّلُ مَنْ يَجْثُو لِلْخُصُومَةِ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام علی علیه السلام : من نخستین کسی هستم که در روز قیامت برای دادخواهی [از دشمنان] در برابر خداوند عز و جل بر زانو می نشیند .

عنه عليه السلام : أَنَا أَوَّلُ مَنْ أَسْلَمَ .

امام علی علیه السلام : من نخستین کسی هستم که اسلام آوردم .

عنه عليه السلام : أَنَا الْهَادِي ، وَأَنَا الْمُهْتَدِي ، وَأَنَا أَبُو الْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ ، وَزَوْجُ الْأَرَامِلِ ، وَأَنَا مَلْجَأُ كُلِّ ضَعِيفٍ ، وَمَأْمَنُ كُلِّ خَائِفٍ ، وَأَنَا قَائِدُ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى الْجَنَّةِ ، وَأَنَا حَبْلُ اللَّهِ الْمَتِينُ ، وَأَنَا عُرْوَةُ اللَّهِ الْوُثْقَى ، وَكَلِمَةُ التَّقْوَى ، وَأَنَا عَيْنُ اللَّهِ ، وَلِسَانُهُ الصَّادِقُ ، وَيَدُهُ .

امام علی علیه السلام : من رهنمایم، من ره یافته ام. پدر یتیمان و مستمندانم ، سرپرست بیوه زنانم، پشت و پناه هر ناتوانی هستم و مأمن هر وحشتزده ای؛ من رهنمای مؤمنان به سوی بهشتم، ریسمان استوار خدایم، حلقه و دستاویز محکم خدایم و کلمه تقوا؛ من چشم خدایم و زبان راستگوی او و دست او .

عنه علیه السلام : أَنَا عَلَمُ الْهُدَى، وَكَهْفُ النَّقَى، وَمَحَلُّ السَّخَاءِ، وَبَحْرُ النَّدَى، وَطَوْدُ النَّهْيِ .

امام علی علیه السلام : من پرچم هدایت، و پناهگاه پرهیزگاری، و جایگاه سخاوت، و دریای جود و جوانمردی، و کوه خرد .

عنه علیه السلام : أَنَا قَسِيمُ اللَّهِ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ ، لَا يَدْخُلُهَا دَاخِلٌ إِلَّا عَلَى حَدِّ قَسَمِي ، وَأَنَا الْفَارُوقُ الْأَكْبَرُ ، وَأَنَا الْإِمَامُ لِمَنْ بَعْدِي ، وَالْمُؤَدِّي عَمَّنْ كَانَ قَبْلِي .

امام علی علیه السلام : من از جانب خدا قسمت کننده بهشت و دوزخم . هیچ کس وارد آن نمی شود مگر به تقسیم من. منم فاروق اکبر (بزرگترین جداساز حق و باطل)، منم امام مردم پس از خودم، و اداکننده از جانب کسی که پیش از من بود (یعنی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله) .

عنه علیه السلام : أَنَا يَعْسُوبُ الْمُؤْمِنِينَ ، وَالْمَالُ يَعْسُوبُ الْفَجَّارِ .

امام علی علیه السلام : من پیشوای مؤمنانم . و مال و دارایی ، زمامدار فاجران .

عنه علیه السلام : إِنِّي فِيكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ كَهَارُونَ فِي آلِ فِرْعَوْنَ ، وَكَبَابِ حِطَّةٍ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ ، وَكَسْفِينَةِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْمِ نُوحٍ ، وَإِنِّي النَّبَأُ الْأَعْظَمُ، وَالصَّدِيقُ الْأَكْبَرُ ، وَعَنْ قَلِيلٍ سَتَعْلَمُونَ مَا تُوْعَدُونَ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! همانا من در میان شما مانند هارونم در میان فرعونیان و همچون باب حطه ام در میان بنی اسرائیل و چونان کشتی نوح علیه السلام در میان قوم نوح، منم آن «نبا» اعظم و آن صدیق اکبر. و بزودی آنچه را وعده داده شده اید خواهید دانست .

عنه علیه السلام : إِنِّي لَمْ أَفِرَّ مِنَ الزَّحْفِ قَطُّ ، وَلَمْ يُبَارِزْنِي أَحَدٌ إِلَّا سَقَيْتُ الْأَرْضَ مِنْ دَمِهِ .

امام علی علیه السلام : همانا من هرگز از میدان جنگ و جهاد نگریخته ام و هیچ کس به پیکار من نیامد مگر آن که زمین را از خونش سیراب کردم .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أنا الَّذي أَهَنْتُ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : منم که دنیا را خوار و بیمقدار شمردم .

عنه عليه السلام : أنا صِنْتُ رَسولَ اللَّهِ ، والسَّابِقُ إِلَى الإسلامِ ، وكاسِرُ الأصْنَامِ ، ومُجَاهِدُ الكُفَّارِ ، وقامِعُ الأضدادِ .

امام علی علیه السلام : من یار و برادر مهربان پیامبر خدایم و پیشگام در اسلام و شکننده بتها و ستیزنده با کافران و براندازنده دشمنان دین .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِنِّي لَا أُحْتَكَمُ عَلَى طَاعَةٍ إِلَّا وَأَسْبِقُكُمْ إِلَيْهَا ، وَلَا أَنْهَأُكُمْ عَنْ مَعْصِيَةٍ إِلَّا وَأَتْنَاهِي قَبْلَكُمْ عَنْهَا .

امام علی علیه السلام : همانا من، شما را به طاعتی وا نمی دارم مگر آن که خود جلوتر از شما آن را انجام می دهم و از گناهی باز نمی دارم جز آن که خودم پیش از شما از آن باز می ایستم .

عنه عليه السلام - وقد قيلَ له : إِنَّكَ عَلَى هَذَا الأَمْرِ [الخلافة] لَحَرِيصٌ - : بَلْ أَنْتُمْ وَاللَّهِ لِأَحْرَصُ وَأَبْعَدُ ، وَأَنَا أَخْصُ وَأَقْرَبُ ، وَإِنَّمَا طَلَبْتُ حَقًّا لِي وَأَنْتُمْ تَحُولُونَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ ، وَتَضْرِبُونَ وَجْهِي دُونَهُ ... اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَعْدِيكَ عَلَى قُرَيْشٍ وَمَنْ أَعَانَهُمْ ، فَإِنَّهُمْ قَطَعُوا رَحِمِي ، وَصَغَّرُوا عَظِيمَ مَنْزِلَتِي ، وَأَجْمَعُوا عَلَى مُنَازَعَتِي أَمْرًا هُوَ لِي .

امام علی علیه السلام - وقتی به وی گفته شد: تو به این امر (خلافت) حریصی - فرمود : به خدا قسم که شما حریص ترید و دورتر (نالایق تر)، و من سزاوارترم و نزدیکتر (لایق تر و شایسته تر یا در خویشاوندی با پیامبر نزدیکتر). من، در حقیقت، حق خود را طلبیده ام و شما مانع رسیدن من به آن می شوید ... خدایا! من در برابر قریش و یاوران قریش از تو یاری می طلبم؛ زیرا آنان پیوند خویشاوندی مرا بریدند، منزلت والای مرا خرد شمردند و برای ستیز با من بر سر امری (خلافت) که از آن من است، همدستان شدند .

عنه عليه السلام : كُنْتُ أَرَى أَنَّ الْوَالِيَّ يَظْلِمُ الرَّعِيَّةَ ، فَإِذَا الرَّعِيَّةُ تَظْلِمُ الْوَالِيَّ !

امام علی علیه السلام : من فکر می کردم که والی بر مردم ستم می کند اما اکنون می بینم که مردم بر والی ستم روا می دارند .

عنه علیه السلام : ما لَقِيَ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ مَا لَقِيتُ .

امام علی علیه السلام : ظلمی که به من رسیده به احدی از مردم نرسیده است .

الإمام عليّ عليه السلام : ما زِلْتُ مُذْ قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَظْلُومًا .

امام علی علیه السلام : از همان زمان که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله رحلت کرد همواره مظلوم بوده ام .

عنه علیه السلام : انْدَمَجْتُ عَلَى مَكْنُونٍ عِلْمٍ لَوْ بُحْتُ بِهِ لَاضْطَرَبْتُمُ اضْطِرَابَ الْأَرْضِيَّةِ فِي الطَّوِيِّ الْبَعِيدَةِ .

امام علی علیه السلام : دانشی در سینه نهان دارم که اگر آن را آشکار سازم همچون ریسمانهای دلوِ آویخته در چاهی عمیق به لرزه درمی آید .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي خُطْبَتِهِ لَمَّا بُويعَ بِالْخِلَافَةِ - : يَامَعْشَرَ النَّاسِ ، سَلُونِي قَبْلَ أَنْ تَفْقِدُونِي ، سَلُونِي فَإِنَّ عِنْدِي عِلْمَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ . أَمَّا وَاللَّهِ لَوْ تُثِنِّي لِي الْوَسَادُ لَحَكَمْتُ بَيْنَ أَهْلِ التَّوَارَةِ بِتَوَارَاتِهِمْ ...
- ثُمَّ قَالَ : - سَلُونِي قَبْلَ أَنْ تَفْقِدُونِي ، فَوَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ لَوْ سَأَلْتُمُونِي عَنْ آيَةِ آيَةٍ لَأَخْبَرْتُكُمْ بَوَقْتِ نُزُولِهَا وَفِي مَنْ نَزَلَتْ .

امام علی علیه السلام - در خطبه ای ، پس از آن که مردم با او به عنوان خلیفه بیعت کردند - فرمود : ای مردم! پیش از آن که مرا از دست دهید از من بپرسید . از من سؤال کنید ؛ زیرا دانش اولین و آخرین نزد من است . سوگند به خدا که اگر بر مسند داوری تکیه زنم میان پیروان تورات بر اساس تورات آنان داوری می کنم و ...

[آن گاه فرمود :] از من بپرسید پیش از آن که مرا از دست دهید . سوگند به آن که دانه را شکافت و انسان را آفرید اگر از آیه قرآن از من بپرسید به شما خواهم گفت که چه وقت و درباره چه کسی نازل شده است .

الإمام عليّ عليه السلام : وايم الله ، لولا مخافةُ الفرقةِ بينَ المسلمين ، وأن يعودوا إلى الكفرِ ويَعَوِّرَ الدِّينَ، لَكُنَّا قد غَيَّرْنَا ذلكَ ما اسْتَطَعْنَا .

امام علی علیه السلام : سوگند به خدا اگر بيم آن نبودی که مسلمانان پراکنده شوند و به کفر بازگردند و دین صدمه ببیند، بی گمان تا آن جا که توان داشتیم این وضع را دگرگون می ساختیم .

الإمام عليّ عليه السلام : اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنَّهُ لَمْ يَكُنِ الَّذِي كَانَ مِنَّا مُنَافَسَةً فِي سُلْطَانٍ ، وَلَا التَّمَسَّسَ شَيْءٍ مِنْ فُضُولِ الحُطَامِ ، وَلَكِنْ لِنَرُدَّ المَعَالِمَ مِنْ دِينِكَ ، وَنُظْهِرَ الإِصْلَاحَ فِي بِلَادِكَ ، فَيَأْمَنَ المَظْلُومُونَ مِنْ عِبَادِكَ ، وَتُقَامَ المَعْظَلَةُ مِنْ حُدُودِكَ .

امام علی علیه السلام : بار خدایا! تو می دانی که آنچه از ما سر زد، نه از سر رغبت به کسب قدرت بود و نه برای به دست آوردن چیزی از متاع دنیا؛ بلکه می خواستیم نشانه های دین تو را [به جایگاهشان] بازگردانیم و اصلاح و آبادانی را در سرزمینهای تو پدیدار سازیم، تا بندگان ستمدیده ات امنیت و آسودگی یابند و حدود و احکام تعطیل شده ات دوباره بر پا شود .

الإمام عليّ عليه السلام : أَمَا الاسْتِبْدَادُ عَلَيْنَا بِهَذَا المَقَامِ - وَنَحْنُ الأَعْلَوْنَ نَسَبًا والأَشْدُّونَ برسولِ الله صلى الله عليه و آله نُوطًا - فَإِنَّهَا كَانَتْ أَثَرَةً ، شَحَّتْ عَلَيْهَا نفوسُ قومٍ وَسَخَّتْ عنها نفوسُ آخَرِينَ ، وَالْحَكَمُ اللهُ .

امام علی علیه السلام : علت آن که در زمینه خلافت با ما خودکامانه و انحصارطلبانه رفتار کردند - با آن که نسب ما برتر و پیوند خویشی ما با پیامبر صلی الله علیه و آله استوارتر است - این بود که خلافت، مرغوب و جذاب بود. گروهی آزمندانه به آن چسبیدند و گروهی دیگر (اهل بیت) سخاوتمندانه از آن چشم پوشیدند. و داور [میان ما و ایشان] خداست .

عنه عليه السلام : نَحْنُ النُّمْرُقَةُ الوُسْطَى ، بِهَا يَلْحَقُ التَّالِي وَإِلَيْهَا يَرْجِعُ الغَالِي .

امام علی علیه السلام : ما تکیه گاه میان راهیم، هر که وا ماند خود را به آن می رساند و آن که پیش تاخته است به سوی آن باز می گردد .

عنه عليه السلام : إِنَّمَا الْأَئِمَّةُ قُورَانُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ ، وَعُرْفَاؤُهُ عَلَى عِبَادِهِ ، وَلَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ عَرَفَهُمْ وَعَرَفُوهُ ، وَلَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرَهُمْ وَأَنْكَرُوهُ .

امام علی علیه السلام : همانا امامان از جانب خدا تدبیر کننده کار مردمانند و کارگزاران او بر بندگانش. به بهشت در نمی آید مگر کسی که آنان را بشناسد و آنها نیز او را، و به دوزخ وارد نمی شود مگر کسی که ایشان را انکار کند و ایشان نیز او را نشناسند و نپذیرند .

عنه عليه السلام : نَحْنُ شَجَرَةُ النُّبُوَّةِ ، وَمَحَطُّ الرِّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ ، وَمَعَادِنُ الْعِلْمِ ، وَنِيَابِغُ الْحُكْمِ .

امام علی علیه السلام : ما ییم درخت نبوت و جایگاه فرود آمدن رسالت و جای آمد و شد فرشتگان و کانهای دانش و چشمه های حکمت .

عنه عليه السلام : أَلَا إِنَّ مَثَلَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ كَمَثَلِ نُجُومِ السَّمَاءِ ؛ إِذَا خَوَى نَجْمٌ طَلَعَ نَجْمٌ ، فَكَأَنَّكُمْ قَدْ تَكَامَلْتُمْ مِنَ اللَّهِ فِيكُمْ الصَّنَائِعُ ، وَأَرَاكُمْ مَا كُنْتُمْ تَأْمَلُونَ .

امام علی علیه السلام : هان! مثل خاندان محمد صلی الله علیه و آله مثل ستارگان آسمانند که هرگاه ستاره ای ناپدید شود ستاره ای دیگر آشکار می گردد، پس، چنان است که نعمتهای خداوند در میان شما کامل گشته و آنچه را آرزو می کردید به شما ارائه کرده است .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : انْظُرُوا أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ ، فَالْزَمُوا سَمَتَهُمْ ، وَاتَّبِعُوا أَثَرَهُمْ ، فَلَنْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ هُدًى ، وَلَنْ يُعِيدُوكُمْ فِي رَدًى ، فَإِنْ لَبَدُوا فَالْبُدُوا ، وَإِنْ نَهَضُوا فَانْهَضُوا .

امام علی علیه السلام : به خاندان پیامبر خود بنگرید و راه آنان را در پیش گیرید و در پی آنها حرکت کنید؛ زیرا آنان هرگز شما را از راه راست منحرف نمی کنند و به هیچ هلاکتی در نمی افکنند. اگر نشستند شما نیز بنشینید و اگر بپا خاستند شما نیز بپا خیزید .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ جَيْشًا وَأَمَرَ عَلَيْهِمْ رَجُلًا وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَسْتَمِعُوا لَهُ وَيُطِيعُوا ، فَأَجَّجَ نَارًا وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَفْتَحُوا فِيهَا ، فَأَبَى قَوْمٌ أَنْ يَدْخُلُوهَا وَقَالُوا : إِنَّا فَرَرْنَا مِنَ النَّارِ . وَأَرَادَ قَوْمٌ أَنْ يَدْخُلُوهَا ، فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و آله فقال : لو دَخَلوها لَمْ يَزَالوا فيها ، وقال : لا طاعة في مَعْصِيَةِ اللَّهِ ، إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ .

امام علی علیه السلام : پیامبر صلی الله علیه وآله سپاهی را گسیل داشت و مردی را فرمانده آنان کرد و به سپاهیان فرمود تا دستورهای او را بشنوند و اطاعت کنند. او آتشی بیفروخت و به سپاهیان دستور داد خود را در آن بیندازند. گروهی از ورود به آتش سر باز زده گفتند: ما از آتش گریخته ایم و گروهی تصمیم گرفتند وارد آتش شوند. این خبر به پیامبر صلی الله علیه و آله رسید، فرمود: اگر به میان آتش می رفتند برای همیشه در آتش بودند. آن گاه فرمود: در معصیت خدا نباید از کسی اطاعت کرد بلکه فقط در خوبیها باید فرمان برد .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ إِمَامٌ جَائِرٌ ضَلَّ وَضُلَّ بِهِ ، فَأَمَاتَ سُنَّةَ مَأْخُودَةٍ وَأَحْيَا بِدْعَةَ مَثْرُوكَةٍ ، وَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : يُؤْتَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِالْإِمَامِ الْجَائِرِ وَلَيْسَ مَعَهُ نَصِيرٌ وَلَا عَادِرٌ ، فَيُلْقَى فِي نَارِ جَهَنَّمَ ، فَيَدُورُ فِيهَا كَمَا تَدُورُ الرَّحَى ، ثُمَّ يُرْتَبَطُ فِي قَعْرِهَا .

امام علی علیه السلام : بدترین مردم نزد خداوند پیشوای ستمگری است که هم خود گمراه است و هم سبب گمراهی است؛ زیرا سنت معمول را می میراند و بدعت متروک را زنده می کند. شنیدم پیامبر خدا صلی الله علیه و آله می فرمود: در روز قیامت پیشوای ستمگر آورده می شود بی آن که پشتیبان و عذرخواهی داشته باشد. پس، در آتش دوزخ افکنده می شود و همچون سنگ آسیا در دوزخ به چرخش در می آید، سپس در قعر آن به بند کشیده می شود .

عنه عليه السلام : أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ حَقَّ عَلَى الْوَالِي أَلَّا يُغَيِّرَهُ عَلَى رَعِيَّتِهِ فَضْلٌ نَالَهُ ، وَلَا طَوْلٌ خُصَّ بِهِ ، وَأَنْ يَزِيدَهُ مَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ مِنْ نِعَمِهِ دُنُوءًا مِنْ عِبَادِهِ ، وَعَطْفًا عَلَى إِخْوَانِهِ . أَلَا وَإِنَّ لَكُمْ عِنْدِي أَلَّا أُخْتَجَزَ دُونَكُمْ سِرًّا إِلَّا فِي حَرْبٍ ، وَلَا أُطَوِّيَ دُونَكُمْ أَمْرًا إِلَّا فِي حُكْمٍ ، وَلَا أُؤَخِّرَ لَكُمْ حَقًّا عَنْ مَحَلِّهِ ، وَلَا أَقِفَ بِهِ دُونَ مَقْطَعِهِ ، وَأَنْ تَكُونُوا عِنْدِي فِي الْحَقِّ سَوَاءً ، فَإِذَا فَعَلْتُ ذَلِكَ وَجَبَتْ لَكُمْ النِّعْمَةُ وَلِي عَلَيْكُمُ الطَّاعَةُ .

امام علی علیه السلام : اما بعد، وظیفه حکمران است که اگر به زیادتی رسید یا به نعمتی مخصوص گشت موجب تغییر حال و دگرگونی رفتار او بر رعیتش نشود و نعمتهایی که خدا نصیبش کرده بر نزدیکی او به بندگان خدا و مهربانی او به برادرانش بیفزاید . بدانید حق شماست بر من که رازی را از شما نپوشانم مگر در جنگ، و بدون رایزنی با

شما کاری را نکنم مگر در قضاوت، و در ادای حقّ شما تأخیر نکنم (حقوق و عطایای شما را به موقع بپردازم) و در رساندن آن درنگ نکنم و همه شما را در حق یکسان بدانم. پس، هرگاه چنین کردم، خداوند بر شما حقّ نعمت خواهد داشت و من بر شما حقّ اطاعت.

الإمامُ عليٌّ عليه السلام: حَقٌّ عَلَى الْإِمَامِ أَنْ يَحْكُمَ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَأَنْ يُؤَدِّيَ الْأَمَانَةَ، فَإِذَا فَعَلَ فَحَقٌّ عَلَى النَّاسِ أَنْ يَسْمَعُوا لَهُ وَأَنْ يُطِيعُوا وَأَنْ يُجِيبُوا إِذَا دُعُوا .

امام علی علیه السلام: امام وظیفه دارد بر طبق آنچه خدا نازل کرده است حکومت کند و امانت را ادا نماید. چون چنین کند مردم وظیفه دارند سخنش را بشنوند، فرمانش را ببرند و هرگاه آنان را فرا خواند، اجابت کنند.

عنه عليه السلام: إِنَّهُ لَيْسَ عَلَى الْإِمَامِ إِلَّا مَا حُمِّلَ مِنْ أَمْرِ رَبِّهِ : الإِبْلَاغُ فِي الْمَوْعِظَةِ ، وَالْاجْتِهَادُ فِي النَّصِيحَةِ ، وَالْإِحْيَاءُ لِلسُّنَّةِ ، وَإِقَامَةُ الْحُدُودِ عَلَى مَسْتَحَقِّهَا ، وَإِصْدَارُ السُّهُمَانِ عَلَى أَهْلِهَا .

امام علی علیه السلام: چیزی بر عهده امام نیست جز همان وظایفی که پروردگار بر عهده اش نهاده است: جدّیت در موعظه و اندرز، کوشش در خیرخواهی و ارشاد، زنده کردن سنت، اجرای حدود الهی بر آنان که سزاوار آنند و رساندن سهام (بیت المال) به کسانی که سهم می برند.

الإمامُ عليٌّ عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ جَعَلَنِي إِمَامًا لِخَلْقِهِ ، فَفَرَضَ عَلَيَّ التَّقْدِيرَ فِي نَفْسِي وَمَطْعَمِي وَمَشْرَبِي وَمَلْبَسِي كَضَعَاءِ النَّاسِ، كَيَقْتَدِيَ الْفَقِيرُ بِفَقْرِي، وَلَا يُطْغِيَ الْغَنِيُّ غِنَاهُ .

امام علی علیه السلام: خداوند مرا پیشوای خلق خود قرار داد. از این رو، بر من واجب کرد که درباره خودم و خورد و خوراک و پوشاکم همانند مردمان تنگدست باشم تا نادار به ناداری من تأسی جوید و توانگر را توانگری اش به طغیان و سرکشی نکشاند.

عنه عليه السلام: وَقَدْ عَلِمْتُمْ أَنَّهُ لَا يَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ عَلَى الْفُرُوجِ وَالذَّمَاءِ وَالْمَغَانِمِ وَالْأَحْكَامِ وَإِمَامَةِ الْمُسْلِمِينَ : الْبَخِيلُ فَتَكُونَ فِي أَمْوَالِهِمْ نُهْمَتُهُ ، وَلَا الْجَاهِلُ فَيُضِلُّهُمْ بِجَهْلِهِ ، وَلَا الْجَانِي فَيَقْطَعُهُمْ بِجَفَائِهِ ، وَلَا الْحَائِفُ (الْجَائِفُ) لِلدُّوْلِ فَيَتَّخِذَ قَوْمًا دُونَ قَوْمٍ ، وَلَا الْمُرْتَشِي فِي الْحُكْمِ فَيَذْهَبَ بِالْحُقُوقِ وَيَقِفَ بِهَا دُونَ الْمَقَاطِعِ ، وَلَا الْمُعْطَلُ لِلسُّنَّةِ فَيُهْلِكَ الْأُمَّةَ .

امام علی علیه السلام : دانستید که نباید مسئولیت نوامیس، جانها، غنائم، احکام و پیشوایی مسلمانان را به دست بخیل سپرد تا که بر اموال آنان حریص گردد و نه به دست نادان که با نادانی خود ایشان را گمراه کند و نه به دست جفاکار که بر اثر جفا و بی وفایی اش از آنان ببرد و نه به دست بی عدالت در تقسیم مالها تا به مردمی ببخشد و مردمی را محروم سازد و نه به دست کسی که در حکم کردن رشوه ستاند تا حقوق مردم را پایمال کند و در رساندن حق به صاحبانش کوتاهی ورزد و نه به دست کسی که فروگذار سنت است تا امت را به نابودی کشاند .

عنه علیه السلام : كِبَارُ حُدُودِ وَلَايَةِ الْإِمَامِ الْمَفْرُوضِ الطَّاعَةِ أَنْ يُعْلَمَ أَنَّهُ مَعْصُومٌ مِنَ الْخَطَا وَالزَّلَلِ وَالْعَمْدِ ، وَمِنَ الذُّنُوبِ كُلِّهَا صَغِيرِهَا وَكَبِيرِهَا ، لَا يَزِلُّ ، وَلَا يُخْطِئُ ، وَلَا يَلْهُو بِشَيْءٍ مِنَ الْأُمُورِ الْمُؤَبَّقَةِ لِلدِّينِ ، وَلَا بِشَيْءٍ مِنَ الْمَلَاهِي ، وَأَنَّهُ أَعْلَمُ النَّاسِ بِحَلَالِ اللَّهِ وَحَرَامِهِ ، وَفَرَائِضِهِ وَسُنَنِهِ وَأَحْكَامِهِ ، مُسْتَعْنٍ عَنِ جَمِيعِ الْعَالَمِ ، وَغَيْرُهُ مُحْتَاجٌ إِلَيْهِ ، وَأَنَّهُ أَسَخَى النَّاسِ وَأَشَجَعُ النَّاسِ .

امام علی علیه السلام : شرط ها و نشانه های اصلی ولایت امامی که اطاعتش واجب می باشد، این است که از خطا و لغزش و گناه عمدی و از همه گناهان، کوچک و بزرگ، مصون است، نه می لغزد و نه اشتباه می کند، به هیچ امر دین براندازی دل نمی بندد و هیچگاه عیاشی و خوشگذرانی نمی کند، داناترین مردم به حلال و حرام خدا و واجبات و مستحبات و احکام اوست، از همه جهانیان بی نیاز است و دیگران به او نیازمندند و بخشنده ترین و دلیرترین مردمان است .

عنه علیه السلام : لَا يُقِيمُ أَمْرَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ إِلَّا مَنْ لَا يُصَانِعُ وَلَا يُضَارِعُ وَلَا يَتَّبِعُ الْمَطَامِعَ .

امام علی علیه السلام : فرمان خدا را بر پا نمی دارد جز کسی که [در اجرای حکم خدا] سازش نکند و همرنگ جماعت نشود و در پی طمع خویش نرود .

عنه علیه السلام : يَحْتَاجُ الْإِمَامُ إِلَى قَلْبٍ عَقُولٍ، وَلِسَانٍ قَوُولٍ، وَجَنَانٍ عَلَى إِقَامَةِ الْحَقِّ صَوُولٍ .

امام علی علیه السلام : امام باید اندیشه ای خردورز، زبانی گویا و دلی خروشان در راه برپایی حق داشته باشد .

عنه عليه السلام : مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا فَلْيَبْدَأْ بِتَعْلِيمِ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْلِيمِ غَيْرِهِ ، وَلْيَكُنْ تَأْدِيبُهُ بِسِيرَتِهِ ، قَبْلَ تَأْدِيبِهِ بِلِسَانِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که خود را پیشوای مردم کند باید پیش از آموزش دیگران به آموزش خویش پردازد و پیش از آن که [دیگران را] به گفتار ادب کند باید به کردار خود تربیت نماید .

قرآن:

(وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ) .
(أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يُهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ) .

«از میان آن قوم ، پیشوایانی پدید آوردیم که چون شکیبایی ورزیدند و به نشانه های ما یقین داشتند، با امر ما به هدایت مردم پرداختند» .

«آیا آن که به سوی حق راه می نماید ، به پیروی سزاوارتر است یا آن که راه نمی نماید مگر آنکه خود راهنمایی شود؟ پس شما را چه می شود؟ چگونه دآوری می کنید؟» .

الإمام علي عليه السلام : لا يَحْمِلُ هَذَا الْأَمْرَ إِلَّا أَهْلُ الصَّبْرِ وَالْبَصَرِ وَالْعِلْمِ بِمَوَاقِعِ الْأَمْرِ .

امام علی علیه السلام : این امر (امامت) را به دوش نمی کشد مگر کسی که اهل شکیبایی، بینش و آگاهی از سر رشته امور باشد .

الإمام علي عليه السلام : اللَّهُمَّ بَلَى، لَا تَخْلُو الْأَرْضَ مِنْ قَائِمٍ لِلَّهِ بِحُجَجِهِ ، إِمَّا ظَاهِرًا مَشْهُورًا ، أَوْ خَائِفًا مَغْمُورًا لئَلَّا تَبْطُلَ حُجَجُ اللَّهِ وَبَيِّنَاتُهُ .

امام علی علیه السلام : صد البته زمین از کسی که حجتهای خدا را بر پا دارد - آشکار و سرشناس یا بیمناک و گمنام - خالی نمی ماند، تا که حجتها و برهانهای خداوند از بین نرود .

قرآن:

(الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا) .

«امروز دینتان را برای شما کامل کردم و نعمتم را بر شما تمام گردانیدم و اسلام را دین شما برگزیدم» .

الإمام عليّ عليه السلام : الإمامة نظام الأمة .

امام علی علیه السلام : امامت ، رشته کار امت است .

قرآن:

(وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا) .

«و این چنین شما را امتی میانه گردانیدیم تا بر مردمان ، گواه باشید و پیامبر بر شما گواه باشد» .

الإمام عليّ عليه السلام : نَحْنُ شُهَدَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ ، وَحُجَّتُهُ فِي أَرْضِهِ ، وَنَحْنُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ جَلَّ اسْمُهُ : «وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا» .

امام علی علیه السلام : ما ییم گواهان خدا بر آفریدگانش و حجت او در زمینش و ما همانان هستیم که خداوند - که بزرگ است نامش - فرموده است : «و این چنین شما را امتی میانه گردانیدیم» .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ أَمَلَ إِنْسَانًا فَقَدْ هَابَهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس به انسانی امید بندد، او را تکریم کرده است .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ أَيْقَنَ أَنَّهُ يُفَارِقُ الْأَحْبَابَ، وَيَسْكُنُ التُّرَابَ، وَيُوَاجِهُ الْحِسَابَ، وَيَسْتَغْنِي عَمَّا خَلْفَ، وَيَفْتَقِرُ إِلَى مَا قَدَّمَ ، كَانَ حَرِيًّا بِقَصْرِ الْأَمَلِ وَطُولِ الْعَمَلِ .

امام علی علیه السلام : هر که یقین کند که از دوستان جدا خواهد شد و در دل خاک خواهد خفت و حساب و کتابی در پیش رو دارد و آنچه بر جای می نهد به کارش نخواهد آمد و به آنچه پیش فرستاده نیازمند است، سزاوار است که رشته آرزو را کوتاه و دامنه عمل را دراز گرداند .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ اتَّسَعَ أَمَلُهُ قَصُرَ عَمَلُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که آرزویش دور و دراز شود عملش کم و کوتاه می گردد .

عنه عليه السلام : أَمَّا طُولُ الْأَمَلِ فَيُنْسِي الْآخِرَةَ .

امام علی علیه السلام : اما آرزوی دراز، آخرت را از یاد آدمی می زداید .

عنه عليه السلام : أَلَا وَإِنَّكُمْ فِي أَيَّامِ أَمَلٍ مِنْ وَرَائِهِ أَجَلٌ ، فَمَنْ عَمِلَ فِي أَيَّامِ أَمَلِهِ قَبْلَ حُضُورِ أَجَلِهِ فَقَدْ نَفَعَهُ عَمَلُهُ وَلَمْ يَضُرُّهُ أَجَلُهُ .

امام علی علیه السلام : هان! شما در روزگار آرزویی هستید که اجل در پی آن است. پس هر که در روزگار آرزومندی، پیش از در رسیدن اجلش، کار کند، عملش به حال او سودمند می افتد و اجلش به او زیان نمی رساند .

عنه عليه السلام : لَا تَخْلُو النَّفْسُ مِنَ الْأَمَلِ حَتَّى تَدْخُلَ فِي الْأَجَلِ .

امام علی علیه السلام : نفس از آرزو تهی نمی شود مگر زمانی که اجل سر رسد .

عنه عليه السلام : الْأَمَلُ يُنْسِي الْأَجَلَ .

امام علی علیه السلام : آرزو، اجل را از یاد انسان می برد .

عنه عليه السلام : أَقْرَبُ شَيْءٍ الْأَجَلُ، أَبْعَدُ شَيْءٍ الْأَمَلُ .

امام علی علیه السلام : نزدیکترین چیز [به انسان] اجل (مرگ) است. دورترین چیز آرزوست .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : لو رأى العبدُ أجلَهُ وسُرِعَتْهُ إِلَيْهِ أَبْغَضَ الْأَمَلَ .

امام علی علیه السلام : اگر انسان اجل و سرعت آن را [به سوی خود] می دید، آرزو را دشمن می داشت .

عنه عليه السلام : إِنَّ الْأَمَلَ يُذْهِبُ الْعَقْلَ ، وَيُكْذِبُ الْوَعْدَ ، وَيَحُثُّ عَلَى الْغَفْلَةِ ، وَيُورِثُ الْحَسْرَةَ . فَأَكْذِبُوا الْأَمَلَ ؛ فَإِنَّهُ غُرُورٌ ، وَإِنَّ صَاحِبَهُ مَأْزُورٌ .

امام علی علیه السلام : آرزو عقل را می برد، وعده پوچ می دهد، به غفلت ترغیب می کند و حسرت به بار می آورد. پس، آرزو را دروغ شمارید، که آرزو فریبنده است و آرزومند گناهکار است .

عنه عليه السلام : إِنَّ الْأَمَلَ يُسْهِيَ الْقَلْبَ، وَيُكْذِبُ الْوَعْدَ، وَيُكْثِرُ الْغَفْلَةَ ، وَيُورِثُ الْحَسْرَةَ .

امام علی علیه السلام : آرزو، دل را به گمراهی می کشاند، وعده دروغ می دهد، غفلت بسیار به بار می آورد، و حسرت بر جای می گذارد .

عنه علیه السلام : ثَمَرَةُ الْأَمَلِ فُسَادُ الْعَمَلِ .

امام علی علیه السلام : ثمره آرزو ، تباهی کار است .

عنه علیه السلام : الْأَمَانِيُّ تُغْمِي عُيُونَ الْبَصَائِرِ .

امام علی علیه السلام : آرزوها، چشمان بصیرت را کور می کنند .

عنه علیه السلام : الْأَمَلُ سُلْطَانُ الشَّيَاطِينِ عَلَى قُلُوبِ الْغَافِلِينَ .

امام علی علیه السلام : آرزو، مایه چیرگی شیطانها بر دل غافلان است .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْأَمَلُ رَفِيقٌ مُؤْنِسٌ .

امام علی علیه السلام : آرزو، رفیقی همدم است .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْأَمَلُ لَا غَايَةَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : آرزو را پایانی نیست .

عنه علیه السلام : الْأَمَالُ لَا تَنْتَهِي .

امام علی علیه السلام : آرزوها، پایان ناپذیرند .

قرآن:

(ذَرَهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهَهُمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ) .

«رهایشان کن تا بخورند و بهره ور شوند و آرزو ، به خود مشغولشان دارد، زودا که خواهند دانست» .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اتَّقُوا بَاطِلَ الْأَمَلِ ، فَرُبَّ مُسْتَقْبَلٍ يَوْمٍ لَيْسَ بِمُسْتَدْبِرِهِ ، وَمَغْبُوطٍ فِي أَوَّلِ لَيْلِهِ قَامَتْ بَوَاكِيهِ فِي آخِرِهِ .

امام علی علیه السلام : از آرزوی پوچ و باطل بپرهیزید؛ زیرا چه بسا کسی که به امید فردا بود ، ولی آن را پشت سر نگذاشت و چه بسا کسی که در آغاز شب به او غبطه می خوردند ولی در پایان آن به حال او می گریند .

عنه علیه السلام : الْأَمَلُ كَالسَّرَابِ : يَغُرُّ مَنْ رَأَاهُ ، وَيُخْلِفُ مَنْ رَجَاهُ .

امام علی علیه السلام : آرزو چون سراب است که بیننده اش را می فریبد و امیدوارش را مأیوس می سازد .

عنه علیه السلام - فِي كِتَابِهِ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ - : أَمَّا بَعْدُ ، فَلَا يَكُنْ حَظُّكَ فِي وَلَايَتِكَ مَالًا تَسْتَفِيدُهُ ، وَلَا غَيْظًا تَشْتَفِيهِ ، وَلَكِنْ إِمَاتَةً بَاطِلٍ وَإِحْيَاءَ حَقٍّ .

امام علی علیه السلام - در نامه خود به ابن عباس - نوشت : اما بعد [از حمد]؛ مبادا بهره تو از حکومت به دست آوردن مالی یا فرو نشاندن خشمی (انتقامگیری) باشد. بلکه باید بهره ات میراندن باطلی باشد و زنده کردن حقی .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - لِابْنِ عَبَّاسٍ إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِ وَقَالَ : إِنَّ الْحَاجَّ قَدْ اجْتَمَعُوا لِيَسْمَعُوا مِنْكَ ، وَهُوَ يَخْصِفُ نَعْلًا - : أَمَّا وَاللَّهِ لَهُمَا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَمْرِكُمْ هَذَا ، إِلَّا أَنْ أَقِيمَ حَدًّا أَوْ أَدْفَعَ بَاطِلًا .

امام علی علیه السلام - آنگاه که مشغول پینه زدن کفش خود بود و ابن عباس آمد و گفت: حاجیان گرد آمده اند تا سخنی از شما بشنوند - فرمود : سوگند به خدا این دو (لنگه کفش) را بیش از کار شما (حکومت) دوست می دارم مگر آنکه حدی را اجرا کنم یا باطلی را دور سازم .

عنه علیه السلام : لَا بُدَّ لِلنَّاسِ مِنْ أَمِيرٍ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ ، يَعْمَلُ فِي إِمْرَتِهِ الْمُؤْمِنُ وَيَسْتَمْتِعُ فِيهَا الْكَافِرُ ، وَيُبَلِّغُ اللَّهُ فِيهَا الْأَجَلَ ، وَيُجْمَعُ بِهِ الْفِيءُ ، وَيُقَاتَلُ بِهِ الْعَدُوُّ ، وَتَأْمَنُ بِهِ السُّبُلُ ، وَيُؤْخَذُ بِهِ لِلضَّعِيفِ مِنَ الْقَوِيِّ ، حَتَّى يَسْتَرِيحَ بَرٌّ وَيُسْتَرَاخَ مِنْ فَاجِرٍ .

امام علی علیه السلام : مردم را ناچار فرمانروایی باید؛ نیکوکار یا تبهکار؛ زیرا در حکومت او فرد باایمان کار خویش (اطاعت خدا) می کند و کافر بهره خویش می برد و خداوند با وجود حکومت ، هرکس را به اجل مقدر می رساند و به وسیله او مالیاتها جمع آوری می شود و با دشمن جنگیده می شود و راهها امن می گردد و حق ناتوان از زورمند ستانده می شود و نیکوکار آسایش می بیند و از تبهکار در امان می ماند .

عنه عليه السلام : أَسَدٌ حَطُومٌ خَيْرٌ مِنْ سُلْطَانٍ ظَلُومٍ ، وَسُلْطَانٌ ظَلُومٌ خَيْرٌ مِنْ فَتَنٍ تَدُومُ .

امام علی علیه السلام : شیر درنده بهتر است از فرمانروای ستمگر و فرمانروای ستمگر بهتر است از فتنه های دیرپای .

عنه عليه السلام - فِي الْحُرُورِيَّةِ وَهُمْ يَقُولُونَ : لَا حُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ ۖ - : الْحُكْمُ لِلَّهِ ۖ ، وَفِي الْأَرْضِ حُكَاةٌ ، وَلَكِنَّهُمْ يَقُولُونَ : لَا إِمَارَةَ ، وَلَا بُدَّ لِلنَّاسِ مِنْ إِمَارَةٍ ؛ يَعْمَلُ فِيهَا الْمُؤْمِنُ ، وَيَسْتَمْتِعُ فِيهَا الْفَاجِرُ وَالْكَافِرُ ، وَيُبَلِّغُ اللَّهُ فِيهَا الْأَجَلَ .

امام علی علیه السلام - درباره حروریه (خوارج) که می گفتند «حُکم و داوری جز از آن خدا نیست» - فرمود : [آری] [حُکم] [واقعاً] از آن خداست. و در زمین نیز حاکمان و داورانی هستند، اما آنان می گویند: فرمانروایی لزومی ندارد، حال آن که مردم را از حکومت گریزی نیست، تا مؤمن در آن حکومت، کار خویش کند. و تبهکار و کافر بهره خود برند. و خداوند در زمان آن هر کس را به اجل مقدر می رساند .

عنه عليه السلام : إِنَّ مُعَاوِيَةَ سَيَظْهَرُ عَلَيْكُمْ ، قَالُوا : فَلِمَ نُقَاتِلُ إِذَا ؟ قَالَ : لَا بُدَّ لِلنَّاسِ مِنْ أَمِيرٍ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ .

امام علی علیه السلام : بزودی معاویه بر شما چیره خواهد شد ؛ گفتند : پس ، چرا با او بجنگیم ؟ فرمود : مردم را ناگزیر فرمانروایی باید ؛ نیکوکار باشد یا بدکار .

عنه عليه السلام : لَا يُصْلِحُ النَّاسَ إِلَّا أَمِيرٌ ؛ بَرٌّ أَوْ فَاجِرٌ .

امام علی علیه السلام : [وضع] مردم را به سامان نیاورد مگر فرمانروا؛ نیکو باشد یا بد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - فِي قَضِيَّةِ التَّحْكِيمِ - : إِنَّ هَؤُلَاءِ يَقُولُونَ : لَا إِمْرَةَ ! وَلَا بُدَّ مِنْ أَمِيرٍ يَعْمَلُ فِي إِمْرَتِهِ الْمُؤْمِنُ ، وَيَسْتَمْتِعُ الْفَاجِرُ .

امام علی علیه السلام - در قضیه حکمیت - فرمود : اینان (خوارج) می گویند فرمانروایی ضرورتی ندارد ! حال آن که وجود فرمانروا لازم است تا در زمان حکومت او مؤمن کار خود کند و کافر بهره خود برد .

عنه عليه السلام - في تفسير قوله : «الله» - : هُوَ الَّذِي تَأَلَّاهُ إِلَيْهِ عِنْدَ الْحَوَائِجِ وَ الشَّدَائِدِ كُلُّ مَخْلُوقٍ عِنْدَ انْقِطَاعِ الرَّجَاءِ مِنْ جَمِيعٍ مَنْ هُوَ دُونَهُ ، وَتَقَطُّعِ الْأَسْبَابِ مِنْ كُلِّ مَنْ سِوَاهُ .

امام علی علیه السلام - در بیان معنای «الله» - : او کسی است که هر مخلوقی ، به هنگام نیازها و سختیها و قطع امید از همه چیزهای دیگر و دست نداشتن به غیر او ، شیدایش می شود .

الإمام علي عليه السلام : اللَّهُ مُعْنَاهُ الْمَعْبُودُ الَّذِي يَأْلَهُ فِيهِ الْخَلْقُ وَيُؤَلُّهُ إِلَيْهِ ، وَاللَّهُ هُوَ الْمَسْتَوْرُ عَنْ دَرْكِ الْأَبْصَارِ ، الْمَحْجُوبُ عَنِ الْأَوْهَامِ وَالْخَطَرَاتِ .

امام علی علیه السلام : الله به معنای معبودی است که آفریدگان درباره او حیرانند و [نیز] کسی که بدو پناه برده می شود. الله ، هموست که از دیده ها پوشیده است و از وهم و خیال در پرده .

قرآن:

(هُوَ الَّذِي آيَدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ * وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) .
(وَأَذْكُرُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا) .

«اوست که تو را به یاری خویش و به یاری مؤمنان تأیید کرد و دل‌هایشان را با یکدیگر الفت داد. اگر تو همه آنچه را که در روی زمین است انفاق می کردی [باز هم نمی توانستی] دل‌های ایشان را با یکدیگر الفت دهی، ولی خداوند دل‌هایشان را با یکدیگر مهربان ساخت که او پیروزمند و حکیم است» .

«و از نعمتی که خدا به شما ارزانی داشته است یاد کنید : آن هنگام که دشمن یکدیگر بودید و او دل‌هایتان را با هم الفت داد و به لطف او برادر شدید» .

الإمام علي عليه السلام : إِزَالَةُ الرِّوَاسِي أَسْهَلُ مِنْ تَأْلِيفِ الْقُلُوبِ الْمُتَنَافِرَةِ .

امام علی علیه السلام : از جای کردن کوه‌های استوار آسانتر است؛ تا الفت دادن دل‌های از هم رمیده .

عنه عليه السلام : أَقْرِؤُوا الْحَارَّ حَتَّى يَبْرَدَ ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قُرْبَ إِلَيْهِ طَعَامٌ حَارٌّ فَقَالَ : أَقْرِؤْهُ حَتَّى يَبْرَدَ ، مَا كَانَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِيُطْعِمَنَا النَّارَ ، وَالْبَرَكَهَ فِي الْبَارِدِ .

امام علی علیه السلام : غذای داغ را سرد کنید؛ زیرا غذای داغی در برابر پیامبر صلی الله علیه و آله نهاده شد، آن حضرت فرمود: آن را سرد کنید. خداوند عز و جل به ما آتش نمی خوراند. برکت در غذای سرد است .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ ذَكَرَ اسْمَ اللَّهِ عِنْدَ طَعَامٍ أَوْ شَرَابٍ فِي أَوَّلِهِ ، وَحَمِدَ اللَّهَ فِي آخِرِهِ لَمْ يُسْأَلْ عَنْ نَعِيمِ ذَلِكَ الطَّعَامِ أَبَدًا .

امام علی علیه السلام : هرکه در هنگام شروع خوردن غذا یا نوشیدنی، نام خدا را به زبان آورد و در پایان، خدا را حمد و سپاس گوید، هرگز درباره نعمت آن غذا از اوسوال نخواهد شد .

عنه عليه السلام : ابْدُؤُوا بِالْمِلْحِ فِي أَوَّلِ طَعَامِكُمْ ، فَلَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْمِلْحِ لاختاروه عَلَى الذَّرْيَاقِ الْمُجَرَّبِ .

امام علی علیه السلام : غذایتان را با خوردن نمک آغاز کنید؛ چه، اگر مردم می دانستند که نمک چه فوایدی دارد آن را بر پادزهر مجرب ترجیح می دادند .

عنه عليه السلام : لَا يَجْتَمِعُ الْجُوعُ وَالْمَرَضُ .

امام علی علیه السلام : گرسنگی و بیماری با هم جمع نمی شوند .

الإمام علي عليه السلام : نِعَمَ الْعَوْنُ عَلَى أَسْرِ النَّفْسِ وَكَسْرِ عَادَتِهَا التَّجَوُّعُ .

امام علی علیه السلام : گرسنگی کشیدن، نیکو یآوری است برای به بند کشیدن نفس و درهم شکستن عاداتهای آن .

عنه عليه السلام : نِعَمَ عَوْنُ الْمَعَاصِي الشَّبَعُ .

امام علی علیه السلام : سیری، یاور خوبی برای گناهان است .

عنه عليه السلام : الشَّبَعُ يُفْسِدُ الْوَرَعَ .

امام علی علیه السلام : سیری شکم، پارسایی را نابود می کند .

عنه علیه السلام : إِذَا مَلَأَ الْبَطْنُ مِنَ الْمُبَاحِ عَمِيَ الْقَلْبُ عَنِ الصَّالِحِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه شکم از خوردنیهای مباح انباشته شود، دل از دیدن خیر و صلاح نابینا می گردد .

الإمام علي عليه السلام : لَا تَجْتَمِعُ الْفِطْنَةُ وَالْبَطْنَةُ .

امام علی علیه السلام : با پرخوری ، تیزهوشی [در کار] نیست .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ كَثَرَ أَكْلُهُ قَلَّتْ صِحَّتُهُ ، وَثَقُلَتْ عَلَى نَفْسِهِ مُؤْنَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خوراکش زیاد باشد سلامتی اش کم می شود و خرج زندگی را بر دوش خود سنگین می کند .

الإمام علي عليه السلام : قِلَّةُ الْأَكْلِ مِنَ الْعَفَافِ ، وَكَثْرَتُهُ مِنَ الْإِسْرَافِ .

امام علی علیه السلام : کم خوری نشانه خویشتنداری است و پرخوری نشانه زیاده روی .

عنه علیه السلام - لِابْنَيْهِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ لَمَّا ضَرَبَهُ ابْنُ مُلْجَمٍ - : احْبِسُوا هَذَا الْأَسِيرَ ، وَأَطْعِمُوهُ ، وَاسْقَوْهُ ، وَأَحْسِنُوا إِسَارَهُ .

امام علی علیه السلام - پس از آن که ابن ملجم بر او ضربت زد، به حسن و حسین علیهما السلام - فرمود : این اسیر را زندانی کنید و به او غذا و آب دهید و در اسارت با وی خوشرفتار باشید .

قرآن:

(وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا) .
(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَى إِنَّ يَعْلَمَ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّا أُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) .

«و طعام را در حالی که خود دوستش دارند به مسکین و یتیم و اسیر می خوراند» .

«ای پیامبر! به اسیرانی که در دست شما هستند بگو: اگر خدا در دلهایتان نشان ایمان ببیند بهتر از آنچه از شما گرفته اند ارزانی تان خواهد داشت و شما را می آمرزد که خدا آمرزنده و مهربان است.»

الإمام علي عليه السلام : إطعام الأسير والإحسان إليه حق واجب ، وإن قتلته من الغد .
امام علی علیه السلام : غذا دادن به اسیر و خوشرفتاری با او حقی است واجب، هر چند [بخواهی] فردا او را بکشی .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ اسْتُوسِرَ مِنْ غَيْرِ جِرَاحَةٍ مُثْقَلَةٍ فَلَا يُفْدَى مِنْ بَيْتِ الْمَالِ ، وَلَكِنْ يُفْدَى مِنْ مَالِهِ إِنْ أَحَبَّ أَهْلُهُ .

امام علی علیه السلام : هرکس، بدون جراحت شدید، تن به اسارت دهد، نباید برای آزادی او از بیت المال سربها داد؛ بلکه در صورت رضایت خانواده اش، سربهای او باید از مال خودش پرداخت شود .

الإمام علي عليه السلام : لِيُؤْذَنَ لَكُمْ أَفْصَحُكُمْ ، وَلِيُؤْمَكُمُ أَفْقَهُكُمْ .

امام علی علیه السلام : باید فصیح ترین فرد شما اذان بگوید، و آگاهترین شما به مسائل دینی، امامت [نمازتان] را به عهده گیرد .

عنه عليه السلام : مَنْ لَمْ يَصْلُحْ عَلَى أَدَبِ اللَّهِ لَمْ يَصْلُحْ عَلَى أَدَبِ نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که با ادب [تعالیم] خداوند اصلاح نشود، با ادب خویش [نیز] اصلاح نمی گردد .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ الْبَلَاءَ لِلظَّالِمِ أَدَبٌ .

امام علی علیه السلام : بلا برای ستمگر، تأدیب (تنبيه) است .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ تَأَدَّبَ بِآدَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ آدَاهُ إِلَى الْفَلَاحِ الدَّائِمِ .

امام علی علیه السلام : هر که به آداب خداوند عز و جل مؤدب شود ، او را به رستگاری جاوید می رساند .

عنه عليه السلام : عَاتِبَ أَخَاكَ بِالْإِحْسَانِ إِلَيْهِ ، وَارْدُدْ شَرَّهُ بِالْإِنْعَامِ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : برادرت را با نیکی کردن به او سرزنش کن و بدی اش را با بخشش به او پاسخ ده .

عنه علیه السلام : أَصْلَحَ الْمُسِيءَ بِحُسْنِ فِعَالِكَ ، وَدُلَّ عَلَى الْخَيْرِ بِجَمِيلِ مَقَالِكَ .

امام علی علیه السلام : بدکار را [یا کسی را که به تو بدی کرده است] با کردار نیکی اصلاح کن، و با گفتار نیکو و زیباییت او را به خیر رهنمون شو .

عنه علیه السلام : اسْتِصْلَاحُ الْأَخْيَارِ بِأَكْرَامِهِمْ ، وَالْأَشْرَارِ بِتَأْدِيبِهِمْ .

امام علی علیه السلام : اصلاح کردن نیکان با گرامی داشتن آنهاست، و اصلاح کردن بدکاران با تأدیب (تنبیه) آنان .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : ازْجُرِ الْمُسِيءَ بِثَوَابِ الْمُحْسِنِ .

امام علی علیه السلام : با پاداش دادن به نیکوکار، بدکار را از بدکرداری باز دار .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - للحسنِ عليه السلام - : إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدَثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَا أُلْقِيَ فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبْلَتْهُ ، فَبَادَرْتُكَ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَقْسُو قَلْبُكَ وَيَشْتَغَلَ لُبُّكَ .

امام علی علیه السلام - به امام حسن علیه السلام - فرمود : دل نوجوان همچون زمین خالی است که هر چه در آن افکنده شود می پذیرد ؛ از این رو، من پیش از آن که دلت سخت و فکرت مشغول شود به تأدیب و تربیت تو پرداختم .

عنه علیه السلام : ضَبَطُ النَّفْسِ عِنْدَ الرَّغْبِ وَالرَّهْبِ مِنْ أَفْضَلِ الْأَدَبِ .

امام علی علیه السلام : خویشترنداری در بیم و امید ، از برترین ادبهاست .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : أَفْضَلُ الْأَدَبِ أَنْ يَقِفَ الْإِنْسَانُ عِنْدَ حَدِّهِ وَلَا يَتَعَدَّى قَدْرَهُ .

امام علی علیه السلام : برترین ادب آن است که انسان در حدّ خود بماند و از اندازه خویش تجاوز نکند .

عنه علیه السلام : أَحْسَنُ الْأَدَابِ مَا كَفَّكَ عَنِ الْمَحَارِمِ .

امام علی علیه السلام : نیکوترین ادب آن است که تو را از حرام ها باز دارد .

عنه علیه السلام : كَفَى بِالْعَبْدِ أَدْبًا أَنْ لَا يُشْرِكَ فِي نِعْمِهِ وَأَرْبَهُ غَيْرَ رَبِّهِ .

امام علی علیه السلام : در ادب بنده همین بس که در ناز و نیازهایش کسی جز پروردگار خود را شریک نسازد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : كَفَّاكَ أدبا لِنَفْسِكَ اجْتِنَابُ ما تَكْرَهُهُ مِنْ غَيْرِكَ .

امام علی علیه السلام : برای تأدیب خود همین بس که از آنچه در دیگران نمی پسندی دوری کنی .

عنه عليه السلام : مَنْ كَلَّفَ بِالْأَدَبِ قَلَّتْ مَسَاوِيهِ .

امام علی علیه السلام : هر که دلدادۀ ادب باشد بدیهایش کاستی می گیرد .

عنه عليه السلام : بِالْأَدَبِ تُشَحَّدُ الْفِطَنُ .

امام علی علیه السلام : تربیت ، سبب تیزهوشی می شود .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : سَبَبُ تَزْكِيَةِ الْأَخْلَاقِ حُسْنُ الْأَدَبِ .

امام علی علیه السلام : تربیت نیکو، سبب تزکیه اخلاق است .

عنه عليه السلام : إِذَا زَادَ عِلْمُ الرَّجُلِ زَادَ أَدَبُهُ ، وَتَضَاعَفَتْ خَشِيَّتُهُ لِرَبِّهِ .

امام علی علیه السلام : چون دانش آدمی فزونی گیرد، ادبش افزون می شود و ترسش از پروردگارش دو چندان می گردد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : جَالِسِ الْعُلَمَاءَ يَزِدُّدَ عِلْمُكَ وَيَحْسُنُ أَدَبُكَ وَتَزْكُ نَفْسُكَ .

امام علی علیه السلام : با دانشمندان همنشینی کن تا بر دانشت افزوده ، ادبت نیکو و جاننت پاکیزه گردد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : تَوَلَّوْا مِنْ أَنْفُسِكُمْ تَأْدِيبَهَا ، وَاعْدِلُوا بِهَا عَنْ ضَرَاوَةِ عَادَاتِهَا .

امام علی علیه السلام : به تأدیب و تربیت نفسهای خود بپردازید و آنها را از شیفتگی به عاداتهایشان بازدارید .

عنه عليه السلام : مُعَلِّمٌ نَفْسِهِ وَمُؤَدِّ بُهَا أَحَقُّ بِالْإِجْلَالِ مِنْ مُعَلِّمِ النَّاسِ وَمُؤَدِّبِهِمْ .

امام علی علیه السلام : کسی که آموزگار و مربی خود باشد ، بیشتر در خور بزرگداشت است از کسی که آموزگار و مربی مردم باشد .

عنه علیه السلام : مَنْ زَادَ أدْبُهُ عَلَى عقلِهِ كَانَ كالرَّاعي بَيْنَ غَنَمٍ كَثِيرَةٍ .

امام علی علیه السلام : هر که ادبش بر خردش افزون باشد، همچون شبانی است در میان گوسفندان بسیار .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : كُلُّ شَيْءٍ يَحْتَاجُ إِلَى الْعَقْلِ ، وَالْعَقْلُ يَحْتَاجُ إِلَى الْأَدَبِ .

امام علی علیه السلام : هر چیزی نیازمند خرد است و خرد نیازمند ادب .

عنه علیه السلام : الْأَدَبُ فِي الْإِنْسَانِ كَشَجَرَةٍ أَصْلُهَا الْعَقْلُ .

امام علی علیه السلام : ریشه درخت ادب در انسان، خرد است .

عنه علیه السلام : لَا زِينَةَ كَالْأَدَابِ .

امام علی علیه السلام : [برای آدمی] هیچ زیوری زیبنده تر از ادب نیست .

عنه علیه السلام : فَسَدَ حَسَبُ مَنْ لَيْسَ لَهُ أدَبٌ .

امام علی علیه السلام : کسی که ادب ندارد، شرافت خانوادگی اش تباه است .

عنه علیه السلام : زِينَتُكُمُ الْأَدَبُ .

امام علی علیه السلام : زیور شما ادب است .

عنه علیه السلام : لَا حَسَبَ أَنْفَعُ مِنَ الْأَدَبِ .

امام علی علیه السلام : شرافتی سودمندتر از ادب نیست .

عنه علیه السلام : عَلَيْكَ بِالْأَدَبِ فَإِنَّهُ زَيْنُ الْحَسَبِ .

امام علی علیه السلام : ادب پیاموز که زیور شرافت است .

عنه علیه السلام : حُسْنُ الْأَدَبِ يَنْبُو عَنْ الْحَسَبِ .

امام علی علیه السلام : ادب نیکو، جایگزین شرافت می شود .

عنه عليه السلام : خَيْرُ مَا وَرَثَ الْآبَاءُ الْأَبْنَاءُ الْأَدَبُ .

امام علی علیه السلام : بهترین چیزی که پدران برای فرزندان به میراث می گذارند، ادب است .

عنه عليه السلام : إِنَّ النَّاسَ إِلَى صَالِحِ الْأَدَبِ أَخَوُجُ مِنْهُمْ إِلَى الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ .

امام علی علیه السلام : مردم به تربیت نیک نیازمندترند تا به زر و سیم .

عنه عليه السلام : حُسْنُ الْأَدَبِ أَفْضَلُ نَسَبٍ وَأَشْرَفُ سَبَبٍ .

امام علی علیه السلام : ادب نیکو، برترین تبار و والاترین خویشاوندی است .

عنه عليه السلام : الْأَدَبُ أَحْسَنُ سَجِيَّةٍ .

امام علی علیه السلام : ادب، بهترین خوی است .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : الْأَدَبُ كَمَالُ الرَّجُلِ .

امام علی علیه السلام : ادب، کمال انسان است .

عنه عليه السلام : يَا مُؤْمِنُ ، إِنَّ هَذَا الْعِلْمَ وَالْأَدَبَ تَمَنُّ نَفْسِكَ ، فَاجْتَهِدْ فِي تَعَلُّمِهِمَا ، فَمَا يَزِيدُ مِنْ عِلْمِكَ وَأَدَبِكَ يَزِيدُ فِي تَمَنِّكَ وَقَدْرِكَ .

امام علی علیه السلام : ای مؤمن! این دانش و ادب جان بهای توست، پس در فراگرفتن آن دو کوشا باش که هر چه بر دانش و ادب افزوده شود، قدر و ارزشش فزونی می گیرد .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : لَا يُكَلِّفُ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ الطَّلَبَ إِذَا عَرَفَ حَاجَتَهُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه یکی از شما بداند که برادرش نیازمند است، زحمت خواهش را از دوش او بردارد [و در برآوردن آن پیشدستی کند] .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : مَنْ وَعَظَ أَخَاهُ سِرًّا فَقَدْ زَانَهُ ، وَمَنْ وَعَظَهُ عَلَانِيَةً فَقَدْ شَانَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که برادر خود را پنهانی اندرز دهد او را آراسته و هر که آشکارا پندش دهد او را تباه کرده است .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ اتَّخَذَ أَخًا بَعْدَ حُسْنِ الْاِخْتِبَارِ دَامَتْ صُحْبَتُهُ وَتَأَكَّدَتْ مَوَدَّتُهُ .
مَنْ اتَّخَذَ أَخًا مِنْ غَيْرِ اخْتِبَارٍ أَلْجَأَهُ الْاضْطِرَارُ إِلَى مُرَافَقَةِ الْأَشْرَارِ .

امام علی علیه السلام : هر کس پس از آزمایش درست ، برادری را انتخاب کند، رفاقتش می پاید و دوستی اش استوار می گردد. هر که بدون آزمایش، برادری را انتخاب کند به ناچار به همنشینی با بدان دچار خواهد شد .

عنه عليه السلام - لَمَّا سُئِلَ: أَيُّ صَاحِبٍ شَرٌّ؟ - :الْمُزَيِّنُ لَكَ مَعْصِيَةَ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام - وقتی از وی پرسیده شد: بدترین همنشین کدام است؟ - فرمود : آن که معصیت خدا را در نظرت زیبا جلوه دهد .

الإمام عليّ عليه السلام : شَرُّ الْإِخْوَانِ مَنْ تُكَلِّفَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادر آن است که مایه رنج و زحمت آدمی باشد .

عنه عليه السلام : خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ كَثُرَ إِغْضَابُهُ لَكَ فِي الْحَقِّ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادر تو آن است که در راه حق، بر تو زیاد خشم گیرد .

عنه عليه السلام : خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ لَا يُخَوِّجُ إِخْوَانَهُ إِلَى سِوَاهُ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادر آن است که برادران خویش را نیازمند دیگری نسازد .

عنه عليه السلام : خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرِ وَجَذَبَكَ إِلَيْهِ، وَأَمَرَكَ بِالْبِرِّ وَأَعَانَكَ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادران تو کسی است که برای انجام کارهای نیک بشتابد و تو را نیز به نیکوکاری بکشانند و به نیکی فرمانت دهد و در آن یاری ات دهد .

الإمام عليّ عليه السلام : خَيْرُ الْإِخْوَانِ أَقْلُهُمْ مُصَانَعَةً فِي النَّصِيحَةِ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادر آن است که در نصیحت و ارشاد کمتر ملاحظه کند .

عنه عليه السلام : خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ وَاسَاكَ ، وَخَيْرٌ مِنْهُ مَنْ كَفَاكَ ، وَإِنْ احتَاجَ إِلَيْكَ أَغْفَاكَ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادران تو کسی است که به تو یاری دهد و بهتر از او کسی است که تو را بسنده باشد و اگر به تو نیازمند شد از تو بگذرد .

عنه علیه السلام : خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ كَانَتْ فِي اللَّهِ مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادران کسی است که دوستی اش برای خدا باشد .

عنه علیه السلام : الاحْتِمَالُ زَيْنُ الرَّفَاقِ .

امام علی علیه السلام : تحمّل [لغزشها] زیور همراهی و رفاقت است .

عنه علیه السلام : مَنْ لَمْ يَحْتَمِلْ زَلَّ الصَّدِيقُ مَاتَ وَحِيدًا .

امام علی علیه السلام : کسی که لغزشهای دوست را تحمّل نکند [به تدریج از آنها می بُرد و] تنها می میرد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : احْتَمِلْ زَلَّةً وَلَيْكَ لَوْقَتٌ وَثْبَةٌ عَدُوٌّكَ .

امام علی علیه السلام : لغزش دوست خود را برای زمان یورش دشمنت تحمّل کن .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : مَنْ جَانَبَ الْإِخْوَانَ عَلَى كُلِّ ذَنْبٍ قَلَّ أَصْدِقَاؤُهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس به خاطر هر خطایی از برادران کناره گیرد، دوستانش کاهش می یابند .

عنه علیه السلام : أَخُوكَ الَّذِي لَا يَخْذُلُكَ عِنْدَ الشَّدَّةِ ، وَلَا يَغْفُلُ عَنْكَ عِنْدَ الْجَرِيرَةِ ، وَلَا يَخْذَعُكَ حِينَ تَسْأَلُهُ .

امام علی علیه السلام : برادر تو آن کس است که گاه سختی تنهایت نگذارد، و جور تو را بر دوش کشد و هرگاه از او چیزی بخواهی [یا بپرسی] فریبت ندهد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : إِنَّ أَخَاكَ حَقًّا مَنْ غَفَرَ زَلَّتْكَ ، وَسَدَّ خَلَّتْكَ ، وَقَبِلَ غُذِرَكَ ، وَسَتَرَ عَوْرَتَكَ ، وَنَفَى وَجَلَكَ ، وَحَقَّقَ أَمْلَكَ .

امام علی علیه السلام : برادر حقیقی تو کسی است که از لغزشت درگذرد، نیازت را برآورد، پوزش تو را بپذیرد، عیبت را بپوشاند، ترس را از تو دور کند و آرزویت را برآورد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : اخْتَرَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ جَدِيدَهُ ، وَمِنْ الْإِخْوَانِ أَقْدَمَهُمْ .

امام علی علیه السلام : از هر چیزی جدیدش را برگزین و از برادران، قدیمی ترینشان را .

عنه عليه السلام : لَا تُوَاخِ مَنْ يَسْتُرُ مَنَاقِبَكَ، وَيَنْشُرُ مَثَالِبَكَ .

امام علی علیه السلام : با کسی که خوبیهایت را می پوشاند و عیبهایت را پخش می کند، برادری مکن .

الإمام عليٌّ عليه السلام : لَيْسَ لَكَ بِأَخٍ مَنْ اخْتَجْتَ إِلَى مُدَارَاتِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که نیازمند مدارا کردن با او باشی، برادر تو نیست .

الإمام عليٌّ عليه السلام : لَا يَكُونَنَّ أَخُوكَ أَقْوَى عَلَى قَطِيعَتِكَ مِنْكَ عَلَى صَلَاتِهِ ، وَلَا تَكُونَنَّ عَلَى الْإِسَاءَةِ أَقْوَى مِنْكَ عَلَى الْإِحْسَانِ .

امام علی علیه السلام : هرگز نباید توانایی برادرت در قطع رابطه با تو بیشتر از توانایی تو در پیوند با او باشد و نباید توانایی او بر بدی کردن بیشتر از توانایی تو بر نیکی کردن باشد .

عنه عليه السلام : مَا أَقْبَحَ الْقَطِيعَةَ بَعْدَ الصَّلَاةِ ، وَالْجَفَاءَ بَعْدَ الْإِخَاءِ ، وَالْعَدَاوَةَ بَعْدَ الْمَوَدَّةِ !

امام علی علیه السلام : چه زشت است بریدن بعد از پیوستن، و بیگانگی پس از برادری، و دشمنی پس از دوستی !

الإمام عليٌّ عليه السلام : إِنْ أَرَدْتَ قَطِيعَةَ أَخِيكَ فَاسْتَبِقْ لَهُ مِنْ نَفْسِكَ بَقِيَّةً يَرْجِعُ إِلَيْهَا إِنْ بَدَا لَهُ ذَلِكَ يَوْمًا مَّا .

امام علی علیه السلام : اگر خواستی از برادرت ببری، ته مانده ای از دوستی خود برای او باقی گذار که اگر روزی به فکرش رسید که آشتی کند به آن بازگردد .

عنه عليه السلام : مَنْ وَادَّكَ لِأَمْرِ وَلَّى عِنْدَ انْقِضَائِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که برای کاری با تو دوستی می کند ، پس از تمام شدن آن به تو پشت می کند .

الإمام عليّ عليه السلام : سَلُّوا الْقُلُوبَ عَنِ الْمَوَدَّاتِ ؛ فَإِنَّهَا شَوَاهِدُ لَا تَقْبَلُ الرُّشَا .

امام علی علیه السلام : دوستیها و محبتّها را از دلها بپرسید که دلها گواهانی رشوه ناپذیرند .

الإمام عليّ عليه السلام : بِالتَّوَاخِي فِي اللَّهِ تُثْمِرُ الْأُخُوَّةَ .

امام علی علیه السلام : با برادری در راه خدا، برادری به بار می نشیند .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ لَمْ تَكُنْ مَوَدَّتُهُ فِي اللَّهِ فَاحْذَرُهُ؛ فَإِنَّ مَوَدَّتَهُ لَنِيْمَةٌ ، وَصُحْبَتَهُ مَشْوَمَةٌ .

امام علی علیه السلام : از کسی که دوستی اش برای خدا نیست بپرهیز؛ زیرا دوستی او پستی است و همنشینی با او شوم .

عنه عليه السلام : مَنْ آخَى فِي اللَّهِ غَنِمَ ، مَنْ آخَى فِي الدُّنْيَا حُرِمَ .

امام علی علیه السلام : هرکه برای خدا برادری کند سود می برد و هرکه برای دنیا برادری ورزد محروم می ماند .

عنه عليه السلام : الْإِخْوَانُ فِي اللَّهِ تَعَالَى تَدُومُ مَوَدَّتُهُمْ ، لِدَوَامِ سَبَبِهَا .

امام علی علیه السلام : کسانی که برای خدای متعال برادری ورزند دوستی شان می پاید ؛ چون سبب آن دوستی پایدار است .

الإمام عليّ عليه السلام : عَلَى التَّوَاخِي فِي اللَّهِ تَخْلُصُ الْمَحَبَّةُ .

امام علی علیه السلام : برادری کردن به خاطر خدا محبت را خالص می گرداند .

الإمام عليّ عليه السلام : عَلَيْكَ بِإِخْوَانِ الصَّدَقِ فَأَكْثَرُ مِنْ اِكْتِسَابِهِمْ؛ فَإِنَّهُمْ عُدَّةٌ عِنْدَ الرَّخَاءِ ، وَجُنَّةٌ عِنْدَ الْبَلَاءِ .

امام علی علیه السلام : در پی دوستان راستین باش و بر شمارشان بیفزای که آنان ذخیره دوران آسایش و سپر روزگار بلایند !

الإمام عليّ عليه السلام : لَا يَكُونُ أَخُوكَ أَقْوَى مِنْكَ عَلَى مَوَدَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : برادرت در دوستی اش [نسبت به تو] از تو قویتر نباشد .

عنه علیه السلام : أَحَبِّ الْإِخْوَانَ عَلَى قَدْرِ التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : برادران را به اندازه پرهیزگاری آنان دوست بدار .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : رَبِّ أَخٍ لَمْ تَلِدْهُ أُمُّكَ .

امام علی علیه السلام : بسی برادر که مادرت او را نرزد .

الامام عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَنْفَعُ الْعَمَلُ لِلْآخِرَةِ مَعَ الرَّغْبَةِ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : با رغبت به دنیا، کار برای آخرت بی فایده است .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ذِكْرُ الْآخِرَةِ دَوَاءٌ وَشِفَاءٌ ، ذِكْرُ الدُّنْيَا أَدْوَاءُ الْأَدْوَاءِ .

امام علی علیه السلام : یاد آخرت دارو و درمان است ، یاد دنیا بدترین درد و بیماری .

عنه علیه السلام : مَنْ أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِ الْآخِرَةِ قَلَّتْ مَعْصِيَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس که زیاد به یاد آخرت باشد، کمتر گناه می کند .

عنه علیه السلام : الدُّنْيَا أَمَدٌ ، الْآخِرَةُ أَبَدٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا تمام شدنی است، آخرت همیشگی است .

قرآن:

(قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى) .

«بگو: کالای دنیا اندک است و آخرت برای کسی که تقوا داشته باشد بهتر است» .

الامامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَيْسَ عَنِ الْآخِرَةِ عَوَضٌ ، وَلَيْسَتْ الدُّنْيَا لِلنَّفْسِ بِثَمَنِ .

امام علی علیه السلام : آخرت، هیچ جایگزینی ندارد، و دنیا بهای جان [آدمی] نیست .

قرآن:

(يَا قَوْمِ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ) .

«ای قوم من! این زندگی دنیا کالایی بیش نیست. و همانا این آخرت است که سرای بقاست» .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ عَمَرَ دَارَ إِقَامَتِهِ فَهُوَ الْعَاقِلُ .

امام علی علیه السلام : کسی که سرای ماندگاری خود را آباد سازد ، خردمند است .

قرآن:

(انْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَلِلْآخِرَةِ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا) .

«بنگر که چگونه برخی از ایشان را بر برخی دیگر برتری داده ایم و درجات و برتری های آخرت، برتر و بالاتر است» .

الإمام علي عليه السلام : كُلُّ شَيْءٍ مِنَ الدُّنْيَا سَمَاعُهُ أَعْظَمُ مِنْ عِيَانِهِ، وَكُلُّ شَيْءٍ مِنَ الْآخِرَةِ عِيَانُهُ أَعْظَمُ مِنْ سَمَاعِهِ، فَلْيَكْفِكُمْ مِنَ الْعِيَانِ السَّمَاعُ ، وَمِنَ الْغَيْبِ الْخَبْرُ .

امام علی علیه السلام : هر چیز دنیا، شنیدن آن بزرگتر از دیدن آن است؛ و هر چیز آخرت، دیدن آن بزرگتر از شنیدن آن است. پس، به جای دیدن آخرت و مشاهده آنچه از دیدگان شما پنهان و در پس پرده غیب است، به همان شنیدن و خبر یافتن [توسط پیامبران] اکتفا کنید .

عنه عليه السلام : عَلَيْكَ بِالْآخِرَةِ تَأْتِكَ الدُّنْيَا صَاحِرَةً .

امام علی علیه السلام : به آخرت چنگ درزن، دنیا خود با خواری پیش تو خواهد آمد .

عنه عليه السلام : إِنَّ الدُّنْيَا مُنْقَطِعَةٌ عَنْكَ ، وَالْآخِرَةُ قَرِيبَةٌ مِنْكَ .

امام علی علیه السلام : همانا دنیا از تو جدا شدنی و آخرت به تو نزدیک است .

الإمام علي عليه السلام : بِالصَّدَقَةِ تُفْسَحُ الْأَجَالُ .

امام علی علیه السلام : با صدقه دادن ، عمرها طولانی می شود .

قرآن:

(مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ) .

«هر کس کشت آخرت را بخواهد به کشته اش می افزاییم، و هرکس کشت دنیا را بخواهد از همان به او عطا می کنیم و در آخرت نصیبی ندارد» .

الإمام علي عليه السلام : الدُّنْيَا مُنْبِئَةُ الْأَشْقِيَاءِ، الْآخِرَةُ فَوْزُ السَّعْدَاءِ .

امام علی علیه السلام : دنیا آرزوی شوربختان است، و آخرت پیروزی نیکبختان .

عنه عليه السلام : الْأَجَلُ حِصْنٌ حَصِينٌ .

امام علی علیه السلام : اجل ، دژی استوار است .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ مُدَّةً وَأَجَلًا .

امام علی علیه السلام : هر چیزی را مدتی است و اجلی .

عنه عليه السلام : جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا، وَلِكُلِّ قَدْرٍ أَجَلًا .

امام علی علیه السلام : خداوند برای هر چیزی اندازه ای گذاشته است و برای هر اندازه ای، اجلی و سرآمدی .

عنه عليه السلام : لَا شَيْءَ أَصْدَقُ مِنَ الْأَجَلِ .

امام علی علیه السلام : چیزی راست تر از اجل (مرگ) نیست .

عنه عليه السلام : نِعَمَ الدَّوَاءُ الْأَجَلُ .

امام علی علیه السلام : خوب دارویی است اجل .

عنه عليه السلام : نَفْسُ الْمَرءِ خُطَاةٌ إِلَى أَجَلِهِ .

امام علی علیه السلام : نَفْسُهَاي آدمی گامهای او به سوی مرگ است .

قرآن:

(وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا مُؤَجَّلًا) .

«و هیچ کس جز به فرمان خدا نمی میرد، مهلتی است تعیین شده» .

الإمام علي عليه السلام : كَفَى بِالْأَجَلِ حَارِسًا .

امام علی علیه السلام : نگهبانی اجل ، کافی است .

الإمام عليّ عليه السلام : نهى [رسولُ الله صلى الله عليه و آله] أن يُسْتَعْمَلَ أَجِيرٌ حَتَّى يُعْلَمَ مَا أُجِرَتْهُ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلى الله عليه و آله نهی فرمود از این که کارگری ، پیش از تعیین مزدش ، به کار گرفته شود .

الإمام عليّ عليه السلام : خَلَقَ الْأَجَالَ فَأَطَالَهَا وَقَصَّرَهَا ، وَقَدَّمَهَا وَأَخَّرَهَا ، وَوَصَلَ بِالْمَوْتِ أَسْبَابَهَا .

امام علی علیه السلام : [خداوند ،] اجلها (مدت عمرها) را مشخص ساخته ، برخی را کوتاه و برخی را دراز گردانید و پاره ای را پس و برخی را پیش انداخت و عوامل آنها را به مرگ ، پیوند داد (موجبات به سرآمدن اجل را فراهم آورد) .

قرآن:

(أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَةَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُلْحِيًّا وَرَحْمَةً رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ) .
(قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ) .

«آیا آنان رحمت پروردگارت را قسمت می کنند؟ روزی آنان در زندگی دنیا را ما میان ایشان قسمت می کنیم. و درجات و مراتب برخی را بر برخی دیگر بالا برده ایم تا یکدیگر را به خدمت گیرند. و رحمت پروردگارت از آنچه آنها گرد می آورند، بهتر است.» .

«یکی از آن دو گفت: ای پدر! او را اجیر کن؛ همانا بهترین کسی که می توانی اجیر کنی ، کسی است که هم نیرومند باشد و هم درستکار.» .

الإمام عليّ عليه السلام - في قوله تعالى : « نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ » - : أَخْبَرَنَا سُبْحَانَهُ أَنَّ الْإِجَارَةَ أَحَدُ مَعَاشِ الْخَلْقِ ، إِذْ خَالَفَ بِحُكْمَتِهِ بَيْنَ هِمَمِهِمْ وَإِرَادَتِهِمْ وَسَائِرِ حَالَاتِهِمْ ، وَجَعَلَ ذَلِكَ قِوَامًا لِمَعَاشِ الْخَلْقِ ، وَهُوَ الرَّجُلُ يَسْتَأْجِرُ الرَّجُلَ ... وَلَوْ كَانَ الرَّجُلُ مَنَّا يُضْطَرُّ إِلَى أَنْ يَكُونَ بَنَاءً لِنَفْسِهِ أَوْ نَجَارًا أَوْ صَانِعًا فِي شَيْءٍ مِنْ جَمِيعِ أَنْوَاعِ الصَّنَائِعِ لِنَفْسِهِ ... مَا اسْتَقَامَتْ أَحْوَالُ الْعَالَمِ بِتِلْكَ ، وَلَا اتَّسَعُوا لَهُ ، وَلَعَجَزُوا عَنْهُ ، وَلَكِنَّهُ أَتَقَنَّ تَدْبِيرَهُ لِمُخَالَفَتِهِ بَيْنَ هِمَمِهِمْ ، وَكُلُّ مَا يُطْلَبُ مِمَّا تَنْصَرِفُ إِلَيْهِ هِمَّتُهُ مِمَّا يَقُومُ بِهِ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ، وَلَيْسَتْغْنَى بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ فِي أَبْوَابِ الْمَعَاشِ الَّتِي بِهَا صَلَاحُ أَحْوَالِهِمْ .

امام علی علیه السلام - درباره آیه «ما روزی ایشان را میانشان قسمت می کنیم» - فرمود: خداوند سبحان [با این آیه] به ما خبر داده که اجاره و اجیری یکی از راههای معیشت مردمان است؛ زیرا به حکمت خود، همّت‌ها و خواستها و دیگر احوال مردم را متفاوت قرار داد و این امر را مایه قوام معیشت آنها ساخت. از این رو ، مردی مرد دیگر را اجیر می کند ... اگر هر کس ناچار می شد کار بنایی یا نجاری و یا هرکار دیگری را خودش برای خودش انجام دهد ، نه کارهای دنیا سامان می گرفت و نه مردم فرصت و توانایی انجام همه این کارها را داشتند ؛ اما خداوند با متفاوت ساختن خواسته های مردم، تدبیری استوار کرد تا انسان هر چه را بخواهد، دیگران برایش انجام دهند و بدین سان هر کدام با کمک دیگری آن طور که مصلحت حالش اقتضا دارد، امور زندگانی اش را پیش ببرد .

عنه عليه السلام : غَايَةُ الْمَكَارِمِ الْإِيثَارُ .

امام علی علیه السلام : نقطه اوجِ خصلت های اخلاقی ، ایثار است .

عنه عليه السلام : بِالْإِيثَارِ يُسْتَرْقُ الْأَحْرَارُ .

امام علی علیه السلام : با ایثار ، آزادگان به بندگی کشیده می شوند .

عنه عليه السلام : أَفْضَلُ السَّخَاءِ الْإِيثَارُ .

امام علی علیه السلام : برترین سخاوت ، ایثار است .

عنه عليه السلام : عَامِلٌ سَائِرَ النَّاسِ بِالْإِنصَافِ ، وَعَامِلٌ الْمُؤْمِنِينَ بِالْإِيثَارِ .

امام علی علیه السلام : با دیگر مردمان به انصاف رفتار کن و با مؤمنان به ایثار .

عنه عليه السلام : الْإِيثَارُ أَفْضَلُ عِبَادَةٍ ، وَأَجَلُّ سِيَادَةٍ .

امام علی علیه السلام : ایثار ، برترین عبادت و شکوهمندترین آقایی است .

عنه عليه السلام : الْإِيثَارُ أَحْسَنُ الْإِحْسَانِ ، وَأَعْلَى مَرَاتِبِ الْإِيمَانِ .

امام علی علیه السلام : ایثار ، بهترین احسان و بالاترین مرتبه ایمان است .

عنه عليه السلام : الْإِيثَارُ شِمَّةُ الْأَبْرَارِ .

امام علی علیه السلام : ایثار ، خوی نیکان است .

الإمام عليّ عليه السلام : الإِيثَارُ أَعْلَى الْمَكَارِمِ .

امام علی علیه السلام : ایثار ، عالی ترین خصلت اخلاقی است .

الإمام عليّ عليه السلام : التَّقْوَى أَنْ يَتَّقِيَ الْمَرْءُ كُلَّ مَا يُؤْتِمُهُ .

امام علی علیه السلام : تقوا این است که انسان از هر آنچه او را به گناه می کشاند، پرهیز کند .

عنه عليه السلام : مَنْ مَلَكَ شَهْوَتُهُ كَانَ تَقِيًّا .

امام علی علیه السلام : هر که بر شهوت خود مسلط باشد، باتقواست .

الإمام عليّ عليه السلام : سَتُدْعَوْنَ إِلَى سَبِيٍّ فَسُبُونِي ، وَتُدْعَوْنَ إِلَى الْبِرَاءَةِ مِنِّي فَمُذُوا الرِّقَابَ ؛ فَإِنِّي عَلَى الْفِطْرَةِ .

امام علی علیه السلام : به زودی از شما خواسته خواهد شد که مرا ناسزا گوئید ، اشکالی ندارد ، ناسزا بگوئید و از شما خواسته خواهد شد که از من بیزاری جوئید ، گردنتان را (جلو) بکشید (تا بزنند اما از من بیزاری نجوئید) زیرا که من بر فطرت (توحید و مسلمان) هستم .

قرآن:

(وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ) .
(وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ وَكَفَى بِهِ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا) .

«و در کار [ها] با آنان مشورت کن و چون تصمیم گرفتی بر خدا توکل کن زیرا خدا توکل کنندگان را دوست می دارد» .

«و بر آن زنده که نمی میرد توکل کن و به ستایش او تسبیح گوی و همین بس که او به گناهان بندگان آگاه است» .

الإمام عليّ عليه السلام : الإِيمَانُ لَهُ أَرْكَانٌ أَرْبَعَةٌ : التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ ، وَتَفْوِضُ الْأَمْرِ إِلَى اللَّهِ ، وَالرِّضَا بِقَضَاءِ اللَّهِ ، وَالتَّسْلِيمُ لِأَمْرِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .

امام علی علیه السلام : ایمان چهار رکن دارد: توکل بر خدا، واگذاری کار به خدا، راضی بودن به قضای خدا و تسلیم بودن در برابر فرمان خداوند عزوجل .

عنه عليه السلام : التَّوَكَّلُ حِصْنُ الْحِكْمَةِ .

امام علی علیه السلام : توکّل، دژ حکمت است .

عنه عليه السلام : التَّوَكَّلُ عَلَى اللَّهِ نَجَاةٌ مِنْ كُلِّ سُوءٍ ، وَحِرْزٌ مِنْ كُلِّ عَدُوٍّ .

امام علی علیه السلام : توکّل بر خداوند، مایه نجات از هر بدی و محفوظ ماندن از هر دشمنی است .

عنه عليه السلام : فِي التَّوَكُّلِ حَقِيقَةُ الْإِيْقَانِ .

امام علی علیه السلام : حقیقت یقین ، در توکّل است .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ ذَلَّتْ لَهُ الصَّعَابُ ، وَتَسَهَّلَتْ عَلَيْهِ الْأَسْبَابُ .

امام علی علیه السلام : هر که به خدا توکّل کند، دشواری‌ها برای او آسان شود و اسباب برایش فراهم گردد .

عنه عليه السلام : مَنْ وَثِقَ بِاللَّهِ أَرَاهُ السُّرُورَ ، وَمَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ كَفَاهُ الْأُمُورَ .

امام علی علیه السلام : هر که به خدا اعتماد کند، خداوند شادمانی نشانش دهد و هر که به او توکّل کند، خداوند کارهایش را کفایت کند .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - لِابْنِهِ مُحَمَّدٍ بْنِ الْحَنْفِيَّةِ لَمَّا عَظَاهُ الرَّايَةُ يَوْمَ الْجَمَلِ - : تَزُولُ الْجِبَالُ وَلَا تَزُلْ ، عَضَّ عَلَى نَاجِذِكَ ، أَعْرِ اللَّهَ جُمُجُمَتَكَ ، تَذْ فِي الْأَرْضِ قَدَمَكَ ، إِرْمِ بِبَصْرِكَ أَقْصَى الْقَوْمِ ، وَغُضَّ بِصْرَكَ ، وَاعْلَمْ أَنَّ النَّصْرَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام - زمانی که در جنگ جمل پرچم را به دست فرزندش محمد بن حنفیه داد - فرمود : کوه‌ها از جای خود می‌جنبند اما تو نجنب، دندان‌هایت را بر هم بفشار و کاسه سرت را به خداوند عاریت ده، پای خود را در زمین میخکوب کن، نگاهت را به انتهای سپاه دشمن بدوز و دیده‌ات را [از برق شمشیرها و نیزه‌ها] فرو بند و بدان که پیروزی از جانب خداوند سبحان است .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِيَّاكَ وَالثَّقَّةَ بِنَفْسِكَ ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ أَكْبَرِ مَصَائِدِ الشَّيْطَانِ .

امام علی علیه السلام : از اطمینان به خودت بپرهیز؛ زیرا که آن از بزرگترین دام‌های شیطان است .

الإمام علي عليه السلام : لَا تَجْعَلَنَّ أَكْثَرَ شُغْلِكَ بِأَهْلِكَ وَوَلَدِكَ ؛ فَإِنْ يَكُنْ أَهْلُكَ وَوَلَدُكَ
أَوْلِيَاءَ اللَّهِ ، فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَوْلِيَاءَهُ ، وَإِنْ يَكُونُوا أَعْدَاءَ اللَّهِ فَمَا هَمُّكَ وَشُغْلُكَ بِأَعْدَاءِ اللَّهِ ؟ !

امام علی علیه السلام : مبادا بیشتر اوقات خود را صرف زن و فرزند خویش کنی ؛ زیرا
اگر آنان دوست خدا باشند، خداوند دوستانش را و ا نمی‌گذارد و اگر دشمن خدا باشند، چرا
باید هم و غمت رسیدگی به دشمنان خدا باشد؟

الإمام علي عليه السلام : مَا سَأَلْتُ رَبِّي أَوْلَادًا نُضْرَ الْوَجْهِ ، وَلَا سَأَلْتُهُ وَلَدًا حَسَنَ الْقَامَةِ
، وَلَكِنْ سَأَلْتُ رَبِّي أَوْلَادًا مُطِيعِينَ لِلَّهِ وَجِلِينَ مِنْهُ ؛ حَتَّى إِذَا نَظَرْتُ إِلَيْهِ وَهُوَ مُطِيعٌ لِلَّهِ قَرَّتْ
عَيْنِي .

امام علی علیه السلام : من از پروردگار خود ، نه فرزندان زیبارو خواستم و نه فرزندی
خوش قد و قامت، بلکه از پروردگارم فرزندان خواستم که فرمانبردار خدا باشند و از او
بترسند تا وقتی به او نگاه کردم و دیدم از خداوند فرمان می‌برد شاد شوم .

الإمام علي عليه السلام : أَبْصَرَ رَسُولُ اللَّهِ رَجُلًا لَهُ وَلَدَانِ فَقَبَّلَ أَحَدَهُمَا وَتَرَكَ الْآخَرَ ،
فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : فَهَلَا وَاسَيْتَ بَيْنَهُمَا ؟ !

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله مردی را دید که دو فرزند داشت و
یکی را بوسید و دیگری را نبوسید. فرمود: چرا میان آن دو برابری نگذاشتی؟ !

الإمام علي عليه السلام : مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِطَلَبِ الْعِلْمِ .

امام علی علیه السلام : فرزندان خود را به آموختن دانش وادارید .

عنه عليه السلام : عَلِّمُوا صِبْيَانَكُمْ الصَّلَاةَ ، وَخُذُوهُمْ بِهَا إِذَا بَلَغُوا الْحُلُمَ .

امام علی علیه السلام : به کودکان خود نماز یاد دهید و چون به سن بلوغ رسیدند ، برای
(ترك) نماز ، بر آنان سخت بگیرید .

الإمام علي عليه السلام - وَهُوَ يُؤَبِّخُ أَصْحَابَهُ - : أَمَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيُظْهَرَنَّ هَؤُلَاءِ
الْقَوْمُ عَلَيْكُمْ ، لَيْسَ لَأَنْتُمْ أَوْلَى بِالْحَقِّ مِنْكُمْ ، وَلَكِنْ لِإِسْرَاعِهِمْ إِلَى بَاطِلٍ صَاحِبِهِمْ (بَاطِلِهِمْ) ،
وَإِبْطَائِكُمْ عَنْ حَقِّي .

امام علی علیه السلام - در توبیخ اصحاب خود - فرمود : هان! سوگند به آنکه جانم در دست اوست، این جماعت بی‌گمان بر شما چیره خواهند شد، نه به خاطر اینکه آنان از شما برحق‌ترند، بلکه بدان سبب که آنان در حمایت از باطل امیر خود می‌شتابند و شما در حمایت از حق من‌کندی می‌کنید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : سَبْعُ أَكُولٍ حَطُومٌ خَيْرٌ مِنْ وَالٍ ظُلُومٍ غَشُومٍ .

امام علی علیه السلام : جانور درنده پرخور بی‌رحم، بهتر از حکمران ستمگر دژخیم است .

عنه عليه السلام : شَرُّ الْوُلَاةِ مَنْ يَخَافُهُ الْبَرِيُّ .

امام علی علیه السلام : بدترین حکمرانان، کسی است که بیگناه از او بترسد .

عنه عليه السلام : مَنْ جَارَتْ وَلايَتُهُ زَالَتْ دَوْلَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که حکومتش ستمکارانه باشد، دولتش به سر آید .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - مِنْ كِتَابِهِ لِلْأَشْتَرِ لَمَّا وَلَاهُ مِصْرَ - : إِنَّمَا يُسْتَدَلُّ عَلَى الصَّالِحِينَ بِمَا يُجْرِي اللَّهُ لَهُمْ عَلَى أَسْنَنِ عِبَادِهِ ، فَلْيَكُنْ أَحَبَّ الذَّخَائِرِ إِلَيْكَ ذَخِيرَةُ الْعَمَلِ الصَّالِحِ ، فَاْمَلِكْ هَوَاكَ ، وَشُحَّ بِنَفْسِكَ عَمَّا لَا يَحِلُّ لَكَ ؛ فَإِنَّ الشُّحَّ بِالنَّفْسِ الْإِنْصَافُ مِنْهَا فِيمَا أَحَبَّتْ أَوْ كَرِهَتْ .

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر - نوشت : در حقیقت، مردمان نیکوکار و شایسته از طریق سخنانی شناخته می‌شوند که خداوند درباره آنان بر زبان بندگان خویش جاری می‌سازد. بنابراین، باید دوست داشتنی‌ترین اندوخته‌ها نزد تو، کردار نیک و شایسته باشد. پس، بر هوس خویش مسلط باش و آنچه را که برای حلال نیست از نفست دریغ دار؛ زیرا دریغ داشتن از نفس، وادار کردن او به پیمودن راه انصاف است در آنچه خوش دارد یا خوش ندارد .

عنه عليه السلام - أَيْضًا - : أَنْصِفِ اللَّهَ وَأَنْصِفِ النَّاسَ مِنْ نَفْسِكَ ، وَمِنْ خَاصَّةِ أَهْلِكَ ، وَمَنْ لَكَ فِيهِ هَوًى مِنْ رَعِيَّتِكَ ؛ فَإِنَّكَ إِلَّا تَفْعَلْ تَظْلِمُ .

امام علی علیه السلام - در همان فرمان - نوشت : داد خدا و مردم را از خودت و کسان نزدیکت و از رعایایی که مورد علاقه تو هستند بگیر؛ زیرا اگر چنین نکنی ستم کرده‌ای .

عنه عليه السلام - أيضا - :وَإِيَّاكَ وَالْإِعْجَابَ بِنَفْسِكَ ، وَالثَّقَّةَ بِمَا يُعْجِبُكَ مِنْهَا ، وَحُبَّ
الْإِطْرَاءِ ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ أَوْثَقِ فُرْصِ الشَّيْطَانِ فِي نَفْسِهِ لِيَمْحَقَ مَايَكُونُ مِنْ إِحْسَانِ الْمُحْسِنِينَ .

امام علی علیه السلام - در همان فرمان - نوشت : زنهراز خود پسندی و تکیه کردن به
آنچه خودپسندی می آورد و زنهرا از اینکه شیفته ستایش مردم از خود باشی؛ زیرا این
خصیصه از مطمئن ترین فرصت های شیطان است، تا نیکی نیکوکاران را بر باد دهد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - مِنْ كِتَابِهِ لِلأَشْتَرِ لَمَّا وَلَّاهُ مِصْرَ - : وَأَشْعِرْ قَلْبَكَ الرَّحْمَةَ
لِلرَّعِيَّةِ، وَالْمَحَبَّةَ لَهُمْ، وَاللُّطْفَ بِهِمْ ، وَلَا تَكُونَنَّ عَلَيْهِمْ سَبْعًا ضَارِيًا تَغْتَنِمُ أَكْلَهُمْ ؛ فَإِنَّهُمْ صِنْفَانِ
: إِمَّا أَخٌ لَكَ فِي الدِّينِ ، أَوْ نَظِيرٌ لَكَ فِي الْخَلْقِ ، يَفْرُطُ مِنْهُمْ الزَّلَلُ ، وَتَعْرِضُ لَهُمُ الْعِلَلُ ،
وَيُؤْتِي عَلَى أَيْدِيهِمْ فِي الْعَمَدِ وَالْخَطَا ، فَأَعْطِهِمْ مِنْ عَفْوِكَ وَصَفْحِكَ مِثْلَ الَّذِي تُحِبُّ وَتَرْضَى
أَنْ يُعْطِيَكَ اللَّهُ مِنْ عَفْوِهِ وَصَفْحِهِ ، فَإِنَّكَ فَوْقَهُمْ ، وَوَالِي الْأَمْرِ عَلَيْكَ فَوْقَكَ ، وَاللَّهُ فَوْقَ مَنْ
وَلَّاكَ !

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر - نوشت : دل خود را
آکنده از مهر و محبت و لطف نسبت به مردم گردان. و مبادا برای آنان چون
جانور درنده ای باشی که خوردنشان را غنیمت دانی؛ زیرا که مردم دو دسته اند: یا برادر
دینی تو هستند و یا همنوع تو. در معرض لغزش و خطا قرار دارند و گاه از روی عمد یا
خطا دست به گناه و تجاوز می آیند. پس همان گونه که خود دوست داری خداوند نسبت به
تو بخشش و گذشت کند، تو نیز نسبت به آنان بخشش و گذشت داشته باش؛ زیرا تو
بالادست آنها هستی و فرمانروای بر تو بالادست تو می باشد و خداوند بالا دست کسی
است که تو را به امارت گماشته است !

الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - مِنْ كِتَابِهِ لِلأَشْتَرِ لَمَّا وَلَّاهُ مِصْرَ - : وَلْيَكُنْ أَحَبَّ الْأُمُورِ إِلَيْكَ
أَوْسَطُهَا فِي الْحَقِّ ، وَأَعَمُّهَا فِي الْعَدْلِ ، وَأَجْمَعُهَا لِرِضَا الرَّعِيَّةِ ؛ فَإِنَّ سُخْطَ الْعَامَّةِ يُجْحِفُ
بِرِضَا الْخَاصَّةِ ، وَإِنَّ سُخْطَ الْخَاصَّةِ يُغْتَفَرُ مَعَ رِضَا الْعَامَّةِ . وَلَيْسَ أَحَدٌ مِنَ الرَّعِيَّةِ أَثْقَلَ عَلَى
الْوَالِي مَوْئِنَةً فِي الرِّخَاءِ ، وَأَقْلَلْ مَعُونَةً لَهُ فِي الْبَلَاءِ ، وَأكْرَهَ لِلإِنصَافِ ، وَأَسْأَلَ بِالْإِلْحَافِ ،
وَأَقْلَلْ شُكْرًا عِنْدَ الإِعْطَاءِ ، وَأَبْطَأْ عُذْرًا عِنْدَ الْمَنْعِ ، وَأَضْعَفْ صَبْرًا عِنْدَ مُلِمَّاتِ الدَّهْرِ ، مِنْ
أَهْلِ الْخَاصَّةِ . وَإِنَّمَا عِمَادُ الدِّينِ وَجِمَاعُ الْمُسْلِمِينَ وَالْعُدَّةُ لِلْأَعْدَاءِ : الْعَامَّةُ مِنَ الْأُمَّةِ ، فَلْيَكُنْ
صِغُوكَ لَهُمْ ، وَمِثْلُكَ مَعَهُمْ .

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر - نوشت : باید میانه‌روی در حق و گستراندن عدالت و عمل به آنچه بیش از هر چیز رضایت ملت را فراهم می‌آورد، محبوبترین کارها در نزد تو باشد؛ زیرا نارضایی توده مردم رضایت خواص را بی اثر می‌سازد و نارضایتی خواص، با رضایت توده مردم، بخشوده می‌شود. و هیچ يك از افراد ملت همچون طبقه خواص نیست؛ زیرا این طبقه به هنگام آسایش بار سنگین‌تری بر دوش حکمران هستند و در گرفتاری‌ها و مشکلات، کمتر به او کمک می‌کنند، دادگری را ناخوش می‌دارند، خواسته‌ها و توقعات بیشتری دارند، اگر به آنها چیزی داده شود، کمتر قدردانی می‌کنند و اگر دریغ شود دیرتر عذر می‌پذیرند و در پیشامدهای ناگوار روزگار ناشکیباترند. ستون دین و جامعه مسلمانان و نیروی همیشه آماده در برابر دشمنان، درحقیقت همان توده ملت است. پس باید گرایش و توجه تو به آنان باشد .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام - فيما كَتَبَ لِالأَشْثَرِ لَمَّا وَلَّاهُ مِصْرَ - : ثُمَّ انْظُرْ فِي أُمُورِ عُمَّالِكَ ، فَاسْتَعْمِلْهُمْ اخْتِبَارًا ، وَلَا تُؤَلِّهِمْ مُحَابَاةً وَأَثَرَةً ؛ فَإِنَّهُمَا جَمَاعٌ مِنْ شُعْبِ الجَوْرِ والخِيَانَةِ . وَتَوَخَّ مِنْهُمْ أَهْلَ التَّجَرِبَةِ والحَيَاءِ مِنْ أَهْلِ البُيُوتَاتِ الصَّالِحَةِ ، وَالْقَدَمِ فِي الإِسْلَامِ الْمُتَقَدِّمَةِ .

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر - نوشت : دیگر آنکه در کارهای کارگزارانت اندیشه و تأمل کن و پس از آزمودن آنها، ایشان را به کار گمار و به صرف جانبداری یا علاقه به کسی او را عهده‌دار کاری مکن؛ زیرا این دو، کانون انواع ستم و خیانت است. کارگزاران خود را از میان افراد با تجربه و آبرومند از خاندان‌های نیک و خوشنام و پیشگام در اسلام انتخاب کن .

عنه عليه السلام - مِنْ كِتَابِهِ لِالأَشْثَرِ لَمَّا وَلَّاهُ مِصْرَ - : ثُمَّ تَفَقَّدْ أَعْمَالَهُمْ ، وَابْعَثِ العُيُونَ مِنْ أَهْلِ الصِّدْقِ والْوَفَاءِ عَلَيْهِمْ ، فَإِنَّ تَعَاهُكَ فِي السِّرِّ لَأُمُورِهِمْ حَدَوَّةٌ لَهُمْ عَلَى اسْتِعْمَالِ الأَمَانَةِ ، وَالرَّفْقِ بِالرَّعِيَّةِ .

وَتَحَفَّظْ مِنَ الأعْوَانِ ، فَإِنْ أَحَدٌ مِنْهُمْ بَسَطَ يَدَهُ إِلَى خِيَانَةٍ اجْتَمَعَتْ بِهَا عَلَيْهِ عِنْدَكَ أَخْبَارُ عُيُونِكَ ، اكَتَفَيْتَ بِذَلِكَ شَاهِدًا ، فَبَسَطْتَ عَلَيْهِ الْعُقُوبَةَ فِي بَدْنِهِ ، وَأَخَذْتَهُ بِمَا أَصَابَ مِنْ عَمَلِهِ ، ثُمَّ نَصَبْتَهُ بِمَقَامِ المَذَلَّةِ ، وَوَسَمْتَهُ بِالْخِيَانَةِ ، وَقَلَّدْتَهُ عَارَ التُّهْمَةِ .

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر - نوشت : آنگاه به کارهای آنان (کارگزاران) رسیدگی کن و از میان افراد با صداقت و وفادار مراقبانی بر آنها بگمار؛ زیرا مراقبت نهانی تو در کارهای ایشان، آنان را به رعایت امانت و خوشرفتاری با مردم وادار و با دقت مراقب دستیاران خویش باش و اگر یکی از آنان

دست به خیانت گشود و گزارش‌های همه مراقبات آن را تأیید کرد، همان گزارش‌ها را شاهد بگیر و بی‌درنگ او را کیفر جسمانی ده و از ثروتی که از طریق مقامش به دست آورده بازخواست کن و او را به خواری بکشان و داغ خیانت بر پیشانی‌ش بنشان و حلقه ننگ تهمت به گردنش بیاویز .

الإمام علي عليه السلام - من كتابه للأشتر لما ولّاه مصرَ - :فلا تُطوّلن احتجابك عن رعيّتك ، فإنّ احتجاب الولاية عن الرعيّة شعبة من الضيق ، وقلّة علم بالأمر ، والاحتجاب منهم يقطع عنهم علم ما احتجبوا دونه ، فيصغر عندهم الكبير ، ويعظم الصغير ، ويقبح الحسن ، ويحسن القبيح ، ويثاب الحق بالباطل

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر - نوشت : مبدا که خویشتن را زیاده از حدّ از مردم پنهان نگه داری؛ زیرا روی نهان داشتن حکمرانان از توده مردم، نوعی تنگ حوصلگی و سبب کم اطلاعی از امور است، و حکمران اگر از مردم روی نهان کند، باعث می‌شود که مردم از حقایق پشت پرده آگاه نشوند و از این رو کارهای بزرگ و مهم در نظر آنان کوچک و بی‌اهمیت می‌آید و کارهای کوچک، بزرگ. زیبا زشت جلوه می‌کند و زشت زیبا و حق و باطل در هم آمیخته می‌شود

الإمام علي عليه السلام - من كتابه للأشتر لما ولّاه مصرَ - ... :ثمّ الله الله في الطّبقة السفلى من الذين لا حيلة لهم ، من المساكين والمحتاجين وأهل البؤسى والزّمنى ، فإنّ في هذه الطّبقة قانعا ومعترا ، واحفظ لله ما استحفّظك من حقّه فيهم ، واجعل لهم قسما من بيت مالك ...

وتفقد أمور من لا يصل إليك منهم ممّن تقتحمه العيون ، وتحقره الرجال ، ففرغ لأولئك ثقتك من أهل الحشية والتواضع ، فليرفع إليك أمورهم ، ثمّ اعمل فيهم بالإعذار إلى الله يوم تلقاه ؛ فإنّ هؤلاء من بين الرعيّة أحوج إلى الإنصاف من غيرهم ، وكلّ فأعذر إلى الله في تأديّة حقّه إليه .

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر - نوشت : ... دیگر آنکه درباره طبقه پایین، از کسانی که راه چاره‌ای ندارند و نیازمندان و بینوایان و رنجوران، خدا را در نظر گیر؛ زیرا در میان این طبقه تهیدستانی وجود دارند که دست نیاز سوی این و آن دراز می‌کنند و عده‌ای هم روی گدایی ندارند. بنابراین، حقّ آنان را که خداوند ادای آن را از تو خواسته است ادا کن و از بیت المال برای آنان هم سهمی در نظر گیر ... و به‌کار کسانی از آنان که به تو دسترسی ندارند و چشم‌ها، آنان را خرد و بزرگان آنها را

حقیر می‌شمارند، رسیدگی کن و برای این کار از افراد خداترس و فروتن مورد اعتماد خود کسانی را مأمور رسیدگی به امور ایشان کن تا احوال آنها را به تو گزارش دهند و آنگاه درباره آنان آن گونه عمل کن که روزی که خدا را دیدار می‌کنی عذرت را بپذیرد؛ زیرا این گروه از مردم به دادگری نیازمندتر از دیگران هستند. پس در ادای حق هر يك از اینان، در پیشگاه خدا عذر و حجتی داشته باش .

عنه عليه السلام - أيضا - : واجعل لِدَوِي الحاجاتِ مِنْكَ قِسْمًا تُفَرِّغْ لَهُمْ فِيهِ شَخْصَكَ ، وَتَجْلِسْ لَهُمْ مَجْلِسًا عَامًّا ، فَتَتَوَاضَعُ فِيهِ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَكَ ، وَتُقْعَدَ عَنْهُمْ جُنْدَكَ وَأَعْوَانَكَ مِنْ أَحْرَاسِكَ وَشُرَطِكَ ، حَتَّى يُكَلِّمَكَ مُتَكَلِّمُهُمْ غَيْرَ مُتَتَعِّعٍ ؛ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ فِي غَيْرِ مَوْطِنٍ : لَنْ تُقَدَّسَ أُمَّةٌ لَا يُؤْخَذُ لِلضَّعِيفِ فِيهَا حَقُّهُ مِنَ الْقَوِيِّ غَيْرَ مُتَتَعِّعٍ .

ثُمَّ احْتَمَلَ الْخُرْقَ مِنْهُمْ وَالْعِيَّ ، وَنَحَّ عَنْهُمْ الضِّيقَ وَالْأَنْفَ

امام علی علیه السلام - در همان فرمان - نوشت: و مقداری از وقت خود را به نیازمندان خود اختصاص ده و با آنان در يك مجلس عمومی بنشین و شخصاً به مشکلاتشان رسیدگی کن و در آن مجلس برای خداوندی که تو را آفریده است فروتنی نما و سربازان و یاران را که از پاسداران و نگهبانان تو هستند از آنان دور بدار تا هر که می‌خواهد سخن بگوید بدون لکنت زبان و ترس و واهمه مطالبش را بگوید ؛ چرا که من از رسول خدا صلی الله علیه و آله بارها شنیدم که می‌فرمود: ملتی که در آن حق ناتوان بدون ترس و واهمه از قدرتمندان گرفته نشود هرگز روی رستگاری را نمی‌بیند. همچنین درشتی و درماندگی و ناتوانی آنان را در سخن گفتن تحمل کن و کم حوصلگی و تکبر را از خود دور گردان

قرآن:

(أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ * الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ) .

«آگاه باشید که بر دوستان خدا نه بیمی است و نه آنان اندوهگین می‌شوند. همانان که ایمان آورده و پرهیزگاری ورزیده‌اند» .

الإمام عليُّ عليه السلام : إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ هُمُ الَّذِينَ نَظَرُوا إِلَى بَاطِنِ الدُّنْيَا إِذَا نَظَرَ النَّاسُ إِلَى ظَاهِرِهَا ، وَاشْتَغَلُوا بِأَجْلِهَا إِذَا اشْتَغَلَ النَّاسُ بِعَاجِلِهَا ، فَأَمَاتُوا مِنْهَا مَا خَشَوْا أَنْ يُمِيتَهُمْ ، وَتَرَكَوا مِنْهَا مَا عَلِمُوا أَنَّ سَيَتْرُكُهُمْ ، وَرَأَوْا اسْتِكْثَارَ غَيْرِهِمْ مِنْهَا اسْتِقْلَالًا ، وَدَرَكَهُمْ لَهَا قُوَّةً ، أَعْدَاءُ مَا سَأَلَ النَّاسُ ، وَسَلِمُ مَا عَادَى النَّاسُ ! بِهِمْ عِلْمُ الْكِتَابِ وَبِهِ عِلْمُوا ، وَبِهِمْ قَامَ الْكِتَابُ وَبِهِ قَامُوا ، لَا يَرَوْنَ مَرْجُوًّا فَوْقَ مَا يَرْجُونَ ، وَلَا مَخُوفًا فَوْقَ مَا يَخَافُونَ .

امام علی علیه السلام : دوستان خدا همان کسانی هستند که باطن دنیا را می‌نگرند در حالی که دیگر مردم به ظاهرش چشم دارند، و به آینده و فرجام دنیا مشغولند در حالی که سایر مردم به نقد و امروز آن سرگرمند. آنچه را از دنیا که می‌ترسند آنان را نابود کند، نابود می‌کنند و آنچه را از دنیا که می‌دانند بزودی آنان را ترك خواهد گفت، ترك می‌کنند و آنچه را که دیگران از دنیا زیاد و با ارزش می‌شمارند اندك و حقیرش می‌بینند و رسیدن خود به آنها را از دست دادن [سعادت و رستگاری خویش] می‌شمارند. دشمن چیزی هستند که مردم [دنیاطلب] با آن در صلح و سازشند و دوستدار چیزی هستند که مردم با آن دشمنی می‌ورزند! کتاب [خدا] به وجود آنان شناخته و دانسته می‌شود و آنان به آن دانا و عارفند، کتاب به آنان استوار است و آنان به کتاب استوارند، بالاتر از چیزی که بدان امید بسته‌اند امیدی نمی‌شناسند و ترسناکتر از چیزی که از آن می‌ترسند، چیزی را مایه ترس نمی‌دانند .

الإمامُ عليُّ عليه السلام : إِيَّاكَ وَمَوَاطِنَ التُّهْمَةِ وَالْمَجْلِسَ الْمَظْنُونِ بِهِ السَّوْءُ ، فَإِنَّ قَرِينَ السَّوْءِ يَغُرُّ جَلِيسَهُ .

امام علی علیه السلام : از رفت و آمد به جاهای تهمت برانگیز و مجالسی که گمان بد به آنها برده می‌شود بپرهیز؛ زیرا دوست بد همنشین خود را می‌فریبد .

عنه عليه السلام : مَنْ وَقَفَ نَفْسَهُ مَوْقِفَ التُّهْمَةِ فَلَا يُلُومَنَّ مَنْ أَسَاءَ بِهِ الظَّنَّ .

امام علی علیه السلام : کسی که خود را در معرض تهمت قرار دهد هرگز نباید کسی را که به او گمان بد می‌برد سرزنش کند .

عنه عليه السلام : مَنْ دَخَلَ مَدَاحِلَ السَّوْءِ أَثُهِمَ .

امام علی علیه السلام : هر که به جاهای بد رفت و آمد کند، مورد بدگمانی و تهمت واقع می‌شود .

قرآن:

(وَلَيْنِ أَدْفِنَا الْإِنْسَانَ مِمَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَيَئُوسٌ كَفُورٌ) .

«و اگر از جانب خود رحمتی به انسان بچشانیم، سپس آن را از وی سلب کنیم، قطعاً نومید و ناسپاس خواهد بود» .

الإمام عليّ عليه السلام : أعظمُ البلاءِ انقطاعُ الرجاءِ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین بلا، نومیدی است .

عنه عليه السلام : قَتَلَ القُتُوطُ صاحِبَهُ .

امام علی علیه السلام : نومیدی ، صاحب خود را می‌کشد .

الإمام عليّ عليه السلام : الغنى الأكبرُ اليأسُ عمّا فيأيدي الناسِ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین توانگری، چشم نداشتن به مال مردم است .

عنه عليه السلام : حَفِظْتُ ما في يَدَيْكَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ طَلَبِ ما في يَدَي غَيْرِكَ ، وَمَرَارَةُ اليأسِ خَيْرٌ مِنَ الطَّلَبِ إِلَى الناسِ .

امام علی علیه السلام : از نظر من، نگاهداری چیزی که در دست داری، بهتر از طلب چیزی است که در دست دیگری است و تلخی برکندن امید، بهتر از خواهش از مردمان است .

الإمام عليّ عليه السلام - فيوصيته قبل شهادته - : اللهم الله في الأيتام ، فلا تُغَبِّوا أفواههم ، ولا يَضِيعُوا بحَضْرَتِكُمْ ، فقد سَمِعْتُ رسولَ الله صلى الله عليه و آله يَقُولُ : مَنْ عالَ يَتِيماً حَتَّى يَسْتَغْنِيَ أَوْجَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ بِذلِكَ الجَنَّةَ كما أَوْجَبَ لآكِلِ مالِ اليَتِيمِ النَّارَ .

امام علی علیه السلام - در وصیت خود پیش از شهادت - فرمود : درباره یتیمان از خدا بترسید و مبادا يك روز سیرشان کنید و يك روز گرسنه بمانند و مبادا که با حضور شما آنان از بین بروند؛ زیرا از رسول خدا صلى الله عليه و آله شنیدم که می‌فرمود: هر کس یتیمی را سرپرستی کند تا آنکه بی‌نیاز شود، خداوند عز و جل با این کار بهشت را بر او واجب گرداند، همچنان که آتش دوزخ را بر خورنده مال یتیم واجب ساخته است .

الإمام عليّ عليه السلام : أَيُّها الناسُ ، سَلُّوا اللهَ اليَقِينَ ، وارْغَبُوا إِلَيْهِ في العَافِيَةِ ؛ فَإِنَّ أَجَلَ النِّعْمَةِ العَافِيَةِ ، وخَيْرُ ما دامَ في القلبِ اليَقِينُ ، والمَغْبُونُ مَنْ غُبنَ دينَهُ، والمَغْبُوطُ مَنْ غُبطَ يَقِينَهُ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! از خداوند یقین‌بخواید و عافیت از او مسألت کنید؛ زیرا بزرگترین نعمت عافیت است و بهترین چیزی که در دل پایدار ماند یقین است و زیان‌دیده، کسی است که در دینش زیان بیند و رشك برده، کسی است که در یقینش بر او رشك برند .

عنه عليه السلام : ما أعظم سعادة من بوشِرَ قلبه ببرِّ اليقين !

امام علی علیه السلام : چه سعادت بزرگی دارد کسی که دلش خنکای یقین را چشیده باشد .

عنه عليه السلام : بالیقین تُدرکُ الغایَةُ القُصوی .

امام علی علیه السلام : با یقین است که هدف نهایی به دست می آید .

عنه عليه السلام : علی قدرِ الدّینِ تَكونُ قُوَّةُ اليقينِ .

امام علی علیه السلام : نیرومندی یقین به اندازه دینداری است .

عنه عليه السلام : اليقينُ عِمادُ الإیمانِ .

امام علی علیه السلام : یقین، پایه ایمان است .

عنه عليه السلام : نَوْمٌ علی یقینٍ خَیرٌ مِنْ صَلَاةٍ فی شَكٍّ .

امام علی علیه السلام : خوابی که همراه یقین باشد، بهتر از نمازی است که همراه شک باشد .

الإمامُ عَلِيُّ عَلِيهِ السَّلامُ : الإِسْلامُ هُوَ التَّسْلِيمُ ، وَالتَّسْلِيمُ هُوَ اليَقينُ ، وَاليَقينُ هُوَ التَّصديقُ ، وَالتَّصديقُ هُوَ الإِقْرارُ ، وَالإِقْرارُ هُوَ الأَداءُ ، وَالأَداءُ هُوَ العَمَلُ .

امام علی علیه السلام : اسلام همان تسلیم [در برابر خدا] است و تسلیم همان یقین ، و یقین همان تصدیق ، و تصدیق همان اقرار ، و اقرار همان به جا آوردن ، و به جا آوردن همان عمل کردن .

الإمامُ عَلِيُّ عَلِيهِ السَّلامُ : يُسْتَدَلُّ عَلَى اليَقينِ بِقِصْرِ الأَمَلِ ، وَإِخْلاصِ العَمَلِ ، وَالزُّهْدِ فِي الدُّنْيا .

امام علی علیه السلام : کوتاهی آرزو، اخلاص در عمل و بی رغبتی به دنیا، دلیل بر داشتن یقین است .

عنه عليه السلام : مَنْ أيقَنَ أَنَّهُ يُفَارِقُ الأحبابَ ، وَيَسْكُنُ التُّرابَ ، وَيُواجِهُ الحِسابَ ، وَيَسْتَغْنِي عَمَّا خَلْفَ ، وَيَفْتَقِرُ إلى ما قَدَّمَ ، كانَ حَريًّا بِقِصْرِ الأَمَلِ ، وَطُولِ العَمَلِ .

امام علی علیه السلام : کسی که یقین دارد از دوستان جدا می‌شود و در خاک جای می‌گیرد و با حساب رو به رو می‌شود و آنچه از خود برجای می‌گذارد به کارش نمی‌آید و به آنچه پیش می‌فرستد نیازمند است، سزاوار است که آرزو را کوتاه کند و در کار و عمل بکوشد .

عنه علیه السلام : مَنْ تَيَقَّنَ أَنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ يَرَاهُ وَهُوَ يَعْمَلُ بِمَعَاصِيهِ فَقَدْ جَعَلَهُ أَهْوَنَ النَّظَرِينَ .

امام علی علیه السلام : کسی که یقین دارد خداوند سبحان او را می‌بیند و با این حال او را نافرمانی می‌کند، بی‌گمان خداوند را بی‌مقدارترین بینندگان قرار داده است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : يُفْسِدُ الْيَقِينَ الشَّكُّ وَغَلَبَةُ الْهَوَى .

امام علی علیه السلام : یقین را شک و چیره آمدن هوس، تباه می‌سازد .

عنه علیه السلام : الْجَدَلُ فِي الدِّينِ يُفْسِدُ الْيَقِينَ .

امام علی علیه السلام : مجادله کردن در دین، یقین را از بین می‌برد .

عنه علیه السلام : خِلَاطَةُ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا تَشِينُ الدِّينَ ، وَتُضَعِفُ الْيَقِينَ .

امام علی علیه السلام : معاشرت با دنیاپرستان دین را عیبناک و یقین را سست می‌کند .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : غَايَةُ الْيَقِينِ الْإِخْلَاصُ ، غَايَةُ الْإِخْلَاصِ الْخُلَاصُ .

امام علی علیه السلام : غایت یقین، اخلاص است و غایت اخلاص، خلاص و رهایی .

عنه علیه السلام : زُهِدُ الْمَرْءِ فِيمَا يَفْنَى عَلَى قَدَرِ يَقِينِهِ بِمَا يَبْقَى .

امام علی علیه السلام : بی رغبتی انسان به آنچه فناپذیر است، به اندازه یقین اوست به آنچه ماندنی می‌باشد .

عنه علیه السلام : التَّوَكُّلُ مِنْ قُوَّةِ الْيَقِينِ .

امام علی علیه السلام : توکل، ناشی از نیرومندی یقین است .

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : لَوْ كُثِفَ الْغَطَاءُ مَا ازْدَدْتُ يَقِينًا .

امام علی علیه السلام : اگر پرده [هم] کنار رود، بر یقین من چیزی افزوده نشود .

امام علی علیه السلام : عَلَیْكُمْ بِكِتَابِ اللَّهِ ... مَنْ عَمِلَ بِهِ سَبَقَ؛

بر شما باد رجوع به کتاب خدا (قرآن) ... کسی که به آن عمل کند از همه پیشی می‌گیرد.

امام علی علیه السلام : مِنْ كَمَالِ السَّعَادَةِ السَّعْيُ فِي صَلَاحِ الْجُمْهُورِ؛

کوشش در راه اصلاح توده مردم، از کمال خوشبختی است.

امام علی علیه السلام : مَنْ لَمْ يُصْلِحْ نَفْسَهُ لَمْ يُصْلِحْ غَيْرَهُ؛

هر کس خودش را اصلاح نکند، نمی‌تواند دیگران را اصلاح نماید.

امام علی علیه السلام : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا سُئِلَ شَيْئًا فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَفْعَلَهُ

قَالَ: نَعَمْ وَ إِذَا أَرَادَ أَنْ لَا يَفْعَلَ سَكَتَ وَ كَانَ لَا يَقُولُ لَشَيْءٍ لَا ... ؛

امام علی علیه السلام : هرگاه از رسول اکرم صلی الله علیه و آله چیزی تقاضا می‌شد، اگر

ایشان آن را می‌خواستند انجام دهند، می‌فرمودند: بله و اگر نمی‌خواستند انجام دهند،

سکوت می‌نمودند و هیچ‌گاه ایشان برای چیزی نه می‌گفتند.

امام علی علیه السلام : فَإِنَّمَا الْبَصِيرُ مَنْ سَمِعَ وَ تَفَكَّرَ، وَ نَظَرَ وَ أَبْصَرَ وَ انْتَفَعَ بِالْعِبَرِ، وَ

سَلَكَ جَدًّا وَاضِحًا يَتَجَنَّبُ فِيهِ الصَّرْعَةَ فِي الْمَهْوَى، يَتَنَكَّبُ طَرِيقَ الْعَمَى، وَ لَا يُعِينُ عَلَى

فَسَادِ نَفْسِهِ الْغَوَاةَ؛ بِتَعَسُّفٍ فِي حَقٍّ أَوْ تَحْرِيفٍ فِي نُطْقٍ أَوْ تَغْيِيرٍ فِي صِدْقٍ، وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا

بِاللَّهِ؛ امام علی علیه السلام: بینا، کسی است که بشنود و بیندیشد، و بنگرد و ببیند، و

از عبرت‌ها سود برد، و آن‌گاه جاده‌های روشن را بپیماید و از افتادن در پرتگاه‌های

گمراهی دوری گزیند و هرگز با ضایع ساختن حقی یا تحریف نمودن سخنی یا برهم زدن

سنتی نیکو، و به قیمت آلوده ساختن روح خویش، فریبکاران را یاری ندهد، و البته هیچ

قدرتی در کار نیست مگر از جانب خداوند یکتا.

امام علی علیه السلام : يَا مُؤْمِنُ إِنَّ هَذَا الْعِلْمَ وَالْأَدَبَ ثَمَنُ نَفْسِكَ فَاجْتَهِدْ فِي تَعْلُمِهَا فَمَا

يَزِيدُ مِنْ عِلْمِكَ وَ آدَبِكَ يَزِيدُ فِي ثَمَنِكَ وَ قَدْرِكَ، فَإِنَّ بِالْعِلْمِ تَهْتَدِي إِلَى رَبِّكَ؛

ای انسان با ایمان، در حقیقت این دانش و ادب، بهای توست، پس در آموختن آن

بکوش، زیرا هرچه بر دانش و ادب افزوده شود، بر ارج و بهای تو افزوده می‌شود، چرا

که با دانش به سوی پروردگارت هدایت می‌شوی.

امام علی علیه السلام: مَنْ أَجْهَدَ نَفْسَهُ فِي إِصْلَاحِهَا سَعِدَ، مَنْ أَهْمَلَ نَفْسَهُ فِي لَذَاتِهَا شَقِيَ وَ بَعُدَ؛

هر کس برای اصلاح خود، خویشتن را به زحمت بیندازد، خوشبخت می‌شود. هر کس خود را در لذت‌ها رها کند، بدبخت می‌گردد و بی‌بهره می‌ماند.

امام علی علیه السلام :- مِنْ وَصِيَّتِهِ لِأَصْحَابِهِ - : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ بِالصَّلَاةِ بَعْدَ التَّبَشِيرِ لَهُ بِالْجَنَّةِ لِقَوْلِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ «وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا»، فَكَانَ يَأْمُرُ بِهَا أَهْلَهُ وَ يُصَبِّرُ عَلَيْهَا نَفْسَهُ؛

در سفارش به یاران خود فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و آله با آن‌که بشارت بهشت به ایشان داده شده بود، باز برای نماز، خود را به زحمت می‌انداختند؛ زیرا خدای سبحان فرموده است «خانواده خود را به نماز، امر کن و [خود نیز] بر آن، شکیبایی نما» به همین دلیل، رسول خدا صلی الله علیه و آله خانواده‌اش را به نماز خواندن، فرمان می‌داد و خود را وادار به شکیبایی بر آن می‌کرد.

امام علی علیه السلام: مَا عَبْدَ اللَّهِ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنَ الْعَقْلِ وَ مَا تَمَّ عَقْلُ امْرِئٍ حَتَّى يَكُونَ فِيهِ خِصَالٌ ثَلَاثَةٌ: الْكُفْرُ وَ الشَّرُّ مِنْهُ مَأْمُونَانِ وَ الرُّشْدُ وَ الْخَيْرُ مِنْهُ مَأْمُولَانِ وَ فَضْلُ مَالِهِ مَبْذُولٌ وَ فَضْلُ قَوْلِهِ مَكْفُوفٌ وَ نَصِيبُهُ مِنَ الدُّنْيَا الْقَوْتُ لَا يَشْبَعُ مِنَ الْعِلْمِ دَهْرُهُ الذُّلُّ أَحَبُّ إِلَيْهِ مَعَ اللَّهِ مِنَ الْعِزِّ مَعَ غَيْرِهِ وَ التَّوَاضُّعُ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنَ الشَّرَفِ يَسْتَكْثِرُ قَلِيلَ الْمَعْرُوفِ مِنْ غَيْرِهِ وَ يَسْتَقِلُّ كَثِيرَ الْمَعْرُوفِ مِنْ نَفْسِهِ وَ يَرَى النَّاسَ كُلَّهُمْ خَيْرًا مِنْهُ وَ إِنَّهُ شَرُّهُمْ فِي نَفْسِهِ وَ هُوَ تَمَامُ الْأَمْرِ؛

خداوند با چیزی بهتر از عقل عبادت نشده است، و عقل کسی کامل نشود، مگر در او چند خصلت باشد: کفر و بدی از او انتظار نمی‌رود، رشد و خوبی در او امید می‌رود، زیادی ثروتش بخشوده، و زیادی سخنش نگه داشته شده است، بهره او از دنیا تنها غذای روزانه است، در طول زندگی از دانش سیر نمی‌شود، خواری را با خداوند از عزت با دیگران، بیشتر دوست دارد، تواضع نزد او دوست داشتنی‌تر از شرف و بزرگی است، خوبی کم دیگران را بسیار و خوبی بسیار خود را کم می‌شمرد، همه مردم را از خودش بهتر و خود را نزد خویش از همه بدتر می‌داند و این مهم‌ترین خصلت است.

امام علی علیه السلام: أَلْمُسْلِمُ مِرَاةُ أَخِيهِ فَإِذَا رَأَيْتُمْ مِنْ أَخِيكُمْ هَفْوَةً فَلَا تَكُونُوا عَلَيْهِ إِبَاءَ وَارْشِدُوهُ وَانصَحُوا لَهُ وَتَرَفَّقُوا بِهِ ... ؛

مسلمان آینه برادر خویش است، هرگاه خطایی از برادر خود دیدید همگی او را مورد حمله قرار ندهید بلکه او را راهنمایی و نصیحت نمایید و با او مدارا کنید. ...

امام علی علیه السلام: فَتَأْسَ بِنَبِيِّكَ الْأَطْيَبِ الْأَطْهَرِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ؛ فَإِنَّ فِيهِ أَسْوَأَ لِمَنْ تَأْسَى وَ عَزَاءَ لِمَنْ تَعَزَى، وَ أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ الْمُتَأْسَى بِنَبِيِّهِ وَ الْمُقْتَصُّ لَآثَرِهِ...؛

از پیامبر پاک و پاکیزه‌ات پیروی کن؛ چرا که [شخصیت] او، الگوی کاملی است برای آنها که [در زندگی] در پی الگویی هستند و راه او، بهترین راه است برای آنها که [در زندگی] در پی سر سپردن به راهی هستند و محبوب‌ترین بندگان در نزد خدا، کسی است که از پیامبر خویش پیروی کند و دنباله رو او باشد.

امام علی علیه السلام: وَ اسْتَتِمُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ بِالصَّبْرِ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ، وَ الْمُحَافَظَةَ عَلَى مَا اسْتَحْفَظَكُمْ مِنْ كِتَابِهِ...؛

با پایداری در اطاعت از خدا و پابندی به آنچه خداوند در عمل به کتابش برعهده شما گذاشته، نعمت‌های او را بر خود، تمام کنید.

امام علی علیه السلام: طُوبَى لِمَنْ يَأْ لَفُ النَّاسِ وَ يَأْ لَفُونَهُ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ؛ خوشا به سعادت کسی که در راه اطاعت خدا با مردم انس بگیرد و مردم نیز با او انس بگیرند.

امام علی علیه السلام: إِزَالَةُ الرَّوَاسِي أَسْهَلُ مِنْ تَأْلِيفِ الْقُلُوبِ الْمُتَنَافِرَةِ؛ از جای کردن کوه‌های استوار، آسان‌تر از انس و الفت دادن دل‌های از هم رمیده است.

امام علی علیه السلام: الْعَفَافُ يَصُونُ النَّفْسَ وَ يُنْزِلُهَا عَنِ الدُّنْيَا؛ پاکدامنی، روح انسان را محافظت می‌کند و آن را از پستی‌ها، دور نگه می‌دارد.

امام علی علیه السلام: الْأَعْفَةُ شِمَةُ الْأَكْيَاسِ. الشَّرُّهُ سَجِيَّةُ الْأَرْجَاسِ؛ پاکدامنی روش زیرکان، و سیری‌ناپذیری خصلت پلیدان است.

امام علی علیه السلام: مَا الْمُجَاهِدُ الشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَعْظَمِ أَجْرٍ مِمَّنْ قَدَرَ فَعَفَّ. لَكَادَ الْعَفِيفُ أَنْ يَكُونَ مَلَكًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ؛

کسی که در راه خدا جهاد کند و شهید شود، اجرش بیشتر از کسی نیست که می‌تواند گناه کند، اما پاكدامنی پیشه می‌کند. انسان پاكدامن، نزدیک است فرشته‌ای از فرشتگان خدا شود.

امام علی علیه السلام: لَا تُؤْخِزْ مُذْنِبًا؛ فَكَمْ مِنْ عَاكِفٍ عَلَى ذَنْبِهِ خُتِمَ لَهُ بِخَيْرٍ، وَ كَمْ مِنْ مُقْبِلٍ عَلَى عَمَلِهِ مُفْسِدٌ فِي آخِرِ عُمُرِهِ صَائِرٌ إِلَى النَّارِ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْهَا؛

هیچ گنهکاری را نا امید مکن! چه بسا کسی که عمری گناه کرده، عاقبت به خیر شده است و چه بسا کسی که عمری اهل عمل صالح بوده، در پایان عمرش فاسد شده و راهی جهنم گردیده است. که از آتش آن، به خدا پناه می‌بریم.

امام علی علیه السلام: اِلٰهِي لَمْ اُسَلِّطْ عَلَى حُسْنِ ظَنِّي قُنُوطَ الْاِيَّاسِ، وَ لَا اَنْقَطِعُ رَجَائِي مِنْ جَمِيلِ كَرَمِكَ؛

خدایا! ناامیدی را بر خوش‌گمانی‌ام به تو، مسلط نمی‌گردانم و امیدم را از لطف زیبای تو، قطع نمی‌کنم.

امام علی علیه السلام: اِعْلَمَنَّ اَنَّ الَّذِي بِيَدِهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَ الْاَرْضِ قَدْ اَذِنَ لَكَ فِي الدُّعَاءِ وَ تَكْفَّلَ لَكَ بِالْاِجَابَةِ... فَلَا يُقْتَنَطُكَ اِنْطَاءُ اِجَابَتِهِ؛ فَإِنَّ الْعَطِيَّةَ عَلَى قَدْرِ النِّيَّةِ؛

بدان، آن کسی که گنجینه‌های آسمان‌ها و زمین در دست اوست، خودش به تو اجازه درخواست کردن داده و اجابت نمودن آن را ضمانت کرده است... پس مبادا تأخیر او در اجابت دعا، تو را ناامید گرداند؛ زیرا که عطا، به چگونگی نیت [و مقدار اخلاص و اصرار در آن] بستگی دارد.

امام علی علیه السلام: اِعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ اَنَّ الْمُتَّقِينَ ذَهَبُوا بِعَاجِلِ الدُّنْيَا وَ آجِلِ الْآخِرَةِ فَشَارَكُوا أَهْلَ الدُّنْيَا فِي دُنْيَاهُمْ وَ لَمْ يُشَارِكْهُمْ أَهْلُ الدُّنْيَا فِي آخِرَتِهِمْ سَكَنُوا الدُّنْيَا بِأَفْضَلِ مَا سَكِنَتْ وَ أَكَلُوا بِأَفْضَلِ مَا أَكَلَتْ فَحَظُّوا مِنَ الدُّنْيَا بِمَا حَظَّى بِهِ الْمُتَرَفُّونَ وَ أَخَذُوا مِنْهَا مَا أَخَذَهُ الْجَبَابِرَةُ الْمُتَكَبِّرُونَ ثُمَّ انْقَلَبُوا عَنْهَا بِالزَّادِ الْمُبْلَغِ وَ الْمَتَجَرِّ الرَّابِحِ أَصَابُوا لَذَّةَ زُهْدِ الدُّنْيَا فِي دُنْيَاهُمْ وَ تَيَقَّنُوا أَنَّهُمْ جِيرَانُ اللَّهِ عَدَا فِي آخِرَتِهِمْ لَا تُرَدُّ لَهُمْ دَعْوَةٌ وَ لَا يَنْقُصُ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنْ لَذَّةٍ؛

ای بندگان خدا، بدانید که تقوا پیشگان هم از این دنیای زود گذر و هم از آخرت که می‌آید بهره گرفتند، با مردم دنیا در کارهای دنیوی شریک شدند، ولی مردم دنیا با ایشان در

کارهای اخروی شریک نشدند، (از راه حلال) دربهترین خانه‌ها زندگی کردند و ازبهترین خوردنی‌ها خوردند. همان لذتی را که اهل ناز و نعمت از دنیا بردند، نصیبشان شد و از آن کامیاب گردیدند. انسان که جباران خودکامه کام گرفتند، سپس با توشه کافی و تجارت سودآور به جهان دیگر رفتند، لذت بی‌رغبت بودن به دنیا را بردند، و یقین کردند که در آخرت همسایگان خدایند. دعایشان بی‌جواب نمی‌ماند و بهره‌شان از لذت و خوشی کم نمی‌شود.

امام علی علیه السلام: الْمُتَّقُونَ فِيهَا (فِي الدُّنْيَا) هُمْ أَهْلُ الْفَضَائِلِ مَنْطِقُهُمُ الصَّوَابُ وَ مَلْبَسُهُمُ الْإِقْتِصَادُ وَ مَشْيُهُمُ التَّوَاضُّعُ؛

تقوایندگان، در دنیا اهل فضایلند، گفتارشان راست و درست، روششان میانه‌روی و رفتارشان متواضعانه است.

امام علی علیه السلام: اتَّقُوا اللَّهَ فِي عِبَادِهِ وَبِلَادِهِ فَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ حَتَّى عَنِ الْبِقَاعِ وَ الْبَهَائِمِ؛

تقوای الهی را درباره بندگان خدا و شهرهای او رعایت کنید؛ زیرا حتی از اماکن و حیوانات از شما سؤال خواهد شد.

امام علی علیه السلام: خَيْرُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فِي خَصْلَتَيْنِ الْغِنَى وَ التَّقَى وَ شَرُّ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فِي خَصْلَتَيْنِ الْفَقْرُ وَ الْفُجُورُ؛

خیر دنیا و آخرت در دو خصلت بی‌نیازی و تقواست و شر دنیا و آخرت در دو خصلت نیازمندی و گناه است.

امام علی علیه السلام: تَغَرَّبَ عَنِ الْوَطَنِ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ وَ سَافَرَ فِي الْأَسْفَارِ خَمْسُ فَوَائِدَ تَفَرُّجٌ هُمْ وَ اكْتِسَابُ مَعِيشَةٍ وَ عِلْمٌ وَ آدَابٌ وَ صُحْبَةُ مَاجِدٍ؛

برای کسب مجد و عظمت، از وطن خود دور شو و سفر کن که در مسافرت پنج فایده است: برطرف شدن اندوه، بدست آوردن روزی و دانش و آداب زندگی، و هم‌نشینی با بزرگواران.

امام علی علیه السلام: أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا مَقْنُوطَ مِنْ رَحْمَتِهِ وَ لَا مَخْلُوقَ مِنْ نِعْمَتِهِ، وَ لَا مُو؟ يَسُّ مِنْ رَوْحِهِ، وَ لَا مُسْتَكْفٍ عَنْ عِبَادَتِهِ الَّذِي بِكَلِمَتِهِ قَامَتِ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ، وَ

اسْتَقَرَّتِ الْأَرْضُ الْمِهَادُ، وَ ثَبَّتَتِ الْجِبَالُ الرِّوَاسِي، وَ جَرَّتِ الرِّيحُ اللَّوَاقِحُ، وَ سَارَ فِي جَوِّ السَّمَاءِ السَّحَابُ وَ قَامَتْ عَلَى حُدُودِهَا الْبِحَارُ؛

ستایش، از آن خدایی است که کسی را از رحمتش نومید و از نعمت‌هایش محروم نمی‌کند؛ امید کسی را از لطف خویش نمی‌برد و کسی را از پرستش خود، باز نمی‌دارد؛ همان که به فرمانش، آسمان‌های هفتگانه برپا شدند و زمین هموار، برقرار شد و کوه‌های استوار سر به فلک کشیده، پابرجا گشتند و بادهای بارور کننده، روان شدند و ابرها در فضای آسمان به حرکت درآمدند و دریاها در کرانه‌های خود ایستادند.

امام علی علیه السلام: مَا سَأَلْتُ رَبِّي وَلَدًا نَضِيرَ الْوَجْهِ، وَ لَا سَأَلْتُهُ وَلَدًا حَسَنَ الْقَامَةِ، وَ لَكِنْ سَأَلْتُ رَبِّي وَلَدًا مُطِيعِينَ لِلَّهِ، خَائِفِينَ وَجِلِينَ مِنْهُ، حَتَّى إِذَا نَظَرْتُ إِلَيْهِ وَ هُوَ مُطِيعٌ لِلَّهِ قَرَّتْ بِهِ عَيْنِي؛

من از پروردگار خود، فرزندی زیبا یا فرزندی خوش قدوقامت نخواستم بلکه از پروردگارم فرزندی خواستم که مطیع خدا و خداترس باشد، تا هر وقت به او نگریستم و دیدم خدا را اطاعت می‌کند، چشمم روشن شود.

امام علی علیه السلام: أَفْضَتْ كَرَامَةُ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى إِلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ الْفَخْرَاجَةُ مِنَ أَفْضَلِ الْمَعَادِنِ مَنْبُتًا، ... وَ عِثْرَتُهُ خَيْرُ الْعِثَرِ...، لَهَا فُرُوعٌ طَوَالٌ وَ ثَمَرٌ لَا يُنَالُ، فَهُوَ إِمَامٌ مَنِ اتَّقَى وَ بَصِيرَةٌ مَنِ اهْتَدَى... سِيرَتُهُ الْقَصْدُ، وَ سُنَّتُهُ الرُّشْدُ، وَ كَلَامُهُ الْفَصْلُ، وَ حُكْمُهُ الْعَدْلُ؛

خدای پاک و بلند مرتبه، کرامت خویش (یعنی نبوت) را به محمد صلی الله علیه و آله ارزانی داشت و او را در بهترین خاندان [در میان بنی هاشم] رویاند... خانواده او، بهترین خانواده است؛ درختی است با شاخه‌های بلند که دست کسی به میوه‌هایش نمی‌رسد. او پیشوای پرهیزگاران و [مایه] بصیرت رهیافتگان است... شیوه‌اش میانه‌روی و سنتش هدایت و سخنش جداکننده حق از باطل و داوری‌اش عدل است.

امام علی علیه السلام: بَعَثَ إِلَى الْجَنِّ وَ الْإِنْسِ رُسُلَهُ لِيَكْشِفُوا لَهُمْ عَنْ غِطَائِهَا وَ لِيَحْذَرُوهُمْ مِنْ ضَرَائِهَا وَ لِيَضْرِبُوا لَهُمْ أَمْثَالَهَا وَ لِيُبَيِّنُوا لَهُمْ عُيُوبَهَا وَ لِيَهْجُمُوا عَلَيْهِمْ بِمُعْتَبَرٍ مَنِ تَصَرَّفَ مَصَاحَّهَا وَ أَسْقَامِهَا وَ حَلَالِهَا وَ حَرَامِهَا وَ مَا أَعَدَّ اللَّهُ لِلْمُطِيعِينَ مِنْهُمْ وَ الْعَصَاةِ مِنْ جَنَّةٍ وَ نَارٍ وَ كَرَامَةٍ وَ هَوَانٍ؛

خداوند، رسولان خود را به سوی جن و انس فرستاد تا پرده این جهان را برای آنان کنار زنند و آنها را از بدی‌هایش برحذر دارند و برایشان از دنیا مَثَل‌هایی بیاورند و آنان را به عیب‌های آن، بینا گردانند و آنچه را مایه عبرت است، از دگرگونی احوال همچون سلامتی و بیماری‌های دنیا و حلال و حرام آن و آنچه که خداوند از بهشت و جهنم و عزّت و ذلّت، برای اطاعت کنندگان و معصیت‌کارانِ آنان فراهم آورده است، به گوش آنان بخوانند.

امام علی علیه السلام: اِيَّاكَ اَنْ تُحِبَّ اَعْدَاءَ اللَّهِ اَوْ تُصْفِيَ وَدَّكَ لِغَيْرِ اَوْلِيَاءِ اللَّهِ؛ فَإِنَّ مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا حُسْرَ مَعَهُمْ؛

مبادا دشمنان خدا را دوست بداری و یا با غیر دوستان خدا، دوستی خالصانه برقرار سازی؛ زیرا هر کس مردمی را دوست بدارد، با آنان محشور خواهد شد.

امام علی علیه السلام: اَلتَّوْفِيقُ مِنَ السَّعَادَةِ وَ الْخِذْلَانُ مِنَ الشَّقَاوَةِ؛

توفیق [انجام کار نیک] از خوشبختی و بی توفیقی از بدبختی است.

امام علی علیه السلام: اَللَّيْمُ لَا يُرْجَى خَيْرُهُ وَ لَا يُسَلَّمُ مِنْ شَرِّهِ وَ لَا يُؤْمَنُ مِنْ غَوَائِلِهِ؛

افراد پست به خیرشان امید و از شرشان امان و از به هلاکت انداختنشان ایمنی نیست.

امام علی علیه السلام: اِنَّ مَالَكَ لِحَامِدِكَ فِي حَيَاتِكَ، وَ لِذِمَّتِكَ بَعْدَ وَفَاتِكَ؛

ثروت تو، در زنده بودن، از آن ستایشگرِ تو، و بعد از مرگت، از آن سرزنش کننده توست.

امام علی علیه السلام: اَلْأَمَالُ وَبَالٌ عَلَى صَاحِبِهِ إِلَّا مَا قَدَّمَ مِنْهُ؛

مال، گریبان صاحبش را خواهد گرفت، مگر مالی که در راه آخرت، خرج شده باشد.

امام علی علیه السلام: وَ اكْظِمِ الْغَيْظَ، وَ تَجَاوَزْ عِنْدَ الْمَقْدَرَةِ، وَ احْلُمْ عِنْدَ الْغَضَبِ، وَ اصْفَحْ مَعَ الدَّوْلَةِ، تَكُنْ لَكَ الْعَاقِبَةُ؛

خشم خود را فرو بر و به هنگام قدرت، گذشت کن و در هنگام عصبانیت، بردبار باش و در وقت توانایی [بر انتقام]، ببخش، تا عاقبت به‌خیر شوی.

امام علی علیه السلام: اَلتَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ نَجَاةٌ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَ حِرْزٌ مِنْ كُلِّ عَدُوٍّ؛

توکل بر خداوند، مایه نجات از هر بدی و محفوظ بودن از هر دشمنی است.

امام علی علیه السلام: مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ ذَلَّتْ لَهُ الصَّعَابُ وَتَسَهَّلَتْ عَلَيْهِ الْأَسْبَابُ؛

هر کس به خدا توکل کند، دشواری‌ها برای او آسان می‌شود و اسباب برایش فراهم می‌گردد.

امام علی علیه السلام: مَا مِنْ مُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ يَضَعُ يَدَهُ عَلَى رَأْسِ يَتِيمٍ تَرَحُّمًا لَهُ إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ شَعْرَةٍ مَرَّتْ يَدُهُ عَلَيْهَا حَسَنَةً؛

هیچ مرد و زن مؤمنی نیست که دست محبت بر سر یتیمی بگذارد، مگر این‌که خداوند به اندازه هر تار مویی که بر آن دست کشیده است، ثوابی برایش بنویسد.

امام علی علیه السلام: الصَّلَاةُ حِصْنُ الرَّحْمَنِ وَ مَذْحَرَةُ الشَّيْطَانِ؛

نماز، دژ محکم خداوند مهربان و وسیله راندن شیطان است.

امام علی علیه السلام: إِلَّا حُسَانُ غَرِيزَةِ الْإِخْيَارِ، وَ إِلَّا سَاءَةُ غَرِيزَةِ الْإِشْرَارِ؛

نیکی کردن، در سرشت نیکان است و بدی کردن، در سرشت بدان.

امام علی علیه السلام: جَلِيسُ الْخَيْرِ نِعْمَةٌ، جَلِيسُ الشَّرِّ نِقْمَةٌ؛

همنشین خوب نعمت و همنشین بد، بلا و مصیبت است.

امام علی علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَنْزَلَ كِتَابًا هَادِيًا بَيْنَ الْخَيْرِ وَ الشَّرِّ، فَخُذُوا نَهْجَ

الْخَيْرِ تَهْتَدُوا وَ اصْدِفُوا عَنْ سَمْتِ الشَّرِّ تَقْصِدُوا؛

خدای تعالی کتابی راهنما فرستاد و در آن خوب و بد را روشن ساخت. پس راه خوبی را پیش گیرید تا هدایت شوید و از راه بدی دوری جوئید تا به مقصد برسید.

امام علی علیه السلام: السَّعِيدُ مَنْ وُعِظَ بِغَيْرِهِ وَ الشَّقِيُّ مَنْ انْخَدَعَ لِهَوَاهُ؛

خوشبخت کسی است که از (سرنوشت) دیگران پند بگیرد و بدبخت کسی است که فریب هوا و هوس خود را بخورد.

امام علی علیه السلام: إِنَّ قَوْمًا مِنَ الْيَهُودِ سَأَلُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنْ شَيْءٍ، فَقَالَ: اأَنْتَوْنِي غَدًا - وَ لَمْ يَسْتَنْ - حَتَّى أُخْبِرَكُمْ، فَاحْتَبَسَ عَنْهُ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا، ثُمَّ آتَاهُ وَ قَالَ: «وَلَا تَقُولَنَّ لَشَيْءٍ... إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ»؛

گروهی از یهود درباره چیزی از پیامبر صلی الله علیه و آله پرسیدند. آن حضرت فرمودند: «فردا بیایید تا جوابتان را بدهم» و این شاء الله نگفتند، پس تا چهل روز، از آمدن جبرئیل علیه السلام نزد پیامبر جلوگیری شد. بعد از چهل روز، جبرئیل بر پیامبر فرود آمد و گفت: هرگز در مورد چیزی مگو: «من فردا چنین می‌کنم»، مگر این‌که [بگویی] این شاء الله.

امام علی علیه السلام: مَا زَنَى غَيُورٌ قَطُّ؛

انسان با غیرت، هرگز زنا نمی‌کند.

امام علی علیه السلام: وَحَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُحَسِّنَ إِسْمَهُ وَيُحَسِّنَ آدَبَهُ، وَيُعَلِّمَهُ الْقُرْآنَ؛

حقّ فرزند بر پدر، آن است که نام خوب بر او بگذارد و او را خوب تربیت کند و قرآن به او بیاموزد.

امام علی علیه السلام: عَلَى لِسَانِ الْمُؤْمِنِ نُورٌ يَسْطَعُ وَعَلَى لِسَانِ الْمُنَافِقِ شَيْطَانٌ يَنْطِقُ؛

برزبان مؤمن نوری (الهی) است و درخشان و برزبان منافق شیطانی است که سخن می‌گوید.

امام علی علیه السلام: أَلْمُؤْمِنُ مُنِيبٌ مُسْتَغْفِرٌ تَوَّابٌ، أَلْمُنَافِقُ مَكُورٌ مُضِرٌّ مُرْتَابٌ؛

مؤمن بازگشت کننده به خدا، آمرزش خواه و توبه کننده است و منافق نیرنگبار، زیانبار و شکاک.

امام علی علیه السلام: وَرَعُ الْمُؤْمِنِ يَظْهَرُ فِي عَمَلِهِ، وَرَعُ الْمُنَافِقِ لَا يَظْهَرُ إِلَّا عَلَى لِسَانِهِ؛

پرهیزکاری مؤمن در رفتارش آشکار می‌شود و پرهیزکاری منافق جز در زبانش ظاهر نمی‌شود.

امام علی علیه السلام :- فی قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ»- : أَنَا وَسِيلَتُهُ؛
درباره آیه «و برای تقرب به خداوند، وسیله بجوئید» فرمودند: من وسیله او هستم.

امام علی علیه السلام :يُنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يُخَاطَبَ الْجَاهِلَ مُخَاطَبَةَ الطَّبِيبِ الْمَرِيضِ؛
شایسته است که برخورد عاقل با نادان، مانند برخورد طبیب با بیمار باشد.

امام علی علیه السلام :خَيْرُ مَنْ شَاوَرْتَ ذُووَالنُّهْيِ وَالْعِلْمِ وَاولُوا التَّجَارِبِ وَالْحَزْمِ؛
بهترین کسی که با او مشورت کنی کسی است که صاحب عقل و علم و تجربه ها و دوراندیشی باشد.

امام علی علیه السلام :مَنْ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ وَمَنْ شَاوَرَ الرَّجَالَ شَارَكَهَا فِي عُقُولِهَا؛
هر کس خود رأی شد هلاک می شود و هر کس با افراد صاحب نظر مشورت کند در عقل آنان شریک می شود.

امام علی علیه السلام : لَوَرَأَيْتُمْ الْإِحْسَانَ شَخْصًا لَرَأَيْتُمُوهُ شَكْلًا جَمِيلًا يَفُوقُ الْعَالَمِينَ ؛
اگر می شد که نیکوکاری به صورت انسانی مجسم شود، بدون شك، آن را در چهره ای زیباتر از همه جهانیان می دیدید.

امام علی علیه السلام :اللَّهُمَّ لَا تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ ، فَإِنَّكَ إِن تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ
تُعَذِّبْنِي وَ لَمْ تَظْلِمْنِي ، أَصَبَحْتُ أَتَقَى عَذَابَكَ وَ لَا أَخَافُ جَوْرَكَ ، فَيَا مَنْ هُوَ عَدْلٌ لَا يَجُورُ
ارحمني ؛

خدایا! آن چنان که من سزاوارش هستم، با من رفتار نکن، زیرا اگر با من آن چنان رفتار کنی که سزاوار آنم، عذابم خواهی نمود، در حالی که بر من ظلم نکرده ای. من از عدالت تو می ترسم، نه ظلم کردن تو! پس، ای بسیار عادل که ظلم نمی کند، بر من رحم کن!

امام علی علیه السلام :السَّيْفُ فَاتِقٌ، وَ الدِّينُ رَاتِقٌ فَالَّذِينَ يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ، وَ السَّيْفُ
يُنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: «وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ»؛

شمشیر، جدا کننده و دین، وصل کننده است. دین به خوبی ها فرمان می دهد و شمشیر، از بدی ها باز می دارد. خدای تعالی می فرماید: «قصاص، برای شما، مایه حیات [و امنیت] است».

امام علی علیه السلام: اِيَّاكَ وَ مَحَاضِرَ الْفُسُوقِ فَانَّهَا مُسَخِّطَةٌ لِلرَّحْمَنِ، مُصْلِيَةٌ لِلنَّيِّرَانِ؛

از شرکت در مجالس گناه بپرهیز که موجب خشم خدای مهربان و باعث افتادن در آتش است.

امام علی علیه السلام: الْبَرَكََةُ فِي مَالٍ مَنْ آتَى الزَّكَاةَ وَ وَاسَى الْمُؤْمِنِينَ وَ وَصَلَ الْأَقْرَبِينَ؛

برکت در مال کسی است که زکات بپردازد، به مؤمنان مدد و یاری رساند و به خویشاوندان کمک نماید.

امام علی علیه السلام: وَ عَنْ ذَلِكَ مَا حَرَسَ اللَّهُ عِبَادَهُ الْمُؤْمِنِينَ بِالصَّلَوَاتِ وَ الزَّكَّوَاتِ وَ مُجَاهَدَةِ الصِّيَامِ فِي الْأَيَّامِ الْمَفْرُوضَاتِ تَسْكِينًا لِأَطْرَافِهِمْ وَ تَخْشِيعًا لِأَبْصَارِهِمْ وَ تَذْلِيلًا لِنُفُوسِهِمْ وَ تَخْفِيزًا (تَخْضِيعًا) لِقُلُوبِهِمْ؛

خداوند، بندگان مؤمن خود را به وسیله نمازها و زکاتها و جدیت در روزه‌داری روزهای واجب حفظ می‌کند، تا اعضا و جوارحشان آرام، دیدگانشان خاشع، جان‌هایشان فروتن و دل‌هایشان خاشع گردد.

امام علی علیه السلام: إِنَّ الْخَيْرَ وَ الشَّرَّ لَا يُعْرَفَانِ إِلَّا بِالنَّاسِ، فَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْرِفَ الْخَيْرَ فَاعْمَلِ الْخَيْرَ تَعْرِفَ أَهْلَهُ وَ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْرِفَ الشَّرَّ فَاعْمَلِ الشَّرَّ تَعْرِفَ أَهْلَهُ؛

خوبی و بدی جز با مردم شناخته نمی‌شوند. پس اگر می‌خواهی خوبی را بشناسی، خوبی کن تا اهل آن را بشناسی و اگر می‌خواهی بدی را بشناسی، بدی کن، تا اهلش را بشناسی.

امام علی علیه السلام: فَاعِلُ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنْهُ وَ فَاعِلُ الشَّرِّ شَرٌّ مِنْهُ؛

خوبی‌کننده، بهتر از خودِ خوبی و بدی‌کننده، بدتر از خودِ بدی است.

امام علی علیه السلام: أَلْعَجَزُ مَعَ لُزُومِ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنَ الْقُدْرَةِ مَعَ رُكُوبِ الشَّرِّ؛

ناتوانی همراه با خیر، بهتر از توانمندی در خدمت شر است.

امام علی علیه السلام: فَدَعْ الْإِسْرَافَ مُقْتَصِدًا وَ ادْكُرْ فِي الْيَوْمِ عَدَا وَ أَمْسِكْ مِنَ الْمَالِ

بِقَدْرِ ضَرُورَتِكَ وَ قَدِّمِ الْفَضْلَ لِيَوْمِ حَاجَتِكَ؛

اسراف را رها کن و میانه‌روی در پیش‌گیر و امروز به یاد فردا باش و از مال به اندازه ضرورت نگه‌دار و اضافی آن را برای روز نیازمندیت (قیامت) پیش فرست.

امام علی علیه السلام: قِلَّةُ الْعَفْوِ أَقْبَحُ الْعُيُوبِ، وَ التَّسْرُّعُ إِلَى الْإِثْمِ نَتِيقَامِ أَكْثَرُ الذُّنُوبِ؛

کم گذشت بودن، زشت‌ترین عیب است و عجله در گرفتن انتقام، بزرگ‌ترین گناه.

امام علی علیه السلام: مَا خَيْرٌ بِخَيْرِ بَعْدَهُ النَّارُ وَ مَا شَرٌّ بِشَرِّ بَعْدَهُ الْجَنَّةُ وَ كُلُّ نَعِيمٍ دُونَ الْجَنَّةِ فَهُوَ مَحْقُورٌ وَ كُلُّ بَلَاءٍ دُونَ النَّارِ عَافِيَةٌ؛

خیری که به دنبال آن آتش باشد، خیر نیست و شری که به دنبال آن بهشت باشد، شر نیست. هر نعمتی جز بهشت ناچیز است و هر بلایی جز آتش، سلامتی.

امام علی علیه السلام: أَلَمْؤُ؟ مَنْ يَعَافُ اللَّهَ وَ يَأْ لَفُ الْجِدِّ؛

مؤمن، از وقت‌گذرانی بیهوده، بیزار و با کوشش و تلاش، همدم است.

امام علی علیه السلام: اِعْلَمُوا أَنَّ عَبْدًا وَ اِنْ ضَعُفَتْ حِيلَتُهُ وَ وَهِنَتْ مَكِيدَتُهُ اَنَّهُ لَنْ يُنْقَصَ مِمَّا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ وَ اِنْ قَوِيَ فِي شِدَّةِ الْحِيلَةِ وَ قُوَّةِ الْمَكِيدَةِ اَنَّهُ لَنْ يُزَادَ عَلَى مَا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ؛

بدانید که آنچه خداوند برای انسان مقدر کرده است، بی کم و کاست به او می‌رسد، هر چند در چاره‌اندیشی و پیدا کردن راه‌های کسب روزی ناتوان باشد و نیز بیش از آنچه خداوند برایش مقدر کرده به او نرسد، هر چند بسیار زرنگ و چاره‌اندیش باشد.

امام علی علیه السلام: اِنَّ الْجِهَادَ بَابٌ مِنْ اَبْوَابِ الْجَنَّةِ فَتَحَهُ اللَّهُ لِخَاصَّةِ اَوْلِيَائِهِ وَ هُوَ لِبَاسُ التَّقْوَى وَ دِرْعُ اللَّهِ الْحَصِينَةِ وَ جُنْتُهُ الْوَثِيقَةُ؛

به راستی که جهاد یکی از درهای بهشت است که خداوند آن را برای اولیای خاص خود گشوده است. جهاد، جامه تقوا و زره استوار خداوند و سپر محکم اوست.

امام علی علیه السلام: اِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْقَتْلَ عَلَى قَوْمٍ وَ الْمَوْتَ عَلَى اٰخَرِينَ وَ كُلُّ اَتِيَةٍ مَنِئْتُهُ كَمَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ فَطُوبَى لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِهِ وَ الْمَقْتُولِينَ فِي طَاعَتِهِ؛

به راستی که خداوند برای گروهی کشته شدن را مقدر فرموده و برای دیگران مردن را. هر گروهی به همان سرنوشت که خداوند مقدر کرده است، می‌رسد. پس، خوشا به سعادت مجاهدان در راه خدا و کشته شدگان در راه طاعت او.

امام علی علیه السلام: شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ دَاهَنَكَ فِي نَفْسِكَ وَ سَاتَرَ عَيْبَكَ؛

بدترین دوست تو کسی است که با تمام خواسته‌های تو کنار می‌آید و عیب‌هایت را از تو پنهان می‌دارد.

امام علی علیه السلام: إِذَا ظَهَرَتِ الْجَنَايَاتُ ارْتَفَعَتِ الْبَرَكَاتُ؛

هرگاه گناهان آشکار شوند، برکت‌ها از میان می‌رود.

امام علی علیه السلام: مَنْ كَانَ فِيهِ ثَلَاثٌ سَلِمَتْ لَهُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةُ: يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَ

يَأْتِمِرُ بِهِ وَ يَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَ يَنْتَهِي عَنْهُ وَ يُحَافِظُ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ جَلَّ وَ عَلا ؛

هر کس سه خصلت داشته باشد، دنیا و آخرتش سالم می‌ماند: به خوبی فرمان دهد و خود به آن عمل کند، از زشتی باز دارد و خود از آن باز ایستد و از حدود الهی پاسداری کند.

امام علی علیه السلام: إِنَّ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ لَا يُقَرِّبَانِ مِنْ أَجَلٍ وَ لَا

يَنْقُصَانِ مِنْ رِزْقٍ، لَكِنْ يُضَاعِفَانِ الثَّوَابَ وَيُعْظِمَانِ الْأَجْرَ وَ أَفْضَلُ مِنْهُمَا كَلِمَةٌ عَدِلٍ عِنْدَ

إِمَامٍ جَائِرٍ؛

امر به معروف و نهی از منکر، نه اجلی را نزدیک می‌کنند و نه از روزی کم می‌نمایند،

بلکه ثواب را دو چندان و پاداش را بزرگ می‌سازند و برتر از امر به معروف و نهی از

منکر، سخن عادلانه‌ای است نزد حاکمی ستمگر.

امام علی علیه السلام: صِفَتَانِ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْأَعْمَالُ إِلَّا بِهِمَا: التَّقَى وَ الْإِخْلَاصُ؛

دو صفت است که خداوند سبحان، هیچ عملی را مگر همراه با آنها نمی‌پذیرد: تقوا و

اخلاص.

امام علی علیه السلام: يُقَاتِلُ أَهْلُ الْبَغْيِ وَ يُقْتَلُونَ بِكُلِّ مَا يُقْتَلُ بِهِ الْمُشْرِكُونَ، وَ يُسْتَعَانَ

بِكُلِّ مَا أَمَكَّنَ أَنْ يُسْتَعَانَ بِهِ عَلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقِبْلَةِ، وَ يُؤْ؟ سَرُونَ كَمَا يُؤْ؟ رُ الْمُشْرِكُونَ إِذَا قُدِرَ

عَلَيْهِمْ؛

با گروه‌های جنایتکار و ستمگر هم باید به همان شدت جنگ با مشرکان، جنگید و باید از تمام امکانات و توانایی‌های اهل قبله (مسلمانان) علیه آنان بهره گرفت و در صورت دست یافتن به آنها، همچون مشرکان، اسیرشان کرد.

امام علی علیه السلام: فِی یَوْمٍ تَشْخَصُ فِیهِ الْاَبْصَارُ، وَ تُظْلَمُ لَهُ الْاَفْطَارُ... فَلَا شَفِیعَ یَشْفَعُ، وَ لَا حَمِیمٌ یَدْفَعُ، وَ لَا مَعْدِرَةٌ تَنْفَعُ؛

[قیامت] روزی است که در آن، چشم‌ها خیره می‌مانند و همه جا تیره و تاریک می‌شود... نه شفیع‌ی شفاعت (پا در میانی) می‌کند و نه خویشاوندی مانع عذاب می‌شود و نه عذری سودمند می‌افتد.

امام علی علیه السلام: اِنَّمَا هَٰلَکَ مَنْ كَانَ قَبْلَکُمْ بِطُولِ اَمَالِهِمْ، وَ تَغِیْبِ اَجَالِهِمْ، حَتّٰی نَزَلَ بِهِمُ الْمَوْعُودُ الَّذِی تُرَدُّ عَنْهُ الْمَعْدِرَةُ، وَ تُرْفَعُ عَنْهُ النَّوْبَةُ، وَ تَحُلُّ مَعَهُ الْقَارِعَةُ وَ النَّقْمَةُ؛ پیشینیان شما به علت آرزوهای دراز و از یاد بردن مرگ، به هلاکت در افتادند، تا آن که مرگ وعده داده شده، بر سر آنها فرود آمد؛ مرگی که هیچ عذری را نمی‌پذیرد و مهلتی برای توبه باقی نمی‌گذارد و فاجعه و مجازات را به همراه دارد.

امام علی علیه السلام: تَخَيَّرُوا لِلرَّضَاعِ کَمَا تَتَخَيَّرُونَ لِلنِّكَاحِ، فَإِنَّ الرِّضَاعَ یُغَيِّرُ الطَّبَاعَ ؛

برای شیردادن ، [دایه‌های شایسته] انتخاب کنید، همان‌گونه که برای ازدواج انتخاب می‌کنید ، چرا که شیر ، طبیعت‌ها را تغییر می‌دهد.

امام علی علیه السلام: کُلُّ خَوْفٍ مُّحَقَّقٌ اِلَّا خَوْفَ اللّٰهِ فَإِنَّهُ مَعْلُومٌ... اِنْ هُوَ خَافَ عَبْدًا مِنْ عِبْدِهِ اَعْطَاهُ مِنْ خَوْفِهِ مَا لَا یُعْطٰی رَبَّهُ، فَجَعَلَ خَوْفَهُ مِنَ الْعِبَادِ نَقْدًا، وَ خَوْفَهُ مِنْ خَالِقِهِ ضِمَارًا وَ وَعْدًا؛

هر ترسی، واقعی و ماندگار است، مگر ترس از خدا که ممکن است خیالی [و گذرا] باشد... . انسان، اگر از بنده‌ای از بندگان خدا بترسد، آثار ترس، در رفتارش آشکار می‌شود؛ اما در برابر پروردگارش چنین نیست. چنین کسی، ترسش از بندگان، نقد [و آشکار] است و ترسش از آفریدگار، پنهان و نسیه.

امام علی علیه السلام: إِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا كَسَرَتْ قُلُوبَهُمْ خَشْيَةُ اللَّهِ فَاسْتَكْفُوا عَنِ الْمَنْطِقِ، وَ
إِنَّهُمْ لَفُصْحَاءُ عُقْلَاءُ أَلْبَاءُ نُبَلَاءُ، يَسْبِقُونَ إِلَيْهِ بِالْأَعْمَالِ الزَّكَايَةِ، لَا يَسْتَكْثِرُونَ لَهُ الْكَثِيرَ، وَ
لَا يَرْضَوْنَ لَهُ الْقَلِيلَ، يَرَوْنَ أَنْفُسَهُمْ أَنَّهُمْ شِرَارٌ وَ إِنَّهُمْ الْآكِيَّاسُ الْأَبْرَارُ؛

خداوند، بندگان دارد که ترس از خدا، دل‌هایشان را شکسته و از این رو، زبان در کام
کشیده‌اند در حالی که مردمانی سخنور و عاقل و صاحب‌دل و نجیب‌اند؛ با اعمال پاک به
سوی خدا می‌شتابند؛ اعمال زیاد را در پیشگاه خدا زیاد نمی‌دانند و به عمل کم، راضی
نمی‌شوند؛ خود را بدترین مردم می‌دانند، درحالی که هشیارترین و نیکوکارترین
مردمان‌اند.

امام علی علیه السلام: مَنْ لَبِسَ الْخَيْرَ تَعَرَّى مِنَ الشَّرِّ؛

هر کس جامه «خوبی» به تن کند از «بدی» برهنه می‌گردد.

امام علی علیه السلام: فَإِنَّهُ وَ اللَّهُ الْجَدُّ لَا اللَّعِبُ، وَ الْحَقُّ لَا الْكَذِبُ، وَ مَا هُوَ إِلَّا الْمَوْتُ
أَسْمَعَ دَاعِيهِ، وَ أَعَجَلَ حَادِيهِ، فَلَا يَغُرَّنَّكَ سَوَادُ النَّاسِ مِنْ نَفْسِكَ؛

به خدا سوگند که جدی است، نه شوخی! و حقیقت است، نه دروغ! مرگ را می‌گویم که
صدای خود را به گوش همگان می‌رساند و همه را به سرعت می‌میراند. پس انبوه
مردمان [زنده]، تو را به خودت مغرور نسازد [که بینداری مرگی در کار نیست]!

امام علی علیه السلام: مَنْ اتَّخَذَ دِينَ اللَّهِ لَهْوَاً وَ لَعِباً، أَدْخَلَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ النَّارَ مُخَلِّدًا فِيهَا؛
هر کس دین خدا را بیهوده بشمارد و به بازیچه بگیرد، خدای سبحان، او را برای همیشه
وارد جهنم خواهد کرد.

امام علی علیه السلام: الرُّكُونُ إِلَى الدُّنْيَا مَعَ مَا يُعَايَنُ مِنْ غَيْرِهَا جَهْلٌ؛

دل بستن به دنیا، با وجود این همه ناپایداری‌ها، عین جهل است.

امام علی علیه السلام: إِنَّ الدُّنْيَا كَالشَّبَكَةِ تَلْتَفُّ عَلَى مَنْ رَغِبَ فِيهَا؛

دنیا همچون دام است که به دست و پای دنیا خواهان می‌پیچد.

امام علی علیه السلام: أَلْعَقْلُ شَجَرَةٌ أَصْلُهَا التَّقَى وَ فَرْعُهَا الْحَيَاءُ وَ ثَمَرُهَا الْوَرَعُ
فَالْتَّقَوُیْ تَدْعُو إِلَى خِصَالِ ثَلَاثٍ: إِلَى الْفِقْهِ فِي الدِّينِ وَ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا وَ الْأِنْقِطَاعِ إِلَى اللَّهِ

تَعَالَى وَ الْحَيَاءُ يَدْعُو إِلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ: إِلَى الْيَقِينِ وَ حُسْنِ الْخُلُقِ وَ التَّوَاضُّعِ وَ الْوَرَعِ يَدْعُو إِلَى خِصَالِ ثَلَاثٍ: إِلَى صِدْقِ اللِّسَانِ وَ الْمُسَارَعَةِ إِلَى الْبِرِّ وَ تَرْكِ الشُّبُهَاتِ؛

عقل، درختی است که ریشه آن تقوا، شاخه‌هایش حیا و میوه آن، پارسایی است. تقوا به سه چیز دعوت می‌کند: دین‌شناسی، بی‌رغبتی به دنیا و دل‌بستگی به خداوند، و حیا به سه چیز دعوت می‌کند: یقین، خوش اخلاقی و تواضع، و پارسایی به سه چیز دعوت می‌کند: راستگویی، سرعت و شتاب در نیکی‌ها و دوری از کارهای شبهه‌ناک.

امام علی علیه السلام: مَنْ اتَّقَى اللَّهَ أَحَبَّهُ النَّاسُ؛

هر کس تقوای الهی پیشه کند، مردم او را دوست خواهند داشت.

امام علی علیه السلام: اتَّقَوْا ظَاهِرُهُ شَرَفُ الدُّنْيَا وَ بَاطِنُهُ شَرَفُ الْآخِرَةِ؛

تقوا، ظاهرش شرافت دنیا و باطنش شرافت آخرت است.

امام علی علیه السلام: اتَّقُوا اللَّهَ فِي عِبَادِهِ وَ بِلَادِهِ فَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ حَتَّى عَنِ الْبِقَاعِ وَ

الْبَهَائِمِ، أَطِيعُوا اللَّهَ وَ لَا تَعْصُوهُ؛

در کار بندگان خدا و سرزمین‌هایش تقوا پیشه کنید؛ چرا که شما، حتی درباره مکان‌ها و چارپایان باید پاسخگو باشید. [پس] از خدا اطاعت کنید و او را نافرمانی نکنید.

امام علی علیه السلام: فَأَرْعَوْا عِبَادَ اللَّهِ مَا بِرِعَايَتِهِ يَفُوزُ فَائِزُكُمْ، وَ بِإِضَاعَتِهِ يَخْسِرُ

مُبْطِلُكُمْ، وَ بَادِرُوا آجَالَكُمْ بِأَعْمَالِكُمْ فَإِنَّكُمْ مُرْتَهَنُونَ بِمَا أَسْلَفْتُمْ، وَ مَدِينُونَ بِمَا قَدَّمْتُمْ؛

ای بندگان خدا! آنچه را که با رعایتش رستگار شما سود می‌برد و با رها کردنش باطل گرایتان زیان می‌بیند، رعایت کنید و قبل از رسیدن اجل‌هایتان کار کنید؛ زیرا شما در گرو چیزی که پیش می‌فرستید، هستید و در قبال آنچه کرده‌اید، جزا داده می‌شوید.

امام علی علیه السلام: أَلَا قَاوِيلُ مَحْفُوظَةٌ، وَ السَّرَائِرُ مَبْلُوءَةٌ وَ «كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ

رَهِينَةٌ»، وَ النَّاسُ مَنْقُوصُونَ مَدْخُولُونَ إِلَّا مَنْ عَصَمَ اللَّهُ؛

گفته‌ها محفوظ می‌مانند و رازها آشکار می‌شوند و «هر کس در گرو اعمال خویش است» و مردم، ناقص و بیمارند، مگر کسی که خدا نگهش دارد.

امام علی علیه السلام: اَلْعَسَلُ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَلَا دَاءَ فِيهِ يُقَلُّ الْبَلْغَمُ وَيَجْلُو الْقَلْبُ؛

عسل شفای هر دردی است و هیچ دردی در آن نیست، بلغم را کم می‌کند و قلب را جلا می‌دهد.

امام علی علیه السلام: الطَّيِّبُ نُشْرَةٌ، وَ الْعَسَلُ نُشْرَةٌ، وَ الرُّكُوبُ نُشْرَةٌ، وَ النَّظَرُ إِلَى الْخُضْرَةِ نُشْرَةٌ؛

بوی خوش، عسل، سواری و نگاه کردن به سبزه، شادی آورند.

امام علی علیه السلام: فِي تَقَلُّبِ الْأَحْوَالِ عِلْمُ جَوَاهِرِ الرِّجَالِ، وَ الْإِيَّامِ تَوْضِيحُ لَكَ السَّرَائِرِ الْكَامِنَةِ؛

در دگرگونی‌های زمانه است که باطن انسان‌ها شناخته می‌شود و روزگار، اسرار نهفته را برای تو آشکار می‌سازد.

امام علی علیه السلام: إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يُتَابِعُ عَلَيْكَ الْبَلَاءَ فَقَدْ أَيْقَظَكَ. إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يُتَابِعُ عَلَيْكَ النِّعَمَ مَعَ الْمَعَاصِي فَهُوَ اسْتِدْرَاجٌ لَكَ؛

هرگاه دیدی خدای پاک، پیاپی بر تو بلا نازل می‌کند، بدان که تو را [از خواب غفلت] بیدار کرده است. و چون دیدی خدای سبحان، با آن‌که گناه می‌کنی، پیاپی به تو نعمت می‌دهد، بدان که این، دامی [از طرف خداوند] برای غافلگیر کردن توست.

امام علی علیه السلام: خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ دَعَاكَ إِلَى صِدْقِ الْمَقَالِ بِصِدْقِ مَقَالِهِ وَ نَذَبَكَ إِلَى أَفْضَلِ الْأَعْمَالِ بِحُسْنِ أَعْمَالِهِ؛

بهترین برادران (دینی) تو کسی است که با راستگویی‌اش تو را به راستگویی و با کردار نیکش تو را به بهترین کارها دعوت کند.

امام علی علیه السلام: مَنْ أَكَلَ طَعَامًا فَسَمَّى اللَّهَ عَلَى أَوَّلِهِ وَ حَمَدَ اللَّهَ عَلَى آخِرِهِ، لَمْ يُسْأَلْ عَنْ نَعِيمِ ذَلِكَ الطَّعَامِ كَائِنَا مَا كَانَ؛

هر کس غذایی بخورد و در ابتدای خوردنش نام خدا را ببرد و در پایان آن نیز خدا را شکر کند، آن غذا برایش نعمتی است که هرگز مواظدهای نخواهد داشت.

امام علی علیه السلام: کَثْرَةُ الْأَكْلِ وَ النَّوْمِ تُفْسِدَانِ النَّفْسَ، وَ تَجْلِبَانِ الْمَضَرَّةَ؛

پرخوری و پر خوابی روح انسان را تباه می‌کنند و زیان به بار می‌آورند.

امام علی علیه السلام: إِنَّ أَكْرَمَ الْمَوْتِ الْقَتْلُ، وَ الَّذِي نَفْسُ ابْنِ أَبِي طَالِبٍ بِيَدِهِ لَا نَفْضَ ضَرْبَةٍ بِالسَّيْفِ أَهْوَنُ عَلَيَّ مِنْ مَيِّتَةٍ عَلَي الْفِرَاشِ فِي غَيْرِ طَاعَةِ اللَّهِ !

در حقیقت، گرامی‌ترین مرگ، کشته شدن [در راه خدا] است و سوگند به آن که جان علی بن ابی طالب در دست اوست، [تحمل] هزار ضربت شمشیر، برای من، آسان‌تر از آن است که در غیر طاعت خدا، در بستر، جان دهم.

امام علی علیه السلام: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَنْ يُلْقَى السَّمُّ فِي بِلَادِ الْمُشْرِكِينَ؛

رسول خدا صلی الله علیه و آله از مسموم کردن شهرهای مشرکان، نهی فرمود.

امام علی علیه السلام: لَا تَتَّبِعُوا مَوْلِيَا، وَ لَا تُجِيزُوا عَلَي جَرِيحٍ، وَ مَنْ أَعْلَقَ بَابَهُ فَهُوَ آمِنٌ؛

فراریان [صحنه] جنگ را تعقیب نکنید و برزخمی‌شدگان، شمشیر نکشید و هر کس درِ خانه‌اش را بست، در آمان است.

امام علی علیه السلام: لَيْسَ الْخَيْرُ أَنْ يَكْثُرَ مَالُكَ وَ وَلَدُكَ، وَ لَكِنَّ الْخَيْرَ أَنْ يَكْثُرَ عَمَلُكَ وَ يَعْظُمَ حِلْمُكَ، وَ أَنْ لَا تُبَاهِيَ النَّاسَ بِعِبَادَةِ رَبِّكَ فَإِذَا أَحْسَنْتَ حَمَدَتَ اللَّهَ، وَ إِذَا أَسَأْتَ اسْتَغْفَرْتَ اللَّهَ؛

خیر [و خوبی]، آن نیست که ثروت و فرزندان زیاد باشد؛ بلکه خیر [و خوبی]، آن است که عمل صالحت بسیار و بردباری‌ات فراوان باشد و با عبادت پروردگارت به مردم، فخر نفروشی و وقتی کار نیکی انجام دادی، خدا را شکر کنی و چون بدی‌ای از تو سر زد، از خداوند، آمرزش بخواهی.

امام علی علیه السلام: أَلْعَمَلُ أَلْعَمَلُ، ثُمَّ النَّهَايَةُ النَّهَايَةُ، وَ الْإِسْتِقَامَةُ الْإِسْتِقَامَةُ، ثُمَّ الصَّبْرُ الصَّبْرُ، وَ الْوَرَعُ الْوَرَعُ إِنَّ لَكُمْ نِهَايَةً فَأَنْتَهُوا إِلَى نِهَائَتِكُمْ؛

در پی عمل باشید و در پی عمل باشید! و به عاقبت بیندیشید و به عاقبت بیندیشید! و استوار باشید و استوار باشید! و صبر پیشه کنید و صبر پیشه کنید! و پارسایی پیشه کنید و پارسایی پیشه کنید! بدانید که شما را پایانی است پس به سوی آن، رو بیاورید.

امام علی علیه السلام: أَلْكَفُرُ عَلَى أَرْبَعِ دَعَائِمٍ: عَلَى التَّعَمُّقِ وَ التَّنَازُعِ وَ الزَّيْغِ وَ الشَّقَاقِ فَمَنْ تَعَمَّقَ لَمْ يُنِبْ إِلَى الْحَقِّ، وَ مَنْ كَثَرَ نِزَاعُهُ بِالْجَهْلِ دَامَ عَمَاهُ عَنِ الْحَقِّ، وَ مَنْ زَاغَ سَاعَتْ عِنْدَهُ الْحَسَنَةُ وَ حَسُنَتْ عِنْدَهُ السَّيِّئَةُ وَ سَكِرَ سُكْرَ الضَّلَالَةِ، وَ مَنْ شَاقَّ وَ عُرَتْ عَلَيْهِ طُرْفُهُ وَ أَعْضَلَ عَلَيْهِ أَمْرُهُ وَ ضَاقَ عَلَيْهِ مَخْرَجُهُ؛

کفر، بر چهار پایه استوار است: تندرستی، بگومگو، انحراف از حق و دشمنی ورزیدن. کسی که تندرستی کند، به حق نمی‌رسد و کسی که ناآگاهانه بگومگو کند، همواره از دیدن حقیقت، محروم است و هر کس از حق منحرف گردد، خوبی را بدی و بدی را خوبی می‌پندارد و از باده گمراهی مست می‌شود و کسی که دشمنی بپورزد، راه‌ها برایش ناهموار و کارش سخت می‌شود و راه نجات، بر او بسته می‌ماند.

امام علی علیه السلام: لَنْ يَلْقَى جَزَاءَ الشَّرِّ إِلَّا عَامِلُهُ، لَنْ يُجْزَى جَزَاءَ الْخَيْرِ إِلَّا فَاعِلُهُ؛ هرگز سزای بدی را جز بدکار نمی‌بیند و هرگز سزای نیکی جز به نیکوکار نمی‌رسد.

امام علی علیه السلام: أَصْلُ الْأُمُورِ فِي الْإِنْفَاقِ: طَلَبُ الْحَلَالِ لِمَا يُنْفِقُ، وَالرَّفْقُ فِي الطَّلَبِ؛

انفاق، بر دو اصل، استوار است: [یکی] در پی مال حلال بودن برای انفاق و [دیگری] ملایمت داشتن [و زیاد دست و پا نزدن] در طلب روزی.

امام علی علیه السلام: لَا تُشْعِرْ قَلْبَكَ الْهَمَّ عَلَى مَا فَاتَ، فَيَشْغَلَكَ عَمَّا هُوَ آتٍ؛

به خاطر آنچه از دست رفته است، اندوهی به دلت راه مده، که تو را از توجه به آنچه در پیش است، باز خواهد داشت.

امام علی علیه السلام: الشَّيْءُ شَيْنَانِ: شَيْءٌ قَصَرَ عَنِّي لَمْ أُرْزَقْهُ فِيمَا مَضَى وَ لَا أَرْجُوهُ فِيمَا بَقِيَ، وَ شَيْءٌ لَا أَنَالُهُ دُونَ وَقْتِهِ وَ لَوْ اسْتَعْنْتُ عَلَيْهِ بِقُوَّةِ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ، فَمَا أَعْجَبَ أَمْرَ هَذَا الْإِنْسَانِ! يَسْرُهُ دَرْكُ مَا لَمْ يَكُنْ لِيَفُوتَهُ، وَ يَسُوؤُهُ فَوْتُ مَا لَمْ يَكُنْ لِيُذْرِكَهُ، وَ لَوْ أَنَّهُ فَكَّرَ لَا بُصْرَ وَ لَعَلِمَ أَنَّهُ مُدَبِّرٌ، وَ اقْتَصَرَ عَلَى مَا تَيْسَّرَ، وَ لَمْ يَتَعَرَّضْ لِمَا تَعَسَّرَ، وَ اسْتَرَاخَ قَلْبُهُ مِمَّا اسْتَوْعَرَ، فَبِأَيِّ هَذَيْنِ أَفْنَى عُمْرِي؟!؛

هر چیزی از دو حال، خارج نیست: یا چیزی است که پیش از این، روزی من نشده و
امیدی به رسیدن به آن در آینده نیز ندارم و یا چیزی است که تا زمانش نرسد، من به آن
نخواهم رسید، حتی اگر برای رسیدن به آن، از نیروی اهل آسمان‌ها و زمین، مددجویم. و
چه تعجب‌آور است کار این انسان که از رسیدن به چیزی که حتما به او می‌رسد، شاد
می‌شود و برای از دست دادن چیزی که هرگز به او نمی‌رسد، غمگین می‌گردد. اگر
می‌اندیشید، دیده بصیرتش باز می‌شد و می‌فهمید که برای او از پیش، برنامه‌ریزی شده
است و به آنچه آسان به دستش می‌رسد، اکتفا می‌کرد و به دنبال آنچه به دست آمدنی
نیست، نمی‌رفت و دلش از آنچه به دشواری به دست می‌آید، آسوده می‌شد. پس برای کدام
يك از این دو چیز، عمر خود را تباه کنم؟

امام علی علیه السلام: مِنْ كَفَّارَاتِ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ: إِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ وَالتَّنْفِيسُ عَنِ
الْمَكْرُوبِ؛

یاری رساندن ستم‌دیده فریاد خواه و شاد کردن غمناك، از كفاره‌های گناهان بزرگ است.

امام علی علیه السلام: لَا وَزَرَ أَعْظَمُ مِنْ وَزْرِ غَنَى مَنْعِ الْمُحْتَاجِ؛

گناهی، بزرگ‌تر از گناه ثروتمندی که نیازمند را از حقش محروم کند، نیست.

امام علی علیه السلام: إِنَّمَا الْبَصِيرُ مَنْ سَمِعَ فَتَفَكَّرَ، وَ نَظَرَ فَأَبْصَرَ، وَ انْتَفَعَ بِالْعِبَرِ، ثُمَّ
سَلَكَ جَدًّا وَاضِحًا يَتَجَنَّبُ فِيهِ الصَّرْعَةَ فِي الْمَهَاوِي؛

کسی اهل بصیرت است که بشنود و بیندیشد، و نگاه کند و دریابد، و از عبرت‌ها بهره‌گیرد
و سپس راه‌های روشن را ببیماید و بدین ترتیب، خود را از سقوط در پرتگاه‌ها حفظ کند.

امام علی علیه السلام: وَ قَدْ بُصِّرْتُمْ إِنْ أَبْصَرْتُمْ، وَ قَدْ هُدِيتُمْ إِنْ اهْتَدَيْتُمْ؛

اگر چشم بصیرت بگشایید، [خواهید دید که] بصیرت به شما عطا شده است و اگر به راه
هدایت گام نهید، [خواهید دید که] هدایت در وجود شما نهاده شده است.

امام علی علیه السلام: أَلَا إِنَّ أَبْصَرَ الْأَبْصَارِ مَا نَفَذَ فِي الْخَيْرِ طَرْفُهُ، أَلَا إِنَّ أَسْمَعَ
الْأَسْمَاعِ مَا وَعَى التَّذْكَيرَ وَ قَبْلَهُ؛

آگاه باشید که بیناترین چشم‌ها چشمی است که تیزبینی‌اش صرف کارهای خیر شود. آگاه
باشید که شنواترین گوش‌ها گوش‌های است که پند را دریابد و بپذیرد.

امام علی علیه السلام: لَيْسَتْ الرُّؤْيَةُ مَعَ الْإِبْصَارِ، فَقَدْ تَكْذِبُ الْعُيُونُ أَهْلَهَا، وَ لَا يَغُشُّ
الْعَقْلُ مَنْ اسْتَنْصَحَهُ؛

دیدن، با نگاه کردن به وسیله چشم نیست؛ زیرا چشم‌ها گاه به صاحبان خود دروغ
می‌گویند؛ اما عقل، کسی را که از او خیرخواهی کند، فریب نمی‌دهد.

امام علی علیه السلام: إِيَّاكَ وَ الْمَنَّ عَلَى رَعِيَّتِكَ بِإِحْسَانِكَ، أَوْ التَّزَيُّدَ فِيمَا كَانَ مِنْ فِعْلِكَ،
أَوْ أَنْ تَعِدَهُمْ فَتُتْبِعَ مَوْعِدَكَ بِخُلْفِكَ فَإِنَّ الْمَنَّ يُبْطِلُ إِلَّا حَسَانَ، وَ التَّزَيُّدَ يَذْهَبُ بِنُورِ الْحَقِّ؛

مبادا به خاطر نیکی کردنت به مردم، بر آنان مَنّت بگذاری یا کار نیکت را بیش از آنچه
هست، جلوه دهی یا به آنان وعده‌ای بدهی و به آن عمل نکنی؛ زیرا مَنّت گذاشتن، نیکی‌ات
را ضایع می‌کند و بزرگ‌تر جلوه دادن کار، نور حق را [از دل] می‌برد.

امام علی علیه السلام: اِعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ عَلَى أَحَدٍ بَعْدَ الْقُرْآنِ مِنْ فَاقَةٍ، وَ لَا لَاحِدٍ قَبْلَ
الْقُرْآنِ مِنْ غِنَى، فَاسْتَشْفَوْهُ مِنْ آدَوَائِكُمْ وَ اسْتَعِينُوا بِهِ عَلَى لَأْوَائِكُمْ؛

بدانید که با داشتن قرآن [و آگاهی از آن و عمل به آن]، هیچ کس درمانده نخواهد شد و
بدون قرآن، کسی به توانگری نخواهد رسید. پس درمان دردهای خود را در آن بجوید و
در گرفتاری‌هایتان، از آن یاری بطلبید.

امام علی علیه السلام: إِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنْ أَكْبَرِ الدَّاءِ، وَهُوَ الْكُفْرُ وَ النِّفَاقُ وَ الْغَى وَ
الضَّلَالُ؛

قرآن، درمان بزرگ‌ترین دردها یعنی کفر و نفاق و تباهی و گمراهی را در خود دارد.

امام علی علیه السلام: خُذُوا مِنْ كُلِّ عِلْمٍ أَحْسَنَهُ فَإِنَّ النَّحْلَ يَأْكُلُ مِنْ كُلِّ زَهْرٍ أَزْيَنَهُ
فَيَتَوَلَّدُ مِنْهُ جَوْهَرَانِ نَفِيسَانِ: أَحَدُهُمَا فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ وَ الْآخَرُ يُسْتَضَاءُ بِهِ؛

از هر دانشی بهترینش را انتخاب کنید. زنبورِ عسل از هر گلی زیباترینش را می‌خورد. در
نتیجه دو جواهر گران‌بها از آن تولید می‌شود: یکی (عسل) برای مردم شفاست و دیگری
(موم) که از آن روشنایی می‌گیرند.

امام علی علیه السلام: مَا أَكَلَتْهُ رَاحٌ، وَ مَا أَطْعَمَتْهُ فَاحٌ؛

آنچه خورده‌ای، از دست رفته است و آنچه به دیگران خورانده‌ای، منتشر شده است [و برای آخرت می‌ماند].

امام علی علیه السلام: لَا تُخْلَفَنَّ وَرَاءَكَ شَيْئًا مِنَ الدُّنْيَا فَإِنَّكَ تُخْلَفُهُ لِاحِدٍ رَجُلَيْنِ إِمَّا رَجُلٌ عَمِلَ فِيهِ بِطَاعَةِ اللَّهِ فَسَعِدَ بِمَا شَقِيتَ بِهِ وَ أَمَّا رَجُلٌ عَمِلَ فِيهِ بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ فَشَقِيَ بِمَا جَمَعْتَ لَهُ فَكُنْتَ عَوْنًا لَهُ عَلَى الْمَعْصِيَةِ وَ لَيْسَ أَحَدٌ هَذَيْنِ حَقِيقًا أَنْ تُو؟ ثَرَهُ عَلَى نَفْسِكَ؛

پس از خودت، چیزی از دنیا بر جای مگذار؛ زیرا آن را برای یکی از این دو خواهی گذارد. یا کسی که آن را در طاعت خدا به کار می‌برد پس با چیزی که تو با آن بدبخت شده‌ای، خوشبخت می‌شود. و یا کسی که با آن نافرمانی خدا را می‌کند و با آنچه تو برای او فراهم کردی بدبخت می‌شود. پس تو در نافرمانی [خدا] یاور او هستی و هیچ يك از این دو را شایسته نیست بر خودت مقدم بداری.

امام علی علیه السلام: إِنَّ أَفْضَلَ مَا تَوَسَّلَ بِهِ الْمُتَوَسِّلُونَ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى الْإِيمَانُ بِهِ وَ بِرَسُولِهِ ... وَ صَدَقَةُ السِّرِّ فَإِنَّهَا تُكَفِّرُ الْخَطِيئَةَ، وَ صَدَقَةُ الْعِلَانِيَةِ فَإِنَّهَا تَدْفَعُ مِيتَةَ السُّوءِ؛

بهترین چیزهایی که اهل توسل، با آنها به خدای پاك متعال متوسل می‌شوند، عبارت‌اند از: ایمان به خدا و رسول او ... و صدقه پنهانی که گناه را پاك می‌کند و صدقه آشکار که جلوی مرگ‌های بد را می‌گیرد.

امام علی علیه السلام: - فِي تَفْسِيرٍ: لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ - : إِنَّا لَا نَمْلِكُ مَعَ اللَّهِ شَيْئًا، وَ لَا نَمْلِكُ إِلَّا مَا مَلَكَنَا، فَمَتَى مَلَكَنَا مَا هُوَ أَمْلَكُ بِهِ مِنَّا، كَلَّفْنَا وَ مَتَى أَخَذَهُ مِنَّا وَضَعَ تَكْلِيفَهُ عَلَيْنَا؛

در تفسیر «لا حول و لا قوة الا بالله» (هیچ توان و نیرویی به جز از جانب خدا نیست) «فرمود: ما با وجود خداوند، مالک چیزی نیستیم و جز آنچه او ما را مالکش گردانیده، چیزی نداریم. پس وقتی چیزی را به مالکیت ما درآورد که او نسبت به آن مالک‌تر از ماست، تکلیفی بر عهده ما نهاده است و وقتی آن را از ما بگیرد، [در واقع،] تکلیف خود را از دوش ما برداشته است.

امام علی علیه السلام: مَنْ أَحْسَنَ الْوَفَاءَ اسْتَحَقَّ الْإِصْطِفَاءَ؛

هر کس خوش قول باشد، شایسته انتخاب شدن [برای دوستی] است.

امام علی علیه السلام: أَفْضَلُ الصَّدَقِ الْوَفَاءُ بِالْعُهُودِ؛

بهترین راستگویی، وفا کردن به عهدها [و قول و قرارها] است.

امام علی علیه السلام: أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّ الْوَفَاءَ تَوَامُ الصَّدَقِ، وَ لَا أَعْلَمُ جُنَّةً أَوْقَى مِنْهُ، وَ مَا يَغْدِرُ مَنْ عِلِمَ كَيْفَ الْمَرْجِعِ، وَ لَقَدْ أَصْبَحْنَا فِي زَمَانٍ قَدْ اتَّخَذَ أَكْثَرُ أَهْلِهِ الْغَدَرَ كَيْسًا، وَ نَسَبَهُمْ أَهْلُ الْجَهْلِ فِيهِ إِلَى حُسْنِ الْحِيلَةِ؛

ای مردم! وفای به عهد، همزاد راستگویی است و من سپری نگه‌دارنده‌تر از آن نمی‌شناسم. کسی که بداند آخرتی در پیش است، عهد شکنی نمی‌کند؛ اما اکنون در روزگاری به سر می‌بریم که بیشتر مردم آن، عهدشکنی را زیرکی می‌دانند و نادانان روزگار، عهد شکنی را زرنگی می‌نامند.

امام علی علیه السلام: أَلَوْفَاءُ عُنَاوُنُ وَفُورِ الدِّينِ وَ قُوَّةِ الْأَمَانَةِ؛

وفای به عهد، نشانه دینداری زیاد و امانتداری شایسته است.

امام علی علیه السلام: عَلَيْكَ بِالْقَصْدِ فِي الْأُمُورِ فَمَنْ عَدَلَ عَنِ الْقَصْدِ جَارٌ، وَ مَنْ أَخَذَ بِهِ عَدَلَ؛

در کارها میانه‌رو باش، که هر کس میانه‌روی را ترک کند، ستم خواهد کرد و هر کس میانه‌روی پیشه کند، به عدالت رفتار خواهد کرد.

امام علی علیه السلام: وَ لَيَكُنْ أَحَبَّ الْأُمُورِ إِلَيْكَ أَوْسَطُهَا فِي الْحَقِّ وَ أَعْمُهَا فِي الْعَدْلِ؛

باید دوست داشتنی‌ترین کارها در نزد تو، کاری باشد که بیش از همه و حقیقتاً با اعتدال (میانه‌روی) مطابقت کند و هر چه بیشتر، عدالت را همگانی سازد.

امام علی علیه السلام: خُذِ الْقَصْدَ فِي الْأُمُورِ فَمَنْ أَخَذَ الْقَصْدَ خَفَّتْ عَلَيْهِ الْمُؤْنُ؛

در کارها، میانه‌روی پیشه کن، که هر کس میانه‌روی پیشه کند، سختی‌های زندگی برای او آسان می‌شود.

امام علی علیه السلام: عَلَيْكَ بِزُورِ الْحَلَالِ، وَ حُسْنِ الْبِرِّ بِالْعِيَالِ، وَ ذِكْرِ اللَّهِ فِي كُلِّ حَالٍ؛

شما را به: در پی حلال بودن، خوبی کردن به خانواده و به یاد خدا بودن در همه حال، سفارش می‌کنم.

امام علی علیه السلام: كُلُوا التَّمَرَ فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنَ الْأَدْوَاءِ؛

خرما بخورید، چراکه شفا‌ی دردهاست.

امام علی علیه السلام: أَكَلُ السَّفَرَجَلِ قُوَّةٌ لِلْقَلْبِ الضَّعِيفِ وَ هُوَ يُطَيِّبُ الْمِعْدَةَ وَ يُدَكِّي الْفُؤَادَ وَ يُشَجِّعُ الْجَبَانَ وَ يُحَسِّنُ الْوَلَدَ؛

خوردن به، قلب ضعیف را قوی، معده را پاک، ترسو را شجاع و فرزند را زیبا می‌کند.

امام علی علیه السلام: أَلْبَغِي يَصْرَعُ الرِّجَالَ، وَ يُدْنِي الْأَجَالَ؛

زورگویی، انسان را به خاک [مَدَلَّت] می‌افکند و مرگ‌ها را نزدیک می‌کند.

امام علی علیه السلام: فَرَضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيرًا مِنَ الشِّرْكِ، وَ الصَّلَاةَ تَنْزِيهَا عَنِ الْكِبَرِ؛

خداوند، ایمان را برای پاک شدن از [آلودگی‌های] شرک، واجب فرمود و نماز را برای دور ماندن از تکبر.

امام علی علیه السلام: لَكِنَّ اللَّهَ يَخْتَبِرُ عِبَادَهُ بِأَنْوَاعِ الشَّدَائِدِ، وَ يَتَعَبَّدُهُمْ بِأَنْوَاعِ الْمَجَاهِدِ، وَ يَبْتَلِيهِمْ بِضُرُوبِ الْمَكَارِهِ إِخْرَاجًا لِلتَّكَبُّرِ مِنْ قُلُوبِهِمْ، وَ إِسْكَانًا لِلتَّذَلُّلِ فِي أَنْفُسِهِمْ، وَ لِيَجْعَلَ ذَلِكَ أَبْوَابًا فَتْحًا إِلَى فَضْلِهِ؛

خداوند، بندگان خود را با سختی‌های گوناگون، می‌آزماید و با [واداشتن آنها به] انواع کار و کوشش و آنها را به عبادت و بندگی خود می‌گیرد و با ناملایمات و ناخوشی‌های مختلف، امتحانشان می‌کند، تا تکبر را از دل‌هایشان بیرون برد و افتادگی و خاکساری را در جان‌هایشان بنشاند و نیز تا این آزمایش‌ها را درهای گشوده‌ای به سوی فضل [و احسان] خویش قرار دهد.

امام علی علیه السلام: لَا تَكُونُوا كَالْمُتَكَبِّرِ عَلَى ابْنِ أُمِّهِ مِنْ غَيْرِ مَا فَضَّلَ جَعَلَهُ اللَّهُ فِيهِ، سِوَى مَا أَلْحَقَتِ الْعَظَمَةُ بِنَفْسِهِ مِنْ عَدَاوَةِ الْحَسَدِ (الْحَسَبِ)، وَ قَدَحَتِ الْحَمِيَّةُ فِي قَلْبِهِ مِنْ نَارِ الْغَضَبِ، وَ نَفَخَ الشَّيْطَانُ فِي أَنْفِهِ مِنْ رِيحِ الْكِبَرِ الَّذِي أَعْقَبَهُ اللَّهُ بِهِ النَّدَامَةَ؛

مانند آن کسی (قابیل) نباشید که بر پسر مادر خود (هابیل)، بی‌آن‌که خداوند، او را بر وی برتری داده باشد، تکبر ورزید. جز اینها، خودبزرگ‌بینی، دشمنی ناشی از حسادت را در جان او افکند و تعصب و غرور، آتش خشم را در دلش شعله‌ور ساخت و شیطان، باد کبر را در بینی‌اش دمید؛ کبری که خداوند، عاقبتش را پشیمانی قرار داد.

امام علی علیه السلام: اَلْبُخْلُ جَامِعٌ لِمَسَاوِیِّ? نُعُیُوبٍ، وَ هُوَ زِمَامٌ یُقَادُ بِهِ اِلَى كُلِّ
سوءٍ ۲۵۶. کم بهره‌ترین انسان

بُخْل، در بردارنده بدترین عیب‌هاست و افساری است که انسان، با آن، به سوی هر
بدی‌ای کشانده می‌شود.

امام علی علیه السلام: اَلْبَخِيلُ یَبْخُلُ عَلٰی نَفْسِهِ بِالْیَسْرِ مِنْ دُنْیَاهُ، وَ یَسْمَحُ لِوَرَاثِهِ
بِكُلِّهَا؛

بَخیل، حتی کمترین بهره‌ای از دارایی دنیایش را از خودش، دریغ می‌کند؛ ولی به ناچار،
همه آن را برای وارثانش می‌گذارد.

امام علی علیه السلام: عَشَّكَ مَنْ اَرْضَاكَ بِالْبَاطِلِ وَ اَغْرَاكَ بِالْمَلَاهِی وَ الْهَزْلِ؛
هر کس تو را با باطل خشنود سازد و به کارهای سرم‌گرم کننده و غیر جدی تشویق کند،
به تو خیانت کرده است.

امام علی علیه السلام: اَلذُّنُوبُ الدَّاءُ، وَ الدَّوَاءُ الْاِسْتِغْفَارُ، وَ الشِّفَاءُ اَنْ لَا تَعُوْدَ؛
گناهان، درد هستند و استغفار، داروست و درمان [گناهان] به این است که دیگر تکرار
نشوند.

امام علی علیه السلام: - مِنْ کَلَامِهِ قَبْلَ شَهَادَتِهِ - : اِنْ اَبَقَ فَاَنَا وَلِیُّ دَمِی، وَ اِنْ اَفْنِ
فَالْفَنَاءُ مِیْعَادِی، وَ اِنْ اَعْفُ فَاَلْعَفْوُ لِی قُرْبَةً وَ هُوَ لَكُمْ حَسَنَةً، فَاعْفُوا «اَلَا تُحِبُّونَ اَنْ یَغْفِرَ
اللّٰهُ لَكُمْ»؛

امام علی علیه السلام قبل از شهادتشان فرمودند: اگر زنده ماندم خودم صاحب اختیار
خون خودم هستم و اگر رفتم، مرگ، وعده‌گاه من است. اگر او (قاتلم) را ببخشم، این
بخشش، برای من، موجب قرب به خداست و شما هم اگر او را ببخشید، این بخشش،
برایتان موجب ثواب خواهد بود. پس درگذرید «آیا دوست ندارید که خدا از شما
درگذرد؟».

امام علی علیه السلام: اِنَّ النَّبِیَّ صلی الله علیه و آله اَبْصَرَ رَجُلًا لَهُ وَلَدَانِ فَقَبَّلَ أَحَدَهُمَا
وَ تَرَكَ الْاُخَرَ . فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صلی الله علیه و آله : فَهَلَّا وَاسِیْتَ بَيْنَهُمَا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله کسی را دیدند که دو فرزند داشت . یکی را بوسید و دیگری را رها کرد . پیامبر خدا به او فرمودند : چرا میان آنان یکسان عمل نکردی؟

امام علی علیه السلام : حُسْنُ الصَّبْرِ طَلِيعَةُ النَّصْرِ؛

خوب صبری کردن، سپیده دم پیروزی است.

امام علی علیه السلام : يَا بُنَيَّ، اصْبِرْ عَلَى الْحَقِّ وَ إِنْ كَانَ مُرًّا؛

فرزندم! در راه حق، صبور باش، حتی اگر [صبوری] تلخ باشد.

امام علی علیه السلام : اِعْلَمُوا اِنَّهُ لَيْسَ لِهَذَا الْجِدِّ الرَّقِيقِ صَبْرٌ عَلَى النَّارِ، فَارْحَمُوا نَفْسَكُمْ فَإِنَّكُمْ قَدْ جَرَبْتُمُوهَا فِي مَصَائِبِ الدُّنْيَا . أَفَرَأَيْتُمْ جَزَعَ أَحَدِكُمْ مِنَ الشَّوْكَةِ تُصِيبُهُ وَ الْعَثْرَةِ تُذْمِيهِ وَ الرَّمْضَاءِ تُحْرِقُهُ؟! فَكَيْفَ إِذَا كَانَ بَيْنَ طَائِفَتَيْنِ مِنْ نَارٍ ضَجِيعَ حَجَرٍ، وَ قَرِينِ شَيْطَانٍ؟

بدانید که این پوست نازک، تحمل آتش را ندارد، پس به خودتان رحم کنید. شما در مصیبت‌های دنیا آزمایش کرده‌اید که وقتی خاری به بدن یکی از شما می‌رود و یا به زمین می‌خورد و خونی می‌شود و یا شن‌های داغ پایش را می‌سوزاند، چگونه بیتابی می‌کند؟! پس، چگونه خواهد بود اگر میان دو لایه از آتش قرار گیرد و هم‌بسترش سنگ و همدمش شیطان باشد؟!!

امام علی علیه السلام : شِيعَتُنَا الْمُتَبَاذِلُونَ فِي وِلَايَتِنَا، أَلْمُتَحَابُّونَ فِي مَوَدَّتِنَا أَلْمُتَزَاوِرُونَ فِي إِحْيَاءِ أَمْرِنَا الَّذِينَ إِنْ غَضِبُوا لَمْ يَظْلَمُوا وَ إِنْ رَضُوا لَمْ يُسْرِفُوا، بَرَكَتٌ عَلَى مَنْ جَاوَرُوا سِلْمٌ لِمَنْ خَالَطُوا؛

شیعیان ما کسانی‌اند که در راه ولایت ما بذل و بخشش می‌کنند، در راه دوستی ما به یکدیگر محبت می‌نمایند، در راه زنده نگه داشتن امر و مکتب ما به دیدار هم می‌روند. چون خشمی‌گین شوند، ظلم نمی‌کنند و چون راضی شوند، زیاده روی نمی‌کنند، برای همسایگان‌شان مایه برکت‌اند و نسبت به هم‌نشینان خود در صلح و آرامش‌اند.

امام علی علیه السلام :- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِشَتَهُمْ...»- : أَخْبَرَنَا سُبْحَانَهُ أَنَّ الْإِجَارَةَ أَحَدُ مَعَاشِ الْخَلْقِ، إِذْ خَالَفَ بِحُكْمَتِهِ بَيْنَ هِمَمِهِمْ وَ إِرَادَتِهِمْ وَ سَائِرِ حَالَاتِهِمْ، وَ جَعَلَ ذَلِكَ قِوَامًا لِمَعَاشِ الْخَلْقِ، وَ هُوَ الرَّجُلُ يَسْتَأْجِرُ الرَّجُلَ ... وَ لَوْ كَانَ الرَّجُلُ مِنَّا يُضْطَرُّ إِلَى أَنْ يَكُونَ بَنَاءً لِنَفْسِهِ أَوْ نَجَارًا أَوْ صَانِعًا فِي شَيْءٍ مِنْ جَمِيعِ أَنْوَاعِ الصَّانِعِ

لِنَفْسِهِ ... مَا اسْتَقَامَتْ أحوالُ الْعَالَمِ بِتِلْكَ، وَ لَا اتَّسَعُوا لَهُ وَ لَعَجَزُوا عَنْهُ، وَ لَكِنَّهُ اتَّقَنَ تَدْبِيرَهُ
لِمُخَالَفَتِهِ بَيْنَ هِمَمِهِمْ، وَ كُلُّ مَا يَطْلُبُ مِمَّا تَنْصَرِفُ إِلَيْهِ هِمَّتُهُ مِمَّا يَقُومُ بِهِ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ وَ
لِيَسْتَعْنَى بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ فِي أَبْوَابِ الْمَعَايِشِ الَّتِي بِهَا صَلَاحُ أحوالِهِمْ؛

درباره آیه «ما روزی آنان را میانشان تقسیم می‌کنیم»، فرمودند: خداوند پاک، با این آیه
به ما خبر داده که پیمانکاری، یکی از راه‌های معیشت مردمان است؛ زیرا خداوند، با
حکمت خود، همت‌ها و خواست‌ها و دیگر احوال ایشان را متفاوت قرار داد و این تفاوت را
مایه قوام معیشت مردمان ساخت که انسانی، انسان دیگر را به خدمت می‌گیرد ... ؛ چرا
که اگر هر يك از ما ناچار می‌شد کار بنایی یا نجاری و یا صنعتگری و یا دیگر کارهای
خویش را خودش انجام دهد، با این وضعیت، کارهای دنیا رو به راه نمی‌شد و آنها
فرصتش را نیز نداشتند و از انجام دادن آن ناتوان بودند. اما خداوند، تدبیری دقیق به کار
بست که خواست‌هایشان را گوناگون ساخت، به گونه‌ای که خواست هر کس به چیزهایی
تعلق می‌گیرد که دیگران آنها را انجام می‌دهند و نیاز هر کدام در زندگی، با کمک دیگری،
به همان صورتی که مناسب حال اوست، برآورده می‌شود.

امام علی علیه السلام: مَنْ رَجَا شَيْئًا طَلَبَهُ، وَ مَنْ خَافَ شَيْئًا هَرَبَ مِنْهُ. مَا أَدْرَى مَا
خَوْفُ رَجُلٍ عَرَضَتْ لَهُ شَهْوَةٌ فَلَمْ يَدْعُهَا لِمَا خَافَ مِنْهُ، وَ مَا أَدْرَى مَا رَجَاءُ رَجُلٍ نَزَلَ بِهِ
بَلَاءٌ فَلَمْ يَصْبِرْ عَلَيْهِ لِمَا يَرْجُو !

هر کس به چیزی امیدوار باشد به دنبال آن می‌رود و هر کس از چیزی بترسد از آن فرار
می‌کند. من نمی‌دانم کسی که با خواهشی نفسانی روبه‌رو می‌شود اما آن را، به سبب ترس
[از عذاب و کیفر الهی] رها نمی‌کند، چه ترسی دارد؟ و نمی‌دانم کسی که به سختی و
مصیبتی گرفتار می‌شود اما امیدش [به اجر و ثواب الهی] او را به صبر در برابر آن و
نمی‌دارد، چه امیدی دارد؟

امام علی علیه السلام: مَنْ خَافَ رَبَّهُ كَفَّ ظُلْمَهُ؛

هر کس از [مجازات] پروردگار خود بترسد، ظلم نمی‌کند.

امام علی علیه السلام: مَنْ رَكِبَ الْبَاطِلَ أَذَلَّهُ مَرَكِبُهُ. مَنْ تَعَدَّى الْحَقَّ ضَاقَ مَذْهَبُهُ؛

کسی که بر باطل سوار شود، مرکبش او را ذلیل خواهد کرد. کسی که از راه حق منحرف
شود راه بر او تنگ خواهد شد.

امام علی علیه السلام: عِيَالُهُ الْخَلَائِقُ، ضَمِنَ أَرْزَاقَهُمْ وَ قَدَّرَ أَقْوَاتَهُمْ؛

مردم، نانخوران خدایند که روزی آنها را ضمانت و خوراکشان را مقدر کرده است.

امام علی علیه السلام: فَهَذَا غُرَابٌ وَ هَذَا عُقَابٌ، وَ هَذَا حَمَامٌ وَ هَذَا نَعَامٌ، دَعَا كُلَّ طَائِرٍ بِاسْمِهِ وَ كَفَلَ لَهُ بِرِزْقِهِ؛

این، کلاغ است و آن عُقَاب! این، کبوتر است و آن شتر مرغ! هر پرنده‌ای را به نامش خوانده و روزی او را ضمانت کرده است.

امام علی علیه السلام: أُنْظَرُوا إِلَى النَّمْلَةِ فِي صِغَرِ جُنَّتِهَا وَ لَطَافَةِ هَيْئَتِهَا، لَا تَكَادُ تُنَالُ بِلَحْظِ الْبَصَرِ (النَّظَرِ) ... مَكْفُولٌ بِرِزْقِهَا، مَرْزُوقَةٌ بِوَفْقِهَا، لَا يُغْفَلُهَا الْمَنَانُ، وَ لَا يَحْرِمُهَا الدِّيَانُ وَ لَوْ فِي الصَّفَا الْيَابِسِ وَ الْحَجَرِ الْجَامِسِ؛

به مورچه نگاه کنید که با آن همه کوچکی و ظرافت اندام که تقریباً به چشم نمی‌آید ... روزی‌اش تضمین شده و به فراخور حالش روزی او می‌رسد. خداوند نعمت‌بخش، از او غافل نیست و پروردگار جزا دهنده، او را محروم نساخته است، اگر چه در دل تخته سنگ سیاه و خشك و یا در میان صخره سخت باشد.

امام علی علیه السلام: مَثَلُ مَنْ اغْتَرَّ بِهَا كَمَثَلِ قَوْمٍ كَانُوا بِمَنْزِلٍ خَصِيبٍ فَنَبَا بِهِمْ إِلَى مَنْزِلٍ جَدِيبٍ، فَلَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَهَ إِلَيْهِمْ وَ لَا أَفْظَعَ عِنْدَهُمْ مِنْ مُفَارَقَةِ مَا كَانُوا فِيهِ إِلَى مَا يَهْجُمُونَ عَلَيْهِ وَ يَصِيرُونَ إِلَيْهِ؛

مثل کسانی که فریب دنیا را خورده‌اند [در لحظه مرگ]، مثل گروهی است که از سرایی خرم و پرنعمت به سرایی بی‌نعمت و خشك، منتقل شده‌اند. پس برای آنان، چیزی ناخوشایندتر و دشوارتر از جدایی از جایی که در آن بوده‌اند و رسیدن به جایی که ناچار بدان وارد می‌شوند، نیست.

امام علی علیه السلام: غَرَارَةٌ غُرُورٌ مَا فِيهَا فَانِيَةٌ فَإِنْ مَنْ عَلَيْهَا، لَا خَيْرَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَزْوَادِهَا إِلَّا التَّقْوَى؛

دنیا، بس فریبنده است و هر آنچه در آن است، فریب است. نابود شدنی است و هر کس در آن است نیز نابود می‌شود. در هیچ يك از اندوخته‌های آن، خیری نیست، مگر در اندوخته تقوا.

امام علی علیه السلام: مَا الْمَغْرُورُ الَّذِي ظَفَرَ مِنَ الدُّنْيَا بِأَعْلَى هِمَّتِهِ، كَالْآخِرِ الَّذِي ظَفَرَ مِنَ الْآخِرَةِ بِأَدْنَى سُهُمَّتِهِ؛

آن فریفته دنیا که در دنیا به بالاترین خواسته‌هایش نیز رسیده است، هرگز به پای آن دیگری نمی‌رسد که کمترین بهره‌ای از آخرت برده است.

امام علی علیه السلام: مَا قَدَّمْتَ فَهُوَ لِلْمَالِكِينَ، وَ مَا أَخَّرْتَ فَهُوَ لِلْوَارِثِينَ، وَ مَا مَعَكَ فَمَا لَكَ عَلَيْهِ سَبِيلٌ سِوَى الْغُرُورِ بِهِ؛

آنچه [از دنیا] پیش فرستی (صرف آخرت کنی)، مال توست و آنچه بعد از تو بماند، از آن وارثان است و آنچه در حال حاضر داری، جز مایه فریب تو نیست.

امام علی علیه السلام: مَا كَانَ اللَّهُ لِيَفْتَحَ عَلَى عَبْدٍ بَابَ الشُّكْرِ وَ يُغْلِقَ عَنْهُ بَابَ الزِّيَادَةِ، وَ لَا لِيَفْتَحَ عَلَى عَبْدٍ بَابَ الدُّعَاءِ وَ يُغْلِقَ عَنْهُ بَابَ الْإِجَابَةِ، وَ لَا لِيَفْتَحَ لِعَبْدٍ بَابَ التَّوْبَةِ وَ يُغْلِقَ عَنْهُ بَابَ الْمَغْفَرَةِ؛

چنین نیست که خداوند، در شکر را به روی بنده‌ای باز کند و در زیاد شدن نعمت را به روی او ببندد یا در دعا را به روی بنده‌ای باز کند و در اجابت را به رویش ببندد یا در توبه را به روی بنده‌ای باز کند و در آمرزش را به روی او ببندد.

امام علی علیه السلام: رُدَّ الْحَجَرُ مِنْ حَيْثُ جَاءَكَ فَإِنَّهُ لَا يُرَدُّ الشَّرُّ إِلَّا بِالشَّرِّ؛

سنگ را به همان سمتی که از آن جا پرتاب شده است، برگردان؛ زیرا بدی، جز با بدی، دفع نمی‌شود.

امام علی علیه السلام: مَنْ أُنْتَقِمَ مِنَ الْجَانِي أَبْطَلَ فَضْلَهُ فِي الدُّنْيَا، وَ فَاتَهُ ثَوَابُ الْآخِرَةِ ۲۷۴. نهایتاً مقابله به مثل نه بیشتر

هر کس از خطاکار انتقام بگیرد، ارزش خود را در دنیا از بین می‌برد و پاداش آخرت را از دست می‌دهد.

امام علی علیه السلام: فَرَضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيراً مِنَ الشِّرْكِ ... وَ الْقِصَاصَ حَقّاً لِلدِّمَاءِ؛ خداوند، ایمان را برای پاک کردن [جامعه] از شرك ... و قصاص را، برای حفظ خون‌ها واجب فرموده است.

امام علی علیه السلام: يَا بَنَ آدَمَ! كُنْ وَصِيَّ نَفْسِكَ فِي مَالِكَ، وَ اَعْمَلْ فِيهِ مَا تُؤْتِرُ أَنْ يُعْمَلَ فِيهِ مِنْ بَعْدِكَ؛

ای فرزند آدم! وصی خودت در ثروتت باش و با آن، چنان کن، که ترجیح می‌دهی پس از تو با آن، چنان کنند.

امام علی علیه السلام: زَكَاةُ النَّعَمِ اصْطِنَاعُ الْمَعْرُوفِ؛

زکات نعمت‌ها، انجام دادن کارهای خیر است.

امام علی علیه السلام: التَّوَكُّلُ التَّبَرُّي مِنَ الْحَوْلِ وَ الْقُوَّةِ وَ اِنْتِظَارُ مَا يَأْتِي بِهِ الْقَدَرُ؛

توکل، قطع امید کردن از نیرو و توانایی [خود] و چشم به راه تقدیر (اراده) خداوند بودن است.

امام علی علیه السلام: مَعَاشِرَ النَّاسِ، اَلْفِقَهُ ثُمَّ اَلْمَتَجَرَ ، وَ اَللّٰهُ لِلرَّبِّا فِي هَذِهِ الْاُمَّةِ

أَخْفَى مِنْ دَبِيبِ النَّمْلِ عَلَى الصَّفَا؛

ای مردم! ابتدا احکام را یاد بگیرید، سپس تجارت کنید! به خدا قسم که ربا در میان این امت، ناپیداتر از حرکت مورچه بر روی تخته‌سنگ است.

امام علی علیه السلام: إِذَا أَحَبَّ اَللّٰهُ عَبْدًا اَلْهَمَّهُ الصَّدَقَ؛

هرگاه خداوند بنده‌ای را دوست بدارد، راستگویی را به او الهام می‌نماید.

امام علی علیه السلام: عَوَّدُ أُنْثَى حُسْنُ اِلِسْتِمَاعِ وَ لَا تُصْغِ اِلَى مَا لَا يَزِيدُ فِي صَلَاحِكَ

اِسْتِمَاعُهُ فَإِنَّ ذَلِكَ يُصْدِي الْقُلُوبَ وَ يُوْجِبُ الْمَذَامَ؛

گوش خود را به شنیدن خوبی‌ها عادت بده و به آنچه که به صلاح و درستی تو نمی‌افزاید گوش مسپار؛ زیرا این کار، دل‌ها را زنگار می‌زند و موجب سرزنش می‌شود.

امام علی علیه السلام :- وَ قَدْ سُئِلَ مِنْ اَعْظَمُ النَّاسِ حَسْرَةً؟ - : مَنْ رَأَى مَالَهُ فِي مِيزَانِ

غَيْرِهِ، فَأَدْخَلَهُ اَللّٰهُ بِهِ النَّارَ، وَ اَدْخَلَ وَاْرَثَهُ بِهِ الْجَنَّةَ؛

در پاسخ این سؤال که حسرتمندترین مردم کیست؟ فرمودند: کسی که ثروت خود را در ترازوی دیگری ببیند و خداوند به سبب آن ثروت، او را به جهنم و وارث وی را [به خاطر هزینه کردن آن مال در راه خدا] به بهشت ببرد.

امام علی علیه السلام: لَا تُصَاحِبْ هَمَّازًا فَتُعَدَّ مُرْتَابًا؛

با شخص عیبجو، هم‌نشینی مکن؛ چرا که تو هم مورد تردید [و عیبجویی] قرار می‌گیری.

امام علی علیه السلام: اخْذَرْ مُصَاحِبَةَ الْفُسَّاقِ، وَ الْفُجَّارِ، وَ الْمُجَاهِرِينَ بِمَعَاصِي اللَّهِ؛

از هم‌نشینی با افراد فاسد و هرزه و کسانی که آشکارا معصیت خدا می‌کنند، بپرهیز.

امام علی علیه السلام: أَلْكَرِيمُ يَرَى مَكَارِمَ أَعْمَالِهِ دَيْنًا عَلَيْهِ يَقْضِيهِ، أَلَلَّيْمُ يَرَى سَوَافٍ إِحْسَانِهِ دَيْنًا لَهُ يَقْتَضِيهِ ؛

بزرگوار، نیکوکاری‌های خود را بدهی به گردن خود می‌داند که باید بپردازد و فرومایه، احسان‌های گذشته خود را بدهی به گردن دیگران می‌داند که باید پس بگیرد.

امام علی علیه السلام: طُوبَى لِنَفْسٍ آدَتْ إِلَى رَبِّهَا فَرْضَهَا ... فِي مَعْشَرٍ أَسْهَرَ عُيُونَهُمْ خَوْفُ مَعَادِهِمْ، وَ تَجَافَتْ عَنْ مَضَاجِعِهِمْ جُنُوبُهُمْ، وَ هَمَّهَتْ بِذِكْرِ رَبِّهِمْ شِفَاهُهُمْ، وَ تَقَشَّعَتْ بِطَوْلِ اسْتِغْفَارِهِمْ دُنُوبُهُمْ، أَوْلَيْكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ؛

خوشا به سعادت کسی که وظیفه خود را نسبت به پروردگارش انجام می‌دهد ... و از مردمی است که ترس روز قیامت، شب هنگام، چشمانشان را بیدار نگه می‌دارد و پهلوهایشان را از بستر نرم، دور می‌سازد و لب‌هایشان به ذکر خداوند می‌جنبد و از زیادی استغفار، گناهانشان پاك می‌شود. آنان حزب خدا هستند و بدانید که حزب خدا پیروز است.

امام علی علیه السلام: أَيْسُرُكَ أَنْ تَكُونَ مِنْ حِزْبِ اللَّهِ الْغَالِبِينَ؟ اتَّقِ اللَّهَ سُبْحَانَهُ، وَ أَحْسِنْ فِي كُلِّ أَمْرِكَ، فَإِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَ الَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ؛

آیا دوست داری که از حزب پیروز خدا باشی؟ در برابر خداوند پاك، تقوا پیشه کن و در همه کارهایت درستکار باش؛ چرا که خداوند، پشتیبان تقوایپیشگان و درستکاران است.

امام علی علیه السلام : لِيَجْتَمَعَ فِي قَلْبِكَ الْإِفْتِقَارُ إِلَى النَّاسِ وَ الْإِسْتِغْنَاءُ عَنْهُمْ فَيَكُونَ
إِفْتِقَارُكَ إِلَيْهِمْ فِي لَيْلِنِ كَلَامِكَ وَ حُسْنِ بَشْرِكَ وَ يَكُونَ إِسْتِغْنَاءُكَ عَنْهُمْ فِي نَزَاهَةِ عِرْضِكَ وَ
بَقَاءِ عِرْكَ؛

باید نیاز به مردم و بی‌نیازی از آنان، در دلت گرد آید، تا نیازت به آنان، سبب نرمی در
گفتار و خوش‌رویی‌ات شود و بی‌نیازی‌ات، سبب آبروداری و عزّت باشد.

امام علی علیه السلام :حَقُّ اللَّهِ عَلَيْكُمْ فِي الْيُسْرِ الْبِرُّ وَالشُّكْرُ، وَ فِي الْعُسْرِ الرِّضَا وَ
الصَّبْرُ؛

حقّ خداوند برگردن شما، در روزگار آسایش، نیکوکاری و شکرگزاری و در روزگار سختی،
خشنودی و صبر است.

امام علی علیه السلام :أَ لَا تَرَوْنَ أَنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ اخْتَبَرَ الْأَوَّلِينَ مِنْ لَدُنْ آدَمَ - صَلَوَاتُ
اللَّهِ عَلَيْهِ - إِلَى الْآخِرِينَ مِنْ هَذَا الْعَالَمِ بِأَحْجَارٍ لَا تَضُرُّ وَ لَا تَنْفَعُ وَ لَا تُبْصِرُ وَ لَا تَسْمَعُ،
فَجَعَلَهَا بَيْتَهُ الْحَرَامَ الَّذِي جَعَلَهُ لِلنَّاسِ قِيَامًا، ثُمَّ وَضَعَهُ بِأَوْعَرِ بَقَاعِ الْأَرْضِ حَجْرًا، وَ أَقْلَّ
نَتَائِقِ الدُّنْيَا مَدْرًا، وَ أَضْيَقَ بُطُونِ الْأَوْدِيَةِ قُطْرًا، بَيْنَ جِبَالٍ خَشْنَةٍ، وَ رِمَالٍ دَمِثَةٍ، وَ عُيُونِ
وَشِيلَةٍ، وَ قَرَى مُنْقَطِعَةٍ، لَا يَزْكُو بِهَا خُفٌّ وَ لَا حَافِرٌ وَ لَا ظِلْفٌ، ثُمَّ أَمَرَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
وَلَدَهُ أَنْ يَتَنَوَّأَ أَغْطَافَهُمْ نَحْوَهُ، فَصَارَ مَثَابَةً لِمُنْتَجِعِ أَسْفَارِهِمْ، وَ غَايَةً لِمُلْقَى رِحَالِهِمْ، تَهْوَى
إِلَيْهِ ثِمَارُ الْأَفْنَدَةِ مِنْ مَفَاوِزِ قِفَارٍ سَحِيقَةٍ، وَ مَهَاوِي فِجَاجٍ عَمِيقَةٍ، وَ جَزَائِرِ بَحَارٍ مُنْقَطِعَةٍ،
حَتَّى يَهْزُوا مَنَاكِبَهُمْ ذُلًّا، يَهْلَلُونَ لِلَّهِ حَوْلَهُ، وَ يَرْمُلُونَ عَلَى أَقْدَامِهِمْ شُعْثًا غُبْرًا لَهُ، قَدْ نَبَذُوا
السَّرَابِيلَ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ، وَ شَوَّهُوا بِإِعْفَاءِ الشُّعُورِ مَحَاسِنَ خَلْقِهِمْ ابْتِلَاءً عَظِيمًا وَ امْتِحَانًا
شَدِيدًا وَ اخْتِبَارًا مُبِينًا وَ تَمْحِصًا بَلِيغًا، جَعَلَهُ اللَّهُ سَبَبًا لِرَحْمَتِهِ، وَ وَصْلَةً إِلَى جَنَّتِهِ، وَ لَوْ
أَرَادَ سُبْحَانَهُ أَنْ يَضَعَ بَيْتَهُ الْحَرَامَ وَ مَشَاعِرَهُ الْعِظَامَ بَيْنَ جَنَاتٍ وَ أَنْهَارٍ، وَ سَهْلٍ وَ قَرَارٍ،
جَمَّ الْأَشْجَارُ، دَانَى الثَّمَارِ، مُلْتَفَّ الْبُنَى، مُتَّصِلَ الْقَرَى، بَيْنَ بُرَّةٍ سَمْرَاءَ، وَ رَوْضَةٍ خَضْرَاءَ، وَ
أَرْيَافٍ مُحْدِقَةٍ، وَ عِرَاصٍ مُغْدِقَةٍ، وَ رِيَاضٍ نَاصِرَةٍ، وَ طُرُقٍ عَامِرَةٍ، لَكَانَ قَدْ صَغُرَ قَدْرُ
الْجَزَاءِ عَلَى حَسَبِ ضَعْفِ الْبَلَاءِ. وَ لَوْ كَانَ الْأَسَاسُ الْمَحْمُولُ عَلَيْهَا وَ الْأَحْجَارُ الْمَرْفُوعُ بِهَا
بَيْنَ زُمُرْدَةٍ خَضْرَاءَ وَ يَاقُوتَةٍ حَمْرَاءَ وَ نُورٍ وَ ضِيَاءٍ لَخَفَّفَ ذَلِكَ مُصَارَعَةَ الشَّكِّ فِي الصُّدُورِ
وَ لَوَضَعَ مُجَاهِدَةً إِبْلِيسَ عَنِ الْقُلُوبِ، وَ لَنَفَى مُعْتَلَجَ الرَّيْبِ مِنَ النَّاسِ وَ لَكِنَّ اللَّهَ يَخْتَبِرُ عِبَادَهُ
بِأَنْوَاعِ الشَّدَائِدِ، وَ يَتَعَبَّدُهُمْ بِأَنْوَاعِ الْمَجَاهِدِ، وَ يَبْتَلِيهِمْ بِضُرُوبِ الْمُكَارِهِ إِخْرَاجًا لِلتَّكَبُّرِ
مِنْ قُلُوبِهِمْ، وَ إِسْكَانًا لِلتَّنَذُّلِ فِي نَفُوسِهِمْ، وَ لِيَجْعَلَ ذَلِكَ أَبْوَابًا فَتْحًا إِلَى فَضْلِهِ، وَ أَسْبَابًا ذُ
لًّا لِعَفْوِهِ؛

آیا نمی‌بینید که خدای سبحان، مردمان را از زمان آدم - صلوات الله علیه - تا پایان جهان، با سنگ‌هایی که نه زیانی می‌رسانند و نه سودی و نه می‌بینند و نه می‌شنوند، آزمایش کرد و آن سنگ‌ها را خانه با حرمت خود ساخت و آن جا را جایگاه گرد آمدن مردم قرار داد. آن خانه را در سنگ‌لاخ‌ترین مکان‌ها و بی‌گیاه‌ترین نقاط زمین و تنگ‌ترین درّه‌ها جای داد، در میان کوه‌های خشن و ریگ‌های داغ و چشمه‌های کم آب و آبادی‌های دور از هم که نه شتری آن‌جا قُربه می‌شود، نه اسبی، نه گاوی و نه گوسفندی. سپس خداوند، آدم و فرزندان او را فرمود تا به سوی آن، روی آورند. پس، بیت الله الحرام سرمنزل مقصود و بار اندازشان گردید. مردم با تمام وجود از میان فلات‌ها و دشت‌های دور دست و از درون درّه‌های ژرف و از جزیره‌های از هم پراکنده دریاها به آن جا روی می‌آوردند تا [به هنگام سعی] از روی فروتنی و خاکساری، شانه‌های خود را تکان دهند و لا اله الا الله گویان، برگرد آن [خانه] بچرخند و با موهای آشفته و پیکرهای گرد گرفته، هروله کنان بشتابند، در حالی که جامه‌های شخصی خود را به کناری انداخته‌اند و با اصلاح نکردن موها قیاله زیبای خود را تغییر داده‌اند تا آزمونی بزرگ و امتحانی سخت و آزمایشی آشکار و خالص شدن و پاک‌سازی مؤثری باشد که خداوند بزرگ، آن را سبب رحمت خود و وسیله رسیدن به بهشتش قرار داده است. اگر خدای سبحان می‌خواست خانه با حرمت خود و جایگاه‌های ارجمند خویش را در میان باغ‌ها و جویبارها و سرزمین‌های هموار و پُردرخت و پرمیوه که خانه‌هایش به هم پیوسته و روستاهایش نزدیک به هم است، در میان گندمزارها و بُستان‌های سرسبز و زمین‌های پر گیاه و دشت‌های پر آب و در وسط باغستان‌های خرم و بهجت‌زا و جاده‌های آباد قرار می‌داد، هر آینه به همان نسبت که آزمایش، ساده‌تر بود، پاداش هم کم‌تر بود. اگر شالوده کعبه و سنگ‌هایی که در ساخت آن به کار رفته از زُمرّد سبز و یاقوت سرخ و نور و روشنایی بود، از رخنه شك و تردید در سینه‌ها کم می‌کرد و کوشش شیطان را از دل‌ها به کنار می‌زد و تلاطم تردید و وسوسه را از مردم، دور می‌ساخت. اما خداوند، بندگان را با انواع سختی‌ها می‌آزماید و با مجاهدت‌های گوناگون به بندگی می‌گیرد و با گرفتاری‌های مختلف امتحان می‌کند، تا کبر و خودپسندی را از دل‌هایشان بیرون کند و فروتنی و خاکساری را در جان‌هایشان بنشاند و درهای فضل و رحمتش را به روی آنان بگشاید و اسباب عفو خویش را به آسانی در اختیارشان گذارد.

امام علی علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ رَكَّبَ فِي الْمَلَائِكَةِ عَقْلاً بِلا شَهْوَةٍ وَ رَكَّبَ فِي الْبَهَائِمِ شَهْوَةً بِلا عَقْلِ وَ رَكَّبَ فِي بَنِي آدَمَ كِلَيْهِمَا فَمَنْ غَلَبَ عَقْلُهُ شَهْوَتُهُ فَهُوَ خَيْرٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ مَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلُهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ الْبَهَائِمِ؛

خداوند - عزّ و جلّ - ، در وجود فرشتگان، عقل بدون شهوت و در چارپایان، شهوت بدون عقل و در وجود انسان، عقل و شهوت را با هم قرار داد. پس هر کس که عقلش بر شهوتش پیروز گردد، از فرشتگان بهتر است و هر کس شهوتش بر عقلش پیروز گردد، از چارپایان بدتر است.

امام علی علیه السلام: فسادُ الْأَخْلَاقِ بِمُعَاشَرَةِ السُّفَهَاءِ وَ صَلَاحُ الْأَخْلَاقِ بِمُنَافَسَةِ الْعُقَلَاءِ وَ الْخَلْقُ أَشْكَالٌ فَكُلُّ يِعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ؛

معاشرت با نابخردان، اخلاق را فاسد و رقابت با عقلا، اخلاق را اصلاح می‌نماید و مردم متفاوتند، و هر کس بر حسب طینت خود، رفتار می‌کند.

امام علی علیه السلام: لَقَدْ سَبَقَ إِلَى جَنَاتٍ عَذْنٍ أَقْوَامٌ مَا كَانُوا أَكْثَرَ النَّاسِ لَا صَوْمًا وَ لَا صَلَاةً وَ لَا حَجًّا وَ لَا اِعْتِمَارًا وَ لَكِنَّهُمْ عَقَلُوا عَنِ اللَّهِ مَوَاعِظَهُ؛

گروه‌هایی به سوی بهشت برین (از دیگران) پیشی گرفتند که بیش از دیگران اهل روزه، نماز، حج و عمره نبودند، بلکه آنان در موعظه‌های الهی تعقل کردند.

امام علی علیه السلام: إِنَّ اِنْفَاقَ هَذَا اَلْمَالِ فِي طَاعَةِ اللَّهِ اَعْظَمُ نِعْمَةٍ وَ اِنَّ اِنْفَاقَهُ فِي مَعَاصِيهِ اَعْظَمُ مِحْنَةٍ؛

خرج کردن در راه اطاعت خدا، بزرگ‌ترین نعمت است و خرج کردن آن در راه معصیت خدا، بزرگ‌ترین رنج [و عذاب].

امام علی علیه السلام: اَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَإِنَّ الْمُنْفِقَ بِمَنْزِلَةِ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَمَنْ أَيْقَنَ بِالْخَلْفِ جَادَ وَ سَخَتْ نَفْسُهُ بِالنَّفَقَةِ؛

از آنچه خداوند - عزّ و جلّ - روزی‌تان کرده، انفاق کنید (به دیگران ببخشید)؛ چرا که انفاق‌کننده، همانند مجاهد راه خداست. هر کس یقین داشته باشد که خدا برایش جُبران می‌کند، بخشنده خواهد شد و با انفاق کردن، سخاوت خود را نشان خواهد داد.

امام علی علیه السلام: خُذْ مِنَ الدُّنْيَا مَا آتَاكَ، وَ تَوَلَّ عَمَّا تَوَلَّى عَنْكَ، فَإِنْ أَنْتَ لَمْ تَفْعَلْ فَاجْمِلْ فِي الطَّلَبِ؛

از دنیا، آنچه را به تو رو کرد، بگیر و آنچه را از تو روی گرداند [و به دست تو نیامد]، رها کن، و اگر این کار را نمی‌کنی، دست‌کم، در طلب دنیا، زیاده روی مکن.

امام علی علیه السلام :- فی خطبۀ لہ فی حربِ صفین - : اَیُّهَا النَّاسُ! إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى ذِکْرُهُ قَدْ دَلَّکُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنْجِیْکُمْ مِنَ الْعَذَابِ وَ تُشْفِیْ بِکُمْ عَلَى الْخَیْرِ: ایمانِ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ جَہَادِ فِی سَبِيلِهِ، وَ جَعَلَ ثَوَابَهُ مَغْفِرَةً الذُّنُوبِ وَ مَسَاكِنَ طَیِّبَةً فِی جَنَّاتِ عَدْنٍ، وَ رِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ. وَ أَخْبَرُکُمْ بِالَّذِی يُحِبُّ فَقَالَ: «إِنَّ اللَّهَ الَّذِینَ یُقَاتِلُونَ...» فَسَوُّوا صُفُوفَکُمْ کَالْبُنَّیَانِ الْمَرْصُوصِ، وَ قَدِّمُوا الدَّارِ عَ، وَ أَخْرُوا الْحَاسِرَ؛

در خطبه‌ای در جنگ صفین فرمودند: ای مردم! خدا - که نامش بلند باد - شما را به تجارتی رهنمون شده که شما را از عذاب، نجات می‌دهد و به خیر و خوبی نزدیک می‌گرداند. آن تجارت، عبارت از ایمان به خدا و رسولش و جهاد در راه اوست و ثواب آن جهاد را هم آمرزش گناهان و خانه‌های پاکیزه در بهشت‌های جاویدان قرار داده است و البته خشنودی خدا، بالاتر از این‌هاست. او کسی را که دوست می‌دارد، به شما معرفی کرده و فرموده است: «خدا، کسانی را دوست دارد که در راه اومی‌جنگند و صفوفشان چنان [منظم و استوار] است که گویی بنایی از سُرَب‌اند» پس صفوف خود را همچون سازه‌ای برافراشته از سرب، استوار کنید؛ زره‌پوشان را جلو بیندازید و بی‌زرهان را در صفوف عقب قرار دهید.

امام علی علیه السلام :إِنْ عَقَلْتَ أَمْرَكَ وَ أَصَبْتَ مَعْرِفَةَ نَفْسِكَ فَأَعْرِضْ عَنِ الدُّنْيَا وَ ازْهَدْ فِيهَا فَإِنَّهَا دَارُ الْأَشْقِيَاءِ وَ لَيْسَتْ بِدَارِ السُّعْدَاءِ؛

اگر در امور زندگی خود اندیشیده و خود را شناخته‌ای، پس از دنیا روی بگردان و از آن دل بکن؛ زیرا دنیا، سرای بدبختان است نه سرای خوشبختان.

امام علی علیه السلام :لَا أَقْطَعُ فِی الدَّغَارَةِ الْمُعْلَنَةِ - وَ هِيَ الْخُلْسَةُ - وَ لَكِنْ أُعْزِّرُهُ؛

در دزدی آشکارا یا همان قاپیدن، دست دزد را قطع نمی‌کنم بلکه او را تعزیر (تنبيه شرعی) می‌کنم.

امام علی علیه السلام :لَا يَفُوزُ بِالْجَنَّةِ إِلَّا مَنْ حَسُنَتْ سَرِيرَتُهُ وَ خُلِصَتْ نِيَّتُهُ؛

به پاداش بهشت نمی‌رسد مگر آن کس که باطنش نیکو و نیتش خالص باشد.

امام علی علیه السلام :إِنَّ أَحْسَنَ الْقِصَصِ وَ أَبْلَغَ الْمُوعِظَةِ وَ أُنْفَعَ التَّذَكُّرِ، كِتَابُ اللَّهِ -

عَزَّ وَ جَلَّ - ؛

در حقیقت، بهترین داستان، مؤثرترین موعظه و پرسودترین تذکر، کتاب خدای - عزّ و جلّ - (قرآن) است.

امام علی علیه السلام: مَنْ أَخَذَ دِينَهُ مِنْ أَفْوَاهِ الرِّجَالِ آزَالَتْهُ الرِّجَالُ، وَ مَنْ أَخَذَ دِينَهُ مِنَ الْكِتَابِ وَ السُّنَّةِ، زَالَتْ الْجِبَالُ وَ لَمْ يَزُلْ؛

هر کس دین خود را از دهان مردم بگیرد، [همان] مردم، او را از دین بر می‌گردانند و هر کس دین خود را از قرآن و سنت رسول خدا صلی الله علیه و آله فراگیرد، کوه‌ها از بین می‌روند، ولی ایمان او ماندگار است.

امام علی علیه السلام ...: كِتَابُ اللَّهِ بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ، نَاطِقٌ لَا يَعْيا لِسَانُهُ، وَ بَيَّتْ لَا تُهْدَمُ أَرْكَائُهُ، وَ عِزٌّ لَا تُهْزَمُ أَعْوَانُهُ؛

کتاب خدا (قرآن) در میان شماست. سخنوری است که زبانش هیچ وقت از گفتن خسته نمی‌شود، و خانه‌ای است که پایه‌هایش هرگز فرو نمی‌ریزد، و قدرتی است که حامیانش هیچ‌گاه شکست نمی‌خورند.

امام علی علیه السلام: أَلَا إِنَّ فِيهِ عِلْمَ مَا يَأْتِي وَ الْحَدِيثَ عَنِ الْمَاضِي وَ دَوَاءَ دَائِكُمْ وَ نَظْمَ مَا بَيْنَكُمْ؛

آگاه باشید که دانش آینده، اخبار گذشته و درمان دردهایتان و نظم میان شما، در قرآن است.

امام علی علیه السلام: إِنَّ الْقُرْآنَ، ظَاهِرُهُ أَنِيقٌ وَ بَاطِنُهُ عَمِيقٌ لَا تَفْنَى عَجَائِبُهُ وَ لَا تَنْقُضِي غَرَائِبُهُ وَ لَا تُكْشَفُ الظُّلُمَاتُ إِلَّا بِهِ؛

به راستی که قرآن، ظاهرش زیباست و باطنش عمیق، عجایبش پایان ندارد، اسرار نهفته آن، پایان نمی‌پذیرد و تاریکی‌های جهل، جز به وسیله آن رفع نخواهد شد.

امام علی علیه السلام: قُوْتُ الْأَجْسَامِ الْغِذَاءُ وَ قُوْتُ الْعُقُولِ الْحِكْمَةُ، فَمَتَى فَقَدَ وَاحِدٌ مِنْهُمَا قُوَّتَهُ بَارَ وَ اضْمَحَلَّ؛

خوراک جسم‌ها، غذا و خوراک عقل‌ها، حکمت است و هر یک از این دو، چنانچه بی‌خوراک بماند، هلاک می‌گردد.

امام علی علیه السلام: فی صِفَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: طَبِيبٌ دَوَّارٌ بِطِبِّهِ قَدْ أَحْكَمَ مَرَاهِمَهُ وَ أَحْمَى (أَمْضَى) مَوَاسِمَهُ يَضَعُ ذَلِكَ حَيْثُ الْحَاجَةُ إِلَيْهِ مِنْ قُلُوبٍ عَمِيٍّ وَ آذَانٍ صُمٍّ وَ أَلْسِنَةٍ بِكُمْ مُتَتَّبِعٌ بِدَوَائِهِ مَوَاضِعَ الْغَفْلَةِ وَ مَوَاطِنَ الْحَيْرَةِ ...؛

پیامبر صلی الله علیه و آله پزشکی بودند که با دانش خود، همواره در میان مردم می‌گشتند، مَرهم‌هایشان را به خوبی فراهم و ابزار کارشان را آماده می‌ساختند و آنها را هر جا که لازم بود، می‌گذارند، در دل‌های کور و گوش‌های کر و زبان‌های گنگ، غفلتگاه‌ها و جایگاه‌های حیرت را جستجو و با داروی خود، آنها را درمان می‌کردند.

امام علی علیه السلام: كَانَ صَلي الله عليه و آله لَا يَذُمُّ أَحَدًا وَ لَا يُعَيِّرُهُ وَ لَا يَطْلُبُ عَثْرَاتِهِ وَ لَا عَوْرَتَهُ وَ لَا يَتَكَلَّمُ إِلَّا فِيمَا رَجَا ثَوَابَهُ؛

رسول خدا صلی الله علیه و آله، هرگز بدگویی کسی را نمی‌کردند، سرزنش نمی‌نمودند و در پی لغزش‌ها و اَسرار دیگران نبودند و [درباره دیگران]، چیزی جز خیر (خوبی) نمی‌گفتند.

امام علی علیه السلام: اجْعَلِ الدِّينَ كَهْفَكَ وَ الْعَدْلَ سَيْفَكَ، تَنْجُ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَ تَظْفَرُ عَلَى كُلِّ عَدُوٍّ؛

دین را پناهگاه و عدالت را اسلحه خود قرار ده، تا از هر بدی نجات پیدا کنی و بر هر دشمنی پیروز گردی.

امام علی علیه السلام: اسْتَعْمِلِ الْعَدْلَ وَ اخْذِرِ الْعُسْفَ وَ الْحَيْفَ، فَإِنَّ الْعُسْفَ، يَعُودُ بِالْجَلَاءِ وَ الْحَيْفَ، يَدْعُوا إِلَى السَّيْفِ؛

عدالت را اجرا کن و از زورگویی و ستمگری بپرهیز؛ زیرا زورگویی، مردم را به ترك از وطن وامی‌دارد و ستم، آنان را به قیام مسلحانه می‌کشانند.

امام علی علیه السلام: وَ هُوَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ، أَجْوَدُ النَّاسِ كَفًّا وَ أَرْحَبُ النَّاسِ صَدْرًا وَ أَصْدَقُ النَّاسِ لَهْجَةً وَ أَوْفَى النَّاسِ ذِمَّةً وَ أَلْيَنُهُمْ عَرِيكَةً وَ أَكْرَمُهُمْ عِشْرَةً. مَنْ رَأَاهُ بِدِيهَةٍ، هَابَهُ وَ مَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً، أَحَبَّهُ. يَقُولُ نَاعِثُهُ: لَمْ أَرَ قَبْلَهُ وَ لَا بَعْدَهُ مِثْلَهُ؛

او که خاتم پیامبران بود، بخشنده‌ترین، پرحوصله‌ترین، راستگوترین، پایبندترین مردم به عهد و پیمان، نرم‌خوترین و خوش‌مصاحبت‌ترین مردم بود. هر کس بدون سابقه قبلی او

را می‌دید، هیبتش او را می‌گرفت و هر کس با او معاشرت می‌نمود و او را می‌شناخت، دوستدارش می‌شد. هر کس می‌خواست او را تعریف کند، می‌گفت: نظیر او را پیش از او و پس از او ندیده‌ام.

امام علی علیه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الرَّجُلُ مِنْ أَصْحَابِهِ إِذَا رَأَاهُ مَغْمُومًا بِالْمُدَاعَبَةِ وَكَانَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْمُعْبَسَ فِي وَجْهِهِ إِخْوَانِهِ؛

هرگاه رسول اکرم صلی الله علیه و آله یکی از اصحاب خود را غمگین می‌دیدند، با شوخی او را خوشحال می‌کردند و می‌فرمودند: خداوند، کسی را که با برادران (دینی) اش با ترش رویی و چهره عبوس، روبه‌رو شود، دشمن می‌دارد.

امام علی علیه السلام: وَ الزَّمُوا السَّوَادَ الْأَعْظَمَ فَإِنَّ يَدَ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ. وَ إِيَّاكُمْ وَ الْفِرْقَةَ، فَإِنَّ الشَّاذَّ مِنَ النَّاسِ، لِلشَّيْطَانِ كَمَا أَنَّ الشَّاذَّ مِنَ الْغَنَمِ، لِلذَّنْبِ؛

با اکثریت جامعه همراه شوید؛ زیرا دست خدا با جماعت است. از پراکندگی بپرهیزید که جدا شده از مردم، طعمه شیطان است، همچنان که گوسفند جدا شده از گله، طعمه گرگ است.

امام علی علیه السلام: لِيُرَدَّ عَكُمْ الْإِسْلَامُ وَ وَقَارُهُ عَنِ التَّبَاغِي وَ التَّهَادِي، وَ لَتَجْتَمِعَ كَلِمَتُكُمْ وَ الزَّمُوا دِينَ اللَّهِ الَّذِي لَا يَقْبَلُ مِنْ أَحَدٍ غَيْرَهُ، وَ كَلِمَةَ الْإِخْلَاصِ الَّتِي هِيَ قِوَامُ الدِّينِ؛

باید که اسلام و متانت آن، شما را از ستمگری و یاوه‌گویی نسبت به یکدیگر، باز دارد و هم‌سخن و متحد شوید و به دین خدا که هیچ دینی جز آن از کسی پذیرفته نمی‌شود، پایبند باشید و از شعار توحید که جان‌مایه و اساس دین است، جدا نشوید.

امام علی علیه السلام: طُوبَى لِمَنْ أَطَاعَ نَاصِحًا يَهْدِيهِ وَ تَجَنَّبَ غَاوِيَا يُرْدِيهِ؛

خوشا به سعادت کسی که از خیرخواهی که او را هدایت می‌کند، اطاعت نماید و از گمراهی که به هلاکتش می‌اندازد، دوری کند.

امام علی علیه السلام: لَقَدْ سَبَقَ إِلَى جَنَاتِ عَدْنٍ، أَقْوَامٌ مَآكَانُوا أَكْثَرَ النَّاسِ لَا صَوْمًا وَ لَا صَلَاةً وَ لَا حَجًّا وَ لَا اِعْتِمَارًا، وَلَكِنَّهُمْ عَقَلُوا عَنِ اللَّهِ مَوَاعِظَهُ؛

گروه‌هایی که به سوی باغ‌های بهشت جاویدان، پیشی گرفته‌اند، نسبت به دیگران، روزه و نماز و حج و عمره بیشتری انجام ندادند، بلکه در موعظه‌های خدا اندیشیدند و آنها را درك کردند.

امام علی علیه السلام: وَمَنْ كَثَرَ نِزَاعُهُ بِالْجَهْلِ، دَامَ عَمَاهُ عَنِ الْحَقِّ، وَمَنْ زَاغَ، سَاءَتْ عِنْدَهُ الْحَسَنَةُ وَحَسُنَتْ عِنْدَهُ السَّيِّئَةُ وَ سَكِرَ سُكْرَ الضَّلَالَةِ ؛

هر کس از روی نادانی، بسیار بگومگو کند، کوردلی او در دریافت حق، دوام می‌یابد و هر کس از راه حق بیرون برود، خوبی در نظرش بدی و بدی در نظرش خوبی جلوه می‌کند و از مستی گمراهی، سرمست می‌شود.

امام علی علیه السلام: مَا جَفَّتِ الدَّمُوعُ إِلَّا لِقَسْوَةِ الْقُلُوبِ وَ مَا قَسَتِ الْقُلُوبُ إِلَّا لِكَثَرَةِ الذُّنُوبِ؛

اشك‌ها، خشکیدند، مگر به خاطر سخت شدن دل‌ها و دل‌ها، سخت نشدند، مگر به خاطر زیاد شدن گناهان.

امام علی علیه السلام: إِنَّ مِنَ الْبَلَاءِ، الْفَاقَةَ وَ أَشَدُّ مِنْ ذَلِكَ، مَرَضُ الْبَدَنِ وَ أَشَدُّ مِنْ ذَلِكَ، مَرَضُ الْقَلْبِ وَ إِنَّ مِنَ النَّعْمِ، سَعَةُ الْمَالِ وَ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ، صِحَّةُ الْبَدَنِ وَ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ، تَقْوَى الْقُلُوبِ؛

یکی از بلاها، فقر است و بدتر از آن، بیماری جسم است و از آن بدتر، بیماری دل است. یکی از نعمت‌ها، ثروتمندی است و بهتر از آن، تندرستی است و از تندرستی، بهتر، تقوای دل‌هاست.

امام علی علیه السلام: جَالِسِ الْعُلَمَاءَ يَزِدُّكَ عِلْمُكَ وَ يَحْسُنُ آدَبُكَ وَ تَزَكُّ نَفْسُكَ؛
با علما هم‌نشین باش، تا علمت زیاد و ادب‌ت نیکو و جانت پاک گردد.

امام علی علیه السلام: تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ، فَإِنَّهُ أَحْسَنُ الْحَدِيثِ، وَ تَفَقَّهُوا فِيهِ فَإِنَّهُ رَبِيعُ الْقُلُوبِ، وَ اسْتَشْفُوا بِنُورِهِ، فَإِنَّهُ شِفَاءُ الصُّدُورِ؛

قرآن را بیاموزید که بهترین سخن است و در آن دانا شوید که بهار دل‌هاست و از نور آن شفا جوید که شفای سینه‌هاست.

امام علی علیه السلام: أَيُّهَا النَّاسُ! لَا خَيْرَ فِي دِينٍ، لَا تَفْقَهُ فِيهِ وَ لَا خَيْرَ فِي دُنْيَا، لَا تَدَبِّرَ فِيهَا وَ لَا خَيْرَ فِي نَفْسِكَ، لَا وَرَعَ فِيهِ؛

ای مردم! دینداری ای که همراه با فهم و آگاهی نباشد، خیری در آن نیست و زندگی ای که همراه با تفکر نباشد، خیری در آن نیست و عبادتی که همراه با تقوا نباشد، خیری در آن نیست.

امام علی علیه السلام: اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي نَفَعَكُمْ بِمَوْعِظَتِهِ، وَ وَعَظَكُمْ بِرِسَالَتِهِ، وَ اَمْتَنَ عَلَيْكُمْ بِنِعْمَتِهِ، فَعَبَّدُوا أَنْفُسَكُمْ لِعِبَادَتِهِ، وَ اخْرُجُوا إِلَيْهِ مِنْ حَقِّ طَاعَتِهِ؛

از خدایی پروا کنید که با پندهای خویش، به شما سود رسانده و با فرستادن پیامبران، شما را اندرز داده و با نعمت‌هایش، بر شما منت نهاده است. بنا بر این، روح‌های خود را برای عبادتش، رام سازید و با اطاعت کردن شایسته از او، به سوی او حرکت کنید.

امام علی علیه السلام: اَلذِّكْرُ، يُونِسُ اللَّبَّ وَ يُنِيرُ الْقَلْبَ وَ يَسْتَنْزِلُ الرَّحْمَةَ؛

یاد خدا، عقل را آرامش می‌دهد، دل را روشن می‌کند و رحمت او را فرود می‌آورد.

امام علی علیه السلام: أَلْبَغْيُ، يَصْرَعُ الرِّجَالَ وَ يُذْنِي الْأَجَالَ؛

ظلم و تجاوز، انسان را زمین می‌زند و مرگ‌ها را نزدیک می‌سازد.

امام علی علیه السلام: أَلْحَقُودُ، مُعَذِّبُ النَّفْسِ، مُتَضَاعَفُ الْهَمِّ؛

کینه‌توز، روحش در عذاب است و اندوهش دو چندان.

امام علی علیه السلام: أَعْجَبُ مَا فِي الْإِنْسَانِ قَلْبُهُ، وَ لَهُ مَوَارِدُ مِنَ الْحِكْمَةِ وَ أَضْدَادُ مِنْ خِلَافِهَا، فَإِنْ سَنَحَ لَهُ الرَّجَاءُ أَذْ لَّهُ الطَّمَعُ، وَ إِنْ هَاجَ بِهِ الطَّمَعُ أَهْلَكَهُ الْحِرْصُ، وَ إِنْ مَلَكَهُ الْيَأْسُ قَتَلَهُ الْإِسْفُ... فَكُلُّ تَقْصِيرٍ بِهِ، مُضِرٌّ وَ كُلُّ إِفْرَاطٍ بِهِ، مُفْسِدٌ؛

شگفت‌ترین عضو انسان، قلب اوست و قلب، مایه‌هایی از حکمت و ضد حکمت دارد. اگر آرزو به آن دست دهد، طمع، خوارش می‌گرداند و اگر طمع در آن سر برکشد، حرص، نابودش می‌کند و اگر ناامیدی بر آن مسلط شود، اندوه، او را می‌کشد... هر کوتاهی، برایش زیانبار است و هر زیاده‌روی، برایش تباهی‌آفرین.

امام علی علیه السلام: اَرْبَعٌ، مَنْ أُعْطِيَهُنَّ، فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ: صِدْقُ حَدِيثٍ وَ اَدَاءُ اَمَانَةٍ وَ عِفَّةُ بَطْنٍ وَ حُسْنُ خُلُقٍ؛

چهار چیز است که به هر کس داده شود، خیر دنیا و آخرت به او داده شده: راستگویی، امانتداری، حلال‌خوری و خوش‌اخلاقی.

امام علی علیه السلام: اَلْحَقُّ، طَرِيقُ الْجَنَّةِ وَ الْبَاطِلُ، طَرِيقُ النَّارِ وَ عَلٰی كُلِّ طَرِيقٍ دَاعٍ؛

حق، راه بهشت است. و باطل، راه جهنم؛ و بر سر هر راهی، دعوت‌کننده‌ای است.

امام علی علیه السلام: اَمَّا اِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَ الْحَقِّ وَ الْبَاطِلِ اِلَّا اَرْبَعُ اَصَابِعٍ - فَسُئِلَ عَنْ مَعْنٰی قَوْلِهِ هَذَا، فَجَمَعَ اَصَابِعَهُ وَ وَضَعَهَا بَيْنَ اُذُنِهِ وَ عَيْنِهِ - ثُمَّ قَالَ: اَلْبَاطِلُ اَنْ تَقُولَ: سَمِعْتُ وَ الْحَقُّ اَنْ تَقُولَ: رَأَيْتُ؛

هان! میان حق و باطل، جز چهار انگشت فاصله نیست. از آن حضرت درباره معنای این فرمایش سؤال شد. امام، انگشتان خود را به هم چسباند و آنها را میان گوش و چشم خود گذاشت و آن‌گاه فرمودند: باطل این است که بگویی: شنیدم و حق آن است که بگویی: دیدم.

امام علی علیه السلام: النَّاسُ كَالشَّجَرِ، شَرَابُهُ وَاحِدٌ وَ ثَمَرُهُ مُخْتَلِفٌ؛

مردم، همانند درختانند که آبشان یکی و میوه‌هایشان گوناگون است.

امام علی علیه السلام: لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا تَفَاوَتْوَا، فَإِذَا اسْتَوَوْا هَلَكُوا؛

مردم، تا زمانی که متفاوتند، در خیرند، و هرگاه یکسان گردند، هلاک می‌شوند.

امام علی علیه السلام: عَالِمُ السِّرِّ مِنْ ضَمَائِرِ الْمُضْمِرِينَ، وَ نَجْوَى الْمُتَخَافَتِينَ، وَ خَوَاطِرِ رَجَمِ الظُّنُونِ وَ عُقْدِ عَزِيمَاتِ الْيَقِينِ؛

خداوند، به راز درون رازداران و پچ پچ نجواکنندگان، و گمان‌هایی که در دل‌ها می‌گذرد و تصمیم‌های قطعی شده، آگاه است.

امام علی علیه السلام: خَرَقَ عِلْمُهُ بَاطِنَ غَيْبِ السُّرَاتِ، وَ أَحَاطَ بِغُمُوضِ عَقَائِدِ

السَّرِيرَاتِ؛

علم خداوند، به درون ناپیدای پوشیده‌ها، نفوذ می‌کند و بر باورهای پیچیده درون‌ها، احاطه دارد.

امام علی علیه السلام: وَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ مِنْ عِبَادِهِ، شُخُوصُ لَحْظَةٍ، وَ لَا كُرُورُ لَفْظَةٍ، وَ لَا اِزْدِلَافُ رَبْوَةٍ، وَ لَا اِنْبِسَاطُ خُطْوَةٍ فِي لَيْلٍ دَاجٍ وَ لَا غَسَقٍ سَاجٍ؛

هیچ عملی از اعمال بندگان خدا، بر او پوشیده نیست؛ نه نگاه خیره‌ای، نه تکرار کلمه‌ای، نه نزدیک شدن به تپه‌ای و نه برداشتن قدمی در شبی تیره و ظلمتی آرام.

امام علی علیه السلام: مَنْ ظَلَمَ ظَلِمَ * مَنْ اَنْصَفَ اُنْصِفَ؛

هر کس ستم کند، ستم می‌بیند. هر کس با انصاف باشد انصاف می‌بیند.

امام علی علیه السلام: لَوْ يَعْلَمُ الْمُصَلِّي، مَا يَغْشَاهُ مِنَ الرَّحْمَةِ، لَمَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ؛

اگر نمازگزار، می‌دانست تا چه حد مشمول رحمت الهی است، هرگز سر خود را از سجده بر نمی‌داشت.

امام علی علیه السلام: فَاطْلُبْ مَا يَغْنِيكَ وَ اَتْرُكْ مَا لَا يَغْنِيكَ، فَإِنَّ فِي تَرْكِ مَا لَا يَغْنِيكَ دَرَكَ مَا يَغْنِيكَ؛

در جستجوی چیزی باش که مفید است و آنچه را بیهوده است، رها کن؛ زیرا رها کردن کارهای بیهوده، باعث رسیدن به امور مفید می‌شود.

امام علی علیه السلام: ثَلَاثَةٌ إِنْ أَنْتُمْ خَالَفْتُمْ فِيهِنَّ أَيْمَتَكُمْ، هَلَكْتُمْ: جُمُعَتُكُمْ، وَ جِهَادُ عَدُوِّكُمْ، وَ مَنَاسِكُكُمْ؛

در سه چیز، اگر با حاکم دینی‌تان مخالفت کنید، هلاک می‌شوید: نماز جمعه و جهاد با دشمن و مناسک حج.

امام علی علیه السلام: لَيْسَ عَمَلٌ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ - عَزَّ وَ جَلَّ - مِنْ الصَّلَاةِ، فَلَا يَشْغَلَنَّكُمْ عَنْ أَوْقَاتِهَا شَيْءٌ مِنْ أُمُورِ الدُّنْيَا؛

هیچ عملی نزد خداوند، محبوب‌تر از نماز نیست، پس هیچ کار دنیایی، شما را در وقت نماز، به خود مشغول ندارد.

امام علی علیه السلام: اِيَّاكَ وَ الْجَزَعَ، فَإِنَّهُ يَقْطَعُ الْاَمَلَ، وَ يُضْعِفُ الْعَمَلَ، وَ يُوْرِثُ الْهَمَّ. وَ اعْلَمْ أَنَّ الْمَخْرَجَ، فِي اَمْرَيْنِ: مَا كَانَتْ فِيهِ حِيلَةٌ فَالَاِخْتِيَالُ وَ مَا لَمْ تَكُنْ فِيهِ حِيلَةٌ فَالَاِصْطِبَارُ؛

مبادا، بی‌تابی کنی که ناامیدی می‌آورد و کار را سست می‌کند و پریشانی می‌آورد، بدان که راه نجات، دو تاست: در آنچه چاره هست، چاره‌اندیشی؛ و در آنچه چاره نیست، صبر باید کرد.

امام علی علیه السلام: اِغْلِبُوا الْجَزَعَ بِالصَّبْرِ، فَإِنَّ الْجَزَعَ يُحْبِطُ الْاَجَرَ وَ يُعْظِمُ الْفَجِيعَةَ؛
با صبر، بر بی‌تابی مسلط شوید که بی‌تابی، پاداش را از بین می‌برد و مصیبت را بزرگ می‌کند.

امام علی علیه السلام: هُوَ (رمضان) شَهْرٌ يَزِيدُ اللّٰهُ فِيهِ الْاَرْزَاقَ وَ الْاُجَالَ وَ يَكْتُبُ فِيهِ وَفْدَ بَيْتِهِ و...؛

[رمضان] ماهی است که خداوند، روزی‌ها و عمرها را در آن می‌افزاید و زائران خانه‌اش را معین می‌کند.

امام علی علیه السلام: لَيْسَ الصَّوْمُ الْاِمْسَاكَ عَنِ الْمَاكِلِ وَ الْمَشْرَبِ، الصَّوْمُ الْاِمْسَاكُ عَنْ كُلِّ مَا يَكْرَهُهُ اللّٰهُ سُبْحَانَهُ؛

روزه، امساك از خوردن و آشامیدن نیست، بلکه روزه، خودداری از تمامی چیزهایی است که خداوند سبحان آنها را بد می‌داند.

امام علی علیه السلام: وَ مَا اَعْمَالُ الْبِرِّ كُلُّهَا وَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ عِنْدَ الْاَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ اِلَّا كَنْفَتَةً فِي بَحْرِ لُجِّي؛

همه کارهای خوب و جهاد در راه خدا، در برابر امر به معروف و نهی از منکر، چون قطره‌ای است در دریای عمیق.

امام علی علیه السلام: لَا تَكُنْ مِمَّنْ يَرْجُو الْاٰخِرَةَ بِغَيْرِ الْعَمَلِ ... يَنْهَى وَ لَا يَنْتَهَى وَ يَأْمُرُ بِمَا لَا يَأْتِي...؛

از کسانی مباش که بی عمل، به آخرت امید دارند... از گناه بازمی دارد، اما خود باز نمی ایستد و به کارهای خوب فرمان می دهد، اما خود انجام نمی دهد.

امام علی علیه السلام: مَنْ كَانَ فِيهِ ثَلَاثٌ، سَلِمَتْ لَهُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةُ: يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَ يَأْتَمِرُ بِهِ وَ يَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَ يَنْتَهِي عَنْهُ وَ يُحَافِظُ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ - جَلَّ وَ عَلا - ؛

هر کس سه خصلت داشته باشد، دنیا و آخرتش سالم می ماند: به خوبی فرمان دهد و خود به آن عمل کند، از زشتی باز دارد و خود از آن باز ایستد و از حدود الهی پاسداری کند.

امام علی علیه السلام: كُنْ آخِذَ النَّاسِ بِمَا تَأْمُرُ بِهِ، وَ اكْفَ النَّاسِ عَمَّا تَنْهَى عَنْهُ؛

به هر چه فرمان می دهی، خود، بیش از همه، به آن پایبند باش و از هر چه نهی می کنی، خود، بیش از همه، از آن پرهیز کن.

امام علی علیه السلام: كَفَى بِالْمَرْءِ غَوَايَةً، أَنْ يَأْمُرَ النَّاسَ بِمَا لَا يَأْتِمُرُ بِهِ، وَ يَنْهَاهُمْ عَمَّا لَا يَنْتَهِي عَنْهُ؛

در گمراهی انسان همین بس که مردم را به چیزی فرمان دهد، که خود انجام نمی دهد و آنها را از چیزی نهی کند، که خود از انجام دادنش خودداری نمی کند.

امام علی علیه السلام: نَحْنُ وَ اللَّهُ عَنِ بَذَى الْقُرْبَى وَ هُمُ الَّذِينَ قَرَنَهُمُ اللَّهُ بِنَفْسِهِ وَ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ، فَقَالَ: «فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَ لِلرَّسُولِ وَ لِذِي الْقُرْبَى وَ الْيَتَامَى وَ الْمَسَاكِينِ وَ ابْنِ السَّبِيلِ». مِمَّا خَاصَّةٌ وَ لَمْ يَجْعَلْ لَنَا فِي سَهْمِ الصَّدَقَةِ نَصِيبًا، أَكْرَمَ اللَّهُ نَبِيَّهُ وَ أَكْرَمَنَا أَنْ يُطْعِمَنَا أَوْ سَاخَ أَيْدِي النَّاسِ؛

به خدا سوگند که ماییم مقصود از «ذی القربی» و آنها کسانی هستند که خداوند، نام آنها را در کنار نام خود و پیامبرش قرار داده و فرموده است: «همانا، خمس آن [مال غنیمت]، برای خدا و برای پیامبر و برای ذی القربی و یتیمان و مسکینان و در راه ماندگان است». این مخصوص ماست و خداوند برای ما از صدقه نصیبی قرار نداده است؛ چرا که او پیامبرش و ما را برتر از این قرار داده که آلودگی های در دست مردمان را روزی مان کند.

امام علی علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ الْجِهَادَ وَ عَظَّمَهُ وَ جَعَلَهُ نَصْرَهُ وَ نَاصِرَهُ. وَ اللَّهُ! مَا صَلَحَتْ دُنْيَا وَ لَا دِينٌ إِلَّا بِهِ؛

در حقیقت، خداوند، جهاد را واجب گردانید و آن را بزرگداشت و مایه پیروزی و یاور خود قرارش داد. به خدا سوگند! کار دنیا و دین، جز با جهاد درست نمی‌شود.

امام علی علیه السلام: جَاهِدْ شَهْوَتَكَ وَ غَالِبْ غَضَبَكَ وَ خَالَفْ سَوْءَ عَادَتِكَ، تَزَكُ نَفْسُكَ، وَ يَكْمُلُ عَقْلُكَ وَ تَسْتَكْمِلُ ثَوَابَ رَبِّكَ؛

با هوا و هوس خود، جهاد کن، بر خشم، مسلط شو و با عادت‌های بد خود، مخالفت کن؛ تا نفست پاکیزه شود، عقلت به کمال برسد و از پاداش پروردگارت بهره کامل ببری.

امام علی علیه السلام: مَا أَعْطَى اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْعَبْدَ شَيْئًا مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ إِلَّا بِحُسْنِ خُلُقِهِ وَ حُسْنِ نِيَّتِهِ؛

خداوند خیر دنیا و آخرت را جز به خاطر خوش اخلاقی و خوش نیتی به بنده نمی‌دهد.

امام علی علیه السلام: مَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ اسْتَظْهَرَ لِمَعَاشِهِ وَ مَعَادِهِ؛

هر کس (نیت و عمل خود را) برای خدا خالص کند، برای دنیا و آخرت خود، پشتیبان فراهم کرده است.

امام علی علیه السلام: فَلَمْ يَسْتَنْصِرْ كُمْ مِنْ ذُلٍّ... اسْتَنْصَرَ كُمْ وَ لَهُ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ... أَرَادَ أَنْ يَبْلُوكُمْ أَيْ كُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا؛

خداوند، از سر خواری از شما یاری نخواست، بلکه در حالی یاری خواسته که سپاهیان آسمان‌ها و زمین از آن اوست و شکست‌ناپذیری حکیم است؛ او خواسته تا شما را بیازماید که کدامین نیکوکارترید.

امام علی علیه السلام: اسْهَرُوا عُيُونَكُمْ، وَ اضْمُرُوا بُطُونَكُمْ، وَ اسْتَعْمِلُوا أَقْدَامَكُمْ، وَ انْفِقُوا أَمْوَالَكُمْ، وَ خُذُوا مِنْ أَجْسَادِكُمْ فَجُودُوا بِهَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ، وَ لَا تَبْخُلُوا بِهَا عَنْهَا، فَقَدْ قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ «إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَ يَثْبِتْ أَقْدَامَكُمْ» وَ قَالَ تَعَالَى: «مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ وَ لَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ». فَلَمْ يَسْتَنْصِرْكُمْ مِنْ ذُلٍّ وَ لَمْ يَسْتَقْرِضْكُمْ مِنْ قُلٍّ؛

چشمانتان را به شب، بیدار بدارید و شکم‌هایتان را لاغر سازید و گام‌هایتان را به‌کار گیرید و دارایی‌تان را انفاق کنید و از تنهایتان بگیرید و آنها را نثار جانتان کنید و در این کار بخل نورزید. زیرا خداوند سبحان فرموده است: «اگر خدا را یاری کنید، خدا هم شما را

یاری می‌کند و ثابت قدمتان می‌گرداند». و فرموده است: «کیست که به [بندگان] خدا، وام نیکو دهد تا خدا آن را برایش چندین برابر گرداند و پاداشی شایسته داشته باشد». خداوند، از سر ناتوانی از شما یاری نخواست و به علت ناداری از شما وام نطلبیده است.

امام علی علیه السلام: إِنَّ الْجِهَادَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ، فَتَحَهُ اللَّهُ لِخَاصَّةِ أَوْلِيَائِهِ، وَ هُوَ لِبَاسُ التَّقْوَى وَ دِرْعُ اللَّهِ الْحَصِينَةُ وَ جُنَّتُهُ الْوَثِيقَةُ؛

به درستی که جهاد، یکی از درهای بهشت است که خداوند، آن را برای دوستان مخصوص خود گشوده است. جهاد، لباس تقوا و زره استوار و سپر محکمی از جانب خداوند است.

امام علی علیه السلام: جَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَيْدِيكُمْ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرُوا فَجَاهِدُوا بِأَلْسِنَتِكُمْ فَإِنْ لَمْ تَقْدِرُوا فَجَاهِدُوا بِقُلُوبِكُمْ؛

در راه خدا، با دست‌های خود جهاد کنید، اگر نتوانستید، با زبان‌های خود و اگر باز هم نتوانستید، با قلب خود جهاد کنید.

امام علی علیه السلام: عَلَيْكُمْ بِالْجِدِّ وَ الْإِجْتِهَادِ وَ التَّاهِبِ وَ الْإِسْتِعْدَادِ وَ التَّزَوُّدِ فِي مَنْزِلِ الزَّادِ وَ لَا تَعْرَنَكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا كَمَا عَرَّتْ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ مِنَ الْأُمَمِ الْمَاضِيَةِ وَ الْقُرُونِ الْخَالِيَةِ؛

بر شما باد، به تلاش و سختکوشی و مهیا شدن و آماده گشتن و توشه برداشتن از سرای توشه (دنیا). مبدا زندگی دنیا شما را بفریبد، چنان که ملت‌های گذشته و اقوام پیشین را فریفت.

امام علی علیه السلام: إِنَّ الْمُجَاهِدَ نَفْسَهُ وَ الْمُغَالِبَ غَضَبَهُ الْمُحَافِظَ عَلَى طَاعَةِ رَبِّهِ، يَرْفَعُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ لَهُ ثَوَابَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ وَ يُنِيلُهُ دَرَجَةَ الْمَرَابِطِ الصَّابِرِ؛

خدا، به مجاهد با نفس و چیره بر خشم و رعایتگر اطاعت پروردگار، پاداش روزه‌دارِ شب‌زنده دار و درجه مرزبان پایدار می‌دهد.

امام علی علیه السلام: أَلَا وَ إِنَّ اللَّيْبَ مَنْ اسْتَقْبَلَ وُجُوهَ الْأَرَاءِ بِفِكْرِ صَائِبٍ وَ نَظَرٍ فِي الْعَوَاقِبِ؛

بدانید عاقل، کسی است که با فکر درست، به استقبال نظرات گوناگون برود و در عواقب امور بنگرد.

امام علی علیه السلام: یا طالبَ العِلْم! إِنَّ العِلْمَ ذُو فَضَائِلَ کَثِیرَةٍ: فَرَأْسُهُ التَّوَاضُّعُ وَ عَیْنُهُ الْبِرَاءَةُ مِنَ الْحَسَدِ وَ أُذُنُهُ الْفَهْمُ وَ لِسَانُهُ الصِّدْقُ وَ حِفْظُهُ الْفَحْصُ وَ قَلْبُهُ حُسْنُ النِّیَّةِ وَ عَقْلُهُ مَعْرِفَةُ الْأَشْیَاءِ وَ الْأُمُورِ وَ یَدُهُ الرَّحْمَةُ وَ رِجْلُهُ زِیَارَةُ الْعُلَمَاءِ وَ هِمَّتُهُ السَّلَامَةُ وَ حِکْمَتُهُ الْوَرَعُ وَ مُسْتَقَرُّهُ النَّجَاةُ وَ قَائِدُهُ الْعَافِیَّةُ وَ مَرَكِبُهُ الْوَفَاءُ وَ سِلَاحُهُ لَیْنُ الْکَلِمَةِ وَ سَیْفُهُ الرِّضَا وَ قَوْسُهُ الْمُدَارَاةُ وَ جَیْشُهُ مُحَاوَرَةُ الْعُلَمَاءِ وَ مَالُهُ الْإِدَبُ وَ ذَخِیرَتُهُ اجْتِنَابُ الذُّنُوبِ وَ زَادُهُ الْمَعْرُوفُ وَ مَأْوَاهُ الْمُوَادَعَةُ وَ دَلِیلُهُ الْهُدَى وَ رَفِیقُهُ مَحَبَّةُ الْإِخْوَانِ؛

ای جویای دانش! دانش، فضیلت‌های بسیاری دارد: سرش تواضع، چشمش دوری از حسد، گوشش فهم، زبانش راستگویی، حافظه‌اش جستجو، دلش خوش‌نیتی، عقلش شناخت اشیاء و امور، دستش رحمت، پایش دیدار دانشمندان، همتش سلامت، حکمتش تقوا، قرارگاهش نجات، جلودارش عافیت، مرکبش وفا، سلاحش نرمی سخن، شمشیرش خشنودی، کمانش سازگاری، سپاهش گفتگو با دانشمندان، دارایش ادب، اندوخته‌اش پرهیز از گناهان، توشه‌اش نیکی، جایگاهش گفت‌وگو و مذاکره، رهنمایش هدایت، و دوستش عشق به نیکان است.

امام علی علیه السلام: إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ تَمَلُّ کَمَا تَمَلُّ الْأَبْدَانُ، فَأَبْتَغُوا لَهَا طَرَائِفَ الْحِکْمِ؛
دل‌ها، چون بدن‌ها، خسته می‌شوند، پس برای آنها سخنان زیبای حکمت‌آمیز بجوید.

امام علی علیه السلام: إِنَّ مَنْ صَرَّحَتْ لَهُ الْعِبَرُ عَمَّا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْمَثَلَاتِ حَزَنَتْهُ التَّقْوَى
عَنْ تَقَحُّمِ الشُّبُهَاتِ؛

به یقین، کسی که با دیده عبرت به کیفرهایی که بر سر پیشینیان آمده بنگرد، تقوا، او را از فرو افتادن در دام آلودگی‌ها (شبهات) باز می‌دارد.

امام علی علیه السلام: صَدَّقَ بِمَا سَلَفَ مِنَ الْحَقِّ، وَ اعْتَبَرَ بِمَا مَضَى مِنَ الدُّنْيَا لِمَا بَقِيَ مِنْهَا، فَإِنَّ بَعْضَهَا يُشَبِّهُ بَعْضًا، وَ آخِرُهَا لَاحِقٌ بِأَوَّلِهَا! وَ كُلُّهَا حَائِلٌ مُفَارِقٌ؛

آنچه را در گذشته حق بوده است، بپذیر (باور کن) و از گذشته دنیا برای آینده آن عبرت بگیر؛ زیرا پیشامدهای دنیا مانند یکدیگرند و پایان آن به آغازش می‌رسد و همه آن، نابود شدنی و از دست رفتنی است.

امام علی علیه السلام: کُلَّمَا ازْدَادَ عِلْمُ الرَّجُلِ، زَادَتْ عِنَايَتُهُ بِنَفْسِهِ وَ بَذَلَ فِي رِیَاضَتِهَا وَ صَلَاحِهَا جُهْدَهُ؛

هر اندازه دانش انسان بیشتر شود، توجّه او به خودش بیشتر می‌گردد و در ریاضت و رشد و اصلاح نَفْس، کوشش بیشتری می‌نماید.

امام علی علیه السلام: **أَعَزُّ الْعِزِّ الْعِلْمُ؛ لِإِنَّ بِهِ مَعْرِفَةَ الْمَعَادِ وَالْمَعَاشِ، وَ أَذْلُ الذُّلِّ الْجَهْلُ؛ لِإِنَّ صَاحِبَهُ أَصَمُّ، أَبْكَمُّ، أَعْمَى، حَيْرَانُ؛**

عزیزترین عزّت، دانش است؛ چرا که با آن، معاد شناخته می‌شود و راه کسب معاش به دست می‌آید. و خوارترین خواری، نادانی است؛ چرا که نادان، کر و لال و کور و سرگردان است.

امام علی علیه السلام: **إِنَّكُمْ لَنْ تَحْصُلُوا بِالْجَهْلِ أَرْبًا، وَ لَنْ تَبْلُغُوا بِهِ مِنَ الْخَيْرِ سَبَبًا، وَ لَنْ تُدْرِكُوا بِهِ مِنَ الْآخِرَةِ مَطْلَبًا؛**

شما هرگز با نادانی، به مهارتی دست نمی‌یابید و وسیله‌ای برای رسیدن به خیر پیدا نمی‌کنید و به خواسته‌ای آخرتی نمی‌رسید.

امام علی علیه السلام: **أَبْلَغُ مَا تَسْتَدِرُّ بِهِ الرَّحْمَةُ أَنْ تُضْمِرَ لِجَمِيعِ النَّاسِ الرَّحْمَةَ؛**
مؤثرترین وسیله جلب رحمت خدا این است که خیرخواه همه مردم باشی.

امام علی علیه السلام: **إِنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَ جَلَّ - فَرَضَ عَلَى أَيْمَةِ الْعَدْلِ أَنْ يُقَدِّرُوا أَنْفُسَهُمْ بِضَعْفَةِ النَّاسِ كَيْلًا يَتَّبِعَ بِالْفَقِيرِ فَقْرُهُ؛**

خداوند - عزّ و جلّ -، بر پیشوایان عادل واجب کرده که سطح زندگی خود را بامردم ناتوان، برابر کنند تا فقیر را فقرش برآشفته نکند.

امام علی علیه السلام: **فِي قَائِمَةِ سَيْفٍ مِنْ سُيُوفِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ**
آلِهِصَحِيفَةً فِيهَا: ... قُلِ الْحَقُّ وَ لَوْ عَلَى نَفْسِكَ؛

بر دسته شمشیری از شمشیرهای حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله چنین نوشته شده بود: ... حق را بگو، هر چند علیه خودت باشد.

امام علی علیه السلام: **فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ...»، أَيْ مَنْ كَانَ فِي غُنْقِهِ شَهَادَةٌ، فَلَا يَأْبَ إِذَا دُعِيَ لِإِقَامَتِهَا، وَ لِيُقِمَّهَا وَ لِيُنْصَحَ فِيهَا وَ لَايَأْخُذْهُ فِيهَا لَوْمَةٌ لَائِمٌ، وَ لِيَأْمُرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ لِيَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ؛**

درباره آیه «و شاهدان چون (به شهادت دادن) فراخوانده شدند، ابا نکنند»، فرمودند: یعنی کسی که در کاری (واقعه‌ای)، شاهد بودن را پذیرفته است، نباید هنگام دعوت به گواهی دادن، خودداری کند؛ بلکه باید شهادت دهد و در آن، خیرخواه باشد و از سرزنش هیچ سرزنشگری نترسد و باید به نیکی فرمان دهد و از بدی و زشتی باز دارد.

امام علی علیه السلام: إِذَا حُيِّتَ بِتَحِيَّةٍ، فَحَيِّ بِأَحْسَنَ مِنْهَا. وَ إِذَا أُسْدِيَتْ إِلَيْكَ يَدٌ فَكَافِئْهَا بِمَا يُرَبَّى عَلَيْهَا وَ الْفَضْلُ مَعَ ذَلِكَ لِلْبَادِي ؟

هرگاه به شما سلام و احترام کردند، با بهتر از آن، پاسخ گوید و هرگاه به شما نیکی کردند، به بیشتر از آن، تلافی کنید؛ با این حال، برتری با آغازکننده است.

امام علی علیه السلام: مَنْ صَنَعَ بِمِثْلِ مَا صُنِعَ إِلَيْهِ فَانَّمَا كَافَاهُ، وَ مَنْ أَضْعَفَهُ كَانَ شَكُورًا وَ مَنْ شَكَرَ كَانَ كَرِيمًا؛

هر کس در برابر خوبی، خوبی کند، آن را جبران کرده است و هر کس بیشتر از آن، خوبی کند، قدرشناس و سپاسگزار است و هر کس قدرشناس باشد، از بزرگواران است.

امام علی علیه السلام: إِنَّ لَاهِلِ التَّقْوَى عِلَامَاتٍ يُعْرَفُونَ بِهَا: صِدْقُ الْحَدِيثِ وَ آدَاءُ الْأَمَانَةِ وَ الْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ وَ قِلَّةُ الْفَخْرِ وَ الْبُخْلِ وَ صَلََةُ الْأَرْحَامِ وَ رَحْمَةُ الضُّعَفَاءِ وَ قِلَّةُ الْمَوَاتَاةِ لِلنِّسَاءِ وَ بَذْلُ الْمَعْرُوفِ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ وَ سِعَةُ الْحِلْمِ وَ اتِّبَاعُ الْعِلْمِ فِيمَا يُقَرِّبُ إِلَى اللَّهِ - عَزَّ وَ جَلَّ - ، طُوبَى لَهُمْ وَ حُسْنُ مَآبٍ. وَ طُوبَى شَجَرَةً فِي الْجَنَّةِ، أَصْلُهَا فِي دَارِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ ... ؛

تقوایندگان، نشانه‌هایی دارند که با آنها شناخته می‌شوند: راستگویی، امانتداری، وفای به عهد، کم فخر فروشی، کم بخل ورزیدن، صله رحم، رحم به ضعیفان، کم موافقت کردن با زنان، به همه نیکی کردن، خوش اخلاقی، بردباری بسیار و پیروی از علم نزدیک کننده به خداوند. و آنان طوبی، و سرانجام نیک دارند. طوبی درختی است در بهشت که ریشه آن در خانه پیامبر خدا صلی الله علیه و آله است. ...

امام علی علیه السلام: لِلْمُتَّقَى ثَلَاثُ عِلَامَاتٍ: إِخْلَاصُ الْعَمَلِ وَ قِصْرُ الْأَمَلِ وَ اغْتِنَامُ الْمَهْلِ؛

تقوایپیشه، سه نشانه دارد: اخلاص در عمل، کوتاهی آرزو، و غنیمت شمردن فرصت‌ها.

امام علی علیه السلام: إِنَّ الْأَنْقِيَاءَ كُلَّ سَخِيٍّ مُتَعَفِّفٍ مُحْسِنٍ؛

همه تقوایپیشگان سخاوتمند، پاکدامن و نیکوکارند.

امام علی علیه السلام: فُسَادُ الْأَخْلَاقِ بِمُعَاشَرَةِ السُّفَهَاءِ وَ صَلَاحُ الْأَخْلَاقِ بِمُنَافَسَةِ الْعُقَلَاءِ. وَ الْخَلْقُ أَشْكَالٌ، فَكُلُّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ؛

معاشرت با نابخردان، اخلاق را فاسد و رقابت با خردمندان، اخلاق را اصلاح می‌نماید. و مردم متفاوتند، پس هر کس بر حسب ساختار و طینت خود عمل می‌کند.

امام علی علیه السلام: يَكْتَسِبُ الصَّادِقُ بِصِدْقِهِ ثَلَاثًا: حُسْنَ الثَّقَّةِ بِهِ وَ الْمَحَبَّةَ لَهُ وَ الْمَهَابَةَ عَنْهُ؛

راستگو، با راستگویی خود، سه چیز را به دست می‌آورد: اعتماد، محبت و شکوه (در دل‌ها).

امام علی علیه السلام: إِنَّ التَّقْوَى مُنْتَهَى رِضَى اللَّهِ مِنْ عِبَادِهِ وَ حَاجَتُهُ مِنْ خَلْقِهِ، فَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِنْ أَسْرَرْتُمْ عِلْمَهُ وَ إِنْ أَعْلَنْتُمْ كِتَبَهُ؛

نهایت خشنودی خداوند از بندگان و خواسته او از آفریدگانش، تقواست، پس نسبت به خداوندی که اگر پنهان کنید می‌داند و اگر آشکار سازید می‌نویسد، تقوا داشته باشید.

امام علی علیه السلام: سَادَةُ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْأَنْقِيَاءُ الْأَبْرَارُ؛

سروران اهل بهشت، تقوایپیشگان نیکوکارند.

امام علی علیه السلام: فَهَلُمَّ أَيُّهَا النَّاسُ! إِلَى التَّعَاوُنِ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ - عَزَّ وَ جَلَّ - وَ الْقِيَامِ بِعَدْلِهِ وَ الْوَفَاءِ بِعَهْدِهِ وَ الْإِنْصَافِ لَهُ فِي جَمِيعِ حَقِّهِ، فَإِنَّهُ لَيْسَ الْعِبَادُ إِلَى شَيْءٍ أَحْوَجَ مِنْهُمْ إِلَى التَّنَاصُحِ فِي ذَلِكَ وَ حُسْنِ التَّعَاوُنِ عَلَيْهِ؛

ای مردم! بیایید یکدیگر را بر اطاعت خدا یاری کنید و عدالت او را به پا دارید و به عهد خود با خدا وفا کنید و در تمامی حقوق الهی، منصفانه رفتار کنید؛ زیرا که بندگان خدا به چیزی نیازمندتر از این نیستند که در این امور یکدیگر را نصیحت و خوب یاری کنند.

امام علی علیه السلام: تَبَيَّنَتِ الْأَخْوَةُ فِي اللَّهِ عَلَى التَّنَاصُحِ فِي اللَّهِ وَ التَّبَاذُلِ فِي اللَّهِ وَ التَّعَاوُنِ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ وَ التَّنَاضُحِ عَنْ مَعَاصِي اللَّهِ وَ التَّنَاصُرِ فِي اللَّهِ وَ إِخْلَاصِ الْمَحَبَّةِ؛

برادری در راه خدا، بر این پایه استوار است که با یکدیگر برای خدا نصیحت، بخشش، کمک بر طاعت، نهی از معصیت، همیاری و دوستی خالصانه داشته باشید.

امام علی علیه السلام: لَوْ أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا عَلَى عَبْدٍ رَتَقَا، ثُمَّ اتَّقَى اللَّهَ، لَجَعَلَ اللَّهُ لَهُ مِنْهُمَا مَخْرَجًا وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛

اگر آسمان‌ها و زمین، بر بنده‌ای بسته شوند و او تقوای الهی پیشه کند، خداوند، حتماً راهی برای او می‌گشاید و از جایی که گمان ندارد، روزی‌اش می‌دهد.

امام علی علیه السلام: خُلُوْا الْقُلُوبِ مِنَ التَّقْوَى يَمْلُؤُهُ مِنْ فِتَنِ الدُّنْيَا؛
دلی که از تقوا خالی باشد، فتنه‌های دنیا آن را پر کند.

امام علی علیه السلام: خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِي خَصْلَتَيْنِ الْغِنَى وَالتَّقَى، وَ شَرُّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِي خَصْلَتَيْنِ الْفَقْرُ وَالْفُجُورُ؛

خیر دنیا و آخرت در دو خصلت است: بی‌نیازی و تقوا. و شرّ دنیا و آخرت در دو خصلت است: نیازمندی و گناه.

امام علی علیه السلام: اَلتَّقَى سَابِقٌ اِلَى كُلِّ خَيْرٍ؛
تقوای پیشه، برای انجام هر کار خیری سبقت می‌گیرد.

امام علی علیه السلام: وَ اَللّٰهُ مَا اَرٰى عَبْدًا يَتَّقِي تَقْوًى تَنْفَعُهُ حَتّٰى يَخْزِنَ لِسَانَهُ؛
به خدا سوگند! بنده با تقوایی را نمی‌شناسم که تقوایش او را سود دهد مگر آن که زبانش را نگه دارد.

امام علی علیه السلام: اَلْمُتَّقُونَ اَنْفُسُهُمْ عَفِيفَةٌ وَ حَاجَاتُهُمْ خَفِيفَةٌ وَ خَيْرَاتُهُمْ مَّامُونَةٌ وَ شُرُورُهُمْ مَّامُونَةٌ؛

تقوای پیشگان، پاكدامن و كم خرج و زحمت‌اند. و مردم به خیرشان، امید دارند و از شرّشان، در امانند.

امام علی علیه السلام: كُونُوا بِقَبُولِ الْعَمَلِ أَشَدَّ اِهْتِمَامًا مِنْكُمْ بِالْعَمَلِ فَإِنَّهُ لَنْ يَقِلَّ عَمَلٌ مَعَ التَّقْوَى وَ كَيْفَ يَقِلُّ عَمَلٌ تُقْبَلُ؛

همّتتان برای پذیرفته شدن عمل، بیشتر از خود عمل باشد؛ زیرا عملی که با تقوا همراه باشد، هرگز اندک نیست و چگونه اندک باشد عملی که پذیرفته می‌شود.

امام علی علیه السلام: مَنْ اتَّقَى اللَّهَ سُبْحَانَهُ، جَعَلَ لَهُ مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرَجًا وَ مِنْ كُلِّ ضِيقٍ مَخْرَجًا؛

هر کس تقوای خدای سبحان را رعایت کند، خداوند، برای او از هر غمی گشایشی و از هر تنگنایی راه نجاتی فراهم می‌کند.

امام علی علیه السلام: لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ مَنْ خَاصَمَ؛

هر کس ستیزه جوست، قدرت تقوای الهی را ندارد.

امام علی علیه السلام: أَلُمْتُكَ مَيْتَةً شَهْوَتُهُ، مَكْظُومٌ غَيْظُهُ، فِي الرَّخَاءِ شَكُورٌ وَ فِي الْمَكَارِهِ صَبُورٌ؛

تقوای پیشه، هوا و هوسش مرده، خشمش فرو خورده، در آسایش، شکرگزار و در سختی‌ها، صبور است.

امام علی علیه السلام: إِنَّ تَقْوَى اللَّهِ دَوَاءٌ دَاءِ قُلُوبِكُمْ وَ بَصَرٌ عَمَى أَفْنِدَتِكُمْ وَ شِفَاءٌ مَرَضِ أَجْسَادِكُمْ وَ صَلَاحٌ فَسَادِ صُدُورِكُمْ وَ طَهُورٌ دَنَسِ أَنْفُسِكُمْ وَ جَلَاءٌ عَشَا أَبْصَارِكُمْ وَ أَمْنٌ فَرَعِ جَاشِكُمْ وَ ضِيَاءٌ سَوَادِ ظُلْمَتِكُمْ؛

تقوای الهی، داروی درد قلب‌ها، بیناکننده کوری دل‌ها، شفابخش بیماری جسم‌ها، برطرف کننده تباهی سینه‌ها، روشنی‌بخش ضعف چشم‌ها، فرو نشاننده ترس و اضطراب دل‌ها و روشنایی سیاهی و تاریکی شماست.

امام علی علیه السلام: إِنَّ مَنْ صَرَّحَتْ لَهُ الْعِبْرُ عَمَّا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْمَثَلَاتِ حَزَنَتُهُ التَّقْوَى عَنْ تَقَحُّمِ الشُّبُهَاتِ؛

آن کس که حوادث عبرت‌آموز روزگار را به چشم ببیند و از آن پند پذیرد، تقوا، او را از آلوده شدن به کارهای شبهه‌ناک باز می‌دارد.

امام علی علیه السلام: أَلُمْتُقُونَ (لَا يَرْضَوْنَ مِنْ أَعْمَالِهِمُ الْقَلِيلَ، وَ لَا يَسْتَكْثِرُونَ الْكَثِيرَ، فَهُمْ لَأَنْفُسِهِمْ مُتَّهِمُونَ وَ مِنْ أَعْمَالِهِمْ مُشْفِقُونَ؛

تقواییشان، از کار کم خود راضی نیستند و کارهای زیاد خود را، بسیار نمی‌شمارند، در نتیجه، خودشان را زیر سؤال برده و محاکمه می‌کنند و از کردار خود بیمناک‌اند.

امام علی علیه السلام: لَتُبْلَبُنَّ بَلْبَةً وَ لَتُغْرَبُنَّ غَرْبَةً وَ لَتُسَاطَنَّ سَوَطَ الْقَدْرِ حَتَّى يَعُودَ أَسْفَلُكُمْ أَعْلَاكُمْ وَ أَعْلَاكُمْ أَسْفَلَكُمْ؛

به یقین، همگی در غربال آزمایش، به هم درآمیخته و غربال می‌شوید [تا خوبتان از بد، جدا گردد] و همچون محتویات دیگ، زیر و رو می‌شوید تا فرودستان، فرادست گردد و فرادستان، فرودست شود.

امام علی علیه السلام: لَا تَفْرَحْ بِالْغِنَاءِ وَ الرَّخَاءِ وَ لَا تَغْتَمَّ بِالْفَقْرِ وَ الْبَلَاءِ، فَإِنَّ الذَّهَبَ يُجَرَّبُ بِالنَّارِ وَ الْمُؤْمِنُ يُجَرَّبُ بِالْبَلَاءِ؛

به ثروت و رفاه، شادمانی مکن و از تهیدستی و گرفتاری، اندوه به‌دل راه مده؛ زیرا طلا با آتش، خالص می‌شود و مؤمن با بلا و گرفتاری.

امام علی علیه السلام: مَا عَاقَبَ اللَّهُ عَبْدًا مُؤْمِنًا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا إِلَّا كَانَ اللَّهُ أَحْلَمَ وَ أَمَجَدَ وَ أَجْوَدَ مَنْ أَنْ يَعُودَ فِي عِقَابِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛

خداوند، هرگاه بنده مؤمنی را در این دنیا مجازات کند، بر دبارتر و بزرگوارتر و بخشنده‌تر از آن است که روز قیامت، بار دیگر مجازاتش کند.

امام علی علیه السلام: إِنَّ الْبَلَاءَ لِلظَّالِمِ آدَبٌ وَ لِلْمُؤْمِنِ إِمْتِحَانٌ وَ لِلْأَنْبِيَاءِ دَرَجَةٌ؛
بلا، برای ظالم، تنبیه، برای مؤمن، آزمایش و برای پیامبران، مقام و درجه است.

امام علی علیه السلام: بِتَقْوَى اللَّهِ أُمِرْتُمْ وَ لِلْأَخْسَانِ وَ الطَّاعَةِ خُلُقْتُمْ؛
به تقوا، فرمان داده شده‌اید و برای نیکوکاری و اطاعت از خدا، آفریده شده‌اید.

امام علی علیه السلام: اِعْلَمُوا أَنَّهُ مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا مِنَ الْفِتَنِ وَ نُورًا مِنَ الظُّلَمِ؛

بدانید که هر کس تقوا پیشه کند، خداوند، در برابر او، راهی برای خروج از فتنه‌ها و نوری در تاریکی‌ها قرار می‌دهد.

امام علی علیه السلام: إِنَّ أَهْنَأَ النَّاسِ عَیْشَا مَنْ كَانَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ رَاضِیاً؛

هر کس به آنچه خداوند به او داده است راضی باشد، راحت‌ترین زندگی را دارد.

امام علی علیه السلام: إِنَّ أَسْعَدَ النَّاسِ فِی الدُّنْیَا مَنْ عَدَلَ عَمَّا یَعْرِفُ ضَرَّهُ وَ إِنَّ أَشْقَاهُمْ مَنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ؛

خوشبخت‌ترین مردم در دنیا کسی است که از آنچه می‌داند برایش ضرر دارد، دوری کند و بدبخت‌ترین مردم کسی است که از هوا و هوس خود پیروی نماید.

امام علی علیه السلام: فِی وَصْفِ الذِّینَ أَحَبَّهُمُ اللَّهُ تَعَالَى: ... فَلَوْ رَأَیْتَهُمْ فِی نَهَارِهِمْ إِذَا لَرَأَیْتَ قَوْمًا یَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَ یَقُولُونَ لِلنَّاسِ حُسْنًا «فَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا» «وَ إِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرَّوْا أَكْرَامًا» قَدْ قَیَّدُوا أَقْدَامَهُمُ التُّهْمَاتِ وَ أَبْکَمُوا أَلْسِنَتَهُمْ أَنْ یَتَكَلَّمُوا فِی أَعْرَاضِ النَّاسِ؛

در توصیف کسانی که خداوند متعال دوستشان دارد: ... اگر در روز آنها را ببینی، خواهی دید که در زمین آرام گام برمی‌دارند و با مردم به نیکی سخن می‌گویند «و هرگاه نادان‌ها آنان را صدا می‌کنند، می‌گویند سلام» «و هرگاه به لغو برخورد می‌کنند، بزرگوارانه از آن می‌گذرند». قدم‌هایشان از رفتن به جاهای تهمت‌خیز، بسته‌اند و زبانشان را از این‌که درباره ناموس مردم سخن بگویند خاموش کرده‌اند.

امام علی علیه السلام: فِی صِفَةِ الْمُتَّقِینَ -: بُعْدُهُ عَمَّنْ تَبَاعَدَ عَنْهُ، زُهْدٌ وَ نَزَاهَةٌ وَ دُنُوُّهُ مِمَّنْ دَنَا مِنْهُ، لَیْنٌ وَ رَحْمَةٌ. لَیْسَ تَبَاعُدُهُ بِكِبَرٍ وَ عَظَمَةٍ وَ لَا دُنُوُّهُ بِمَكْرٍ وَ خَدِیْعَةٍ؛

در وصف پرهیزگاران، می‌فرماید: اگر از کسی دوری می‌کند، به خاطر دنیاگریزی و پاک‌دامنی است و اگر به کسی نزدیک می‌شود، از سر خوش‌خویی و مهربانی است، نه دوری کردنش از روی تکبر و نخوت است و نه نزدیک شدنش از روی مکر و فریب.

امام علی علیه السلام: أَلْعَفُو تَاجُ الْمَكَارِمِ؛

گذشت، اوج بزرگواری‌هاست.

امام علی علیه السلام: مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا فَلْيَبْدَأْ بِتَعْلِيمِ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْلِيمِ غَیْرِهِ وَلَیْکُنْ تَأْدِیْبُهُ بِسَیْرِتِهِ قَبْلَ تَأْدِیْبِهِ بِلِسَانِهِ وَ مُعَلِّمُ نَفْسِهِ وَ مُؤَدِّبُهَا أَحَقُّ بِالْإِجْلَالِ مِنْ مُعَلِّمِ النَّاسِ وَ مُؤَدِّبِهِمْ؛

کسی که خود را پیشوای مردم قرار داده، باید پیش از آموزش دیگران، خود را آموزش دهد و پیش از آن که دیگران را با زبان، ادب بیاموزد، باکردارش ادب آموزد و البته آموزش دهنده و ادب آموز، خود بیش از آموزگار و ادب آموز مردم، شایسته تجلیل است.

امام علی علیه السلام: فَهَلُمَّ أَيُّهَا النَّاسُ إِلَى التَّعَاوُنِ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ - عَزَّ وَ جَلَّ - وَ الْقِيَامِ بِعَهْدِهِ وَ الْوَفَاءِ بِعَهْدِهِ وَ الْإِنْصَافِ لَهُ فِي جَمِيعِ حَقِّهِ، فَإِنَّهُ لَيْسَ الْعِبَادُ إِلَى شَيْءٍ أَحْوَجَ مِنْهُمْ إِلَى التَّنَاصُحِ فِي ذَلِكَ وَ حُسْنِ التَّعَاوُنِ عَلَيْهِ؛

ای مردم! بیاید یکدیگر را بر اطاعت خدا، یاری کنید و عدالتش را بپادارید و به عهدش (در عبودیت او و ترك طاعت شیطان)، وفا کنید و در تمامی حقوق الهی، منصفانه رفتار کنید؛ زیرا که بندگان خدا به چیزی نیازمندتر از این نیستند که در این امور، یکدیگر را نصیحت و خوب یاری کنند.

امام علی علیه السلام: أَشَبَّهُ النَّاسَ بِأَنْبِيَاءِ اللَّهِ أَقُولُهُمْ لِلْحَقِّ وَ أَصْبَرُهُمْ عَلَى الْعَمَلِ بِهِ؛

شبيه ترین مردم به پیامبران الهی، کسی است که در بیان حق، گویاتر و در عمل به حق، صابرتر باشد.

امام علی علیه السلام: بئسَ الْقَرِينُ الْعُضْبُ: يُبْدِي الْمَعَائِبَ وَ يُدْنِي الشَّرَّ وَ يُبَاعِدُ الْخَيْرَ؛

خشم، هم نشین بسیار بدی است: عیب ها را آشکار، بدی ها را نزدیک و خوبی ها را دور می کند.

امام علی علیه السلام: أَوْصِيَكُمْ عِبَادَ اللَّهِ! بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّهَا الزَّمَامُ وَ الْقَوَامُ فَتَمَسَّكُوا بِوَتَائِقِهَا وَ اغْتَصِمُوا بِحَقَائِقِهَا تَوْ؟ لَكُمْ إِلَى أَكْنَانِ الدَّعَةِ وَ أَوْطَانِ السَّعَةِ وَ مَعَاوِلِ الْحَرْزِ وَ مَنَازِلِ الْعِزِّ...؛

ای بندگان خدا! شما را به تقوای الهی سفارش می کنم، که تقوا، مهار است و مایه دوام، پس به ریسمان های استوار آن درآویزید و به حقایق آن چنگ زنید که شما را به نهانگاه های خوشی و سرزمین های گشایش و پناهگاه های امن و منزلگاه های عزت، رهنمون خواهد شد.

امام علی علیه السلام: اِعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ! أَنَّ التَّقْوَى دَارُ حِصْنٍ عَزِيزٍ، وَ الْفُجُورَ دَارُ حِصْنٍ ذَلِيلٍ لَا يَمْنَعُ أَهْلَهُ وَ لَا يُحَرِّزُ مَنْ لَجَا إِلَيْهِ. إِلَّا وَ بِالتَّقْوَى تُقْطَعُ حُمَةُ الْخَطَايَا؛

ای بندگان خدا! بدانید که تقوا، پناهگاهی نفوذناپذیر و استوار است و بدکاری و گناه، پناهگاهی سست که هر کس به آن پناه ببرد، از آسیب در امان نمی‌ماند. آگاه باشید که با تقوا، می‌توان تَب گناهان را قطع کرد.

امام علی علیه السلام: لَيْسَ مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ شَيْءٌ النَّاسُ أَشَدُّ عَلَيْهِ اجْتِمَاعًا مَعَ تَفَرُّقِ أَهْوَائِهِمْ وَ تَشْتَّتِ آرَائِهِمْ مِنْ تَعْظِيمِ الْوَفَاءِ بِالْعُهُودِ؛

هیچ يك از فرائض الهی همانند وفای به عهد نیست که مردم با همه خواسته‌های گوناگون و دیدگاه‌های مختلف، بیشتر بر آن اتفاق نظر داشته باشند.

امام علی علیه السلام: وَ اَيَّاكَ... اَنْ تَعِدَهُمْ فَتُتْبِعَ مَوْعِدَكَ بِخُلْفِكَ... فَاِنَّ الْخُلْفَ يُوْجِبُ الْمَقْتَ عِنْدَ اللَّهِ وَ النَّاسِ؛

بپرهیز از خلف وعده که آن موجب نفرت خدا و مردم از تو می‌شود.

امام علی علیه السلام: لَا تَعِدَنَّ عِدَّةً لَا تُتَّقَى مِنْ نَفْسِكَ بِأَنْجَازِهَا؛
وعده‌ای نده که از وفای به آن، اطمینان نداری.

امام علی علیه السلام: لَا تَعْتَمِدْ عَلَى مَوَدَّةٍ مَنْ لَا يُوْفَى بِعَهْدِهِ؛
به دوستی که به عهد خود وفا نمی‌کند، اعتماد نکن.

امام علی علیه السلام: خَيْرُ النَّاسِ مَنْ كَافَى عَلَى الْقَبِيحِ بِالْجَمِيلِ؛
بهترین مردم کسی است که در برابر بدی، خوبی نماید.

امام علی علیه السلام: عَوْدُ لِسَانِكَ لِيْنِ الْكَلَامِ وَ بَذْلُ السَّلَامِ، يَكْثُرُ مُحِبُّوكَ وَ يَقِلُّ مُبْغِضُوكَ؛

زبان خود را به نرم‌گویی و سلام کردن عادت ده، تا دوستانت زیاد و دشمنانت کم شوند.

امام علی علیه السلام: الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ مَا اجْتَنَبَ الْكَبَائِرَ، وَ هِيَ الَّتِي قَالَ اللَّهُ: «إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ»؛

نمازهای پنج‌گانه، کفاره گناهان غیر کبیره‌ای است که در میان آنها انجام می‌شود و درباره آن، خداوند، فرموده است: «همانا، خوبی‌ها، بدی‌ها را از بین می‌برند».

امام علی علیه السلام: لَا يَصْدُرُ عَنِ الْقَلْبِ السَّلِيمِ إِلَّا الْمَعْنَى الْمُسْتَقِيمُ؛

از قلب سالم، جز اندیشه درست برنمی‌خیزد.

امام علی علیه السلام: أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ، صِدْقُ حَدِيثٍ وَ
أَدَاءُ أَمَانَةٍ وَ عِفَّةٌ بَطْنٍ وَ حُسْنُ خُلُقٍ؛

چهار چیز است که به هر کس داده شود، خیر دنیا و آخرت به او داده شده است:
راستگویی، ادای امانت، حلال‌خوری و خوش‌اخلاقی.

امام علی علیه السلام: الصَّادِقُ، عَلَى شَفَا مَنْجَاةٍ وَ كَرَامَةٍ وَ الْكَاذِبُ، عَلَى شُرْفِ مَهْوَاةٍ وَ
مَهَانَةٍ؛

راستگو، در آستانه نجات و بزرگواری است و دروغگو، در لبه پرتگاه و خواری.

امام علی علیه السلام: مَنْ نَارَعَ وَ خَاصَمَ قَطَعَ بَيْنَهُمُ الْفَشْلُ وَ ذَاقُوا وَ بَالَ أَمْرِهِمْ وَ
سَاءَتْ عِنْدَهُ الْحَسَنَةُ وَ حَسُنَتْ عِنْدَهُ السَّيِّئَةُ وَ مَنْ سَاءَتْ عَلَيْهِ الْحَسَنَةُ أَعْوَرَتْ عَلَيْهِ طُرُقَهُ
وَ اغْتَرَضَ عَلَيْهِ أَمْرُهُ وَ ضَاقَ عَلَيْهِ مَخْرَجُهُ وَ حَرِيٌّ أَنْ يَرْجَعَ مِنْ دِينِهِ وَ يَتَّبَعَ غَيْرَ سَبِيلِ
الْمُؤْمِنِينَ؛

کسانی که به کشمکش و دشمنی با یکدیگر پردازند، دچار سستی می‌شوند و سرانجام بد
کارشان را می‌چشند و در نزدشان خوبی، بدی و بدی، خوبی جلوه می‌کند، در نتیجه
راهشان را درست نمی‌بینند، کارشان دشوار و گریزگاهشان تنگ می‌شود. چنین کسان در
معرض خروج از دین و پیروی از راه غیر مؤمنان هستند.

امام علی علیه السلام: إِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ بِهَذَا الْأَمْرِ أَقْوَاهُمْ عَلَيْهِ وَ أَعْلَمُهُمْ بِأَمْرِ اللَّهِ فِيهِ؛

شایسته‌ترین مردم برای اداره جامعه، توانمندترین آنها در این کار و داناترین‌شان به احکام
خدا در این زمینه است.

امام علی علیه السلام: قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ «فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَ
الرَّسُولِ» فَرَدُّهُ إِلَى اللَّهِ أَنْ نَحْكُمَ بِكِتَابِهِ، وَ رَدُّهُ إِلَى الرَّسُولِ أَنْ نَأْخُذَ بِسُنَّتِهِ؛ فَإِذَا حُكِمَ بِالصِّدْقِ
فِي كِتَابِ اللَّهِ فَتَحْنُ أَحَقَّ النَّاسِ بِهِ، وَ إِنْ حُكِمَ بِسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فَتَحْنُ
أَحَقَّ النَّاسِ وَ أَوْلَاهُمْ بِهِ؛

خداوند سبحان فرموده است: «هرگاه در چیزی با هم اختلاف و نزاع داشتید، به (حکم) خدا و رسول، مراجعه (و بدان عمل کنید)». عرضه کردن به خدا این است که طبق کتاب او حکم کنیم و عرضه کردن به رسول خدا صلی الله علیه و آله این است که براساس سنت او حکم نماییم. پس اگر حقیقتاً به کتاب خدا دآوری شود، ما از دیگر مردم، بدان سزاوارتریم و اگر به سنت رسول خدا صلی الله علیه و آله دآوری شود، ما از دیگران به آن، سزاوارتر و اولی‌تریم.

امام علی علیه السلام: طَاعَةُ اللَّهِ، مِفْتَاحُ كُلِّ سَدَادٍ وَ صَلَاحُ كُلِّ فَسَادٍ؛

اطاعت از خدا، کلید هر درستی و مایه اصلاح هر فساد است.

امام علی علیه السلام: لَمْ تَخُلْ مِنْ لُطْفِهِ مَطْرِفَ عَيْنٍ فِي نِعْمَةٍ يُحْدِثُهَا لَكَ، أَوْ سَيِّئَةٍ يَسْتُرُهَا عَلَيْكَ، أَوْ بَلِيَّةٍ يَصْرِفُهَا عَنْكَ؛

چشم بر هم زدنی از لطف خدا بی‌بهره نیستی: در نعمتی که بر تو ارزانی می‌دارد، یا گناهی از تو که آن را می‌پوشاند، یا بلایی که از تو دور می‌سازد.

امام علی علیه السلام: أَكْثَرُ أَنْ تَنْظُرَ إِلَى مَنْ فَضَّلْتَ عَلَيْهِ، فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ أَبْوَابِ الشُّكْرِ؛

به کسی که بر او برتری داده شده‌ای بسیار بنگر، زیرا این کار یکی از انگیزه‌های شکرگزاری است.

امام علی علیه السلام: مَنْ كَثُرَتْ نِعْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ كَثُرَتْ حَوَائِجُ النَّاسِ إِلَيْهِ؛ فَمَنْ قَامَ لِلَّهِ فِيهَا بِمَا يَجِبُ فِيهَا عَرَّضَهَا لِلدَّوَامِ وَ الْبَقَاءِ وَ مَنْ لَمْ يَقُمْ فِيهَا بِمَا يَجِبُ عَرَّضَهَا لِلزَّوَالِ وَ الْفَنَاءِ؛

هر کس نعمت‌های خدا برای او افزایش یابد، نیازهای مردم به او زیاد می‌شود. پس، هر کس برای خدا وظیفه خود را در برابر نعمت‌ها به جا آورد، آنها را در معرض دوام و ماندگاری قرار داده و هر کس به وظیفه خود در این باره عمل نکند، آن نعمت‌ها را در معرض زوال و نابودی نهاده است.

امام علی علیه السلام: أَقَلُّ مَا يَجِبُ لِلْمُنْعَمِ أَنْ لَا يُعْصِيَ بِنِعْمَتِهِ؛

کمترین وظیفه در برابر نعمت‌دهنده، آن است که با نعمتش نافرمانی وی نشود.

امام علی علیه السلام: أَیُّهَا النَّاسُ! فِی الْإِنْسَانِ عَشْرَ خِصَالٍ يُظْهِرُهَا لِسَانُهُ: شَاهِدٌ يُخْبِرُ عَنِ الضَّمِيرِ وَ حَاكِمٌ يَفْصِلُ بَيْنَ الْخِطَابِ وَ نَاطِقٌ يُرَدُّ بِهِ الْجَوَابُ وَ شَافِعٌ يُدْرِكُ بِهِ الْحَاجَّةَ وَ وَاصِفٌ يُعْرِفُ بِهِ الْأَشْيَاءَ وَ أَمِيرٌ يَأْمُرُ بِالْحَسَنِ وَ وَاعِظٌ يَنْهَى عَنِ الْقَبِيحِ وَ مُعِزٌّ تُسَكِّنُ بِهِ الْأَحْزَانَ وَ حَاضِرٌ تُجَلَّى بِهِ الضَّغَائِنُ وَ مُوْنِقٌ تَلْتَدُّ بِهِ الْأَسْمَاعُ؛

ای مردم! انسان ده خصلت دارد که زبان او آنها را آشکار می‌سازد: زبان، گواهی است که از درون خبر می‌دهد. داوری است، که به دعاها خاتمه می‌دهد. گویایی است که به وسیله آن به پرسش‌ها پاسخ داده می‌شود. واسطه‌ای است که با آن حاجت برآورده می‌شود. وصف‌کننده‌ای است که با آن اشیا شناخته می‌شود. فرماندهی است که به نیکی فرمان می‌دهد. پنددهنده‌ای است که از زشتی باز می‌دارد. تسلیت‌دهنده‌ای است که غم‌ها با آن آرامش می‌یابد. حاضری است که با آن کینه‌ها برطرف می‌شود و دلربایی است که گوش‌ها با آن لذت برخوردار می‌شوند.

امام علی علیه السلام: وَ عَنْ ذَلِكَ مَا حَرَسَ اللَّهُ عِبَادَهُ الْمُؤْمِنِينَ بِالصَّلَوَاتِ وَ الزَّكَّوَاتِ وَ مُجَاهَدَةِ الصِّيَامِ فِي الْأَيَّامِ الْمَفْرُوضَاتِ تَسْكِينًا لِأَطْرَافِهِمْ وَ تَخْشِيعًا لِأَبْصَارِهِمْ وَ تَذْلِيلًا لِنَفُوسِهِمْ وَ تَخْفِيزًا لِقُلُوبِهِمْ وَ إِذْهَابًا لِلْخِيَلِ عَنْهُمْ ... أَنْظُرُوا إِلَى مَا فِي هَذِهِ الْأَفْعَالِ مِنْ قَمْعِ نَوَاجِمِ الْفَخْرِ وَ قَدْعِ طَوَالِعِ الْكِبَرِ؛

از این جاست که خداوند، بندگان مؤمن خود را به وسیله نمازها و زکات‌ها و جدیت در روزه‌داری در روزهای واجب، نگهبانی می‌کند؛ زیرا که این امور باعث آرام شدن اعضا و جوارح و خشوع دیدگان و فروتنی جان‌ها و خضوع دل‌ها و بیرون راندن کبر و نخوت از وجود آنان می‌شود... بنگرید، که این اعمال چگونه نموده‌ای فخر فروشی را در هم می‌شکند و آثار و نشانه‌های تکبر را می‌زداید!

امام علی علیه السلام: شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَثِقُ بِأَحَدٍ لِسُوءِ ظَنِّهِ وَ لَا يَثِقُ بِهِ أَحَدٌ لِسُوءِ فِعْلِهِ؛ بدترین مردم کسی است که به خاطر بدگمانیش، به کسی اعتماد نمی‌کند و به خاطر کردار بدش، کسی به او اعتماد نمی‌نماید.

امام علی علیه السلام: إِنَّ الْمُسْلِمَ أَخُو الْمُسْلِمِ، فَلَا تَخَازِلُوا وَ لَا تَتَنَابَزُوا؛

مسلمان، برادر مسلمان است، پس، از یاری یکدیگر دست برندارید و به هم توهینی روا مدارید.

امام علی علیه السلام: كَانَ فِيمَا وَعَظَ بِهِ لُقْمَانُ ابْنَهُ أَنْ قَالَ لَهُ: يَا بُنَيَّ! لِيَعْتَبِرَ مَنْ قَصُرَ يَقِينُهُ وَ ضَعُفَتْ نِيَّتُهُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ، أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى خَلَقَهُ فِي ثَلَاثَةِ أَحْوَالٍ مِنْ أَمْرِهِ وَ آتَاهُ رِزْقَهُ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ فِي وَاحِدَةٍ مِنْهَا كَسْبٌ وَ لَا حِيلَةٌ، إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى سَيَرَزُقُهُ فِي الْحَالِ الرَّابِعَةِ... فِي رَحِمِ أُمِّهِ... مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ... مَنْ كَسَبَ آبَاؤُهُ... حَتَّى إِذَا كَبِرَ وَ عَقَلَ وَ اكْتَسَبَ لِنَفْسِهِ ضَاقَ بِهِ أَمْرُهُ وَ ظَنَّ الظُّنُونَ بِرَبِّهِ وَ جَحَدَ الْحُقُوقَ فِي مَالِهِ وَ قَتَرَ عَلَى نَفْسِهِ وَ عِيَالِهِ، مَخَافَةَ إِفْتَارِ رِزْقٍ وَ سُوءِ يَقِينٍ بِالْخَلْفِ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى؛

از جمله اندرزهای لقمان به فرزندش این بود: **فرزندم! کسی که در به دست آوردن روزی، یقینش [به خدا] اندک و نیتش [به روزی‌رسان] سست است، باید از آن عبرت آموزد که خدای تبارک و تعالی او را در سه جا از خلقتش روزی داد؛ بی آن‌که خودش در آنها تلاش و برنامه‌ای داشته باشد. پس خدای تبارک و تعالی در مرحله چهارم نیز روزی او را خواهد داد... در رحم مادرش... و از شیر مادرش... و از درآمد والدینش روزی او را داد... تا آن‌که بزرگ شد و عقلش رشد کرد و مستقلاً درآمد کسب کرد. در این هنگام بر خود سخت گرفت و به پروردگارش بدگمان شد و از ترس تنگدستی و یقین نداشتن به وعده خدای تبارک و تعالی، حقوق مالی خود (نسبت به دیگران) را نادیده گرفت و خود و خانواده‌اش را در سختی و تنگنا قرار داد.**

امام علی علیه السلام: الْجَمْعُ بَيْنَ الصَّلَاتَيْنِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ التَّعْقِيبُ بَعْدَ الْغَدَاةِ وَ بَعْدَ الْعَصْرِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ صَلََةُ الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ كَسْحُ الْفَنَاءِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ مُوَاسَاةُ الْآخِ فِي اللَّهِ - عَزَّ وَ جَلَّ - يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ الْبُكُورُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ الْإِسْتِغْفَارُ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ اسْتِعْمَالُ الْأَمَانَةِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ قَوْلُ الْحَقِّ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ إِجَابَةُ الْمُؤَدَّنِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ تَرْكُ الْكَلَامِ فِي الْخَلَاءِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ تَرْكُ الْحَرِصِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ شُكْرُ الْمُنْعَمِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ اجْتِنَابُ الْيَمِينِ الْكَاذِبَةِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ الْوُضُوءُ قَبْلَ الطَّعَامِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ أَكْلُ مَا يَسْقُطُ مِنَ الْخَوَانِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ كُلَّ يَوْمٍ ثَلَاثِينَ مَرَّةً دَفَعَ اللَّهُ - عَزَّ وَ جَلَّ - عَنْهُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنَ الْبَلَاءِ أَيْسَرَهَا الْفَقْرُ؛

دو نماز (ظهر با عصر و مغرب با عشا) را با هم خواندن، تعقیب بعد از نماز صبح و عصر، صله رحم، نظافت حريم خانه، همدردی و یاری نمودن برادر (دینی)، سحرخیزی در طلب روزی، استغفار، امانت‌داری، حق‌گویی، اجابت دعوت مؤدّن، صحبت نکردن در توالت، ترك حرص، تشکر از ولی نعمت، پرهیز از قسم دروغ، شستن دست قبل از غذا، و خوردن آنچه بیرون از سفره می‌افتد، روزی را زیاد می‌کنند و کسی که هر روز سی مرتبه

خدا را تسبیح بگوید، خدای - عز و جل - هفتاد نوع بلا را از او دور می‌کند که آسان‌ترین آن فقر است.

امام علی علیه السلام: قَارِنِ أَهْلَ الْخَيْرِ تَكُنْ مِنْهُمْ وَ بَايِنِ أَهْلَ الشَّرِّ تَبَيَّنْ عَنْهُمْ؛

با خوبان معاشرت کن تا از آنان باشی و از بدان دوری کن تا از آنان نباشی.

امام علی علیه السلام: فَأَعْلَمْنَا سُبْحَانَهُ أَنَّهُ قَدْ أَمَرَهُمْ بِالْعِمَارَةِ لِيَكُونَ ذَلِكَ سَبَبًا لِمَعَايِشِهِمْ بِمَا يَخْرُجُ مِنَ الْأَرْضِ مِنَ الْحَبِّ وَ الثَّمَرَاتِ وَ مَا شَاكَلَ ذَلِكَ؛

خداوند سبحان، ما را آگاه کرد که مردم را به آباد کردن فرمان داده است تا با غلات و میوه‌ها و مانند آنها که از زمین بیرون می‌آید، زندگی خویش را سامان دهند.

امام علی علیه السلام: فَوَ اللَّهُ مَا أَغْضَبْتُهَا وَ لَا أَكْرَهْتُهَا عَلَى أَمْرِ حَتَّى قَبَضَهَا اللَّهُ - عَزَّ وَ جَلَّ - إِلَيْهِ وَ لَا أَغْضَبْتَنِي وَ لَا عَصَتْ لِي أَمْرًا وَ لَقَدْ كُنْتُ أَنْظُرُ إِلَيْهَا فَتَنْكَشِفُ عَنِّي الْهُمُومُ وَ الْأَخْزَانُ؛

به خدا سوگند که هرگز بر فاطمه علیها السلام غضب نکردم و او را به کاری مجبور نساختم، تا آن‌که خداوند - عز و جل - او را به نزد خویش بُرد و او نیز مرا خشمگین نساخت و هرگز بر خلاف خواست من عمل نکرد و من هرگاه به او نگاه می‌کردم، غصه‌ها و اندوه‌هایم برطرف می‌شد.

امام علی علیه السلام: قَسَمَ أَرْزَاقَهُمْ وَ أَحْصَى آثَارَهُمْ وَ أَعْمَالَهُمْ وَ عَدَدَ أَنْفُسِهِمْ وَ خَائِنَةَ أَعْيُنِهِمْ وَ مَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ مِنَ الضَّمِيرِ؛

خداوند، روزی‌های مردم را تقسیم فرموده و قدم‌ها و کرده‌ها و شمار نفس‌ها و نگاه‌های دزدانه چشم‌ها را و آنچه را که سینه‌ها پنهان می‌دارند، می‌داند.

امام علی علیه السلام: صَيَانَةُ الْمَرْأَةِ أَنْ نَعْمَ لِحَالِهَا وَ أَدْوَمَ لِحِمَالِهَا؛

محفوظ بودن و پاکدامنی، برای سلامت زن مفیدتر است و زیبایی او را بادوام‌تر می‌کند.

امام علی علیه السلام: كُلَّمَا كَانَتْ الْبُلُوى وَ الْإِخْتِبَارُ أَعْظَمَ كَانَتْ الْمَثُوبَةُ وَ الْجَزَاءُ أَجْزَلَ لَا تَرَوْنَ أَنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ اخْتَبَرَ الْأَوَّلِينَ مِنْ لَدُنْ آدَمَ - صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ - إِلَى الْآخِرِينَ مِنْ هَذَا الْعَالَمِ بِأَحْجَارٍ لَا تُضَرُّ وَ لَا تَنْفَعُ وَ لَا تُبْصِرُ وَ لَا تَسْمَعُ فَجَعَلَهَا بَيْتَهُ الْحَرَامَ الَّذِي جَعَلَهُ اللَّهُ لِلنَّاسِ قِيَامًا...؟ ! وَ لَكِنَّ اللَّهَ يَخْتَبِرُ عِبَادَهُ بِأَنْوَاعِ الشَّدَائِدِ وَ يَتَعَبَّدُهُمْ بِأَنْوَاعِ الْمَجَاهِدِ وَ

يَبْتَلِيهِمْ بِضُرُوبِ الْمَكَارِهِ إِخْرَاجاً لِلتَّكْبَرِ مِنْ قُلُوبِهِمْ وَ إِسْكَاناً لِلتَّذَلُّلِ فِي نُفُوسِهِمْ وَ لِيَجْعَلَ ذَلِكَ أَبْوَاباً فَتْحاً إِلَى فَضْلِهِ وَ أَسْبَاباً ذُلّاً لِعَفْوِهِ؛

هر چه گرفتاری و امتحان بزرگتر باشد، پاداش [آن] بیشتر است. مگر نمی‌بینید که خدای سبحان از زمان آدم - صلوات الله علیه - تا آخرین نفر از مردم این جهان را با سنگ‌هایی که ضرر و نفعی نمی‌رسانند و نمی‌بینند و نمی‌شنوند، آزمود و آن سنگ‌ها را خانه حرمت خود ساخت؛ خانه‌ای که آن را وسیله قیام مردم قرار داد ...؟! خداوند، بندگان را با انواع سختی‌ها امتحان می‌کند و با رنج‌ها و کوشش‌های گوناگون، به بندگی وادارشان می‌سازد و آنها را با امور ناخوشایند، می‌آزماید تا خودبزرگ‌بینی را از دل‌هایشان بیرون کند و فروتنی را در جان‌هایشان ساکن سازد و این را دری گشوده به سوی لطف و بخشش خود و وسیله‌ای آماده برای گذشت و آمرزش خویش قرار دهد.

امام علی علیه السلام: وَ قَدَّرَ الْأَرْزَاقَ فَكَثَّرَهَا وَ قَلَّلَهَا وَ قَسَمَهَا عَلَى الضَّيِّقِ وَ السَّعَةِ، فَعَدَلَ فِيهَا لِيَبْتَلِيَ مَنْ أَرَادَ بِمَيْسُورِهَا وَ مَعْسُورِهَا وَ لِيَخْتَبِرَ بِذَلِكَ الشُّكْرَ وَ الصَّبْرَ مِنْ غَنِيِّهَا وَ فَقِيرِهَا؛

خداوند، عادلانه روزی‌ها را کم و زیاد قرار داد و به تنگی و گشایش قسمت نمود تا مردم را با آسانی و سختی روزی، و ثروتمند را با شکر، و فقیر را با صبر، بیازماید.

امام علی علیه السلام: اُذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْراً خَالِصاً تَحْيُوا بِهِ أَفْضَلَ الْحَيَاةِ وَ تَسْلُكُوا بِهِ طُرُقَ النَّجَاةِ؛

خدا را خالصانه یاد کنید تا بهترین زندگی را داشته باشید و با آن، راه نجات و رستگاری را به پیمایید.

امام علی علیه السلام: إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا مَاتَ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ مَا قَدَّمَ؟ وَ قَالَ النَّاسُ: مَا آخَرَ؟ فَقَدَّمُوا فَضْلاً يَكُنْ لَكُمْ وَ لَا تُؤْخَرُوا كُلّاً يَكُنْ عَلَيْكُمْ؛

بنده هرگاه بمیرد فرشتگان می‌گویند: چه پیش فرستاد؟ و مردم می‌گویند: چه باقی گذاشت؟ پس، از زیادی مال خویش پیش فرستید تا به نفع شما گردد و همه را باقی نگذارید تا به ضرر شما شود.

امام علی علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ فَرَضَ فِي أَمْوَالِ الْأَغْنِيَاءِ أَقْوَاتَ الْفُقَرَاءِ فَمَا جَاعَ فَقِيرٌ إِلَّا بِمَا مُتَّعَ بِهِ غَنًى، وَ اللَّهُ تَعَالَى سَائِلُهُمْ عَنْ ذَلِكَ؛

خداوند سبحان، غذای فقرا را در اموال ثروتمندان قرار داده است، پس هیچ فقیری در دنیا گرسنگی نمی‌کشد مگر این‌که ثروتمندی حق او را نداده باشد و خداوند از اغنیا در این باره خواهد پرسید.

امام علی علیه السلام: خَيْرُ الْمَعْرُوفِ مَا لَمْ يَتَقَدَّمْهُ الْمَطْلُ وَ لَمْ يَتَعَقَّبْهُ الْمَنْ؛

بهترین نیکی آن است که سریع انجام گیرد و منتی به دنبالش نباشد.

امام علی علیه السلام :- أَبُو الطَّفِيلِ: اشْتَرَى عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثَوْبًا فَأَعْجَبَهُ فَتَصَدَّقَ بِهِ؛

ابو الطفیل می‌گوید: علی علیه السلام لباسی را خریدند و از آن، خوششان آمد. لذا آن را صدقه دادند.

امام علی علیه السلام: أُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ - عَزَّ وَ جَلَّ - فَإِنَّ الْمُنْفِقَ بِمَنْزِلَةِ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمَنْ آيَقَنَ بِالْخَلْفِ جَادَ وَ سَخَتْ نَفْسُهُ بِالنَّفَقَةِ؛

از آنچه خدای - عز و جل - روزی شما کرده، انفاق کنید؛ چرا که انفاق‌کننده، مقام مجاهد در راه خدا را دارد. پس هر کس مطمئن باشد که خداوند جبران می‌کند، بخشش می‌نماید و با انفاق کردن، سخاوت می‌ورزد.

امام علی علیه السلام: مِنْ كِتَابِهِ إِلَى عَامِلِهِ بِالْبَصْرَةِ عُثْمَانُ بْنُ حُنَيْفٍ: وَ مَا ظَنَنْتُ أَنَّكَ تُجِيبُ إِلَى طَعَامِ قَوْمٍ عَائِلُهُمْ مَجْفُوءٌ وَ غَنِيَّتُهُمْ مَدْعُوءٌ؛

در نامه خود به عثمان بن حنیف، کارگزار آن حضرت در بصره، نوشتند: گمان نمی‌بردم که تو دعوت میهمانی قومی را بپذیری که نیازمندانشان مورد بی‌مهری قرار گرفته و ثروتمندانشان دعوت شده‌اند.

احادیث امیرالمؤمنین علی علیه السلام (7087) حدیث (قسمت ۹)

امام علی علیه السلام: تَعَاهَدُوا أَمْرَ الصَّلَاةِ وَ حَافِظُوا عَلَيْهَا وَ اسْتَكْثَرُوا مِنْهَا وَ تَقَرَّبُوا بِهَا، فَإِنَّهَا كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا، أَلَا تَسْمَعُونَ إِلَى جَوَابِ أَهْلِ النَّارِ حِينَ سُئِلُوا «مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ * قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ»؟ !

مراقب نماز باشید و آن را پاس بدارید و بسیار به جای آورید و به وسیله آن به خدا تقرب جوید؛ زیرا نماز در وقت‌هایی تعیین شده، بر مؤمنان واجب شده است. آیا پاسخ دوزخیان را نمی‌شنوید که وقتی از آنها پرسیده می‌شود: «چه چیز شما را به دوزخ وارد ساخت؟» می‌گویند: «ما از نمازگزاران نبودیم»؟!!

امام علی علیه السلام: كَثْرَةُ الْمَالِ تُفْسِدُ الْقُلُوبَ، وَ تُنْشِئُ الذُّنُوبَ؛

ثروت زیاد، دل‌ها را فاسد می‌کند و گناه می‌آورد.

امام علی علیه السلام: أَلْفَتْنُ ثَلَاثٌ: حُبُّ النَّسَاءِ وَ هُوَ سَيْفُ الشَّيْطَانِ وَ شُرْبُ الْخَمْرِ وَ هُوَ فَخُّ الشَّيْطَانِ وَ حُبُّ الدِّينَارِ وَ الدَّرْهَمِ وَ هُوَ سَهْمُ الشَّيْطَانِ؛

سه چیز فتنه خیز است: شیفتگی به زنان که شمشیر شیطان، می‌خوارگی که دام شیطان و ثروت‌دوستی که تیر شیطان است.

امام علی علیه السلام: وَ قَدْ سَمِعَ قَوْمًا مِنْ أَصْحَابِهِ يَسُبُّونَ أَهْلَ الشَّامِ أَيَّامَ حَرْبِهِمْ بِصَفَيْنَ: إِنِّي أَكْرَهُ لَكُمْ أَنْ تَكُونُوا سَبَابِينَ، وَ لَكِنَّكُمْ لَوْ وَصَفْتُمْ أَعْمَالَهُمْ وَ ذَكَّرْتُمْ حَالَهُمْ كَانَ أَصَوَّبَ فِي الْقَوْلِ، وَ أَبْلَغَ فِي الْعُذْرِ، وَ قُلْتُمْ مَكَانَ سَبِّكُمْ إِيَّاهُمْ: اَللّٰهُمَّ! احْقِنِ دِمَاعَنَا وَ دِمَاعَهُمْ، وَ أَصْلَحِ ذَاتَ بَيْنِنَا وَ بَيْنَهُمْ، وَ اهْدِهِمْ مِنْ ضَلَالَتِهِمْ حَتَّى يَعْرِفَ الْحَقَّ مِنْ جَهْلِهِ، وَ يَرْعَوْا عَنِ الْغَىِّ وَ الْعُدْوَانِ مَنْ لَهَجَ بِهِ؛

امام علی علیه السلام هنگامی که شنیدند گروهی از اصحابش در جنگ صفین، شامیان را دشنام می‌گویند، فرمودند: به راستی دوست ندارم که شما دشنام‌دهنده باشید؛ ولی اگر [در گفتارتان بر ضد آنها] اعمالشان را وصف کنید و به بیان حال آنها بپردازید، سخنتان درست‌تر و عذرتان پذیرفته‌تر است. پس به جای دشنام دادن آنها، بگویید: بارخدا! خون‌های ما و خون‌های آنها را از ریخته شدن، نگه دار و میان ما و ایشان صلح و آشتی

برقرار نما و ایشان را از گمراهی نجات ده، تا هر کس حق را نمی‌شناسد بشناسد و آن کس که شیفته گمراهی است از آن باز ایستد.

امام علی علیه السلام: مَا زَالَتْ نِعْمَةٌ وَ لَا نَضَارَةٌ عَيْشٍ إِلَّا بِذُنُوبٍ اجْتَرَحُوا، إِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَامٍ لِلْعَبِيدِ؛

هیچ نعمت و شادابی زندگی از دست نرفت مگر به سبب گناهانی که مرتکب شدند. همانا خداوند، به بندگان ستم نمی‌کند.

امام علی علیه السلام: شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَغْفُو عَنِ الزَّلَّةِ وَ لَا يَسْتُرُ الْعَوْرَةَ؛
بدترین مردم کسی است که خطا را نمی‌بخشد و عیب (دیگران) را نمی‌پوشاند.

امام علی علیه السلام: شَرُّ النَّاسِ مَنْ كَانَ مُتَتَبِعًا لِعُيُوبِ النَّاسِ عَمِيًّا لِمَعَايِبِهِ؛
بدترین مردم کسی است که در پی عیوب مردم باشد و عیوب خود را نبیند.

امام علی علیه السلام: عِنْدَ تَنَاهَى الشَّدَّةِ تَكُونُ الْفُرْجَةُ، وَ عِنْدَ تَضَائِقِ حَلَقِ الْبَلَاءِ يَكُونُ الرَّخَاءُ؛

چون سختی به نهایت رسید، گشایش آید و چون حلقه‌های بلا، تنگ گردد، آسودگی فرا رسد.

امام علی علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ يَبْتَلِي عِبَادَهُ عِنْدَ الْأَعْمَالِ السَّيِّئَةِ بِنَقْصِ الثَّمَرَاتِ، وَ حَبْسِ الْبَرَكَاتِ، وَ إِغْلَاقِ خَزَائِنِ الْخَيْرَاتِ، لِيَتُوبَ تَائِبٌ، وَ يَقْلَعَ مُقْلَعٌ، وَ يَتَذَكَّرَ مُتَذَكِّرٌ، وَ يَزْدَجِرَ مُزْدَجِرٌ، وَ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْإِسْتِغْفَارَ سَبِيلًا لِدُرُورِ الرِّزْقِ وَ رَحْمَةً الْخَلْقِ، فَقَالَ سُبْحَانَهُ: «اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَ يُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَ بَنِينَ وَ يُجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَ يُجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارٌ» فَرَحِمَ اللَّهُ أَمْرًا اسْتَقْبَلَ تَوْبَتَهُ وَ اسْتَقَالَ خَطِيئَتَهُ وَ بَادَرَ مَنِيَّتَهُ؛

خداوند، بندگان را هنگام ارتکاب اعمال ناشایست، با کمبود میوه‌ها و متوقف شدن برکت‌ها و بسته شدن گنجینه‌های خیرات می‌آزماید تا توبه‌کننده توبه کند و گناهکار از گناه، باز ایستد و پندگیرنده پند گیرد و بازدارنده باز دارد. خدای پاک، توبه را وسیله فراوانی روزی و مایه رحمت بر آفریدگان قرار داد و فرمود: «از پروردگارتان آمرزش بخواهید که او همواره آمرزنده است، تا از آسمان برای شما بارانی پی در پی فرو ریزد و

شما را با مال و فرزند، یاری نماید و باغ‌های خرم و نهرهای جاری به شما عطا فرماید». پس خدا رحمت کند کسی را که به توبه روی آورد و به خاطر خطاهای خود، [از خدا] بخشش بطلبد و برای مرگ، توشه برگیرد.

امام علی علیه السلام: إِنَّ أَهْنَأَ النَّاسِ عَيْشًا مَنْ كَانَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ رَاضِيًا؛

هر کس به آنچه خداوند به او داده است راضی باشد، راحت‌ترین زندگی را دارد.

امام علی علیه السلام: أَوْعَمُ النَّاسِ عَيْشًا مَنْ مَنَحَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْقَنَاعَةَ وَ أَصْلَحَ لَهُ زَوْجَهُ؛

خوش‌ترین زندگی را کسی دارد که خداوند سبحان، قناعت را ارزانش داشته و همسری پاک و شایسته نصیبش گردانیده است.

امام علی علیه السلام: لَدَاتُهَا لَا تَمَلُّ وَ مُجْتَمِعُهَا لَا يَتَفَرَّقُ وَ سَكَّانُهَا قَدْ جَاوَرُوا الرَّحْمَنَ وَ قَامَ بَيْنَ أَيْدِيهِمُ الْعِلْمَانُ بِصِحَافٍ مِنَ الذَّهَبِ فِيهَا الْفَاكِهَةُ وَ الرِّيحَانُ؛

لذت‌ها و خوشی‌های بهشت، دل را نمی‌زند، انجمن آن از هم نمی‌پاشد، ساکنانش در پناه خدای رحمانند و در برابر آنان غلامانی با طبق‌های زرین پر از میوه و گل‌های خوشبو ایستاده‌اند.

امام علی علیه السلام: ثُمَّ أُنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ... وَ عِزًّا لَا تُهْزَمُ أَنْصَارُهُ...؛

قرآنی که بر پیامبر نازل شد... عزتی است که هوادارانش شکست نمی‌خورند. ...

امام علی علیه السلام: أَلَا إِنَّهُ مَنْ يُنْصِفِ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ لَمْ يَزِدْهُ اللَّهُ إِلَّا عِزًّا؛

بدانید که هر کس با مردم منصفانه رفتار کند، خداوند، جز بر عزت او نیفزاید.

امام علی علیه السلام: مَنْ كَانَ فِيهِ ثَلَاثٌ سَلِمَتْ لَهُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةُ: يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَ

يَأْتِمِرُ بِهِ وَ يَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَ يَنْتَهِي عَنْهُ وَ يُحَافِظُ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ - جَلَّ وَ عَلا - ؛

هر کس سه خصلت داشته باشد، دنیا و آخرتش سالم می‌ماند: به خوبی فرمان دهد و خود به آن عمل کند، از زشتی باز دارد و خود از آن باز ایستد و از حدود الهی پاسداری کند.

امام علی علیه السلام: قِيَمَةُ كُلِّ امْرِئٍ مَا يُحْسِنُهُ؛

ارزش هر کس به اندازه خوبی‌های اوست.

امام علی علیه السلام: عَوَّدَ نَفْسَكَ الْجَمِيلَ فَبَاغْتِيادِكَ إِيَّاهُ يَعُودُ لَذِيذًا؛

خودت را به کارهای زیبا عادت بده که اگر به آنها عادت کنی، برایت لذت‌بخش می‌شوند.

امام علی علیه السلام: طُوبَى لِمَنْ خَلَا مِنَ الْغِلِّ صَدْرُهُ، وَ سَلِمَ مِنَ الْغَشِّ قَلْبُهُ؛

خوشا به سعادت کسی که سینه‌اش از کینه خالی و قلبش از خیانت و بداندیشی پاک باشد.

امام علی علیه السلام: ثَلَاثٌ فِيهِنَّ النَّجَاةُ: لُزُومُ الْحَقِّ وَ تَجَنُّبُ الْبَاطِلِ وَ رُكُوبُ الْجِدِّ؛

نجات و رستگاری در سه چیز است: پایبندی به حق، دوری از باطل و سوارشدن بر مرکب جدیت.

امام علی علیه السلام: عَوَّدَ نَفْسَكَ التَّصَبُّرَ عَلَى الْمَكْرُوهِ وَ نِعَمَ الْخُلُقِ التَّصَبُّرُ فِي الْحَقِّ؛

خودت را در برابر ناملازمات، به صبر عادت بده، و چه اخلاق خوبی است صبر در راه حق.

امام علی علیه السلام: ثَمَرَةُ التَّوْبَةِ اسْتِذْرَاكَ فَوَارِطِ النَّفْسِ؛

جبران خطاها، میوه توبه است.

امام علی علیه السلام: التَّوْبَةُ نَدَمٌ بِالْقَلْبِ وَ اسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ وَ تَرْكُ بِالْجَوَارِحِ وَ إِضْمَارُ

أَنْ لَا يَعُودَ؛

توبه، پشیمانی با دل است و آمرزش‌خواهی با زبان و ترك گناه در عمل و مصمم شدن بر تکرار نکردن آن.

امام علی علیه السلام: تُوبُوا إِلَى اللَّهِ - عَزَّ وَ جَلَّ - وَ ادْخُلُوا فِي مَحَبَّتِهِ، فَإِنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَ

جَلَّ - يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَ يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ، وَ الْمُؤْمِنُ تَوَّابٌ؛

به درگاه خدای - عز و جل - توبه و به حلقه محبت او درآیید؛ زیرا خدای - عز و جل - ،

توبه‌کنندگان و پاک‌شوندگان را دوست دارد، و مؤمن، توبه‌کار است.

امام علی علیه السلام: التَّوْبَةُ، تُطَهِّرُ الْقُلُوبَ وَ تَغْسِلُ الذُّنُوبَ؛

توبه، دل‌ها را پاک می‌کند و گناهان را می‌شوید.

امام علی علیه السلام: أَعْظَمُ الذُّنُوبِ عِنْدَ اللَّهِ، ذَنْبُ أَصَرَ عَلَيْهِ عَامِلُهُ؛

بزرگ‌ترین گناه در پیشگاه خدا، گناهی است که گناهکار بر آن، پافشاری کند.

امام علی علیه السلام: مِنْ كَفَّارَاتِ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ، إِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ وَ التَّنْفِيسُ عَنِ الْمَكْرُوبِ؛

یاری رساندن ستم‌دیده فریادخواه و شاد کردن غمناک، از کفاره‌های گناهان بزرگ است.

امام علی علیه السلام: مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْهَوَى مَنَسَاةٌ لِلْإِيمَانِ وَ مَحْضَرَةٌ لِلشَّيْطَانِ؛

هم‌نشینی با هوسرانان، باعث از یاد رفتن ایمان و حاضر شدن شیطان است.

امام علی علیه السلام: إِحْذَرِ الْغَضَبَ فَإِنَّهُ جُنْدٌ عَظِيمٌ مِنْ جُنُودِ إِبْلِيسَ؛

از خشم بپرهیز که آن، سپاهی بزرگ از سپاهیان شیطان است.

امام علی علیه السلام: فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدَثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ، مَا أُلْقِيَ فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبِلَتْهُ فَبَادَرْتُكَ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَفْسُوْا قَلْبُكَ وَ يَشْتَغِلَ لُبُّكَ؛

در وصیت به فرزندش امام حسن علیه السلام: دل جوان، مانند زمین کشت‌ناشده است؛ آنچه در آن افکنده شود، می‌پذیرد. از این رو، پیش از آن‌که دلت سخت گردد و خردت سرگرم شود، به تربیت تو همت گماشتم.

امام علی علیه السلام: الْمُؤْمِنُ مَنْ كَانَ حُبُّهُ لِلَّهِ وَ بُغْضُهُ لِلَّهِ وَ أَخْذُهُ لِلَّهِ وَ تَرْكُهُ لِلَّهِ؛

مؤمن، کسی است که دوستی و دشمنی و گرفتن و رها کردنش، برای خدا باشد.

امام علی علیه السلام: أَلْمُؤْمِنُ مُنْزَعٌ مِنَ الزَّيْغِ وَ الشَّقَاقِ؛

مؤمن، از بددلی و دشمنی با مردم، به دور است.

امام علی علیه السلام: أَلْمُؤْمِنُ غَرِيزَتُهُ النُّصْحُ وَ سَجِيَّتُهُ الْكَظْمُ؛

مؤمن، طبیعتش خیرخواهی و فرو خوردن خشم است.

امام علی علیه السلام: اَلنَّفَاقُ عَلَى اَرْبَعٍ دَعَائِمٍ: عَلَى الْهُوَى وَ الْهُوَيْنَا وَ الْحَفِیْظَةِ وَ الطَّمَعِ. فَالْهُوَى عَلَى اَرْبَعٍ شُعَبٍ: عَلَى الْبَغْیِ وَ الْعُدْوَانِ وَ الشَّهْوَةِ وَ الطُّغْیَانِ؛ فَمَنْ بَغَى كَثُرَتْ عَوَائِلُهُ وَ تَحَلَّى مِنْهُ وَ قَصِرَ عَلَيْهِ، وَ مَنْ اَعْتَدَى لَمْ یُؤْمِنْ بِوَائِقِهِ وَ لَمْ یَسْلَمْ قَلْبُهُ وَ لَمْ یَمْلِكْ نَفْسَهُ عَنِ الشَّهَوَاتِ، وَ مَنْ لَمْ یَعْزِلْ نَفْسَهُ فِی الشَّهَوَاتِ خَاضَ فِی الْخَبِیْثَاتِ وَ مَنْ طَغَى ضَلَّ عَلَى عَمَدٍ بِلا حُجَّةٍ. وَ الْهُوَيْنَا عَلَى اَرْبَعٍ شُعَبٍ: عَلَى الْغَرَّةِ وَ الْاَمَلِ وَ الْهَبِیَةِ وَ الْمُطَاطَلَةِ؛ وَ ذَلِکَ بِاَنَّ الْهَبِیَّةَ تَرُدُّ عَنِ الْحَقِّ، وَ الْمُطَاطَلَةُ تُفَرِّطُ فِی الْعَمَلِ حَتّٰی یَقْدَمَ عَلَيْهِ الْاَجَلُ، وَ لَوْ لَا الْاَمَلُ عَلِمَ الْاِنْسَانُ حَسَبَ مَا هُوَ فِیهِ، وَ لَوْ عَلِمَ حَسَبَ مَا هُوَ فِیهِ مَاتَ خُفَاتًا مِنَ الْهُولِ وَ الْوَجَلِ، وَ الْغَرَّةُ تَقْصُرُ بِالْمَرْءِ عَنِ الْعَمَلِ. وَ الْحَفِیْظَةُ عَلَى اَرْبَعٍ شُعَبٍ: عَلَى الْکِبَرِ وَ الْفَخْرِ وَ الْحَمِیَّةِ وَ الْعَصَبِیَّةِ؛ فَمَنْ اسْتَكْبَرَ اَدْبَرَ عَنِ الْحَقِّ، وَ مَنْ فَخَرَ فَجَرَ وَ مَنْ حَمَى اَصَرَ عَلَى الدُّنُوبِ، وَ مَنْ اَخَذَتْهُ الْعَصَبِیَّةُ جَارَ، فَبِئْسَ الْاَمْرُ بَيْنَ اِدْبَارٍ وَ فُجُورٍ وَ اِصْرَارٍ وَ جَوْرِ عَلَى الصِّرَاطِ. وَ الطَّمَعُ عَلَى اَرْبَعٍ شُعَبٍ: الْفَرَحِ وَ الْمَرَحِ وَ اللَّجَاجَةِ وَ التَّکَاثُرِ؛ فَالْفَرَحُ مَكْرُوهٌ عِنْدَ اللَّهِ وَ الْمَرَحُ خُیْلَاءٌ، وَ اللَّجَاجَةُ بَلَاءٌ لِمَنْ اضْطَرَّتْهُ اِلٰی حَمْلِ الْاَثَامِ، وَ التَّکَاثُرُ لَهْوٌ وَ لَعِبٌ وَ شَغْلٌ وَ اسْتِیْدَالٌ الَّذِی هُوَ اَدْنٰی بِالَّذِی هُوَ خَیْرٌ. فَذَلِکَ النِّفَاقُ وَ دَعَائِمُهُ وَ شُعَبُهُ؛

نفاق، چهار پایه دارد: هوس، سهل انگاری، خشم و طمع.

هوس، خود، چهار شعبه دارد: ستم، تجاوز، شهوت و سرکشی. هر کس ستم کند، گرفتاری هایش زیاد می شود و تنها می ماند و [دیگران] از کمک به او خودداری می کنند. هر کس تجاوز (زیاده خواهی) کند، مردم از بدی هایش در امان نیستند و دلش سالم نمی ماند و نمی تواند در برابر خواسته های نفسانی اش خویشتنداری کند. هر کس شهوات خود را تعدیل نکند، در پلیدی ها فرو می رود و هر کس سرکشی کند، خودخواسته و بی دلیل، به بی راهه می رود.

سهل انگاری نیز چهار شعبه دارد: غفلت، آرزو، ترس و امروز و فردا کردن. و این بدان جهت است که ترس، [انسان را] از حق، دور می کند و امروز و فردا کردن، موجب کوتاهی کردن در انجام عمل [صالح] می شود تا اجل به سراغ انسان بیاید (اجل انسان فرا رسد). و آرزو اگر نبود، انسان، حساب کار خود را می دانست و انسان، اگر حساب کار خود را می دانست، از نگرانی و دلهره جان می سپرد، و غفلت، موجب کم گذاشتن در کار می شود.

خشم نیز چهار شعبه دارد: خودبرتربینی، فخر فروشی، غرور و تعصب. هر کس تکبر داشته باشد، از [راه] حق، منحرف می شود و هر کس فخر فروشی کند، به گناه می افتد و هر کس غرور داشته باشد، بر گناهان اصرار می ورزد (گناهان را تکرار می کند) و هر کس

گرفتار تعصب شود، ستم خواهد کرد. پس چه بد چیزی است آن که نتیجه‌اش پشت کردن به حق باشد و گناه و اصرار بر گناه و انحراف از راه راست را نیز به دنبال بیاورد. طمع نیز چهار شعبه دارد: سرمستی، خوش‌گذرانی، خیره‌سری (لجاجت) و ثروت‌اندوزی. سرمستی، در محضر خداوند، خوشایند نیست و خوش‌گذرانی، غرور است و خیره‌سری، بلایی است برای آدمی، که او را به کشیدن بار گناهان، وادار می‌کند و ثروت‌اندوزی، سرگرمی و بازی و گرفتاری و جایگزین کردن. چیزی پست‌تر (یعنی دنیا) به جای چیزی بهتر (یعنی آخرت) است این بود [شرح] نفاق و پایه‌ها و شاخه‌های آن!

امام علی علیه السلام: لَا تَلْتَمِسِ الدُّنْيَا بِعَمَلِ الْآخِرَةِ، وَ لَا تُؤْثِرِ الْعَاجِلَةَ عَلَى الْآجِلَةِ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ شِمَةَ الْمُنَافِقِينَ وَ سَجِيَّةُ الْمَارِقِينَ؛

کار آخرتی را وسیله رسیدن به اهداف دنیایی قرار نده و دنیا را بر آخرت، ترجیح مده؛ زیرا این [دو]، خصلت منافقان و روش بی‌دینان است.

امام علی علیه السلام: أَحَذَّرُكُمْ أَهْلَ النِّفَاقِ، فَإِنَّهُمْ الضَّالُّونَ الْمُضِلُّونَ، وَ الزَّالُونَ الْمُزَلُّونَ، يَتَلَوْنُونَ أَلْوَانًا، وَ يَفْتَنُونَ أَفْتِنَانًا، وَ يَعْمِدُونَكُمْ بِكُلِّ عِمَادٍ، وَ يَرْصُدُونَكُمْ بِكُلِّ مِرْصَادٍ. قُلُوبُهُمْ دَوِيَّةٌ، وَ صِفَاحُهُمْ نَقِيَّةٌ. يَمْشُونَ الْخَفَاءَ، وَ يَدِبُونَ الضَّرَاءَ. وَ صَفُّهُمْ دَوَاءٌ، وَ قَوْلُهُمْ شِفَاءٌ، وَ فِعْلُهُمُ الدَّاءُ الْعِيَاءُ. حَسَدَةُ الرَّخَاءِ، وَ مُوَكَّدُو الْبَلَاءِ، وَ مُقَنِّطُو الرَّجَاءِ لَهُمْ بِكُلِّ طَرِيقٍ صَرِيعٌ، وَ إِلَى كُلِّ قَلْبٍ شَفِيعٌ، وَ لِكُلِّ شَجْوٍ دُمُوعٌ. يَتَقَارِضُونَ الثَّنَاءَ، وَ يَتَرَاقِبُونَ الْجَزَاءَ. إِنْ سَأَلُوا أَلْحَفُوا، وَ إِنْ عَذَلُوا كَشَفُوا، وَ إِنْ حَكَمُوا أَسْرَفُوا. قَدْ أَعَدُّوا لِكُلِّ حَقٍّ بَاطِلًا، وَ لِكُلِّ قَائِمٍ مَائِلًا، وَ لِكُلِّ حَيٍّ قَاتِلًا، وَ لِكُلِّ بَابٍ مِفْتَاحًا، وَ لِكُلِّ لَيْلٍ مِصْبَاحًا. يَتَوَصَّلُونَ إِلَى الطَّمَعِ بِالْيَأْسِ لِيُقِيمُوا بِهِ أَسْوَاقَهُمْ، وَ يُنْفِقُوا بِهِ أَعْلَاقَهُمْ. يَقُولُونَ فَيُشَبِّهُونَ، وَ يَصِفُونَ فَيَمُوهُونَ. قَدْ هَوَّنُوا الطَّرِيقَ، وَ أَضْلَعُوا الْمَضِيقَ. فَهُمْ لَمَّةُ الشَّيْطَانِ، وَ حُمَةُ النَّيرانِ: «أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ»؛

شما را از منافقان، بر حذر می‌دارم؛ چرا که آنان مردمانی گمراه و گمراه‌کننده‌اند. خود، لغزیده‌اند و دیگران را نیز می‌لغزانند. به رنگ‌های گوناگون در می‌آیند و از هر راهی [شما را] می‌فریبند و با هر وسیله‌ای قصد [ضربه زدن به] شما را می‌کنند و در هر کمینگاهی به کمین شما می‌نشینند.

دل‌هایشان بیمار است و ظاهرشان پاك [و آراسته]. پنهانی کار می‌کنند و برای آسیب رساندن، آهسته می‌خزند. شرح و بیانشان، دارو و گفتارشان، شفاست؛ اما رفتارشان، درد بی‌درمان است.

به آسایش [و رفاه] مردم، حسادت می‌ورزند و به گرفتاری آنان دامن می‌زنند و امیدشان را به نومیدی می‌کشانند. در هر سویی زمین‌خورده‌ای و به هر دلی راهی و برای هر اندوهی اشک‌هایی [دروغین] دارند.

تعریف و تمجید به هم قرض می‌دهند و از یکدیگر، انتظار پاداش دارند. اگر چیزی بخواهند، پافشاری می‌کنند و اگر سرزنش کنند، پرده‌ری می‌نمایند و اگر داوری کنند، از انصاف، خارج می‌شوند.

در برابر هر حقی، باطلی و در برابر هر کار درستی، انحرافی و برای هر زنده‌ای قاتلی و برای هر دری کلیدی و برای هر شبی چراغی آماده دارند.

زهدنمایی می‌کنند تا به طمع‌های خویش برسند و از این راه، بازار خود را گرم کنند و کالاهای خود را بفروشند.

سخن می‌گویند و تردید می‌افکنند، و شرح می‌دهند و حقیقت را وارونه جلوه می‌دهند.

راه‌ها را هموار نشان می‌دهند و سپس خود، روندگان را به تنگناها دچار می‌کنند.

اینان، دار و دسته شیطان و هیزم دوزخ‌اند. «آنان، حزب شیطان‌اند و بدانید که حزب شیطان، به یقین، زیانکار خواهند بود».

قرآن:

«اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَ شَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَ هُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ » .

«هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ » .

(خداست آن کس که شما را ابتدا ناتوان آفرید ، آن گاه ، پس از ناتوانی ، قوّت بخشید ، سپس بعد از قوّت ، ناتوانی و پیری داد . هر چه بخواهد ، می‌آفریند ، و هموست دانای توانا)

(او همان کسی است که شما را از خاکی آفرید ، سپس از نطفه‌ای ، آن گاه از علقه‌ای ، و بعد شما را [به صورت] کودکی برمی‌آورد ، تا به کمال قوّت خود برسید)

الإمام علي عليه السلام : أَرْبَعَةُ أَشْيَاءَ لَا يَعْرِفُ قَدَرَهَا إِلَّا أَرْبَعَةٌ : الشَّبَابُ لَا يَعْرِفُ قَدَرَهُ إِلَّا الشُّيُوخُ ، وَالْعَافِيَةُ لَا يَعْرِفُ قَدَرَهَا إِلَّا أَهْلُ الْبَلَاءِ ، وَالصَّحَّةُ لَا يَعْرِفُ قَدَرَهَا إِلَّا الْمَرَضِيُّ ، وَالْحَيَاةُ لَا يَعْرِفُ قَدَرَهَا إِلَّا الْمَوْتَى .

امام علی علیه السلام : ارزش چهار چیز را جز چهار گروه نمی‌شناسند : [ارزش] جوانی را جز پیران نمی‌شناسند ؛ [ارزش] آرامش (آسایش) را جز گرفتاران نمی‌شناسند ؛ [ارزش] سلامت را جز بیماران نمی‌شناسند ، و [ارزش] زندگی را جز مُردگان نمی‌دانند .

عنه علیه السلام : شَيَانٍ لَا يَعْرِفُ فَضْلَهُمَا إِلَّا مَنْ فَقَدَهُمَا : الشَّبَابُ ، وَالْعَافِيَةُ .

امام علی علیه السلام : برتری (ارزش) دو چیز را جز آنان که آنها را از دست دهند ، نمی‌شناسند : جوانی و آرامش .

عنه علیه السلام - فِي الدِّيوانِ الْمَنسُوبِ إِلَيْهِ - :
شَيَانٍ لَوْ بَكَتِ الدَّمَاءُ عَلَيْهِمَا عَيْنَانِ حَتَّى تُؤْذِنَا بِذَهَابِ
لَمْ تَبْلُغَا الْمِيعَارَ مِنْ حَقِّهِمَا فَقَدْ الشَّبَابِ وَفُرْقَةُ الْأَحْبَابِ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :
دو چیز است که اگر دیدگان ، بر آن خون بگریند / تا به مرز کوری برسند ،
به یکندهم سزایشان نرسیده‌اند / : ازدست دادن جوانی و جدایی دوستان !

عنه علیه السلام - فِي الدِّيوانِ الْمَنسُوبِ إِلَيْهِ - :
بَكَيْتُ عَلَى شَبَابٍ قَدْ تَوَلَّفِيَالَيْتِ الشَّبَابَ لَنَا يَعُودُ
فَلَوْ كَانَ الشَّبَابُ يُبَاعُ بِيَعَالًا عَطِيتُ الْمُبَاعِ مَا يُرِيدُ
وَلَكِنَّ الشَّبَابَ إِذَا تَوَلَّى عَلَى شُرْفٍ فَمَطْلَبُهُ بَعِيدُ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :
بر جوانی ، چون که بگذشت ، گریستم / کاش جوانی به سوی ما باز می‌گشت !
اگر جوانی به فروش می‌رسید / به فروشنده‌اش هر چه می‌خواست ، می‌دادم .
لیکن جوانی چون بر ستیغ کوه‌ها نشیند / به‌دست آوردنش دشوار است .

قرآن:

«وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَ لَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا» .
«وَهُمْ يَصْطَرِحُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوْ لَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَ جَاءَكُمُ النَّذِيرُ» .

(و با آنچه خدایت داده ، سرای آخرت را بجوی ؛ و سهم خود را از دنیا فراموش مکن).

(وَأَنان ، در آن جا فریاد بر می آورند: پروردگارا! ما را بیرون بیاور ، تا غیر از آنچه می کردیم ، کار شایسته کنیم . مگر شما را [آن قدر] عمر دراز ندادیم که هر کس باید در آن عبرت گیرد ، عبرت می گرفت؛ و [آیا] برای شما هشدار دهنده ای نیامد؟)

رسول الله صلی الله علیه و آله :- مِنْ وَصِيَّتِهِ لِلْإِمَامِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَام - يَا عَلِيُّ ، بَادِرْ بِأَرْبَعٍ قَبْلَ أَرْبَعٍ : شَبَابِكَ قَبْلَ هَرَمِكَ ، وَصِحَّتِكَ قَبْلَ سُقْمِكَ ، وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ ، وَحَيَاتِكَ قَبْلَ مَوْتِكَ .

پیامبر صلی الله علیه و آله - از سفارش ایشان به امام علی علیه السلام - : ای علی! چهار چیز را پیش از چهار چیز دریاب : جوانی ات را پیش از پیری؛ و تن درستی ات را پیش از بیماری؛ و بی نیازی ات را پیش از نیازمندی؛ و زندگی ات را پیش از مرگ .

الإمام علي عليه السلام : بَادِرْ شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ ، وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سُقْمِكَ .

امام علی علیه السلام : جوانی ات را پیش از پیری، و تن درستی ات را پیش از بیماری دریاب .

عنه عليه السلام : بَادِرِ الْفُرْصَةَ قَبْلَ أَنْ تَكُونَ غُصَّةً .

امام علی علیه السلام : فرصت را پیش از آن که اندوه گردد ، دریاب .

عنه عليه السلام : مَا أَقْرَبَ الدُّنْيَا مِنَ الدَّهَابِ وَالشَّيْبِ مِنَ الشَّبَابِ .

امام علی علیه السلام : چه نزدیک است دنیا به نابودی ، و جوانی به پیری !

عنه عليه السلام : مَا أُنْزَلَ الْمَوْتُ حَقَّ مَنْزِلَتِهِ مِنْ عَدَدِّ غَدَاً مِنْ أَجَلِهِ .

امام علی علیه السلام : آن که فردا را از عمر خویش بشمارد ، مرگ را در جای شایسته اش قرار نداده است .

عنه عليه السلام : انْتَهِزُوا فُرْصَ الْخَيْرِ ؛ فَإِنَّهَا تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ .

امام علی علیه السلام : از فرصت های خوب، بهره گیرید ؛ زیرا مانند گذر ابرها، می گذرد .

عنه عليه السلام - فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ «وَلَا تَنَسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا» - : لَا تَنَسَ

صِحَّتَكَ وَقُوَّتَكَ وَفَرَاغَكَ وَشَبَابَكَ وَنَشَاطَكَ أَنْ تَطْلُبَ بِهَا الْآخِرَةَ .

امام علی علیه السلام - درباره آیه (و سهم خود را از دنیا فراموش مکن) - : [یعنی سلامت ، توانایی ، فرصت ، جوانی و شادابی را فراموش مکن ، تا با آنها ، آخرت را به دست آوری .

الإمام علي عليه السلام : لَا يَزَالُ الْعَقْلُ وَالْحُمُقُ يَتَغَالَبَانِ عَلَى الرَّجُلِ إِلَى ثَمَانِي عَشْرَةَ سَنَةً فَإِذَا بَلَغَهَا غَلَبَ عَلَيْهِ أَكْثَرُهُمَا فِيهِ .

امام علی علیه السلام : خرد و نادانی تا هجده سالگی در آدمی در نبردند . وقتی آدمی به آن سن رسید ، هر کدام بیشتر باشد ، بر او غلبه می یابد .

الإمام علي عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ صِغَارًا تَسُودُوا بِهِ كِبَارًا .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : علم را در کم سالی بیاموزید ، تا در بزرگ سالی بدان بزرگی کنید .

عنه عليه السلام : مَنْ لَمْ يُجْهِدْ نَفْسَهُ فِي صِغَرِهِ لَمْ يَنْبُلْ فِي كِبَرِهِ .

امام علی علیه السلام : آن که در کم سالی ، خود را [برای تحصیل دانش و فضیلت] به کوشش وادار نسازد ، در بزرگ سالی به برتری (فضل) نمی رسد .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : مُرُّوا الْأَحْدَاثَ بِالْمِرَاءِ وَالْجِدَالِ ، وَالْكُھُولَ بِالْفِكْرِ ، وَالشُّيُوخَ بِالصَّمَتِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : جوانان را به مباحثه و جدال [علمی] ، و میان سالان را به اندیشیدن ، و پیران را به سکوت ، فرمان دهید .

الإمام علي عليه السلام - فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَام - : إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدَثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَا أُلْقِيَ فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبْلَتْهُ فَبَادَرْتُكَ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَقْسُوَ قَلْبُكَ ، وَيَشْتَغَلَ لُبُّكَ .

امام علی علیه السلام - در وصیت به فرزندش حسن علیه السلام - : همانا دل جوان ، مانند زمین کشت ناشده است . آنچه در آن افکنده شود ، می پذیرد . از این رو ، پیش از آن که دلت سخت گردد و خردت سرگرم شود ، به تربیت تو همت گماشتم .

عنه عليه السلام - في وصيته لابنه الحسن عليه السلام - :وأجمعتُ عليه من أدبك أن يكون ذلك وأنت مُقبلُ العُمُرِ ، ومُقتبلُ الدَّهرِ ، ذو نِيَّةٍ سَلِيمَةٍ ، ونَفْسٍ صَافِيَةٍ .

امام علی علیه السلام - در وصیت به فرزندش حسن علیه السلام - :[و آن گاه که] بر تربیت تو همت گماشتم ، چنان دیدم که در عنفوان جوانی و بهار زندگیاات هستی که نیتی درست و نهادی پاکیزه داری .

الإمام علي عليه السلام : أصحابُ المَهْدِيِّ شَبَابٌ لَا كُھُولٌ فِيهِمْ إِلَّا مِثْلَ كُھْلِ الْعَيْنِ وَالْمِلْحِ فِي الزَّادِ وَأَقْلُ الزَّادِ الْمِلْحُ .

امام علی علیه السلام : یاران مهدی (عج) جوان اند و کهن سالان ، در میان آنان ، اندک اند ، مانند سرمه در چشم و نمک در زاد و توشه ، که کمترین قسمت توشه ، نمک است .

قرآن:

«قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ» .
«يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ» .
«وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا» .

(بگو: آیا کسانی که می دانند و کسانی که نمی دانند ، یکسان اند؟ تنها خردمندان اند که پند پذیرند)

(خدا ، [رتبه] کسانی از شما را که گرویده اند و کسانی را که دانشمندند، [بر حسب] درجات ، بلند می گرداند ، و خدا به آنچه می کنید ، آگاه است)

(و چیزی را که بدان علم نداری ، دنبال مکن؛ زیرا گوش و چشم و قلب ، همه ، مورد پرسش واقع خواهند شد)

الإمام علي عليه السلام : ما مِنْ حَرَكَةٍ إِلَّا وَ أَنْتَ مُحْتَاجٌ فِيهَا إِلَى مَعْرِفَةٍ .

امام علی علیه السلام : هیچ فعالیتی نیست ، مگر آن که تو در آن ، نیازمند شناختی .

عنه عليه السلام : يا مَعَشَرَ الْفِتْيَانِ، حَصَّنُوا أَعْرَاضَكُمْ بِالْأَدَبِ وَدِينَكُمْ بِالْعِلْمِ .

امام علی علیه السلام : ای جوانان! آبروی خویش را با ادب (تربیت) ، و دین خویش را با دانش ، نگه دارید .

عنه علیه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - :أُولَى الْأَشْيَاءِ أَنْ يَتَعَلَّمَهَا الْأَحْدَاثُ الْأَشْيَاءُ الَّتِي إِذَا صَارُوا رِجَالًا احتاجوا إِلَيْهَا .

امام علی علیه السلام - در حکمت‌های منسوب به ایشان - :نخستین چیزهایی که جوانان می‌باید آنها را بیاموزند ، کارهایی است که در بزرگی بدان نیازمند می‌شوند .

عنه علیه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : لَا تَقْسِرُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى آدَابِكُمْ ، فَإِنَّهُمْ مَخْلُوقُونَ لِزَمَانٍ غَيْرِ زَمَانِكُمْ .

امام علی علیه السلام - در حکمت‌های منسوب به ایشان - :فرزندانان را بر روش و آداب خویش ، مجبور مسازید؛ زیرا آنان ، برای زمانی دیگر ، جز زمان شما ، آفریده شده‌اند .

قرآن:

«وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا» .

(و به راستی ، ما فرزندان آدم را گرامی داشتیم ، و آنان را در خشکی و دریا نشانیدیم ، و از چیزهای پاکیزه به ایشان روزی دادیم و آنها را بر بسیاری از آفریده‌های خود ، برتری آشکار دادیم)

الإمام علي عليه السلام : أَفْضَلُ الْحِكْمَةِ مَعْرِفَةُ الْإِنْسَانِ نَفْسَهُ .

امام علی علیه السلام : برترین حکمت ، خودشناسی انسان است .

عنه علیه السلام : مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ انْتَهَى إِلَى غَايَةِ كُلِّ مَعْرِفَةٍ وَعِلْمٍ .

امام علی علیه السلام : آن که خود را بشناسد، به بالاترین قلّه دانش و معرفت، رسیده است .

عنه علیه السلام : أَعْظَمُ الْجَهْلِ جَهْلُ الْإِنْسَانِ أَمْرَ نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : بدترین نادانی ، ناآگاهی انسان به خویشتن است .

عنه عليه السلام : مَنْ لَمْ يَعْرِفْ نَفْسَهُ بَعْدَ عَنْ سَبِيلِ النِّجَاةِ ، وَخَبِطَ فِي الضَّلَالِ وَالْجَهَالَاتِ .

امام علی علیه السلام : آن که خود را نشناسد ، از راه رستگاری دور می‌شود و در گمراهی و نادانی‌ها فرو می‌رود .

عنه عليه السلام : عَجِبْتُ لِمَنْ يُنْشِدُ ضَالَّتَهُ وَ قَدْ أَضَلَّ نَفْسَهُ فَلَا يَطْلُبُهَا .

امام علی علیه السلام : در شگفتم از آن که در پی گمشده‌اش می‌گردد ؛ ولی خود را گم کرده و آن را نمی‌جوید .

عنه عليه السلام : مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ جَاهِدَهَا وَ مَنْ جَهِلَ نَفْسَهُ أَهْمَلَهَا .

امام علی علیه السلام : آن که خود را بشناسد ، با نفس خویش ، جهاد می‌کند و آن که آن را نشناسد ، رهايش می‌سازد .

عنه عليه السلام : مَنْ عَرَفَ قَدَرَ نَفْسِهِ لَمْ يُهِنِهَا بِالْفَانِيَاتِ .

امام علی علیه السلام : آن که شأن خود را بشناسد، آن را با کارهای فانی، خوار نمی‌سازد .

عنه عليه السلام : مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ عَرَفَ رَبَّهُ .

امام علی علیه السلام : آن که خود را بشناسد ، پروردگارش را شناخته است .

عنه عليه السلام : عَجِبْتُ لِمَنْ يَجْهَلُ نَفْسَهُ كَيْفَ يَعْرِفُ رَبَّهُ .

امام علی علیه السلام : در شگفتم از آن که خود را نمی‌شناسد ، چگونه پروردگارش را می‌شناسد؟

عنه عليه السلام - فيما نسب إليه - : خُلِقَ الْإِنْسَانُ ذَا نَفْسٍ نَاطِقَةٍ ، إِنْ زَكَّاهَا بِالْعِلْمِ وَالْعَمَلِ فَقَدْ شَابَهَتْ جَوَاهِرَ أَوَائِلِ عَالَمِهَا ، وَإِذَا اعْتَدَلَ مِزَاجُهَا وَفَارَقَتْ الْأَضْدَادَ ، فَقَدْ شَارَكَ بِهَا السَّبْعَ الشَّدَادَ .

امام علی علیه السلام :- در روایتی منسوب به ایشان - : [خداوند ،] آدمی را ، دارای نفس ناطقه (دریابنده) آفریده است . اگر آن را با علم و عمل رشد دهد ، مانند گوهرهای (یا

علت‌های) نخستین خود خواهد شد و اگر مزاج وی معتدل شود و از اضداد ، جدایی گزیند ، هر آینه با آن نفس ناطقه ، شریک آن هفت آسمان محکم خواهد شد .

الإمام علي عليه السلام - في كتابه لَوْلَدِهِ الْحَسَنِ عليه السلام - : وَأَنْ أِبْتَدَيْتَكَ بِتَعْلِيمِ كِتَابِ اللَّهِ عز و جلوتأويله وَشَرَائِعِ الْإِسْلَامِ وَأَحْكَامِهِ .

امام علی علیه السلام - در نامه‌ای به فرزندش حسن علیه السلام - : و این که نخست ، به تو کتاب خدا را بیاموزم و تفسیر قرآن و شریعت اسلام و احکام آن را به تو تعلیم دهم .

الإمام عليّ عليه السلام : أَصْلُ الْإِيمَانِ الْعِلْمُ .

امام علی علیه السلام : اساس ایمان ، دانش است .

عنه عليه السلام : الْإِيمَانُ وَالْعِلْمُ تَوْأَمَانِ وَرَفِيقَانِ لَا يَفْتَرِقَانِ .

امام علی علیه السلام : ایمان و دانش ، همراه و رفیق‌اند و از هم جدا نمی‌شوند .

عنه عليه السلام : ثَمَرَةُ الْعِلْمِ مَعْرِفَةُ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : دستاورد دانش ، خدا شناسی است .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ سَأَلَ فِي صِغَرِهِ أَجَابَ فِي كِبَرِهِ .

امام علی علیه السلام : آن که در خردسالی بپرسد ، در بزرگسالی پاسخ می‌دهد .

الإمام علي عليه السلام : وَلَكِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ جَعَلَ رُسُلَهُ أُولِي قُوَّةٍ فِي عَزَائِمِهِمْ ، وَضَعَفَةً فِيمَا تَرَى الْأَعْيُنُ مِنْ حَالَاتِهِمْ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان ، پیامبران را صاحبان تصمیم‌های قوی ، اما در چشم مردم ، ناتوان قرار داد .

عنه عليه السلام : ضَاؤُوا التَّوَانِي بِالْعَزْمِ .

امام علی علیه السلام : از راه تصمیم راسخ گرفتن ، با سستی نبرد کنید .

عنه عليه السلام : وَلَا تَجْتَمِعُ عَزِيمَةٌ وَوَلِيمَةٌ ، مَا أَنْقَضَ النَّوْمَ لِعَزَائِمِ الْيَوْمِ ، وَأَمَحَى الظُّلَمَ لِتَذَاكِيرِ الْهَمَمِ !

امام علی علیه السلام : تصمیم راسخ و سورچرانی (تن پروری) با هم جمع نمی‌شوند . چه بسیار تصمیم‌های روز را که خواب شب می‌شکند ، و چه بسیار تاریکی‌هایی که یاد همت‌های بلند را از خاطر ، محو می‌کند .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ اسْتَدَامَ قَرْعَ الْبَابِ وَلَجَّ وَلَجٌ .

امام علی علیه السلام : آن که پیوسته ، کوبه در را بزند و اصرار ورزد ، داخل می‌شود .

عنه عليه السلام : مَنْ بَذَلَ جُهْدَ طاقَتِهِ بَلَغَ كُنْهَ إِرَادَتِهِ .

امام علی علیه السلام : آن که نهایت کوشش خود را به کار گیرد ، نهایت خواسته‌هایش می‌رسد .

عنه عليه السلام : مَنْ طَلَبَ شَيْئاً نَالَهُ أَوْ بَعْضُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که چیزی را جستجو کند ، به همه یا قسمتی از آن ، دست می‌یابد .

عنه عليه السلام : هَيْهَاتَ مِنْ نَيْلِ السَّعَادَةِ السُّكُونُ إِلَى الْهُوَيْنَا وَالْبَطَالَةِ .

امام علی علیه السلام : تن دادن به سستی و بیکاری ، چه دوراست از دستیابی به خوش‌بختی !

عنه عليه السلام : إِذَا هَبَّتْ أَمْرًا فَقَعَ فِيهِ ، فَإِنَّ شِدَّةَ تَوَقُّيهِ أَعْظَمُ مِمَّا تَخَافُ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : اگر از کاری هراس داری ، خود را در آن بینداز؛ چرا که دلهره و هراس [از خطر] از خودِ خطر ، دشوارتر است .

عنه عليه السلام : إِذَا خِفْتَ صُعُوبَةَ أَمْرٍ فَاصْغُبْ لَهُ يَذِلَّ لَكَ ، وَخَادِعِ الزَّمَانَ عَنْ أَحْدَاثِهِ تَهْنُ عَلَيْكَ .

امام علی علیه السلام : هر گاه از سختی کاری ترسیدی ، استوار باش تا در برابرت خوار گردد و با حوادث روزگار ، نیرنگ کن تا بر تو آسان شوند .

عنه عليه السلام : كَانَ لِي فِيْمَا مَضَى أَخٌ فِي اللَّهِ ... وَكَانَ ضَعِيفاً مُسْتَضْعَفاً ، فَإِنْ جَاءَ الْجَدُّ فَهُوَ لَيْثٌ غَابٍ ، وَصِلْ وَاِدٍ .

امام علی علیه السلام : در گذشته مرا برادری بود که در راه خدا [با من برادری می‌کرد] .
.. [به ظاهر ،] ضعیف و مستضعف بود و [اما] اگر کاری جدی پیش می‌آمد ، چون شیر
بیشه [می‌خروشید] و مانند مار بیابان [حرکت می‌کرد] ...

الإمام علي عليه السلام : مَنْ شَرَفَتْ هِمَّتُهُ عَظُمَتْ قِيَمَتُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که همتش بلند باشد ، ارزش افزون می‌شود .

عنه عليه السلام : كُنْ بَعِيدَ الْهِمَمِ إِذَا طَلَبْتَ .

امام علی علیه السلام : هر گاه چیزی طلب می‌کنی ، بلند همت باش .

عنه عليه السلام : مَنْ أَسْهَرَ عَيْنَ فِكْرَتِهِ بَلَغَ كُنْهَ هِمَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : آن که چشم اندیشه‌اش را باز کند ، به نهایت آرزوهایش می‌رسد .

عنه عليه السلام : مَا رَفَعَ امْرَأً كَهَمَّتِهِ ، وَلَا وَضَعَهُ كَشَهْوَتِهِ .

امام علی علیه السلام : هیچ چیز ، آدمی را چون همت ، بلند مرتبه نمی‌گرداند و هیچ چیز
، او را مانند شهوت ، خوار نمی‌سازد .

عنه عليه السلام : مَنْ رَقِيَ دَرَجَاتِ الْهِمَمِ عَظَّمَتْهُ الْأُمَمُ .

امام علی علیه السلام : آن که پله‌های همت را بپیماید ، امت‌ها او را گرامی می‌دارند .

الإمام علي عليه السلام : أَكْرَمَ نَفْسِكَ عَنْ دَنِيَّةٍ وَإِنْ سَأَقَتْكَ إِلَى الرَّغَائِبِ ، فَإِنَّكَ لَنْ
تَعْتَاضَ بِمَا تَبْدُلُ شَيْئاً مِنْ دِينِكَ وَعَرَضِكَ بِثَمَنٍ وَإِنْ جَلَّ .

امام علی علیه السلام : خود را از پستی برکنار دار ، گرچه تو را به خواسته‌هایت برساند؛
چرا که نمی‌توانی بهای دین و آبرویی را که می‌پردازی به‌دست آوری ، گرچه
[دستاوردت] به ظاهر ، بزرگ باشد .

عنه عليه السلام : أَكْرَمَ نَفْسِكَ عَنْ كُلِّ دَنِيَّةٍ وَإِنْ سَأَقَتْكَ إِلَى الرَّغَائِبِ فَإِنَّكَ لَنْ تَعْتَاضَ بِمَا
تَبْدُلُ مِنْ نَفْسِكَ عَرَضاً .

امام علی علیه السلام : خود را از هر پستی‌ای برکنار دار ، گرچه تو را به خواسته‌هایت
برساند؛ چرا که در برابر آنچه از خود می‌پردازی ، چیزی به‌دست نخواهی آورد .

عنه عليه السلام : الْمَنِيَّةُ وَلَا الدَّيَّةُ ، وَالتَّقَلُّ وَلَا التَّوَسُّلُ .

امام علی علیه السلام : مُردن ، آری! و تن به پستی دادن ، نه! و به اندک ساختن ، آری!
و به این و آن متوسل شدن ، نه!

عنه عليه السلام : التَّقَلُّ وَلَا التَّدَلُّ .

امام علی علیه السلام : به اندک ساختن آری! و خواری ، نه!

الإمام علي عليه السلام : مَنْ عَرَفَ قَدَرَ نَفْسِهِ لَمْ يُهِنْهَا بِالْفَانِيَاتِ .

امام علی علیه السلام : آن که ارزش خود را بداند ، آن را با پرداختن به امور زوال پذیر ،
سَبْک نمی گرداند .

عنه عليه السلام : الْغِنَى الْأَكْبَرُ ، الْيَأْسُ عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین بی نیازی ، نومیدی از چیزهایی است که در دست مردم
است .

عنه عليه السلام : الذُّلُّ فِي مَسْأَلَةِ النَّاسِ .

امام علی علیه السلام : خواری ، درخواستن از مردم است .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ لَزِمَ الْإِسْتِقَامَةَ لَزِمَتْهُ السَّلَامَةُ .

امام علی علیه السلام : آن که پیوسته پایداری کند ، آرامش و سلامت ، پیوسته با اوست .

عنه عليه السلام : اَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - يُبْغِضُ مَنْ عِبَادِهِ الْمُتَلَوْنَ فَلَا تَزُولُوا

عَنِ الْحَقِّ وَوَلَايَةِ أَهْلِ الْحَقِّ ، فَإِنَّ مَنْ اسْتَبَدَلَ بِنَا هَٰذَا .

امام علی علیه السلام : بدانید که خداوند متعال ، بنده چند چهره را دشمن می دارد . پس ،
از حق و دوستی اهل حق ، کناره مگیرید؛ زیرا هرکس ما را با چیزی عوض کند، تباه
می گردد .

عنه عليه السلام : عَلَيْكَ بِمَنْهَجِ الْإِسْتِقَامَةِ ؛ فَإِنَّهُ يَكْسِبُكَ الْكَرَامَةَ وَيَكْفِيكَ الْمَلَامَةَ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد شیوه پایداری؛ چرا که برایت کرامت و بزرگواری فراهم می‌سازد و از سرزنش ، رهایت می‌کند .

الإمام علي عليه السلام : هُوَ الَّذِي ... مَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ كَفَاهُ وَمَنْ سَأَلَهُ أَعْطَاهُ .

امام علی علیه السلام : اوست کسی که ... هر که بر او توکل کند ، برایش کافی است و هر که از او درخواست کند ، به وی می‌بخشد .

الإمام علي عليه السلام : الْحَازِمُ مَنْ تَخَيَّرَ لِحُلَّتِهِ ؛ فَإِنَّ الْمَرْءَ يوزنُ بِخَلِيلِهِ .

امام علی علیه السلام : دوراندیش ، کسی است که برای دوستی‌اش گزینش کند؛ چرا که آدمی با دوستش سنجیده می‌شود .

عنه عليه السلام : لِلْأَخْلَاءِ نَدَامَةٌ إِلَّا الْمُتَّقِينَ .

امام علی علیه السلام : برای دوستان ، پشیمانی است ، مگر [در دوستی با] پرهیزگاران .

عنه عليه السلام : خَلِيلُ الْمَرْءِ دَلِيلٌ عَلَى عَقْلِهِ .

امام علی علیه السلام : دوست آدمی ، نشانه خرد اوست .

الإمام علي عليه السلام : الطُّمَائِنَةُ إِلَى كُلِّ أَحَدٍ قَبْلَ الْإِخْتِبَارِ لَهُ عَجْزٌ .

امام علی علیه السلام : اطمینان به هر کسی پیش از آزمودنش ، ناتوانی است .

عنه عليه السلام : قَدِّمِ الْإِخْتِبَارَ ، وَاجِدِ الْإِسْتِظْهَارَ فِي إِخْتِيَارِ الْإِخْوَانِ ، وَ إِلَّا أَلْجَأَكَ الْإِضْطِرَارُ إِلَى مُقَارَنَةِ الْأَشْرَارِ .

امام علی علیه السلام : آزمودن را جلو انداز ، و در انتخاب دوست ، احتیاط کن؛ وگرنه ، اضطرار ، تو را به دوستی بدان ، و ا می‌دارد .

عنه عليه السلام : سِتَّةٌ تُخْتَبَرُ بِهَا عُقُولُ الرِّجَالِ : الْمُصَاحَبَةُ ، وَ الْمُعَامَلَةُ ، وَ الْوَلَايَةُ ، وَ الْعَزْلُ ، وَ الْغِنَى ، وَ الْفَقْرُ .

امام علی علیه السلام : با شش چیز ، اندیشه و خرد مردان ، آزموده می‌شود : همنشینی ، داد و ستد ، ریاست ، کناره‌گیری ، ثروت ، و تنگ‌دستی .

عنه عليه السلام : لا يُعَرَفُ النَّاسُ إِلَّا بِالْإِخْتِبَارِ ، فَاخْتَبِرْ أَهْلَكَ وَوُلْدَكَ فِي غَيْبَتِكَ ، وَصَدِيقَكَ فِي مُصِيبَتِكَ ، وَذَا الْقَرَابَةِ عِنْدَ فَاقَتِكَ ، وَذَا التَّوَدُّدِ وَالْمَلَقِ عِنْدَ عُطْلَتِكَ ؛ لِتَعْلَمَ بِذَلِكَ مَنْزِلَتَكَ عِنْدَهُمْ .

امام علی علیه السلام : مردم ، جز با آزمایش ، شناخته نمی شوند . خانواده و فرزندان را در نبودنت ، دوست را در گرفتاریات ، خویشاوندان را در تنگدستیات ، و چاپلوسان و دوست نمایان را به هنگام بیکاریات بیازمای ، تا جایگاه خودت را نزد آنان بدانی .

الإمام الصادق عليه السلام : لا تَسِمِ الرَّجُلَ صَدِيقًا - سِمَةً مَعْرِفَةً - حَتَّى تَخْتَبِرَهُ بِثَلَاثٍ : تُغْضِبُهُ فَتَنْظُرَ غَضَبَهُ يُخْرِجُهُ مِنَ الْحَقِّ إِلَى الْبَاطِلِ ، وَ عِنْدَ الدِّينَارِ وَ الدَّرْهِمِ ، وَ حَتَّى تُسَافِرَ مَعَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی را برای دوستی حقیقی نشان مکن ، مگر این که او را در سه جا بیازمایی : او را به خشم آوری و بنگری که آیا خشم ، او را از حق به باطل به در می برد یا نه ؛ و هنگام دستیابی به مال و منال ؛ و هنگامی که با او هم سفر می شوی .

الإمام علي عليه السلام : أَصْدِقَاؤُكَ ثَلَاثَةٌ وَأَعْدَاؤُكَ ثَلَاثَةٌ ، فَأَصْدِقَاؤُكَ : صَدِيقُكَ ، وَصَدِيقُ صَدِيقِكَ ، وَعَدُوُّ عَدُوِّكَ . وَأَعْدَاؤُكَ : عَدُوُّكَ ، وَعَدُوُّ صَدِيقِكَ ، وَصَدِيقُ عَدُوِّكَ .

امام علی علیه السلام : دوستان تو سه گروه اند و دشمنان تو نیز سه گروه . دوستان تو عبارت اند از : دوست تو ، دوست دوست تو ، و دشمن دشمن تو . و دشمنان تو عبارت اند از : دشمن تو ، دشمن دوست تو ، و دوست دشمن تو .

الإمام علي عليه السلام : خَيْرُ الْإِخْوَانِ أَقْلُهُمْ مُصَانَعَةً فِي النَّصِيحَةِ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادر کسی است که ساختگی خیرخواهی نکند .

عنه عليه السلام : خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ كَانَتْ فِي اللَّهِ مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادر ، کسی است که دوستی اش برای خدا باشد .

عنه عليه السلام : خَيْرُ كُلِّ شَيْءٍ جَدِيدُهُ ، وَ خَيْرُ الْإِخْوَانِ أَقْدَمُهُمْ .

امام علی علیه السلام : هر چیزی تازه اش بهتر است ؛ ولی بهترین برادران ، قدیمی ترین آنهاست .

الإمام علي عليه السلام : ياربّ ، ياربّ! قوّ عَلَى خِدْمَتِكَ جَوَارِحِي وَاشْدُدْ عَلَى الْعَزِيمَةِ جَوَانِحِي .

امام علی علیه السلام : پروردگارا ، پروردگارا! اندام مرا بر خدمتگزاریات نیرومند ساز و درونم را در تصمیم‌گیری قوی دار .

عنه عليه السلام : لِلْمُؤْمِنِ ثَلَاثُ سَاعَاتٍ : فَسَاعَةٌ يُنَاجِي فِيهَا رَبَّهُ ، وَسَاعَةٌ يَرْمُ مَعَاشَهُ ، وَسَاعَةٌ يُخَلِّي بَيْنَ نَفْسِهِ وَبَيْنَ لَذَّتِهَا فَيَمَاحِلُ وَيَجْمَلُ .

امام علی علیه السلام : [سزاوارست] مؤمن راسه زمان باشد: زمانی که در آن باپروردگارش راز و نیاز کند ؛ و زمانی که هزینه‌های زندگی را تأمین کند ؛ و زمانی را به خوشی‌های حلال و زیبا ، اختصاص دهد .

الإمام عليّ عليه السلام : الطَّيِّبُ نُشْرَةٌ ، وَالْعَسَلُ نُشْرَةٌ ، وَالرُّكُوبُ نُشْرَةٌ ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْخُضْرَةِ نُشْرَةٌ .

امام علی علیه السلام : بوی خوش ، نشاط آور است . عسل ، نشاط آور است . سوارکاری ، نشاط آور است . نگاه کردن به سبزه ، نشاط آور است .

كنز العمال عن عليّ بن أبي ربيعة : صَارَعَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَجُلًا فَصَرَاعَهُ ، فَقَالَ الرَّجُلُ لِعَلِيٍّ : ثَبَّتَكَ اللَّهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ .
قال عليّ : صَدَرَكَ .

كنز العمال - به نقل از علی بن ابی ربیعہ - : علی علیه السلام با مردی کشتی گرفت و او را بر زمین زد . مرد به علی علیه السلام گفت : ای امیر مؤمنان! خداوند ، تو را ثابت‌قدم گرداند .

علی علیه السلام فرمود : «مراقب سینه خود باش» .

الإمام عليّ عليه السلام : قَعَدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَوْضِعَ الْجَنَائِزِ وَ أَنَا مَعَهُ فَطَلَعَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ فَأَعْتَرَكَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِيهَا حَسَنُ خُذْ حُسَيْنًا .
فَقَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْلَى حُسَيْنٍ تُوَالِيهِ وَهُوَ أَكْبَرُهُمَا؟
فَقَالَ : هَذَا جَبْرِيلُ يَقُولُ : إِيهَا حُسَيْنُ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا ، در کنار گورستان نشست و من ، همراه وی بودم .
حسن و حسین : آمدند و شروع به کشتی گرفتن کردند . پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود :
«حسن! حسین را بگیر» .

علی علیه السلام گفت : ای پیامبر خدا! حسن را بر حسین تشویق می‌کنی با این که حسن ، بزرگتر است؟
فرمود : «جبرئیل دارد حسین را تشویق می‌کند» .

الإمام عليّ عليه السلام : شَبَّ إِسْمَاعِيلُ وَإِسْحَاقُ فَتَسَابَقَا ، فَسَبَقَ إِسْمَاعِيلُ ، فَأَخَذَهُ
إِبْرَاهِيمُ فَأَجْلَسَهُ فِي حِجْرِهِ وَأَجْلَسَ إِسْحَاقَ إِلَى جَنْبِهِ .

امام علی علیه السلام : اسماعیل و اسحاق به جوانی رسیدند و با یکدیگر مسابقه دادند .
اسماعیل ، برنده شد . ابراهیم علیه السلام ، او را گرفت و در دامن خود نشاند و اسحاق
را در کنار خود نشاند .

عنه عليه السلام : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، رَخَّصَ فِي السَّبْقِ بَيْنَ الْخَيْلِ ،
وَسَابِقَ بَيْنَهَا ، وَجَعَلَ فِي ذَلِكَ أَوَاقِيَّ مِنْ فِضَّةٍ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا ، اجازه برگزاری مسابقه اسب سواری را داد و خود ،
آن را اجرا کرد و هفت مثقال نقره ، [جایزه] مقرر کرد .

الإمام علي عليه السلام : إن قارفتَ سيئةً فعجلَ محوها بالتَّوبَةِ .

امام علی علیه السلام : اگر مرتکب گناه شدی ، به سرعت ، آن را با توبه نابود کن .

الإمام علي عليه السلام : وَأَيُّ كَلِمَةٍ حُكِمَ جَامِعَةٍ : أَنْ تُحِبَّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ ،
وَتَكْرَهُ لَهُمْ مَا تَكْرَهُ لَهَا ؟ !

امام علی علیه السلام : چه سخن حکیمانه جامعی است این سخن که : آنچه برای خود
دوست می‌داری ، برای دیگران [نیز] دوست بدار ، و آنچه برای خود نمی‌پسندی ، برای
دیگران [نیز] نپسند .

عنه عليه السلام : كَفَى بِالْمَرْءِ جَهْلًا أَنْ يُنْكِرَ عَلَى النَّاسِ مَا يَأْتِي مِثْلَهُ .

امام علی علیه السلام : برای نادانی آدمی همین بس که از دیگران ، در آنچه خودش [نیز]
[انجام می‌دهد ، خُرده بگیرد !

عنه عليه السلام : شَرُّ النَّاسِ مَنْ كَانَ مُتَتَّبِعًا لِعُيُوبِ النَّاسِ ، عَمِيًّا لِمَعَايِبِهِ .

امام علی علیه السلام : بدترین مردم ، کسی است که پیجوی عیب‌های مردم باشد و نابینای عیب‌های خویش .

عنه عليه السلام - في كتابه لابنه الحسن عليه السلام - : يا بُنَيَّ اجْعَلْ نَفْسَكَ مِيزَانًا فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ غَيْرِكَ ، فَأَحِبِّ لْغَيْرِكَ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ وَاكْرَهُ لَهُ مَا تَكْرَهُ لَهَا .

امام علی علیه السلام : در نامه به فرزندش حسن علیه السلام : فرزندم! خودت را ترازو میان خود و دیگران قرار ده . پس آنچه برای خود دوست می‌داری ، برای دیگران [نیز] دوست بدار ، و آنچه برای خود نمی‌پسندی ، برای دیگران [نیز] نپسند .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ يَعْمَلْ يَزِدَّ قُوَّةً ، مَنْ يُقْصِرْ فِي الْعَمَلِ يَزِدَّ فَتْرَةً .

امام علی علیه السلام : آن که کار کند ، نیرویش افزون گردد ، و آن که در کار کوتاهی کند ، سستی‌اش افزون گردد .

الكافي عن علي بن أبي حمزة : رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَعْمَلُ فِي أَرْضٍ لَهُ قَدْ اسْتَنْقَعَتْ قَدَمَاهُ فِي الْعَرَقِ ، فَقُلْتُ لَهُ : جُعِلَتْ فِدَاكَ! أَيْنَ الرَّجَالُ؟ فَقَالَ : يَا عَلِيُّ ، قَدْ عَمِلَ بِالْيَدِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنِّي فِي أَرْضِهِ وَمِنْ أَبِي . فَقُلْتُ لَهُ : وَمَنْ هُوَ؟

فَقَالَ : رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَآمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَآبَائِي عَلَيْهِمُ السَّلَامُ كُلُّهُمْ كَانُوا قَدْ عَمِلُوا بِأَيْدِيهِمْ ، وَهُوَ مِنْ عَمَلِ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ وَالْأَوْصِيَاءِ وَالصَّالِحِينَ .

الكافي به نقل از علی بن ابی حمزه - : ابو الحسن [امام کاظم] علیه السلام را دیدم که در زمینی کار می‌کرد و پاهایش از عرق ، خیس شده بود . گفتم : جانم فدایت! مردان (کارگران) کجایند؟

فرمود : «ای علی! کسی که از من و پدرم بهتر بود، در زمینش با دستان خود، کار می‌کرد» .

گفتم : او کیست؟

فرمود : «پیامبر صلی الله علیه و آله ، امیر مؤمنان و پدرانم . همه آنان ، با دستان خود ، کار می‌کردند و این ، شیوه پیامبران ، رسولان ، جانشینان آنها و صالحان است» .

الإمام علي عليه السلام : أَيْسُرُكَ أَنْ تَكُونَ مِنْ حِزْبِ اللَّهِ الْغَالِبِينَ ؟ إِتَّقِ اللَّهَ سُبْحَانَهُ وَأَحْسِنِ فِي كُلِّ أَمْرِكَ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ .

امام علی علیه السلام : آیا می‌خواهی که از حزب پیروز خداوند باشی؟ از خدا پروا کن و کارها را درست انجام بده؛ چرا که خداوند با کسانی است که تقوا پیشه‌اند و آنانی که کارها را نیکو (بی‌عیب و نقص) انجام می‌دهند .

الإمام علي عليه السلام : لِيَتَزَيَّنَ أَحَدُكُمْ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ ، كَمَا يَتَزَيَّنُ لِلْغَرِيبِ الَّذِي يُحِبُّ أَنْ يَرَاهُ فِي أَحْسَنِ الْهَيْئَةِ .

امام علی علیه السلام : هر يك از شما برای برادر مسلمانش خود را بپاراید ، چنان که برای غریبه‌ها خود را می‌آراید و دوست دارد او را در بهترین شمایل ببینند .

الإمام علي عليه السلام : فَهَبْ أَنَّهُ لَا ثَوَابَ يُرْجَى وَلَا عِقَابَ يُتَّقَى ، أَفْتَرِّهَدُونَ فِي مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ ؟ !

امام علی علیه السلام : فرض کن ثواب و عِقابی در میان نیست . آیا از رعایت کرامت‌های اخلاقی ، سر باز می‌زنید؟ !

عنه عليه السلام : حُسْنُ الْأَخْلَاقِ بُرْهَانُ كَرَمِ الْأَعْرَاقِ .

امام علی علیه السلام : خوش‌خلقی ، نشانه بزرگواری اصل و نسب است .

عنه عليه السلام : فِي سَعَةِ الْأَخْلَاقِ كُنُوزُ الْأَرْزَاقِ .

امام علی علیه السلام : در خوش‌خلقی ، گنج‌های روزی نهفته است .

عنه عليه السلام : أَرْضَى النَّاسَ مَنْ كَانَتْ أَخْلَاقُهُ رَضِيَّةً .

امام علی علیه السلام : خشنودترین مردم ، کسی است که اخلاقش خوش باشد .

عنه عليه السلام : أَكْمَلُكُمْ إِيمَانًا أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا .

امام علی علیه السلام : کامل‌ترین شما از جهت ایمان ، خوش اخلاق‌ترین شماست .

الإمام علي عليه السلام : إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا أَعَفَّ بَطْنَهُ وَفَرَجَهُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند ، خیر بنده‌ای را بخواهد ، او را از ناحیه شکم و شهوت ، عقیف می‌گرداند .

عنه علیه السلام : مَا الْمُجَاهِدُ الشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَعْظَمِ أَجْرٍ مِمَّنْ قَدَرَ فَعَفَّ . لَكَادَ الْعَفِيفُ أَنْ يَكُونَ مَلَكًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ .

امام علی علیه السلام : مجاهد شهید در راه خداوند ، با اجرتر نیست از کسی که بتواند پاکدامنی پیشه سازد . پاکدامن ، نزدیک است فرشته‌ای از فرشتگان باشد .

عنه علیه السلام : الْعِفَّةُ تُضَعِّفُ الشَّهْوَةَ .

امام علی علیه السلام : پاکدامنی ، شهوت را سُست می‌گرداند .

عنه علیه السلام : زَكَاةُ الْجَمَالِ الْعَفَافُ .

امام علی علیه السلام : زکات زیبایی ، پاکدامنی است .

عنه علیه السلام : الْعَفَافُ يَصُونُ النَّفْسَ وَيُنَزِّهُهَا عَنِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : پاکدامنی ، نفس را ایمن می‌سازد و آن را از پستی‌ها باز می‌دارد .

عنه علیه السلام : الْعِفَّةُ رَأْسُ كُلِّ خَيْرٍ .

امام علی علیه السلام : پاکدامنی ، پایه همه خوبی‌هاست .

عنه علیه السلام : الْحِرْفَةُ مَعَ الْعِفَّةِ خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى مَعَ الْفُجُورِ .

امام علی علیه السلام : کارگری با پاکدامنی ، بهتر است از ثروتمندی با شهوترانی .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ عَفَّتْ أَطْرَافُهُ حَسُنَتْ أَوْصَافُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که نگاه هایش پاک گردد ، خصلت‌هایش نیکو می‌شود .

عنه علیه السلام : غَضُّ الطَّرْفِ مِنَ الْمُرُوءَةِ .

امام علی علیه السلام : چشم فرو بستن [در برخورد با نامحرمان] ، نشانه جوان‌مردی است .

عنه عليه السلام : ثَلَاثٌ فِيهِنَّ الْمُرُوءَةُ : عُضُّ الطَّرْفِ ، وَعُضُّ الصَّوْتِ ، وَمَشْيُ الْقَصْدِ .

امام علی علیه السلام : در سه چیز ، نشانه‌های جوان‌مردی است : چشم فرو بستن [در برابر نامحرمان] ، پایین آوردن صدا ، و اعتدال در راه رفتن .

عنه عليه السلام : إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ امْرَأَةً تُعْجِبُهُ فَلْيَأْتِ أَهْلَهُ ؛ فَإِنَّ عِنْدَ أَهْلِهِ مِثْلَ مَا رَأَى ، وَلَا يَجْعَلَنَّ لِلشَّيْطَانِ إِلَى قَلْبِهِ سَبِيلًا ، وَلْيَصْرِفْ بَصَرَهُ عَنْهَا ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ زَوْجَةً فَلْيُصَلِّ رَكَعَتَيْنِ وَيَحْمَدُ اللَّهَ كَثِيرًا ، وَيُصَلِّيَ عَلَى النَّبِيِّ وَآلِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، ثُمَّ لِيَسْأَلِ اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ ، فَإِنَّهُ يُبِيحُ لَهُ بِرَأْفَتِهِ مَا يُغْنِيهِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه کسی از شما زنی را دید که از او خوشش آمد ، نزد همسرش برود؛ چرا که همسرش ، همانی را دارد که دیده است و برای شیطان ، راهی به درون خود باز نکند ، و نگاهی را از آن زن ، بردارد ، و اگر همسر ندارد ، دو رکعت نماز بگزارد و خداوند را بسیار سپاس گوید و بر پیامبر صلی الله علیه و آله و دودمانش درود فرستد ، آن گاه از فضل خداوند ، [خواسته‌هایش را] بخواهد . به راستی که خداوند ، از روی رأفت و مهربانی ، آنچه او را بی‌نیاز کند ، به او خواهد بخشید .

عنه عليه السلام - لَمَّا كَانَ جَالِسًا فِي أَصْحَابِهِ فَمَرَّتْ بِهِمْ امْرَأَةٌ جَمِيلَةٌ فَرَمَقَهَا الْقَوْمُ بِأَبْصَارِهِمْ - : إِذَا نَظَرَ أَحَدُكُمْ إِلَى امْرَأَةٍ تُعْجِبُهُ فَلْيَلَامِسْ أَهْلَهُ ، فَإِنَّمَا هِيَ امْرَأَةٌ كَأَمْرَاتِهِ .

امام علی علیه السلام - هنگامی که امام علیه السلام میان یارانش نشسته بود ، و زنی زیبا از کنار آنان گذشت و آنان ، به وی خیره شدند - : هرگاه کسی از ما به زنی نظر افکند که او را خوش آمد ، به سراغ همسر خویش برود؛ چرا که او هم زنی است مانند همسر خودش .

الإمام عليّ عليه السلام : كُنْتُ قَاعِدًا فِي الْبَقِيعِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ فِي يَوْمِ دَجْنٍ وَمَطَرٍ ، إِذْ مَرَّتْ امْرَأَةٌ عَلَى حِمَارٍ فَوَقَعَ يَدُ الْحِمَارِ فِي وَهْدَةٍ فَسَقَطَتِ الْمَرْأَةُ فَأَعْرَضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّهَا مُتَسَرِّوْلَةٌ .

قال : اللَّهُمَّ اغْفِرِ لِلْمُتَسَرِّوْلَاتِ - ثَلَاثًا - أَيُّهَا النَّاسُ اتَّخَذُوا السَّرَاوِيلَاتِ ، فَإِنَّهَا مِنْ أَسْتَرِ ثِيَابِكُمْ ، وَحَصَّنُوا بِهَا نِسَاءَكُمْ إِذَا خَرَجْنَ .

امام علی علیه السلام : در روزی تاریک و بارانی به همراه پیامبر صلی الله علیه و آله در بقیع نشسته بودم که زنی ، سوار بر الاغ ، گذشت . پای الاغ در چاله ای افتاد و زن ، از آن به پایین افتاد . پیامبر صلی الله علیه و آله ، رو گرداند . یاران پیامبر صلی الله علیه و آله گفتند : ای پیامبر خدا! این زن ، شلوار به پا دارد .

فرمود : «خدایا! زنان شلوار پوش رابخشای!» . سه مرتبه این دعا را تکرار کرد . [سپس فرمود :] «ای مردم! شلوار بر تن کنید؛ چرا که شلوار ، پوشنده ترین لباس هاست و زن ها را هنگامی که از خانه بیرون می روند ، با آن در امان بدارید .

عنه علیه السلام : يَظْهَرُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ وَاقْتِرَابِ السَّاعَةِ - وَهُوَ شَرُّ الْأَزْمِنَةِ - نِسْوَةٌ كَاشِفَاتُ عَارِيَاتٍ ، مُتَبَرِّجَاتٌ مِنَ الدِّينِ ، دَاخِلَاتٌ فِي الْفِتَنِ ، مَائِلَاتٌ إِلَى الشَّهَوَاتِ ، مُسْرِعَاتٌ إِلَى اللَّذَّاتِ ، مُسْتَحِلَّاتٌ لِلْمَحْرَمَاتِ ، فِي جَهَنَّمَ خَالِدَاتٌ .

امام علی علیه السلام : در آخر زمان و هنگام نزدیکی قیامت - که بدترین زمان هاست - ، زن های برهنه و لخت ، آشکار می گردند که از دین ، فاصله گرفته و در فتنه ها داخل شده اند ، تمایل به شهوات دارند و به سمت خوشی ها ولذت ها شتابان اند ، محرمات را حلال می شمروند ، و در دوزخ جاودانه اند .

الإمام علي عليه السلام : الْحَيَاءُ سَبَبٌ إِلَى كُلِّ جَمِيلٍ .

امام علی علیه السلام : حیا ، وسیله ای به سوی همه زیبایی هاست .

عنه علیه السلام : الْحَيَاءُ خُلُقٌ جَمِيلٌ .

امام علی علیه السلام : حیا ، اخلاقی زیباست .

عنه علیه السلام : الْحَيَاءُ مِفْتَاحُ كُلِّ خَيْرٍ .

امام علی علیه السلام : حیا ، کلید همه خوبی هاست .

عنه علیه السلام : الْحَيَاءُ يَصُدُّ عَنِ فِعْلِ الْقَبِيحِ .

امام علی علیه السلام : حیا ، از کار زشت ، باز می دارد .

الإمام علي عليه السلام : ثَلَاثٌ لَا يُسْتَحْيَى مِنْهُنَّ : خِدْمَةُ الرَّجُلِ ضَيْفَهُ ، وَقِيَامُهُ عَنِ مَجْلِسِهِ لِأَبِيهِ وَمُعَلِّمِهِ ، وَطَلَبُ الْحَقِّ وَإِنْ قَلَّ .

امام علی علیه السلام : از سه چیز ، حیا نباید کرد : پذیرایی از میهمان ، بلند شدن در برابر پدر و معلم ، و گرفتن حق ، گر چه اندک باشد .

عنه علیه السلام : مَنْ اسْتَحْيَا مِنْ قَوْلِ الْحَقِّ فَهُوَ أَحْمَقُ .

امام علی علیه السلام : آن که از گفتن سخن حق ، حیا کند ، نادان است .

الإمام علي عليه السلام : التَّدْبِيرُ قَبْلَ الْعَمَلِ يُؤْمِنُكَ مِنَ النَّدَمِ .

امام علی علیه السلام : عاقبت اندیشی پیش از انجام دادن کار ، تو را از پشیمانی باز می دارد .

عنه علیه السلام : رَوَّ قَبْلَ الْفِعْلِ ، كَي لَا تُعَابَ بِمَا تَفْعَلُ .

امام علی علیه السلام : پیش از کار بیندیش ، تا بدانچه انجام می دهی ، سرزنش نشوی .

عنه علیه السلام : أَعْقَلُ النَّاسِ أَنْظَرُهُمْ فِي الْعَوَاقِبِ .

امام علی علیه السلام : خردمندترین مردمان ، کسانی اند که بیشتر در پایان کارها بیندیشند .

الإمام علي عليه السلام : لَا مُظَاهَرَةَ أَوْثَقُ مِنَ الْمُشَاوَرَةِ .

امام علی علیه السلام : هیچ پشتوانه ای محکم تر از مشورت نیست .

الإمام علي عليه السلام : لَا تَكُنْ عَبْدَ غَيْرِكَ وَقَدْ جَعَلَكَ اللَّهُ حُرًّا .

امام علی علیه السلام : بنده دیگری مباش که خداوند ، تو را آزاد آفرید .

عنه علیه السلام : مَنْ تَرَكَ الشَّهَوَاتِ كَانَ حُرًّا .

امام علی علیه السلام : آن که شهوت ها را ترك کند ، آزاده است .

عنه علیه السلام : إِنَّ الْحَيَاءَ وَالْعِفَّةَ مِنْ خَلَائِقِ الْإِيمَانِ ، وَإِنَّهُمَا لَسَجِيَّةُ الْأَحْرَارِ وَشِمَّةُ الْأَبْرَارِ .

امام علی علیه السلام : حیا و پاکدامنی ، از نشانه های ایمان است و آن دو ، سرشت آزادگان و خوی نیکان است .

الإمام علي عليه السلام : إِقْبَلْ عُذْرَ أَخِيكَ ، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ عُذْرٌ فَالْتَمِسْ لَهُ عُذْرًا .

امام علی علیه السلام : عُذْرُ برادرت را بپذیر ، و اگر عذری ندارد ، برایش عذر بتراش .

عنه عليه السلام - فِي وَصِيَّتِهِ لِمُحَمَّدِ بْنِ الْحَنْفِيَّةِ - : لَا تَصْرِمِ أَخَاكَ عَلَى ارْتِيَابٍ ، وَلَا تَقْطَعُهُ دُونَ اسْتِعْتَابٍ لَعَلَّ لَهُ عُذْرًا وَأَنْتَ تَلُومُ .

امام علی علیه السلام - در سفارشش به محمد بن حنفیه - : بر پایه تردید ، برادریت را مشکن و بدون دلجویی ، از او جدا مشو . شاید عذری دارد و تو او را سرزنش می کنی .

الإمام علي عليه السلام : إِنْ يَكُنِ الشُّغْلُ مَجْهَدَةً ، فَاتَّصِلْ الْفَرَاغِ مَفْسَدَةً .

امام علی علیه السلام : اگر کار مشقت بار است ، بیکاری پیوسته ، مایه تباهی است .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : الْقَلْبُ الْفَارِغُ يَبْحَثُ عَنِ السَّوِّ ، وَالْيَدُ الْفَارِغَةُ تُنَازِعُ إِلَى الْإِثْمِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : دل بیکار ، بدی را جستجو می کند و دست بیکار ، به سوی گناه کشیده می شود .

الإمام علي عليه السلام : مِنَ الْفَرَاغِ تَكُونُ الصَّبْوَةُ .

امام علی علیه السلام : بیکاری ، مایه نادانی است .

الإمام علي عليه السلام : صُحْبَةُ الْأَشْرَارِ تَكْسِبُ الشَّرَّ ، كَالرَّيْحِ إِذَا مَرَّتْ بِالنَّتَنِ حَمَلَتْ نَتْنًا .

امام علی علیه السلام : همنشینی با بدان ، بدی به دنبال می آورد ، همان گونه که باد اگر بر چیز گندیده بوزد ، با خود ، بوی گند می برد .

الكافي عن علي بن أسباط عنهم عليهم السلام : فِيمَا وَعَظَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا عِيسَى ، أَعْلَمْ أَنَّ صَاحِبَ السَّوِّ يُعْذِي ، وَقَرِينَ السَّوِّ يُرْدِي ، وَأَعْلَمْ مَنْ تُقَارِنُ ، وَاخْتَرِ لِنَفْسِكَ إِخْوَانًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ .

الكافي - به نقل از علی بن اسباط ، از امامان علیهم السلام - : در اندرزهای خداوند به عیسی علیه السلام آمده است : «ای عیسی! بدان که همراه بد ، ستم می کند و همنشین بد

، آدمی را پست می‌کند . بدان با که همنشینی می‌کنی و برای خود ، برادرانی مؤمن ، انتخاب کن .» .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ سَاتَرَكَ عَيْبَكَ وَعَابَكَ فِي غَيْبِكَ فَهُوَ الْعَدُوُّ ؛ فَاحْذَرُهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که عیب تو را از تو بپوشاند و پشتِ سرت از تو عیبجویی کند ، دشمن توست . از او بپرهیز .

عنه عليه السلام : اتَّقُوا مَنْ تُبْغِضُهُ قُلُوبُكُمْ .

امام علی علیه السلام : از آن که دل‌هایتان او را دشمن می‌دارد ، بپرهیزید .

عنه عليه السلام : مَنْ لَمْ تَكُنْ مَوَدَّتُهُ فِي اللَّهِ فَاحْذَرُهُ؛ فَإِنَّ مَوَدَّتَهُ لَلْإِيْمَةِ ، وَصُحْبَتُهُ مَشُومَةٌ .

امام علی علیه السلام : از کسی که دوستی‌اش در راه خدا نباشد ، دوری کن ؛ چرا که دوستی او پست ، و همنشینی‌اش بدشگون است .

عنه عليه السلام : يَنْبَغِي لِمَنْ أَرَادَ صَلاَحَ نَفْسِهِ وَإِحْرَازَ دِينِهِ أَنْ يَجْتَنِبَ مُخَالَطَةَ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : کسی که صلاح خویش و حفظ دینداری را می‌خواهد ، از همنشینی با دنیاپرستان ، دوری کند .

الإمام علي عليه السلام : شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ أَرْضَاكَ بِالْبَاطِلِ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت ، کسی است که در راه باطل ، تو را راضی کند .

عنه عليه السلام : شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ دَاهَنَكَ فِي نَفْسِكَ وَسَاتَرَكَ عَيْبَكَ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت ، کسی است که با تو چاپلوسی کند و عیبت را از تو بپوشاند .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ أَنْ تُحِبَّ أَعْدَاءَ اللَّهِ أَوْ تُصْفِيَ وَدَّكَ لِغَيْرِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ ، فَإِنَّ مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا خُسِرَ مَعَهُمْ .

امام علی علیه السلام : بپرهیز از این که دشمنان خدا را دوست بداری یا دوستی‌ات را برای غیر اولیای خدا خالص کنی؛ چرا که هر کس مردمانی را دوست بدارد، با آنان محشور می‌گردد .

عنه علیه السلام : مُصَاحِبُ الْأَشْرَارِ كَرَاكِبِ الْبَحْرِ .

امام علی علیه السلام : همنشینِ بدان ، مانند مسافر دریاست [که احتمال غرق شدن و توفان ، برای او بسیار است] .

الإمام علي عليه السلام : أصنافُ السُّكْرِ أَرْبَعَةٌ : سُكْرُ الشَّبَابِ ، وَسُكْرُ الْمَالِ ، وَسُكْرُ النَّوْمِ ، وَسُكْرُ الْمُلْكِ .

امام علی علیه السلام :مستی،چهار نوع است : مستی جوانی ، مستی ثروت ، مستی خواب ، و مستی پادشاهی .

عنه علیه السلام : يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يَحْتَرِسَ مِنْ سُكْرِ الْمَالِ ، وَسُكْرِ الْقُدْرَةِ ، وَسُكْرِ الْعِلْمِ ، وَسُكْرِ الْمَدْحِ ، وَسُكْرِ الشَّبَابِ ؛ فَإِنَّ لِكُلِّ ذَلِكَ رِيحًا خَبِيثَةً تَسْلُبُ الْعَقْلَ وَتَسْتَخِفُّ الْوَقَارَ .

امام علی علیه السلام : سزاوار است که خردمند ، از مستی ثروت ، مستی قدرت ، مستی دانش ، مستی ستایش و مستی جوانی بپرهیزد؛ چرا که هر يك را بوهای پلیدی است که عقل را می‌دزدد و وقار و هیبت را کم می‌کند .

الإمام علي عليه السلام : الْعُيُونُ مَصَائِدُ الشَّيْطَانِ .

امام علی علیه السلام : چشم‌ها دام‌های شیطان‌اند .

عنه علیه السلام : إِذَا أَبْصَرَتِ الْعَيْنُ الشَّهْوَةَ عَمِيَ الْقَلْبُ عَنِ الْعَاقِبَةِ .

امام علی علیه السلام : آن گاه که چشم ، [صحنه‌های] شهوت‌آلود ببیند ، دل از دیدن پایان کارها ، نابینا می‌گردد .

عنه علیه السلام : كَمْ مِنْ صَبَابَةٍ أَكْتُسِبَتْ مِنْ لَحْظَةٍ .

امام علی علیه السلام : چه عشق‌هایی که از يك نگاه ، حاصل شد !

الإمام علي عليه السلام : رُبَّ صَبَابَةٍ غُرِسَتْ مِنْ لَحْظَةٍ .

امام علی علیه السلام : چه بسیار عشق‌هایی که از يك نگاه ، بذر آن کاشته شد !

الإمام علي عليه السلام : كَمْ مِنْ شَهْوَةٍ سَاعَةٍ أَوْرَثَتْ حُزْنَ طَوِيلًا .

امام علی علیه السلام : چه بسا يك ساعت هوسرانی که اندوهی طولانی به جای می‌گذارد !

عنه عليه السلام : إِيَّاكُمْ وَغَلَبَةَ الشَّهَوَاتِ عَلَى قُلُوبِكُمْ ؛ فَإِنَّ بِدَايَتِهَا مَلَكَةٌ ، وَنِهَائَتِهَا هَلَكَةٌ .

امام علی علیه السلام : از غلبه کردن شهوت بر دل‌هایتان بپرهیزید؛ چرا که آغازش پادشاهی و پایانش تباهی است .

عنه عليه السلام : أَوَّلُ الشَّهْوَةِ طَرْبٌ ، وَآخِرُهَا عَطَبٌ .

امام علی علیه السلام : آغاز شهوت ، شادی و آخرش نابودی است .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ أَعْوَزَهُ الصَّدِيقُ وَالرَّفِيقُ .

امام علی علیه السلام : آن که اخلاقش بد باشد ، دوست و رفیق برایش نایاب می‌شود .

عنه عليه السلام : مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ ضَاقَ رِزْقُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که اخلاقش بد باشد ، روزی‌اش تنگ می‌شود .

الإمام علي عليه السلام : شَرُّ الْأُمُورِ الرِّضَا عَنِ النَّفْسِ .

امام علی علیه السلام : بدترین خصلت ، از خود راضی بودن است .

عنه عليه السلام : مَنْ كَانَ عِنْدَ نَفْسِهِ عَظِيمًا كَانَ عِنْدَ اللَّهِ حَقِيرًا .

امام علی علیه السلام : آن که پیش خود ، بزرگ باشد ، نزد خداوند ، ناچیز است .

الإمام علي عليه السلام : الْحَرِيصُ فَقِيرٌ وَلَوْ مَلَكَ الدُّنْيَا بِحَذَائِرِهَا .

امام علی علیه السلام : آدم حریص ، فقیر است ، گرچه مالک تمام دنیا گردد .

الإمام علي عليه السلام : الْحَسَدُ مَطِيَّةُ النَّعَبِ .

امام علی علیه السلام : حسادت ، مرکب رنج و عذاب است .

عنه علیه السلام : الْحَسَدُ حَبْسُ الرُّوحِ .

امام علی علیه السلام : حسادت ، زندانی کردن روح است .

عنه علیه السلام : الْحَسَدُ لَا يَجْلِبُ إِلَّا مَضَرَّةً وَغَيْظًا ، يُوْهِنُ قَلْبَكَ ، وَيَمْرِضُ جِسْمَكَ ، وَشَرُّ مَا اسْتَشْعَرَ قَلْبُ الْمَرْءِ الْحَسَدُ .

امام علی علیه السلام : حسادت ، جز زیان و خشم ، دستاوردی ندارد . حسادت ، دل را سست و تن را بیمار می‌کند . بدترین چیزی که قلب آدمی احساس می‌کند ، حسادت است .

عنه علیه السلام : الْحَسَوْدُ أَبَدًا عَلِيلٌ .

امام علی علیه السلام : حسود ، همیشه بیمار است .

عنه علیه السلام : الْحَسَوْدُ دَائِمُ السُّقْمِ وَإِنْ كَانَ صَاحِبَ الْجِسْمِ .

امام علی علیه السلام : حسود ، همیشه بیمار [و رنجور] است ، گرچه جسمش سالم باشد .

عنه علیه السلام : الْحَسَوْدُ لَا يَسُوْدُ .

امام علی علیه السلام : حسود ، به آقایی نمی‌رسد .

عنه علیه السلام : الْعَجَبُ لِعَفْلَةِ الْحَسَادِ عَنْ سَلَامَةِ الْأَجْسَادِ .

امام علی علیه السلام : بی توجهی حسودان نسبت به سلامت خود ، شگفت‌آور است!

عنه علیه السلام : الْحَاسِدُ يُظْهَرُ وَدَّهٌ فِي أَقْوَالِهِ ، وَيُخْفَى بُغْضُهُ فِي أَفْعَالِهِ ، فَلَهُ اسْمُ الصَّدِيقِ وَصِفَةُ الْعَدُوِّ .

امام علی علیه السلام : حسود ، دوستی‌اش را در سخن، آشکار می‌کند و کینه‌اش را در رفتارش پنهان می‌سازد . او به ظاهر ، نام دوست بر خود دارد و در حقیقت ، خصلت دشمن را .

عنه علیه السلام : ثَمَرَةُ الْحَسَدِ شَقَاءُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : نتیجه حسادت ، بدبختی دنیا و آخرت است .

الإمام علي عليه السلام : الْحَقُّودُ مُعَذِّبُ النَّفْسِ ، مُتَضَاعِفُ الْهَمِّ .

امام علی علیه السلام : آدم کینه‌توز ، در شکنجه و عذاب است و اندوه مضاعف دارد .

عنه عليه السلام : مَنْ اطَّرَحَ الْحِقْدَ اسْتَرَّاحَ قَلْبُهُ وَلُبُّهُ .

امام علی علیه السلام : آن‌که کینه را کنار بگذارد ، قلب و عقلش آرامش می‌یابد .

الإمام علي عليه السلام : الْحِدَّةُ ضَرْبٌ مِنَ الْجُنُونِ لِأَنَّ صَاحِبَهَا يَنْدَمُ ، فَإِنْ لَمْ يَنْدَمْ فَجُنُونُهُ مُسْتَحْكَمٌ .

امام علی علیه السلام : خشم (تندی) ، نوعی دیوانگی است؛ زیرا خشمگین ، پشیمان می‌گردد و اگر پشیمان نشود ، دیوانگی‌اش قطعی است .

الإمام علي عليه السلام : اللَّجَاجَةُ تَسْلُ الرَّأْيَ .

امام علی علیه السلام : لجاجت ، تدبیر را کُند می‌کند .

عنه عليه السلام : اللَّجَاجُ يُفْسِدُ الرَّأْيَ .

امام علی علیه السلام : لجاجت ، تدبیر را تباه می‌سازد .

عنه عليه السلام : ثَمَرَةُ اللَّجَاجِ الْعَطْبُ .

امام علی علیه السلام : دستاورد لجاجت ، تباهی است .

عنه عليه السلام : رَاكِبُ اللَّجَاجِ مُتَعَرِّضٌ لِلْبَلَاءِ .

امام علی علیه السلام : آدم لجوج ، در معرض آسیب‌هاست .

الإمام الباقر عليه السلام : إِنِّي لِأُبْغِضُ الرَّجُلَ - أَوْ أُبْغِضُ لِلرَّجُلِ - أَنْ يَكُونَ كَسْلَانَ عَنِ

أَمْرِ دُنْيَاهُ ، وَمَنْ كَسِلَ عَنِ أَمْرِ دُنْيَاهُ فَهُوَ عَنِ أَمْرِ آخِرَتِهِ أَكْسَلَ .

امام علی علیه السلام : من مردی را که در کار دنیا سستی می‌کند ، خوش نمی‌دارم ؛ زیرا اگر در کار دنیا سستی کند ، در کار آخرت ، بیشتر سستی خواهد کرد .

الإمام علي عليه السلام : إِنَّ الْأَشْيَاءَ لَمَّا ازْدَوَجَتْ ازْدَوَجَ الْكَسْلُ وَالْعَجْزُ ، فَتَنَجَا بَيْنَهُمَا الْفَقْرُ .

امام علی علیه السلام : وقتی اشیا ، دو به دو جفت شدند ، سستی و ناتوانی با هم جفت شدند و فقر و تنگدستی را به بار آوردند .

عنه عليه السلام - في صفاتِ المؤمنِ - : تَرَاهُ بَعِيدًا كَسَلُهُ ، دَائِمًا نَشَاطُهُ .

امام علی علیه السلام - در تبیین صفات مؤمن - : او را می بینی در حالی که سستی از او دور و شادابی اش همیشگی است .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ تَعَمَّقَ لَمْ يُنِبْ إِلَى الْحَقِّ .

امام علی علیه السلام : آن که تندروی کند ، به حق نمی رسد .

عنه عليه السلام : لَا تَرَى الْجَاهِلَ إِلَّا مُفْرِطًا أَوْ مُفَرِّطًا .

امام علی علیه السلام : نادان را نمی بینی ، مگر در حال زیاده روی یا کم گذاردن .

الإمام علي عليه السلام : قَلَّ مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ إِلَّا أَوْشَكَ أَنْ يَكُونَ مِنْهُمْ .

امام علی علیه السلام : کمتر کسی است که خود را شبیه گروهی کند و به زودی یکی از آنها نشود .

الإمام علي عليه السلام : مَنْ كَثُرَ فِكْرُهُ فِي اللَّذَاتِ غَلَبَتْ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : آن که در لذت ها (خوشی ها) بسیار اندیشه کند ، لذت ها بر او غالب می شوند .

عنه عليه السلام : مَنْ كَثُرَ فِكْرُهُ فِي الْمَعَاصِي دَعَتْهُ إِلَيْهَا .

امام علی علیه السلام : آن که در گناهان ، بسیار اندیشه کند ، [این کار ،] او را به گناه می کشاند .

الإمام علي عليه السلام : فَرَضَ اللَّهُ ... تَرَكَ شُرْبَ الْخَمْرِ تَحْصِينًا لِلْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام : خداوند ، واجب کرد : ... ترك می گساری را برای حفظ عقل .

الإمام علي عليه السلام - فِي الْحِكْمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : إِذَا عَاتَبْتَ الْحَدَّثَ فَاتْرُكْ لَهُ مَوْضِعًا

مِنْ ذَنْبِهِ لِنَلَّا يَحْمِلَهُ الْإِخْرَاجُ عَلَى الْمُكَابَرَةِ .

امام علی علیه السلام : - در حکمت‌های منسوب به ایشان - : هرگاه جوان را سرزنش می‌کنی ، از برخی گناهان درگذر تا سرزنش ، او را به سرسختی (مقابله) وادار نکند .

عنه علیه السلام : الإفراطُ في المَلامَةِ يَشِبُّ نيرانَ اللَّجاجةِ .

امام علی علیه السلام : زیاده‌روی در سرزنش ، آتش لجبازی را شعله‌ور می‌گرداند .

عنه علیه السلام : إذا عَاتَبْتَ فَاسْتَبِقِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه سرزنش کردی ، جایی [برای بازگشت] باقی بگذار .

الإمام علي عليه السلام - في الحَكَمِ الْمَنسُوبَةِ إِلَيْهِ - : إِذَا احْتَجَّتْ إِلَى الْمَشُورَةِ فِي أَمْرٍ قَدْ طَرَأَ عَلَيْكَ فَاسْتَبِدْهِ بِبِدَايَةِ الشُّبَّانِ ؛ فَإِنَّهُمْ أَحَدٌ أَذْهَانًا ، وَأَسْرَعُ حَدْسًا ، ثُمَّ رُدَّهُ بَعْدَ ذَلِكَ إِلَى رَأْيِ الْكُهُولِ وَالشُّيُوخِ لِيَسْتَعْقِبُوهُ وَيُحْسِنُوا الْإِخْتِيَارَ لَهُ ؛ فَإِنَّ تَجَرِبَتَهُمْ أَكْثَرُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت‌های منسوب به ایشان - : هرگاه به مشورت نیازمند شدی ، نخست ، از مشورت با جوانان آغاز کن؛ زیرا ذهن آنان ، تیزتر و حدس آنان ، سریع‌تر است . پس مسئله را به میان‌سالان و پیرمردان ، واگذار تا در آن نقادی کرده ، بهترین را برگزینند؛ چرا که تجربه آنان ، بیشتر است .

قرآن:

«فَسَقَى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ» .

«پس [موسی] برای آن دو (دختران شعیب) ، [گوسفندان را] آب داده ، آن گاه به سوی سایه برگشت و گفت: پروردگارا! من به هر خیری که به سویم بفرستی، سخت نیازمندم»

الإمام علي عليه السلام : إِنْ شِئْتَ تَنْتِثُ بِمَوْسَى كَلِيمِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ - إِذْ يَقُولُ : «رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ» وَاللَّهُ مَا سَأَلَهُ إِلَّا خُبْرًا يَأْكُلُهُ ، لِأَنَّهُ كَانَ يَأْكُلُ بَقْلَةَ الْأَرْضِ . وَلَقَدْ كَانَتْ خُضْرَةُ الْبَقْلِ تَرَى مِنْ شَفِيفِ صِفَاقِ بَطْنِهِ ، لِهْزَالِهِ وَتَشَدُّبِ لَحْمِهِ .

امام علی علیه السلام ... : اگر می‌خواهی ، یکی دیگر [از انبیای الهی] ، را موسای کلیم الله - که درود و سلام خدا بر او باد - را نمونه [در تنگ‌دستی] بیاورم ، آن زمان که گفت : «پروردگارا! من به هر خیری که به سویم بفرستی سخت نیازمندم» . به خدا سوگند، از خداوند ، جز نانی که بخورد ، نخواست؛ چرا که وی ، از سبزی‌های زمین می‌خورد ،

چندان که به خاطرِ لاغری تن و تکیدگی گوشت بدن ، رنگ آن سبزی از پوست تَنُک شکم او نمایان بود .

الإمام علي عليه السلام : فَلَمَّا رَجَعَتْ ابْنَتَا شُعَيْبٍ إِلَى شُعَيْبٍ ، قَالَ لَهُمَا : أَسْرَعْتُمَا الرُّجُوعَ ! فَأَخْبَرَتَاهُ بِقِصَّةِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَلَمْ تَعْرِفَاهُ .
فَقَالَ شُعَيْبٌ لَوَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ : اذْهَبِي إِلَيْهِ فَأَدْعِيهِ لِنَجْزِيهِ أَجْرَ مَا سَقَى لَنَا ، فَجَاءَتْ إِلَيْهِ كَمَا حَكَى اللَّهُ تَعَالَى «تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ» ، فَقَالَتْ : «إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا»
فَقَامَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ مَعَهَا وَمَشَتْ أَمَامَهُ فَسَفَقَتْهَا الرِّيحُ فَبَانَ عَجْزُهَا .
فَقَالَ لَهَا مُوسَى : تَأَخَّرِي وَدُلِّينِي عَلَى الطَّرِيقِ بِحَصَاةٍ تُلْقِيهَا أَمَامِي أَتَبِعُهَا ، فَأَنَا مِنْ قَوْمٍ لَا يَنْظُرُونَ فِي أَدْبَارِ النِّسَاءِ ، فَلَمَّا دَخَلَ عَلَى شُعَيْبٍ قَصَّ عَلَيْهِ قِصَّتَهُ .
فَقَالَ لَهُ شُعَيْبٌ : «لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ» .

قَالَتْ إِحْدَى بَنَاتِ شُعَيْبٍ : «يَأْتِي اسْتَنْجَرُهُ إِنَّ خَيْرَ مَنْ اسْتَنْجَرَتِ الْقَوَى الْأَمِينُ» .
فَقَالَ لَهَا شُعَيْبٌ : أَمَا قَوُّهُ فَقَدْ عَرَفْتِيهِ أَنَّهُ يَسْتَقِي الدَّلْوَ وَحْدَهُ ، فَبِمَ عَرَفْتَ أَمَانَتَهُ؟
فَقَالَتْ : إِنَّهُ لَمَّا قَالَ لِي : تَأَخَّرِي عَنِّي وَدُلِّينِي عَلَى الطَّرِيقِ فَأَنَا مِنْ قَوْمٍ لَا يَنْظُرُونَ فِي أَدْبَارِ النِّسَاءِ ، عَرَفْتُ أَنَّهُ لَيْسَ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ يَنْظُرُونَ فِي أَعْجَازِ النِّسَاءِ ، فَهَذِهِ أَمَانَتُهُ .

امام علی علیه السلام : چون دختران شعیب ، نزد پدر باز گشتند ، پدر ، بدانان گفت :
«زود برگشتید؟!» .

آنان ، داستان موسی علیه السلام را باز گفتند، ولی وی را نمی شناختند . شعیب
علیه السلام ، به یکی از آنان گفت : «به سویش برو و او را فرا خوان تا پاداش آب دادن
به گوسفندان را به وی بدهیم» .

دختر به سوی موسی علیه السلام آمد و آن چنان که خداوند در قرآن حکایت می کند : «با
شرم ، راه می رفت» و گفت : پدرم ، تو را می خواند تا پاداش آب دادن به گوسفندان را به
تو بدهد .

موسی علیه السلام به همراه دختر برخاست . دختر از جلو حرکت می کرد و چون باد
لباسش را تکان داد و پشتش نمایان می شد ، موسی علیه السلام به وی گفت : «پشت سر
من ، حرکت کن و مرا با ریگ هایی که به جلو پرتاب می کنی ، راهنمایی کن؛ چرا که ما
مردمانی هستیم که به پشت سر زنان ، نگاه نمی کنیم» .

وقتی موسی علیه السلام بر شعیب علیه السلام وارد شد، داستانش را برای شعیب
علیه السلام ، باز گفت . شعیب علیه السلام به وی گفت : «مترس! از دست ستمگران ،

نجات یافتی» .

یکی از دختران شعیب گفت : «ای پدر! او را استخدام کن؛ چرا که بهترین کسی است که استخدام می‌کنی . هم نیرومند [و هم] امانتدار است» .

شعیب علیه السلام به آن دختر گفت : نیرومندی‌اش را با کشیدن دلو از چاه به تنهایی ، دانستی ، امانتداری‌اش را از کجا شناختی؟

دختر گفت : آن گاه که به من گفت : «پشتِ سرم حرکت کن و مرا راهنمایی نما؛ چرا که ما مردمانی هستیم که به پشتِ سرِ زنان ، نگاه نمی‌کنیم» ، دانستم که او از مردمانی است که به پشتِ سرِ زنان ، نگاه نمی‌کند و این ، نشانه امانتداری‌اش بود .

الإمام عليّ عليه السلام : قَالَ لَهُ - أَيِّ لِمُوسَى - شُعَيْبٌ : «إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنِكَحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيْ هَتَيْنِ عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حَجَجٍ فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَ مَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ » .

فَقَالَ لَهُ مُوسَى : «ذَلِكَ بَيْنِي وَ بَيْنَكَ أَيُّمَا الْأَجْلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ» (أي لا سبيلَ عَلَيَّ إِنْ عَمِلْتُ عَشْرَ سِنِينَ أَوْ ثَمَانِي سِنِينَ ، فَقَالَ مُوسَى : «اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَ كَيْلٌ» .

امام علی علیه السلام : شعیب علیه السلام به [موسی علیه السلام] گفت : «می‌خواهم یکی از آن دو دختر خود را به نکاح تو درآورم ، به این شرط که هشت سال برای من کار کنی ، و اگر ده سال را تمام گردانی ، اختیار با توست و نمی‌خواهم بر تو سخت بگیرم و مرا - إِنْ شَاءَ اللَّهُ - از درستکاران خواهی یافت» .

موسی علیه السلام به [شعیب علیه السلام] گفت : این ، قرارداد میان من و تو باشد که هر يك از دو مدّت را به انجام رسانیدم ، بر من تعدّی نباشد ؛ یعنی سلطه‌ای بر من نباشد اگر ده سال یا هشت سال کار کردم . سپس موسی علیه السلام گفت : «و خدا بر آنچه می‌گوییم ، وکیل است» .

رسول الله صلي الله عليه و آله - عِنْدَ مُبَارَزَةِ الْإِمَامِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَمْرُو بْنُ عَبْدِوَدٍّ - بَرَزَ الْإِيمَانُ كُلُّهُ إِلَى الشَّرِكِ كُلِّهِ .

پیامبر صلي الله عليه و آله - به هنگام رویارویی امام علی علیه السلام با عمرو بن عبد وُد - : تمام ایمان در برابر تمام شرک ، ظاهر گشت .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي كِتَابِهِ إِلَى عَامِلِهِ عَلَى الْبَصْرَةِ عُثْمَانَ بْنِ حُنَيْفٍ - : أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَأْمُومٍ إِمَامًا يَقْتَدِي بِهِ ، وَيَسْتَضِيءُ بِنُورِ عِلْمِهِ ، أَلَا وَإِنَّ إِمَامَكُمْ قَدْ اكْتَفَى مِنْ دُنْيَاهُ

بِطَمْرِيهِ ، وَمِنْ طُعْمِهِ بِقُرْصِيهِ ، أَلَا وَإِنَّكُمْ لَا تَقْدِرُونَ عَلَى ذَلِكَ ، وَلَكِنْ أَعَيْنُونِي بِوَرَعٍ
وَاجْتِهَادٍ ، وَعِفَّةٍ وَسَدَادٍ . فَوَاللَّهِ مَا كُنْتُ مِنْ دُنْيَاكُمْ تَبْرًا ، وَلَا ادَّخَرْتُ مِنْ غَنَائِمِهَا وَفَرًّا ، وَلَا
أَعَدْتُ لِبَالِي ثَوْبِي طَمْرًا ...

امام علی علیه السلام - در نامه‌اش به کارگزار خود در بصره ، عثمان بن حنیف - : بدان
که هر پیروی را پیشوایی است که به او اقتدا می‌کند و به نور دانش او روشنایی می‌گیرد .
بدان که پیشوای شما از دنیایش به دو تکه لباس و به دو گرده نان ، بسنده کرده است .
بدان که شما بر این روش توان ندارید ، اما با وَرَع و تلاش و عِفَّت و درستی مرا یاری
کنید . به خدا سوگند ، از دنیای شما طلا و نقره‌ای ذخیره نکردم و از غنیمت‌های آن ، چیز
زیادی نیندوختم و به جای لباس کهنه‌ام ، لباسی آماده نساختم .

الإمام عليّ عليه السلام : وَلَدُ السَّوِّ يَهْدِمُ الشَّرَفَ ، وَ يَشِينُ السَّلَفَ .

امام علی علیه السلام : فرزند ناشایست ، شرافت را تباه و نیاکان را بدنام می‌کند .

عنه عليه السلام : وَلَدُ السَّوِّ يَعْزُّ السَّلَفَ ، وَ يُفْسِدُ الْخَلَفَ .

امام علی علیه السلام : فرزند ناشایست ، نیاکان را لگه دار و نسل را تباه می‌سازد .

عنه عليه السلام : وَلَدٌ عَقُوقٌ مِحَنَةٌ وَشُؤْمٌ .

امام علی علیه السلام : فرزند نافرمان ، [مایه] رنج و شوم است .

عنه عليه السلام : أَشَدُّ الْمَصَائِبِ سُوءُ الْخَلَفِ .

امام علی علیه السلام : سخت‌ترین مصیبت‌ها ، ناشایستی نسل است .

عنه عليه السلام : شَرُّ الْأَوْلَادِ الْعَاقُ .

امام علی علیه السلام : بدترین فرزندان ، فرزند نافرمان است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِيَّاكُمْ وَ تَزْوِيجَ الْحَمَقَاءِ ؛ فَإِنَّ صُحْبَتَهَا بَلَاءٌ ، وَ وَلَدَهَا ضِيَاعٌ .

امام علی علیه السلام : از ازدواج با زن کم خرد بپرهیزید ؛ چرا که همراهی او بلاست و
فرزندانش تباه .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى أَشْبَهِ النَّاسِ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِمَا بَيْنَ عُنُقِهِ إِلَى وَجْهِهِ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ. وَمَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى أَشْبَهِ النَّاسِ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا بَيْنَ عُنُقِهِ إِلَى كَعْبِهِ خَلْقًا وَلَوْنَا، فَلْيَنْظُرْ إِلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ.

امام علی علیه السلام : هر کس خوش حال می شود که به شبیه ترین مردم به پیامبر خدا از گردن تا صورت ، نگاه کند ، به حسن بن علی علیهما السلام بنگرد و هر کس خوش حال می شود که به شبیه ترین مردم به پیامبر خدا از گردن تا پا ، از نظر شکل و رنگ نگاه کند ، به حسین بن علی علیهما السلام بنگرد .

عنه عليه السلام : مَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِمَا رَأْسَهُ إِلَى عُنُقِهِ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى الْحَسَنِ، وَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى مَا لَدُنْ عُنُقِهِ إِلَى رِجْلِهِ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى الْحُسَيْنِ، اقْتِسَمَاهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس می خواهد به سیمای پیامبر خدا ، از سر تا گردن ، نگاه کند ، به حسن بنگرد و هر کس می خواهد به پایین تر از گردن تا پای وی نگاه کند ، باید به حسین بنگرد . آن دو ، شباهت به وی را تقسیم کرده اند .

الإمام عليّ عليه السلام : أَقْبَلَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِمَا فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذِهِ بِنْتُ عَمِّي، وَأَنَا فُلَانُ ابْنِ فُلَانٍ، حَتَّى عَدَّ عَشْرَةَ آبَاءٍ، وَهِيَ فُلَانَةُ بِنْتُ فُلَانٍ حَتَّى عَدَّ عَشْرَةَ آبَاءٍ، لَيْسَ فِي حَسْبِي وَلَا حَسْبُهَا حَبَشِيٌّ، وَإِنَّهَا وَضَعَتْ هَذَا الْحَبَشِيَّ ! فَأُطْرِقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِمَا طَوِيلًا، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ : إِنَّ لَكَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ عِرْقًا، وَلَهَا تِسْعَةٌ وَتِسْعِينَ عِرْقًا، فَإِذَا اشْتَمَلَتْ اضْطَرَبَتِ الْعُرُوقُ، وَسَأَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ كُلَّ عِرْقٍ مِنْهَا أَنْ يَذْهَبَ الشَّبَبَ إِلَيْهِ، فَمُ فَإِنَّهُ وَلَدُكَ، وَلَمْ يَأْتِكَ إِلَّا مِنْ عِرْقٍ مِنْكَ أَوْ عِرْقٍ مِنْهَا . قَالَ : فَقَامَ الرَّجُلُ وَأَخَذَ بِيَدِ امْرَأَتِهِ، وَازْدَادَ بِهَا وَبَوْلَدِهَا عُجْبًا .

امام علی علیه السلام : یکی از انصار ، رو به پیامبر خدا کرد و گفت : ای پیامبر خدا! این دختر عموی من است و من ، فلانی پسر فلانی هستم (و تا ده تن از نیاکان خود را شمرد) و او فلانی ، دختر فلانی است (و تا ده تن از نیاکان او را شمرد) . نه در نسب من ، نه در نسب او هیچ سیاهپوستی وجود ندارد ، حال آن که او این سیاهپوست حبشی را به دنیا آورده است ! پیامبر خدا ، مدتی طولانی سر به زیر انداخت . سپس ، سر خود را بلند کرد و فرمود : «همانا تو ۹۹ ریشه داری و او هم ۹۹ ریشه دارد . هرگاه با او درآمیزی

، ریشه‌ها به حرکت درمی‌آیند و هر ریشه‌ای از خداوند متعال می‌خواهد که [فرزند
[شباهت به او ببرد . برخیز که او فرزند توست و جز از بُن تو یا بُن او نیست» .
آن مرد، برخاست و دست همسرش را گرفت و خرسندی‌اش نسبت به او و فرزندش افزون شد .

الإمام عليّ عليه السلام : حُسْنُ الْأَخْلَاقِ بُرْهَانُ كَرَمِ الْأَعْرَاقِ .

امام علی علیه السلام : خوش اخلاقی ، دلیل کرامت ریشه‌هاست .

عنه عليه السلام : إِذَا كَرَّمَ أَصْلُ الرَّجُلِ كَرَّمَ مَغِيبُهُ وَ مَحْضَرُهُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه کسی از بزرگواری خانوادگی برخوردار باشد ، برخورد او
در پشت سر و پیش رو ، بزرگوارانه است .

عنه عليه السلام : عَلَيْكُمْ فِي طَلَبِ الْحَوَائِجِ بِشِرَافِ النُّفُوسِ ، ذَوِي الْأُصُولِ الطَّيِّبَةِ ؛ فَإِنَّهَا
عِنْدَهُمْ أَقْضَى ، وَ هِيَ لَدَيْكُمْ أَرْكَى .

امام علی علیه السلام : بر شما باد که در برآوردن نیازهایتان ، نزد انسان‌های شرافتمند
دارای ریشه‌های نیکو بروید ؛ چرا که نیاز شما نزد آنان بیشتر برآورده می‌شود و آنان ،
نزد شما پاکیزه‌ترند .

عنه عليه السلام : عَلَيْكُمْ فِي قَضَاءِ حَوَائِجِكُمْ بِكَرَامِ الْأَنْفُسِ وَ الْأُصُولِ ، تُنَجِّحَ لَكُمْ عِنْدَهُمْ
مِنْ غَيْرِ مِطَالٍ وَ لَا مَنٍّ .

امام علی علیه السلام : بر شما باد که در برآوردن نیازهایتان به سراغ انسان‌های صاحب
کرامت و ریشه‌دار روید . نزد آنان ، بی‌درنگ و بی‌منت ، حاجت‌روا می‌شوید .

مروج الذهب - فِي ذِكْرِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنْفِيَّةِ فِي أَزْمَةِ حَرْبِ الْجَمَلِ لَمَّا وَقَفَ حِينَ وَاجَهَتُهُ
الرَّمَا حُ وَالنُّشَابُ - : فَاتَاهُ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَضْرَبَهُ بِقَائِمِ سَيْفِهِ وَقَالَ : أَدْرَكَكَ عِرْقٌ مِنْ
أُمَّكَ .

مروج الذهب - در یادکرد محمد بن حنفیه هنگامی که در بحران جنگ جمل در مواجهه با
نیزه‌ها و تیرها توقف کرد - امام علی علیه السلام به سوی او آمد و با غلاف شمشیر به
او زد و فرمود : «رگی از مادرت در تو تأثیر گذاشته است!» .

الإمام عليّ عليه السلام : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لِيَكُنْ أَوَّلُ مَا تَأْكُلُ
النَّفْسَاءُ الرُّطْبَ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ لِمَرْيَمَ : « وَ هُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسْقِطُ عَلَيْكِ رُطْبًا
جَنِيًّا » .

قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ أَوَّلُ الرُّطْبِ ؟
قَالَ : سَبْعُ تَمَرَاتٍ مِنْ تَمْرِ الْمَدِينَةِ ، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ فَسَبْعُ تَمَرَاتٍ مِنْ تَمْرِ أَمْصَارِكُمْ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ
وَجَلَّ يَقُولُ : وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي وَ عَظَمَتِي وَ ارْتِفَاعِ مَكَانِي لَا تَأْكُلُ نَفْسَاءَ يَوْمَ تَلِدُ الرُّطْبَ
فَيَكُونُ غُلَامًا إِلَّا كَانَ حَلِيمًا ، وَ إِنْ كَانَتْ جَارِيَةً كَانَتْ حَلِيمَةً .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا فرمود: «رطب ، باید نخستین چیزی باشد که زانو
می‌خورد ؛ چرا که خداوند متعال به مریم [پس از تولد مسیح] فرمود: « و تنه درخت خرما
را به سوی خود تکان ده ، بر تو خرما ی تازه فرو می‌ریزد » .

گفته شد : ای پیامبر خدا! اگر وقت رطب نباشد ؟
فرمود : «هفت خرما از خرما ی مدینه . اگر نبود ، هفت خرما از خرما ی شهرهایتان ؛ چرا
که خداوند عز و جل می‌فرماید : "به عزّت و جلال و عظمت و والایی جایگاهم ، سوگند ،
زانو ، روز زایمان رطب نمی‌خورد ، مگر این که فرزند او ، پسر باشد یا دختر ، بردبار
خواهد شد" » .

عنه عليه السلام : خَيْرُ ثَمُورِكُمُ الْبَرْنِيّ ، فَأَطْعِمُوا النِّسَاءَ فِي نِفَاسِهِنَّ يَخْرُجَ أَوْلَادُكُمْ
حُكْمَاءَ .

امام علی علیه السلام : بهترین خرما ی شما ، برنی است . از آن به زنان در دوران
نفاسشان بدهید تا فرزندانان حکیم شوند .

الإمام عليّ عليه السلام : جَمِيلُ الْمَقْصَدِ يَدُلُّ عَلَى طَهَارَةِ الْمَوْلِدِ .

امام علی علیه السلام : زیبایی هدف بر پاکی ولادت ، دلالت دارد .

عنه صلى الله عليه وآله - لِعَلِيّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : لَا يُبَغِضُكُمْ إِلَّا ثَلَاثَةٌ : وَلَدُ زِنَا ، وَ مُنَافِقٌ ،
وَ مَنْ حَمَلَتْ بِهِ أُمُّهُ وَ هِيَ حَائِضٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - : جز [این] سه گروه ، کسی شما
را دشمن نمی‌دارد : زنازاده ، منافق ، و کسی که مادرش در حال حیض ، باردار شده
باشد .

الإمام علي عليه السلام : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ الْجَنَّةَ عَلَى كُلِّ فَحَّاشٍ بَذِيءٍ قَلِيلٍ الْحَيَاءِ ، لَا يُبَالِي مَا قَالَ ، وَ لَا مَا قِيلَ لَهُ ؛ فَإِنَّكَ إِنْ فَتَشْتَهُ لَمْ تَجِدْهُ إِلَّا لَغِيَةً أَوْ شَرِيكَ شَيْطَانٍ . فَقِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَ فِي النَّاسِ شَرِيكُ شَيْطَانٍ ؟ !
فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَمَا تَقْرَأُ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ : « وَ شَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَ الْأَوْلَادِ » .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا فرمود : «همانا خداوند، بهشت را بر هر بد زبان ناسزاگوی کم حیایی که نه از آنچه می‌گوید ، باکی دارد و نه از آنچه درباره‌اش گفته می‌شود ، حرام کرده است . اگر حال او را بررسی کنی ، او را جز زنازاده یا شریک شیطان نمی‌یابی» .

پرسیده شد : ای پیامبر خدا! آیا در میان انسان‌ها شریک شیطان وجود دارد ؟
پیامبر خدا فرمود : «آیا این سخن خداوند عزوجل [به شیطان] را نخوانده‌ای» : و در اموال و فرزندان با آنان شریک شو» ؟

عنه عليه السلام : مَنْ لَوْمَ سَاءَ مِيلَادُهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس پست باشد ، ولادتش ناشایست بوده است .

الإمام علي عليه السلام : إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ مُجَامَعَةَ زَوْجَتِهِ فَلْيَقُلْ : اللَّهُمَّ إِنِّي اسْتَحَلَلْتُ فَرْجَهَا بِأَمْرِكَ ، وَ قَبِلْتُهَا بِأَمَانَتِكَ ، فَإِنْ قَضَيْتَ لِي مِنْهَا وَلَدًا فَاجْعَلْهُ ذَكَرًا سَوِيًّا ، وَ لَا تَجْعَلْ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ نَصِيبًا وَ لَا شَرِيكَ .

امام علی علیه السلام : هرگاه یکی از شما قصد آمیزش با همسرش را داشت ، باید بگوید : «بار الها شرمگاه او را به فرمان تو برخورد حلال کردم و او را به عنوان امانت تو پذیرفتم . پس اگر فرزندی از او برای من تقدیر کردی ، او را پسر سالی قرار ده و برای شیطان ، نه بهره‌ای در او قرار ده ، نه شراکتی» .

عنه صلى الله عليه وآله في وصيته لعلي عليه السلام : يَا عَلِيُّ ، لَا تُجَامِعِ امْرَأَتَكَ فِي أَوَّلِ الشَّهْرِ وَ وَسْطِهِ وَ آخِرِهِ ؛ فَإِنَّ الْجُنُونَ وَ الْجُدَامَ وَ الْخَبَلَ لَيُسْرِعُ إِلَيْهَا وَ إِلَى وَلَدِهَا .
يَا عَلِيُّ ، لَا تُجَامِعِ امْرَأَتَكَ بَعْدَ الظُّهْرِ ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ فِي ذَلِكَ الْوَقْتِ يَكُونُ أَحْوَلَ ، وَ الشَّيْطَانُ يَفْرَحُ بِالْحَوْلِ فِي الْإِنْسَانِ .

يَا عَلِيُّ ، لَا تَتَكَلَّمْ عِنْدَ الْجَمَاعِ ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ لَا يُؤْمَنُ أَنْ يَكُونَ أَخْرَسَ ، وَ لَا يَنْظُرَنَّ أَحَدٌ إِلَى فَرْجِ امْرَأَتِهِ ، وَ لِيَغُضَّ بَصَرَهُ عِنْدَ الْجَمَاعِ ، فَإِنَّ النَّظَرَ إِلَى الْفَرْجِ يورث العمى

فِي الْوَلَدِ .

يَا عَلِيُّ ، لَا تُجَامِعِ امْرَأَتَكَ بِشَهْوَةِ امْرَأَةٍ غَيْرِكَ ؛ فَإِنِّي أَخْشَى أَنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ أَنْ يَكُونَ مُخَنَّثًا أَوْ مُؤَنَّثًا مُخَبَّلًا

يَا عَلِيُّ ، لَا تُجَامِعِ امْرَأَتَكَ مِنْ قِيَامٍ ، فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ فِعْلِ الْحَمِيرِ ، فَإِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ كَانَ بَوَالًا فِي الْفِرَاشِ ، كَالْحَمِيرِ الْبَوَالَةِ فِي كُلِّ مَكَانٍ .

يَا عَلِيُّ ، لَا تُجَامِعِ امْرَأَتَكَ فِي لَيْلَةٍ الْأَضْحَى فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ يَكُونُ لَهُ سِتُّ أَصَابِعٍ أَوْ أَرْبَعُ أَصَابِعٍ .

يَا عَلِيُّ ، لَا تُجَامِعِ امْرَأَتَكَ تَحْتَ شَجَرَةٍ مُثْمَرَةٍ ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ يَكُونُ جَلَادًا قَتَالًا أَوْ عَرِيفًا .

يَا عَلِيُّ ، لَا تُجَامِعِ امْرَأَتَكَ فِي وَجْهِ الشَّمْسِ وَتَلَأُلُوهَا إِلَّا أَنْ تُرْخِيَ سِتْرًا فَيَسْتُرْكُمَا؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ لَا يَزَالُ فِي بُؤْسٍ وَفَقْرٍ حَتَّى يَمُوتَ .

يَا عَلِيُّ ، لَا تُجَامِعِ امْرَأَتَكَ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ يَكُونُ حَرِيصًا عَلَى إِهْرَاقِ الدَّمَاءِ .

يَا عَلِيُّ ، إِذَا حَمَلَتْ امْرَأَتُكَ فَلَا تُجَامِعْهَا إِلَّا وَأَنْتَ عَلَى وُضوءٍ ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ يَكُونُ أَعْمَى الْقَلْبِ بَخِيلَ الْيَدِ .

يَا عَلِيُّ ، لَا تُجَامِعِ أَهْلَكَ فِي النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ يَكُونُ مَشْوُومًا، ذَا شَامَةِ فِي وَجْهِهِ .

يَا عَلِيُّ ، لَا تُجَامِعِ أَهْلَكَ فِي آخِرِ دَرَجَةٍ مِنْهُ إِذَا بَقِيَ يَوْمَانِ ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ يَكُونُ عَشَّارًا أَوْ عَوْنًا لِلظَّالِمِينَ، وَيَكُونُ هَلَاكُ فَنَامٍ مِنَ النَّاسِ عَلَى يَدَيْهِ .

يَا عَلِيُّ، لَا تُجَامِعِ أَهْلَكَ عَلَى سُقُوفِ الْبُنْيَانِ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ يَكُونُ مُنَافِقًا مُرَائِيًا مُبْتَدِعًا. يَا عَلِيُّ ، إِذَا خَرَجْتَ فِي سَفَرٍ فَلَا تُجَامِعِ أَهْلَكَ مِنْ تِلْكَ اللَّيْلَةِ ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ يُنْفِقُ مَالَهُ فِي غَيْرِ حَقٍّ، وَقَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : «إِنَّ الْمُبْذَرِينَ كَانُوا إِخْوَنَ الشَّيْطَانِ» . يَا عَلِيُّ ، لَا تُجَامِعِ أَهْلَكَ إِذَا خَرَجْتَ إِلَى سَفَرٍ مَسِيرَةَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ وَلَيَالِيَهُنَّ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ يَكُونُ عَوْنًا لِكُلِّ ظَالِمٍ عَلَيْكَ

يَا عَلِيُّ ، لَا تُجَامِعِ أَهْلَكَ فِي أَوَّلِ سَاعَةٍ مِنَ اللَّيْلِ ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ لَا يُؤْمَنُ أَنْ يَكُونَ سَاحِرًا مُؤَثِّرًا لِلدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - : ای علی! با همسر خود در آغاز ماه و میانه آن و پایان آن ، آمیزش نکن ، چرا که دیوانگی و جذام و بی‌خردی با شتاب به سراغ همسر و فرزندش می‌رود .

ای علی! بعد از ظهر با همسرت آمیزش نکن ، که اگر در این زمان فرزندى میان شما به

وجود آید ، لوچ می‌شود و شیطان از چپ بودن چشم انسان ، خرسند می‌گردد .

ای علی! هنگام آمیزش سخن مگو ؛ چرا که اگر میان شما فرزندی به وجود آید ، از این که لال شود ، ایمن نیست . نباید هیچ کس به شرمگاه همسرش نگاه کند و باید هنگام آمیزش ، چشم خود را ببندد ؛ چرا که نگریستن به شرمگاه ، کوریِ فرزند را در پی می‌آورد .

ای علی! با شهوت زن دیگری با همسر خود آمیزش مکن ؛ چرا که من بیم آن را دارم که اگر فرزندی میان شما به وجود آمد ، خنثا باشد یا دختر دیوانه

ای علی! ایستاده با همسرت آمیزش مکن ؛ چرا که این ، کارِ درازگوش است . اگر میان شما فرزندی به وجود آید ، بر بستر بول می‌کند، مانند درازگوش که در هر جا بول می‌کند .

ای علی! شبِ عید قربان با همسر خود آمیزش مکن ؛ چرا که اگر میان شما فرزندی به وجود آید ، یا شش انگشتی می‌شود یا چهار انگشتی .

ای علی! زیر درخت میوه با همسر خود آمیزش مکن ، چرا که اگر میان شما فرزندی به وجود آید ، یا جلاد آدم‌کش شود یا عریف .

ای علی! زیر خورشید و تابش آن با همسرت آمیزش مکن ، مگر از رواندازی استفاده کنی که شما را بپوشاند ؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید ، هماره در گرفتگی و فقر باشد تا بمیرد .

ای علی! میان اذان و اقامه با همسر خود آمیزش مکن ؛ چرا که اگر میان شما فرزندی به وجود آید ، به خون‌ریزی حریص می‌گردد .

ای علی! هرگاه همسرت باردار شد ، با او آمیزش مکن ، مگر این که وضو داشته باشی ؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید ، کوردل و خشک دست می‌گردد .

ای علی! در نیمه شعبان با همسر خود آمیزش مکن ؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید ، شوم گشته و چهره‌ای زشت می‌یابد .

ای علی! دو روز مانده به آخر شعبان با همسرت آمیزش مکن ؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید ، یا باج بگیر می‌شود و یا یاور ستمکاران ، و نابودی گروهی از مردم به دست او خواهد بود .

ای علی! بر پشت‌بام ساختمان‌ها با همسرت آمیزش مکن ؛ چرا که اگر میان شما فرزندی به وجود آید ، منافقِ ریاکارِ بدعت‌گذار می‌شود .

ای علی! هرگاه برای مسافرت حرکت کردی ، همان شب با همسر خود آمیزش مکن ؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید، مال خود را به ناحق مصرف می‌کند . «همانا

تبدیرگران ، برادران شیطان‌اند» .

ای علی! هرگاه به اندازه سه روز و سه شب سفر کردی ، با همسر خود آمیزش مکن ؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید ، علیه تو یاور هر ستمگری می‌شود .
ای علی! آغاز شب با همسر خود آمیزش مکن ؛ چرا که اگر میان شما فرزندی به وجود آید ، از این که افسونگر و ترجیح دهنده دنیا بر آخرت شود ، ایمن نیست .

عنه صلي الله عليه و آله - في وصيته لعلي عليه السلام - : يا علي ، عليك بالجماع ليلة الإثنين ؛ فإنه إن قضيت بينكما ولد يكون حافظا لكتاب الله ، راضيا بما قسم الله عز و جل .
يا علي ، إن جمعت أهلك في ليلة الثلاثاء فقضيت بينكما ولد ؛ فإنه يرزق الشهادة بعد شهادة أن لا إله إلا الله و أن محمدا رسول الله ، و لا يعدبهُ الله مع المشركين ، و يكون طيب النكهة و الفم ، رحيم القلب ، سخي اليد ، طاهر اللسان من الغيبة و الكذب و البهتان .
يا علي ، إن جمعت أهلك ليلة الخميس فقضيت بينكما ولد ؛ فإنه يكون حاكما من الحكام ، أو عالما من العلماء . و إن جمعتها يوم الخميس عند زوال الشمس عن كبد السماء فقضيت بينكما ولد ، فإن الشيطان لا يقربه حتى يشيب ، و يكون قيما ، و يرزقه الله عز و جل السلامة في الدين و الدنيا .

يا علي ، و إن جمعتها ليلة الجمعة و كان بينكما ولد ؛ فإنه يكون خطيبا قوالا مفوها ، و إن جمعتها يوم الجمعة بعد العصر فقضيت بينكما ولد ؛ فإنه يكون معروفا مشهورا عالما ، و إن جمعتها في ليلة الجمعة بعد العشاء الآخرة ، فإنه يرجى أن يكون الولد من الأبدال إن شاء الله تعالى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - : ای علی! بر تو باد آمیزش در شب دوشنبه ؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید ، حافظ کتاب خدا و راضی به قسمت خدا می‌شود .

ای علی! اگر شب سه‌شنبه با همسرت آمیزش کردی و فرزندی میان شما به وجود آمد ، بعد از گواهی به این که «خدایی جز الله نیست» و این که «محمد ، فرستاده خداست» ، شهادت روزی‌اش می‌شود و خداوند ، او را با مشرکان عذاب نمی‌کند . خوش‌بو دهان ، دل‌مهربان و گشاده دست می‌شود ، و از غیبت و دروغ و تهمت ، پاک زبان می‌شود .

ای علی! اگر شب پنج‌شنبه با همسرت آمیزش کردی و فرزندی میان شما به وجود آمد ، یا فرمان‌روایی از فرمان‌روایان و یا دانشمندی از دانشمندان می‌شود . و اگر روز پنج‌شنبه ، هنگام مایل شدن خورشید از وسط آسمان با او آمیزش کردی و فرزندی میان شما به وجود آمد ، شیطان به او نزدیک نمی‌شود تا پیر شود و به سرپرستی می‌رسد و خداوند

، سلامت دین و دنیا را روزی وی می‌گرداند .

ای علی! واگر شب جمعه با او آمیزش کردی و فرزنددار شدید ، گوینده سخنور زبان‌آور می‌شود و اگر عصر جمعه با او آمیزش کردی و فرزندى میان شما به وجود آمد ، دانشمندی معروف و مشهور می‌گردد و اگر جمعه شب ، بعد از نماز عشا با او آمیزش کردی ، امید است که آن فرزند ، از ابدال باشد ، **إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى !**

الإمام عليّ عليه السلام: إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْتِيَ أَهْلَهُ فَلْيَتَوَقَّ أَوَّلَ الْأَهْلِ وَأَنْصَافَ الشُّهُورِ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَطْلُبُ الْوَلَدَ فِي هَذَيْنِ الْوَقْتَيْنِ، وَالشَّيَاطِينُ يَطْلُبُونَ الشَّرَّ فِيهِمَا، فَيَجِيئُونَ وَيُحْبِلُونَ .

امام علی علیه السلام : هرگاه کسی از شما، خواست به همسرش درآید ، باید در اوّل ماه‌ها و نیمه ماه‌ها خودداری کند؛ چرا که شیطان در این دو زمان، فرزند خواهی می‌کند و شیطان‌ها در این زمان ، خواستار مشارکت [در نطفه] هستند . از این رو ، می‌آیند و باردار می‌کنند .

الكافي عن عليّ بن الحكم عن بعض أصحابنا : أَوْلَمَ أَبُو الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَلِيْمَةً عَلَى بَعْضِ وَلَدِهِ ، فَأَطْعَمَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ الْفَالَوْدَجَاتِ فِي الْجِفَانِ فِي الْمَسَاجِدِ وَالْأَزْقَةِ .

الكافی - به نقل از علی بن حکم ، از یکی از شیعیان - : امام کاظم علیه السلام در تولّد یکی از فرزندانش ، تا سه روز با کاسه‌های بزرگ در مساجد و کوچه‌ها به مردم مدینه با فالوده ، ولیمه داد .

الإمام عليّ عليه السلام: لَمَّا حَضَرَتْ وَلَادَةُ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِأَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ وَ أُمِّ سَلَمَةَ : إِحْضَرَاها ، فَإِذَا وَقَعَ وَلَدُهَا وَاسْتَهَلَ فَأَذْنَا فِي أُذُنِهِ الْيَمْنَى وَ أَقِيمَا فِي أُذُنِهِ الْيُسْرَى ؛ فَإِنَّهُ لَا يُفْعَلُ ذَلِكَ بِمِثْلِهِ إِلَّا عُصِمَ مِنَ الشَّيْطَانِ ، وَ لَا تُحْدِثَا شَيْئًا حَتَّى آتِيَكُمَا . فَلَمَّا وَلَدَتْ فَعَلْنَا ذَلِكَ ، فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فَسَرَّهُ وَ لَبَّاهُ بِرِيقِهِ ، وَ قَالَ : اللَّهُمَّ إِنِّي أُعِيْذُهُ بِكَ وَ وَلَدَهُ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ .

امام علی علیه السلام : وقتی زمان زایمان فاطمه سلام الله علیها فرا رسید ، پیامبر خدا به اسماء بنت عمیس و امّ سلمه فرمود: «در کنارش باشید. وقتی فرزندش به دنیا آمد و گریست ، در گوش راست او اذان و در گوش چپ او اقامه بگویید ؛ چرا که هر جا همانند این کار انجام شده ، نوزاد از شیطان در امان مانده است و هیچ نکنید تا من بیایم» .

وقتی فاطمه علیها السلام [او را] به دنیا آورد، آنان همین کار را کردند سپس ، پیامبر خدا آمد و ناف او را بُرید و نخستین خوراک را با آب دهانش به او داد و گفت : «خداوندا! من او را و فرزندان او را از شرّ شیطان رانده شده ، در پناه تو قرار می‌دهم» .

صحيح مسلم عن عائشة : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ كَانَ يُؤْتَى بِالصَّبِيَّانِ فَيُبْرِكُ عَلَيْهِمْ وَ يُحَنِّكُهُمْ .

صحيح مسلم - به نقل از عایشه - هنگامی که کودکان را نزد پیامبر خدا می‌آوردند ، ایشان آنان را متبرک می‌کرد و کام آنان را برمی‌داشت .

141. امام علی علیه السلام : کام فرزندان را با خرما بردارید . پیامبر صلی الله علیه و آله با حسن و حسین علیهما السلام این گونه کرد .

عنه عليه السلام : أَمَا إِنَّ أَهْلَ الْكُوفَةِ لَوْ حَنَكُوا أَوْلَادَهُمْ بِمَاءِ الْفُرَاتِ لَكَانُوا شِيعَةً لَنَا .

امام علی علیه السلام : آگاه باشید که اگر اهل کوفه ، کام فرزندان را با آب فرات برمی‌داشتند ، هر آینه ، پیرو ما می‌شدند .

الإمام عليّ عليه السلام : سَمَّوْا أَوْلَادَكُمْ قَبْلَ أَنْ يُولَدُوا ، فَإِنْ لَمْ تَدْرُوا أَذَكَرُ أَمْ أُنْثَى فَسَمُّوهُمْ بِالْأَسْمَاءِ الَّتِي تَكُونُ لِلذَّكَرِ وَ الْأُنْثَى ؛ فَإِنَّ أَسْقَاطَكُمْ إِذَا لَقَوْكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَمْ تُسَمُّوهُمْ يَقُولُ السَّقَطُ لِأَبِيهِ : أَلَا سَمَّيْتَنِي ؟ وَ قَدْ سَمَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مُحْسِنًا قَبْلَ أَنْ يُولَدَ !

امام علی علیه السلام : برفرزندان ، پیش از آن که زاده شوند، نام بگذارید و اگر نمی‌دانید دخترند یا پسر ، آنان را به نام‌هایی که هم برای پسر است و هم برای دختر ، بنامید ؛ چرا که فرزندان سقط شده شما وقتی روز قیامت با شما ملاقات کنند در حالی که نام بر آنها نگذاشته‌اید ، به پدر خود می‌گویند : چرا بر من نام ننهادی ؟ و پیامبر خدا ، محسن (فرزند سقط شده زهرا علیها السلام) را پیش از آن که به دنیا بیاید ، نام نهاد .

الكافي عن عليّ بن جعفر عن الإمام الكاظم عليه السلام، قال : سَأَلْتُهُ عَنْ مَوْلودٍ يُحَلَقُ رَأْسُهُ بَعْدَ يَوْمِ السَّابِعِ؟ فَقَالَ : إِذَا مَضَى سَبْعَةُ أَيَّامٍ فَلَيْسَ عَلَيْهِ حَلْقٌ .

الكافی - به نقل از علی بن جعفر - : از امام کاظم علیه السلام درباره نوزاد که آیا پس از روز هفتم سرش تراشیده می‌شود ، پرسیدم ؟
فرمود : «وقتی از هفت روز گذشت ، تراشیدن بر او نیست» .

الكافی عن علي بن يقطين : سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَام عَنْ خِتَانِ الصَّبِيِّ لِسَبْعَةِ أَيَّامٍ ؛ مِنْ السُّنَّةِ هُوَ أَوْ يُؤَخَّرُ ؟ وَأَيُّهُمَا أَفْضَلُ ؟
قال : لِسَبْعَةِ أَيَّامٍ مِنَ السُّنَّةِ ، وَإِنْ أُخِّرَ فَلَا بَأْسَ .

الكافی - به نقل از علی بن یقطین - : از امام کاظم علیه السلام پرسیدم : ختنه پسر بچه در روز هفتم [تولد] از سنت است یا می‌توان آن را به تأخیر انداخت ؟ و کدام برتر است ؟
فرمود : «در روز هفتم ، از سنت است و اگر عقب بیفتد ، اشکالی ندارد» .

الإمام علي عليه السلام : ما من لبنٍ يُرَضَّعُ بِهِ الصَّبِيُّ أَعْظَمَ بَرَكَهً عَلَيْهِ مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ .

امام علی علیه السلام : هیچ شیری که کودک با آن تغذیه شود ، با برکت‌تر از شیر مادرش نیست .

الإمام علي عليه السلام : تَخَيَّرُوا لِلرَّضَاعِ كَمَا تَتَخَيَّرُونَ لِلنِّكَاحِ ؛ فَإِنَّ الرِّضَاعَ يُغَيِّرُ الطَّبَاعَ .

امام علی علیه السلام : برای شیردادن ، [دایه‌های شایسته را] گزینش کنید ، همان گونه که برای ازدواج گزینش می‌کنید ؛ چرا که شیر ، طبیعت‌ها را تغییر می‌دهد .

الإمام علي عليه السلام : أَنْظَرُوا مَنْ تُرَضِّعُ أَوْلَادَكُمْ ؛ فَإِنَّ الْوَلَدَ يَشِبُّ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : ببینید چه کسی فرزندانتان را شیر می‌دهد ؛ چرا که فرزند ، بر همان پایه رشد می‌کند .

الإمام علي عليه السلام : أَطْعَمُوا صِبْيَانَكُمْ الرُّمَانَ ؛ فَإِنَّهُ أَسْرَعُ لِلسَّنَةِ .

امام علی علیه السلام : به کودکان‌تان انار بدهید ؛ چرا که مایه رویش شتابنده‌تر دندان‌ها است .

الإمام علي عليه السلام : مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِطَلَبِ الْعِلْمِ .

امام علی علیه السلام : فرزندانان را به آموختن دانش ، امر کنید .

عنه علیه السلام : مَنْ سَأَلَ فِي صَغَرِهِ أَجَابَ فِي كِبَرِهِ .

امام علی علیه السلام : هر کس در خردسالی بپرسد ، در بزرگسالی پاسخ می‌دهد .

عنه علیه السلام : مَنْ لَمْ يَتَعَلَّمْ فِي الصَّغَرِ لَمْ يَتَقَدَّمْ فِي الْكِبَرِ .

امام علی علیه السلام : کسی که در کودکی نیاموزد ، در بزرگسالی پیش نمی‌افتد .

الإمام عليّ عليه السلام :

حَرَضَ بَنِيكَ عَلَى الْآدَابِ فِي الصَّغَرِ مَا تَقَرَّرَ بِهِمْ عَيْنَاكَ فِي الْكِبَرِ
وَ إِنَّمَا مَثَلُ الْآدَابِ تَجْمُعُهَا فِي عُنْفُوَانِ الصَّبَا كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ
هِيَ الْكُنُوزُ الَّتِي تَنْمُو ذَخَائِرُهَا وَ لَا يُخَافُ عَلَيْهَا حَادِثُ الْغَيْرِ

امام علی علیه السلام :

پسرانت را در کودکی به [آموختن] آداب ، تشویق کن /

تا در بزرگسالی ، چشمان تو به آنان روشن شود .

و همانا حکایت آدابی که آن را گرد می‌آوری /

در دوران کودکی ، همانند نقش کندن بر سنگ است .

اینها گنجینه‌هایی‌اند که ذخایر آن رشد می‌کند /

و بر آنها از حوادث دگرگون کننده ، بیمی نیست .

الإمام عليّ عليه السلام : عَلَى الْإِمَامِ أَنْ يَعْلَمَ أَهْلَ وَلايَتِهِ حُدُودَ الْإِسْلَامِ وَ الْإِيمَانِ .

امام علی علیه السلام : بر پیشواست که به مردمان تحت حکومتش ، حدود اسلام و ایمان را بیاموزد .

عنه علیه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ ! إِنَّ لِي عَلَيْكُمْ حَقًّا ، وَ لَكُمْ عَلَيَّ حَقٌّ ؛ فَأَمَّا حَقُّكُمْ عَلَيَّ
فَالنَّصِيحَةُ لَكُمْ ، وَ تَوْفِيرُ فَيْئِكُمْ عَلَيْكُمْ ، وَ تَعْلِيمُكُمْ كَيْ لَا تَجْهَلُوا ، وَ تَأْدِيبُكُمْ كَيْمَا تَعْلَمُوا .

امام علی علیه السلام : ای مردم ! مرا بر شما حقی است و شما را نیز بر من ، حقی است

. اما حق شما بر من ، خیرخواهی برای شما ، افزایش ثروت‌هایتان و آموزش دادن به

شماست تا در نادانی نمانید ، و پرورش شماست ، تا آگاه شوید .

الإمام عليّ عليه السلام : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مُنْصِبًا لِنَفْسِهِ بَعْدَ الْبُشْرَى لَهُ بِالْجَنَّةِ مِنْ رَبِّهِ، فَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ : «وَأُمِرَ أَهْلُكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا...» الْآيَةُ ، فَكَانَ يَأْمُرُ بِهَا أَهْلَهُ ، وَ يُصَبِّرُ عَلَيْهَا نَفْسَهُ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا ، این گونه بود که پس از [دریافت] بشارت بهشت ، از جانب پروردگارش [نیز] خودش را به زحمت می‌انداخت . از این رو ، خداوند عز و جل فرمود : «و خانواده‌ات را به نماز امر کن و خود بر آن ، شکیبا باش...» و ایشان خانواده‌اش را به آن ، امر می‌کرد و خودش بر آن ، شکیبایی می‌ورزید .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : - «فُوا أَنْفُسَكُمْ وَ أَهْلِيكُمْ نَارًا» : عَلِّمُوا أَنْفُسَكُمْ وَ أَهْلِيكُمْ الْخَيْرَ .

امام علی علیه السلام :- درباره سخن خداوند متعال «خودتان و خانواده‌تان را از آتش نگه دارید» - : به خودتان و خانواده‌تان ، خیر بیاموزید .

عنه عليه السلام - ايضا - مَعْنَاهُ : عَلِّمُوهُمْ مَا يَنْجُونَ بِهِ مِنَ النَّارِ .

امام علی علیه السلام :- در تفسیر سخن خداوند متعال «ای کسانی که ایمان آورده‌اید! خود و خانواده‌تان را از آتش، نگه دارید» - معنای آن، چنین است: به آنان ، چیزهایی را بیاموزید که به وسیله آن از آتش ، نجات یابند .

الإمام عليّ عليه السلام : إِذَا عَقَلَ الْغُلَامُ وَ قَرَأَ شَيْئًا مِنَ الْقُرْآنِ عُلِّمَ الصَّلَاةَ .

امام علی علیه السلام : هرگاه پسر به سنّ درك رسید و چیزی از قرآن را خواند ، باید به او نماز آموخته شود .

عنه عليه السلام : عَلِّمُوا صِبْيَانَكُمْ الصَّلَاةَ، وَ خُذُوهُمْ بِهَا إِذَا بَلَغُوا الْحُلُمَ .

امام علی علیه السلام : به کودکان خود، نماز یاد دهید و آن گاه که بالغ شدند، از آنان بازخواست کنید .

عنه عليه السلام : عَلِّمُوا صِبْيَانَكُمْ الصَّلَاةَ، وَ خُذُوهُمْ بِهَا إِذَا بَلَغُوا ثَمَانَ سِنِينَ .

امام علی علیه السلام : به کودکان خود ، نماز یاد دهید و آن گاه که به هشت سالگی رسیدند، از آنان بازخواست کنید .

عنه عليه السلام : يُؤَمَّرُ الصَّبِيُّ بِالصَّلَاةِ إِذَا عَقَلَ، وَ بِالصَّوْمِ إِذَا أَطَاقَ .

امام علی علیه السلام : كودك ، وقتی اهل درك شد ، به نماز و وقتی توان یافت ، به روزه امر می شود .

الإمام عليّ عليه السلام : حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ، وَ يُحَسِّنَ أَدَبَهُ، وَ يُعَلِّمَهُ الْقُرْآنَ .

امام علی علیه السلام : حقّ فرزند بر پدر ، آن است که نام نیک براو بگذارد و او را به نیکی تربیت کند و قرآن به او بیاموزد .

الإمام عليّ عليه السلام : عَلِّمُوا صِبْيَانَكُمْ مَا يَنْفَعُهُمُ اللَّهُ بِهِ ، لَا تَغْلِبْ عَلَيْهِمُ الْمُرْجَنَةَ بِرَأْيِهَا .

امام علی علیه السلام : به کودکانتان چیزهایی را یاد بدهید که به خاطرش خداوند به آنان بهره برساند و نباید مرجئه با افکارشان بر آنان چیره شوند .

الإمام عليّ عليه السلام - لَمَّا سُئِلَ فَقِيلَ : - إِنَّ فِي الْقُرْآنِ كُلِّ عِلْمٍ إِلَّا الطَّبَّ؟ : أَمَا إِنَّ فِي الْقُرْآنِ لَأَيَّةَ تَجْمَعُ الطَّبَّ كُلَّهُ : « وَكُلُّوْا وَاشْرَبُوْا وَلَا تُسْرِفُوْا » .

امام علی علیه السلام :- در پاسخ به این پرسش که [چرا] در قرآن، هر دانشی جز دانش طب هست؟ - :هان! در قرآن ، آیه ای است که همه طب را يكجا در خود ، گردآورده است : «بخورید و بیاشامید و اسراف نکنید» .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي الْحِكْمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : لَا تَطْلُبِ الْحَيَاةَ لِتَأْكُلَ ، بَلِ اطْلُبِ الْأَكْلَ لِتَحْيَا .

امام علی علیه السلام :- در حکمت های منسوب به ایشان - زندگی را برای خوردن نخواه ؛ بلکه خوردن را برای زندگی خواه .

عنه عليه السلام - أيضا - : يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يَتَذَكَّرَ عِنْدَ حَلَاوَةِ الْغِذَاءِ مَرَارَةَ الدَّوَاءِ .

امام علی علیه السلام :- در حکمت های منسوب به ایشان - عاقل را بایسته است که به هنگام شیرینی غذا ، تلخی دارو را نیز به یاد داشته باشد .

الإمام عليّ عليه السلام : قِلَّةُ الْأَكْلِ يَمْنَعُ كَثِيرًا مِنْ أَعْلَالِ الْجِسْمِ .

امام علی علیه السلام : کمخوری ، مانع بسیاری از بیماری های جسم می شود .

عنه عليه السلام : مَنْ غَرَسَ فِي نَفْسِهِ مَحَبَّةَ أَنْوَاعِ الطَّعَامِ ، اجْتَنَى ثَمَارَ فُنُونِ الْأَسْقَامِ .

امام علی علیه السلام : هر کس در دل خود ، درخت علاقه به انواع غذاها را بکارد ، میوه گونه های ناتندرستی را می چیند .

عنه عليه السلام : كَمْ مِنْ أَكَلَةٍ مَنَعَتْ أَكْلَاتٍ .

امام علی علیه السلام : چه بسا خوردنی که مانع خوردن ها می شود !

الإمام عليّ عليه السلام : يُرَبِّي الصَّبِيَّ سَبْعًا، وَيُوَدِّبُ سَبْعًا، وَيُسْتَخْدِمُ سَبْعًا، وَمُنْتَهَى طَوْلِهِ فِي ثَلَاثٍ وَعِشْرِينَ سَنَةً، وَعَقْلُهُ فِي خَمْسٍ وَثَلَاثِينَ سَنَةً ، وَمَا كَانَ بَعْدَ ذَلِكَ فَبِالتَّجَارِبِ .

امام علی علیه السلام : كودك ، هفت سال پرورش یابد، هفت سال ادب آموزی گردد و هفت سال به خدمت درآید . پایان قد کشیدنش در ۲۳ سالگی و پایان تکامل عقلی اش در ۳۵ سالگی است و آنچه پس از این باشد ، از راه تجربه است .

عنه عليه السلام : وَلَدُكَ رِيحَانُكَ سَبْعًا، وَخَادِمُكَ سَبْعًا، ثُمَّ هُوَ عَدُوُّكَ أَوْ صَدِيقُكَ .

امام علی علیه السلام : فرزندت ، هفت سال دسته گل تو و هفت سال خدمتکار توست . سپس یا دشمن توست و یا دوست تو .

عنه عليه السلام - مِنْ وَصِيَّتِهِ لَوْلَدِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَام - : بَادَرْتُ بِوَصِيَّتِي إِلَيْكَ، وَأُورِدْتُ خِصَالًا مِنْهَا قَبْلَ أَنْ يَعْجَلَ بِي أَجَلِي دُونَ أَنْ أَفْضِيَ إِلَيْكَ بِمَا فِي نَفْسِي، أَوْ أَنْ أَنْقُصَ فِي رَأْيِي كَمَا نُقِصْتُ فِي جِسْمِي، أَوْ يَسْبِقَنِي إِلَيْكَ بَعْضُ غَلَبَاتِ الْهَوَى وَفِتَنِ الدُّنْيَا، فَتَكُونَ كَالصَّعْبِ النَّفُورِ، وَإِنَّمَا قَلْبُ الْحَدَثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ ؛ مَا أُلْقِيَ فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبْلَتَهُ ، فَبَادَرْتُكَ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَقْسُو قَلْبُكَ، وَيَشْتَغَلَ لُبُّكَ ... وَرَأَيْتُ حَيْثُ عَنَانِي مِنْ أَمْرِكَ مَا يَعْنِي الْوَالِدُ الشَّفِيقُ، وَأَجْمَعْتُ عَلَيْهِ مِنْ أَدَبِكَ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ وَأَنْتَ مُقْبِلُ الْعُمْرِ وَمُقْتَبِلُ الدَّهْرِ، ذُو نِيَّةٍ سَلِيمَةٍ ، وَنَفْسٍ صَافِيَةٍ، وَأَنْ أَبْتَدِيَنَّكَ بِتَعْلِيمِ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَتَأْوِيلِهِ، وَشَرَائِعِ الْإِسْلَامِ وَأَحْكَامِهِ، وَحَلَالِهِ وَحَرَامِهِ .

امام علی علیه السلام : در سفارش به فرزندش امام حسن علیه السلام : برای سفارش نمودن به تو اقدام کردم و ویژه‌های آن را آوردم ، پیش از آن که اجل به سوی من شتاب گیرد ، بدون آن که آنچه در دل دارم ، به تو برسانم ، یا همان گونه که جسمم ضعیف شده است ، اندیشه‌ام نیز ضعیف گردد ، و یا آن که پیش از من ، برخی هوس‌ها و فتنه‌های دنیا بر تو چیره شوند و در نتیجه ، سرکش و گریزان گردی . همانا قلب جوان ، همانند زمین خالی است که هر چه در آن افکنده شود ، می‌پذیرد . از این رو ، پیش از آن که دل تو سخت و فکر تو درگیر شود ، به تربیت تو مبادرت کردم . . . و چون همان را برای تو می‌خواهم که يك پدر دلسوز می‌خواهد ، خوب نگریستم و بر آن شدم که تربیت تو ، در حالی باشد که تو رو به زندگی داری و چیزی از روزگار نگذرانده‌ای ، و دارای نیّتی سالم و نهاده‌ی پاکی ، و [همچنین بر آن شدم که] تربیت تو را از آموزش کتاب خداوند عز و جل و تأویل آن ، و قوانین اسلام و احکام آن ، و حلال و حرام آن ، آغاز کنم .

الإمام عليّ عليه السلام : كُنْ كَالطَّبِيبِ الرَّفِيقِ الَّذِي يَضَعُ الدَّوَاءَ بِحَيْثُ يَنْفَعُ .

امام علی علیه السلام : همانند طبیب همراه باش که دارو را جایی به کار می‌برد که سودمند است

عنه عليه السلام : اَزْجُرِ الْمُسِيءَ بِثَوَابِ الْمُحْسَنِ .

امام علی علیه السلام : بذکار را با پاداش دادن به نیکوکار ، [از کار ناشایست] باز دار .

عنه عليه السلام : عُقُوبَةُ الْعُقْلَاءِ التَّلْوِيحُ، عُقُوبَةُ الْجُهَلَاءِ التَّصْرِيحُ .

امام علی علیه السلام : مجازات خردمندان ، با تعریض و اشاره است و مجازات نابخردان ، با تصریح .

عنه عليه السلام : تَلْوِيحُ زَلَّةٍ الْعَاقِلِ لَهُ مِنْ أَمَضِّ عِتَابِهِ .

امام علی علیه السلام : تعریض و اشاره به لغزش خردمند ، از دردناک‌ترین سرزنش‌ها برای اوست .

عنه عليه السلام : التَّعْرِيزُ لِلْعَاقِلِ أَشَدُّ عِتَابِهِ .

امام علی علیه السلام : کنایه زدن به خردمند ، شدیدترین سرزنش برای اوست .

عنه عليه السلام : رُبَّ ذَنْبٍ مِقْدَارُ الْعُقُوبَةِ عَلَيْهِ إِعْلَامُ الْمُذْنِبِ بِهِ .

امام علی علیه السلام: چه بسا گناهی که اندازه مجازات آن ، آگاه کردن خطا کار از آن است .

الإمام عليّ عليه السلام - في كتابه إلى بعض عمّاله - : فَاتَّقِ اللَّهَ وَارْدُدْ إِلَى هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ أَمْوَالَهُمْ ، فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ ثُمَّ أَمَكَّنِي اللَّهُ مِنْكَ لَا عُذْرَ إِلَى اللَّهِ فِيكَ ، وَلَا ضَرْبَكَ بِسَيْفِي الَّذِي مَا ضَرَبْتُ بِهِ أَحَدًا إِلَّا دَخَلَ النَّارَ ، وَاللَّهُ لَوْ أَنَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ فَعَلَا مِثْلَ الَّذِي فَعَلْتَ مَا كَانَتْ لَهُمَا عِنْدِي هَوَادَّةٌ ، وَلَا ظَفِرًا مِنِّي بِإِرَادَةٍ حَتَّى آخُذَ الْحَقَّ مِنْهُمَا ، وَأُزِيحَ الْبَاطِلَ عَن مَظْلَمَتِهِمَا .

امام علی علیه السلام - در نامه‌ای به یکی از کارگزارانش - : پروای الهی داشته باش و اموال این مردم را به آنان ، بازگردان که اگر چنین نکنی و خداوند ، امکان دستیابی به تو را به من بدهد ، درباره تو آن می‌کنم که [به وظیفه‌ام عمل کرده و] نزد خدا معذور باشم و با این شمشیرم ، که هر کس را با آن زدم ، وارد دوزخ شد ، بر تو خواهم زد . به خدا سوگند ، اگر حسن و حسین هم کاری را که تو کردی ، انجام دهند ، هیچ هواداری از جانب من نبینند و دراراده من ، هیچ تأثیری نگذارد تا حق را از آنان بستانم و ستمهایی را که کرده‌اند ، برطرف سازم .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا فَلْيَبْدَأْ بِتَعْلِيمِ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْلِيمِ غَيْرِهِ ، وَلْيَكُنْ تَأْدِيبُهُ بِسِيرَتِهِ قَبْلَ تَأْدِيبِهِ بِلِسَانِهِ . وَمُعَلِّمٌ نَفْسِهِ وَمُؤَدِّبُهَا أَحَقُّ بِالْإِجْلَالِ مِنْ مُعَلِّمِ النَّاسِ وَمُؤَدِّبِهِمْ .

امام علی علیه السلام : هر کس خود را پیشوای مردم قرار دهد ، باید پیش از آموزش دادن مردم ، از یاد دادن به خود آغاز کند ، و باید پیش از تربیت زبانی ، با رفتارش تربیت کند . آموزگار و مربی خود ، بیش از آموزگار و مربی مردم ، شایسته احترام است .

الإمام عليّ عليه السلام : الإفراطُ في المَلَامَةِ يَشُبُّ نيرانَ اللَّجَاجِ .

امام علی علیه السلام : زیاده‌روی در سرزنش کردن ، آتش لجاج را شعله‌ور می‌سازد .

عنه عليه السلام : إِيَّاكَ أَنْ تُكَرِّرَ الْعُتْبَ ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ يُغْرِي بِالذَّنْبِ ، وَيُهَوِّنُ الْعُتْبَ .

امام علی علیه السلام : بپرهیز از این که پی در پی ، سرزنش کنی ؛ چرا که این کار ، بر گناه جرئت می‌دهد و سرزنش را بی‌اثر می‌سازد .

عنه عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : إِذَا عَاتَبْتَ الْحَدَّثَ فَاتْرُكْ لَهُ مَوْضِعًا مِنْ ذَنْبِهِ ؛ لئَلَّا يَحْمِلَهُ الْإِخْرَاجُ عَلَى الْمُكَابَرَةِ .

امام علی علیه السلام - از حکمت‌های منسوب به ایشان - : هرگاه جوان را سرزنش کردی ، جایی [برای عذر آوردن] از گناه برایش قرار ده تا قرار گرفتن در تنگنا ، او را به درشتی و سرسختی نکشاند .

الإمام عليّ عليه السلام : لَا أَدَبَ مَعَ غَضَبٍ .

امام علی علیه السلام : با خشم تربیت [ممکن] نیست .

الإمام عليّ عليه السلام - فِي الْحَكَمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : قَدِّمِ الْعَدْلَ عَلَى الْبَطْشِ تَظْفَرُ بِالْمَحَبَّةِ ، وَلَا تَسْتَعْمِلِ الْفِعْلَ حَيْثُ يَنْجَعُ الْقَوْلُ .

امام علی علیه السلام : عدالت را بر خشونت ، پیش دار تا به محبت دست یابی ، و آن جا که سخن کارگر می‌افتد ، دست به کار مشو .

الإمام عليّ عليه السلام : يَتَغَرُّ الصَّبِيُّ لِسَبْعٍ ، وَيُؤْمَرُ بِالصَّلَاةِ لِتِسْعٍ ، وَيُفَرَّقُ بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ لِعَشْرِ .

امام علی علیه السلام : كُودُكُ ، در هفت سالگی ، دندان‌هایش می‌ریزد و در نه سالگی به نماز وادار می‌گردد و در ده سالگی ، بسترهایشان جدا می‌شود .

المستدرک علی الصحیحین عن محمد بن بیاض : رُفِعَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ صِغَرِي وَعَلَيَّ خِرْقَةٌ وَقَدْ كُشِفَتْ عَوْرَتِي ، فَقَالَ : غَطُّوا حُرْمَةَ عَوْرَتِهِ ؛ فَإِنَّ حُرْمَةَ عَوْرَةِ الصَّغِيرِ كَحُرْمَةِ عَوْرَةِ الْكَبِيرِ ، وَلَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى كَاشِفِ عَوْرَةٍ .

المستدرک علی الصحیحین : به نقل از محمد بن بیاض : در خردسالی‌ام مرا خدمت پیامبر خدا بردند . پاره لباسی بر تنم بود و عورتم آشکار شد .

ایشان فرمود : «حریم عورتش را بپوشانید که حرمت عورت کودک ، همانند حرمت عورت بزرگسال است و خداوند ، به آشکار کننده عورت نگاه نمی‌کند .

الإمام عليّ عليه السلام : مُبَاشَرَةُ الْمَرَأَةِ ابْنَتِهَا إِذَا بَلَغَتْ سِتَّ سِنِينَ شُعْبَةٌ مِنَ الزَّنا .

امام علی علیه السلام : تماس [بدنی] زن با دخترش ، وقتی به شش سالگی رسید ، بخشی از زناست .

تهذیب الأحکام عن علی بن عقبه عن بعض أصحابنا : کان أبو الحسن الماضي عليه السلام عند محمد بن إبراهيم والي مكة ، وهو زوج فاطمة بنت أبي عبد الله ، وكانت لمحمد بن إبراهيم بنت تلبسها الثياب وتجيء إلى الرجال فيأخذها الرجل ويضمها إليه ، فلما تنهت إلى أبي الحسن عليه السلام أمسكها بيديه ممدودتين ، قال : إذا أتت على الجارية ست سنين لم يجز أن يقبلها رجل ليس هي بمحرمة له ، ولا يضمها إليه .

تهذیب الأحکام - به نقل از علی بن عقبه ، از یکی از شیعیان - : امام کاظم علیه السلام نزد محمد بن ابراهیم ، فرماندار مکه و همسر فاطمه دختر امام صادق علیه السلام بود . محمد بن ابراهیم ، دختری داشت که لباس [زیبا] بر او می پوشاندند و نزد مردان می آمد و مردان ، او را گرفته ، به آغوش می کشیدند . هنگامی که به امام کاظم علیه السلام رسید ، ایشان ، در حالی که دستان خود را کشیده بود ، او را [از این که به آغوشش درآید] نگه داشت و فرمود : «وقتی دختر به شش سالگی رسید ، جایز نیست مردی که محرم او نیست ، او را ببوسد و در آغوش بکشد» .

الإمام علي عليه السلام : أتى رجل إلى رسول الله صلى الله عليه وآله قال : يا رسول الله، هل أستاذن على أمي إذا أردت الدخول عليها؟ قال : نعم، أيسرك أن تراها عريانة؟! قال : لا . قال : فاستأذن عليها إذا .

امام علی علیه السلام : کسی خدمت پیامبر خدا آمد و گفت : ای پیامبر خدا! آیا هرگاه خواستم بر مادرم وارد شوم ، از او اجازه بگیرم ؟ فرمود : «آری . آیا خوشت می آید او را برهنه ببینی ؟» . گفت : نه .

فرمود : «پس در این صورت ، از او اجازه بگیر» .

الإمام علي عليه السلام : نهى رسول الله صلى الله عليه وآله أن يجامع الرجل امرأته والصبي في المهد ينظر إليهما .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا ، نهی کرد از این که مرد با زنش آمیزش کند و در گهواره ، کودکی باشد و به آنان بنگرد .

الإمام عليّ عليه السلام - لبعض أصحابه - : لا تجعلنّ أكثرَ شُغلكِ بأهلكِ وولَدِكَ ، فإنّ يكنَ أهلكَ وولَدُكَ أولياءَ الله فإنّ الله لا يُضيعُ أولياءَهُ ، وإن يكونوا أعداءَ الله فما همّكَ وشُغلكِ بأعداءِ الله !

امام علی علیه السلام - به یکی از یارانش - : همسر و فرزندان را همه فکر و ذکر خود قرار نده ؛ چرا که اگر همسر و فرزندان از دوستان خدا باشند ، خداوند ، [زندگی] دوستان خود را تباه نمی‌سازد و اگر از دشمنان خدا باشند ، چرا [باید] اهتمام و فکر و ذکر اشتغال تو به دشمنان خدا باشد؟

الإمام عليّ عليه السلام : إنّ النّبيّ صلي الله عليه و آله أبصرَ رجلاً لَهُ وَلَدَانِ فَقَبَّلَ أَحَدَهُمَا وَتَرَكَ الْآخَرَ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلي الله عليه و آله : فَهَلَّا وَاسَيْتَ بَيْنَهُمَا .

امام علی علیه السلام : پیامبر صلی الله علیه و آله کسی را دید که دو فرزند داشت . یکی را بوسید و دیگری را رها کرد . [در این هنگام] پیامبر خدا [به وی] فرمود : «چرا میان آنان یکسان عمل نکردی؟!» .

الإمام عليّ عليه السلام : لا يصلحُ مِنَ الْكَذِبِ جِدٌّ وَ لَا هَزْلٌ ، وَلَا أَنْ يَعِدَ أَحَدُكُمْ صَبِيَّهُ ثُمَّ لَا يَفِي لَهُ ، إِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ .

امام علی علیه السلام : دروغ ، چه جدی و چه شوخی ، درست نیست و نیز این که کسی از شما به کودکش وعده بدهد و به آن وفا نکند؛ چرا که دروغ ، [انسان را] به افسار گسیختگی می‌کشاند

المستدرك على الصحيحين عن يعلى العامري : أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ إِلَى طَعَامٍ دُعُوا لَهُ ، قَالَ : فَاسْتَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ أَمَامَ الْقَوْمِ وَحُسَيْنٌ مَعَ الْغُلَامَانِ يَلْعَبُ ، فَأَرَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ أَنْ يَأْخُذَهُ ، فَطَفِقَ الصَّبِيُّ يَفِرُّ هَاهُنَا مَرَّةً وَ هَاهُنَا مَرَّةً ، فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ يُضَاحِكُهُ حَتَّى أَخَذَهُ . قَالَ : فَوَضَعَ إِحْدَى يَدَيْهِ تَحْتَ قَفَاهُ ، وَ الْآخَرَى تَحْتَ دَقْنِهِ ، فَوَضَعَ فَاهُ عَلَى فِيهِ يُقَبِّلُهُ . فَقَالَ : حُسَيْنٌ مِنِّي وَأَنَا مِنْ حُسَيْنٍ ، أَحَبَّ اللَّهُ مَنْ أَحَبَّ حُسَيْنًا ، حُسَيْنٌ سِبْطٌ مِنَ الْأَسْبَاطِ .

المستدرك على الصحيحين - به نقل از يعلى عامرى - : او (يعلى) همراه پیامبر خدا به سوى محلّ میهمانی‌ای که دعوت شده بودند ، حرکت کرد . پیامبر خدا ، جلوی گروه حرکت می‌کرد و حسین علیه السلام با پسرهای بازی می‌کرد . پیامبر خدا خواست او را بگیرد ؛ ولی كودك ، گاهی به این سو فرار می‌کرد و گاهی به آن سو . پیامبر خدا ، او را می‌خنداند تا این که او را گرفت .

یکی از دستانش را زیر گردن او گذاشت و دست دیگر را زیر چانه او و دهانش را بر دهان او گذاشت و او را می‌بوسید .

پس فرمود : «حسین ، از من است و من ، از حسینم . خداوند ، کسی که حسین را دوست می‌دارد ، دوست دارد . حسین سبّطی از اسباط است .

الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ صَبَا .

امام علی علیه السلام : هر کس فرزندی دارد ، باید کودکی کند .

الإمام عليّ عليه السلام : غَسْلُ الْيَدَيْنِ قَبْلَ الطَّعَامِ وَبَعْدَهُ زِيَادَةٌ فِي الْعُمْرِ ... وَيَجْلُو الْبَصَرَ .

امام علی علیه السلام : شستن دست‌ها پیش از غذا و پس از آن ، مایه طول عمر است . . و چشم را روشنی می‌بخشد .

الإمام عليّ عليه السلام : بَرُّ الْوَالِدَيْنِ أَكْبَرُ فَرِيضَةٍ .

امام علی علیه السلام : نیکی کرن به پدر و مادر ، بزرگ‌ترین واجب است .

عنه عليه السلام : بَرُّ الْوَالِدَيْنِ مِنْ أَكْرَمِ الطَّبَائِعِ .

امام علی علیه السلام : نیکی کردن به پدر و مادر ، از والاترین خوی‌هاست .

الإمام عليّ عليه السلام : قُمْ عَنْ مَجْلِسِكَ لِأَبِيكَ وَمُعَلِّمِكَ وَإِنْ كُنْتَ أَمِيرًا .

امام علی علیه السلام : برای پدر و آموزگارت از جای خود برخیز، هرچند فرمان‌روا باشی .

الإمام عليّ عليه السلام : إِنَّ لِلْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ حَقًّا، وَإِنَّ لِلْوَالِدِ عَلَى الْوَلَدِ حَقًّا، فَحَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَلَدِ أَنْ يُطِيعَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام : بی شک ، فرزند ، حقّی بر پدر دارد و بی شک ، پدر ، حقّی بر فرزند دارد . حقّ پدر بر فرزند ، این است که از او در هر کاری جز معصیت خدا ، فرمان برداری کند .

الإمام عليّ عليه السلام : أكرم ضيفك وإن كان حقيرا، وقم عن مجلسك لأبيك ومعلمك وإن كنت أميرا .

امام علی علیه السلام : میهمانت را گرامی بدار ، هر چند حقیر باشد و برای پدر و آموزگارت از جای برخیز ، هر چند فرمان روا باشی .

عنه عليه السلام : ثلاث لا يستحيي منهنّ : خدمة الرجل ضيفه، وقيامه عن مجلسه لأبيه ومعلمه، وطلب الحق وإن قلّ .

امام علی علیه السلام : سه چیز است که نباید از آنها شرم کرد : خدمت کردن انسان به میهمانش ؛ از جای برخاستن او برای پدر و آموزگارش ؛ و حقّ خود را طلب کردن ، هر چند اندک باشد .

الإمام عليّ عليه السلام : لا يستخفّ بالعلم وأهله إلا أحمق جاهلّ .

امام علی علیه السلام : علم و اهل علم را جز نابخرد نادان ، خوار نمی شمارد .

عنه عليه السلام : إياك أن تستخفّ بالعلماء؛ فإنّ ذلك يُزري بك ، ويُسيء الظنّ بك والمخيلة فيك .

امام علی علیه السلام : بپرهیز از این که دانشمندان را خوار بشماری ؛ چرا که این کار ، خودت را خوار می سازد و گمان ها را نسبت به تو و تصوّر ها را درباره تو ، منفی می نماید .

عنه عليه السلام : لا تجعلنّ ذرّب لسانك على من أنطقك، وبلاغة قولك على من سدّدك .

امام علی علیه السلام : تندّی زبانت را بر کسی که به تو سخن آموخته است و سخنوری ات را علیه کسی که تو را استوار ساخته [و تربیت کرده] ، قرار مده .

الإمام عليّ عليه السلام : للسلام سبعون حسنةً ؛ تسع وستون للمبتدئ وواحدة للراد .

امام علی علیه السلام : سلام ، هفتاد حسنه دارد که ۶۹ تا برای آغاز کننده است و یکی برای پاسخ دهنده .

الإمام عليّ عليه السلام - في وصيّته لابنه مُحَمَّد بنِ الحَنَفِيّة - : يَا بُنَيَّ ... لَا تُضَيِّعَنَّ حَقَّ أَخِيكَ اتِّكَالًا عَلَى مَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ ؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ لَكَ بِأَخٍ مَنْ أَضَعَتْ حَقَّهُ .

امام علی علیه السلام - از سفارش او به محمد بن حنفیه - : ای فرزندم! حق برادرت را به خاطر آنچه [از محبت که] میان تو و اوست ، پایمال نکن ؛ زیرا کسی که حق او را پایمال کنی ، [دیگر] برادر تو نیست .

عنه عليه السلام : مَا أَقْبَحَ بِالرَّجُلِ أَنْ يَعْرِفَ أَخُوهُ حَقَّهُ، وَلَا يَعْرِفَ حَقَّ أَخِيهِ !

امام علی علیه السلام : چه زشت است برای انسان که برادرش ، حق او را بشناسد و او حق برادرش را نشناسد .

الإمام عليّ عليه السلام : لِيَتَأَسَّ صَغِيرُكُمْ بِكَبِيرِكُمْ ، وَلِيَرَأْفَ كَبِيرُكُمْ بِصَغِيرِكُمْ ، وَلَا تَكُونُوا كَجُفَاةِ الْجَاهِلِيَّةِ ؛ لَا فِي الدِّينِ يَتَفَقَّهُونَ ، وَلَا عَنِ اللَّهِ يَعْقِلُونَ ، كَقَيْضِ بَيْضٍ فِي أَدَاخٍ ؛ يَكُونُ كَسَرُهَا وَزَرًا ، وَيَخْرُجُ حِضَانُهَا شَرًّا .

امام علی علیه السلام : کوچکتر ، باید از بزرگتر الگو بگیرد و بزرگتر باید به کوچکتر ، مهر بورزد . همانند انسان‌های خشن جاهلیت نباشید که نه فهم دین داشتند ، نه درباره خدا اندیشه می‌کردند ؛ به سان تخم افعی‌ای که در لانه شترمرغ پیدا شود ، که شکستن آن ، گناه است و جوجه‌ای هم که از آن خارج می‌شود ، زیانبار است .

الإمام عليّ عليه السلام : إِذَا نَبَتَ الْوُدُّ ، وَجَبَ التَّرَافُدُ وَالتَّعَاوُدُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه دوستی برآید ، همیاری و همکاری واجب می‌شود .

الإمام عليّ عليه السلام : ابْذُلْ مَالَكَ فِي الْحُقُوقِ، وَوَاسِ بِهِ الصَّدِيقَ؛ فَإِنَّ السَّخَاءَ بِالْحُرِّ أَخْلَقَ .

امام علی علیه السلام : مالت را در [ادای] حقوق ، خرج کن و دوستت را در آن ، سهیم کن ؛ چرا که بخشش به آزاده [ای که طلب نمی‌کند] ، زیبنده‌تر است .

عنه عليه السلام : مَا حَفِظَتِ الْأُخُوَّةُ بِمِثْلِ الْمُوَاسَاةِ .

امام علی علیه السلام : هیچ چیز به اندازه سهیم سازی [دوست در مال] ، برادری را نگاه نمی‌دارد .

عنه علیه السلام : إِنَّ مُوَاسَاةَ الرَّفَاقِ مِنْ كَرَمِ الْأَعْرَاقِ .

امام علی علیه السلام : بی‌گمان ، سهیم کردن رفیقان ، از بزرگواری ریشه خانوادگی است .

الإمام عليّ عليه السلام : كُنْ لِلْوُدِّ حَافِظًا وَإِنْ لَمْ تَجِدْ مُحَافِظًا .

امام علی علیه السلام : نگهدار دوستی باش ، هر چند نگهداری نیابی .

عنه علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِكْرُهُ لَيَحْفَظُ مَنْ يَحْفَظُ صَدِيقَهُ .

امام علی علیه السلام : بی شک ، خداوند بشکوه‌یاد، پاسدار کسی است که پاسدار دوستش باشد .

الإمام عليّ عليه السلام : إِذَا لَقِيتُمْ إِخْوَانَكُمْ فَتَصَافَحُوا وَأَظْهَرُوا لَهُمُ الْبَشَاشَةَ وَالْبِشْرَ ؛ تَتَفَرَّقُوا وَمَا عَلَيْكُمْ مِنَ الْأَوْزَارِ قَدْ ذَهَبَ .

امام علی علیه السلام : هرگاه با برادرانتان برخورد نمودید ، دست دهید و خوش‌رویی و خوش برخوردی خود را برای آنان نمایان سازید ، که [در این صورت] از هم جدا می‌شوید ، در حالی که گناهانتان ، بی‌شک از میان رفته است .

عنه علیه السلام : الْبَشَاشَةُ فَخُّ الْمَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام : خوش‌رویی، دام دوستی است .

عنه علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يُبْغِضُ الْمُعْبِئِينَ فِي وُجُوهِ إِخْوَانِهِ .

امام علی علیه السلام : بی‌شک ، خداوند عز و جل ترش‌رو در چهره برادرانش را دشمن می‌دارد .

الإمام عليّ عليه السلام : ابْذِلْ لِصَدِيقِكَ نُصْحَكَ ، وَلِمَعَارِفِكَ مَعُونَتَكَ ، وَلِكَافَّةِ النَّاسِ بِشْرَكَ .

امام علی علیه السلام : خیرخواهی‌ات را برای دوستت ، یاری‌ات را برای آشنایانت و خوش‌رویی‌ات را برای همه مردم ، نثار کن .

عنه علیه السلام : النَّصْحُ يُثْمِرُ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : خیرخواهی محبت را به ثمر می‌رساند .

عنه علیه السلام : الْمُؤْمِنُ غَرِيزَتُهُ النَّصْحُ .

امام علی علیه السلام : سرشت مؤمن خیرخواهی است .

الإمام عليّ عليه السلام : الْمُؤْمِنُ مِرَاةُ الْمُؤْمِنِ ؛ لِأَنَّهُ يَتَأَمَّلُهُ فَيَسُدُّ فَاقَتَهُ، وَيُجَمِّلُ حَالَتَهُ .

امام علی علیه السلام : مؤمن، آینه مؤمن است؛ چرا که در آن می‌نگرد و نیازش را برطرف می‌کند و حالش را زیبا می‌سازد .

عنه علیه السلام : ثَمَرَةُ الْأُخُوَّةِ حِفْظُ الْغَيْبِ، وَإِهْدَاءُ الْعَيْبِ .

امام علی علیه السلام : میوه برادری ، نگهداشت در پشت سر و هدیه کردن عیب است .

عنه علیه السلام : مَنْ أَبَانَ لَكَ عَيْبَكَ فَهُوَ وَدُودُكَ .

امام علی علیه السلام : هر کس عیب تو را برایت آشکار کرد ، او دوست دوست .

الإمام عليّ عليه السلام : عَلَيْكَ بِمُدَارَاةِ النَّاسِ، وَإِكْرَامِ الْعُلَمَاءِ، وَالصَّفْحِ عَنْ زَلَّاتِ الْإِخْوَانِ ؛ فَقَدْ أَدَبَكَ سَيِّدُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ بِقَوْلِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَعْفُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ، وَصِلْ مَنْ قَطَعَكَ، وَأَعْطِ مَنْ حَرَمَكَ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد مدارا کردن با مردم و گرامی‌داشت دانشمندان و گذشت از لغزش‌های برادران . بی‌گمان ، سرور نخستین و آخرین [محمد صلی الله علیه و آله] ، تو را باین سخنش تربیت کرده است : کسی را که به تو ستم کرده، ببخش و با کسی که رابطه‌اش را با تو قطع کرده ، ارتباط برقرار کن و به کسی که تو را محروم کرده است ، عطا کن .

عنه علیه السلام : اِحْتَمِلْ زَلَّةً وَلِيَّكَ لَوْقَتٌ وَثَبَةٌ عَدُوُّكَ .

امام علی علیه السلام : لغزش دوستت را برای زمان یورش دشمنت ، تحمل کن .

بر پایه احادیثی که پیش از این در تبیین شیوه‌های تربیت کودک آوردیم ، یکی از روش‌های تربیتی پیامبر خدا ، سلام کردن به کودکان بود . ایشان ، تصریح فرموده که این اقدام من ، بدان جهت است که پس از من ، این سنت در جامعه اسلامی ادامه یابد :

خَمْسٌ لَا أَدْعُهُنَّ حَتَّى الْمَمَاتِ : ... وَالتَّسْلِيمُ عَلَى الصَّبِيَانِ لِتَكُونَ سُنَّةٌ مِنْ بَعْدِي ؛
پنج چیز است که تا زنده‌ام رهایشان نمی‌کنم ... و [یکی از آنها] سلام کردن به کودکان است ، تا بعد از من سنت شود .

اما در روایات این باب ، ملاحظه شد که همه مسلمانان وظیفه دارند در سلام کردن به یکدیگر ، پیشی بگیرند و بویژه ، کوچک‌ترها وظیفه دارند به بزرگ‌ترها سلام کنند . با اندکی تأمل روشن می‌شود که این روایات ، نه تنها با هم منافاتی ندارند ؛ بلکه مکمل یکدیگرند و عمل کردن به همه آنها نیکوست ، بدین‌سان که وظیفه اخلاقی آحاد جامعه اسلامی ، پیشی گرفتن در سلام کردن به یکدیگر است ؛ ولی ادب ، اقتضا می‌کند که کوچک‌ترها به بزرگ‌ترها سلام کنند ، اما اگر کوچک‌تر به هر دلیل در سلام دادن به بزرگ‌تر تأخیر کرد یا تعلل ورزید ، وظیفه تربیتی بزرگ‌تر این است که به کوچک‌تر سلام کند و بدین وسیله ، او را متوجه قصور و یا تقصیر خود نماید . این اقدام ، بخصوص در مورد کودکان ، اثر تربیتی بیشتری دارد . به همین جهت ، پیامبر خدا به کودکان سلام می‌کرد تا افزون بر اثر تربیتی آن ، پیروان خود را متوجه آثار تربیتی شخصیت دادن به کودک و احترام به احساسات او نماید .

امام علی علیه السلام : الْحِرْفَةُ مَعَ الْعِفَّةِ خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى مَعَ الْفُجُورِ .

کار با عفت و پاکدامنی بهتر است از توانگری که با گناهان همراه است .

امام علی علیه السلام : عِفَّةُ الرَّجُلِ عَلَى قَدَرِ غَيْرَتِهِ .

پاکدامنی مرد به اندازه غیرت او است .

امام علی علیه السلام : النَّفْسُ الْكَرِيمَةُ لَا تُؤَثِّرُ فِيهَا النَّكَبَاتُ .

بدبختی ها در نفس بزرگ منش اثرگذار نباشد .

امام علی علیه السلام : اِسْتِغَالُكَ بِمَعَايِبِ نَفْسِكَ يَكْفِيكَ الْعَارَ .

پرداختن به عیب های خودت ، تو را از ننگ برکنار می دارد .

امام علي عليه السلام: وَ أَكْرَمَ نَفْسِكَ عَنْ كُلِّ دَنِيَّةٍ وَ إِنَّ سَاقَتَكَ إِلَى الرَّغَائِبِ .

نفس خویش را از پستی ها بازدار، هر چند تو را به آنچه خواهانی برساند.

امام علي عليه السلام: وَاللَّهِ لَوْ أَعْطِيتُ الْأَقَالِيمَ السَّبْعَةَ بِمَا تَحْتَ أَعْفَالِكُهَا، عَلَيَّ
أَعَنْ أَعْصَى اللَّهَ فِي نَمْلَةٍ أَعْصَلُهَا جَلَبَ شَعِيرَةٍ مَا فَعَلْتُه .

به خدا سوگند! اگر اقلیمهای هفتگانه با آنچه در زیر آسمانها است به من دهند که خداوند
را با گرفتن پوست جوی از دهان مورچه ای نافرمانی کنم ، هرگز نخواهم کرد.

امام علي عليه السلام: مَنْ اسْتَثْقَلَ الْحَقَّ أَعَنْ يُقَالَ لَهُ أَعَوِ الْعَدْلَ أَعَنْ يُعْرَضَ
عَلَيْهِ، كَانَ الْعَمَلُ بِهِمَا أَعْثَلَ عَلَيْهِ .

کسی که شنیدن حق و عرضه عدالت بر او گران آید، عمل به آنها بر او گران تر
است.

امام علي عليه السلام: إِنَّ الْعَدْلَ مِيزَانُ اللَّهِ سُبْحَانَهُ .

عدالت ، ترازوی خدای سبحان است.

امام علي عليه السلام: لَيْسَ مِنَ الْعَدْلِ الْقَضَاءُ عَلَى الثَّقَةِ بِالظَّنِّ .

از عدالت نبود حکم نمودن به گمان.

امام علي عليه السلام: سِيَّاسَةُ الْعَدْلِ ثَلَاثٌ: لَيْنٌ فِي حَزْمٍ وَ إِسْتِقْصَاءٌ فِي عَدْلِ وَ
إِفْضَالٌ فِي قَصْدٍ.

سیاست عدل در سه چیز است : نرمش همراه با دوراندیشی ، موشکافی در عدالت و
میانہ روی در بخشش.

امام علي عليه السلام: فَاعْلَمَنَّ أَنَّ أَفْضَلَ عِبَادِ اللَّهِ عِنْدَ اللَّهِ إِمَامٌ عَادِلٌ هُدًى وَ هَدًى ،
فَأَقَامَ سُنَّةَ مَعْلُومَةٍ وَ أَمَاتَ بِدَعَاةٍ مَجْهُولَةٍ .

بدان که برترین بندگان خدا نزد او، پیشوایی است دادگر، هدایت یافته و هدایتگر که سنت
و راه معلوم را بر پا می دارد و بدعت مجهول را از میان برمی دارد.

امام علي عليه السلام: الْعَدْلُ يَضَعُ الْأُمُورَ مَوَاضِعَهَا، وَالْجُودُ يُخْرِجُهَا مِنْ جِهَتِهَا
وَالْعَدْلُ سَائِسٌ عَامٌّ، وَالْجُودُ عَارِضٌ خَاصٌّ، فَالْعَدْلُ أَعَشَرُفُهُمَا وَ أَعَفْضَلُهُمَا .

عدالت هر چیز را به جای خود قرار می دهد ولی سخاوت آن را از مسیرش فراتر
می برد. عدالت ، قانونی همگانی است ولی سخاوت جنبه خصوصی دارد، بنابراین
عدالت شریفتر و برتر است.

امام علي عليه السلام: وَاللَّهِ لَوْ وَجَدْتُهُ قَدْ تَزَوَّجَ بِهِ النِّسَاءُ وَ مُلِكَ بِهِ الْإِمَاءُ لَرَدَدْتُهُ فَإِنَّ
فِي الْعَدْلِ سَعَةً وَ مَنْ ضَاقَ عَلَيْهِ الْعَدْلُ فَالْجَوْرُ عَلَيْهِ أَضِيقُ .

به خدا سوگند، آنچه از اموال تاراج شده بیت المال را بیابم، به صاحبش بازگردانم؛ گرچه
با آن ازدواج کرده باشند، زیرا در عدالت وسعت و گشایشی است و کسی که اجرای
عدالت بر او سخت آید به یقین جور و ستم بر او سخت تر آید.

امام علي عليه السلام: إِنَّ مَنْ صَرَّحَتْ لَهُ الْعِبَرُ عَمَّا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْمَثَلَاتِ،
حَجَزَتْهُ التَّقْوَى عَنْ تَقَحُّمِ الشُّبُهَاتِ .

هر کس از دگرگونی های چند روزه دنیا پند آموزد، پرهیزگاری او را از فرو افتادن در
وادی شبهه ها باز می دارد.

امام علي عليه السلام: اجْعَلِ الدِّينَ كَهْفَكَ وَالْعَدْلَ سَيْفَكَ تَنْجُ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَ تَنْظُرَ عَلَى كُلِّ
عَدُوٍّ .

دین را پناه ، و عدالت را شمشیر خویش قرار ده، که از هر بدی پرهی و بر هر
دشمنی پیروز گردی.

امام علي عليه السلام: وَ لَا يَعْتَبِرَنَّ بِكُمْ مِنْ أَعْطَاعِهَا. أَعْلَا فَصُونُوهَا وَ تَصَوَّنُوا بِهَا وَ
كُونُوا عَنِ الدُّنْيَا نُزَاهًا وَ إِلَى الْآخِرَةِ وُلاَهَا .

نکند شما باعث عبرت دیگران شوید! به هوش باشید! تقوا را حفظ کنید و خویشان را در
پرتو آن حفظ نمایید. در برابر دنیا خویشان دار و در برابر آخرت دلباخته باشید.

امام علي عليه السلام: وَاتَّعَظُوا بِمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ .

از پیشینیان پند آموزید و عبرت گیرید.

امام علي عليه السلام: جاورِ الْقُبُورِ تَعْتَبِرْ .

مجاور با قبرها باش (از کنار قبرها بگذر) تا عبرت بگیری.

امام علي عليه السلام: مَنْ عَرَفَ الْعِبْرَةَ فَكَأَنَّمَا كَانَ فِي الْأَوَّلِينَ .

هر کس (از تاریخ گذشتگان) عبرت آموزد، گویی که با پیشینیان بوده است.

امام علي عليه السلام: وَ إِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ شُكْرًا فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْإِخْرَارِ .

گروهی خدای را به انگیزه ی سپاس بندگی می کنند، که این عبادت آزادگان است.

امام علي عليه السلام: وَالصِّيَامَ ابْتِلَاءً لِإِخْلَاصِ الْخَلْقِ .

[خداوند] روزه را برای آزمایش اخلاص مردمان [واجب کرده است].

امام علي عليه السلام: الذِّكْرُ يَشْرَحُ الصَّدْرَ .

یاد خدا [در دل و زبان] ، سعه صدر می آورد.

امام علي عليه السلام: وَاعْمَلُوا فِي غَيْرِ رِيَاءٍ وَ لَا سُمْعَةٍ .

به دور از خودنمایی و شهرت طلبی ، [و خالصانه] عمل ، کنید.

امام علي عليه السلام: الْبُكَاءُ مِنْ خِيفَةِ اللَّهِ لِلْبُعْدِ عَنِ اللَّهِ عِبَادَةُ الْعَارِفِينَ .

گریه از ترس [عظمت و هیبت] خدا برای دوری از خدا [به خاطر گناه و نافرمانی] تنها پرستش عارفان است و بس.

امام علي عليه السلام: اجْعَلُوا طَاعَةَ اللَّهِ شِعَارًا دُونَ دِثَارِكُمْ وَ دَخِيلًا دُونَ

شِعَارِكُمْ. وَ لَطِيفًا بَيْنَ اضْلَاعِكُمْ .

فرمانبرداری خدا را پوششِ جان کنید نه رویه کار سازید و به درون فرمانبردار باشید نه در برون ، چندان که فرمانبرداری میان پهلوها و پشت شما بود.

امام علي عليه السلام: فَاعْتَصِمِ بِالَّذِي خَلَقَكَ وَ رَزَقَكَ وَ سَوَّاكَ فَلْيَكُنْ لَهُ تَعَبُّدُكَ وَ

إِلَيْهِ رَغْبَتُكَ وَ مِنْهُ شَفَقَتُكَ .

چنگ زن به آن کس که تورا آفرید، و روزی داد، و اندام زیبایت را متعادل ساخت .
باید پرستش و بندگیت برای او و روی آوردنت به سوی او، و ترست (هراست) از او
باشد.

امام علي عليه السلام: لَا قُرْبَةَ بِالْإِثْمِ إِذَا أَضَرَّتْ بِالْفَرَائِضِ .

در مستحباتی که به واجبات آسیب می رساند، نزدیک شدن به خدا نیست!

امام علي عليه السلام: وَاعْلَمُوا أَنَّهُ مَا مِنْ طَاعَةِ اللَّهِ شَيْءٍ إِلَّا يَأْتِي فِي كُرْهِ. وَ مَا مِنْ
مَعْصِيَةِ اللَّهِ شَيْءٍ إِلَّا يَأْتِي فِي شَهْوَةٍ .

بدانید چیزی از طاعت خدا نیست جز آن که با کراهت انجام گیرد و چیزی از معصیت خدا
نیست جز آن که با میل و رغبت.

امام علي عليه السلام: طُوبَى لِنَفْسٍ آدَّتْ إِلَى رَبِّهَا فَرَضَهَا .

خوشا به حال کسی که آنچه پروردگارش برعهده وی نهاده ، پرداخته است.

امام علي عليه السلام: أَوْصِيَكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِتَقْوَى اللَّهِ وَطَاعَتِهِ فَإِنَّهَا النَّجَاةُ غَدًا وَالْمَنْجَاةُ
أَبَدًا .

بندگان خدا! شما را به ترس از خدا و فرمانبرداری اش سفارش می کنم ، که سبب
نجات فرداست و مایه رهایی جاودان.

امام علي عليه السلام: إِنَّ مِنْ أَبْغَضِ الرِّجَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى لَعِبْدًا وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ
جَائِرًا عَنْ قَصْدِ السَّبِيلِ، سَائِرًا بِغَيْرِ دَلِيلٍ .

از دشمن ترین مردمان نزد خداوند، بنده ای است که خدا او را به خود واگذارد، تا از
راه راست به يك سو شود و بی راهنما گام بردارد.

امام علي عليه السلام: فَبَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّدًا (ص) بِالْحَقِّ لِيُخْرِجَ عِبَادَهُ مِنْ عِبَادَةِ
الْأَوْثَانِ إِلَى عِبَادَتِهِ وَ مِنْ طَاعَةِ الشَّيْطَانِ إِلَى طَاعَتِهِ .

خداوند، محمد(ص) را به حق برانگیخت تا بندگانش را از پرستش بتان به عبادت او
درآورد و از پیروی شیطان به فرمان برداری او سوق دهد.

امام علي عليه السلام: أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْإِمْسَاكُ عَنِ الْمَعْصِيَةِ وَ الْوُقُوفُ عِنْدَ الشُّبْهَةِ .

برترین عبادت ، خودداری از گناه و ایستادگی در برابر شبهه است.

امام علي عليه السلام: لَا عِبَادَةَ كَادَاءِ الْفَرَائِضِ .

عبادتی همچون ادای واجبات نیست.

امام علي عليه السلام: لَا تُنَالُ مَرْضَاتُهُ إِلَّا بِطَاعَتِهِ .

جز از راه بندگی رضایت [خدا] به دست نمی آید.

امام علي عليه السلام: لَا يُقِيمُ أَمْرَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ إِلَّا مَنْ لَا يُصَانِعُ، وَ لَا يُضَارِعُ، وَ لَا يَتَّبِعُ الْمَطَامِعَ .

تنها کسی فرمان خدای را برپا می دارد که : [در اقامه حق] مدارا نمی کند و خود را [در مقابل ستمکاران] خوار نمی سازد و در مال مردم طمع نمی ورزد.

امام علي عليه السلام: جَمَالُ الْعَبْدِ الطَّاعَةِ .

زیبایی بنده در اطاعتش از خداوند است.

امام علي عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ أَمَرَ عِبَادَهُ تَخْيِيراً وَ نَهَاَهُمْ تَحْذِيراً .

بی گمان خدای سبحان ، بندگان را در حال اختیار فرمان داده و به عنوان هشدار - نه سلب قدرت - از محرمات نهیشان کرده است.

امام علي عليه السلام: لَوْ لَمْ يَتَوَعَّدِ اللَّهُ عَلَى مَعْصِيَتِهِ لَكَانَ يَجِبُ أَنْ لَا يُعْصَى شُكْرًا لِنِعْمِهِ . اگر خداوند از نافرمانی خود بیم نمی داد باز هم واجب بود که به پاس نعمتهایش سرپیچی نشود.

امام علي عليه السلام: السَّهْرُ رَوْضَةُ الْمُشْتَاقِينَ .

بیداری (در شبها و عبادت) باغ مشتاقان است.

امام علي عليه السلام: إِنَّ أَنْصَحَ النَّاسِ لِنَفْسِهِ أَطْوَعُهُمْ لِرَبِّهِ .

همانا خیرخواه ترین مردم به خویشتن ، مطیع ترین آنها به خداوند است.

امام علي عليه السلام: قَلِيلٌ تَدُومُ عَلَيْهِ أَرْجَى مِنْ كَثِيرٍ مَمْلُوءٍ مِنْهُ .

اندك پیوسته از زیاد خسته کننده ، نتیجه بخش تر است.

امام علي عليه السلام: هُدًى مَنْ أَعْطَا رَبَّهُ وَ خَافَ ذَنْبَهُ .

آن کس هدایت می یابد که از پروردگارش فرمان برد و از گناهش بترسد.

امام علي عليه السلام: الْعِبَادَةُ الْخَالِصَةُ أَعْنُ لَا يَرْجُو الرَّجُلُ إِلَّا رَبَّهُ وَ لَا يَخَافُ إِلَّا ذَنْبَهُ .

عبادت خالص ، این است که آدمی جز به پروردگارش امید نبندد، و جز از گناه خویش نترسد.

امام علي عليه السلام: الطَّاعَةُ مَنَجَرٌ رَابِحٌ .

فرمانبرداری از [دستورات دینی] ، تجارتی سودمند است.

امام علي عليه السلام: عِبَادَ اللَّهِ، إِنَّ مِنْ أَعْحَبِّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَيْهِ عَبْدًا أَعَانَهُ اللَّهُ عَلَى نَفْسِهِ .

بندگان خدا! محبوب ترین بندگان خدا، بنده ای است که خداوند او را بر تسلط بر نفسش یاری دهد.

امام علي عليه السلام: أَعْيَاهَا النَّاسُ، مَنْ سَلَكَ الطَّرِيقَ الْوَاضِحَ وَرَدَ الْمَاءَ وَ مَنْ خَالَفَ وَ قَعَّ فِي النَّيِّهِ .

مردم ! آن که راه آشکار را بپیماید به آب درآید، و آن که بیراهه را پیش گیرد، در بیابان بی نشان افتد.

امام علي عليه السلام: مَنْ اعْتَزَّ بِغَيْرِ اللَّهِ أَعْهَلَكَ الْعِزُّ .

هر که عزت را جز از خدا بجوید، عزت او را هلاک گرداند.

امام علي عليه السلام: إِذَا طَلَبْتَ الْعِزَّ فَاطْلُبْهُ بِالطَّاعَةِ .

هرگاه که عزت خواستی ، آن را با اطاعت بجوی.

امام علي عليه السلام: الصَّدَقَةُ تَسْتَنْزِلُ الرَّحْمَةَ .

صدقه رحمت و آمرزش را فرود می آورد.

امام علي عليه السلام: دأُوا مَرْضَاكُمْ بِالصَّدَقَةِ .

بیماران را با صدقه درمان کنید.

امام علي عليه السلام: سُو سُوا إِيمَانَكُمْ بِالصَّدَقَةِ وَ حَصَّنُوا أَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ .

ایمان خود را با صدقه دادن پاس دارید، و مالهایتان را با زکات دادن.

امام علي عليه السلام: صَدَقَةُ السِّرِّ تُكَفِّرُ الْخَطِيئَةَ. وَ صَدَقَةُ الْعَلَانِيَةِ فَإِنَّهَا تَدْفَعُ مَيْتَةَ السُّوءِ. **صدقه پنهانی گناهان را پاک و صدقه آشکار مردن بد را دفع می کند.**

امام علي عليه السلام: الصَّدَقَةُ دَوَاءٌ مُنْجِحٌ .

صدقه ، داروی نجاتبخش است.

امام علي عليه السلام: بِإِحْتِمَالِ الْمُؤْنِ يَجِبُ السُّودْدُ .

با تحمل رنجها، سروری به دست آید.

امام علي عليه السلام: الصَّبْرُ يُمَحِّصُ الرِّزْيَةَ .

شکیبایی مصیبت را کم می کند.

امام علي عليه السلام:2- . الصَّبْرُ صَبْرَانِ: صَبْرٌ فِي الْبَلَاءِ حَسَنٌ جَمِيلٌ وَ أَحْسَنُ

مِنْهُ الصَّبْرُ عَنِ الْمَحَارِمِ .

صبر بر دو نوع است . یکی صبر بر بلا و مصیبت که آن زیباست اما نیکوتر از آن صبر بر کارهای حرام است.

امام علي عليه السلام:1- . الصَّبْرُ صَبْرَانِ: صَبْرٌ عَلَى مَا تُكْرَهُ وَ صَبْرٌ عَلَى مَا تُحِبُّ .

شکیبایی دو گونه است : شکیبایی بر آنچه نمی پسندی و شکیبایی از آنچه دوست داری.

امام علي عليه السلام: لَا يَعْدَمُ الصَّبُّورُ الظَّفَرُ وَ إِنْ طَالَ بِهِ الزَّمَانُ .

فرد صبور پیروزی را از دست نمی دهد هر چند پس از روزگاری دراز.

امام علي عليه السلام: مِنْ كُنُوزِ الْإِيمَانِ، الصَّبْرُ عَلَى الْمَصَائِبِ .

از گنجینه های ایمان ، شکیب بر گرفتاری ها است.

امام علي عليه السلام: عَوِّذْ نَفْسَكَ التَّصَبُّرَ عَلَى الْمَكْرُوهِ .

خود را به شکیبایی در برابر کار ناخوشایند عادت ده.

امام علي عليه السلام: الصَّبْرُ مِنَ الْإِيْمَانِ كَالرَّاعِسِ مِنَ الْجَسَدِ .

نسبت صبر به ایمان مانند نسبت سر برای بدن است.

امام علي عليه السلام: الصَّبْرُ يُهَوِّنُ الْفَجِيعَةَ .

شکیبایی ، مصیبت را آسان می گرداند.

امام علي عليه السلام: الصَّبْرُ يُزْغِمُ الْأَعْدَاءَ .

شکیبایی ، بینی دشمنان را به خاک می مالد.

امام علي عليه السلام: الصَّبْرُ أَدْفَعُ لِلْبَلَاءِ .

صبر، بهترین دفع کننده بلا است.

امام علي عليه السلام: الصَّبْرُ كَفِيلٌ لِلظَّفَرِ .

صبر و شکیبایی ، ضامن پیروزی است.

امام علي عليه السلام: الْبَغْيُ يَجْلِبُ النَّقْمَ .

سرکشی ، عامل بلاها و بدبختی هاست.

امام علي عليه السلام: مَنْ سَلَ سَيْفَ الْبَغْيِ قُتِلَ بِهِ .

هر کس شمشیر ستم از غلاف بیرون کشد، خود با آن کشته شود.

امام علي عليه السلام: الظُّلْمُ يُزِلُّ الْقَدَمَ وَ يَسْلِبُ النَّعْمَ وَ يُهْلِكُ الْأُمَّمَ .

ستمگری گام ها را می لغزاند، نعمت ها را می گیرد و امت ها را هلاک می کند.

امام علي عليه السلام: يَوْمَ الْمَظْلُومِ عَلَى الظَّالِمِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ الظَّالِمِ عَلَى الْمَظْلُومِ .

روز دادخواهی ستم‌دیده از ستمگر، سخت تر از روز بیدادگری ستمگر بر ستم‌دیده است.

امام علي عليه السلام: لَيْسَ شَيْءٌ اَعْدَى إِلَى تَغْيِيرِ نِعْمَةِ اللَّهِ وَ تَعْجِيلِ نِقْمَتِهِ مِنْ اِقَامَةِ عَلَى ظُلْمٍ .

هیچ چیز چون بنیاد ستم نهادن ، نعمت خداوند را دگرگون نسازد.

امام علي عليه السلام: ظُلْمُ الضَّعِيفِ أَفْحَشُ الظُّلْمِ .

ستم بر ناتوان زشت ترین ستم است.

امام علي عليه السلام: كَانَتْ أُمُورُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ تَرْدُ وَ عَنْكُمْ تَصْدُرُ وَ إِلَيْكُمْ تَرْجِعُ، فَمَكَّنْتُمُ الظَّلْمَةَ مِنْ مَنْزِلَتِكُمْ وَ أَلْقَيْتُمُ إِلَيْهِمْ أَرْمَتَكُمْ وَ اسْلَمْتُمْ أُمُورَ اللَّهِ فِي أَيْدِيهِمْ يَعْمَلُونَ بِالشُّبُهَاتِ وَ يَسِيرُونَ فِي الشَّهَوَاتِ .

داوری در احکام خدا را نزد شما می آوردند، و از سوی شما به دیگران می رسید و هم به شما باز می گردید. پس دست ستمکاران را بر خود گشادید و رشته های کار خویش به دست آنان دادید و داوری در حکم الهی را در کف آنان نهادید تا کارها به شبهت [شبهات] کنند و راه شهوت بسپارند.

امام علي عليه السلام: وَ يَسِيرُونَ فِي الشَّهَوَاتِ، أَلَمَعْرُوفُ فِيهِمْ مَا عَرَفُوا وَ أَلْمُنْكَرُ عِنْدَهُمْ مَا أَعْنَكُرُوا .

[ستمکاران] به شبهت ها کار می کنند و به راه شهوت می روند، معروف چیزی است که خود بشناسند و منکر آن است که خود زشت بشمارند.

امام علي عليه السلام: أَتَاءَمُرُوْنِي أَنْ أَطْلُبَ النَّصْرَ بِالْجَوْرِ فَيَمَنْ وُلِّيتُ عَلَيْهِ! وَاللَّهِ لَا أَطُورُ بِهِ مَا سَمَرَ سَمِيرٌ...! لَوْ كَانَ الْمَالُ لِي لَسَوَّيْتُ بَيْنَهُمْ فَكَيْفَ وَ إِنَّمَا الْمَالُ مَالُ اللَّهِ .

آیا مرا فرمان می دهید که در قلمرو زمامداری خود پیروزی را با ستم کاری بدست آورم ! بخدا سوگند هرگز چنین کاری نمی کنم مادامی که شب و روز پشت سر هم می آیند و می روند و اگر مال از آن من بود، همه مردم را در تقسیم آن مساوی می گرفتم ، چه رسد به این که مال قطعاً مال خداست.

امام علي عليه السلام: لِلظَّالِمِ مِنَ الرِّجَالِ ثَلَاثُ عِلَامَاتٍ: يَظْلِمُ مَنْ فَوْقَهُ بِالْمَعْصِيَةِ، وَ مَنْ دُونَهُ بِالْغَلْبَةِ وَ يُظَاهِرُ الْقَوْمَ الظَّالِمَةَ .

مردان ستمگر، سه نشانه دارند: با نافرمانی ، به مافوق خود ستم می کنند و با قهر و غلبه به زیردستان خویش ، ظلم روا می دارند و پشتیبان ستم پیشگاندند.

امام علي عليه السلام: لَا تَظْلِمَ كَمَا لَا تُحِبُّ أَنْ تُظْلَمَ .

به دیگران ستم مکن چنانکه دوست نداری کسی به تو ستم کند.

امام علي عليه السلام: وَ مَنْ ظَلَمَ عِبَادَ اللَّهِ كَانَ اللَّهُ حَصْمَهُ دُونَ عِبَادِهِ .

آن که بر بندگان خدا ستم کند ، خدا به جای بندگانش دشمن او بود.

امام علي عليه السلام: إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ إِمَامٌ جَائِرٌ ضَلَّ وَ ضَلَّ بِهِ، فَأَمَاتَ سُنَّةَ مَا عُوذَتْ وَ أَحْيَى بِدْعَةَ مَثْرُوكَةٍ .

بدترین مردم نزد خدا، امامی است ستمگر، گمراه و گمراه کننده . سنت پذیرفته را بمیراند و بدعت رها شده را زنده گرداند.

امام علي عليه السلام: وَاللَّهُ لَوْ تَظَاهَرَتِ الْعَرَبُ عَلَى قِتَالِي لَمَا وَلَّيْتُ عَنْهَا .

به خدا سوگند اگر عرب جملگی با هم به پیکار من درآیند بدان پشت نمی کنم.

امام علي عليه السلام: الشَّجَاعَةُ زَيْنٌ، الْجُبْنُ شَيْنٌ .

شجاعت و دلیری زینت است و ترس ، عیب و عار.

امام علي عليه السلام: مِنَ الْخُرْقِ الْمُعَاجِلَةُ قَبْلَ الْإِمْكَانِ، وَالْإِنَاءَةُ بَعْدَ الْفُرْصَةِ .

از نشانه های نادانی است ، که شخص پیش از امکان شتاب کند و هنگام فرصت و موقعیت مناسب ، آن را از دست بدهد.

امام علي عليه السلام: إِيَّاكَ وَالْعَجَلَ فَإِنَّهُ عُنَاؤُ الْفَوْتِ وَالنَّدَمِ .

از شتاب بپرهیز که مقدمه از دست دادن و پشیمان شدن است.

امام علي عليه السلام: وَ إِنَّمَا سُمِّيَتْ الشُّبْهَةُ شُبْهَةً لِأَنَّهَا تُشَبِّهُ الْحَقَّ. فَأَمَّا أَوْلِيَاءُ اللَّهِ فَضِيَائُهُمْ فِيهَا الْيَقِينُ وَ دَلِيلُهُمْ سَمْتُ الْهُدَى وَ أَمَّا أَعْدَاءُ اللَّهِ فَدُعَاؤُهُمْ فِيهَا الضَّلَالُ وَ دَلِيلُهُمُ الْعَمَى .

به این دلیل شبهه را شبهه نامیده اند که حق را ماند. در این میان اولیای خدا با روشنائی یقین ، از جو شبهه ها می گذرند و به سوی رستگاری راه می پویند، ولی دشمنان خدا، فرصتی می یابند و دعوت گر خلق به سوی گمراهی می شوند و رهنمودی جز از کوری ندارند.

امام علي عليه السلام: لَا وَرَعَ كَالْوُقُوفِ عِنْدَ الشُّبْهَةِ .

هیچ پرهیزگاری همسنگ باز ایستادن در مقابل شبهه نیست.

امام علي عليه السلام: مَا مَزَحَ امْرُؤٌ مَزْحَةً إِلَّا مَجَّ مِنْ عَقْلِهِ مَجَّةٌ .

هر شوخی که انسان می کند، مقداری از عقل خود را با آن از دست می دهد.

امام علي عليه السلام: الْأَفْرَاطُ فِي الْمَزْحِ خُرْقٌ .

زیاده روی در شوخی ، نادانی است.

امام علي عليه السلام: السُّرُورُ يَبْسُطُ النَّفْسَ وَ يُثِيرُ النَّشَاطَ .

شادی نفس را می گشاید و نشاط را برمی انگیزاند.

امام علي عليه السلام: خَيْرُ الضَّحْكِ التَّبَسُّمُ .

بهترین خنده ، لبخند است.

امام علي عليه السلام: رَبَّ كَلَامٍ جَوَابُهُ السُّكُوتُ .

بسا سخن که پاسخش دم فرو بستن است.

امام علي عليه السلام: لَا خَيْرَ فِي الصَّمْتِ عَنِ الْحُكْمِ كَمَا أَعْنَاهُ لَا خَيْرَ فِي الْقَوْلِ بِالْجَهْلِ .

نه سکوت از بیان حق ، خوب است ، و نه سخن گفتن جاهلانه.

امام علي عليه السلام: لَوْ سَكَتَ مَنْ لَا يَعْلَمُ سَقَطَ الْأَخْتِلَافُ .

اگر نادان سکوت کند، اختلاف از میان برخیزد.

امام علي عليه السلام: الَصَّمْتُ آيَةَ الْحِلْمِ .

خاموشی نشان بردباری است.

امام علي عليه السلام: بِكَثْرَةِ الصَّمْتِ تَكُونُ الْهَيْبَةُ .

با خاموش بودن بسیار، وقار پدیدار شود.

امام علي عليه السلام: الَصَّمْتُ يُكْسِيكَ الْوِقَارَ وَ يَكْفِيكَ مَوْنَةَ الْأَعْتِدَارِ .

خاموشی بر تو لباس وقار می پوشاند و تو را از زحمت عذرخواهی کفایت می کند.

امام علي عليه السلام: الْتِّئَاءُ بِأَعْكَثَرِ مِنَ الْأَسْتِحْقَاقِ مَلَقٌ وَالتَّقْصِيرُ عَنِ الْأَسْتِحْقَاقِ عِيٌّ أَوْ حَسَدٌ .

ستایش بیش از استحقاق ، تملق است و کمتر از استحقاق درماندگی است یا حسد.

امام علي عليه السلام: زَكَاةُ الْجَمَالِ الْعَفَافُ .

پاکدامنی ، زکات زیبایی است.

امام علي عليه السلام: الْجَمَالُ الْبَاطِنُ حُسْنُ السَّرِيرَةِ .

زیبایی باطن ، نیکویی خلقت ها و رفتارهاست.

امام علي عليه السلام: الْتَّجَمُّلُ مِنْ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِينَ .

خودآرائی خوی مؤمنان است.

امام علي عليه السلام: عِبَادَ اللَّهِ، أَعُوصِيكُمْ بِالرَّفْضِ لِهَذِهِ الدُّنْيَا التَّارِكَةِ لَكُمْ وَ إِنْ لَمْ تُحِبُّوا تَرْكَهَا .

ای بندگان خدا شما را به ترك این دنیایی که سرانجام شما را رها می سازد توصیه می کنم
گر چه شما ترك آن را دوست ندارید.

امام علي عليه السلام: لَا زُهْدَ كَالزُّهْدِ فِي الْحَرَامِ .

هیچ زهدی چون زهد [و بی رغبتی] در امر حرام نیست.

امام علي عليه السلام: اِزْهَدْ فِي الدُّنْيَا يُبْصِرَكَ اللَّهُ عَوْرَاتِهَا وَلَا تَغْفُلْ فَلَسْتَ بِمَغْفُولٍ عَنْكَ !

در دنیا زاهد باش ؛ خدا زشتیهای آن را به تو می نمایاند و بی خبر ممان، که از تو بی خبر نخواهند ماند.

امام علي عليه السلام: اَعْيُهَا النَّاسُ الزَّهَادَةُ قِصْرُ الْأَمَلِ وَالشُّكْرُ عِنْدَ النَّعْمِ وَالْوَرَعُ عِنْدَ الْمَحَارِمِ فَإِنْ عَزَبَ ذَلِكَ عَنْكُمْ فَلَا يَغْلِبِ الْحَرَامُ صَبْرَكُمْ .

ای مردم ! زهد یعنی کوتاهی آرزو، شکر و سپاس در برابر نعمت و پارسائی در مقابل گناه . اگر نتوانستید همه این صفات را فراهم سازید، مواظب باشید حرام بر اراده و صبر شما چیره نگردد.

امام علي عليه السلام: لَا تَطْلُبِ الْحَيَاةَ لِتَأْكُلَ، بَلْ أَطْلُبِ الْأَكْلَ لِتَحْيَا .
زندگی را برای خوردن مخواه ، بلکه خوردن را برای زندگی کردن بخواه.

امام علي عليه السلام: رَبِّ مَفْتُونٍ بِحُسْنِ الْقَوْلِ فِيهِ .
بسا کسان که با ستوده شدن ، فریفته شده اند.

امام علي عليه السلام: رَبِّ فِتْنَةٍ اِعْثَارَهَا قَوْلٌ .
بسا فتنه که از يك گفته خیزد.

امام علي عليه السلام: مَا اَعْضَمَرَ اِعْخَذَ شَيْئاً اِلَّا ظَهَرَ فِي فَلَتَاتِ لِسَانِهِ وَ صَفَحَاتِ وَجْهِهِ .

هیچ کس چیزی را در دل نهان نکرد، جز آن که در سخنان بی اندیشه اش آشکار و در صفحه رُخسارش پدیدار گشت.

امام علي عليه السلام: اِيَّاكَ اَنْ تَذْكُرَ مِنَ الْكَلَامِ مَا يَكُونُ مُضْحِكاً وَ اِنْ حَكَيْتَ ذَلِكَ عَنْ غَيْرِكَ .

بپرهیز از آنکه در سخنت چیزی خنده دار آری ، هر چند به نقل از دیگری باشد.

امام علي عليه السلام: إِنَّ كَلَامَ الْحُكَمَاءِ إِذَا كَانَ صَوَابًا، كَانَ دَوَاءً، وَ إِذَا كَانَ خَطَاءً، كَانَ دَاءً .

سخن حکیمان ، درستش دارو و نادرستش بیماری است.

امام علي عليه السلام: قَلَّةُ الْكَلَامِ يَسْتُرُ الْغُيُوبَ وَ يُقَلِّلُ الذُّنُوبَ .

کم گویی ، عیب ها را می پوشاند و از گناهان می کاهد.

امام علي عليه السلام 2: - مَنْ أَكْثَرَ أَهْجَرَ .

پرگو، بیهوده گو می شود.

امام علي عليه السلام 1: - الْأَكْثَارُ يُزِلُّ الْحَكِيمَ وَ يُمِلُّ الْحَلِيمَ .

پرگویی ، حکیم را می لغزاند و بردبار را به ستوه می آورد.

امام علي عليه السلام: فَضْلُ الرَّجُلِ يُعْرِفُ مِنْ قَوْلِهِ .

فضیلت مرد از کلامش دانسته می شود.

امام علي عليه السلام: وَ إِنَّ لِسَانَ الْمُؤْمِنِ مِنْ وَرَاءِ قَلْبِهِ وَ إِنَّ قَلْبَ الْمُنَافِقِ مِنْ وَرَاءِ لِسَانِهِ . زَبَانُ مَنْ پِشْتِ قَلْبِ او، وَ قَلْبُ مَنْ پِشْتِ زَبَانِ او است.

امام علي عليه السلام: فَالْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَ يَدِهِ إِلَّا بِالْحَقِّ .

مسلمان [واقعی] کسی است که مسلمانان از دست و زبان او در امان باشند.

امام علي عليه السلام: اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ بِلسَانِي ثُمَّ خَالَفَهُ قَلْبِي .

خدایا! بر من ببخشای آنچه را با زبان به تو نزدیکی جستم ، آنگاه دلم با آن مخالفت ورزید.

امام علي عليه السلام: اتَّقُوا ظُنُونِ الْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى أَلْسِنَتِهِمْ .

از گمان های مؤمنان بپرهیزید که خدا حق را بر زبان آنان نهاده است.

امام علي عليه السلام: لَا يَسْتَقِيمُ قَلْبٌ عَبْدٍ حَتَّى يَسْتَقِيمَ لِسَانُهُ .

قلب آدمی در راه راست استوار نمی ماند مگر آن که زبانش در این راه استوار باشد.

امام علي عليه السلام: لَا تَقُلْ مَا لَا تُحِبُّ أَنْ يُقَالَ لَكَ .

سخنی را که دوست نداری برای تو بگویند، به دیگران مگوی.

امام علي عليه السلام: أَنْظِرْ إِلَى مَا قَالَ وَ لَا تَنْظُرْ إِلَى مَنْ قَالَ .

به گفتار بنگر و نه به گوینده.

امام علي عليه السلام: أَلِّسَانُ سَبْعٍ إِنْ خُلِيَ عَنْهُ عَقَرٌ .

زبان ، درنده ای است که اگر رها شود زخم می زند.

امام علي عليه السلام: أَلِّسَانُ مِغْيَارُ أَعْطَاشِهِ الْجَهْلُ وَ أَعْرَجَهُ الْعَقْلُ .

زبان ترازویی است که نادانی آن را سبک و عقل سنگین می سازد.

امام علي عليه السلام: فِتْنَةُ اللِّسَانِ أَشَدُّ مِنْ ضَرْبِ السَّيْفِ .

[مشکلات] فتنه زبان بسیار شدیدتر از ضربه شمشیر است.

امام علي عليه السلام: الْكَلَامُ فِي وَثَاقِكَ مَا لَمْ تَتَكَلَّمْ بِهِ، فَإِذَا تَكَلَّمْتَ بِهِ صِرْتَ فِي وَثَاقِهِ،

فَاخْزَنْ لِسَانَكَ كَمَا تَخْزُنُ ذَهَبَكَ وَ وَرِقَكَ. قُرْبَ كَلِمَةٍ سَلَبَتْ نِعْمَةً وَ جَلَبَتْ نِقْمَةً .

تا سخن نگفته ای ، سخن در بند تو است و چون گفתי تو در بند سخنی . پس همان سان که زر و سیم ات را در گنجینه می نهی ، زبانت را نیز نگهدار. چه بسا سخنی که نعمت از کف برد و نقت پدید آورد.

امام علي عليه السلام: لَا تَقُلْ مَا لَا تَعْلَمُ، بَلْ لَا تَقُلْ كُلَّ مَا تَعْلَمُ، فَإِنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَى

جَوَارِحِكَ كُلِّهَا فَرَائِضَ يَحْتَجُّ بِهَا عَلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

آنچه نمی دانی مگو! بلکه همه آنچه را که می دانی نیز مگوزیرا خداوند بر اعضا و جوارح تو واجباتی قرار داده که در قیامت از آنها بازخواست خواهد کرد.

امام علي عليه السلام: أَلْمَرْءُ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسَانِهِ .

مرد، در زیر زبانش نهفته است.

امام علي عليه السلام: وَ هَانَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ مَنْ أَعْمَرَ عَلَيْهَا لِسَانَهُ .

آن که زبانش را بر خود فرمانروا ساخت خود را از قیمت بینداخت.

امام علي عليه السلام: إِحْذَرُوا اللِّسَانَ فَإِنَّهُ سَهْمٌ يُخْطَى .

از زبان بر حذر باشید؛ چه آن که تیری است که به خطا می رود.

امام علي عليه السلام: لَا تَظُنَّنْ بِكَلِمَةٍ خَرَجْتَ مِنْ أَعْدٍ سَوْءًا، وَ أَعَنْتَ تَجِدُ لَهَا فِي الْخَيْرِ مُحْتَمَلًا .

هرسخنی که از دهان کسی خارج شد، تا احتمال درستی و نیکی در آن می یابی ، حمل بر فساد مکن.

امام علي عليه السلام: اللِّسَانُ تَرْجُمَانُ الْعَقْلِ .

زبان مترجم عقل است.

امام علي عليه السلام: شَرُّ الْقَوْلِ الْكَذِبُ .

بدترین گفتار، سخن دروغ است.

امام علي عليه السلام: الْكَلَامُ كَالدَّوَاءِ؛ قَلِيلُهُ يَنْفَعُ، وَ كَثِيرُهُ قَاتِلٌ .

سخن چون داروست ؛ اندکش سودمند و زیادهش کشنده است.

امام علي عليه السلام: الْكِتَابُ تَرْجُمَانُ النِّيَّةِ .

نامه ، بازگو کننده ضمیر است.

امام علي عليه السلام: مِنَ الْإِيمَانِ حِفْظُ اللِّسَانِ .

از نشانه های ایمان ، نگهداری زبان است.

امام علي عليه السلام: إِنَّ خَيْرَ الْقَوْلِ مَا نَفَعَ .

بهترین گفتار آن است که سودمند باشد.

- امام علي عليه السلام: اَعْخَسَنُ الْكَلَامَ مَازَانَهُ حُسْنُ النِّظَامِ وَ فَهْمُهُ الْخَاصُّ وَالْعَامُّ .
- نیکوترین سخن آن است که به نظم نیکو زیور یابد و همگان آن را بفهمند.
- امام علي عليه السلام: وَاعْلَمُوا أَنَّ يَسِيرَ الرِّيَاءِ شِرْكٌ .
- بدانید که کمترین درجه ریا نیز، شرک است.
- امام علي عليه السلام: الرَّأْيُ بِتَخْصِينِ الْأَسْرَارِ .
- نظریه [خوب و هدفمند] با حفظ اسرار به دست می آید.
- امام علي عليه السلام: مَنْ يَعْمَلْ لِغَيْرِ اللَّهِ يَكِلْهُ اللَّهُ لِمَنْ عَمِلَ لَهُ .
- کسی که برای غیر خدا عمل کند، خداوند او را به همان شخص وامی گذارد.
- امام علي عليه السلام: صَدْرُ الْعَاقِلِ صُنْدُوقُ سِرِّهِ .
- سینه خردمند، صندوق اسرار اوست.
- امام علي عليه السلام: لَا تَهْتَكُوا أَسْتَارَكُمْ عِنْدَ مَنْ يَعْلَمُ أَسْرَارَكُمْ .
- پرده خویش را پیش کسی که از اسرارِتان آگاه است ندرید.
- امام علي عليه السلام: الْأَذَاعَةُ شِمَّةُ الْغِيَارِ .
- فاش ساختن اسرار [و شایعه سازی] خوی و خصلت بیگانگان است.
- امام علي عليه السلام: مَنْ أَطَاعَ الْوَاشِيَ ضَيَّعَ الصَّدِيقَ .
- هر کس از سخن چین پیروی کند، دوست خود را از دست می دهد.
- امام علي عليه السلام: لَا عَيْشَ لِمَنْ فَارَقَ أَحِبَّتَهُ .
- کسی که از دوستانش جدا می شود، آسایش ندارد.
- امام علي عليه السلام: حَسَدُ الصَّدِيقِ مِنْ سَقَمِ الْمَوَدَّةِ .
- حسادت دوستان به یکدیگر از آفات دوستی است.

امام علي عليه السلام: اجْعَلْ رَفِيقَكَ عَمَلَكَ وَ عَدُوَّكَ اَعْمَلَكَ .

عملت را دوستِ خود، و آرزویت را دشمنِ خود قرار ده.

امام علي عليه السلام 5: - إِيَّاكَ وَ مُصَادَقَةَ الْأَخْمَقِ فَإِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَنْفَعَكَ فَيَضُرُّكَ .

از دوستی نادان بپرهیز، چه او خواهد که تو را سود رساند لیکن دچار زیانت گرداند.

امام علي عليه السلام 4: - إِيَّاكَ وَ مُصَادَقَةَ الْبَخِيلِ فَإِنَّهُ يَقْعُدُ عَنْكَ أَحْوَجَ مَا تَكُونُ إِلَيْهِ .

از دوستی بخیل بپرهیز، چه آنچه را سخت بدان نیازمندی از تو دریغ دارد.

امام علي عليه السلام 3: - إِيَّاكَ وَ مُصَادَقَةَ الْفَاجِرِ فَإِنَّهُ يَبِيعُكَ بِالتَّافِهِ .

از دوستی تبهکار بپرهیز که به اندک بهایت بفروشد.

امام علي عليه السلام 2: - إِيَّاكَ وَ مُصَادَقَةَ الْكَذَّابِ فَإِنَّهُ كَالسَّرَابِ. يَقْرَبُ عَلَيْكَ الْبَعِيدَ وَ يَبْعَدُ عَلَيْكَ الْقَرِيبَ .

از دوستی دروغگو بپرهیز، که او به سان سراب است ، دور را به تو نزدیک و نزدیک را به تو دور نمایاند.

امام علي عليه السلام 1: - إِيَّاكَ وَ مُصَاحَبَةَ الْفُسَّاقِ فَإِنَّ الشَّرَّ بِالشَّرِّ مُلْحَقٌ .

از همنشینی با فاسقان بپرهیز که شر به شر پیوندد.

امام علي عليه السلام: اَعْجِبْ حَبِيبَكَ هَوْنًا مَا عَسَى اَنْ يُعْصِيكَ يَوْمًا مَا .

در دوستی با دوستِ زیاده روی مکن ، چه بسا روزی ، تو را نافرمانی کند.

امام علي عليه السلام: اَلْمُعِينُ عَلَى الطَّاعَةِ خَيْرُ الْأَصْحَابِ .

یاری دهنده بر طاعت خداوند، بهترین یاران است.

امام علي عليه السلام: مِنْ عَلَامَةِ الشَّقَاءِ غِشُّ الصَّدِيقِ .

فریبکاری با دوست ، نشانه بدبختی آدمی است.

امام علي عليه السلام: أَلْمَوَدَّةُ أَقْرَبُ رَحِمٍ .

دوستی ، نزدیکترین خویشاوندی است.

امام علي عليه السلام: الصَّدِيقُ أَعْرَبُ الْأَقَارِبِ .

دوست ، نزدیکترین خویشاوند است.

امام علي عليه السلام: كُلَّمَا طَالَتِ الصُّحْبَةُ تَاءَكَّدَتِ الْحُرْمَةُ .

هر چه همنشینی بیشتر، حرمت استوارتر.

امام علي عليه السلام: 2- الصَّدِيقُ مَنْ صَدَقَ غَيْبُهُ .

دوست خوب کسی است که در پنهانی نیز دوست باشد.

امام علي عليه السلام: 1- الصَّدِيقُ إِنْسَانٌ هُوَ أَنْتَ إِلَّا أَنَّهُ غَيْرُكَ .

دوست کسی است که با تو یکی است (تو را به منزله خود بداند) گر چه (به حسب ظاهر) غیر از تو است.

امام علي عليه السلام: فَقَدْ أَلَا حَبَّةَ غُرْبَةٍ .

از دست دادن دوستان ، غربت است.

امام علي عليه السلام: لَا تَتَّخِذَنَّ عَدُوَّ صَدِيقِكَ صَدِيقاً فَتُعَادِيَ صَدِيقَكَ .

با دشمن دوستت دوستی مکن که با دوست خود دشمنی کرده ای.

امام علي عليه السلام: أَعْعَجَزُ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ اكْتِسَابِ الْإِخْوَانِ وَ أَعْعَجَزُ مِنْهُ مَنْ ضَيَّعَ مَنْ ظَفَرَ بِهِ .

ناتوان ترین مردم کسی است که از یافتن دوست ناتوان است و ناتوان تر از او کسی است که دوست یافته را تباه گرداند.

امام علي عليه السلام: قَطِيعَةُ الْجَاهِلِ تَعْدِلُ صِلَةَ الْعَاقِلِ .

جدایی از نادان ، همسان پیوستن به داناست.

امام علي عليه السلام: قُلُوبُ الرِّجَالِ وَخَشِيَّةٌ فَمَنْ تَأَلَّفَهَا أَقْبَلَتْ عَلَيْهِ .

دل های مردمان رمنده است ، هر که آن را به خود خو داد، به سوی او روی نهاد.

امام علي عليه السلام: لَا يَكُونُ الصَّدِيقُ صَدِيقاً حَتَّى يَحْفَظَ أَعْخَاهُ فِي ثَلَاثٍ: فِي نَكَبَتِهِ وَ غَيْبَتِهِ وَ وَفَاتِهِ .

دوست هنگامی ، به حقیقت دوست است که دوستی برادرش را در سه حال نگاه دارد: به روزگار نکبت ، در هنگام غیبت و پس از رحلت.

امام علي عليه السلام: أَبْذُلْ لِصَدِيقِكَ كُلَّ الْمَوَدَّةِ... وَ لَا تَقْصُ إِلَيْهِ بِكُلِّ أَسْرَارِكَ .
همه محبتت را به پای دوستت بریز، ولی همه اسرارِ او نگذار.

امام علي عليه السلام: أَحَبُّ حَبِيبِكَ هَوْنًا مَا عَسَى أَنْ يَكُونَ بَغِيضَكَ يَوْمًا مَا . وَ أَبْغَضُ بَغِيضَكَ هَوْنًا مَا، عَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا مَا .

با دوست ، در دوستی از اندازه مگذر، بسا که روزی دشمن گردد و با دشمن مدارا کن ، باشد که روزی دوست گردد.

امام علي عليه السلام: زُهِدْكَ فِي رَاغِبٍ فِيكَ نُقْصَانُ حَظٍّ، وَ رَغْبُكَ فِي زَاهِدٍ فِيكَ ذُلٌّ نَفْسٍ .

بی میلی نسبت به آن کس که به تو علاقه مند است دلیل کمی بهره تو در دوستی است و تمایل تو نسبت به کسی که بی اعتنا است سبب خواری تو است.

امام علي عليه السلام: عَلَيْكُمْ بِالتَّوَّاصِلِ وَالتَّبَادُلِ .

بر شما باد به یکدیگر پیوستن و به هم بخشیدن.

امام علي عليه السلام: إِحْمِلْ نَفْسَكَ مِنْ أَخِيكَ عِنْدَ صَرَمِهِ عَلَى الصَّلَةِ .

چون برادرت از تو جدا شد، خود را به پیوندِ با او وادار.

امام علي عليه السلام: خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ دَلَّكَ عَلَى هُدًى ...

بهترین برادرانت کسی است که تو را به راه راست راهنمایی کند.

امام علي عليه السلام: شَرُّ الْأَخْوَانِ مَنْ تُكَلِّفَ لَهُ .

بدترین برادران کسی است که برای او به رنج افتی!

امام علي عليه السلام: الْغَرِيبُ مَنْ لَيْسَ لَهُ حَبِيبٌ .

غریب و تنها کسی است که دوستی نداشته باشد.

امام علي عليه السلام: الْهَدِيَّةُ تَجْلِبُ الْوَحْبَةَ .

هدیه فرستادن ، دوستی را جلب می کند.

امام علي عليه السلام: مَنْ عَشِقَ شَيْئًا أَغَشَى بَصَرَهُ وَ أَمْرَضَ قَلْبَهُ. فَهُوَ يَنْظُرُ بِعَيْنٍ غَيْرِ صَاحِبَةٍ وَ يَسْمَعُ بِأُذُنٍ غَيْرِ سَمِيعَةٍ .

آن کس که به چیزی عشق ورزد، آن عشق ، چشم او را کور و قلبش را بیمار می کند. چنین فردی با چشم ناسالم می نگرد و با گوش ناشنوا می شنود.

امام علي عليه السلام: اَعْيَاهَا النَّاسُ! إِنَّمَا اَعْنَتُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا غَرَضٌ تَنْتَظِلُ فِيهِ الْأَمْنَايَا مَعَ كُلِّ جَرْعَةٍ شَرَقَّ وَ فِي كُلِّ اَعْكَلَةٍ غَصَصٌ .

مردم ! همانا شما در این جهان ، نشانه اید که مرگ ، پی در پی بدان تیر می افکند. با هر جرعه ای آب ، در گلو جستی و در هر لقمه ای گلوگیر شدنی است.

امام علي عليه السلام: اَعْرِجُوا مِنَ الدُّنْيَا قُلُوبَكُمْ مِنْ قَبْلِ اَعَنْ تَخْرَجَ مِنْهَا اَعْبَادُكُمْ. فَفِيهَا اخْتَبَرْتُمْ وَ لِعِيرِهَا خُلِقْتُمْ .

پیش از اینکه بدنتان را از دنیا بیرون برند، قلبتان را از آن خارج سازید! در دنیا آزمایش می شوید و برای غیر آن آفریده شده اید.

امام علي عليه السلام: إِنَّمَا الدُّنْيَا مُنْتَهَى بَصَرِ الْإِنْسَانِ ، لَا يُبْصِرُ مِمَّا وَرَاءَهَا شَيْئًا .

همانا دنیا نهایت دید کوردل است ، چیزی فراتر از آن را نمی بیند.

امام علي عليه السلام: وَمَا نِلْتَ مِنْ دُنْيَاكَ فَلَا تُكْثِرْ بِهِ فَرَحًا، وَ مَا فَاتَكَ مِنْهَا فَلَا تَأْسَ عَلَيْهِ جَزَعًا وَلْيَكُنْ هَمُّكَ فِيمَا بَعْدَ الْمَوْتِ .

به آنچه از دنیا می رسی آنقدر خوشحال مباش ! و آنچه را که از دنیا از دست می دهی بر آن تاعسف مخور و جزع مکن ! همتت در آن باشد که پس از مرگ به آن خواهی رسید.

امام علي عليه السلام: فَأَعَزِّمُوا عِبَادَ اللَّهِ الرَّحِيلَ عَنْ هَذِهِ الدَّارِ الْمَقْدُورِ عَلَى أَهْلِهَا الزَّوَالِ وَ لَا يَغْلِبَنَّكُمْ فِيهَا الْأَمَلُ وَ لَا يَطْوِلَنَّ عَلَيْكُمْ فِيهَا الْأَمَدُ .

ای بندگان خدا! تصمیم کوچ نمودن از سرایی بگیرید که سرانجام به نیستی می گراید، مبادا آرزوها به شما چیره شوند خیال نکنید عمر طولانی خواهید داشت ! (بنابراین از مرکب غرور فرود آید و از دنیاپرستی و خودخواهی و تعدی و تجاوز بر دیگران دست بدارید.)

امام علي عليه السلام: لَا تُصَلِّحْ دُنْيَاكَ بِمَحَقِّ دِينِكَ .

دنیای خود را با نابودی دین خود آباد مکن.

امام علي عليه السلام: لَا تَبِعْ آخِرَتَكَ بِدُنْيَاكَ .

آخرت را به دنیایت مفروش.

امام علي عليه السلام: أَلْمَالُ وَالْبُنُونُ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ حَرْثُ الْآخِرَةِ .

مال و فرزند زینت زندگی دنیا و عمل شایسته، کشت آخرت است.

امام علي عليه السلام: إِذَا اعْقَبَلْتَ الدُّنْيَا عَلَى أَحَدٍ اِعَارَتْهُ مَحَاسِنَ غَيْرِهِ، وَ إِذَا اَعْدَبَرْتَ عَنْهُ سَلَبَتْهُ مَحَاسِنَ نَفْسِهِ .

چون دنیا به کسی روی آورد، نیکویی های دیگران را به او عاریت دهد و چون به او پشت نماید، خوبی های او را برباید.

امام علي عليه السلام: النَّاسُ أَبْنَاءُ الدُّنْيَا، وَ لَا يُلَامُ الرَّجُلُ عَلَى حُبِّ أُمِّهِ .

مردم فرزندان دنیایند و هیچ فرزندی را برای دوستی مادرش نتوان سرزنش کرد.

امام علي عليه السلام: إِنَّمَا الدُّنْيَا دَارُ مَجَازٍ وَالْآخِرَةُ دَارُ قَرَارٍ، فَخُذُوا مِنْ مَمَرِّكُمْ لِمَقَرِّكُمْ .

دنیا سرای گذر است و آخرت خانه قرار و همیشگی ! پس ، از گذرگاه خویش برای سر منزل قرار خود توشه تهیه کنید.

امام علي عليه السلام: مَا بِالْكُم تَفْرَحُونَ بِالْيَسِيرِ مِنَ الدُّنْيَا تَذَرِكُونَهُ وَ لَا يَحْزَنُكُمُ الْكَثِيرُ مِنَ الْآخِرَةِ تُحَرِّمُونَهُ .!

شما راجه شده که با رسیدن به مقدار کمی از دنیا فرحناک و با نشاط می شوید، ولی از دست رفتن و محرومیت فراوان آخرت ، شما را محزون نمی کند؟!

امام علي عليه السلام: بِالدُّنْيَا تُحَرِّزُ الْآخِرَةَ .
بوسیله دنیا آخرت بدست می آید.

امام علي عليه السلام: إِنَّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ عَدَوَانِ مُتَفَاوَتَانِ وَ سَبِيلَانِ مُخْتَلِفَانِ ... وَ مَا شِ بَيْنَهُمَا كُلَّمَا قَرَّبَ مِنْ وَاحِدٍ بَعْدَ مِنَ الْآخِرِ .

دنیا و آخرت دو دشمن دو گانه و دو راه جدایند... و رونده میان آن ها چون به یکی نزدیک گردد، از دیگری دور شود.

امام علي عليه السلام: مَنْ أَحَبَّ الدُّنْيَا وَ تَوَلَّاهَا أَبْغَضَ الْآخِرَةَ وَ عَادَاهَا .

هر کس دنیا را دوست بدارد و دل به ولایتش بسپارد، به آخرت کینه ورزیده ، آن را دشمن می دارد.

امام علي عليه السلام: أَهْلُ الدُّنْيَا كَرَكِبِ يُسَارُ بِهِمْ وَ هُمْ نِيَامٌ .

اهل دنیا همچون سوارانند که در خوابند و آنان را می رانند.

امام علي عليه السلام: لَا تَتَأَلَوْنَ مِنْهَا نِعْمَةً إِلَّا بِفِرَاقِ أُخْرَى .

از دنیا به نعمتی نمی رسید، جز آن که نعمتی را از دست می دهید.

امام علي عليه السلام: رَبِّ مُسْتَقْبِلِ يَوْمًا لَيْسَ بِمُسْتَذْبِرِهِ وَ مَغْبُوطٍ فِي أَوَّلِ لَيْلِهِ قَامَتْ بِوَائِكِهِ فِي آخِرِهِ .

بسا کسانی که روزی را به پیشتانز شتابند که بدرقه اش را فرصتی نیابند (اجل او را به شب مهلت ندهد) و بسا کسی که بر (خوشی) او در اول شب غبطه بردند و در آخرش گریه کنندگان بر او برخاستند (آری سر شب تخت و تاج داشت و بامداد به زیر خاک رفت).

امام علي عليه السلام: سَاهِلِ الدَّهْرَ مَا ذَلَّ لَكَ قَعُودُهُ .

چندی که زمانه [چون شتر] رام تو گشته و ذلیلانه به پایت نشسته ، آسان گیر.

امام علي عليه السلام: الدَّهْرُ مُوَكَّلٌ بِتَشْتِيتِ الْأُلُوفِ .

روزگار در پی پراکنده کردن دوستان است.

امام علي عليه السلام: دَارُ الْبَلَاءِ مَحْفُوفَةٌ وَ بِالْغَدْرِ مَعْرُوفَةٌ، لَا تَدُومُ أَعْوَالُهَا، وَ لَا يَسْلَمُ نَزَالُهَا .

(دنیا) سرایی است که بلاها آن را احاطه کرده و به بی وفایی و مکر معروف است ، حالاتش یکنواخت نمی ماند و ساکنانش ایمن نیستند.

امام علي عليه السلام 2: - يَا دُنْيَا... عَيْشُكَ قَصِيرٌ وَ خَطْرُكَ يَسِيرٌ وَ أَمْلُكَ حَقِيرٌ .

ای دنیا... زندگانی تو کوتاه ، اهمیت تو اندک و آرزوی تو پست است.

امام علي عليه السلام 3: - إِنَّمَا مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ الْحَيَّةِ: لَيِّنٌ مَسُّهَا قَاتِلٌ سَمُّهَا .

دنیا همچون مار است ؛ ظاهرش نرم و زهرش کشنده است.

امام علي عليه السلام 4: - ... فَإِنَّهَا عِنْدَ ذَوِي الْعُقُولِ كَفَىءِ الظِّلِّ بَيْنَنَا تَرَاهُ سَابِغًا حَتَّى قَلَصَ وَ زَائِدًا حَتَّى نَقَصَ .

به درستی که دنیا در نظر خردمندان همچون سایه ای است که هنوز گسترده نشده ، کوتاه می گردد و هنوز فزونی نیافته نقصان می پذیرد.

امام علي عليه السلام: الدَّهْرُ يَوْمَانِ يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ عَلَيْكَ .

روزگار دو روز است : روزی به سود تو و روزی به زیان تو است.

امام علي عليه السلام 1: - الدُّنْيَا دَارٌ مِّنِي لَهَا الْفَنَاءُ .

دنیا، خانه ای است که فنا و زوال از ویژگی های ذاتی آن است.

امام علي عليه السلام: إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ صِدْقٍ لِمَنْ صَدَقَهَا وَ دَارٌ عَافِيَةٍ لِمَنْ فَهِمَ عَنْهَا وَ دَارٌ غِنَى لِمَنْ تَزَوَّدَ مِنْهَا وَ دَارٌ مَوْعِظَةٌ لِمَنْ اتَّعَظَ بِهَا .

به راستی که دنیا برای راستان سرای راستی ، برای دنیاشناسان سرای عافیت ، برای توشه گیران سرای بی نیازی ، و برای پند پذیران سرای پند و اندرز است.

امام علي عليه السلام: يَابْنَ آدَمَ لَا تَحْمِلْ هَمَّ يَوْمِكَ الَّذِي لَمْ يَأْعْتِكَ عَلَى يَوْمِكَ الَّذِي قَدْ آتَاكَ، فَإِنَّهُ إِنْ يَكُ مِنْ عُمْرِكَ يَأْعَتِ اللَّهُ فِيهِ بِرِزْقِكَ .

ای فرزند آدم ، غم روزی را که نیامده ، امروز مخور؛ چه ، اگر از عمرت باشد، خداوند روزی ات را می رساند.

امام علي عليه السلام: الدَّهْرُ يُخْلِقُ الْإِبْدَانَ وَ يُجَدِّدُ الْأَمَالَ .

روزگار بدن ها را فرسوده و آرزوها را نو می کند.

امام علي عليه السلام: الدُّنْيَا مُطْلَقَةٌ الْإِكْيَاسِ .

دنیا طلاق داده مردان زیرک است.

امام علي عليه السلام: وَ لَبِئْسَ الْمُتَجَرُّ أَنْ تَرَى الدُّنْيَا لِنَفْسِكَ ثَمَنًا وَ مِمَّا لَكَ عِنْدَ اللَّهِ عَوَضًا !.

چه بد تجارتی است که دنیا را بهای جان خویش بدانی وبا آنچه که در نزد خداست معاوضه نمایی.

امام علي عليه السلام: مَنْ أَصْبَحَ عَلَى الدُّنْيَا حَزِينًا فَقَدْ أَصْبَحَ لِقَضَاءِ اللَّهِ سَاخِطًا، وَ مَنْ أَصْبَحَ يَشْكُو مُصِيبَةً نَزَلَتْ بِهِ فَإِنَّمَا يَشْكُو رَبَّهُ .

آن که از دنیا اندوهناک است ، از قضای خدا خشمناک است و آن که از مصیبتی که بدو رسیده گله آرد، از پروردگار خود شکوه کرده است.

امام علي عليه السلام: فِي حَالِهَا حِسَابٌ وَ فِي حَرَامِهَا عِقَابٌ .

[در آخرت] حلال دنیا حساب و حرامش کیفر دارد.

امام علي عليه السلام: أَنْظِرْ إِلَى الدُّنْيَا نَظَرَ الزَّاهِدِ الْمُفَارِقِ وَ لَا تَنْظُرْ إِلَيْهَا نَظَرَ الْعَاشِقِ الْوَاقِعِ .

به دنیا مانند انسان زاهد و روی گردان از آن ، بنگر، نه انسان عاشق و شیفته.

امام علي عليه السلام: خُذْ مِنَ الدُّنْيَا مَا اعْتَاكَ، وَ تَوَلَّ عَمَّا تَوَلَّى عَنْكَ؛ فَإِنْ اعْنَتَ لِمَتَفَعَّلْ فَاءَجْمَلْ فِي الطَّلَبِ .

از امر دنیا همان قدر بگیر که به تو می رسد و آنچه از تو روگردانده بدنبالش مشتاق و اگر چنین نمی کنی لااقل تلاش معقولانه و مشروع کن!

امام علي عليه السلام:.... وَ مَنْ أَعْبَصَرَ بِهَا بَصَرَتُهُ، وَ مَنْ أَعْبَصَرَ إِلَيْهَا أَعْمَتُهُ .

هر کس با چشم بصیرت و عبرت به دنیا بنگرد به او بینایی بخشد. و آن کس که چشمش به دنبال آن باشد و فریفته آن گردد از دیدن حقایق نابینایش کند!

امام علي عليه السلام: أَوَّلُهُ بِالدُّنْيَا أَعْظَمُ فِتْنَةٍ .

عشق به دنیا بزرگترین فتنه است.

امام علي عليه السلام: الدُّنْيَا سُوقُ الْخُسْرَانِ .

دنیا، بازار زیان است.

امام علي عليه السلام: أَخْلِصْ فِي الْمَسَاءَلَةِ لِرَبِّكَ .

آنچه خواهی ، خالصانه از پروردگارت بخواه.

امام علي عليه السلام: إِدْفَعُوا أَعْمَاجَ الْبَلَاءِ بِالْدُّعَاءِ .

موج های بلا را با دعا دفع کنید.

امام علي عليه السلام: الدُّعَاءُ سِلَاحُ الْأَوَّلِيَاءِ .

نیایش اسلحه دوستان نزدیک خداست.

امام علي عليه السلام: أَمْرَانِ لَا يَنْفَكَانِ مِنَ الْكَذِبِ: كَثْرَةُ الْمَوَاعِيدِ، وَ شِدَّةُ الْأَعْتِدَارِ .

دو چیز از دروغ جدا نمی شود: وعده های زیاد ، و پوزش های پیاپی و [همراه با تاءکید]

امام علي عليه السلام: الْكَذِبُ مَهَانَةٌ وَ خِيَانَةٌ .

دروغگویی ، خواری و خیانت است.

امام علي عليه السلام: الصَّادِقُ عَلَى شَفَا مَنْجَاةٍ وَ كَرَامَةٍ، وَالْكَاذِبُ عَلَى شَرَفٍ مَهْوَاةٍ وَ مَهَانَةٍ .

راستگو در مسیر نجات و بزرگواری و دروغگو بر لب پرتگاه سقوط و خواری قرار گرفته است.

امام علي عليه السلام: جَانِبُوا الْكَذِبَ فَإِنَّهُ مُجَانِبٌ لِلْإِيمَانِ .

از دروغ دوری کنید که با ایمان ناسازگار است.

امام علي عليه السلام: شُرْبُ الدَّوَاءِ لِلْجَسَدِ كَالصَّابُونِ لِلثَّوْبِ ؛ يُنَقِّيهِ وَ لَكِنْ يُخْلِقُهُ .

مصرف دارو برای بدن همچون صابون است نسبت به لباس که هر چند آن را پاک می کند ولی فرسوده اش می سازد.

امام علي عليه السلام: كَفَاكَ خِيَانَةً أَنْ تَكُونَ أَمِينًا لِلْخَوْنَةِ .

در خیانتکار بودن تو همین بس که امین خیانتکاران باشی.

امام علي عليه السلام: إِنَّ أَعْظَمَ الْخِيَانَةِ خِيَانَةُ الْأُمَّةِ، وَ أَعْفَظَ الْغِشِّ غِشُّ الْأَنْمَةِ.

بزرگترین خیانت ، خیانت به امت و زشت ترین فریب ، فریب کاری نسبت به پیشوایان است.

امام علي عليه السلام: مَنْ ضَيَّعَهُ الْأَقْرَبُ أَعْتِيحَ لَهُ الْأَبْعَدُ .

کسی را که خویشان نزدیک تر، رهایش کنند، بیگانه دورتر برای یاری او برانگیخته می شود.

امام علي عليه السلام: صَلَّةُ الرَّحِمِ، مَثْرَاءَةٌ فِي الْمَالِ وَ مَنْسَاءَةٌ فِي الْأَجَلِ .

صله رحم سبب افزایش مال و طول عمر است.

امام علي عليه السلام: صَلَّةُ الْأَرْحَامِ مِنْ أَفْضَلِ شَيْمِ الْكِرَامِ .

صله ارحام ، از بهترین اخلاق و منش کریمان است.

امام علي عليه السلام: وَ لَا يَكُنْ أَهْلُكَ أَشَقَى الْخَلْقِ بِكَ .

مبادا با کسانت [رفتاری کنی] که بدبخت ترین مردم نسبت به تو باشند.

امام علي عليه السلام: وَ اَعْزَمُ عَشِيرَتِكَ فَإِنَّهُمْ جَنَاحُكَ الَّذِي بِهِ تَطِيرُ .

خویشاوندانت را گرامی بدار که آنان چون بال تو هستند که بدان پرواز می کنی.

امام علي عليه السلام: أَحْمَدُ مَنْ يَغْلُظُ عَلَيْكَ وَ يَعِظُكَ، لَا مَنْ يُزَكِّيكَ وَ يَتَمَلَّقُكَ .

سپاسگزار کسی باش که به تو درستی می کند و پندت می دهد نه کسی که از تو تمجید می کند و زبان به چاپلوسی می گشاید.

امام علي عليه السلام: فَإِنَّ مَعْصِيَةَ النَّاصِحِ الشَّفِيقِ الْعَالِمِ الُمَجْرِبِ تُورِثُ الْحَسْرَةَ وَ تُعْقِبُ النَّدَامَةَ .

نافرمانی خیرخواه مهربان ، دانای کاردان ، حسرت و پشیمانی به دنبال دارد.

امام علي عليه السلام: مَا حَارَ مَنْ اسْتَخَارَ .

هر که از خدا خیر خواهد سرگردان نماند.

امام علي عليه السلام: أَحَبُّ لِعَيْرِكَ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ .

برای دیگران ، آن پسند که برای خود می پسندی.

امام علي عليه السلام: عِبَادَ اللَّهِ. إِنَّ أَعْنَصَحَ النَّاسِ لِنَفْسِهِ اءَظْوَعُهُمْ لِرَبِّهِ؛ وَ إِنَّ اءَغْشَهُمْ لِنَفْسِهِ اءَعْصَاهُمْ لِرَبِّهِ .

آن کس که نسبت به خود از همه خیرخواه تر است در برابر خداوند از همه مطیع تر خواهد بود، و آن کس که خویشتن را بیشتر می فریبد گناهکارترین مردم در برابر خداست .

امام علي عليه السلام: مَنْ حَذَّرَكَ كَمَنْ بَشَّرَكَ .

آن که به تو هشدار می دهد بسان کسی است که مزده ات می دهد.

امام علي عليه السلام: لَيْسَ الْخَيْرُ أَنْ يَكْثَرَ مَالُكَ وَ وَلَدُكَ وَ لَكِنْ الْخَيْرُ أَنْ يَكْثَرَ عِلْمُكَ وَ أَنْ يَعِظُكَ حِلْمُكَ .

خیر - و ارزش - نه آن است که مال و فرزندان فراوان شود بلکه خیر - واقعی - آن است که دانش فراوان و حلم و بردباریت بزرگ و افزون گردد.

امام علي عليه السلام: اَلْخَطُّ لِسَانُ الْيَدِ .

خط، زبان دست است.

امام علي عليه السلام: دَوَامُ الذِّكْرِ يُنِيرُ الْقَلْبَ وَ الْفِكَرَ .

پیوستگی ذکر خدا، دل و اندیشه را نورانی کند.

امام علي عليه السلام: إِنْ لَمْ تَعْلَمْ مِنْ أَيْنَ جِئْتَ لَمْ تَعْلَمْ إِلَى أَيْنَ تَذْهَبُ .

اگر ندانی از کجا آمده ای هرگز نخواهی دانست که به کجا می روی.

امام علي عليه السلام: إِشْحَنِ الْخُلُوءَ بِالذِّكْرِ وَ اصْحَبِ النِّعَمَ بِالشُّكْرِ .

خلوت را با یاد خدا پُر کن و نعمت ها را با شکر خدا همراه ساز.

امام علي عليه السلام: اَلتَّقَرُّبُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِمَسْأَلَتِهِ وَ إِلَى النَّاسِ بِتَرْكِهَا .

نزدیک شدن به خداوند با درخواست و سؤ ال از اوست و نزدیک شدن به مردم ، با ترك آن است.

امام علي عليه السلام: أَفِيضُوا فِي ذِكْرِ اللَّهِ فَإِنَّهُ أَحْسَنُ الذِّكْرِ .

در ذکر خدا بیشتر بکوشید؛ زیرا که ذکر او بهترین ذکر است.

امام علي عليه السلام: مَنْ اسْتَوْحَشَ عَنِ النَّاسِ اَنَسَ بِاللَّهِ سُبْحَانَهُ .

هر کس ، از مردم دوری جوید با خدای سبحان بیشتر انس گیرد.

امام علي عليه السلام: لَا يَرْجُونَ أَحَدًا مِنْكُمْ إِلَّا رَبَّهُ وَ لَا يَخَافَنَّ إِلَّا ذَنْبَهُ .

هیچ يك از شما جز به پروردگار خود امید نبندد و جز از گناه خود نترسد.

امام علي عليه السلام: وَارْدُدْ إِلَى اللَّهِ وَ رَسُولِهِ مَا يُضِلُّكَ مِنَ الْخُطُوبِ وَ يَشْتَبِهْ عَلَيْكَ مِنَ الْأُمُورِ .

و آنجا که کار بر تو گران و حقیقت کارها ناآشکار شود، به خدا و رسولش رجوع کن.

امام علي عليه السلام: مَنْ اسْتَعَانَ بِاللَّهِ أَعَانَهُ .

هر کس از خدا یاری طلبد، خداوند یاری اش کند.

امام علي عليه السلام: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَعْظَمَ مِنْ آثَارِ سُلْطَانِهِ، وَ جَلَّالَ كِبَرِيَّائِهِ، مَا حَيَّرَ مُقَلَّ الْعُيُونِ مِنْ عَجَائِبِ قُدْرَتِهِ وَ رَدَعَ خَطَرَاتِ هَمَاهِمِ النُّفُوسِ عَنْ عِرْفَانِ كُنْهِ صِفَتِهِ .

ستایش خداوندی را است که از آثار قدرت و جلال کبریائیش آن قدر آشکار ساخته که چشم از عجایب قدرتش در حیرت فرو رفته و اندیشه های بلند انسان ها را از شناختن کنه صفاتش بازداشته است!

امام علي عليه السلام: عِظَمُ الْخَالِقِ عِنْدَكَ يُصَغِّرُ الْمَخْلُوقَ فِي عَيْنِكَ .

درک بزرگی آفریدگار برای تو، آفریده را در نگاهت کوچک می نماید [و عظمت چیزی را با عظمت خالق جهان مقایسه نمی کنی].

امام علي عليه السلام: كَيْفَ يَصِفُ إِلَهُهُ مَنْ يَعْجِزُ عَنْ صِفَةِ مَخْلُوقٍ مِثْلِهِ .

چگونه می تواند خدای خود را وصف کند کسی که از وصف مخلوقی مانند خود ناتوان است .

امام علي عليه السلام: **أَوَّلُ الدِّينِ مَعْرِفَتُهُ وَ كَمَالُ مَعْرِفَتِهِ التَّصَدِيقُ بِهِ، وَ كَمَالُ التَّصَدِيقِ بِهِ تَوْحِيدُهُ وَ كَمَالُ تَوْحِيدِهِ الْإِخْلَاصُ لَهُ .**

آغاز دین ، شناخت خداست و کمال معرفت، تصدیق به ذات او، و کمال تصدیق ، شهادت به یگانگی خداست ، و کمال توحید اخلاص در عقیده و عمل است.

امام علي عليه السلام: **عَجِبْتُ لِمَنْ شَكَّ فِي اللَّهِ وَ هُوَ يَرَى خَلْقَ اللَّهِ .**

در شگفتم از کسی که در خداوند به تردید افتاده است ، در حالی که آفریدگان خدا را می بیند.

امام علي عليه السلام: **أَعْضَلُ مَعْرِفَةِ اللَّهِ تَوْحِيدُهُ .**

پایه خداشناسی توحید است.

امام علي عليه السلام: **مَنْ شَنَى عَ الْفَاسِقِينَ وَ غَضِبَ لِلَّهِ غَضِبَ اللَّهُ لَهُ وَ اعْرَضَاهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .**

هر کس با بدکاران دشمنی ورزد و برای خوشنودی خداوند بر آنان خشم گیرد، خدای نیز به خاطر او به خشم آید و در روز رستخیز خوشنودش گرداند.

امام علي عليه السلام: **إِكْظِمِ الْغَيْظَ وَ تَجَاوَزْ عِنْدَ الْمَقْدَرَةِ .**

خشم را فرو بر و هنگام دستیابی [به دشمن] از او بگذر.

امام علي عليه السلام: **وَإِذَا خَازَ الْغَضَبُ فَإِنَّهُ جُنْدٌ عَظِيمٌ مِنْ جُنُودِ إِبْلِيسَ .**

از خشم بپرهیز که خشم لشگری بزرگ از لشگرهای شیطان است.

امام علي عليه السلام: **مَنْ اسْتَحْيَى مِنَ النَّاسِ وَ لَمْ يَسْتَحْيِ مِنْ نَفْسِهِ فَلَيْسَ لِنَفْسِهِ عِنْدَ نَفْسِهِ قَدْرٌ .**

آن که از مردم حیا کند، بی آن که از خویشتن شرمش آید، برای خود، ارزشی قائل نیست.

امام علي عليه السلام: أَلْغَضِبُ نَارَ مُوقَدَةٍ مِّنْ كَظَمَةِ أَطْفَاءِهَا وَ مَن أَطْلَقَهُ كَانَ أَوَّلَ مُخْتَرِقٍ بِهَا .

خشم آتشی است ، افروخته ، هر که آن را فرو خورد، آن را خاموش کرده است و هر که رها کند، اوّل کسی است که با آن آتش می سوزد.

امام علي عليه السلام: مَن كَسَاهُ الْحَيَاءُ ثَوْبَهُ لَمْ يَرَ النَّاسُ عَيْبَهُ .

هر کس آزرم ، جامه خویش بر او پوشاند، مردم عیب او را نمی بینند.

امام علي عليه السلام: أَلْحَيَاءُ مِفْتَاحُ كُلِّ الْخَيْرِ .

شرم و حیاء کلید هر خوبی است.

امام علي عليه السلام: أَلْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ، فَاطْلُبُوهَا وَ لَوْ عِنْدَ الْمُشْرِكِ .

حکمت گمشده مؤمن است ، پس آن را بجوئید حتی اگر نزد مشرک باشد.

امام علي عليه السلام: أَلْقَلْبُ يَنْبُوعُ الْحِكْمَةِ وَالْأُذُنُ مُغِضُّهَا .

دل چشمه حکمت و گوش فرو برنده آن است.

امام علي عليه السلام: لَمْ يَمُتْ... مَن نَشَرَ حِكْمَةً ذَكَرَ بِهَا .

آن که حکمتی را منتشر کند که همراه وی یاد می شود، هرگز نمی میرد.

امام علي عليه السلام: نَوَّرَ قَلْبَكَ بِالْحِكْمَةِ .

دلت را با دانش و حکمت نورانی کن.

امام علي عليه السلام1: - خُذِ الْحِكْمَةَ أَنَّى كَانَتْ .

حکمت را در هر جا که باشد دریاب.

امام علي عليه السلام2: - خُذِ الْحِكْمَةَ وَ لَوْ مِنْ أَهْلِ النِّفَاقِ .

حکمت را فراگیر هر چند از اهل نفاق.

امام علي عليه السلام: فَلْيَكُنْ طَلَبُكَ ذَلِكَ بِتَفْهَمٍ وَتَعَلُّمٍ، لَا بِتَوَرُّطِ الشُّبُهَاتِ وَ عُلوِّ الْخُصُومَاتِ .

بکوش تاجستجوی تواز روی درک عمیق و آموزش باشد نه به شبهه ها درافتادن و جدال را بالا بردن.

امام علي عليه السلام: إِنَّ اللَّيْبَ لَا يَتَأَثُّ فِي دَارِ النُّقْلَةِ .

انسان خردمند در خانه نقل و انتقال [و ناپایدار دنیا] اثاث نمی اندوزد [و فقط به داشتن وسایل رفاه و آسایش بسنده می کند].

امام علي عليه السلام: وَ مَا كُلُّ ذِي قَلْبٍ بَلْبِيٍّ، وَ لَا كُلُّ ذِي سَمْعٍ بِسَمِيعٍ وَ لَا كُلُّ نَاطِرٍ بِبَصِيرٍ .

نه هر صاحب دلی عاقل است ، نه هر صاحب گوشی ، شنونده و نه هر بیننده ای ، بینا!

امام علي عليه السلام: مِنَ الْعَقْلِ التَّرَوُّدُ لِيَوْمِ الْمَعَادِ .

از [نشانه های] زیرکی و عقل ، توشه بر گرفتن برای روز بازگشت است.

امام علي عليه السلام: إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ .

چون خرد کمال یابد، گفتار به کاستی گراید.

امام علي عليه السلام: الْعَقْلُ حِفْظُ التَّجَارِبِ .

خرد، برخورداری از تجربه ها است.

امام علي عليه السلام: رَأَى الْعَاقِلُ يُنْجَى .

نظر اندیشمند نجات بخش است.

امام علي عليه السلام: نَاطِرُ قَلْبِ اللَّيْبِ بِهِ يُبْصِرُ أَمَدَهُ وَ يَعْرِفُ غَوْرَهُ وَ نَجْدَهُ .

شخص عاقل ، با چشم دل ، پایان [کارش] را می بیند و فراز و فرودش را می شناسد.

امام علي عليه السلام: الْعَاقِلُ مَهْمُومٌ مَغْمُومٌ .

شخص عاقل [همواره برای آخرت خود] اندوهناک و غمگین است.

امام علي عليه السلام: أَلْعَاقِلُ يَعْتَمِدُ عَلَى عَمَلِهِ وَالْجَاهِلُ يَعْتَمِدُ عَلَى أَعْمَلِهِ .

تکیه خردمند به کوشش و تکیه نادان به آرزو است.

امام علي عليه السلام: أَلْعِلْمُ مِصْبَاحُ الْعَقْلِ .

علم و دانش ، چراغ عقل و اندیشه است.

امام علي عليه السلام2: - أَلْعَاقِلُ مَنْ تَعَمَّدَ الذُّنُوبَ بِالْغُفْرَانِ .

خردمند کسی است که گناهان را با آمرزش بیوشاند.

امام علي عليه السلام1: - أَلْعَاقِلُ مَنْ وَعَظَّتْهُ التَّجَارِبُ .

خردمند کسی است که تجربه ها او را پند دهد.

علي عليه السلام: أَلْعَقْلُ وَالْعِلْمُ مَقْرُونَانِ فِي قَرْنٍ لَا يَفْتَرِقَانِ وَلَا يَتَبَايِنَانِ .

عقل و علم با هم به يك ريسمان بسته شده است ، نه از هم جدا می شوند و نه در برابر هم قرار می گیرند.

امام علي عليه السلام: ضَلَالُ الْعَقْلِ أَعَشَدُّ ضَلَّةً .

گمراهی عقل بدترین گمراهی هاست.

امام علي عليه السلام: أَلْعَقْلُ غَرِيزَةٌ تَزِيدُ بِالْعِلْمِ وَالتَّجَارِبِ .

خرد غریزه ای است که با دانش و تجربه فزونی یابد.

امام علي عليه السلام: لَا مَالَ أَعْوَدُ مِنَ الْعَقْلِ .

هیچ ثروتی سودمندتر از عقل و خرد نیست.

امام علي عليه السلام: أَلْإِنْسَانُ بِعَقْلِهِ .

شخصیت انسان به عقل اوست.

امام علي عليه السلام: وَ أَمَّا حَقِّي عَلَيْكُمْ فَالْوَفَاءُ بِالْبَيْعَةِ، وَالنَّصِيحَةُ فِي الْمَشْهَدِ

وَالْمَغِيبِ، وَالْإِجَابَةُ حِينَ أَدْعُوكُمْ وَالطَّاعَةُ حِينَ أَمُرُكُمْ .

و اما حق من بر شما وفادار بودن به بیعت ، و اخلاص و دوستی در آشکار و نهان و اجابت هنگام دعوت و اطاعت هنگام فرمان است.

امام علي عليه السلام: فَلَا يَكُنْ حَظُّكَ فِي وَلَايَتِكَ إِلَّا إِمَامَةً بَاطِلٍ وَ إِيَّاءَ حَقٍّ .

بهره تو از زمامداری نباید جز از میان بردن باطل و زنده داشتن حق باشد.

امام علي عليه السلام: اَعْمَا وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَ بَرَاءَ النَّسَمَةَ لَوْ لَا حُضُورُ الْحَاضِرِ وَ قِيَامُ الْحُجَّةِ بِوُجُودِ النَّاصِرِ وَ مَا اَعْخَذَ اللَّهُ عَلَى الْعُلَمَاءِ اَعَنْ لَا يُقَارُّوا عَلَى كِظَّةِ ظَالِمٍ وَ لَا سَعْبِ مَظْلُومٍ لَا لَقِيَتْ حَبْلَهَا عَلَى غَارِبِهَا وَ لَسَقِيَتْ آخِرَهَا بِكَاءِسٍ اَعْوَلِهَا .

سوگند به خداوندی که دانه را شکافت و جان را آفرید، اگر آن جمعیت انبوه ، برای بیعت ، حاضر نمی شدند، و نبود پیمانی که خداوند بر دانشمندان آگاه گرفته که شکمبارگی ستمگر و گرسنگی ستمدیده را نپسندند، مهار شتر خلافت را بر کوهان آن می افکنم و پایانش را چون آغازش می انگاشتم و چون گذشته خود را به کناری می داشتم.

امام علي عليه السلام: وَاللَّهِ مَا مُعَاوِيَةُ بِأَعْدَى مِنِّي ، وَ لَكِنَّهُ يَغْدِرُ وَ يَفْجُرُ، وَ لَوْ لَا كَرَاهِيَةُ الْغَدْرِ لَكُنْتُ مِنْ أَعْدَى النَّاسِ، وَ لَكِنْ كُلُّ غَدْرَةٍ فَجْرَةٌ وَ كُلُّ فَجْرَةٍ كَفْرَةٌ .

به خدا سوگند، معاویه سیاستمدارتر از من نیست ، لیکن شیوه او، پیمان شکنی و گنهکاری است . اگر پیمان شکنی ناخوشایند نمی بود، سیاستمدارتر از من ، کس نبود؛ اما هر نیرنگی گناه است و هر گناهی يك نوع کفر.

امام علي عليه السلام: لَا يَنْبَغِي اَعَنْ يَكُونُ الْوَالِي عَلَى الْفُرُوجِ وَالذَّمَاءِ وَالْمَغَانِمِ وَالْأَحْكَامِ وَ إِمَامَةِ الْمُسْلِمِينَ الْبَخِيلُ .

سزاوار نیست بخیل بر ناموس و جان ، و غنیمت ها، و احکام مسلمانان ، ولایت یابد و امامت آنان را عهده دار شود.

امام علي عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى فَرَضَ عَلَى اَعْيَ مَّةِ الْعَدْلِ أَنْ يُقَدِّرُوا اَعْنَفَسَهُمْ بِضَعْفَةِ النَّاسِ كَيْلًا يَتَّبِعَ بِالْفَقِيرِ فَقْرُهُ . !

خداوند بر پیشوایان دادگر واجب فرموده خود را با مردم ناتوان برابر نهند تا مستمندی ، تنگدست را به هیجان نیارد و به طغیان واندارد.

امام علي عليه السلام: اَعْجَبَ لِعَامَّةِ رَعِيَّتِكَ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ وَ أَهْلِ بَيْتِكَ .

آنچه برای خود و خانواده ات می پسندی برای عموم مردم نیز پسند.

امام علي عليه السلام: إِنَّ أَفْضَلَ قُرَّةِ عَيْنِ الْوَلَاةِ اسْتِقَامَةُ الْعَدْلِ فِي الْبِلَادِ .

برترین چشم روشنی زمامداران پابرجایی دادگری در شهرها است.

امام علي عليه السلام: لَا يَزِيدُنِي كَثْرَةُ النَّاسِ حَوْلِي عِزَّةً، وَ لَا تَفَرِّقُهُمْ عَنِّي وَحْشَةً .

نه زیاد بودن مردم در پیرامون من ، بر عزتم می افزاید و نه پراکندگی آنان از اطرافم ، وحشتم را افزون می سازد.

امام علي عليه السلام: عَلَيْكُمْ بِطَاعَةِ مَنْ لَا تُعَذَّرُونَ بِجَهَالَتِهِ .

از کسی اطاعت کنید که در شناختنش معذور نیستید [و نمی توانید بهانه ای بیاورید که او را نمی شناختیم].

امام علي عليه السلام: يُسْتَدَلُّ عَلَى إِدْبَارِ الدُّوَلِ بِاعْرَابِ: تَضْيِيعِ الْأُصُولِ، وَالتَّمَسُّكِ بِالْغُرُورِ، وَ تَقْدِيمِ الْأَرَادِلِ وَ تَأَخِيرِ الْأَفَاضِلِ .

عوامل سقوط دولت ها چهار چیز است . ضایع کردن اصل ها و دست زدن به غرور. روی کار آوردن افراد پست و فرومایه و کنار گذاشتن افراد آگاه و دانشمند.

امام علي عليه السلام: وَاللَّهِ لَهِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ إِمْرَتِكُمْ إِلَّا أَنْ أُقِيمَ حَقًّا .

سوگند به خدا که این کفش بی ارزش پیش من از حکومت بر شما، دوست داشتنی تر است مگر که حقی را بپا دارم.

امام علي عليه السلام: ثَبَاتُ الدُّوَلِ بِإِقَامَةِ سُنَنِ الْعَدْلِ .

پایداری دولتها، به برپا داشتن راه و رسم دادگری است.

امام علي عليه السلام: اجْعَلْ لِكُلِّ إِنْسَانٍ مِنْ خَدَمِكَ عَمَلًا تَأْخُذُهُ بِهِ .

به هر خدمتکاری کاری ده و از کارش بپرس.

امام علي عليه السلام: فَلَا تَطْوَلَنَّ احْتِجَابَكَ عَنْ رَعِيَّتِكَ، فَإِنَّ احْتِجَابَ الْوَلَاةِ عَنِ الرَّعِيَّةِ شُعْبَةٌ مِنَ الضِّيقِ وَ قَلَّةٌ عِلْمٍ بِالْأُمُورِ .

خود را زیاد از مردم پنهان نکن که پنهان شدن والیان از رعیت شاخه و نمونه ای است از تنگ نظری و کم اطلاعی در کارها.

امام علي عليه السلام: إِنَّهُ لَيْسَ عَلَى الْأِمَامِ إِلَّا مَا حُمِّلَ مِنْ أَمْرِ رَبِّهِ: الْأَبْلَاغُ فِي الْمَوْعِظَةِ وَالْاجْتِهَادُ فِي النَّصِيحَةِ وَالْإِحْيَاءُ لِلسُّنَّةِ وَ إِقَامَةُ الْحُدُودِ عَلَى مُسْتَحِقِّهَا وَ إِصْدَارُ السُّهُمَانِ عَلَى أَهْلِهَا .

همانا بر امام نیست جز آنچه از امر پروردگارش عهده او واگذار شده : کوتاهی نکردن در موعظت ، و کوشیدن در نصیحت ، و زنده کردن سنت و جاری ساختن حدود بر مستحقان ، و رساندن سهم های بیت المال به در خور آن.

امام علي عليه السلام: فَإِنَّ حَقًّا عَلَى الْوَالِي أَعَنْ لَا يُغَيِّرُهُ عَلَى رَعِيَّتِهِ فَضْلٌ نَالَهُ وَ لَا طَوْلٌ خَصَّ بِهِ .

بر والی و رهبر است که اگر به زیادتى - از مال - رسید، یا نعمتی مخصوص او گردید، موجب دگرگونی او به زیان ملت نشود.

امام علي عليه السلام: وَ إِيَّاكَ وَالْمَنْ عَلَى رَعِيَّتِكَ بِإِحْسَانِكَ، أَعُوْ التَّزَيُّدُ فِي مَا كَانَ مِنْ فِعْلِكَ... فَإِنَّ الْمَنْ يُبْطِلُ الْإِحْسَانَ .

بپرهیز که با نیکی خود بر رعیت منت گذاری یا آنچه را کرده ای بزرگ شماری . به راستی که منت نهادن ارج نیکی را باطل سازد.

امام علي عليه السلام: فَمَنْ اسْتَطَاعَ عِنْدَ ذَلِكَ أَنْ يَغْتَقِلَ نَفْسَهُ عَلَى اللَّهِ فَلْيَفْعَلْ فَإِنْ أَطْعَمُونِي فَأَنَا حَامِلُكُمْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَلَى سَبِيلِ الْجَنَّةِ وَ إِنْ كَانَ ذَا مَشَقَّةٍ شَدِيدَةٍ وَ مَذَاقَةٍ مَرِيرَةٍ .

در آن هنگام [حوادث بزرگ] هر کس بتواند نفس خود را برای خداوند عزوجل اختصاص بدهد، کوتاهی نرزد. پس اگر شما مرا اطاعت کنید، من شما را به خواست خداوند به بهشت رهنمون می گردم . اگر چه این تلاش دارای مشقت سخت و طعم تلخی است.

امام علي عليه السلام: **وَاجْعَلْ لِدَوَى الْحَاجَاتِ مِنْكَ قِسْماً تُفَرِّغَ لَهُمْ فِيهِ شَخْصَكَ** .

[ای مالک] بخشی از وقت خود را برای کسانی قرار بده که به تو نیاز دارند و خود را برای کار آنان فارغ دار.

امام علي عليه السلام: **يَحْتَاجُ الْإِمَامُ إِلَى قَلْبِ عَقُولٍ، وَ لِسَانِ قُؤُولٍ وَ جَنَانٍ عَلَى إِقَامَةِ الْحَقِّ صَوُولٍ** .

امام و پیشوا به قلبی خردورز، زبانی گویا ودلی خروشان در راه برپایی حق نیازمند است .

امام علي عليه السلام: **إِغْرِفْ لِكُلِّ أَمْرٍ مِنْهُمْ مَا أَعْبَلِي ، وَ لَا تُضِيفَنَّ بَلَاءَ أَمْرٍ إِلَى غَيْرِهِ ، وَ لَا تُقْصِرَنَّ بِهِ دُونَ غَايَةِ بَلَاءِهِ** .

(مالک!) مقدار رنج هر يك از نیروهایت را در نظر دار و رنج یکی را به حساب دیگری مگذار، و در پاداش او به اندازه رنجی که دیده و زحمتی که کشیده است تقصیر میار.

امام علي عليه السلام: **يَا مَالِكُ: وَ أَشْعِرْ قَلْبَكَ الرَّحْمَةَ لِلرَّعِيَّةِ وَالْمَحَبَّةَ لَهُمْ** .

ای مالک : قلب خود را از عطوفت به رعیت مالا مال ساز! و دوستدارشان باش!

امام علي عليه السلام: **شَرُّ الْوُزَرَاءِ مَنْ كَانَ لِلْأَشْرَارِ وَزيراً** .

بدترین وزرا کسی است که وزیر (و یاور) اشرار باشد.

امام علي عليه السلام: **الْأَخْتِمَالُ زِينَةُ السِّيَاسَةِ** .

تحمل مشقات ، زینت سیاست و مدیریت است.

امام علي عليه السلام: **لَيْسَتْ تَصْلُحُ الرَّعِيَّةُ إِلَّا بِصَلَاحِ الْوُلَاةِ، وَ لَا تَصْلُحُ الْوُلَاةُ إِلَّا بِاسْتِقَامَةِ الرَّعِيَّةِ** .

حال رعیت نیکو نگردد جز آنگاه که والیان نیکو رفتار باشند، و والیان نیکو رفتار نگردند، جز آنگاه که رعیت درستکار باشند.

امام علي عليه السلام: **(يَا مَالِكُ) وَ لَا تَكُونَنَّ عَلَيْهِمْ سَبْعاً ضَارِياً تَغْتَنِمُ أَكْلَهُمْ** .

ای مالک : مبادا نسبت به مردم (چون) جانور درنده باشی که خوردنشان را غنیمت شماری .

امام علي عليه السلام: (يا مالک) لا یكوننَّ الُمُحْسِنُ وَ الُمُسییُ ءُ عِنْدَكَ بِمَنْزِلَةِ سَوَاءٍ .

ای مالک نباید نکوکار و بدکار نزد تو یکسان باشند.

امام علي عليه السلام: لا یَنبَغی اَنْ یكونَ الوالی ... الخَافُ لِلدُّولِ فِیَتَّخِذَ قَوْمًا دُونَ قَوْمٍ وَ لَا المُرْتَشی فی الحُکْمِ فِیذْهَبَ بِالْحَقُّوقِ وَ یَقِفَ بِهَا دُونَ المَقاطِعِ وَ لَا المُعْطَلُ لِلسَّنَةِ فِیْهَلِکَ الِأُمَّةُ .

نباید ولایت مسلمین به کسی سپرده شود که در ادای حقوق مالی بعضی را بر بعض دیگر ترجیح بدهد. و نباید زمامداری مسلمین را در اختیار کسی گذاشت که در حکم ، رشوه بگیرد و حقوق مردم را ضایع کند و آن را چنان که باید ادا نکند. همچنین نباید والی مسلمین سنت را متوقف بسازد و امت اسلامی را از این راه به هلاکت بیندازد.

امام علي عليه السلام: وَاجْعَلْ لِرَأْغَسِ کُلِّ أَمْرِ مِنْ أُمُورِکَ رَأْسًا مِنْهُمْ لَا یَقْهَرُهُ کَبِیرُهَا، وَ لَا یَتَشَتَّتْ عَلَیْهِ کَثِیرُهَا .

بر تارک هر شاخه ای از کارهایت ، چنان سرپرستی بگمار که بزرگی کار بر او چیرگی نیابد و بسیاری کار، آشفته اش نکند.

امام علي عليه السلام: وَ تَوَخَّ مِنْهُمْ اَهِلَّ التَّجْرِیْبَةِ وَ الْحِیاءِ مِنْ اَهِلِّ البِیُوتاتِ الصَّالِحَةِ وَ الْقَدَمِ فی الْأَسْلَامِ الْمُتَقَدِّمَةِ فَإِنَّهُمْ اَعْزَمُ اَعْخَاقًا وَ اَصَحُّ اَعْرَاضًا .

عاملانی اینچنین (خوب و کارآمد) را در میان کسانی جست و جو کن که حیا و تجربه دارند و اینان از خانواده هایی پارسا هستند که در مسلمانی هم پیش قدم بودند و اخلاق آنان گرامی تر و آبرویشان محفوظتر است.

امام علي عليه السلام: الْأَعْمَالُ تَسْتَقِیْمُ بِالْعَمَالِ .

کارها با کارگزاران [درست و امین] سامان می یابد.

امام علي عليه السلام: الْعَدْلُ فَضِیْلَةُ السُّلْطَانِ .

دادگری فضیلت حکمرانان است.

امام علي عليه السلام: وَ إِن ظَنَنْتِ الرَّعِيَّةَ بِكَ حَيْفًا فَأَعْصِرْ لَهُمْ بَعْذَرِكَ .
و اگر رعیت بر تو گمان ستم بُرد، عذر خود را آشکارا با آنان در میان گذار.

امام علي عليه السلام: أَلْعَدْلُ نِظَامُ الْأَمْرِ .
عدالت ، نظم دهنده فرمانروایی است.

امام علي عليه السلام: أَلْمُلْكُ بِالَّذِينَ يَبْقَى وَ الدِّينُ بِالْمُلْكِ يَقْوَى .
حکومت در پرتو دین ، ماندگار و دین به وسیله حکومت تقویت می شود.

امام علي عليه السلام: الطَّاعَةُ جُنَّةُ الرَّعِيَّةِ وَالْعَدْلُ جُنَّةُ الدُّوَلِ .
اطاعت ، سپر ملت ها و عدالت سپر دولت هاست.

امام علي عليه السلام: الدَّوْلَةُ كَمَا تُقْبَلُ تُدْبِرُ .
دولت و حکومت ، همانطور که رو می آورد، پشت می کند و [از دست می رود].

امام علي عليه السلام: اَعْنِظْ فِي أَعْمُورِ عَمَّا لِكَ فَاسْتَغْمِلْهُمْ اخْتِبَاراً وَلَا تَوَلَّهِمْ مُحَابَاةً
وَاعْتَرَةً .

در کار عاملان خود بیندیش ، و پس از آزمودن در کارها، آنها را به کاری مخصوص
بگمار و هرگز بدون مشورت با دیگران و تنها با میل خود چنین مکن.

امام علي عليه السلام: الْوَلَايَاتُ مَضَامِيرُ الرِّجَالِ .
حکمرانیها میدانهای آزمایش مردان است.

امام علي عليه السلام: مَنْ أَعْخَسَنَ الْكِفَايَةَ إِسْتَحَقَّ الْوِلَايَةَ .
هر کس با کفایت باشد، سزاوار زمامداری است.

امام علي عليه السلام: فَلْيَصْذُقْ رَائِدُ أَهْلِهِ وَالْيُخْضِرْ عَقْلُهُ وَلْيَكُنْ مِنْ أَبْنَاءِ الْآخِرَةِ .

هر رهبری باید به مردم خود راست بگوید، و عقل خود را به کار بیندازد و از اهل آخرت باشد.

امام علي عليه السلام: اخْفِضْ لِلرَّعِيَّةِ جَنَاحَكَ .

با رعیت فروتن باش.

امام علي عليه السلام: اَذْكُرْ... عِنْدَ الْقُدْرَةِ قُدْرَةَ اللَّهِ عَلَيْكَ .

هنگام کسب قدرت ، قدرت خدا را به یاد آر که چگونه بر تو سلطه دارد.

امام علي عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ... فَضَّلَ حُرْمَةَ الْمُسْلِمِ عَلَى الْحَرَمِ كُلِّهَا، وَ شَدَّ بِالْإِخْلَاصِ وَالتَّوْحِيدِ حُقُوقَ الْمُسْلِمِينَ فِي مَعَاقِدِهَا .

خداوند، احترام و حرمت مسلمان را بر هر حرمتی برتری بخشیده و با اخلاص و توحید شیرازه ی حقوق مسلمانان را در نقطه های پیوند به سختی گره زده است.

امام علي عليه السلام: لَا تُدْخِلُوا بُطُونَكُمْ لُعَقَ الْحَرَامِ .

شکم خود را با لقمه های حرام پر نکنید.

امام علي عليه السلام: مِنْ شَرَائِطِ الْمَرْوَةِ التَّنَزُّهُ عَنِ الْحَرَامِ .

پرهیز از حرام ، شرط مروّت و مردانگی است.

امام علي عليه السلام: أَلْـيَمِينُ وَالشَّمَالُ مَضَلَّةٌ وَالطَّرِيقُ الْوَسْطَى هِيَ الْجَادَّةُ عَلَيْهَا بَاقِيَ الْكِتَابِ وَ آثَارُ النَّبُوَّةِ .

چپ و راست کمینگاه گمراهی است ، راه مستقیم و میانه همان راه حق است ، راهی که بر کتاب ماندگار (قرآن) و آثار نبوت استوار است.

امام علي عليه السلام: إِنَّ الْحَقَّ ثَقِيلٌ مَرِيءٌ ءَ وَ إِنَّ الْبَاطِلَ خَفِيفٌ وَبِئْسَ .

حق ، سنگین ولی گواراست ؛ و باطل ، سبک اما بلاخیز و مرگ آور.

امام علي عليه السلام: لَوْ لَمْ تَتَّخِذُوا عَنْ نَصْرِ الْحَقِّ، وَ لَمْ تَهْنُوا عَنْ تَوْهِينِ الْبَاطِلِ لَمْ يَطْمَعْ فِيكُمْ مَنْ لَيْسَ مِثْلَكُمْ، وَ لَمْ يَقْوِ مِنْ قَوَى عَلَيْكُمْ .

اگر دست از یاری حق برنمی داشتید و برای خواری و زبون ساختن باطل سستی نمی کردید، آن که به پایه شما نیست دیده طمع به شما نمی دوخت و هیچ نیرومندی بر شما سلطه پیدا نمی کرد.

امام علي عليه السلام: فَلَا يَكُنْ أَفْضَلُ مَا نِلْتَ فِي نَفْسِكَ مِنْ دُنْيَاكَ بُلُوغَ لَذَّةٍ أَوْ شِفَاءَ غَيْظٍ وَ لَكِنْ إطفَاءَ باطلٍ وَ إحياءَ حقٍّ .

مبادا بهترین و برترین چیز که از دنیای خود برخورداری ، دستیابی به لذات یا انتقامجویی از دشمن باشد؛ بلکه باید (بهترین امور نزد تو) خاموش کردن آتش باطل و زنده کردن حق باشد.

امام علي عليه السلام: لِلْحَقِّ دَوْلَةٌ، لِلْبَاطِلِ جَوْلَةٌ .

حق جریان پیوسته دارد و باطل جولان مقطعی.

امام علي عليه السلام: رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً اعْتَمَدَ حَقًّا وَ اعْمَتَ باطلاً .

رحمت خدا بر کسی باد که حق را زنده کند و باطلی را از میان بردارد.

امام علي عليه السلام: وَ لَعَمْرِي مَا عَلَيَّ مِنْ قِتَالٍ مَنْ خَالَفَ الْحَقَّ وَ خَابَطَ الْغَيَّ مِنْ إِذْهَانٍ وَ لَا إِيْهَانٍ .

به جانم سوگند که در پیکار با آنان که با حق سر ستیز دارند و بر گمراهی پای می فشارند، نرمش و سازش نخواهم کرد.

امام علي عليه السلام: مَنْ صَارَعَ الْحَقَّ صَرَعهُ .

آن کس که با حق درگیر شود حق او را بر زمین می کوبد [هر که با حق درافتد ورافتد].

امام علي عليه السلام: وَ لَا يُدْرِكُ الْحَقُّ إِلَّا بِالْجِدِّ .

حق ، جز با تلاش به دست نمی آید.

امام علي عليه السلام: جَعَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ حُقُوقَ عِبَادِهِ مُقَدِّمَةً لِحُقُوقِهِ فَمَنْ قَامَ بِحُقُوقِ عِبَادِ اللَّهِ كَانَ ذَلِكَ مُؤَدِّيًّا إِلَى الْقِيَامِ بِحُقُوقِ اللَّهِ .

خداوند متعال ، حقوق بندگان را مقدمه و زمینه ساز حقوق خود قرار داده است . پس آن که حقوق بندگان خدا را ادا نماید، حقوق الهی را نیز ادا خواهد کرد.

امام علي عليه السلام: الزُّمُوا الْحَقَّ تَلْزَمُكُمُ النَّجَاةُ .

پیوسته ملازم حق باشید تا نجاتتان دهد.

امام علي عليه السلام: مِنْ وَاجِبِ حَقِّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ النَّصِيحَةُ بِمَبْلَغِ جُهِدِهِمْ وَالتَّعَاوُنُ عَلَى إِقَامَةِ الْحَقِّ بَيْنَهُمْ .

از حقوق واجب خداوند بر بندگان این است که به اندازه توانایی خود در خیرخواهی و نصیحت بندگان کوشش کنند و در راه برقراری حق در میان خود همکاری نمایند.

امام علي عليه السلام: خُضِ الْعِمْرَاتِ لِلْحَقِّ حَيْثُ كَانَ .

برای حق به هر دشواری تن ده ، هر کجا و هر چه باشد.

امام علي عليه السلام: نِعَمَ الْخُلُقُ التَّصَبُّرُ فِي الْحَقِّ .

شکیبایی ورزیدن در راه حق خصلت خوبی است.

امام علي عليه السلام: اعْخَسِرُ النَّاسِ مَنْ قَدَرَ عَلَى أَنْ يَقُولَ الْحَقَّ وَ لَمْ يَقُلْ .

زیانکارترین مردم کسی است که بتواند حق را بگوید ولی نگوید.

امام علي عليه السلام: إِنَّ أَفْضَلَ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْ كَانَ الْعَمَلُ بِالْحَقِّ أَحَبَّ إِلَيْهِ وَ إِنْ نَقَصَهُ وَ كَرَّثَهُ مِنَ الْبَاطِلِ وَ إِنْ جَرَّ إِلَيْهِ فَائِدَةٌ وَ زَادَهُ .

بی گمان ، در پیشگاه خداوند برترین مردم کسی باشد که به اجرای حق بیشتر از باطل دل بسپارد، هر چند که اجرای حق برای او کاستی بخش و زیان آور و باطل برایش فزاینده و سودآور باشد.

امام علي عليه السلام: لَا تَأْخُذْكَ فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَائِمٌ .

در راه خدا نکوهش هیچ نکوهشگری را به خود مگیر.

امام علي عليه السلام...: وَاعْلَمُوا - رَحِمَكُمُ اللَّهُ - إِنَّكُمْ فِي زَمَانٍ الْقَائِلُ فِيهِ بِالْحَقِّ قَلِيلٌ
وَاللَّسَانُ عَنِ الصِّدْقِ كَلِيلٌ لَا يُعْظَمُ صَغِيرُهُمْ كَبِيرُهُمْ وَ لَا يَعُولُ غَنِيَّهُمْ فَقِيرُهُمْ .

...و بدانید - خدا رحمتتان کند - در زمانی قرار گرفته اید که گوینده حق کم است و زبان
از گفتار راست عاجز، و حق جویان خوار و ذلیل - نه کوچکشان به بزرگشان احترام می
کنند و نه ثروتمندشان به مستمندانشان یاری می رسانند.

امام علي عليه السلام: مَنْ أَعْبَدَى صَفَحَتَهُ لِلْحَقِّ هَلَكَ .

هر که در برابر حق سینه سپر کند، نابود شود.

امام علي عليه السلام: فَلَوْ أَعَنَّ الْبَاطِلَ خَلَصَ مِنْ مِزَاجِ الْحَقِّ لَمْ يَخَفْ عَلَى الْمُرْتَادِينَ...
وَ لَكِنْ يُؤْخَذُ مِنْ هَذَا ضِعْفٌ وَ مِنْ هَذَا ضِعْفٌ فَيُمَزَّجَانِ .

اگر باطل با حق درنیامیزد، حقیقت جو آن را بشناسد... لیکن اندکی از این و آن گیرند، تا
به هم درآمیزد.

امام علي عليه السلام: إِيَّاكَ وَ الدَّمَاءَ وَ سَفْكَهَا بِغَيْرِ حِلِّهَا فَإِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ أَدْعَى
لِنِقْمَةٍ، وَ لَا أَعْظَمَ لَتَبَعَةٍ وَ لَا آخَرَى بِزَوَالِ نِعْمَةٍ، وَ انْقِطَاعِ مَدَّةٍ، مِنْ سَفْكِ الدَّمَاءِ بِغَيْرِ
حَقِّهَا .

از خون ریزی ناروا سخت بپرهیز که آن به خشم خدا نزدیکترین است و بزرگترین
کیفر را بدنبال دارد و هم زوال نعمت و سرنگونی را زمینه سازترین است.

امام علي عليه السلام: الْحَقُّ مُنْجَاةٌ لِكُلِّ عَامِلٍ وَ حُجَّةٌ لِكُلِّ قَائِلٍ .

حق ، عمل کننده اش را وسیله نجات است و گوینده اش را حجت.

امام علي عليه السلام: الْحَسُودُ أَبَدًا عَلِيلٌ .

شخص حسود همواره بیمار و رنجور است.

امام علي عليه السلام: عُجِبُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ أَحَدُ حُسَادِ عَقْلِهِ .

خود شگفتی آدمی ، یکی از حسودان خرد اوست.

امام علي عليه السلام: لَيْسَ مِنْ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِ الْمَلَقُ وَ لَا الْحَسَدُ إِلَّا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ .

مؤمن جز برای کسب دانش ، چاپلوسی و حسودی نمی کند.

امام علي عليه السلام: اَلْعَجَبُ لِعَفْلَةِ الْحَسَادِ عَنْ سَلَامَةِ الْأَجْسَادِ .

شگفتا از غفلت حسودان نسبت به سلامتی تن خود.

امام علي عليه السلام: وَ لَا تَحَاسَدُوا فَإِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْإِيْمَانَ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ .

حسد نورزید که حسد ایمان را می خورد چنان که آتش هیزم را.

امام علي عليه السلام: وَ وَقَفُوا مَوَاقِفَ أَنْبِيَائِهِ وَ تَشَبَّهُوا بِمَلَائِكَتِهِ الْمُطِيفِينَ بِعَرْشِهِ .

[حجاج بیت الله] در جایگاه پیامبران قرار می گیرند، و به فرشتگانی می مانند که اطراف عرش الهی طواف می کنند.

امام علي عليه السلام: اللَّهُ اللَّهُ فِي بَيْتِ رَبِّكُمْ، لَا تَخْلُوهُ مَا بَقِيتُمْ .

خدا را! خدا را! درباره خانه پروردگارتان ، تا زنده اید آن را خالی مگذارید.

امام علي عليه السلام: الْحَاجُّ وَالْمُعْتَمِرُ وَفْدُ اللَّهِ وَ يَحْبُوهُ بِالْمَغْفِرَةِ .

حاجی و عمره گزار، میهمان خداست که به او آمرزش را هدیه می کند.

امام علي عليه السلام: فَرَضَ اللَّهُ... الْحَجَّ تَقْوِيَةً لِلدِّينِ .

خداوند حج را برای تقویت دین واجب نمود.

امام علي عليه السلام: زِيَارَةُ بَيْتِ اللَّهِ أَمْنٌ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ .

زیارت خانه خدا، موجب ایمنی از آتش دوزخ است.

امام علي عليه السلام: اِنْتِبَاهُ الْعُيُونِ لَا يَنْفَعُ مَعَ عَفْلَةِ الْقُلُوبِ .

بیداری چشم ها با غافل بودن دل ها سودی ندارد.

امام علي عليه السلام: أَلَا إِنَّ أَعْيُنَ الْإِنْسَانِ مَا نَفَذَ فِي الْخَيْرِ طَرْفُهُ، أَلَا إِنَّ

أَعْيُنَ الْإِنْسَانِ مَا نَفَذَ فِي الْخَيْرِ طَرْفُهُ، أَلَا إِنَّ

آگاه باشید، تیزبین ترین چشمان ، چشمی است که همواره در خیر بنگرد، و شنواترین گوش ها، گوشى است که پند نیوش و پندپذیر باشد.

امام علي عليه السلام: الْعُيُونُ طَلَائِعُ الْقُلُوبِ .

چشمها پیش قراولان قلبها هستند.

التماس دعا

منبع - سایت : <http://www.hadithlib.com> تهیه و تنظیم و ویرایش توسط : ع - باقریار رازلیقی

احادیث امیرالمؤمنین علی علیه السلام (7087) حدیث (قسمت ۱۰)

امام علی علیه السلام: الْعَيْنُ قَاصِدُ الْقَلْبِ .

چشم پیام آور دل است.

امام علی علیه السلام: الْقَلْبُ مُصْحَفُ الْبَصَرِ .

دل لوح دیده است.

امام علی علیه السلام: مَا تَزَيَّنَ الْإِنْسَانُ بِزِينَةٍ أَجْمَلَ مِنَ الْفُتُوَّةِ .

انسان به هیچ زیبایی آراسته نمی شود که از جوانمردی زیباتر باشد.

امام علی علیه السلام: إِحْذَرُوا صَوْلَةَ الْكَرِيمِ إِذَا جَاعَ وَاللَّئِيمِ إِذَا شَبِعَ .

بپرهیزید از شورش شخص کریم چون گرسنه شود و از ناکس و فرومایه چون سیر گردد.

امام علی علیه السلام: مَنْ كَذَبَ أَفْسَدَ مَرْوَتَهُ .

کسی که دروغ بگوید، جوانمردی خویش را تباه کرده است.

امام علی علیه السلام: الْكَرَمُ أَعْطَفُ مِنَ الرَّحِمِ .

جوانمردی مهرآورتر از خویشاوندی است.

امام علی علیه السلام: الضِّيَافَةُ رَأْسُ الْمَرْوَةِ .

مهمانی دادن ، نشان بارز جوانمردی است.

امام علی علیه السلام: بُعْدُ الْمَرْءِ عَنِ الدَّنِيَّةِ فُتُوَّةٌ .

دوری جستن مرد از پستی و دنائت ، جوانمردی است.

امام علی علیه السلام: إِخْفَاءُ الْفَاقَةِ وَالْأَمْرَاضِ مِنَ الْمَرْوَةِ .

پنهان داشتن فقر و بیماری از نشانه های جوانمردی است.

امام علي عليه السلام: اَعْقِلُوا ذَوِي الْمَرْوَاتِ عَثَرَاتِهِمْ فَمَا يَعْثُرُ مِنْهُمْ عَاثِرٌ إِلَّا وَ يَدُ اللَّهِ بِيَدِهِ يَرْفَعُهُ .

از لغزش جوانمردان درگذرید که کسی از آنان نلغزید، مگر آن که دست خدا بالای سرش بود.

امام علي عليه السلام: أَوَّلَى الْأَشْيَاءِ أَنْ يَتَعَلَّمَهَا الْأَخْدَاثُ الْأَشْيَاءُ الَّتِي إِذَا صَارُوا رِجَالًا احْتَاجُوا إِلَيْهَا .

بهترین مطالبی که باید نوجوانان یاد بگیرند چیزهایی است که در بزرگسالی مورد نیازشان باشد.

امام علي عليه السلام: قَلْبُ الْحَدَثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَا أُلْقِيَ فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبِلَتْهُ .

دل جوان ، چون زمین کشت نشده است ؛ هر چه [بذری] در آن بیندازی می پذیرد.

امام علي عليه السلام: لَا تَكُونُوا كَجُفَاةِ الْجَاهِلِيَّةِ لَا فِي الدِّينِ يَتَفَقَّهُونَ وَلَا عَنِ اللَّهِ يَعْقِلُونَ .

شما هرگز همانند جفاپیشگان جاهلیت نباشید که نه در دین فهم عمیق داشتند و نه از خدا اندیشه ای!

امام علي عليه السلام: اَعْكَبِرُ الْفَقْرَ الْحُمُقُ .

حماقت بزرگترین ناداری است.

امام علي عليه السلام: لَمْ يُوجِسْ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ خِيفَةً عَلَى نَفْسِهِ، أَشْفَقَ مِنْ غَلْبَةِ الْجُهَالِ وَ دُولِ الضَّلَالِ .

هراس موسی (ع) برای ترس از خویشتن نبود بلکه از آن بیم داشت که مبادا جاهلان و دولت های گمراه پیروز شوند.

امام علي عليه السلام: كَفَى بِالْمَرْءِ جَهْلًا أَنْ يَجْهَلَ قَدْرَهُ .

مرد را نادانی همین بس که قدر خویش نداند.

امام علي عليه السلام: النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوا .

مردم دشمن آنند که نمی دانند.

امام علي عليه السلام: لَا يُرَى الْجَاهِلُ إِلَّا مُفْرِطاً أَوْ مُفَرِّطاً .

نادان جز در حال تُندروی و شتاب زدگی یا کُندروی و کاهلی ، دیده نمی شود.

امام علي عليه السلام: عِبَادَ اللَّهِ لَا تَرْكَنُوا إِلَى جَهَالَتِكُمْ وَ لَا تَتَّقِدُوا لِإِهْوَائِكُمْ، فَإِنَّ النَّازِلَ بِهَذَا الْمَنْزِلِ نَازِلٌ بِشَفَا جُرْفٍ هَارٍ .

ای بندگان خدا! در نادانی خود میارمید، و رام هوس های خود نگردید، که فرود آینده بدین منزل ، بر لب آبکندی فرود آمده است بیقرار، ریزان و ناپایدار.

امام علي عليه السلام: إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ... رَجُلٌ قَمَشَ جَهْلًا .

دشمن ترین انسان نزد خدا، انسان جاهلی است که به جهل خود اصرار می ورزد.

امام علي عليه السلام: إِنَّ الْعَامِلَ بِغَيْرِ عِلْمٍ كَالسَّائِرِ عَلَى غَيْرِ طَرِيقٍ. فَلَا يَزِيدُهُ بُعْدُهُ عَنِ الطَّرِيقِ الْوَاضِحِ إِلَّا بُعْدًا مِنْ حَاجَتِهِ .

همانا کسی که ناآگاهانه حرکت می کند، مانند کسی است که بیراهه می رود. هر اندازه که در آن راه جلوتر رود، از هدف خود دورتر می گردد.

امام علي عليه السلام: لَوْ سَكَتَ الْجَاهِلُ مَا اخْتَلَفَ النَّاسُ .

اگر نادان سکوت کند، مردم با یکدیگر اختلاف نمی کنند.

امام علي عليه السلام: الْجَهْلُ يُفْسِدُ الْمَعَادَ .

نادانی ، آخرت انسان را تباه می کند.

امام علي عليه السلام: الْجَاهِلُ يَمِيلُ إِلَى شَكْلِهِ .

نادان به همتای خود می گراید.

امام علي عليه السلام: لَا فَقْرَ كَالْجَهْلِ .

هیچ ناداری مانند جهل نیست.

امام علي عليه السلام: ما ضَرَّ إِخْوَانَنَا الَّذِينَ سَفَكَتْ دِمَائُهُمْ بِصِفِّينَ عَنْ لَا يَكُونُوا الْيَوْمَ
أَعْيَاءَ يُسَيِّغُونَ الْغُصَصَ وَ يَشْرَبُونَ الرِّنْقَ. قَدْ وَاللَّهِ لَقُوا اللَّهَ فَوَفَّاهُمْ أَجُورَهُمْ وَ
أَعْطَاهُمْ دَارَ الْأَمَنِ بَعْدَ خَوْفِهِمْ .

برادران ما که خونشان در صفین ریخته شد زیان نکردند که امروز زنده نیستند (و
بهتر که ندیدند اینان که مانده اند، کیستند) تا پیای ساغر غصّه در گلو ریزند و آب تیره
و ناگوار بنوشند. به خدا سوگند، آنان خدا را دیدار کردند و مزد آنان را به کمال
پرداخت و آنان را پس از خوف در سرای امن خویش جای داد.

امام علي عليه السلام: أَعْلَا وَ قَدْ أَمَرَنِي اللَّهُ بِقِتَالِ أَهْلِ الْبَغْيِ وَالنَّكَثِ وَالْفَسَادِ فِي
الْأَرْضِ .

بدانید که خدا به من فرمان داده است با تجاوزکاران و پیمان گسلان و تبهکاران در زمین
پیکار کنم.

امام علي عليه السلام: وَ لَكِنِّي أَعْضِرُ بِالْمُقْبِلِ إِلَى الْحَقِّ الْمُدْبِرِ عَنْهُ وَ بِالسَّامِعِ الْمُطِيعِ
الْعَاصِيَ الْمُرِيبِ أَبَدًا حَتَّى يَأْتِيَ عَلَى يَوْمِي .

من تا زنده ام به یاری جوینده حق ، رویگردان از آن را می زنم و به کمک
فرمانبر یکدل و مطیع ، نافرمان بد دل را.

امام علي عليه السلام: أَيْنَ إِخْوَانِي الَّذِينَ رَكِبُوا الطَّرِيقَ وَ مَضَوْا عَلَى الْحَقِّ؟ أَيْنَ
عَمَارٌ؟ وَ أَيْنَ ابْنُ النَّيْهَانِ؟ وَ أَيْنَ ذَوَالشَّهَادَتَيْنِ؟ وَ أَعَيْنَ نَظَرَاهُمُ مِنْ إِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ تَعَاقَدُوا
عَلَى الْمَنِيَّةِ وَ أَغْبَرَدَ بِرُؤُسِهِمْ إِلَى الْفَجَرَةِ؟ .

کجایند برادران من که در راه حق سوار شده و به راستی و درستی ، گذشتند؟ کجاست
عمار؟ کجاست پسر تیهان ؟ و کجاست ذوالشهادتین ؟ و کجایند همانندان ایشان از
برادرانشان که با یکدیگر به مرگ پیمان بستند و سرهای آنان را به فاجران هدیه کردند؟

امام علي عليه السلام: فَمَنْ تَرَكَهُ (الْجِهَاد) رَغْبَةً عَنْهُ أَلْبَسَهُ اللَّهُ ثَوْبَ الذُّلِّ وَ شَمَلَةَ
الْبَلَاءِ وَ دُيْتُ بِالصَّغَارِ وَالْقَمَاءَةِ وَ ضُرِبَ عَلَى قَلْبِهِ بِالْأَسْهَابِ وَ أُدِيلَ الْحَقُّ مِنْهُ بِتَضْيِيعِ
الْجِهَادِ وَ سِيَمِ الْخَسْفِ وَ مُنِعَ النَّصَفُ .

هرکس از سر بی میلی جهاد را وانهد، خدا جامه ذلت بر اندامش فرو پوشد و درگرفتاریش بپیچد، از درون به خود کم بینی و بلاهت آلوده شود و پرده ای از کم اندیشی و پرگویی بر قلبش فرود آید و به کیفر تباه کردن جهاد، حق از او روی بگرداند، به سختی و رنج گرفتار شود و از عدل و انصاف محروم بماند.

امام علي عليه السلام: إِنَّ الْجِهَادَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ فَتَحَهُ اللَّهُ لِخَاصَّةِ أَوْلِيَائِهِ .

جهاد دری است از درهای بهشت که خداوند به روی دوستان نزدیک خویش گشوده است.

امام علي عليه السلام: فَإِذَا كَانَتْ الْهَزِيمَةُ بِإِذْنِ اللَّهِ فَلَا تَقْتُلُوا مُدْبِرًا، وَ لَا تُصِيبُوا مُعَوَّرًا .

اگر به خواست خداوند (دشمنان) شکست خوردند و گریختند، آن را که پشت کرده نکشید و کسی را که نمی تواند از خود دفاع کند آسیب نرسانید.

امام علي عليه السلام: اللَّهُ، اللَّهُ فِي الْجِهَادِ بِأَمْوَالِكُمْ وَ أَنْفُسِكُمْ وَ أَلْسِنَتِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

خدا را، خدا را، درباره جهاد در راه خدا به مالهاتان و به جانهاتان و به زبانهاتان!

امام علي عليه السلام: الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذِرْوَةُ الْأَسْلَامِ .

جهاد در راه خدا سبب سربلندی اسلام است.

امام علي عليه السلام: الْجِهَادُ عِمَادُ الدِّينِ وَ مِنْهَا جُ السُّعْدَاءِ .

جهاد ستون دین و راه روشن نیکبختان است.

امام علي عليه السلام: اعْطِرْفُوا اَءْهَالِيَكُمْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ بِشَيْءٍ مِنَ الْفَاكِهَةِ، كَيْ يَفْرَحُوا بِالْجُمُعَةِ .

در روزهای جمعه مقداری میوه برای خانواده خود تهیه کنید تا از آمدن جمعه خوشحال شوند.

امام علي عليه السلام: مَا عَالَ امْرُؤًا اقْتَصَدَ .

آن که در مخارج خود میانه روی کند، فقیر نگردد.

امام علي عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ فَرَضَ فِي أَمْوَالِ الْأَغْنِيَاءِ أَعْقَاتَ الْفُقَرَاءِ: فَمَا جَاعَ فَقِيرٌ إِلَّا بِمَا مَنَعَ غَنِيٌّ، وَاللَّهُ تَعَالَى جَدُّهُ سَائِلُهُمْ عَنْ ذَلِكَ .

خداوند سبحان گذران نیازمندان را در اموال توانگران واجب ساخته است . بنابراین بینوایی گرسنه نماند، مگر به خودداری توانگر؛ و خدای ، از این کارشان بازخواست می کند!

امام علي عليه السلام: يَا ابْنَ آدَمَ مَا كَسَبْتَ فَوْقَ قُوَّتِكَ فَأَعْنَتَ فِيهِ خَازِنٌ لِّغَيْرِكَ .
ای فرزند آدم در آنچه بیش از روزی ات بیندوزی خزانه دار دیگرانی.

امام علي عليه السلام: مَنْ أَتَى غَنِيًّا فَتَوَاضَعَ لَهُ لِيَغْنَاهُ ذَهَبَ ثُلُثَا دِينِهِ .
هر کس نزد توانگری آید و به خاطر توانگری اش فروتنی کند، دو سوم دینش از دست می رود.

امام علي عليه السلام: مَنْ اتَّجَرَ بِغَيْرِ فِقْهِ فَقَدْ ارْتَضَمَ فِي الرَّبَا .
هر کس بی فقاقت (بدون دانستن احکام معاملات) به بازرگانی پردازد، در گرداب ربا درافتد.

امام علي عليه السلام: يَنَامُ الرَّجُلُ عَلَى الثُّكُلِ، وَ لَا يَنَامُ عَلَى الْحَرْبِ .
فرزند مرده ، می خوابد ولی مال ربوده ، دیده بر هم نمی نهد.

امام علي عليه السلام: أَصْلُ النَّجْدَةِ الْقُوَّةُ وَ ثَمَرُهَا الظَّفَرُ .
ریشه دلاوری ، توانمندی و میوه اش پیروزی است.

امام علي عليه السلام: أَلْمَالُ يَرْفَعُ صَاحِبَهُ فِي الدُّنْيَا وَ يَضَعُهُ فِي الْآخِرَةِ .
مال صاحبش را در دنیا بلند مرتبه می گرداند و در آخرت او را پست می کند.

امام علي عليه السلام: تَنْزِلُ الْمَعُونَةُ عَلَى قَدْرِ الْمُوْنَةِ .
روزی به اندازه ی هزینه فرود می آید.

امام علي عليه السلام: لِكُلِّ أَمْرٍ فِي مَالِهِ شَرِيكَانِ . الْوَارِثُ وَالْحَوَادِثُ .

مال هر کس دو شریک دارد: وارث و حوادث.

امام علي عليه السلام: رِزْقُ كُلِّ امْرِئٍ مُّقَدَّرٌ كَتَقْدِيرِ أَجَلِهِ .

روزی هر کسی بسان اجلش تعیین شده است.

امام علي عليه السلام: مَا أَقْبَحَ... الْجَفَاءَ عِنْدَ الْغِنَى .

چه زشت است ستمگری هنگام ثروتمند بودن.

امام علي عليه السلام: اسْتَعِذُوا بِاللَّهِ مِنْ سَكْرَةِ الْغِنَى فَإِنَّ لَهُ سَكْرَةً بَعِيدَةً الْأَفَاقَةِ .

از مستی بی نیازی به خدا پناه ببرید. زیرا بی نیازی را نوعی مستی است که به هوش آمدن از آن دور است و طولانی.

امام علي عليه السلام: أَلْمَالُ مَادَّةُ الشَّهَوَاتِ .

مال ، کار مایه شهوات [و تمایلات نفسانی] است.

امام علي عليه السلام: تَعَطَّرُوا بِالْإِسْتِغْفَارِ لَا تَفْضَحْكُمْ رَائِحَةُ الذُّنُوبِ .

(روح) خود را با استغفار معطر کنید تا بوی بد گناهان ، شما را نرنجاند.

امام علي عليه السلام: عَجِبْتُ لِمَنْ يَفْتَنُ وَمَعَهُ الْإِسْتِغْفَارُ .

در شگفتم از کسی که استغفار را به همراه دارد و دراین حال به ناامیدی می گراید.

امام علي عليه السلام: وَ فِرُّوا إِلَى اللَّهِ مِنَ اللَّهِ .

و از ((غضب)) خدا به ((رحمت)) او پناه ببرید.

امام علي عليه السلام: قَدْ جَعَلَ اللَّهُ الْإِسْتِغْفَارَ سَبَباً لِدُرُورِ الرِّزْقِ وَ رَحْمَةً الْخَلْقِ ...

فَرَحِمَ اللَّهُ امْرَأً اسْتَقْبَلَ تَوْبَتَهُ وَاسْتَقَالَ خَطِيئَتَهُ وَ بَادَرَ مَنِيَّتَهُ !.

خداوند استغفار را سبب فزونی روزی و رحمت بر آفریده خود قرار داده است . رحمت خدا بر کسی باد که روی به توبه آورد و از گناهان خود طلب عفو کند و از مرگ خود استقبال.

امام علي عليه السلام: **إِسْتَغْفِرُ تُرْزَقُ** .

استغفار کن ، روزی داده می شوی.

امام علي عليه السلام: **التَّوْبَةُ نَدَمٌ بِالْقَلْبِ وَ إِسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ وَ تَرْكُ بِالْجَوَارِحِ وَ إِضْمَارُ أَعْنٍ لَا يَعُودُ** .

توبه پشیمانی با دل است و آمرزش خواهی با زبان و ترك گناه در عمل و مصمم شدن بر تکرار نکردن گناه.

امام علي عليه السلام: **مَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ كَفَاهُ** .

آن کس که به خداوند توکل کند، او خود بی نیازش گرداند.

امام علي عليه السلام: **التَّوَكَّلُ خَيْرُ عِمَادٍ** .

توکل بهترین تکیه گاه است.

امام علي عليه السلام: **لَوْ رَخَّصَ اللَّهُ فِي الْكِبَرِ لَاحَدٌ مِنْ عِبَادِهِ لَرَخَّصَ فِيهِ لِحَاصَّةِ أَعْنِبِيَّاهِ؛ وَ لَكِنَّهُ سُبْحَانَهُ كَرَّهَ إِلَيْهِمُ التَّكَايُرَ** .

اگر خداوند تکبر ورزیدن را به کسی اجازه می داد، حتماً در مرحله نخست ، آن را مخصوص پیامبران و اولیای خود می ساخت ، اما خداوند تکبر و خودبرتربینی را برای همه آنها منفور شمرده است.

امام علي عليه السلام: **الْتَّوَانِي فِي الدُّنْيَا إِضَاعَةٌ وَ فِي الْآخِرَةِ حَسْرَةٌ** .

سستی ، در دنیا بی بهرگی، و در آخرت پشیمانی آرد.

امام علي عليه السلام: **مَنْ قَصَرَ فِي الْعَمَلِ ابْتُلِيَ بِالْهَمِّ وَ لَا حَاجَةَ لِلَّهِ فَيَمُنْ لَيْسَ لِلَّهِ فِي مَالِهِ وَ نَفْسِهِ نَصِيبٌ** .

هر کس در کار کوتاهی ورزد به اندوه گرفتار گردد؛ و خداوند به کسی که در مال و جاننش بهره ای نیست ، نیازی ندارد.

امام علي عليه السلام: **إِيَّاكُمْ وَ الْكَسَلَ فَإِنَّهُ مَنْ كَسَلَ لَمْ يُؤَدِّ حَقَّ اللَّهِ** .

از تنبلی بپرهیزید که تنبل حق خدای را ادا نکند.

امام علي عليه السلام: إِنَّ الْأَشْيَاءَ لَمَّا ازْدَوَجَتْ ازْدَوَجَ الْكَسَلُ وَالْعَجْزُ فَتَنَجَا بَيْنَهُمَا الْفَقْرُ .

آن روز که همه چیز به هم پیوند خوردند ((تنبلی)) و ((ناتوانی)) به هم آمیخته و از آن دو فرزندی به نام ((فقر و تهی دستی)) زاده شد!

امام علي عليه السلام: بَاكِرُوا فَالْبِرَكَةُ فِي الْمُبَاكَرَةِ .

سحرخیز باشید که برکت در سحرخیزی است.

امام علي عليه السلام: أَجَلٌ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ التَّوْفِيقُ، وَ أَجَلٌ مَا يَصْعَدُ مِنَ الْأَرْضِ الْإِخْلَاصُ .

توفیق با ارزش ترین چیزی است که از آسمان فرود می آید و اخلاص بزرگترین چیزی است که از زمین بالا می رود.

امام علي عليه السلام: ضَعْ فَخْرَكَ، وَاحْطُطْ كِبْرَكَ، وَادْكُرْ قَبْرَكَ .

فخرت را بشکن ، غرورت را فرو ریز و به یاد قبرت باش!

امام علي عليه السلام: مَنْ فَعَلَ مَا شَاءَ لَقِيَ مَا سَاءَ .

آن که هر کاری را که بخواهد انجام دهد هر آنچه را که ناخوش دارد [به عنوان پاداش] می بیند.

امام علي عليه السلام: الْعُجْبُ رَاعِسُ الْحِمَاقَةِ .

خودبینی ، ریشه حماقت است.

امام علي عليه السلام: وَ لَا وَحْدَةَ أَوْحَشُ مِنَ الْعُجْبِ .

هیچ تنهایی ترسناکتر از خود پسندیدن نیست.

امام علي عليه السلام: مَنْ رَضِيَ عَنْ نَفْسِهِ كَثُرَ السَّخَطُ عَلَيْهِ .

هر کس از خود راضی باشد، دشمنانش زیاد می شود.

امام علي عليه السلام: سَيِّئَةٌ تَسُوُّوكَ خَيْرٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ حَسَنَةٍ تُعْجِبُكَ .

گناهی که تو را زشت نماید، نزد خدا بهتر است از کار نیکی که به اعجابت (متکبربودنت) وادارد.

امام علي عليه السلام: إِعْجَابُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ بُرْهَانُ نَقْصِهِ وَ عُنوانُ ضَعْفِ عَقْلِهِ .

خودبینی مرد، دلیل بر نقص وی و آدرسی بر ضعف عقل او است.

امام علي عليه السلام: لَا تَسْتَبِدَّ بِرَأْيِكَ فَمَنْ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ .

در رایی استبداد مکن ، هر کس در نظر دادن استبداد ورزد، سقوط می کند.

امام علي عليه السلام: التَّكَبُّرُ فِي الْوِلَايَةِ ذُلٌّ فِي الْعَزْلِ .

کبر ورزی در دوران ولایتداری ، موجب خواری دوران برکناری است.

امام علي عليه السلام: أَوْحَشُ الْوَحْشَةِ الْعُجْبُ .

خود پسندی [و خود شگفتی] ، هولناک ترین وحشت است.

امام علي عليه السلام: أَلَا عَجَابٌ ضِدُّ الصَّوَابِ وَ آفَةُ الْأَلْبَابِ .

عُجب و خودپسندی ، مایه خطا و باعث تضعیف قوای فکری است.

امام علي عليه السلام: قَالَ اللَّهُ فِي عَاجِلِ الْبَغْيِ، وَ آجِلِ وَ خَامَةِ الظُّلْمِ وَ سُوءِ عَاقِبَةِ

الْكِبَرِ فَإِنَّهَا مَصِيدَةُ إِبْلِيسَ الْعُظْمَى .

خدا را! خدا را! از کیفر تباهاکاری در دنیا و زیان ستمگری در آخرت و بد فرجامی تکبر؛ که دام بزرگ شیطان است.

امام علي عليه السلام: مَنْ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ .

هر که به رایی خود تکیه زند هلاک شود.

امام علي عليه السلام: مَا تَكَبَّرَ إِلَّا الْوَضِيعُ .

جز فرومایه کبر نورزد.

امام علي عليه السلام: الْوَرَعُ أَفْضَلُ لِبَاسٍ .

پرهیزگاری برترین جامه است.

امام علي عليه السلام: مَا لِابْنِ آدَمَ وَالْفَخْرِ: اِعْوَلُهُ نُطْفَةٌ وَ آخِرُهُ جِيْفَةٌ، وَ لَا يَرْزُقُ نَفْسَهُ، وَ لَا يَدْفَعُ حَتْفَهُ .

انسان را با تکبر چکار؟ در آغاز نطفه بود و سرانجام مرداری است . نه می تواند به خود روزی دهد و نه مرگ را از خود براند.

امام علي عليه السلام: لَا مَعْقِلَ أَحْسَنَ مِنَ الْوَرَعِ .

هیچ پناهگاهی بهتر از پرهیزگاری نیست.

امام علي عليه السلام: الْخَشْيَةُ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ شِيْمَةُ الْمُتَّقِينَ .

ترس از عذاب الهی ، شیوه پرهیزگاران است.

امام علي عليه السلام: اَلزُّهْدُ ثَرْوَةٌ وَالْوَرَعُ جُنَّةٌ .

زهد، ثروت و پرهیزگاری سپر است

امام علي عليه السلام: (الْمُتَّقُونَ) عُمَارُ اللَّيْلِ وَ مَنَارُ النَّهَارِ .

پرهیزگاران ، شب زنده داران در شب و روشنی بخشان روزند.

امام علي عليه السلام: الْمُتَّقُونَ... مَشْيُهُمُ التَّوَاضُّعُ... وَ مَلْبَسُهُمُ الْإِقْتِصَادُ... وَ مَنْطِقُهُمُ الصَّوَابُ .

پرهیزگاران راه رفتنشان با فروتنی ، پوشاکشان با میانه روی است ، و منطقی استوار دارند.

امام علي عليه السلام: فَإِنَّ تَقْوَى اللَّهِ مِفْتَاحُ سَدَادٍ وَ ذَخِيرَةُ مَعَادٍ وَ عِتْقٌ مِنْ كُلِّ مَلَكَةٍ وَ نَجَاةٌ مِنْ كُلِّ هَلَكَةٍ .

ترس از خدا کلید درستی کردار است و اندوخته رستاخیز و سبب آزادی از هرگونه بردگی و نجات از هرگونه هلاکت.

امام علي عليه السلام: فَمَنْ أَشْعَرَ التَّقْوَى قَلْبُهُ بَرَزَ مَهْلَهُ وَ فَازَ عَمَلُهُ .

آن که ترس از خدا را شعار قلبی خود قرار دهد در کار خیر از اقران (همانندان) خود پیش تازد و کردارش پیروز و پسندیده است.

امام علي عليه السلام: اَعُوْصِيْكُمْ بِتَقْوَى اللّٰهِ وَ اَعَنْ لَا تَبْغِيَا الدُّنْيَا وَ اِنْ بَغَتْكُمْ .

شما را به تقوای الهی سفارش می کنم ، و [دیگر] این که دنیا را نخواهید هر چند دنیا پی شما آید!

امام علي عليه السلام: فَاتَّقَى عَبْدُ رَبِّهِ، نَصَحَ نَفْسَهُ وَ قَدَّمَ تَوْبَتَهُ وَ غَلَبَ شَهْوَتَهُ...

بنده باید از پروردگارش بترسد، خیرخواه خود باشد و پیش از رسیدن مرگ توبه کند و بر شهوتش چیره شود.

امام علي عليه السلام: اِتَّقُوا اللّٰهَ تَقِيَّةً مِّنْ شَمَرٍ تَجْرِيْدًا، وَجَدَّ تَشْمِيْرًا، وَ اَعْكَمَشَ فِي

مَهْلٍ، وَ بَادَرَ عَن وَ جَلٍ، وَ نَظَرَ فِي كَرَّةِ الْمُوَيْلِ، وَ عَاقِبَةِ الْمَصْدَرِ، وَ مَغَبَّةِ الْمَرْجِعِ .

تقوای الهی پیشه کنید، همچون کسی که از همه وابستگی ها برهد، دامن همت به کمر زند، چالاک و کوشا باشد و در فرصت زندگی ، بینا و سبک راه سپرد و در کار خیر پیشی گیرد و در بازگشت به پناهگاه خویش بنگرد و به پایان کارها که بازگشت به سوی پروردگار است چشم دوزد.

امام علي عليه السلام: اِتَّقُوا اللّٰهَ فِي عِبَادِهِ وَبِلَادِهِ فَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ حَتَّى عَنِ الْبِقَاعِ

وَالْبَهَائِمِ، أَطِيعُوا اللّٰهَ وَ لَا تَعْصُوهُ. وَ إِذَا رَأَيْتُمُ الْخَيْرَ فَخُذُوا بِهِ وَ إِذَا رَأَيْتُمُ الشَّرَّ

فَاءَعْرِضُوا عَنْهُ .

تقوای خدا را در حق بندگان و سرزمین های خداوند پاس دارید؛ که

شمامسئول هستید، حتی در برابر سرزمین ها و چهارپایان ! اگر خیری دیدید آن را دریابید و اگر شرّی دیدید روی از آن برتابید.

امام علي عليه السلام: أَلَا وَ بِالتَّقْوَى تُقَطَّعُ حُمَةُ الْخَطَايَا وَ بِالْيَقِيْنِ تُدْرِكُ الْغَايَةُ الْقُصْوَى

بدانید که نیش خطاها، با تقوا [بیرون] کشیده می شود و تنها با پای یقین می توان راه را به پایان برد.

امام علي عليه السلام: اِعْتَصِمُوا بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّ لَهَا حَبْلًا وَثِيقًا عُرْوَتَهُ وَمَعْقِلًا مَنِيعًا ذُرْوَتَهُ.

به تقوای الهی چنگ زنید که ریسمانی است با دستاویز استوار، و پناهگاهی با ستیغ بلند.

امام علي عليه السلام: (يا مالك) وَالصَّقُّ بِأَهْلِ الْوَرَعِ وَالصَّدَقِ .

مالکا(ای مالک)! خود را هر چه بیشتر به پاکدامنان و راستگویان نزدیک کن.

امام علي عليه السلام: فَمَنْ اَعْخَذَ بِالتَّقْوَى عَزَبَتْ عَنْهُ الشَّدَائِدُ .

آن که تقوا پیشه کند، سختی ها از او دوری گزیند.

امام علي عليه السلام: لَا كَرَمَ كَالْتَّقْوَى .

هیچ بزرگواری مانند پرهیزگاری نیست.

امام علي عليه السلام: أَوْصِيَكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّهَا خَيْرُ مَا تَوَصَّى الْعِبَادُ بِهِ وَ خَيْرُ عَوَاقِبِ الْأُمُورِ عِنْدَ اللَّهِ .

بندگان خدا! شما را به پرهیزگاری وصیت می کنم ، که پرهیزگاری بهترین چیزی است که بندگان خدا همدیگر را بدان سفارش می کنند و در نزد خدا بهترین وسیله است برای فرجام کارها.

امام علي عليه السلام: فَإِنَّ تَقْوَى اللَّهِ دَوَاءٌ دَاءِ قُلُوبِكُمْ وَ بَصْرُ عَمَى أَفْئِدَتِكُمْ .

به راستی که تقوای الهی درد قلب هایتان را دارو، و کوردلی هایتان را بینایی است.

امام علي عليه السلام: اِتَّقُوا اللَّهَ تَقِيَّةً مَنْ سَمِعَ فَخْشَعَ وَ اقْتَرَفَ فَاعْتَرَفَ .

تقوای الهی پیشه کنید، تقوایی که همسان تقوای کسی باشد که با دریافت حقایق به خشوع گراید و چون به گناه آلوده شود، اعتراف کند.

امام علي عليه السلام: فَإِنَّ تَقْوَى اللَّهِ مِفْتَاحُ سَدَادٍ .

همانا ترس از خدا کلید درستکاری و صلاح اندیشی است.

امام علي عليه السلام: اتَّقُوا حِصْنَ حَصِينٍ لِمَنْ لَجَاءَ إِلَيْهِ .

پرهیزکاری برای کسی که به آن پناه برد، قلعه ای است استوار.

امام علي عليه السلام: اتَّقُوا رَئِيسُ الْأَخْلَاقِ .

پرهیزگاری ، سرآمد خصلت های نیکو است.

امام علي عليه السلام: اتَّقُوا مَعَاصِيَ اللَّهِ فِي الْخَلَوَاتِ، فَإِنَّ الشَّاهِدَ هُوَ الْحَاكِمُ .

از نافرمانی خدا در خلوتگاه ها بپرهیزید زیرا آن که بیننده است هم او داورى کننده است.

امام علي عليه السلام: زِنُوا أَنْفُسَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُوزَنُوا، وَحَاسِبُوا مَنْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا .

پیش از آنکه سنجیده شوید خود را بسنجید و پیش از آنکه به حسابتان برسند، خود به حساب خویش برسید.

امام علي عليه السلام: الْفِكْرُ مِرْآةٌ صَافِيَةٌ، وَالْأَعْتِبَارُ مُنْذِرٌ نَاصِحٌ. وَ كَفَى أَعْدَباً لِنَفْسِكَ تَجَنُّبُكَ مَا كَرِهَتْهُ لِعَيْرِكَ .

اندیشه آینه ای است شفاف ، و عبرت گیری ، بیم دهنده ای است خیرخواه . و برای تاءدیب نفس خویش همین بس که از آنچه برای دیگران ناخشنودی ، بپرهیزی.

امام علي عليه السلام: وَ لَوْ فَكَّرُوا فِي عَظِيمِ الْقُدْرَةِ وَ جَسِيمِ النِّعْمَةِ لَرَجَعُوا إِلَى الطَّرِيقِ وَ خَافُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ .

اگر مردم در عظمت قدرت و بزرگی نعمت خداوند متعال تفکر و اندیشه می کردند، به راه راست بازمی گشتند و از مشقت عذاب سوزان قیامت می هراسیدند.

امام علي عليه السلام: رَحِمَ اللَّهُ أَمْرَاءَ تَفَكَّرَ فَأَعْتَبَرَ وَاعْتَبَرَ فَأَبْصَرَ .

خدا بیامرزد کسی را که بیندیشد و عبرت گیرد، عبرت گیرد و به بینایی و بصیرت دست یابد.

امام علي عليه السلام: فَالْتَاظِرُ بِالْقَلْبِ الْعَامِلُ بِالْبَصَرِ يَكُونُ مُبْتَدَأَ عَمَلِهِ أَنْ يَعْلَمَ؛
أَعْمَلُهُ عَلَيْهِ أَمْ لَهُ؟ فَإِنْ كَانَ لَهُ مَضَى فِيهِ وَ إِنْ كَ إِنْ عَلَيْهِ وَقَفَ عَنْهُ .

کسی که با بینایی دلش می نگرد و با بصیرت عمل می کند، آغاز کارش این است که باید بداند آیا عمل او به ضرر اوست یا به نفع او؟ اگر به سود اوست ، حرکت خود را ادامه بدهد و اگر به زیان اوست ، از حرکت در مسیری که به زیان او می انجامد، بازایستد.

امام علي عليه السلام: مَنْ تَفَكَّرَ اءَبَصَرَ .

کسی که (خوب) بیندیشد بینا می شود.

امام علي عليه السلام: اَلْفِكْرُ فِي الْعَوَاقِبِ يُؤْمِنُ مَكْرُوهُ النَّوَائِبِ .

تفکر در فرجام کارها، انسان را از ناخوشی ها و حوادث ناگوار ایمن می دارد.

امام علي عليه السلام: فِكْرُ سَاعَةٍ قَصِيرَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةٍ طَوِيلَةٍ .

اندیشه ای کوتاه ، برتر است از عبادتی طولانی!

امام علي عليه السلام: فَكَّرَ قَبْلَ اءَنْ تُقَدَّمَ .

پیش از هر اقدامی بیندیش.

امام علي عليه السلام: اءَفْضَلُ الْعِبَادَةِ اَلْفِكْرُ .

برترین عبادت ها اندیشیدن است.

امام علي عليه السلام: لِيَتَأَسَّ صَغِيرُكُمْ بِكَبِيرِكُمْ وَلِيَزَافَ كَبِيرُكُمْ بِصَغِيرِكُمْ .

باید خردسالان از بزرگسالان پیروی کند و بزرگسالان به خردسالان مهربان باشد.

امام علي عليه السلام: ادَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ: حُبِّ نَبِيِّكُمْ وَ حُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ

قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ .

فرزندان خود را با سه خصلت تربیت کنید: ۱ - دوست داشتن پیامبرتان ۲ - دوست داشتن خاندان خود را ۳ - خواندن قرآن.

امام علي عليه السلام: فَحَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ وَ يُحَسِّنَ آدَبَهُ وَيُعَلِّمَهُ الْقُرْآنَ.

حق فرزند بر پدر این است که بر او نامی نیکو بنهد و نیک ادبش کند و به او قرآن بیاموزد.

امام علي عليه السلام: فَحَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَلَدِ أَنْ يُطِيعَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ.

حق پدر بر فرزند، آن است که او را در هر کاری ، جز نافرمانی خداوند، اطاعت نماید.

امام علي عليه السلام: اَعْيَيْهَا النَّاسُ لَا تَسْتَوْحِشُوا فِي طَرِيقِ الْهُدَى لِقَلَّةِ اَعْهَلِهِ .
ای مردم ! در راه هدایت از کمبود پیروان و طرفداران حق ، نترسید.

امام علي عليه السلام: اخْذَرُوا الْجُبْنَ فَإِنَّهُ عَارٌ وَ مَنْقَصَةٌ .
از ترس پیرهیزید که ننگ و نقصان است.

امام علي عليه السلام: اَلْهَيْبَةُ خَيْبَةٌ .
ترس [موجب] ناکامی است.

امام علي عليه السلام: رَأَى الشَّيْخَ اِعْحَبُّ اِلَى مِنْ جَلَدِ الْغُلَامِ .
تدبیر پیر را از دلیری جوان ، دوست تر می دارم.

امام علي عليه السلام: اَلْأُمُورُ بِالتَّقْدِيرِ لَا بِالتَّدْبِيرِ .
کارها با تقدیر خداوند رخ می دهد، نه با تدبیر بندگان.

امام علي عليه السلام: مِنَ الْعَقْلِ مُجَانِبَةُ التَّبْذِيرِ وَ حُسْنُ التَّدْبِيرِ .
دوری از اسراف و حسن تدبیر، از نشانه های خردورزی است.

امام علي عليه السلام: لَا عَقْلَ كَالْتَّدْبِيرِ .
خردی چون تدبیر نیست.

امام علي عليه السلام: اِعْقِلُوا الْخَبَرَ إِذَا سَمِعْتُمُوهُ عَقْلٌ رِعَايَةٌ لَا عَقْلٌ رِوَايَةٌ .

هرگاه خبری را می شنوید، آن را با تدبیر مداوم، حراست کنید نه با دیده نقل .

امام علي عليه السلام: أَلَسَّعِيدٌ مَنْ وُعِظَ بِغَيْرِهِ، وَالشَّقِيُّ مَنْ انْخَدَعَ لِهَوَاهُ وَ غُرُورِهِ .

خوشبخت کسی است که از دیگران موعظه بپذیرد. و بدبخت کسی است که فریفته هوس و نخوت خویش گردد.

امام علي عليه السلام: خَيْرُ مَا جَرَّبْتَ مَا وَعَظَكَ .

بهترین تجربه ات آن است که تو را پند دهد.

امام علي عليه السلام: لَيْسَتْ الرُّؤْيَةُ مَعَ الْأَبْصَارِ فَقَدْ تَكْذِبُ الْعُيُونُ أَهْلَهَا، وَ لَا يَغْنُشُ الْعَقْلُ مَنْ اسْتَنْصَحَهُ .

دیدن [حقایق] تنها با چشمها [ی ظاهری و حسّی] نیست . چه بسا که چشم ها به صاحب خود دروغ بگویند، اما آن که از عقل راه بجوید، عقل به او خیانت نکند.

امام علي عليه السلام: أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي وَاللَّهِ مَا أَحْتُكُم عَلَى طَاعَةٍ إِلَّا وَ أَسْبِقُكُمْ إِلَيْهَا وَ لَا أَنْهَأُكُمْ عَنْ مَعْصِيَةٍ إِلَّا وَ أَتْنَاهُ قَبْلَكُمْ عَنْهُ ا .

ای مردم ! به خدا سوگند، من شما را به طاعتی بر نمی انگیزم جز که خود پیش از شما به گزاردن آن، بر می خیزم. و شما را از معصیتی باز نمی دارم جز آن که، خود پیش از شما آن را فرومی گذارم.

امام علي عليه السلام: وَاعْلَمُوا اَعْنَهُ مَنْ لَمْ يُعَنْ عَلَى نَفْسِهِ حَتَّى يَكُونَ لَهُ مِنْهَا وَاعِظٌ وَ زَاجِرٌ. لَمْ يَكُنْ لَهُ مِنْ غَيْرِهَا زَاجِرٌ وَ لَا وَاعِظٌ .

آگاه باشید آن کس که به خویش کمک نکند و واعظ و مانعی از درون جانش برای او فراهم نگردد از دیگران واعظ و مانعی نخواهد یافت.

امام علي عليه السلام: اِمْحَضْ أَخَاكَ النَّصِيحَةَ حَسَنَةً كَانَتْ أَوْ قَبِيحَةً .

برای برادر خود پند را خالص گردان خواه برایش خوش آیند باشد یا ناخوش آیند.

امام علي عليه السلام: مَنْ أَكْبَرَ التَّوْفِيقِ الْأَخْذُ بِالنَّصِيحَةِ .

بزرگ ترین توفیق برای انسان ، پذیرش نصیحت است.

امام علي عليه السلام: أَخِي قَلْبُكَ بِالْمَوْعِظَةِ .

دلت را با موعظه زنده بدار.

امام علي عليه السلام: نِعَمَ الْهَدِيَّةِ الْمَوْعِظَةُ .

پند و اندرز چه هدیه خوبی است.

امام علي عليه السلام: سُوءُ الْفِعْلِ دَلِيلُ لُؤْمٍ الْأَصْلِ .

کار بد نشانه پستی سرشت آدمی است.

امام علي عليه السلام: لَا لُؤْمَ أَشَدُّ مِنَ الْقَسْوَةِ .

پستی ای ، سخت تر از سنگدلی نیست.

امام علي عليه السلام: مِنَ اللُّؤْمِ اَعَنْ يَصُونَنَّ الرَّجُلُ مَالَهُ وَ يَبْذُلَ عِرْضَهُ .

از نشانه های پستی ، آن است که مرد، مالش را نگهدارد و آبرویش را ببخشد!

امام علي عليه السلام: اَلْمَنِيَّةُ وَ لَا الدَّنِيَّةُ، وَ التَّقَلُّ وَ لَا التَّوَسُّلُ .

مرگ آری ، پذیرش پستی هرگز! تنگدستی و فقر آری ! دست به دامن هر کس و ناکس شدن هرگز!

امام علي عليه السلام: اَلنَّفْسُ الدَّنِيَّةُ لَا تَنْفَكُ عَنِ الدَّنَائَاتِ .

نفس فرومایه ، از پستی ها جدا نمی شود.

امام علي عليه السلام: مِنْ عَلَامَةِ اللُّؤْمِ سُوءُ الْجَوَارِ .

بدی بر همسایه (بد همسایگی) از نشانه های پستی و رذالت است.

امام علي عليه السلام: اَلسَّعِيدُ مَنْ خَافَ الْعِقَابَ فَأَمَّنَ وَ رَجَا الثَّوَابَ فَأَعْحَسَنَ .

سعادت‌مند کسی است که از پی آمد گناه بترسد ؛ و ایمانش افزون شود. به پاداش نیک امید بندد و کار نیک انجام دهد.

امام علي عليه السلام: مَنْ شَكَرَهُ جَزَاهُ .

کسی که خدا را شکر گوید پاداش نیکو گیرد.

امام علي عليه السلام: إِذَا حُيِّتَ بِتَحِيَّةٍ فَحَيِّ بِأَحْسَنَ مِنْهَا .

چون تو را درودی گویند، درودی از آن بهتر گوی.

امام علي عليه السلام: لَا رِبْحَ كَالثَّوَابِ .

هیچ سودی مانند پاداش [الهی] نیست.

امام علي عليه السلام: كَمَا تَدِينُ تُدَانِ .

همان سان که کیفر دهی ، کیفر بینی.

امام علي عليه السلام: وَانْظُرْ إِلَى مَا اجْتَمَعَ عِنْدَكَ مِنْ مَالٍ اللَّهِ فَاصْرِفْهُ إِلَى مَنْ

قَبْلَكَ مِنْ ذَوِي الْعِيَالِ وَالْمَجَاعَةِ مُصِيباً بِهِ مَوَاضِعَ الْفَاقَةِ وَالْخَلَاتِ .

و در مال خدا که نزد تو فراهم شده بنگر و آن را به عیال‌مندان و گرسنگانی که در محل هستند بده ؛ آن چنان که به طور صحیح به دست فقرا و نیازمندان برسد.

امام علي عليه السلام: اَضْمِرُوا بُطُونَكُمْ .

شکم خود را لاغر سازید [از پرخوری بپرهیزید و درون خود را از غذای زیاد خالی دارید].

امام علي عليه السلام: أَقْلِلْ طَعَاماً تُقَلِّلْ سِقَاماً .

غذای خود را کم کن تا بیماری ات کم شود.

امام علي عليه السلام: مَنْ اِقْتَصَرَ فِي أَكْلِهِ كَثُرَتْ صِحَّتُهُ وَ صَلَحَتْ فِكْرَتُهُ .

کسی که به اندازه نیاز بخورد، سلامتی اش افزونی یابد و اندیشه اش سامان پذیرد.

امام علي عليه السلام: الْحِلْمُ رَأْسُ الرِّيَاسَةِ .

بردباری سر [لوحه] ریاست است.

امام علي عليه السلام: وَاحْلُمْ عِنْدَ الْغَضَبِ .

هنگام خشم ، خویشتن دار باش.

امام علي عليه السلام: الْحِلْمُ وَالْإِنَانَةُ تَوَاعِمَانِ يُنْتَجُهُمَا عُلُوُّ الْهِمَّةِ .

بردباری و متانت ، فرزندان دوقلویی هستند که از همت بلند زاده شده اند.

امام علي عليه السلام: وَبِالْحِلْمِ عَنِ السَّفِيهِ تَكْثُرُ الْأَنْصَارُ عَلَيْهِ .

نخستین عوض بُردبار از بردباری خود، آن بود که مردم در برابر نادان یار او بوند [باشند].

امام علي عليه السلام: مَنْ حَلَمَ... عَاشَ فِي النَّاسِ حَمِيداً .

آن که حلم ورزد در میان مردم با ستایش [و خوشنامی] می زید.

امام علي عليه السلام: الْحِلْمُ غِطَاءٌ سَاتِرٌ، وَالْعَقْلُ عِصَامٌ قَاطِعٌ. فَاسْتَرْ حِلْمَ

خُلُقِكَ بِحِلْمِكَ وَ قَاتِلْ هَوَاكَ بِعَقْلِكَ .

حلم پرده ای است پوشنده و عقل شمشیری است برنده ، بنابراین ، عیوب اخلاقی ات را با حلمت بپوشان ، و هوس های سرکشت را با عقلت بکش.

امام علي عليه السلام: لَا عِزَّ كَالْحِلْمِ .

هیچ عزت و سربلندی همچون حلم و بردباری ، نیست.

امام علي عليه السلام: مِرَارَةُ الْيَأْسِ خَيْرٌ مِنَ الطَّلَبِ إِلَى النَّاسِ .

تلخی نومیدی از دراز کردن دست به سوی مردم بهتر است.

امام علي عليه السلام: اجْعَلْ شَكْوَاكَ إِلَى مَنْ يَقْدِرُ عَلَى غِنَاكَ .

شکایت خود را پیش کسی ببر که بتواند بی نیازت کند. [و مشکلات را حل و فصل نماید].

امام علي عليه السلام: اعْشَرَفُ الْغِنَى تَرْكُ الْمُنَى .

شریف ترین بی نیازی ، وانهادن آرزوهاست.

امام علي عليه السلام: اَلْعَفَافُ زِينَةُ الْفَقْرِ، وَالشُّكْرُ زِينَةُ الْغِنَى .

((آبروداری)) زیور تنگدستی است ، و ((سپاسگزاری)) زیور توانگری.

امام علي عليه السلام: اَلْغِنَى فِي الْغُرْبَةِ وَطَنٌ وَالْفَقْرُ فِي الْوَطَنِ غُرْبَةٌ .

بی نیازی ، در غربت ، بسان زندگی در وطن است ولی ، فقر و ناداری در وطن ،
[نوعی] زندگی در غربت است.

امام علي عليه السلام: اِغْنِنِي بِاللّهِ اَعْظَمُ الْغِنَى .

بزرگترین توانگری ، توانگری به خدا (توکل بر خدا) است.

امام علي عليه السلام: لَوْ رَأَى الْعَبْدُ الْأَجَلَ وَمَصِيرَهُ، لَأَبْغَضَ الْأَمَلَ وَ غُرُورَهُ .

اگر انسان سرآمد زندگی و عاقبت کارش را بنگرد آرزوها و غرورش را دشمن می شمارد.

امام علي عليه السلام: دَوَامُ الْغَفْلَةِ يُغْمِي الْبَصِيرَةَ .

غفلت پیوسته ، بصیرت را کور گرداند.

امام علي عليه السلام: إِنَّمَا الْبَصِيرُ مَنْ سَمِعَ فَتَفَكَّرَ وَ نَظَرَ فَأَبْصَرَ وَانْتَفَعَ

بِالْعِبَرِ، ثُمَّ سَلَكَ جَدًّا وَاضِحًا .

انسان با بصیرت کسی است که بشنود و خوب بیندیشد و بنگرد و ببیند و از تجارب
دنیا بهره گیرد، سپس در راه روشن حرکت کند.

امام علي عليه السلام: ذَهَابُ الْبَصَرِ خَيْرٌ مِنْ عَمَى الْبَصِيرَةِ .

کور چشمی به [بهتر] ، که کوردلی.

امام علي عليه السلام: خُذْ عَلَى عَدُوِّكَ بِالْفَضْلِ فَإِنَّهُ أَخْلَى الظَّفَرَيْنِ .

دشمن خویش را به بخشش گیر، که شیرین ترین دو پیروزی است.

امام علي عليه السلام: مِنَ الْكَرَمِ اخْتِمَالُ جِنَايَاتِ الْإِخْوَانِ .

از نشانه های بزرگواری، چشم پوشی و تحمل جنایات برادران (مؤ من نسبت به خود) است .

امام علي عليه السلام: الْكَرِيمُ يَأْبَى الْعَارَ وَ يُكْرِمُ الْجَارَ .

بزرگوار از ننگ روی گردان است؛ و همسایه را گرامی می دارد.

امام علي عليه السلام: مِنْ فَضْلِ الرَّجُلِ اَعْنِ لَا يَمُنَّ بِمَا اخْتَمَلَهُ حِلْمُهُ .

از بزرگواری مرد است که آنچه در پرتو حلم خود تحمل ورزید به دیگری منت نگذارد.

امام علي عليه السلام: صِدْقُ الرَّجُلِ عَلَى قَدَرِ مُرُوءَتِهِ .

صداقت آدمی به قدر مروّت و جوانمردی اوست.

امام علي عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَصَّكُمْ بِالْإِسْلَامِ وَاسْتَخْلَصَكُمْ لَهُ وَ ذَلِكَ لِإِنَّهُ اسْمُ سَلَامَةٍ وَ جِمَاعُ كَرَامَةٍ .

همانا خداوند متعال شما را به اسلام مخصوص گردانید و برای اسلام برگزید، زیرا اسلام نشان و رمز سلامت و فراهم دارنده هر کرامت است.

امام علي عليه السلام: مَنْ كَرُمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ هَانَتْ عَلَيْهِ شَهَوَاتُهُ .

هر که خویشتن خویش را گرامی دارد شهوتهایش در دیده وی خوار گردد.

امام علي عليه السلام: الْكَرَمُ حُسْنُ السَّجِيَّةِ وَ اجْتِنَابُ الدَّنِيَّةِ .

بزرگواری به خوش خلقی و پرهیز از رذالت و پستی است.

امام علي عليه السلام: الشَّرَفُ بِالْهَمِّ الْعَالِيَةِ لَا بِالرَّمِّ الْبَالِيَةِ .

شرف و بلندی مرتبه به همت های بلند است نه به استخوان های کهنه شده (اجداد و انساب گذشته)

امام علي عليه السلام: قَدَرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدَرِ هِمَّتِهِ .

ارزش هر کس به اندازه همت اوست.

امام علي عليه السلام: وَ مَا أُحْدِثْتُ بِدْعَةٍ إِلَّا تُرِكَ بِهَا سُنَّةٌ .

هر بدعتی که پدید آید سنتی از میان می رود

امام علي عليه السلام: إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ... (رَجُلٌ) مَشْغُوفٌ بِكَلَامِ بِدْعَةٍ .

دشمن ترین آفریدگان نزد خدا...، مردی است که دلش شیفته بدعت است.

امام علي عليه السلام: الْبَخِيلُ خَازِنٌ لِّوَرَثَتِهِ .

بخیل خزانۀ دار و ارثان خویش است.

امام علي عليه السلام: الْبُخْلُ جَامِعٌ لِمَسَاوِي الْعُيُوبِ، وَ هُوَ زِمَامٌ يُقَادُّ بِهِ إِلَى كُلِّ سُوءٍ .

بخل کانون تمامی عیب هاست و مہاری است کہ آدمی با آن بہ سوی ہر بدی کشیدہ می شود.

امام علي عليه السلام: السَّخَاءُ مَا كَانَ ابْتِدَاءً، فَأَمَّا مَا كَانَ عَنْ مَسَاءَلِهِ فَحَيَاءٌ وَ تَذَمُّمٌ .

سخاوت بی خواستن بخشیدن است ، و آنچه بہ خواہش بخشند یا از شرم است و یا از بیم سخن زشت شنیدن.

امام علي عليه السلام: الْجُودُ حَارِسُ الْأَعْرَاضِ .

بخشنندگی ، نگہبان حیثیت ہاست.

امام علي عليه السلام: السَّخَاءُ أَشْرَفُ عَادَةٍ .

سخاوت ، بہترین خصلت ہاست.

امام علي عليه السلام: الْجُودُ رِياسَةٌ .

بخشش مایہ سروری است.

امام علي عليه السلام: مَنْ اعْصَحَ سِرِيرَتَهُ اعْصَحَ اللَّهُ عِلَانِيَتَهُ، وَ مَنْ عَمِلَ لِدِينِهِ كَفَاهُ اللَّهُ اَعْمَرَ دُنْيَاهُ، وَ مَنْ اَعْحَسَنَ فِي مَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ اللَّهِ اَحْسَنُ اللَّهُ مَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ النَّاسِ.

آن که نهان خود را اصلاح نماید، خدا آشکار او را نیکو گرداند، و آن که به کار دینش همت گمارد، خداوند کار دنیای او را سامان دهد، و آن که رابطه خود و خدا را نیکو گرداند، خداوند رابطه او و مردمان را نیکو دارد.

امام علي عليه السلام: إِنَّ الْمُؤْمِنَ يُرَى يَقِينُهُ فِي عَمَلِهِ وَأَنَّ الْمُنَافِقَ يُرَى شَكُّهُ فِي عَمَلِهِ

(آثار) یقین مؤمن (به خدا و قیامت) در عملش دیده می شود و (آثار) شک منافق در کردارش پدیدار می گردد.

امام علي عليه السلام: فَأَنِّي وُلِدْتُ عَلَى الْفِطْرَةِ وَ سَبَقْتُ إِلَى الْإِيمَانِ وَالْهَجْرَةِ .

من بر سرشت توحید زاده شده ام ؛ و در ایمان و هجرت ، پیشتاز بوده ام.

امام علي عليه السلام: سَبِيلُ أَبْلَجِ الْمُنْهَاجِ، اِعْنُورُ السَّرَاجِ. فَبِالْإِيمَانِ يُسْتَدَلُّ عَلَى الصَّالِحَاتِ وَ بِالصَّالِحَاتِ يُسْتَدَلُّ عَلَى الْإِيمَانِ

[ایمان] روشن ترین راه ها است و، چراغش روشن تر. با ایمان می توان برای اعمال شایسته راه برد. و با اعمال صالح می توان به ایمان دلیل آورد.

امام علي عليه السلام: لَا يَصْدُقُ إِيْمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يَكُونَ بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ أَوْثَقَ مِنْهُ بِمَا فِي يَدِهِ .

ایمان بنده به یقین نرسد، تا آنکه اعتمادش به آنچه نزد خداوند است ، بیش از آن باشد که به داشته های خودش.

امام علي عليه السلام: أَلَا إِيْمَانُ عَلَى اِعْرَبِ دَعَائِمَ: عَلَى الصَّبْرِ وَالْيَقِينِ وَالْعَدْلِ وَالْجِهَادِ .

ایمان بر چهار پایه استوار است : شکیبایی ، یقین ، دادگری و جهاد.

امام علي عليه السلام: وَ بِالْإِيمَانِ يُعْمَرُ الْعِلْمُ .

دانش با ایمان آباد گردد.

امام علي عليه السلام: لَا يَسْتَقِيمُ إِيْمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يَسْتَقِيمَ قَلْبُهُ .

ایمان بنده راست نگردد تا آنکه دلش راست گردد.

امام علي عليه السلام: أَلَا إِيْمَانُ بَرَى عَمَّنَ الْحَسَدِ .

ایمان ، خالی و دور از حسادت است [و يك جا جمع نمی شوند].

امام علي عليه السلام: لَا إِيْمَانَ كَالْحِيَاءِ وَالصَّبْرِ .

ایمانی همچون آزر و شکیبایی نیست.

امام علي عليه السلام: لَا نَجَاةَ لِمَنْ لَا إِيْمَانَ لَهُ .

آن کس که ایمان ندارد، رهایی نیابد.

امام علي عليه السلام: لِقَاحُ الْإِيْمَانِ تِلَاوَةُ الْقُرْآنِ .

باروری ایمان به تلاوت قرآن است.

امام علي عليه السلام: أَلَا إِيْمَانُ شَجَرَةٌ أَعْصَلُهَا الْيَقِينُ وَ فَرْعُهَا التَّقَى .

ایمان درختی است که ریشه اش یقین و شاخه اش پرهیزکاری است.

امام علي عليه السلام: (علامة) الْإِيْمَانُ أَعْنِ تَوَثُّرَ الصِّدْقِ حَيْثُ يَضُرُّكَ عَلَى الْكُذِبِ

حَيْثُ يَنْفَعُكَ .

نشان ایمان آن است که راستگویی را در آنجا که به تو زیان می رساند، بر دروغ در آنجا که سود دارد مقدم داری.

امام علي عليه السلام: الْإِيْمَانُ مَعْرِفَةٌ بِالْقَلْبِ، وَ إِقْرَارٌ بِاللِّسَانِ، وَ عَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ .

ایمان معرفت است از روی دل ، اقرار است به زبان و عمل است به ارکان (اعضا و جوارح).

امام علي عليه السلام: فَإِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَنْتِظَارُ الْفَرَجِ .

محبوب ترین کارها نزد خدای - عزوجل - انتظار فرج است.

امام علي عليه السلام: يَعْطِفُ الْهُوَى عَلَى الْهُدَى ، إِذَا عَطَفُوا الْهُدَى عَلَى الْهُوَى .
(آن پیشتاز الهی) خواهش نفسانی را به هدایت آسمانی بازگرداند و آن هنگامی است که
(مردم) رستگاری را تابع هوی ساخته اند.

امام علي عليه السلام: الْمُنْتَظَرُ لَا مَرِنَا كَالْمُتَشَحِّطِ بِدَمِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

آن که منتظر امر (فرج) ما است ، همچون کسی است که در راه خدا در خون خود تپیده
باشد.

امام علي عليه السلام: أَصْحَابُ الْمَهْدِيِّ شَبَابٌ لَا كُهُولٌ .

یاران مهدی جوان اند نه پیر.

امام علي عليه السلام: لَوْ قَدْ قَامَ قَائِمُنَا... لَذَهَبَتِ الشَّخَنَاءُ مِنْ قُلُوبِ الْعِبَادِ .

زمانی که قائم ما ظهور کند کینه ها از سینه بندگان بیرون می رود.

امام علي عليه السلام: الْمَهْدِيُّ رَجُلٌ مِّنَّا مِنْ وُلْدِ فَاطِمَةَ .

مهدی [عجل الله تعالی فرجه] مردی از ما و از فرزندان فاطمه [سلام الله علیها] است.

امام علي عليه السلام: وَ بِمَهْدِينَا تَنْقَطِعُ الْحُجَجُ، خَاتِمَةُ الْأَنْبِيَاءِ وَ مُنْقِذُ الْأُمَّةِ وَ غَايَةُ
النُّورِ وَ مَصْدَرُ الْأُمُورِ .

با مهدی ما ،حجت ها پایان پذیرد؛ اوست پایان بخش امامان و نجات بخش امت و
نهایت نور و بنیان امور.

امام علي عليه السلام: وَ إِنِّي لَعَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَ مِنْهَاجٍ مِنْ نَبِيِّ ، وَ إِنِّي لَعَلَى
الطَّرِيقِ الْوَاضِحِ اءَلْقُطُهُ لَقُطًا .

و من بر پی آن نشان ها می روم که پروردگارم نهاده و آن راه را می پیمایم که
رسول خدا(ص) گشاده است . راه راست و روشن حق را می پیمایم و با آگاهی ، آن را
از کوره راه باطل جدا می سازم.

امام علي عليه السلام: وَ لَقَدْ اَعْصَبَتْ الْاُمَمُ تَخَافُ ظُلْمَ رُعَاتِهَا، وَ اَعْصَبَتْ اَعْخَافُ ظُلْمَ رَعِيَّتِي .

ملت های جهان همواره از ستم حاکمان خود بیمناکند، در حالی که من از ستم رعیت و پیروان خویش می ترسم.

امام علي عليه السلام: فَاسْأَلُونِي قَبْلَ أَنْ تَفْقِدُونِي .

پس (آنچه می خواهید) از من بپرسید پیش از آن که مرا از دست دهید.

امام علي عليه السلام: بَلِ اِنْدَمَجْتُ عَلَى مَكْنُونِ عِلْمٍ لَوْ بُحْتُ بِهِ لَاضْطَرَبْتُمْ .

من از علوم و حوادثی آگاهم که اگر برای شما بازگویم مضطرب و سرگردان می شوید.

امام علي عليه السلام: يَنْحَدِرُ عَنِّي السَّيْلُ وَ لَا يَرْقَى إِلَى الطَّيْرِ .

سیل [علوم و معارف] از من سرازیر می شود و هیچ پرواز کننده ای [در فضا و امواج علوم] به بلندای من نمی رسد.

امام علي عليه السلام: اِنَّ عَدُوَّ مُحَمَّدٍ (ص) مَنْ عَصَى اللَّهَ وَ اِنْ قَرُبْتَ قَرَابَتُهُ .

همانا دشمن محمد(ص) کسی است که خدا را نافرمانی کند، هر چند خویشاوند نزدیک محمد(ص) باشد.

امام علي عليه السلام: اِنَّ وَلِيَّ مُحَمَّدٍ مَنْ اطَاعَ اللَّهَ وَ اِنْ بَعُدَتْ لُحْمَتُهُ .

بی شك دوست محمد(ص) کسی است که خدا را فرمان برد اگر چه خویشاوندی او با آن حضرت دور باشد.

امام علي عليه السلام: الْاِمَامَةُ نِظَامُ الْاُمَّةِ .

امامت نظام امت است.

امام علي عليه السلام: مَنْ اطَاعَ اِمَامَهُ فَقَدْ اطَاعَ رَبَّهُ .

کسی که از امام خویش اطاعت کند به راستی از خدا اطاعت کرده است.

امام علي عليه السلام: إِنَّمَا الْأَيُّمَةُ قَوَّامٌ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَ عُرْفَاؤُهُ عَلَى عِبَادِهِ وَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ عَرَفَهُمْ وَ عَرَفُوهُ وَ لَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرَهُمْ وَ أَنْكَرُوهُ .

جز این نیست که پیشوایان (الهی)، تدبیر کنندگان و مدیران الهی مخلوقات او و عارفان آنان می باشند و کسی به بهشت داخل نمی شود، مگر این که پیشوایان الهی را بشناسد و آنان نیز او را بشناسند و کسی به دوزخ داخل نمی گردد مگر این که آنان را منکر شود و آنان نیز او را منکر گردند.

امام علي عليه السلام: وَ خَلَّفَ فِيكُمْ مَا خَلَفَتِ الْأَنْبِيَاءُ فِي أَعْمَمِهَا إِذْ لَمْ يَتْرُكُوهُمْ هَمَلًا.

پیامبر اسلام (ص) در میان شما جانشینی گذاشت که همه پیامبران در امت های خود گذاشتند زیرا پیامبران مردم را هرگز بی سرپرست رها نکردند.

امام علي عليه السلام: إِنَّمَا مَثَلِي بَيْنَكُمْ مَثَلُ السَّرَاجِ فِي الظُّلْمَةِ يَسْتَضِيءُ بِهِ مَنْ وَلَجَهَا.

مثل من در میان شما، مثل چراغ در تاریکی است ، آن که به تاریکی پای گذارد از آن چراغ روشنی جوید.

امام علي عليه السلام: هُمْ مَوْضِعُ سِرِّهِ وَ لَجَاءُ أَمْرِهِ وَ عَيْبَةُ عِلْمِهِ وَ مَوِيلُ حِكْمِهِ وَ كُھُوفُ كُتُبِهِ وَ جِبَالُ دِينِهِ .

آنان (ائمه ع)) دارندگان راز پیامبر(ص) و پشتیبان امر وی و ظرف علم و مرجع قوانین و دربردارنده کتب رسالت و کوه های پابرجای دین او هستند.

امام علي عليه السلام: نَحْنُ الشُّعَارُ وَالْأَصْحَابُ وَالْخَزَنَةُ وَالْأَبْوَابُ وَ لَا تُؤْتَى الْبُيُوتُ إِلَّا مِنْ أَبْوَابِهَا فَمَنْ أَعْتَاهَا مِنْ غَيْرِ أَبْوَابِهَا سُمِّيَ سَارِقًا .

ماییم مقربان و یاران خزانه داران معارف الهی و درهای ورود به خانه های علم و ایمان . به خانه ها وارد نمی شوند، مگر از درهای آن ها، پس هر کس از غیر درهای خانه ها وارد شود، دزد نامیده می شود!

امام علي عليه السلام: أَنْظَرُوا أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ فَالْزَمُوا سَمَتَهُمْ وَ اتَّبِعُوا أَعْتَرَهُمْ .

به خاندان پیامبرتان بنگرید و هر سو رفتند در پی آنان بروید.

امام علي عليه السلام: وَ خَلَّفَ فِينَا رَايَةَ الْحَقِّ، مَنْ تَقَدَّمَهَا مَرَقَ وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا زَهَقَ، وَ مَنْ لَزِمَهَا لِحَقَّ .

...و (رسول خدا(ص)) پرچم حق را در میان ما بر جای نهاد، کسی که از آن پیش افتد از دین بیرون است ، و آن که پس بماند تباه و سرنگون و آن که همراهی کند رستگار خواهد شد.

امام علي عليه السلام: مَنْ اَعْهَبَنَا فَلْيَعْمَلْ بِعَمَلِنَا وَلْيَتَجَلَّبِبِ الْوَرَعَ .

هر که ما (اهل بیت (ع)) را دوست می دارد باید چون رفتار ما عمل کند و جامه پارسایی دربرگیرد.

امام علي عليه السلام: لَا يُقَاسُ بِآلِ مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ) مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَحَدٌ وَ لَا يُسَوَّى بِهِمْ مَنْ جَرَتْ نِعْمَتُهُمْ عَلَيْهِ أَبَدًا .

هیچ کسی را از این امت، قیاس با آل محمد(ص) نتوان کرد و آنان را که نعمت ارشاد و هدایت آل محمد از سقوط نجات داده است نمی توان با آن پیشوایان الهی مساوی گرفت.

امام علي عليه السلام: بِنَا اهْتَدَيْتُمْ فِي الظُّلُمَاءِ وَ تَسَنَّمْتُمُ الْعُلْيَاءَ وَبِنَا انْفَجَرْتُمْ عَنِ السَّرَارِ .

(ای مردم بصره!) از تاریکی های جهالت و گمراهی به وسیله ما هدایت شدید، و به کمک ما به اوج ترقی رسیدید. صبح سعادت شما در پرتو شعاع وجود ما درخشیدن گرفت.

امام علي عليه السلام: هُمْ دَعَائِمُ الْإِسْلَامِ وَ وَلَايُجُ الْإِعتِصَامِ بِهِمْ عَادَ الْحَقُّ فِي نِصَابِهِ وَ انْزَاخَ الْبَاطِلِ عَنْهُ مَقَامِهِ .

آنان (اهل بیت) ستون های دینند و پناهگاه هایی که مردم را نگه می دارند. حق به یمن آنان به جای خود بازگشت و باطل از جایگاهش فرو افتاد.

امام علي عليه السلام: مَنْ رَكِبَ غَيْرَ سَفِينَتِنَا غَرِقَ .

هر کسی بر غیر کشتی ما (اهل بیت) سوار شود غرق می شود.

امام علي عليه السلام: أَوْلَى النَّاسِ بِنَا مَنْ وَالَانَا وَ عَادَى مَنْ عَادَانَا .

نزدیک ترین مردم به ما کسی است که ما را دوست بدارد و با دشمنان ما دشمن باشد.

امام علي عليه السلام: مَنْ يُعْطِ بِالْيَدِ الْقَصِيرَةِ يُعْطِ بِالْيَدِ الطَّوِيلَةِ .

هر آن که در حال تنگدستی انفاق کند، از راه گشاده دستی پاداش گیرد.

امام علي عليه السلام: لَا تَسْتَحْيِ مَنْ إِعْطَاءِ الْقَلِيلِ فَإِنَّ الْحَرَمَانَ أَعْقَلُ مِنْهُ .

از بخشش اندک شرم مدار، که محروم ساختن از آن ، اندک تر است.

عليه السلام: دِرْهَمُ الْفَقِيرِ أَزْكَى عِنْدَ اللَّهِ مِنْ دِينَارِ الْغَنِيِّ .

درهم تهیدست نزد خداوند، پاک تر از دینار توانگر است.

امام علي عليه السلام: فَمَنْ أَعْتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَلْيَصِلْ بِهِ الْقَرَابَةَ، وَلْيُحْسِنْ مِنْهُ الضِّيَافَةَ، وَلْيُفُكْ بِهِ الْأَسِيرَ وَالْعَانِي، وَلْيُعْطِ مِنْهُ الْفَقِيرَ وَالْغَارِمَ .

ثروتمند عطا یافته از خداوند را سزاوار است که خویشاوندانش را دریابد، گرسنگان را خوان بگستراند، اسیران و گرفتاران را از بند و زندان برهاند، و از بخشش خود وام داران و درویشان را بهره ور سازد

امام علي عليه السلام: الْمُنْصِفُ كَثِيرُ الْأَوْلِيَاءِ وَالْأَوْدَاعِ .

با انصاف ، دوستان و نزدیکان فراوان دارد.

امام علي عليه السلام: كُنْ سَمَحًا وَ لَا تَكُنْ مُبْذِرًا .

بخشنده باش ولی نه به حد اسراف و بی جا.

امام علي عليه السلام: فَأَعْنِصُوا النَّاسَ مِنْ أَعْنُفُسِكُمْ وَ اعْصِرُوا لِحَوَائِجِهِمْ فَأَعِنُّكُمْ

خُزَانُ الرَّعِيَّةِ وَ وَكَلَاءُ الْأُمَمَةِ وَ سُفَرَاءُ الْأَيِّمَةِ .

با مردمان به انصاف رفتار کنید و در برابر نیازشان بردبار باشید. چه ، شما خزانه داران رعیت ، وکیلان امت و نماینده پیشوایان جماعتید.

امام علي عليه السلام: إِنْهُ مَنْ يُنْصِفُ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ لَمْ يَزِدْهُ اللَّهُ إِلَّا عِزًّا .

بدانید که هر کس با مردم به انصاف رفتار کند، خداوند جز بر عزّت او نیفزاید.

امام علي عليه السلام: الْأَنْصَافُ شِيَمَةُ الْأَشْرَافِ .

انصاف خصلت بزرگان است.

امام علي عليه السلام: مِسْكِينُ ابْنِ آدَمَ: مَكْتُومُ الْأَجَلِ، مَكْنُونُ الْعِلِّ، مَحْفُوظُ الْعَمَلِ، تَوَلَّمُهُ الْبَقَّةُ، وَ تَقْتُلُهُ الشَّرْقَةُ، وَ تُثَبِّتُهُ الْعَرْقَةُ .

بینوا و بیچاره فرزند آدم ؛ مرگش پنهان ، بیماری ها و دردهایش پوشیده و کردارش نگاشته است ، و پشه ای او را آزار رساند، جرعه ای گلوگیر بکشدش و عرق ، تن وی را گنده گرداند.

امام علي عليه السلام: شَرُّ الْبِلَادِ بَلَدٌ لَا أَمْنَ فِيهِ وَ لَا خِصْبَ .

بدترین شهرها شهری است که در آن امنیت و ارزانی نباشد.

امام علي عليه السلام: اعْجَبُوا لِهَذَا الْإِنْسَانِ، يَنْظُرُ بِشَحْمٍ، وَ يَتَكَلَّمُ بِلَحْمٍ، وَ يَسْمَعُ بِعَظْمٍ وَ يَتَنَفَّسُ مِنْ حُرْمٍ .

از این آدمی در شگفت شوید: با پیه می نگرد و با گوشت سخن می گوید و با استخوان می شنود و از شکافی دم برمی آورد.

امام علي عليه السلام: رِفَاهِيَّةُ الْعَيْشِ فِي الْأَمَنِ .

آسایش زندگی در امنیت است.

امام علي عليه السلام: لَا نِعْمَةَ أَهْنَاءُ مِنَ الْأَمَنِ .

هیچ نعمتی گواراتر از امنیت نیست.

امام علي عليه السلام: شَرُّ الْأَوْطَانِ مَا لَمْ يَأْمَنْ فِيهِ الْقُطَّانُ .

بدترین وطن ها آن است که اقامت کنندگان در آن ایمن نباشند.

امام علي عليه السلام: فَإِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ لَمْ يَلْعَنِ الْقَرْنَ الْمَاضِيَ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ إِلَّا لَتَرْكِهِمُ الْأَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ .

خداوند سبحان نسل گذشته را مورد لعن و نفرین و عذاب خویش قرار نداد مگر به سبب اینکه امر به معروف و نهی از منکر را ترك کردند.

امام علي عليه السلام: **أَنْكَرِ الْمُنْكَرَ بِيَدِكَ وَ لِسَانِكَ** .

زشتی منکر را با دست و زبانت آشکار کن.

امام علي عليه السلام: **لَعَنَ اللَّهُ الْأَمْرِينَ بِالْمَعْرُوفِ التَّارِكِينَ لَهُ وَالنَّاهِينَ عَنِ الْمُنْكَرِ الْعَامِلِينَ بِهِ** .!

لعنت خدا بر آنان باد که به معروف امر می کنند و خود آن را وامی گذارند؛ و از منکر نهی می کنند و خود بدان دست می یازند.

امام علي عليه السلام: **فَرَضَ اللَّهُ... النَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ رَدْعًا لِلْسُّفْهَاءِ** .

خداوند نهی از منکر را برای بازداشتن بی خردان واجب نمود.

امام علي عليه السلام: **مَنْ نَهَى عَنِ الْمُنْكَرِ اعْرَغَمَ أَثُوفَ الْفَاسِقِينَ** .

هر کس نهی از منکر کند بینی فاسقان را بر خاک مالد.

امام علي عليه السلام: **الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ مَصْلَحَةٌ لِلْعَوَامِ** .

امر به معروف ، مصلحتی است برای عموم جامعه.

امام علي عليه السلام: **اعْزُزْ بِالْمَعْرُوفِ تَكُنْ مِنْ أَهْلِهِ** .

امر به معروف کن تا از اهل معروف باشی.

امام علي عليه السلام: **مَنْ أَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ شَدَّ ظُهُورَ الْمُؤْمِنِينَ** .

هر کس امر به معروف کند پشت مؤمنان را سخت و محکم گرداند.

امام علي عليه السلام: **قَوَامُ الشَّرِيعَةِ الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ** .

قوام شریعت به امر به معروف و نهی از منکر است.

امام علي عليه السلام: إِنَّ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ لَخُلُقَانٍ مِنَ خُلُقِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَ إِنَّهُمَا لَا يُقَرَّبَانِ مِنْ عَجَلٍ وَ لَا يَنْقُصُ إِنْ مِنْ رِزْقٍ .

همانا امر به معروف و نهی از منکر دو خلق از اخلاق خداوندی است و این دو صفت و فعالیت نه مرگی را نزدیک می کنند و نه از روزی کسی می کاهند.

امام علي عليه السلام: مَا أَعْمَالُ الْبِرِّ كُلُّهَا وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عِنْدَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ؛ إِلَّا كَنْفَثَةٌ فِي بَحْرِ لُجِّي .

همه کارهای نیک و جهاد در راه خدا، در برابر امر به معروف و نهی از منکر بیش از قطره ای [آب دهانی] در برابر دریای خروشان نیست.

امام علي عليه السلام: عَلَيْكَ بِالْأَمَانَةِ فَإِنَّهَا أَفْضَلُ دِيَانَةٍ .
امانتدار باش که برترین (مرتبه) دیانت است.

امام علي عليه السلام: مِنْ أَعْفَحَشِ الْخِيَانَةَ خِيَانَةُ الْوَدَائِعِ .
بدترین نوع خیانت ، خیانت در امانت ها است.

امام علي عليه السلام: أَدِّ الْأَمَانَةَ إِلَى مَنْ ائْتَمَنَكَ وَ لَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ .
امانت آن کس که تو را امین دانسته ادا کن و به آن کس که به تو خیانت کرده است خیانت مکن.

امام علي عليه السلام: ...: صَلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ اءَفْضَلُ مِنْ عَامَّةِ الصَّلَاةِ وَالصِّيَامِ .
آشتی دادن میان مردمان از همه نماز و روزه [مستحبی] بهتر است.

امام علي عليه السلام: أَلَا وَ إِنَّ إِعْطَاءَ الْمَالِ فِي غَيْرِ حَقِّهِ تَبْذِيرٌ وَ إِسْرَافٌ وَ هُوَ يَرْفَعُ صَاحِبَهُ فِي الدُّنْيَا وَ يَضَعُهُ فِي الْآخِرَةِ وَ يُكْرِمُهُ فِي النَّاسِ وَ يُهِنُّهُ عِنْدَ اللَّهِ .

آگاه باشید که بخشیدن مال (بیت المال) در مورد ناشایست ، اسراف و تبذیر است و اسراف گرچه صاحبش را در دنیا بالا می برد ولی در آخرت ساقطش می نماید. و در میان مردم عزیز می دارد ولی در نزد خدا پست و خوارش می سازد.

امام علي عليه السلام: اسْتَقْبِحْ مِنْ نَفْسِكَ مَا تَسْتَقْبِحُ مِنْ غَيْرِكَ .

آنچه برای دیگران زشت می دانی برای خود نیز زشت بدان.

امام علي عليه السلام: إِنَّمَا الشَّرَفُ بِالْعَقْلِ وَالْأَدَبِ، لَا بِالْمَالِ وَالْحَسَبِ .

همانا شرافت آدمی به سبب عقل و ادب است نه با مال و حسب.

امام علي عليه السلام: قُمْ عَنْ مَجْلِسِكَ لِإِيبِكَ وَ مُعَلِّمِكَ وَ إِنْ كُنْتَ أَمِيرًا .

به احترام پدر و معلّم از جای برخیز. اگر چه فرمانروا باشی.

امام علي عليه السلام: إِنَّكَ مُقَوِّمٌ بِأَدَبِكَ فَرْيَنَهُ بِالْحِلْمِ .

تو با ادب سنجیده می شوی ؛ پس آن را با بردباری زینت بخش.

امام علي عليه السلام: أَعْضَلُ الْأَدَبِ أَعْنُ يَقِفَ الْإِنْسَانُ عِنْدَ حَدِّهِ وَلَا يَتَعَدَّى قَدْرَهُ.

برترین ادب آن است که انسان حدّ خود را پاس دارد، و از اندازه خویش پا فراتر ننهد.

امام علي عليه السلام: لَا مِيرَاثَ كَالْأَدَبِ .

میراثی ماندگارتر و سودمندتر از ادب نیست.

امام علي عليه السلام: خَيْرُ مَا وَرَثَ الْأَبَاءُ الْأَبْنَاءُ الْأَدَبُ .

بهترین ارث پدران برای فرزندان ، ادب است.

امام علي عليه السلام: سَبَبُ تَرْكِیَةِ الْأَخْلَاقِ حُسْنُ الْأَدَبِ .

ادب نیکو سبب ترکیه اخلاق است.

امام علي عليه السلام: أَلَلْجَاجُ عُثْوَانُ الْعَطَبِ .

خصومت کردن با مردم ، مبداء هلاکت است.

امام علي عليه السلام: أُحْصِدِ الشَّرَّ مِنْ صَدْرِ غَيْرِكَ بِقَلْعِهِ مِنْ صَدْرِكَ .

با ریشه کن کردن بدی از سینه خود، بدی را از سینه دیگران ، بیرون کن!

امام علي عليه السلام: مَنْ لَمْ يُصْلِحْ أَخْلَاقَهُ كَثُرَتْ بَوَائِقُهُ .

کسی که اخلاقش را اصلاح نکند گرفتاری هایش زیاد شود.

امام علي عليه السلام: إِنْ كَانَ لَابَدٌّ مِنَ الْعَصَبِيَّةِ فَلْيَكُنْ تَعَصُّبُكُمْ لِمَكَارِمِ الْخِصَالِ وَ مَحَامِدِ الْأَفْعَالِ وَ مَحَاسِنِ الْأُمُورِ .

اگر قرار است تعصبی در کار باشد باید به خاطر اخلاق پسندیده ، کردار نیک و کارهای خوب باشد.

امام علي عليه السلام: خَيْرُ الْأَخْلَاقِ أَبْعَدُهَا مِنَ اللَّجَاجِ .

بهترین خلق ها آن است که از ستیزه جویی دورتر باشد.

امام علي عليه السلام: مُقَارَبَةُ النَّاسِ فِي أَخْلَاقِهِمْ أَعْمَنُ مِنْ غَوَائِلِهِمْ .

هماهنگی با اخلاق و رسوم مردم [درموارد مشروع] مایه امنیت ازشمنی و کینه آنان است

امام علي عليه السلام: أَلْحِدَةٌ ضَرَبَ مِنَ الْجُنُونِ، لَا يَنْ صَاحِبَهَا يَنْدَمُ، فَإِنْ لَمْ يَنْدَمْ فَجُنُونُهُ، مُسْتَحْكَمٌ .

تندخویی نوعی دیوانگی است . چرا که تندخو پشیمان گردد و اگر پشیمان نگشت دیوانگی اش استوار است.

امام علي عليه السلام: إِذَا لَقِيتُمْ إِخْوَانَكُمْ فَتَصَافَحُوا وَ اعْظَمُوا لَهُمُ الْبَشَاشَةَ .

وقتی برادرانتان را دیدار کردید با یکدیگر دست بدهید و خوشرویی خود را ظاهر کنید.

امام علي عليه السلام: لَا قَرِينَ كَحُسْنِ الْخُلُقِ .

هیچ همنشینی ، بسان خوش خلقی ، نیست.

امام علي عليه السلام: حُسْنُ الْخُلُقِ يُورِثُ الْمَحَبَّةَ وَ يُؤَكِّدُ الْمَوَدَّةَ .

خوش خلقی محبت به جای می گذارد و به مودت تحکیم می بخشد.

امام علي عليه السلام: الْبِشْرُ يُؤْنِسُ الرَّفَاقَ .

خوشرویی به دوستان انس بیشتری می دهد.

امام علي عليه السلام: **أَلْبِشْ أَوَّلَ النَّوَالِ** .

خوشرویی ، سرآغاز بخشش است.

امام علي عليه السلام: **أَلْبِشْ إِسْدَاءَ الصَّنِيعَةِ بِغَيْرِ مَوْئِنَةٍ** .

خوشرویی احسانی است بی هزینه.

امام علي عليه السلام: **أَلْطَّاقَةُ شِمَةِ الْحَرِّ** .

گشاده رویی خصلت آزاد مرد است.

امام علي عليه السلام: **أَلْبِشْ يُطْفِئُ نَارَ الْمُعَانَدَةِ** .

خوشرویی ، آتش دشمنی را خاموش می کند.

امام علي عليه السلام: **أَكْرَمُ الْحَسَبِ حُسْنُ الْخُلُقِ** .

گرامی ترین حسب و اصالت خانوادگی ، خوش خلقی است.

امام علي عليه السلام: **حُسْنُ الْخُلُقِ خَيْرُ قَرِينٍ** .

خوش خوئی بهترین همدم است.

امام علي عليه السلام: **فَيَا عَجَباً! وَ مَالِي لَا أَعْجَبُ مِنْ خَطَاءِ هَذِهِ الْفِرْقِ عَلَى اخْتِلَافِ**

حُجَجِهَا فِي دِينِهَا لَا يَقْتَصُونَ أَعْثَرَ نَبِيٍّ ، وَ لَا يَقْتَدُونَ بِعَمَلِ وَصِيٍّ .

شگفتا! چرا تعجب نکنم ؟ از خطا و اشتباه این گروه های پراکنده با این دلایل مختلفی که بر مذهب خود دارند؛ نه گام به جای گام پیغمبری می نهند و نه از عمل وصی پیغمبری پیروی می کنند.

امام علي عليه السلام: **إِيَّاكُمْ وَالْفُرْقَةَ فَإِنَّ الشَّاذَّ مِنَ النَّاسِ لِلشَّيْطَانِ** .

از تفرقه و اختلاف بپرهیزید، زیرا کسی که از مردم کناره گرفت و تنها گشت ، از آن شیطان خواهد بود.

امام علي عليه السلام: **أَيُّهَا النَّاسُ، ... عَرِّجُوا عَنْ طَرِيقِ الْمُنَافَرَةِ وَ، ضَعُوا تِيجَانَ**

الْمُفَاخَرَةِ .

ای مردم ... از اختلاف و پراکندگی به درآیید و تاج تفاخر و برتری جویی را از سر بنهید.

امام علي عليه السلام: بُئِسَ السَّعْيُ التَّفْرِقَةُ بَيْنَ الْإِلْفَيْنِ .

بدترین تلاش ، جدایی انداختن میان دو دوست است.

امام علي عليه السلام: مَا اخْتَلَفَتْ دَعْوَتَانِ إِلَّا كَانَتْ إِحْدِيهُمَا ضَلَالَةً .

هرگز دو دعوت اختلاف نکردند، مگر آن که یکی از آن دو گمراهی باشد.

امام علي عليه السلام: مَا خَيْرٌ بِخَيْرٍ بَعْدَهُ النَّارُ .

خوشی و نیکی که آتش (کیفر الهی) را به دنبال داشته باشد، خوشی و نیکی نیست.

امام علي عليه السلام: وَ لِسَانُ الصَّدَقِ يَجْعَلُهُ اللَّهُ لِلْمَرْءِ فِي النَّاسِ خَيْرٌ لَهُ مِنَ الْمَالِ يَرِثُهُ غَيْرُهُ .

نیکنامی ای که خدا برای کسی در میان مردم ، مقرر می دارد بهتر است برای او از مالی که به عنوان ارث در میان دیگران به یادگار می ماند.

امام علي عليه السلام: الْخَيْرُ لَا يَفْنَى .

کار خیر هرگز فانی نمی شود.

امام علي عليه السلام: الْبِرُّ عَمَلٌ مُصْلِحٌ .

نیکی [در حق دیگران] عملی است اصلاحگر.

امام علي عليه السلام: اِفْعَلُوا الْخَيْرَ وَ لَا تَحْقِرُوا مِنْهُ شَيْئاً فَإِنَّ صَغِيرَهُ كَبِيرٌ وَ قَلِيلُهُ كَثِيرٌ .

نیکوکار باشید و نیکوکاری را کوچک مشمرید، چرا که خرد آن بزرگ، و اندکش بسیار است .

امام علي عليه السلام: اِغْتَنِمْ صَنَائِعَ الْإِحْسَانِ وَ ارْزَعْ ذِمَمَ الْإِخْوَانِ .

[آنگاه که زمینه انجام] کارهای نیک [پیش آمد، آن] را غنیمت شمار؛ و عهدها و پیمان هایی را که با برادرانت بسته ای ، مراعات کن.

امام علي عليه السلام: اَلْمُحْسِنُ مِنْ صَدَقَ اقْوَالُهُ اَفْعَالُهُ .

نیکوکار کسی است که کردار او گفتارش را تصدیق کند.

امام علي عليه السلام: اِكْمَالُ الْمَعْرُوفِ اَحْسَنُ مِنْ ابْتِدَائِهِ .

به انجام رساندن نیکی بهتر از آغازیدن آن است.

امام علي عليه السلام: لَا يُزَهِّدَنَّكَ فِي الْمَعْرُوفِ مَنْ لَا يَشْكُرُهُ لَكَ، فَقَدْ يَشْكُرُكَ عَلَيْهِ مَنْ لَا يَسْتَمْتَعُ بِشَيْءٍ مِنْهُ وَ قَدْ تُدْرِكُ مِنْ شُكْرِ الشَّاكِرِ أَكْثَرَ مِمَّا أَضَاعَ الْكَافِرُ .

هرگز ناسپاسی افراد از انجام دادن کار نیک دلسردت نکند، که کسانی نیز هستند که بی هیچ بهره یا منتی ، سپاست می گویند، و چه بسا که از سپاس سپاسگزاران بیش از آنچه ناسپاس ، تباه ساخته ، بهره مند شوی.

امام علي عليه السلام: اَلْمَنْ يُنَكِّدُ الْاِحْسَانَ .

منت گذاری ، [وزن] احسان و نیکی را سبک می کند.

امام علي عليه السلام: عَاتِبْ اَخَاكَ بِالْاِحْسَانِ اِلَيْهِ، وَارْذُدْ شَرَّهُ بِالْاِنْعَامِ عَلَيْهِ .

برادرت را با نیکی کردن به او، سرزنش کن ، و آزارش را با انعام پاسخ بده.

امام علي عليه السلام: اَفْضَلُ الْمَعْرُوفِ اِغَاثَةُ الْمَكْهُوفِ .

با ارزش ترین کارهای نیک ، فریادرسی ستم دیده است.

امام علي عليه السلام: اَحْسِنْ كَمَا تُحِبُّ اَنْ يُحْسَنَ اِلَيْكَ .

[به دیگران] نیکی کن ، چنان که دوست می داری به تو نیکی شود.

امام علي عليه السلام: اَزْجُرِ الْمُسِيءَ بِثَوَابِ اَلْمُحْسِنِ .

با پاداش به نیکوکار، بدکار را از بدی بازدار.

امام علي عليه السلام: اَلْمُحْسِنُ مَنْ عَمَّ النَّاسَ بِالْاِحْسَانِ .

نیکوکار [واقعی و کامل] کسی است که به همه مردم نیکی کند [و احسانش را از هیچ کس دریغ نورزد].

امام علي عليه السلام: خَيْرُ الْبِرِّ مَا وَصَلَ إِلَى الْاُحْتِاجِ .

بهترین احسان [مالی] آن است که به نیازمند به آن برسد.

امام علي عليه السلام: إِذَا أُسْدِيَتْ إِلَيْكَ يَدٌ فَكَافِئْهَا بِمَا يُرْبِي عَلَيْهَا .

هر گاه دست احسانی به سوی تو دراز شد آن را با احسانی افزون تر، پاداش ده.

امام علي عليه السلام: أَلَا يَثَارُ شَيْمَةُ الْاَبْرَارِ .

از خودگذشتگی ، روش نیکان است.

امام علي عليه السلام: اَمْسِكْ عَنْ طَرِيقٍ إِذَا خِفْتَ ضَلَالَتَهُ فَإِنَّ الْكَفَّ عِنْدَ حَيْرَةِ

الضَّلَالِ خَيْرٌ مِنْ رُكُوبِ الْاَهْوَالِ .

از پیمودن راهی که بیم گمراهی در آن می رود خودداری کن . به یقین ، خودداری [از تصمیم و عمل] هنگام حیرت گمراهی ، بهتر از اقدام ترس آمیز است.

امام علي عليه السلام: اسْعَ فِي كَدْحِكَ وَ لَا تَكُنْ خَازِنًا لِغَيْرِكَ .

سعی در انجام عمل برای خود داشته باش و خزانه ای برای مال دنیای دیگران مباش (جمع کنی و برای دیگران بگذاری).

امام علي عليه السلام: الْحَزْمُ بِاجَالَةِ الرَّأْيِ وَالرَّأْيُ بِتَحْصِينِ الْاَسْرَارِ .

دوراندیشی در به کار انداختن اندیشه است ؛ و اندیشه به نگهداری اسرار.

امام علي عليه السلام: مَنْ نَظَرَ فِي الْعَوَاقِبِ سَلِمَ .

هر کس در عاقبت کار بیندیشد سالم می ماند.

امام علي عليه السلام: الْحَازِمُ مَنْ لَا يَشْغَلُهُ النَّعْمَةُ عَنِ الْعَمَلِ لِلْعَاقِبَةِ .

دوراندیش کسی است که نعمت او را از پرداختن به عمل برای آخرت باز ندارد.

امام علي عليه السلام: الْحَزْمُ بِضَاعَةٌ .

دوراندیشی سرمایه است.

امام علي عليه السلام: إِيَّاكَ وَ مَا يُعْتَدَرُ مِنْهُ .

از انجام کاری که عذرخواهی و شرمساری تو را در پی دارد، بپرهیز.

امام علي عليه السلام: الْحَذَرُ مِنْ عَدُوِّكَ بَعْدَ صَلَاحِهِ، فَإِنَّ الْعَدُوَّ رُبَّمَا قَارِبَ لِيَتَغَفَّلَ، فَخُذْ بِالْحَزْمِ وَاتَّهِمْ فِي ذَلِكَ حُسْنَ الظَّنِّ .

[مالکا!] از دشمن خود پس از آشتی بپرهیز که بسا دشمن به نزدیکی گراید تا غفلتی یابد - و کمین خود بگشاید - پس دور اندیش شو! و به راه خوش گمانی مرو.

امام علي عليه السلام: لَا تُغْلِقْ بَاباً يُعْجِزُكَ افْتِتَاحُهُ .

هرگز دری را که از باز کردنش وامی مانی [عاجز می مانی]، به روی خودت مبنده.

امام علي عليه السلام: اذْكُرُوا انْقِطَاعَ اللَّذَاتِ وَ بَقَاءَ التَّيْبَعَاتِ .

زودگذر بودن لذتها [ی نامشروع] و ماندگار بودن بازتاب آن را همواره به یاد داشته باشید.

امام علي عليه السلام: أَحْسِنُوا فِي عَقَبِ غَيْرِكُمْ تَحْفَظُوا فِي عَقَبِكُمْ .

در حق بازماندگان دیگران نیکی کنید تا شما را در نسل های آینده تان پاس دارند.

امام علي عليه السلام: مَنْ رَاقَبَ الْعَوَاقِبَ سَلَّمَ مِنَ النَّوَائِبِ .

آن که در عاقبت کارها دقیق شود از گرفتاری ها مصون می ماند.

امام علي عليه السلام: أَعْقَلُ النَّاسِ أَنْظَرُهُمْ فِي الْعَوَاقِبِ .

عاقل ترین مردم کسی است که بیشتر در عاقبت کارهایش بیندیشد.

امام علي عليه السلام: الظَّفَرُ بِالْحَزْمِ .

پیروزی با دوراندیشی و آینده نگری به دست می آید.

امام علي عليه السلام: أَكْثَرُ مَصَارِعِ الْعُقُولِ تَحْتَ بُرُوقِ الْمَطَامِعِ .

لغزشگاه خرد، بیشتر در زیر برق طمع است.

امام علي عليه السلام: الْحَرِيصُ فَقِيرٌ وَلَوْ مَلَكَ الدُّنْيَا بِحَذَافِيرِهَا .

آزمند همواره فقیر است هر چند تمام دنیا را مالک شود.

امام علي عليه السلام: الطَّامِعُ فِي وَثَاقِ الدُّلِّ .

شخص آزمند، در بند خواری است.

امام علي عليه السلام: الْحَرِيصُ عَبْدُ الْمَطَامِعِ .

انسان حریص ، برده آزمندی ها [ی خود] است.

امام علي عليه السلام: كَمْ مِّنْ مُّسْتَدْرِجٍ بِالْأَحْسَانِ إِلَيْهِ، وَ مَغْرُورٍ بِالسَّتْرِ عَلَيْهِ، وَ مَفْتُونٍ بِحُسْنِ الْقَوْلِ فِيهِ، وَ مَا ابْتَلَى اللَّهَ هُ أَحَدًا بِمِثْلِ الْأَمَلَاءِ لَهُ .

بسا کسان که نکو حالیشان دام بلا است ، خطاپوشی شان موجب غرور، و حُسن شهرت و خوشنامی شان سبب غلتیدن به گرداب فتنه . در میان آزمونهای الهی هیچ آزمونی همانند مهلت دادن به چنین کسانی نیست.

امام علي عليه السلام: فِي تَصَارِيفِ الْأَحْوَالِ تُعْرَفُ جَوَاهِرُ الرِّجَالِ .

در گردش روزگار و احوال ، حقیقت مردم شناخته می شود.

امام علي عليه السلام: إِنَّ عَظِيمَ الْأَجْرِ مُقَارِنُ عَظِيمِ الْبَلَاءِ .

پاداش بزرگ با بلای بزرگ همراه است.

امام علي عليه السلام: وَ لَكِنَّ اللَّهَ يَخْتَبِرُ عِبَادَهُ بِأَنْوَاعِ الشَّدَائِدِ وَ يَتَعَبَّدُهُمْ بِأَنْوَاعِ الْمَجَاهِدِ، وَ يَبْتَلِيهِمْ بِضُرُوبِ الْمَكَارِهِ إِخْرَاجاً لِلتَّكْبِيرِ مِنْ قُلُوبِهِمْ وَ إِسْكَاناً لِلتَّذَلُّلِ فِي نَفْسِهِمْ .

اما خداوند بندگانش را به انواع شداید می آزماید و با انواع مشکلات دعوت به عبادت می کند و به اقسام گرفتاریها مبتلا می نماید تا تکبر را از قلبهایشان خارج سازد و خضوع و آرامش را در آنها جایگزین نماید.

امام علي عليه السلام: كُلَّمَا كَانَتْ الْبُلُوى وَالْإِخْتِبَارُ أَغْظَمَ كَانَتْ الْمُثُوبَةُ وَالْجَزَاءُ

اعْجَزَلِ .

هر قدر امتحان و آزمایش بزرگ تر و مشکل تر باشد، ثواب و پاداش ، گرانقدرتر و بیشتر خواهد بود.

امام علي عليه السلام: وَالطَّمَانِينَةُ إِلَى كُلِّ أَحَدٍ قَبْلَ الْإِخْتِبَارِ لَهُ عَجْزٌ .

اعتماد کردن به هر کس پیش از آزمودن و ارزیابی [وی] ، نشان ناتوانی است.

امام علي عليه السلام: عِنْدَ تَعَاقُبِ الشَّدَائِدِ تَظْهَرُ فَضَائِلُ الْإِنْسَانِ .

ارزش آدمی به هنگام مواجهه با مشکلات آشکار می شود.

امام علي عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَقْصِمِ جَبَّارِي دَهْرٍ قَطُّ إِلَّا بَعْدَ تَمْهِيلٍ وَ رَخَاءٍ، وَ لَمْ يَجْزِرْ عَظَمَ أَحَدٍ مِنَ الْأُمَمِ إِلَّا بَعْدَ اعْزَلٍ وَ بَلَاءٍ .

خداوند هرگز جباران دنیا را در هم نشکسته مگر پس از آنکه به آنان نعمت فراوان بخشید. و هرگز استخوان شکسته زندگی ملتی را ترمیم نکرده مگر پس از آزمایش و تحمل مشکلات فراوان.

امام علي عليه السلام: إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يُتَابِعُ عَلَيْكَ النِّعَمَ مَعَ الْمَعَاصِي فَهُوَ اسْتِدْرَاجٌ لَكَ .

هر گاه دیدی خداوند با وجود گناهان ، پیوسته به تو نعمت می دهد، به هوش باش که آنها برای تو نوعی غافلگیری و مرگ ناگهانی است.

امام علي عليه السلام: الْجُوعُ خَيْرٌ مِنَ الْخُضُوعِ .

[تحمل] گرسنگی از خضوع [در برابر دیگران] بهتر است.

امام علي عليه السلام: وَ لَا تَرْخِّصُوا لِإِنْفُسِكُمْ. فَتَذْهَبَ بِكُمْ الرُّخْصُ مَذَاهِبَ الظُّلْمَةِ. وَ لَا تُدَاهِنُوا فِيهِجْمَ بِكُمْ الْأَذْهَانُ عَلَى الْمَعْصِيَةِ .

به خود بیش از حد آزادی مدهید که این شما را به ستمگری می کشاند، و آن قدر هم مدهانه و سستی نورزید که سستی شما را به معصیت (مصیبت) می کشاند.

امام علي عليه السلام: لَا تَكُنْ عَبْدَ غَيْرِكَ وَ قَدْ جَعَلَكَ اللَّهُ حُرًّا .

بنده دیگران مباش ، در حالی که خداوند تو را آزاد آفریده است.

امام علي عليه السلام: أَعْظَمُ الْبَلَاءِ انْقِطَاعُ الرَّجَاءِ .

قطع امید بزرگترین مصیبت است.

امام علي عليه السلام: أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ اثْنَانِ: اتِّبَاعُ الْهَوَى وَ طُولُ الْأَمَلِ .

ای مردم ، بیشتر از همه ، از دو چیز بر شما می ترسم ، پیروی از هوس ، و آرزوی دراز.

امام علي عليه السلام: أَلَا وَ إِنَّكُمْ فِي أَيَّامٍ أَمَلٍ مِنْ وَرَائِهِ أَجَلٌ .

بدانید که شما در روزهایی به سر می برید که فرصت جمع آوری توشه است و از پس آن ، مرگ است.

امام علي عليه السلام: الْأَمَانِيُّ شِيمَةُ الْحُمْقَى .

آرزوها [ی بسیار داشتن] خصلت کم خردان است.

امام علي عليه السلام: وَ لَا يَغْلِبَنَّ فِيهَا الْأَمَلُ، وَ لَا يَطُولَنَّ عَلَيْكُمْ فِيهَا الْأَمَدُ .

مبادا آرزوها بر شما در دنیا چیره شود، در صورتی که دوران عمر و مهلت شما طولانی نیست.

امام علي عليه السلام: الشَّقِيُّ مَنْ اغْتَرَّ بِحَالِهِ وَانْخَدَعَ لُغُورِ آمَالِهِ .

بدبخت کسی است که به حال خود مغرور شود و با آمال دور فریب خورد.

امام علي عليه السلام: مَنْ جَرَى فِي عِنَانِ أَعْمَلِهِ عَثَرَ بِأَعْجَلِهِ .

آن که با زمام آرزویش حرکت کند ناگهان با فرا رسیدن مرگش به زمین می خورد.

امام علي عليه السلام: مَنْ أَطَالَ الْأَمَلُ أَسَاءَ الْعَمَلُ .

کسی که به آرزوی دراز دل سپارد عملش به بدی می گراید.

امام علي عليه السلام: إِنَّ الْأَمَلَ يُسْهِى الْعَقْلَ وَ يُنْسِي الذِّكْرَ .

آرزوهای نفسانی ، خرد را به غفلت وادارد و یاد خدا را به فراموشی سپارد.

امام علي عليه السلام: اَعْذِبُوا الْاَمَلَ فَاتَّهُ غُرُورٌ وَ صَاحِبُهُ مَغْرُورٌ .

آرزو را راست می‌دانید که فریبنده است و آرزومند فریب خورده.

امام علي عليه السلام: مَنْ هَانَ عَلَيْهِ بَذْلُ الْاَمْوَالِ تَوَجَّهَتْ اِلَيْهِ الْاَمْالُ .

آن که بخشش اموال بر او سهل باشد، امیدها به او رو کنند.

امام علي عليه السلام: اَشْرَفُ الْغِنَى ، تَرَكَ الْمُنَى .

شرافتمندانه ترین توانگری ها، وانهادن آرزوها است.

امام علي عليه السلام: الْمَغْبُورُ مَنْ شُغِلَ بِالدُّنْيَا وَ فَاتَهُ حَظُّهُ مِنَ الْاٰخِرَةِ .

زیانکار کسی است که به دنیا مشغول گردد و بهره آخرت از او فوت شود.

امام علي عليه السلام: مِنَ الْفَسَادِ اِضَاعَةُ الزَّادِ وَ مَفْسَدَةُ الْمَعَادِ .

از جمله تباهکاری از دست دادن توشه و تباه ساختن آخرت است.

امام علي عليه السلام: وَ اَذْكُرْ قَبْرَكَ فَإِنَّ عَلَيْهِ مَمْرَكَ .

گور خویش را به یاد آور، چرا که باید از آن بگذری.

امام علي عليه السلام: طُوبَى لِلزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا الرَّاْغِبِينَ فِي الْاٰخِرَةِ .

خوشا به حال آنان که نسبت به دنیا زهد می ورزند و به آخرت گرایش دارند.

امام علي عليه السلام: قَدْ دُلِلْتُمْ عَلَى الزَّادِ وَ أُمِرْتُمْ بِالظَّنِّ وَ حُثِّتُمْ عَلَى الْمَسِيرِ، فَإِنَّمَا

أَنْتُمْ كَرَكِبٍ وَ قُوفٍ لَا يَذْرُونَ مَتَى تُؤْمَرُونَ بِالسَّيْرِ .

شما انسان ها، بر فراهم کردن توشه سفر رهنمون شده اید و فرمان کوچ یافته اید و حرکت را برانگیخته شده اید، داستان شما داستان کاروان بار افکنده ای را ماند که نمی داند چه زمانی فرمان حرکت می یابد.

امام علي عليه السلام: عِبَادَ اللَّهِ اِحْذَرُوا يَوْمًا تَفْحَصُ فِيهِ الْاَعْمَالُ وَ يَكْثُرُ

فِيهِ الزَّلْزَالُ وَ تَشْيِبُ فِيهِ الْاَطْفَالُ .

بندگان خدا! از روزی بترسید که عمل ها و ارسی می شود و اضطراب در آن زیاد، و کودکان پیر می شوند!

امام علي عليه السلام: مَنْ تَذَكَّرَ بَعْدَ السَّفَرِ اسْتَعَدَّ .

هر کس دوری سفر (قیامت) را یاد کند آماده راه گردد.

امام علي عليه السلام: طُوبَى لِمَنْ ذَكَرَ الْمَعَادَ وَ عَمِلَ لِلْحِسَابِ وَ قَنَعَ بِالْكَفَافِ وَ رَضِيَ عَنِ اللَّهِ .

خوشا به حال کسی که به یاد معاد باشد و برای روز حساب ، کار کند و به اندازه روزی خود قناعت نماید و از خدا خشنود باشد.

امام علي عليه السلام: الْعَمَلُ الصَّالِحُ حَرْثُ الْآخِرَةِ .

کردار نیک ، کشته ای برای آخرت است.

امام علي عليه السلام: أَعْمَالُ الْعِبَادِ فِي عَاجِلِهِمْ نَصَبُاءٌ غَيْنِهِمْ فِي آجِلِهِمْ .

کردار امروز مردم ، فردا پیش روی آنهاست.

امام علي عليه السلام: وَ لِكُلِّ غَادِرٍ لَوَاءٌ يُعْرَفُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

خائنان در روز قیامت پرچمی دارند که بدان شناخته می شوند.

امام علي عليه السلام: بِنَسِ الزَّادِ إِلَى الْمَعَادِ الْعُدْوَانُ عَلَى الْعِبَادِ .

بدترین توشه انسان برای معاد، تجاوز به بندگان خداست.

امام علي عليه السلام: وَ إِنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ وَ لَا حِسَابَ وَ غَدًا حِسَابٌ وَ لَا عَمَلَ .

امروز روز کار است و روز حساب نیست و فردا روز حساب است و روز کار نیست.

امام علي عليه السلام: اجْعَلْ جِدَّكَ لِإِغْدَادِ الْجَوَابِ لِيَوْمِ الْمَسْئَلَةِ وَالْحِسَابِ .

بکوش تا برای پاسخگویی در روز پرسش و حساب رسی آماده باشی.

امام علي عليه السلام: اِعْلَمْ أَنَّ حِسَابَ اللَّهِ أَكْثَرُ مِنْ حِسَابِ النَّاسِ .

بدان ! حسابرسی خداوند از حسابرسی مردم سخت تر است.

امام علي عليه السلام: فَاجْعَلُوا اجْتِهَادَكُمْ فِيهَا التَّزَوُّدَ مِنْ يَوْمِهَا الْقَصِيرِ لِيَوْمِ الْآخِرَةِ الطَّوِيلِ .

کوشش شما در دنیا این باشد که از این چند روزه کوتاه برای روزهای بلند آخرت توشه بگیرید.

امام علي عليه السلام: فَتَزَوَّدُوا فِي أَيَّامِ الْفَنَاءِ لِأَيَّامِ الْبَقَاءِ .

مردم ! در روزهای فناپذیر، برای روزگار جاودان ، توشه بگیرید.

امام علي عليه السلام: أَبْذُلْ مَالَكَ لِمَنْ بَذَلَ لَكَ وَجْهَهُ فَإِنَّ بَذْلَ الْوَجْهِ لَا يُوَازِيهِ شَيْءٌ .

مال خود را به کسی که برای تو از آبرویش گذاشته است ، ارزانی دار، زیرا هیچ چیز با بخشیدن آبرو برابری نکند.

امام علي عليه السلام: مَاءٌ وَجْهَكَ جَامِدٌ يُقَطِرُهُ السُّؤَالُ، فَأَنْظِرْ عِنْدَ مَنْ تُقَطِرُهُ .

آبروی تو بر جبین تو بسته است و خواهش ، آن را قطره قطره می چکاند. پس بنگر که آن را نزد چه کس فرو می چکانی!

امام علي عليه السلام: مَنْ ضَنَّ بِعَرَضِهِ فَلْيَدَعْ الْمِرَاءَ .

هر که آبروی خود را دوست دارد، باید از بگو مگو بپرهیزد.

امام علي عليه السلام: وَ لَا تَجْعَلْ عِرْضَكَ عَرَضاً لِنِبَالِ الْقَوْلِ .

آبرویت را آماج تیرهای گفتار قرار مده.

امام علي عليه السلام: مَا أَلْ مُجَاهِدُ الشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَعْظَمِ أَجْرٍ مِمَّنْ قَدَرَ

فَعَفَّ؛ لَكَادَ الْعَفِيفُ أَنْ يَكُونَ مَلَكاً مِنَ الْمَلَائِكَةِ .

اجر مجاهد شهید در راه خدا بیشتر از کسی نیست که قدرت بر گناه دارد اما خویشتنداری می کند. گویی که انسان پاکدامن ، فرشته ای است از فرشتگان!

امام علي عليه السلام: دَلِيلُ غَيْرَةِ الرَّجُلِ عِفَّتُهُ .

دلیل غیرت مرد عفت اوست.

امام علي عليه السلام: وَاصْفَحْ مَعَ الدَّوْلَةِ تَكُنْ لَكَ الْعَاقِبَةُ .

در چیرگی چشم پوش ، تا سرانجام [نیکو] از آن تو باشد.

امام علي عليه السلام: اَلْعَفْوُ زَكَاةُ الظَّفَرِ .

بخشش ، زکات پیروزی است.

امام علي عليه السلام: أَوْلَى النَّاسِ بِالْعَفْوِ أَقْدَرُهُمْ عَلَى الْعُقُوبَةِ .

سزاوارترین کس برای بخشودن ، اوست که تواناترین کس برای کیفر دادن باشد.

امام علي عليه السلام: اَلْعِلْمُ أَصْلُ كُلِّ خَيْرٍ .

علم ، ریشه هر خوبی است.

امام علي عليه السلام: اَلْعِلْمُ وَرَاثَةُ كَرِيمَةٍ .

دانش ، میراثی ارجمند است.

امام علي عليه السلام: أَرْفَعُ الْعِلْمِ مَا ظَهَرَ فِي الْجَوَارِحِ وَالْأَرْكَانِ .

برترین دانش آن است که در همه اندام - و در اعضا و ارکان بدن - پدیدار شود.

امام علي عليه السلام: إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَبْدًا خَطَرَ عَلَيْهِ الْعِلْمُ .

هر گاه خداوند خواری بنده ای را بخواهد، از دانش بی بهره اش کند.

امام علي عليه السلام: لَا خَيْرَ فِي عِلْمٍ لَيْسَ فِيهِ التَّفَكُّرُ .

علمی که با اندیشه همراه نباشد، سودمند نیست.

امام علي عليه السلام: اَلْكَتُبُ بَسَاتِينُ الْعُلَمَاءِ .

کتاب ها، بستان های دانشورانند.

امام علي عليه السلام: **الْعِلْمُ عِلْمَانِ: مَطْبُوعٌ وَ مَسْمُوعٌ وَ لَا يَنْفَعُ الْمَسْمُوعُ إِذَا لَمْ يَكُنِ الْمَطْبُوعُ** .

علم دو گونه است : سرشته به طينت و شنیده شده به گوش ، مادامی که شنیده شده ، به طينت سرشته نباشد، سودی ندهد.

امام علي عليه السلام: **أَطْعِ الْعِلْمَ وَاعْصِ الْجَهْلَ تُفْلِحَ** .

از علم پیروی کن و با جهل مخالفت کن تا رستگار شوی.

امام علي عليه السلام: **الْعِلْمُ خَيْرٌ مِّنَ الْمَالِ، الْعِلْمُ يَحْرُسُكَ، وَ أَنْتَ تَحْرُسُ الْمَالَ** .

دانش از مال بهتر است ، که دانش پاسبان توست و تو نگهبان مال.

امام علي عليه السلام: **الْأَيْمَانُ وَالْعِلْمُ أَخَوَانِ تَوَاعَمَانِ وَ رَفِيقَانِ لَا يَفْتَرِقَانِ** .

ایمان و علم ، دو برادر همزاد و دو دوست جدایی ناپذیرند.

امام علي عليه السلام: **وَ مَنْ عِلِمَ غَوَرَ الْعِلْمِ صَدَرَ عَنْ شَرَائِعِ الْحُكْمِ** .

آن کس که به ژرفای دانش برسد، از آبشخور دین سیراب گردد.

امام علي عليه السلام: **إِعْمَلُوا بِالْعِلْمِ تَسْعُدُوا** .

به علم عمل کنید تا سعادت مند شوید.

امام علي عليه السلام: **الْعِلْمُ مَقْرُونٌ بِالْعَمَلِ: فَمَنْ عِلِمَ عَمِلَ؛ وَالْعِلْمُ يَهْتَفُ بِالْعَمَلِ،**

فَإِنْ أَعْجَبَهُ وَ إِلَّا ارْتَحَلَ عَنْهُ .

دانش همنشین با عمل است ؛ بنابراین هر کس عالم است ، عامل نیز هست .

دانش (صاحب خویش را) به عمل فرامی خواند، اگر پاسخ داد (که مطلوب است) و گرنه روی از او بگرداند.

امام علي عليه السلام: **الْعَامِلُ بِالْعِلْمِ كَالسَّائِرِ عَلَى الطَّرِيقِ الْوَاضِحِ. فَلْيَنْظُرْ**

نَاطِرٌ؛ أَسَائِرٌ هُوَ أَمْ رَاجِعٌ؟ .

کسی که آگاهانه عمل می کند، مانند کسی است که در راه روشن حرکت می نماید، پس هر بینا باید بنگرد که آیا واقعاً پیش می رود یا پس می آید؟

امام علي عليه السلام: اَلْعِلْمُ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ يُحَاطَ بِهِ فَخُذُوا مِنْ كُلِّ عِلْمٍ أَحْسَنَهُ .

علم بیشتر از آن است که تمام قلمرو آن قابل احاطه باشد. پس ، از هر دانش بهترینش را برگزینید.

امام علي عليه السلام: رَبِّ عَالِمٍ قَدْ قَتَلَهُ جَهْلُهُ وَ عِلْمُهُ مَعَهُ لَا يَنْفَعُهُ .

چه بسیار دانشمند که نادانی اش او را هلاک کرده و علمش به او سودی نبخشیده است.

امام علي عليه السلام: اَلْعِلْمُ يُرْشِدُكَ وَالْعَمَلُ يَبْلُغُ بِكَ الْغَايَةَ .

علم به تو راه را نشان می دهد و عمل تو را به نهایت می رساند.

امام علي عليه السلام: آفَةُ الْعِلْمِ تَرْكُ الْعَمَلِ بِهِ .

آفت علم ، عمل نکردن به آن است.

امام علي عليه السلام: أَوْضَعَ الْعِلْمُ مَا وَقَفَ عَلَى اللِّسَانِ .

بی ارزش ترین دانش ، دانشی است که تنها در زبان بماند - و به گفت و شنود، بسنده شود -

امام علي عليه السلام: إِنَّمَا الْعَالِمُ مَنْ دَعَاهُ عِلْمُهُ إِلَى الْوَرَعِ وَالتَّقَى .

عالم کسی است که علمش او را به پارسایی و خداترسی فراخواند.

امام علي عليه السلام: اَلْعَالِمُ مَنْ عَرَفَ قَدْرَهُ .

دانا کسی است که قدر و اندازه خود را بشناسد.

امام علي عليه السلام: عَلَى الْعَالِمِ اءَنْ يَعْمَلَ بِمَا عِلْمٌ ثُمَّ يَطْلُبَ تَعَلَّمَ مَا لَمْ يَعْلَمْ .

بر دانشمند است ، که آنچه را می داند به کار بندد و سپس در پی یاد گرفتن آنچه نمی داند برود.

امام علي عليه السلام: مَا أَخَذَ اللَّهُ عَلَى أَهْلِ الْجَهْلِ أَعَنْ يَتَعَلَّمُوا حَتَّى أَخَذَ عَلَى أَهْلِ الْعِلْمِ أَعَنْ يُعَلِّمُوا .

خداوند پیش از آن که نادانان را به آموختن تکلیف کند، دانایان را به آموزش دادن متعهد ساخت.

امام علي عليه السلام: الْعُلَمَاءُ حُكَّامٌ عَلَى النَّاسِ .

دانشوران ، بر مردم حاکمیت دارند.

امام علي عليه السلام: جَمَالُ الْعَالِمِ عَمَلُهُ بِعِلْمِهِ .

زیبایی دانشمند، عمل کردن به علم خویش است.

امام علي عليه السلام: الْعُلَمَاءُ أَطْهَرُ النَّاسِ أَخْلَاقاً وَ أَقَلُّهُمْ فِي الْمَطَامِعِ أَعْرَاقاً .

دانشوران پاک خوترین و کم آزترین مردم اند.

امام علي عليه السلام: أَلْفَقِيهِ كُلُّ أَلْفَقِيهِ مَنْ لَمْ يُقْتَطِ النَّاسَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ .

دانای فهمیده و زیرک کسی است که مردم را از رحمت و آمرزش خدا ماعیوس نکند.

امام علي عليه السلام: وَ أَكْثَرُ مَدَارِسَةِ الْعُلَمَاءِ وَ مُنَاقَشَةِ الْحُكَمَاءِ فِي تَثْبِيتِ

مَا صَلَحَ عَلَيْهِ أَمْرُ بِلَادِكَ .

در آنچه کار شهرهایت را استوار می دارد، با دانشمندان فراوان گفتگو کن و با حکیمان فراوان سخن در میان گذار.

امام علي عليه السلام: الْمُؤْمِنُ الْعَالِمُ أَعْظَمُ أَجْراً مِنَ الصَّائِمِ الْغَازِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

مؤمن دانشور، اجر و پاداشش بیش از روزه داری است که در راه خدا جهاد می کند.

امام علي عليه السلام: الْعُلَمَاءُ غُرَبَاءُ لِكَثْرَةِ الْجُهَالِ .

چون نادانان فزونی یابند، دانشوران غریب گردند.

امام علي عليه السلام: هَلَكَ خُزَّانُ الْأَمْوَالِ وَ هُمْ أَعْيَاءُ وَ الْعُلَمَاءُ بِأَقْوَنَ مَا بَقِيَ الدَّهْرُ.

گنجوران مال ها مرده اند، گرچه زنده اند، و دانشمندان چندان که روزگار پاید، پاینده اند.

امام علي عليه السلام: 1- . إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ... رَجُلٌ قَمَشَ جَهْلًا مَوْضِعُ
فِي جُهَالِ الْأُمَّةِ غَارٌ فِي أَغْبَاشِ الْفِتْنَةِ، عَمَّ بِمَا فِي عَقْدِ الْهُدْنَةِ. قَدْ سَمَاهُ أَشْبَاهُ النَّاسِ
عَالِمًا وَ لَيْسَ بِهِ .

**مبغوض ترین مردم در پیشگاه خداوند... کسی است که انبوهی از نادانی ها را در خود
جمع کرده ، در میان توده ناآگاه برای خود پایگاهی ساخته است ، در امواج فتنه ها
جولان می دهد و از راز صلح یکسره بی خبر است . نا آگاهان مردم نما دانشمندش می
نامند در حالی که از هر علمی خالی است.**

امام علي عليه السلام: 2- . وَ آخِرُ قَدْ تَسْمَى عَالِمًا وَ لَيْسَ بِهِ فَاقْتَبَسَ جَهْلًا مِنْ
جُهَالٍ وَ أَضَالِيلَ مِنْ ضَلَالٍ .

**دسته ای، دانشمند نامیده می شوند ولی دانشمند نیستند، مقداری نادانی را از جاهلان
برگرفته و مقداری مطالب گمراه کننده را از گمراهان گرد آورده اند [و به هم
آمیخته اند تا خود را اندیشمند بخوانند]**

امام علي عليه السلام: آفَةُ الْعَالَمِ الْفَاجِرُ .

آفت مردم ، عالم آلوده دامن است.

امام علي عليه السلام: زَلَّةُ الْعَالِمِ كَانْكَسَارِ السَّفِينَةِ تَغْرُقُ وَ يَغْرُقُ مَعَهَا خَلْقٌ .

لغزش دانشمند چون شکستن کشتی است که هم خود غرق می شود و هم جمعی با آن.

امام علي عليه السلام: مَنْ فَهَمَ، عِلْمَ غَوَرَ الْعِلْمِ .

آن کس که فهمید به ژرفای دانش پی برد.

امام علي عليه السلام: خُذُوا مِنْ كُلِّ عِلْمٍ أَحْسَنَهُ فَإِنَّ النَّحْلَ يَأْكُلُ مِنْ كُلِّ زَهْرٍ أَزْيَنَهُ.

از هر دانشی بهترینش را برگزید، همچون زنبور عسل که بهترین گُلها را می خورد.

امام علي عليه السلام: مَنْهُوَ مَنْ لَا يَشْبَعَانِ: طَالِبُ عِلْمٍ وَ طَالِبُ دُنْيَا .

دو آزمندند که سیر نشوند؛ آن که علم آموزد و آن که مال اندوزد.

امام علي عليه السلام: فَاسْتَمِعُوا مِنْ رَبَّانِيكُمْ وَأَحْضِرُوا قُلُوبَكُمْ وَاسْتَيْقِظُوا إِنْ هَتَفَ بِكُمْ .

پس گفتار مرشد و عالم خداشناس خود را بشنوید، و قلب هاتان را در محضرش حاضر کنید، و با فریاد بیدارگرش از خواب گران برخیزید.

امام علي عليه السلام: أَيُّهَا النَّاسُ، اسْتَصْبِحُوا مِنْ شُعْلَةِ مِصْبَاحٍ وَاعِظْ مُتَعِظٍ وَامْتَاخُوا مِنْ صَفْوَعَيْنِ قَدْ رُوِّقَتْ مِنَ الْكَدْرِ .

ای مردم ! چراغ دل را از شعله گفتار گویندگان با عمل روشن سازید! ظرف های خویش را از آب زلال چشمه هایی که از آلودگی ها پاک است پر کنید.

امام علي عليه السلام: لَا يَسْتَحِينَنَّ أَحَدٌ إِذَا لَمْ يَعْلَمْ الشَّيْءَ أَنْ يَتَعَلَّمَهُ .

اگر کسی ، چیزی را نمی داند نباید از یاد گرفتن آن شرم کند.

امام علي عليه السلام: تَصْفِيَةُ الْعَمَلِ خَيْرٌ مِنَ الْعَمَلِ .

پاک کردن عمل [از ناخالصیها] از عمل ارزشمندتر است.

امام علي عليه السلام: الْمَرْءُ لَا يَصْحَبُهُ إِلَّا الْعَمَلُ .

تنها همراه مرد کردار اوست.

امام علي عليه السلام: مَنْ قَصَرَ فِي أَيَّامِ أَمَلِهِ قَبْلَ حُضُورِ أَجَلِهِ فَقَدْ خَسِرَ عَمَلُهُ وَ ضَرَّهٗ أَجَلُهُ .

کسی که قبل از فرا رسیدن مرگ در اعمال نیکو کوتاهی کند، حاصل کارش زیان است و مرگ او مایه خسران.

امام علي عليه السلام: أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ مَا أَكْرَهْتَ نَفْسَكَ عَلَيْهِ .

بهترین اعمال آن است که نفس خود را به انجامش ناگزیر سازی.

امام علي عليه السلام: عِبَادَ اللَّهِ، إِنَّهُ لَيْسَ لِمَا وَعَدَ اللَّهُ مِنَ الْخَيْرِ مَتْرَكٌ وَ لَا فِيمَا نَهَى عَنْهُ مِنَ الشَّرِّ مَرْغَبٌ .

بندگان خدا! نه در وعده های نیک خداوند بهانه ای بر ترك است و نه در کارهایی که از آن ها نهی کرده ، انگیزه ای برای عمل.

امام علي عليه السلام: وَ إِنَّ عَمَلَكَ لَيْسَ لَكَ بِطُعْمَةٍ وَ لَكِنَّهُ فِي عُقْكَ اِئْمَانَةٌ .

فرمانداری ، نه لقمه ای است برای شکمت ، بلکه امانتی است بر گردنت!

امام علي عليه السلام: اَلزَّيْنَةُ بِحُسْنِ الصَّوَابِ لَا بِحُسْنِ الثِّيَابِ .

زیبایی به نیکویی عمل است نه به زیبایی جامه ها.

امام علي عليه السلام: فَاعْمَلُوا وَالْعَمَلُ يُرْفَعُ، وَالتَّوْبَةُ تَنْفَعُ، وَالدُّعَاءُ يُسْمَعُ، وَالْحَالُ هَادِئَةٌ وَالْأَقْلَامُ جَارِيَةٌ. وَ بَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ عُمْرًا نَاقِصًا .

عمل کنید (تا هنگامی که) عمل (شما به پیشگاه خدا) بالا می رود و توبه نفع می بخشد و به دعاهاى شما ترتیب اثر داده می شود (عمل کنید تا زمانی که) احوال آرام و قلمهای (فرشتگان برای نوشتن اعمال) در جریان است ، به انجام اعمال صالح مبادرت ورزید پیش از آنکه عمرتان پایان یابد.

امام علي عليه السلام: لَمْ يَمُتْ مَنْ تَرَكَ اَعْفَالًا يُقْتَدَى بِهَا مِنَ الْخَيْرِ .

آن که کارهای شایسته پیروی به یادگار گذارد، نمرده است.

امام علي عليه السلام: كُنْ مَشْغُولًا بِمَا اَعْنَتْ عَنْهُ مَسْئُولٌ .

تنها به کاری پرداز که از آن بازخواست می شوی.

امام علي عليه السلام: اَلْعَمَلُ شِعَارُ الْمُؤْمِنِ .

شعار (واقعی) مؤ من ، عمل اوست.

امام علي عليه السلام: اعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ أَنَّ عَلَيْنَا رِصْدًا مِنْ أَنْفُسِكُمْ وَ عُيُونًا مِنْ جَوَارِحِكُمْ وَ حُقَافَ صِدْقٍ يَحْفَظُونَ أَعْمَالَكُمْ وَ عَدَدَ أَنْفُسِكُمْ .

بندگان خدا! بدانید که از خود شما برای شما نگهبانانی است و از اندامتان مراقبان و حافظانی صادق که اعمال شما و شمارش نفس هایتان را ثبت می کنند.

امام علي عليه السلام: مَنْ أَعْبَطَاءَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ .

کسی که عمل وی ، حرکتش را کند سازد، نسبش به او، شتاب نمی دهد.

امام علي عليه السلام: رَحِمَ اللَّهُ امْرَأَةً... قَدَّمَ خَالِصًا وَ عَمِلَ صَالِحًا .

خدا رحمت کند آن را که توشه ای خالص پیش فرستد و کردار نیک انجام دهد.

امام علي عليه السلام: لَا تِجَارَةَ كَالْعَمَلِ الصَّالِحِ .

هیچ تجارتی چون عمل صالح نیست.

امام علي عليه السلام: جَمِيلُ الْفِعْلِ يُنْبِئُ عَنْ طِيبِ الْأَصْلِ .

کار زیبا و پسندیده از پاکی نژاد خبر می دهد.

امام علي عليه السلام: إِنَّ الْمَالَ وَالْبَنِينَ حَرْتُ الدُّنْيَا، وَالْعَمَلَ الصَّالِحَ حَرْتُ الْآخِرَةِ .

همانا مال و فرزندان ، بهره این جهان است و کردار نیک ، کشته ای برای آن جهان.

امام علي عليه السلام: الْوَفَاءُ عُنْوَانُ الصَّفَاءِ .

وفاداری ، نشانه صفای باطن است.

امام علي عليه السلام: الْوَفَاءُ سَجِيَّةُ الْكِرَامِ .

وفا به عهد، خصلت کریمان است.

امام علي عليه السلام: الْوَفَاءُ تَوَاعُمُ الْأَمَانَةِ وَ زَيْنُ الْأُخُوَّةِ .

وفاداری ، همزادِ امانت داری و زینتِ برادری است.

امام علي عليه السلام: أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ الْوَفَاءَ تَوَاعُمُ الصِّدْقِ .

مردم ! وفا با صداقت آمیخته است.

امام علي عليه السلام: أَصْلُ الدِّينِ آدَاءُ الْأَمَانَةِ وَالْوَفَاءُ بِالْعُهُودِ .

ادای امانت و وفای به عهد، پایه دین است.

امام علي عليه السلام: الْوَفَاءُ لِأَهْلِ الْغَدْرِ عَذْرُ عِنْدَ اللَّهِ، وَالْغَدْرُ بِأَهْلِ الْغَدْرِ وَفَاءٌ عِنْدَ اللَّهِ .

در نزد خداوند، وفاداری به خیانتکاران خیانت ، و خیانت به آنان عین وفاست.

امام علي عليه السلام: إِنْ عَقَدْتَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ عَدُوٍّ لَكَ عُقْدَةً أَعُوْا أَعْلَبَسَتْهُ مِنْكَ ذِمَّةٌ فَحُطَّ عَنْكَ بِالْوَفَاءِ .

اگر با دشمنت پیمانی بستی و در ذمه خود، او را امان دادی ، به عهد خویش وفا کن.

امام علي عليه السلام: أَلْغَدْرُ شِيْمَةُ اللَّئَامِ .

پیمان شکنی ، خصلت فرومایگان است.

امام علي عليه السلام: بَعَثَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) لِإِنْجَازِ عِدَّتِهِ وَتَمَامِ نُبُوتِهِ، مَا عُوْذَا عَلَى النَّبِيِّينَ مِثْلُفُهُ، مَشْهُورَةٌ سِمَاتُهُ، كَرِيمًا مِيلَادُهُ.

خداوند سبحان برای وفای به وعده و اكمال دین خود، محمد(ص) رسول خویش را مبعوث ساخت . در حالی که از همه پیامبران برای بشارت به آمدنش پیمان گرفته شده بود با سیمای معروف ، و سرزمینی گرانمایه.

امام علي عليه السلام: أَلْغَدْرُ يُضَاعِفُ السَّيِّئَاتِ .

پیمان شکنی گناهان را چندین برابر می کند.

امام علي عليه السلام: قَدْ تَرَوْنَ عُهُودَ اللَّهِ مَنْقُوضَةً فَلَا تَغْضَبُون! وَاعْنَتُمْ لِنَقْضِ ذِمَمِ آبَائِكُمْ تَأْغَنُّونَ !.

شما پیمان های خدا را شکسته می بینید و خشم نمی گیرید، در حالی که ننگ شکستن پیمان های پدرانتان را نمی پذیرید.

امام علي عليه السلام: الْوَعْدُ وَجْهٌ وَالْإِنْجَازُ مَحَاسِنُهُ .

وعده ، صورت آدمی و عمل بدان ، آراستگی آن است.

امام علي عليه السلام: الْحَذَرُ الْحَذَرُ فَوَاللَّهِ لَقَدْ سَتَرَ حَتَّى كَانَتْهُ قَدْ غَفَرَ .

به هوش باش و آگاه ! به خدا سوگند، خداوند گناه کسان را چنان می پوشاند که گویا آن را بخشیده است.

امام علي عليه السلام: اعْكَبِرُ الْعَيْبَ اعَنْ تَعِيبَ مَا فِيكَ مِثْلُهُ .

بزرگترین زشتی آن است که زشت بدانی صفتی را که مانند آن در تو باشد.

امام علي عليه السلام: طُوبَى لِمَنْ شَغَلَهُ عَيْبُهُ عَنْ عُيُوبِ النَّاسِ .

خوشا آن که پرداختن به عیب خویش ، وی را از عیب دیگران بازدارد.

امام علي عليه السلام: وَلْيَكُنْ اعْبُدَ رَعِيَّتِكَ مِنْكَ وَاعْشَنُوهُمْ عِنْدَكَ اعْطَلَبَهُمْ لِمَعَائِبِ النَّاسِ .

و از رعیت آن را از خود دورتر دار و با او دشمن باش که عیب مردم را بیشتر جوید.

امام علي عليه السلام: الْأَفْرَاطُ فِي الْمَلَامَةِ يَشُبُّ نَارَ اللَّجَاجَةِ .

زیاده روی در نکوهش ، آتش لجاجت را شعله ور می سازد.

امام علي عليه السلام: لَا تَعْجَلْ فِي عَيْبِ أَحَدٍ بِذَنْبِهِ .

در گفتن عیب کسی که گناهی کرده است ، شتاب مکن.

امام علي عليه السلام: الْغَفْلَةُ أَضَرُّ الْأَعْدَاءِ .

غفلت زیان آورترین دشمنان است.

امام علي عليه السلام: أَفَّ لَكُمْ... لَا يُنَامُ عَنْكُمْ وَ أَنْتُمْ فِي غَفْلَةٍ سَاهُونَ .

نفرین بر شما، چشم دشمن برای تهاجم به شما خواب ندارد، در حالی که شما در غفلت و فراموشی زندگی می کنید.

امام علي عليه السلام: الْغَفْلَةُ شِيْمَةُ النَّوْكِ .

غفلت خوی نابخردان است.

امام علي عليه السلام: الْغَيْبَةُ جُهْدُ الْعَاجِزِ .

غیبت ، تلاش ناتوان است.

امام علي عليه السلام: مَنْ أَعْقَبَ اللَّوْمُ غَيْبَةَ الْإِخْوَانِ .

زشت ترین پستی ها، غیبت نیکان است.

امام علي عليه السلام: الْغَيْبَةُ آيَةُ الْمُنَافِقِ .

غیبت نشان منافق است.

امام علي عليه السلام: عَلَى قَدَرِ الْحَمِيَّةِ تَكُونُ الْغَيْرَةُ .

غیرت هر کس به اندازه حمیت اوست.

امام علي عليه السلام: غَيْرَةُ الرِّجَالِ إِيْمَانٌ .

غیرت مردان ، (عین) ایمان است.

امام علي عليه السلام: مَا زَنَى غَيُورٌ قَطُّ .

غیرتمند هرگز زنا نکند.

امام علي عليه السلام: أَيُّهَا النَّاسُ شَقُّوا أَمْوَاجَ الْفِتَنِ بِسُفْنِ النَّجَاةِ وَ عَرِّجُوا عَنْ

طَرِيقِ الْمُنَافَرَةِ وَضَعُوا تِجَانَ الْمُفَاخَرَةِ .

ای مردم ! با کشتی های نجات امواج فتنه را بشکافید و از راه عداوت و نفرت انگیزی برگردید و تاج های فخر فروشی را به يك سو نهید و به زمین بگذارید.

امام علي عليه السلام: كُنْ فِي الْفِتْنَةِ كَابِنِ اللَّبُونِ؛ لَا ظَهْرٌ فَيُرَكَّبَ، وَ لَا ضَرْعٌ فَيُخَلَبَ .

هنگام فتنه ،چونان بچه شتر باش ؛ نه پشتی دارد برای سوار شدن و نه پستانی برای دوشیدن.

امام علي عليه السلام: فَإِنْ شَغَبَ شَاغِبٌ اسْتُعْتَبَ فَإِنْ أَبِي قُوتِلَ .

اگر فتنه گری ، به آشوب برخیزد ، [استیضاح می شود و] مورد عتاب قرار می گیرد.
اگر [از توبه] سر باز زند کشته می شود.

امام علي عليه السلام: لَا فِتْنَةَ أَعْظَمُ مِنَ الشَّهْوَةِ .

فتنه ای عظیم تر از شهوت [و کشش انحرافی] نیست.

امام علي عليه السلام: لَا كُلُّ فُرْصَةٍ تُصَابُ .

هر فرصتی دست یافتنی نیست.

امام علي عليه السلام: إِضَاعَةُ الْفُرْصَةِ غُصَّةٌ .

از کف دادن فرصت اندوهبار است.

امام علي عليه السلام: الْفُرْصَةُ سَرِيعَةُ الْغَوْتِ وَ بَطِيئَةُ الْعُودِ .

فرصت زود فوت می شود و دیر برمی گردد.

امام علي عليه السلام: الْعُمْرُ تُفْنِيهِ اللَّحَظَاتُ .

لحظه ها [ی زودگذر] است که عمر را به [دست] فنا می سپارد.

امام علي عليه السلام: اجْعَلْ زَمَانَ رَخَائِكَ عُدَّةً لِإَيَّامِ بَلَائِكَ .

زمان فراخی و گشاده دستی ات را ذخیره ای برای روزهای سخت خود قرار ده.

امام علي عليه السلام: رَحِمَ اللَّهُ أَمْرَاءَ... اِغْتَنَمَ الْمَهْلَ وَ بَادَرَ الْأَجَلَ .

خدا بیامرزد کسی را که فرصتها را غنیمت شمرد و قبل از مرگ ، خود را
مهیای سفر آخرت کند.

امام علي عليه السلام: مَنْ أَمِنَ الزَّمَانَ خَانَهُ .

آن که از زمانه ایمن نشیند، خیانت آن بیند.

امام علي عليه السلام: السَّاعَاتُ تَخْتَرِمُ الْأَعمارَ وَ تُدْنِي مِنَ الْبَوَارِ .
ساعتها، عمرها را فرا می گیرند و به مرگ و هلاک نزدیک می کنند.

امام علي عليه السلام: الزَّمانُ يُرِيكَ الْعِبَرَ .

[گردش] روزگار عبرت ها را به تو می نمایاند.

امام علي عليه السلام: بادرِ الْفُرْصَةِ قَبْلَ أَنْ تَكُونَ غُصَّةً .
فرصت را غنیمت شمار پیش از آن که اندوهی گلوگیر شود.

امام علي عليه السلام: الْفُرْصُ تَمُرُّ مَرَّ السَّحابِ .
فرصت ها بسان ابرها [از دست] می رود.

امام علي عليه السلام: التَّواضُعُ يَرْفَعُ الْوَضِيعَ .
فروتنی فرومایه را بلند گرداند.

امام علي عليه السلام: لَا حَسَبَ كَالْتَّواضُعِ .
هیچ بزرگواری چون فروتنی نیست.

امام علي عليه السلام: التَّواضُعُ مَعَ الرَّفْعَةِ كَالْعَفْوِ عَنِ الْقُدْرَةِ .
فروتنی با بلندمرتبگی ، مانند بخشودن از سر قدرت است.

امام علي عليه السلام: رَأْسُ الْعِلْمِ التَّواضُعُ .
سر دانش فروتنی است.

امام علي عليه السلام: مَا أَقْبَحَ الْخُضُوعَ عِنْدَ الْحَاجَةِ .
چه زشت است فروتنی هنگام نیازمندی و تنگدستی.

امام علي عليه السلام: وَاعْتَمِدُوا وَضْعَ التَّدَلِّيِ عَلَى رُؤُوسِكُمْ وَ إِقَاءَ التَّعَزُّزِ تَحْتَ
أَعْقَادِكُمْ وَ خَلَعَ التَّكَبُّرِ مِنْ أَعْنَاقِكُمْ وَ اتَّخَذُوا التَّواضُعَ مَسْلَحَةً بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَ عَدُوِّكُمْ إِبْلِيسَ وَ
جُنُودِهِ .

تاج تواضع و فروتنی را بر سر نهید و تکبر و خودپسندی را زیر پا افکنید و حلقه های زنجیر خودبرتر بینی را از گردن بنهید، و فروتنی و تواضع را سنگر میان خود و دشمن تان یعنی ابلیس و سپاهیاناش برگزینید.

امام علي عليه السلام: الْفَقْرُ الْمَوْتُ الْأَكْبَرُ .

تهیدستی مرگ بزرگ تر است.

امام علي عليه السلام: يَا بُنَيَّ، إِنِّي أَعْخَافُ عَلَيْكَ الْفَقْرَ، فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنْهُ، فَإِنَّ الْفَقْرَ مَنَقَصَةٌ لِلدِّينِ مَذْهَبَةٌ لِلْعَقْلِ، دَاعِيَةٌ لِلْمَقْتِ !.

امام علی (ع) به فرزندش محمد حنفیه فرمود: فرزندم ! از فقر بر تو می ترسم ، از آن به خدا پناه ببر! چرا که فقر، دین انسان را ناقص و عقل و اندیشه او را مشوش و او را نسبت به مردم بدبین می سازد.

امام علي عليه السلام: وَالْفَقْرُ يُخْرِسُ الْفِطْنَ عَنْ حُجَّتِهِ .

تنگدستی زیرك را از بیان حجت و دلیلش گنگ و لال می گرداند.

امام علي عليه السلام: مَنْ وَجَدَ مَاءً وَ تُرَاباً ثُمَّ افْتَقَرَ فَأَعْبَدَهُ اللَّهُ .

کسی که آب و زمینی بیابد و نیازمند باشد، از رحمت خداوند به دور است.

امام علي عليه السلام: وَالْمُقِلُّ غَرِيبٌ فِي بَلَدَتِهِ .

بی چیز در دیار خویش هم غریب است.

امام علي عليه السلام: مَنْ أَظْهَرَ فَقْرَهُ أَذَلَّ قَدْرَهُ .

هر کس نداری اش را ظاهر کند، ارزش خود را پایین آورده است.

امام علي عليه السلام: وَاعْلَمُوا أَنَّ هَذَا الْقُرْآنَ هُوَ النَّاصِحُ الَّذِي لَا يَغُشُّ، وَالْهَادِي الَّذِي لَا يُضِلُّ .

بدانید که این قرآن خیرخواهی است که خیانت نمی کند و رهبری است که گمراه نمی سازد.

امام علي عليه السلام: عَلَيْكُمْ بِكِتَابِ اللَّهِ، فَإِنَّهُ الْحَبْلُ الْمَتِينُ وَالنُّورُ الْمُبِينُ،
وَالشِّفَاءُ النَّافِعُ وَالرَّيُّ النَّافِعُ وَالْعِصْمَةُ لِلْمُتَمَسِّكِ وَالنَّجَاةُ لِلْمُتَعَلِّقِ .

تمسك كنید به کتاب خداوند، زیرا این کتاب طنابی است محکم و نوری است آشکار و
شفایی است سودمند، و چشمه ای است سیراب کننده ، نگهبان برای کسی است که به او
تمسك جوید و نجات برای کسی است که به آن درآویزد.

امام علي عليه السلام: لِيَكُنْ سَمِيرُكَ الْقُرْآنُ .

باید که ندیمت (همنشینت) قرآن باشد.

امام علي عليه السلام: فِي الْقُرْآنِ نَبَأُ مَا قَبْلَكُمْ، وَ خَبْرُ مَا بَعْدَكُمْ، وَ حُكْمُ مَا بَيْنَكُمْ .

خبر گذشته و آینده و قوانین مورد نیاز امروزتان ، همه در قرآن است.

امام علي عليه السلام: فَاسْتَشْفُوهُ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَاسْتَعِينُوا بِهِ عَلَى لَأَوَائِكُمْ .

بهبودی خود را از قرآن بخواهید، و در سختی ها از آن طلب یاری نمایید.

امام علي عليه السلام: إِنَّ الْقُرْآنَ ظَاهِرُهُ أُنِيقٌ وَ بَاطِنُهُ عَمِيقٌ .

قرآن ، ظاهرش زیبا و باطنش ژرفاست.

امام علي عليه السلام: وَ مَا جَالَسَ هَذَا الْقُرْآنَ أَحَدٌ إِلَّا قَامَ عَنْهُ بِزِيَادَةٍ أَوْ

نُقْصَانٍ، زِيَادَةٍ فِي هُدًى وَ نُقْصَانٍ مِنْ عَمَى .

کسی با قرآن همنشین نشد، مگر آنکه از کنارش با فزونی ای یا کاستی ای برخاست .
فزونی در هدایت و کاهش از کوردلی.

امام علي عليه السلام: وَ تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ أَحْسَنُ الْحَدِيثِ .

قرآن را فرا گیرید که آن نیکوترین گفته ها است.

امام علي عليه السلام: تَدَبَّرُوا آيَاتِ الْقُرْآنِ وَاعْتَبِرُوا بِهِ فَإِنَّهُ أَبْلَغُ الْعِبَرِ .

درآیات قرآن به خوبی بیندیشید و از آن عبرت بگیرید. همانا قرآن رساترین عبرت هاست.

امام علي عليه السلام: أَحْسِنُوا تِلَاوَةَ الْقُرْآنِ فَإِنَّهُ أَنْفَعُ الْقَصَصِ وَاسْتَشْفُوا بِهِ فَإِنَّهُ شِفَاءُ الصُّدُورِ .

قرآن را نیکو تلاوت کنید که سودمندترین داستانها است و از آن شفا بجوید که شفای سینه ها است.

امام علي عليه السلام: وَاعْلَمُوا، اَعْنَهُ لَيْسَ عَلَى أَحَدٍ بَعْدَ الْقُرْآنِ مِنْ فَاقَةٍ، وَ لَا لِأَحَدٍ قَبْلَ الْقُرْآنِ مِنْ غِنَى .

بدانید نه کسی را پس از قرآن تهیدستی است و نه پیش از قرآن توانگری.

امام علي عليه السلام: إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ تَمَلُّ كَمَا تَمَلُّ الْأَبْدَانُ فَاَنْتَبِعُوا لَهَا طَرَائِفَ الْحِكَمِ.

دلها نیز همچون کالبدها خسته می گردد، برای آسایش دل ، در پی حکمت های نو و طرفه برآیید.

امام علي عليه السلام: إِنَّ لِلْقُلُوبِ إِقْبَالَاً وَ إِدْبَاراً؛ فَإِذَا اعْقَبَلَتْ فَاحْمِلُوهَا عَلَى النَّوَافِلِ، وَ إِذَا اعْدَبَرَتْ فَاقْتَصِرُوا بِهَا عَلَى الْفَرَائِضِ .

دل آدمی گاه روی می آورد و گاه روی برمی تابد. چون روی آورد به مستحباتش وادارید و چون روی برتافت به واجبات بسنده کنید.

امام علي عليه السلام: مَا مِنْ أَحَدٍ أَوْدَعَ قَلْباً سُرُوراً إِلَّا وَ خَلَقَ اللَّهُ لَهُ مِنْ ذَلِكَ السُّرُورِ لُطْفاً .

کسی که دلی را شاد کند خداوند عوض آن لطف و معنویتی را برایش می آفریند.

امام علي عليه السلام: اَعْلَا وَ إِنَّ مِنَ الْبَلَاءِ الْفَاقَةُ، وَ اَعَشَدُّ مِنَ الْفَاقَةِ مَرَضُ الْبَدَنِ وَ اَعَشَدُّ مِنْ مَرَضِ الْبَدَنِ مَرَضُ الْقَلْبِ .

آگاه باشید! فقر یکی از بلاهاست و بدتر از آن بیماری بدن است ، و از آن بدتر بیماری قلب است . [منظور امام از بیماری قلب فساد اخلاق و انحراف عقیده است.]

امام علي عليه السلام: طُوبَى لِمَنْ قَنَعَ بِالْكَفَافِ وَ رَضِيَ عَنِ اللَّهِ .

خوشا به حال کسی که به مقدار کفاف قناعت ورزد و از خدا راضی باشد.

امام علي عليه السلام: الْقَنَاعَةُ أَبْقَى عِزٍّ .

قناعت پایدارترین عزّت و شرف است.

امام علي عليه السلام: مَنْ عِزَّ النَّفْسِ لَزُومُ الْقَنَاعَةِ .

از نشانه های عزت نفس دوام بر قناعت است.

امام علي عليه السلام: الْقَانِعُ نَاجٍ مِنْ آفَاتِ الْمَطَامِعِ .

قانع از آسیب های آزمندی مصون است.

امام علي عليه السلام: عَلَيْكُمْ بِالْقَنَاعَةِ تَسْتَعْنُوا .

قناعت پیشه کنید تا توانگر شوید.

امام علي عليه السلام: الْقَنَاعَةُ سَيْفٌ لَا يَنْبُو .

قناعت شمشیری است [اقتصادی] که هرگز کند نمی شود.

امام علي عليه السلام: مَنْ رَضِيَ بِرِزْقِ اللَّهِ لَمْ يَحْزَنْ عَلَى مَا فَاتَهُ .

هر کس به روزی که خدا داده خشنود شود، برای آنچه از دست داده اندوهگین نگردد.

امام علي عليه السلام: وَلَيْكُنْ نَظْرُكَ فِي عِمَارَةِ الْأَرْضِ أَبْغَعُ مِنْ نَظْرِكَ فِي

اسْتِجْلَابِ الْخَرَاكِ لِإِنَّ ذَلِكَ لَا يُدْرِكُ إِلَّا بِالْعِمَارَةِ .

باید توجه تو در آبادانی زمین بیشتر از تلاش تو در گرفتن مالیات (از کشاورزان) باشد؛ زیرا دریافت مالیات جز به آبادانی زمین ممکن نمی شود.

امام علي عليه السلام: إِنَّمَا يُؤْتَى خَرَابُ الْأَرْضِ مِنْ إِعْوَارِ أَهْلِهَا وَ إِنَّمَا يُعَوَّرُ أَهْلُهَا

لِإِشْرَافِ أَنْفُسِ الْوُلَاةِ عَلَى الْجَمْعِ وَ سُوءِ ظَنِّهِمْ بِالْبَقَاءِ وَ قِلَّةِ إِنْتِفَاعِهِمْ بِالْعِبَرِ .

خرابی زمین ناشی از تنگدستی کسانی است که بر روی آن کار می کنند. کشاورزان هنگامی تنگدست گردند که والیان و دولتمردان به گردآوری مال ، روی آورده از رخدادهای عبرت نگیرند.

امام علي عليه السلام: الْكَامِلُ مَنْ غَلَبَ جِدُّهُ هَزْلَهُ .

کامل کسی است که جدیتش بر شوخ طبعی او چیره گردد.

امام علي عليه السلام: الْكَمَالُ فِي الدُّنْيَا مَفْقُودٌ .

تمامی کمال ها در دنیا به دست نیاید.

امام علي عليه السلام: الْكَمَالُ فِي ثَلَاثٍ الصَّبْرُ عَلَى النَّوَائِبِ وَالتَّوَرُّعُ فِي الْمَطَالِبِ وَاسْتِعَاْفُ الطَّالِبِ .

کمال در سه چیز است : شکیبایی بر گرفتاری ها، پارسایی در خواسته ها و مهربانی با خواهندگان.

امام علي عليه السلام: مِنْ كَمَالِ السَّعَادَةِ السَّعْيُ فِي صَلَاحِ الْجُمُهورِ .

از کمال سعادت [آدمی] تلاش در راه مصلحت توده مردم است.

امام علي عليه السلام: بُلُوغُ أَعْلَى الْمَنَازِلِ بِغَيْرِ اسْتِحْقَاقٍ مِنْ أَكْبَرِ أَسْبَابِ الْهَلَكَةِ .

دستیابی به مراتب و پست های عالی بدون شایستگی ، از عوامل و اسباب هلاکت آدمی است.

امام علي عليه السلام: الْحَقْدُ مَثَارُ الْغَضَبِ .

کینه ، ابزار خشم است.

امام علي عليه السلام: أَلْغُلْ دَاءُ الْقُلُوبِ .

بدخواهی ، درد دل ها است.

امام علي عليه السلام: وَ لَا تَبَاغَضُوا فَإِنَّهَا الْحَالِقَةُ .

کینه مورزید که نابود کننده برکت ها است.

امام علي عليه السلام: سَبَبُ الْفِتَنِ الْحَقْدُ .

مایه فتنه ها کینه است.

امام علي عليه السلام: رَحِمَ اللَّهُ امْرَأَةً... رَاقِبَ رَبِّهِ وَ خَافَ ذَنْبَهُ .

خدای رحمت کند مردی را که خدای را در نظر گیرد و از گناه خویش بترسد.

امام علي عليه السلام: نِعَمَ عَوْنِ الْمَعَاصِي الشَّبْعُ .

چه نیک یآوری است سیری بر [انجام] گناهان.

امام علي عليه السلام: كُلُّ يَوْمٍ لَا يُعْصَى اللَّهُ فِيهِ فَهُوَ عِيدٌ .

هر روزی که خدا نافرمانی نشود آن روز، روز عید است.

امام علي عليه السلام: اخذروا الذُّنُوبَ الْمُورِّطَةَ .

از گناهان تباه کننده برحذر باشید.

امام علي عليه السلام: مُذِيعُ الْفَاحِشَةِ كَفَاعِلُهَا .

فاش کننده زشتی ها، همانند انجام دهنده آنها است.

امام علي عليه السلام: مِنْ كَفَّارَاتِ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ إِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ .

فریادرسی به ستم دیده از کفاره گناه کبیره محسوب می شود.

امام علي عليه السلام: طُوبَى لِمَنْ... يَبْكِي عَلَى خَطِيئَتِهِ .

خوشا کسی ... که بر گناه خود بگرید.

امام علي عليه السلام: تَرَكَ الذَّنْبَ اءَهُوْنُ مِنْ طَلَبِ التَّوْبَةِ .

گناه نکردن آسان تر از توبه کردن است.

امام علي عليه السلام: اَلنَّدَمُ عَلَى الْخَطِيئَةِ يَمْحُوهَا .

پشیمانی از گناه ، گناه را محو می کند.

امام علي عليه السلام: إِنَّمَا هَلَاكَ مَنْ هَلَاكَ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِرُكُوبِهِمُ الْمَعَاصِيَ .

هر کس پیش از شما گرفتار هلاکت شده است ، بی گمان به دلیل ارتکاب گناهان است.

امام علي عليه السلام: لَا تَأْمَنْ عَلَى نَفْسِكَ صَغِيرَ مَعْصِيَةٍ فَلَعَلَّكَ مُعَذَّبٌ عَلَيْهِ .

بر گناه خُرد خویش ایمن مباش ، چه ، شاید تو را بر آن عذاب کنند.

امام علي عليه السلام: اَعَشَدُّ الذُّنُوبِ مَا اسْتَخَفَّ بِهِ صَاحِبُهُ .

بدترین گناه ، همان است که گناهکار آن را سبک شمارد.

امام علي عليه السلام: 1- . اَلْمَعْصِيَةُ تَمْنَعُ الْإِجَابَةَ .

گناه ، مانع پذیرش دعاست.

امام علي عليه السلام: 2- . إِذَا ظَهَرَتِ الْجَنَايَاتُ ارْتَفَعَتِ الْبَرَكَاتُ .

هر گاه جنایتها آشکار شود، برکت ها از میان می رود.

امام علي عليه السلام: 3- . مُدَاوِمَةُ الْمَعَاصِي تَقْطَعُ الرِّزْقَ .

اصرار بر گناهان ، روزی را می بُرد.

امام علي عليه السلام: اذْكُرُوا عِنْدَ الْمَعَاصِي ذَهَابَ اللَّذَاتِ وَ بَقَاءَ التَّبَعَاتِ .

هنگام ارتکاب گناه ، از بین رفتن لذت ها و باقی ماندن پیامدها را به یاد آورید.

امام علي عليه السلام: اَلشَّهَوَاتُ سُمُومٌ قَاتِلَاتٌ .

خواهش های نفسانی ، زهرهایی کُشنده اند!

امام علي عليه السلام: لَا أَشْجَعَ مِنْ بَرِيءٍ .

هیچکس مانند بیگناه شجاع نیست.

امام علي عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ يَبْتَلِي عِبَادَهُ عِنْدَ الْأَعْمَالِ السَّيِّئَةِ بِنَقْصِ الثَّمَرَاتِ وَ

حَبْسِ الْبَرَكَاتِ وَ إِغْلَاقِ خَزَائِنِ الْخَيْرَاتِ لِيُتُوبَ تَائِبٌ وَ يُقْلَعَ مُقْلَعٌ .

خداوند بندگانش را به هنگام کارهای زشت به کاهش میوه ها و دریغ داشتن برکتها و

فرو بستن گنجینه های خیر دچار می سازد تا توبه کار، توبه کند و معصیت

کار دل از معصیت برگذارد.

امام علي عليه السلام: الْفُجُورُ دَارُ حِصْنٍ ذَلِيلٍ لَا يَمْنَعُ أَهْلَهُ وَ لَا يُحَرِّزُ مَنْ لَجَاءَ إِلَيْهِ .

هرزگی جایگاهی سست و فرو ریخته است که اهلش را حراست نکند و بر پناهندگانش آغوش نگشاید.

امام علي عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَمْ يَرْضَ مِنْ أَوْلِيَائِهِ أَنْ يُعْصِيَ فِي الْأَرْضِ وَ هُمْ سَكُوتٌ مُذْعِنُونَ .

همانا خداوند از اولیاء خود نپسندیده است که در زمین گناه انجام گیرد و آنها همچنان ساکت و آرام باشند.

امام علي عليه السلام1: - الْمُؤْمِنُ مَنْ طَهَّرَ قَلْبَهُ مِنَ الدَّنِيَّةِ .

مؤمن کسی است که دل خود را از صفات پست پاک کند.

امام علي عليه السلام2: - الْمُؤْمِنُ مَنْ تَحَمَّلَ أَدَى النَّاسِ وَ لَا يَتَأَذَى أَحَدًا بِهِ .

مؤمن کسی است که آزار مردم را تحمل کند و کسی از او آزار نبیند.

امام علي عليه السلام: الْمُؤْمِنُ عَفِيفٌ مُقْتَنِعٌ مُتَنَزِّهٌ مُتَوَرِّعٌ .

مؤمن عقیف (بازدارنده خود از غیر حلال) دوری کننده (از محرمات) و پرهیزگار است.

امام علي عليه السلام: الْمُؤْمِنُ كَيِّسٌ عَاقِلٌ .

مؤمن هشیار و عاقل است.

امام علي عليه السلام: إِنَّ بَشَرَ الْمُؤْمِنِ فِي وَجْهِهِ وَ قُوَّتُهُ فِي دِينِهِ وَ حُزْنُهُ فِي قَلْبِهِ .

شادی مؤمن در چهره، قدرتش در دینش و اندوهش در دل اوست.

امام علي عليه السلام: إِذَا اخْتَشَمَ الْمُؤْمِنُ إِعْخَاهُ فَقَدْ فَارَقَهُ .

آن گاه که مؤمن برادر خود را خشمگین ساخت، میان خود و او جدایی انداخت.

امام علي عليه السلام: سَبَابُ الْمُؤْمِنِ فِسْقٌ .

دشنام دادن مؤمن فسق است.

امام علي عليه السلام: اَلْمُؤْمِنُ إِذَا سُئِلَ اءَسْعَفَ وَ إِذَا سَأَلَ حَفَّفَ .

هر گاه از مؤمن چیزی خواسته شود برمی آورد و چون خود چیزی بخواهد آسان می گیرد. [اصرار نمی ورزد]

امام علي عليه السلام: لِلْمُؤْمِنِ ثَلَاثُ سَاعَاتٍ: فَسَاعَةٌ يُنَاجِي فِيهَا رَبَّهُ، وَ سَاعَةٌ يَرُمُّ مَعَاشَهُ، وَ سَاعَةٌ يُخَلِّي بَيْنَ نَفْسِهِ وَ بَيْنَ لَذَّتِهَا فِيمَا يَحِلُّ وَ يَجْمَلُ .

مؤمن را سه ساعت است : ساعتی که در آن با پروردگارش به راز و نیاز است و ساعتی که در آن زندگانی خود را کارساز است و ساعتی که در حلال و نیکو با لذت نفس دمساز است.

امام علي عليه السلام: وَ اِنِّي لَعَلَى بَيْنَةِ مَنْ رَبِّي وَ مِنْهَاجٍ مِنْ نَبِيِّ ، وَ اِنِّي لَعَلَى الطَّرِيقِ الْوَاضِحِ .

همانا من بر دلیل روشن پروردگارم و بر راه آشکار پیامبر راه می روم و در راهی روشن قرار دارم.

امام علي عليه السلام: وَ ذَلِكَ زَمَانٌ لَا يَنْجُو فِيهِ إِلَّا كُلُّ مُؤْمِنٍ نَوْمَةٍ. اِنْ شَهِدَ لَمْ يُعْرِفْ وَ اِنْ غَابَ لَمْ يُفْتَقَدْ .

[از روزگار نیامده ای سخن می گویم] و آن زمانی است که جز مؤمن ناب و نایاب و گمنام را، راه نجاتی نخواهد بود. هم او که چون به صحنه درآید کسی او را نشناسد، و اگر نباشد، کسی سراغش را نگیرد.

امام علي عليه السلام: اِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا نَظَرَ اِغْتَبَرَ .

مؤمن هرگاه بنگرد، پند گیرد.

امام علي عليه السلام: مَنْ شَكَا الْحَاجَةَ إِلَى مُؤْمِنٍ. فَكَأَنَّهُ شَكَاهَا إِلَى اللَّهِ؛ وَ مَنْ شَكَاهَا إِلَى كَافِرٍ، فَكَأَنَّمَا شَكَا اللَّهَ .

کسی که حاجت خود را نزد مؤمنی برد، گویا نزد خدا برده و کسی که نزد کافری برد گویی از خدایش شکایت کرده.

امام علي عليه السلام: اَلْمَوَدَّةُ أَقْرَبُ رَحِمٍ .

مهربانی کردن نزدیکترین خویشاوندی است.

امام علي عليه السلام: يَهْلِكُ فِي رَجُلَانِ: مُحِبُّ مُفْرِطٍ وَ بَاهِتٌ مُفْتَرٍ .

دو تن درباره من تباه گردیدند؛ دوستی که از حد بگذراند و دروغ بافنده ای که از آنچه در من نیست ، سخن راند.

امام علي عليه السلام: أَلَرَّفَقُ أَخُو الْمُؤْمِنِ .

مدارا برادر مؤمن است.

امام علي عليه السلام: لَنْ لِمَنْ غَالَطَكَ فَإِنَّهُ يُوشِكُ أَنْ يَلِينَ لَكَ .

در برابر درشتخویی دیگران ، نرمی را پیشه خود ساز که بدون تردید او نیز به نرمخویی در برابر تو خواهد پرداخت.

امام علي عليه السلام: أَلَرَّفَقُ يُيسِّرُ الصَّعَابَ وَ يُسَهِّلُ شَدِيدَ الْأَسْبَابِ .

مدارا سختیها را آسان می کند و اسباب را هموار می سازد.

امام علي عليه السلام: اخْلَطِ الشَّدَّةَ بِرِفْقٍ وَارْفُقْ مَا كَانَ الرِّفْقُ اِعْوَاقَ .

شدت را با نرمی درآمیز و مهربانی کن (البته) تا زمانی که نرمی و مهربانی موافق تر برای پیشبرد کار باشد.

امام علي عليه السلام: أَلَرَّفَقُ يُؤَدِّي إِلَى السَّلَامِ .

نرمی و مدارا کردن با مردم ، موجب آشتی می شود.

امام علي عليه السلام: إِذَا كَانَ الرِّفْقُ خُرْقًا، كَانَ الْخُرْقُ رِفْقًا .

جایی که مدارا درشتی به حساب آید، به جای مدارا درشتی باید.

امام علي عليه السلام: مَنْ ظَنَّ بِكَ خَيْرًا فَصَدَّقْ ظَنَّهُ .

کسی که به تو حسن ظن دارد گمان او را [با نیکویی در کار] تصدیق کن.

امام علي عليه السلام: مَنْ جَعَلَ الْمِرَاءَ دِينًا لَمْ يُصْبِحْ لَيْلُهُ .

آن که جدال پیشه کند، شبش صبح نشود.

امام علي عليه السلام: (سَلِّ) عَنِ الْجَارِ قَبْلَ الدَّارِ .

پیش از خانه از همسایه بپرس.

امام علي عليه السلام: لَيْسَ بَلَدٌ بِأَحَقَّ بِكَ مِنْ بَلَدٍ خَيْرُ الْبِلَادِ مَا حَمَلَكَ .

شهری، تو را از شهر دیگر بهتر نیست . بهترین شهرها آن است که زندگیت را هموار کند.

امام علي عليه السلام: إِنَّهُ لَا يَضِلُّ مَنْ هَدَاهُ وَ لَا يَلُؤُا مَنْ عَادَاهُ وَ لَا يَفْتَقِرُ مَنْ كَفَاهُ .

خدا هر که راه نماید، گمراه نباشد و دشمنش را کسی پناه نباشد و آن را که او کارگزار شد، نیازی [به مال و جاه] نباشد.

امام علي عليه السلام: رَحِمَ اللَّهُ أَمْرَاءَ... أَخَذَ بِحُجْرَةِ هَادٍ فَتَجَا .

خدا پیامرزد مردی را که در پی راهنمایی افتاد و نجات یافت.

امام علي عليه السلام: لَيْسَ طَالِبُ الدِّينِ مَنْ خَبَطَ أَوْ خَلَطَ .

کسی که در اشتباه یا تحیر بسر می برد، طالب دین نیست.

امام علي عليه السلام: فَإِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ لَمْ يَخْلُقْكُمْ عَبَثًا وَ لَمْ يَتْرُكْكُمْ سُدىً ، وَ لَمْ يَدْعُكُمْ فِي جَهَالَةٍ وَ لَا عَمَى. قَدْ سَمَىٰ عَائِثَكُمْ وَ عِلَّمَ أَعْمَالَكُمْ وَ كَتَبَ أَعْمَالَكُمْ وَ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ الْكِتَابَ تَبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ .

خداوند سبحان شما را پوچ نیافریده است و بی هدف رهايتان نکرده ، و در نادانی و نابینایی ، به خوشتنتان و انهداده است . تمامی آثار وجودیتان را با نام و نشانی مشخص ضبط کرده ، به اعمالتان آگاه است و اجل هاتان را رقم زده است . شما را کتابی فرو فرستاده که روشنگر همه چیز است.

امام علي عليه السلام: وَ وَاتَرَ إِلَيْهِمْ أَنْبِيَاءَهُ، لِيَسْتَأْذِنُوهُمْ مِيثَاقَ فِطْرَتِهِ .

و پی در پی رسولان خود را به سوی آنان فرستاد تا پیمان فطرت را از آنان مطالبه نمایند.

امام علي عليه السلام: أَلْمُرْتَابُ لَا دِينَ لَهُ .

فرد شگاک دین ندارد.

امام علي عليه السلام: وَ قَدْ تَوَكَّلَ اللَّهُ لَا هَلْ هَذَا الدِّينِ بِإِعْزَازِ الْحَوْزَةِ، وَ سَتْرِ الْعَوْرَةِ.

خدای ضمانت کرده است که حدود و نواحی اهل اسلام را عزت بخشد و عیوبشان را پوشیده بدارد.

امام علي عليه السلام: فَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا تَتَحَقَّقُ شِفَوْتُهُ .

پس هر که جز اسلام دینی را پیروی کند، به یقین بدبخت است.

امام علي عليه السلام: اسْتَعِدُّوا لِمَسِيرِ إِلَى قَوْمٍ حَيَارَى عَنِ الْحَقِّ لَا يُبْصِرُونَهُ وَ مُوزَعِينَ بِالْجَوْرِ لَا يَعْدِلُونَ بِهِ جُفَاءً عَنِ الْكِتَابِ، نُكِبَ عَنِ الطَّرِيقِ !.

برای حرکت به سوی کسانی آماده شوید که در شناخت حق سرگردان اند و بینشی ندارند، در باتلاق تجاوز فرومانده اند و خلاصی نمی یابند، از کتاب فاصله گرفته اند و از راه بیرون افتاده اند.

امام علي عليه السلام: مَنْ مَاتَ مِنْكُمْ عَلَى فِرَاشِهِ وَ هُوَ عَلَى مَعْرِفَةِ حَقِّ رَبِّهِ وَ حَقِّ رَسُولِهِ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ مَاتَ شَهِيدًا، وَ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ .

هر کس از شما در حالی که حق پروردگار و حق پیامبر(ص) و حق اهل بیت پیامبرش را شناخته باشد در بستر بمیرد، شهید از دنیا رفته و مزد او با خداست.

امام علي عليه السلام: أَلْرَّائِحُ إِلَى اللَّهِ كَالظَّمْنَانِ يَرِدُ الْمَاءَ .

آن که به سوی خدا روی نماید چون تشنه ای است که به آب درآید.

امام علي عليه السلام: وَاللَّهِ لَا بَنُ أَبِي طَالِبٍ آتَسُ بِالْمَوْتِ مِنَ الطِّفْلِ بِثَدْيِ أُمِّهِ .

به خدا سوگند که انس پسر ابی طالب به مرگ ، بیش از انسی است که نوزاد به پستان مادرش دارد.

امام علي عليه السلام: إِنَّ أَكْرَمَ الْمَوْتِ الْقَتْلُ .

گرامی ترین مرگها کشته شدن - در راه خدا - است.

امام علي عليه السلام: مَنْ ارْتَقَبَ الْمَوْتَ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرَاتِ .

آن که مرگ را چشم داشت ، در کارهای نیک پای پیش گذاشت.

امام علي عليه السلام: الْمَوْتُ فِي حَيَاتِكُمْ مَقْهُورِينَ وَالْحَيَاةُ فِي مَوْتِكُمْ قَاهِرِينَ .

مرگ و نابودی ، در زندگی تواعم با شکست و زندگی ، در مرگ سرخ و پیروزی آفرین شما است.

امام علي عليه السلام: اَعْلَا فَادْكُرُوا هَادِمَ اللَّذَاتِ وَ مُنْغَصَّ الشَّهَوَاتِ وَ قَاطِعَ الْأُمْنِيَّاتِ عِنْدَ الْمُسَاوَرَةِ لِلْأَعْمَالِ الْقَبِيحَةِ .

هان ! آنگاه که به کارهای زشت شتاب می آرید، بر هم زننده لذت ها، تیره کننده شهوت ها و برنده آرزوها را به یاد آرید.

امام علي عليه السلام: مَنْ أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِ الْمَوْتِ رَضِيَ مِنَ الدُّنْيَا بِالْيَسِيرِ .

هر که مرگ را بسیار یاد نماید، به آندک از دنیا خشنود باشد.

امام علي عليه السلام: الْمَكْرُ بِمَنْ اِتَّمَنَّاكَ كُفْرٌ .

به کار بردن حيله درباره کسی که به تو اطمینان کرده کفر [و ناسپاسی] است.

امام علي عليه السلام: مَا كُلُّ مَفْتُونٍ يُعَاتَبُ .

هر فریب خورده را سرزنش نتوان کرد.

امام علي عليه السلام: وَالْمَغْبُونُ مَنْ غَبِنَ نَفْسَهُ. وَالْمَغْبُوطُ مَنْ سَلِمَ لَهُ دِينُهُ .

مغبون واقعی کسی است که خود را مغبون سازد. و آن کس مورد غبطه خواهد بود که دینش سالم بماند.

امام علي عليه السلام: إِنَّ أَعَشَّ النَّاسِ أَعَشُّهُمْ لِنَفْسِهِ وَ أَعْصَاهُمْ لِرَبِّهِ .

خیانتکارترین مردم ، خیانتکارترین آنها به خویشان و نافرمان ترینشان به پروردگار است .

امام علي عليه السلام: الْغَشُّ يَكْسِبُ الْمَسَبَّةَ .

فریبکاری [و غش در معامله] سبب بدگویی است.

امام علي عليه السلام: اَلْعَشُوشُ لِسَانُهُ حُلُوٌّ وَ قَلْبُهُ مُرٌّ .

فريبکار زبانی شیرین و دلی تلخ دارد.

امام علي عليه السلام: مَنْ عَظَّمَ صِغَارَ الْمَصَائِبِ ابْتَلَاهُ اللَّهُ بِكِبَارِهَا .

آن که مصائب کوچک را بزرگ شمارد، خداوند او را به مصیبت های بزرگ مبتلا می سازد.

امام علي عليه السلام: تَنْزِلُ الْمُثُوبَةُ عَلَى قَدْرِ الْمُصِيبَةِ .

ثواب به اندازه مصیبت [به مصیبت زده] داده می شود.

امام علي عليه السلام: اَلْمُشَاوَرَةُ رَاحَةٌ لَكَ وَ تَعَبٌ لِغَيْرِكَ .

مشورت کردن ، آسایش تو و زحمت دیگران است.

امام علي عليه السلام: شَاوِرْ قَبْلَ اَعْنِ تَغْرَمَ .

پیش از تصمیم ، مشورت کن.

امام علي عليه السلام: خَيْرُ مَنْ شَاوَرْتَ ذُووُ النُّهْيِ وَالْعِلْمِ وَ اَوْلُو التَّجَارِبِ وَالْحَزْمِ .

بهترین کسان برای مشورت ، صاحبان خرد و دانش و افراد با تجربه و دوراندیش هستند.

امام علي عليه السلام: اِسْتَشِرْ عَدُوَّكَ الْعَاقِلَ وَ اِخْذِرْ رَاْعِي صَدِيقَكَ الْجَاهِلَ .

با دشمن عاقل مشورت کن اما از راعی دوست نادان بپرهیز.

امام علي عليه السلام: اَلشَّرَكَةُ فِي الرَّأْيِ تُؤَدِّي اِلَى الصَّوَابِ .

شرکت در راعی (مشورت کردن) به خیر و صواب می انجامد.

امام علي عليه السلام: لَا مُظَاهَرَةَ اَوْثَقُ مِنَ الْمُشَاوَرَةِ .

پشتوانه ای محکم تر از مشورت کردن نیست.

امام علي عليه السلام: اَعْضَلُ النَّاسِ رَاْعِيًّا مَنْ لَا يَسْتَغْنِي عَنْ رَاْعِي مُشِيرٍ .

بهترین شخص در نظر دادن کسی است که از نظریه مشاور احساس بی نیازی نکند.

امام علي عليه السلام: لَا نَدِمَ مَنْ اسْتَشَارَ .

آن کس که مشورت کند پشیمان نشود.

امام علي عليه السلام: اضْرِبُوا بَعْضَ الرَّأْيِ بِبَعْضٍ يَتَوَلَّدَ مِنْهُ الصَّوَابُ .

بعض نظریه را با بعضی بیامیزید (و به یکدیگر عرضه کنید) تا رأی خوب و پسندیده به دست آید.

امام علي عليه السلام: الْأَسْتِشَارَةُ عَيْنُ الْهُدَايَةِ .

مشورت با دیگران سرچشمه هدایت [و رهیابی] است.

امام علي عليه السلام: إِنَّمَا النَّاسُ مَعَ الْمُلُوكِ وَالْدُّنْيَا إِلَّا مَنْ عَصَمَ اللَّهُ .

مردم معمولاً با سلاطین و دنیا هستند؛ مگر کسی که خداوند او را محفوظ دارد.

امام علي عليه السلام: النَّاسُ كَالشَّجَرِ شَرَابُهُ وَاحِدٌ وَ ثَمَرُهُ مُخْتَلِفٌ .

مردمان همانند درختند. آبش یکی و میوه اش گوناگون.

امام علي عليه السلام: اللَّهُ اللَّهُ فِي الطَّبَقَةِ السُّفْلَى ... وَاجْعَلْ لَهُمْ قِسْماً مِنْ بَيْتِ مَالِكَ وَ

قِسْماً مِنْ غَلَّتِ صَوَا فِي الْأَسْلَامِ فِي كُلِّ بَلَدٍ .

خدا را! خدا را! در طبقه پایین از مردم در نظر آرید... و بخشی از بیت المال و بخشی از غله های زمین های خالص را در هر شهر به آنان واگذار.

امام علي عليه السلام: اِرْضَ مِنَ النَّاسِ بِمَا تَرْضَاهُ لَهُمْ مِنْ نَفْسِكَ .

از [برخورد] مردمان خرسند باش به همان نسبت که دوست داری مردم از برخورد تو خرسند شوند.

امام علي عليه السلام: خَالِطُوا النَّاسَ مُخَالَطَةً إِنْ مِتُّمْ مَعَهَا بَكُوا عَلَيْكُمْ وَ إِنْ عِشْتُمْ حَنُّوا

إِلَيْكُمْ .

با مردم چنان معاشرت کنید که اگر مُردید بر شما بگریند و اگر زنده ماندید به شما مهربانی ورزند.

امام علي عليه السلام: أَلْفَحْشُ وَالتَّفَحُّشُ لَيْسَا مِنَ الْإِسْلَامِ .

فحش دادن و ناسزا گویی به یکدیگر از (فرهنگ) اسلام نیست.

امام علي عليه السلام: فَا أَفَحْشَ كَرِيمٌ قَطُّ .

جوانمرد هرگز ناسزا نگوید.

امام علي عليه السلام: أَوْصِيَكُمَا وَ جَمِيعَ وَلَدِي وَ أَهْلِي وَ مَنْ بَلَغَهُ كِتَابِي بِتَقْوَى اللَّهِ وَ نَظْمِ أَمْرِكُمْ .

من شما - حسن و حسین ! - و همه فرزندان و خانواده ام و هر کسی را که این نوشته ام به او برسد؛ شمارا به تقوای الهی و نظم داشتن در کارها وصیت می کنم.

امام علي عليه السلام: اخذَرُوا نِفَارَ النِّعَمِ فَمَا كُلُّ شَارِدٍ بِمَرْدُودٍ .

از دست در رفتن نعمتها بترسید که هر رمیده ای بر نمی گردد.

امام علي عليه السلام: مَنْ عَاشَ فَعَلَيْهِ رِزْقُهُ .

کسی که زندگی می کند، رزق و روزیش با خداست.

امام علي عليه السلام: إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى فِي كُلِّ نِعْمَةٍ حَقًّا، فَمَنْ آدَاهُ زَادَهُ مِنْهَا، وَ مَنْ قَصَّرَ فِيهِ خَاطَرَ بَزَوَالِ نِعْمَتِهِ .

خداوند را در هر نعمتی حقی است . هر کس از عهده آن برآید خدا نعمتش را بر او بیافزاید و هر که نسبت به آن کوتاهی کند، خود را در خطر زوال آن قرار داده است.

امام علي عليه السلام: اذْكُرْ مَعَ كُلِّ نِعْمَةٍ اِنْتِقَالَهَا .

به یاد داشته باش که هر نعمتی (روزی) از کف می رود.

امام علي عليه السلام: اَلنَّعْمُ يَسْلُبُهَا الْكُفْرَانُ .

کفران نعمت ، نعمتها را زایل می کند.

امام علي عليه السلام: أَقَلُّ مَا يَلْزَمُكُمْ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ أَنْ لَا تَسْتَعِينُوا بِنِعَمِهِ عَلَى مَعَاصِيهِ .

کمترین کاری که در پیشگاه خداوند بر شما واجب است آن است که از نعمت هایش در نافرمانی او مدد نجوید.

امام علي عليه السلام: النَّفَاقُ أَخُو الشَّرِّ .

نفاق(دورویی)، برادر شرک [به خداوند] است.

امام علي عليه السلام: النَّفَاقُ مَبْنِيٌّ عَلَى الْمَيْنِ .

پایه نفاق بر دروغ گذاشته شده است.

امام علي عليه السلام: النَّفَاقُ تَوَاعُمُ الْكُفْرِ .

دورویی همزاد کفر است.

امام علي عليه السلام: اعْزَرِكُمْ اَهْلُ النِّفَاقِ، فَإِنَّهُمْ الضَّالُّونَ الْمُضِلُّونَ وَالزَّالُّونَ الْمُزِلُّونَ يَتَلَوْنُونَ اَعْلَوَانًا وَ يَفْتَنُونَ اِفْتِنَانًا ...

ای مردم ! من شما را از منافقان برحذر می دارم زیرا آنها گمراه و گمراه کننده اند
خطا کار و خطا اندازند، به رنگهای گوناگون بیرون می آیند و از هر وسیله ای برای
فریفتن و در هم شکستن دیگران استفاده می کنند. ...

امام علي عليه السلام: الْمُنَافِقُ لِسَانُهُ يَسُرُّ وَ قَلْبُهُ يَضُرُّ .

منافق ، زبانش شادمان می کند و دل او زیان می رساند.

امام علي عليه السلام: يَتَوَصَّلُونَ إِلَى الطَّمَعِ بِالْيَأْسِ لِيُقِيمُوا بِهِ اَسْوَاقَهُمْ، وَ يُنْفِقُوا بِهِ اَعْلَاقَهُمْ .

[منافقان و زاهد مآبان] با تظاهر به نومیدی ، به طمع راه می جویند تا بدان ، بازارهای
نفاق خویش را بر پا نگه دارند و کالاهایشان را ترویج کنند.

امام علي عليه السلام: اللَّهُ اللَّهُ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّهَا عَمُودُ دِينِكُمْ .

خدا را! خدا را! درباره نماز، که ستون دین شماست.

امام علي عليه السلام: فَرَضَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ... الصَّلَاةَ تَنْزِيهَاً عَنِ الْكِبَرِ .

خداوند سبحان نماز را برای پرهیز از خود بزرگ بینی واجب کرده است.

امام علي عليه السلام: الصَّلَاةُ حِصْنُ الرَّحْمَنِ وَ مِذْرَةُ الشَّيْطَانِ .

نماز قلعه خدای مهربان و وسیله دور کردن شیطان است.

امام علي عليه السلام: تَعَاهِدُوا اَعْمَرَ الصَّلَاةِ وَ حَافِظُوا عَلَيْهَا وَاسْتَكْثَرُوا مِنْهَا وَ تَقَرَّبُوا بِهَا فَإِنَّهَا كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْفُوتًا .

امر نماز را بر پا دارید و نگاهباناش باشید. آن را فراوان بگزارید و بدان وسیله تقرب جوید، چرا که نماز واجبی است بر مؤمنان با وقت معین شده.

امام علي عليه السلام: وَاعْلَمْ أَنَّ كُلَّ شَيْءٍ مِنْ عَمَلِكَ تَبِعَ لصلوتِكَ .

بدان که ریز و درشت کارهایت تابع نماز تو است.

امام علي عليه السلام: لَا صَلَاةَ لِجَارِ الْمَسْجِدِ إِلَّا فِي الْمَسْجِدِ .

برای همسایه مسجد نماز [کامل] نیست مگر در مسجد.

امام علي عليه السلام: أَعْجَاجُ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِسَبْعٍ: إِقَامِ الصَّلَاةِ وَ اِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ الْقِسْمِ بِالسَّوِيَّةِ وَ الْعَدْلِ فِي الرَّعِيَّةِ وَ إِقَامِ الْحُدُودِ .

روز قیامت در مورد هفت چیز از مردم بازخواست می کنم : اقامه نماز، پرداخت زکات ، امر به معروف و نهی از منکر، تقسیم بیت المال بطور مساوی ، رعایت عدالت در میان مردم و اجرای حدود الهی.

امام علي عليه السلام: عَلَى قَدْرِ النِّيَّةِ تَكُونُ مِنَ اللَّهِ الْعَطِيَّةُ .

عطیه الهی به اندازه نیت هر فرد است.

امام علي عليه السلام: مَنْ كَانَ غَرَضُهُ الْبَاطِلَ لَمْ يُدْرِكِ الْحَقَّ وَ لَوْ كَانَ أَشْهَرَ مِنَ الشَّمْسِ .

کسی که نیت باطل داشته باشد حق را در نمی یابد، اگر چه حق از خورشید مشهورتر و روشن تر باشد!

امام علي عليه السلام: فَالْجُنُودُ بِإِذْنِ اللَّهِ حُصُونُ الرَّعِيَّةِ وَزَيْنُ الْوُلَاةِ وَ عِزُّ الدِّينِ وَ سُبُلُ الْأَمَنِ وَ لَيْسَ تَقُومُ الرَّعِيَّةُ إِلَّا بِهِمْ .

پس سپاهیان به اذن خدا دژهای استوار ملت ، و زینت زمامداران و مایه عزت دین و امنیت راه ها هستند. و مردم جز به وجود آنان قوام نمی یابند.

امام علي عليه السلام: خُذُوا لِلْحَرْبِ أَهْبَتَهَا وَ أَعِدُّوا لَهَا عُدَّتَهَا، وَاسْتَشْعِرُوا الصَّبْرَ فَإِنَّهُ، أَدْعَى إِلَى النَّصْرِ .

آماده جنگ باشید، نیرو گرد آورید و شعارتان را شکیبایی قرار دهید که پیروزی آفرین است.

امام علي عليه السلام: آيَنَّ الْمَانِعُ لِلذَّمَارِ، وَالْغَائِرُ عِنْدَ نَزُولِ الْحَقَائِقِ مِنْ أَهْلِ الْحِفَافِ؟ أَلْعَارُ وَرَاءَكُمْ وَالْجَنَّةُ أَعْمَاكُمْ .

کجاست آزاد مردی که به حمایت مردم خویش برخیزد و غیرتمندی که هنگام نزول بلا بستیزد؟ ننگ را پشت سر و بهشت را پیش رو دارید.

امام علي عليه السلام: فَإِذَا نَزَلْتُمْ بَعْدُ أَعُوْ نَزَلَ بِكُمْ فَلْيَكُنْ مُعْسَكْرُكُمْ فِي قَبْلِ الْأَشْرَافِ أَعُو سِفَاحِ الْجِبَالِ، أَعُو أَعْتَاءِ الْأَنْهَارِ كَيْمَا يَكُونَ لَكُمْ رِذَاءٌ وَ دُونَكُمْ مَرَدًّا .

چون هنگامی که بر سر [سپاه] دشمن فرود آمدید یا دشمن بر سر شما فرود آمد، لشکرگاهتان را بر فراز بلندی ها، یا دامنه کوه ها، یا بین رودخانه ها قرار دهید تا شما را پناه و دشمن را مانعی بر سر راه بود.

امام علي عليه السلام: تَزُولُ الْجِبَالُ وَ لَا تَزُلْ! عَضَّ عَلَى نَاجِيكَ، أَعْرِ اللَّهَ جُمُجُمَتَكَ، تَذِي فِي الْأَرْضِ قَدَمَكَ .

اگر کوه ها متزلزل شوند تو تکان مخور، دندان ها را به هم فشار ده ، سر را به خدا عاریت ده ، قدمهایت را بر زمین میخکوب کن.

امام علي عليه السلام: فَوَلِّ مِنْ جُنُودِكَ أَعْنَصَهُمْ فِي نَفْسِكَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِإِمَامِكَ وَ أَعْنَقَاهُمْ جَبِيًّا... ثُمَّ تَفَقَّدْ مِنْ أَعْمُورِهِمْ مَا يَتَفَقَّدُهُ الْوَالِدَانِ مِنْ وَلَدِهِمَا .

پس از سپاهیان خود کسی را بگمار که خیرخواهی او برای خدا و رسول و امام تو بیشتر باشد و دامن او پاکتر. سپس در کارهای آنان چنان بیندیش که پدر و مادر درباره فرزند خویش می نگرند.

امام علي عليه السلام: آفَةُ الْجُنْدِ مُخَالَفَةُ الْقَادَةِ .

آفت لشکر مخالفت کردن با دستور فرمانده است.

امام علي عليه السلام: لَا تَبْطَرَنَّ بِالظَّفَرِ فَأَعِنَّكَ لَا تَأْمَنُ ظَفَرَ الزَّمَانِ بِكَ .

از پیروزی سرمست مشو، چرا که از پیروزی زمانه در امان نیستی.

امام علي عليه السلام: وَالزُّمُومَا السَّوَادَ الْأَعْظَمَ فَإِنَّ يَدَ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ وَ إِيَّاكُمْ وَالْفُرْقَةَ .

همراه توده مردم باشید زیرا دست خدا با جمعیت است و از جدایی و پراکندگی بپرهیزید.

امام علي عليه السلام: أَلْزَمُوا الْجَمَاعَةَ وَاجْتَنِبُوا الْفُرْقَةَ .

به جماعت روی آورید و از تفرقه و جدایی بپرهیزید.

امام علي عليه السلام: وَ إِنِّي وَاللَّهِ لَا أَظُنُّ أَنَّ هَؤُلَاءِ الْقَوْمَ سَيِّدَالُونَ مِنْكُمْ بِاجْتِمَاعِهِمْ عَلَى بَاطِلِهِمْ وَ تَفَرُّقِكُمْ عَنْ حَقِّكُمْ .

به خدا سوگند من یقین دارم که آنان (مزدوران معاویه)، به دلیل اتحادشان بر باطل و تفرقه شما بر حق، به زودی بر شما مسلط خواهند شد.

امام علي عليه السلام: سَبَبُ الْفُرْقَةِ الْأَخْتِلَافُ .

اختلاف [نظر] به جدایی می انجامد.

امام علي عليه السلام: عَمَرَتِ الْبُلْدَانُ بِحُبِّ الْأَوْطَانِ .

شهرها با وطن دوستی آباد می شوند.

امام علي عليه السلام: اللَّهُ، اللَّهُ فِي جِيرَانِكُمْ فَإِنَّهُمْ وَصِيَّةُ نَبِيِّكُمْ .

خدا را! خدا را! درباره همسایگانتان که آنها مورد سفارش پیامبرتان می باشند.

امام علي عليه السلام: مِنَ الْمُرُوءَةِ تَعَهُدُ الْجِيرَانِ .

رسیدگی به همسایگان از نشانه های مروت و انسانیت است.

امام علي عليه السلام: صُحْبَةُ الْوَلِيِّ اللَّيِّبِ حَيَاةُ الرُّوحِ .

همنشینی با دوست خردمند، حیاتبخش روح است.

امام علي عليه السلام: مُجَالَسَةُ الْأَشْرَارِ تُورِثُ سُوءَ الظَّنِّ بِالْأَخْيَارِ .

همنشینی با بدان ، موجب بدگمانی به نیکان است.

امام علي عليه السلام: قَارِنْ أَهْلَ الْخَيْرِ تَكُنْ مِنْهُمْ وَ بَايِنْ أَهْلَ الشَّرِّ تَبَيَّنْ عَنْهُمْ .

با نیکوکاران بپیوند تا از ایشان باشی و از بدان دوری گزین تا از آنان نشوی.

امام علي عليه السلام: صَاحِبُ السُّوءِ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ .

همنشین بد پاره ای از آتش است.

امام علي عليه السلام: صُحْبَةُ الْأَشْرَارِ تَكْسِبُ الشَّرَّ .

همنشینی با بدان ، بدی می آورد.

امام علي عليه السلام: فَأَنَّ الصَّاحِبَ مُعْتَبَرٌ بِصَاحِبِهِ .

هر کس را از هم صحبت او توان شناخت.

امام علي عليه السلام: مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْهَوَى مَنَسَاةٌ لِلْإِيمَانِ وَ مَحْضَرَةٌ لِلشَّيْطَانِ .

همنشینی با هواپرستان ایمان را به دست فراموشی می سپارد و شیطان را به حضور می کشاند.

امام علي عليه السلام: كَفَى بِالصُّحْبَةِ اخْتِبَاراً .

برای آزمودن (افراد) همنشینی ، کافی است.

امام علي عليه السلام: مَا تَأَعَّدَتِ الْحُرْمَةُ بِمِثْلِ الْمُصَاحَبَةِ وَالْمُجَاوَرَةِ .

(رعایت) حرمت هیچ چیز به مانند حرمت همراهی (رفاقت) و همسایگی تاعکید نشده است.

امام علي عليه السلام: الْأُنْسُ فِي ثَلَاثَةٍ: الزَّوْجَةُ الْمُوَافِقَةُ وَالْوَلَدُ الصَّالِحُ وَالْأَخُ الْمُوَافِقُ .

آنس و الفت در سه چیز است : همسری که موافق راعی انسان باشد، فرزندی که صالح باشد و برادری که موافق راعی باشد.

امام علي عليه السلام: الْهَوَى دَاءٌ دَفِينٌ .

خواهش نفسانی دردی است پنهان.

امام علي عليه السلام: الْهَوَى آفَةٌ الْأَنْبَابِ .

هوا و هوس ، آفت عقل ها است.

امام علي عليه السلام: الْهَوَى عَدُوُّ الْعَقْلِ .

هوای نفس دشمن خرد است.

امام علي عليه السلام: الشَّقِيُّ مَنْ انْخَدَعَ لِهَوَاهُ وَ غُرُورِهِ .

بدبخت و سیاه روز، کسی است که فریب هوا و هوس خود را بخورد.

امام علي عليه السلام: وَاللَّهِ اللَّهُ فِي الْإِيْتَامِ فَلَا تُغْبُوا أَعْفَوَاهُمْ وَ لَا يَضِيعُوا بِحَضْرَتِكُمْ .

خدا را! خدا را! درباره یتیمان (در نظر آرید و) آنان را گاه گرسنه و گاه سیر مدارید.

امام علي عليه السلام: مَا مِنْ مُؤْمِنٍ وَ لَا مُؤْمِنَةٍ يَضَعُ يَدَهُ عَلَى رَأْسِ يَتِيمٍ تَرْحُمًا لَهُ إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ شَعْرَةٍ مَرَّتْ يَدُهُ عَلَيْهَا حَسَنَةً .

هر مرد و زن با ایمانی که دست نوازش بر سر یتیمی بکشد، خداوند رحمان به هر تار مویی که از زیر دست او بگذرد برایش ثواب می نویسد.

امام علي عليه السلام: نَوْمٌ عَلَى يَقِينٍ خَيْرٌ مِنْ صَلَاةٍ فِي شَكٍّ .

خواب همراه با یقین بهتر از نماز [مستجی] همراه با شک و تردید است . [بسان خوارج که نسبت به علی (ع) تردید داشتند.]

قالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَا تَدْرِكُهُ الشَّوَاهِدُ وَلَا تَحْوِيهِ الْمَشَاهِدُ وَلَا تَرَاهُ النَّوَظِرُ وَلَا تَحْجُبُهُ السَّوَاتِرُ. الدَّالُّ عَلَى قِدَمِهِ بِحُدُوثِ خَلْقِهِ وَ بِحُدُوثِ خَلْقِهِ عَلَى وُجُودِهِ وَ بِاشْتِبَاهِهِمْ عَلَى أَنْ لَا شَبَهَ لَهُ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: سپاس خداوندی را که تجربه‌ها او را دریافت نمی‌کند و در هیچ عرصه‌ای نمی‌گنجد، چشمها او را نمی‌بینند و پرده‌ها او را نمی‌پوشند. با آفرینش پدیدارها بر قدیم بودن خود دلیل آورد و پدیده‌ها را دلیل هستی خود ساخت و همانندی آنها را گواه بی‌همانندی خود آورد .

قالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَانْظُرْ إِلَى الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ، وَالنَّبَاتِ وَالشَّجَرِ، وَالْمَاءِ وَالْحَجَرِ، وَاخْتِلَافِ هَذَا اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ، وَتَفَجُّرِ هَذِهِ الْبَحَارِ، وَكَثْرَةِ هَذِهِ الْجِبَالِ، وَطُولِ هَذِهِ الْقِلَالِ. وَتَفَرُّقِ هَذِهِ اللُّغَاتِ، وَالْأَلْسُنِ الَّتِي مُخْتَلِفَاتٍ. فَالْوَيْلُ لِمَنْ أَنْكَرَ الْمُقَدَّرَ، وَجَدَّ الْمُدَبِّرَ! زَعَمُوا أَنَّهُمْ كَالنَّبَاتِ مَا لَهُمْ زَارِعٌ، وَلَا لِاخْتِلَافِ صُورِهِمْ صَانِعٌ؛ وَلَمْ يَلْجَأُوا إِلَى حُجَّةٍ فِيهَا ادَّعَوْا، وَلَا تَحْقِيقٍ لِمَا أَوْعَوْا. وَهَلْ يَكُونُ بِنَاءٌ مِنْ غَيْرِ بَانٍ، أَوْ جِنَايَةٌ مِنْ غَيْرِ جَانٍ !

حضرت علی علیه السلام فرمود: خورشید و ماه و گیاه و درخت و آب و سنگ را با دقت بنگر، و نیز آمد و شد شب و روز را و درهم‌خروشدن دریاها و انبوهی کوهها و بلندای قله‌ها را و نیز کثرت واژگان و گوناگونی زبانها را در نظر آر. با این همه، وای بر آنان که تقدیر گر آفرینش را انکار می‌کنند و مدبر نظام هستی را نادیده می‌گیرند. اینان می‌پندارند چون علفهای هرز، کشاورزی ندارند و چهره‌های گونه‌گون آنان را نگارگری نیست، بی‌آنکه برای پندار خود به دلیل و برهانی تکیه کنند و برای جنجال بیهوده‌شان پشتوانه تحقیق و پژوهشی داشته باشند .

قالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ...: فَبَعَثَ فِيهِمْ رَسُولَهُ، وَوَاتَرَ إِلَيْهِمْ أَنْبِيَاءَهُ، لِيَسْتَأْذِنُوهُمْ مِيثَاقَ فِطْرَتِهِ، وَيَذْكُرُوهُمْ مَنْسَى نِعْمَتِهِ، وَيَخْتَجُّوا عَلَيْهِمْ بِالتَّبْلِغِ، وَيُثِيرُوا لَهُمْ دَفَائِنَ الْعُقُولِ، وَيُرُوهُمْ آيَاتِ الْمَقْدَرَةِ .

حضرت علی علیه السلام فرمود :- چنین بود که - خداوند فرستادگانش را در میان آنان - مردم برانگیخت و پیامبران خود را پی در پی به سوی آنها گسیل داشت تا: پایبندی به میثاق فطرت الهی را از آنان مطالبه کنند، و نعمتهای از یاد رفته خداوندی را به یادشان

آوردند، و با ابلاغ رسالت الهی حجت را بر آنان تمام کنند، و گنجینه‌های پنهان خرد‌ها را بر آشوبند و شکوفا کنند، و آیات قدرت و حکمت الهی را بر آنان بنمایانند.

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، أَرْسَلَهُ بِالْدِّينِ الْمَشْهُورِ، وَالْعِلْمِ الْمَأْثُورِ، وَالْكِتَابِ الْمَسْطُورِ، وَالنُّورِ السَّاطِعِ، وَالضِّيَاءِ اللَّامِعِ، وَالْأَمْرِ الصَّادِعِ، إِزَاحَةً لِلشُّبُهَاتِ، وَاجْتِاجًا بِالْبَيِّنَاتِ، وَتَحْذِيرًا بِالْآيَاتِ، وَتَخْوِيفًا بِالْمَثَلَاتِ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: گواهی می‌دهم که محمد صلی الله علیه و آله بنده و فرستاده خداوند است که او را با آئینی پر آوازه و پرچمی برافراشته و کتابی نگاشته و فروغی درخشان و شعاعی تابان و فرمانی قاطع و بران، گسیل داشت. تا شبهه‌ها را بزدايد و با حقایق روشنگر برهان آورد و با آیات الهی هشدار دهد و با یاد آوری سنت‌های تاریخ مردم را بیم دهد .

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: انْظُرُوا أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ فَالْزَمُوا سَمَتَهُمْ، وَاتَّبِعُوا أَثَرَهُمْ، فَلَنْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ هُدًى، وَلَنْ يُعِيدُوكُمْ فِرْدًى، فَإِنْ لَبَدُوا فَالْبُدُوا، وَإِنْ نَهَضُوا فَانْهَضُوا. وَلَا تَسْبِقُوهُمْ فَتَضِلُّوا، وَلَا تَتَأَخَّرُوا عَنْهُمْ فَتَهْلِكُوا .

حضرت علی علیه السلام فرمود: خاندان پیامبرتان را به دقت بنگرید و خود را به همسویی با آنان ملزم کنید و گام به گام از آنان پیروی کنید، زیرا که آنان هرگز از راه هدایت بیرونتان نمی‌کنند و دیگر بار به پرتگاه جاهلیت شما را نمی‌افکنند. پس اگر نشستند، همراه آنان بنشینید و اگر برخاستند با نهضتشان هماهنگ شوید، نه بر آنان پیشی گیرید که به گمراهی درافتید و نه از آنان واپس مانید که هلاک شوید .

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَاعْلَمُوا أَنَّ هَذَا الْقُرْآنَ هُوَ النَّاصِحُ الَّذِي لَا يَغُشُّ، وَالْهَادِي الَّذِي لَا يَضِلُّ، وَالْمُحَدِّثُ الَّذِي لَا يَكْذِبُ. وَمَا جَالَسَ هَذَا الْقُرْآنَ أَحَدٌ إِلَّا قَامَ عَنْهُ بِزِيَادَةٍ أَوْ نُقْصَانٍ: زِيَادَةٍ فِيْهُدًى، أَوْ نُقْصَانٍ مِنْ عَمًى .

حضرت علی علیه السلام فرمود: و نیز بدانید این قرآن تنها ناصحی است که نصیحت خود را به خیانت نمی‌آلاید، و تنها هدایتگری است که هرگز بگمراهی نمی‌کشد و تنها سخنگویی است که هیچگاه دروغ نمی‌گوید. کسی با قرآن هم‌نشین نشد مگر اینکه با فزونی و کاستی برخاست، فزونی هدایت و کاستی در کور دلی و ناآگاهی .

قال أمير المؤمنين عليه السلام: إِنَّ أَمْرَنَا صَغْبٌ مُسْتَصَعِبٌ، لَا يَحْتَمِلُهُ إِلَّا عَبْدٌ ائْتَحَنَ اللَّهَ قَلْبَهُ لِلْإِيمَانِ، وَلَا يَغِي حَدِيثَنَا إِلَّا صُدُورٌ أَمِينَةٌ، وَأَخْلَامٌ رَزِينَةٌ .

حضرت علی علیه السلام فرمود :- تبعیت و همراهی با ما و - پیام و امر ما دشوار و پیچیده است، بر دوش کشیدن این بار سنگین را کسی نتواند مگر آن بنده‌ای که خداوند قلب او را برای ایمان آزموده باشد. چه اینکه جز سینه‌های امانتدار و اندیشه‌های استوار، ژرفای گفتار و حدیث ما را در نیابند .

قال أمير المؤمنين عليه السلام: إِنَّ الدُّنْيَا دَارُ صِدْقٍ لِمَنْ صَدَقَهَا، وَدَارُ عَافِيَةٍ لِمَنْ فَهَمَ عَنْهَا، وَدَارُ غَنَى لِمَنْ تَزَوَّدَ مِنْهَا، وَدَارُ مَوْعِظَةٍ لِمَنْ اتَّعَظَ بِهَا. مَسْجِدُ أَحِبَّاءِ اللَّهِ، وَمُصَلَّى مَلَائِكَةِ اللَّهِ، وَمَهْبِطُ وَحْيِ اللَّهِ، وَمَتَجَرُّ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ .

حضرت علی علیه السلام فرمود :بی گمان دنیا برای راستان سرای راستی و برای دنیاشناسان سرای عافیت و برای توشه‌گیران سرای بی‌نیازی و برای پند پذیران سرای پند و اندرز است. دنیا مسجد دوستان خدا و نمازخانه فرشتگان او و جایگاه فرود وحی و بازار اولیاء خداوند است .

قال أمير المؤمنين عليه السلام: وَإِنَّمَا الدُّنْيَا مُنْتَهَى بَصَرِ الْأَعْمَى، لَا يُبْصِرُ مِمَّا وَرَاءَهَا شَيْئًا، وَالْبَصِيرُ يَنْفُذُهَا بِصَرِّهِ، وَيَعْلَمُ أَنَّ الدَّارَ وَرَاءَهَا. فَالْبَصِيرُ مِنْهَا شَاخِصٌ، وَالْأَعْمَى إِلَيْهَا شَاخِصٌ. وَالْبَصِيرُ مِنْهَا مُتَزَوِّدٌ، وَالْأَعْمَى لَهَا مُتَزَوِّدٌ .

حضرت علی علیه السلام فرمود :دنیا، نگاه کور دلان را بن‌بستی است که فراسویش هیچ نمی‌بینند، و چشمان دارای بصیرت از دنیا گذشته، سرای هستی را در آن سوی دنیا می‌یابد. چنین است که بینایان از دنیا - و با توشه‌ای که از آن گرفته‌اند - رخت سفر می‌بندند و کور دلان به دنیا چشم دوخته‌اند، اهل بینش از دنیا و کور دل برای دنیا توشه می‌گیرد .

قال أمير المؤمنين عليه السلام: فَإِنَّ الدُّنْيَا أَدْبَرَتْ، وَأَدْنَتْ بِوَدَاعٍ، وَإِنَّ الْآخِرَةَ قَدْ أَقْبَلَتْ وَأَشْرَفَتْ بِاطِّلَاعٍ، أَلَا وَإِنَّ الْيَوْمَ الْمِضْمَارَ، وَغَدَا السَّبَّاقَ، وَالسَّبْقَةُ الْجَنَّةُ، وَالْغَايَةُ النَّارُ .

حضرت علی علیه السلام فرمود :اینک دنیا روی گردانده است و وداع می‌کند و آخرت روی آورده است و طلایه‌های آن نمایان شده است. هشدار! که امروز زمان تمرین و آزمایش است و فردا هنگام مسابقه، مسابقه‌ای که بُردش بهشت است و باخت آن، آتش .

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَسْتَحْكَمَتْ لِي فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْ خِصَالِ الْخَيْرِ، اِحْتَمَلَتْهُ عَلَيْهَا وَاعْتَفَرْتُ فَقَدْ مَا سِوَاهَا، وَ لَا أَعْتَفِرُ فَقَدْ عَقِلَ وَلَا دِينَ، لَا نَّ مُفَارَقَةَ الدِّينِ مُفَارَقَةَ الْأَمْنِ، فَلَا يَتَهَنَأُ بِحَيَاةٍ مَعَ مَخَافَةٍ، وَ فَقَدْ الْعَقْلُ فَقَدْ الْحَيَاةُ وَ لَا يُقَاسُ إِلَّا بِالْأَمْوَاتِ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: هر که خصلتی از خصال نیک را به کار بندد و آن را در خود ملکه نماید او را با همان عادت پسندیده می‌پذیرم و از اتصاف به خصلت‌های نیک دیگر چشم می‌پوشم، اما هیچگاه نداشتن عقل و دین را نمی‌بخشم، زیرا نداشتن دین یعنی نداشتن امنیت و آسایش، و زندگی در سایه ترس و نگرانی گوارا نیست. چه اینکه نداشتن عقل بمعنای نداشتن خود زندگی است و حیات بدون عقل تنها به زندگی مردگان می‌ماند .

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: شَيَانِ هُمَا مَلَكَ الدِّينِ: الصَّدَقُ وَ الْيَقِينُ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: ملاک و میزان دینداری راستی و باور آگاهانه - یقین - است .

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ رَغْبَةً فَتِلْكَ عِبَادَةُ التَّجَارِ، وَإِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ رَهْبَةً فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْعَبِيدِ، وَإِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ شُكْرًا فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْأَحْرَارِ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: گروهی خداوند را به سودای ثواب و پاداش بندگی می‌کنند، که نیایشی سودا گرانه است و گروهی دیگر از ترس کیفر و عذاب تن به بندگی می‌دهند، که بندگی بردگان است و گروهی دیگر خدای را به انگیزه سپاس و ستایش می‌پرستند و این عبادت آزادگان است .

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عِبَادَ اللَّهِ، إِنَّ مِنْ أَحَبِّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَيْهِ عَبْدًا أَعَانَهُ اللَّهُ عَلَى نَفْسِهِ، فَاسْتَشْعَرَ الْحُزْنَ، وَتَجَلَبَبَ الْخَوْفَ... وَصَارَ مِنْ مَفَاتِيحِ أَبْوَابِ الْهُدَى، وَمَغَالِيقِ أَبْوَابِ الرَّدَى... قَدْ أَمَكَّنَ الْكِتَابَ مِنْ زِمَامِهِ، فَهُوَ قَائِدُهُ وَإِمَامُهُ، يَحُلُّ حَيْثُ حَلَّ ثَقْلُهُ، وَيَنْزِلُ حَيْثُ كَانَ مَنْزَلُهُ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: ای بندگان خدا بی‌گمان محبوب‌ترین بندگان در پیشگاه خداوند، کسی است که خدا او را در نبرد با نفس خویش یاری کرده است. او حزن - دوری از خدای خود - را جامه زیرین و ترس از - عذاب - او را جامه زبرین خود نموده و ... خود به تنهایی کلید همه درهای هدایت و قفل همه درهای هلاکت و سقوط گردیده

است. قرآن را رهبر و پیشوای خود قرار داده و زمام خود را به او سپرده است، هر جا که قرآن منزل کند او نیز فرود آید و هر جا که قرآن، برگزیند او نیز منزل کند .

قالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْمُؤْمِنُ بِشْرُهُ فِي وَجْهِهِ، وَحُزْنُهُ فِي قَلْبِهِ، أَوْسَعُ شَيْءٍ صَدْرًا، وَأَذَلُّ شَيْءٍ نَفْسًا. يَكْرَهُ الرِّفْعَةَ، وَيَشْنَأُ السَّمْعَةَ. طَوِيلُ عَمَلِهِ، بَعِيدُ هَمِّهِ، كَثِيرُ صَمْتِهِ، مَشْغُولُ وَقْتِهِ. شَكُورٌ صَبُورٌ، مَغْمُورٌ بِفِكْرَتِهِ، ضَنِينٌ بِخَلَّتِهِ، سَهْلُ الْخَلِيقَةِ، لَيِّنُ الْعَرِيقَةِ! نَفْسُهُ أَصْلَبُ مِنَ الصَّلَدِ، وَهُوَ أَذَلُّ مِنَ الْعَبْدِ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: چهره مؤمن شاد و دل او گریان است، گستره سینه او از هر پهنه‌ای وسیع‌تر و خود او از همه متواضع‌تر است، برتری را خوش ندارد و آوازه و اشتها را زشت می‌شمرد، غمش طولانی و اندوهش ژرف و سکوتش بسیار و وقتش مشغول به کار است. پرسپاس و پرشکيب و فرورفته در اندیشه است و نسبت به اظهار گرفتاری‌های خود برای دیگران بخل می‌ورزد، نرم‌خو و انعطاف پذیر است و با آنکه جانی با صلابت‌تر از سنگ خارا دارد در رفتارش از بندگان نیز خاکسارتر است .

قالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اعْقِلُوا الْخَبَرَ إِذَا سَمِعْتُمُوهُ عَقْلَ رِعَايَةٍ لَا عَقْلَ رِوَايَةٍ، فَإِنَّ رِوَاةَ الْعِلْمِ كَثِيرٌ، وَرِعَاةَهُ قَلِيلٌ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: چون خبری را شنیدید - همانند ژرف اندیشان و نه چون ظاهر بینان - ژرف در آن بیندیشید و تنها به شنیده خود بسنده نکنید زیرا که روایت‌گران دانش بسیارند و رعایت کنندگانش اندک .

قالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْفَقِيهُ كُلُّ الْفَقِيهِ مَنْ لَمْ يَقْنَطِ النَّاسَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ، وَلَمْ يُؤْيِسْهُمْ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ، وَلَمْ يُؤْمِنْهُمْ مِنْ مَكْرِ اللَّهِ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: فقیه کامل کسی است که نه مردم را از رحمت خداوند دلسرد کند و نه از مهر و لطفش نومید سازد و نه از مکر خداوندی ایمنشان سازد .

قالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عِبَادَ اللَّهِ! زِنُوا أَنْفُسَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُوزَنُوا، وَحَاسِبُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تُحَاسَبُوا، وَتَنْفَسُوا قَبْلَ ضِيقِ الْخِنَاقِ، وَانْقَادُوا قَبْلَ عُنْفِ السِّيَاقِ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: ای بندگان خدا! پیش از آنکه سنجیده شوید خویشتان را بسنجید و پیش از آنکه به حسابتان رسیدگی شود حساب خود را تسویه کنید، پیش از آنکه

گلویتان بسته شود و نفس به شماره افتد تنفس کنید و قبل از آنکه شما را به زور برانند خود، به راه افتید .

قالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قُرِنْتَ الْهَيْبَةُ بِالْخَيْبَةِ، وَالْحَيَاءُ بِالْحِرْمَانِ، وَالْفُرْصَةُ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ، فَانْتَهِزُوا فُرْصَ الْخَيْرِ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: هیبت و ترس، قرین ناکامی و شرم و حیا، زمینه‌ساز محرومیت است و فرصتها چونان ابر در گذرند پس فرصتهای نیک را دریابید .

قالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَإِنَّ الْغَايَةَ أَمَامَكُمْ، وَإِنَّ وَرَاءَكُمْ السَّاعَةَ تَخْذُوكُمْ. تَخَفُّوا تَلْحَقُوا، فَإِنَّمَا يُنْتَظَرُ بِأَوْلَكُمْ آخِرُكُمْ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: پایان راه فرا روی شماست و قیامت از پشت سر، شما را به پیش می‌راند. سبکبار شوید تا به پیشتانان بپیوندید، چرا که اولین‌های این کاروان، آخرین نفرهایش را انتظار می‌برد .

الراوي: قيل: إِنَّ الْحَارِثَ بْنَ حَوْطٍ أَتَاهُ فَقَالَ: أَتَرَانِي أَظُنُّ أَصْحَابَ الْجَمَلِ كَانُوا عَلَى ضَلَالَةٍ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا حَارِثُ، إِنَّكَ نَظَرْتَ تَحْتَكَ وَ لَمْ تَنْظُرْ فَوْقَكَ فَحَرْتُ! إِنَّكَ لَمْ تَعْرِفِ الْحَقَّ فَتَعَرَّفَ أَهْلُهُ، وَلَمْ تَعْرِفِ الْبَاطِلَ فَتَعَرَّفَ مَنْ أَتَاهُ . وَ فِي رِوَايَةٍ: فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا حَارِثُ إِنَّهُ مَلْبُوسٌ عَلَيْكَ وَ إِنَّ الْحَقَّ وَ الْبَاطِلَ لَا يُعْرِفَانِ بِالنَّاسِ وَلَكِنْ اعْرِفِ الْحَقَّ تَعْرِفْ أَهْلَهُ وَ اعْرِفِ الْبَاطِلَ تَعْرِفْ مَنْ أَتَاهُ .

راوي: آورده‌اند حارث بن حوط - در حادثه جمل - به حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام گفت: آیا از نظر شما من باید اصحاب جمل را گمراه بدانم؟ حضرت فرمود: ای حارث! تو جز پیش پای خود را نمی‌بینی و از بالا به مسائل نمی‌نگری و در نتیجه به حیرت افتاده‌ای. تو حق را را نشناخته‌ای تا اهلش را بازشناسی، باطل را نیز نمی‌شناسی، تا هر که را که به آن روی کرد، بشناسی. و در روایت دیگر آمده است که حضرت فرمود: ای حارث! مسائل بر تو مشتبه شده است و بی‌گمان اشخاص نمی‌توانند ملاک و معیار حق و باطل باشند، بلکه اول حق را بشناس تا اهل آن را بشناسی، و نیز اول باطل را بشناس تا هر که را که به سوی آن گام نهاد بازشناسی .

قالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ...: فَالْحَقُّ أَوْسَعُ الْأَشْيَاءِ فَيَا لَتَوَاصُفٍ، وَ أَضْيَقُهَا فَيَا لَتَنَاصُفٍ لَا يَجْرِي لِأَحَدٍ إِلَّا جَرَى عَلَيْهِ، وَلَا يَجْرِي عَلَيْهِ إِلَّا جَرَى لَهُ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: حق، مقوله‌ویژه‌ای است که به هنگام سخن و توصیف، گسترده‌ترین واژه و مفهوم ولی در عمل و ملاحظه انصاف - مفهومی دقیق و - تنگنایی بی‌همانند است، زیرا هرگاه بسود کسی جاری شود به ضرر او نیز به کار رود و اگر به ضرر کسی اجرا شود به سود او نیز جریان می‌یابد .

وَ سُئِلَ عَلِيهِ السَّلَامُ: أَيُّهُمَا أَفْضَلُ: الْعَدْلُ، أَوِ الْجُودُ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْعَدْلُ يَضَعُ الْأُمُورَ مَوَاضِعَهَا، وَالْجُودُ يُخْرِجُهَا مِنْ جِهَتِهَا، وَالْعَدْلُ سَائِسٌ عَامٌّ، وَالْجُودُ عَارِضٌ خَاصٌّ، فَالْعَدْلُ أَشْرَفُهُمَا وَأَفْضَلُهُمَا .

از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام پرسیدند که از داد و دهش کدام ارزشمندتر است؟ حضرت فرمود: عدل و داد همه چیز را در جایگاه خود می‌نهد - امور را در مجرای خود جاری می‌کند - در حالی که جود و بخشش، کار را از مسیر طبیعی خود بیرون می‌برد. عدل، سیاستی فراگیر و، جود عارضه‌ای استثنایی است. در نتیجه: عدل برتر و بهتر از جود است. دهش وجود امور را از جهت طبیعی خود بیرون می‌برد. عدل، سیاسی فراگیر و جود، عارضه‌ای استثنایی است در نتیجه: عدل، اشرف و افضل از جود است .

وَ قَالَ عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ: اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنَّهُ لَمْ يَكُنِ الَّذِي كَانَ مِنَّا مُنَافَسَةً فِي سُلْطَانٍ، وَلَا اِلْتِمَاسَ شَيْءٍ مِنْ فَضُولِ الْخُطَامِ، وَلَكِنْ لِنَرِدَ الْمَعَالِمَ مِنْ دِينِكَ، وَنُظْهِرَ الْأَعْصَالَحَ فِي بِلَادِكَ، فَيَأْمَنَ الْمَظْلُومُونَ مِنْ عِبَادِكَ، وَتُقَامَ الْمُعْظَلَّةُ مِنْ حُدُودِكَ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: بارخدایا تو خود خوب می‌دانی که تلاش و کوشش ما برای کشمکش قدرت و فزون خواهی ثروت و ... نبود و انگیزه‌ای جز بازگشت شعائر دین تو و ایجاد اصلاح در سرزمین‌های تو نبوده است، تا بندگان مظلومت، امنیت و آسایش یابند و حدود و حقوق به تعطیل کشیده‌شده‌ات به اجرا در آیند .

وَ قَالَ عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَمَّا وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ، وَبَرَأَ النَّسَمَةَ، لَوْلَا حُضُورُ الْحَاضِرِ، وَقِيَامُ الْحُجَّةِ بِوُجُودِ النَّاصِرِ، وَمَا أَخَذَ اللَّهُ عَلَى الْعُلَمَاءِ إِلَّا يَقَارُوا عَلَى كِظَّةِ ظَالِمٍ، وَلَا سَغْبِ مَظْلُومٍ، لَأَلْقَيْتُ حَبْلَهَا عَلَى غَارِبِهَا، وَلَسَقَيْتُ آخِرَهَا بِكَأْسِ أَوَّلِهَا .

حضرت علی علیه السلام فرمود: بهوش باشید! سوگند به آفریدگاری که دانه را شکافت و به جنبنده‌ها جان بخشید اگر: حضور انبوه مردم در صحنه نبود و اگر وجود این همه یاران، حجت را تمام نمی‌کرد و اگر نبود آن تعهدی که خدا از دانشمندان گرفته است تا در

برابر شکمبارگی سمتگر و گرسنگی مظلوم بی تفاوت نمایند، مهار شتر خلافت را بر کوهانش می افکندم و آخرین شتر این کاروان را به کاسه اولین آن سیراب می کردم .

وَ قَالَ عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ :وَلَا تَظَنُّوا بِيَا سَتِثَقَالًا فَيَحَقُّ قِيلَ لِي،وَلَا لَإِ تَمَاسَ إِعْظَامٍ لِنَفْسِي، فَإِنَّهُ مَنِ اسْتَثْقَلَ الْحَقَّ أَنْ يُقَالَ لَهُ أَوِ الْعَدْلَ أَنْ يُعْرَضَ عَلَيْهِ، كَانَ الْعَمَلُ بِهِمَا أَثْقَلَ عَلَيْهِ فَلَا تَكْفُوا عَنْ مَقَالَةٍ بِحَقٍّ، أَوْ مَشُورَةٍ بِعَدْلِ،...فَإِنَّمَا أَنَا وَأَنْتُمْ عَبِيدٌ مَمْلُوكُونَ لِرَبِّ لَا رَبَّ غَيْرُهُ؛ يَمْلِكُ مِنَّا مَا لَا نَمْلِكُ مِنْ أَنْفُسِنَا ...

حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در ضمن سخنرانی خود فرمود :و چنین میندارید که اگر با من سخن حقی گفته شود مرا گران می آید و نیز گمان مبرید که من خواهان بزرگداشت خویش - تملق - هستم؛ زیرا آن که از شنیدن حق و یا از پیشنهاد عدالت احساس سنگینی کند، عمل به آن دو، برایش سنگین تر خواهد بود. پس، از گفتن سخن حق و ارائه نظر عدل دریغ نکنید...واقعیت این است که من و شما همگی بندگان پروردگاری هستیم که جز او خدایی نیست و او بیش از آنچه ما نسبت به خود مالکیم بر ما تملک دارد .

وَ قَالَ عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ :وَإِنَّ عَمَلَكَ لَيْسَ لَكَ بِطُعْمَةٍ وَلَكِنَّهُ فِيعُنُقِكَ أَمَانَةٌ، وَأَنْتَ مُسْتَرَعَى لِمَنْ فَوْقَكَ. لَيْسَ لَكَ أَنْ تَفْتَاتَ فِي رَعِيَّةٍ، وَلَا تُخَاطِرَ إِلَّا بِوَثِيقَةٍ .

حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام به یکی از کارگزارانش نوشت :بی گمان کاری که به تو سپرده شده است، لقمه ای چرب نیست، بلکه بار امانتی برگردن تو است که در حفظ آن باید در برابر ما فوق خودت پاسخگو باشی. تو را نرسد که درباره مردم، خود سرانه تصمیم بگیری و یا بدون مجوز و پشتوانه اطمینان بخشی به کارهای خطیر اقدام کنی .

وَ قَالَ عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ :مَنْ مَلَكَ اسْتَأْثَرَ وَ مَنْ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ،وَمَنْ شَاوَرَ الرِّجَالَ شَارَكَهَا فِي عُقُولِهَا .

حضرت علی علیه السلام فرمود :هرکس که فرمانروایی یابد خود را بر دیگران ترجیح دهد و هرکه خودکامگی پیشه کند در گرداب نابودی درافتد و هرکه با مردم مشورت کند در اندیشه آنان شرکت جوید .

وَ قَالَ عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ :وَمَا أَعْمَالُ الْبِرِّ كُلُّهَا وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، عِنْدَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ، إِلَّا كَنْفَثَةٌ فِي بَحْرِ لُجِّي. وَإِنَّ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ

الْمُنْكَرِ لَا يُقَرَّبَانِ مِنْ أَجَلٍ، وَلَا يَنْقُصَانِ مِنْ رِزْقٍ، وَأَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ كُلِّهِ كَلِمَةٌ عَدَلٍ عِنْدَ إِمَامٍ جَائِرٍ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: تمامی کارهای نیک و حتی جهاد در راه خدا در مقایسه با امر بمعروف و نهی از منکر چیزی نیست مگر در حدّ دمیدن انسان در برابر دریای خروشان. و نیز - معلوم است که - امر بمعروف و نهی از منکر نه در نزدیک نمودن مرگ انسان تأثیر دارد و نه در کاستنِ روزی مؤثر است. و بالاترین مرتبه این کار - امر بمعروف و نهی از منکر - شعار عدالتخواهی در برابر رهبری ستم پیشه است .

وَ قَالَ عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْعَمَلُ الْعَمَلُ، ثُمَّ النَّهَايَةُ النَّهَايَةُ، وَالْإِسْتِقَامَةُ الْإِسْتِقَامَةُ، ثُمَّ الصَّبْرُ الصَّبْرُ، وَالْوَرَعُ الْوَرَعُ! إِنَّ لَكُمْ نِهَايَةً فَانْتَهُوا إِلَى نِهَايَتِكُمْ، وَإِنَّ لَكُمْ عَلَمًا فَاهْتَدُوا بِعَلَمِكُمْ، وَإِنَّ لِلْإِسْلَامِ غَايَةً فَانْتَهُوا إِلَى غَايَتِهِ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: عمل، عمل! پس از آن: عاقبت، عاقبت! و نیز: استقامت، استقامت! و سپس: صبر، صبر! و: پارسایی، پارسایی! بی‌گمان هر يك از شما را نهایت و هدفی معین است، پس راه خود به آخر برید. و بی‌تردید برای شما پرچم و نشانی است، به دنبال پرچم خویش هدایت جویید، اسلام را نیز غایت و هدفی است، شما باید به سوی آن هدف نهایی به پیش روید .

وَ قَالَ عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ مِنَ الْبَلَاءِ الْفَاقَةَ وَ أَشَدُّ مِنْ ذَلِكَ مَرَضُ الْبَدَنِ وَ أَشَدُّ مِنْ ذَلِكَ مَرَضُ الْقَلْبِ . وَ إِنَّ مِنَ النِّعَمِ سَعَةَ الْمَالِ وَ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ صِحَّةُ الْبَدَنِ وَ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ تَقْوَى الْقَلْبِ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: بی‌گمان فقر و تنگدستی، نوعی بلاست و سخت‌تر از تنگدستی، بیماری تن است و بدتر از آن، بیماری قلب است. چه اینکه گشایش مادی نوعی نعمت است و بالاتر از ثروت مادی، تندرستی و بهتر از آن، تقوای قلبی است .

وَ قَالَ عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ اثْنَتَانِ: اتِّبَاعُ الْهَوَى، وَ طُولُ الْأَمَلِ فَأَمَّا اتِّبَاعُ الْهَوَى فَيَصُدُّ عَنِ الْحَقِّ، وَأَمَّا طُولُ الْأَمَلِ فَيُنْسِي الْآخِرَةَ .

حضرت علی علیه السلام فرمود: ای مردم، دو چیز است که بیش از هر موضوع دیگر از گرفتاری شما به آنها نگران و بیمناکم: یکی تبعیت از هوی و هوس و دیگر آرزوی دور و

دراز، زیرا پیروی از هوسها مانع - اجرا و عمل به - حق می‌شود و آرزوهای دراز، آخرت را به فراموشی می‌سپارد .

وَ قَالَ عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَ اللَّهُ مُسْتَأْدِيكُمْ شُكْرَهُ وَ مُورِّثُكُمْ أَمْرَهُ، وَ مُمْهِلُكُمْ فِي مَضْمَارٍ مَخْدُودٍ، لِيَتَنَازَعُوا سَبْقَهُ، فَشُدُّوا عُقْدَ الْمَازِرِ، وَ اطُّوْا فُضُولَ الْخَوَاصِرِ، وَ لَا تَجْتَمِعْ عَزِيمَةٌ وَ وَلِيمَةٌ. مَا أَنْقَضَ النَّوْمَ لِعَزَائِمِ الْيَوْمِ، وَ أَمَحَى الظُّلْمَ لِتَذَاكِيرِ الْهَمَمِ !

حضرت علی علیه السلام فرمود: خدای تبارک و تعالی ادای شکر خویش را از شما طلبیده است و وارث امر خود قرارتان داده است. او شما را در میدان زندگی فرصت تمرین و آزمایش داده است تا از یکدیگر گوی سبقت بربایید، پس کمر بندها را محکم ببندید شکم‌ها را از طعام افزون تهی نگه دارید، بدانید که هرگز عزم استوار با سور چرانی قابل جمع نیست! چه بسیار خواب شبانه، که اراده‌های روز را درهم می‌شکند و چه بسیار سیاهی‌ها و تاریکی‌ها - ی گونه گون - که بریاد آوری و توجه به اهداف پرده می‌پوشد .

وَ قَالَ عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ : لِيَتَأَسَّ صَغِيرُكُمْ بِكَبِيرُكُمْ، وَلِيَرَأَوْا كَبِيرُكُمْ بِصَغِيرُكُمْ؛ وَ لَا تَكُونُوا كَجُفَاةِ الْجَاهِلِيَّةِ: لَا فِي الدِّينِ يَتَفَقَّهُونَ، وَ لَا عَنِ اللَّهِ يَعْقِلُونَ؛ كَقَيْضِ بَيْضٍ فِي إِدَاحٍ يَكُونُ كَسْرُهَا وَ زُرًّا، وَيُخْرِجُ حِضَانَهَا شَرًّا .

حضرت علی علیه السلام فرمود: می‌باید کوچکترانتان از بزرگترانتان الگو گیرند و بزرگتران نیز با کوچکتران مهربان باشند. و هم چون جفاپیشگان جاهلیت نباشید که نه در دین ژرف می‌نگرند و نه از خداوند اندیشه‌ای درست دارند، چونان تخمی مرموز در لانه مرغان، که شکستنش و بال است و اگر بماند چه بسا از درونش شری برون آید .

وَ قَالَ عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ عَلَيْكُمْ فَرَائِضَ، فَلَا تُضَيِّعُوهَا؛ وَ حَدَّ لَكُمْ حُدُودًا، فَلَا تَعْتَدُوهَا؛ وَ نَهَاكُمْ عَنْ أَشْيَاءَ، فَلَا تَنْتَهِكُوهَا؛ وَ سَكَتَ لَكُمْ عَنْ أَشْيَاءَ وَلَمْ يَدْعُهَا نِسْيَانًا، فَلَا تَتَكَلَّفُوهَا .

حضرت علی علیه السلام فرمود: خدای بزرگ فریضه‌هایی را بر شما واجب شمرده است، پس تباهاشان مسازید و مرزهایی تعیین کرده است، از آن حدود پا فراتر مگذارید، و شما را از اموری نهی کرده است، حرمت این حریمها را نشکیند، در مواردی نیز سکوت کرده است که بی‌گمان از روی فراموشی آنها را وانهاده است پس خود را - با کاوش بیهوده در مورد آنها - به رنج و زحمت میندازید .

وَ قَالَ عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ مَنْ صَرَّحَتْ لَهُ الْعَبْرُ عَمَّا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْمَثَلَاتِ حَزَنَتْهُ
التَّقْوَى عَنْ تَقَحُّمِ الشَّبَهَاتِ .

حضرت علی علیه السلام فرمود : بی‌گمان کسی که حوادث عبرت آموز تاریخ، بازتاب‌های
هشدار دهنده خود را فرا رویش نهاده باشد، پرهیزکاری - حاصل از تجربه‌های تلخ - او را
از فرو افتادن در امواج فتنه‌ها و شبّهات باز خواهد داشت .

وَ قَالَ عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ الْفِتْنَ إِذَا أَقْبَلَتْ شَبَّهَتْ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ نَبَّهَتْ؛ يُنْكَرْنَ مُقْبَلَاتٍ،
وَيُعْرَفْنَ مُدْبِرَاتٍ، يَحْمَنَ حَوْمَ الرِّيَّاحِ، يُصِيبُنَ بَلَدًا وَيُخْطِئُنَ بَلَدًا .

حضرت علی علیه السلام فرمود : بی‌گمان، فتنه‌ها چون روی می‌آورند فضا را به شبهه
می‌آیند (فضا را مشتبه می‌کنند) و چون پشت می‌کنند، آگاهی می‌بخشند. بهنگام روی
آوردن - در آغاز - ناشناخته‌اند، اما به گاه رفتن - و بروز آثار - شناخته می‌شوند
هجومشان گردبادی کور را می‌ماند که به شهری فرود می‌آیند و شهری دیگر را نادیده
می‌گیرند .

وَ قَالَ عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ : ذُؤُوا الْعُيُوبَ يُحِبُّونَ إِشَاعَةَ مَعَايِبِ النَّاسِ لِتَسْبَحَ لَهُمُ الْعُذْرُ فِي
مَعَايِبِهِمْ .

حضرت علی علیه السلام فرمود : رسوایان آلوده، پخش و شیوع عیب‌های مردم را دوست
دارند تا برای بدنامی‌های خود زمینه عذر تراشی داشته باشند .

وَ قَالَ عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ : يُسْتَدَلُّ عَلَى الْإِثْمِ بِأَرْبَعٍ : بِسُوءِ التَّدْبِيرِ وَ قُبْحِ التَّبَذِيرِ وَ
قِلَّةِ الْإِيمَانِ وَ كَثْرَةِ الْإِسْرَارِ .

حضرت علی علیه السلام فرمود : چهار چیز نشانه انحطاط و ارتجاع است : تدبیر و
مدیریت بد، و لخرجی‌های زشت و ناپسند، از حوادث روزگار کم عبرت گرفتن و غرور
و فریب دنیا را فراوان خوردن .

وَ قَالَ عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ : يُسْتَدَلُّ عَلَى إِدْبَارِ الدُّوَلِ بِأَرْبَعٍ : تَضْيِيعِ الْأُصُولِ وَ التَّمَسُّكِ
بِالْفُرُوعِ وَ تَقْدِيمِ الْأَرَادِلِ وَ تَأْخِيرِ الْأَفَاضِلِ .

حضرت علی علیه السلام فرمود :چهار چیز نشانه سقوط و انحطاط دولت‌هاست:تباه ساختن ریشه‌ها و دست یازیدن به شاخ و برگها و پیش انداختن فرومایگان و پس راندن فرزندگان .

پایان

التماس دعا

منبع - سایت : <http://www.hadithlib.com> تهیه و تنظیم و ویرایش توسط : ع - باقریار رازلیقی

ریاکار، ظاهرش زیباست و باطنش بیمار .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْمَطْلُ وَالْمَنْ مُنْكَدَا الْإِحْسَانِ ؛ ۱۵۹۵

تعطل ورزیدن و منت نهادن ، از [ارزش] احسان می کاهد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الدَّعَاءُ لِلْسَّائِلِ إِحْدَى الصَّدَقَتَيْنِ ؛ ۱۶۲۰

دعا کردن برای حاجت خواه ، یکی از دو صدقه است .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْإِنصَافُ يَرْفَعُ الْخِلَافَ وَ يُوجِبُ الْإِتِّلَافَ ؛ ۱۷۰۲

انصاف داشتن ، اختلاف را از میان برمی دارد و الفت می آورد .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الصَّبْرُ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ أَهْوَنُ مِنَ الصَّبْرِ عَلَى عُقُوبَتِهِ ؛

صبر کردن بر اطاعت از خداوند، آسان تر از صبر کردن بر کیفر اوست .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْعَالِمُ مَنْ لَا يَشْبَعُ مِنَ الْعِلْمِ وَ لَا يَتَشَبَّعُ بِهِ ؛ ۱۷۴۰

دانشمند، کسی است که از دانش، سیری نپذیرد و به سیری از آن نیز وانمود نکند .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْكَمَالُ فِي ثَلَاثٍ : الصَّبْرُ عَلَى النَّوَائِبِ وَ التَّوَرُّعُ فِي

الْمَطَالِبِ وَ إِسْعَافُ الطَّالِبِ ؛ ۱۷۷۷

کمال آدمی در سه چیز است : شکیبایی بر ناگواری ها ، پارسایی در خواسته ها و

برآوردن خواهش درخواست کننده .

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْعَارِفُ مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَأَعْتَقَهَا وَ نَزَّهَا عَنْ كُلِّ مَا

يُبْعِدُهَا وَ يُوبِقُهَا ؛ ۱۷۸۸

عارف، کسی است که خود را بشناسد و خویشتن را از هر چیزی که [از راه راست]

دورش می کند و به هلاکتش می اندازد ، آزاد و پاک گرداند .